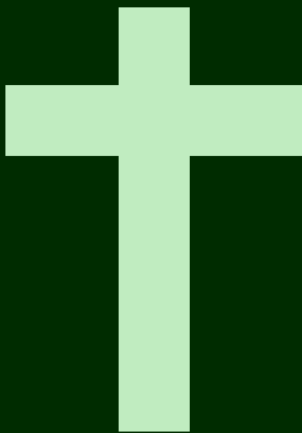

Tupã Je'ẽha

New Testament in Kaapor (BR:urb:Kaapor)

Tupã Je'êha

New Testament in Kaapor (BR:urb:Kaapor)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kaapor

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kaapor

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
b46cc831-baa9-5b98-bd3d-1fb9f0357a11

Contents

MATÉU	1
MAK	81
RUK	128
JUÁ	210
AT	267
HOM	334
1 KORIN	369
2 KORIN	402
NGARA	424
ESE	437
SIRI	449
KORO	457
1 TESARON	465
2 TESARON	472
1 TIMO	476
2 TIMO	486
TIT	493
SIREMÔ	497
EMBERËU	499
TIAN	525
1 PETU	534
2 PETU	544
1 JUÁ	550
2 JUÁ	558
3 JUÁ	560
JUN	562
APOKARIP	565

Jesu rehe har Matéu mupinim

Matéu kome'ë paper ke mupinim. Jesu rehe har a'e mupinim. Kome'ë ywy keruhū pe Jesu ixo rahā, ma'e ke a'e ma'ema'e ixo, ame'ë rehe har Matéu mupinim.

Jesu Kirisutu ramūi ta ke (Ruk 3.23-28)

¹ Ko Jesu Kirisutu ramūi ta rer ihē amupinim aī. Ihē Matéu. Kome'ë paper ihē amupinim aī. (“Kirisutu” aja ihē apandu rahā: “Kapitā keruhū” aja Tupā mu'am ame'ë ke a'e, aja amujekwa.) Jesu riki Ndawi rainō ke a'e. (Aja rahā, Ndawi aja kapitā keruhū a'e tī.) Ndawi Amarā rainō. Kuja riki Jesu ramūi ta rer.

² Amarā Isak ru. Isak Jako ru. Jako Junda ru. Imu ta heta. Jako ame'ë ta pāi tī.

³ Junda Per ru. Sera ru a'e tī. Junda rakehar Tam. Per Erō ru. Erō Aran ru.

⁴ Aran Amina ru. Amina Nasō ru. Nasō Samō ru.

⁵ Samō Mboa ru. Hambe Samō rakehar. Mboa Ombe ru. Mboa rakehar Hut. Ombe Jese ru.

⁶ Jese Ndawi ru. Ndawi kapitā keruhū tī.

Ndawi Saromā ru. Saromā māi Uri ambyr rakehar.

Amarā rainō hetaha ke jande jamanga manga rahā, awa py tumeme (14) hetaha ixo. Pe, Ndawi rehe mangaha uhyk.

⁷ Saromā Homoā ru. Homoā Ambi ru. Ambi Asa ru.

⁸ Asa Josapa ru. Josapa Jorā ru. Jorā Usi ru.

⁹ Usi Jotā ru. Jotā Aka ru. Aka Eseki ru.

¹⁰ Eseki Manase ru. Manase Amon ru. Amon Josi ru.

¹¹ Josi Jekoni ru. Imu ta ru tī.

Mambiro ok ta pe jundéu awa ta ke kapitā keruhū raho. Mambiro ok ta pe har tama'e kapitā keruhū raho. Arahā Jekoni ra'yr ta u'ar.

A'erehe Ndawi rainō ta hetaha jamanga manga rahā, awa py tumeme (14) hetaha ixo. Pe, Jekoni rehe uhyk. Arahā Mambiro ok ta pe jundéu awa ta ke Mambiro ok ta pe har tama'e kapitā keruhū raho.

¹² Mambiro ok ta rehe jundéu awa ta ixo rahā, Jekoni ra'yr u'ar.

A'e Sarati ru. Sarati Soromambe ru.

¹³ Soromambe Ambiu ru. Ambiu Eriakī ru. Eriakī Asor ru.

¹⁴ Asor Sando ru. Sando Akī ru. Akī Eriu ru.

¹⁵ Eriu Erea ru. Erea Matā ru. Matā Jako ru.

¹⁶ Pe, Jako Jose ru. Jose Mari ke pyhyk. Mari pusu ngi Jesu u'ar. Jesu mokōi her. “Kirisutu” amō her tī. (“Kirisutu” aja ihē apandu rahā: “Kapitā keruhū” aja Tupā mu'am ame'ë ke a'e. Jundéu awa ta harō katu hū ixo ame'ë ke a'e.)

¹⁷ Mambiro ok ta pe jundéu awa ta ixo. Arahā Jekoni ra'yr ta u'ar. Hainō ta hetaha jamanga manga rahā, awa py tumeme (14) hetaha ixo. Pe, Jesu rehe mangaha uhyk.

Jesu Kirisutu u'ariha rehe har (Ruk 2.1-7)

¹⁸ Jesu Kirisutu u'ariha kuja riki. Mari Jesu māi wan ta. “Mari ke ihē apyhyk ta” aja Jose pandu katu. Pe, pyhyk ym rahā we, Mari pusu pe imembyr ihī, aja a'e ukwa. Tupā'āma'e pyrātaha ihī ehe. A'erehe ipusu pe imembyr ihī. (Awa ke mujā ym.) ¹⁹ “Mā! Imembyr” aja Jose ukwa rahā, Mari

ke hijar ta tipe. Anĩ. Mari ke muhuxĩ tar ym. Ma'e katu ame'ẽ ke aja te'eha a'e ma'ema'e ixo ame'ẽ ke a'e. A'erehe Mari ke a'e muhuxĩ tar ym. A'erehe amõ ta ukwa ym ha rupi Mari pe a'e pandu ta: "Nde ke ihẽ apyhyk ym ta apo 'y" aja. Aja a'e ukwa. ²⁰ Aja a'e ukwa ukwa ou rahã, Tupã je'ẽha rahoha uhyk uwyr ehe. Ixeraiha pe a'e mujekwa ipe:

—Jose! Nde riki Ndawi rainõ. Mari pyhykiha ngi ekyje ym. Mari ke epyhyk katu. Tupã'ama'e pyrãtãha ihĩ katu ehe, a'erehe Mari imembyr namõ ixo. ²¹ Imembyr u'ar ta. Sawa'e ra'yr ta. "Jesu" aja her emoĩ ehe. Ma'e ka'u te'eha ke jundéu awa ta ma'ema'e. Ame'ẽ ke rehe Jesu muhepy ta. A'erehe jundéu awa ta ke Tupã muhã katu ta — aja Jose pe.

²²⁻²³ Upa aja rahã, ymanihar panduha ke uhyk. Yman Tupã je'ẽha ke pandu ame'ẽ ta mupinim. Aja uhyk apo 'y. Kuja a'eta mupinim: "Kũjã ixo te'e ame'ẽ ke imembyr namõ ixo. Imembyr u'ar ta. Sawa'e ra'yr ke. 'Emanue' aja her moĩ ta ehe." ["Emanue" aja pandu rahã: "Jande namõ Tupã ixo" aja ngã ukwa katu.]

²⁴ Pe, Jose upak rahã, Tupã je'ẽha rahoha mujekwa ame'ẽ ke a'e ma'e. Mari ke pyhyk 'y. ²⁵ Imembyr u'ar ym rahã we, Jose pyta ym te ehe. Pe, imembyr u'ar. Sawa'e ra'yr riki. "Jesu" aja her ke Jose moĩ ehe.

2

Warahy uhemihã koty ngi uwyr ame'ẽ ta rehe har

¹ Merẽ ok ta pe Jesu u'ar. Jundéi ywy rehe Merẽ ok ta ihĩ. Arahã Ero jundéu awa tama'e kapitã. Arahã amõ awa sawa'e ta Jerusarẽ ok ta pe uhyk uwyr. (Jundéu awa ym ame'ẽ ta ke a'eta.) Warahy uhemihã koty ngi uhyk uwyr. Jahy rata ta rehe har ukwa katu ame'ẽ ta ke a'eta. Usak usak hũ jahy rata ta rehe tĩ. ² Pe, a'eta pandu:

—My riki u'ar ame'ẽ ke my? A'e riki jundéu awa tama'e kapitã keruhũ wan ta. Warahy uhemihã koty jande jaxo rahã, jahy rata weraha keruhũ rehe jasak. (A'erehe amõ kapitã keruhũ u'ar ta aja jakwa.) A'erehe jande py'a jamoĩ moĩ ta jajur ehe — aja Ero ta pe pandu.

³ Ame'ẽ ke rehe Ero hendu rahã: "Mã! Katu ym ihẽ pe" aja jupandu jupe. Inamõ ixo ame'ẽ ta kapitã ta aja tĩ. "Katu ym" aja pandu pandu a'eta jupe. (Amõ kapitã keruhũ wan ta ame'ẽ ke jumaĩ ta a'eta namõ, aja Ero ta ukwaha naĩ.) A'erehe: "Mã! Katu ym" aja pandu pandu a'eta jupe. ⁴ Jundéu awa tama'e pa'ihu ta ke Ero mujy'ar. Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta ke mujy'ar tĩ. A'e pandu:

—My riki Kirisutu u'ar ta my? Tupã mu'am ame'ẽ ke a'e — aja pandu. ("Mu'am ame'ẽ ke" aja pandu rahã: "Kapitã keruhũ" aja Tupã mu'am, aja mujekwa katu.)

⁵ —Merẽ ok ta pe u'ar ta, Jundéi ywy pe. Kuja Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ta mupinim:

⁶ "Merẽ ok ta riki Jundéi ywy rehe ihĩ.

Ame'ẽ ok ta ngi kapitã keruhũ uwyr ta. A'erehe ame'ẽ ok ta ke upa ngã ukwa katu.

Ame'ẽ kapitã keruhũ jundéu awa tama'e ke.

A'e riki ma'e Tupã putar my, ame'ẽ ke a'e mujekwa ta. Jundéu awa ta pe mujekwa ta" aja Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ta mupinim — aja pa'ihu ta pandu Ero pe.

⁷ Warahy uhemihã koty ngi uhyk ame'ẽ ta ke Ero mujy'ar. A'eta jõ mujy'ar. Pe, a'eta namõ Ero pandu pandu. Arahã kuja ukwa. Jahy rata keruhũ uhem, ame'ẽ ngi myja hetaha jahy kanim apo my, ame'ẽ ke ukwa. ⁸ Upa ukwa rahã, Merẽ ok ta pe a'eta ke Ero mondo. Kuja ame'ẽ ta pe pandu:

—Kurumĩ ra'yr ke pekekar katu peho. Pemahem rahã, ihẽ pe pepandu pejur. Aja rahã, ihẽ py'a ke ihẽ amoĩ moĩ katu ta ehe tĩ — aja Ero pandu naĩ.

⁹⁻¹⁰ Pe, a'eta oho. Oho ixo rahã, jahy rata weraha keruhũ rehe a'eta usak tĩ. Warahy uhemihia koty ixo rahã, usak. Ame'ẽ ke rehe a'eta usak tĩ. A'erehe hury katu hũ ixo. Hundutar koty ame'ẽ jahy rata weraha keruhũ wata oho ixo. Pe, kurumĩ ra'yr ixo. Ame'ẽ ok 'ar pe jahy rata weraha pyta, ywa rehe.

¹¹ Hok pe a'eta ixo oho. Kurumĩ ra'yr rehe a'eta usak. Imãĩ namõ ixo, Mari namõ. Pe, a'eta pynarãĩ pe a'eta wapyk uĩ. Aja kurumĩ ra'yr rehe ipy'a ke a'eta moĩ moĩ. Pe, ma'e katu ame'ẽ ke a'eta me'ẽ me'ẽ ipe. Ko, itatawa ke. Ma'e pihe katu ame'ẽ ke me'ẽ ipe tĩ. Amõ pihe katu ame'ẽ ke me'ẽ ipe tĩ. Her mi. ¹² Pe, a'eta ukwer rahã, a'eta ixerai riki. Ame'ẽ pe Tupã mujekwa:

—Ero pe pepandu ym peho — aja mujekwa.

A'erehe amõ awa rape rupi hekoha pe jywyr oho.

Eji ywy pe Jose ta tyryk oho

¹³ Sawa'e ta ukwa katu te ame'ẽ ta upa jywyr oho rahã, Jose pe Tupã je'ẽha rahoha mujekwa. Ixeraiha pe mujekwa:

—Epu'am. Kurumĩ ra'yr ke epyhyk. Eji ywy pe ekanim eho, imãĩ namõ. Ero riki kurumĩ ra'yr ke kekar ta. Mahem rahã, jukwa ta, a'erehe pahar ejan eho sengi. Eji ywy pe epyta we rĩ. Ihẽ amujekwa rahã jõ ejywyr — aja ipe.

¹⁴ Pe, pahar Jose pu'am. Kurumĩ ra'yr ke pyhyk. Pe, ame'ẽ pytun rahã, Eji ywy pe oho, ta'yn mãĩ namõ, Mari namõ. ¹⁵ A'ep a'eta pyta. Jundéi ywy rehe Ero ixo rahã, a'eta jywyr ym. Ero manõ rahã, jywyr. Aja rahã, yman Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ mupinim, aja uhyk. Kuja.

“Ihẽ ra'yr Eji ywy ngi ihẽ amujywyr' aja Tupã pandu” aja amõ mupinim.

Ta'yn ta ke Ero jukwa

¹⁶ Warahy uhemihia koty ngi uwyr ame'ẽ ta Ero koty jywyr ym oho. “Mãĩ Ihẽ pe te'e” aja Ero ukwa. A'erehe parahy riki. Pe, sonda ta pe a'e pandu:

—Pahar Merẽ ok ta pe peho. Upa katu te kurumĩ ra'yr ta ke pejukwa. Mokõĩ warahy 'ar ame'ẽ ta ke pejukwa. Upa mokõĩ warahy 'ar wyr koty ame'ẽ ta ke pejukwa tĩ. Merẽ ok ta rake rupi ixo ame'ẽ ta aja tĩ. Pejukwa tĩ — aja Ero pandu.

Aja riki warahy uhemihia koty ngi uwyr ame'ẽ ta mujekwa ipe. Jahy rata weraha keruhũ uhem rahã, mokõĩ warahy 'ar aha oho. A'erehe: “Kurumĩ ra'yr ta mokõĩ warahy 'ar ame'ẽ ta ke pejukwa” aja Ero pandu. (Jesu ke Ero jukwa ta tipe. A'erehe upa kurumĩ ra'yr ta ke Ero jukwa.) ¹⁷ Aja rahã, yman Jeremi pandu ame'ẽ ke uhyk. A'e pandu:

¹⁸ “Hama ok ta pe jixi'uha rehe amõ hendu.

Imembyr ta manõ, a'erehe Hakéu jixi'u. Marã ka ym muputu'uha” aja riki.

“Hama ok ta” aja pandu rahã: “Merẽ ok ta” aja ngã ukwa. “Hakéu” aja pandu rahã: “Ame'ẽ ok ta pe har kũjã ta” aja ngã ukwa tĩ.)

Eji ywy ngi Jose ta jywyr

¹⁹ Ero manõ rahã, Eji ywy pe Jose ixo we rĩ. Pe, Tupã je'ẽha rahoha mujekwa ipe. Ixeraiha pe mujekwa ipe.

²⁰ —Kurumĩ ra'yr ke jukwa tar katu ame'ẽ ta upa manõ. A'erehe jundéu awa tama'e ywy pe ejywyr eho. Kurumĩ ra'yr ke eraho, imãĩ namõ. Pejywyr peho — aja Tupã je'ẽha rahoha mujekwa.

²¹ A'erehe Jose pu'am. Pe, jundéu awa tama'e ywy pe jywyr oho. Kurumĩ ra'yr ke raho, imãĩ namõ.

²² Ero manõ rahã, henda ke pe Akeráu kapitã. Jundéi ywy pe har tama'e kapitã a'e. Ame'ẽ ke Jose ukwa rahã, ame'ẽ ywy pe a'e oho tar ym. Kyje ingi, a'erehe a'ep oho tar ym. Pe, ixeraiha pe Tupã mujekwa:

—Ngariréi ywy pe eho — aja mujekwa.

A'erehe Ngariréi ywy pe a'e oho. ²³Pe, Nasare ok ta pe uhyk oho. Nasare ok ta Ngariréi ywy rehe ihĩ. Pe, a'ep hok ke a'e mujã. Aja rahã, yman Tupã je'êha pandu amé'ê ta mupinim, aja uhyk. “Nasare ok ta pe har ke a'e” aja Jesu rehe har ngã ukwa. Aja uhyk.

3

Juã mujahukiha panduha ke (Mak 1.1-8; Ruk 3.1-18; Juã 1.19-28)

¹ Nasare ok ta pe Jesu ixo rĩ. Arahã awa nixói te amé'ê pe Juã mujahukiha uwyr. Amé'ê awa nixói te amé'ê ke Jundéi ywy rehe ihĩ. (Ixoty heta ngã uhyk uwyr.) ² Amé'ê ta pe a'e pandu:

—Apandu pehê pe. “Tupã kotyhar ta aja pemuruwak.” Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym. Amé'ê rehe pepyai. Pexoha pyahu amé'ê ke Tupã putar, aja pexo katu. Aja rahã: “Ihê kotyhar ta ke pehê” aja pehê pe a'e pandu ta — aja ngã pe Juã pandu pandu.

³ Isai riki Tupã je'êha pandu amé'ê ke a'e. Kuja a'e mupinim: “Awa nixói te amé'ê pe amõ pandu pandu. Kuja: ‘Jandema'e sawa'e te uwyr ta. A'erehe pe ke pemukatu. (Aja rahã, pexoha ke pemukatu.)

Pe ke pemutatambyk. Aja rahã, oho katu ta a'e' aja pandu” aja Isai mupinim. (Aja rahã ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ngã hijar. Pe, Tupã koty ipy'a ke muruwak ta.) Aja Isai mupinim. (Yman amé'ê ke a'e mupinim rahã, Juã rehe har mupinim.)

⁴ Juãma'e mundeha awa rymba ra ke te'e mujã amé'ê ke. “Kame” aja ngã rymba rer. (Ymanihar Erimã'e mundeha, aja saka amé'ê mundeha. Aja rahã, Tupã je'êha pandu amé'ê ke Juã tĩ, aja mujekwa tĩ.) So'o pিরer pe ixu'a rupi pukwar. Tukuxixik mixir amé'ê ke a'e u'u. Eir namõ u'u tĩ. ⁵ Jerusarê ok ta ngi heta uhyk uwyr ixoty. Jundéi ywy ngi uhyk uwyr ixoty tĩ. Jondã y rake rupi ixo amé'ê ta uhyk uwyr ixoty tĩ. ⁶ Tupã pe kuja a'eta pandu:

—Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e. Jande py'a ngi amé'ê ke ejuhyk — aja a'eta ipe.

Aja pandu amé'ê ta ke Juã mujahuk. Jondã y pe mujahuk.

⁷ Parise ta Juã koty uhyk uwyr tĩ. Sanduse ta uhyk uwyr ehe tĩ. Amé'ê ta Moise je'êha mu'e amé'ê ta ke a'eta. Johu pandu ipe:

—Jande ke emujahuk. Tupã kotyhar ta aja jaxo tar katu tĩ — aja Juã pe.

Amé'ê ke Juã ukwa rahã, pandu a'eta pe:

—Kupixa amõ hany rahã, tata ngi mbói ujan oho. Aja mbói aja pehê tĩ. Aja Tupã mupyraraha ngi pehem tar katu. Ipy'a ym ehe amé'ê ta ke Tupã mupyrara ta. Amé'ê mupyraraha ngi pehem peho aja pehê pe amõ pandu my. Anĩ. Pehem ym ta. ⁸ Mã peja ma'e katu amé'ê ke pema'ema'e. Aja rahã, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar, aja ngã pe pemujekwa ta kÿ. Aja rahã jõ, Tupã mupyraraha ngi pehem ta.

⁹ —“Amarã riki jande ramüi, a'erehe Tupã kotyhar ta ke jande. (A'erehe jande ke Tupã mupyrara ym ta)” aja pekwaha naĩ. Anĩ. Pehem ym ta tĩ. Pesarahã! Ko apandu pehê pe. Tupã putar rahã, peme'ê ita ta ngi Amarã rainõ ta ke a'e muhem ta. Pehê ke ombor, pe, pehê renda ke pe amõ ta ke muhem ta. (Aja rahã, kuja mujekwa. Tupã pyrãtã te hũ. A'e putar rahã, je'êha rupi amõ awa pyahu amé'ê ta ke a'e muhem ta. Hendu katu ehe, amé'ê ta ke muhem ta, aja mujekwa katu.)

¹⁰ —Ma'eywa jaxer rahã, amé'ê i'y ke amõ mondok ta. Pe, amé'ê myra ke amõ hany. Pesarahã! Ji riki hapo rake ihĩ. (Aja rahã, mondok tate, aja

mujekwa katu.) Aja ngā tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ixo rahā, ame'ē ta ke Tupā mupyrara hū ta. (I'y mondok, ame'ēja saka.) Pesarahā! Ji pehī aja ngā ke a'e mupyrara tate tī. ¹¹ Y pe pehē ke ihē amujahuk. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehījar aja ihē amujekwa amō ta pe. Pesarahā! Ihē raikwer rupi amō uwyr ta. A'e riki pehē ke Tupā'ā namō mujahuk ta. Tata namō aja tī. Mujahuk ta pehē ke tī. Ihē 'ar koty te we ipy'a hātā te ha a'e. Katu te ame'ē ke a'e, a'erehe ima'e miasu aja ihē axo rahā, ihē katu ym ihē jupe ihē. ¹² Ahūi aja me'ē ngi ipirer ke amō ombor rahā, urupen py'a pe mukatak. Ywate ombor. Aja ixurer ke ombor. Pe, ixurer matyr rahā, upa katu te tata pe ombor ta. Upa ukwái ta. Pe, ahūi aja me'ē ke matyriha renda pe matyr ta. Aja riki awa ta ke tī. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ke Tupā mupyrara tate. Tata keruhū renda pe mupyrara hū ta. (Ixurer ke ukwái ta, ame'ēja saka.) Tupā rehe ipy'a katu ame'ē ta jō ixoty a'e mujy'ar ta. Inamō ixo ta – aja Juā pandu. (“Tupā'ā namō mujahuk ta” aja pandu rahā: “Tupā'ā ke muwyr ta” aja mujekwa. “Tata namō mujahuk ta” aja pandu rahā: “Mupyrara ta” aja mujekwa.)

Jesu ke Juā mujahuk

(Mak 1.9-11; Ruk 3.21-22; Juā 1.31-34)

¹³ Jondā y rake Juā ixo rī. Arahā Jesu uhyk oho ehe. Ngariréi wyw ngi Jesu uhyk uwyr ehe. Pandu:

–Ihē ke emujahuk – aja Juā pe.

¹⁴ –Anī. Ihē ke nde riki eremujahuk ta me'ē te'e. Nde ke ihē amujahuk, anī riki – aja Juā pandu.

¹⁵ Pe, Jesu pandu ipe:

–Anī. Katu riki. Ihē ke emujahuk! Aja rahā, Tupā putar ame'ē ke jama'e ta – aja.

Juā pandu ipe:

–Hā – aja.

(Pe, Jesu ke mujahuk.) ¹⁶ Upa Juā mujahuk rahā, pahar y ngi Jesu uhem oho. Pe, ywa riki pirar, ame'ēja saka Juā usak. Tupā'ā wyjy uwyr ehe ame'ē ke rehe a'e usak. Pykahuran aja saka Jesu rehe wyjy uwyr. ¹⁷ Pe, ywa ngi panduha uwyr:

–Peme'ē ihē ra'yr. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e. Ihē ke a'e muhury katu – aja Jesu rehe har pandu.

4

Jesu ke Satana manga manga tipe (ājā ramūi a'e)

(Mak 1.12-13; Ruk 4.1-13; Emberéu 2.18; Emberéu 4.15)

¹ Ajame'ē ke awa nixói te ame'ē pe Jesu ke Tupā'ā muhyk raho. Ma'e ka'u te'eha ke Jesu ma'e, ame'ē ke Satana putar tipe. (Ājā ramūi a'e.) Ame'ē ke a'e manga manga tipe. ² Mokōi awa pypa hetaha (40) wera rahā, ma'e ke Jesu u'u ym te. A'erehe myjahy te hū. ³ Pe, Satana uhyk ehe. Pandu ipe:

–Tupā ra'yr nde. Kome'ē ita ra'yr ta pe kuja epandu: “Mbeju wan ewak. A'u ta” aja ita ra'yr ta pe – aja Jesu pe.

⁴ Jesu pandu:

–Anī. Ita ke mbeju wan amuruwak ym ta. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī:

“Marā ka ym humi'u namō jō amō ixo katuha.

Tupā pandu ame'ē ke namō amō ixo katu ta tī” aja riki panduha ihī – aja Satana pe.

⁵ A'engi Jerusarē ok ta pe Jesu ke Satana raho. Ok ta katu te ame'ē ke aja ngā ukwa. A'ep uhyk rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū kupe 'ar pe raho. (Ame'ē renda kupe ipe katu.) Ywatehar te ame'ē pe raho. Ame'ē renda kupe rymy'y rehe muhyk raho. ⁶ Pe, pandu ipe:

—Tupā ra'y'r nde. Sengi epor eho. Ywy rehe e'ar ekwa rahā, ahy ym ta nde pe. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Ima'e je'ēha rahoha ta pe Tupā pandu ta: ‘Pepyhyk peho!’ aja riki.

Aja rahā, nde po rehe a'eta pyhyk ta. Aja rahā, nde py ke ita rehe nde eretukwā ym ta. Nde eremahy ym ta tī.”

Aja panduha ihī. (A'erehe sengi nde erepor rahā, ahy ym ta nde pe) — aja Satana pandu ipe.

⁷ Pe, Jesu pandu:

—Anī. Apor ym ta. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī:

“Tupā riki jandema'e sawa'e te. Ima'e katuha ke mā peja te'e emanga ym” aja panduha ihī — aja Jesu.

⁸ A'engi ywy'ā keruhū 'ar pe Jesu ke Satana muhyk raho. Kome'ē ywy keruhū rupi heta te hū kapitā keruhū ta ixo. Amō amō ywy pe ixo. Upa katu te ame'ē ke pahar Jesu pe Satana mujesak. Usak rahā, katu te hū, aja ukwa.

⁹ Pe, a'e pandu:

—Ihē rehe nde py'a nde eremoī moī katu rahā, upa katu te jasad ramō ame'ē ke nde pe ihē amuwyr ta. Nde rehe upa ame'ē ta hendu katu ta — aja Jesu pe.

¹⁰ Pe, Jesu pandu:

—Anī. Aja ym ta ihē. (Nde rehe ihē py'a amoī moī ym te ta.) Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Tupā rehe jō nde py'a nde eremoī moī katu.

A'e riki sawa'e te. A'e ke rehe jō ehendu katu” aja panduha ihī.

—A'erehe ihē ngi eho! Nde rehe ihē ahendu ym te ta — aja Satana pe.

¹¹ A'erehe Satana oho ingi. Pe, Tupā je'ēha rahoha ta wyjy uwyr ehe, Jesu rehe. Usak katu uwyr ehe.

Ngariréi ywy rupi Tupā je'ēha ke Jesu pandu pandu oho
(Mak 1.14-15; Ruk 4.14-15)

¹² Kyndaha pe Juā ke amō ta kynda raho. Arahā Ero kapitā a'e. (Ngariréi ywy pe har tama'e kapitā a'e.) Juā pandu ipe: “Nema'e ma'eha katu ym” aja ipe. A'erehe kyndaha pe Juā ke Ero kynda. “Juā ke kapitā kynda.” Ame'ē ke Jesu pe amō ta pandu oho. Ame'ē ke rehe hendu rahā, amō ywy pe Jesu oho. Ngariréi ywy pe oho. ¹³ Ame'ē ywy rehe Nasare ok ta ihī. A'ep Jesu pyta tar ym. A'erehe Kapana'ū ok ta pe a'e pyta oho. Ypa rake ame'ē ok ta ihī. Ypa rer Ngariréi. Ame'ē ok ta wajar Semurō ywy rake ihī. Wajar Natari ywy rake ihī tī. ¹⁴ Kapana'ū ok ta pe Jesu pyta rahā, yman Isai mupinim ame'ē ke uhyk. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke Isai. Kuja a'e mupinim:

¹⁵⁻¹⁶ “Weraha keruhū rehe Semurō ywy pe har ta usak ta. (Aja rahā, Tupā rehe har ukwa ta.)

Natari ywy pe har ta aja tī. Weraha keruhū rehe usak ta tī. Ngariréi ywy pe har ta aja tī. Weraha keruhū rehe usak ta tī. (Aja rahā, ame'ē pe har ta Tupā rehe har ukwa ta tī.)

Jundéu awa aja ym ame'ē ta ixo a'ep. Tupā rehe har a'eta ukwa ta tī.

Y ruwái, Jondá ruwái koty ame'ē ywy ta ihī. Ame'ē rupi awa rape asa oho.

Y ramūi koty awa rape oho ixo. Upa ame'ē ywy pe har ta ukwa ym ma'e. Tupā rehe har ukwa ym te, aja ixo ame'ē ta ke a'eta.

Apo upa ame'ë ta pe Tupã rehe har amõ mujekwa ta. Ipy'a upak aja saka wera katu te hũ ta" aja Isai mupinim. (A'ep Tupã rehe har Jesu mu'e, a'erehe Tupã rehe har ukwa katu ta.)

¹⁷ Kapana'ũ ok ta pe oho. A'engi kuja Jesu pandu:

–Tupã mu'am ame'ë ke a'e muwyr. Kapitã keruhũ aja mu'am ame'ë ke. A'erehe peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Ixoty pehẽ py'a pemuruwak. Aja rahã, ehe har pekwa katu ta – aja ngã pe Jesu pandu.

Pira pyhyk ame'ë ta ke Jesu mujy'ar
(Mak 1.16-20; Ruk 5.1-11)

¹⁸ Ypa rymy'y rupi Jesu wata oho ixo, Ngariréi ypa rymy'y rupi. Mokõi sawa'e ta pira pyhyk ixo. Ame'ë ta rehe usak. Mokõi imu namõ ixo. Her Simã. ["Petu" aja amõ her tĩ.] Imu rer Andere. Kyhapari pe pira ke a'eta pyhyk ixo.

¹⁹ A'eta pe Jesu pandu:

–Pira ke pepyhyk pexo. Apo har anĩ. Amõ kotyhar ta. Pehẽ ke ihẽ amu'e ta. A'erehe amõ ta py'a ke Tupã koty pemuruwak ta pexo kÿ. (Pira pepyhyk, ame'ëja saka.) A'erehe ihẽ namõ peho 'y – aja mokõi sawa'e ta pe.

²⁰ Pe, pahar jarusu keruhũ hijar oho. Pe, Jesu namõ a'eta oho.

²¹ A'engi oho we rahã, amõ mokõi imu ta rehe Jesu usak. Tian rehe a'e usak, imu namõ. Imu rer Juã. Semende ra'yr ta ke ame'ë ta. Jarusu keruhũ pe ipái namõ kyhapari a'eta mukatu uĩ. Jesu pandu:

–Ihẽ namõ peho 'y – aja riki.

²² Pe, pahar jarusu keruhũ hijar oho. Ipái ke a'eta hijar oho tĩ. Pe, Jesu namõ mokõi imu ta oho.

Tupã rehe har Jesu mu'e
(Ruk 6.17-19)

²³ Upa Ngariréi ywy rupi Jesu wata oho. Inamõ ixo ame'ë ta oho tĩ. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e mu'e. Kuja myrandu katu ke a'e mu'e mu'e. "Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Tupã koty pehẽ py'a pemuruwak. Tupã putar aja pexoha pyahu aja pexo katu. Aja rahã: 'Ihẽ kotyhar ta ke pehẽ' aja a'e pandu ta" aja mu'e. Upa katu te ma'e ahy ixo ame'ë ta ke mukatu tĩ. ²⁴ Amõ ywy rupi Jesu rehe har ngã pandu pandu oho. Si ywy rupi pandu oho. A'erehe upa ma'e ahy ixo ame'ë ta ke ngã raho ipe. Upa ame'ë ta ke mukatu. Ko ipy'a rehe ãjã ihĩ ame'ë ta ke raho ipe. Manõ manõ ixo ame'ë ta ke raho ipe tĩ. Upa jupyrãtã rãtã ame'ë ta ke raho ipe tĩ. Upa katu te ame'ë ta ke mukatu. ²⁵ Heta ngã inamõ wata wata oho ixo. Heta ngariréi ywy pe har ta inamõ wata wata oho ixo tĩ. Jande popa ok ta ngi amõ ta wata wata oho ixo. Heta Jerusarẽ ok ta pe har ta inamõ wata wata oho ixo tĩ. Heta jundéi ywy pe har ta aja tĩ. Jondã y ruwái kotyhar ta aja tĩ. Inamõ wata wata oho ixo tĩ.

5

Ywy'ã rehe ihĩ rahã, Jesu mu'e ame'ë rehe har
(Ruk 6.20-23)

¹ Heta te hũ ngã rehe Jesu usak. A'erehe ywy'ã rehe jupir oho. A'ep wapyk. Ixotyhar ta juramã jy'ar tĩ. ² Pe, ame'ë ta ke a'e mu'e.

Myja me'ë rahã hury katu my
(Ruk 6.20-23)

³ Pe, kuja Jesu pandu:

–"Tupã rehe har jakwa ym jande" aja ukwa ame'ë ta mã peja hury katu ixo. Ixotyhar ta aja muruwak ta. Pe, inamõ ixo ta, a'erehe mã peja hury katu ixo.

⁴ Ma'e ka'u te'eha ke amō ta ma'ema'e, a'erehe pyai ixo. Jixi'u tī. Ame'ē rehe har Tupā pe pandu. Aja rahā, Tupā ipy'a jywyr ta a'eta rehe. A'erehe mā peja hury katu ixo.

⁵ “Jande katu te jande” aja ym pandu ame'ē ta mā peja hury katu ixo. Ma'e ke Tupā pandu katu, ame'ē ke a'eta pe a'e muwyr ta. Katu ame'ē ke muwyr ta.

⁶ Amō myahy rahā, ma'e ke u'u ta. Jyngwéi rahā, y ke u'u ta tī. Aja Tupā putar ame'ē ke amō ma'e tar katu te rahā, ame'ē ta riki hury katu te ame'ē ta ke a'eta.

Upa ame'ē ta putar ame'ē ke Tupā muwyr katu ta.

⁷ Amō ta rehe amō ta pyrara usak rahā, ame'ē riki hury katu ame'ē ta ke a'eta. Ame'ē ta rehe Tupā pyrara usak katu ta tī.

⁸ Ipy'a juhyk, aja ixo ame'ē ta riki hury katu ame'ē ta ke a'eta. Tupā namō a'eta ixo ta.

⁹ Jumaiha ke mukatu ame'ē ta riki hury katu ame'ē ta ke a'eta.

Ame'ē ta pe Tupā pandu ta: “Pehē riki ihē ra'yr ta” aja riki. A'erehe ame'ē ta rehe a'e usak katu ta.

¹⁰ Tupā putar ame'ē ke amō ta ma'ema'e rahā, ame'ē ta ke amō ta mupyrara. Aja rahā, ame'ē ta riki hury katu ame'ē ta ke a'eta. Tupā kotyhar ta ke a'eta aja mujekwa. A'erehe ma'e katu ame'ē ke Tupā muwyr ta a'eta pe.

¹¹⁻¹² —Ihē kotyhar ta ke pehē. A'erehe pehē rehe har amō ta juru ai. Mupyrara ta tī. Pehē rehe har te'e pandu tī. Upa aja rahā, pehē rury katu pexo. Ywa pe ma'e katu ame'ē ke pehē pe Tupā me'ē ta, a'erehe mā peja pehē rury katu pexo apo. Pesarahā! Yman Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke amō ta mupyrara hū tī. Se pehē nixói rahā, ame'ē ymanihar ta ke amō ta mupyrara hū. A'erehe ame'ē ymanihar ta aja pehē ke ngā mupyrara ta apo tī. Ihē kotyhar ta ke pehē, a'erehe mupyrara ta pehē ke tī — aja Jesu pandu.

Jukyr aja saka pehē. Weraha aja saka tī.

(Mak 9.50; Ruk 14.34-35)

¹³ Jesu pandu tī:

—Jukyr riki ma'e ke muhe'ē katu. Pe, jukyr ngi he'ēha kanim rahā, marā ka ym he'ēha amō mujwyr ehe. Jaxer riki. Ombor riki awa. Pe, amō pyrū ehe. A'erehe jukyr katu aja katu pexo. “Pehē katu” aja Tupā ukwa. Pe, katuha ke pehijar rahā, jaxer riki pehē. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta aja pejumuruwak tī. Katu ym aja. ¹⁴ Tupā rehe har pemujekwa amō ta pe, a'erehe kome'ē ywy keruhū pe ma'e muweraha aja saka pehē.

—Ywy'a keruhū 'ar pe ok ta ihī rahā, upa ngā usak katu ehe. Aja saka pehē. Tupā kotyhar ta ke pehē. A'erehe katu ame'ē ke pema'ema'e, ame'ē ke rehe upa amō ta usak katu.

¹⁵ —Araparin ke amō muwera rahā, kúi wyr pe jupyk ym. Ywate henda 'ar pe amō moī. Aja rahā, muwera katu, pe, usak katu ma'e ke amō. ¹⁶ Aja weraha aja saka pehē tī. Aja rahā, katu ame'ē ke jō pema'ema'e, ame'ē ke ngā pe pemujekwa. Ame'ē ke rehe a'eta usak rahā, jande pái keruhū pe a'eta pandu ta: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. A'e riki ywatehar ke — aja Jesu pandu.

Moise je'ēha rehe har

¹⁷ Ngā pe Jesu pandu tī:

—Moise je'ēha ke ihē amukanim ajur, aja pekwaha naī. Anī. Amukanim ym ta. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mu'e ame'ē ke ihē amukanim ajur tī, aja pekwaha naī tī. Anī. Upa ame'ē ke amukanim ym ta tī. Upa ame'ē mu'e ame'ē ke ihē amuhyk katu te ta ky. ¹⁸ Moise je'ēha mu'e ame'ē ke

mukanim ym te ta awa. Ywa pehĩ rahã, marã ka ym amõ mukanĩha. Upa katu te ame'ẽ mu'e ame'ẽ ke amõ hendu katu ta me'ẽ te'e. Kome'ẽ wyw keruhũ kohĩ rahã, aja tĩ. Marã ka ym Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ke amõ mukanĩha. 'Ar rehe angaha uhyk rahã, Moise je'ẽha upa ta. ¹⁹ Arahã Tupã namõ jaxo ta, a'erehe arahã Moise je'ẽha upa. A'erehe ihẽ apandu pehẽ pe. Amõ riki Moise je'ẽha rehe hendu katu. Ame'ẽ riki katu te ame'ẽ ke a'e. Amõ ta ke mu'e: "Pehendu katu ehe tĩ" aja. Ame'ẽ riki katu te tĩ. Tupã ixo ame'ẽ pe ixo ta rahã, a'e riki katu te aja Tupã mujekwa ta.

—Amõ ta anĩ. Upa katu te Moise je'ẽha rehe amõ hendu ym. Pe, amõ ta pe pandu: "Pehendu ym ehe tĩ" aja mu'e. Ame'ẽ riki Tupã renda rehe ta'yr te mi katu ame'ẽ ke a'e. ²⁰ Myja katu ame'ẽ ke amõ ma'ema'e my? Ame'ẽ ke Moise je'ẽha mu'e. Ame'ẽ ke amõ ma'ema'e. Aja rahã: "Pehẽ katu" aja sawa'e ta pandu. Ame'ẽ ke a'eta putar. Parise ta aja tĩ. Katu ame'ẽ ke ma'ema'e tĩ. Aja rahã: "Pehẽ katu" aja sawa'e ta pandu. Ame'ẽ ke putar katu tĩ.

—Pehẽ anĩ. Tupã putar aja katu ame'ẽ ke pema'ema'e rahã jõ, Tupã ixo ame'ẽ pe peho katu ta. Aja Tupã putar ame'ẽ ke pema'ema'e rahã: "Pehẽ katu" aja Tupã pandu. Ame'ẽ ke peputar katu. A'erehe katu ame'ẽ ke pema'ema'e katu — aja Jesu pandu.

Pahar ka'u te'eha ma'eha ke amõ mukatu ta me'ẽ te'e
(Ese 4.26; Tian 1.19-20; 1 Juã 2.11)

²¹ (Ma'e ke amõ ipy'a pe ukwa ukwa ixo, ame'ẽ ke amõ ma'e te, aja Jesu mujekwa.) A'erehe a'e pandu tĩ:

—Ymanihar panduha ke pekwa. Kuja riki. "Amõ ke ejukwa ym. Amõ ke jukwa rahã, ame'ẽ ke amõ ta mupyrara ta tĩ" aja riki. ²² Apo amõ kotyhar. Apo pehẽ pe ihẽ apandu: "Amõ rehe amõ parahy rahã, ame'ẽ ke a'e jukwa" ame'ẽja saka. Aja rahã, ame'ẽ ke amõ ta mupyrara ta tĩ. Pe, amõ pe amõ pandu: "Katu ym nde" aja. Aja pandu rahã, ame'ẽ ke kapitã ta mupyrara ta. Pe, amõ pe amõ pandu: "Jaxer ai te'e nde" aja. Aja rahã, ame'ẽ ke tata keruhũ renda pe Tupã mupyrara ta tĩ. ²³⁻²⁴ A'erehe kuja katu. Tupã rehe nde py'a nde eremoĩ moĩ rahã, ma'e ke Tupã pe nde ereme'ẽ. Ame'ẽ ke jumu'eha renda keruhũma'e myrape 'ar pe nde erehapy ta. Upa ukwái ta. Ame'ẽ ke nde erehapy tate rahã, kuja nde erekwa ere'am: "Éi! Ihẽ rehe amõ parahy. Aharái riki" aja. Aja rahã, ame'ẽ ne rymba nde erehapy ame'ẽ ke ehijar py. Myrape ruwa koty emapyk, pe, parahy ame'ẽ koty eho. Pahar eho. Pe, emukatu. Upa rahã jõ jumu'eha renda keruhũ pe ejywyr eho. Pe, ma'e ke Tupã pe hany katu. Aja nde py'a emoĩ moĩ katu ehe, Tupã rehe. (Aja rahã jõ nde rehe Tupã ipy'a jywyr katu ta tĩ.)

²⁵ Nde pe amõ pandu: "Tamatarer ke ihẽ pe nde emujywyr ym. Kapitã pe nde ke ihẽ araho ta" aja. Aja nde pe pandu rahã, kapitã koty inamõ nde ereho erexo rahã, pahar inamõ pangariha ke emukatu. Kapitã rehe nde erehyk ym rahã we, pangariha ke emukatu. Tamatarer ke emujywyr ipe. Anĩ rahã, kapitã rehe nde erehyk rahã, kapitã pe nde ke ne ruwajan mondo ta. A'engi sonda ta pe nde ke kapitã mondo ta. A'engi kyndaha pe nde ke sonda ta kynda ta raho. ²⁶ Apandu katu nde pe. A'ep nde erepyta katu ta. Marã ka ym nde erehemihã ingi. Upa katu te tamatarer ke nde eremujoywyr ym rahã, marã ka ym nde erehemihã. A'erehe kapitã rehe uhyk ym rahã we, emukatu — aja Jesu pandu.

(A'erehe amõ ta namõ katu aja pexo. Aja Tupã namõ katu aja pexo tĩ. Aja rahã, mupyraraha renda pe peho ym ta tĩ. Kyndaha ngi uhem ym, ame'ẽja saka ame'ẽ.)

Amõ rehe peka'u te'e ym pexo
(Matéu 18.8-9; Mak 9.43-48)

²⁷ (Ma'e ke amō ipy'a pe ukwa ukwa ixo rahā, ame'ē ke ma'e te, aja Jesu mujekwa tī.) A'erehe a'e pandu tī:

—Yman pandu ame'ē ke rehe pehendū. Kuja riki. “Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym. Amō kūjā rehe eka'u te'e ym tī” aja. ²⁸ Apo amō kotyhar. Apo pehē pe ihē apandu katu. Kūjā rehe amō usak, pe, ipy'a pe ka'u te'e ehe. Aja rahā, amō kūjā namō jumusarāi aja tī. Katu ym aja. ²⁹ A'erehe kūjā rehe nde eresak, pe, a'engi ma'e nde ereka'u te'e'ha ke nde erema'e rahā, katu ym. Esak ym. Nde reha ejo'ok, pe, ame'ē ke embor, ame'ēja saka. Esak ym. Nde eresak, pe, nde ereka'u te'e'ha ke nde erema'e, a'erehe mupyraraha renda pe nde ke Tupā ombor ta. Nde reha nde erembor, ame'ēja saka esak ym. Ema'e ym ma'e nde ereka'u te'e'ha ke. Ame'ē riki i'ar koty te we katuha.

³⁰ —Nde po pe te'e ma'e ke nde erema'e. Aja ma'e nde ereka'u te'e'ha ke nde erema'e rahā, nde po pe ema'e ym. Nde po emondok, pe, ame'ē ke embor, ame'ēja saka. Nde po pe ma'e nde ereka'u te'e'ha ke nde erema'e, a'erehe mupyraraha renda pe nde ke Tupā ombor ta rahā, katu ym. Nde po embor, ame'ēja saka exo. Ema'e ym ma'e nde ereka'u te'e'ha ke. Ame'ē riki i'ar koty te we katuha — aja Jesu pandu.

Hakehar ke hijar ym ta me'ē te'e

(Matéu 19.9; Mak 10.11-12; Ruk 16.18)

³¹ (Te'e hakehar ke sawa'e hijar rahā, katu ym. Aja Jesu mu'e tar katu.) A'erehe kuja a'e pandu:

—Yman kuja panduha ihī tī: “Hakehar ke sawa'e hijar rahā, paper rehe a'e mupinim: ‘Nde ke ihē aputar ym apo. Ahijar ta nde ke apo’ aja. Ame'ē ke hakehar pe me'ē. Pe, hijar” aja riki. ³² Apo amō kotyhar. Apo pehē pe ihē apandu katu. Hakehar riki ka'u te'e ym amō rehe. Ame'ē ke ixawa'e hijar rahā, katu ym ixawa'e ma'eha. Pe, ame'ē kūjā ke amō sawa'e pyhyk rahā, ixawa'e aja ym ame'ē namō kūjā jumusarāi. Katu ym aja. Pe, ame'ē sawa'e riki hakehar aja ym ame'ē namō jumusarāi tī. Katu ym aja. Ixawa'e py katu ym ame'ē ke ma'e — aja Jesu pandu.

Ma'e ke pandu ame'ē ke ma'e ta me'ē te'e

(Tian 5.12)

³³ (Ma'e ke amō pandu rahā, ame'ē ke ma'e ta me'ē te'e. Aja Jesu mu'e tar katu.) A'erehe a'e pandu tī:

—Yman amō ta pe jande ramūi ta pandu ame'ē ke rehe pehendū. Kuja riki: “Tupā ruwa koty aja saka nde erexo. A'erehe ma'e ke nde erepandu ame'ē ke ema'e katu. Ame'ē panduha emukanim ym” aja pehendū. ³⁴ Apo amō kotyhar ihē apandu. “Ma'e ke nde erepandu ame'ē ke nde erema'e katu. Ame'ē jō. Ma'e ruwa koty aja saka nde erexo, aja ym ekwa exo.” Kuja pepandu ym tī.

“Ywa pehī aja pekwa katu, a'erehe jete'har te japandu” aja pepandu ym.

—Pesarahā! Ywa riki Tupā renda ke. A'erehe: “Ywa pehī, jete'har te japandu, aja pekwa” aja pepandu ym tī. ³⁵ Ywy keruhū rehe har aja tī. Kome'ē ywy keruhū Tupāma'e ke tī. Ipy moīha aja saka ipe. A'erehe:

“Kome'ē ywy keruhū kohī, a'erehe jete'har te japandu” aja pepandu ym.

—Jerusarē ok ta aja tī. Sawa'e te renda ke ame'ē. A'erehe:

“Jerusarē ok ta kohī. A'erehe jete'har te japandu, aja pekwa” aja pepandu ym tī.

³⁶ —Nde pyahu rahā, marā ka ym nde ra nde eremutuwyriha. Marā ka ym nde eremutamūiha. Nde tamūi rahā, marā ka ym nde ra nde eremupihūha. Marā ka ym nde eremupyahuha. A'erehe kuja epandu ym:

“Ihē ākā kohī aja pekwa katu. A'erehe jete'har te japandu, aja pekwa tī” aja epandu ym.

³⁷ —Kuja jō epandu katu: “Jetehar te ke apandu. Ihē ama'e katu ta” aja. Anī rahā: “Anī. Ihē ama'e ym ta” aja jō katu. Kuja amō we nde erepandu: “Jetehar te ihē apandu ym rahā, ihē ke Tupā mupyrara ta” aja nde erepandu rahā, ame'ē riki Satana ngi uhem, ame'ēja saka. Katu ym aja. (A'erehe aja epandu ym. Satana riki te'e pandu ame'ē ke a'e. Ājā ramūi a'e. Aja te'eha te'e pandu ame'ē ke a'e) — aja Jesu pandu.

Mā peja mupyraraha pemujywyr ym
(Ruk 6.29-30)

³⁸ A'e pandu tī:

—Ymān pandu ame'ē ke rehe pehendu. Kuja riki. “Nde reha ke amō mupuk rahā, ima'e ke emupuk eho tī” aja. “Nde rāi ke amō mupen rahā, ima'e ke emupen eho tī” aja riki. ³⁹ Apo amō kotyhar. Apo pehē pe ihē apandu katu. Nde ke amō mahy rahā, aja juja katu te nde emujywyr ym te ipe. Nde ruwa ke amō nupā rahā, aja emujywyr ym te ipe tī. Mā peja nde ruwa wajar ke a'e nupā tī. ⁴⁰ Kapitā ruwa koty nde ke amō raho, pe, pandu: “Tamatarer mujywyr ym kome'ē. Ima'e kamixa ihē aputar” aja ipe. Pe, kapitā pandu: “Ere. Ejo'ok!” A'erehe nema'e kamixa ke jo'ok nengi. Aja rahā, amō we eme'ē ipe. Nema'e xirur te'e me'ē ipe tī.

⁴¹ —Pe, nde pe sonda pandu: “Thēma'e sak ke eraho ihē pe” aja. Aja petē kiro met nde ererahoha pandu rahā, amō we eraho. Mokōi kiro met eraho. ⁴² Ma'e ke nde pe amō pandu: “Ihē pe emuwyr” aja. Aja rahā, eme'ē ipe. Pe, amō pandu nde pe: “Kome'ē araho ta. Pahar ihē amujywyr ta” aja. Aja rahā, nde erepandu ipe: “Ere. Eraho” aja riki — aja Jesu pandu.

Nde ruwajan rehe nde erepy'a katu
(Ruk 6.27-28; Ruk 6.32-36; Ruk 23.24; At 7.60; Hom 12.14; Hom 12.17-21)

⁴³ A'e pandu tī:

—Ymān pandu ame'ē ke pekwa. Kuja riki. “Nde rehe katu ame'ē ta rehe nde erepy'a katu” aja. Amō we pehē ramūi ta je'eha pekwa: “Ne ruwajan rehe eparahy exo” aja pehē ramūi ta pandu. ⁴⁴ Apo amō kotyhar. Apo pehē pe ihē apandu katu. Pehē ruwajan ta rehe epy'a katu. Pehē ke mupyrara ame'ē ta rehe har Tupā namō pepandu pandu katu: “Mā peja a'eta rehe esak katu” aja pepandu Tupā namō. ⁴⁵ Aja rahā, pehē riki jande pái keruhū ra'yr ta. A'e riki ywatehar ke a'e.

—Pesarahā! Katu ame'ē ta rehe warahy ke a'e muwera katu. Katu ym ame'ē ta rehe warahy ke a'e muwera katu tī. Juja katu te Tupā ma'eha. (Aja pehē tī. Upa katu te amō ta pe katu ame'ē ke pema'ema'e tī.) Katu ame'ē ke amō ma'ema'e ame'ē ta rehe aman ke a'e mungyr tī. A'erehe upa ma'eywa hury katu. Katu ym ame'ē ke amō ma'ema'e ame'ē ta rehe aman ke a'e mungyr tī. Juja katu te Tupā ma'eha. (Aja pehē tī. A'erehe upa katu te amō ta pe katu ame'ē ke pema'ema'e tī.)

⁴⁶ —Pehē rehe ipy'a katu ame'ē ta rehe jō pepy'a katu rahā, pehē pe ma'e katu ame'ē ke Tupā me'ē ym ta. Pesarahā! Jaxer ame'ē ta aja ma'e riki. Kapitā rehe tamatarer matyr ame'ē ta riki aja tī. Ipy'a katu ehe ame'ē ta rehe jō a'eta ipy'a katu tī. Juja katu te mujywyr a'eta pe. ⁴⁷ Pehē rehe katu ame'ē ta namō jō pepandu rahā, marā ka ym pehē katuha. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta aja tī. Ipy'a katu ehe ame'ē ta namō a'eta pandu pandu katu tī. (A'erehe pehē ruwajan rehe pepy'a katu tī.) ⁴⁸ Jande pái keruhū riki katu te me'ē ke. Ywatehar ke a'e. A'e aja amō rehe pepy'a katu tī — aja Jesu pandu.

¹ A'e pandu tī:

–Tupā rehe pehē py'a pemoī moīha ke rehe amō ta usak, aja peputar. A'erehe amō ta ruwa koty ma'e ke pema'e. Aja rahā: “Peme'ē katu” aja amō ta pandu ta naī. Mā peja aja ym pehē. Amō ta ruwa koty aja pema'e ym. Pema'e rahā, pehē pe ma'e katu ame'ē ke Tupā muwyr ym ta. Ywatehar ke a'e.

² –A'erehe ima'e ym te ame'ē pe ma'e ke nde ereme'ē rahā, ma'e tyapu ym ha rupi eme'ē. (Amō ta ukwa ym ha rupi eme'ē.) Tyapu rahā, amō ta nde rehe usak ta, aja nde erekwa. Usak rahā: “Mā! Katu peme'ē sawa'e” aja nde rehe har pandu naī. Aja riki mokōi ukwaha ta ma'e'ha. Jundēu awa tama'e jy'ariha renda pe ima'e ym te ame'ē pe tamatarer me'ē. Ame'ē ke rehe amō ta usak, aja a'eta putar. (Usak rahā: “Mā! Peme'ē katu” aja pandu naī.) Aja mokōi ukwaha ta putar.

–Awa rape rupi wata ixo rahā, ma'e ke me'ē rahā, aja tī. A'eta rehe amō ta usak, aja putar. Usak rahā, amō ta pandu ta: “Mā! Sawa'e katu” aja pandu naī. Ame'ē panduha jō riki ima'e ma'e katu ame'ē pyhykiha. Tupā anī. Ma'e ke ame'ē ta pe muwyr ym te. A'erehe mokōi nde erekwaha aja exo ym nde.

³ Ima'e ym te ame'ē pe ma'e ke nde ereme'ē rahā, amō ta ukwa ym ha rupi eme'ē. Nde rehe katu ame'ē ukwa ym tī. Aja rahā, katu. ⁴ Aja rahā, nde atu erekwa katu ta. Ima'e ym te ame'ē ukwa katu tī. Pehē mokōi jō ukwa katu. Amō ta ukwa ym ha rupi nde erema'e'ha ke rehe jande pái keruhū usak ta tī. Pe, a'e riki nde pe ma'e katu ame'ē ke muwyr ta — aja Jesu pandu.

*Myja me'ē Tupā namō pandu pandu rahā, katu my
(Ruk 11.2-4)*

⁵ A'e pandu tī:

–Mokōi ukwaha ta Tupā namō pandu pandu rahā, a'eta rehe amō ta usak, aja a'eta putar. A'erehe jundēu awa tama'e jy'ariha renda pe Tupā namō pandu pandu rahā, a'eta pu'am, pe Tupā namō pandu pandu. Awa rape rupi ixo rahā, Tupā namō pandu pandu tī. Aja rahā, a'eta rehe amō ta usak, aja ukwa. A'eta rehe amō ta usak rahā, pandu: “Mā! Sawa'e ta katu” aja naī. Ame'ē panduha jō riki ima'e ma'e katu ame'ē pyhykiha. A'eta pe Tupā riki muwyr ym te ta ma'e ke. A'erehe Tupā namō pepandu pandu rahā, mokōi pekwaha ym pehē.

⁶ –Tupā namō nde erepandu pandu rahā, kapy pe eho. Hukwen ke ekynda. Pe, jande pái keruhū namō epandu pandu katu. Nde rehe usak ym awa. Pe, amō ta ukwa ym ha rupi Tupā namō nde erepandu pandu rahā, nde rehe jande pái keruhū usak katu ta. Pe, ma'e katu ame'ē ke nde pe a'e muwyr ta. ⁷ Tupā namō pepandu pandu rahā, amō we amō we aja ym pepandu pandu inamō. Aja riki Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pandu pandu. Ima'e tupā namō a'eta pandu pandu rahā, i'i pandu pandu. Aja rahā, tupā hendu ta aja ukwaha naī. ⁸ Ame'ē ta aja ym pehē. Tupā namō pepandu ym rahā we, upa a'e ukwa katu. Ma'e ke pehēma'e nixói te, ame'ē ke a'e ukwa katu. A'erehe ame'ē rehe har i'i ym inamō pepandu. ⁹ Tupā namō pepandu rahā, kuja pepandu:

Jande pái keruhū! Ywa pe har ke nde. Nde rehe har amō hendu rahā, mā peja pandu: “Mā katu te” aja.

¹⁰ Nema'e jete'har te ke rehe upa katu te awa ta hendu katu ta, ame'ē angaha ke rehe ihē aharō hū axo.

Nde ereputar ame'ē ke ywa pe har ta ma'ema'e katu. Aja mā peja kome'ē ywy keruhū pe har ta aja tī. Ma'ema'e katu tī.

¹¹ Kome'ē wera rahā, jande mi'u ke ja'u ta, ame'ē ke jande pe emuwyr.

¹² Jande pe ma'e ka'u te'eha ke amō ta ma'e rahā, ame'ē ta rehe jande py'a jamujwyr ta. Aja jamujwyr jaxo rahā, jande rehe nde py'a

emujiwyr katu tĩ. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e. Jande rehe nde py'a emujiwyr katu tĩ.

¹³ Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e tar katu rahã, ame'ẽ ke jande py'a ngi emukanim. Aja rahã, jama'e ym ta.

Jande ke Satana manga tar katu rahã, a'e ke jande ngi emujan katu.

[Nde riki kapitã keruhũ te. Upa katu te ma'e ke nde eremuhendu katu nde juehe. A'erehe nde rehe hendu katu.

Pyrãtã te hũ ame'ẽ ke nde.

Katu te hũ ame'ẽ ke nde tĩ.

Aja te'e ta nde erexo tĩ.

Amen. A'e tỹ.]

—Upa aja Tupã namõ pepandu pandu katu. ¹⁴ Pehẽ pe ma'e ka'u te'eha ke amõ ma'e rahã, pehẽ py'a pemujiwyr katu ehe. Aja rahã, pehẽ rehe ipy'a ke jande pái keruhũ mujiwyr ta tĩ. Ywatehar ke a'e. ¹⁵ Ma'e peka'u te'eha ke pema'e. Pe, amõ ta rehe pehẽ py'a pemujiwyr ym rahã, pehẽ rehe ipy'a ke jande pái keruhũ mujiwyr ym ta tĩ — aja Jesu pandu.

Ma'e pe'uha ke pehijar rahã, amõ ta usak ame'ẽ ke peputar ym

¹⁶ A'e pandu tĩ:

—Mokõi ukwaha ta ma'e u'uha ke hijar rahã, pyai te aja ame'ẽ ta rehe amõ ta usak. U'u ym, a'erehe myahy aja amõ ta usak. A'erehe amõ ta pandu: “Mã! Huwa xi'a. U'uha hijar my. A'erehe Tupã namõ pandu pandu ixõ” aja amõ ta ukwa. Ame'ẽ ta rehe amõ ta usak rahã: “A'eta katu” aja ukwaha naĩ. Ame'ẽ panduha jõ riki ima'e ma'e katu ame'ẽ pyhykiha. Tupã muwyr ym te ta ma'e ke. (A'erehe mokõi pekwahe ym pehẽ.)

¹⁷ —Tupã namõ nde erepandu pandu tar katu, a'erehe ma'e nde ere'uha ke nde erehijar rahã, y pe nde ruwa ekutuk. Nde'a emutyõ tĩ. ¹⁸ Aja rahã, nde ere'uha ke nde erehijar, aja amõ ta ukwa ym. Tupã namõ nde erepandu pandu aja amõ ta ukwa ym tĩ. Jande pái keruhũ jõ ukwa katu ta. Usak ym ehe awa ame'ẽ ke a'e. Pe, amõ ta ukwa ym ha rupi nde erema'e, ame'ẽ ke rehe jande pái keruhũ ukwa. Pe, ma'e katu ame'ẽ ke nde pe a'e muwyr ta — aja Jesu pandu.

Ma'e katu ame'ẽ ke ywa pe ihĩ

(Ruk 12.33-34; 2 Timo 4.8; Emberéu 10.34-39; 1 Petu 1.4-5; Apokarip 7.15)

¹⁹ A'e pandu tĩ:

—Kome'ẽ ywy keruhũ pe pexo rahã, heta ym pehẽma'e ke pematyr. Aja ima'ehũ ame'ẽ ta matyr. A'eta ta aja ym pehẽ. Se tarawe mujaxer ta ma'e ke. Puxi hũ tĩ. Pehẽ rok pe ma'e mukanĩha ixẽ tĩ. Pe, upa mukanim raho. A'erehe heta ym pehẽma'e ke pematyr. ²⁰ Kuja katu. Kome'ẽ ywy keruhũ pe ma'e ke pema'e rahã, Tupãma'e ma'eha ke pema'ema'e katu. Ima'e je'eha rehe pehendũ katu. Aja rahã, ywa pe ma'e ke pematyr katu, ame'ẽja saka. Ywa pe pehẽ rury katuha pematyr, ame'ẽja saka. A'ep tarawe nixói te ta. (A'erehe ma'e ke mujaxer ym te ta.) Puxi nixói te ta tĩ. (A'erehe mujaxer ym te ta tĩ.) Mukanĩha nixói te ta tĩ. (A'erehe raho ym te ta tĩ.) ²¹ Pehẽma'e ke ihĩ. Ame'ẽ rehe har pehẽ py'a pe pekwa pekwa pexo. A'erehe ywa pe pehẽma'e ke ihĩ rahã, a'ep pehẽ py'a ihĩ ta tĩ, ame'ẽja saka. Aja rahã, myja Tupã ke pemuhury katu ta my? Ame'ẽ rehe har pekwa pekwa ta pexo — aja Jesu pandu.

Ma'e katu ame'ẽ ke amõ ma'e rahã, ma'e weraha katu, aja saka

(Ruk 11.34-36; Siri 4.6; 1 Petu 5.7)

²² A'e pandu tĩ:

—Awa reha riki ma'e muweraha aja saka. (Aja rahã, Tupã rehe har ukwa katu, a'erehe ixoha katu aja ixo ta. Ma'e katu ame'ë ke ma'e ta tĩ.) A'erehe pehë reha katu rahã, pehë rete rupi wera katu, ame'ëja saka. ²³ Pehë reha katu ym rahã, weraha nixói, ame'ëja saka. (Aja rahã, Tupã putar, aja ym pexo. Ma'e katu ame'ë ke pema'e ym ta tĩ.) Pe, weraha uwe rahã, pytun aja saka. Aja rahã, mãte hũ pytun. (Aja rahã, ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Katu ym aja) — aja Jesu pandu.

Pehë rehe Tupã usak katu
(Ruk 16.13; Ruk 12.22-31)

²⁴ A'e pandu tĩ:

—Marã ka ym mokõi ijar pe te'e paraky ame'ë paraky katuha. Mokõi jar pe paraky rahã, peteihar rehe jõ ipy'a katu ta. Amõ rehe anĩ ta. Peteihar jar je'ëha rehe hendu katu ta. Amõ jar je'ëha rehe anĩ ta. Hendu ym ta ehe. (Aja saka Tupã rehe tĩ.) Tamatarer ke rehe jõ ipy'a ke amõ moĩ moĩ rahã, marã ka ym Tupã rehe ipy'a katuha. (Mokõi jar aja saka tĩ.) Upa pyrãtãha namõ tamatarer ke matyr tar katu te hũ ixo. Aja rahã, marã ka ym Tupã putar ame'ë ke amõ ma'eha tĩ. (Mokõi jar aja saka tĩ.)

²⁵ —Pehë mi'u rehe har pejumupyai ym pexo. “Ma'e ja'u ta my? Nixói ma'e. Jandema'e mundeha nixói. Awa me'ë ta jande pe my?” aja pejumupyai ym. Ixoha namõ amõ ixo rahã, ame'ë riki humi'u 'ar koty te we katuha. Awa rete aja tĩ. Awama'e mundeha 'ar koty te we katuha tĩ. A'erehe pehë mi'u rehe har pekwa pekwa ym pexo.

²⁶ —Ma'ewyra ta wewe ixo, ame'ë rehe pesarahã! Ma'e raĩ ke ame'ë ta jytym ym. Ma'eywa matyr ym tĩ. Matyriha renda pe mupyta ym tĩ. Ame'ë ta rehe jande pái keruhũ usak katu. Ame'ë ta rehe ipy'a katu tĩ.

—Pesarahã! Ma'ewyra ta 'ar koty te we pehë rehe jande pái keruhũ ipy'a katuha. (A'erehe pehë rehe Tupã usak katu ta tĩ, aja mujekwa katu.) ²⁷ “Myja hetaha warahy 'ar rahã, ko pehë pexo ta my” aja pekwa pekwa pexo rahã, yman rahã pexo te we ta ri, aja pekwaha naĩ. Anĩ. Marã ka ym pexoha pemupyta te we ta ri.

²⁸ —“Ma'e jande jamunde ta my?” aja pejumupyai ym pexo tĩ. Ka'a rupi ma'eputyr ihĩ. Ame'ë rehe pesarahã! Paraky ym riki. Ima'e mundeha ke mujã ym tĩ. ²⁹ Katukwer aja amõ usak. Ko ihë apandu pehë pe. Ymanihar Saromã riki ima'ehũ namõ ixo. Ima'e mundeha katukwer. Apandu pehë pe. Peme'ë ma'eputyr katu te ha riki Saromãma'e mundeha 'ar koty te we katu te ha. ³⁰ Tupã riki kupi'i ke mujã. Katukwer aja mujã. Apo pehĩ. Koĩ tata renda pe amõ hany. Kupi'i rehe Tupã usak katu. Ame'ë ta 'ar koty te we pehë rehe Tupã ipy'a katu. Aja rahã, i'ar koty te we pehëma'e mundeha ke pehë pe a'e muwyr ta. Mã! Tupã rehe pejurujar katu ta me'ë te'e. ³¹ A'erehe kuja ym pepandu: “Ma'e ihë a'u ta my? Myja me'ë ihëma'e mundeha ke ihë ajo'ok ta my?” Aja ym pekwa pekwa pexo. Ame'ë ke Tupã muwyr ta pehë pe. ³² Ame'ë rehe har jõ Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta ukwa ukwa ixo. Aja te'eha ukwa ukwa ixo. Mã peja aja ym pehë. Upa pehëma'e ke nixói, ame'ë ke jande pái keruhũ ukwa katu. A'erehe pehë atu pekwa pekwa ym pexo. Pehë pe a'e muwyr ta. A'e riki ywatehar ke. ³³ Kuja katu pehë pe. Myja Tupã putar ame'ë ke pema'ema'e katu ta my? Ame'ë rehe har pekwa pekwa py pexo. Myja ija katu ame'ë ke pema'ema'e ta my tĩ? Ame'ë rehe har pekwa pekwa py pexo tĩ. Aja rahã, upa pehëma'e ke nixói ame'ë ke a'e muwyr ta pehë pe. Pehëma'e mundeha rehe har aja tĩ. Pekwa pekwa ym tĩ. A'e muwyr ta. ³⁴ A'erehe koĩ har rehe har pekwa pekwa ym pexo. “Koĩ myja me'ë ta my?”

aja pekwa pekwa ym pexo. Apo kome'ë weraha rehe jö pesak katu. Koï har rehe har anī. Ame'ë rehe har pekwa pekwa ym pexo — aja Jesu pandu.

7

Mā peja amō ta rehe pehē juru ai ym

(Ruk 6.37-38; Ruk 6.41-42; Hom 2.1; Hom 14.1; 1 Korin 4.5; Tian 4.11)

¹⁻² A'e pandu tī:

—Amō ta rehe har kuja ym pepandu: “Peme'ë ta katu ym” aja. Aja pepandu rahā, aja juja katu te pehē rehe har Tupā pandu ta tī. A'erehe aja ym pepandu. Myja me'ë amō ta rehe har pepandu, aja juja katu te pehē rehe har Tupā pandu ta tī. Myja me'ë amō ta pe ma'e ke pema'e, aja juja katu te pehē pe Tupā ma'e ta tī — aja ngā pe.

³ (Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e, ame'ë riki myra kurer aja saka, aja Jesu mujekwa.) A'erehe kuja a'e pandu:

—Ne mu reha ke myra kurer mupuk, ame'ë rehe nde eresak. (Aja rahā, ta'yr mi ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e, aja mujekwa.) Mā peja ame'ë rehe har ekwa ekwa ym exo. Nde reha rehe myra keruhū mupuk riki. (Aja rahā, mâte hū nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e, aja mujekwa.) Mā peja ame'ë rehe har ekwa ekwa py exo. ⁴ Nde reha rehe myra keruhū ihī, ame'ëja saka. A'erehe kuja ym nde mu pe ebandu: “Nde reha ngi myra kurer ke ihē ajo'ok ta” aja ebandu ym. (Aja rahā, kuja riki: “Ta'yr mi ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. Ame'ë ke mā peja ehijar” aja nde erebandu.) Mā! Nde eresak ym my? Nde reha rehe myra keruhū ihī. (Aja rahā, mâte hū ma'e nde ereka'u te'eha ke nde atu erema'ema'e, aja nde eremujekwa.) ⁵ Mā! Nde katu, aja nde erekwa nde jupe. Anī. Mokoī erekwaha namō erexo. Nde reha ngi myra keruhū ejujo'ok py nde jupe. (Aja rahā, mâte hū ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e, ame'ë ke nde erehijar katu py.) Aja rahā, upa ma'e ke nde eresak katu ta. Aja rahā, nde mu reha ngi myra kurer ta'yr mi nde erejo'ok katu ta. (Aja rahā, nde mu pe nde erebandu: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e, ame'ë ke ehijar” aja nde erebandu katu) — aja Jesu pandu.

⁶ A'e pandu tī:

—Ihē amu'e ame'ë ke katu te me'ë ke. Ame'ë ke amō ta putar ym rahā, ame'ë ta pe pemujekwa ym. Hendu tipe rahā, putar ym. Jawar jarō aja saka jumai mai ta. Je'ë je'ë hū ta.

—Ihē amu'e ame'ë ke katu te me'ë ke. Ame'ë ke amō ta jaxer, aja ukwa rahā, ame'ë ta pe pepandu ym tī. Kure aja saka riki. Jaxer aja ukwaha, a'erehe pyrū ehe aja saka ta. “Ihē amu'e ame'ë ke te'e” aja ame'ë ta ukwaha naī. Putar ym tī. (A'erehe ame'ë ta pe pepandu ym tī) — aja Jesu pandu.

Tupā namō pepandu pandu

(Ruk 11.9-13)

⁷ Tupā namō pandu pandu, ame'ë rehe har Jesu mu'e rahā, kuja pandu:

—Pehēma'e nixōi te rahā, ame'ë rehe har Tupā namō pepandu pandu katu. Aja rahā, ame'ë ke a'e muwyr ta pehē pe. Tupā namō pepandu rahā, pekar, ame'ëja saka. Pe, Tupā muwyr rahā, pemahem, ame'ëja saka. (Amō rok pe pexe tar katu rahā, pehē po penupā nupā. Pe, hukwen ke ijar pirar.) Tupā namō pepandu pandu rahā, hukwen pirar ame'ëja saka. Pirar rahā, pepandu ame'ë ke a'e muwyr ta pehē pe. ⁸ Upa inamō pandu ame'ë ta pe a'e muwyr ta. Amō kekar rahā, mahem ta. Ipō nupā nupā rahā, hukwen ke a'e pirar ta. Aja saka riki. ⁹ Ipái pe ta'yr pandu: “Papa! Mbeju ihē aputar. A'u ta” aja. Aja rahā, ta'yr pe ita ra'yr ke ipái me'ë my? Anī. Aja ym ta. Mbeju me'ë ta ipe. ¹⁰ Pe, ta'yr pandu: “Papa! Pira ka'ë ihē aputar. A'u ta” aja. Aja rahā, ta'yr pe mbói ke ipái me'ë ta my? Anī. Aja ym ta. Pira ka'ë me'ë ta ipe. ¹¹ Awa

ta ke te'e pehē. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ame'ē ta ke pehē. Pe, pehē ra'yr ta pe ma'e katu ame'ē ke peme'ē katu. Aja rahā, pehē 'ar koty te we ma'e katu ame'ē ke jande pái keruhú me'ē ta. Ma'e ke amō pandu ipe, ame'ē ke a'e muwyr ta. A'e riki ywatehar ke.

¹²—Ma'e katu ame'ē ke pehē pe amō ta ma'e, aja amō ta pe pema'e katu tī. Aja riki Moise je'ēha mu'e. Aja ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mu'e tī — aja Jesu pandu.

Tupā koty ohoha

(Ruk 13.24; Siri 3.19-20)

¹³⁻¹⁴ A'e pandu tī:

—Tupā ixo ame'ē pe ohoha riki hukwen rupi asa oho, ame'ēja saka. Asa oho rahā, uhā te hū aja ixo. Ame'ē hukwen riki ta'yr mi. Ame'ē hape aja tī. Ta'yr mi tī. Ame'ē hape ohoha riki janam, ame'ēja saka. Marā ka ym ohoha, ame'ēja saka. Heta ym ame'ē rupi oho ame'ē ta ke.

—Mupyraraha renda pe ohoha anī. Hukwen riki tiha. Hape riki aja tī. Tiha tī. Ame'ē rape ohoha riki sorok katu hū, ame'ēja saka. Pe, heta te hū ame'ē rupi wata oho ame'ē ta ke — aja riki.

Ma'eywa ame'ē rehe har

(Ruk 6.43-44; Juā 15.4; Tian 3.11-12)

¹⁵ A'e pandu tī:

—Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ran rehe har mā peja pekwa katu. Arapuharan ipy'a pitu te'e aja a'eta ixo tī. (Aja rahā, katu ame'ē ta aja pehē koty uwyr naī.) A'engi ma'e so'o jarō aja a'eta rehe har amō ukwa. Ma'e ke jukwa, ame'ēja saka. (Aja rahā, pehē pexoha ke mujaxer ta. Pe, pehēma'e ke te'e raho tar katu tī.) ¹⁶ Myja ame'ē ta rehe har pekwa ta my? Kuja. Ima'e ma'eha namō pekwa ta. Juruwe'y ngi akaju ke amō po'ok ym. Ju'y ngi ama'yrary po'ok ym tī. ¹⁷ Ma'eywa'y riki katu rahā, i'a katu. Aja amō katu rahā, ima'e ma'eha katu tī. Ma'eywa'y katu ym rahā, anī. I'a ym. Aja amō katu ym rahā, ima'e ma'eha katu ym tī. ¹⁸ Ma'eywa'y riki katu rahā, marā ka ym i'a ym ha. I'a katu ta. Ma'eywa'y katu ym rahā, marā ka ym i'a katuha. I'a ym ta. ¹⁹ Ma'eywa i'a ym te rahā, jaxer rahā, ame'ē'y ke ijjar mondok. Pe, myra ke happy. Upa ukwái ta. Aja amō jaxer rahā, Tupā mupyrara ta tī. (Myra ke happy, ame'ēja saka tī.) ²⁰ Aja riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ran rehe har pekwa katu ta. Ma'eywa i'a ym aja a'eta tī. Aja rahā, a'eta ma'eha riki katu ym. A'erehe ame'ē ta rehe har pekwa katu ta. A'eta ma'eha namō a'eta rehe har pekwa katu ta — aja Jesu mujekwa.

Tupā renda pe oho ame'ē ta ke

(Ruk 6.46-47; Ruk 13.25-27; 2 Korin 11.13-15; 2 Korin 13.5; 2 Petu 2.1; 1 Juā 2.3-6; 1 Juā 5.12)

²¹ A'e pandu tī:

—Amō ta pandu: “Nde riki jandema'e sawa'e te” aja ihē pe pandu naī. Upa katu te ame'ē ta Tupā ixo ame'ē pe oho ym ta. Amō amō oho. Upa katu te anī. Ihē pái keruhú putar ame'ē ke amō ma'ema'e. Ame'ē ta jō henda pe oho katu ta. Ihē pái riki ywatehar ke a'e. ²² Ngā ke Tupā mupyrara rahā, heta ihē pe pandu ta: “Sawa'e! Nde je'ēha rupi Tupā je'ēha ke japandu pandu riki. Nde je'ēha rupi ājā ta ke amō ta py'a ngi jamuhem jamondo riki. Nde je'ēha rupi marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke nema'e pyrātāha namō jama'ema'e katu riki” aja ihē pe. ²³ Pe, ame'ē ta pe ihē apandu ta: “Anī. Pehē rehe har ihē akwa ym te. Ihē kotyhar ta ym pehē. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ame'ē ta ke pehē. Sengi peho. Ihē ngi peho” aja riki — aja Jesu pandu.

Ma'e ok mujã ame'ẽ ta ke

(Ruk 6.47-49)

²⁴ A'e pandu tĩ:

—Pesarahã! Ihẽ je'ẽha rehe amõ hendu katu. Pe, aja ma'ema'e rahã, ukwa katu ame'ẽ ke a'e. Kuja saka. Y rake ok ke a'e mujã. Ok pyter ke a'e jytyka katu te. Ok kangwer aja tĩ. Jytyka katu te tĩ. A'erehe katak ym te. ²⁵ Pe, aman ukyr hũ. Ywytu keruhũ peju hũ tipe. Y tiha tĩ. Upa munde. Y ombor ym. Ywytu keruhũ ombor ym tĩ. Ok pyter ke jytyka katu te. Ok kangwer ke aja tĩ. Jytyka katu te tĩ. A'erehe u'ar ym ame'ẽ ok.

²⁶ —Pe, amõ riki ihẽ je'ẽha rehe hendu tipe. Pe, aja a'e ma'ema'e ym rahã, ka'u te'e ame'ẽ ke a'e. Kuja saka. Y rake ok ke a'e mujã. Ywy ku'i 'ar pe mujã.

²⁷ Pe, aman ukyr hũ. Y tiha oho. Pe, ywytu keruhũ peju hũ ok rehe. Pahar ame'ẽ ok u'ar. Tũ! Aja riki — aja Jesu mu'e.

(Ok riki amõ ixoha aja saka. A'erehe Jesu je'ẽha rehe amõ hendu katu ta me'ẽ te'e. Je'ẽha mujekwa, aja ma'ema'e ta me'ẽ te'e tĩ.)

Jesu ukwa katu

(Mak 1.22)

²⁸ Upa aja me'ẽ Jesu pandu rahã, hendu ame'ẽ ta pandu:

—Mã! A'e mu'e katu! ²⁹ Moise je'ẽha mu'e, ame'ẽ ta aja ym a'e. Anĩ. Jesu pandu rahã, a'e je'ẽha te reko aja a'e mu'e — aja ukwa.

8

Ahy ixo ame'ẽ ke Jesu mukatu

(Mak 1.40-45; Ruk 5.12-16)

¹ Upa mu'e rahã, wwy'ã ngĩ Jesu wyjy uwyr. Arahã, heta ngã haikwer rupi wata. ² Pe, pereran ma'e u'u hũ ame'ẽ ke uhyk uwyr ehe. Jesu ruwa koty ipynarãi pe wapyk oho. (Aja sawa'e katu te ame'ẽ ke kohĩ, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pe, pandu:

—Sa'e! Nde ereputar rahã, ihẽ ke nde eremukatu ta, aja akwa katu — aja Jesu pe.

³ Ijywa ke Jesu mupuku. Pe, sawa'e ãkã rehe ipo ke a'e mujar. Pandu ipe:

—Ere. Nde ke ihẽ amukatu tar katu. Nde katu apo 'y — aja Jesu ipe.

Pe, pereran ma'e u'u hũ ame'ẽ ke pahar upa ka'ẽ oho ipe. ⁴ Pe, Jesu pandu ipe:

—Ehendu katu. Nde ke ihẽ amukatu, ame'ẽ ke amõ ta pe epandu ym we rĩ. Pahar jundéu awa tama'e pa'i koty eho. Emujesak nde juehe har ipe. Pe, Moise mupininim, aja ma'e ke pa'i pe eme'ẽ. Ame'ẽ ke pa'i hapya ta Tupã pe. Upa ukwái ta. Aja rahã, upa nema'e pere ka'ẽ oho aja ngã pe a'e mujekwa ta — aja sawa'e pe.

Homa awama'e miasu ke Jesu mukatu

(Ruk 7.1-10)

⁵⁻⁶ Kapana'ũ ok ta pe Jesu uhyk oho rahã, homa awa usak ehe. Sonda tama'e kapitã ke a'e. Jesu pe a'e pandu:

—Sa'e! Ihẽma'e miasu ixhya pe tũ. Ma'e ahy ipe. Wata ym tĩ. Emukatu ihẽ pe — aja ipe.

⁷ Jesu pandu:

—Hã! Nde rok pe ihẽ amukatu ta aho — aja ipe.

⁸ Kapitã pandu:

—Anĩ. Sa'e! Ihẽ rok pe nde erexe rahã, ihẽ ruxĩ riki. Jundéu awa ym ihẽ. A'erehe eho ym. Sengi epandu: “Epu'am!” Aja rahã, ihẽma'e miasu katu ta oho. ⁹ Akwa katu ihẽ. Ihẽma'e kapitã je'ẽha rehe ihẽ ahendu katu tĩ. Pe, ihẽ

je'èha rehe amō sonda ta hendu katu tī. Kuja. Amō pe ihē apandu: “Eho!” Pe, pahar a'e oho. Amō pe ihē apandu: “Ejur se!” Pe, pahar a'e uwyr tī. Ihēma'e miasu pe ihē apandu: “Ereparaky eho!” Pe, a'e paraky katu oho tī. Aja ihē je'èha rehe hendu katu. A'erehe nde erepandu rahā, ihēma'e miasu katu ta, aja akwa katu — aja Jesu pe.

¹⁰ Ame'ē ke rehe Jesu hendu rahā: “Mā! Katu” aja a'e ukwa. Pe, haikwer rupi tur ame'ē ta pe a'e pandu:

—Mā! Sonda tama'e kapitā jurujar katu te ihē rehe. Ko apandu pehē pe. Aja jundéu awa ta jurujar ym ihē rehe. Aja me'ē jurujar katu ame'ē ke ihē amahem ym. ¹¹ Ihē apandu. Tupā ixo ame'ē pe heta ngā oho ta tī. Warahy uhemihā koty ngi heta oho ta. Jundéu awa aja ym ame'ē ta oho ta tī. Amarā namō hury katu ta ixo. Isak namō aja tī. Hury katu ta ixo tī. Jako namō aja tī. Hury katu ta ixo tī. Aja warahy u'ariha koty ngi heta oho ta tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta oho ta tī. ¹² Tupā ixo ame'ē pe Amarā namō jundéu awa ta ixo ta tipe. Jurujar ym riki. A'erehe oho ym. Anī. Mupyraraha renda pe a'eta ke Tupā ombor ta. A'ep ahy hū ta, a'erehe jixi'u hū ta. Tupā rehe parahy hū tī, a'erehe hāi ke su'u su'u hū — aja Jesu pandu.

¹³ Pe, kapitā pe a'e pandu:

—Nde jō nde rok pe ejywyr eho 'y! Ihē rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde ereputar ame'ē ke ihē ama'e ta kŷ. Ne miasu upa ihē amukatu riki — aja ipe.

Arahā pahar kapitāma'e miasu katu oho.

Petu pen ke Jesu mukatu. Heta ahy ixo ame'ē ta ke mukatu tī.

(Mak 1.29-34; Ruk 4.38-41)

¹⁴ Petu rok pe Jesu uhyk oho rahā, Petu pen rehe a'e usak. Ixyha pe tūi. Haku a'e. ¹⁵ Ipo ke Jesu pyhyk. Pahar hakuha maha oho ipe. Pe, kūjā pu'am. Pe, a'eta mī'u ke Jesu ta pe a'e me'ē me'ē.

¹⁶ Ame'ē pytun ramō rahā, (jundéu awa tama'e putu'uha 'ar upa. A'erehe wata katu apo.) A'erehe ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ta ke ngā raho ipe. Heta te hū raho ipe. Ame'ē ta ke Jesu mukatu. A'e pandu.

—Ehem eho ingi! — aja.

Aja mukatu. Upa katu te ma'e ahy ixo ame'ē ta ke a'e mukatu tī. ¹⁷ Ngā ke a'e mukatu rahā, Isai pandu aja Jesu ma'ema'e. Isai riki ymanihar Tupā je'èha pandu ame'ē ke a'e. Yman kuja a'e mupinim:

“Jandema'e ahyha ke a'e jo'ok mondo. Jandema'e pyaiha ke mukanim tī” aja mupinim.

Ame'ē riki Jesu ma'ema'eha.

Jesu namō amō ta oho ta tipe

(Ruk 9.57-62)

¹⁸ Ixoty heta ngā jy'ar. Ame'ē rehe Jesu usak rahā, jumu'eha ta pe a'e pandu:

—Ypa ruwāi koty jahorahā! — aja.

—Ere — aja jumu'eha ta.

¹⁹ Pe, oho tate rahā, Moise je'èha mu'e ame'ē ke Jesu rehe uhyk uwyr. Pandu ipe:

—Sa'e! Ngā mu'eha nde. Ko ihē axo. Ne namō ihē aho ta kŷ tī — aja Jesu pe.

²⁰ Jesu pandu ipe:

—Hokwar rupi ma'e so'o ukwer. Haity pe ma'ewyra ta ukwer tī. Ihē anī. Awa ihē tī. Tupā je'èha rupi ajur. Ihē akeriha renda nixóí — aja ipe. (Aja rahā, inamō oho rahā, ok nixóí ta, aja mujekwa. Sawa'e jetehar te oho ta my, ame'ē ke Jesu manga, a'erehe aja pandu.)

²¹ Pe, amō jumu'eha pandu:

—Sa'e! Anĩ we rĩ. Ne namō aho ym we ta rĩ. Ihē rok pe ajywyr we ta rĩ. Papa manō rahā, ihē riki ajytym ta. Upa rahā, ne namō ihē aho ta kŷ — aja Jesu pe.

²² A'e pandu ipe:

—Anĩ. Ihē namō eho apo 'y! Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta manō, ame'ēja saka. Ame'ē ta riki manō te ame'ē ta ke jytytm ta. Nde anĩ. Ihē namō eho apo 'y — aja ipe.

Ywytu keruhū ke Jesu muputu'u
(Mak 4.35-41; Ruk 8.22-25)

²³ Jarusu keruhū pe Jesu opor oho. Jumu'eha ta inamō opor oho tĩ. ²⁴ Oho ixo rahā, pahar ywytu keruhū ypa rupi peju uwyr. Pe, jarusu keruhū pe y ke oho rāi. Amō ta kyje riki. Jesu anĩ. A'e ukwer ou. ²⁵ Pe, ixoty jumu'eha ta oho. Pe, mupak. A'eta pandu ipe:

—Sawa'e! Jande jamanō tate riki. Emukatu, aja rahā, jamanō ym ta — aja ipe.

²⁶ Jesu pandu:

—Mā! Pekiye ym pe'am. Tupā rehe pejurujar katu ta me'ē te'e — aja.

Pe, a'e pu'am. Ywytu keruhū pe a'e pandu:

—Mā peja eputu'u katu ihē pe! — aja.

Pe, ywytu keruhū ke upa putu'u. Y kotok keruhū pe a'e pandu tĩ:

—Mā peja ewapyk katu! — aja.

Pe, y kotok keruhū ke wapyk katu. ²⁷ Jumu'eha ta jupandu a'eta jupe:

—Mā! Katu tiki! Pyrātā te ame'ē ke kohĩ. Je'ēha rehe ywytu keruhū hendu katu! Y kotok keruhū aja tĩ. Hendu katu tĩ. Mā! Myja me'ē sawa'e ko my? — aja a'eta jupe.

Amō ta py'a rehe ājā ihĩ ame'ē ta ke Jesu mukatu
(Mak 5.1-20; Ruk 8.26-39)

²⁸ Ypa ruwái rehe Jesu uhyk oho rahā, Jera ywy pe uhyk oho. Jarusu keruhū ngi uhem oho rahā, mokōi sawa'e ta uhyk uwyr ehe. Kangwerupa rupi har ta ke ame'ē ta. Itakwar rupi ixo ame'ē ta ke. Ame'ē sawa'e ta py'a rehe ājā ta ihĩ. Parahy war ame'ē ta ke a'eta. A'erehe kangwerupa rape rupi wata ym awa. ²⁹ Jesu rehe ājā ta usak rahā, pahar hātā a'eta pandu:

—Jesu! Nde riki Tupā ra'yr! Jande pe ema'e ym ma'e ke. 'Ar rehe angaha uhyk ym we rĩ. A'erehe jande ke emupyrara ym we rĩ — aja Jesu pe pandu.

³⁰ Petete kure ta i'āi. Heta te hū i'āi. Kāpĩ u'u ixo. ³¹ A'erehe Jesu pe ājā ta pandu:

—Jande ke nde eremuhem eremondo rahā, kure ta koty jande ke emondo — aja pandu.

³² Ājā ta pe Jesu pandu:

—Peho! — aja.

A'erehe sawa'e ta ngi ājā ta uhem oho. Kure ta pe ixo oho. (Ka'u te'e hū uwak.) Pe, upa katu te kure ta ujan oho. Upen te'e hū ame'ē pe u'ar oho. Pe, ypa pe u'ar. Upa katu te y jukwa. ³³ Ame'ē ke kure usakiha ta usak rahā, ok ta pe ujan oho. Ok ta pe har ta pe upa pandu pandu. “Kure ta upa manō. Amō ta py'a rehe ājā ihĩ ame'ē ta ke amō sawa'e mukatu” aja riki pandu pandu.

³⁴ A'erehe upa ok ta pe har ta usak oho. Pe, Jesu rehe usak rahā, a'eta pandu:

—Jande ywy ngi eho! — aja Jesu pe.

(Pyrātā te hū ame'ē ke kohĩ, aja ukwa, a'erehe kyje ingi. Amō we a'etama'e kanim ta, aja a'eta putar ym tĩ. A'erehe: “Eho” aja Jesu pe a'eta pandu.)

9

*Upa jupyrātā rātā ame'ē ke Jesu mukatu
(Mak 2.1-12; Ruk 5.17-26)*

¹ Jarusu keruhū pe Jesu opor oho tī. Ypa aha oho tī. Hekoha pe a'e jywyr oho. Kapana'ū ok ta pe jywyr oho. ² Pe, upa jupyrātā rātā ame'ē ke sawa'e ta hupir werur. Kyha aja me'ē ke pe a'eta werur. Amō ke Jesu mukatu ame'ē rehe sawa'e ta jurujar katu. Ame'ē ke Jesu ukwa rahā, upa jupyrātā rātā ame'ē pe a'e pandu:

—Sa'e! Nde rury katu eju. Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Apo nde rehe ihē py'a jywyr katu — aja Jesu ipe.

³ Ame'ē ke Moise je'ēha mu'e ame'ē ta hendu rahā, jupandu pandu a'eta jupe:

—Mā! Katu ym a'e pandu. Tupā jō riki amō ta pe pandu katu: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. Nde rehe ihē py'a jywyr” aja. A'erehe peme'ē riki Tupā aja jupe my. Katu ym aja — aja jupandu pandu a'eta jupe.

⁴ Ame'ē ipy'a pe ukwa ukwa uī ame'ē ke Jesu ukwa rahā, pandu:

—Ma'e katu ym, aja pehē py'a pe pekwa pekwa ym peī. ⁵ Myja me'ē riki hātā ma'eha my? Kuja my: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. Nde rehe ihē py'a jywyr katu” aja apandu rahā, hātā ma'eha my? (Ame'ē ke rehe usak ym awa.) Anī rahā, kuja my? “Epu'am! Ewata eho!” aja apandu rahā, hātā te ma'eha my? (Ame'ē ke rehe usak katu awa.) ⁶ Pesarahā! Tupā jō riki ahyha mukatu aja pekwa. Tupā jō riki ipy'a mujywyr katu ngā rehe aja pekwa tī. Apo ihē tī. Ihē riki Tupā mu'am ame'ē ke aja ihē amujekwa ta apo 'y. Ihē pe Tupā pandu tī: “Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Ame'ē ta rehe nde py'a emujywyr katu” aja ihē pe. Pesarahā! Ame'ē ke pekwa ta apo — aja Moise je'ēha mu'e ame'ē ta pe Jesu pandu.

A'erehe upa jupyrātā rātā ame'ē pe a'e pandu:

—Epu'am. Nde kyha aja me'ē ke emupu'a. Nde rok pe ejywyr eho — aja Jesu.

⁷ Sawa'e pu'am. Pe, hok pe jywyr oho. ⁸ (Jesu riki Tupā aja mujekwa sawa'e pe.) Ame'ē ke amō ta ukwa rahā, pandu: “Mā! Katu tiki!” aja. Pe, Tupā pe a'eta pandu tī:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Nde riki pyrātāha ke sawa'e ta pe nde eremuwyr katu — aja.

“Thē namō eho” aja Matéu pe Jesu pandu

(Mak 2.13-17; Ruk 5.27-32)

⁹ A'engi Jesu oho ixo rahā, Matéu rehe a'e usak. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer ke a'e matyr matyr uī. Matyriha renda kapy pe a'e wapyk uī. Jesu pandu ipe:

—Ihē namō eho 'y — aja.

Matéu pu'am. Upa hijar, pe, inamō oho.

¹⁰ Pe, Matéu rok pe ma'e ke Jesu u'u uī rahā, amō heta kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ta inamō wapyk uī tī. Inamō jumu'eha ta ma'e ke u'u uī tī. Amō ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta inamō wapyk uī tī. ¹¹ Ame'ē ke parise ta usak rahā, jumu'eha ta pe je'ē je'ē:

—Ma'ewā ame'ē sawa'e ta jaxer ame'ē ta namō Jesu u'u uī my? Tamatarer ke matyr ame'ē ta namō aja tī. U'u inamō tī. Katu ym aja — aja parise ta.

¹² A'eta pandu ame'ē ke rehe Jesu hendu. A'erehe a'e pandu:

—Ma'e ahy ixo rahā, mukatuha koty amō oho. Ahy ym rahā, mukatuha koty oho ym awa. (Aja saka apo. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ihē rehe uhyk. Ipy'a juhyk. Ame'ē ke a'eta putar, a'erehe ihē rehe uhyk. Katu

jupe, anĩ. Ame'ẽ ta ihẽ rehe uhyk ym.) ¹³ Pesarahã! Kuja Tupã je'ẽha rehe panduha ihĩ. Tupã pandu:

“Ihẽ rehe ipy'a ke amõ moĩ moĩ rahã, ma'e hymba ke ukwái, arapuharan ra'yr ke. Ame'ẽ ke ihẽ aputar ym.

Kuja katu te. Amõ ta rehe awa pyrara usak, ame'ẽ ke ihẽ aputar katu” aja panduha ihĩ.

—Aja Tupã pandu ame'ẽ ke pekwa peho. (Tupã je'ẽha rehe pesak peho.) Pesarahã! Sawa'e katu aja ukwa jupe, ame'ẽ ta pe kuja ym ihẽ apandu: “Tupã koty pehẽ py'a pemuruwak pemondo” aja apandu ym. Anĩ. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ẽ ta pe kuja ihẽ apandu katu: “Tupã koty pehẽ py'a pemuruwak pemondo” aja riki — aja parise ta pe Jesu pandu.

Ma'e u'uha ke hijar, ame'ẽ rehe har

(Mak 2.18-22; Ruk 5.33-39)

¹⁴ Juã mujahukiha namõ jumu'e ixo ame'ẽ ta Jesu pe pandu uwyr:

—Jande riki ma'e ja'uha ke jahijar hijar jaxo. Amõ amõ rahã, jahijar. (Aja japyaiha ke jamujekwa Tupã pe.) Tupã namõ japandu pandu rahã aja tĩ. Ma'e ja'uha ke jahijar tĩ. Parise ta aja tĩ. Ma'e u'uha ke a'eta hijar hijar tĩ. Pe, ne namõ jumu'e ixo ame'ẽ ta aja ym. Ma'e ke a'eta u'u katu. Ma'e u'uha ke hijar ym. Ma'erehe my? — aja Jesu pe.

¹⁵ A'e pandu:

—Sawa'e jumendar rahã, a'eta mi'u matyr. Huryha mujã. Pe, ame'ẽ pe oho ame'ẽ ta ma'e u'uha ke hijar ym. Sawa'e namõ ixo rahã, ma'e u'uha ke hijar ym. Pyaiha mujekwa ym. (Ihẽ namõ ihẽma'e jumu'eha ta ixo apo, a'erehe upa ma'e u'uha ke a'eta hijar ym.) Yman rahã, ihẽ ke amõ ta pyhyk ta raho a'eta ngi. Arahã ihẽma'e jumu'eha ta upa ma'e u'uha ke hijar ta. (Aja pyaiha ke mujekwa ta.)

¹⁶ —Kamixa ymanihar sorok rahã, pan jupu'a ym ame'ẽ ke amõ mujar ym ehe. Mujar ehe rahã, jupu'a we oho. Pe, kamixa ymanihar ke musak we ta. Sorok we ta oho. ¹⁷ Kawĩ mupupur ramõ ame'ẽ ke hyru ymanihar te pe awa purakar ym. Ame'ẽ pe purakar rahã, pupur we ixo rĩ. Pe, hyru ymanihar ke mupuk ta. Pe, upa kawĩ jyhẽ ta oho. Hyru ymanihar ke mujaxer ta tĩ. A'erehe kawĩ mupupur ramõ ame'ẽ ke hyru pyahu ame'ẽ pe awa purakar rahã, katu ta tiki. Aja rahã, kawĩ jyhẽ ym ta. Hyru ke upuk ym ta tĩ — aja Juã namõ jumu'e ixo ame'ẽ ta pe Jesu pandu.

(Jesu mu'e rahã, myja ixoha katu aja mujekwa. Ixoha pyahu aja saka. A'erehe parise mu'e, aja ymanihar ixoha namõ marã ka ym muparaha, aja Jesu mujekwa.)

“Ihẽ rajyr emukatu” aja Jái pandu

(Mak 5.21-24; Ruk 8.40-42)

¹⁸ Jesu mu'e uĩ rahã, jundéu awa tama'e jy'ariha renda kapitã uhyk uwyr ehe. Huwa koty ipynarãi pe a'e wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ẽ ke kohĩ, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pe, pandu ipe:

—Ihẽ rajyr manõ ramõ. Ihẽ rok pe ehorahã! Nde po ke iãkã rehe emujar! Aja rahã, kwera katu ta tĩ — aja Jesu pe.

¹⁹ —Hã! Aho ta kÿ — aja pandu ipe.

Pe, a'e pu'am. Inamõ oho. Inamõ jumu'e ixo ame'ẽ ta oho tĩ.

Jesuma'e mundeha ke pyhyk, ame'ẽ kũjã rehe har

(Mak 5.25-34; Ruk 8.42-48)

²⁰⁻²¹ Oho ixo rahã, Jesu raikwer rupi amõ kũjã oho. Jai ha pupuriha namõ ixo ame'ẽ ke a'e. Awa py mokõi warahy 'ar rahã, aja te'e a'e ixo. A'e jupandu jupe:

—Ima'e mundeha ke ihẽ apyhyk rahã jõ, ihẽ katu ta aho — aja kũjã jupe.

A'erehe Jesuma'e mundeha apyr ke a'e pyhyk. ²² Aja rahā, ixoty Jesu uwak. Pe, usak ehe rahā, pandu ipe:

—Éi kŭjā! Upa ma'e ahyha ke amukatu, ame'ē rehe nde erejuruar katu, a'erehe nde katu apo 'y. Nde rury katu eho apo 'y — aja kŭjā pe. Arahā kŭjā katu oho.

Jái rajyr ke Jesu mukwera katu
(Mak 5.35-43; Ruk 8.49-56)

²³ Jundéu awa tama'e jy'ariha rendama'e kapitā rok pe Jesu ixo oho rahā, takwar ra'yr peju ame'ē ta rehe a'e usak. (Aja te'eha riki jundéu awa ta. Amō manō rahā, takwar ra'yr ke peju. Aja pyaiha ke mujekwa.) Amō ta mutyapu hū ixo tī. (Aja pyaiha ke mujekwa tī.) ²⁴ A'e pandu:

—Kar pe upa pehem peho! Kŭjātāi manō ym riki. Ukwer te'e ou riki — aja Jesu a'eta pe. (Kŭjātāi manō te aja Jesu ukwa katu tī.)

A'eta puka puka hū ehe. Manō te, aja ukwa katu, a'erehe puka puka hū ehe. ²⁵ Kar pe upa a'eta ke a'e mondo rahā, kŭjātāima'e kapy pe Jesu ixo oho. Ipo rehe pyhyk. Pe, kŭjātāi kwera katu. Pe, pu'am. ²⁶ Ame'ē mukweraha rehe har amō ta pandu pandu oho. Ame'ē ywy rupi amō ta pandu pandu oho.

Mokōi sawa'e ta eha ym te ame'ē ta ke Jesu mukatu

²⁷ A'engi Jesu wata oho ixo rahā, mokōi sawa'e ta eha ym te ame'ē ta haikwer rupi oho. Hātā a'eta pandu:

—Sa'e! Ndawi rainō ke nde! Tupā mu'am ame'ē ke nde. Jande rehe epyrara esak. Nema'e pyrātāha namō jande ke emukatu — aja. (“Tupā mu'am me'ē ke” aja pandu rahā: “Kapitā keruhū” aja Tupā mu'am, aja mujekwa katu.)

²⁸ Ok pe Jesu ixo oho rahā, eha ym te ame'ē ta uhyk uwyr ehe. A'eta pe a'e pandu:

—Pehē ke ihē amukatu ame'ē ke ihē akwa katu. Ame'ē rehe pejuruar katu my? — aja Jesu.

—A'e tŷ. Jajuruar katu — aja a'eta pandu.

²⁹ Pe, a'eta reha rehe ipo ke a'e mujar. Pandu:

—Ma'e ahyha ihē amukatu, ame'ē rehe pejuruar katu. Aja mā peja uhyk apo 'y — aja mokōi sawa'e ta pe.

³⁰ Pe, upa ma'e ke rehe a'eta usak katu. Hātā Jesu pandu:

—Pehē ke ihē amukatu, ame'ē rehe har amō ta pe pepandu ym! — aja pandu tipe.

³¹ Anī. A'eta uhem oho rahā, Jesu rehe har upa ame'ē ywy rupi pandu pandu oho.

Sawa'e je'engai ame'ē ke Jesu mukatu

³² Sawa'e ta uhem oho ixo rahā, sawa'e je'engai ame'ē ke Jesu rehe amō ta muhyk muwyr. Sawa'e py'a rehe ājā ihī, a'erehe je'engai ame'ē ke a'e. ³³ Ājā ke Jesu muhem mondo rahā, sawa'e rembe katak katu tī. Pandu pandu u'am tī. Pe, upa amō ta pandu:

—Mā! Katu tiki! Jundéu awa tama'e ywy rupi aja me'ē jasak ramō te — aja.

³⁴ Pe, parise ta pandu:

—Ājā tama'e kapitā riki pyrātāha ke muwyr ipe. A'erehe ājā ta ke a'e muhem mondo — aja pandu naī.

Heta ame'ē ta rehe Jesu pyrara usak

³⁵ Upa ok ta rupi Jesu ohoho. Upa ok ta hū rupi a'e oho tī. Amō amō rupi wata oho. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe mu'emu'e oho. Kuja myrandu katu ke a'e mu'emu'e. “Ma'e peka'u te'eha ke pehijar. Tupā koty

pehē py'a pemuruwak. Aja rahā: 'Ihē kotyhar ta ke pehē' aja a'e pandu ta" aja mu'e. Upa katu te ma'e ahy ixo ame'ē ta ke a'e mukatu tī. ³⁶ Heta ame'ē ta rehe a'e usak rahā, ame'ē ta rehe pyrara usak. Ame'ē ta ke amō ta mupyrara. Usakiha ta nixói tī. A'erehe ame'ē ta rehe Jesu pyrara usak. Ame'ē ta riki arapuharan ta aja saka. Usakiha ta nixói, ame'ēja saka. Katu ym aja. ³⁷ A'erehe inamō jumu'e ixo ame'ē ta pe a'e pandu:

—Ahúí aja me'ē itawa hū tipe. Pe, matyr ame'ē ta heta ym. ³⁸ Tupā riki ahúí aja me'ē jar aja saka. A'erehe ijar namō pepandu: “Kupixa pe matyr ame'ē ta ke emondo. Ahúí aja me'ē ke matyr ta” aja — aja Jesu pandu.

(Aja pandu rahā, heta ame'ē ta rehe har Jesu pandu. Tupā rehe har ukwa ym ame'ē ta heta hū ixo. Ahúí aja me'ē ta heta hū, ame'ēja saka. Ehe har pandu ame'ē ta heta ym tī. Matyr ame'ē ta heta ym tī. A'erehe Tupā namō pandu ta me'ē te'e: “Nde rehe har pandu pandu ame'ē ta ke emondo” aja Tupā pe. Aja Jesu mujekwa.)

10

Jesu namō jumu'e ixo ame'ē ta ke (Mak 3.13-19; Ruk 6.12-16)

¹ Inamō jumu'e ixo ame'ē ta ke Jesu mujy'ar. Awa py mokōi sawa'e ta hetaha ke. A'e pandu:

—Pejur! Pesarahā! Ihē je'ēha rupi ājā ta ke pemuhem ta katu pemondo. Ihē je'ēha rupi upa katu te ma'e ahy ixo ame'ē ta ke pemukatu ta tī — aja awa py mokōi sawa'e ta pe.

² Pe, ame'ē ta ke a'e mondo. Awa py mokōi sawa'e ta ke Jesu mondo. Kuja riki sawa'e ta rer. Ko Simā. Petu aja amō her tī. Amō Andere tī. Simā mu a'e. Amō Tian tī. Semende ra'yr a'e. Imu amō tī. Her Juā. ³ Amō Siri tī. Amō Matoroméu tī. Amō Tome tī. Amō Matéu tī. Amukwehe homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ke a'e. Amō Tian tī. Apéu ra'yr a'e. Amō Tandéu tī. ⁴ Amō Simā tī. Jundéu awa tama'e ywy ngi huwajan ta ke a'e mujan tar katu muhem ame'ē ke a'e. Amō Jun Ikarío amō tī. A'e riki Jesu rehe huwajan ta ke muhyk ta werur.

Awa py mokōi sawa'e ta pandu pandu oho (Mak 6.7-13; Ruk 9.1-6)

⁵ Ame'ē awa py mokōi sawa'e ta ke Jesu mondo. Kuja a'eta pe a'e pandu:

—Jundéu awa aja ym ame'ē ta koty peho ym. Samari ywy pe har tama'e ok ta pe peho ym tī. ⁶ Jundéu awa ta koty jō peho. Tupā rehe har mu'e ame'ē ta nixói ngā pe, a'erehe arapuharan ta kanim ame'ē ta aja saka a'eta. A'erehe ame'ē ta pe jō pepandu pandu peho. ⁷ Kuja pepandu peho: “Ixoty ipy'a ke ngā muruwak rahā, Tupā pandu ta: 'Pehē rehe ihē rury katu. Ihēma'e ta ke pehē' aja. A'erehe mā peja pehē py'a ke ixoty pemuruwak” aja pepandu peho. ⁸ Pepandu pandu peho rahā, kuja pema'ema'e tī. Upa ahy ixo ame'ē ta ke pemukatu. Manō ame'ē ta ke pemukwera katu tī. Pereran ma'e u'u hū ame'ē ta ke pemukatu tī. Ipy'a rehe ājā ta ihī ame'ē ta py'a ngi ājā ta ke pemuhem pemondo tī. Pehē pe pyrātāha ke Tupā muwyr. A'erehe ame'ē pyrātāha namō amō ta ke pemukatu tī. Mukatuha rehe pemuhye ym.

⁹ —Tamatarer ke peraho ym. ¹⁰ Pehē kupe pe ma'e ryru peraho ym tī. Mokōi kamixa peraho ym tī. Mokōi sapat peraho ym tī. Myra te'e pehē po pe peraho ym tī. (Myra rehe te'e wata ame'ē ke.) Pehē po te'e peho. Pesarahā! Ma'e nixói ame'ē ke parakyha pe ijar muwyr ta me'ē te'e. A'erehe ma'e ke peraho ym. Ma'e ke Tupā riki muwyr ta pehē pe. (Parakyha pe ijar muwyr ta, ame'ēja saka.)

¹¹ —Amō ok ta pe pehyk rahā, hok pe pehē ke muxe ame'ē ke pekekar. Mahem rahā, a'ep pepyta we rī. Ame'ē ok ta pe pexo rahā, ame'ē rok pe jō pepyta. Amō amō ok ta pe peho rahā, aja pema'ema'e tī. ¹² Amō ta rok pe pexe peho rahā, kujja pepandu: “Mā peja pehē rehe Tupā usak katu” aja. ¹³ Pe, ame'ē rok wyr pe har ta pandu: “Ko pejur katu” aja. Pehē po ke pyhyk katu pehē ngi rahā, ame'ē ta rehe Tupā usak katu ta.

—Pe, ame'ē rok wyr pe har ta hok pe pehē ke muxe tar ym rahā, ame'ē ta rehe Tupā hury ym ta. ¹⁴ Hok pe amō ta pehē ke muxe ym rahā, peho rahā, pehē py ngi ywy ku'i pejuhyk pembor. (Tupā ke putar ym ame'ē ta ke ko, aja pemujekwa ngā pe tī.) Ok ta pe har ta pehē ke putar ym rahā, aja pemujekwa tī. Pehē py ngi ywy ku'i pejuhyk pembor tī. (Aja rahā, ame'ē ok ta pe har ta ke Tupā putar ym tī, aja pemujekwa ngā pe tī.)

¹⁵ —Ko ihē apandu pehē pe. Yman rahā ngā ke Tupā mupyrara ta. Sondo ok ta pe har ta ke Tupā mupyrara ta. Ngomo ok ta pe har ta ke Tupā mupyrara ta tī. Ame'ē ta 'ar koty te we pehē rehe hendu ym ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. Ymanihar ta 'ar koty te we pehē ke putar ym ame'ē ta ke a'e mupyrara ta tī — aja awa py mokōi sawa'e ta pe Jesu pandu.

Pehē ke amō ta mupyrara ta

(Matéu 24.9; Mak 13.9-13; Ruk 21.12-17; 1 Petu 4.12-16)

¹⁶ A'e pandu tī:

—Pehendurahā! Jundéu awa ta koty pehē ke ihē amondo axo. Amō amō ta Tupā je'ēha putar ym tī. Parahy ta. So'o jarō, ame'ēja saka. A'erehe pesak katu peho. Mā peja pesak katu kŷ! Pehē riki peparahy ym tī. ¹⁷ Pesak katu kŷ. Pehē ke amō ta pyhyk ta. Pe, kapitā ruwa koty pehē ke raho ta. Pehē rehe har je'ē je'ē hū ta. Jundéu awa tama'e jŷ'ariha renda pe pehē ke raho ta tī. A'ep pehē rehe har je'ē je'ē hū ta tī. So'o pিরer pu'i pe pehē ke pirok ta tī.

¹⁸ —Ihē rehe pejurujar katu, a'erehe kapitā keruhū ruwa koty pehē ke amō ta raho ta tī. Pehē rehe har a'eta je'ē je'ē hū ta. Pe, mahy ta. Kapitā ruwa koty aja tī. Pehē ke mupyrara ta tī. Arahā myrandu katu ke pepandu ta a'eta pe. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe pepandu ta tī. ¹⁹ Kapitā ta ruwa koty pehē ke pyhyk raho rahā: “Ma'e ke jande japandu ta my? Myja me'ē jande japandu ta my?” aja pekwa pekwa ym pexo tī. Arahā ma'e pepandu ta ame'ē ke pehē pe Tupā mujekwa ta. ²⁰ Arahā pepandu rahā, pehē je'ēha aja ym ta. Anī. Tupā'a muwyr ame'ē je'ēha ke pepandu ta. Jande pái keruhū I'ā ke muwyr ta pehē pe.

²¹ —Arahā amō ke kapitā pe imu pandu ta: “Ko Jesu kotyhar ke. Ejukwa” aja pandu ta. Ipái ta aja tī. Kapitā pe ta'yr ta ke raho ta tī. “Ko Jesu kotyhar ta ke. Ejukwa” aja ta tī. Ipái ta ke ta'yr ta raho ta tī. “Ko Jesu kotyhar ta ke. Ejukwa” aja ta tī. ²² Ihē rehe pejurujar katu, a'erehe pehē rehe upa amō ta parahy ta. Ihē rehe tapijar te'e we pejurujar katu rahā, Tupā namō pexo katu ta. ²³ Pehē ke ok ta pe har ta mupyrara rahā, amō ok ta pe pejan peho. Apandu katu pehē pe. Upa katu te ok ta rupi peho. Ame'ē upa rahā, ihē ajywyr ta. Ko awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur.

²⁴ —Pesarahā! Jumu'eha 'ar koty te we mu'eha katuha. Te'e paraky ame'ē 'ar koty te we ijar katuha tī. ²⁵ A'erehe mu'eha aja jumu'eha ixo rahā, katu tiki tī. Ijar aja te'e paraky ame'ē ixo rahā, katu tiki tī. Pehē riki aja tī. (Ihē riki mu'eha aja. Pehē riki jumu'eha ta.) Ihē rehe har amō ta pandu: “Nde riki Satana” aja naī. (Ājā ramūi a'e.) Aja rahā, ihē 'ar koty te we pehē rehe har ma'e jaxer ai ame'ē ke amō ta pandu ta — aja Jesu mujekwa. Awa py mokōi jumu'eha ta pe mujekwa.

Sawa'e ta ngi pekyje ym. Tupā ngi pekyje.

(Ruk 12.2-7)

²⁶⁻²⁸ Awa py mokōi jumu'eha ta pe Jesu pandu tī:

—Pehē ke amō ta mupyrara ta. Anī. Sawa'e ta ngi pekyje ym. Pehē pe ihē apandu ame'ē ke amō ta ukwa ym. Yman rahā upa ame'ē ke amō ta pe pepandu pandu ta. Upa amō ta ukwa ta. Ma'e ke rehe pehē jō pehendū ame'ē ke amō ta pe pemujekwa ta. Apo ma'e kanim aja ixo ame'ē ke upa mujekwa ta amō ta pe. Amō ta ukwa ym ha rupi pekwa ame'ē ke upa pemujekwa ta a'eta pe tī.

—Pesarahā! Sawa'e ta ngi pekyje ym. Pehē ke a'eta jukwa rahā, ame'ē jō riki. Pehē'ā ke marā ka ym mahyha. Tupā anī. Pekiye ingi. Pehē ke a'e jukwa rahā, amō we tī. Mupyraraha renda pe pehē ke a'e mupyrara ta. A'erehe pekyje ingi.

²⁹⁻³¹ —Mokōi ma'ewyra ra'yr rehe amō muhepy rahā, petē tamatarer pu'a ra'yr muhepy. Pe, ame'ē ma'ewyra ra'yr rehe har Tupā usak katu. Jande pái keruhū pandu ym rahā, ma'ewyra ra'yr manō ym ta. (Aja rahā, kuja mujekwa katu. Ma'ewyra ra'yr 'ar koty te we pehē rehe jande pái keruhū usak katu.) Pehē aja tī. Pehē ākā rehe pehē'a ihē. Ame'ē hetaha ke a'e ukwa katu. (Ame'ē ke ukwa rahā, upa katu te pehē rehe har a'e ukwa katu tī, aja mujekwa katu. A'erehe pehē rehe Tupā usak katu te we ta, aja mujekwa katu tī) — aja Jesu pandu.

Kirisutu rehe har ukwa katu ame'ē ta rehe har

(Ruk 12.8-9; 2 Timo 1.8)

³² A'e pandu tī:

—Mupyrara ame'ē ta namō amō ixo rahā, kuja pandu: “Jesu kotyhar ke ihē” aja pandu. Aja rahā, kuja ehe har ihē riki apandu ta tī: “Ihē kotyhar te ke a'e” aja ihē pái keruhū pe ihē apandu ta. (Aja rahā, ame'ē ke ihē pái keruhū putar katu tī.) Ywatehar ke a'e. ³³ Pe, mupyrara ame'ē ta namō amō ixo rahā, kuja pandu: “Ihē anī. Jesu ke ihē akwa ym. Ixotyhar ym ihē” aja pandu. Aja rahā, kuja ehe har ihē apandu ta tī: “Peme'ē anī. Ihē akwa ym peme'ē. Ihē kotyhar aja ym a'e” aja ihē pái keruhū pe ihē apandu ta. (Aja rahā, ame'ē ke ihē pái keruhū putar ym tī.) Ywatehar ke a'e — aja Jesu pandu.

Ianam ta jumai ta ame'ē rehe har

(Ruk 12.51-53; Ruk 14.26-27)

³⁴ A'e pandu tī:

—Kome'ē wyw keruhū pe har ta jumai mai ixo. Ame'ē ke ihē amuputu'u ajur, aja pekwa ma'y? Anī. Aja ym ajur. Ihē ajur, a'erehe amō amō ta jumai mai ta. ³⁵ Ipái ta ihē rehe jurujar katu, a'erehe ta'yr ta je'ē je'ē hū ta. (Huwanan ta aja saka ta.) Imāi ta ihē rehe jurujar katu, a'erehe imembyr kūjā ta je'ē je'ē hū ta tī. (Huwanan ta aja saka ta tī.) Ixawa'e māi ta ihē rehe jurujar katu, a'erehe imembyr reko ame'ē ta je'ē je'ē hū ta tī. (Huwanan ta aja saka ta tī.) ³⁶ Ihē rehe amō jurujar katu rahā, hok wyr pe har ta je'ē je'ē hū ta. (Huwanan ta aja saka tī.) Amō ruwanan 'ar koty te we katu ym ha.

³⁷ —Ipái rehe amō ipy'a katu, ame'ē 'ar koty te we ihē rehe ipy'a katu. Aja jō rahā, ihē kotyhar te a'e. Imāi rehe aja tī. Ipy'a katu tī. Pe, i'ar koty te we ihē rehe ipy'a katu. Aja jō rahā, ihē kotyhar te a'e tī. Ta'yr rehe aja tī. Tajyr rehe aja tī. Ame'ē ta 'ar koty te we ihē rehe ipy'a katu. Aja jō rahā, ihē kotyhar te a'e tī. ³⁸ Ihē kotyhar aja amō ixo rahā, ame'ē ke amō ta jukwa tar katu. Ame'ē ngi kyje ym rahā, ihē kotyhar aja ixo ta. ³⁹ Amō riki ihē kotyhar wan ta. A'erehe ame'ē ke amō ta jukwa tar katu. A'erehe ihē rehe jurujar tar ym. Hjar, a'erehe jukwaha ke amō muputu'u. A'erehe a'e ixo we tipe. Ame'ē ke

Tupã putar ym. Inamō ixo ym ta. Aja ihē tī. Aputar ym tī. Amō riki ihē rehe jurujar katu, a'erehe a'e ke amō ta jukwa. Jurujar katuha ke hijar ym. Aja rahā, Tupã namō a'e ixo katu ta. Uhā te hū aja a'e ixo ta — aja Jesu pandu.

Ma'e katu ame'ē ke Tupã muwyr ta

(Matéu 25.34-40; Mak 9.41; Juā 13.20; Emberéu 13.1-3; 3 Juā 5-8)

⁴⁰ A'e pandu tī:

— Ihē rehe har pepandu pandu peho. A'erehe pehē pe amō pandu: “Ihē rok pe pepyta katu” aja. Aja pehē ke hok pe muxe katu rahā, ihē ke a'e muxe katu, ame'ēja saka tī. Tupã ke a'e muxe katu tī, ame'ēja saka tī. Ihē ke Tupã muwyr.
⁴¹ Tupã je'ēha pandu ame'ē ke ko, aja amō ukwa. A'erehe hok pe a'e muxe katu. Aja rahā, ma'e katu ame'ē ke Tupã muwyr ta ipe. Tupã je'ēha pandu ame'ē pe ma'e katu ame'ē ke Tupã muwyr ta ipe. Aja ok jar pe a'e muwyr ta tī. Juja katu te muwyrriha ke. “Ko sawa'e katu” aja amō ukwa. A'erehe hok pe ame'ē sawa'e ke muxe katu rahā, ma'e katu ame'ē ke Tupã muwyr ta ipe tī. Sawa'e katu ame'ē pe ma'e katu ame'ē ke Tupã muwyr ta ipe. Aja ma'e katu ame'ē ke ok jar pe Tupã muwyr ta tī. Juja katu te muwyrriha ke. ⁴² Pesarahā! Kuja pekwa katu pexo. “Ko Jesu kotyhar ke” aja amō ukwa. A'erehe jyngwéi rahā, kúi pe y rysā me'ē ipe. (Aja rahā ipy'a katu ehe aja mujekwa.) Aja rahā y me'ēha pe ma'e katu ame'ē ke Tupã riki muwyr ta tī — aja Jesu pandu.

11

Jesu koty sawa'e ta ke Juā mujahukiha mondo

(Ruk 7.18-35)

¹ Awa py mokōi jumu'eha ta pe Jesu upa pandu rahā, ame'ē ok ta ngi a'e oho. Hake rupi amō ok ta ihī. Ame'ē rupi a'e mu'e oho. ² Kyndaha pe Juā mujahukiha ixo. Upa ma'e Jesu ma'ema'e ame'ē rehe har hendu rahā, sawa'e ta ke a'e mondo, Jesu pe. Inamō jumu'e ixo ame'ē ta ke Juā mondo. ³ Ame'ē ta uhyk rahā, Jesu pe pandu:

— “Amō sawa'e uwyr ta” aja jande pe Juā pandu. Nde riki ame'ē sawa'e ke my? Ame'ē ym rahā, amō sawa'e rehe jaharō ta my? Emujekwa katu jande pe — aja Jesu pe sawa'e ta pandu.

⁴ Jesu pandu:

— Juā koty pejwyr peho. Pesak ramō ame'ē ke upa pepandu ipe. Pehendu ame'ē ke upa pepandu ipe tī. ⁵ Kuja. “Eha ym te ame'ē ke apo ma'e ke rehe usak katu tī. Wata ym te ame'ē ke apo wata katu tī. Pereran ma'e u'u hū ame'ē namō ixo ame'ē ta ke apo upa ka'ē oho ipe tī. Ma'e hendu ym te ame'ē ta apo ma'e hendu katu tī. Manō ame'ē ta kwera katu uhem tī. Pyrara ixo ame'ē ta pe myrandu katu ke amō ta pandu raho tī. ⁶ Pe, ihē rehe jurujar katuha ke hijar ym rahā, hury katu a'e ixo.” Aja Juā pe pepandu peho — aja Jesu.

A'eta pandu:

— Hā! Japandu ta jaho kŷ — aja sawa'e ta.

(Ahy ame'ē ta ke Jesu mukatu. Manō ame'ē ta ke mukwera tī. Aja rahā, a'e riki Kirisutu. “Kapitā keruhū” aja Tupã mu'am ame'ē ke a'e. Jundéu awa ta harō hū ame'ē ke a'e aja mujekwa katu.)

⁷ Juā muwyr ame'ē ta jywyr oho ixo rahā, Juā rehe har amō ta pe Jesu pandu:

— Amukwehe awa nixói te ame'ē pe Juā rehe pesak peho rahā, ma'e pesak peho my? Sawa'e pitu te'e ame'ē rehe pesak peho my? Anī. Aja ym Juā. Pyrātā a'e. Pahar amō koty koty ukwaha ke mondo ym a'e. ⁸ Ima'e mundeha katu te ame'ē ke namō ixo. Ame'ē sawa'e rehe pesak peho my? Anī. Pesarahā! Aja mundeha katu te ame'ē ke namō ixo ame'ē ta kapitā keruhū rok rehe jō ixo. (Juāma'e aja ym. Ima'e mundeha katu te aja ym

namō ixo.) ⁹ Ihē pe pepandurahā! Awa rehe pesak peho my? Tupā je'ēha pandu ame'ē ke rehe pesak peho my? A'e riki. Pesarahā! Ihē apandu pehē pe. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta 'ar koty te we Juā katuha. (A'erehe Juā rehe pehendu katu ta me'ē te'e.) ¹⁰ Juā rehe har kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Kuja Ta'yr rehe har Tupā pandu:

“Ne ndutar koty myrandu raho ame'ē ke ko ihē amondo py.

Nde ereho tate rahā, amō ta py'a ke ihē koty a'e riki muruwak ta mondo” aja panduha ihī. (Ame'ē mondo py ame'ē ke Juā.)

¹¹ —Apandu pehē pe. Upa katu te sawa'e ta 'ar koty te we Juā katuha ke. Apo amō ixo. Apo myrandu katu pandu oho ame'ē ta ixo. Myrandu katu ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu pandu. Juā pandu ame'ē ke i'ar koty te we katuha. Apo anī. Ihēma'e jumu'eha ta myrandu katu ke pandu. Ame'ē ta Juā 'ar koty te we katuha. Ihēma'e jumu'eha ta ukwa ym ame'ē ta ke, aja pekwa naī. Anī. Ame'ē ta katu te, aja Tupā pe. ¹² Myrandu ke Juā pandu pandu. “Ixoty pehē py'a ke pemuruwak rahā, Tupā pandu ta: ‘Ihēma'e ta ke pehē' aja Tupā pandu” aja Juā pandu. Pe, Tupā koty heta ipy'a ke muruwak. Apo ihē apandu ame'ē ke rehe amō ta heta te hū jurujar katu tī. Putar katu hū tī. A'erehe Tupā koty ipy'a ke muruwak katu. ¹³ Juā uwyr ym rahā we, upa Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu pandu tī. Myja me'ē Tupā kotyhar aja muruwak ta my? Ame'ē rehe har pandu pandu. Aja Moise je'ēha mujekwa tī. ¹⁴ Ame'ē ta je'ēha rehe pejurujar tar katu rahā, kuja pekwa ta. Juā riki Eri. Eri riki uwyr ta kŷ, aja yman amō mupinim. Juā riki ame'ē Eri aja saka. ¹⁵ Pekwa tar katu rahā, pehendu apo.

¹⁶ —Ihē ke putar ym ame'ē ta riki kurumī ra'yr ta aja saka. Jumusaráiha ke a'eta mujā. Muhepyha renda pe wapyk. Pe, wajar ta pandu: ¹⁷ “Jandē rury katuha ke jajyngar tipe. Pepurahái ym. Japyaiha jajyngar tipe. Pejixi'u ym” aja wajar ta pe. ¹⁸ Hury ym kurumī ra'yr ta. Aja riki ihē ke putar ym ame'ē ta tī. Juā uwyr rahā, amō amō rahā, ma'e u'uha ke a'e hijar. Kawī ke a'e u'u ym te tī. Pe, ehe har amō ta pandu: “Ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ke a'e. Katu ym a'e” aja naī. Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e, aja a'eta putar ym. Jundéu awa ta hury ym ehe. (Jumusaráiha wajar saka.)

¹⁹ —Ko awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ko ihē ajur rahā, upa ma'e ke ihē a'u. Ma'e a'uha ahijar ym. Kawī ihē a'u tī. Pe, ihē rehe har amō ta pandu: “Pesak eherahā! Ma'e u'u hū ame'ē ke a'e. Kawī ngi ka'u ame'ē ke a'e” aja naī. Amō we tī. “Ma'e jaxer ame'ē ta rehe katu ame'ē ke a'e. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ta rehe katu ame'ē ke a'e tī. Katu ym aja” aja riki naī. Tupā muwyr ame'ē ke ihē, aja a'eta putar ym. Jundéu awa ta hury ym ihē rehe. (Jumusaráiha wajar saka.)

—Pesarahā! Tupā rehe amō jurujar katu rahā, Tupā riki upa ma'e ke ukwa katu, aja amō ukwa. Pe, ixotyhar aja a'e jumuruwak ta — aja Jesu pandu.

*Jesu ke amō amō ok ta pe har ta putar ym
(Ruk 10.13-15)*

²⁰ Amō amō ok ta pe marā ka ym amō ma'eha. Ame'ē ke Jesu ma'ema'e katu tipe. Heta hū ma'ema'e tipe. A'ep pe har ta hijar ym ma'e ke. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar ym. Tupā koty ipy'a ke muruwak ym. A'erehe a'ep pe har ta rehe har Jesu pandu:

²¹ —Korasī ok ta pe har ta! Māte hū pehē ke Tupā mupyrara ta. Mesái ok ta pe har ta aja tī! Māte hū pehē ke Tupā mupyrara ta tī. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke heta te hū pehē ruwa koty ihē ama'ema'e tipe. Pehē ruwa koty ihē ama'ema'e, ame'ē ke ymanihar Tír ok ta pe ihē ama'ema'e ta tipe rahā, a'ep pe har ta ma'e ka'u te'eha ke hijar ta tipe. Pan xuru aja me'ē ma'e mundeha ke munde ta tipe. (Aja pyaiha ke mujekwa ta tipe.) Tatimbuk ke

iākā rehe ombor ta tipe tī. (Aja pyaiha ke mujekwa ta tipe tī.) Ymanihar Sinō ok ta pe har ta aja tī. (Pyaiha ke mujekwa ta tipe tī.)

²²—Ko ihē apandu. Ngā ke Tupā mupyrara rahā, Tir ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta. Sinō ok ta pe har ta aja tī. Mupyrara ta tī. Amē'ē ok ta pe har ta 'ar koty te we Korasī ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta. (Ihē rehe jurujar ym, a'erehe i'ar koty te we mupyrara ta tī.) Aja Mesái ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta tī. (Ihē rehe jurujar ym, a'erehe i'ar koty te we mupyrara ta tī.)

²³—Kapana'ū ok ta pe har ta tī. “Jande anī. Katu te jande” aja pekwha naī. Upa pehēma'e ok ta ke Tupā mumba ta tī. Marā ka ym amō ma'eha, amē'ē ke pehē pyter pe ihē ama'ema'e katu tipe. Aja ymanihar Sondo ok ta pe ihē ama'ema'e ta tipe rahā, amē'ē ok ta apo ixo ta tipe tī. ²⁴ Pehē pe ihē apandu katu. Ngā ke Tupā mupyrara rahā, Sondo ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta. Amē'ē 'ar koty te we Kapana'ū ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta. (Ihē rehe jurujar ym, a'erehe i'ar koty te we mupyrara ta tī) — aja Jesu pandu.

*Pehē py'a ke ihē amuhury ta
(Ruk 10.21-22)*

²⁵ Arahā Jesu pandu:

—Papa! Sawa'e te nde! Ywa ke nde eremujā. Kome'ē ywy keruhū aja tī. Nde eremujā tī. Ihē amu'e amē'ē ke paper rehe jumu'e ym amē'ē ta pe nde eremujekwa katu. A'erehe: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja apandu nde pe. “Jakwa katu jande” aja ukwa amē'ē ta pe anī. Nde eremujekwa ym tī. “Upa jande jajumu'e” aja ukwa amē'ē ta pe anī tī. Nde eremujekwa ym tī. ²⁶ Aja riki nde ereputar amē'ē ke uhyk riki. Papa! Katu aja — aja ipái keruhū pe Jesu pandu.

²⁷ Jumu'eha ta pe Jesu pandu tī:

—Upa katu te ma'e ke ihē pe ihē pái keruhū muwyr. Ta'yr ke ihē. Ihē rehe har ukwa ym awa. Ihē pái jō ukwa katu. Aja ihē pái rehe har ukwa ym awa. Ihē jō akwa katu. Pe, ihē aputar amē'ē ta pe ehe har ihē amujekwa katu. Aja rahā, amē'ē ta ukwa katu ta ehe har tī.

²⁸—Pehē ramūi ukwaha ke pehendu tipe. Hātā riki amē'ē pema'eha. Pehē re'ō, amē'ēja saka tī. A'erehe ihē koty pejur. Pehē py'a ke ihē amuhury katu ta. ²⁹ Ihē apandu amē'ē ke pema'e. Hātā ym amē'ē pema'ema'eha. A'erehe ihē namō pejumu'e katu. Hātā ihē aje'ē ym ta. Ihē katu. A'erehe ihē namō pejumu'e katu. Aja rahā, pehē py'a ke ihē amuhury katu ta. ³⁰ Ihē apandu amē'ē ke pema'e rahā, hātā ym riki amē'ē pema'eha. Ihē amu'e amē'ē ke pema'e rahā, amē'ē hātā ym tī — aja Jesu pandu.

12

*Jundéu awa tama'e putu'u 'ar rehe har
(Mak 2.23-28; Ruk 6.1-5)*

¹ Heta ym ukwer rahā, ahúí aja me'ē ty rupi Jesu wata ixo. Jumu'eha ta namō wata ixo. Arahā jundéu awa tama'e putu'uha 'ar ke. Jumu'eha ta myahy riki. A'erehe ahúí aja me'ē ke a'eta po'ok. (Amē'ē ke ipo pe kamyrik. Aja pিরer ke ombor.) Pe, u'u ixo. ² Amē'ē rehe parise ta usak. Pe, Jesu pe pandu:

—Anī. Katu ym u'uha. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, aja nema'e jumu'eha ta kamyrik rahā, katu ym. (Paraky te'e, aja saka. A'erehe katu ym.) Aja Moise je'ēha rehe panduha ihī — aja parise ta pandu.

³ (Amō rehe pyrara usak ta me'ē te'e, aja Jesu mujekwa tar katu) a'erehe pandu:

—Yman Ndawi myahy te riki. Inamō ixo ame'ē ta aja tī. Myahy te tī. Ame'ē ta ma'eha ke Tupā je'ēha rehe pesak riki. ⁴ Ma'e u'u ame'ē ke nixói te rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'eta ixo oho. Pe, mbeju a'ep ihī. Ame'ē ke u'u. Ame'ē mbeju Tupā ruwa koty pa'ihu moī, ame'ēja saka. Pa'i ta jō ame'ē ke u'u katu. Amō ta u'u rahā, anī. Katu ym. A'erehe Ndawi ta u'u rahā, katu ym ta tipe. (Ndawi ta pa'i ta ym. Aja Moise je'ēha rehe hendu ym.)

⁵ —Amō we tī. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā pame katu te pa'i ta paraky ixo. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe paraky ixo. Putu'uha 'ar rahā, paraky rahā, katu ym, aja Moise je'ēha rehe pesak. Pa'i ta paraky riki. Ame'ē katu pehē pe. A'erehe: “Mā peja pa'i ta paraky” aja pepandu.

⁶ —Ko amujekwa pehē pe. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū riki katu. I'ar koty te we amōma'e katuha kohī. Ihē riki ame'ē. (A'erehe ihēma'e jumu'eha ta ma'eha katu.) ⁷ Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. (Tupā pandu:)

“Ihē rehe pehē py'a pemoī moī rahā, pehē rymba ke pehapy tipe. Upa ukwái tipe. Arapuharan ra'yr ke ame'ē. Ame'ē ke ihē aputar ym.

Kuja katu te. Amō ta rehe pepyrara pesak. Ame'ē ke ihē aputar katu” aja panduha ihī.

—Ame'ē pinīha ke pekwa rahā, ma'e katu ame'ē ke amō ta ma'ema'e ta. Ame'ē ta pe: “Pehē katu ym” aja pepandu ym ta tipe. ⁸ Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur ame'ē ke ihē. A'erehe jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, ma'e ke amō ma'e, ame'ē ke ihē riki apandu katu — aja Jesu.

Ipo ke upa te'e jupu'a ame'ē ke Jesu mukatu (Mak 3.1-6; Ruk 6.6-11)

⁹ A'engi a'e oho. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e ixo oho. ¹⁰ A'ep amō sawa'e ihī. Ipo ke upa te'e jupu'a ame'ē ke a'e. Amō sawa'e ta ihī tī. Jesu rehe a'eta usak katu uī. Jesu pe a'eta pandu:

—Putu'uha 'ar rahā, ma'e ahy ixo ame'ē ke amō mukatu rahā, katu ym, aja Moise je'ēha mujekwa my? — aja ipe.

¹¹⁻¹² Jesu pandu:

—Anī. Katu, aja mujekwa. Pesarahā! Pehē ngi har amō riki arapuharan namō ixo. Putu'uha 'ar rahā, ywykwar pe ame'ē u'ar rahā, ame'ē ke hykíi ta muhem riki. (Ame'ē ke paraky te'e, aja pekwa.) Arapuharan riki katu. Sawa'e riki arapuharan 'ar koty te we katuha. A'erehe putu'uha 'ar rahā amō ta rehe amō pyrara usak rahā, katu te tiki, aja Moise je'ēha mujekwa — aja Jesu.

¹³ Pe, sawa'e pe a'e pandu:

—Nde po epirar 'y! — aja ipe.

Ipo ke sawa'e pirar rahā, upa puku oho ipe. Imembek katu oho ipe tī. Wajar aja katu oho. ¹⁴ A'engi parise ta uhem oho. Pe, a'eta jupandu pandu a'eta jupe:

—Myja Jesu ke japyhyk ta my? Pe, jajukwa ta — aja parise ta jupe.

Tupāma'e miasu ke

¹⁵ A'e ke amō ta jukwa tar katu, aja Jesu ukwa rahā, ame'ē renda ngi oho. Kapana'ū ok ta rake ngi oho. Heta ngā haikwer rupi oho tī. Upa ahy ixo ame'ē ta ke a'e mukatu. ¹⁶ Pe, ame'ē ta pe a'e pandu:

—Pehē ke ihē amukatu. Ihē Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē. Ame'ē ke ngā pe pepandu ym — aja Jesu.

¹⁷ Aja ahy ixo ame'ē ta ke mukatu rahā, yman Tupā pandu, ame'ē panduha uhyk. Je'ēha ke Isai mupinim. ¹⁸ Ta'yr rehe har Tupā pandu:

“Ko ihēma'e miasu ke. Ihē kotyhar aja ajo'ok. Ihē apy'a katu ehe. Ihē ke a'e muhury katu tī.

Ihē'ā ke ihē amuwyr ta ipe. Upa awa ta pe ihē rehe har a'e pandu ta.

¹⁹ Hātā a'e pandu ym ta ngā pe. Je'ē je'ē ym ta tī. Awa rape rupi hātā a'e je'ē je'ē ym tī.

²⁰ Amō pitu te'e ame'ē ta pe wewe katu ma'e ke a'e ma'e ta.

Pyrātā ym ame'ē ta rehe a'e pyrara usak ta tī. Aja tapijar te'e we a'e ixo ta. Aja rahā, myrandu katu ke upa ngā ukwa katu ta.

²¹ Pe, ehe har amō ta mujekwa. A'erehe upa amō ta ukwa katu ta ehe har tī' aja Tupā pandu ame'ē ke Isai mupinim.

Jesu rehe har. Satana rehe har tī (ājā ramūi a'e.).

(Mak 3.20-30; Ruk 11.14-23)

²² Ajame'ē ke eha ym te ame'ē ke amō ta werur ipe. Sawa'e py'a rehe ājā ihī, a'erehe eha ym te. Ame'ē je'engai tī. Pe, ame'ē ke Jesu mukatu rahā, ma'e ke sawa'e pandu katu tī. Upa ma'e ke rehe usak katu tī. ²³ Ahy ixo ame'ē ke Jesu mukatu, a'erehe a'eta pandu:

—Mā! Katu tiki! Pyrātā te ame'ē ke a'e! Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nahā my? Jaharō hū ehe ame'ē ke — aja amō ta pandu.

²⁴ Ame'ē ke parise ta hendu rahā, pandu:

—Anī. Aja ym. Satana riki pyrātāha ke muwyr ipe, a'erehe ājā ta ke Jesu muhem katu mondo — aja riki nāi.

²⁵ Ame'ē ta ipy'a pe ukwa ukwa uī, ame'ē ke Jesu ukwa katu, a'erehe a'eta pe pandu:

—Anī. Aja ym. Ihē pe pyrātāha ke Satana muwyr ym te. (Ājā ramūi a'e.) Pesarahā! Ihē amujekwa ta. Ywy pe har ta amō koty koty jy'ar. Pe, jumai mai ngā juehe rahā, pahar jumumba ta ngā juehe riki. (A'erehe jumai mai ym ta ngā juehe.) Ok ta pe har ta aja tī. Ok wyr pe har ta aja tī. Amō koty koty jy'ar, pe, jumai mai a'eta juehe rahā, jumumba ta a'eta juehe tī. (A'erehe jumai mai ym ta a'eta juehe.) ²⁶ Aja ājā ta jumai mai a'eta juehe rahā, Satana koty har ta amō koty koty ixo, aja mujekwa. Aja rahā, pahar jumumba ta a'eta juehe. (A'erehe ihē pe pyrātāha ke Satana muwyr ym te.) ²⁷ Ājā ramūi riki ihē pe pyrātāha ke muwyr, a'erehe ājā ta ke ihē amuhem amondo, aja pepandu nāi. Pesarahā! Ājā ta ke ihē amuhem amondo. Pehē kotyhar ta aja tī. Ājā ta ke muhem mondo tī. Aja rahā, awama'e pyrātāha namō muhem mondo my? Satanama'e pyrātāha namō my? Anī. Aja ym. Aja rahā, ihē aja tī. Satanama'e pyrātāha namō aja ym ihē tī. A'erehe pehē je'ēha pejawy te'e aja pehē kotyhar ta mujekwa katu pehē pe. ²⁸ Pesarahā! Ihē pe Satana pyrātāha ke muwyr ym te. Tupā'ā riki ihē pe pyrātāha ke muwyr. A'erehe ājā ta ke amuhem katu amondo. Aja rahā, ihē riki kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē aja pekwa katu ta me'ē te'e. Peharō katu pexo ame'ē ke ihē.

²⁹ —Sawa'e pyrātā rok pe ma'e ke mukanim ym oho awa. Mukanim oho rahā, sawa'e pyrātā ame'ē jywa ke a'e mujere ta pukwar py. A'engi sawa'ema'e ke upa mukanim ta raho. (Aja ihē riki tī. Satanama'e pyrātāha ngi sawa'e ke ihē riki amuhem. Aja rahā, Satanama'e pyrātāha ke ihē riki amuputu'u aja ihē amujekwa.)

³⁰ —Ihē kotyhar aja amō ixo ym rahā, ihē namō jumai ame'ē ke a'e. Tupā koty ihē namō ngā ke amō mujy'ar ym rahā, ame'ē riki amō koty ihē ngi muhāi mondo a'e. Tupā ruwajan koty mujy'ar mondo. ³¹ Ko ihē apandu pehē pe. Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Ame'ē rehe Tupā ipy'a jywyr katu. Juru ai ehe rahā, ame'ē rehe Tupā ipy'a jywyr katu tī. Tupā'ā rehe juru ai rahā, ame'ē rehe marā ka ym Tupā ipy'a jywyrriha. ³² Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi

ajur. Ihê rehe har katu ym amô pandu rahã, ame'ê rehe Tupã ipy'a jywyr ta. Tupã'ã rehe har katu ym amô pandu rahã, ame'ê rehe Tupã ipy'a jywyr ym te ta. Apo jywyr ym te ta. Yman rahã, jywyr ym te ta tĩ – aja Jesu pandu.

*Ma'eywa rehe har
(Ruk 6.43-45)*

³³ A'e pandu tĩ:

–Ma'eywa'y riki hury katu rahã, i'a hũ ta. Ma'eywa'y hury ym rahã, i'a ym ta. A'erehe i'a hũ rahã, ma'eywa'y riki katu aja amô ukwa katu. ³⁴ Parise ta! Mbóí aja saka pehê! Katu ym ame'ê ta ke pehê, a'erehe mbóí aja saka. Ma'eywa'y katu ym aja saka pehê. A'erehe katu ame'ê ke ihê ama'ema'e, ame'ê rehe har: “Mâ! Katu tiki” aja pepandu ym te. Pehê py'a pe peka'u te'eha ke pekwa pekwa pexo. A'erehe ame'ê ke pepandu rahã, ma'e jaxer ame'ê ke pepandu. ³⁵ Sawa'e katu ame'ê ke ipy'a pe katu ame'ê ke ukwa ukwa ixo. A'erehe a'e pandu rahã, katu ame'ê ke pandu katu. Sawa'e katu ym ame'ê ke ipy'a pe ma'e jaxer ame'ê ke ukwa ukwa ixo. A'erehe a'e pandu rahã, ma'e jaxer ame'ê ke pandu. Pehê parise ta katu ym, a'erehe ma'e katu ym ame'ê ke pepandu. (Ma'eywa'y katu ym, ame'êja saka pehê.)

³⁶ –Yman rahã ngã ke Tupã mupyrara rahã, upa ma'e jaxer ame'ê ke amô pandu, ame'ê ke Tupã mujekwa ta. Pe, a'e mupyrara ta. Upa katu te amô tama'e panduha ke a'e mujekwa ta. ³⁷ Ma'e pepandu ame'ê ke Tupã ukwa ta. Pe, mupyrara ta. “Nde katu ym” aja a'e pandu rahã, a'e mupyrara hũ ta. “Nde katu” aja a'e pandu rahã, mupyrara ym ta. A'erehe myja me'ê pepandu apo, ame'ê ke pekwa pekwa katu pexo. (Katu ame'ê ke jô pepandu katu) – aja Jesu pandu.

Marã ka ym amô ma'eha, ame'ê ma'ema'e ame'ê ke rehe

*Amô ta usak tar katu
(Mak 8.11-12; Ruk 11.29-32)*

³⁸ Ajame'ê ke Moise je'êha mu'e ame'ê ta uhyk uwyr. Parise ta uhyk uwyr tĩ. Upa ame'ê ta Jesu pe pandu:

–Sa'e! Ngã mu'eha nde. Marã ka ym amô ma'eha, ame'ê ke ema'e apo. Jasak ta. (Aja rahã, nde ke Tupã muwyr, aja jakwa katu ta) – aja ipe.

³⁹ Jesu pandu:

–Anĩ. Pehê ruwa koty ama'e ym ta. Mâ! Tupã rehe har pekwa ym te. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ame'ê ta ke pehê tĩ. Marã ka ym amô ma'eha, ame'ê ke ama'ema'e katu. Ame'ê ke rehe pesak tar katu. Anĩ ta. Pesarahã! Jon riki Tupã je'êha pandu ame'ê ke a'e. Yman pira keruhũ pusu rehe Jon tui. (Manô ym.) A'erehe uhem ingi rahã: “Ihê ke Tupã muwyr” aja Jon mujekwa ngã pe. Jon aja ihê tĩ. Aja jô ihê amujekwa ta pehê pe tĩ. Amanôha ngi akwera katu ahem rahã, ihê ke Tupã muwyr, aja amujekwa ta. (Pira keruhũ pusu ngi Jon uhem, ame'êja saka ihê tĩ.) ⁴⁰ Pira keruhũ pusu pe Jon tui. Mokõi ukwer rahã, a'ep tui. Aja ihê amanô rahã, mokõi aker rahã, itakwar keruhũ pe ihê rete pete'e tui. Awa ihê tĩ. Tupã je'êha rupi ihê ajur.

⁴¹ –Yman rahã, ngã ke Tupã mupyrara ta. Arahã Nini ok ta pe har ta pu'am ta. Jon pandu ame'ê ke rehe a'eta hendu katu. Pe, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar. Tupã koty ipy'a muruwak mondo. A'erehe yman rahã, Tupã mupyrara rahã, kuja pandu ta: “Jesu je'êha rehe pehendu ym. Katu ym pehê” aja apo ihê ke putar ym ame'ê ta pe pandu ta. Jon pandu ame'ê ke rehe Nini ok ta pe har ta hendu katu. Pesarahã! Ko ihê axo. Jon 'ar koty te we ihê katuha. Anĩ. Ihê je'êha rehe pehendu ym. (A'erehe pehê ke Tupã mupyrara hũ ta.)

⁴² –Yman rahã, ngã ke Tupã mupyrara ta. Arahã amô kũjã pu'am ta. Kapitã keruhũ kũjã ke a'e. Pepaite ngi Saromã mu'e ame'ê ke rehe hendu

uwyr kwe. A'erehe yman rahã, Tupã mupyrara rahã, ame'ë kũjã pandu ta: "Jesu je'ëha rehe pehendu ym. Katu ym pehë" aja apo ihë ke putar ym ame'ë ta pe pandu ta. Pepaite ngi kũjã uwyr. Amõ wafa oho rahã, heta ukwer. Warahy jurukwã koty ngi uwyr. Iapyr koty ngi. Ukwa katuha namõ ma'e Saromã mu'ame'ë ke rehe kũjã hendu uwyr. Pesarahã! Ko ihë axo. Saromã 'ar koty te we ihë akwa katuha. Anĩ. Pehendu ym ihë je'ëha rehe. A'erehe pehë ke Tupã mupyrara hũ ta – aja parise ta pe Jesu pandu.

Ājã ta jywyr uwyr
(Ruk 11.24-26)

⁴³ A'e pandu tĩ:

–Amõ py'a ngi ājã uhem oho rahã, awa nixói te ame'ë rupi wata wata ixo. Putu'uha renda ke kekar tipe ixo. Mahem ym. ⁴⁴ A'erehe jupandu jupe: "Sawa'e py'a ngi ihë ahem ajur. Ame'ë pe ajywyr ta aho. Ihë rok aja saka ihë pe" aja jupandu jupe. Pe, jywyr oho. Pe, uhyk rahã, hok pe nixói amõ. Upa peir katu amõ. Upa mukatu. Aja saka ipy'a ke. ⁴⁵ Ame'ë ke rehe usak rahã, amõ ājã ta rehe oho piam. Awa po wajar mokõi hetaha muhyk. Ame'ë ta riki i'ar koty te we jaxer ai ame'ë ta ke a'eta. Pe, muhyk rahã, sawa'e py'a rehe a'eta ixo oho tĩ. A'erehe ame'ë sawa'e mäte jaxer te apo 'y. Ājã peteĩ ixo rahã, katu ym. Apo heta ihĩ, a'erehe i'ar koty te we jaxeriha – aja parise ta pe Jesu pandu.

(Aja awa tĩ. Juehe ixoha jumukatu aja ixo tar katu. Anĩ. Tupã rehe jurujar ym. Nixói ma'e, ame'ëja saka. A'erehe i'i atu we rahã, ymanihar aja jywyr. Pe, jywyr rahã, i'ar koty te we jaxeriha aja ixo ta.)

Jesu mõi rehe har. Imu ta rehe har tĩ.

(Mak 3.31-35; Ruk 8.19-21; Emberú 2.11-13)

⁴⁶ Ngã pe Jesu pandu pandu uĩ rahã, imõi uhyk uwyr. Imu ta uhyk uwyr tĩ. Hukwen rake soroka pe a'eta pyta. Pe, amõ pe pandu:

–Jesu namõ japandu tar katu. Epandu eho – aja imõi ta.

⁴⁷ [A'erehe amõ pandu Jesu pe:

–Esarahã! Soroka pe ne mõi i'ãi. Ne mu ta i'ãi tĩ. Ne namõ pandu tar katu – aja riki.]

⁴⁸ Pe, Jesu pandu:

–Awa riki ihë mõi my? Awa riki ihë mu ta my tĩ? – aja a'eta pe pandu.

⁴⁹ Pe, jumu'eha ta koty ijywa ke mupuku. Pe, pandu:

–Pesarahã! Ko riki ihë mõi. Ko riki ihë mu ta tĩ. ⁵⁰ Ihë pái keruhũ riki ywa pe har ke. A'e putar ame'ë ke amõ ma'ema'e rahã, ame'ë riki ihë mu aja saka. Ihë rendyr aja saka tĩ. Ihë mõi aja saka tĩ – aja Jesu pandu.

13

Ma'e raĩ ke muhõi ame'ë rehe har

(Mak 4.1-9; Ruk 8.4-8)

¹ Ame'ë wera rahã, ame'ë ok ke Jesu hijar oho. Ypa rymy'y rehe uhyk oho. A'ep wapyk. Pe, ngã ke mu'e uĩ. ² Heta ngã juramã j'ar ehe. Heta te hũ. A'erehe jarusu keruhũ pe opor oho. Ame'ë pe wapyk. Ypa rymy'y rehe ngã pu'am u'am. ³ Myja me'ë ma'e raĩ my, ame'ë ke ngã pe Jesu pandu uĩ. Kuja riki:

–Ma'e raĩ ke amõ sawa'e muhõi oho. ⁴ Kupixa pe ma'e raĩ muhõi rahã, awa rape rupi amõ ha'ĩ u'ar. Ame'ë ke ma'ewyra u'u uwyr. Upa u'u. ⁵ Amõ ma'e raĩ ita ty rupi u'ar. Ywy katu ame'ë ke ta'yr mi a'ep. Pe, ha'ĩ hywõi. Ywy heta ym a'ep, a'erehe pahar hywõi. ⁶ Pe, warahy haku rahã, i'y manõ. Hapo ipyp

oho ym, a'erehe upa te'e manō. ⁷ Amō ma'e raī juruwe ty rupi u'ar. Juruwe tiha py oho, a'erehe ma'e raī hywōi rahā, hury ym, a'erehe i'a ym. ⁸ Amō ma'e raī ywy katu ame'ē rehe u'ar. Pe, hywōi rahā, hury katu oho. Tiha katu oho. I'a uhem, pe, tyarō. Hymbo rehe heta i'a ihī. Tirī ta (30) aja hetaha. Amō hymbo rehe heta we hū i'a ihī. Sesen ta (60) aja hetaha. Amō hymbo rehe heta te hū i'a ihī. Sē (100) aja hetaha — aja Jesu pandu.

⁹ Ame'ē upa rahā, a'e pandu:

—Pehē pekwa tar katu rahā, ihē apandu ame'ē ke rehe pehendu katu ta me'ē te'e — aja riki.

Myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke Jesu pandu

(Mak 4.10-12; Ruk 8.9-10)

¹⁰ I'i we Jesu rehe jumu'eha ta uhyk rahā, pandu ipe:

—Ngā pe nde erepandu pandu rahā, myja me'ē ma'e ke my aja nde erepandu. Ma'erehe my? — aja ipe.

¹¹ Jesu pandu:

—Apo amō koty Tupā mujekwa. Pyahu ame'ē ke, ame'ēja saka. Kuja. Ixoty ipy'a ke amō muruwak ame'ē ke a'e putar katu. “Ihēma'e a'e” aja a'e pandu. “Ame'ē ke nema'e jumu'eha ta pe emujekwa” aja Tupā pandu ihē pe. Amō ta pe anī. Amujekwa ym ta. (A'erehe myja me'ē ma'e ke my aja apandu pandu.)

¹² Amō ukwa wan rahā, amō we ukwaha ke Tupā muwyr ta ipe. Aja rahā, upa a'e ukwa. (Ukwa tar katu, a'erehe muwyr ta ipe.) Ta'yr te mi amō ukwa rahā, ame'ē ta'yr te mi ukwaha ke Tupā mukanim ta ingi. (Ukwa tar ym, a'erehe mukanim ta ingi.) ¹³ Myja me'ē ma'e ke my aja ngā pe ihē apandu. Ma'erehe my? Kuja riki. A'eta mā'ā tipe. Usak ym ma'e ke. A'eta hendu tipe. Ukwa ym riki. ¹⁴ A'erehe yman Isai pandu aja uhyk. Kuja riki ame'ē:

“Peme'ē ta Tupā je'ēha rehe hendu hendu tipe. Ukwa ym riki. A'eta usak usak tipe. Ukwa ym ma'e ke.

¹⁵ Iākā riki ianam rāi, a'erehe pyhyk ym. Ukwa ym.

Ipyakwar ke kynda, ame'ēja saka. Hendu tar ym.

Eha ke jupyk tī, ame'ēja saka tī. Usak tar ym.

Upa aja ym rahā, upa ma'e ke usak ta. Upa ma'e ke rehe hendu katu ta. Upa ma'e ke ukwa katu ta.

Aja rahā, Tupā koty ipy'a ke a'eta muruwak ta.

Aja rahā, ipy'a ke Tupā mujywr ta a'eta rehe” aja Isai pandu.

¹⁶ —Pehē anī. (Pehē riki ihēma'e jumu'eha ta ke.) Upa ihē ama'ema'e ame'ē ke rehe pesak. Upa ihē apandu pandu ame'ē ke rehe pehendu tī. A'erehe jetehar te ke pekwa katu riki. A'erehe pehē rury katu ame'ē ta ke pehē. ¹⁷ Ko apandu pehē pe. Ihē rehe pesak. Aja ihē rehe heta ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta usak tar katu te riki. A'eta usak ym. (Pesak, a'erehe pehē rury katu ame'ē ta ke pehē.) Ihē je'ēha rehe pehendu. Aja ihē je'ēha rehe heta ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta hendu tar katu te tī. A'eta hendu ym. (Pehendu, a'erehe pehē rury katu ame'ē ta ke pehē) — aja Jesu pandu.

Ma'e raī jytym ame'ē rehe har Jesu mujekwa

(Mak 4.13-20; Ruk 8.11-15)

¹⁸ A'e pandu tī:

—Pehendu katu! Myja me'ē ma'e raī my aja ihē apandu ngā pe. Ame'ē ke ihē amujekwa ta pehē pe. ¹⁹ Apo amō koty Tupā mujekwa. Pyahu ame'ē ke, ame'ēja saka. Kuja. Ixoty ipy'a ke amō muruwak rahā, ame'ē ke a'e putar katu. “Ihēma'e a'e” aja a'e pandu. Ame'ē rehe har amō hendu tipe. Ukwa ym. Ame'ē riki ma'e raī awa rape rupi u'ar, ame'ēja saka. Tupā je'ēha rehe hendu

tipe. Pe, ãjã ramûi uhyk rahã, ame'ë ke a'e upa mukanim ingi. (Ma'ewyra u'u uwyr, ame'ëja saka.)

²⁰—Ita ty rupi amõ ma'e ra'ĩ u'ar. Ame'ë riki kuja saka. Tupã je'ëha rehe hendu rahã, hury katu tipe. (Pahar hywõi, ame'ëja saka.) ²¹Ame'ë Tupã je'ëha ke ipy'a pe pyta ym. Hury wan riki. Tupã je'ëha rehe a'e jurujar katu, a'erehe ame'ë ke amõ ta mupyrara rahã, pahar jurujar katuha ke hijar. (Warahy upa jukwa, ame'ëja saka.)

²²—Juruwe ty rupi amõ ma'e ra'ĩ u'ar. Ame'ë riki kuja saka. Tupã je'ëha rehe amõ hendu tipe. Ima'e ixoha rehe har a'e ukwa ukwa ixo. “Ma'e ihë a'u ta my? Ma'e ihë amunde ta my?” aja ukwa ukwa ixo. Tamatarer ke a'e matyr tar katu hũ tĩ. A'erehe upa Tupã je'ëha ke mukanim, ame'ëja saka. Upa harái riki. (A'erehe ma'e i'a ym ame'ëja saka.) Aja rahã amõ we Tupã rehe har ukwa tar ym.

²³—Ywy katu, ame'ë pe amõ ma'e ra'ĩ u'ar. Ame'ë riki kuja saka. Tupã je'ëha rehe hendu. Pe, upa ukwa katu. Aja rahã, amõ hymbo rehe i'a katu. Tirĩ ta (30) aja hetaha. Amõ hymbo rehe heta we hũ i'a ihĩ. Sesen ta (60) aja hetaha. Amõ hymbo rehe heta we hũ i'a ihĩ. Së (100) aja hetaha. (Aja rahã, Tupã rehe har ukwa katu, a'erehe ma'e katu ame'ë ke ma'ema'e katu te hũ tĩ. Hymbo rehe i'a heta ihĩ, ame'ëja saka) — aja Jesu mujekwa jumu'eha ta pe.

Ahúi aja me'ë ran rehe har

²⁴ Amõ myja me'ë ma'e ke my, ame'ë ke Jesu pandu:

—Apo apandu ta pehë pe. Yman rahã, upa katu te ngãma'e ma'ema'eha ke Tupã ukwa ta. Katu ame'ë ke ma'ema'e my? Jaxer ame'ë ke ma'ema'e my? Ame'ë ke ukwa ta. Ame'ë riki kuja saka. Kupixa pe ma'e ra'ĩ katu ame'ë ke sawa'e jyty, ahúi aja me'ë ra'ĩ ke. ²⁵ Amõ pytun rahã, amõ ta ukwer rahã, kupixa pe sawa'e ruwajan uhyk oho. Pe, ahúi aja me'ë pyter pe ahúi aja me'ë ran ra'ĩ ke jyty. Pe, oho. ²⁶ Ahúi aja me'ë tiha oho. Pe, hymbo uhem tate rahã, ahúi aja me'ë ran tiha oho tĩ. ²⁷ Ame'ë ke miasu ta usak rahã, ijar koty uhyk oho. Pandu ipe: “Sa'e! Nema'e kupixa pe ma'e ra'ĩ katu ame'ë ke jande jajyty. Myja me'ë ahúi aja me'ë ran uhem my?” aja ijar pe. ²⁸ Miasu ta pe ijar pandu: “Ihë ruwajan riki jyty” aja ijar pandu. Miasu ta pandu: “Ahúi aja me'ë ran ke jande jahykĩ ta jaho my? Aja nde ereputar my?” aja. ²⁹ “Anĩ. Ahúi aja me'ë ran ke pehykĩ pemuhem rahã, ahúi aja me'ë'y ke pehykĩ pemuhem ta my tĩ. Juja katu te saka. ³⁰ A'erehe mã peja ihĩ. Ahúi aja me'ë namõ ahúi aja me'ë ran pyta. Ahúi aja me'ë itawa ym rahã, mã peja ihĩ. Itawa rahã, parakyha ta pe ihë apandu ta: ‘Ahúi aja me'ë ran ke pemondok py. Pekakwar. Pe, upa hapy. Upa rahã, ahúi aja me'ë ke pemondok tĩ. Pe, ame'ë ke matyriha renda pe pematyr’ ” aja ijar pandu — aja Jesu pandu.

Amõ ma'e ra'ĩ rehe har (mosata ra'ĩ)

(Mak 4.30-32; Ruk 13.18-19)

³¹ Amõ myja me'ë ma'e ke my, ame'ë ke Jesu pandu tĩ:

—Kome'ë ywy keruhũ pe Tupã kotyhar ta ixo. Ame'ë riki kuja saka. Kupixa pe ma'e ra'ĩ ta'yr te mi, ame'ë ke sawa'e jyty. Mosata ra'ĩ ke. ³² Amõ ma'e ra'ĩ wyr koty te we ta'yriha ame'ë. Ame'ë hywõi. I'y tiha te hũ oho rahã, kupixa pyter pe tiha te ame'ë ke a'e. Myra aja tihaha, a'erehe ma'ewyra riki haity mujã ehe. Hãkã rehe mujã — aja pandu.

(Aja rahã, Jesu pandu py rahã, Tupã kotyhar ta heta ym te. Ma'e ra'ĩ ta'yr te mi, ame'ëja saka. I'i atu te rahã, ixotyhar ta heta te hũ ta. I'y tiha te hũ, ame'ëja saka, aja mujekwa.)

*Ma'e mupururukiha rehe har
(Ruk 13.20-21)*

³³ Amō myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke Jesu pandu tī:

—Kome'ē ywy keruhū pe Tupā kotyhar ta ixo. Ame'ē riki kuja saka. Ahúi aja me'ē ku'i pe ma'e mupururukiha ke kūjā mupara. Rar tyryhem mupara. Upa rahā, upa ahúi aja me'ē ku'i pururuk hū — aja pandu.

(Aja rahā, Jesu pandu py rahā, Tupā kotyhar ta heta ym te. I'i atu te rahā, heta te hū, aja mujekwa.)

*Myja me'ē ma'e ke my aja Jesu pandu. Ma'erehe my?
(Mak 4.33-34)*

³⁴ Ngā pe myja me'ē ma'e ke my aja jō Jesu pandu pandu. ³⁵ Aja rahā, yman Tupā je'ēha rehe panduha ihī, aja me'ē uhyk. Kuja riki:

“Ngā pe ma'e ke ihē apandu pandu rahā, myja me'ē ma'e ke my aja ihē apandu ta.

Kome'ē ywy keruhū Tupā mujā, ame'ē ngi har ma'e ke amō ukwa ym. Ame'ē ke ihē apandu pandu ta ngā pe” aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Ame'ē panduha uhyk apo 'y.

Ahúi aja me'ē ran rehe har Jesu mujekwa

³⁶ Ngā ke Jesu hijar. Pe, hok pe ixo oho. Jumu'eha ta jō uhyk uwyr ehe. Pandu ipe:

—Ahúi aja me'ē ran rehe har nde erepandu. Ame'ē ke jande pe emujekwa katu — aja ipe.

³⁷ Jesu pandu:

—Ko awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ma'e raī katu ame'ē ke sawa'e jyty. Ihē riki ame'ē sawa'e ke. ³⁸ Kupixa riki kome'ē ywy keruhū aja saka. Ma'e raī katu ame'ē riki Tupā kotyhar ta aja saka. Ahúi aja me'ē ran riki Satana kotyhar ta aja saka. ³⁹ Ahúi aja me'ē ran raī ke sawa'e ruwajan jyty. A'e riki Satana. (Ājā ramūi a'e.) Itawa rahā, ijar matyr. Ame'ē riki 'ar rehe angaha uhyk. Parakyha ta riki Tupā je'ēha rahoha ta ke. ⁴⁰ Ahúi aja me'ē ran ke parakyha ta kakwar. Pe, hapy. Aja riki 'ar rehe angaha uhyk ta rahā, (Satana kotyhar ta ke mujy'ar ta tī.) Kuja. ⁴¹ Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Pesarahā! Tupā je'ēha rahoha ta ke ihē amondo ta. Parakyha ta aja amondo ta. Kome'ē ywy keruhū pe ihē amondo ta. Pe, kome'ē ywy keruhū pe har ta ngi upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ke Tupā je'ēha rahoha ta mujy'ar ta. Amō ta pe ngā pandu: “Ma'e peka'u te'eha ke pema'erahā!” aja. Aja pandu ame'ē ta ke Tupā je'ēha rahoha ta mujy'ar ta tī. ⁴² Pe, upa mujy'ar rahā, tata keruhū renda pe ombor ta. A'ep ahy te hū ta, a'erehe jixi'u hū ta. Ahy te hū, a'erehe hāi ke su'u su'u rāi. ⁴³ Tupā kotyhar ta anī. Tupā je'ēha rahoha ta mujy'ar ta tī. Pe, jande pái keruhū koty hury katu te ta. Tupā ixo ame'ē pe hury katu te ta. Warahy hendy katu rahā, hury katu awa. Aja Tupā kotyhar ta hury katu te ta. Pehē pekwa tar katu rahā, ihē apandu ame'ē ke rehe pehendy katu ta me'ē te'e — aja Jesu pandu.

Kupixa pe ma'e katu ame'ē ke amō mahem

⁴⁴ A'e pandu tī:

—Tupā ixo ame'ē pe amō oho tar katu te hū. Ame'ē riki kuja saka. Kome'ē ywy keruhū pe har kupixa pe tamatarer hū ke amō mukanim. Jyty riki. Ame'ē ke amō riki mahem. Pe, amō renda pe mutyryk. Jyty tī. Hury katu a'e. A'erehe upa ima'e ke a'e muhepy. Pe, ame'ē tamatarer pe kupixa ke ijar ngi a'e jo'ok oho. Muhepy. Aja putar katu aja mujekwa — aja Jesu pandu.

(Aja rahā, Tupā ixo ame'ē pe oho tar katu te hū, aja mujekwa. A'erehe upa ima'e ke hijar. Pe, ohoha pyhyk katu. Ame'ē riki tamatarer keruhū 'ar koty te we katuha, aja Jesu mujekwa katu.)

Pero rehe har

⁴⁵ Jesu pandu tī:

—Tupā ixo ame'ē pe amō oho tar katu te hū. Ame'ē riki kuja saka tī. Pu'yr aja ame'ē ke. Pero ke. Ituwyr ame'ē. Ma'e ra'ī jupu'a. Ame'ē ke amō sawa'e kekar. Kome'ē wyw keruhū muhepyha renda rupi kekar kekar ixo. Katu te ame'ē ke kekar. ⁴⁶ Pe, amō katu te ame'ē ke sawa'e mahem rahā, upa katu te ima'e ma'e ke muhepy. Pe, ame'ē tamatarer pe ame'ē pero ke jo'ok oho. Muhepy. Aja putar katu aja mujekwa — aja Jesu.

(Aja rahā, Tupā ixo ame'ē pe oho tar katu te hū, aja mujekwa. A'erehe upa ima'e ke hijar. Pe, ohoha pyhyk katu. Ame'ē riki pu'yr hepy te hū 'ar koty te we katuha, aja Jesu mujekwa katu.)

Kyhapari rehe har

⁴⁷ A'e pandu tī:

—Yman rahā, ngā rehe har Tupā ukwa ta. Katu ame'ē ke ma'ema'e my? Ka'u te'eha ke ma'ema'e my? Ame'ē ke a'e ukwa ta. Ame'ē riki kuja saka tī. Kome'ē wyw keruhū pe har ypa pe kyhapari ke pira pyhykiha ta ombor ombor ixo. Upa ma'e pira ke a'eta pyhyk. ⁴⁸ Kyhapari tyryhem rahā, ypa rymy'y rehe hyk'ī raho. Pe, wapyk rahā, pira ke amō koty koty matyr. Amō u'u katu ame'ē ke wasākā pe mou. U'u ym ame'ē ke ombor. ⁴⁹ Ar rehe angaha uhyk rahā, aja ta tī. Tupā je'ēha rahoaha ta ohoho. Pe, awa ta pyter ngi katu ym ame'ē ta ke a'eta mujy'ar. Katu ame'ē ta Tupā koty pyta ta. ⁵⁰ Katu ym ame'ē ta anī. Tata keruhū renda pe ombor ta. (Ahy hū ta,) a'erehe jixi'u hū ta. (Ahy te hū ta,) a'erehe hāi ke su'u su'u riki — aja Jesu pandu.

Ma'e pyahu ame'ē ke. Ma'e kwehehar ame'ē ke tī.

⁵¹ Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Upa ame'ē ihē apandu ame'ē ke pekwa katu my? — aja.

—Upa jakwa katu — aja Jesu pe.

⁵² Pe, a'e pandu:

—Aja rahā, kuja riki. Mu'eha ukwa katu ame'ē ke, aja saka. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta Tupā kotyhar ta aja jumuruwak rahā, ok'jar aja saka. Matyriha renda pe ima'ehū namō ixo. Pe, ame'ē ngi ma'e pyahu ame'ē ke muhem. Ma'e kwehehar ame'ē ke muhem tī. (Ame'ē riki ma'e ke mu'e, ame'ēja saka tī) — aja Jesu pandu.

(Aja rahā, Jesu rehe har jetehar te jumu'eha ta mu'e ta. Ame'ē riki ma'e pyahu, ame'ē ke muhem, ame'ēja saka. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke jetehar te mu'e ta tī. Kwehehar ame'ē ke muhem, ame'ēja saka tī. Aja Jesu mujekwa katu jumu'eha ta pe.)

Jesu ke Nasare ok ta pe har ta putar ym

(Mak 6.1-6; Ruk 4.16-30)

⁵³ Myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke Jesu upa pandu rahā, ame'ē ok ngi oho.

⁵⁴ Hekoha pe a'e jwyr oho, Nasare ok ta pe. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e mu'e. Hendu ame'ē ta pandu:

—Mā! My riki ukwa katuha pyhyk my? Awa a'e ke mu'e my? (Jakwa ym jande.) Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'e katu te. Mā! Jande aja awa te'e a'e tī. Myja ame'ē ke ma'ema'e my? (Jakwa ym tī.) ⁵⁵ Myra rehe ma'eha ame'ē ra'yr Jesu. Mari membyr a'e. Imu ta kohī tī, jande rekoha pe. Tian. Jose amō tī. Jun amō tī. Simā amō tī. ⁵⁶ Upa hendyr ta jande rekoha pe

ixo tī. My ngi upa ima'e ukwa katuha ke a'e pyhyk my? (Jande jakwa ym) – aja Jesu rehe har pandu.

⁵⁷ A'erehe Jesu ke a'eta putar ym. (A'erehe a'eta pe Jesu pandu:)

–Tupā je'ēha pandu ame'ē ke upa amō ok ta pe har ta putar katu. Hekoha te pe har ta anī. Putar ym. Katu ym aja usak ehe. Ianam ta aja tī. Katu ym aja usak ehe tī. (Aja ihē ke ihē rekoha pe har ta putar ym tī) – aja Jesu.

⁵⁸ Awa te'e a'e, aja jō a'eta ukwaha naī. A'erehe a'ep pe har ta jurujar ym ehe. A'erehe marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke heta a'e ma'e ym. (Aja a'e ke kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e aja Jesu mujekwa tar ym a'ep pe har ta pe.)

14

*Juā mujahukiha manō ame'ē rehe har
(Mak 6.14-29; Ruk 9.7-9)*

¹ Jesu ke amō ta putar ym. Arahā Jesu ma'ema'eha rehe har Ero hendu. A'e riki ngariréj ywy pe har tama'e kapitam. ² Inamō ixo ame'ē ta pe a'e pandu:

–Jesu riki Juā mujahukiha ke. Juā ke manōha ngi Tupā mukwera katu muhem tī. A'erehe pyrātā te ha namō ma'e ke Jesu ma'ema'e katu. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ma'ema'e katu – aja Ero ukwaha naī.

³⁻⁴ Amukwehe te kuja ixo. Ero mu ixo. Her Siri. Siri rakehar rer Erondi. Ame'ē imu rakehar ke Ero jo'ok raho ingi. A'erehe Juā pandu ipe:

–Peja ym. Ne mu rakehar namō nde erexo rahā, katu ym tiki – aja Ero pe pandu.

Ame'ē panduha ke Erondi putar ym. A'erehe Ero pe kūjā pandu:

–Kyndaha pe Juā ke ekynda eraho – aja ixawa'e pe.

A'erehe sonda ta pe Ero pandu:

–Juā ke pepyhyk peho. Pepukwar, pe, kyndaha pe pekynda peraho – aja riki.

⁵ A'e ke Ero jukwa ta tipe. Juā riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke aja jundéu awa ta ukwa katu. Juā ke jukwa rahā, jundéu awa ta parahy ta. A'erehe Ero kyje. Jundéu awa ta ngi kyje. A'erehe jukwa ym we rī.

⁶ (Pe, jukwaha angaha rehe uhyk 'y.) Yman imāi pusu ngi Ero u'ar. Ame'ē u'ariha ke ukwa ukwa uī ngā. A'erehe huryha amō ta mujā. Arahā Erondi membyr riki purahái. Imembyr kūjā ke. Ame'ē rehe Ero usak rahā, hury katu. ⁷ (A'erehe kūjātāi pe a'e pandu:)

–Ma'e ke nde ereputar ame'ē ke nde pe ihē ame'ē ta. Jete katu te atu ihē apandu. Ihē ame'ē ta nde pe. Jete katu te atu ihē apandu ym rahā, mā peja Tupā ihē ke jukwarahā! – aja Ero pandu.

⁸ Pe, kūjātāi pe imāi pandu: “Juā ākā ke epandu ipe, Ero pe” aja. A'erehe kūjātāi pandu:

–Juā mujahukiha ākā ihē aputar. Ita paratu 'ar pe ihē pe erur apo – aja Ero pe.

⁹ Ame'ē ke rehe Ero hendu rahā, pyai riki. Juā ke jukwa tar ym, a'erehe pyai tipe. A'e pandu ramō: “Ma'e ke nde ereputar ame'ē ke ihē ame'ē ta nde pe” aja kūjātāi pe. Ame'ē ke rehe upa inamō ixo ame'ē ta hendu tī. Panduha aja ma'e ym rahā, huxī ta. A'erehe sonda ta pe pandu:

–Kūjātāi putar ame'ē ke pema'e peho – aja Ero.

¹⁰ A'erehe sonda ta ke kyndaha pe mondo. Pe, a'eta Juā ākā ke mondok ingi.

¹¹ Ita paratu 'ar pe iākā ke sonda ta werur. Pe, kūjātāi pe me'ē. Ame'ē ke imāi pe kūjātāi raho. (A'erehe Juā manō te, aja Erondi ukwa katu 'y.) ¹² Juā namō

jumu'e ixo ame'ë ta kyndaha pe oho. Hete ke raho ingi. Pe, jyty m raho. Upa rahã, Jesu pe a'eta pandu oho. "Juã ke sonda ta jukwa" aja Jesu pe pandu oho.

5.000 hetaha ta pe ngã mi'u ke Jesu me'ë
(Mak 6.30-44; Ruk 9.10-17; Juã 6.1-14)

¹³ "Juã ke amõ ta jukwa" aja Jesu hendu rahã, jarusu keruhũ pe opor oho. Y ruwái rehe oho. Awa nixói te ame'ë pe oho. Jesu oho ame'ë ke rehe ngã hendu. A'erehe ok ta ke hijar, pe, awa rape rupi wata oho. Jesu oho, a'ep a'eta oho tĩ. ¹⁴ Jarusu keruhũ ngi uhem oho rahã, heta ngã rehe Jesu usak. Pyrara a'e usak ngã rehe. Pe, ahy ixo ame'ë ta ke mukatu. ¹⁵ Ka'aruk koty rahã, jumu'eha ta uhyk ehe. Pandu ipe:

—Ka'aruk te apo. Ko awa nixói te ame'ë ke ko. Ngã ke emondo sengi. Paite ok ta rupi imi'u ke a'eta jo'ok ta oho — aja Jesu pe.

¹⁶ A'e pandu:

—Anĩ. Ame'ë ke pehẽ atu peme'ë ngã pe. Aja rahã, a'eta oho ym ta — aja Jesu.

¹⁷ Jumu'eha ta pandu:

—Mbeju ke awa po wajar peteĩhar upa jõ kohĩ. Pira ka'ë mokõi jõ kohĩ tĩ. Marã ka ym ngã rehe uhykiha.

¹⁸ —Ame'ë ke ihẽ pe perur — aja Jesu.

¹⁹ Ngã pe Jesu pandu:

—Kãpĩ 'ar pe upa pewapyk — aja.

Pe, mbeju awa po wajar peteĩhar upa a'e pyhyk, mokõi pira ka'ë namõ. Ywa rehe a'e ma'ã. Pe, pandu:

—Ne jõ riki katu te me'ë ke. Jande mi'u ke jande pe nde eremuwyr katu — aja Tupã pe.

Pe, mbeju ke a'e mopok. Ame'ë ke jumu'eha ta pe me'ë. Pandu:

—Ngã pe peme'ë me'ë peraho — aja Jesu.

²⁰ Upa ngã u'u. Uhyk ngã u'u. Pyta we ame'ë ke jumu'eha ta matyr matyr. Wasãkã pe matyr. Wasãkã kuja, awa py mokõi hetaha a'eta matyr. ²¹ Upa ngã u'u. Sawa'e ta u'u. Kũjã ta u'u tĩ. Ta'yn ta u'u tĩ. Sawa'e ta jõ hetaha manga rahã, 5.000 sawa'e ta hetaha.

Y 'ar rupi Jesu wata te'e
(Mak 6.45-52; Juã 6.15-21)

²² Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Hok pe ngã ke ihẽ amujywywyr ta amondo axo rahã, ypa ruwái rehe peho. Jarusu keruhũ pe peho. I'i atu rahã we, ihẽ aho ta kÿ — aja riki.

²³ Jarusu keruhũ pe jumu'eha ta opor oho. Pe, oho ingi. Pe, amõ ta pe pandu:

—Pehẽ rok pe pejywywyr peho — aja ngã pe.

Upa ngã hijar oho rahã, ywy'ã 'ar pe jeje Jesu oho. Tupã namõ a'e pandu pandu oho. Pytun ramõ rahã, a'ep jeje a'e ihĩ. ²⁴ Arahã, ypa pyter pe jarusu keruhũ ihĩ. Ýwytuhu juwapi uwywyr ehe. A'erehe y kotok nupã hũ ehe.

²⁵ Sapukái je'ë tate rahã, Jesu uhyk uwywyr ixo a'eta rehe. Y 'ar rupi a'e pyrũ oho ixo. ²⁶ Ame'ë ke rehe jumu'eha ta usak rahã, mukahem hũ ingi. Kuja pandu:

—Ãjã riki peme'ë — aja ukwaha naĩ.

Ahem hũ tĩ. ²⁷ Pahar a'eta pe Jesu pandu:

—Anĩ. Ihẽ te'e ko. Pemukahem ym ihẽ ngi! Pehẽ py'ahu te'e — aja Jesu.

²⁸ Pe, Petu pandu:

—Sawa'e! Nde te rahã, ihẽ pe epandu: "Y 'ar rupi ihẽ koty ejur" aja epandu — aja Jesu pe.

29 —Ejur! — aja Jesu ipe.

Pe, jarusu keruhū ngi Petu uhem oho. Pe, y 'ar rupi Jesu koty a'e wata we oho tipe. 30 Ywytu keruhū jupeju hū. Ame'ē ke a'e ukwa rahā, kyje a'e ingi. A'erehe y pe a'e jypyppyk. Hātā pandu:

—Sawa'e! Ihē ke epyhyk! — aja Jesu pe.

31 Pahar ipo ke Jesu pyhyk. Pandu ipe:

—Mā! Tapijar te'e we nde erejurujar katu ta me'ē te'e. Ma'erehe ihē rehe nde erejurujar ym my? Katu ym aja — aja Jesu pandu.

32 Jarusu keruhū pe a'eta mokōi opor oho. Pe, ywytuhu ke putu'u. 33 Jarusu keruhū pe jumu'eha ta ihī. Jesu rehe a'eta py'a ke moī moī katu. A'eta pandu:

—Jetehar te riki. Tupā ra'yr nde — aja jumu'eha ta.

Jenesare ywy pe ahy ixo ame'ē ta ke Jesu mukatu

(Mak 6.53-56)

34 Ypa ke a'eta aha oho rahā, Jenesare ywy pe uhyk oho. 35 A'ep pe har ta usak ehe rahā, pandu:

—Ko Jesu uhyk uwyr — aja.

A'erehe ame'ē renda juramā rupi amō ta pandu oho:

—Jesu pete'e ixo. Upa ahy ixo ame'ē ta ke peraho ipe — aja.

A'erehe Jesu pe ahy ixo ame'ē ta ke ngā werur. 36 Jesu pe ngā pandu:

—Mā peja nema'e mundeha rehe ahy ixo ame'ē ta pyhyk. Mā peja mundeha apyr rehe jō pyhyk — aja riki.

Pe, ima'e mundeha ke pyhyk ame'ē ta upa katu te katu oho.

15

Jundéu ramūi je'ēha rehe har

(Mak 7.1-13)

1 Ajame'ē ke parise ta uhyk uwyr ehe. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Uhyk uwyr ehe tī. Jerusarē ok ta ngi Jesu rehe uhyk uwyr. A'eta pandu ipe:

2 —Ma'erehe jande ramūi mu'e ame'ē ke rehe nema'e jumu'eha ta hendu ym my? Ame'ē ta u'u rahā, jande ramūi mu'e, aja ipo ke a'eta kutuk ym riki. Katu ym aja — aja Jesu pe.

3 Pe, parise ta pe Jesu pandu:

—Pehē tī. Tupā pandu ame'ē ke rehe pehendu ym tī. Pe, pehē atu pemu'e ame'ē ke rehe pehendu katu. Katu ym aja. 4 Tupā pandu:

“Nde pái rehe epy'a katu. Ne māi rehe aja tī. Epy'a katu tī” aja riki.

—Amō we tī:

“Papa! Nde jaxer' aja amō pandu rahā, ame'ē ke jundéu awa ta jukwa ta me'ē te'e.

'Māi! Nde jaxer' aja pandu rahā, aja tī. (Aja rahā, ipái ta rehe ipy'a ym, ame'ēja saka.) Ame'ē ke jukwa tī” aja Tupā pandu.

5 —Apo amō koty pemu'e. Ma'e ke pehī. Ame'ē namō ipái ta rehe usak katu ta me'ē te'e. Anī. “Ko Tupāma'e apō 'y. Tupā pe ihē ame'ē ta, ame'ēja saka. A'erehe pehē pe ihē ame'ē ym ta apo 'y” aja ipái ta pe. 6 Aja rahā, ame'ē namō ipái ta rehe usak ym ta apo 'y. Aja rahā, Tupā pandu ame'ē ke rehe pehendu ym. “Nde pái rehe epy'a katu” ame'ē rehe pehendu ym. Anī. Pehē pemu'e ame'ē ke rehe pehendu katu. Katu ym aja. 7 Parise ta! Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Mokōi pekwaha pereko ame'ē ta ke pehē! Yman pehē rehe har Isai mujekwa. Ame'ē riki jetehar te ke. Kuja a'e mupinim. Tupā pandu:

8-9 “Peme'ē ta riki ihē pe pandu: 'Ne jō riki katu te me'ē ke' aja tipe. Anī. Hendu ym ihē je'ēha rehe. Ihē rehe ipy'a ke a'eta moī moī ym tī.

Hamūi ta je'ēha ke a'eta mu'e ixo. Kome'ē riki Tupā je'ēha aja a'eta mu'e nā” aja Tupā pandu. Aja Isai mupinim.

—Aja riki pehē tī. (Tupā je'ēha rehe pehendu ym tī) — aja parise ta pe Jesu pandu. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta pe pandu tī.

Ma'e mujaxeriha rehe har

(Mak 7.14-23)

¹⁰ Ngā pe Jesu pandu:

—Se pehē pejur. Pehendurahā! Aja rahā, pekwa katu ta. Ipo kutukiha rehe har amujekwa ta. ¹¹ Ma'e ke juru pe amō moī. Ipo pe moī. Ame'ē ke amō py'a ke mujaxer ym. Anī. Ma'e ke amō pandu ame'ē ke juru ngi uhem, ame'ēja saka. Ame'ē riki ipy'a jaxeriha ke mujekwa katu — aja ngā pe.

¹² Pe, jumu'eha ta jō uhyk uwyr ehe. Pandu ipe:

—Parise ta pe ymanihar Tupā je'ēha ke nde erepandu ramō. Arahā nde rehe a'eta parahy riki. Ame'ē ke nde erekwa my? — aja Jesu pe.

¹³ A'e pandu:

—A'e t̄y. Akwa riki. Pesarahā! Ihē pái keruhū riki ywatehar a'e. Parise ta mu'e ame'ē ke ma'eywa'y aja saka. Ma'eywa'y ke ihē pái keruhū jyty m rahā, ame'ē ke a'e hyk̄y muhem ta. (Aja rahā, parise ta mu'e naī, ame'ē ke upa a'e mukanim ta, aja mujekwa.) ¹⁴ Ame'ē parise ta rehe har pekwa pekwa ym pexo. Eha ym te ame'ē tama'e kapitā ta ke a'eta. Eha ym te, ame'ēja saka riki. Eha ym te ame'ē ke amō eha ym te ame'ē hyk̄y raho rahā, mokōi riki janāha pe oho ta — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

¹⁵ Amō py'a ke mujaxer, ame'ē rehe har Petu pandu:

—Ma'e amō u'u ame'ē ke rehe har nde erepandu. Ame'ē ke jande pe emujekwa katu. Jakwa ym — aja ipe.

¹⁶ Jesu pandu:

—Mā! Amō ta aja pekwa ym my tī. ¹⁷ Pekwa ta me'ē te'e. Amujekwa ta. Ma'e ke amō juru pe moī rahā, ame'ē ke u'u. Pe, pusu pe oho. A'engi ka'a rahā, uhem tī. ¹⁸ Pe, ma'e ke jurukwar ngi uhem rahā, ame'ē riki ma'e pandu, ame'ēja saka. Aja rahā, ipy'a ngi muhem, ame'ēja saka. Ame'ē riki amō ke jaxeriha mujekwa. ¹⁹ Ipy'a pe upa ma'e ka'u te'eha ke ukwa ukwa ixo. Pe, ukwa ukwa ixo ame'ē ke a'e ma'ema'e tī. Ko amō ke jukwa tar katu. Amō kūjā rehe ka'u te'e tī. Amō sawa'e rehe ka'u te'e tī. Amō ka'u te'eha ma'ema'eha ke putar katu tī. Amōma'e ke mukanim tar katu tī. Te'e pandu tar katu tī. Amō rehe juru ai tar katu tī. Upa aja ukwa ukwa ixo rahā, ame'ē ke ma'ema'e ta tī. Katu ym aja. ²⁰ Upa ame'ē riki amō ke mujaxer ai. Ipy'a ke juhyk ym, aja ixo. Hamūi ta mu'e, aja ipo ke amō kutuk ym ha namō ma'e ke u'u rahā, ame'ē ke amō py'a jaxeriha mujekwa ym — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

Jundéu awa aja ym ame'ē jurujar katu ehe

(Mak 7.24-30)

²¹ A'engi Jesu oho, jumu'eha ta namō. Pe, amō wyy pe oho. Tir ok ta rake ame'ē pe oho. Sinō ok ta rake ame'ē wyy tī. ²² Ame'ē wyy pe har uhyk uwyr ehe. Kūjā ke a'e. Jundéu awa aja ym ame'ē ke a'e. Hekoha te riki amō wyy ke. Kanaā wyy ke. Jesu pe a'e pandu:

—Sa'e! Ndawi rainō ke nde. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nde. Pyrātāha namō nde erexo, a'erehe ihē membyr ke nde eremukatu katu, aja akwa katu. A'erehe ihē rehe epyrara esak! Ihē membyr py'a rehe ājā ihī, a'erehe māte ixo — aja kūjā pandu.

²³ Jesu pandu ym te ipe. Jumu'eha ta uhyk uwyr ehe. Pandu:

—Imembyr emukatu. Pe, emondo sengi. Jande raikwer rupi kūjā wata ixo. Mutyapu hū riki. Jixi'u hū riki — aja Jesu pe.

²⁴ A'e pandu:

—Jundéu awa ta pe jō ihē ke Tupā mondo, a'erehe ihē amukatu tar ym. Jundéu awa aja ym kūjā. Jundéu awa ta riki arapuharan ta kanim, ame'ēja saka riki. Tupā ke hijar oho, a'erehe kanim oho, ame'ēja saka — aja Jesu.

²⁵ Ame'ē ke rehe kūjā hendu rahā, uhyk uwyr ehe. Ipyñarāi pe wapyk uī. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pandu ipe:

—Sa'e! Ihē rehe epyrara esak. Ihē membyr emukatu — aja Jesu pe.

²⁶ A'e pandu:

—Ta'yn ta mi'u ke jawar ta pe ombor rahā, katu ym — aja kūjā pe. (Aja rahā, jundéu awa tama'e ke jundéu awa aja ym ame'ē ta pe me'ē rahā, katu ym, aja Jesu mujekwa.)

²⁷ Kūjā pandu:

—Sa'e! Ame'ē riki jete har te ke. Anī we rī. Ijarma'e myrape 'ar ngi u'ar ame'ē ke jawar ta u'u riki — aja ipe. (Aja rahā, jawar aja ma'e katu ame'ē ke rehe kūjā harō ta, aja mujekwa katu.)

²⁸ Pe, kūjā pe Jesu pandu:

—Ihē rehe nde erejuru jar katu te. Ne membyr ke ihē amukatu ame'ē ke nde ereputar. Ame'ē ke ihē ama'e ta kŷ — aja ipe.

Arahā imembyr upa katu oho 'y.

Heta ngā ke Jesu mukatu

²⁹ A'engi Jesu oho tī. Ypa rymy'y rake rupi wata ixo. Ngariréi ame'ē ypa ke. Pe, ywy'ā rehe jupir rahā, wapyk. ³⁰ Heta ngā uhyk uwyr ehe. Ahy ixo ame'ē ta ke a'eta werur. Wata katu ym ame'ē ta ke werur tī. Eha ym te ame'ē ta ke aja tī. Werur ipe tī. Ipy pyrātā ame'ē ta ke aja tī. Je'engai ame'ē ta ke aja tī. Werur ipe tī. Heta ahy ixo ame'ē ta ke werur ipe. Jesu py rake mou. Pe, upa ame'ē ta ke a'e mukatu. ³¹ Je'engai ame'ē ta pandu pandu katu. Ipy pyrātā ame'ē ta wata katu tī. Wata katu ym ame'ē ta wata katu tī. Eha ym te ame'ē ta upa ma'e ke rehe ma'ā katu tī. Ma'e ke rehe usak katu tī. Upa aja ngā usak rahā, pandu:

—Mā! Katu te hū! — aja riki.

Pandu tī:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja Tupā pe.

Tupā rehe ipy'a ke jundéu awa ta moī moī. Ame'ē Tupā pe ngā pandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja.

4.000 hetaha ma'e ke u'u

(Mak 8.1-10)

³² Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Se pejur pehē! Pesarahā! Peme'ē heta ame'ē ta ihē namō ixo. Mahapyr ukwer apo. Ngā mi'u nixói ngā pe. A'erehe ngā rehe apyrara ihē asak. Hok pe amujywywyr amondo rahā, myjahyha ixangwer ym. Ngā mi'u ke ihē ame'ē ym rahā, hok pe amujywywyr tar ym amondo — aja.

³³ Jumu'eha ta pandu ipe:

—Se awa nixói te ame'ē pe jande jaxo. Myja me'ē heta ame'ē ta pe ngā mi'u ke jame'ē ta my? My ngi jajo'ok ta my? — aja Jesu pe.

³⁴ A'e pandu:

—Myja hetaha mbeju namō pexo my? — aja.

A'eta pandu:

—Kujā, awa po wajar mokōi hetaha kohī. Pira ka'ē ta'yr mi kohī tī — aja.

³⁵ Pe, ngā pe Jesu pandu:

—Upa pewapyk! Ywy rehe pewapyk — aja.

³⁶ Pe, mbeju ke a'e pyhyk, pira ka'ē namō. Pe, Tupā pe a'e pandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u ke jande pe nde eremuwyr katu — aja Jesu pandu.

Mbeju a'e mopok. Pira ka'ē mupen tī. Ame'ē ke jumu'eha ta pe me'ē me'ē. Pandu:

—Ngā pe peme'ē me'ē peraho — aja.

Pe, jumu'eha ta me'ē me'ē raho. ³⁷ Pe, upa ngā u'u. Uhyk ngā u'u. Pyta we ame'ē ke jumu'eha ta matyr matyr. Wasākā pe matyr. Kuja wasākā, awa po wajar mokōi hetaha a'eta matyr. ³⁸ Sawa'e ta u'u. Kūjā ta u'u tī. Ta'yn ta u'u tī. Sawa'e ta hetaha ke jō amō manga rahā, kuja, 4.000 sawa'e ta hetaha. ³⁹ Pe, ngā ke Jesu mujwyr mondo, hok pe. Pe, jarusu keruhū pe a'e opor oho, jumu'eha ta namō. Pe, amō ywy pe oho, Mangandā ywy pe.

16

Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke Jesu ma'e

Ame'ē ke amō ta usak tar katu

(Matéu 12.39; Mak 8.11-13; Ruk 12.54-56)

¹ Amō parise ta uhyk uwyr ehe, Jesu rehe. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta uhyk uwyr ehe tī. Johu ngā pandu ipe:

—Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke mā peja ema'e. Ywa rehe ma'e ke ema'e. Nde erema'e rahā, nde ke Tupā muwyr aja jakwa katu ta — aja Jesu pe.

A'eta jurujar tar ym. Jesu jawy rahā, marā ka ym ma'eha rahā, a'e ke Tupā muwyr ym, aja ngā pe pandu ta tipe. A'erehe a'eta manga tipe. ² Jesu pandu:

—[Warahy wapyk tate rahā, pepandu: “Ywa riki pirā, a'erehe koī warahy katu ta” aja. ³ Pytuniwe pepandu: “Ywa riki pirā. (Aman pihun tī.) A'erehe apo aman ukyr ta” aja. Mā! Aman ukyrriha rehe har pekwa. Ywa rehe pesak rahā, pekwa. Ihē rehe har anī. Ihē ke Tupā muwyr ame'ē ke pekwa ym. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke pyrātāha namō ihē ama'ema'e. Ame'ē ke rehe pesak tipe. Anī. Ihē riki Tupā muwyr ame'ē ke ihē aja pekwa ym.] ⁴ Mā! Katu ym pehē. Tupā rehe har pekwa ym tī. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke pyrātāha namō ihē ama'ema'e. Ame'ē ke rehe pesak tar katu. Anī. Ihē amujesak ym ta pehē pe. Kuja jō ihē amujekwa ta pehē pe. Yman Jon pira keruhū pusu rehe ihī. Mokōi a'ep ukwer. Pe, katu jywyr tī. Aja rahā, a'e ke Tupā mondo, aja mujekwa ngā pe. Aja ihē tī — aja Jesu pandu.

(Jon aja Jesu tī. Jesu manō te rahā, katu jywyr ta tī. Manōha ngi kwera katu uhem tī. Aja rahā, Jesu ke Tupā muwyr; aja mujekwa katu tī.)

Upa pandu rahā, parise ta ke Jesu hijar oho. Amō koty oho.

Parise tama'e mupururukiha rehe har

(Mak 8.14-21)

⁵ Jarusu keruhū pe ypa ruwái koty jumu'eha ta oho rahā, mbeju ke raho ym. Harái riki. ⁶ Pe, Jesu pandu:

—Pesak katu pe'am! Mbeju mupururukiha ke pepyhyk ym, parise tama'e ke. Moise je'ēha mu'e ame'ē tama'e ke aja tī. Pepyhyk ym tī — aja jumu'eha ta pe.

⁷ A'eta pandu pandu a'eta jupe:

—Mbeju ke jande jarur ym, a'erehe aja Jesu pandu — aja pandu a'eta jupe.

⁸ A'eta pandu pandu a'eta jupe, ame'ē ke Jesu ukwa, a'erehe pandu:

—Mbeju ke peharái, ame'ē rehe har pepandu ym pexo. Mā! Pehē mi'u ke ihē riki ame'ē katu, ame'ē rehe pejurujar ym riki. Katu ym aja. ⁹ Pehē mi'u ke ihē ame'ē katu, pehē pe, ame'ē ke pekwa ta me'ē te'e. Kuja, 5.000 sawa'e ta hetaha pe mbeju awa po wajar petelhar upa ihē amopok. Pe, ihē

ame'ë. Ame'ë rehe har pekwa pekwa pexo. Pyta ame'ë ke heta wasākā pemutyryhem. Ame'ë rehe har pekwa pekwa pexo tī. ¹⁰ Amō we tī. Kuja, 4.000 sawa'e ta hetaha pe mbeju awa po wajar mokōi ihē amopok. Ihē ame'ë. Ame'ë rehe har pekwa pekwa pexo tī. Pyta ame'ë ke heta wasākā pemutyryhem tī. Ame'ë rehe har pekwa pekwa pexo tī. ¹¹ Mbeju rehe har ihē apandu ym riki. Mā! Ame'ë ke pekwa ym. Parise tama'e mupururukiha rehe pesak te'e kŷ. Sanduse tama'e mupururukiha rehe aja tī. Pesak te'e kŷ tī — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

¹² Arahā jumu'eha ta ukwa katu. Mbeju ke mupururukiha amō moī. Ame'ë rehe har Jesu pandu ym, aja a'eta ukwa. Parise ta mu'e ame'ë ke mbeju mupururukiha aja saka. Ame'ë ta mu'e ame'ë ke rehe usak te'e kŷ. “Pejumu'e ym” aja mujekwa. Moise je'ēha mu'e ame'ë ta ke rehe aja tī. “Pesak te'e kŷ. Pejumu'e ym tī” aja a'eta ukwa tī.

Jesu rehe har Petu pandu
(Mak 8.27-30; Ruk 9.18-21)

¹³ Sesaréi Siri ok ta rake amō henda túi. A'ep Jesu oho. Arahā jumu'eha ta pe a'e pandu:

—Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē rehe har amō pandu rahā, myja pandu my? — aja.

¹⁴ A'eta pandu:

—Kuja amō ta: “Juā mujahukiha ke nde” aja je. Amō ta: “Eri nde. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ë ke” aja je. Amō ta: “Jeremi nde” aja tī. Amō ta: “Amō Tupā je'ēha pandu ame'ë ke nde” aja je — aja ipe.

¹⁵ Jesu pandu:

—Pehērahā! Myja me'ë ihē rehe har pekwa my? — aja.

¹⁶ Simā Petu pandu:

—Kirisutu nde. Tupā mu'am ame'ë ke nde. Tupā ra'yr ke nde. Tupā riki uhā te hū ame'ë ke a'e — aja ipe. (“Tupā mu'am ame'ë ke” aja pandu rahā: “Kapitā keruhū” aja mu'am, aja mujekwa katu.)

¹⁷ —Katu tiki, Simā. Juā ra'yr nde. Ihē rehe har jete har te nde erekwa. Ame'ë ke kome'ë ywy keruhū pe har mujekwa ym nde pe. Anī. Ihē pái keruhū nde pe mujekwa. Ywa pe har a'e. ¹⁸ Petu! Ko apandu nde pe. Ita aja saka nde. Ihē rehe har nde erepandu, a'erehe amō amō we hū ngā ke ihē amu'e katu ta. (Aja rahā, ihē rehe a'eta jurujar katu ta.) Pe, a'eta manō tipe rahā, pyta ym ta. Yman rahā, kwera katu ta uhem tī. ¹⁹ Ihē je'ēha ke nde pe ihē amondo. Pe, ihē je'ēha rupi nde erepandu rahā, ihē rehe amō ta jurujar katu ta. Nde erepandu: “Peme'ë ema'e ym.” Aja rahā, ame'ë ma'eha ke Tupā putar ym tī. Nde erepandu: “Ere. Peme'ë katu.” Aja rahā, ame'ë ma'eha ke Tupā putar tī — aja Jesu pandu.

²⁰ Pe, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ihē riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ë ke ihē. Ame'ë rehe har amō ta pe pepandu ym — aja Jesu.

Jesu ke amō ta mupyrara ta
(Mak 8.31-33; Ruk 9.22)

²¹ Arahā har jumu'eha ta pe Jesu mujekwa katu:

—Jerusarē ok ta pe ihē aho ta me'ë te'e. Ihē ke jundéu awa tamūi ta mupyrara hū ta. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta aja tī. Moise je'ēha mu'e ame'ë ta aja tī. Mupyrara hū ta ihē ke tī. Pe, ihē ke jukwa ta. Mokōi aker rahā, mahapyrihar wera rahā, ihē ke Tupā mukwera katu ta muhem — aja riki.

²² Jumu'eha ta ngi Jesu ke Petu hykíy raho. Pe, pandu ipe:

—Anī. Sawa'e! Aja ym ta. Nde ke amō ta jukwa ym ta. Tupā putar ym aja — aja Jesu pe naī.

²³ Pe, Petu koty Jesu uwak. Pandu ipe:

—Mā! Nde riki Satana aja saka. (Ājā ramūi a'e.) Ihē ruwajan aja saka. Eho ihē ngi. Nde erekwa erekwa exo, ame'ē ke Tupā muwyr ym riki. Sawa'e ukwaha namō nde erepandu. A'erehe ihē ke nde eremupyta tar katu naī. Katu ym aja — aja ipe.

Jesu kotyhar ta ke

(Mak 8.34-9.1; Ruk 9.23-27)

²⁴ Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ihē namō amō ixo tar katu rahā, ima'e putariha ke hijar. Pe, Tupā putar ame'ē ke ma'ema'e ta me'ē te'e. Pe, ihē namō oho. ²⁵ Amō manō tar ym. A'erehe a'e pandu: “Anī. Jesu rehe ajurujar ym ihē” aja. Aja rahā, Tupā namō ixo ym te ta. Ihē rehe amō jurujar katu, a'erehe a'e ke amō ta jukwa. Aja rahā, Tupā namō aja te'e ta a'e ixo. ²⁶ Upa katu te kome'ē ywy keruhū pe ma'e katu ame'ē ke ihī. Ame'ē ke amō jo'ok. Matyr hū tī. Pe, manō rahā, Tupā namō ixo ym te ta. Aja rahā, marā ka ym katuha. Uhāha rehe marā ka ym ma'e ke muhepyha. Nixói te ma'e.

²⁷⁻²⁸ —Ywa ngi ihē ajywyr ta tī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē pái keruhū katuha namō ajywyr ta. Tupā je'ēha rahoha ta namō ajywyr ta. Arahā ma'e katu ame'ē ke ihē ame'ē me'ē ta. Katu ame'ē ke amō ma'ema'e katu rahā, ame'ē pe ihē ame'ē hū ta. Katu ame'ē ke amō ma'ema'e we mi rahā, ame'ē pe ihē ame'ē we mi ta tī. Aja myja me'ē amō ma'ema'e, aja ihē ame'ē ta ipe.

—Ko apandu katu pehē pe. Se amō ta ixo. Ihē riki kapitā keruhū, aja a'eta usak ta kŷ. Ame'ē ke usak ym rahā we, manō ym we ta rī — aja Jesu pandu.

17

Amō koty Jesu uwak

(Mak 9.2-13; Ruk 9.28-36)

¹ Awa po wajar petē ukwer rahā, ywy'ā keruhū 'ar pe Jesu jupir oho. Petu ke a'e raħo tī. Tian amō tī. Imu amō tī. Her Juā. A'eta jō oho. ² A'eta usak ixo ehe rahā, amō koty Jesu uwak. Warahy hendyha aja huwa ke hendy. Ima'e mundeha riki ituwyr te tī. Hendy hū. ³ Pe, Moise ta rehe mahapyr jumu'eha ta usak. Jesu namō Moise pandu pandu u'am. Eri amō tī. ⁴ Pe, Petu pandu:

—Sawa'e! Ko jande ja'am. Katu tiki. Nde ereputar rahā, xipa ihē amujā ta. Mahapyr amujā ta. Nde pe amō. Moise pe amō tī. Eri pe amō tī. (Aja rahā, pepyta we ta rī) — aja riki.

⁵ Ame'ē ke Petu pandu u'am rahā, ywa takāxīha hendy ame'ē ke jupyk. Pe, ame'ē ngi panduhā uwyr:

—Ko riki ihē ra'yr. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e. Ihē ke a'e muhury katu. A'e pandu ame'ē ke rehe pehendu katu — aja.

⁶ Ame'ē ke rehe jumu'eha ta hendu rahā, mukahem riki. Pe, ywy rehe u'ar oup. Ywy koty huwa ke ihī. ⁷ Mahapyr sawa'e ta rehe Jesu uhyk uwyr. Ipo ke mujar Petu ta rehe. Pe, pandu:

—Pepu'am! Pekyje ym ingi! — aja.

⁸ A'erehe a'eta ma'ā tī. Nixói awa. Jesu rehe jō a'eta usak. ⁹ Ywy'ā keruhū ngi wyjy uwyr ixo rahā, Jesu pandu:

—Pesak ramō ame'ē ke amō ta pe pepandu ym te. Moise ta namō ihē apandu ame'ē ke. Manōha ngi ihē ke Tupā mukwera katu ta muhem. Arahā jō pepandu katu — aja.

¹⁰ (Eri rehe Petu ta usak ramō,) a'erehe Jesu pe pandu:

—Nde riki Kirisutu. Nde ndutar koty Eri riki uwyr py, aja Moise je'êha mu'e ame'ê ta pandu. Ma'erehe aja pandu my? Eri uwyr ym rî — aja Jesu pe.

¹¹ A'e pandu:

—Anî. Eri upa uwyr. Ihê Kirisutu. Ihê ndutar koty Eri riki uwyr py ixo. Ngã pe pandu pandu, aja rahã, ihê rehe ngã jurujar katu ta. Aja upa ma'e ke a'e mukatu ta. ¹² Ko pehê pe ihê apandu. Eri uwyr riki. Ngã ukwa ym ehe har. A'eta putar, aja a'e ke a'eta mupyrara. Jukwa riki. Aja ihê ke ngã mupyrara ta tî. Awa ihê tî. Tupã je'êha rupi ajur — aja Jesu pandu.

¹³ Pe, jumu'eha ta ukwa katu. Eri te rehe har pandu ym. Anî. Eri rehe har Jesu pandu rahã, Juã mujahukiha rehe har pandu. Juã riki Eri aja tî, aja jumu'eha ta ukwa.

Kurumî ra'yr ke Jesu mukatu
(Mak 9.14-29; Ruk 9.37-43)

¹⁴ Ywy'ã keruhû ngi jywyr rahã, heta ame'ê ta koty Jesu ta jywyr oho. Uhyk rahã, amõ sawa'e uhyk ehe, Jesu rehe. Ipynarã pe a'e wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ê ke kohi, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) ¹⁵ Pandu ipe:

—Sawa'e! Ngã mu'eha nde. Ihê ra'yr rehe epyrara esak. Manõ manõ a'e ixo. Aja rahã, tata pe a'e u'ar. Amõ rahã, y pe a'e u'ar. ¹⁶ Nema'e jumu'eha ta pe ihê ra'yr ke ihê arur tipe. Mukatu ym a'eta — aja sawa'e pandu.

¹⁷ Jesu pandu a'eta pe:

—Mâ! Pejuruar ym! Katu ym pehê! Pehê namõ aja te'eha ihê axo ym ta. Aja te'eha pejuruar ym ha ihê aputar ym. Kurumî ihê pe erur — aja ipe.

¹⁸ Ajã pe Jesu hãtã pandu. Arahã ajã uhem oho ingi. Pe, kurumî katu u'am.

¹⁹ Pe, Jesu pe jumu'eha ta jõ pandu oho. Heta ame'ê ta nixói rahã, pandu oho. Kuja:

—Ma'erehe ajã ke jande jamuhem ym jamondo my? — aja Jesu pe.

²⁰ A'e pandu:

—Tupãma'e pyrãtãha rehe pejuruar katuha uhyk katu ym. Ko apandu pehê pe. Tupã rehe amõ jurujar katu rahã, upa katu te ma'e ke a'e ma'ema'e katu ta. Ma'e ra'î riki ta'yr te mi, mosata ra'î ke. Ame'ê ta'yrha saka, ta'yr mi jurujar katu ehe rahã, peme'ê ywy'ã rehe pepandu: “Sengi paitte etyryk eho!” aja. Aja rahã, tyryk ta. Aja upa ma'e ke pema'e ta. ²¹ [Peme'ê kurumî py'a rehe ajã ihî. Ame'ê ke amõ muhem mondo rahã, Tupã namõ pandu pandu. Ma'e u'uha ke hijar hijar tî. Aja jõ rahã, ajã ke pemuhem katu ta pemondo] — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe. (“Ywy'am” aja pandu rahã: “Upa ma'e hãtã ma'eha ke” aja a'e mujekwa.)

“Ihê amanõ ta” aja Jesu pandu tî
(Mak 9.30-32; Ruk 9.43-45)

²² Ngariréi ywy pe Jesu namõ jumu'eha ta jy'ar uwyr. Arahã Jesu pandu:

—Awa ihê tî. Tupã je'êha rupi ajur. Ihê rehe sawa'e ta ke amõ muhyk ta werur. ²³ Pe, ihê ke ame'ê sawa'e ta jukwa ta. Mokõi aker rahã, ihê ke Tupã mukwera katu ta muhem — aja jumu'eha ta pe pandu.

Ame'ê ke rehe hendu rahã, a'eta pyai ixo.

Tupã rehe jumu'eha renda keruhûma'e tamatarer rehe har

²⁴ Kapana'ũ ok ta pe jumu'eha ta namõ Jesu uhyk uwyr rahã, Petu koty amõ ta uhyk. Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhû rehe tamatarer ke a'eta matyr. (Ame'ê tamatarer namõ jundéu awa tama'e pa'î ta ma'ema'e ixo.) Matyr ame'ê ta Petu pe pandu:

—Nema'e mu'eha tamatarer me'ê my? Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhû rehe a'e me'ê my? — aja riki. (“Nema'e mu'eha” aja pandu rahã: “Jesu ke” aja ukwa.)

²⁵—A'e tÿ. Me'ë katu a'e — aja Petu.

Ok pe Petu ix'e oho. (Tamatarer ke rehe oho.) Arahã Jesu pandu py ipe:

—Simã! Myja me'ë nde erekwa my? Kome'ë wyy keruhû pe har tama'e kapitã keruhû pe awa riki tamatarer me'ë ipe my? Awa ngi a'e pyhyk my? Ta'yr ta ngi pyhyk my? Amõ ta ngi pyhyk my? — aja Petu pe. (“Ta'yr ta” aja pandu rahã: “Ixotyhar ta ke” aja mujekwa.)

²⁶A'e pandu:

—Amõ ta ngi tamatarer ke a'e pyhyk — aja Jesu pe.

—Aja rahã, ta'yr ta kapitã keruhû pe tamatarer me'ë ym ta riki. Aja ihë tî. Tupã ra'yr ihë. A'erehe Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhû pe ihë ame'ë ym ta me'ë te'e. ²⁷Anî. Peme'ë tamatarer matyr ame'ë ta ke jamuparahy tar ym. A'erehe tamatarer jame'ë ta. A'erehe ypa pe eho. Pinda embor. Pira nde erepyhyk py, ame'ë jurukwar rehe esak katu. A'ep tamatarer nde eremahem ta. Ame'ë ejo'ok. Pe, tamatarer matyr ame'ë ta pe eme'ë. Ame'ë riki Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhûma'e ke. Uhyk katu ta. Nema'e ke rehe uhyk katu ta. Ihëma'e ke rehe aja tî. Uhyk katu ta tî — aja Petu pe Jesu pandu.

18

Amõ 'ar koty te we katu ame'ë rehe har

(Mak 9.33-37; Ruk 9.46-48; Siri 2.3-5; 1 Petu 3.4; 1 Petu 5.5)

¹Arahã, Jesu rehe jumu'eha ta uhyk uwyr. Pandu ipe:

—Nde namõ jande riki kapitã keruhû aja jaxo rahã, jande ngi har awa riki amõ ta 'ar koty te we katu te me'ë ke my? — aja Jesu pe.

²Pe, ta'yn pe a'e pandu:

—Ejur — aja.

Pe, jumu'eha ta ruwa koty ta'yn ke a'e mupu'am. ³Pandu:

—Ko apandu pehë pe. Pehë py'a pemuruwak, pe, ta'yn ta aja pehë. Aja ym pehë pexo rahã, ihë namõ kapitã keruhû aja pexo ym ta tî. ⁴Ihë namõ kapitã keruhû aja amõ ixo rahã: “Katu te ame'ë ke ihë” aja ym ixo. Ta'yn ta aja muruwak. Ame'ë riki amõ ta 'ar koty te we katu ame'ë ke. ⁵Kome'ëja ta'yn ke hok pe mupyta katu, ihë kotyhar ke, a'erehe pandu ipe: “Ko nde erejur katu. Ihë rok pe epyta katu” aja. Aja rahã, ihë ke hok pe mupyta katu tî — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu. (Aja rahã, upa Jesu kotyhar ta rehe amõ hury katu rahã, Jesu rehe hury katu tî, aja mujekwa katu.)

“Tupã rehe nde erejurujar katuha ke ehijar”

Aja mu'e ame'ë ke katu ym te

(Mak 9.42; Ruk 17.1-2)

⁶Jesu pandu tî:

—Ihë rehe amõ amõ ta'yn ta jurujar katu. Pe, amõ pandu: “Mã! Jesu rehe pejurujar katuha ke pehijar” aja. A'erehe ta'yn ta hijar. Aja rahã, mã peja pandu ame'ë jurupy rupi itahu pukwar. Pe, itahu namõ a'e ke ypa pe ombor. Pe, y jukwa. (Aja rahã, ta'yn ta ke mu'e ym ta.) Aja manõ rahã, Tupã mupyraraha 'ar koty te we katuha. Tupã mupyrara rahã, mupyrara te hû ta. ⁷Mã! Kome'ë wyy keruhû pe har ta ma'e ke rehe usak. Ma'e ke rehe hendu. A'erehe ihë rehe jurujar katuha ke hijar. Aja rahã, mã katu ym. Aja ihë rehe jurujar katuha ke hijar ame'ë ta ixo. Pe, amõ pandu: “Tupã rehe nde erejurujar katuha ke ehijar” aja. A'erehe hijar. Aja rahã, mãte hû pandu ame'ë ke Tupã mupyrara ta. “Ehijar” aja pandu ame'ë ke mã katu ym te — aja pandu.

Ma'e ka'u te'eha ke ma'e tar katu ame'ë rehe har

(Mak 9.43-48)

⁸ Jesu pandu tī:

—Nde po pe amō amō ma'e ke nde erema'ema'e, a'erehe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. A'erehe ihē rehe nde erejuruja katuha ke nde erehijar. Aja rahā, ame'ē nde erema'eha ke ema'e ym. Nde erema'e ym rahā, nde po ke nde eremondok, ame'ēja saka. Nde po petei nixói, aja Tupā koty nde ereho ta rahā, katu tiki. Mokōi nde po rahā, mupyraraha renda pe nde ereho ta rahā, katu ym te tiki.

—Nde py aja tī. Amō amō ma'e renda pe nde erewata ereho, a'erehe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. A'erehe ihē rehe nde erejuruja katuha ke nde erehijar. Aja rahā, eho ym. Nde ereho ym rahā, nde py nde eremondok, ame'ēja saka. Nde py petei nixói, aja Tupā renda pe nde ereho ta rahā, katu tiki. Mokōi nde py rahā, mupyraraha renda pe nde ereho ta rahā, katu ym te tiki.

⁹ —Amō amō ma'e ke rehe nde eresak, a'erehe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. A'erehe ihē rehe nde erejuruja katuha ke nde erehijar. Aja rahā ma'e ke rehe esak ym. Nde eresak ym rahā, nde reha nde erejo'ok, ame'ēja saka. Nde reha petei nixói, aja Tupā renda pe nde ereho ta rahā, katu tiki. Mokōi nde reha rahā, mupyraraha renda pe nde ereho ta rahā, katu ym te tiki — aja Jesu pandu.

Arapuharan kanim ame'ē rehe har
(Ruk 15.3-7)

¹⁰ A'e pandu tī:

—Kome'ē ta'yn riki jaxer, aja ym pekwa pexo. Ko apandu pehē pe. Ima'e Tupā je'ēha rahoha ta riki ihē pái namō ixo. A'erehe ta'yn ta rehe har ihē pái namō a'eta pandu. Ihē pái riki ywa pe har a'e — aja Jesu. (“Ta'yn ta rehe har” Jesu pandu rahā: “Ixotyhar ta rehe har” a'e pandu.)

¹¹ [Jesu pandu tī:

—Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e, ame'ē ta ke ihē amuhā ajur. (Ame'ē ta riki kanim ame'ē ta aja saka.)]

¹² —Pesarahā! Heta arapuharan ta namō amō ixo. Kuja, 100 hetaha ke. Pe, petei har kanim oho rahā, myja me'ē ijar ma'e ta my? Myja me'ē pekwa my? Kuja riki. Heta ame'ē ta ke ijar mupyta. Ywy'ā rehe kápī u'u ixo. Aja mupyta. Pe, kanim ame'ē ke a'e kekar kekar oho. ¹³ Mahem rahā, hury katu a'e. Ko apandu pehē pe. Heta ame'ē ta kanim ym. Pe, ame'ē petei har kanim ame'ē ke rehe heta ame'ē ta 'ar koty te we hurya. ¹⁴ Aja riki pehē pái keruhū tī. Ywa pe har a'e. Kome'ē ta'yn ta riki kanim oho ame'ē ke aja a'e putar ym — aja Jesu pandu.

(Aja rahā, amō ke mupyraraha renda pe oho, ame'ē ke Tupā putar ym, aja Jesu mujekwa katu.)

Imu riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e
(Ruk 17.3-4; Ngara 6.1; Tian 5.16; Tian 5.19-20)

¹⁵ A'e pandu tī:

—Nde rehe ma'e ka'u te'eha ke ne mu ma'e rahā, ixoty eho. Pe, a'e ma'eha ke emujekwa. “Mā peja ehijar” aja epandu ipe. Pehē jō mokōi pe'am rahā, pepandu pehē jupe. Amō ta ukwa ym ha rupi pepandu pehē jupe. Nde rehe hendu katu rahā, nde rehe ne mu ipy'a jywyr ta. Katu ta. ¹⁶ Nde rehe a'e hendu ym rahā, amō mokōi sawa'e ta ne namō nde ereho. Mokōi nixói rahā, petei eraho. Aja rahā, ame'ē ta riki ne mu pe nde erepandu ame'ē ke rehe hendu ta tī. Pe, ame'ē ta pandu ta tī. “Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke ehijar” aja ta tī. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

“Katu ym nde erema'e” aja amō pe nde erepandu rahā, ame'ē ke amō mokōi hendu katu tī. Mokōi ym rahā, mahapyr hendu ta.

Pe, nde erepandu, ame'ë ke a'eta mujekwa katu ta tî" aja riki panduha ihî.

¹⁷ —Pe, ame'ë mokõi sawa'e ta juja katu te pandu ame'ë ke rehe ne mu hendu ym rahâ, upa jumu'eha renda pe jy'ar, ame'ë ta pe nde erepandu tî. Upa ne mu rehe har epandu. Pe, jumu'eha renda pe jy'ar ame'ë ta ne mu pe pandu ta tî. "Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke ehijar" aja ta tî. Ame'ë rehe ne mu hendu ym rahâ, a'e riki jaxer ai ame'ë ke, aja pekwa ehe har. Tupâ rehe ipy'a ym aja ixo ta, aja pekwa ehe har tî. Jaxer ame'ë riki ne mu, aja pekwa ehe har tî — aja Jesu pandu. ("Amõ imu rehe har" Jesu pandu rahâ: "Ixotyhar rehe har" a'e pandu.)

Tupâ kotyhar ta ixoha rehe har

(Matéu 16.19; Juã 20.23)

¹⁸ A'e pandu tî:

—Ko pehë pe ihë apandu. Kome'ë ywy keruhû pe Tupâ kotyhar ta ixo. Ame'ë ta pe pepandu: "Pema'e ym" aja. Aja rahâ, aja Tupâ pandu ta tî. Pe, Tupâ kotyhar ta pe pepandu: "Katu. Ma'e ke pema'e katu" aja. Aja rahâ, aja Tupâ pandu ta tî. ¹⁹ Ko amõ we ihë apandu. Ma'e ke Tupâ namõ pepandu pandu. Pehë ngi har mokõi ame'ë ta juja katu te pandu rahâ, ame'ë ma'e ke jande pái keruhû muwyr ta ame'ë ta pe. Ywa pe har a'e. ²⁰ Pe, ihë rehe ipy'a ke amõ ta moï moï tar katu, a'erehe jy'ar uî. Pehë ngi har mahapyrihar jõ jy'ar rahâ, ame'ë ta namõ ihë axo ta tî. Mahapyrihar nixói rahâ, mokõihar jõ jy'ar rahâ, ame'ë ta namõ ihë axo ta tî — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Amõ rehe ipy'a ke mujwyr ym

(Matéu 6.14-15; Ruk 17.3-4; Ese 4.32; Koro 3.13)

²¹ Jesu pe Petu pandu uwyr:

—Sawa'e! Ma'e ka'u te'e ame'ë ke ihë pe ihë mu ma'e rahâ, ihë py'a ihë amujwyr ehe. Myja hetaha ihë py'a amujwyr ta ehe my? Awa po wajar mokõi hetaha my? — aja ipe.

²² Jesu pandu:

—Anî. Awa po wajar mokõi jõ aja ym. Heta te hû nde py'a emujwyr ehe. Marâ ka ym nde eremangaha. Aja nde py'a emujwyr ehe. ²³ Amõ ta rehe Tupâ ipy'a jywyr katu. Ame'ë ke pehë pe ihë amu'e ta. Kuja riki. Yman amõ ywyma'e kapitâ keruhû ixo. Myja tamatarer hetaha ke miasu ta jo'ok ingi my? Ame'ë ke kapitâ keruhû ukwa ta. ²⁴ A'erehe miasu ta ke amõ ta werur werur ipe. Kapitâ keruhû ukwa ukwa uî ramõ rahâ, amõ ke amõ ta muhyk. Ame'ë riki tamatarer heta te hû kapitâ keruhû ngi jo'ok. Mujwyr ym riki. ²⁵ Marâ ka ym mujwyrriha. Nixói te miasuma'e tamatarer. A'erehe kapitâ keruhû pandu: "Kome'ë miasu ke emuhepy eho. Amõma'e wan ta. Amõ pe te'e paraky ta. Nde eremuhepy rahâ, tamatarer ihë pe erur. Hakehar ke emuhepy tî. Ta'yr ta aja tî. Tajyr ta aja tî. Upa ima'e ke aja tî. Emuhepy. Pe, tamatarer ihë pe erur. Muhepyha riki" aja kapitâ keruhû pandu tî. ²⁶ Pe, ipynarâi pe miasu wapyk. Kapitâ keruhû ruwa koty wapyk. Pandu ipe: "Eharõ we rî. Upa katu te tamatarer ke nde pe ihë amujwyr ta" aja miasu. ²⁷ Kapitâ keruhû pyrara usak ehe. A'erehe pandu ipe: "Katu. Upa ihë aharâi apo 'y. Tamatarer ihë pe emujwyr ym ta me'ë te'e. Eho te'e 'y" aja.

²⁸ —Soroka pe ame'ë miasu oho ramõ rahâ, ianam ke rehe a'e usak, amõ miasu ke rehe. Ta'yr te mi tamatarer ke ame'ë mujwyr ym. Pe, ame'ë jurupy rupi miasu hâtâ pyhyk. Pandu ipe: "Ihë ngi tamatarer nde ereraho. Ame'ë ke emujwyr" aja. ²⁹ Ipynarâi pe ame'ë ianam wapyk. Pe, pandu: "Eharõ we rî. Pe, upa tamatarer nde pe ihë amujwyr ta" aja. ³⁰ Miasu pandu: "Anî. Aharõ ym ta" aja. Pe, ianam ke kyndaha pe kynda raho. Upa katu te tamatarer mujwyr ym rahâ, uhem ym ta riki.

³¹ —Ame'ë ke amō miasu ta ukwa rahã, parahy riki. Pe, upa katu te ijar pe a'eta pandu oho. ³² A'erehe miasu ke ijar muhyk tĩ. Pandu ipe: “Mã! Jaxer ame'ë ke nde. Tamatarer heta te hũ ihẽ pe nde eremujuwyr ym. Upa katu te ihẽ aharái riki. Nde erepandu ihẽ pe. ‘Marã ka ym ihẽ amujuwyrriha nde pe. A'erehe eharái katu’ aja riki. A'erehe upa katu te ihẽ aharái. ³³ Nde rehe apyrara ihẽ asak, aja amō miasu rehe nde erepyrara eresak ta me'ë te'e” aja ijar. ³⁴ Ame'ë miasu rehe kapitã keruhũ parahy. Amō rehe ame'ë miasu pyrara ym usak, a'erehe parahy ehe. (Amō sawa'e pe pandu:) “Kyndaha pe peme'ë ekynda eraho. Tamatarer upa katu te ihẽ pe mujuwyr ym rahã, a'ep a'e ke nupã ta amō” aja kapitã keruhũ pandu — aja Jesu pandu.

³⁵ A'e pandu tĩ:

—Ame'ë kapitã keruhũ aja ihẽ pái keruhũ tĩ. Pehẽ mu rehe pehẽ py'a pemujuwyr ym rahã, aja pehẽ ke ihẽ pái keruhũ mupyrara ta tĩ. A'e riki ywa pe har a'e — aja Jesu pandu.

19

Hakehar ke hijar ame'ë rehe har

(*Matéu 5.31-32; Mak 10.1-12; Ruk 16.18; 1 Korin 7.10-11*)

¹ Ipy'a jywyrriha rehe har upa pandu rahã, Ngariréi wyw ke Jesu hijar. Pe, Jundéi wyw rehe a'e oho. Jumu'eha ta oho tĩ. Oho rahã, Jondã y ruwái rehe oho. ² Heta ngã haikwer rupi oho tĩ. Pe, ahy ixo ame'ë ta ke a'e mukatu a'ep. ³ Amō parise ta uhyk uwyr ehe. Jesu panduha ke a'eta manga uwyr tipe. A'e jawy rahã, a'eta pandu ta tipe: “Jaxer ame'ë ke nde erepandu” aja. A'erehe kuja a'eta pandu:

—Upa ma'e amō putar rahã, hakehar ke a'e hijar katu my? Myja me'ë jundéu awa ta je'ëha mujekwa my? — aja Jesu pe.

⁴ A'e pandu:

—Tupã je'ëha rehe pesak riki. Kuja amō mupinim:
“Ma'e ke Tupã mujã py rahã, sawa'e ke a'e mujã. Kũjã ke mujã tĩ” aja riki.

⁵ —Amō we tĩ:

“Jumendar rahã, ipái ta ke sawa'e hijar, pe, hakehar namō ixo katu. Ame'ë mokõihar riki peteihar aja ixo apo 'y’” aja.

⁶ —A'erehe ame'ë ta riki mokõi ym. Peteihar aja ixo apo 'y. A'erehe peteihar aja Tupã riki mujã. Ame'ë ke sawa'e mumokõi rahã, katu ym tiki — aja Jesu. (“Mumokõi” aja pandu rahã: “Hakehar ke ixawa'e hijar” aja mujekwa.)

⁷ Parise ta pandu ipe:

—Aja rahã, ma'erehe Moise pandu my: “Hakehar ke amō hijar rahã, paper rehe mupinim: ‘Nde ihẽ rakehar ym apo 'y’ aja. Pe, ipái ta koty hakehar ke mujuwyr mondo, paper namō” aja riki Moise — aja Jesu pe.

⁸ A'e pandu:

—Jundéu awa ta iãkã jumujanam ngã juehe. Tupã je'ëha rehe hendu tar ym, a'erehe Moise pandu: “Hakehar ke amō hijar rahã, katu we” aja. Ma'e ke Tupã mujã py rahã, anĩ riki. Hakehar amō hijar rahã, katu ym arahã.

⁹ A'erehe apandu pehẽ pe. Hakehar ipy'a wapyk katu tipe. Ame'ë ke ixawa'e hijar, pe, amō kũjã ke pyhyk rahã, hakehar aja ym namō jumusarái. Katu ym aja — aja Jesu.

¹⁰ Jumu'eha ta pandu:

—Aja rahã, amō jumendar ym rahã, katu tiki — aja ipe.

¹¹ Jesu pandu:

—Aja upa sawa'e ma'e ym ta. Tupã mujekwa rahã, pe, sawa'e jumendar ym ta. ¹² Amō koty koty ukwa, a'erehe amō amō sawa'e jumendar ym. Amō

ta marā ka ym jumendaraha. Imāi pusu ngi u'ar rahā ngi har aja riki. Marā ka ym jumendaraha. Ehe ihī ame'ē ke nixói. Aja te'eha u'ar. Amō ta amō koty. Ame'ē ta ngi ehe ihī ame'ē ke amō ta mondok, a'erehe marā ka ym jumendaraha. Amō ta Tupāma'e ma'eha ke ma'ema'e, a'erehe jumendar tar ym. Tupā rehe har pandu pandu oho. Ame'ē riki ima'e ma'eha. Ame'ē ke ma'ema'e, a'erehe jumendar tar ym rahā, mā peja ixo te'e – aja Jesu pandu.

Ta'yn ta rehe har Jesu pandu katu
(Mak 10.13-16; Ruk 18.15-17)

¹³ Ta'yn ta ke amō ta werur ipe. Ipo ke ta'yn ta ākā rehe Jesu mujar ame'ē ke a'eta putar. (Ipo mujar rahā, Tupā usak katu a'eta rehe, aja mujekwa.) Ta'yn ta rehe har Tupā namō a'e pandu pandu, ame'ē ke a'eta putar tī. A'erehe werur ipe. Anī. Jumu'eha ta je'ē je'ē:

–Mā! Jesu ma'ema'e ixo. A'erehe perur ym ipe – aja riki.

¹⁴ Jesu pandu:

–Anī. Mā peja ta'yn ta ihē rehe uhyk katu. Ta'yn ta ke se pemuhyk perur. Pemupyta ym. Aja riki Tupā putar tī. Kome'ē ta'yn ta aja me'ē Tupā kotyhar wan ta tī – aja jumu'eha ta pe. (Ta'yn ta aja ixo rahā: “Katu te ame'ē ta ke jande” aja ym ukwa, a'erehe pahar Tupā koty ipy'a ke muruwak, aja mujekwa katu.)

¹⁵ Pe, ipo ke ta'yn ta ākā rehe Jesu mujar mujar. Upa rahā, a'engi a'e oho.

Ima'ehū namō ixo, ame'ē rehe har
(Matéu 13.22; Mak 10.17-31; Ruk 18.18-30; 1 Timo 6.6-10; Tian 5.1-3)

¹⁶ Amō rahā, amō sawa'e uhyk uwyr ehe. Pandu:

–Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Myja me'ē katu ame'ē ke ihē ama'ema'e rahā, ihē ke Tupā muhā katu ta my? – aja Jesu pe.

¹⁷ A'e pandu:

–Katu ame'ē ke nde erema'ema'e, ame'ē rehe har mā peja ihē pe epandu ym. (Nde erekwa riki.) Katu te ame'ē ke peteihar jō ixo. Tupā a'e. Nde ke Tupā muhā katu, ame'ē ke nde ereputar rahā, a'e pandu ame'ē ke ema'ema'e katu – aja sawa'e pe.

¹⁸ –Ma'e Tupā pandu my? – aja sawa'e pandu ipe.

Jesu pandu:

–Amō ke ejukwa ym. Amō kūjā rehe eka'u te'e ym. Amōma'e ke emukanim ym. Amō rehe har te'e epandu ym. ¹⁹ Nde pái rehe epy'a katu. Ne māi rehe aja tī. Epy'a katu tī. Nde erepy'a katu nde juehe, aja ne namō ixo ame'ē ta rehe epy'a katu tī – aja ipe.

(“Ne namō ixo ame'ē ta” aja Jesu pandu rahā: “Upa amō ta rehe ipy'a katu ta me'ē te'e” aja mujekwa katu.)

²⁰ Sawa'e pandu:

–Upa aja Tupā pandu ame'ē ke rehe ihē ahendu katu. Myja amō we ihē ama'e rahā, ihē ke Tupā muhā katu ta my? – aja riki.

²¹ Jesu pandu ipe:

–Katu te aja nde erexo tar katu rahā, upa katu te nema'e ke emuhepy eho. Pe, tamatarer nde erepyhyk rahā, upa katu te ame'ē ke ima'e ym te ame'ē ta pe te'e eme'ē me'ē. Aja rahā, ma'e katu ame'ē ke Tupā koty nema'ehū ta. Pe, ihē namō eho – aja ipe.

²² Ame'ē ke rehe sawa'e hendu rahā, pyai riki. Ima'ehū namō ixo ame'ē ke a'e. (Ame'ē ke te'e me'ē tar ym) a'erehe pyai oho ingi. (Ima'e ke muhepy tar ym tī.)

²³ Ame'ē ke rehe usak rahā, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

–Ko apandu pehē pe. Tupā putar, aja amō ixo katu. Aja tamatarer rehe ipy'a moī moī ame'ē ta mā Tupā putar aja ixo tar ym te. ²⁴ Ko apandu tī. Awi

jupihā kwar rupi marā ka ym amō rymba asa ohoha. Kame, ame'ē rymba asa ohoha ke. Pe, ima'ehū namō ixo ame'ē ta i'ar koty te we marā ka ym Tupā putar aja ixoha — aja Jesu pandu.

²⁵ Ame'ē ke jumu'eha ta hendu rahā, pandu:

—Māte hū puki! Aja rahā, awa ke Tupā muhā katu ta my? — aja Jesu pe.

²⁶ Jumu'eha ta rehe Jesu usak. Pe, pandu:

—Ame'ē ke sawa'e ta marā ka ym ma'eha. Tupā anī. Upa katu te a'e ma'e katu. Amō ke a'e riki muhā katu ta — aja Jesu.

²⁷ Pe, Petu pandu:

—Esarahā! Sawa'e pe nde erepandu, aja upa katu te jandema'e ke jahijar jajur. Pe, ne namō jaxo 'y. A'erehe ma'e jandē pe Tupā muwyr ta my? — aja Jesu pe.

²⁸ A'e pandu:

—Hā! Pesarahā! Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ko apandu pehē pe. Upa ma'e ke Tupā mupyahu rahā, kapitā keruhū aja ihē axo ta. Ngā ke ihē amondo mondo ta axo. Arahā pehē riki kapitā wan ta tī. Pehē awa py mokōi sawa'e ta. Jundēu awa tama'e kapitā ta ke pehē tī. A'eta ke pemondo mondo ta tī.

²⁹ —Ihē rehe har amō pandu tar katu, a'erehe hok ke hijar oho. Imu ta ke hijar tī. Hendyr ta ke hijar tī. Ipái ke hijar tī. Imāi ke hijar tī. Ta'yn ta ke hijar tī. Kupixa ke hijar tī. Aja rahā, upa katu te aja ixo ame'ē ta pe ma'e heta te hū Tupā mujwyr ta. Pe, ame'ē ta ke a'e muhā katu ta.

³⁰ —Ixoty uhyk rahā, upa katu te uhyk ame'ē ta rehe juja katu te Tupā me'ē me'ē ta. Tupā kotyhar aja muruwak py, ame'ē ta rehe Tupā usak katu ta. Tupā kotyhar aja a'ejōhar muruwak, ame'ē ta rehe juja katu te a'e usak katu ta tī — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

20

Kupixa rehe paraky ame'ē ta rehe har

¹ Jesu pandu tī:

—Yman rahā, ixotyhar ta pe ma'e katu ame'ē ke Tupā me'ē me'ē. (Juja katu te ngā rehe a'e usak katu ta.) Ame'ē ma'ema'eha juja riki. Pytuniwe te rahā, parakyha ta pe amō sawa'e pandu oho. Ame'ē ta rehe usak rahā, sawa'e pandu: “Ihēma'e kupixa pe peparaky peho. ² Peteī wera rahā, peparaky. Peteī wera rahā muhepyha, ame'ē tamatarer pehē pe ihē ame'ē ta” aja kupixa jar pandu. “Katu. Jaho ta kŷ” aja parakyha ta. A'erehe a'eta ke kupixa pe ijar mondo.

³ —Ywa ku'a rahā, ma'e muhepyha renda pe kupixa jar oho tī. Amō sawa'e ta i'āi rī. Te'e ixo. ⁴ Kupixa jar pandu: “Ihēma'e kupixa pe peparaky peho tī. Ma'e katu ihē akwa, aja pehē pe ihē amuhepy ta” aja ijar. “Hā!” aja sawa'e ta. A'erehe ame'ē ta kupixa pe paraky oho tī.

⁵ —Warahy jandar rahā, aja tī. Muhepyha renda pe kupixa jar oho tī. Parakyha ta ke kupixa pe mondo tī.

—Warahy ywa ku'a ihon rahā, aja tī. Muhepyha renda pe kupixa jar oho tī. Amō sawa'e ta rehe usak rahā, kupixa pe mondo tī.

⁶ —Ka'aruk koty rahā, muhepyha renda pe kupixa jar oho rahā, amō sawa'e ta i'āi rī. Ijar pandu: “Ma'erehe te'e pexo se my?” aja sawa'e ta pe. ⁷ Sawa'e ta pandu: “Peparaky peho. Amuhepy ta” aja jandē pe pandu ym awa, aja kupixa jar pe. “Aja rahā, ihēma'e kupixa pe peparaky peho apo” aja riki kupixa jar. A'erehe ame'ē ta paraky oho tī.

⁸ —Pytun ramō rahā ima'e tamatarer usakiha ame'ē miasu pe kupixa jar pandu: “Parakyha ta ke emujy'ar. Tamatarer ke eme'ē me'ē. Kupixa pe

a'ejōhar oho ame'ē ta pe eme'ē py. Ka'aruk koty oho ame'ē ta pe tamatarer eme'ē py. A'engi warahy ywa ku'a ihon rahā oho ame'ē ta pe eme'ē tī. A'engi warahy jandar rahā oho ame'ē ta pe eme'ē tī. A'engi ywa ku'a rahā oho ame'ē ta pe eme'ē tī. Pe, a'ejōhar pytuniwe rahā oho ame'ē ta pe eme'ē tī" aja kupixa jar.

⁹—Ka'aruk koty paraky oho ame'ē ta pe tamatarer ke miasu me'ē. Petei wera rahā, wetep muhepyha me'ē riki. ¹⁰ A'erehe amō ta kuja: "Éi! Ame'ē ta 'ar koty te we japaraky, a'erehe ame'ē ta 'ar koty te we tamatarer japyhyk ta" aja pytuniwe rahā paraky oho ame'ē ta ukwaha naī. Anī. Petei wera rahā, wetep muhepyha a'eta pe miasu me'ē tī.

¹¹—A'eta tamatarer ke pyhyk, pe, je'ē je'ē hū u'am. Kupixa jar rehe har je'ē je'ē hū. ¹² A'eta pandu: "A'ejōhar paraky oho ame'ē ta ta'yr te mi paraky, ma'e, ka'aruk koty oho ame'ē ta ke. Jande anī. Warahy haku rahā, japaraky hū. Pytuniwe jaho. Warahy jere rahā jaho tī. Pe, ka'aruk koty japutu'u. Japaraky hū. Jande aja a'eta pe juja katu te nde ereme'ē me'ē. Katu ym aja" aja kupixa jar pe.

¹³—Je'ē je'ē hū ame'ē ta ngi har peteihar pe kupixa jar pandu: "Sa'e! Ehendurahā! Nde pe upa ihē amuhepy riki. Te'e ym ihē. Nde ereparaky ereho rahā, petei wera rahā, wetep muhepyha nde erepyhyk ta, aja nde erekwa. Aja japandu katu riki. ¹⁴ Nema'e tamatarer eraho. Nde rok pe ejywyw eho. Kome'ē a'ejōhar paraky oho ame'ē pe nde aja ihē ame'ē tar katu tī. ¹⁵ Ihēma'e tamatarer namō ihē aputar ame'ē ke ihē ama'ema'e katu. Amō ta rehe ihē riki akty'y ym. Pehē rehe anī, aja pekwaha naī, a'erehe nde ereje'ē je'ē hū ihē rehy my. Katu ym aja" aja kupixa jar — aja Jesu pandu.

¹⁶ Pe, a'e pandu tī:

—Kupixa jar aja Tupā tī. Ixotyhar aja a'ejōhar muruwak, ame'ē ta rehe Tupā usak katu ta. Ixotyhar aja muruwak py, ame'ē ta rehe juja katu te a'e usak katu ta tī — aja Jesu pandu.

"Ihē ke amō ta jukwa ta" aja Jesu pandu tī

"Ihē ke Tupā mukwera katu ta muhem" aja pandu tī

(Mak 10.32-34; Ruk 18.31-34)

¹⁷ Jerusarē ok ta pe a'e oho ixo rahā, jumu'eha ta ke a'e raho. Heta ame'ē ta ngi har jumu'eha ta awa py mokōi jō muj'ar. A'eta wata oho ixo rahā, kuja Jesu pandu:

¹⁸⁻¹⁹ —Pehendurahā! Jerusarē ok ta pe jaho jaxo. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta kotyhar ta ke ihē rehe amō muhyk ta werur. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta kotyhar ta aja tī. Ihē rehe muhyk ta werur tī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Upa ame'ē ta ihē ke pyhyk ta. Pe, ihē pe a'eta pandu ta: "Katu ym nde. Nde erēmanō ta me'ē te'e" aja riki. Pe, jundéu awa aja ym ame'ē ta pe ihē ke ame'ē ta raho ta. Pe, ihē rehe jundéu awa aja ym ame'ē ta puka puka hū ta. Ihē ke pirok ta tī. Pe, myra ngā mupia ame'ē ke rehe ihē ke jukwa ta. Mokōi aker rahā, ihē ke Tupā mukwera katu ta muhem — aja jumu'eha ta pe pandu.

Tian ta māi pandu Jesu pe

(Mak 10.35-45)

²⁰ Semende rakehar uhyk uwyr ehe. Mokōi imembyr werur. (Imembyr rer Tian. Juā amō tī.) Ipynarāi pe imāi wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ta ehe aja mujekwa.) Pe, pandu:

—Ma'e ke ihē apandu ta nde pe — aja Jesu pe.

²¹ A'e pandu:

—Ma'e nde pe? — aja ipe.

Tian māi pandu:

—Nde riki kapitā keruhū rahā, ko mokōi ihē membyr nde rake wapyk ta. Ame'ē ke emanga katu ihē pe apo. Nde jywa katu koty peteī wapyk ta. Nde jywa'i koty amō wapyk ta tī — aja Jesu pe. (Jesu rake wapyk rahā, amō ta 'ar koty te we je'ēha te reko, aja mujekwa.)

²² A'e pandu:

—Mā! Upa pepandu ame'ē ke pekwa katu ym. Ihē rake pewapyk tar katu rahā, amō wē ta pehē pe tī. Kuja. Ihē apyrara hū ta axo. Ihē aja pepyraraha ke pepyhyk ta katu my tī? — aja Jesu.

Tian ta pandu ipe:

—A'e tī. Japyhyk katu ta — aja.

²³ Jesu pandu:

—A'e tī. Jete! Ihē kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē ke amō ta mupyrara hū ta. Ihē ke mupyrara hū aja ta pehē tī. Pesarahā! Ihē rake pewapyk, anī. Apandu ym ta ame'ē. “Se ihē jywa katu koty ewapyk. Se ihē jywa'i koty ewapyk” aja ihē apandu ym ta. Ame'ē ke ihē pái jō pandu katu. A'e riki ame'ē renda mukatu — aja Tian ta pe.

²⁴ Ame'ē ke rehe jande popa jumu'eha ta hendu rahā, imu ta rehe parahy, Tian ta rehe. (A'eta jyty'ym Tian ta rehe, a'erehe parahy.) ²⁵ A'erehe upa jumu'eha ta ke Jesu muj'ar. Pe, pandu:

—Jundéu awa aja ym ame'ē tama'e kapitā keruhū ta mondo mondo hū ngā ke. Ima'e je'ēha rupi kapitā ta mondo mondo hū ngā ke tī. ²⁶ Pehē anī. Aja kapitā ta aja pexo rahā, katu ym. Amō riki kapitā keruhū aja ixo tar katu rahā, amō ta namō ma'e ke ma'ema'e katu ixo. Te'e paraky ame'ē ta aja mā peja ixo. Aja rahā, katu tiki. ²⁷ Pe, pehē ngi har peteī riki amō ta 'ar koty te we katuha aja ixo tar katu rahā, a'e riki pehē rehe te'e paraky aja mā peja ixo. Aja rahā, katu tiki. ²⁸ A'e riki ihē aja ta tī. Pesarahā! Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē namō ma'e ke amō ma'ema'e, a'erehe ihē ajur my? Anī. Aja ym. Amō ta namō ihē ama'ema'e. A'erehe ko ihē ajur. Ihē amanō ta, a'erehe ngāma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe amuhepy. A'erehe heta ngā ke Tupā muhā katu ta — aja Jesu.

Mokōi eha ym te ame'ē ta ke Jesu mukatu
(Mak 10.46-52; Ruk 18.35-43)

²⁹ Jeriko ok ta ngi Jesu ta uhem oho ixo rahā, haikwer rupi heta ngā oho tī.

³⁰ Awa rape rake mokōi eha ym te ame'ē ta wapyk uī. Jesu asa oho ixo, aja a'eta hendu. A'erehe hātā a'eta pukái:

—Jesu! Ndawi rainō ke nde! Jande rehe epyrara esak! — aja riki. (“Ndawi rainō” aja pandu rahā: “Kapitā keruhū” aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e, aja mujekwa.)

³¹ Mokōihar ta pe heta ame'ē ta pandu:

—Pepandu ym aja — aja tipe.

Eha ym te ame'ē ta i'ar koty te we hātā pukáiha:

—Sawa'e! Ndawi rainō ke nde! Jande rehe epyrara esak! — aja riki.

³² Jesu pyta. Pe, pandu:

—Pejur! Ma'e nde pe? Ma'e ihē ama'e ta pehē pe my? — aja.

³³ A'eta pandu:

—Sawa'e! Jande reha ym te. Jande reha ke emukatu. Jasak tar katu — aja.

³⁴ Pe, a'eta rehe Jesu pyrara usak. Eha rehe ipo ke a'e mujar. Pahar upa ma'e ke rehe a'eta usak usak. Pe, haikwer rupi a'eta oho tī.

21

*Jerusarē ok ta pe jumen 'ar pe Jesu oho
(Mak 11.1-11; Ruk 19.28-40; Juā 12.12-19)*

¹ Jerusarē ok ta pe uhyk tate rahā, Metaje ok ta pe uhyk py oho. Ame'ē riki ywy'ā rake ihī. Ywy'ā rer Oriwéi ty. A'engi mokōi jumu'eha ta ke hundutar koty Jesu mondo. ² Mokōihar ta pe pandu:

—Jande ruwa koty ok ta ihī, Mbēta ok ta ke. A'ep pehē mokōi peho. Pehyk rahā, jumen rehe pesak ta. Myra jytyka ame'ē rehe amō pukwar. Imembyr namō i'āi. Ame'ē mokōi pejirar. Pe, se ihē pe pemuhyk perur. ³ “Ma'erehe jumen pejirar my?” aja amō pandu rahā, pepandu ipe: “Sawa'e riki putar apo” aja. “Hā!” aja a'e pandu ta. Pahar pehē namō jumen ta ke a'e mondo ta — aja Jesu pandu.

⁴ Aja rahā, yman Tupā je'ēha pandu ame'ē ke amō mupinim, aja uhyk tī. Kuja riki:

⁵ “Siā ok ta pe har ta pe pepandu: ‘Pesarahā! Pehēma'e kapitā keruhū petur ixo apo 'y. A'erehe peta kŷ.

“Katu te me'ē ke ihē” aja ym ame'ē ke a'e.

Jumen 'ar pe a'e tur ixo. A'erehe kapitā keruhū a'e, aja pekwa katu ta' aja.”
(“Siā ok ta” aja pandu rahā: “Jerusarē ok ta ke” aja mujekwa.)

⁶ Upa Jesu pandu rahā, mokōi jumu'eha ta oho. Upa Jesu pandu, aja a'eta ma'ema'e. ⁷ Jumen ke Jesu pe werur. Imembyr ke werur tī. Jumen 'ar pe kamixa ke a'eta mou. Ame'ē 'ar pe Jesu wapyk uī. Pe, oho. (Kamixa mou rahā, a'e riki kapitā keruhū aja a'eta ukwa.) ⁸ Awa rape rupi heta ngā kamixa ke mou mou tī. Amō ta pindo ro aja me'ē mondok. Ame'ē ke awa rape rupi mou mou tī. (Aja rahā, kapitā keruhū ko tur. Jumai ym ha aja uwyr, aja mujekwa katu.) Ame'ē 'ar rupi jumen pyrū oho. ⁹ Jesu ndutar koty heta ngā wata oho. Haikwer rupi aja tī. Heta wata oho tī. Upa ame'ē ta hātā pandu pandu:

—Ko nde erejur katu! Ymanihar Ndawi aja kapitā keruhū nde tī. Aja Tupā mu'am ame'ē ke nde. Sawa'e te je'ēha rupi nde erejur ame'ē ke nde. Mā peja nde rehe Tupā usak katu. Tupā riki katu te ame'ē ke a'e — aja ngā pandu pandu.

¹⁰ Jerusarē ok ta pe Jesu ixo oho rahā, ngā mutyapu tyapu hū. Amō ta pandu:

—Awa ko my? — aja ngā.

¹¹ Amō ta pandu:

—Ko Jesu. Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Nasare ok ta pe har ke a'e — aja. Nasare ok ta riki Ngariréi ywy rehe ihī.

*Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu oho
(Mak 11.15-19; Ruk 19.45-48; Juā 2.13-22)*

¹² Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu ixo oho. Pe, upa ma'e ke muhepy ame'ē ta ke a'e muhem mondo ingi. Ma'e ke muhepy jo'ok ame'ē ta ke muhem mondo ingi tī. Tamatarer muruwak ame'ē tama'e myrape ke mujere tī. Aja upa tamatarer ke muhāi ombor. (Amō ywy ngi amō ta uwyr. Amō koty tamatarer ke ame'ē ta werur. Ame'ē ke Jerusarē ok ta pe har tama'e tamatarer ke pe muruwak. Ame'ē tama'e myrape ke Jesu mujere.) Pykahuran ke muhepy ame'ē tama'e myrape ke mujere tī. ¹³ Upa ngā pe a'e pandu:

—Mā! Mukanīha renda aja se pemuruwak. Sengi pehem peho. Tupā pandu ame'ē ke amō mupinim. Kuja riki Tupā pandu:

“Se ihēma'e jumu'eha renda keruhū ke.

Ihē namō ngā pandu pandu, ame'ē renda ke se” aja Tupā pandu.

—Pehē anī. Ame'ē ke amō koty pemuruwak. Ma'e ke mukanīha renda aja pemuruwak — aja upa muhepyha ta pe Jesu pandu.

Pe, muhem mondo ingi. (Muhepyha ta muhepy rahā, ka'u te'eha rupi muhepy, a'erehe mukanīha aja ame'ē ta tī.)

¹⁴ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu i'āi. A'ep eha ym te ame'ē ta uhyk ehe. Wata katu ym ame'ē ta uhyk ehe tī. Upa ame'ē ta ke a'e mukatu.

¹⁵ Aja ma'e katu ame'ē ke a'e ma'ema'e. Ame'ē rehe parise ta usak rahā, parahy ehe riki. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Parahy ehe tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe kurumī ra'yr ta hātā pandu pandu:

—Ko nde erejur katu! Kapitā keruhū nde. Nde riki katu te me'ē ke — aja Jesu pe pandu. Kūjātāi ra'yr aja tī. Pandu pandu tī.

Ame'ē ke rehe parise ta hendu rahā, Jesu rehe parahy tī. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Parahy ehe tī. ¹⁶ A'erehe Jesu pe a'eta pandu:

—Kurumī ta pandu ame'ē ke rehe nde erehendu my? Katu ym jande pe — aja ipe.

—A'e tŷ. Ahendu katu. Tupā je'ēha rehe amō mupinim, ame'ē rehe pesak riki. Kuja: “Kurumī ra'yr ta ke nde eremu'e, a'erehe a'eta pandu katu: ‘Nde riki katu te me'ē ke.’ A'erehe ame'ē panduha aja a'eta pandu katu tī” — aja Jesu pandu. (Kurumī ra'yr ta Tupā rehe har pandu katu, aja Jesu mujekwa. Kūjātāi ra'yr aja tī.)

¹⁷ Parise ta ke Jesu hijar oho. Pe, Mbeta ok ta pe oho. A'ep a'e ukwer.

*Sik'y ke Jesu muxirik
(Mak 11.12-14; Mak 11.20-24)*

¹⁸ Ku'ē rahā, pytuniwe rahā, Jerusarē ok ta pe Jesu jywyr oho ixo rahā, myahy a'e. ¹⁹ Awa rape rake ma'eywa'y rehe a'e usak. Sik'y ke. A'erehe uhyk oho ehe tipe. U'u ta tipe. Mahem ym ma'eywa. Ho ke te'e i'āi. A'erehe ma'eywa'y pe a'e pandu:

—Apo har ma'eywa nixóí te ta — aja riki.

Pahar ame'ē sik'y xirik oho. ²⁰ Ame'ē ke rehe jumu'eha ta usak rahā, a'eta pandu:

—Māte hū puki! Pahar sik'y xirik oho! Myja me'ē my? — aja.

²¹ Jesu pandu:

—Ko apandu pehē pe. Ame'ē sik'y ke ihē amuxirik. Tupā rehe pejurujar katu rahā, aja pema'e ta tī. Pejurujar katuha ke pehijar ym. Aja rahā, ihē ama'eha aja pema'e katu ta tī. Ame'ē jō ym. Kome'ē ywy'ā pe pepandu: “Eho! Ejumor eho y ramūi pe!” aja. Tupā namō pepandu, pe, pejurujar katu ehe tī. “Mā! Opor ta nahā my? Akwa ym” aja ym pepandu. Aja rahā, ame'ē ywy'ā opor ta oho. ²² Pejurujar katu ehe rahā, ma'e ke pepandu pandu inamō, ame'ē ke pehē pe Tupā muwyr ta — aja Jesu. (“Ywy'ā keruhū” aja Jesu pandu rahā: “Upa ma'e hātā ma'eha ke” aja a'e mujekwa.)

*Awa riki Jesu ke muwyr my, ame'ē ke amō ta ukwa tar katu
(Mak 11.27-33; Ruk 20.1-8)*

²³ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu jywyr oho. A'e mu'e mu'e ixo rahā, jundéu awa tama'e pa'ihu ta uhyk uwyr ehe. Jundéu awa tama'e kapitā ta uhyk uwyr ehe tī. A'eta pandu ipe:

—Sengi muhepyha ta ke nde eremuhem eremondo. Awa je'ēha rupi nde eremuhem eremondo my? Awa riki nde ke muwyr se my? — aja ipe.

²⁴ Jesu pandu:

—Ihē aja tī. Pehē pe ihē apandu ta tī. Pe, ihē pe pepandu py rahā, awa je'ēha rupi ma'e ke ihē ama'ema'e, ame'ē ke ihē apandu ta pehē pe tī. ²⁵ Apo pepandu py ihē pe. Sawa'e je'ēha rupi Juā mujahuk ngā ke my? Awa Juā ke

mondo my? A'e ke Tupā mondo my? Sawa'e mondo my? Pepandurahā! — aja Jesu.

Ame'ē ke rehe pa'ihu ta hendu rahā, se koty Jesu ngi oho. Pe, pandu pandu a'eta jupe. Jundéu awa tama'e kapitā ta namō pandu pandu ngā jupe. Kuja: —Mā! Myja japandu ta ipe my? “Tupā je'ēha rupi Juā mujahuk” aja japandu ipe rahā, kuja jande pe Jesu pandu ta: “Aja rahā, ma'erehe Juā pandu ame'ē ke rehe pejurujar ym my?” aja jande pe Jesu pandu ta. ²⁶ Anī. “Sawa'e je'ēha rupi Juā mujahuk” aja japandu rahā, jandē rehe ngā parahy ta. Mahy ta jande ke tī. Juā riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e, aja ngā ukwa katu. Sawa'e mondo ym a'e aja ukwa katu. A'erehe jande rehe parahy ta. Mā! Myja japandu ta my? — aja pa'ihu ta pandu pandu a'eta jupe.

²⁷ A'erehe Jesu pe pa'ihu ta pandu:

—Juā rehe har japandu ym ta nde pe — aja.

A'eta pe Jesu pandu:

—Aja rahā, ihē aja tī. Awa je'ēha rupi ma'e ke ihē ama'ema'e, ame'ē ke pehē pe ihē apandu ym ta tī — aja pa'ihu ta pe. Kapitā ta pe pandu tī.

Mokōi ta'yr ta ame'ē rehe har

²⁸ Amō we pa'ihu ta pe Jesu pandu. Jundéu awa tama'e kapitā ta pe pandu tī:

—Myja pekwa my? Amō rahā, ipái namō mokōi ta'yr ta ixo. Pe, u'ar py, ame'ē pe ipái pandu oho: “Sa'e! Kupixa pe eparaky eho apo” aja. ²⁹ “Aho ym ta ihē” aja ipái pe. I'i atu rahā ipy'a ke muruwak, pe, kupixa pe ta'yr paraky oho. ³⁰ Pe, amō ta'yr pe ipái pandu oho: “Sa'e! Kupixa pe eparaky eho apo” aja riki. Ta'yr pandu: “Aho ta kŷ” aja tipe. Anī. Oho ym riki. ³¹ Mokōi ta'yr ta ngi har awa riki ipái putar ame'ē ke ma'e my? — aja Jesu.

—U'ar py ame'ē ke — aja pa'ihu ta pandu.

A'erehe Jesu pandu a'eta pe tī:

—Ko apandu pehē pe. Ame'ē ta'yr ta rehe har amujekwa ta pehē pe. Amō ta jaxer ai te aja pekwha. Homā awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ta ke. Kūjā ka'u te'e ame'ē ta jaxer ai aja pekwha tī. Ame'ē ta Tupā koty ipy'a ke muruwak, a'erehe Tupā kotyhar ta aja muruwak. (Ta'yr u'ar py, ame'ēja saka.) ³² Myja Tupā kotyhar aja amō muruwak my? Ame'ē rehe har Juā mujahukiha mujekwa uwyr pehē pe. A'e pandu ame'ē ke rehe pejurujar ym. Pehē pa'ihu ta. Pejurujar ym ehe tī. Kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ta jurujar katu ehe. Kūjā ka'u te'e ame'ē ta aja tī. Jurujar katu ehe tī. Ame'ē ke rehe pesak tipe. Anī. Pehē py'a ke pemuruwak ym. (Ta'yr iapyr aja pehē tī.) Juā pandu ame'ē ke rehe pejurujar ym, a'erehe Tupā kotyhar ta aja pemuruwak ym tī — aja Jesu pandu.

Ma'eywa ty usakiha ta rehe har

(Mak 12.1-12; Ruk 20.9-19)

³³ Amō we pa'ihu ta pe Jesu pandu tī:

—Amō myja me'ē ma'e ke my aja ihē apandu ta. Pehendurahā! Amō sawa'e ixo. Kupixa ke a'e mondok. (Upa hapy.) Pe, ma'eywa'y rākā ra'yr ke a'e jyty. Uwa'y rākā ke. Kupixa rymy'y rupi a'e mukurar kurar. Pe, ma'eywa rykwer jo'okiha renda ke pykūi tī. Kupixa my'y pe myta mujā tī. (Ywate ame'ē ke mujā. Ame'ē ngi usakiha usak usak katu.) Upa mujā rahā, amō ta pe pandu: “Kupixa rehe pesak katu. I'a tyarō rahā, ko amō pehēma'e ta kŷ. Amō i'a ihēma'e ta kŷ” aja. “Ere” aja ame'ē ta pandu. Pe, pepaite kupixa jar usak te'e oho. (Paxia oho.)

³⁴ —I'a tyarō rahā, miasu ta ke kupixa jar mondo, ima'e kupixa pe. Kupixa usakiha ta ngi ma'eywa rykwer ke miasu ta jo'ok we ta tipe oho. ³⁵ Miasu ta ke usakiha ta pyhyk. Amō ke a'eta nupā riki. Amō ke jukwa. Amō rehe ita ke

a'eta ombor. Mujan riki. Ijar pe me'ē ym te ma'e rykwer ke. ³⁶ Amō miasu ta ke kupixa jar mondo tī. Mondo py, ame'ē 'ar koty te we hetaha mondo tipe. Ame'ē ta ke usakiha ta juja katu te mahy. Amō ke nupā. Amō ta ke jukwa. Aja riki. Ijar pe me'ē ym te ma'eywa rykwer ke.

³⁷ —Pe, a'ejōhar ta'yr ke kupixa jar mondo. “Ihē ra'yr rehe a'eta hendu katu ta, aja ihē akwa” aja a'e jupe. A'erehe ta'yr ke mondo tipe. ³⁸ Ta'yr rehe usakiha ta usak rahā, a'eta pandu pandu a'eta jupe: “Ko riki kupixa jar ra'yr. Ipái manō rahā, kupixa riki ima'e wan ta. Jajukwa ta peme'ē ke. Aja rahā, kupixa riki jandema'e wan ta” aja a'eta jupe. ³⁹ A'erehe a'eta pyhyk a'e ke. Pe, kupixa ngi hyk'í raho. Pe, jukwa. Ta'yr ke jukwa.

⁴⁰ —Apo kupixa jar uhyk uwyr rahā, usakiha ta pe myja me'ē a'e ma'e ta my? — aja Jesu.

⁴¹ —Ame'ē jaxer ame'ē ta ke kupixa jar jukwa ta. Pe, amō ta pe a'e pandu ta: “Ihēma'e kupixa rehe pesak katu” aja ta. Pe, i'a tyarō rahā, ame'ē ta riki ma'eywa rykwer ke mowok ta. Kupixa jar pe ima'e rykwer ke me'ē ta — aja a'eta pandu ipe.

⁴² A'eta pe Jesu pandu:

—Aja ta riki. Pesarahā! Kuja Tupā je'ēha rehe panduha pesak katu riki. Kuja:

“Ita rehe har ita ok mujāha pandu: ‘Jaxer te'e kome'ē ita ke' aja. Anī. Tupā pandu: ‘Peme'ē riki ok pyter wan mupu'am katu riki’ aja. Aja jandema'e sawa'e te ma'eha riki. Katu te aja jakwa katu” aja panduha ihī.

⁴³ —A'erehe pehē pe ihē apandu. Je'ēha pyahu ke Tupā muwyr. Aja Tupā kotyhar ta aja pemuruwak tar ym. Peparat ym, a'erehe pehē ke a'e putar ym tī. Pe, amō awa ta pe a'e pandu ta: “Ihē kotyhar ta aja pemuruwak” aja. Ame'ē ta putar katu ta. Pe, katu ame'ē ke ame'ē ta ma'ema'e ta. Tupā putar aja a'eta ma'ema'e ta. ⁴⁴ [Kome'ē ita rehe ipy ke amō tukwa rahā, ahy ta. Amō rehe ita u'ar rahā, mupe ta] — aja Jesu pandu.

“Ita rehe har” Jesu pandu rahā: “Juehe har” a'e pandu. “Ipy tukwa” aja pandu rahā: “Jesu ke amō ta putar ym” aja mujekwa. Amō rehe ita u'ar rahā, ame'ē ke Jesu mupyrara hū ta, aja a'e mujekwa katu.)

⁴⁵ Myja me'ē kupixa usakiha ta my, ame'ē ke Jesu pandu. Ame'ē rehe jundéu awa tama'e pa'ihu ta hendu rahā, a'eta rehe har Jesu pandu aja a'eta ukwa. Parise ta rehe har a'e pandu tī, aja a'eta ukwa tī. ⁴⁶ A'erehe a'eta parahy ehe, Jesu rehe. A'erehe Jesu ke a'eta pyhyk ta tipe. Heta ame'ē ta ngi a'eta kyje. Jesu riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e, aja heta ame'ē ta ukwa katu, a'erehe heta ame'ē ta ngi parise ta kyje. A'erehe Jesu ke pyhyk ym arahā.

22

Ta'yr riki jumendar ame'ē rehe har (Ruk 14.15-24)

¹ Ngā pe pandu rahā, myja me'ē ma'e ke my aja Jesu pandu pandu. Kuja:

² —Tupā pandu: “Ihē kotyhar ta aja pemuruwak” aja. Ame'ē ke putar ame'ē ta kuja riki. Amō rahā, sawa'e ixo. Kapitā keruhū a'e. Ta'yr riki jumendar, a'erehe imi'u ke ipái matyr. Huryha mujā. ³ Pe, miasu ta pe kapitā keruhū pandu. “Pepandu peho. Kwehe amō ta pe ihē apandu: ‘Ihē mi'u ke pe'u pejur’ aja. Ame'ē ta pe pepandu peho: ‘Pe'u pejur apo' aja.” A'erehe miasu ta pandu oho tipe. Uwyr tar ym ngā.

⁴ —A'erehe amō miasu ta ke kapitā keruhū mondo. Kwehe pandu: “Pejur” ame'ē ta pe miasu ta pandu we ta oho tī. Kuja pandu ta: “Kapitā keruhū pandu: ‘Ihē mi'u ke upa amatyr hū. Tapi'iruhu upa ihē ajukwa. Tapi'iruhu

ra'y'r ixa ame'ë ke ajukwa tî. Upa amuka'ë riki. Myrape 'ar pe ihî apo. Ihê ra'y'r jumendaraha rehe pesak pejur' aja riki." Aja miasu ta pandu tipe. ⁵ Ame'ë rehe ngâ hendu ym tî. Pe, ima'e ma'ema'e oho. Amõ riki kupixa pe paraky oho. Amõ riki ima'e muhepyha renda pe paraky oho. ⁶ Amõ ta riki miasu ta ke pyhyk. Pe, nupâ hû. Pe, jukwa. ⁷ Ame'ë ukwa rahâ, kapitâ keruhû riki parahy. A'erehe sonda ta ke a'e mondo. Pe, miasu ke jukwa, ame'ë ta ke sonda ta jukwa tî. Ame'ë ta rekoha ke sonda ta hapy tî. Upa ukwâi.

⁸ —Pe, amõ miasu ta ke kapitâ keruhû mujy'ar. A'e pandu: "Jumendaraha rehe ihê mi'u ke ihê amatyr. Kwehe ihê apandu: 'Pejur' ame'ë ta uwyr rahâ, katu ym ta tipe. Uwyr tar ym, putar ym, a'erehe u'u rahâ, katu ym. ⁹ Apo awa rape rupi peho. A'ep amõ ta ke pemahem rahâ, pepandu: 'Kapitâ mi'u matyriha rehe pe'u pejur' " aja kapitâ keruhû pandu. ¹⁰ A'erehe miasu ta oho. Awa rape rupi oho. Pe, ame'ë rupi wata ame'ë ta mujy'ar. Katu ame'ë ta ke a'eta mujy'ar. Jaxer ame'ë ta ke mujy'ar tî. Pe, jumendaraha renda ke mutyryhem.

¹¹ —Uwyr ame'ë ta rehe kapitâ keruhû usak oho. Pe, amõ rehe usak. Ma'e mundeha nixói riki. (Jumendaraha rehe amõ oho rahâ, ma'e mundeha katu ame'ë ke ijar me'ë ngâ pe.) Ame'ë ke pyhyk ym. Putar ym, a'erehe munde ym. ¹² Kapitâ keruhû pandu ipe: "Sa'e! Jumendaraha rehe amõ oho rahâ, ma'e mundeha katu ame'ë ke munde. (Ihê ame'ë, ame'ë ke nde eremunde ym.) Myja se nde erexe my?" aja ipe. Ame'ë sawa'e je'ë ym. ¹³ Pe, miasu ta pe kapitâ keruhû pandu: "Sawa'e po ke pepukwar. Ipyta ke pepukwar tî. Pe, soroka pe pembor. A'ep pytun. A'ep ahý ixo, a'erehe jixi'u hû ta. Ahý hû, a'erehe hâi ke su'u su'u râi" aja kapitâ keruhû pandu — aja Jesu pandu.

("Ta'y'r jumendaraha rehe oho" aja pandu rahâ: "Tupâ renda pe ohoha" aja mujekwa. "Ma'e mundeha katu ame'ë ke Tupâ me'ë" aja pandu rahâ: "Ipy'a juhyk" aja mujekwa. Aja ym rahâ, marâ ka ym Tupâ koty amõ ohoha.)

¹⁴ Pe, Jesu pandu tî:

—Heta te hû ame'ë ta pe Tupâ pandu: "Ihê renda pe pejur" aja. Anî. Heta te hû ame'ë ta oho ym. Heta ym ame'ë ta rehe a'e katu usak. Ixotyhar ta jô aja jo'ok riki — aja pandu.

Kapitâ keruhû pe tamatarer me'ë ame'ë rehe har
(Mak 12.13-17; Ruk 20.20-26)

¹⁵ Parise ta oho ingi. A'eta pandu pandu a'eta jupe. "Jesu pe ma'e ke japandu ta. Pe, je'ëha a'e jawy rahâ, japyhyk ta" aja riki pandu pandu a'eta jupe. ¹⁶ A'erehe ima'e jumu'ëha ta ke parise ta mondo. Jesu koty mondo. Ero kotyhar ta ke a'eta mondo tî. Ame'ë ta Jesu rehe uhyk. (Muka'u te'e tar katu, a'erehe katu ehe har pandu py.) Kuja pandu:

—Sawa'e! Ngâ mu'ëha nde. Jetehar te ke nde erepandu, ame'ë ke jakwa katu. Myja me'ë amõ ixoha ke Tupâ putar, ame'ë rehe har jetehar nde eremu'e. Amõ ngi nde erekye ym ha rupi nde eremu'e katu. Upa awa ta rehe juja katu te nde eresak, a'erehe nde erekyje ym ha rupi nde eremu'e katu. ¹⁷ Apo jande pe epandu. Myja me'ë nde erekwa my? Homa awa tama'e kapitâ keruhû pe tamatarer jame'ë rahâ, katu my? Anî rahâ, katu ym my? Myja me'ë jundéu awa ta je'ëha mujekwa my? "Pehê peme'ë katu" aja mujekwa my? "Peme'ë ym" aja mujekwa my? Myja my? Epandu jande pe — aja Jesu pe.

¹⁸ A'eta riki katu ym ame'ë ke ma'e tar katu, aja Jesu ukwa. A'erehe kuja a'e pandu:

—Mâ! Mokõi pekwaha ta ke pehê! Ihê ke pemuka'u te'e tar katu. ¹⁹ Kapitâ keruhû pe tamatarer ke amõ me'ë. Ame'ë tamatarer ke ihê pe pemujesak — aja parise tama'e jumu'ëha ta pe.

Tamatarer ke a'eta werur ipe. ²⁰ Pe, Jesu pandu:

—Kome'ë tamatarer rehe awa'ā ihī my? Awa rer ngā mupinim ko my? — aja.

²¹ —Homa awa tama'e kapitā keruhūma'e ke! Sesama'e riki — aja a'eta pandu. (Sesa riki homa awa tama'e kapitā keruhū.)

A'erehe Jesu pandu:

—Aja rahā, kapitā keruhūma'e ke kapitā keruhū pe peme'ë katu. Tupāma'e ke rahā, pehē py'a pemoi moī katu ehe tī. Ame'ë riki ma'e ke peme'ë, ame'ëja saka — aja pandu.

²² Ame'ë ke rehe a'eta hendu rahā, pandu:

—Mā! Ukwa katu a'e! — aja.

Pe, a'eta oho ingi, Jesu ngi.

Ngā ke Tupā mukwera katu muhem ame'ë rehe har

(Mak 12.18-27; Ruk 20.27-40)

²³ Jesu namō parise tama'e jumu'eha ta pandu uwyr. Ame'ë wera rahā, sanduse ta uhyk ehe tī. Ame'ë ta manōha ngi amō kwera ym te ta, aja ukwa ame'ë ta ke a'eta. ²⁴ A'eta pandu:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Yman kuja Moise mujekwa:

“Sawa'e jumendar, pe, ta'yr ym ipe. Pe, manō rahā, imu riki imu ambyr rakehar ke pyhyk. Pe, a'e ta'yr ipe.

Ame'ë ta'yr riki imu ambyr ra'yr aja saka ngā ukwa” aja Moise mujekwa.

²⁵ —Apo ehendurahā! Se awa po wajar mokōi imu ta ixo kwe. U'ar py ame'ë ke jumendar. Pe, ta'yr ym ipe. Pe, manō. A'erehe imu riki imu ambyr rakehar ke pyhyk tipe tī. ²⁶ Mokōihar aja tī. Sawa'e manō tī. Ta'yr ym ipe tī. A'erehe imu mahapyrihar kūjā ke pyhyk tipe tī. Ame'ë aja tī. Manō tī. Ta'yr ym ipe tī. Aja upa imu ta riki tī. Imu ambyr rakehar ke pyhyk tipe tī. Pe, manō tī. Ta'yr ym ipe tī. ²⁷ Upa awa po wajar mokōi imu ta manō. Pe, kūjā manō tī.

²⁸ Apo epandurahā! Yman rahā, manō ame'ë ta kwera katu uhem rahā, kūjā riki awa rakehar wan ta my? Se ixo rahā, upa imu awa po wajar mokōi riki pyhyk — aja sanduse ta pandu.

(“Manō ame'ë ta kwera katu ta uhem” aja ukwa ame'ë ta ke muka'u te'e tar katu, a'erehe ame'ë panduha ke sanduse ta pandu.) ²⁹ Pe, Jesu pandu:

—Mā! Tupā je'ēha pekwa ym. Tupāma'e pyrātāha ke pekwa ym tī, a'erehe pehē je'ēha ke pejawy. ³⁰ Yman rahā, ngā kwera katu uhem rahā, jumendar ym te ta awa. Ywa pe Tupā je'ēha rahōha ta ixo. Ame'ë ta aja ngā ixo ta tī.

Jumendar ym te ta tī. ³¹ Apo kweraha rehe har amujekwa ta. Tupā pandu ame'ë rehe har pekwa riki. Paper rehe pesak riki. Tupā pandu:

³² “Ihē rehe ipy'a ke Amarā moī moī katu. Isak aja tī. Jako aja tī. Ipy'a ke a'eta moī moī katu tī” aja Tupā.

—Pesarahā! Ixuwe ixo ame'ë ta jō Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu. Manō ame'ë ta anī. Aja rahā, Amarā ta'ā ixuwe katu aja te'e ta ixo 'y. Yman riki manō. I'ā ixuwe katu aja te'e ta ixo 'y. A'erehe tapijar te'e we ipy'a ke moī moī katu Tupā rehe. A'erehe manō ame'ë ta kwera katu ta kŷ, aja Tupā mujekwa katu — aja Jesu pandu.

³³ Ame'ë ke rehe sanduse ta hendu rahā, pandu:

—Mā! Mu'e katu a'e — aja Jesu rehe har.

Moise je'ēha katu te me'ë ke ame'ë rehe har

(Mak 12.28-34; Ruk 10.25-28; 1 Juā 5.3)

³⁴ Sanduse ta je'ēha ke Jesu mukanim, aja parise ta hendu. A'erehe a'eta jy'ar uwyr ehe. ³⁵ Ame'ë ta ngi har amō pandu ipe. Jesu je'ēha ke a'e mujawy tar katu, a'erehe kuja pandu ipe:

36 —Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Moise je'ēha ke jande jakwa jaxo. Ame'ē ngi har myja me'ē riki katu te me'ē ke my — aja Jesu pe.

37 A'e pandu:

—Tupā rehe epy'a katu te. Aja te'eha ehe har ekwa ekwa katu exo. Nde py'a emoī moī katu ehe tī. Aja epy'a katu te ehe. 38 Ame'ē riki Moise je'ēha katu te ame'ē ke. Amō 'ar koty te we katuha ame'ē. 39 Mokōi katu te ame'ē ke ihē apandu py aja tī. Kuja. Ne namō ixo ame'ē ta rehe epy'a katu. Nde juehe nde erepy'a katu, aja amō ta rehe epy'a katu tī. 40 Ame'ē mokōi riki katu te me'ē ke. Ame'ē mokōi rehe amō hendu katu te rahā, upa katu te Moise je'ēha rehe hendu katu, ame'ēja saka — aja Jesu pandu parise ta pe. ("Ne namō ixo ame'ē ta rehe ipy'a katu ta me'ē te'e" aja Jesu pandu rahā: "Upa amō ta rehe ipy'a katu ta me'ē te'e" aja mujekwa katu.)

Kirisutu rehe har Jesu pandu
(Mak 12.35-37; Ruk 20.41-44)

41 Amō parise ta jy'ar uwyr. Arahā kuja Jesu pandu ngā pe:

42 —Kirisutu rehe har, myja me'ē pekwa my? Awa rainō ke a'e my? Myja ehe har pekwa my?

—Ndawi rainō ke a'e, aja ehe har jakwa — aja parise ta pandu.

43 Jesu pandu:

—A'e tī. Awa a'e tī. A'erehe Ndawi rainō ke a'e. Amō we tī. Tupā'ā mujekwa ame'ē ke Ndawi pandu: "Ihēma'e sawa'e te" aja Kirisutu pe. (Aja rahā, Tupā a'e tī.) Kuja Ndawi pandu:

44 "Ihēma'e sawa'e te pe sawa'e te pandu:

'Se ihē rake ewapyk eī. (Aja rahā, katu te ame'ē ke nde, aja amujekwa.) Ne ruwajan ta ke ihē amuputu'u ta.

Ame'ē ym rahā we, se ewapyk eī.

Nde rehe a'eta hendu ym rahā we, se ewapyk eī tī" — aja Ndawi pandu.

45 —"Ihēma'e sawa'e te" aja Ndawi pandu. Aja rahā, Kirisutu riki ima'e sawa'e te aja mujekwa katu. (Aja rahā, a'e Tupā tī, aja Ndawi ukwa katu tī.) Aja jō ym. A'e riki hainō ke tī. (Aja rahā, awa a'e tī, aja mujekwa tī) — aja Jesu mujekwa.

46 Jesu pe marā ka ym je'ēha ke amō mujywyriha. A'engi ma'e ke amō ta pandu ym ipe.

23

Ma'e ke parise ta ma'ema'e, ame'ē rehe har
(Mak 12.38-39; Ruk 11.43; Ruk 11.46; Ruk 20.45-46)

1 Heta ngā pe Jesu pandu. Jumu'eha ta pe pandu tī:

2 —Moise mupinim, ame'ē ke Moise je'ēha mu'e ame'ē ta mujekwa ngā pe. Parise ta aja tī. Mujekwa ngā pe tī. 3 A'erehe a'eta mujekwa ame'ē ke rehe pehendu katu ta me'ē te'e. Ame'ē ta mu'e, aja pema'ema'e katu tī. Kuja jō anī. Parise ta aja pema'ema'e ym. A'eta mujekwa, aja a'eta ma'ema'e ym. Mokōi ukwaha aja a'eta ixo. 4 A'eta mu'e ame'ē ke kuja pandu: "Mā peja jande jamu'e ame'ē ke pema'ema'e katu" aja riki. Ame'ē riki mā hātā te hū ma'eha. Ame'ē riki ma'e puhýi ame'ē ke xupe pe hupir raho, ame'ēja saka. "Pehē namō jama'e ta. Pehē rehe japy'a katu" aja pandu ym te parise ta. (Aja rahā: "Pehē namō pehēma'e puhýiha ke jahupir ta" aja pandu ym te ta. Katu ym aja.) 5 Ma'e ke parise ma'e ixo rahā, ame'ē ke rehe amō ta usak. Ame'ē ke a'eta putar katu. Amō ta usak rahā: "Mā! Pehē katu" aja amō ta pandu naī. Amō we tī. Tupā je'ēha ke paper rehe a'eta mupinim. Ame'ē ke mupu'a, pe, ijywa rehe pukwar. Ipykā pyter pe pukwar tī. Tiha ame'ē ke pukwar. (Aja

rahā, Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu, aja ukwaha naī.) Kamixa apyr rehe iham pukwar tī. Puku ame'ē ke pukwar. (Aja rahā, Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu, aja ukwaha naī.) ⁶ Ngā mi'u matyriha ke amō mujā rahā, kapitā keruhū renda jō a'eta wapyk tar katu. Kapitā ta jupe. Jundēu awa tama'e jy'ariha rake pe oho rahā, kapitā ta rake jō a'eta wapyk tar katu tī. “Jande katu te ame'ē ke jande” aja mujekwa tar katu naī. ⁷ Muhepyha renda rupi wata ixo rahā: “Sa'e ta! Ko pexo. Katu pehē” aja amō ta pandu. Ame'ē ke putar katu tī. A'eta pe amō ta pandu: “Ngā mu'eha pehē” aja a'eta putar katu tī.

⁸—Pehē anī. Ihēma'e jumu'eha ta ke pehē. Pehē pe: “Ngā mu'eha pehē” aja mā peja amō ta pandu ym ta me'ē te'e. Pehē riki pehē mu pehē juehe, a'erehe pehē pe: “Ngā mu'eha pehē” aja mā peja pandu ym. Peteī riki pehēma'e mu'eha. (Ihē ame'ē.) ⁹ Kome'ē wyw keruhū pe har pe: “Ihē pāi keruhū” aja pepandu ym ta me'ē te'e tī. Peteī riki pehē pāi keruhū. Ywa pe har jō riki ame'ē, a'erehe wyw pe har pe pepandu ym: “Ihē pāi keruhū.” ¹⁰ Pehē pe: “Ihēma'e jar keruhū” aja mā peja amō ta pandu ym ta me'ē te'e. Peteī riki pehēma'e jar keruhū. Kirisutu jō riki pehēma'e jar keruhū. (Ihē ame'ē.) ¹¹ Pehē pyter ngi har peteī riki katu te ame'ē ke aja putar rahā, mā peja amō ta rehe te'e paraky aja ixo. ¹² “Katu te” aja amō ukwa jupe rahā: “A'e katu ym” aja Tupā ukwa. “Katu ym ihē” aja amō ukwa jupe rahā: “A'e katu” aja Tupā ukwa — aja Jesu pandu.

Parise ta riki mokōi ukwaha reko ame'ē ta ke, aja Jesu pandu
(Mak 12.40; Ruk 11.39-42; Ruk 11.44; Ruk 11.52; Ruk 20.47)

¹³ A'e pandu tī:

—Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Mā pehē ke Tupā mupyrara ta. Parise ta! Pehē ke aja tī. Tupā mupyrara ta tī. Upa pehē riki mokōi pekwaha namō pexo ame'ē ta ke pehē. “Ihē kotyhar ta aja pemuruwak” aja Tupā pandu. Parise ta! Pehē anī. Ame'ē ke peputar ym. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Pehē aja tī. Peputar ym tī. Amō ta anī. Putar katu. Ame'ē ta ke pemuka'u te'e, a'erehe Tupā kotyhar ta aja muruwak ym. Ame'ē ta pe: “Anī. Pemuruwak ym” aja pepandu. Katu ym aja. Mā pehē ke Tupā mupyrara ta.

¹⁴—[Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Parise ta! Mā mokōi pekwaha namō pexo ame'ē ta ke pehē! Te'e peje'ē, pe, ixawa'e manō ame'ē rok ke pejo'ok te'e ingi. A'engi te'e pejo'okiha ke amō ta ngi pemukanim tar katu, a'erehe i'i we Tupā namō pepandu pandu tipe. Aja rahā, katu ame'ē ta ke pehē aja amō ta ukwaha naī. Mā pehē ke Tupā mupyrara ta. Amō ta 'ar koty te we pehē ke mupyrara ta.]

¹⁵—Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Parise ta! Mā upa pehē riki mokōi pekwaha namō pexo ame'ē ta ke pehē! Upa katu te ma'e ke pema'e, aja peteī jundēu awa ym ame'ē ke pehē kotyhar aja pemuruwak. Upa pemuruwak rahā, pehē 'ar koty te we ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ke apo 'y. A'erehe mupyraraha renda pe oho ta ame'ē ke a'e.) Mā pehē johu Tupā mupyrara ta.

¹⁶—Parise ta! Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Pehē johu riki eha ym te ame'ē ta aja pehē. Pe, amō ta ke pehykīy peraho pexo. Kuja pemu'e: “Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe itatawa ihī, aja pekwa. A'erehe jete katu te atu ihē apandu. A'erehe apandu ame'ē ke ihē ama'e ta” aja pekwa tī.

—Aja pandu rahā, itatawa rehe har pandu. A'erehe ame'ē panduha ke a'e ma'e te ta, aja pekwa. Anī. Jumu'eha renda keruhū jō pepandu rahā, amō koty pemu'e. Itatawa pandu ym. Kuja amō pandu:

“Tupā rehe jumu'eha renda keruhū pehī, aja pekwa. A'erehe jete katu te atu ihē apandu. A'erehe apandu ame'ē ke ihē ama'e ta” aja pekwa tī.

—Aja pandu rahā, itatawa rehe har pandu ym. A'erehe ame'ē panduha aja amō ma'e ta nahā my? Ma'e ym ta nahā my? Ukwa ym awa, aja pekwa. Aja pemu'e. Mā katu ym pemu'eha. ¹⁷ Mā! Eha ym te ame'ē ta aja pehē! Ma'e riki katu te my? Itatawa riki katu te my? Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū riki katu te my? Pesarahā! Jumu'eha renda keruhū riki katu te tiki. Ame'ē riki itatawa ke mukatuha, ame'ēja saka, a'erehe itatawa 'ar koty te we jumu'eha renda keruhū katuha. ¹⁸ Kuja pemu'e tī:

“Myrape 'ar pe ma'e hymba ke hany, Tupā pe. Ame'ē ke pekwa, a'erehe jete katu te atu apandu. Ihē apandu ame'ē ke ihē ama'e katu ta” aja pekwa katu.

—Aja pandu rahā, hymba rehe har pandu. A'erehe ame'ē panduha aja amō ma'e te ta, aja pekwa. Aja pemu'e. Myrape jō pandu rahā, anī. Ma'e ym ta nahā my. Ukwa ym awa. Kuja amō pandu:

“Myrape 'ar pe ma'e ke hany. Ame'ē myrape pehī, aja pekwa. A'erehe jete katu te atu apandu. A'erehe ihē apandu ame'ē ke ihē ama'e katu ta” aja pekwa katu tī.

—Aja pandu rahā, hymba rehe har pandu ym. A'erehe ame'ē panduha aja amō ma'e ta nahā my? Ma'e ym ta nahā my? Ukwa ym awa, aja pekwa. Aja pemu'e. Mā katu ym pemu'eha. ¹⁹ Mā! Eha ym te ame'ē ta aja pehē. Ma'e riki katu te ame'ē ke my? Tupā pe hymba ke hany ame'ē ke katu te my? Myrape riki katu te ame'ē ke my? Pesarahā! Myrape riki katu te. Ame'ē riki ma'e hymba ke mukatuha, ame'ēja saka. ²⁰ A'erehe:

“Myrape 'ar pe ma'e ke hany, ame'ē myrape pehī, aja pekwa, a'erehe jete katu te atu ihē apandu. Ihē apandu ame'ē ke ihē ama'e katu ta” aja pekwa tī.

—Aja pandu rahā, upa myrape 'ar pe moī, ame'ē ke pandu. Myrape ke amō pandu tī. A'erehe ame'ē panduha aja amō ma'e ta me'ē te'e. ²¹ Pe, amō pandu: “Tupā rehe jumu'eha renda keruhū pehī, aja pekwa. A'erehe jete katu te atu ihē apandu. Ihē apandu ame'ē ke ihē ama'e katu ta” aja pekwa tī.

—Aja pandu rahā: “Tupā pete'e ixo, aja pekwa” aja pandu, ame'ēja saka. Tupā riki jumu'eha renda keruhū pe ixo, ame'ēja saka. Pe, jumu'eha renda keruhū ke amō pandu tī. A'erehe ame'ē panduha aja amō ma'e ta me'ē te'e tī.

²² Pe, amō pandu:

“Ywa pehī, aja pekwa, a'erehe jete katu te atu ihē apandu. A'erehe ihē apandu ame'ē ke ihē ama'e katu ta” aja pekwa katu tī.

—Aja pandu rahā, ywa pe Tupā ihī, aja amō ukwa. Wapyka ngi je'ēha mondo mondo, aja ukwa tī. A'erehe aja pandu rahā, ame'ē panduha aja ma'e ta me'ē te'e.

²³ —Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Parise ta! Mā! Mokōi pekwha namō pexo ame'ē ta ke pehē! Pehēma'e kupixa ngi ta'yr mi ma'e ke Tupā pe peme'ē me'ē. Pehē mi'u muhembykiha ke peme'ē. Ky'in. Ma'ero muhe'ē ame'ē ke. Aja peme'ē me'ē. Katu ame'ē. Amō we anī. Moise je'ēha katu te ame'ē ke rehe pehendu ym. Katu ame'ē ke amō ta pe pema'e ym. Amō ta rehe pepyrara ym pesak. Mā! Kuja riki katu te me'ē ke. Ma'e ke pepandu, aja pema'e ta me'ē te'e. Te'e peje'ē ym. Katu ame'ē ke amō ta pe pema'e ta me'ē te'e tī. Amō ta rehe pepyrara pesak ta me'ē te'e tī. Pehēma'e ta'yr mi Tupā pe pemujiywyr ta me'ē te'e tī. Mā! Upa aja pema'e ym. A'erehe pehē ke Tupā mupyrara ta.

²⁴ Eha ym te ame'ē ta aja pehē. Pe, amō ta ke pehykī peraho aja saka. Pehē pekwha ke pemu'e, a'erehe pehykī peraho aja saka. Moise je'ēha ta'yr te mi, ame'ē ke rehe pehendu katu. Moise je'ēha katu te ame'ē ke rehe pehendu ym. Katu ym aja.

²⁵ —Moise je'êha mu'e ame'ê ta! Parise ta! Mâ! Mokõi pekwaha namõ pexo ame'ê ta ke pehê. Kúi soroka ke pejuhyk katu. Ita rekúi ra'yr soroka aja tĩ. Soroka ke pejuhyk tĩ. Jywĩ pe anĩ. Upa ma'e ka'u te'eha pehĩ. Ame'êja saka pehê. Pehê pejahuk riki. Soroka jõ pekutuk katu. Pehê py'a pe upa ma'e peka'u te'eha pehĩ, ame'êja saka. (Pehê py'a juhyk ym, aja pexo.) Amõ tama'e ke pemukanim peraho. Ame'ê namõ pexo. Katu ym aja. Amõ ta rehe pekyty'ym tĩ. Mâ! Pehê ke Tupã mupyrara ta. ²⁶ Parise ta! Eha ym te ame'ê ta aja pehê! Jywĩ ke pekutuk py, aja pexo. (Aja rahã, pehê py'a juhyk, aja pexo ta.) Aja rahã, soroka xi'a ym ta tĩ, aja pexo tĩ. Pehê py'a pe ma'e katu ame'ê ke pekwa pekwa pexo. Aja rahã, upa juhyk, ame'ê ta aja pexo ta tĩ.

²⁷ —Moise je'êha mu'e ame'ê ta! Parise ta! Mâ! Pehê ke Tupã mupyrara ta! Mokõi pekwaha namõ pexo ame'ê ta aja pehê tĩ. Kangwerupa pe ita ke amõ mupu'am. “Ko kangwerupa” aja mujekwa. Ame'ê ke amõ mutuwy. Amõ usak rahã, katu aja ukwa. Ywy jywĩ pe ixangwer heta ihĩ. Inêha pehĩ tĩ. ²⁸ Aja saka riki pehê. Pehê rehe amõ usak rahã, katu, aja ukwaha nã. (Kangwerupa pe ita pehĩ, ame'êja saka.) Pehê py'a riki upa peka'u te'eha ihĩ. (Ywy jywĩ pe ixangwer pehĩ, ame'êja saka.) Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Mokõi pekwaha namõ pexo ame'ê ta ke pehê — aja Jesu pandu.

*Parise ta ke Tupã mupyrara ta, ame'ê rehe har
(Ruk 11.47-51)*

²⁹ A'e pandu tĩ:

—Moise je'êha mu'e me'ê ta! Parise ta! Pehê katu te aja pekwaha pehê jupe! Anĩ. Jaxer ame'ê ta ke pehê! Mâ! Pehê ke Tupã mupyrara ta! Mokõi pekwaha namõ pexo ame'ê ta ke pehê. Ymanihar Tupã je'êha pandu ame'ê ta kangwer 'ar pe ngã ukwaha pemupu'am. Ita ke pemupu'am. Ymanihar katu ame'ê ta kangwer 'ar pe ngã ukwaha pemupu'am tĩ. Ngã harái ym, ame'ê ukwaha ke. Ame'ê ke pemukatu. Aja rahã, ngã pandu: “Mâ! Katu te” aja. ³⁰ Pe, pepandu: “Jande ramũ namõ jaxo ta tipe rahã, a'eta ma'e, aja jama'e ym ta tipe. Ymanihar ta aja Tupã je'êha pandu ame'ê ta ke jajukwa ym ta tipe tĩ” aja pepandu. ³¹ Mâ! Aja rahã, jukwaha ta rainõ ta ke pehê, aja pepandu. Tupã je'êha pandu ame'ê ta ke pehê ramũ ta jukwa. Ame'ê jukwaha ta rainõ ta ke pehê. (Aja rahã, ame'ê ta aja pema'e ta tĩ, aja pepandu.) ³² Pehê ramũ ta aja tapijar te'e we ma'e peka'u te'eha ke pema'e apo tĩ. Mâ peja pehê ramũ ma'eha ke pemumbarahã! Ihê riki Tupã je'êha apandu, ame'ê ke ihê tĩ. Ihê ke pejukwa ta. Aja rahã, pehê ramũ ta ma'eha ke pemumba ta tĩ, aja ta tĩ.

³³ —Mbói aja pehê tĩ! Mbói ra'yr aja pehê tĩ! Amõ ke mbói ahy su'u rahã, mahy, aja amõ ta ixoha ke pemujaxer riki. Katu ym aja. Mupyraraha renda pe pehê ke Tupã mupyrara ta. Marã ka ym pehemihã.

³⁴ —Ko apandu pehê pe. Pehê koty Tupã je'êha pandu ame'ê ta ke ihê amondo ta. Ukwa katu ame'ê ta ke ihê amondo ta tĩ. Tupã je'êha mu'e ame'ê ta ke ihê amondo ta tĩ. Ame'ê ta ngi har amõ amõ ke pejukwa ta. Amõ ta ke myra ngã mupia ame'ê ke rehe pejukwa ta tĩ. Amõ ta ke jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pemupirok hú ta tĩ. Hok ngi amõ ta ke pemujan ta pemondo. Amõ amõ ok ta rupi pemujan ta pemondo. ³⁵⁻³⁶ Aja rahã, pehê ke Tupã mupyrara ta. Yman katu ame'ê ta ke amõ ta jukwa. Ame'ê ta ke Tupã mupyrara ta. Pehê riki upa katu te ame'ê mupyraraha ke pepyhyk ta. Ambéu riki katu ame'ê ke a'e. A'e ke amõ jukwa. A'engi amõ amõ heta katu ame'ê ta ke pehê ramũ ta jukwa. Pe, a'ejõhar Sakari rehe uhyk. A'e ke pejukwa tĩ. Mbaraki ra'yr ke a'e. Aja upa katu te jukwa ame'ê ta ke Tupã mupyrara ta. Ame'ê mupyraraha ke pehê aja amõ ta pyhyk ta tĩ. Pehê ke Tupã mupyrara ta. Ko jetehar te apandu pehê pe. Yman katu ame'ê ta ke amõ ta jukwa. Upa

katu te ame'ë jukwaha mupyraraha ke pehë aja ame'ë ta pyhyk ta tĩ — aja Moise je'ëha mu'e ame'ë ta pe Jesu pandu. Parise ta pe pandu tĩ.

Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe kapy katu te ame'ë ke ihĩ. Myrape ihĩ tĩ. Ame'ë mokõi pyter pe Sakari ke amõ jukwa. Tupã rehe ipy'a ke amõ moĩ moĩ rahã, ame'ë myrape 'ar pe hymba ke hapu. (A'ep ixo rahã, a'e ke jukwa ym ta me'ë te'e. Anĩ. Jukwa riki. Katu ym aja.)

Jerusarë ok ta pe har ta rehe Jesu ipy'a katu
(Ruk 13.34-35)

³⁷Jesu pandu tĩ:

—Mã! Jerusarë ok ta pe har ta! Tupã je'ëha pandu ame'ë ta ke pejukwa. Tupã muwyr ame'ë ta ke ita pe pejapi. Aja pejukwa. Pehë rehe ihë jywa ke ihë amaman tar katu tipe. Sapukái ra'yr ta ke ipypo wyr pe imãĩ moĩ. Aja saka pehë rehe ihë apy'a katu tipe. Anĩ. Peputar ym ihë ke. ³⁸A'erehe pehëma'e Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ ke ngã hijar ta oho. (A'ep jy'ar ym te ta ngã tĩ.) ³⁹Ko apandu pehë pe. Apo har ihë rehe pesak ym te ta. “Jandema'e sawa'e te je'ëha rupi tur ame'ë rehe mã peja Tupã usak katu” aja pepandu rahã jõ, ihë rehe pesak ta tĩ — aja Jesu pandu.

24

Tupã rehe jumu'eha renda keruhũ ke amõ ta mujaxer ta
(Mak 13.1-2; Ruk 21.5-6)

¹Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ ngi Jesu uhem oho. Uhem ixo rahã, jumu'eha ta pandu ipe:

—Esarahã! Mã! Katu jumu'eha renda keruhũ ke — aja ipe.

²Jesu pandu:

—A'e tỹ. Pesak katu ehe apo. Yman rahã nixói ta. Ko apandu pehë pe. Peme'ë ke amõ ta upa mujaxer ta kỹ. Ita mokõi mokõi ihĩ ym te ta. Upa katu te ita ke amõ ta ombor ta. Aja rahã, Tupã rehe ngã jumu'eha keruhũ muhãĩ ta — aja jumu'eha ta pe.

Ngã mupyraraha ame'ë rehe har

(Mak 13.3-13; Ruk 21.7-19; 1 Petu 1.6-7; 1 Petu 2.19; 1 Petu 3.14; 1 Petu 4.12-

16)

³Jumu'eha renda keruhũ ngi uhem rahã, ywy'ã 'ar pe jupir oho. Ywy'ã rer Oriwéi ty. A'ep Jesu wapyk uĩ. Pe, amõ ta nixói rahã, jumu'eha ta jõ pandu uwyr ipe. A'eta pandu:

—Myja rahã, ita mokõi mokõi ihĩ ym ta my? Emujekwa jande pe. Ma'e uhyk rahã, nde erejywywyr ta, aja jakwa ta my? Ma'e uhyk rahã, 'ar rehe angaha uhyk ta, aja jakwa ta my tĩ? — aja Jesu pe.

⁴A'e pandu:

—Pesak katu kỹ! Mã peja pehë ke amõ ta muka'u te'e ym. ⁵Heta uwyr ta. “Jesu je'ëha rupi ihë ajur” aja pandu te'e ta. “Ko Kirisutu ihë. Kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ë ke ihë” aja pandu te'e ta tĩ. Pe, heta ngã ke a'eta muka'u te'e ta. ⁶Jumai ha tyapuha ke pehendu ta. “Paite amõ ta jumai ixo” aja pehendu ta tĩ. Pemukahem ym ingi. Aja jumaiha uhyk ta. Uhyk rahã, 'ar rehe angaha uhyk ym we rĩ. ⁷Amõ amõ wyy pe har ta jumai mai ta ngã juehe. Kapitã keruhũ riki amõ kapitã keruhũ namõ jumai mai ta. Amõ amõ wyy pe ngã mi'u nixói te ta. Amõ amõ wyy katak hũ ta. ⁸Upa aja riki ahy py, ame'ëja saka. Kũjã imembyr u'ar tate rahã, ahy py. Aja ahyha mangaha riki. I'i we rahã, ahy te ta. (Aja rahã, amõ we mupyraraha uhyk ta, aja mujekwa katu.)

⁹—Ar rehe angaha uhyk ym rahã we pehë ke amõ ta pyhyk ta. Sonda ta koty pehë ke mondo ta. Pehë ke a'eta mahy ta. Pehë ngi har amõ amõ ke

a'eta jukwa ta tĩ. Ihē kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē rehe ngā parahy ta. Putar ym ta tĩ. ¹⁰ Arahā, ihē rehe jurujar katuha ke heta hijar ta. Pe, ame'ē ta sonda ta pe pandu ta: “Pehī. Peme'ē riki Jesu kotyhar ta ke tĩ. Pepyhyk peho” aja. Ame'ē ta parahy ta ngā juehe tĩ. ¹¹ Pe, heta Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ran uwyr ta. Heta hū ngā ke ame'ē ta muka'u te'e hū ta. A'erehe ihē rehe jurujar katuha ke hijar ta. ¹² Ma'e ka'u te'eha ke i'ar koty te we ohoha. Pe, Tupā rehe ipy'a katuha hijar hijar ta oho. ¹³ Pe, a'ejōhar rehe tapijar te'e we ihē rehe jurujar katu rahā, ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta. ¹⁴ Tupā koty ipy'a ke amō muruwak rahā, ame'ē pe: “Ihē kotyhar ke nde” aja Tupā pandu ta. Ame'ē myrandu katu ke kome'ē wyw keruhū rupi ihē kotyhar ta pandu pandu ta oho. Upa ngā hendu ta. Aja rahā jō 'ar rehe angaha uhyk ta — aja Jesu mujekwa.

*Ahyha keruhū ngā rehe uhyk ta
(Mak 13.14-23; Ruk 21.20-24)*

¹⁵ Ar rehe angaha uhyk ta, ame'ē rehe har Jesu pandu tĩ:

—Ma'e jaxer ai te ame'ē rehe pesak ta tĩ. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ixo ta. Kapy katu te ame'ē pe ixo ta. Ame'ē rehe har Ndanie mupinin yman. A'e riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e tĩ. [Kome'ē paper rehe amō usak rahā, mā peja ekwa katu exo.] ¹⁶ Ame'ē jaxer ai te ame'ē rehe ngā usak rahā, mā peja wyw'ā koty kanim ujan oho. Jundéi wyw pe har ta kanim ujan oho. (Aja rahā, manō ym ta.)

¹⁷ —Hok kupe 'ar pe amō ixo rahā, mā peja hok wyr pe ima'e ke pyhyk ym oho. (I'i pyta ym.) Pahar ujan oho. (Aja rahā, manō ym ta.) ¹⁸ Kupixa pe amō paraky ixo rahā, mā peja hok pe jywyr ym oho. Kamixa pyhyk ym oho. Pahar ujan oho. (Aja rahā, manō ym ta.)

¹⁹ —Ame'ē 'ar rahā, ipusu pe imembyr ixo, ame'ē ta pyrara ta ixo. (Marā ka ym pahar ujaniha.) Imembyr pe kamby me'ē, ame'ē ta pyrara ta ixo tĩ. (Marā ka ym pahar ujaniha.) ²⁰ Tupā namō pepandu katu: “Aman ndy'ar rahā anī. (Aman heta rahā, jande jajan tar ym)” aja. Kuja tĩ. “Jundéu awa tama'e putu'u 'ar rahā anī. (Arahā jundéu awa ta wata ym riki)” aja Tupā namō pepandu. ²¹ Ame'ē jaxer ai te ha 'ar rahā, ngā pyrara te hū ta. Arahā jō pyrara te hū ta. Aja pyrarahe ke amō ukwa ym riki. Kome'ē wyw keruhū Tupā mujā ame'ē ngi har, aja pyrara te ha nixói. Pe, yman rahā, aja uhyk ym ta tĩ. Arahā jō pyrara te hū ta ngā.

²² —Arahā jō aja ahyha keruhū 'ar ke Tupā muheta ym. Aja ym rahā, nixói te ta awa. Upa manō ta. Tupā kotyhar ta ixo. A'erehe ahyha keruhū 'ar ke a'e muheta ym ta. ²³ Pe, pehē pe amō pandu: “Pesarahā! Kirisutu kotete ixo” aja. Ame'ē rehe pejurujar ym. Amō pandu: “Pesarahā! Kirisutu paite ixo” aja. Ame'ē rehe pejurujar ym tĩ. ²⁴ Kirisuturan uhyk ta. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ran uhyk ta tĩ. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ame'ē ta ma'ema'e ta tĩ. Aja Tupā kotyhar ta ke muka'u te'e tar katu. ²⁵ Pehendu katu! Aja uhyk ym rahā we, pehē pe upa ihē apandu. Upa ihē amujekwa ko. ²⁶ Pe, amō ta pandu ta pehē pe. “Pesarahā! Awa nixói te ame'ē pe a'e ixo” aja. Ame'ē rehe pejurujar ym. (A'ep peho ym.) Amō pandu: “Pepaite a'e kanim ixo” aja. Ame'ē rehe pejurujar ym tĩ.

²⁷ —Awa ihē tĩ. Tupā je'ēha rupi ajur. Yman rahā, ihē ajywyr ajur rahā, upa ngā ukwa katu ta. Tupā pirāha muwera rahā, warahy uhemihā koty ixo ame'ē ta ukwa katu. Warahy u'ariha koty ixo ame'ē ta ukwa katu tĩ. Upa katu te awa ta ukwa katu. Aja ihē ajywyr ajur rahā, upa katu te awa ta ukwa katu ta tĩ. ²⁸ Pesarahā! So'o inem ame'ē ke pehī rahā, pahar xumukape ukwa katu.

(Pe, jy'ar oho ehe.) Aja ihê ajywyr ajur rahâ, upa katu te awa ta ukwa katu te ta tî — aja Jesu pandu.

Jesu jywyrriha rehe har

(Mak 13.24-27; Ruk 21.25-28; 2 Tesaron 1.7; 2 Petu 3.10; Apokarip 1.7)

²⁹ A'e pandu tî:

—Ame'ê ahya keruhû 'ar upa rahâ, amô we mâte ma'e uhyk ta. Warahy uwe ta. Jahy wera ym ta tî. Ywa ngi jahy rata u'ar u'ar ta tî. Ywa pe ihî ame'ê ke Tupâ mukatak hû ta. ³⁰ Ame'ê upa rahâ, ihê ajywyrriha ukwaha ke ywa pe ihê amoï ta. Awa ihê tî. Tupâ je'êha rupi ajur. Ywa takâxîha 'ar pe ihê ajywyr ta ajur. Tupâma'e pyrâtâha namô ajur ta. A'e katu te ha namô ajur ta tî. Pe, ihê rehe kome'ê ywy keruhû pe har ta usak rahâ, jixi'u ta. ("Jande ke mupyrara ta apo" aja ukwa, a'erehe jixi'u ta.) ³¹ Tupâma'e jumi'a keruhû tyapu ta. Tupâ riki ima'e je'êha rahoha ta ke muwyr ta. Upa katu te kome'ê ywy keruhû rupi muwyr ta. Pe, upa katu te Tupâ kotyhar ta ke a'eta mujy'ar ta — aja Jesu pandu.

Jesu jywyrriha ke ma'eywa'y mujekwa ta ngâ pe

(Mak 13.28-31; Ruk 21.29-33)

³² A'e pandu tî:

—Ihê ajywyrriha ke ma'eywa'y mujekwa ta pehê pe. Sik'y ke. Hâkâ rehe hokyr uhem rahâ, warahy haku tate, aja pekwa. ³³ Aja ihê ajywyrriha riki. Ihê apandu ramô, ma'e warahy uwe. Ma'e jahy rata ta katak. Upa aja pesak rahâ, ihê riki ajywyr tate, aja pekwa katu ta tî. (Hâkâ rehe hokyr uhem, ame'êja saka.) ³⁴ Pesarahâ! Apandu katu pehê pe. Amô ihê kotyhar ta pyrara hû ta ixo. Upa aja me'ê uhyk ta kÿ. Manô ym ta rî. Upa usak ta. (Anî. Tapijar te'e we ihê rehe jurujar katu ta rî.) ³⁵ Ywa upa kanim ta. Kome'ê ywy keruhû upa kanim ta tî. Ihê apandu ame'ê ke anî. Ame'ê ke kanim ym te ta. (Aja ihê je'êha rehe jurujar katu ame'ê ta tapijar te'e we ixo ta kÿ.) Apandu, aja me'ê upa katu te uhyk ta kÿ — aja Jesu pandu.

Myja rahâ Jesu jywyr ta my?

(Mak 13.32-37; Ruk 12.35-40; Ruk 17.26-30; Ruk 17.34-36; 1 Tesaron 5.2-3; 2 Petu 3.1-15)

³⁶ A'e pandu tî:

—Myja rahâ, ihê ajywyr ta my? Ma'e wera rahâ, ajywyr ta my? My warahy rahâ, ajywyr ta my? Ame'ê ke ukwa ym awa. Ywa pe ixo Tupâ je'êha rahoha ta ukwa ym tî. Ihê riki akwa ym tî. Ihê pái jô ukwa katu. ³⁷ Awa ihê tî. Tupâ je'êha rupi ajur. Ihê ajywyrriha riki kuja. Yman Noe ixo. Arahâ aja saka tî. ³⁸ Y keruhû upa ngâ ke jukwa. Kuja riki. Y keruhû uhyk tate rahâ, aja te'eha ngâ ixo. Amô ta kekar oho. Pe, so'o ke jukwa rahâ, ame'ê ke u'ar riki. Sawa'e ta kÿjâ ta ke pyhyk. Kÿjâ ta sawa'e ta ke pyhyk tî. Aja te'e ngâ ixo. Jarusu keruhû pe Noe ixo ym rahâ we, aja te'e ngâ ixo. ³⁹ Y keruhû uhyk ta, aja ngâ harô ym. Pe, y keruhû uhyk rahâ, upa katu te y jukwa. Aja ihê ajywyr rahâ, ngâ harô ym rahâ, ihê ajywyr ta. Awa ihê tî. Tupâ je'êha rupi ajur.

⁴⁰ —Ihê ajywyr rahâ, kuja ta tî. Kupixa pe mokôï sawa'e ta paraky ixo. Peteï pyta ta a'ep. Amô ke Tupâ je'êha rahoha ta raho ta. ⁴¹ Paratu rok pe mokôï kÿjâ ta paraky u'am. Peteï pyta ta a'ep. Amô ke Tupâ je'êha rahoha ta raho ta. ⁴² A'erehe pesak katu pexo. Peta kÿ. Ihê ajywyrriha angaha ke pekwa ym. A'erehe pesak katu pexo. Ihê riki pehêma'e sawa'e te. ⁴³ Ma'e mukanîha uwyr ame'ê ke ok jar ukwa rahâ, ukwer ym ta tipe. Harô ta tipe. Hok pe mukanîha ixo tate rahâ, a'e ke ok jar mujan ta tipe mondo. ⁴⁴ A'erehe pesak katu pexo. Peta kÿ. Peharô ym pexo rahâ, ihê ajywyr ta. Awa ihê tî. Tupâ je'êha rupi ajur — aja Jesu pandu.

Miasu katu me'ë ke. Katu ym ame'ë ke tĩ.

(Ruk 12.41-48)

⁴⁵ (Miasu katu ame'ë ta aja ixotyhar ta ixo ta me'ë te'e tĩ. Aja Jesu mu'e tar katu.) A'erehe a'e pandu:

—Myja me'ë miasu riki ukwa katu ame'ë ke my? Myja me'ë miasu riki ijar pandu ame'ë ke ma'ema'e katu my? Ko apandu ta. Amõ miasu pe ijar pandu: “Amõ miasu ta rehe esak esak katu exo. Myahy rahã, a'eta mi'u ke eme'ë me'ë katu a'eta pe” aja ijar. Pe, ijar paxia oho. ⁴⁶ Pe, ijar pandu, aja miasu ma'ema'e ixo. Hok pe jywyrr rahã, ame'ë ke rehe ijar usak. Aja rahã, ame'ë miasu hury katu ta. ⁴⁷ Pesarahã! Ihë apandu pehë pe. Ame'ë miasu pe kuja ijar pandu ta: “Katu ame'ë ke nde. Upa katu te ihëma'e ke rehe nde eresak eresak katu ta apo 'y' aja ta.

⁴⁸ —Aja ym rahã, katu ym. Miasu katu ym ame'ë ke rahã, kuja jupandu jupe: “Ihë jar pepaite oho. Yman rahã jywyrr ta” aja jupe. ⁴⁹ Pe, amõ miasu ta ke a'e nupã nupã ta. Pe, jaxer ame'ë ta namõ ma'e ke a'e u'u hũ ta uĩ. Kawĩ ngi ka'u, ame'ë ta namõ u'u uĩ. Ka'u tĩ. ⁵⁰ Pe, ijar rehe harõ ym rahã, ame'ë wera rahã, ijar jywyrr ta. “Apo jywyrr ym we ta rĩ” aja pandu rahã, pahar ijar jywyrr ta. ⁵¹ Ame'ë miasu jaxer ame'ë ke ijar pirok hũ te ta. Mokõi ukwaha ta ke amõ ta mupyrara hũ, aja ame'ë miasu ke ijar mupyrara hũ ta tĩ. (Ahy te hũ,) a'erehe jixi'u hũ ta. (Ahy te hũ,) a'erehe hãi ke su'u su'u ta tĩ — aja Jesu pandu. (A'erehe miasu katu aja Jesu jywyriha rehe ixotyhar ta harõ katu ta me'ë te'e tĩ.)

25

Jande popa kũjãtãi ta rehe har

¹ Jesu pandu tĩ:

—Ihë ajywyrr rahã, kuja riki Tupã ma'eha. Awa riki inamõ ixo ta my? Awa riki inamõ ixo ym te ta my? Ame'ë ke amujekwa ta. Kuja. Amõ rahã, jande popa kũjãtãi ta ixo. Pytun rahã, araparin ke kũjãtãi ta raho. Sawa'e jumendar ame'ë rehe usak oho. ² Awa po wajar peteĩhar upa kũjãtãi ta ukwa katu ame'ë ta ke. Amõ awa po wajar peteĩhar upa anĩ. Ukwa katu ym riki. ³⁻⁴ Awa po wajar peteĩhar upa kũjãtãi ta riki ukwa katu ame'ë ta ke a'eta. A'erehe araparin raho rahã, amõ hyru pe tykwer tyryhem raho. Amõ kũjãtãi ta anĩ. Ukwa katu ym ame'ë ta ke a'eta. A'erehe araparin raho rahã, amõ hyru pe tykwer raho ym. ⁵ Sawa'e jumendar ame'ë ke pyta we rĩ. Uhyk ym we rĩ. I'i hũ pyta. A'erehe kũjãtãi ta pyhĩ hũ. Pe, ukwer tĩ.

⁶ —Pytun pyter pe amõ pandu: “Petur. Sawa'e jumendar ta ame'ë ke petur. Peho. Pesak pehorahã!” aja riki. ⁷ Upa kũjãtãi ta upak. Pe, araparin hapy tĩ. ⁸ Pe, kũjãtãi ukwa katu ame'ë ta pe amõ ta pandu. Ukwa katu ym ame'ë ta pandu: “Jandema'e araparin uwe tate. Jande pe tykwer pemuwyrr we mi” aja. ⁹ “Anĩ. Pehë pe jame'ë rahã, jandema'e uwe ta tĩ. Upa jande pe uhyk ym tykwer. Muhepyha renda pe pejo'ok peho” aja ukwa katu ame'ë ta pandu.

¹⁰ —A'erehe ukwa katu ym ame'ë ta jo'ok oho. A'eta nixói rahã, sawa'e jumendar ame'ë ke uhyk uwyr. Awa po wajar peteĩhar upa kũjãtãi riki araparin hapy, aja ixo. Pe, sawa'e namõ ixo oho. Ngã mi'u matyr ame'ë rehe ixo oho. Huryha rehe ixo katu. Upa ixo rahã, hukwen ke amõ kynda katu.

¹¹ —I'i rahã amõ kũjãtãi ta uhyk uwyr tĩ. “Sa'e! Hukwen epirar jande pe” aja riki. ¹² “Anĩ ta. Pehë ke ihë akwa ym” aja sawa'e jumendar ame'ë ke pandu — aja Jesu pandu.

¹³ A'e pandu tĩ:

—Aja riki ihê ajywyriha. Myja rahã, ihê ajywyr ta my? Ame'ê ke pekwa ym. My warahy rahã, ihê ajywyr ta my? Ame'ê ke pekwa ym tî. A'erehe pesak katu kÿ. Peharô katu pexo — aja jumu'eha ta pe.

Mahapyr miasu ta ame'ê rehe har

(Ruk 19.11-27)

¹⁴Jesu pandu tî:

—Ihê apandu ame'ê ke ihê kotyhar ta ma'ema'e katu rahã, ma'e katu ame'ê ke ihê ame'ê me'ê ta a'eta pe. Ame'ê rehe har amujekwa ta apo. Kuja riki. Amô sawa'e ixo. Pepsaite paxia tate rahã, miasu ta pe a'e pandu: “Upa ihêma'e ke rehe pesak” aja. ¹⁵Pe, tamatarer ke a'e me'ê me'ê. Amô miasu pe 5.000 itatuwyr tamatarer me'ê. Amô pe 2.000 itatuwyr tamatarer a'e me'ê. Amô pe 1.000 itatuwyr tamatarer a'e me'ê. Miasu ta ma'eha ukwa katuha, aja ijar me'ê me'ê. Upa me'ê rahã, pepsaite paxia oho.

¹⁶—Kuja, 5.000 itatuwyr tamatarer pyhyk, ame'ê miasu pahar oho. Ame'ê tamatarer namô muhepy hepy. Pe, muheta. Amô 5.000 itatuwyr tamatarer pyhyk. (A'erehe 10.000 hetaha apo 'y.) ¹⁷Aja amô miasu tî. Kuja, 2.000 itatuwyr tamatarer pyhyk ame'ê ke. Tamatarer namô a'e muhepy hepy tî. Pe, muheta tî. Pe, amô 2.000 itatuwyr tamatarer ke a'e pyhyk. (A'erehe 4.000 hetaha apo 'y.) ¹⁸Amô miasu anî. 1.000 itatuwyr tamatarer pyhyk ame'ê ke. Ywykwar ke a'e pykûi oho. Pe, ijarma'e tamatarer ke a'ep a'e mou. Jupyk tî.

¹⁹—Yman rahã, miasu jar jywyr uwyr. Pe, miasu ta ma'ema'eha ke a'e ukwa ta. ²⁰Kuja, 5.000 itatuwyr tamatarer pyhyk, ame'ê miasu uhyk py. Ijar pe 5.000 itatuwyr tamatarer ke a'e mujwyr. A'e pandu: “Sawa'e! Kuja 5.000 itatuwyr tamatarer ihê pe nde ereme'ê. Esarahã! Ko amô 5.000 itatuwyr tamatarer ke ihê apyhyk. Amuheta riki. A'erehe ko 10.000 hetaha kohî” aja ijar pe. ²¹“Mâ! Katu! Nde katu. Ihê apandu ame'ê ke nde erema'ema'e katu. Ta'yr mi tamatarer namô nde ereparaky. Apo heta ame'ê namô nde ereparaky ta. Ejur. Ihê rury katu riki. Aja nde rury katu nde erexo tî” aja ijar ipe.

²²—Pe, amô miasu uhyk uwyr tî. Kuja, 2.000 itatuwyr tamatarer pyhyk ame'ê ke a'e. A'e pandu: “Sawa'e! Kuja, 2.000 itatuwyr tamatarer ihê pe nde eremuwyr. Ame'ê kohî. Esarahã! Amô we 2.000 itatuwyr tamatarer ke ihê apyhyk. Amuheta riki. A'erehe ko 4.000 hetaha kohî” aja ijar pe.

²³“Mâ! Katu! Nde katu. Ihê apandu ame'ê ke nde erema'ema'e katu. Ta'yr mi tamatarer namô nde ereparaky. Apo heta ame'ê namô nde ereparaky ta. Ejur. Ihê rury katu riki. Aja nde rury katu nde erexo tî” aja ijar ipe.

²⁴—Pe, kuja, 1.000 itatuwyr tamatarer pyhyk, ame'ê miasu uhyk uwyr tî. Pandu: “Sawa'e! Amô rehe nde erepyrara nde eresak ym ame'ê ke nde, aja akwa. Amôma'e kupixa ngi ma'e ke nde ere'u. Nde erejytym ym, ame'ê kupixa ngi. Amôma'e ke nde erematyr tî. Nde erejytym ym ame'ê ke, amô riki jytym. (Aja rahã, amô riki paraky ame'ê ke nde erepyhyk.)” ²⁵Nde ngi ihê akyje. A'erehe nema'e tamatarer ke ywykwar pe ihê amukanim araho. Esarahã! Ko 1.000 itatuwyr tamatarer nema'e ke” aja ijar pe. ²⁶Ame'ê ke rehe hendu rahã, ijar pandu ipe: “Mâ! Nde katu ym! Jyty'm ame'ê ke nde. Ihê ajytym ym, ame'ê kupixa pe har ma'e ke ihê a'u. Ihê ajytym ym, amô jytym ame'ê ke ihê amatyr, aja nde erekwa katu. Amô paraky ame'ê ke ihê apyhyk, aja nde erekwa katu. ²⁷Aja rahã, tamatarer renda pe ihêma'e tamatarer ke nde eremupyta ta me'ê te'e. Aja rahã, amô ta riki ihêma'e tamatarer namô paraky ta tipe. Aja muheta ta tipe. Aja rahã, ihê ajywyr rahã, i'ar koty te we ihêma'e tamatarer muheta ta tipe” aja ijar pandu. ²⁸Pe, amô miasu pe ijar pandu tî: “Tamatarer ejo'ok ingi. Miasu katu ym ame'ê ke ngi ejo'ok. Pe, 10.000 hetaha namô ixo ame'ê pe eme'ê. ²⁹Ma'e ta'yr mi ame'ê namô amô

ma'ema'e rahã, amõ we hũ amõ me'ẽ ta ipe. Aja rahã, ima'ehũ ta. Pe, ma'e ta'yr mi ame'ẽ namõ amõ ma'ema'e ym rahã, ame'ẽ ta'yr mi ame'ẽ ke amõ jo'ok ta ingi. Aja rahã, nixói te ta ima'e ke. ³⁰ Apo kome'ẽ miasu jaxer ame'ẽ ke embor eho, soroka pe. Pytuniha renda pe embor. A'ep ahy ta. A'erehe jixi'u ta. Ahy te ta, a'erehe hãi ke su'u su'u ta" aja ijar pandu — aja Jesu pandu.

(Aja Tupã kotyhar ta ma'ema'e ta me'ẽ te'e tí. Ma'e ke Tupã me'ẽ, ame'ẽ namõ ma'ema'e katu ta me'ẽ te'e tí.)

*Ngã ke Jesu mupyrara ta, a'ejõhar ame'ẽ ke
(Apokarip 20.11-14)*

³¹ Jesu pandu tí:

—Ko awa ihẽ tí. Tupã je'ẽha rupi ajur. Kapitã keruhũ aja ihẽ ajoywyr rahã, Tupã je'ẽha rahoha ta ihẽ namõ uwyr ta tí. Arahã myrape katu te ame'ẽ pe ihẽ awapyk ta aĩ. ³² Pe, upa katu te kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ke mujy'ar ta. Tupã je'ẽha rahoha ta mujy'ar ta. Ihẽ ruwa koty mujy'ar ta. Pe, ngã ke ihẽ amondo mondo ta. Se koty amõ ta ke ihẽ amondo ta. Amõ ta amõ koty. Arapuharan usakiha ta aja saka. Arapuhame ta ke arapuharan ta pyter ngi mondo mondo. Aja ngã ke ihẽ amondo mondo ta tí. ³³ Katu ame'ẽ ta ke ihẽ jywa katu koty ihẽ amondo ta. Amõ pyta ame'ẽ ta ihẽ jywa'i koty ihẽ amondo ta. ³⁴ Ihẽ riki kapitã keruhũ. Pe, ihẽ jywa katu koty i'ãi, ame'ẽ ta pe kuja ihẽ apandu ta: "Pejur! Pehẽ riki ihẽ pái ke muhury katu ame'ẽ ta ke pehẽ. Ihẽ pái renda pe pexe peho. Ame'ẽ renda ke yman a'e mukatu. Kome'ẽ ywy keruhũ a'e mujã rahã, ame'ẽ renda ke a'e mujã pehẽ pe tí. Apo pexe peho a'ep. ³⁵ Pesarahã! Ihẽ myahy rahã, ihẽ pe pehẽ mi'u peme'ẽ. Ihẽ hyngwéi rahã, y ke ihẽ pe peme'ẽ tí. Ihẽ rehe pesak ramõ rahã, pehẽ rok pe ihẽ ke pemupyta katu tí. ³⁶ Ihẽma'e mundeha nixói rahã, pehẽma'e mundeha ihẽ pe peme'ẽ tí. Ihẽ ahy axo rahã, ihẽ pe puhã peme'ẽ katu tí. Kyndaha pe ihẽ axo rahã, ihẽ rehe pesak pejur tí" aja ihẽ apandu ta.

³⁷ —Aja rahã, ihẽ jywa katu koty i'ãi ame'ẽ ta pandu ta. Katu ame'ẽ ta ke ame'ẽ ta. Kuja pandu ta: "Sawa'e! Myja rahã nde myahy, pe, jande mi'u nde pe jame'ẽ my? Jakwa ym. Myja rahã, nde nengwéi, pe, nde pe y jande jame'ẽ my tí? Jakwa ym tí. ³⁸ Myja rahã, nde rehe jasad ramõ, pe, jande rok pe nde ke jamupyta my? Jakwa ym tí. Myja rahã, nema'e mundeha nixói, pe, jandema'e mundeha ke jame'ẽ nde pe my tí? Jakwa ym tí. ³⁹ Myja rahã, nde ahy nde erexo, pe, nde pe puhã jame'ẽ katu my? Jakwa ym tí. Myja rahã kyndaha pe nde erexo, pe, nde rehe jasad jaho my? Jakwa ym tí" aja ihẽ pe.

⁴⁰ —Pe, ihẽ apandu ta. Ihẽ riki kapitã keruhũ. Kuja apandu ta: "Ko apandu pehẽ pe. Ko ihẽ kotyhar ta ixo. Ihẽ mu ta aja riki. 'Katu ym' aja amõ ta ukwaha naĩ. Ame'ẽ ta pe ma'e ke pema'ema'e rahã, ihẽ pe pema'ema'e katu, ame'ẽja saka. A'erehe ihẽ pái renda pe pehẽ rury katuha namõ pexe peho" aja ihẽ apandu ta.

⁴¹ —Pe, ihẽ jywa'i koty i'ãi, ame'ẽ ta pe kuja ihẽ apandu ta: "Peho ihẽ ngi! Pehẽ riki Tupã mupyrara ta ame'ẽ ta ke pehẽ. Tata keruhũ renda pe peho. Ame'ẽ tata uwe ym te ta. Ame'ẽ renda ke Tupã mujã. A'ep Satana ke mupyrara ta. (Ãjã ramõi ke a'e.) Ame'ẽ renda ke tata keruhũ renda. Satana kotyhar ta ke a'e mupyrara ta a'ep tí. Ame'ẽ renda pe peho. ⁴² Pesarahã! Ihẽ myahy rahã, pehẽ mi'u ihẽ pe peme'ẽ ym. Ihẽ hyngwéi rahã, y ke ihẽ pe peme'ẽ ym tí. ⁴³ Ihẽ rehe pesak ramõ rahã, pehẽ rok pe ihẽ ke pemupyta ym tí. Ihẽma'e mundeha nixói rahã, pehẽma'e mundeha ke ihẽ pe peme'ẽ ym tí. Ihẽ ahy rahã, ihẽ pe puhã peme'ẽ ym tí" aja ihẽ jywa'i koty i'ãi ame'ẽ ta pe apandu ta.

44—Pe, a'eta pandu ta ihê pe: “Sawa'e! Myja rahã, nde myahy my? Pe, jande mi'u jame'ë ym nde pe my. Jakwa ym. Myja rahã, nde nengwéi my? Pe, y jame'ë ym nde pe my? Jakwa ym tí. Myja rahã, nde rehe jasak ramô my? Pe, jande rok pe nde ke jamupyta ym my? Jakwa ym tí. Myja rahã, nema'e mundeha nixói my? Pe, jame'ë ym nde pe my? Jakwa ym tí. Myja rahã, nde ahy my? Pe, puhã jame'ë ym nde pe my? Jakwa ym tí. Myja rahã, kyndaha pe nde erexo my? Pe, nde rehe jasak ym jaho my? Jakwa ym tí” aja ta.

45—Ihê riki kapitã keruhû. Kuja ame'ë ta pe ihê apandu ta. “Ko apandu pehê pe. Ihê kotyhar ta kohî. ‘Ame'ë ta katu ym’ aja amô ta ukwaha naî. Ame'ë ta pe ma'e ke pema'ema'e ym rahã, ihê pe ma'e ke pema'ema'e ym tí, ame'ëja saka” aja ihê apandu ta. 46 Pe, ame'ë ta ke mupyraraha renda pe ihê pái mondo ta. A'ep ahyha upa ym te ta. Katu ame'ë ta anî. Ihê pái namô aja te'e ta ixo. Uhã te hú ta a'eta — aja Jesu pandu.

26

“Jesu ke japyhyk ta” aja pa'ihu ta pandu pandu
(Mak 14.1-2; Ruk 22.1-2; Juã 11.45-53)

1-2 Jywyriha rehe har upa a'e mu'e rahã, jumu'eha ta pe a'e pandu:

—Mokôi jaker rahã, Pasuko 'ar rehe uhyk ta. Awa ihê tí. Tupã je'ëha rupi ajur. Ihê ruwajan ta ke ihê rehe amô muhyk ta werur. Pe, ame'ë ta ihê ke jukwa ta. Myra ngã mupia ame'ë ke rehe jukwa ta — aja Jesu.

3 Pe, pa'ihu ta jy'ar oho. Jundéu awa tamüi ta namô jy'ar oho. Kái rok keruhû pe jy'ar. Kái riki jundéu awa tama'e pa'í keruhû. 4 A'eta pandu pandu a'eta jupe: “Jesu ke jande japyhyk ta jaho. Ngã ukwa ym ha rupi japyhyk ta. Pe, a'e ke jande jajukwa ta. 5 Pasuko 'ar rahã, japyhyk ym we ta rî. Anî. Arahã japyhyk rahã, ngã parahy ta. Mutyapu tyapu hû ta. Katu ym aja. A'erehe arahã japyhyk ym we ta rî” aja a'eta jupe.

Ma'e piheha ke Jesu ãkã rehe kûjã jyhê
(Mak 14.3-9; Juã 12.1-8)

6 Mbeta ok ta pe Jesu ihî. Simã rok pe ihî. Ame'ë Simã riki yman pere ma'e u'u hû ame'ë namô ixo. Apo anî. Upa ka'ë katu. 7 Ma'e ke Jesu u'u uî rahã, kûjã uhyk uwyr ehe. Ma'e piheha ke a'e werur. Ame'ë hepy hû ame'ë ke. Hyru pe werur. Ame'ë hyru riki aramba ke te'e mujã ame'ë ke. Pe, kyndaha ke mopok rahã, tykwer ke Jesu ãkã rehe kûjã jyhê. 8-9 Ame'ë rehe jumu'eha ta usak rahã, parahy kûjã rehe. A'eta je'ë je'ë hû:

—Mã! Tykwer upa kanim. Ame'ë tykwer ke amô muhepy rahã, tamatarer hû pyhyk ta tipe. Pe, ame'ë tamatarer ke ima'e ym te ame'ë ta pe amô me'ë me'ë katu ta tipe — aja riki.

10 Jumu'eha ta panduha ke Jesu ukwa. A'erehe a'eta pe kuja a'e pandu:

—Kûjã rehe har aja ym peje'ë je'ë. Ma'e katu ame'ë ke ihê pe a'e ma'e. 11 Ima'e ym te ame'ë ta pe ma'e ke peme'ë tar katu rahã, pete'e a'eta ixo. Aja te'eha a'eta ixo koropi. Ihê anî. Aja te'eha pehê namô ihê axo ym ta. 12 Kûjã putar aja a'e ma'e katu. Pesarahã! (Jundéu awa manô rahã, hete ke amô ta mupihe te'e, aja te'eha a'eta ma'eha.) Aja ihê rehe tí. Ihê amanô ym rî. Ko ihê ke mouha rehe kûjã upa mupihe. (A'erehe ihê rehe pyaiha apo mujesak rahã, katu tiki.) 13 Pesarahã! Apo ihê apandu katu. Ihê rehe har myrandu katu ke amô ta pandu pandu raho. Kome'ë wyw keruhû rupi pandu pandu raho rahã, kome'ë kûjã ma'eha rehe har pandu ta tí. Kûjã ma'eha ke harái ym ta ngã — aja Jesu pandu.

*Pa'ihu ta koty Jun oho
(Mak 14.10-11; Ruk 22.3-6)*

¹⁴ Pe, jundéu awa tama'e pa'ihu ta koty Jun oho. Jun amō her Ikario. Awa py mokōi jumu'eha ta ngi har peteī a'e. ¹⁵ A'e pandu:

—Jesu rehe pehē ke amuhyk araho rahā, myja tamatarer hetaha peme'ē ta ihē pe my? — aja pa'ihu ta pe.

—Jande pypa, amō jande popa hetaha (30) jame'ē ta nde pe — aja pa'ihu ta pandu.

Pe, itatuwyr tamatarer ke pa'ihu ta manga. Kuja, 30 hetaha me'ē Jun pe.

¹⁶ A'engi Jesu rehe pa'ihu ta ke muhyk ta raho ame'ē angaha ke rehe Jun harō ixo.

*Pasuko 'ar ke Jesu ta ukwa ukwa uī
(Mak 14.12-21; Ruk 22.7-14; Ruk 22.21-23; Juā 13.21-30)*

¹⁷ Pasuko 'ar rahā, jundéu awa ta arapuharan ra'yr ka'ē ke u'u. Arahā mbeju ke mupururukiha nixói ame'ē ke u'u py. Ame'ē 'ar rehe har Jesu pe jumu'eha ta pandu:

—Pasuko 'ar rahā, arapuharan ra'yr ka'ē ke nde ere'u ta. Ame'ē ke jamatyr, aja nde ereputar. My jamatyr ta my? — aja ipe.

¹⁸ Jesu pandu:

—Paite awa ok ta hū ihī, Jerusarē ok ta ke. A'ep peho. A'ep amō sawa'e ixo. Pepandu ipe: “Jandema'e mu'eha pandu: 'Ihē ahoha angaha rehe uhyk. Ihēma'e jumu'eha ta namō arapuharan ra'yr ka'ē ke ihē a'u ta kŷ. Nde rok pe a'u ta kŷ' aja ipe” — aja jumu'eha ta pe pandu. (“Ohoha angaha” aja pandu rahā: “A'e manō ta” aja mujekwa.)

¹⁹ Jesu pandu ame'ē ke jumu'eha ta ma'e katu. Pasuko 'ar rahā, a'eta mi'u ke a'eta matyr. ²⁰ Pytun ramō rahā, ame'ē renda pe Jesu ta oho. Pe, awa py mokōi jumu'eha ta namō Jesu wapyk. Arapuharan ra'yr ka'ē ke u'u. ²¹ A'eta u'u uī rahā, Jesu pandu:

—Ko apandu pehē pe. Pehē ngi har peteī ihē rehe ihē ruwajan ta ke muhyk ta werur — aja riki.

²² Ame'ē ke rehe a'eta hendu rahā, a'eta pyai uī. Peteī teī Jesu pe pandu:

—Sawa'e! Ihē ke ame'ē my? — aja ipe.

²³ Jesu pandu:

—Ihē namō arapuharan ra'yr rykwer namō mbeju ke mururu, ame'ē ihē rehe ihē ruwajan ta ke muhyk ta werur. ²⁴ Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Myja ihē amanō ta my, ame'ē ke Tupā je'ēha rehe amō mupinim. Ame'ē panduaha aja ihē amanō ta. Aja ihē rehe ihē ruwajan ta ke muhyk ta werur, ame'ē ke mā Tupā mupyrara hū ta. Ame'ē imāi pusu ngi u'ar ym rahā, katu ta tipe — aja jumu'eha ta pe pandu.

²⁵ Jun pandu. A'e riki Jesu rehe huwajan ta ke muhyk ta werur ame'ē ke a'e. Kuja pandu:

—Sawa'e! Ihē ke ame'ē my? — aja.

—A'e tŷ — aja Jesu pandu.

*Jesu manōha ke ukwa ukwa uī ame'ē rehe har
(Mak 14.22-26; Ruk 22.15-20; 1 Korin 11.23-25)*

²⁶ A'eta mi'u ke u'u uī rahā, mbeju ra'yr ke Jesu pyhyk. Tupā namō a'e pandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u jande pe nde ereme'ē katu” aja. Upa rahā, mbeju ke mopok, pe, jumu'eha ta pe me'ē me'ē. Pandu:

—Ko pepyhyk. Pe'u. Kome'ē riki ihē rete — aja Jesu.

²⁷ Upa rahā. Ita rekúi ra'yr ke a'e pyhyk tī. Ame'ē pe ma'eywa rykwer ihī, uwa rykwer ke. Tupā namō pandu tī: “Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u

jande pe nde ereme'ē katu" aja. Pe, ita rekúi ra'yr ke jumu'eha ta pe me'ē. A'e pandu:

—Pehē johu pe'u. ²⁸ Kome'ē riki ihē ruwy. Ihē ruwy uhem ta, a'erehe Tupā pandu katu ta: "Ihē ra'yr rehe amō jurujar katu rahā, ame'ē ke ihē amuhā katu ta" aja Tupā pandu. Ihē ruwy uhem ta, a'erehe heta ngā rehe ipy'a ke Tupā mujywyr katu ta. Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Ame'ē ta rehe ipy'a ke a'e mujywyr katu ta. ²⁹ Ko apandu pehē pe. Uwa rykwer ihē a'u ym te ta apo 'y. Kapitā keruhū aja ihē ke ihē pái keruhū mu'am ta kŷ. Arahā jō pyahu ame'ē ke pehē namō a'u ta kŷ tī — aja Jesu.

³⁰ Tupā rehe har upa jyngar rahā, ywy'ā koty a'eta oho. Ywy'ā rer Oriwéi ty.

"Jesu ke akwa ym" aja Petu te'e pandu ta
(Mak 14.27-31; Ruk 22.31-34; Juā 13.36-38)

³¹ Pe, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Kome'ē pytun rahā, upa katu te ihē ngi pejan ta peho kŷ. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

"Arapuharan usakiha ke Tupā jukwa ta.

Aja rahā, upa arapuharan ta uhāi ta oho" aja amō mupinim.

—Aja ihē ke jukwa rahā, upa ihē ngi pejan ta peho tī. ³² Pe, ihē ke Tupā mukwera katu ta muhem rahā, Ngariréi ywy pe pehē ndutar koty ihē aho ta — aja Jesu.

³³ Petu pandu ipe:

—Nde ke ihē ahijar ym te ta. Nengi upa amō ta ujan ta oho. Ihē anī ta. Nde namō apyta ta kŷ — aja Jesu pe.

³⁴ Jesu pandu:

—Petu! Ko apandu katu nde pe. Kome'ē pytun upa ym rahā we, sapukái je'ē ym rahā we, mahapyr nde erepandu ta: "Jesu ke akwa ym ihē" aja nde erepandu ta — aja Petu pe Jesu pandu.

³⁵ —Anī. Aja ihē apandu ym te ta. Nde namō ihē ke amō ta jukwa rahā: "Nde rehe har akwa ym ihē" aja ihē apandu ym te ta — aja Petu pandu ipe. Upa amō jumu'eha ta aja pandu ipe tī.

Ngese renda pe Tupā namō Jesu pandu pandu
(Mak 14.32-42; Ruk 22.39-46)

³⁶ Pe, amō renda pe Jesu oho, Ngese renda pe. Jumu'eha ta inamō oho tī. A'e pandu:

—Se pewapyk we rī. Kotete Tupā namō apandu ta aho — aja jumu'eha ta pe pandu.

³⁷ Pe, iākā koty we Petu ke a'e raho. Mokōi Semende ra'yr ta ke a'e raho tī. Tian ke. Juā amō. Pyai te riki Jesu. ³⁸ Petu ta pe a'e pandu:

—Apyai te hū ihē ke. Amanō aja ihē apyaiha tī. Se pepyta we rī. Peker ym we rī — aja.

³⁹ A'engi a'e oho we. Ipixi'a pe u'ar te'e oup. Pe, Tupā namō pandu pandu:

—Papa! Nde ereputar rahā, ihē apyarahā ngi ihē ke emuhem kŷ. Anī. Ihē aputar ame'ē ke ema'e ym. Nde ereputar ame'ē ke ema'e katu — aja Jesu.

⁴⁰ Upa pandu rahā, mahapyr jumu'eha ta rehe uhyk tī, Petu ta rehe. A'eta ukwer ou. Mupak rahā, Petu ta pe a'e pandu:

—Mā! Peker peju. Ta'yr mi ihē namō pesak ym we rī. ⁴¹ Peker ym we rī. Tupā namō pepandu. Aja rahā pejurujar katuha ke amō ta manga rahā, pehijar ym ta. Ihē namō nde erepyta tar katu te. Anī. Nde riki pitu te'e — aja Jesu pandu.

⁴² Pe, Petu ta ngi a'e oho we tī. Tupā namō pandu tī. Kuja:

—Papa! Ihē apyraraha ke marā ka ym aha oho ihē ngi rahā, ihē py'ahu te'e ahendu katu ta kŷ. Nde ereputar ame'ē ke ihē ama'e ta kŷ — aja Jesu pandu.

⁴³ Upa pandu rahā, Petu ta koty a'e jywyr tī. A'eta ukwer ou tī. Pyhŷi riki.

⁴⁴ Pe, a'eta ngi a'e oho we tī. Tupā namō pandu tī. Ipái namō pandu ramō, aja a'e pandu tī. Mahapyrihar ke a'e pandu. ⁴⁵ Pe, upa rahā, Petu ta koty a'e jywyr tī. Mupak rahā, a'eta pe pandu:

—Mā! Peker peju. Mā! Peputu'u peju we rī. A'ewan pekeriha. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Pesarahā! Ihē ruwajan ta ke ihē rehe amō muhyk ta werur. Ame'ē angaha ke rehe uhyk oho. ⁴⁶ Pepu'am. Jahorahā! Pesarahā! Ihē ruwajan ta ke ihē rehe amō muhyk ta werur. Ame'ē ke petur ixo — aja Petu ta pe Jesu pandu.

Jesu ke amō ta pyhyk

(Mak 14.43-50; Ruk 22.47-53; Juā 18.3-12)

⁴⁷ Jesu pandu u'am rahā, Jun uhyk uwyr ehe. Awa py mokōi jumu'eha ta ngi har pētēi a'e. Jun namō heta amō ta ixo. Tamarā a'eta pyhyk werur. Kyse puku pyhyk werur tī. Jesu koty heta a'eta ke pa'ihu ta mondo. Ixoty heta a'eta ke jundéu awa tamūi ta mondo tī. ⁴⁸ Ame'ē ta pe Jun pandu ramō:

—Kuja Jesu ke pekwa ta. Huwa ke ihē apyter. Ame'ē riki Jesu. Pahar pepyhyk a'e ke — aja.

⁴⁹ Jun uhyk rahā, pahar Jesu rehe uhyk oho. Pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Ko nde ere'am — aja.

(Pe, huwa ke a'e pyter.) ⁵⁰ Jesu pandu:

—Mā! Sa'e! Ame'ē rehe pejur — aja Jun pe.

Pe, ngā uwyr. Jesu jywa ke hātā a'eta pyhyk. ⁵¹ Jesu namō ixo ame'ē ta ngi har amō riki kyse puku ke muhyr ta. Ame'ē ke nde erekwa riki. Heta te hū a'e muwyr ta. Kuja, 12.000 hetaha ta. Ame'ē ta ihē namō jumai ta. Anī. Ame'ē ke aputar ym. (A'erehe apandu ym ta.) ⁵⁴ Tupā je'ēha rahoha ihē pe a'e muwyr ta tipe rahā, Tupā je'ēha rehe panduha ihī, aja uhyk ym ta. Ihē apyrara ta, aja uhyk ym ta. A'erehe: "Tupā je'ēha rahoha ta ke emuwyr" aja apandu ym ta ihē pái pe — aja jumu'eha pe pandu.

—Anī. Hyru pe nema'e kyse puku emujywyr. Kyse puku namō jumai ame'ē ke kyse puku pe amō jukwa ta. ⁵³ Ihē pái pe apandu rahā, pahar ihē pe Tupā je'ēha rahoha ta ke muwyr ta. Ame'ē ke nde erekwa riki. Heta te hū a'e muwyr ta. Kuja, 12.000 hetaha ta. Ame'ē ta ihē namō jumai ta. Anī. Ame'ē ke aputar ym. (A'erehe apandu ym ta.) ⁵⁴ Tupā je'ēha rahoha ihē pe a'e muwyr ta tipe rahā, Tupā je'ēha rehe panduha ihī, aja uhyk ym ta. Ihē apyrara ta, aja uhyk ym ta. A'erehe: "Tupā je'ēha rahoha ta ke emuwyr" aja apandu ym ta ihē pái pe — aja jumu'eha pe pandu.

⁵⁵ Ngā pe Jesu pandu:

—Ma'e mukanīha aja ihē ke pepyhyk pejur tī. A'erehe kyse puku namō pejur. Tamarā namō. Wera rahā pamē katu te Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē amu'e axo. Arahā ihē ke pepyhyk ym. ⁵⁶ Apo ihē ke pepyhyk. Katu 'y. Aja rahā yman Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim, aja upa uhyk apo 'y — aja Jesu pandu.

Pe, Jesu ke upa katu te jumu'eha ta hijar oho. Ujan oho ingi.

Ngā panduha renda pe Jesu ke amō ta raho

(Mak 14.53-65; Ruk 22.54-55; Ruk 22.63-71; Juā 12.15-16; Juā 18.19-24)

⁵⁷ Jesu ke amō ta pyhyk. Ame'ē ta jundéu awa tama'e pa'i keruhū rok pe pyhyk raho. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū rer Kái. Moise je'ēha ke mu'e ame'ē ta jy'ar a'ep. Jundéu awa tamūi ta aja tī. Jy'ar a'ep tī. ⁵⁸ Petete Jesu raikwer rupi Petu tur ixo. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū rok soroka pe jō uhyk oho. A'ep harōha ta namō a'e wapyk. Ma'e Jesu namō amō ta ma'e ta my, ame'ē ke Petu ukwa tar katu uī tī.

⁵⁹ Jesu katu ym, aja pandu te'e ame'ë ta ke pa'ihu ta kekar. A'ep jy'ar ame'ë ta aja tĩ. Pandu te'e ame'ë ta mahem rahã, ame'ë panduha rupi Jesu ke a'eta jukwa ta. ⁶⁰ Pe, a'eta kekar tipe. Heta te'e pandu ehe har tipe. Pe, mokõi sawa'e ta pandu uwyr. ⁶¹ Kuja a'eta pandu:

—Peme'ë sawa'e kuja pandu: “Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ ke ihẽ upa amai ta. Pe, mokõi aker rahã, amõ pyahu ame'ë ke ihẽ amujã ta” aja peme'ë sawa'e pandu — aja mokõi sawa'e ta pandu.

⁶² Pa'i keruhũ pu'am. Pandu Jesu pe:

—Mokõi sawa'e ta pandu. Myja me'ë nde erepandu ta apo my? — aja ipe.

⁶³ Jesu pandu ym. Amõ we pa'i keruhũ pandu ipe:

—Tupã je'ëha rupi ihẽ apandu nde pe. Uhã te hũ ame'ë ke a'e. Jete har te nde erepandu ym rahã, mã peja nde ke Tupã mupyrara. Apo jande pe epandu katu. Kirisutu ke nde my? Kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ë ke nde my? Tupã ra'yr nde my? — aja.

⁶⁴ Jesu pandu ipe:

—A'e tỹ. Apandu pehẽ pe. Awa ihẽ tĩ. Tupã je'ëha rupi ajur. Apo har kupe koty Tupã rake ihẽ awapyk ta aho kỹ. Ame'ë ke pekwa ta. Ywa takãxĩha 'ar pe ihẽ ajywyr ta ajur tĩ. Ame'ë rehe pesak ta tĩ — aja pandu. (“Tupã rake” aja Jesu pandu rahã: “Tupã a'e tĩ” aja mujekwa.)

⁶⁵ Jesu pandu ame'ë ke rehe pa'i keruhũ hendu rahã, ima'e mundeha ke pa'i keruhũ musak. (Aja rahã, Tupã parahy tĩ, aja mujekwa naĩ.) Pe, pandu: —Mã! Pehendu my! Peme'ë riki Tupã aja jupe. Katu ym aja. Peme'ë rehe har amõ pandu ame'ë ke jakekar ym ta apo 'y. ⁶⁶ Myja pekwa my? — aja.

Amõ ta pandu:

—Katu ym riki a'e. Manõ ta me'ë te'e — aja.

⁶⁷ Pe, Jesu ruwa rehe a'eta tymũ. Nupã tĩ. (Eha ke pan pe jupyk.) Pe, ipo pe huwa ke nupã. Ame'ë ta pandu:

⁶⁸ —Kirisutu! Awa nde ke nupã my? Epandu jande pe! — aja Jesu pe.

Jesu rehe har Petu pandu te'e

(Mak 14.66-72; Ruk 22.56-62; Juã 18.17-18; Juã 18.25-27)

⁶⁹ Soroka pe Petu wapyk uĩ rahã, jundéu awa tama'e pa'i keruhũma'e parakyha uhyk uwyr ehe. Kũjã ke. Kuja pandu ipe:

—Jesu namõ nde erexo ame'ë ke nde. Jesu ngariréi ywy pe har namõ — aja.

⁷⁰ Pe, Petu te'e pandu:

—Anĩ. Ihẽ akwa ym ehe har. Nde erepandu ame'ë ke akwa ym ihẽ — aja.

⁷¹ Pe, soroka pe a'e oho, hukwen rake. Amõ kũjã parakyha usak ehe. Pe, a'ep i'ãĩ ame'ë sawa'e ta pe a'e pandu:

—Jesu Nasare ok ta pe har ke a'e. Inamõ ixo ame'ë kohĩ — aja.

⁷² Amõ we Petu te'e pandu tĩ:

—Anĩ. Ihẽ akwa ym ehe har. Jete har te ihẽ apandu. Akwa ym ehe har. Jete har te apandu ym rahã, mã peja ihẽ ke Tupã mupyrara katu — aja.

⁷³ A'ep sawa'e ta pu'am u'am. I'i atu rahã, ame'ë ta uhyk uwyr ehe, Petu rehe. Pandu ipe:

—A'e riki. Peme'ë ta ngi har nde tĩ. Nde je'ëha riki ngariréi ywy pe har je'ëha aja jahendu. A'erehe a'eta ngi har nde tĩ, aja jakwa — aja pandu.

⁷⁴ Petu te'e pandu tĩ:

—Jete har te ihẽ apandu. Jesu rehe har ihẽ akwa ym. Jete har te ihẽ apandu ym rahã, mã peja ihẽ ke Tupã mupyrara — aja.

Upa Petu pandu rahã, sapukáĩ je'ë. ⁷⁵ Pe, Jesu pandu ame'ë ke Petu ukwa ukwa u'am. Kuja: “Sapukáĩ je'ë ym rahã we, mahapyr kuja nde erepandu ta: ‘Akwa ym ehe har’ aja ihẽ rehe har nde erepandu ta.” Ame'ë panduha

ke Petu ukwa ukwa u'am apo. A'erehe a'engi a'e uhem oho. Jixi'u hũ. Huxi, a'erehe jixi'u hũ.

27

Pirat ruwa koty Jesu pu'am ame'ë rehe har
(Mak 15.1; Ruk 23.1-2; Juã 18.28-32)

¹ Pytuniwe te rahã, upa jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu pandu a'eta jupe. Jundéu awa tamüi ta namõ pandu pandu a'eta jupe. Kuja: "Jesu ke jajukwa ta" aja. ² Pe, Jesu ke pukwar. Tupaham pe a'eta pukwar. Pe, kapitã pe raho. Her Pirat. (Homa awa tama'e kapitã a'e.)

Jun manõ ame'ë rehe har
(At 1.16-19)

³ Jun riki ngã ke Jesu rehe muhyk raho. Jesu ke pa'ihu ta jukwa ta, aja Jun ukwa rahã, ipy'a ke a'e muruwak. Pe, pa'ihu ta koty a'e oho. Tamüi ta koty oho tĩ. Tamatarer ke a'e mujywyr rahõ. Kuja, 30 itatuwyr tamatarer ke a'e raho. ⁴ A'e pandu:

—Katu ym ihẽ. Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e ym te, ame'ë ke pehẽ pe ihẽ arur, Jesu ke. Ame'ë ke pejukwa ta. Katu ym aja — aja pa'ihu ta pe pandu.

A'eta pandu:

—Jande jakwa ym ame'ë. Nde atu erekwa — aja Jun pe.

⁵ Pe, tamatarer ke Jun ombor. Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe ombor. Pe, a'engi uhem oho. Oho riki. Pe, jurupy rupi tupaham jeje jupukwar. Aja tupaham rehe jixiko manõ.

⁶ Ita tamatarer ke pa'ihu ta pyhyk. Pe, pandu pandu a'eta jupe:

—Kome'ë tamatarer riki amõ ke jukwaha muhepyha ke. A'erehe jumu'eha renda keruhũma'e tamatarer renda pe jamõ rahã, katu ym. Aja jundéu awa je'ëha rehe panduha ihĩ — aja pa'ihu ta jupe.

⁷ Pe, a'eta pandu pandu a'eta jupe rahã, kuja a'eta ukwa. Ame'ë tamatarer pe ywy ke pa'ihu ta jo'ok. Ame'ë ywy riki tujuk pander mujãhama'e ke. Pe, amõ awa ta manõ rahã, a'ep amõ ta jytyt ta. Kangwerupa renda aja riki. (Jundéu awa aja ym ame'ë ta jõ a'ep jytyt ta.) ⁸ A'erehe ame'ë ywy rehe har ngã pandu: "Huwy namõ muhepy, ame'ë ywy ke" aja. Aja apo ixo tĩ.

⁹ Aja yman Jeremi mupinim ame'ë ke rehe uhyk apo 'y. Kuja a'e mupinim: "Ita tamatarer ke a'eta pyhyk. Kuja, 30 itatuwyr tamatarer ke pyhyk. Ame'ë riki muhepyha ke.

A'eta pandu: 'A'e koty jande ke nde eremuhyk ereraho rahã, kuja, 30 itatuwyr tamatarer ke jame'ë ta nde pe' aja.

¹⁰ Ame'ë tamatarer pe ywy ke jo'ok. Ywy pander mujãhama'e ke jo'ok ingi. Aja jandema'e sawa'e te pandu ihẽ pe" aja Jeremi mupinim.

Jesu namõ Pirat pandu
(Mak 15.2-5; Ruk 23.3-5; Juã 18.33-38)

¹¹ Homa awa tama'e kapitã ruwa koty Jesu pu'am. Jesu pe a'e pandu:

—Jundéu awa tama'e kapitã keruhũ nde my? — aja.

Jesu pandu:

—A'e tÿ — aja ipe.

¹² Jundéu awa tama'e pa'ihu ta je'ë je'ë hũ. Jundéu awa tamüi ta aja tĩ. Ame'ë ta rehe je'ëha ke Jesu mujywyr ym te. ¹³ Pirat pandu ipe tĩ:

—Mãte nde rehe har ame'ë ta je'ë je'ë hũ. Upa nde erehendu. Nde erepandu ym ta my? — aja.

¹⁴ Jesu pandu ym te. A'erehe kapitã jupandu jupe: "Mã! Ma'erehe pandu ym my?" aja jupe.

*“Jesu ke pejukwa” aja Pirat pandu
(Mak 15.6-15; Ruk 23.13-25; Juã 18.39-19.16)*

¹⁵ Pasuko 'ar rahã, ngã mi'u ngã matyr. Arahã pame katu te kyndaha ngi sawa'e ke Pirat muhem ta. ¹⁶ Arahã kyndaha pe amõ ihĩ. Upa ngã ukwa katu ehe har. Her [Jesu] Mahamba. ¹⁷ Pe, ngã jy'ar rahã, Pirat pandu:

—Awa ke pehẽ pe ihẽ amuhem ta amondo my? [Jesu] Mahamba, ame'ẽ katu pehẽ pe my? Anĩ rahã, Jesu Kirisutu amuhem ta my? — aja ngã pe pandu.

¹⁸ A'eta jyty'ym Jesu rehe. A'rehe Jesu ke raho ipe. Aja Pirat ukwa katu. ¹⁹ Ngã panduha renda pe Pirat wapyk uĩ rahã, myrandu ke hakehar muwyr ipe. Kuja riki:

—Peme'ẽ sawa'e ke ma'e katu ym ame'ẽ ke ma'e ym te. Jukwaha epandu ym. Pytun rahã, ihẽ kerai ehe. A'rehe a'e ke nde erejukwa rahã, pyraraha uhyk ta jande rehe aja ihẽ akwaha. A'rehe ihẽ aker ym te ihẽ — aja panduha ke Pirat rakehar muwyr.

²⁰ Ngã pe pa'ihu ta pandu pandu. (Kuja Pirat pe pepandu:)

—Mahamba ke emuhem emondo jande pe. Jesu ke ejukwa — aja jundéu awa tamüi ta ngã pe pandu tĩ.

²¹ Pe, kapitã pandu ngã pe:

—Mokõi sawa'e ta kohĩ. Awa ke ihẽ te'e amuhem ta amondo my? Myja peputar my? — aja.

A'eta pandu:

—Mahamba ke jande japutar — aja ipe.

²² Pirat pandu:

—Ko Jesu Kirisutu. Myja ihẽ ama'e ta my? — aja.

A'eta pandu:

—Myra ngã mupi'a ame'ẽ ke rehe ejukwa — aja.

²³ Pirat pandu:

—Ma'ewã my? Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e te ym riki — aja.

Pe, hãtã ngã pandu:

—Myra ngã mupia ame'ẽ ke rehe ejukwa — aja.

²⁴ Pirat pandu pandu tipe. Pe, ngã mutyapu tyapu tate, aja a'e ukwa rahã, Pirat pandu: “Y ihẽ pe erur” aja sonda pe. Werur rahã, ame'ẽ pe ipo ke a'e kutuk. Ame'ẽ ke rehe ngã usak. Pe, Pirat pandu:

—Ko ihẽ po ihẽ akutuk. Aja rahã kome'ẽ sawa'e ke ihẽ ajukwa tar ym, aja ihẽ amujekwa pehẽ pe. Pehẽ riki kome'ẽ sawa'e ke pejukwa tar katu — aja Pirat.

²⁵ Ngã pandu ipe:

—A'e ke jajukwa rahã, mã peja jande rehe pyraraha uhyk. Jande ra'yr ta rehe uhyk tĩ — aja.

²⁶ Pe, Mahamba ke a'eta pe Pirat te'e muhem mondo. Amõ sonda ta pe a'e pandu:

—Jesu ke epirok — aja. (Pirok rahã, jukwa ta ame'ẽ ke a'e, aja mujekwa katu.)

Aja mahy hũ. Upa rahã, sonda ta pe Jesu ke Pirat me'ẽ. Myra ngã mupia ame'ẽ ke rehe Jesu ke a'eta jukwa ta raho.

*Jesu rehe sonda ta puka puka hũ
(Mak 15.16-20; Juã 19.2-3)*

²⁷ Pe, homa awa tama'e kapitã rok keruhũ pe Jesu ke Piratma'e sonda ta raho. Heta ngã jy'ar jy'ar uwyr a'ep. ²⁸ Upa katu te Jesuma'e mundeha ke a'eta jo'ok ingi. Pe, pytangwer ame'ẽ ke moĩ ehe. (Kapitã keruhũma'e aja saka. Aja puka puka hũ ehe. “Ko kapitã keruhũ” aja riki puka puka hũ ehe.) ²⁹ Japekã

rākā ke te'e iākā rehe har a'eta mujā. Ame'ē ke iākā rehe a'eta moī. (Aja mahy.) Myra ke ipo pe moī tī. (Kapitā keruhūma'e aja saka.) Pe, huwa koty ipynarāi pe a'eta wapyk. “Ko kapitā keruhū” aja puka puka hū ehe. Katu katu ipe. Kuja pandu ipe tī:

—Sa'e! Jundéu awa tama'e kapitā keruhū nde! — aja riki puka puka hū ehe.

³⁰ A'eta tymū ehe tī. (Aja jaxer ai ame'ē ke a'e, aja a'eta ukwaha naī.) Pe, myra ra'yr pe iākā ke nupā nupā. Japekā rākā rehe nupā. (Aja mahy.) ³¹ Upa a'eta puka puka rahā, mundeha ke a'eta jo'ok ingi, pytangwer ame'ē ke. Pe, Jesuma'e mundeha ke a'eta mujywyr ipe tī. Pe, soroka pe raho. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa ta raho.

Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke amō ta jukwa
(Mak 15.21-32; Ruk 23.26-43; Juā 19.17-27)

³² Ok ta ngi a'eta uhem oho ixo rahā, amō sawa'e rehe a'eta usak. Her Simā. Syre ok ta pe har ke a'e. Sonda ta pandu ipe:

—Kome'ē myra ngā mupia ame'ē ke ehupir eraho. Jesuma'e ke — aja Simā pe. (Jesu ke ngā mahy hū, a'erehe arahā Jesu pyrātā ym. A'erehe Simā raho.)

³³ Pe, Ngōu renda pe a'eta uhyk oho. Ame'ē renda rehe awa usak rahā, awa ākā kangwer 'ā ke aja saka. ³⁴ A'ep kawī namō puhā mupara. Iro riki ame'ē. (Ahyha muputu'u ame'ē ke.) Ame'ē ke Jesu pe sonda ta me'ē ta tipe. Jesu manga rahā, u'u ym. Putar ym.

³⁵ Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke a'eta jukwa. Pe, ima'e mundeha ke a'eta pyhyk pyhyk raho. Ita pinim ra'yr ke a'eta ombor. Amō ombor, pe, pinīha i'ar koty te we u'ar rahā, a'e riki mundeha ke pyhyk. Aja Jesuma'e mundeha ke sonda ta pyhyk pyhyk. ³⁶ Pe, upa rahā, a'ep a'eta wapyk. Jesu manōha ke rehe a'eta harō u'.

³⁷ Jesu ākā 'ar koty ngā ukwaha ke amō mupinim. Ma'erehe jukwa my? Ame'ē ukwaha ke moī. Kuja:

“Jundéu awa tama'e kapitā keruhū riki kome'ē”
aja mupinim.

³⁸ A'ep mokōi ma'e mukanīha ta ke a'eta jukwa tī. Jesu jywa katu koty peteī. Ijywa'i koty amō ke jukwa tī. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa tī. ³⁹ A'ep wata oho ame'ē ta puka puka hū ehe. Iākā ke a'eta mukatak katak ipe. (Aja puka hū ehe.) Katu katu ipe. Pandu ipe tī:

⁴⁰ —Mā! Nde erepandu: “Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū upa ihē amai ta. Pe, mokōi āker rahā, amō amujā ta” aja nde erepandu. Nde riki Tupā ra'yr rahā, myra ngā mupia ame'ē ngi ewjy ejur. Aja rahā, nde eremanō ym ta — aja puka puka hū ehe. Katu katu ipe.

⁴¹ Aja jundéu awa tama'e pa'ihu ta puka puka hū ehe tī. Moise je'ēha ke mu'e ame'ē ta aja tī. Jundéu awa tamūi ta aja tī. Puka puka hū ehe tī. ⁴² A'eta pandu pandu:

—Amō ta ke a'e mukatu. A'erehe manō ym. Mukatu riki. Mā! Jumumanō ym juehe. A'e riki jundéu awa tama'e kapitā keruhū. Apo myra ngā mupia ame'ē ngi wyjy uwyr rahā, jande jajuru jar katu ta ehe. ⁴³ Tupā rehe a'e jurujar katu. A'e pandu: “Tupā ra'yr ihē” aja. Apo jasad ta. A'e ke Tupā mujy ta muwyr my? Jasad ta — aja puka puka hū. Katu katu ipe tī.

⁴⁴ Aja ma'e mukanīha ta puka puka hū ehe tī. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe i'āi ame'ē ta ke a'eta. Katu katu ipe tī.

Jesu manō ame'ē rehe har
(Mak 15.33-41; Ruk 23.44-49; Juā 19.28-30)

⁴⁵ Warahy jandar rahā, ame'ē wyw pe pytun oho. Warahy uwe riki. Aja te'e warahy ywa ku'ap oho. ⁴⁶ Warahy ywa ku'a ihon rahā, hātā Jesu pandu:

—Eroi! Eroi! Rema samatani? — aja.

Ame'ë jundéu awa je'ëha kuja riki:

—Tupā! Tupā! Ma'erehe ihē ke nde erehijar my? — aja.

⁴⁷ Ame'ë je'ëha rehe a'ep ixo ame'ë ta hendu rahā, amō koty ukwaha. A'erehe pandu:

—Ymanihar Eri pe a'e pukái — aja a'eta ukwaha naī.

⁴⁸ A'eta ngi har peteī sawa'e ujan oho. Mandeju aja me'ë pe ma'e rykwer mupyta, kawī iro ym te ame'ë ke. Wina aja me'ë rykwer ke. Ame'ë ke u'ywa aja me'ë rehe pukwar. Pe, me'ë ta tipe ipe. ⁴⁹ Pe, amō ta pandu:

—Anī we rī. Eharō we! Jasarahā! Myra ngā mupia ame'ë ngi Eri jo'ok ta uwyr my. Jasak ta — aja.

⁵⁰ Pe, Jesu ahem hū. Pe, manō.

⁵¹ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe kyndaha ihī. Pan janam te hū ke. Ame'ë hukwen pehī. Ame'ë riki ywate ngi owok riki. Iwyr rehe owokiha upa uhyk oho. (Aja rahā, Tupā koty ohoaha apo katu aja mujekwa.) Ywy ke katak hū tī. Ita keruhū owok hū tī. ⁵² Kangwerupa opok tī. Yman manō, ame'ë ta ngi har amō amō Tupā kotyhar ta ke Tupā mukwera katu muhem. ⁵³ Kangwerupa ngi uhem oho. Jesu riki kwera katu uhem rahā, Jerusarē ok ta keruhū pe a'eta ixo oho tī. A'ep a'eta rehe heta ngā usak.

⁵⁴ Jesu manō ame'ë ke rehe sonda tama'e kapitā usak u'am. Sonda ta aja tī. Usak u'am tī. Pe, ywy katakiha ke rehe a'eta usak. Warahy uwe ame'ë ke rehe usak tī. Arahā a'eta pandu:

—Jetehar te ke. Tupā ra'yr te riki peme'ë sawa'e — aja.

⁵⁵ Paite we kūjā ta usak u'am. A'eta riki Ngariréi ywy ngi Jesu namō uwyr. Inamō ma'e ke a'eta ma'ema'e. ⁵⁶ Ame'ë kūjā ta namō Mari Mandare usak u'am. Amō Mari usak u'am tī. Tian māi ke ame'ë. Jose māi tī. Semende ra'yr ta māi usak u'am tī.

Jesu rete ke mou ame'ë rehe har

(Mak 15.42-47; Ruk 23.50-56; Juā 19.38-42)

⁵⁷ Pytun tate rahā, amō sawa'e uhyk uwyr. Her Jose. Arimatéi ok ta pe har ke a'e. Jesu namō jumu'e ixo ame'ë ke a'e tī. Ima'ehū namō ixo ame'ë ke a'e.

⁵⁸ Pirat koty a'e oho. Pe, pandu:

—Jesu rete ke ihē aputar. Amou ta araho — aja.

Pirat pandu amō pe:

—Jesu rete ke eme'ë ipe — aja.

⁵⁹ Pe, Jesu rete ke a'e mujy muwyr. Pan tuwyr pyahu ame'ë pe hete ke pukek. ⁶⁰ Ima'e itakwar keruhū pe hete ke Jose mou. Pykūi ramō ame'ë ke ame'ë. Pe, itahu pe hukwen ke Jose kynda. Pe, a'engi oho. ⁶¹ Itakwar keruhū rukwen koty Mari Mandare wapyk uī. Amō Mari inamō wapyk uī tī.

Itakwar keruhū rehe harōha ta harō

⁶² Ku'ë rahā, jundéu awa tama'e putu'uha 'ar ke. Pirat namō parise ta jy'ar oho. Pa'ihu ta aja tī. ⁶³ A'eta pandu:

—Kapitam! Ame'ë te'e pandu ame'ë ke se ixo rahā, kuja pandu: “Mokōi aker rahā, ihē ke Tupā mukwera katu ta muhem” aja. Ame'ë riki te'e aja jakwa ja'am apo. ⁶⁴ A'erehe kuja sonda ta pe epandu: “Itakwar keruhū rehe peharō katu pexo. Mokōi peker rahā, peharō pexo. Pesak katu ehe kŷ.” aja epandu a'eta pe. Aja rahā, Jesu rete ke jumu'eha ta mukanim ym ta raho. Mukanim rahā, ngā pe a'eta te'e pandu ta: “A'e manōha ngi kwera katu uhem” aja te'e pandu ta. Ame'ë riki: “Mokōi aker rahā, ihē ke Tupā mukwera katu ta muhem” ame'ë 'ar koty te we katu ym te ha — aja parise ta pandu ipe.

⁶⁵ Pirat pandu:

—Pehē atu sonda ta ke peraho. Pepandu katu: “Itakwar keruhū rehe peharō katu te pexo. Pesak katu kŷ” aja sonda ta pe pepandu — aja parise ta pe pandu.

⁶⁶ A'eta oho ingi. Pe, itakwar kyndaha ke yraity aja me'ē pe kynda. Ita keruhū riki kyndaha ke. Yraity aja me'ē pe mujar. (Amō pirar rahā, ame'ē ke ukwa ta.) Pe, sonda ta pe a'eta pandu: “Se peharō katu pe'am. Aja rahā, ixe ym ta awa” aja riki.

28

Jesu kwera katu uhem ame'ē rehe har
(Mak 16.1-10; Ruk 24.1-12; Juā 20.1-10)

¹ Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar upa. Nomin pytuniwe te rahā itakwar keruhū rehe Mari Mandare usak oho. Amō Mari namō usak oho tī. ² Pahar ywy ke katak hū. Ywa ngi Tupā je'ēha rahoha wyjy uwyr. Itahu hukwen ke a'e mujere mondo. Ame'ē 'ar pe a'e wapyk uī. ³ Hendy riki ima'e mundeha. Tupā weraha aja hendyha. Mandeju aja ituwyr te hū tī. ⁴ Sonda harōha ta a'ep ixo rī. A'eta ryrī. Kyje riki, a'erehe ryrī. A'eta manō ame'ēja ywy rehe u'ar oup. ⁵ Pe, kūjā ta pe Tupā je'ēha rahoha pandu:

—Pekyje ym. Jesu ke pekekar, aja ihē akwa. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e ke amō ta jukwa. ⁶ A'e ke Tupā mukwera katu muhem. A'e pandu aja uhyk apo 'y. Pejur! Mouha renda rehe pesak pejur. Se a'e nixói te 'y. ⁷ Pahar jumu'eha ta pe pepandu peho apo. Kuja: “A'e ke Tupā mukwera katu muhem. Ngariréi ywy pe pehē ndutar koty a'e oho ta. A'ep pehē johu pesak ta ehe.” Ihē apandu ame'ē ke peharái ym — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

⁸ Pe, pahar itakwar keruhū ngi a'eta oho. Kyje riki. Pe, hury katu tī. Jumu'eha ta pe pandu oho. Ujan riki oho. ⁹ Oho ixo rahā, pahar a'eta rehe Jesu uhyk. Pandu:

—Ko ihē ajur — aja.

Ixoty a'eta uwyr. Ipy ke a'eta pyhyk. Ipy'a ke a'eta moī moī katu ehe, Jesu rehe. ¹⁰ A'eta pe Jesu pandu:

—Pekyje ym. Ihē mu ta pe kuja pepandu peho: “Ngariréi ywy pe peho. A'ep ihē rehe a'eta usak ta tī” aja pepandu — aja kūjā ta pe pandu. (“Ihē mu ta” aja pandu rahā: “Upa katu te jurujar katu ehe ame'ē ta ke” aja mujekwa.)

Harōha ta te'e pandu ame'ē rehe har

¹¹ Itakwar keruhū ngi kūjā ta oho ixo rahā, sonda ta ngi har amō ta uhyk oho tī. Jerusarē ok ta keruhū pe harōha ta uhyk oho tī. Pe, jundéu awa tama'e pa'ihu ta pe upa katu te pandu. Ywy katak hū. Itahu rukwen kyndaha amō mujere mondo. Ame'ē ke upa katu te pandu. ¹² Tamūi ta namō pa'ihu ta jy'ar. Pandu pandu a'eta jupe. Pe, kuja a'eta ukwa. Sonda ta pe tamatarer ke a'eta me'ē me'ē hū. ¹³ Pandu:

—Kuja pepandu ngā pe. “Pytun rahā, jande jaker rahā, Jesu rete ke jumu'eha ta mukanim raho” aja pepandu. ¹⁴ Ame'ē ke homa awa tama'e kapitā hendu rahā, japandu ta ipe: “Sonda ta anī. Ame'ē ta ke emupirok ym” aja. A'erehe pekyje ym ingi. Pehē ke a'e mupyrara ym ta — aja sonda ta pe.

¹⁵ Parise ta ngi tamatarer ke sonda ta pyhyk. Te'e pandu ame'ē muhepyha ke. Pe, parise ta panduha aja sonda ta pandu pandu oho tī. A'erehe sonda ta pandu, aja jundéu awa ta pandu pandu naī apo rī. “Jesu rete ke jumu'eha ta mukanim raho” aja pandu pandu naī apo rī.

Awa py peteī jumu'eha ta pe Jesu mujesak
(Mak 16.14-18; Ruk 24.36-49; Juā 20.19-23; At 1.6-8)

¹⁶ Jesu mujekwa ame'ẽ ywy'ã pe awa py peteĩ jumu'eha ta oho. Ngariréi ywy pe ame'ẽ ywy'ã ihĩ. ¹⁷ Jesu rehe usak rahã, a'eta py'a ke a'eta moĩ moĩ katu ehe. Ame'ẽ ta ngi har amõ amõ kuja: “Kome'ẽ Jesu my? Kwera katu uhem ame'ẽ ke my?” aja amõ ta ukwa ukwa u'am. ¹⁸ A'eta koty Jesu oho. Pe, pandu a'eta pe:

—Ihẽ pe Tupã pandu: “Ywa pe upa katu te nde erema'e tar katu. Ame'ẽ ke ema'e katu. Peme'ẽ ywy keruhũ pe aja tĩ. Ema'e katu tĩ” aja ihẽ pe. ¹⁹ A'erehe pehẽ pe ihẽ apandu: “Upa kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta pe pepandu peho. Ihẽ rehe har pepandu pandu peho. Aja a'eta ke ihẽ kotyhar ta aja pemuruwak ta. Ame'ẽ ta ke pemujahuk. (Aja rahã, ihẽ kotyhar ta ke, aja pemujekwa ta ngã pe.) Jande pái keruhũ je'ẽha rupi pemujahuk. Ta'yr je'ẽha rupi pemujahuk tĩ. Tupã'ã je'ẽha rupi pemujahuk tĩ. ²⁰ Upa pehẽ pe ihẽ amu'e ame'ẽ ke amõ ta pe pemu'e katu tĩ. Aja rahã, ame'ẽ ta hendu katu ta tĩ. Ihẽ je'ẽha rehe hendu katu ta tĩ. Wera rahã pame katu te pehẽ namõ ihẽ axo ta kũ. 'Ar rehe angaha uhyk ym rahã we, aja te'eha pehẽ namõ ihẽ axo ta kũ” — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.
Upa.

Jesu rehe har Mak mupinim

Mak kome'ē paper ke mupinim. Jesu rehe har a'e mupinim. Kome'ē ywy keruhū pe Jesu ixo rahā, ma'e ke a'e ma'ema'e ixo, ame'ē rehe har Mak mupinim.

Juā mujahukiha rehe har

(Matéu 3.1-12; Ruk 3.1-18; Juā 1.19-28)

¹ Myrandu katu ke Mak mupinim werur. Jesu Kirisutu rehe har a'e mupinim. [Tupā ra'yr a'e.] ² Kuja riki a'e uwyriha. Yman paper rehe Isai mupinim. Tupā je'ēha ke a'e mupinim tī. (Kuja, Ta'yr pe Tupā pandu:) “Ihē je'ēha pandu ame'ē ke amondo py ta kŷ. Kuja ngā pe pandu py ta oho: ‘Jandema'e sawa'e te uwyrate, a'erehe pe ke pemukatu. (Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pehijar. Aja pexo katu 'y') aja ihē je'ēha pandu ame'ē ke pandu ta.

Ame'ē raikwer rupi nde ereho ta” aja Ta'yr pe Tupā pandu.

³ Kuja awa nixói te ame'ē pe amō pandu u'am:

“Kapitā keruhū uhyk Tate rahā, ma'e ke upa mukatu. Aja jandema'e sawa'e te uhyk Tate.

A'erehe pexoha ke pemukatu.

A'erehe ma'e peka'u te'eha ke pehijar” aja pandu u'am. Aja riki Isai mupinim.

(Yman aja a'e mupinim rahā, Juā rehe har mupinim.)

⁴ Pe, awa nixói te ame'ē pe Juā mujahukiha uhyk uwyrate. (A'ep heta ngā uhyk uwyrate ehe.) Ame'ē ta pe pandu:

—Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Katu ame'ē ke pema'ema'e katu 'y. Aja rahā, pehē rehe ipy'a ke Tupā mujywyrate ta. Pe, pehē ke ihē amujahuk ta — aja Juā pandu.

⁵ Juā koty heta ngā uhyk uwyrate. Jundéi ywy ngi heta ngā uhyk uwyrate ehe. Heta Jerusarē ok ta pe har ta uhyk uwyrate ehe tī. “Ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke upa jande jahijar 'y” aja pandu ame'ē ta ke Juā mujahuk. Jondā y pe mujahuk. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta ke a'eta apo 'y, aja mujekwa.)

⁶ Juāma'e mundeha awa rymba ra ke te'e mujā ame'ē ke. “Kame” aja ngā rymba rer. Ame'ē ra ke ima'e mundeha. (Ymanihar Erima'e mundeha aja ame'ē mundeha. Aja rahā, Tupā je'ēha pandu ame'ē ke Juā tī, aja mujekwa.) So'o pিরer pe iXu'a rupi pukwar. Tukuxixik mixir ame'ē ke a'e u'u. Eir namō u'u tī. ⁷ Juā pandu:

—Ihē raikwer rupi amō tur. Katu te hū me'ē ke a'e. Ihē anī. Aja ym ihē. A'erehe ima'e miasu aja axo rahā, ihē katu ym ihē jupe ihē. ⁸ Y pe pehē ke ihē amujahuk. A'e anī. Pehē ke Tupā'ā namō mujahuk, ame'ēja saka — aja ngā pe Juā pandu. (“Tupā'ā namō mujahuk” aja pandu rahā: “Ngā py'a rehe Tupā'ā ke a'e muwyrate” aja mujekwa katu.)

Jesu ke Juā mujahuk

(Matéu 3.13-17; Ruk 3.21-22)

⁹ Arahā Ngariréi ywy ngi Jesu uhyk uwyrate ehe, Juā rehe. Nasare ok ta ngi uhyk uwyrate ehe. Pe, y pe Jesu ke Juā mujahuk. Y rer Jondā. ¹⁰ Pe, y ngi Jesu uhem rahā, pahar ywa pিরar, ame'ēja saka Juā usak u'am. Pe, Jesu rehe Tupā'ā wyjy uwyrate. Pykahuran aja saka wyjy uwyrate ehe. ¹¹ Pe, ywa ngi panduha uwyrate:

—Nde riki ihē ra'yr. Nde rehe ihē apy'a katu. Ihē ke nde eremuhury katu — aja Ta'yr pe Tupā pandu.

Jesu rehe Satana uhyk uwyr
(Matéu 4.1-11; Ruk 4.1-13)

¹² Pahar awa nixói ame'ë pe Tupã'ã Jesu ke muhyk raho. ¹³ A'ep heta ukwer rahã, ixo. Kuja, mokõi awa pypa (40) hetaha wera rahã, a'ep ixo. Arahã, Satana uhyk uwyr ehe. (Ãjã ramõi a'e.) Ma'e ka'u te'eha ke Jesu ma'e, ame'ë ke Satana putar tipe. Manga manga tipe. Anĩ. Jesu ma'e ym te. Ame'ë renda pe so'o jarõ ame'ë ta ixo tĩ. Pe, Jesu rehe Tupã je'ëha rahoha ta wyjy uwyr. Usak katu uwyr ehe.

Jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar

(Matéu 4.12-22; Ruk 4.14-15; Ruk 5.1-11)

¹⁴ Ajame'ë ke kyndaha pe Juã ke amõ ta kynda raho rahã, Ngariréi wye pe Jesu uhyk oho. Myrandu katu ke pandu oho. Tupã rehe har pandu oho. ¹⁵ Kuja pandu:

—Angaha ke rehe uhyk oho apo 'y. Ixotyhar ta ke pehë, aja Tupã putar. A'erehe ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Tupã koty pehë py'a pemuruwak. Pexoha pyahu ame'ë ke Tupã putar, aja pexo katu. Aja rahã, ixotyhar ta ke aja pehë ke a'e muruwak ta. Ame'ë myrandu katu rehe pejurujar katu — aja Jesu pandu ngã pe.

¹⁶ Ypa rymy'y rupi Jesu wata ixo rahã, pira pyhyk ame'ë ta rehe usak. Ypa rer Ngariréi. Mokõi sawa'e ta ixo. Her Simã. Imu rer Andere. Kyhapari pe pira pyhyk ixo. Ypa pe ombor ombor ixo. ¹⁷ Pe, Jesu pandu:

—Ihë namõ peho 'y. Pira pepyhyk ame'ë ta ke pehë. Apo har anĩ. Amõ kotyhar ta. Pehë ke amu'e ta. Pe, ngã py'a ke Tupã koty pemuruwak ta 'y. Pejur — aja Jesu Simã ta pe.

¹⁸ Pahar kyhapari hijar. Pe, Jesu namõ a'eta oho.

¹⁹ A'engi Jesu oho we rahã, ame'ë ypa pe amõ mokõi sawa'e ta rehe uhyk oho tĩ. Tian ta rehe uhyk oho. Imu rer Juã. Semende ra'y ta ame'ë ta. Jarusu keruhũ pe kyhapari mukatu uĩ. ²⁰ Ame'ë ta rehe usak rahã, pandu:

—Pejur. Ihë namõ peho — aja Jesu Tian ta pe.

Pe, Jesu namõ Tian ta oho tĩ. Jarusu keruhũ pe ipái ihĩ. Semende aja her. Parakyha ta namõ ihĩ. Upa ame'ë ta ke Tian ta hijar. Pe, Jesu namõ a'eta oho.

Ipy'a rehe ãjã ihĩ me'ë ke

(Ruk 4.31-37)

²¹ A'engi Kapana'ũ ok ta pe Jesu uhyk uwyr. Inamõ ixo ame'ë ta uhyk uwyr tĩ. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahã, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ixo oho. A'ep ngã ke mu'e uĩ. ²² Amõ ta Moise je'ëha mu'e. Aja ym Jesu mu'e. Ukwa katuha namõ mu'e katu. A'erehe hendu ame'ë ta pandu: “Mã! Je'ëha te reko aja pandu katu” aja ngã.

²³ Pe, amõ sawa'e jy'ariha renda pe ixo uwyr. Ipy'a rehe ãjã ihĩ ame'ë ke a'e. Pe, hãtã pandu:

²⁴ —Éi! Jesu! Nasare ok ta pe har ke nde. Ma'ewã jande ke nde eremupyrara erejur my? Nde rehe har ihë akwa katu. Tupã koty ngi nde erejur ame'ë ke nde. Ima'e je'ëha ke nde erepandu erejur. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke nixói te nde pe, aja akwa katu — aja hãtã pandu.

²⁵ Pe, ãjã pe Jesu pandu:

—Eje'ë ym! Sawa'e py'a ngi ehem eho — aja ãjã pe.

²⁶ Pe, ãjã sawa'e ke mukatak katak hũ. Ahem hũ riki. Pe, uhem oho ingi.

²⁷ A'ep ixo ame'ë ta mukahem riki. Pandu pandu a'eta jupe:

—Mã! Mã katu tiki? Amõ kotyhar ma'e mu'eha ko. Ima'e je'ëha rupi pandu, pe, ãjã ta hendu katu ehe. Mã! — aja ngã.

²⁸ Pe, Jesu rehe har upa Ngariréi wyw rupi ngā pandu pandu oho. Pahar pandu pandu oho.

Petu pen ke Jesu mukatu ame'ē rehe har
(Matéu 8.14-15; Ruk 4.38-39)

²⁹ Ajame'ē ke jundéu awa tama'e jy'ariha renda ke Jesu hijar oho. Simā ta oho tī. Pe, Simā rok pe ixeh oho. Ame'ē ke Andere rok tī. Tian oho tī. Juā amō oho tī. ³⁰ A'ep Simā pen haku. A'erehe ixhya pe túi. Jesu uhyk rahā, pahar amō ta pandu ipe. "Simā pen haku hū" aja ipe. ³¹ A'erehe hake Jesu oho. Ipo rehe pyhyk, pe, mupu'am. Pahar hakuha máha oho ipe. Pe, imi'u Jesu ta pe a'e me'ē me'ē.

Heta ngā ke Jesu mukatu ame'ē rehe har
(Matéu 8.16-17; Ruk 4.40-41)

³² Ame'ē pytun ramō rahā, upa warahy u'ar rahā, (jundéu awa ta putu'uha 'ar upa. A'erehe wata katu apō.) A'erehe ma'e ahy ixo ame'ē ta ke upa katu te ngā werur ipe. Ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ta ke ngā werur ipe tī. ³³ Ok ta pe har ta mâte hū hukwen rake rupi i'āi. ³⁴ Ma'e ahy ixo ame'ē ta ke mukatu hū. Ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ta ke upa mukatu tī. Jesu rehe har ājā ta ukwa katu, a'erehe hātā Jesu pandu: "Epandu ym ihē rehe har" aja ājā pe.

Tupā je'ēha ke Jesu pandu pandu oho
(Ruk 4.42-44)

³⁵ Ame'ē ku'ē rahā, sapukái je'ē py rahā, Jesu pu'am. Simā rok ngi uhem oho. Pe, paite we awa nixói te ame'ē pe oho. A'ep Tupā namō pandu pandu. ³⁶ Pe, Simā upak rahā, Jesu ke kekar oho. Inamō ixo ame'ē ta kekar oho tī. ³⁷ Pe, usak ehe rahā, Simā ta pandu ipe:
—Upa ngā nde ke kekar ixo tipe — aja.

³⁸ Jesu pandu:

—Amō ta renda rupi jaho ta me'ē te'e. A'ep pe har ta pe Tupā rehe har apandu ta me'ē te'e tī. A'erehe ihē ajur. Jahorahā! — aja Simā ta pe.

³⁹ A'erehe upa Ngariréi wyw rupi wata oho. Upa jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pandu pandu oho. Amō ta py'a ngi ājā ke muhem mondo tī.

Pereran ma'e u'u hū ame'ē ke mukatu
(Matéu 8.1-4; Ruk 5.12-16)

⁴⁰ Pereran ma'e u'u hū ame'ē ke Jesu rehe uhyk uwyr. Ipyinarāi pe wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pe, pandu:

—Nde ereputar rahā, ihē ke nde eremukatu ta aja akwa katu — aja sawa'e.

⁴¹ Pырara Jesu usak ehe. Pe, iyywa ke mupuku. Pe, sawa'e ākā rehe ipo ke a'e mujar. Pandu ipe:

—Ere. Nde ke ihē amukatu tar katu. Nde katu apo 'y — aja sawa'e pe.

⁴² Pahar upa katu ipe 'y. Upa ka'ē oho ipe. ⁴³⁻⁴⁴ Pe, hātā Jesu pandu ipe:

—Ehendurahā! Nde ke ihē amukatu, ame'ē ke amō ta pe epandu ym we rī. Jundéu awa tama'e pa'i koty eho py. Nde rehe pa'i usak ta. "Katu apo 'y" aja pandu ta. Pe, yman Moise pandu, aja ma'e ke pa'i pe eme'ē. Aja rahā, upa nde pírer katu, aja ngā ukwa ta tī — aja Jesu pandu tipe ipe.

Pe, pahar sawa'e ke muhem mondo. ⁴⁵ Pe, sawa'e oho ingi. (Jesu rehe hendu ym.) Mukatuha rehe har pandu pandu oho. Upa katu te ok ta rupi pandu pandu oho. Pyta we ym awa renda ke. A'erehe ok ta pe marā ka ym Jesu ixeha. Upa ngā ukwa katu ehe har. A'erehe amō koty pyta. Awa nixói te ame'ē pe pyta. A'ep upa hekoha ngi ngā uhyk oho ehe.

2

Upa jupyrātā rātā ame'ē ke Jesu mukatu
(Matéu 9.1-8; Ruk 5.17-26)

¹ Ku'ē rahā ha pe we Kapana'ū ok ta pe Jesu jywyr oho. “Hok pe apo ihī” aja amō ta pandu pandu oho. ² A'erehe heta te hū ngā jy'ar uwyr ehe. Ok wyr pe soroka nixói te. Hukwen rupi soroka nixói te tī. Pe, ngā pe Tupā je'ēha ke Jesu pandu pandu uī. ³ Arahā tumeme sawa'e ta uhyk uwyr ehe. Ame'ē ta upa jupyrātā rātā ame'ē ke muhyk werur. ⁴ Māte hū ngā i'āi. A'erehe marā ka ym Jesu rehe muhykiha. A'erehe ok kupe 'ar pe jupir oho. (Ame'ē ok kupe ipe katu.) Pe, jupyka jo'ok jo'ok. Ixwar ihī rahā, upa jupyrātā rātā ame'ē ke ame'ē rupi mujy mondo ehe. Kyha aja me'ē 'ar pe sawa'e tūi. Tupaham rehe mujy mondo. Pe, Jesu rake mou. ⁵ Ma'e ahyha Jesu mukatu. Ame'ē rehe sawa'e ta jurujar katu. Ame'ē ke Jesu ukwa rahā, jupyrātā rātā ame'ē pe pandu:

—Sa'e! Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Apo nde rehe ihē py'a jywyr katu — aja Jesu.

⁶ A'ep Moise je'ēha mu'e ame'ē ta wapyk uī tī. Jesu pandu ame'ē ke rehe hendu rahā, kuja ipy'a pe ukwa ukwa uī:

⁷ —Mā! Aja pandu rahā, katu ym. Tupā jō riki ngā pe pandu katu: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Nde rehe ihē py'a jywyr” aja. A'erehe peme'ē riki Tupā aja jupe my? Katu ym aja — aja a'eta py'a pe a'eta ukwa ukwa uī.

⁸ Pe, pahar ame'ē ta ukwaha ke Jesu ukwa tī. A'erehe pandu:

—Mā! Pehē py'a pe ma'e ke pekwa pekwa ym peī. ⁹ Myja me'ē riki hātā ma'eha my? Kuja my: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Nde rehe ihē py'a jywyr katu” aja apandu rahā, hātā ma'eha my? (Ame'ē ke rehe usak ym awa.) Anī rahā, kuja my? “Epu'am! Nde kyha aja me'ē ke emupu'a! Ewata inamō eho!” aja apandu rahā, hātā ma'eha my? (Ame'ē ke rehe usak katu awa.)

¹⁰ —Pesarahā! (Tupā jō riki ahyha mukatu aja pekwaha. Tupā jō riki ngā rehe ipy'a mujywyr katu aja pekwaha tī.) Apo ihē tī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē riki kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē aja ihē amujekwa ta apo. Ihē pe Tupā pandu tī: “Ma'e ka'u te'eha ke awa ta ma'ema'e. Ame'ē ta rehe nde py'a emujywyr katu” aja ihē pe. Pesarahā! Ame'ē ke pekwa ta apo. Amujesak ta — aja Moise je'ēha mu'e ame'ē ta pe Jesu pandu.

Pe, jupyrātā rātā ame'ē pe pandu:

¹¹ —Ko apandu nde pe. Epu'am! Nde kyha aja me'ē ke emupu'a! Nde rok pe ejywyr eho — aja Jesu.

¹² Pe, upa ngā usak usak uī rahā, sawa'e pu'am. Kyha aja me'ē ke mupu'a. Pe, pahar uhem oho. A'erehe ngā pandu:

—Mā! Katu tiki — aja riki.

Pe, Tupā pe pandu tī:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Mā! A'eramō te aja mukatuha jasad py'y. Katu! — aja ngā.

Jesu namō Rewi oho ame'ē rehe har
(Matéu 9.9-13; Ruk 5.27-32)

¹³ A'engi Jesu uhem oho. Pe, ypa rymy'y rehe jywyr oho tī, Ngariréi ypa rehe. A'ep heta ngā jy'ar oho ehe tī. Ame'ē ta ke mu'e uī. ¹⁴ A'engi wata oho ixo rahā, amō sawa'e rehe usak. Her Rewi. (Amō her: “Matéu” aja.) Apéu ra'yr a'e. Tamatarer matyriha renda pe wapyk uī. Homa awa tamā'e kapitā

keruhū pe tamatarer matyr matyr. (A'erehe a'e ke jundéu awa ta putar ym ame'ē ke a'e.) Jesu pandu ipe:

—Ihē namō eho 'y — aja ipe.

Rewi pu'am. Upa hijar. Pe, inamō oho.

¹⁵ I'i atu rahā, Rewi rok pe ma'e ke Jesu ta u'u uī. Heta tamatarer matyriha ta inamō uwyr tī. Amō heta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta aja tī. Inamō uwyr tī. Ame'ē ta ngi har heta Jesu namō ma'e ke u'u uī. Jumu'eha ta u'u uī tī. ¹⁶ Pe, amō Moise je'ēha mu'e ame'ē ta i'āi tī. Parise kotyhar ta ke ame'ē ta. Kuja jumu'eha ta pe ame'ē ta je'ē je'ē:

—Ma'ewā ame'ē sawa'e ta jaxer ame'ē ta namō Jesu u'u uī my? Tamatarer ke matyr ame'ē ta namō aja tī. U'u inamō tī. Katu ym aja — aja Moise je'ēha mu'e ame'ē ta pandu.

¹⁷ Ame'ē ke rehe Jesu hendu rahā, pandu:

—Ma'e ahy ixo rahā, mukatuha koty amō oho. Ahy ym ixo rahā, mukatuha koty oho ym. (Aja apo. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ihē rehe uhyk. Ipy'a juhyk. Ame'ē ke a'eta putar, a'erehe ihē rehe uhyk. Mukatuha rehe uhyk, ame'ēja saka. Katu jupe ame'ē ta anī. Ame'ē ta ihē rehe uhyk ym.) Pesarahā! Sawa'e katu aja ukwa jupe, ame'ē ta pe kuja ihē apandu ym: “Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo” aja. Anī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta pe kuja ihē apandu katu: “Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo” aja — aja Jesu pandu.

U'uha ke hijar ame'ē rehe har

(Matéu 9.14-17; Ruk 5.33-39)

¹⁸ Amō rahā, Juā mujahukiha namō jumu'e ixo ame'ē ta upa ma'e u'uha ke hijar ixo. Parise ta aja tī. Ma'e u'uha ke hijar ixo tī. (Aja pyaiha ke mujekwa Tupā pe.) Pe, amō ta pandu uwyr. Jesu pe pandu:

—Juā mujahukiha namō jumu'e ixo ame'ē ta upa ma'e u'uha ke hijar ixo. Parise ta namō jumu'e ixo ame'ē ta aja tī. Upa ma'e u'uha ke hijar ixo tī. Nde namō jumu'e ixo ame'ē ta anī. Upa ma'e u'uha ke hijar ym. Ma'erehe hijar ym my? — aja Jesu pe.

¹⁹ Jesu pandu:

—Sawa'e jumendar rahā, imi'u matyr. Huryha mujā. Pe, ame'ē pe oho ame'ē ta ma'e u'uha ke hijar ym. Sawa'e namō ixo rahā, ma'e u'uha ke hijar ym. ²⁰ (Ihē namō ihēma'e jumu'eha ta ixo apo, a'erehe upa ma'e u'uha ke a'eta hijar ym.) Yman rahā, ihē ke amō ta pyhyk ta raho a'eta ngi. Arahā ihē jumu'eha ta upa ma'e u'uha ke hijar ta. (Aja pyaiha mujekwa ta.)

²¹ —Amō we tī. Kamixa ymanihar ke sorok rahā, pan jupu'a ym ame'ē ke amō mujar ym ehe. Mujar ehe rahā, jupu'a we oho. Pe, kamixa ymanihar ke musak we ta. Sorok riki tiha we ta oho. ²² Kawī mupupur ramō ame'ē ke hyru ymanihar te pe amō purakar ym. Ame'ē pe purakar rahā, pupur we ixo rī. Pe, hyru ymanihar ke mupuk ta. Pe, upa kawī jyhē ta oho. Hyru ymanihar ke mujaxer ta tī. A'erehe kawī mupupur ramō ame'ē ke hyru katu ame'ē pe amō purakar rahā, katu ta tiki. Aja rahā, kawī jyhē ym ta. Hyru ke upuk ym ta tī — aja ngā pe Jesu pandu.

(Jesu mu'e rahā, myja ixoha katu aja mujekwa. Ixoha pyahu aja saka. A'erehe parise ta mu'e aja ixoha namō marā ka ym muparaha, aja Jesu mujekwa katu.)

Ahúí aja me'ē ke jumu'eha ta po'ok ame'ē rehe har

(Matéu 12.1-8; Ruk 6.1-5)

²³ Amō jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, ahúí aja me'ē ty rupi Jesu wata oho ixo. Jumu'eha ta namō oho ixo rahā, jumu'eha ta amō amō po'ok

oho. (Ame'ë ke ipo pe kamyrik. Aja pিরer ke ombor. Upa ombor rahā, ame'ë ke u'u.) ²⁴ Pe, Jesu pe parise ta pandu:

—Anī. Katu ym kamyrikiha. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, aja nema'e jumu'eha ta kamyrik rahā, katu ym. (Paraky te'e, ame'ëja saka. A'erehe katu ym.) Aja Moise je'ëha rehe panduha ihī — aja ipe.

²⁵⁻²⁶ (Amō rehe pyrara usak ta me'ë te'e, aja Jesu mujekwa tar katu) a'erehe pandu:

—Yman Ndawi myahy te riki. Inamō ixo ame'ë ta aja tī. Myahy te tī. Ame'ë ta ma'eha Tupā je'ëha rehe pesak riki. Ame'ë pekwa riki. Ma'e u'u ame'ë ke nixói te rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Ndawi ixo. A'ep mbeju ihī. Ame'ë ke Ndawi u'u. Inamō ixo ame'ë ta pe me'ë me'ë tī. Ame'ë ta u'u tī. Arahā Amiata pa'i keruhū. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū. Ame'ë mbeju ke Tupā ruwa koty aja saka pa'ihu moī. Pa'i ta jō ame'ë ke u'u katu. Amō ta u'u rahā, anī. (Ndawi ta pa'i ym. A'erehe Ndawi ta u'u rahā, katu ym ta tipe. Aja Moise je'ëha rehe hendu ym) — aja parise ta pe Jesu pandu.

²⁷ Pandu tī:

—Putu'uha 'ar ke Tupā mujā py my? Anī. Aja ym. Awa ke a'e mujā py. A'engi putu'uha 'ar ke manga. Aja rahā, awa rehe putu'uha 'ar haihu katu, ame'ëja saka riki. Putu'uha 'ar rehe awa haihu katu, aja ym. ²⁸ A'erehe putu'uha 'ar rahā, ma'e ke amō ma'e, ame'ë ke ihē riki apandu katu. Tupā je'ëha rupi ajur ame'ë ke ihē. Awa ihē tī — aja Jesu.

3

Ipo ke upa te'e jupu'a ame'ë ke Jesu mukatu

(Matéu 12.9-14; Ruk 6.6-11)

¹ Amō wera rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Jesu ixo oho tī. A'ep ipo ke upa te'e jupu'a ame'ë ke ihī. ² A'ep amō ta ixo. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, Jesu mukatu ta my? Ame'ë ke ukwa tar katu. Mukatu rahā: “Katu ym. Putu'uha 'ar rahā, nde eremukatu. (Nde ereparaky te'e aja nde.) A'erehe katu ym nde erema'eha” aja Jesu pe pandu ta tipe. A'erehe ame'ë ta Jesu rehe usak usak uī. ³ Pe, ipo ke upa te'e jupu'a ame'ë pe Jesu pandu:

—Se ejur. Ngā ruwa koty ejur e'am — aja riki.

⁴ Pe, ngā pe Jesu pandu:

—Myja me'ë Moise je'ëha pandu katu my? Myja me'ë putu'uha 'ar rahā, amō ma'e my? Ko katu ame'ë ke amō pe ma'e my? Anī rahā, katu ym ame'ë ke ma'e my? Ko amō rehe pyrara usak my? Anī rahā, amō ke jukwa my? Myja me'ë katu pehē pe my? — aja ngā pe.

Anī. Je'ë ym ngā. ⁵ Ame'ë ta rehe Jesu juramā ma'ā. Parahy ngā rehe. Katu ame'ë ke ame'ë ta ma'e tar ym, a'erehe Jesu parahy ngā rehe. Amō we tī. Pyrara usak ngā rehe a'e tī. Jumen saka jurupy hātā, aja ngā ixo. Hendu tar ym. Jetehtar te ke putar ym tī. A'erehe pyrara usak ngā rehe a'e tī. Pe, sawa'e pe pandu:

—Nde po epirar 'y — aja Jesu.

Ipo ke sawa'e pirar. Upa puku oho ipe. Imembek katu oho ipe tī. ⁶ A'engi parise ta uhem oho. Pahar Ero kotyhar ta namō jy'ar oho. Ame'ë ta namō pandu pandu.

—Myja Jesu ke japyhyk ta my? Pe, jajukwa — aja riki parise ta jupe.

Y rymy'y rehe heta te hū ngā jy'ar

⁷ A'engi ypa pe Jesu oho tī, Ngariréi ypa pe. Jumu'eha ta oho inamō tī. Haikwer rupi heta te hū ngā oho tī. Ngariréi ywy ngi heta uhyk oho ehe. Jundéi ywy ngi aja tī. Heta ngā uhyk oho ehe tī. ⁸ Jerusarē ok ta ngi aja tī.

Heta ngā uhyk oho ehe tī. Inuméi ywy ngi aja tī. Uhyk oho ehe tī. Jondā y ruwái pe har ta aja tī. Heta ngā uhyk oho ehe tī. Tir ok ta rake ixo ame'ē ta aja tī. Sinō ok ta rake ixo ame'ē ta aja tī. Heta te hū uhyk oho ehe tī. Upa ma'e katu ame'ē ke Jesu ma'ema'e ixo, aja ngā hendu, a'erehe johu ngā uhyk oho ehe. ⁹⁻¹⁰ Mā heta te hū ngā ixo. Ahy ixo ame'ē ta ke Jesu mukatu hū. A'erehe upa katu te ahy ixo ame'ē ta ixoty jusosok oho ixo. Ipo ke mujar tar katu ehe. (Āja rahā, katu ta oho.) Ixoty jusosok sosok hū oho ixo ngā. A'erehe jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Se jarusu keruhū pemuhyk perur — aja riki.

Pe, jumātā hū ngā uwyr ehe rahā, jarusu keruhū pe Jesu opor ta oho. (Aja rahā, jusosokiha rupi jukwa ym ta.) ¹¹ Ahy ixo ame'ē ta ke Jesu mukatu. Pe, ipy'a rehe ājā ihī, ame'ē ta usak ehe rahā, Jesu ruwa koty u'ar. (Aja rahā, katu te ame'ē ke kohī, aja mujekwa katu.) Pe, hātā pandu:

—Nde riki Tupā ra'yr — aja.

¹² Anī. Hātā Jesu pandu:

—Pepandu ym ihē rehe har — aja ājā ta pe.

*Awa py mokōi jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar
(Matéu 10.1-4; Ruk 6.12-16)*

¹³ Ajame'ē ke ywy'ā rehe Jesu jupir oho. Pe, sawa'e ta pe pandu:

—Pejur! — aja.

Katu usak ame'ē ta ke mujy'ar. Sawa'e ta uhyk uwyr ehe. ¹⁴ Kujā, awa py mokōi sawa'e ta ke jo'ok. “Ko ihē amondo ame'ē ta ke” aja Jesu. Ame'ē ta pe pandu tī:

—Amō ta ngi har pehē ke ihē ajo'ok. Ihē namō pepyta ta. Amō ta renda rupi pehē ke ihē amondo ta tī. Ame'ē rupi Tupā je'ēha ke pepandu pandu ta peho tī. ¹⁵ Ihē je'ēha rupi ājā ta ke pemuhem ta katu tī. Awa ta py'a ngi pemuhem ta katu — aja awa py mokōi sawa'e ta pe.

¹⁶ Jo'ok ame'ē ta kujā sawa'e ta rer. Ko Simā. [Amō her Jesu moī ehe. “Petu” aja ipe.] ¹⁷ Amō sawa'e Tian. Imu Juā. Semende ra'yr ta ame'ē ta. [Ame'ē ta rehe amō her ke Jesu moī tī. “Mboane” aja a'eta pe. Ame'ē je'ēha: “Pahar ipy'a pihun” aja.] ¹⁸ Amō sawa'e Andere. Siri amō tī. Amō Matoroméu tī. Amō Matéu. Amō Tome tī. Tian amō tī. Apéu ra'yr ame'ē. Tandéu amō tī. Simā amō tī. Sero aja her tī. (“Sero” pandu rahā: “Jundéu awa tama'e ywy ngi huwajan ta ke a'e mujan tar katu muhem” aja a'e.) ¹⁹ Amō Jun Ikario tī. A'e riki Jesu rehe huwajan ta ke muhyk werur.

Satana rehe har (Ājā ramūi a'e)

(Matéu 12.22-32; Ruk 11.14-23; Ruk 12.10)

²⁰ Ajame'ē ke hok pe Jesu jwywr oho. Heta te hū ngā uhyk uwyr ehe tī. Ame'ē ta pe Tupā je'ēha pandu pandu hū. Mukatu hū ngā ke. Heta te hū ngā uwyr ehe. A'erehe marā ka ym ma'e ke u'uha uī. Jumu'eha ta aja inamō ixo tī. ²¹ Ame'ē rehe har ianam ta hendu rahā, Jesu ke oho piam tipe. Amō ta pandu u'am:

—Ka'u te'e riki a'e — aja naī.

A'erehe oho piam tipe. (Anī. A'eta namō Jesu oho ym.)

²² Jerusarē ok ta ngi amō Moise je'ēha mu'e ame'ē ta uhyk uwyr ehe. Ame'ē ta pandu pandu u'am:

—Ipy'a rehe Mesembu ihī, a'erehe ājā ta ke Jesu muhem katu mondo — aja pandu naī. (“Mesembu” aja pandu rahā: “Satana ke” aja ukwa. Ājā ramūi a'e.)

Amō ta pandu:

—Satana je'ēha rupi ājā ke a'e muhem mondo tī — aja pandu naī tī.

²³ Pe, ngā ke Jesu mujy'ar. Myja me'ē ājā ta my, ame'ē ke pandu pandu:

—Satana jumuhem ym jumondo. ²⁴ Ka'a rupi har ta jumai mai ngā juehe rahā, jumumba ta ngā juehe. (A'erehe jumai mai ym ta ngā juehe.) ²⁵ Ok wyr pe har ta jumai mai a'eta juehe rahā, jumumba ta a'eta juehe tī. (A'erehe jumai mai ym ta a'eta juehe.) ²⁶ Aja ixotyhar ta namō Satana jumai mai a'eta juehe rahā, jumumba ta a'eta juehe tī. (A'erehe jumai mai ym ta a'eta juehe. A'erehe Satana je'ēha rupi ājā ta ke ihē amuhem ym amondo.)

²⁷ —Sawa'e pyrātā rok pe ma'e ke mukanim ym oho awa. Mukanim ta oho rahā, sawa'e pyrātā ame'ē jywa ke mujere pukwar py, pe, sawa'ema'e ke upa mukanim ta raho. (Aja ihē tī. Satanama'e pyrātāha ngi sawa'e ke ihē riki amuhem tī. Aja rahā, Satanama'e pyrātāha 'ar koty te we ihēma'e pyrātāha, aja ihē amujekwa katu.)

²⁸ —Ko apandu katu pehē pe. Upa ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e. Ame'ē rehe Tupā ipy'a jywyr ta. “Tupā! Nde katu ym” aja pandu ame'ē ke rehe aja tī. Ipy'a jywyr ta tī. ²⁹ Tupā'ā pe anī. “Tupā'ā! Nde katu ym. Nde erema'eha katu ym” aja pandu ame'ē ke rehe anī. Ame'ē rehe jō Tupā ipy'a jywyr ym te ta. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha aja te'e ta ixo, a'erehe Tupā ipy'a jywyr ym te ta — aja Jesu pandu.

³⁰ A'eramō amō ta pandu: “Ājā ipy'a rehe ihī” aja Jesu rehe har pandu naī. A'erehe myja me'ē ājā ta my, ame'ē rehe har Jesu pandu.

Jesu anam ta rehe har

(*Matéu 12.46-50; Ruk 8.19-21; Emberéu 2.11*)

³¹ Imāi uhyk uwyr ehe. Imu ta amō tī. Hukwen rake uhyk u'am. Pe, amō pe imāi pandu:

—Jesu pe ebandu eho: “Se ejur” aja ipe — aja imāi.

³² Heta ngā juramā jy'ar ixo ehe. Amō ta pandu ipe:

—Soroka pe ne māi i'āi, ne mu ta namō. Nde pe pandu tar katu — aja Jesu pe.

³³⁻³⁴ Pe, ngā rehe juramā usak. Pandu:

—Pesarahā! Ko riki ihē māi. Amō ta ihē mu ta aja tī. ³⁵ Tupā putar ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, ame'ē riki ihē mu aja saka. Ihē rendyr aja tī. Ihē māi aja tī — aja Jesu pandu.

4

Ma'e ra'ī muhāi ame'ē rehe har

(*Matéu 13.1-9; Ruk 8.4-8*)

¹ Amō rahā, ypa rymy'y rehe Jesu mu'e mu'e uī tī. Heta hū ngā jumātā katu te jy'ar ehe, a'erehe jarusu keruhū pe opor oho. A'ep wapyk uī. Y pe jarusu keruhū tūi. Ypa rymy'y rehe upa ngā wapyk uī. Aja Jesu mu'e hū ngā ke.

² Myja me'ē ma'e ra'ī ta my ame'ē ke pandu uī. Mu'e rahā, kuja pandu:

³ —Pehendu katurahā! Ma'e ra'ī ke amō muhāi oho. ⁴ Kupixa pe ma'e ra'ī muhāi rahā, awa rape rupi amō ha'ī u'ar. Ame'ē ke ma'ewyra u'u uwyr. Upa u'u. ⁵ Amō ma'e ra'ī ita ty rupi u'ar. A'ep ywy katu ame'ē ke ta'yr mi. Pe, ha'ī hywōi. Ywy heta ym a'ep, a'erehe pahar hywōi. ⁶ Pe, warahy haku rahā, i'y manō. Hapo ipyp oho ym, a'erehe upa te'e manō. ⁷ Amō ma'e ra'ī juruwe ty rupi u'ar. Juruwe tiha py oho. A'erehe ma'e ra'ī hywōi rahā, hury ym. A'erehe i'a ym. ⁸ Pe, amō ma'e ra'ī ywy katu ame'ē rupi u'ar. Pe, hywōi rahā, hury katu oho. Tiha katu oho. I'a uhem, pe, tyarō. Hymbo rehe heta i'a ihī. Tirī ta (30) aja hetaha. Amō hymbo rehe heta we hū i'a ihī. Sesen ta (60) aja hetaha. Amō hymbo rehe heta te hū i'a ihī. Sē (100) aja hetaha — aja Jesu pandu.

⁹ Pandu tī:

—Pekwa tar katu rahā, ihē apandu ame'ē ke rehe pehendu katu ta me'ē te'e
— aja Jesu pandu.

Ma'e ra'ī ame'ē rehe har mujekwa

(Matéu 13.10-17; Ruk 8.9-10)

¹⁰ Jesu jeje ixo rahā, awa py mokōi jumu'eha ta pandu uwyr ipe. Amō ta aja tī. Pandu uwyr ipe tī.

—Jande pe emujekwarahā! Myja me'ē ma'e ra'ī ta my, ame'ē ke emujekwa katu — aja Jesu pe.

¹¹ A'e pandu:

—Apo amō koty Tupā mujekwa. Pyahu ame'ē ke. Kuja. Ixoty ipy'a ke amō muruwak, ame'ē ke a'e putar katu. “Ihēma'e a'e” aja a'e pandu. “Ame'ē ke nema'e jumu'eha ta pe emujekwa” aja Tupā pandu ihē pe. Amō ta pe anī. Amujekwa ym ta. A'erehe myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke apandu pandu. Ame'ē ke rehe jō ngā hendu tipe. ¹² Aja rahā:

“A'eta usak usak tipe. Anī. Ukwa ym riki. Hendu hendu tipe. Anī. Ukwa ym riki tī.

Ukwa rahā, Tupā rehe ipy'a ke muruwak ta tipe. Pe, ame'ē ta rehe ipy'a ke Tupā mujywywyr ta tipe” aja ta — aja Jesu pandu.

Ma'e ra'ī rehe har

(Matéu 13.18-23; Ruk 8.11-15)

¹³ Pe, a'e pandu tī:

—Ko ma'e ra'ī rehe har pekwa ta me'ē te'e. Pekwa ym rahā, amō myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke ihē apandu rahā, pekwa ym ta tī. A'erehe ko amujekwa ta. ¹⁴ Ma'e ra'ī ke amō muhāi oho. Ame'ē riki Tupā je'ēha pandu pandu oho.

¹⁵ Ma'e ra'ī awa rape rupi u'ar. Ame'ē riki kuja. Tupā je'ēha rehe amō ta hendu. Pe, hendu rahā, pahar Satana mukanim uwyr. (Ma'ewyra uwyr, ame'ēja saka.)

¹⁶ —Amō ma'e ra'ī ita ty rupi u'ar. Ame'ē kuja. Tupā je'ēha rehe hendu tipe. Hendu rahā, hury katu tipe. (Pahar hywōi, ame'ēja saka.) ¹⁷ Tupā je'ēha pyta katu ym, a'erehe tapijar te'e we jurujar ym. Tupā je'ēha rehe jurujar, a'erehe amō ta parahy ehe. (Warahy haku, ame'ēja saka.) A'erehe pahar Tupā je'ēha ke hijar. Amō ta puka puka hū ehe, a'erehe pahar Tupā je'ēha ke hijar tī. Katu ym aja.

¹⁸ —Amō ma'e ra'ī juruwe ty rupi u'ar. Ame'ē kuja. Tupā je'ēha rehe hendu tipe. ¹⁹ Ima'e ixoha rehe te'e a'e ukwa ukwa ixo. “Ma'e ihē a'u ta my? Ma'e ihē amunde ta my?” aja ukwa ukwa ixo. Ko tamatarer matyr tar katu hū. Upa ma'e ke matyr tar katu hū. Upa ame'ē ke Tupā je'ēha ke mukanim. (Juruwe jukwa, ame'ēja saka.) Tupā rehe har ukwa ukwa tar ym. Ima'e ke rehe ipy'a katu. Katu ym aja. A'erehe ma'e i'a ym, ame'ēja saka. (Aja rahā, amō we Tupā rehe har ukwa tar ym.)

²⁰ —Amō ma'e ra'ī ywy katu rupi u'ar. Ame'ē ke kuja. Tupā je'ēha rehe hendu katu. Hury katu. I'a heta aja ixo. Tirī ta (30) aja hetaha. Amō amō heta we hū. Sesen ta (60) aja hetaha. Amō heta te hū. Sē (100) aja hetaha. (Aja rahā, Tupā rehe har ukwa katu, a'erehe ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e hū tī. Hymbo rehe i'a ihī, ame'ēja saka) — aja Jesu mujekwa katu jumu'eha ta pe.

Araparin rehe har

(Ruk 8.16-18)

²¹ Jesu pandu tī:

—Araparin amō hapy rahā, pander pe jupyk ym. Myrape wyr pe moī ym tī. Anī. Ywate pukwar. Aja rahā, ok pe amō ta ixo rahā, wera katu a'eta pe. ²² Ihē

amu'e ame'ē ke ame'ēja saka. Apo mukanim, ame'ēja saka. I'i atu rahā, upa mujekwa ta ngā pe. Wera katu, ame'ēja saka riki. Apo jupyk, ame'ēja saka. I'i atu rahā, upa pirar ta, ame'ēja saka. (Aja rahā, juehe har Tupā mujekwa ta ngā pe. Wera katu, ame'ēja saka.)²³ Pekwa tar katu rahā, pehendu katu 'y – aja Jesu pandu.

²⁴ A'e pandu tī:

– Amō pandu rahā, pehendu katu ehe. Pehendu tar ym rahā, pehē pe Tupā mujekwa ym ta. Pehendu tar katu rahā, pehē pe a'e mujekwa katu ta. Jete. I'ar koty te we mujekwa katu ta pehē pe.²⁵ Kuja riki. Amō ukwa katu rahā, amō we ukwa katuha ke Tupā muwyr ta ipe. Amō ukwa tar ym rahā, ta'yr mī ukwa, ame'ē ke upa mukanim ta ingi. (Aja rahā, ukwa ym te ta) – aja Jesu pandu.

Ma'e ra'ī hywōi ame'ē rehe har

²⁶ Pe, a'e pandu tī:

– Ihē amu'e ame'ē ke myja my? Ame'ē rehe har pehē pe apandu ta. Ame'ē ke kuja. Ywy rehe ma'e ra'ī ke amō muhāi.²⁷ Pe, ima'e ke rehe a'e ma'ema'e oho ixo. Pytun rahā, aja. Wera rahā aja tī. Ima'e ke ma'ema'e oho ixo tī. Aja ixo rahā, ma'e ra'ī hywōi. Pe, tiha oho. Myja tihaha my, ukwa ym awa.²⁸ Jeje ywy ngi uhem. Ho uhem py. A'engi i'y. A'engi hākā. A'engi hymbo. Pe, i'a.²⁹ Tyarō rahā, amō matyr oho. Matyriha angaha ke rehe uhyk oho – aja Jesu pandu.

(Aja rahā, kuja mujekwa. Jesu mu'e, ame'ē ke rehe jurujar katu te rahā, ixoha amō koty muruwak ta. Katu aja muruwak ta, aja mujekwa.)

Ma'e ra'ī jytym ame'ē ke tī

(*Matéu 13.31-32; Matéu 13.34; Ruk 13.18-19*)

³⁰ A'e pandu tī:

– Se Tupā kotyhar ta ixo. Ame'ē rehe har pehē pe apandu ta tī.³¹ Kuja ma'e ra'ī aja saka. Mosata ra'ī ame'ēja saka. Ha'ī riki ta'yr te mī.³² Pe, amō jytym rahā, hywōi katu. Pe, i'y tiha te hū oho. Kupixa pe har ta pyter pe tiha te ame'ē ke a'e. Hākā ke pia pia hū. Pe, ma'ewyra ta haity ta matyr ehe, hākā rehe. Pytun atu ame'ē wyr pe ma'ewyra ta ihī – aja Jesu pandu.

(Aja rahā, kuja mujekwa. Jesu pandu py rahā, Tupā kotyhar ta heta ym te. Ma'e ra'ī ta'yr te mī, ame'ēja saka. Pe, i'i atu te rahā, ixotyhar ta heta te hū ta. I'y tiha te hū, ame'ēja saka, aja mujekwa katu.)

³³ Pe, ngā ukwa katu rahā, amō amō myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke Jesu pandu ngā pe.³⁴ Aja jō ngā pe pandu. Jumu'eha ta anī. Ame'ē ta namō jō ixo rahā, upa katu te mujekwa. Myja me'ē ma'e ke my ame'ē ke upa katu te mujekwa jumu'eha ta pe.

Ywytu keruhū ke Jesu muputu'u ame'ē rehe har

(*Matéu 8.23-27; Ruk 8.22-25*)

³⁵ Ame'ē pytun ramō rahā, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

– Y ruwái rehe jaha jaho – aja.

³⁶ Y rymy'y rehe heta ngā ke a'eta hijar oho. Jarusu keruhū pe Jesu ihī. Ame'ē pe jumu'eha ta opor oho tī. Pe, y ruwái rehe oho. Amō jarusu keruhū pe amō ta oho tī.³⁷ Pe, oho we rahā, ywytu keruhū uhyk ehe. Y kotok keruhū katak hū tī. Y ke oho rāi ipe. Tate jere oho.³⁸ Jarusu keruhū tangwa koty Jesu ukwer ou. Iākā renda rehe iākā mupyta. Aja ukwer ou. Pe, amō mupak oho. Pandu ipe:

– Sa'e! Jande ke jajere tate riki. Nde erema'e ym ma'e ke my? – aja Jesu pe.

³⁹ Pe, pu'am rahā, hātā ywytu keruhū pe Jesu pandu.

—Mā peja ym! Eputu'u katu ihē pe — aja riki.

Y kotok keruhū pe pandu tī:

—Mā peja ym! Ewapyk katu — aja riki.

Pe, ywytu keruhū putu'u. Y ke wapyk katu te tī. ⁴⁰ Pe, jumu'eha ta pe pandu:

—Mā! Pekyje ym ta me'ē te'e. Ihē rehe pejurujar ym my rī — aja Jesu.

⁴¹ Anī. Jumu'eha ta kyje hū. Pandu a'eta jupe:

—Mā! Katu tiki! Pyrātā te ame'ē ke kohī! Je'ēha rehe ywytu keruhū hendu katu! Y kotok keruhū aja tī. Hendu katu ehe tī. Mā! Myja me'ē sawa'e ko my? — aja jumu'eha ta pandu.

5

Ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ke Jesu mukatu

(Matéu 8.28-34; Ruk 8.26-39)

¹ A'engi ypa ruwái rehe uhyk oho, Jera ywy pe. ² Jarusu keruhū ngi Jesu uhem oho rahā, amō sawa'e uhyk uwyr ehe. Itakwar kangwerupa ngi uhyk uwyr ehe. ³ Ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ke a'e. Itakwar kangwerupa rupi ixo ame'ē ke a'e. Ngā pukwar ym a'e ke apo 'y. Ita tupaham pe pukwar rahā, pyta ym. ⁴ Amukwehe te ita tupaham pe ijywa ke mujere pukwar pukwar. Itymā ke pukwar tī. Anī riki. Ijywa pukwariha ke mohok riki. Ten! Itymā pukwariha ke mohok tī. Ten! Aja tī. Pyrātā te hū. A'erehe parahyha ke marā ka ym ngā mukanīha ingi. Parahy te'e ixo. ⁵ Pytun rahā, ahem hū. Wera rahā, ahem hū tī. Itakwar kangwerupa rupi ahem ixo. Ywy'ā rupi ahem ixo tī. Hātā ita pe jumu'i mu'i.

⁶ Paite we Jesu rehe usak rahā, ixoty ujan oho. Hake ipynarāi pe wapyk oho. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.)

⁷⁻⁸ Jesu pandu ixo:

—Ājā! Sawa'e py'a ngi ehem eho! — aja riki.

A'erehe hātā je'ēha uhem ingi:

—Jesu! Nde riki Tupā ra'yr! Ywatehar te a'e. Ihē pe ema'e ym ma'e ke. Tupā je'ēha rupi apandu: “Ihē ke emahy ym” — aja riki hātā pandu.

⁹ Pe, Jesu pandu:

—Ma'e nde rer? — aja.

Sawa'e pandu:

—Jande reta ame'ē ke jande, a'erehe: “Heta” aja riki jande rer — aja Jesu pe.

¹⁰ Jesu pe pandu pandu u'am:

—Kome'ē renda ngi ājā ta ke emujan ym emondo — aja.

¹¹ Ame'ē ywy'ā rehe kure ta mâte hū ixo. Kāpī ke u'u ixo. ¹² Ājā ta pandu:

—Kure ta koty jande ke emondo. Kure ta rehe jande jaī ta — aja Jesu pe.

¹³ —Ere. Peho — aja Jesu.

Pe, sawa'e ngi ājā ta uhem oho. Pe, kure ta pe ixo oho. (Ka'u te'e hū uwak.) Pe, kure ta ujan oho. Upen te'e hū ame'ē pe u'ar oho. Ypa pe u'ar oho. Upa katu te y jukwa. Heta te hū kure ta manō. Kuja, 2.000 hetaha manō.

¹⁴ Kure usakiha ta ujan oho. Ok ta rupi pandu pandu oho. Ma'e usak ramō, ame'ē rehe har pandu pandu oho. Amō amō awa renda rupi pandu oho tī. Pe, a'ep pe har ta usak uwyr. ¹⁵⁻¹⁶ Jesu rehe uhyk rahā, sawa'e rehe ngā usak. Ame'ē sawa'e ngi ājā ta uhem ramō. Wapyk uī. Ka'u ym apo 'y. Ima'e mundeha namō ixo apo 'y. Myja sawa'e ka'u ame'ē ke katu oho. Ame'ē ke rehe usak ame'ē ta upa pandu pandu ngā pe. Kure ta ka'u oho, ame'ē rehe har upa pandu tī. (Pyrātā te hū ame'ē ke pehī, aja ukwa. A'erehe ngā kyje

ingi, Jesu ngi. Amō we ngāma'e kanim ta, ame'ē ke putar ym tī.) ¹⁷ A'erehe pandu ipe:

—Jande rekoha ngi eho — aja Jesu pe.

¹⁸ Jarusu keruhū pe Jesu opor oho ixo rahā, ājā ta uhem ramō ame'ē sawa'e pandu:

—Ne namō ihē aho ta — aja Jesu pe.

¹⁹ —Anī. Nde rekoha pe ejywyr eho. Jandema'e sawa'e te nde ke mukatu, ame'ē rehe har ne anam ta pe epandu eho. Nde rehe pyrara usak, ame'ē ke epandu tī — aja sawa'e pe Jesu pandu.

²⁰ Pe, sawa'e jywyr oho. Amō amō ok ta rupi pandu pandu. “Jesu ihē ke mukatu” aja pandu pandu. Aja Jande popa ok ta, ame'ē rupi upa pandu pandu oho. Sawa'e panduha rehe hendu ame'ē ta pandu:

—Mā! Katu tiki! Katu te hū — aja ngā.

“Thē rajyr emukatu” aja Jái pandu

(Matéu 9.18-19; Ruk 8.40-42)

²¹ Y ruwái rehe Jesu jywyr oho tī. Jarusu keruhū pe aha oho. Pe, heta ngā jy'ar uwyr ehe tī. Y rymy'y rehe pyta. ²² Amō sawa'e uhyk uwyr ehe. Her Jái. Jundéu awa tama'e jy'ariha rendama'e kapitā a'e. Jesu rehe uhyk rahā, ipixi'a pe u'ar oho oup. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe, aja mujekwa.) Pandu ipe:

²³ —Ihē rajyr manō tate. Ihē rok pe eho! Iākā rehe nde po nde eremujar rahā, katu ta oho — aja Jesu pe.

²⁴ Pe, oho inamō. Oho ixo rahā, heta ngā Jesu rake rupi tuka tuka hū oho ixo.

Kūjā ke Jesu mukatu ame'ē rehe har

(Matéu 9.20-22; Ruk 8.43-48)

²⁵ Pe, amō kūjā oho ixo tī. Ma'e ahyha namō ixo. Jaiha ke pupur rāi namō ixo. Aja yman riki ixo. Kuja. Awa py mokōi (12) warahy 'ar rahā, aja te'e ixo.

²⁶ Ahyha mukatuha koty oho oho hū tipe. Ame'ē ta pe upa tamatarer me'ē me'ē tipe. Mukatu ym. I'ar koty te we mupyraraha riki ame'ē ta. Pe, katu ym oho ipe rī. ²⁷⁻²⁸ Jesu rehe har ngā pandu pandu, ame'ē ke hendu. “Jesu mukatu” aja kūjā hendu. A'erehe kuja ipy'a pe ukwa ukwa ixo:

—Ima'e mundeha rehe ihē po amujar rahā, ihē katu ta aho — aja kūjā.

Pe, ngā pyter rupi kūjā wata oho ixo. Pe, xupe rehe uhyk oho. ²⁹ Pe, Jesuma'e mundeha apyr rehe ipo mujar. Pahar jaiha ke pupur ame'ē ke putu'u ingi. Upa katu, aja ukwa. ³⁰ Pe, pahar Jesu ukwa. Amō ke mukatu, aja ukwa. A'erehe uwak u'am. Pe, pandu:

—Awa ihēma'e mundeha rehe ipo mujar my? — aja.

³¹ —Nde rake rupi heta ngā juramā u'am, a'erehe nde rehe tukwa tukwa hū u'am. Ma'ewā nde erepandu my: “Awa ihēma'e mundeha rehe ipo mujar” aja — aja jumu'eha ta pandu ipe.

³² Anī. Jesu usak usak we rī. Awa mujar my? Kekar we rī. ³³ Katu apo, aja kūjā ukwa katu, a'erehe kyje uhyk ehe. Ryrýi tī. Huwa koty ipynarāi pe wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe, aja mujekwa.) Pe, upa katu te Jesu pe pandu.

³⁴ —Éi, kūjā! Upa ma'e ahyha ke amukatu, ame'ē rehe nde erejuruar katu, a'erehe nde katu apo 'y. Nde rury katu eho apo. Jaiha pupur ame'ē ke upa putu'u katu te nde pe apo 'y — aja Jesu ipe.

Jái rajyr ke Jesu mukwera katu ame'ē rehe har

(Matéu 9.23-26; Ruk 8.49-56)

³⁵ Kūjā namō pandu u'am rahā, Jái rok ngi amō ta uhyk uwyr.

—Nde rajyr manō ramō te. Mā peja mu'eha jywyr oho — aja Jái pe. (“Mu'eha” aja pandu rahā: “Jesu ke” aja a'eta ukwa.)

³⁶ Tajyr manō ame'ē ke rehe Jesu hendu rahā, Jái pe pandu:

—Anī. Nde py'ahu te'e exo. Ihē rehe tapijar te'e we ejurujar katu — aja ipe. —Hā! — aja Jái.

³⁷ A'engi Jái rok pe oho inamō. Heta ngā anī. Mupyta.

—Se pepyta — aja.

Kuja jō oho. Kūjātāi pái. Petu oho. Tian oho tī. Imu oho tī. Her Juā. Ame'ē ta jō inamō oho. ³⁸ Pe, Jái rok pe uhyk rahā, heta ngā i'āi a'ep. Ngā mutyapu tyapu hū. Jixi'u xi'u hū ngā. Ahem amō tī. (Aja pyaiha ke mujekwa.) Ame'ē ke rehe Jesu usak. ³⁹ Pe, pandu:

—Mā! Pemutyapu tyapu hū ym. Pejixi'u ym tī. Kūjātāi manō ym. Ukwer ou riki — aja Jesu.

⁴⁰ Pe, ngā puka puka hū ehe. Manō te aja ukwa katu, a'erehe puka puka hū ehe. A'erehe soroka pe upa ngā ke Jesu muhem. Pe, kūjātāi túi, ame'ē kapy pe oho. Mahapyr jumu'eha ta ke raho inamō tī. Kūjātāi pái raho tī. Imāi raho tī. Ame'ē ta jō kapy pe ixe oho. ⁴¹ Uhyk rahā, ipo rehe Jesu pyhyk. Pe, pandu: —Tarita kumi — aja.

Ame'ē jundéu awa ta je'ēha ipe: “Kūjātāi! Nde pe apandu, epu'am!” aja.

⁴² Pahar kūjātāi pu'am. Pe, wata ixo. Awa py mokōi warahy 'ar ame'ē ke kūjātāi. Kweraha rehe usak ame'ē ta pandu pandu a'eta jupe:

—Mā! Katu tiki! — aja kapy pe ixo ame'ē ta.

⁴³ Pe, Jesu pandu:

—Pehē py'a rupi te'e pereko — aja.

Imāi pe pandu tī:

—Ma'e ke eme'ē ipe. Kūjātāi u'u ta — aja.

(Ma'e ke u'u rahā, ixuwe katu a'e, aja ukwa katu ta, a'erehe: “Ma'e ke eme'ē ipe” aja Jesu pandu ipe.)

6

Jesu ke Nasare ok ta pe har ta putar ym

(Matéu 13.53-58; Ruk 4.16-30)

¹ A'engi Jesu oho. Hekoha pe jywyr oho, Nasare ok ta pe. Upa jumu'eha ta oho inamō tī. ²⁻³ Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe mu'e oho. Heta ngā ixo a'ep. Pe, hendu ame'ē ta pandu:

—Mā! My riki ukwa katuha ukwa my? Awa a'e ke mu'e my? (Jakwa ym jande.) Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'e katu te. Mā! (Jande aja awa te'e a'e tī.) Myja ame'ē ke a'e ma'ema'e my? (Jakwa ym tī.) Jesu riki peme'ē. Myra rehe ma'eha peme'ē. Mari membyr ke a'e. Imu ta ko jande namō ixo tī, jande rekoha pe. Tian. Jose amō tī. Jun amō tī. Simā amō tī. Hendyr ta jande namō ixo tī — aja ngā pandu.

Hekoha pe har ta aja Jesu tī, aja ngā ukwa, a'erehe Jesu ke putar ym.

⁴ A'erehe Jesu pandu:

—Tupā je'ēha pandu ame'ē ke amō hekoha pe pandu oho rahā, ame'ē ta hendu katu. Putar katu. Hekoha te pe pandu rahā, anī. Hekoha pe har ta hendu ym. Putar ym. Hok wyr pe har ta aja tī. Hendu ym tī. Amō ianam ta aja tī. Hendu ym tī. Putar ym tī — aja ngā pe pandu.

⁵ Ngā putar ym, a'erehe mukatu hū ym a'ep. Petei tei ma'e ahy ixo ame'ē ta rehe ipo mujar. Aja mukatu. ⁶ Ipy'a pe Jesu ukwa ixo:

—Mā! Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e katu. Aja ihē ke Tupā muwyr, aja amujekwa. Anī. Peme'ē ta jurujar ym ihē rehe. Mā! — aja jupe.

Pe, a'engi amō ta hekoha rupi mu'e mu'e oho.

Awa py mokōi jumu'eha ta ke Jesu mondo

(Matéu 10.5-15; Ruk 9.1-6)

⁷⁻⁹ Ajame'ē ke awa py mokōi jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Se pejur. Ko pehē ke ihē amondo ta. Pehē mokōi mokōi peho. Ihē je'ēha rupi peho. Amō ta py'a ngi ājā ta ke pemuhem katu ta. Peho rahā, ma'e ke peraho ym. Pehē mi'u peraho ym. Pehē kupe pe ma'e ryrū ke peraho ym tī. Tamatarer peraho ym tī. Myra te'e pehē po pe peraho katu. (Pehē re'ō rahā, myra rehe pepyta pyta peho pexo.) Pehē py rehe har pemunde. Peteī kamixa namō pehō katu.

¹⁰ —Amō rekoha rehe pehyk rahā, amō pandu ta: “Ko pejur katu. Se ihē rok pe pepyta katu” aja. Ame'ē rok pe pepyta katu. A'ep pepyta pexo rahā, ame'ē rok pe jō pepyta katu.

¹¹ —Amō rekoha pe pehyk. A'ep pe har ta putar ym pehē ke. Pehē je'ēha rehe hendu tar ym tī. Aja rahā, ame'ē hekoha ngi pehō. Ok ta ngi pehem peho rahā, wvy ku'i pehē py ngi pejuhyk katu. Ame'ē ke ngā usak rahā, kuja ukwa ta. Tupā ke a'ep pe har ta putar ym aja pemujekwa — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

¹² Pe, jumu'eha ta oho. Mokōi pame a'eta oho. Amō ok ta rupi pandu pandu oho.

—Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Tupā koty pehē py'a pemuruwak — aja pandu oho.

¹³ Heta ājā ta ke ngā py'a ngi muhem mondo tī. Ma'e ahy ixo ame'ē ta rehe ma'e ka kytik tī. Ipykā rehe kytik. Karapatu ka aja me'ē. Aja ngā ke mukatu hū.

Juā mujahukiha ke jukwa ame'ē rehe har

(Matéu 14.1-12; Ruk 9.7-9)

¹⁴ Jesu ma'ema'eha rehe har upa ngā pandu pandu. Ame'ē ke rehe Ero hendu. A'e jundéu awa tama'e kapitam. Amō ta kuja pandu:

—Peme'ē riki Juā mujahukiha ke. Manōha ngi Tupā mukwera katu muhem. A'erehe pyrātā te ha namō ma'e ke Jesu ma'ema'e katu. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ma'ema'e katu — aja riki.

¹⁵ Amō ta pandu:

—Anī. Peme'ē riki Eri. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke jywyr — aja riki tī.

Amō ta pandu:

—Anī. Peme'ē riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Ymanihar aja Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e tī — aja tī.

¹⁶ Amō koty koty Jesu rehe har Ero hendu rahā, kuja pandu:

—Anī. Peme'ē riki Juā mujahukiha ke. A'e ke Tupā mukwera katu muhem tī. Amukwehe te we amō pe ihē apandu: “Juā ākā ke emondok eho ingi” aja. Kwera katu uhem apo 'y — aja ukwaha naī.

¹⁷⁻¹⁹ Amukwehe te we kuja ixo. Ero mu ixo. Her Siri. Siri rakehar rer Erondi. Ame'ē imu rakehar ke Ero jo'ok raho ingi. A'erehe Juā pandu ipe:

—Mā peja ym. Ne mu rakehar namō nde erexo rahā, katu ym — aja Ero pe pandu.

Ame'ē ke Erondi ukwa tī. A'erehe parahy ehe, Juā rehe. Jukwa tar katu tī. Ame'ē ke Ero putar ym, a'erehe marā ka ym Juā ke hakehar jukwaha.

²⁰ Juā riki sawa'e katu ame'ē ke a'e aja Ero ukwa. Jaxer ame'ē ke nixói ipe aja

ukwa tī, a'erehe kyje ingi, Juā ngi. A'erehe amō renda pe Juā ke Ero mupyta. (A'erehe marā ka a'e ke hakehar jukwaha.) Juā je'ēha rehe Ero hendu tar katu tī. Hendu katu tipe. Amō amō rahā, hendu rahā: "Mā! Myja me'ē ihē ama'e ta my?" aja Ero pandu jupe.

²¹ Pe! Juā jukwaha angaha ke rehe uhyk 'y. Kuja. Yman imāi pusu ngi Ero u'ar. Ame'ē rehe imi'u matyr ixo apo. Aja ukwa ukwa ixo tī. Pe, kapitā ta ke mujy'ar. Sonda tama'e kapitā ta ke mujy'ar tī. Ima'ehū namō ixo ame'ē ta ke mujy'ar tī. Ame'ē ta ngariréi ywy pe har ta ke a'eta. Ma'e u'uha renda pe upa ame'ē ta ihī. ²² Ame'ē renda pe Erondi membyr ixewyr. Kūjātāi keruhū a'e. Pe, purahāi. Upa kapitā ta ke muhury. Ero hury katu tī. Pe, kūjātāi pe pandu:

—Ma'e nde ereputar my? Upa nde ereputar ame'ē ke ihē riki ame'ē ta nde pe — aja Ero.

²³ Pandu pandu riki tī:

—Ko Tupā ruwa koty aja jaxo. Apandu katu. Upa nde ereputar ame'ē ke ihē riki ame'ē ta nde pe. Esarahā! Upa katu te ihēma'e ihī. Nde ereputar rahā, ame'ē ke amowok ta nde pe. Wajar nema'e ta — aja Ero.

²⁴ Imāi pe kūjātāi pandu oho:

—Māi! Ma'e ihē apandu ta my? — aja.

Imāi pandu:

—Juā mujahukiha ākā ke epandu ipe — aja.

²⁵ Pahar Ero koty jywy oho. Pe, pandu ipe:

—Juā ākā ke ihē aputar. Ita paratu 'ar pe ihē pe erur apo — aja kūjātāi.

²⁶ Ame'ē ke rehe hendu rahā, Ero pyai te hū. (Juā ke jukwa tar ym.) A'erehe pyai te hū. Ero je'ēha rehe upa kapitā ta hendu ramō te: "Tupā ruwa koty aja jaxo. Nde ereputar ame'ē ke ihē riki ame'ē ta" aja. A'erehe kūjātāi pe: "Anī. Ama'e ym ta" aja marā ka ym panduha. Pandu rahā, huxī hū ta tipe.

²⁷ A'erehe pahar sonda pe pandu:

—Juā ākā ke emondok erur — aja.

Kyndaha pe sonda oho. Pe, iākā mondok ingi. ²⁸ Pe, ita paratu 'ar pe werur. Kūjātāi pe me'ē. Ame'ē ke imāi pe kūjātāi raho. ²⁹ Juā ke amō jukwa, aja Juā namō jumu'e ixo ame'ē ta hendu rahā, hete ke oho piam. Pe, kangwerupa pe jytym raho.

*Kuja, 5.000 hetaha ma'e ke u'u ame'ē rehe har
(Matéu 14.13-21; Ruk 9.10-17; Juā 6.1-14)*

³⁰ Ajame'ē ke Jesu mondo ame'ē ta jywy uwyr ixoty, Jesu koty. Upa ma'ema'eha ke pandu ipe. Upa ma'e mu'e ame'ē ke pandu ipe tī. ³¹ Pe, heta ngā uhyk uwyr ehe tī. Pe, hekoha pe ame'ē ta jywy oho tī. Amō ta uhyk ehe tī. Ame'ē ta jywy oho tī. Amō amō ta uhyk tī. Aja riki ixo. A'erehe marā ka ym ma'e ke u'uha. (Ma'ema'e hū ixo, myja ym ma'e ke u'uha.) A'erehe Jesu pandu:

—Jande jō ngā nixói te ame'ē pe jaho. A'ep japutu'u we ta — aja jumu'eha ta pe pandu.

³² Pe, ngā nixói te ame'ē pe a'eta jō oho ixo. Jarusu keruhū pe oho, y ruwái rehe. ³³ Amō ta ohoha rehe usak. Jesu ta oho, aja ame'ē ta ukwa. A'erehe pe rupi ngā ujan oho. Y rymy'y rupi ujan oho. Ok ta ngi upa ngā ujan oho. Pe, ngā nixói te ame'ē pe uhyk py oho. ³⁴ A'ep Jesu uhyk rahā, heta te hū ngā rehe usak. Usak rahā, pyai. Ame'ē ta riki arapuharan ta aja saka. Usakiha nixói, ame'ēja saka. (Aja rahā, ngā rehe usakiha nixói tī, aja mujekwa.) A'erehe Jesu pyai. A'erehe pyrara ngā rehe usak. A'erehe Tupā je'ēha ke mu'e hū ngā pe. ³⁵⁻³⁶ Ka'aruk koty rahā, jumu'eha ta uhyk ehe. Ngā mi'u nixói te, a'erehe pandu ipe:

—Warahy ka'aruk te apo. Ko awa nixói te, ame'ë renda ke se. Ngã ke emondo sengi. Paite ok ta rupi imi'u ke a'eta jo'ok ta oho — aja ipe.

37 —Anĩ. Ngã mi'u ke pehẽ atu peme'ë me'ë katu — aja jumu'eha ta pe pandu.

—Mã! Kuja, 200 wera rahã, paraky. Aja tamatarer pyhyk. Ame'ë tamatarer pe mbeju jajo'ok. Pe, ngã pe jame'ë me'ë. Aja nde ereputar my? — aja jumu'eha ta.

38 —Myja mbeju hetaha pehĩ my? Pesak peho — aja Jesu.

Usak rahã, pandu ipe:

—Kuja pehĩ. Awa po wajar peteĩhar upa mbeju hetaha. Pira ka'ë, kuja, mokõi jô — aja jumu'eha ta pandu.

39 Jesu pandu:

—“Pewapyk” aja ngã pe pepandu — aja jumu'eha ta pe.

Ngã pe jumu'eha ta pandu:

—Amõ koty koty pejy'ar aja pewapyk — aja.

Pe, kãpi ra'yr 'ar pe ngã wapyk. 40 Ko 50 hetaha wapyk. Se koty amõ 100 hetaha. Se koty amõ 50 hetaha. Se koty amõ 100 hetaha. Aja upa katu te ngã wapyk uĩ. 41 Pe, awa po wajar peteĩhar upa mbeju ke Jesu pyhyk, pira ka'ë namõ. Pe, ywa rehe ma'ã. Tupã namõ pandu:

—Ne jô riki katu te me'ë ke. Jande mi'u nde eremuwyr katu — aja.

Pe, mbeju mopok. Jumu'eha ta pe me'ë. Ame'ë ke ngã pe jumu'eha ta me'ë me'ë raho. Aja mokõi pira ka'ë ke me'ë me'ë tĩ. 42-43 Pe, upa ngã u'u. Uhyk ngã u'u. Upa u'u rahã, jumu'eha ta pyta we ame'ë ke matyr. Kuja, awa py mokõi wasãkã tyryhem matyr. Mbeju pyta we ame'ë ke matyr. Pira ka'ë aja tĩ. Pyta we matyr tĩ. 44 Ngã mi'u u'u, ame'ë ta heta te hũ. Sawa'e ta jô manga rahã, kuja, 5.000 hetaha ngã ixo.

Y'ar rupi Jesu wata oho

(Matéu 14.22-33; Juã 6.15-21)

45 Ajame'ë ke pahar jumu'eha ta ke Jesu mondo. Jarusu keruhũ pe mondo. Pandu:

—Hok pe ngã ke ihẽ amujywywyr ta amondo axo rahã, ypa ruwái koty peho. Mesái ok ta pe peho. Jarusu keruhũ pe peho. I'i atu rahã we, ihẽ aho ta kÿ — aja Jesu.

Pe, jarusu keruhũ pe jumu'eha ta opor oho. Pe, aha oho ixo. Jesu pyta we rĩ. Pe, amõ ta pe pandu:

—Pehẽ rok pe pejywywyr peho — aja ngã pe.

46 Upa ngã hijar oho rahã, ywy'ã rehe Jesu jeje jupir oho. Tupã namõ a'e pandu pandu oho. 47 Pytun rahã, ywy rehe Jesu jeje ixo rĩ. Jarusu keruhũ ke ypa pyter pe ihĩ. Ame'ë pe jumu'eha ta ihĩ. 48 Ame'ë ta rehe ywytuhu juwapi uwywyr. A'erehe jumu'eha ta pykũi hũ tipe. Henda te'e ihĩ. Paite ngi ame'ë ta rehe Jesu usak. Pe, sapukái je'ë ramõ rahã, a'eta rehe Jesu uhyk uwywyr ixo. Y'ar rupi te'e uwywyr ixo. Xupe 'ar rupi aha ta tipe oho. 49 Y'ar rupi wata uwywyr ixo ame'ë ke rehe jumu'eha ta usak. Ame'ë riki Jesu aja ukwã ym, a'erehe ahem hũ:

—Ãjã pe tur ixo — aja jumu'eha ta ukwaha naĩ.

50 Upa usak ehe rahã, mukahem hũ. Pe, pahar Jesu pukái:

—Pekyje ym! Pehẽ py'ahu te'e peyo. Ihẽ Jesu — aja.

51 Pe, jarusu keruhũ rehe uhyk, pe, opor oho. Ywytuhu putu'u. Jumu'eha ta pandu pandu a'eta jupe:

—Mã! Y'ar rupi wata katu! — aja riki.

⁵² Pyrātāha namō ngā mi'u ke Jesu muheta. Ame'ē ke jumu'eha ta ukwa ym, (a'erehe pyrātāha namō y 'ar rupi Jesu wata katu tī. Ame'ē ke ukwa ym tī.) Iākā riki janam rāi te'e.

Jenesare ywy pe har ta ke Jesu mukatu

(Matéu 14.34-36)

⁵³ A'engi y ruwái rehe uhyk, Jenesare ywy pe. A'ep jarusu keruhū pukwar. ⁵⁴ Pe, jarusu keruhū ngi uhem oho rahā, ame'ē ta rehe heta ngā usak. Pe, pahar ngā ukwa katu.

—Ko Jesu — aja.

⁵⁵ Pe, ame'ē hekoha rupi upa ma'e ahy ixo ame'ē ta ke ngā oho piam. Muhyk werur ehe. Kyha aja me'ē pe werur tī. “Paite ixo apo” aja hendu rahā, a'ep ahy ixo ame'ē ta ke raho ngā. ⁵⁶ Pe, amō amō hekoha rupi Jesu oho. Ok ta rupi oho. Ok ta keruhū rupi oho tī. Awa renda rupi oho tī. Upa ame'ē rupi oho rahā, soroka pe ma'e ahy ixo ame'ē ta ke ngā mou. Pete'e tūi. Ame'ē ta pandu:

—Mā peja nema'e mundeha rehe ahy ixo ame'ē ta pyhyk. Mā peja nema'e mundeha apyr rehe jō pyhyk — aja Jesu pe.

Pe, ima'e mundeha apyr ke pyhyk ame'ē ta upa katu te katu oho.

7

Hamūi je'ēha rehe hendu katu ame'ē ta ke

(Matéu 15.1-9)

¹⁻⁴ Hamūi ta mu'e aja ipo ke jundéu awa ta kutuk ym rahā, ma'e ke u'u ym. Aja te'eha a'eta ma'eha. (Hamūi ta mu'e aja ipo ke kutuk rahā, Tupā usak katu ehe, aja ukwaha naī.) Parise ta aja tī. Upa ymanihar hamūi ta mu'e ame'ē ke rehe hendu katu. Ma'e muhepyha renda ngi hok pe jywyr rahā, ma'e ke u'u ym rī. Ipo ke kutuk py, pe, u'u. Aja amō amō heta ymanihar hamūi ta mu'e ame'ē ke rehe hendu katu. Ko y u'uha ke kutuk. Pander ke aja tī. Ita pander ke aja tī. Hamūi ta mu'e aja upa kutuk riki tī. (Aja rahā, Tupā usak katu ehe, aja ukwaha naī.)

Pe, Jesu rehe parise ta jy'ar uwyr. (Parise ta riki hamūi mu'eha rehe hendu katu te ame'ē ta ke a'eta.) Jundéu awa ramūi ta je'ēha ukwa, ame'ē ta jy'ar uwyr tī. Jerusarē ok ta ngi johu jy'ar uwyr ehe. Jesu namō ame'ē ta je'ē je'ē. Hamūi ta mu'e aja ipo ke jumu'eha ta kutuk ym. Aja te'e ma'e ke u'u. ⁵ A'erehe Jesu pe a'eta pandu:

—Ma'erehe jande ramūi mu'e ame'ē ke rehe nema'e jumu'eha ta hendu ym my? Ame'ē ta u'u rahā, jande ramūi mu'e, aja ipo ke a'eta kutuk ym tiki. Katu ym aja — aja Jesu pe.

⁶ —A'e riki. Ipo ke kutuk ym. Pesarahā! Yman pehē rehe har Tupā je'ēha rehe Isai mupinim, aja mokōi pekwaha namō pexo ame'ē ta ke pehē. Ame'ē rehe har a'e mupinim. Kuja Tupā pandu:

“Ihē rehe har ngā katu pandu tipe. Anī. Hendu ym ihē je'ēha rehe.

⁷ Ihē rehe har katu pandu tipe. Pandu te'e riki. Hamūi je'ēha ke ngā mu'e ixo. ‘Kome'ē riki Tupā je'ēha' aja ngā mu'e naī” aja Tupā pandu. Aja Isai mupinim.

⁸ —Tupā je'ēha ke pehijar. Apo ymanihar pehē ramūi ta mu'e ame'ē ke rehe jō pehendu katu. Katu ym aja — aja Jesu pandu.

⁹ A'e Pandu tī:

—Mā! Tupā je'ēha ke pehijar. A'erehe ymanihar pehē ramūi ta mu'e, ame'ē ke pemu'e katu ta, aja pekwaha naī. Aja rahā, pekwa katu ame'ē ta ke pehē, aja pekwaha naī. ¹⁰ Yman Moise mupinim:

“Nde pái rehe epy'a katu. Ne māi rehe aja tī. Epy'a katu tī.

Kuja tĩ. ‘Papa! Nde jaxer’ aja amō pandu rahā, ame’ē ke ejukwa.
 ‘Māi! Nde jaxer’ aja pandu ame’ē ke ejukwa tĩ” aja Moise mupinim. (“Jaxer”
 aja pandu rahā: “Ipái ta rehe ipy’a ym” aja mujekwa.)

¹¹⁻¹³ —Anĩ riki. Ame’ē rehe pehendu ym te. Pesarahā! Ma’e ke pehĩ. Ame’ē namō ipái ta rehe usak katu ta me’ē te’e. Anĩ. “Ko Tupāma’e ke apo’y. Tupā pe ihē ame’ē, ame’ēja saka. A’erehe pehē pe ihē ame’ē ym ta apo’y” aja ipái ta pe pandu. Aja rahā, ame’ē namō ipái ta rehe usak ym ta apo’y. Haihu ym ta apo’y. A’erehe Tupā je’ēha rehe pehendu ym. “Pehē pái ta rehe pepy’a katu” ame’ē rehe pehendu ym. Katu ym aja. Aja amō amō we pemu’e ame’ē ke pehĩ. Aja Tupā je’ēha rehe pehendu ym. Katu ym aja — aja Jesu pandu.

Ma’e mujaxeriha rehe har
(Matéu 15.10-20)

¹⁴ (Pe, ipo ke kutuk ym ha namō ma’e ke u’u. Ame’ē ke mujekwa.) Kuja heta ngā pe Jesu pandu:

—Se pejur! Pehendu katurahā! Pekwa katu ta. ¹⁵ Soroka pe ma’e ke ihĩ. Ame’ē ke amō juru kwar rupi oho rahā, ipy’a ke mujaxer ym. Ma’e ke amō pandu, ame’ē ke juru ngi uhem, ame’ēja saka. Ame’ē riki ipy’a jaxeriha ke mujekwa katu. ¹⁶ [Pekwa tar katu rahā, pehendu katu] — aja ngā pe.

¹⁷ Hetaha ta ke Jesu hijar oho. Pe, ok pe ixē oho rahā, jumu’eha ta pandu:

—Ame’ē amō py’a jaxer ame’ē rehe har emujekwa jande pe. Jakwa ym — aja ipe.

¹⁸ —Mā! Amō ta aja pekwa ym my tĩ! Ko amujekwa ta pehē pe. Ma’e ke amō u’u rahā, juru kwar rupi oho. Ame’ē mujaxer ym amō py’a ke. ¹⁹ Ipy’a pe oho ym, a’erehe ipy’a mujaxer ym. Ipusu pe ihon. A’engi ka’a aja uhem oho — aja Jesu pandu. (Aja pandu rahā, upa ma’e ke ngā u’u ame’ē ke katu, aja mujekwa.)

²⁰ Pandu tĩ:

—Amō jywĩ ngi ma’e ke uhem rahā, ame’ē riki amō ke mujaxer. ²¹ Amō jywĩ ngi uhem. Aja rahā, ipy’a ngi uhem, ame’ēja saka. Ko ma’e ka’u te’eha ke ipy’a pe ukwa ukwa ixo. Upa rahā, ame’ē ke ma’ema’e. Ko amō kūjā rehe ka’u te’e. Amō sawa’e rehe ka’u te’e tĩ. Amōma’e ke mukanim. Amō ke jukwa tar katu. ²² Hakehar aja ym ame’ē namō jumusarái. Ixawa’e aja ym ame’ē namō jumusarái. Amōma’e ke rehe ipy’a moi hũ. Upa ma’e katu ym ame’ē ke ma’ema’e. Te’e pandu. Ma’e ke mujesak ame’ē rehe huxĩ awa. Katu ym aja. Kyty’ym. Amō ta rehe juru ai. “Ihē jō katu me’ē ke” aja jō pandu. Ko ka’u te’e hũ ame’ē ke. ²³ Upa katu te aja jaxer ame’ē ke amō jywĩ ngi uhem. Ipy’a ngi uhem, ame’ēja saka. Upa ame’ē ke mujaxer awa ke — aja Jesu mujekwa.

Jesu rehe amō awa kūjā jurujar katu
(Matéu 15.21-28)

²⁴ A’engi Jesu uhem oho. Amō wyy pe oho. Tir ok ta rake ame’ē pe oho. Sinō ok ta rake ame’ē wyy tĩ. Pe, amō rōk pe ixē oho. A’ep a’e ixo aja amō ta ukwa. Ame’ē ke a’e putar ym. Anĩ. Marā ka ym mukanĩha. “Pete’e ixo” aja ngā ukwa riki. ²⁵⁻²⁶ A’e uhyk aja amō kūjā hendu. Pe, uhyk oho ehe. Amō koty je’ēha kūjāma’e ke. Ngere wyy pe har je’ēha ke ame’ē. Jundéu awa ym a’e. Siro-seni wyy pe har a’e. Ame’ē membyr py’a rehe ājā ihĩ, kūjātāi ra’yr ke a’e. Pe, Jesu rehe kūjā uhyk rahā, pahar huwa koty ipynarāi pe wapyk. (Aja sawa’e katu te ame’ē ke kohĩ, a’erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pe, pandu ipe:

—Ihē membyr ngi ājā ke emuhem emondo — aja Jesu pe.

²⁷ –Ta'yn ta pe a'eta mi'u ke amō me'ē py. Ta'ŷma'e mi'u ke jawar ta pe ombor rahā, katu ym – aja Jesu. (Aja rahā jundéu awa ta namō Jesu ma'ema'e py ta, aja mujekwa katu.)

²⁸ Kūjā pandu:

–Sa'e! Esarahā! A'eta mi'u ke ta'yn ta mukurer kurer riki. Ame'ē ke jawar ra'yr ta myrape wyr pe u'u riki – aja ipe. (Aja rahā, ta'yr mi ma'e katu ame'ē ke amō awa ta pyhyk ta, aja kūjā mujekwa katu. “Jawar ra'yr” aja pandu rahā: “Amō awa ta” aja mujekwa katu.)

²⁹ –Mā! Nde erepandu katu. Nde rok pe ejywywyr eho. Ne membyr py'a ngi ājā uhem oho apo 'y – aja Jesu.

³⁰ Pe, hok pe kūjā jwywyr oho. Uhyk rahā, imembyr rehe usak. Myrape 'ar pe nino ou. Jete. Ipy'a ngi ājā uhem oho, aja kūjātāi tūi. (Jesu pandu, aja me'ē uhyk katu 'y.)

Je'engai ame'ē ke Jesu mukatu

³¹ Ajame'ē ke ame'ē renda ke Jesu hijar oho. Ame'ē renda Tir ok ta rake ihī. Oho rahā, Sinō ok ta rupi asa oho. Ngariréi ypa pe oho ixo. “Jande popa ok ta” ame'ē rupi asa oho ixo tī. ³² A'ep pe har ta sawa'e ke muhyk raho ehe. Ame'ē ipyakwar ym. Hembe ke hātā tī. Jesu pe a'eta pandu:

–Sawa'e rehe nde po emujar – aja ipe.

³³ Heta ame'ē ta ngi Jesu sawa'e ke hykíi raho. A'eta jō ixo. Pe, sawa'e pyakwar rupi ipo ke pu'ē. Ipo rehe tymū tī, ame'ē namō sawa'e rembe rehe mujar. ³⁴ Pe, ywa rehe Jesu ma'ā. He'ōha mupuk. (Aja pyrara usak ehe, aja mujekwa.) Pe, pandu: “Epata” aja Jesu. Ame'ē jundéu awa ta je'ēha ipe: “Epirar” aja. ³⁵ Pahar sawa'e pyakwar sorok katu. Hendu katu ma'e ke. Hembe imembek katu tī. Pandu katu ma'e ke apo 'y. ³⁶ Pe, hātā Jesu pandu ipe:

–Amukatuha rehe har amō ta pe pepandu ym – aja ngā pe tipe.

Anī. Pandu pandu hū ngā. Amō we Jesu pandu tipe:

–Pepandu ym – aja.

Anī tī. Pandu pandu we hū ngā. ³⁷ Hendu ame'ē ta pandu:

–Mā! Katu tiki. Upa katu te ma'ema'e katu tiki. Mā! Ipyakwar ym ame'ē ke mukatu! Pe, hendu katu apo 'y. Je'engai ame'ē ke mukatu tī. Pandu katu ma'e ke apo 'y – aja ngā jupe.

8

4.000 hetaha ma'e ke u'u

(Matéu 15.32-39)

¹ Ajame'ē ke amō heta ngā jy'ar uwyr ehe tī. Ma'e ke ngā u'u ame'ē ke nixói te rahā, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

–Se pejur. ² Pesarahā! Peme'ē heta ame'ē ta ihē namō ixo. Mahapyr ukwer apo. Ngā mi'u nixói te ngā pe. A'erehe ngā rehe apyrara ihē asak. ³ Hok pe amujwywyr amondo rahā, myahyha ixangwer ym. Amō ta paite ngi uwyr – aja Jesu.

⁴ Jumu'eha ta pandu ipe:

–Ko awa nixói te ame'ē pe jande jaxo. Myja heta ame'ē ta pe mbeju jame'ē ta my? – aja ipe.

⁵ –Myja hetaha mbeju namō pexo my? – aja Jesu.

–Kuja. Awa po wajar mokōi hetaha kohī – aja jumu'eha ta.

⁶ Heta ame'ē ta pe Jesu pandu:

–Pewapyk – aja.

Pe, mbeju ke pyhyk. Tupã pe pandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u nde eremuwyr katu — aja.

Pe, upa mbeju mopok rahã, jumu'eha ta pe me'ē. Pandu:

—Ngã pe peme'ē me'ē peraho — aja.

⁷ Pe, jumu'eha ta me'ē me'ē raho. Heta katu ym pira ka'ē ke pehĩ tĩ. Ame'ē rehe Tupã pe Jesu pandu tĩ:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u nde eremuwyr katu — aja tĩ.

Pe, jumu'eha ta pe pandu:

—Kome'ē ngã pe peme'ē me'ē peraho tĩ — aja.

⁸ Upa ngã u'u. Uhyk ngã u'u. Pe, pyta we ame'ē ke matyr. Kuja, awa po wajar mokōi wasãkã tyryhem matyr. ⁹ Arahã heta ngã u'u. Kuja, 4.000 hetaha u'u. Ngã heta ame'ē ta pe Jesu pandu:

—Pehē rok pe pejywyр peho — aja.

¹⁰ Upa ngã oho rahã, pahar jarusu keruhũ pe opor oho, jumu'eha ta namō. Ame'ē pe y ruwái rehe oho. Namanu wyw pe uhyk oho.

Ma'e ke parise ta usak tar katu

(Matéu 12.39; Matéu 16.1-4)

¹¹ Amō parise ta uhyk ehe. (Parise ta ymanihar hamūi ta mu'e ame'ē ke rehe hendu katu te ame'ē ta ke a'eta.) Pe, Jesu namō je'ē je'ē hũ. Parise ta pandu ipe:

—Marã ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ema'ema'e. Jasak ta. Aja rahã, kome'ē wyw keruhũ pe nde ke Tupã muwyr, aja jakwa ta — aja Jesu pe.

(Marã ka ym Jesu ma'eha rahã, Tupã muwyr ym, aja ukwa ta tipe. Ame'ē manga ta tipe.) ¹² He'ōha ke Jesu mupuk hũ. (Parise ta ãkã janam rãi aja ukwa, a'erehe he'ōha mupuk.) Pe, pandu:

—Anĩ. Ama'e ym ta. Mãi Marã ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e. Ame'ē ke pesak tar katu. Ma'ewã my? Anĩ ta. A'ewan. Amujesak ym ta pehē pe — aja Jesu pandu.

¹³ Upa pandu rahã, ame'ē ta ke hijar oho. Pe, jarusu keruhũ pe opor oho. Huwái koty jwywyr oho.

Mbeju mupururukiha rehe har

(Matéu 16.5-12)

¹⁴ Jumu'eha ta mbeju ke harái. Raho ym riki. Mbeju peteĩ jō jarusu keruhũ pe raho. ¹⁵ Pe, jumu'eha ta ke Jesu mu'e. Kuja:

—Pesak katu pexo. Mbeju mupururukiha ke pepyhyk ym, parise tama'e ke. Eroma'e ke aja tĩ. Pepyhyk ym tĩ — aja Jesu.

¹⁶ Ame'ē ke rehe hendu rahã, jumu'eha ta pandu pandu a'eta jupe:

—Mbeju nixói, a'erehe aja a'e pandu — aja a'eta jupe.

¹⁷ Ame'ē panduha ke Jesu ukwa rahã, pandu:

—Mbeju nixói. Ame'ē rehe har pepandu pandu ym ta me'ē te'e. Mãi! Pekwa ym my rĩ. Pehē ãkã janam rãi. Pepyhyk ym ma'e ke. ¹⁸ Pehē reha pehĩ. Pesak ym ma'e. Pehē pyakwar pehĩ. Pehendu ym ma'e. Aja pexo. Ihē ama'ema'eha ke peharái my? ¹⁹ Awa po wajar peteĩhar upa mbeju ke 5.000 hetaha ame'ē ta pe amopok rahã, myja mbeju pyta we ame'ē ke pematyr my? Myja wasãkã tyryhem pematyr my? — aja Jesu.

A'eta pandu:

—Awa py mokōi wasãkã tyryhem jamatyr — aja.

²⁰ —Pe, awa po wajar mokōi mbeju ke 4.000 hetaha ame'ē ta pe amopok rahã, myja mbeju pyta we ame'ē ke pematyr my? Myja wasãkã tyryhem pematyr my? — aja Jesu.

A'eta pandu:

—Awa po wajar mokōi wasākā tyryhem jamatyr — aja ipe.

²¹ Pe, Jesu pandu:

—Mā! Pekwa apo my? — aja jumu'eha ta pe.

(“Mbeju mupururukiha” Jesu pandu rahā: “Ame'ē riki parise ta mu'e ame'ē ke” aja mujekwa. Ame'ē ke rehe hendu ym ta me'ē te'e, aja mujekwa katu.)

Eha ym te ame'ē ke Jesu mukatu

²² Ajame'ē ke Mesái ok ta pe Jesu uhyk uwyr, jumu'eha ta namō. Jesu rehe eha ym te ame'ē ke amō ta muhyk werur. Amō ta pandu:

—Nde po emujar ehe — aja ipe.

²³ Pe, eha ym te ame'ē po Jesu pyhyk. Pe, hykýi raho. Ame'ē ok ta ngi a'eta jō uhem oho. Pe, eha rehe tymū. Ipo ke mujar tī, eha rehe. Pandu ipe:

—Eresak ma'e ke apo 'y — aja sawa'e pe.

²⁴ Eha ym te ame'ē ke ma'ā. Pandu:

—Asak katu ym. Awa ta ke rehe asak. Myra aja ihē asak. Wata ixo — aja Jesu pe.

²⁵ Pe, eha rehe ipo ke Jesu mujar we tī. Pe, sawa'e ma'ā katu. Eha katu oho 'y. Upa katu te ma'e ke rehe usak katu apo 'y. ²⁶ Pe, hok pe sawa'e ke mujywywyr mondo. Pandu ipe:

—Mesái ok ta pe ejywywyr ym eho — aja sawa'e pe.

(Ame'ē ok ta pe ehe har ngā pandu pandu, ame'ē ke Jesu putar ym. A'erehe sawa'e pe pandu: “Ejywywyr ym eho” aja.)

Jesu rehe har Petu pandu

(*Matéu 16.13-20; Ruk 9.18-21*)

²⁷ Ajame'ē ke amō renda pe Jesu oho, jumu'eha ta namō. Sesaréi Siri ok ta rake ihī, ame'ē pe oho. Oho ixo rahā, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ihē rehe har amō ta pandu rahā, myja pandu my? — aja.

²⁸ A'eta pandu:

—Kuja amō ta: “Juā mujahukiha ke nde” aja je. Amō ta: “Eri ke nde. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke nde” aja je. Amō ta: “Amō ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke nde” aja ngā je — aja ipe.

²⁹ —Pehē rahā! Myja pekwa my? — aja Jesu.

Petu pandu:

—Kirisutu nde. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nde — aja ipe.

³⁰ —A'e tī. Ihē rehe har amō ta pe pemujekwa ym — aja hātā jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Manōha rehe har Jesu pandu

(*Matéu 16.21-28; Ruk 9.22-27*)

³¹ Arahā har ngi jumu'eha ta ke Jesu mu'e:

—Ko awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē ke amō ta mupyrara ta. Jundéu awa tamūi ta putar ym te ta ihē ke. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta aja tī. Putar ym ta ihē ke tī. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Putar ym ta ihē ke tī. Ihē ke jukwa ta. Pe, mokōi aker rahā, ihē akwera katu ta ahem — aja Jesu pandu.

³² Aja Jesu mujekwa katu juehe har. Pe, jumu'eha ta ngi Petu Jesu ke hykýi raho. Pandu ipe:

—Anī. Sawa'e! Nde ke jukwa ym ta awa — aja ipe.

³³ Pe, Jesu uwak, pe, amō jumu'eha ta rehe usak. Pe, Petu pe pandu:

—Nde riki Satana aja saka. (Ājā ramūi a'e.) Ihē ruwajan aja nde tī. Eho ihē ngi. Nde erekwa erekwa e'am, ame'ē ke Tupā muwyr ym riki. Sawa'e ukwaha namō nde erepandu. A'erehe ihē ke nde erempypta tar katu naī. Katu ym aja — aja Jesu pandu.

*Jesu kotyhar ta rehe har**(Matéu 16.24-28; Ruk 9.23-27)*³⁴ Pe, heta hū ngā ke Jesu muj'ar, jumu'eha ta namō. Pandu ngā pe:

—Ihē namō amō ixo tar katu rahā, ima'e putariha ke hijar ta me'ē te'e. Pe, Tupā putar ame'ē ke ma'ema'e ta me'ē te'e. Ima'e putariha ke mukanim ta me'ē te'e tī. Pe, ihē namō oho katu. ³⁵ Amō manō tar ym. A'erehe a'e pandu: “Anī. Jesu rehe ajurujar ym ihē” aja. Aja rahā, Tupā namō ixo ym te ta. Ihē rehe amō jurujar katu, a'erehe a'e ke amō jukwa tar katu. Tupā je'ēha ke pandu oho, a'erehe ame'ē ke amō jukwa tar katu tī. Tapijar te'e we jurujar katu, a'erehe amō jukwa. Manō. Aja rahā, Tupā namō aja te'e ta ixo. ³⁶ Upa katu te kome'ē ywy keruhū pe ma'e katu ame'ē ke ihī. Ame'ē ke amō jo'ok. Matyr hū tī. Pe, manō rahā, Tupā namō ixo ym te. Aja rahā, marā ka ym katuha. ³⁷ Uhāha rehe marā ka ym ma'e ke muhepyha. Nixói te ma'e. ³⁸ Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e aja ngā ixo apo. Tupā nixói, aja ukwaha naī, aja ngā ixo apo tī. Ame'ē ta ruwa koty ihē ngi amō huxī rahā, ihē ruxī ta ingi tī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē amu'e ame'ē ke ngi amō huxī rahā, ame'ē sawa'e ngi ihē ruxī ta tī. Ihē ajoywyr rahā, ihē ruxī ta ingi. Katu te ha rupi ihē ajoywyr ta. Papama'e katu te ha rupi ajoywyr ta tī. Ima'e je'ēha rahoha tama'e katu te ha rupi ajoywyr ta tī. Arahā ihē ngi huxī ame'ē ta ngi ihē ruxī ta tī — aja Jesu pandu.

9¹ A'e pandu tī:

—Jetehar te ke pehē pe apandu. Ko riki amō ta ixo apo. Ame'ē ta manō ym we ta rī. Pyrātā te ha namō ihē riki kapitā keruhū, ame'ē rehe usak py ta. Manō ym we ta rī — aja jumu'eha ta pe.

*Moise namō Jesu pandu. Eri namō pandu tī.**(Matéu 17.1-13; Ruk 9.28-36)*

² Awa po wajar petēi ukwer rahā, Jesu oho. Petu ke raho inamō. Tian amō tī. Juā amō tī. Ame'ē tumeme jō a'eta oho. Ywy'ā keruhū rehe jupir oho. Pe, Jesu rehe Petu ta usak u'am rahā, amō koty a'e uwak oho u'am. ³ Ima'e mundeha hendy hendy. Ituwyr te. Kome'ē ywy keruhū pe ame'ē tuwyrriha ke rehe uhyk ym. ⁴ Pe, Eri rehe Petu ta usak. Moise rehe usak tī. (Ame'ē mokōi ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke a'eta.) Jesu namō mokōi sawa'e ta pandu pandu u'am. ⁵ Pe, Jesu pe Petu pandu:

—Sawa'e! Ko riki katu jandejaxo. Mahapyr xipa jamujā ta. Ko nde pe petēi. Amō Moise pe tī. Amō Eri pe tī. (Aja rahā pepyta we ta rī) — aja ipe.

⁶ Petu ta mukahem hū ingi, a'erehe myja pandu rahā, katu my? Ukwā ym, a'erehe aja pandu. ⁷ Pe, a'eta rehe ywa takāxīha uhyk. Ame'ē pytuniha te'e Petu ta i'āi. Pe, takāxīha ngi panduha uwyr:

—Peme'ē ihē ra'yir. Ihē apy' a katu ehe ame'ē ke a'e. A'e pandu ame'ē ke rehe pehendū katu — aja riki.

⁸ Pe, pahar Petu ta juramā usak. Nixói awa. Jesu jō pete'e ixo.⁹ Pe, ywy'ā keruhū 'ar ngi wyjy uwyr ixo rahā, hātā Jesu pandu:

—A'eramō pesak ame'ē ke amō ta pe pepandu ym we rī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē ke amō ta jukwa ta. Pe, ihē akwera katu ta ahem. Arahā jō pesak ramō ame'ē ke pepandu katu ngā pe — aja Petu ta pe.

¹⁰ Petu ta hendu katu ehe, a'erehe amō ta pe pandu ym. Petu ta jupe:

—“Akwera katu ta” aja a'e. Ma'e ame'ē my? — aja a'eta jupe.

¹¹ Pe, Jesu pe a'eta pandu:

—Moise je'ēha mu'e ame'ē ta kuja pandu: “Eri uwyr py ta. Haikwer koty Kirisutu uwyr ta” aja pandu. Ma'erehe aja pandu my? — aja ipe.

¹² Jesu mujekwa:

—Ame'ë panduha jete har te ke. Eri uwyr py ta. Ngã py'a ke mukatu ta uwyr, aja rahã Kírísutu uwyríha rehe ngã harõ katu ta. Awa ihë tí. Tupã je'ëha rupi aja. Pesarahã! Ihë ke amõ ta mupyrara ta, aja Tupã je'ëha rehe panduha ihĩ. Ihë ke amõ ta putar ym ta, aja Tupã je'ëha rehe panduha ihĩ tí. ¹³ Ko pehë pe apandu katu. Amõ riki upa uwyr. Eri aja a'e tí. Amõ ta putar, aja a'e ke amõ ta mupyrara riki. Yman Tupã je'ëha mujekwa ehe har, aja amõ ta muhyk ehe — aja Jesu pandu.

(Eri te rehe har pandu ym. Anĩ. Eri rehe har Jesu pandu rahã, Juã mujahukiha rehe har pandu. Eri aja Juã tí, aja mujekwa.)

Kurumĩ ra'yr py'a rehe ãjã ihĩ

(Matéu 17.14-21; Ruk 9.37-43)

¹⁴ A'engi amõ jumu'eha ta rehe a'eta uhyk rahã, heta hũ ngã rehe usak. Ngã heta ame'ë ta pyter pe jumu'eha ta ixo. Moise je'ëha mu'e ame'ë ta namõ je'ë je'ë hũ u'am. ¹⁵ Jesu rehe heta ame'ë ta usak rahã, pandu:

—Mã! Pewe tur! — aja ngã.

Pe, huryha namõ ixoty ujan oho. Pe, ipo pyhyk pyhyk ingi.

—Mã! Ko nde erejur — aja ngã pandu.

¹⁶ Jesu pandu:

—Ma'e ke rehe peje'ë je'ë hũ pexo my? — aja ngã pe.

¹⁷⁻¹⁸ Amõ pandu ipe:

—Sawa'e! Ihë ra'yr py'a rehe ãjã ihĩ, a'erehe je'engai. ãjã ihĩ katu rahã, ihë ra'yr ke ombor mungwa. Tyjúi hũ tái. Hãi hãtã su'u su'u riki. Pe, upa jupyřãtã rãtã oho. Nde pe arur ta tipe. Nde nixói. A'erehe nema'e jumu'eha ta pe apandu: "ãjã ke pemuhem pemondo ingi" aja tipe. A'eta manga tipe. Anĩ riki. Muhem ym mondo — aja Jesu pe.

¹⁹ —Mã! Tupãma'e pyrãtãha rehe pejurujar ym. Heta hũ jahy rahã, pehë namõ ihë axo riki. Mã! Ihë rehe pejurujar ym we rĩ. Pehë ke ihë amu'e hũ tipe. Anĩ. Ihë rehe pejurujar ym we rĩ. Katu ym aja! Ere! Kurumĩ ke ihë pe erur — aja Jesu pandu.

²⁰ Pe, amõ ta werur ipe. Jesu rehe ãjã usak rahã, pahar kurumĩ ke mumanõ manõ. Kurumĩ wyre rehe u'ar ukwap. Pe, jere jere oup. Tyjúi hũ tái.

²¹ Kurumĩ pái pe Jesu pandu:

—Myja jahy rahã ãjã ihĩ ehe my? — aja.

—Ta'yn rahã har aja te'e. ²² Mãte hũ jukwa ta tipe. Tata pe kurumĩ ke ityk, aja jukwa ta tipe. Pe, pu'am. Y pe pypyk tí. Pe, uhem. Jukwa ta tipe. A'erehe nde eremukatu tar katu rahã, jãnde rehe epyrara esak. Emukatu katu — aja Jesu pe.

²³ —Hã! Nde tí. Tupã rehe nde erejurujar katu rahã, upa katu te ma'e ke nde erema'e katu ta — aja Jesu.

²⁴ Pahar kurumĩ pái jixi'uha namõ pandu:

—Ajurujar katu we riki ihë. A'ewan ym rĩ. A'erehe ihë pe emujekwa katu, aja rahã, ajurujar katu te ta tí — aja ipe.

²⁵ Heta ngã ujan uwyr. Juramã uwyr. Ima'e ma'eha ke mupyta ta, aja ukwa. A'erehe hãtã ãjã pe pandu:

—ãjã! Nde pe ihë apandu. Ehem eho ingi. Kurumĩ ke emupyakwar ym te apo. Emuje'engai ym tí. Eho ingi. Ejywyr ym te ehe kũ — aja Jesu.

²⁶ ãjã riki ahem hũ. Pe, kurumĩ ke mumanõ manõ. Pe, uhem oho ingi. Pete'e kurumĩ túi. Manõ me'ë aja túi, a'erehe ngã pandu:

—Manõ apo 'y — aja ukwaha naĩ.

²⁷ Ipo rehe Jesu pyhyk. Pe, mupu'am. Pu'am katu kurumĩ.

²⁸ Ajame'ë ke amō rok pe Jesu ixo oho. A'ep jumu'eha ta pandu ipe:

—Mā! Marā ka ym ājā ke jamuhemiha. Ma'erehe my? — aja Jesu pe.

²⁹ —Aja me'ë ājā ke kuja jō muhem mondo. Tupā namō pepandu pandu katu. Ma'e pe'uha ke pehijar tī. (Aja Tupā rehe pehē py'a pemoi moī katu.) Aja rahā jō, aja me'ë ājā ke pemuhem katu pemondo. (Pyrātā te ame'ë ke a'e, a'erehe aja rahā jō pemuhem katu pemondo) — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Manōha rehe har Jesu pandu tī

(Matéu 17.22-23; Ruk 9.43-45)

³⁰⁻³¹ A'engi oho tī. Ngariréi ywy ke asa oho. Jumu'eha ta ke Jesu mu'e tar katu u'am, a'erehe ohoha ke ngā ukwa, ame'ë ke putar ym. Jumu'eha ta pe jō pandu:

—Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē rehe sawa'e ta ke amō muhyk ta werur. Pe, ihē ke ame'ë sawa'e ta jukwa ta. Mokōi aker rahā, akwera katu ta ahem tī — aja Jesu.

³² “Kwera ta” ame'ë je'ēha ke jumu'eha ta ukwa ym.

—Emujekwa jande pe — aja pandu tar ym.

Kyje ingi, a'erehe pandu ym we ipe.

Awa katu te ame'ë rehe har

(Matéu 18.1-5; Ruk 9.46-48)

³³ Kapana'ū ok ta pe uhyk uwyr. Amō rok pe ixo oho. A'ep jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Pe rupi jande jajur jaxo rahā, peje'ë je'ë pexo pehē jupe. Ma'erehe peje'ë je'ë my? — aja pandu.

³⁴ A'eta pandu tar ym Jesu pe. Wata ixo rahā, kuja jumu'eha ta pandu pandu a'eta jupe:

—Jande ngi har awa riki katu te ame'ë ke my? — aja riki.

A'erehe ame'ë ke pandu tar ym Jesu pe. ³⁵ A'e wapyk. Awa py mokōi jumu'eha ta ke mujyar. Pandu:

—Pejur se! Pesarahā! “Apo ihē py kŷ” aja amō putar katu rahā, a'ejōhar aja ixo ta me'ë te'e. Pe, upa amō tama'e miasu aja ixo ta me'ë te'e tī. Aja rahā, katu te ame'ë ke a'e aja ixo — aja Jesu pandu.

³⁶ Pe, ta'yn ke Jesu pyhyk raho. Jumu'eha ta pyter pe raho. Petei iyywa jurupy rupi pyhyk. Pe, jumu'eha ta pe pandu:

³⁷ —Kome'ēja ta'yn ke hok pe mupyta katu. Ihē kotyhar ke, a'erehe pandu ipe: “Ko nde erejur katu. Ihē rok pe epyta katu” aja. Aja rahā, ihē ke hok pe mupyta katu, aja tī. Amō we tī. Ihē pái ke hok pe mupyta, aja tī. Ihē ke ihē pái muwyr — aja Jesu mujekwa.

Jesu namō ixo me'ë ke

(Ruk 9.49-50)

³⁸ Amō rahā, Juā pandu ipe:

—Sawa'e! Paite amō sawa'e rehe jasad. Nde je'ēha rupi ājā ta ke a'e muhem katu mondo. Jande namō ixo ym, a'erehe japandu ipe: “Anī. Mā peja ym. Jesu je'ēha rupi ājā ta ke emuhem ym emondō” aja ipē — aja Jesu pe pandu.

³⁹ —Anī. Aja pepandu ym sawa'e pe. Ihē je'ēha rupi ma'e katu ame'ë ke amō ma'e rahā, ihē namō ma'ema'e katu tī. Aja rahā, pahar ihē ruwajan wan uwak ym ta. ⁴⁰ Jande namō jumai ym rahā, jande kotyhar ta ke aja ixo.

⁴¹ Pesarahā! Kirisutu ihē. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ë ke ihē. Ihē kotyhar ta ke pehē. A'erehe y ke pehē pe amō me'ë, ita rekúi ra'yr pe. Aja rahā, ame'ë rehe Tupā usak katu ta tī — aja Jesu pandu.

*Ma'e ka'u te'eha rehe har
(Matéu 18.6-9; Ruk 17.1-2)*

⁴² A'e pandu ti:

—Ihê rehe amô amô ta'yn ta jurujar katu. Pe, amô pandu: “Mâ peja Jesu rehe nde erejurujar katuha ke ehijar” aja mu'e. A'erehe ta'yn hijar. Aja rahâ, mâ peja jurupy rupi itahu pukwar. Pe, itahu namô a'e ke ypa pe ombor. (Pe, y jukwa. Aja rahâ, ta'yn ke mu'e ym ta.) ⁴³ Nde po pe amô amô ma'e ke nde erema'e, a'erehe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. A'erehe ihê rehe nde erejurujar katuha ke nde erehijar. Aja rahâ, ame'ê nde erema'eha ke ema'e ym. Nde erema'e ym rahâ, nde po ke nde eremondok, ame'êja saka. Ema'e ym. Nde po peteî nixói, aja Tupã koty nde ereho ta rahâ, katu tiki. Nde po mokôi namô nde erexo aja mupyraraha renda pe nde ereho ta rahâ, katu ym tiki. Ame'ê renda pe tata uwe ym te. ⁴⁴ [Ame'ê renda pe tapuru manô ym te ta. Tata uwe ym te ta ti. (Aja rahâ, ahyha upa ym te ta, aja mujekwa katu.)]

⁴⁵ —Nde py aja ti. Amô amô ma'e renda pe nde erewata ereho, a'erehe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. A'erehe ihê rehe nde erejurujar katuha ke nde erehijar. Aja rahâ, eho ym. Nde ereho ym rahâ, nde py nde eremondok, ame'êja saka. Eho ym. Nde py peteî nixói, aja Tupã renda pe nde ereho ta rahâ, katu tiki. Nde py mokôi namô nde erexo aja mupyraraha renda pe nde ereho ta rahâ, katu ym te tiki. ⁴⁶ [Ame'ê renda pe tapuru manô ym te ta. Tata uwe ym te ta ti. (Aja rahâ, ahyha upa ym te ta, aja mujekwa katu.)]

⁴⁷ —Nde reha aja ti. Amô amô ma'e ke rehe nde eresak, a'erehe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. A'erehe ihê rehe nde erejurujar katuha ke nde erehijar. Aja rahâ, mâ peja ma'e ke rehe esak ym. Nde eresak ym rahâ, nde reha nde erejo'ok, ame'êja saka. Esak ym. Nde reha peteî nixói, aja Tupã renda pe nde ereho ta rahâ, katu tiki. Nde reha mokôi namô nde erexo aja mupyraraha renda pe nde ereho ta rahâ, katu ym te tiki. ⁴⁸ Ame'ê renda pe tapuru manô ym te ta. Tata uwe ym te ta ti. (Aja rahâ, ahyha upa ym te ta aja mujekwa katu.)

⁴⁹ —(Jundéu awa ta Tupã rehe ipy'a moï moï rahâ, hymba hapy. Upa ukwái. Arahâ jukyr ke ombor ehe.) Ame'ê jukyr aja johu ngâ rehe tata ke Tupã ombor ta, ame'êja saka. (Aja rahâ, johu ngâ ahyha manga ta. Tata ombor, ame'êja saka. Aja ipy'a katuha ke Tupã manga ta.) ⁵⁰ Jukyr namô ma'e ke katu. Jukyr he'êha kanim rahâ, marã ka ym mujywyriha. Pehê aja ti. Jukyr katu, aja pexo. Aja rahâ, pexoha katu aja pexo katu. Amô ta namô pejumai ym aja pexo katu — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

10

*Jumendar ame'ê rehe har
(Matéu 19.1-12; Ruk 16.18)*

¹ A'engi Jesu oho, jumu'eha ta namô. Jundéi ywy ke asa oho. Y ruwái koty oho. Y rer Jondã. Heta ngâ jy'ar uwyr ehe ti. Jesu mu'e uî ti. Amukwehe mu'e, aja mu'e apo ti.

² Pe, parise ta uhyk uwyr ehe. Jesu ukwa katuha ke manga tipe, a'erehe pandu ipe:

—Hakehar ke awa hijar katu my? Myja me'ê jundéu awa ta je'êha mujekwa my? — aja Jesu pe.

³ —Yman ame'ê rehe har Moise mupinim. Myja mupinim my? — aja Jesu pandu.

4—Kuja mupinim. Hakehar ke amō hijar oho rahā, kuja je'ēha paper rehe mupinim. “Nde ihē rakehar ym apo 'y' aja. Pe, ipái ta koty hakehar ke mujywyr mondo, paper namō, aja panduha mupinim — aja parise ta pandu.

5 Jesu pandu:

—Aja riki yman Moise mupinim. Pehē ākā janam rāi. Tupā putar ame'ē ke pema'e tar ym, a'erehe aja yman Moise mupinim. 6 Yman ma'e ke Tupā mujā py rahā, sawa'e ke mujā. A'engi kūjā ke mujā tī. 7 A'erehe sawa'e jumendar rahā, ipái ta ke hijar. Pe, hakehar namō ixo katu. 8 Ame'ē mokōihar riki peteīhar aja ixo. A'erehe ame'ē ta riki mokōihar aja ym saka. 9 A'erehe peteīhar aja Tupā mujā rahā, ame'ē ke sawa'e mumokōi rahā, katu ym — aja parise ta pe Jesu pandu. (“Mumokōi” aja pandu rahā: “Hakehar ke ixawa'e hijar” aja mujekwa.)

10 Ok wyr pe jywyr oho rahā, jumu'eha ta pandu:

—Ame'ē je'ēha rehe har emujekwa — aja Jesu pe.

11—Hakehar ke ixawa'e hijar oho, pe, amō kūjā pyhyk rahā, hakehar aja ym ame'ē namō jumusarái aja riki. Katu ym aja. 12 Kūjā aja tī. Ixawa'e ke kūjā hijar oho, pe, amō sawa'e ke pyhyk rahā, ixawa'e aja ym ame'ē namō jumusarái tī, aja tī. Katu ym tī — aja Jesu pandu. (Aja rahā, hakehar ke ixawa'e hijar rahā, katu ym. Ixawa'e ke hakehar hijar rahā, katu ym tī, aja mujekwa katu.)

Ta'yn ta rehe Jesu katu usak

(Matéu 19.13-15; Ruk 18.15-17)

13 Jesu pe ta'yn ta ke ngā muhyk werur. Ta'yn ta ākā rehe ipo Jesu mujar, ame'ē ke ngā putar. (Aja Tupā usak katu a'eta rehe aja mujekwa. Anī. Ame'ē ke jumu'eha ta putar ym) a'erehe a'eta pandu:

—Mā! Jesu ma'ema'e ixo. A'erehe perur ym ipe — aja ngā pe.

14 Ame'ē ke rehe Jesu hendu rahā, jumu'eha ta pe pandu:

—Anī. Mā peja ta'yn ta ihē rehe uhyk katu. Ta'yn ta ke se pemuhyk perur. Pemupyta ym. Aja riki Tupā putar tī. Kome'ē ta'yn ta Tupā kotyhar wan ta tī. 15 Ko apandu katu. Tupā kotyhar ta aja ta'yn ta putar katu. Ta'yn ta aja amō putar ym rahā, Tupā kotyhar aja ym te ta awa — aja Jesu pandu.

16 Pe, i'u 'ar pe ta'yn ta ke Jesu mapyk mapyk. Iākā rehe ipo mujar, pe, pandu:

—Nde rehe Tupā usak katu — aja.

Ima'ehū namō ixo ame'ē rehe har

(Matéu 19.16-30; Ruk 18.18-30; 1 Timo 6.6-10; Tian 1.9-11; Tian 2.5-7; Tian 5.1-3)

17 Pe, Jesu oho tate rahā, amō sawa'e ujan uwyr ixoty. Huwa koty ipynarāi pe wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pe, pandu:

—Sawa'e! Katu te ame'ē ke nde. Ma'e ihē ama'ema'e rahā, Tupā ihē ke muhā katu ta my? — aja Jesu pe.

18 —“Katu te ame'ē ke nde” aja ihē pe nde erepandu. Tupā jō riki katu te ame'ē ke a'e. Awa ke anī. Ihē Tupā aja nde erekwa my? 19 Esarahā! Tupā je'ēha ke nde erekwa katu. Kuja panduha ihī.

“Amō ke ejukwa ym.

Amō kūjā rehe eka'u te'e ym.

Amōma'e ke emukanim ym.

Amō rehe har te'e ebandu ym.

Ma'e te'e nde erepandu, aja amōma'e ke emukanim ym.

Nde pái rehe epy'a katu. Ne māi rehe aja tī. Epy'a katu ehe tī" aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī — aja Jesu pandu.

²⁰ Sawa'e pandu:

—Sawa'e! Aja kurumī rahā har upa Tupā je'ēha rehe ihē ahendu katu — aja ipe.

²¹ Jesu usak ehe. Ipy'a katu ehe. Pe, pandu ipe:

—Pewe amō ma'e ke ema'e we rī. Ehō. Upa katu te nema'e ke emuhepy. Aja tamatarer epyhyk. Pe, upa ame'ē ke ima'e ym te ame'ē ta pe te'e eme'ē me'ē. Aja rahā, Tupā koty nema'ehū ta. A'engi eho, ihē namō ejur — aja Jesu pandu.

²² Ame'ē je'ēha ke rehe hendu rahā, sawa'e pyai te. Pe, hok pe jywyr oho ingi. Ima'ehū aja ixo. (Ame'ē ke me'ē tar ym, a'erehe pyai te.)

²³ Jumu'eha ta rehe Jesu juramā usak. Pandu:

—Tupā putar, aja amō ixo katu. Aja ima'ehū ame'ē ta mā ma'e tar ym te — aja Jesu.

²⁴ Ame'ē ke rehe hendu rahā, jumu'eha ta pandu:

—Mā! Aja ym my? — aja pandu.

Jesu pandu tī:

—Sa'e ta! Tupā putar, aja amō ixo katu. Aja mā ma'e tar ym te. ²⁵ Awi jupiha kwar rupi marā ka ym awa rymba asaha oho. Kame, ame'ē hymba asaha oho. Pe, ima'ehū ame'ē ke Tupā putar, aja ixo tar katu rahā, i'ar koty te we marā ka ym ma'eha — aja Jesu.

²⁶ Jumu'eha ta mukahem te. Pandu:

—Mā! Aja rahā, awa ke Tupā muhā ta my? — aja Jesu pe.

²⁷ A'eta rehe Jesu usak katu. Pe, pandu:

—Ame'ē ke sawa'e ta marā ka ym ma'eha. Tupā anī. Upa katu te a'e ma'e katu. Awa ke a'e riki muhā katu ta — aja Jesu.

²⁸ Petu pandu:

—Esarahā! Sawa'e pe nde erepandu, aja upa katu te jandema'e ke jahijar jajur. Pe, nde namō jande jaxo 'y — aja ipe.

²⁹⁻³⁰ —Hā! Apandu katu pehē pe. Ihē rehe amō ipy'a katu, a'erehe upa ima'e ke hijar oho. Aja rahā, ame'ē pe ma'e ke Tupā mujywyr hū ta. Tupā je'ēha ke amō pandu oho, a'erehe upa ima'e ke hijar oho. Aja rahā, ame'ē pe ma'e ke Tupā mujywyr hū ta tī. Kō hok ke amō hijar oho. Imu ta ke hijar tī. Ianam ta ke hijar tī. Imāi ta ke hijar tī. Ta'yn ta ke hijar tī. Kupixa ke hijar tī. Pe, kome'ē ywy keruhū pe ame'ē ixo rahā, Tupā mujywyr hū ta ipe. Kō heta ok ke mujywyr ta. Heta imu ta ke mujywyr tā tī. Heta ianam ta ke mujywyr ta tī. Heta imāi ta ke mujywyr ta tī. Heta ta'yn ta ke mujywyr ta tī. Heta hekoha ke mujywyr ta tī. Amō we tī. Ame'ē ta ke amō ta mupyrara ta tī. Puka puka hū ta ehe tī. Pe, 'ar ke upa rahā, Tupā namō ixo katu ta. Uhā te hū aja ixo ta.

³¹ Ixoty uhyk rahā, upa katu te uhyk ame'ē ta rehe juja katu te Tupā me'ē me'ē ta. Tupā kotyhar ta aja muruwak py, ame'ē ta rehe Tupā usak katu ta. Tupā kotyhar ta aja a'ejōhar muruwak, ame'ē ta rehe juja katu te a'e usak katu tā tī — aja Jesu pandu.

Manōha rehe har Jesu pandu tī, mahapyrihar ke

(Matéu 20.17-19; Ruk 18.31-34)

³²⁻³³ Pe, Jerusarē ok ta pe Jesu oho ixo, pe rupi. Jumu'eha ta oho ixo inamō tī. Hundutar Jesu oho ixo. Amō ta jumukahem. Jumu'eha ta aja tī. (Māte we uhyk ta, aja ukwa, a'erehe kyje riki.) Pandu pandu a'eta jupe:

—Mā! Jerusarē ok ta pe oho ixo! Ohoha ngi kyje ym a'e — aja.

Pe, awa py mokōi jumu'eha ta jō Jesu raho we tī. Kuja pandu ixo:

—Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Pesarahā! Jerusarē ok ta pe jande jaho jaxo. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta pe ihē ke amō raho ta. Moise je'ēha mu'e

ame'ë ta pe aja tĩ. Ihë ke raho ta tĩ. Upa ame'ë ta ihë ke pyhyk ta. Pe, kuja pandu ta: “Nde katu ym. Nde eremanõ ta me'ë te'e” aja ta. Pe, jundéu awa aja ym ame'ë ta pe ihë ke ame'ë ta raho ta. ³⁴ Pe, jundéu awa aja ym ame'ë ta puka puka hũ ta ihë rehe. Ahem hũ ta tĩ. Tymũ ta ihë rehe tĩ. Hãtã pirok katu te ta ihë ke. Pe, ihë ke jukwa ta. Mokõi aker rahã, akwera katu ta ahem tĩ – aja Jesu pandu.

*Tian ta panduha ke
(Matéu 20.20-28)*

³⁵ Pe, Tian uhyk uwyr ehe, imu namõ, Juã namõ. Semende ra'yr ta a'eta. Jesu pe pandu:

–Sawa'e! Ma'e ke nde pe japandu. Ame'ë ke jande pe nde erema'e, aja japutar – aja Tian ta pandu.

³⁶ Jesu pandu:

–Ma'e peputar my? – aja.

³⁷ –Nde riki kapitã keruhũ te rahã, ame'ë renda katu te hũ ta riki. Arahã kuja japutar. Nde rake jande mokõi riki jawapyk tar katu. Nde jywa katu koty peteĩ. Ko nde jywa'i koty amõ tĩ – aja Tian ta.

³⁸ Jesu pandu:

–Mã. Pekwa ym pepanduha ke. Amõ ta ihë ke mahy hũ ta. Amõ ta ihë ke jukwa ta. Ihë aja pehë ke rahã, ihë rake pewapyk tar katu rĩ? – aja Tian ta pe.

³⁹ –A'e tỹ! – aja ipe.

Pe, Jesu pandu:

–A'e riki. Ihë rehe pejurujar katu, a'erehe pehë ke amõ ta mahy hũ ta. Pehë ke amõ ta jukwa ta tĩ. Ihë aja pehë ke tĩ. Pepyrara ta tĩ. ⁴⁰ Ihë rake amõ wapyk, ame'ë apandu ym ta. “Se ihë jywa katu koty ewapyk. Se ihë jywa'i koty ewapyk” aja ihë apandu ym ta. Ame'ë ke ihë pái jõ riki pandu katu. Ame'ë renda ke a'e riki mukatu. Pe, a'e riki pandu katu ta – aja Jesu pandu.

⁴¹ Ame'ë je'ëha rehe amõ jande popa jumu'eha ta hendu rahã, Tian ta rehe parahy. (Imu ta rehe jyty'ym, a'erehe parahy.) ⁴² Pe, upa jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar. Pandu:

–Se pejur. Kuja pekwa katu. Jundéu awa aja ym ame'ë tama'e kapitã keruhũ ta mondo mondo hũ ngã ke. Ima'e je'ëha rupi kapitã ta mondo mondo hũ ngã ke tĩ. ⁴³ Pehë anĩ. Aja kapitã ta aja pexo rahã, katu ym. (Amõ ta ke pemondo mondo rahã, katu ym.) Amõ riki kapitã keruhũ, aja ixo tar katu rahã, amõ ta namõ ma'ema'e katu ixo. Paraky te'e aja ixo. Aja rahã, katu tiki. ⁴⁴ Pe, pehë ngi har peteĩ riki amõ ta 'ar koty te we katuha aja ixo tar katu rahã, a'e riki pehë rehe paraky te'e aja mã peja ixo. Aja rahã, katu tiki.

⁴⁵ A'e riki ihë aja ta tĩ. Pesarahã! Awa ihë tĩ. Tupã je'ëha rupi ajur. Ihë namõ ma'e ke amõ ma'ema'e, a'erehe ihë ajur my? Anĩ. Aja ym. Amõ ta namõ ihë ama'ema'e. A'erehe ko ihë ajur. Ihë amanõ ta, a'erehe ngã ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe ihë amuhepy ta. A'erehe heta ngã ke Tupã muhã katu ta – aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

*Matime reha ke Jesu mukatu
(Matéu 20.29-34; Ruk 18.35-43)*

⁴⁶ Pe, Jeriko ok ta pe a'eta uhyk uwyr. Pe, asa oho. A'engi Jesu uhem oho. Jumu'eha ta uhem oho inamõ tĩ. Heta ngã uhem oho inamõ tĩ. Pe rake amõ sawa'e wapyk uĩ. Her Matime. Time ra'yr a'e. Eha ym te ame'ë ke Matime, a'erehe tamatarer ke ngã pe pandu pandu uĩ. ⁴⁷ Pe, amõ ta pandu:

–Jesu petur ixo. Nasare ok ta pe har a'e – aja ngã.

Ame'ë ke rehe hendu rahã, Matime pukái hũ uĩ:

—Jesu! Nde riki Ndawi rainõ ke. Epyrara esak ihẽ rehe — aja riki. (“Ndawi rainõ” aja pandu rahã: “Kapitã keruhũ” aja Tupã mu'am ame'ë ke a'e aja mujekwa katu.)

⁴⁸ Amõ ta hãtã je'ẽ ipe:

—Epukái ym — aja.

Anĩ. Matime pukái we hũ:

—Sawa'e! Ndawi rainõ ke nde! Epyrara esak ihẽ rehe — aja.

⁴⁹ Jesu pyta hendu. Pandu:

—Ihẽ pe emuwyr — aja ngã pe.

Pe, Matime pe amõ ta pukái oho:

—Katu! Epu'am! “Ejur” aja nde pe Jesu pandu. Epu'am. Eho — aja ipe.

⁵⁰ Pe, jupukeka ke ombor. Pahar pu'am. Pe, Jesu rehe uhyk. ⁵¹ Jesu pandu ipe:

—Ma'e nde ereputar ihẽ ngi my? — aja.

Eha ym te ame'ë ke pandu:

—Sawa'e! Ihẽ reha ym te. Ihẽ reha emukatu — aja Jesu pe.

⁵² —Hã! Upa ma'e ahyha ke ihẽ amukatu, ame'ë ke rehe nde erejuruar katu, a'erehe nde reha katu apo 'y. Eho katu — aja Jesu ipe.

Pe, pahar eha opok. Upa ma'e ke rehe usak katu 'y. Pe, pe rupi Jesu namõ oho.

11

Jumen 'ar pe Jesu oho

(*Matéu 21.1-11; Ruk 19.28-40; Juã 12.12-19*)

¹ Ajame'ë ke Jerusarẽ ok ta pe uhyk tate rahã, Mbetaje ok ta pe uhyk py oho. Ame'ë rake Mbete ok ta ihĩ tí. Ame'ë ok ta ywy'ã rake ihĩ. Ywy'ã rer Oriwéi ty. Ame'ë ywy'ã rehe uhyk rahã, hundutar koty mokõi jumu'eha ta ke Jesu mondo. ² Kuja pandu:

—Pesarahã! Jande ndutar koty amõ ok ta ihĩ, Mbete ok ta ke. A'ep pehẽ mokõi peho. Pehyk rahã, jumen rehe pesak ta. Myra jytyka ame'ë rehe amõ pukwar. Ame'ë jumen 'ar pe amõ oho ym rĩ. Pejirar, pe, se ihẽ pe pemuhyk perur. ³ “Ma'erehe jumen pejirar my?” aja amõ pandu rahã, pepandu ipe: “Sawa'e riki putar apo. Pahar mujywyr ta nde pe” — aja mokõihar ta pe Jesu pandu.

⁴ Pe, mokõihar ta oho. Jumen mahem. Awa rape rupi pu'am u'am. Hukwen rake amõ pukwar. Pe, iham jirar. ⁵ A'ep amõ ta i'ãi. Ame'ë ta ngi har amõ pandu:

—Ma'erehe jumen pejirar my? — aja.

⁶ Jesu panduha aja mokõihar ta pandu:

—Sawa'e riki jumen putar apo. Pahar mujywyr ta nde pe — aja ipe.

—Ererahã! — aja riki a'ep pe har pandu.

⁷ Jesu pe jumen raho. Uhyk rahã, jumu'eha tama'e kamixa ke jumen kupe 'ar pe a'eta moĩ. Ame'ë 'ar pe Jesu wapyk oho. ⁸ Awa rape rupi kamixa ke heta ngã mou mou tí. Amõ ta myra rãkã mupen ame'ë ke mou mou tí. (Kapitã keruhũ jumai ym ha rupi ko tur aja ame'ë mujekwa katu.) Ame'ë 'ar rupi jumen pyrũ oho. ⁹ Hundutar oho ame'ë ta pukái pukái oho ixo. Haikwer rupi oho ame'ë ta pukái pukái oho ixo tí. Kuja pukái:

—Ko nde erejur katu! Ko riki sawa'e te je'ẽha rupi uwyr ame'ë ke. Mã! Katu te ame'ë ke a'e. Tupã riki katu te ame'ë ke a'e tí. ¹⁰ Ymanihar Ndawi aja kapitã keruhũ nde tí. Aja nde ke Tupã mu'am ta. Mã peja Tupã usak katu nde rehe. Tupã riki katu te ame'ë ke a'e — aja ngã pukái pukái oho ixo.

¹¹ Jerusarē ok ta pe Jesu uhyk oho. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ixe oho. Upa ma'e ke rehe juramā usak. Ka'aruk koty apo, a'erehe Jerusarē ok ta ngi uhem oho. Mbeta ok ta pe jywyr oho tī. Awa py mokōi jumu'eha ta oho inamō tī.

Sik'y ke Jesu muxirik

(Matéu 21.18-19)

¹² Ame'ē ku'ē rahā, Mbeta ok ta ngi a'eta uhem oho. Oho ixo rahā, Jesu myahy. ¹³ Paite ma'eywa'y rehe usak. Sik'y rehe usak. Ame'ē'y rehe ho heta tipe. Pe, i'a ke po'ok oho tipe. Pe, usak katu rahā, i'a nixói te. I'a angaha rehe uhyk ym we rī. Ho te'e jō ihī. ¹⁴ Pe, sik'y rehe har pandu:

—Peme'ē myra ngi i'a ke po'ok ym te ta tī. U'u ym te ta awa — aja Jesu. Ame'ē je'ēha rehe jumu'eha ta hendu tī.

Muhepyha ta ke Jesu muhem mondo

(Matéu 21.12-17; Ruk 19.45-48; Juā 2.13-22)

¹⁵ Pe, Jerusarē ok ta pe a'eta jywyr oho tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu ixe ohō tī. Ma'e ke muhepy ame'ē ta ke muhem mondo ingi. Ma'e ke jo'ok ame'ē ta ke muhem mondo tī. Tamatarer muruwak ame'ē tama'e myrape ke mujere tī. (Ame'ēja upa tamatarer ke muhāi ombor. Amō ywy ngi amō ta uwyr. Amō koty tamatarer ke ame'ē ta werur. Ame'ē ke Jerusarē ok ta pe har tama'e tamatarer ke pe muruwak, ame'ē ta myrape ke Jesu mujere.) Pykahuran ke muhepy, ame'ē tama'e myrape ke mujere tī.

¹⁶ Kuja pandu:

—Koropi peraho ym pehēma'e ke. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rupi peraho ym ma'e ke — aja Jesu pandu.

¹⁷ Ngā ke mu'e rahā, kuja pandu:

—Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Ame'ē ke pekwa katu. Kuja Tupā pandu: “Jumu'eha renda rehe har upa katu te ngā pandu ta: ‘Ko riki Tupā namō pandu panduha renda ke' aja riki.’” Pehē anī. Ame'ē ke amō koty pemuruwak. Ma'e ke mukaniha renda aja pemuruwak riki. Katu ym aja — aja Jesu. (Muhepyha ta muhepy rahā, ka'u te'eha rupi muhepy, a'erehe mukaniha aja ame'ē ta.)

¹⁸ Ame'ē ke rehe pa'ihu ta hendu. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta hendu tī. Ngā pandu ame'ē ke rehe a'eta hendu tī. Kuja ngā:

—Mā! Jesu mu'e katu — aja riki pandu.

Ame'ē ke rehe pa'ihu ta hendu tī. Jesu kotyhar aja ngā uwak ta, ame'ē ngi pa'ihu ta kyje, a'erehe kuja pandu pandu a'eta jupe:

—Jesu ke jajukwa ta. Myja jajukwa ta my? — aja pandu pandu a'eta jupe.

Aja pa'ihu ta pandu pandu a'eta jupe. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta namō pandu pandu a'eta jupe.

¹⁹ Pytun ramō rahā, Jerusarē ok ta ngi Jesu uhem oho, jumu'eha ta namō.

Sik'y manō ame'ē rehe har

(Matéu 21.20-22; Juā 14.13-14; Juā 16.24; Tian 1.6-8)

²⁰ Ame'ē ku'ē rahā, a'eta wata oho ixo. Ma'eywa'y rehe usak tī, sik'y ke rehe. Upa katu te xirik apo 'y. Ho ke xirik. I'y manō tī. Hapo manō tī. Upa katu te 'y.

²¹ Kwehe sik'y pe Jesu pandu, ame'ē ke Petu ukwa ukwa ixo. Pe, pandu ipe:

—Sawa'e! Esarahā! Kwehe sik'y pe: “I'a ym te ta apo 'y” aja ndē erepandu.

Ame'ē ke upa katu te manō apo 'y — aja Jesu pe.

²²⁻²³ A'e pandu:

—Ko apandu katu pehē pe. Tupā rehe pejurujar katu rahā, peme'ē ywy'a rehe pepandu katu: “Ere. Eho! Ejumbor eho y ramūi pe” aja. “Mā! Opor ta nahā my? Akwa ym” aja ym pepandu. Pejurujar katu ehe. Aja rahā, ame'ē

ywy'ã opor ta oho. Pepanduha aja Tupã muhyk katu ta. ²⁴ A'erehe apandu katu pehë pe. Tupã namō ma'e ke pepandu pandu rahā: “Pehī apo 'y. Uhyk katu apo 'y” aja pejurujar katu rahā, upa katu te pehë pe Tupã muhyk katu ta — aja Jesu pandu. (“Ywy'ã keruhū” aja Jesu pandu rahā: “Upa ma'e hātā ma'eha ke” aja a'e mujekwa.)

²⁵ A'e pandu tī:

—Pe, Tupã namō pepandu pandu pe'am rahā, amō rehe pehë py'a pemujywywyr katu. Amō rehe pemujywywyr ym we rī. Arahā pahar pemujywywyr katu. Aja rahā, ywa pe har jande pāi keruhū pehë rehe ipy'a ke mujywywyr katu tī. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e. Pehë rehe ipy'a mujywywyr katu ta. ²⁶ [Amō rehe pehë py'a pemujywywyr ym rahā, pehë rehe Tupã ipy'a ke mujywywyr ym ta tī] — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Awa je'ēha rupi ma'e ke Jesu ma'ema'e my

(Matéu 21.23-27; Ruk 20.1-8)

²⁷ Pe, Jerusarē ok ta pe a'eta jywyr oho tī. Tupã rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu wata ixo rahā, jundéu awa tama'e pa'ihu ta uhyk uwyr ehe. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Uhyk uwyr ehe tī. Jundéu awa tamūi ta aja tī. Uhyk uwyr ehe tī. ²⁸ Johu ngā pandu:

—Kwehe ngā ke nde eremuhem eremondo sengi. Awa je'ēha rupi nde eremuhem eremondo my? Awa riki nde ke muwyr se my? — aja Jesu pe.

²⁹⁻³⁰ —Anī we rī. Pehë pe ihë apandu ta tī. Pe, ihë pe pepandu py rahā, awa je'ēha rupi ma'e ke ihë ama'ema'e, ame'ē ke ihë apandu ta pehë pe tī. Pesarahā! Yman Juā ambyr mujahuk, ngā ke. Myja pekwa my? Tupã je'ēha rupi mujahuk my? Anī rahā, sawa'e je'ēha rupi mujahuk my? Ame'ē ke ihë pe pepandu py — aja pa'ihu ta pe.

³¹ Pa'ihu ta je'ē je'ē hū a'eta jupe:

—Mā! Myja japandu ta my? “Tupã je'ēha rupi Juā mujahuk” aja japandu ipe rahā, kuja jande pe Jesu pandu ta: “Aja rahā, ma'erehe Juā pandu ame'ē ke rehe pejurujar ym my?” aja a'e pandu ta. ³² Anī. “Sawa'e je'ēha rupi Juā mujahuk” aja japandu rahā, ngā parahy te ta jande rehe. Myja japandu ta my? — aja je'ē je'ē hū a'eta jupe. (Juā ambyr ke Tupã je'ēha pandu ame'ē ke, aja upa ngā ukwa katu, a'erehe heta ame'ē ta ngi pa'ihu ta kyje. Ngā parahy ta, aja ukwa.)

³³ A'erehe a'eta pandu:

—Juā rehe har japandu ym ta nde pe — aja pa'ihu ta.

Pe, Jesu pandu tī:

—Aja rahā, ihë aja tī. Awa je'ēha rupi ma'e ke ihë ama'ema'e. Tupã rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi ngā ke amuhem amondo, ame'ē ke pehë pe apandu ym ta tī — aja a'e pandu.

12

Ma'eywa ty usakiha rehe har

(Matéu 21.33-46; Ruk 20.9-19)

¹ Pe, myja me'ē ma'eywa ty usakiha ta my, ame'ē ke Jesu pandu pandu uī: —Ko kupixa pe ma'eywa'y rākā ra'yr ke ijar jyty. Uwa'y rākā ke jyty. Kupixa rymy'y rupi mukurar kurar. Pe, ma'eywa rykwer jo'okiha renda pykūi tī. Kupixa rymy'y rehe myta mujā tī. Ywate ame'ē ke mujā. (Ame'ē ngi usakiha usak usak katu.) Pe, amō ta pe ijar pandu: “Pepaite ihë apaxia ta aho. Ihëma'e kupixa rehe pesak pesak katu. I'a tyarō rahā, ko amō pehëma'e ta kŷ. Amō i'a ihëma'e ta kŷ” aja ijar. “Ere” aja ame'ē ta pandu. Pe, ijar oho. ² I'a tyarō rahā, miasu ke kupixa jar mondo. Usakiha ta koty ma'eywa rykwer rehe miasu oho piam. ³ Anī. Ame'ē ke usakiha ta pyhyk. Pe, upa pirok. Ijar

koty mujywyr mondo. Ipo te'e jywyr oho. I'a me'ë ym te. ⁴ A'engi amō miasu ke kupixa jar mondo. Ame'ë ke iākā rupi usakiha ta nupā nupā. Muhuxī ame'ë ke tī. Pe, mujywyr mondo. ⁵ Pe, amō ke ijar mondo. Ame'ë ke usakiha ta jukwa. A'erehe amō amō miasu ta ke ijar mondo. Pe, amō amō ke usakiha ta nupā hū tī. Amō amō ta ke jukwa tī.

⁶ —Amō sawa'e ijar namō ixo. Ta'yr ke ame'ë. Ipái ipy'a katu ehe. Ame'ë ke usakiha ta koty mondo. Ijar pandu jupe: “Ko ihē ra'yr. Usakiha ta hendu katu ta ehe” aja ipái naī. ⁷ Pe, usakiha ta rehe ta'yr uhyk rahā, ame'ë ta pandu pandu a'eta jupe: “Peme'ë riki ijar ra'yr. (Ipái manō rahā, kupixa riki ima'e wan ta.) Jahorahā! Jajukwa ta peme'ë. Aja rahā, kupixa riki jandema'e wan ta” aja usakiha ta jupe. ⁸ A'erehe ta'yr ke usakiha ta pyhyk. Pe, jukwa. Kupixa kupe koty hete ke ombor.

⁹ —Mā! Ma'e kupixa jar ma'e ta apo my? Pesarahā! Ijar te uwyr, pe, upa katu te usakiha ta ke jukwa ta. Pe, amō usakiha ta pe kupixa me'ë ta. Ame'ë ta kupixa rehe usak usak katu ta ixo. ¹⁰ Kuja Tupā je'ēha rehe panduha pesak katu.

“Ita rehe har ita ok mujāha pandu: ‘Jaxer te'e kome'ë ita ke' aja.

Tupā pandu: ‘Anī. Peme'ë ita riki ok pyter wan mupu'am katu riki’ aja.

¹¹ Aja jandema'e sawa'e te ma'eha riki. Katu aja jakwa” aja panduha ihī — aja Jesu pandu.

¹² Jesu ke jundéu awa tama'e kapitā ta pyhyk ta tipe. Ame'ë ta pandu:

—Ma'eywa ty usakiha ta rehe har Jesu pandu. Jande rehe har ame'ë — aja ukwa.

(Ame'ë ta riki usakiha ta aja saka, aja ukwa.) A'erehe a'e ke pyhyk ta tipe. Anī. Heta ame'ë ta hury katu, Jesu panduha rehe. Jesu ke pyhyk rahā, heta ame'ë ta parahy ta. A'erehe heta ame'ë ta ngi kapitā ta kyje, a'erehe pyhyk ym. Oho ingi.

Kapitā keruhū pe tamatarer me'ë katu my?

(Matéu 22.15-22; Ruk 20.20-26)

¹³ Ajame'ë ke Jesu koty parise ta ke jundéu awa tama'e kapitā ta mondo. Ero kotyhar ta ke mondo ixoty tī. Jesu je'ēha rehe hendu. Pe, je'ēha jawy rahā: “Katu ym nde erepandu” aja pandu ta. (Muka'u te'e tar katu, a'erehe katu ehe har pandu py.)

¹⁴ Jesu rehe uhyk rahā, ame'ë ta pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Jete har te ke nde erepandu, aja jakwa katu. Myja me'ë sawa'e my, ame'ë rehe nde eresak eresak ym, a'erehe nde erekwa katuha ke pahar amō mukanim ym. Muka'u te'e ym nde ke. Jete har rupi Tupā putar ame'ë ke nde eremu'e mu'e katu. A'erehe epandu katu jande pe. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer jame'ë rahā, katu my? Myja me'ë jundéu awa ta je'ēha mujekwa katu my? “Pehē peme'ë katu” aja mujekwa my? “Peme'ë ym” aja mujekwa my? Myja my? Epandu katu — aja parise ta pandu ipe.

¹⁵ Ame'ë ta mokōi ukwaha namō ixo, aja Jesu ukwa katu. A'erehe kuja pandu:

—Ma'erehe ihē akwa katuha ke pemanga te'e pexo my? Ita tamatarer ihē pe perur. Ihē asak ta — aja Jesu.

¹⁶ Pe, werur ipe. Jesu pandu:

—Kome'ë tamatarer rehe awa'ā ihī my? Awa rer amō ta mupinim ko my? — aja parise ta pe.

—Homa awa tama'e kapitā keruhū 'ā kome'ë. Sesa'ā ke — aja ipe. (Sesa riki homa awa tama'e kapitā keruhū.)

17 —Aja rahā, kapitā keruhūma'e ke kapitā keruhū pe peme'ē katu. Tupāma'e rahā, Tupā rehe pehē py'a pemoī moī katu. (Ame'ē riki ma'e ke peme'ē ipe, ame'ēja saka) — aja parise ta pe Jesu pandu.

Ame'ē ke rehe hendu rahā, parise ta pandu:

—Mā! Ukwa katu riki a'e — aja Jesu rehe har pandu.

Pe, oho ingi.

Kweraha rehe har

(Matéu 22.23-33; Ruk 20.27-40)

18 Pe, amō sawa'e ta uhyk uwyr ehe. Sanduse ta uhyk uwyr ehe. Kwera ym te ta awa aja ame'ē ta ukwa. Jesu pe pandu:

19 —Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Yman kuja Moise mupinim:

“Sawa'e jumendar, pe, ta'yr ym ipe rī. Pe, manō rahā, imu riki imu ambyr rakehar ke pyhyk.

Pe, a'e ta'yr ipe. Ame'ē ta'yr riki imu ambyr ra'yr aja ngā ukwa” aja Moise mujekwa.

20 —Apo ehendurahā! Se awa po wajar mokōi imu ta ixo kwe. U'ar py ame'ē ke jumendar. Pe, ta'yr ym ipe rī. Pe, manō. 21 A'erehe imu riki imu ambyr rakehar ke pyhyk tipe tī. Mokōihar aja tī. Sawa'e manō tī. Ta'yr ym ipe tī. A'erehe imu mahapyrihar kūjā ke pyhyk tī. Ame'ē aja tī. Manō tī. Ta'yr ym ipe tī. 22 Aja upa imu ta riki tī. Imu ambyr rakehar ke pyhyk tī. Pe, manō tī. Ta'yr ym ipe tī. Upa awa po wajar mokōi imu ta manō. Pe, kūjā manō tī. 23 Apo epandurahā! Yman rahā, manō ame'ē ta kwera katu uhem rahā, kūjā riki awa rakehar wan ta my? Se ixo rahā, upa awa po wajar mokōi imu ta riki pyhyk — aja sanduse ta pandu. (“Manō ame'ē ta kwera katu ta uhem” aja ukwa ame'ē ta ke muka'u te'e tar katu, a'erehe ame'ē panduha ke sanduse ta pandu.)

24 Jesu pandu:

—Mā! Tupā je'ēha pekwa ym. Tupāma'e pyrātāha ke pekwa ym tī, a'erehe pehē je'ēha ke pejawy. 25 Yman rahā, ngā kwera katu uhem rahā, jumendar ym te ta awa. Ywa pe Tupā je'ēha rahoaha ta ixo. Ame'ē ta aja ngā ixo ta tī. Jumendar ym te ta tī. 26 Apo kweraha rehe har amujekwa ta. Yman ju pirā'y rehe har Moise mupinim. Ame'ē rehe har pekwa riki. A'ep kuja panduha ihī. Moise pe Tupā pandu:

“Ihē rehe Amarā ipy'a moī moī katu. Ihē rehe Isak aja tī. Ipy'a moī moī katu tī. Jako aja tī. Ihē rehe ipy'a a'e moī moī katu tī” aja Tupā pandu.

27 —Pesarahā! Ixuwe katu ixo ame'ē ta jō Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu. Manō ame'ē ta anī. Aja rahā, Amarā ta 'ā ixuwe katu aja ixo rī. Yman riki manō. A'eta 'ā ixuwe katu ixo. A'erehe tapijar te'e we ipy'a ke moī moī katu Tupā rehe. A'erehe: “Amarā ta ihē rehe ipy'a ke moī moī” aja Tupā pandu. (A'eta 'ā pehī.) A'erehe manō ame'ē ta kwera katu ta kŷ, aja Tupā mujekwa. A'erehe pehē pekwahe pejawy riki — aja Jesu mujekwa.

Je'ēha katu te ame'ē ke

(Matéu 22.34-40; Ruk 10.25-28; 1 Juā 5.3)

28 Jesu namō sanduse ta pandu pandu ame'ē ke amō Moise je'ēha mu'e ame'ē hendu. Sanduse ta pe ukwa katuha namō Jesu pandu, aja Moise je'ēha mu'e ame'ē ukwa. A'erehe a'e riki Jesu pe Tupā je'ēha rehe har pandu:

—Myja me'ē riki katu te ame'ē ke my? — aja ipe.

29 —Kuja riki katu te me'ē ke.

“Jundéu awa ta! Pehendu katurahā!

Tupā riki jandema'e sawa'e te. A'e jō riki sawa'e te.

30 Tupā rehe nde py'a emoī moī katu.

Tupã rehe har nde erekwa erekwa exo rahã, epy'a katu ehe.

Upa nde erekwa katuha namõ epy'a katu ehe tĩ.

Upa nema'e pyrãtãha namõ ma'e ke nde erema'ema'e rahã, epy'a katu ehe tĩ."

³¹ —Mokõihar Tupã je'ẽha katu te ame'ẽ ke kuja.

"Ne namõ ixo ame'ẽ ta rehe epy'a katu.

Nde juehe nde erepy'a katu, aja amõ rehe epy'a katu tĩ."

—Ame'ẽ mokõi je'ẽha riki katu te ame'ẽ ke. Aja me'ẽ amõ je'ẽha uhyk ym — aja Jesu ipe.

³² Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ pandu:

—Sawa'e! Katu nde erepandu. Jetehar nde erepandu. Jandema'e sawa'e te jõ riki Tupã. Amõ Tupã aja nixói te. ³³ A'erehe Tupã rehe amõ ipy'a katu ta me'ẽ te'e. Upa ukwa katuha namõ ipy'a katu ta me'ẽ te'e tĩ. Upa ma'e ke pyrãtãha namõ amõ ma'e rahã, Tupã rehe ipy'a katu ta me'ẽ te'e tĩ. Pe, inamõ ixo ame'ẽ ta rehe ipy'a katu ta me'ẽ te'e tĩ. Juehe aja amõ rehe ipy'a katu ta me'ẽ te'e tĩ. Ame'ẽ mokõi je'ẽha rehe hendu katu rahã, katu te ame'ẽ ke. Ma'e hymba hapy, aja ymanihar ta aja Tupã rehe ipy'a moĩ moĩ tĩ. Ame'ẽ katu we. Amõ ma'e heta ma'e ke hapy, aja Tupã rehe ipy'a moĩ moĩ rahã, katu we tĩ. Tupã je'ẽha rehe hendu katuha riki i'ar koty te we katuha — aja sawa'e pandu.

³⁴ Ukwa katuha namõ sawa'e pandu, aja Jesu ukwa. A'erehe pandu ipe:

—Awa ixoha amõ koty Tupã putar. Jetehar rupi amõ ixo katu, aja a'e putar. Ame'ẽ ke nde erekwa nahã my, aja akwa. A'erehe ixotyhar aja nde eremuruwak tate nahã my — aja sawa'e pe.

Jesu mu'e katu te, a'erehe arahã har ngi ma'e ke ngã pandu ym ipe tĩ.

Ndawi rainõ rehe har

(Matéu 22.41-46; Ruk 20.41-44)

³⁵ Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe Jesu mu'e uĩ rahã, kuja pandu:

—Ihẽ pe pependurahã! Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta kuja pandu: "Kirisutu Ndawi rainõ. Kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ẽ ke a'e" aja pandu. Ma'erehe aja pandu my? ³⁶ Tupã'ã mujekwa ame'ẽ ke Ndawi pandu. Kuja.

"Ihẽma'e sawa'e te pe jandema'e sawa'e te pandu: 'Ihẽ rake ewapyk ei.' (Aja rahã, katu te ame'ẽ ke nde, aja amujekwa.)

Nde ruwajan ta ke ihẽ amuputu'u ta, a'erehe nde rehe ame'ẽ ta hendu katu ta" aja.

³⁷ —Kirisutu rehe har Ndawi pandu: "Ihẽma'e sawa'e te" aja. (Aja rahã, a'e Tupã tĩ, aja Ndawi ukwa.) Aja rahã, myja me'ẽ Kirisutu Ndawi rainõ aja ixo my tĩ? (Aja rahã, awa te'e a'e, aja mujekwa) — aja ngã pe Jesu pandu.

(Anĩ. Jundéu awa tama'e kapitã ta pandu ym ma'e ke.) Heta ame'ẽ ta anĩ. Jesu je'ẽha rehe upa ngã hendu. Hurý katu ngã ehe.

Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta rehe har

(Matéu 23.1-36; Ruk 20.45-47)

³⁸ Ngã ke Jesu mu'e rahã, kuja pandu:

—Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta aja mã peja ym pehẽ tĩ. Ame'ẽ ta ima'e mundeha katu te aja putar katu. (Aja rahã, kapitã jupe aja mujekwa tar katu tipe.) Amõ we tĩ. Muhepyha renda rupi wata ixo rahã: "Ko nde erexo. Nde katu" aja je'ẽha putar katu tĩ. (Katu te ame'ẽ ke jupe aja mujekwa tar katu tipe.) ³⁹ Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe wapyk rahã, kapitã ta rake wapyk tar katu. (Aja rahã, katu te ame'ẽ ke jupe aja mujekwa tar katu tipe.) Ma'e hurhya amõ mujã rahã, imi'u matyr. Ame'ẽ pe oho rahã, aja tĩ. Kapitã ta rake wapyk tar katu tĩ. (Katu te ame'ẽ ke jupe aja mujekwa tar katu tipe tĩ.) ⁴⁰ Ixawa'e manõ ame'ẽ ta pe a'eta pandu: "Pehẽ ke jahaihu tar katu" aja naĩ. Anĩ. Te'e riki. Kũjãma'e ke te'e pyhyk raho. Hok ke te'e jo'ok ingi tĩ. Pe, katu te ame'ẽ ke jupe aja mujekwa tar katu, a'erehe i'i Tupã namõ pandu

pandu. (Aja rahā, katu te ame'ē ke aja ngā ukwaha naī.) Mā! Ame'ē ta ke Tupā mupyrara hū ta — aja Moise je'ēha mu'e ame'ē ta rehe har Jesu pandu.

Ixawa'e manō ame'ē ke tamatarer ke purakar

(Ruk 21.1-4)

⁴¹ Pe, tamatarer purakariha renda koty Jesu wapyk uī. Henda pe tamatarer ke ngā purakar. (Aja Tupā rehe ipy'a moī moī katu.) Jesu usak usak uī rahā, ima'ehū namō ixo ame'ē ta heta purakar. ⁴² Pe, ixawa'e manō ame'ē ke uhyk uwyr a'ep. Tamatarer ta'yr mi namō ixo. Mokōi jō ita tamatarer ra'yr henda pe purakar. Ame'ē mokōi ta'yr te mi. ⁴³⁻⁴⁴ Pe, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Se pejur. Pesarahā! Amō ta ima'ehū namō ixo. Ame'ē ta ngi har a'eta jo'ok, pe, henda pe purakar. Ima'e ke pyta we hū rī. Peme'ē ixawa'e manō ame'ē ke anī. Tamatarer heta ym te. Mokōi jō namō ixo. Ame'ē ke upa katu te purakar. Ima'e ke pyta ym te. Nixōi te apo 'y. Ima'e ke jo'ok ta tipe. Anī. Upa katu te ame'ē ke henda pe moī. (Tupā rehe ipy'a moī moī tar katu te hū, a'erehe upa katu te henda pe moī.) Upa katu te moī, a'erehe amō ta 'ar koty te we kūjā moī katu — aja Jesu pandu.

13

Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe har

(Matéu 24.1-2; Ruk 21.5-6)

¹ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi Jesu uhem ixo, jumu'eha ta namō. Ame'ē ta ngi har amō pandu ipe:

—Sawa'e! Esarahā! Jumu'eha renda keruhū katu te. Ita keruhū ke te'e mujā ame'ē ke. Mā! Katukwer — aja Jesu pe.

² Jesu pandu:

—A'e tŷ! Pesak katu ehe apo. Yman rahā nixōi ta. Peme'ē ke amō ta upa mujaxer ta kŷ. Ita mokōi mokōi ihī ym te ta kŷ. Upa katu te ita ke amō ta ombor ta. (Aja rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke mujaxer ta, aja mujekwa) — aja jumu'eha ta pe pandu.

Jumai mai ame'ē rehe har

(Matéu 24.3-14; Ruk 21.7-19; 1 Petu 1.6-7; 1 Petu 3.14; 1 Petu 4.12-14)

³ Ywy'ā rehe Jesu wapyk uī, Oriwéi ywy'ā rehe. Arahā Petu uhyk ehe. Tian aja tī. Juā amō tī. Andere amō tī. Uhyk ehe tī. A'eta jō Jesu namō ixo. Paite we Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ihī. Usak katu ehe. Ame'ē rehe har jumu'eha ta pandu:

⁴ —Jande pe epanurahā! Myja rahā, ita mokōi mokōi ihī ym ta my? Ma'e jasad ta my, pe, ame'ē ke uhyk tate, aja jakwa katu ta my? — aja Jesu pe pandu.

⁵ Jumu'eha ta ke Jesu mu'e:

—Pesak katu kŷ! Mā peja pehē ke amō ta muka'u te'e ym. ⁶ Kuja. Heta uwyr ta. “Jesu je'ēha rupi ihē ajur” aja pandu te'e ta. “Ko Kirisutu ihē. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē” aja pandu te'e ta tī. Heta ngā ke muka'u te'e ta tī. ⁷ Kotete jumaiha tyapuha ke pehendu ta. “Paite amō ta jumai mai ixo” aja pehendu ta tī. Pemukahem ym. Aja jumaiha uhyk ta kŷ. Uhyk rahā, 'ar rehe angaha uhyk, anī we rī. ⁸ Amō amō ywy pe har ta jumai mai ta ngā juehe. Kapitā keruhū riki amō kapitā keruhū namō jumai mai ta tī. Amō amō ywy katak katak hū ta. Amō amō ywy rehe ngā mi'u nixōi te ta tī. Aja ahya uhem ramō. Ahy py, ame'ēja saka.

⁹ —Pesak katu pehē juehe. Jundéu awa tama'e kapitā ta ruwa koty pehē ke amō ta raho ta. “Jaxer pehē” aja naī. Pe, pehē ke nupā ta. Pe, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe raho ta tī. A'ep ngā petek hū ta pehē ke tī. Ihē

kotyhar ta ke pehē, a'erehe homa awa tama'e kapitā ta ruwa koty pepu'am ta. Kapitā keruhū ruwa koty pepu'am ta tī. Amē'ē ta pe pepandu ta: "Jesu rehe jō amō jurujar katu rahā, ame'ē ke Tupā muhā katu ta" aja pepandu ta. Amē'ē myrandu katu pepandu ta. ¹⁰ Amē'ē myrandu katu ke upa katu te ngā pe amō ta pandu pandu ta me'ē te'e. Pe, 'ar rehe angaha uhyk ta. ¹¹ Pehē ke amō ta pyhyk ta kŷ. Jundēu awa tama'e kapitā ta ruwa koty raho ta tī. Arahā pehē py'a pe pekwa pekwa ym pe'am: "Ma'e jande japandu ta my? Myja me'ē katu my?" aja pekwa pekwa ym pe'am. Kapitā ta ruwa koty pepu'am rahā, je'ēha amō muwyr ame'ē ke pepandu katu. Arahā pehē atu je'ēha pepandu ta my? Anī. Aja ym. Tupā'ā riki mujekwa ame'ē ke pepandu katu ta. ¹² Arahā kapitā pe imu pandu ta: "Ko Jesu kotyhar ke. Ejukwa" aja pandu ta. Ipāi ta aja tī. Kapitā pe ta'yr ta ke raho ta. "Ko Jesu kotyhar ke. Ejukwa" aja pandu ta tī. Ipāi ta ke ta'yr ta raho ta tī. "Ko Jesu kotyhar ke. Ejukwa" aja pandu ta tī. ¹³ Ihē kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē rehe upa ngā parahy ta. Ihē rehe jurujar katuha ke hijar ym ame'ē ke Tupā namō ixo ta. Manō. Anī. Tupā namō ixo katu ta — aja Jesu pandu.

Ahyha keruhū ngā rehe uhyk ta ame'ē rehe har

(Matéu 24.15-28; Ruk 21.20-24; 2 Tesaron 2.3)

¹⁴ A'e pandu tī:

—[Paper rehe esak katu! Pe, ekwarahā!] Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe amō ta ma'e jaxer ai te ame'ē ke moī ta. Katu ym a'ep. Amē'ē ke rehe pesak rahā, jundēi ywy pe har ta kanim ujan oho. Ywy'ā koty ujan oho. (Aja rahā, manō ym ta.) ¹⁵ Hok kupe 'ar pe amō ixo rahā, mā peja hok pe ixo ym oho. Pyhyk ym oho ima'e ke. I'i pyta ym. Pahar ujan oho. (Aja rahā, manō ym ta.) ¹⁶ Kupixa pe ixo rahā, ima'e ke rehe hok pe jywyr ym oho. Ima'e mundēha rehe pyhyk ym oho. Pahar ujan oho. (Aja rahā, manō ym ta.) ¹⁷ Arahā ipusu pe imembyr namō kūjā ixo rahā, mā pyrara ta ixo. (Marā ka ym pahar ujaniha.) Ixamby u'u ame'ē ke namō ixo rahā, aja tī. Mā pyrara ta ixo tī. (Marā ka ym pahar ujaniha.) ¹⁸ "Aman ndy'ar rahā, ahyha emuhyk ym" aja Tupā pe pepandu. (Aman ukyr rahā, rysā. A'erehe marā ka ym pahar ujaniha.)

¹⁹ —Arahā ngā rehe ahyha keruhū uhyk ta. Aja ahyha keruhū ngā ukwa ym we rī. Yman kome'ē ywy keruhū Tupā mujā. Arahā har ngi aja ahyha keruhū ngā ukwa ym we rī. Uhyk ym we rī. Arahā jō uhyk katu ta. Ahyha keruhū upa rahā, aja ahyha keruhū ngā ukwa ym ta tī. Uhyk ym ta tī. ²⁰ Pahar jandema'e sawa'e te ahyha keruhū ke mumba ym rahā, kome'ē ywy keruhū pe ngā nixōi te ta tipe. Anī. Tupā rehe ipy'a katu ame'ē ta kome'ē ywy keruhū pe ixo. A'erehe pahar ahyha keruhū ke jandema'e sawa'e te mumba ta.

²¹ —A'engi amō ta pehē pe pandu ta: "Ko Kirisutu ixo. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am me'ē ke" aja pandu naī. Amō: "Pete'e ixo apo" aja ta naī tī. Amē'ē rehe pejurujar ym pehē. Te'e ame'ē ta. ²² Amō ta te'e pandu ta uwyr: "Ihē Kirisutu" aja naī. Amō: "Tupā je'ēha pandu ame'ē ke ihē" aja riki te'e pandu ta. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ma'ema'e katu ta. Aja Tupā rehe ipy'a katu ame'ē ta ke muka'u te'e ta tipe. Tupā pandu: "Ihē kotyhar ta ke pehē." Amē'ē ta ke muka'u te'e ta tipe. ²³ A'erehe pesak katu kŷ! Amē'ē te'e pandu ame'ē ta uhyk ym we rī. Upa katu te ame'ē rehe har ihē amujekwa pehē pe apo 'y — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Jesu jywryiha rehe har

(Matéu 24.29-31; Ruk 21.25-28; 2 Tesaron 1.6-7; Apokarip 1.7)

²⁴ A'e pandu tī:

—Ame'ë ahyha keruhũ 'ar upa rahã, amõ we mãte ma'e ke uhyk ta. Warahy muwe ta tĩ. Jahy wera ym ta tĩ. ²⁵ Ywa ngi jahy rata ta u'ar u'ar ta tĩ. Ywa rehe ihĩ ame'ë ke Tupã mukatak hũ ta.

²⁶ —Ajame'ë ke ihẽ ajoywyr ta. Awa ihẽ tĩ. Tupã je'ëha rupi ajur. Ywa takãxiha 'ar pe apu'am ta ajur. Tupãma'e pyrãtãha namõ ajoywyr ta. Hendy hũ aja ajoywyr ta. ²⁷ Pe, Tupã je'ëha rahoha ta ke ihẽ amondo ta. Upa katu te kome'ë ywy keruhũ rupi amondo ta. Tupã pandu: "Ihẽ kotyhar ta ke peme'ë ta. Aputar ame'ë ta ke ame'ë ta" aja. Ame'ë ta ke Tupã je'ëha rahoha ta mujy'ar ta. Upa katu te ame'ë ta ke mujy'ar ta. (Pe, Tupã namõ ixo ta) — aja Jesu pandu.

Ma'eywa putyr ame'ë rehe har

(*Matéu 24.32-35; Ruk 21.29-33*)

²⁸ A'e pandu tĩ:

—Ma'eywa'y riki pehẽ pe mujekwa ta. Sik'y ke. Hãkã rehe hokyr uhem rahã, warahy haku tate, aja pekwa. ²⁹ Aja ihẽ ajoywyrriha pekwa ta tĩ. Warahy uwe, ame'ë rehe har apandũ ramõ. Aja pesak rahã, ywa ngi ajoywyr tate, aja pekwa ta. ³⁰ Ko apandu katu. Upa pehẽ pe apandu ramõ, aja uhyk ta. Amõ ihẽ kotyhar ta pyrara hũ ta. Anĩ. Tapijar te'e we ihẽ rehe jurujar katu ta rĩ. ³¹ Ywa ke upa kanim ta. Kome'ë ywy keruhũ upa kanim ta tĩ. Ihẽ apandu ame'ë ke anĩ. Ame'ë kanim ym te ta. Apandu, aja upa katu te uhyk ta kÿ — aja Jesu pandu.

Jesu jywyrriha angaha rehe har

(*Matéu 24.36-44; 1 Tesaron 5.2-3; 2 Petu 3.10*)

³² A'e pandu tĩ:

—Myja rahã, ihẽ ajoywyr ta my? Ma'e wera rahã, ajoywyr ta my? My warahy rahã, ajoywyr ta my? Ame'ë ke ukwa ym awa. Ywa pe ixo ame'ë Tupã je'ëha rahoha ta ukwa ym tĩ. Ihẽ riki akwa ym tĩ. Ta'yr ke ihẽ. Ihẽ pái jõ ukwa katu. ³³ Pesak katu, aja pexo! (Peker aja ym pexo.) Ajoywyrriha angaha ke rehe pekwa ym. A'e rehe pesak katu pexo. Peta kÿ.

³⁴ —Kuja riki. Sawa'e paxia oho, ame'ëja saka. Oho rahã, hok ke hijar oho. Oho tate rahã, miasu ta pe pandu: "Ihẽ rok rehe pesak katu. Peparaky katu pexo rĩ" aja ijar pandu. Hukwen rupi harõha pe pandu tĩ: "Eharõ katu e'am" aja. ³⁵ Aja pexo tĩ. Pehẽ pe ihẽ apandu katu: "Pesak katu pexo." Ywa ngi ihẽ ajoywyr rahã, ihẽ ajoywyrriha angaha ke pekwa ym ta. Pytun ramõ rahã, ajoywyr ta nahã my. Pytun pyter pe, ajoywyr ta nahã my. Sapukái je'ë ramõ rahã, ajoywyr ta nahã my. Pytuniwe rahã, ajoywyr ta nahã my. Pekwa ym ta, a'e rehe peharõ katu pexo. ³⁶ Ajoywyrriha riki pahar ta. Ajoywyr rahã, peker aja pehẽ rehe asak rahã, katu ym ta. ³⁷ A'e rehe pehẽ pe apandu katu: "Peharõ katu pexo." Amõ we tĩ. Upa katu te ngã pe apandu tĩ: "Peharõ katu pexo" — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

14

Jesu ke pa'i hu ta jukwa tar katu

(*Matéu 26.1-5; Ruk 22.1-2; Juã 11.45-53*)

¹ Pe, mokõi ukwer rahã, Pasuko 'ar rehe uhyk ta. Arahã jundéu awa ta mbeju ke u'u ta. Mbeju ke mupururukiha nixói, ame'ë ke u'u ta. Pe, Jesu ke jundéu awa tama'e pa'ihu ta pyhyk tar katu. Moise je'ëha mu'e ame'ë ta aja tĩ. Pyhyk tar katu tĩ. Ngã ukwa ym ha rupi pyhyk tar katu. Pe, jukwa tar katu. ² Ame'ë ta pandu pandu a'eta jupe:

—Ngã mi'u matyr rahã, heta ngã ixo. Arahã japyhyk ym we ta rĩ. Arahã japyhyk rahã, jande rehe ngã parahy ta. Jande namõ jumai ta — aja a'eta jupe.

Jesu ãkã rehe mupiheha kũjã jyhẽ
(Matéu 26.6-13; Juã 12.1-8)

³ Mbeta ok ta pe Jesu ihĩ, Simã rok pe. Yman pere ma'e u'u hũ ame'ẽ ke namõ Simã ixo. Apo anĩ. Katu 'y. Pe, u'uha renda pe Jesu wapyk uĩ rahã, ita parasuku ke kũjã muhyk werur ehe. Ita aramba ke te'e mujã ame'ẽ ke ame'ẽ parasuku. Ita parasuku pe na rykwer ihĩ. Pihe katu te ame'ẽ! Muhepy hũ ame'ẽ tĩ. Parasuku kyndaha ke kũjã mopok. Pe, Jesu ãkã rehe tykwer jyhẽ.

⁴ Ame'ẽ rehe usak rahã, amõ ta je'ẽ je'ẽ kũjã rehe har. Pandu pandu a'eta jupe: —Ma'erehe tykwer ke te'e jyhẽ my? ⁵ Peme'ẽ rykwer muhepy rahã, tamatarer hũ pyhyk ta. Pe, ame'ẽ ke ima'e ym te amere'ẽ ta pe me'ẽ me'ẽ katu ta tipe — aja a'eta jupe.

A'erehe kũjã rehe har je'ẽ je'ẽ hũ a'eta jupe. ⁶ Anĩ. Jesu pandu:

—Mã peja ym pehẽ. Peje'ẽ je'ẽ ym pehẽ jupe. Katu ym aja. Kũjã rehe peparahy ym. Ma'e katu ame'ẽ ke ihẽ pe kũjã ma'e. ⁷ Pesarahã! Ima'e ym te ame'ẽ ta kote'e ixo. Ame'ẽ ta pe tamatarer peme'ẽ tar katu rahã, pete'e ixo. Ihẽ anĩ. Pehẽ namõ aja te'eha apyta ym ta. ⁸ Kũjã putar aja a'e ma'e katu. Pesarahã! (Jundéu awa manõ rahã, hete ke amõ ta mupihe te'e, aja te'eha a'eta ma'eha.) Aja ihẽ rehe tĩ. Ihẽ amanõ ym we rĩ. Ko ihẽ ke mouha rehe kũjã upa mupihe. (A'erehe ihẽ rehe pyaiha apo mujekwa rahã, katu tiki.) ⁹ Pesarahã! Apo apandu katu. Ihẽ rehe har myrandu katu ke amõ ta pandu pandu raho. Kome'ẽ ywy keruhũ rupi pandu pandu raho rahã, kome'ẽ kũjã ma'eha rehe har pandu ta tĩ. Kũjã ma'eha ke harái ym ta ngã — aja a'eta pe Jesu pandu.

Pa'ihu ta koty Jun oho
(Matéu 26.14-16; Ruk 22.3-6)

¹⁰ Jundéu awa tama'e pa'ihu ta koty Jun Ikario oho. Awa py mokõi jumu'eha ta ngi har peteĩ a'e. Pa'ihu ta pe pandu:

—Jesu koty pehẽ ke ihẽ araho ta — aja Jun.

¹¹ Ame'ẽ ke rehe pa'ihu ta hendu rahã, hury katu. Pe, pandu ipe:

—Jesu koty jandẽ ke nde ereraho rahã, nde pe tamatarer jame'ẽ ta — aja Jun pe.

Pe, a'engi Jesu rehe pa'ihu ta ke muhyk ta raho ame'ẽ angaha ke rehe Jun harõ ixo.

Pasuko 'ar ke Jesu ta ukwa ukwa uĩ
(Matéu 26.17-25; Ruk 22.7-14; Ruk 22.21-23; Juã 13.21-30)

¹² Ajame'ẽ ke Pasuko 'ar uhyk. Ame'ẽ 'ar rahã, arapuharan ra'yr ke jundéu awa ta jukwa. (Aja ipy'a pe Tupã rehe har ukwa ukwa uĩ.) Jesu pe jumu'eha ta pandu:

—Pasuko 'ar rahã, arapuharan ra'yr ka'ẽ ke nde ere'u ta. Ame'ẽ ke jamatyr, aja nde ereputar. My jamatyr ta my? — aja ipe.

¹³ Mokõĩ jõ jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Pehẽ mokõĩ ihẽ amondo ta. Paite awa ok ta hũ ihĩ, Jerusarẽ ok ta ke. A'ep peho. A'ep amõ sawa'e rehe pesak ta. Iãkã 'ar pe y ke ame'ẽ raho. Ame'ẽ sawa'e namõ peho. Ijar rok pe a'e ixo ta. ¹⁴ Ame'ẽ rok pe inamõ pexe peho tĩ. Ok jar rehe pesak rahã, kuja pepandu ipe: “Jandema'e mu'eha kuja me'u: 'Pasuko 'ar ke jande jakwa jakwa tar katu. My u'uha renda ihĩ my? Ihẽma'e jumu'eha ta namõ arapuharan ra'yr ka'ẽ ke a'u ta' ” aja ijar pe

pepandu. ¹⁵ Ywate pyrūha renda ke ijar mujesak ta pehē pe. Upa ma'e ke pehī. (Myrape, ita rekūi. Upa pehī.) A'ep jande rehe jande mi'u pematyr – aja mokōi jumu'eha ta pe Jesu pandu.

¹⁶ Jerusarē ok ta pe mokōi sawa'e ta oho. Ma'e u'uha renda mahem. Jesu pandu, aja upa katu te usak. Pe, a'eta mi'u matyr. A'ep Pasuko 'ar ke ukwa ukwa ta.

¹⁷ Pytun ramō rahā, Jerusarē ok ta pe Jesu uhyk. Ma'e u'uha renda pe uhyk oho, awa py mokōi jumu'eha ta namō. ¹⁸ Ma'e ke u'u uī rahā, Jesu pandu:

–Ko apandu katu pehē pe. Pehē ngi har peteī ihē rehe ihē ruwajan ta ke muhyk ta werur. Muhyk ta ame'ē ko ihē namō u'u uī apo – aja jumu'eha ta pe.

¹⁹ Ame'ē rehe hendu rahā, a'eta pyai. Peteī teī pandu ipe:

–Mā! Ihē ke ame'ē my? – aja upa pandu ipe.

Aja pame katu te upa jumu'eha ta pandu. ²⁰ Jesu pandu:

–Awa py mokōi hetaha pehē. Pehē ngi har peteī ihē rehe amō ta ke muhyk ta werur. Ita rekūi pe ihē namō mbeju ke munde, ma'e rykwer pe. Ame'ē riki ihē rehe amō ta ke muhyk ta werur. ²¹ Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Myja ihē amanō ta my? Kuja. Tupā je'ēha rehe panduha ihī, aja amanō ta. Aja uhyk ta. Ihē ruwajan ta ke ihē rehe muhyk ta werur. Mā! Ame'ē ke pyrara te hū aja ixo ta. A'erehe imāi pusu ngi u'ar ym rahā, katu ta tipe – aja Jesu pandu.

Jesu rete ame'ē ke. Huwy ame'ē ke tī.

(Matéu 26.26-30; Ruk 22.15-20; 1 Korin 11.23-25)

²² Ma'e ke u'u rahā, mbeju ke Jesu pyhyk. Pe, Tupā pe pandu:

–Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u jande pe nde eremuwyr katu – aja.

Pe, ame'ē ke mopok. Jumu'eha ta pe me'ē me'ē. Pandu:

–Pe'u! Kome'ē ihē rete – aja Jesu.

²³ Ita rekūi ra'yr ke Jesu pyhyk. Ma'eywa rykwer ita rekūi ra'yr pe ihī, uwa rykwer ke. Tupā pe pandu tī:

–Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u jande pe nde eremuwyr katu – aja.

Pe, jumu'eha ta pe me'ē me'ē tī. Johu u'u. ²⁴ A'e pandu:

–Kome'ē ihē ruwy. Upa ngā rehe ihē ruwy uhem ta, a'erehe Tupā pandu ta: “Ihē ra'yr rehe amō jurujar katu rahā, ame'ē ke ihē amuhā katu ta” aja ngā pe pandu ta. ²⁵ Ko apandu katu pehē pe. Uwa rykwer ihē a'u ym ta tī. Kapitā keruhū te aja ihē ke ihē pái keruhū mu'am ta kŷ. Arahā jō pyahu ame'ē ke pehē namō a'u ta kŷ tī – aja Jesu pandu.

²⁶ Upa u'u rahā, Tupā rehe har jyngar. A'engi uhem oho. Oriwéi wyw'ā koty a'eta oho.

Petu te'e pandu ta, ame'ē ke Jesu mujekwa

(Matéu 26.31-35; Ruk 22.31-34; Juā 13.36-38)

²⁷ Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

–Ihē ke upa pehijar ta. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

“Arapuharan ta usakiha ke Tupā jukwa ta.

Aja rahā, upa arapuharan ta uhāi ta oho” aja amō mupinin.

–(Aja ta pehē ke tī. Amō ta ihē ke jukwa rahā, upa pehē pehāi ta peho tī.)

²⁸ A'engi ihē akwera katu ahem rahā, Ngariréi wyw pe ihē aho py ta – aja Jesu pandu.

²⁹ Petu pandu:

–Nde ke ihē ahijar ym te ta. Upa amō ta ujan ta oho nengi. Ihē anī ta. Nde namō apyta ta kŷ – aja riki.

³⁰ Pe, Jesu pandu:

—Petu! Ko apandu katu nde pe. Kome'ē pytun, sapukáí mokōihar je'ē ym rahā, kuja te'e nde erepandu ta: “Jesu rehe har akwa ym ihē” aja nde erepandu ta. Aja mahapyrihar te'e nde erepandu ta — aja ipe.

³¹ Anī. I'ar koty te we hātā Petu pandu:

—Anī. Aja apandu ym te ta. Nde namō ihē ke amō ta jukwa rahā: “Nde rehe har ihē akwa ym” aja apandu ym te ta — aja ipe.

Petu pandu aja upa jumu'eha ta pandu pandu tī.

Ngese renda ke

(*Matéu 26.36-46; Ruk 22.39-46*)

³² Ajame'ē ke amō renda pe a'eta oho, Ngese renda pe. Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Se pewapyk we rī. Tupā namō ihē apandu ta aho — aja.

³³ Pe, iākā koty we Petu ke Jesu raho. Tian ke raho tī. Juā ke raho tī. Ame'ē mahapyr jō raho. Pe, Jesu pyai te hū. Māte hū ukwaha. ³⁴ Mahapyrihar ta pe pandu:

—Apyai te hū ihē! Amanō aja ihē apyaiha tī. Se pepyta we rī. Pesak katu pexo. (Aja rahā, amō uhyk ym ta jande rehe) — aja Jesu.

³⁵⁻³⁶ A'engi jeje Jesu oho we. Ipxi'a pe u'ar te'e oup. Aja Tupā namō pandu:

—Papa! Ihē apyarahā uhyk tate, ihē rehe. Nde ereputar rahā, ame'ē ngi ihē ke nde eremuhem katu, aja akwa katu. Upa katu te ma'e ke nde erema'ema'e katu. A'erehe pyarahā ngi emuhem katu ihē ke. Anī rahā, ihē py'ahu te'e ahendu katu ta. Nde ereputar ame'ē ke ihē ama'ema'e ta kŷ — aja Tupā pe Jesu pandu.

³⁷ A'engi mahapyrihar ta koty jywyw oho. Uhyk rahā, mahapyrihar ta rehe usak. Ukwer riki. Mupak rahā, Petu pe pandu:

—Simā! Mā! Nde ereker ereju. Nde eresak ym we rī. ³⁸ Peker ym we rī. Tupā namō pepandu! Aja rahā, pejurujar katuha ke amō ta manga rahā, pehijar ym ta. Ihē namō nde erepyta tar katu te. Anī. Nde riki pitu te'e — aja Jesu.

³⁹ Pe, Jesu oho we tī. Tupā namō pandu tī:

—Papa! Ihē apyarahā ngi emuhem ihē ke. Anī rahā, ihē py'ahu te'e ahendu katu ta. Nde ereputar ame'ē ke ihē ama'e ta — aja Jesu pandu tī.

⁴⁰ Pe, jywyw tī. Mahapyr jumu'eha ta rehe uhyk tī. Ukwer ou tī. Pyhŷi te hū. Upak rahā, je'ēha ke uhem ym.

⁴¹ Jesu oho we tī. Pe, jywyw tī. Mahapyrihar ta koty jywyw rahā, a'eta ukwer ou tī. A'e pandu:

—Mā! Peker peju tī. Peputu'u peju tī. A'ewan pekeriha. Pesarahā! Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke ihē rehe amō muhyk ta werur. Ame'ē angaha ke rehe uhyk apo 'y. ⁴² Pepu'am! Jahorahā! Pesarahā! Ihē ruwajan ta ke ihē rehe muhyk ta werur ame'ē ke petur ixo — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Jesu ke ngā pyhyk

(*Matéu 26.47-56; Ruk 22.47-53; Juā 18.3-12*)

⁴³ A'e pandu u'am rahā, Jun uhyk uwyr ehe. Awa py mokōi jumu'eha ta ngi har peteī a'e. Jun namō heta ngā uhyk. Kyse puku namō ngā uwyr. Tamarā namō uwyr tī. Ame'ē ta ke Jesu koty pa'ihu ta mondo. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta mondo tī. Jundéu awa tamūi ta mondo tī. ⁴⁴ Ngā pe Jun pandu ramō:

—Kuja Jesu ke pekwa ta. Huwa ke ihē apyter, ame'ē riki Jesu. Pahar pepyhyk a'e ke. Pesak katu peraho — aja Jun pandu.

⁴⁵ Pe, Jun uhyk rahā, pahar Jesu koty oho. Pandu ipe:

—Sa'e! — aja Jesu pe.

Pe, huwa ke pyter. ⁴⁶ Pe, Jesu ke ngā pyhyk. Hātā pyhyk. ⁴⁷ Pe, amō a'ep ixo. Ame'ē riki kyse puku jo'ok. Pe, pa'i keruhūma'e miasu ke nupā. Inambi ke mopok ingi, kyse puku pe. ⁴⁸ Ngā pe Jesu pandu:

—Kyse puku namō pejur, tamarā namō. Aja ma'e mukanīha ke amō ta pyhyk. Mā! Aja ihē ke pepyhyk pejur tī. Aja ym ta tipe rahā, katu. ⁴⁹ Pesarahā! Kwehe we amō amō wera rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē amu'e ai. Pehē pyter pe axo. Amō amō ku'ē rahā we, ihē amu'e ai tī. Amō ku'ē rahā we, aja tī. Amu'e ai tī. Arahā pepyhyk ym ihē ke. Anī. Apo ihē ke pepyhyk. Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Aja uhyk apo 'y. Aja ihē ke pepyhyk apo tī. Mukanīha aja ihē ke pepyhyk pejur tī — aja Jesu pandu.

⁵⁰ Pe, Jesu ke upa katu te jumu'eha ta hijar oho. Ujan riki oho ingi.

Jawe te'e ujan oho ame'ē ke

⁵¹ Jesu ke ngā raho rahā, haikwer rupi amō sawa'e wan oho ixo. Pan tuwyr pe jō hete rupi jupukek oho ixo. Pe, amō ta pyhyk a'e ke. ⁵² Anī. Pan tuwyr ombor oho. Jawe te'e ujan oho.

Ngā panduha renda pe Jesu ke amō ta raho

(Matēu 26.57-68; Ruk 22.54-55; Ruk 22.63-71; Juā 18.13-14; Juā 18.19-24)

⁵³ Jundēu awa tama'e pa'i keruhū rok pe Jesu ke amō ta raho. A'ep upa pa'ihu ta jy'ar uī. Upa jundēu awa tamūi ta aja tī. Jy'ar uī tī. Upa Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Jy'ar uī tī. Pa'ihu ta namō jy'ar uī tī. ⁵⁴ Paita we Jesu raikwer rupi Petu tur ixo. Pe, pa'i keruhū rok pe uhyk, soroka pe. Pa'i keruhūma'e parakyha ta namō Petu wapyk uī. Tata rake jumaku uī. ⁵⁵ Pa'ihu ta ma'e usakiha ke kekar kekar tipe. Ma'e ka'u te'eha ke Jesu ma'e, ame'ē rehe usak ame'ē ta ke kekar tipe. Johu jy'ar ame'ē ta rupi kekar kekar tipe. Anī. Mahem ym riki. Mahem rahā: “Nde katu ym. Nde eremanō ta me'ē te'e” aja Jesu pe pandu ta tipe. Anī. Mahem ym. ⁵⁶ Amō amō pu'am. Te'e pandu, Jesu rehe har. Te'eha juja ym, a'erehe marā ka ym Jesu pe pandu: “Nde katu ym. Nde eremanō ta me'ē te'e” aja.

⁵⁷ Pe, amō sawa'e ta pu'am. Jesu rehe har te'e pandu. ⁵⁸ Kuja:

—Kwehe Jesu pandu ame'ē ke rehe jahendu: “Kome'ē Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke sawa'e ta mujā. Ihē amai ta. Mokōi aker rahā, amō ke ihē amujā ta. Ame'ē ke sawa'e mujā ym ame'ē ke. Ipo pe te'e mujā ym ame'ē ke” — aja jahendu.

⁵⁹ Ame'ē sawa'e ta panduha juja ym tī.

⁶⁰ Pe, pa'i keruhū pu'am. Heta ame'ē ta pyter pe pu'am. Jesu pe pandu:

—Nde rehe har amō ta je'ē je'ē hū. Nde erepandu ym ta my? — aja ipe.

⁶¹ Pandu ym riki Jesu. Pe, pa'i keruhū pandu tī:

—Kirisutu nde my? Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nde my? Ngā pandu: “Nde riki katu te me'ē ke” aja Tupā pe. Ame'ē ra'yr nde my tī? — aja Jesu pe.

⁶² —A'e tŷ. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Tupā pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Hake ihē awapyk ta ai. Ame'ē rehe pehē johu pesak ta kŷ. Ywa takāxiha 'ar pe ihē apyrū ta ajur. Ame'ē rehe pehē johu pesak ta kŷ tī — aja Jesu pandu. (“Tupā rake” aja Jesu pandu rahā: “Tupā a'e tī” aja mujekwa.)

⁶³⁻⁶⁴ Jesu pandu ame'ē ke rehe hendu rahā, pa'i keruhū parahy ehe. A'erehe ima'e mundeha ke musak. (Aja rahā, Tupā parahy tī, aja mujekwa naī.)

—Mā! Pehē johu pehendu riki. Peme'ē riki Tupā aja jupe. Katu ym aja. Peme'ē rehe har amō ta pandu ame'ē ke japutar ym apo. Myja pekwa my? — aja pa'i keruhū pandu.

A'ep johu jy'ar ame'ē ta pandu:

—Katu ym riki a'e. Manō ta me'ē te'e — aja.

⁶⁵ A'engi amō ta tymū ehe. Pan pe eha ke jupyk. Pe, hātā ipo pe huwa ke nupā. Pandu ipe:

—Awa nde ruwa nupā my? — aja Jesu pe.

Hukwen harōha ta aja tī. Huwa ke nupā tī. Aja mahy Jesu ke.

Jesu rehe har Petu te'e pandu

(*Matéu 26.69-75; Ruk 22.56-62; Juā 18.15-18; Juā 18.25-27*)

⁶⁶ Soroka pe Petu ihī tī. Arahā pa'i keruhūma'e parakyha uhyk uwyr ehe. ⁶⁷ Petu rehe usak. Jumaku uī a'e. Kūjā usak katu ehe. Pe, pandu ipe:

—Jesu namō nde erexo ame'ē ke nde. Jesu Nasare ok ta pe har — aja Petu pe.

⁶⁸ Petu pandu:

—Anī. Ihē akwa ym ehe har. Nde erepandu ame'ē ke akwa ym ihē — aja ipe.

Pe, hukwen rake oho. Arahā sapukái je'ē. ⁶⁹ Kūjā usak ehe tī. A'ep ixo ame'ē ta pe pandu:

—Peme'ē riki amō tī. Jumu'eha ta ngi har amō tī — aja.

⁷⁰ Petu te'e tī:

—Anī. Aja ym ihē — aja pandu te'e.

I'i atu rahā, a'ep i'āi ame'ē ta pandu tī:

—Jetehar te ke. Jumu'eha ta ngi har nde tī. Ngariréi ywy pe har je'ēha aja nde ereje'ēha, a'erehe inamō nde erexo aja jakwa — aja Petu pe.

⁷¹ Pe, Petu kuja tī:

—Jetehar te ke pehē pe apandu katu. Ihē akwa ym te ehe har. Jetehar te ke apandu ym rahā, mā peja ihē ke Tupā mahy — aja te'e pandu.

⁷² Pejot sapukái je'ē, mokōihar ame'ē. Pe, Jesu je'ēha ke Petu ukwa ukwa u'am: "Sapukái mokōihar je'ē ym rahā we, mahapyr nde erepandu ta: 'Jesu rehe har ihē akwa ym' aja nde erepandu ta.'" Ame'ē ke Petu ukwa ukwa u'am. Te'e pandu ramō aja Petu ukwa katu, a'erehe jixi'u hū a'e.

15

Pirat ruwa koty Jesu pu'am ame'ē rehe har

(*Matéu 27.1-2; Matéu 27.11-14; Ruk 23.1-5; Juā 18.28-38*)

¹ Pytuniwe te rahā, jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu pandu a'eta jupe. Jundéu awa tamūi ta namō pandu pandu tī. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta namō pandu pandu tī. Amō sawa'e ukwa katu ame'ē ta namō pandu pandu tī. Johu ame'ē ta pandu pandu a'eta jupe uī:

—Homa awa tama'e kapitā pe Jesu ke jaraho. A'e riki jukwaha ke pandu ta — aja.

Pe, Jesu po apyr ipixi'a koty pukwar. Pe, kapitā pe raho. Her Pirat. ² Jesu pe Pirat pandu:

—Jundéu awa tama'e kapitā keruhū nde my? — aja.

—A'e tī — aja Jesu.

³ Pa'ihu ta te'e je'ē je'ē hū:

—Ma'e ka'u te'eha ke peme'ē ma'ema'e hū — aja Pirat pe.

⁴ A'erehe ame'ē rehe har Jesu pe Pirat pandu tī:

—Mā! Māte nde rehe har ngā je'ēha ke. Nde juehe har nde erepandu ym ta my? — aja ipe.

⁵ Anī. Jesu pandu ym te ipe tī. A'erehe Pirat jeje ipy'a pe ukwa ukwa u'am:

—Mā! Ma'ewā je'ē ym my? — aja ipy'a pe.

“Jesu ke pejukwa” aja Pirat pandu
(Matéu 27.15-26; Ruk 23.13-25; Juã 18.39-19.16)

⁶ Pasuko 'ar rahã, ngã mi'u ke jundéu awa ta matyr. Arahã pame katu te kyndaha ngi petei sawa'e ke Pirat muhem ta. Te'e poir. Ngã pandu ame'ë sawa'e ke poir. ⁷ Arahã kyndaha pe amõ sawa'e ixo. Her Mahamba. Homa awa tama'e kapitãma'e sonda ta namõ jumai. Ame'ë ta namõ ixo, kyndaha pe. Amukwehe kapitãma'e sonda ta namõ jumai rahã, amõ sawa'e ke Mahamba jukwa. (A'erehe kyndaha pe ixo.) ⁸ Pirat rehe ngã uhyk. Pandu ipe:

—Kome'ë wera rahã, kyndaha ngi sawa'e ke nde eremuhem. Kome'ë wera rahã pame katu te nde erepoir. Aja sawa'e ke epoir emondo apo tí — aja Pirat pe.

⁹⁻¹⁰ Jesu rehe hetaha ta ipy'a katu aja pa'ihu ta ukwa. A'erehe Jesu rehe jundéu awa tama'e kapitã ta jyty'ym aja Pirat ukwa katu tí. A'erehe Jesu ke pa'ihu ta werur ipe, aja Pirat ukwa katu tí. A'erehe Pirat pandu:

—Awa peputar my? Jundéu awa tama'e kapitã keruhũ ke ihẽ apoir te'e ta my? — aja a'eta pe.

¹¹ Anĩ. Ngã ke pa'ihu ta muparahy. Aja muka'u te'e ngã ke. Ngã pe pandu:

—“Mahamba ke te'e emuhem” aja Pirat pe peme'u — aja pa'ihu ta pandu.

A'erehe ngã pandu:

—Mahamba ke te'e emuhem — aja.

¹² Ngã pe Pirat pandu tí:

—Jundéu awa tama'e kapitã keruhũ aja Jesu rehe har amõ ta pandu. Myja ihẽ ama'e ta my? — aja.

¹³ Hãtã ngã pukái:

—Myra ngã mupia ame'ë ke rehe ejukwa — aja ngã pukái.

¹⁴ —Ma'erehe my? Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e ym te. Jukwa rahã, katu ym — aja Pirat.

Anĩ. I'ar koty te we ngã pukái hũ:

—Myra ngã mupia ame'ë ke rehe ejukwa — aja riki.

¹⁵ Hetaha ta ke Pirat muhury tar katu. A'erehe kyndaha ngi Mahamba ke te'e muhem. Pe, sonda ta pe Pirat pandu:

—Jesu ke pepirok — aja.

(Pirok rahã, jukwa ta ame'ë ke a'e, aja mujekwa katu.) Upa Jesu ke sonda ta pirok rahã, ame'ë sonda ta pe Pirat me'ë. Ame'ë ta myra ngã mupia ame'ë ke rehe jukwa ta raho.

Jesu rehe sonda ta puka puka hũ
(Matéu 27.27-31; Juã 19.2-3)

¹⁶ Homa awa tama'e kapitã rok wyr pe Jesu ke sonda ta raho, ma'e renda pe, pereto renda pe. Sonda ta pyta we ame'ë ta pe pukái tí.

—Pejur — aja.

¹⁷ Pan pytangwer ame'ë ke pe Jesu ke pukek. (Kapitã keruhũma'e aja saka pan pytangwer.) Iãkã rehe har moĩ ehe tí. (Kapitã keruhũma'e aja saka tí.) Ame'ë iãkã rehe har sonda ta japekã rãkã ke te'e mujã. Ame'ë ke moĩ ehe.

¹⁸ Pe, puka puka hũ ehe.

—Nde katu. Jundéu awa tama'e kapitã keruhũ nde — aja sonda ta puka puka hũ ehe.

¹⁹ U'ywa aja me'ë pe iãkã ke nupã, japekã rãkã 'ar pe. (Aja mahy.) Tymũ ehe tí. (Aja rahã, jaxer ai ame'ë ke a'e aja mujekwa naĩ.) Ipynarãi pe sonda ta wapyk tí. (Aja rahã, sawa'e katu te ame'ë ke kohĩ, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwaha naĩ.) Pe, pandu:

—Nde katu te — aja sonda ta puka puka hũ ehe.

²⁰ Upa puka puka hū ehe rahā, pan pytangwer jo'ok ingi, Jesu ngi. Ima'e mundeha mujywywyr ipe. Pe, myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa raho.

*Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke amō ta jukwa
(Matéu 27.32-44; Ruk 23.26-43; Juā 19.17-27)*

²¹ Jukwaha renda koty ngā raho reko rahā, amō sawa'e wata oho ixo tī. Her Simā. Syre ok ta pe har ke a'e. Mokōi ta'yr ipe. Ta'yr rer Arexan. Amō Hu. Amō renda ngi hok pe Simā jywywyr ixo. Arahā sonda ta pandu ipe:

—Kome'ē myra ngā mupia ame'ē ke eraho, Jesuma'e ke — aja ipe.

Pe, Simā jixi'y 'ar pe moī. ²² Pe, Ngóu renda pe Jesu ke muhyk raho. Ame'ē renda pe usak rahā, awa ākā kangwer 'ā aja saka. ²³ A'ep kawī namō mi puhā mupāra. Ame'ē puhā ahyha ke muputu'u we ta. Ame'ē kawī Jesu pe me'ē ta tipe. Anī. U'u ym a'e. ²⁴ Pe, myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke sonda ta mujar mu'am. (Itapywa pe mujar mu'am.) Pe, ima'e mundeha ke sonda ta pyhyk pyhyk raho. Ita pinim ra'yr ke sonda ta ombor ixo. Awa ombor, pe, pinīha i'ar koty te we u'ar rahā, a'e riki mundeha ke pyhyk. Aja Jesuma'e mundeha ke sonda ta pyhyk pyhyk raho.

²⁵ Warahy uhemihā koty ywa ku'a tate rahā, myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke sonda ta mujar mu'am. ²⁶ Ma'erehe Jesu ke jukwa my, ame'ē ngā ukwaha ke iākā 'ar koty Pirat mupinim. Kuja:

“Jundéu awa tama'e kapitā keruhū kome'ē” aja mupinim.

²⁷ Ame'ē renda pe mokōi ma'e mukanīha ta ke sonda ta mujar mu'am tī, myra ngā mupia ame'ē ke rehe. Ko Jesu jywa katu koty peteī. Amō ijywa'ī koty mujar mu'am. ²⁸ Yman Tupā je'ēha ke amō mupinim. Aja uhyk apo 'y. Kuja:

“Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ke ngā mupyrara. Ame'ē ta namō a'e ke ngā mupyrara ta tī” aja amō mupinim.

²⁹ A'ep wata ame'ē ta puka puka hū ehe. Iākā ke ngā mukatak katak hū ipe tī, aja puka puka hū ehe. Pandu tī:

—Mā! Nde erepandu: “Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū upa ihē amai ta. Pe, mokōi aker rahā, amō amujā ta” aja nde erepandu. ³⁰ Pengi ejujo'ok ewyjy! Myra ngā mupia ame'ē ngi ewyjy ejur! Aja rahā, nde eremanō ym ta! — aja ngā puka puka hū ehe.

³¹ Aja jundéu awa tama'e pa'ihu ta puka puka hū ehe tī. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Puka puka hū ehe tī. Upa ame'ē ta pandu pandu a'eta jupe:

—Mā! Amō ta ke a'e mukatu hū. (A'erehe manō ym.) Apo jumumanō ym juehe. ³² A'e Kirisutu rahā, myra ngā mupia ame'ē ngi ewyjyrahā! Tupā mu'am ame'ē ke Kirisutu. A'e riki jundéu awa tama'e kapitā keruhū rahā, ewyjyrahā! Aja rahā, jajurujar katu ta ehe — aja pa'ihu ta puka puka hū ehe tī.

Myra ngā mupia ame'ē ke rehe amō mokōi sawa'e ta jixiko u'am tī. Ngā aja ame'ē ta puka puka hū ehe tī.

*Jesu manō ame'ē rehe har
(Matéu 27.45-56; Ruk 23.44-49; Juā 19.28-30)*

³³ Warahy jandar rahā, ame'ē ywy rupi pytun oho. Warahy uwe riki. Aja te'e warahy ywa ku'ap ihon. ³⁴ Warahy ywa ku'a ihon rahā, hātā Jesu pandu:

—Eroi! Eroi! Rema samatani? — aja.

Ame'ē jundéu awa ta je'ēha kuja riki:

—Tupā! Tupā! Ma'erehe ihē ke nde erehijar my? — aja.

³⁵ Ame'ē je'ēha rehe a'ep ixo ame'ē ta hendu rahā, amō koty ukwa. A'erehe pandu:

—Pehendurahā! Eri pe pukái — aja ukwaha naī. (Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke Eri.)

(Anī. Eri pe pukái ym.) ³⁶ Pe, amō ujan oho. Mandeju aja me'ē namō ma'e rykwer mupyta, kawī iro ym te ame'ē ke. Wina aja me'ē rykwer ke. Ame'ē ke myra rehe pukwar, pe, Jesu pe me'ē. Juru rehe mujar. Amō pandu:

—Anī we rī. Eharō we. Jasarahā! Myra ngā mupia ame'ē ngi Eri jo'ok ta uwyr my. Jasak ta — aja.

³⁷ Jesu ahem hū. Pe, manō.

³⁸ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe pan rātā ke te'e hukwen ke kynda mu'am. Ame'ē ihī. Ame'ē riki ywate ngi owok riki. Iwyr rehe owokiha upa uhyk oho. (Aja rahā, Tupā koty ohoha katu apo aja mujekwa katu.)

³⁹ Amō sonda tama'e kapitā myra ngā mupia ame'ē koty i'āi. Jesu ahem hū, pe, manō. Myja manō my. Ame'ē rehe usak. A'erehe pandu:

—Jetehar te ke. Tupā ra'yr te peme'ē sawa'e — aja.

⁴⁰⁻⁴¹ Amukwehe Jerusarē ok ta hū pe heta kūjā ta Jesu namō uhyk uwyr. Paite ngi ame'ē ta Jesu rehe usak u'am, myra ngā mupia ame'ē ke rehe. Ko Mari usak u'am. Mandare ok ta ngi ame'ē. A'erehe Mari Mandare aja her. Amō kūjā Sarome. Amō Mari usak u'am tī. Ame'ē Jose māi. Tian māi tī. Ame'ē Tian sawa'e pyaha aja her tī. Amukwehe Ngariréi ywy pe Jesu wata ixo rahā, ame'ē kūjā ta inamō wata tī. Amō heta kūjā ta inamō wata tī. Arahā Jesu ta namō ma'e ke a'eta ma'ema'e katu tī.

Jesu rete ke mou ame'ē rehe har

(Matéu 27.57-61; Ruk 23.50-56; Juā 19.38-42)

⁴² Pytun tate apo. Ngā mi'u matyr, ame'ē weraha tate upa aha oho. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar uhyk tate. Ame'ē wera rahā, jundéu awa ta putu'u ta. (Paraky ym te ta.) Pe, amō sawa'e ixo. Her Jose. Arimatéi ok ta pe har ke a'e. ⁴³ Sawa'e katu ame'ē ke a'e, aja jundéu awa tamūi ta ukwa. Jesu kapitā keruhū te aja Tupā mu'am ta, ame'ē rehe Jose harō katu tī. A'erehe Tupā koty ipy'a ke a'e muruwak. Ame'ē Jose ipy'ahu, pe, Pirat rehe uhyk. Pandu ipe:

—Jesu rete ke ihē aputar. Amou ta araho — aja Jose.

⁴⁴ Pirat pandu jupe: “Mā! Manō te apo my?” aja jupe. A'erehe miasu pe pandu:

—Sonda tama'e kapitā ke emuhyk se — aja.

Sonda tama'e kapitā uhyk rahā, Pirat pandu ipe:

—Jesu manō apo my'y? — aja ipe.

⁴⁵ —Manō riki 'y — aja kapitā.

⁴⁶ Jesu rete ke Pirat me'ē, Jose pe. Jose oho ingi. Pe, Jesu rete ke mujy werur, myra ngā mupia ame'ē ngi. Muhepyha renda ngi pan tuwyr katu ame'ē ke jo'ok. Ame'ē pe Jesu rete ke pukek. Pe, itakwar keruhū pe hete ke mou. Ita rupi hokwar keruhū pykūi, ame'ē rupi mou. Pe, hukwen ke itahu pe Jose kynda. Mujere kynda. ⁴⁷ Kūjā ta mouha rehe usak u'am. Ko Mari usak u'am. Ame'ē Mari Mandare. Amō Mari usak u'am tī. Ame'ē Jose māi.

16

Jesu kwera katu uhem ame'ē rehe har

(Matéu 28.1-8; Ruk 24.1-12; Juā 20.1-10)

¹ Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar upa rahā, puhā pihe ame'ē ke Mari Mandare jo'ok oho. Sarome oho inamō tī. Amō Mari oho inamō tī. Ame'ē Tian māi. Puhā pihe ame'ē namō Jesu rete ke mupihe ta. Aja te'eha jundéu awa ta ma'eha. ² Pe, nomin pytuniwe rahā, itakwar keruhū koty kūjā ta

oho. Warahy uhem ramō te mi rahā, oho. ³ Kwehe hukwen ke itahu pe amō kynda. A'erehe kūjā ta oho ixo rahā, pandu pandu a'eta jupe:

—Awa jande pe ame'ē itahu ke mujere jo'ok ta my? — aja a'eta jupe.

⁴ Uhyk rahā, usak katu rahā, kyndaha ke hukwen rake tūi. Itahu te kyndaha ke. ⁵ Pe, itakwar keruhū pe ixo rahā, Tupā je'ēha rahoha rehe kūjā ta usak. Sawa'e wan aja usak. Kūjā ta jywa katu koty wapyk uī. Kamixa puku namō ixo. Ima'e ke ituwyr te! Pe, kūjā ta jumukahem ingi! ⁶ Kūjā ta pe pandu:

—Pejumukahem ym ihē ngi. Jesu rete ke pekekar pexo. Nasare ok ta pe har a'e. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe manō a'e. Anī. Se nixói te a'e. Kwera katu uhem riki. Pesarahā! Mouha renda ke te'e ko. Nixói te Jesu se. ⁷ Apo peho. Jumu'eha ta pe pepadu peho. Petu pe pepadu tī. Ngariréi ywy pe pehē ndutar koty Jesu oho ta. A'ep pehē johu pesak ta ehe. Aja kwehe pehē pe pandu: “Ngariréi ywy pe ihē aho py ta kŷ” aja johu pehē pe Jesu pandu — aja kūjā ta pe pandu.

⁸ A'erehe itakwar keruhū ngi kūjā ta uhem oho. Ujan oho ingi. Ryrýi riki. Kyje! Mukahem tī. A'erehe ujan oho. Kyje hū, a'erehe amō ta pe pandu ym.

Jesu rehe Mari usak ame'ē rehe har

(Matéu 28.9-10; Juā 20.11-18)

⁹ [Nomin pytuniwe te rahā, Jesu kwera katu uhem. Mari Mandare pe jumujesak py. Amukwehe te ame'ē Mari py'a ngi ājā ta ke Jesu muhem mondo. Kuja ājā hetaha. Awa po wajar mokōi hetaha muhem mondo ingi.

¹⁰ Upa Jesu rehe usak rahā, jumu'eha ta pe Mari pandu oho. Ame'ē ta pyai. Jixi'u tī. (Kweraha ukwa ym we rī, a'erehe pyai we rī. Jixi'u we rī.) ¹¹ Ame'ē ta pe pandu:

—Jesu kwera katu uhem! Ihē asak ehe — aja Mari.

Anī. Mari je'ēha rehe ame'ē ta jurujar ym.

Jesu rehe mokōi jumu'eha ta usak ame'ē rehe har

(Ruk 24.13-35)

¹² Ajame'ē ke Jerusarē ok ta ngi mokōi sawa'e ta wata oho ixo rahā, Jesu uhyk uwyr a'eta rehe. A'eta usak ehe rahā, amō koty saka, a'erehe usak py rahā, Jesu ke ukwa ym. ¹³ Pe, ukwa katu rahā, amō ta rehe ame'ē mokōi sawa'e ta jywyr oho. Pandu:

—Jesu kwera katu riki! Jande jasak ehe! — aja riki mokōi sawa'e ta pandu.

Anī. Ame'ē je'ēha rehe jumu'eha ta jurujar ym tī.

Awa py peteī jumu'eha ta pe Jesu jumujesak

(Matéu 28.16-20; Ruk 24.36-49; Juā 20.19-23; At 1.6-8)

¹⁴ I'i atu rahā, awa py peteī jumu'eha ta rehe Jesu uhyk uwyr 'y. Ame'ē ta ma'e ke u'u uī. Jesu rehe a'eta usak. Jesu pandu a'eta pe:

—Mā! Pejurujar ym riki amō ta je'ēha rehe. Ihē akwera katu rahā, amō ta ihē rehe usak. Ame'ē ta je'ēha rehe pejurujar ym. Mā! Katu ym aja. Jumen jurupy hātā, aja pehē. Pehendu tar ym — aja jumu'eha ta pe pandu.

¹⁵⁻¹⁶ Jesu pandu tī:

—Upa kome'ē ywy keruhū pe har ta pe myrandu katu ke pepadu pandu peho. Ihē rehe amō jurujar katu. Pe, ame'ē ke amō mujahuk. (Aja rahā, ihē kotyhar ke, aja mujekwa.) Ihē rehe jurujar katu ame'ē ke Tupā muhā katu ta. Ame'ē myrandu katu ke pepadu pandu peho. Amō jurujar katu ehe rahā, Tupā muhā katu ta. Amō jurujar ym rahā, ame'ē ke Tupā mupyrara ta.

¹⁷ Ihē rehe jurujar katu ame'ē ta ma'e ke ma'ema'e ta. Pyrātā te ha ke Tupā muwyr, ame'ē namō ma'e ke ma'ema'e ta. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ma'ema'e katu ta. Aja rahā, Tupā inamō ixo, aja mujekwa ta ngā pe. Ko ihē

je'ēha rupi ājā ta ke muhem ta mondo. Amō koty koty awa ta je'ēha ke pandu ta tī. ¹⁸ Pe, mbói ahy hū ame'ē ke pyhyk tar ym ha rupi pyhyk rahā, mbói jukwa ym ta. Ma'e ahy ame'ē rykwer ke putar ym ha rupi u'u rahā, manō ym ta tī. Ma'e ahy ixo ame'ē ta ākā rehe ipō mujar. Aja rahā, katu ta oho ipe – aja jumu'eha ta pe Jesu pandu katu.

Ywa pe Jesu ke Tupā mujywyr raho
(Ruk 24.50-53; At 1.9-11)

¹⁹ Jesu riki jandema'e sawa'e te. Jumu'eha ta pe upa pandu rahā, ywa pe Jesu ke Tupā mujywyr raho. Hake wapyk oho. (Aja rahā, katu te ame'ē ke a'e, aja a'e mujekwa katu.)

²⁰ Ajame'ē ke upa katu te awa ta renda rupi jumu'eha ta pandu pandu oho. Tupā je'ēha ke pandu pandu raho. Ame'ē ta je'ēha ke jete har te ke, aja jandema'e sawa'e te mujekwa. Jumu'eha ta pe pyrātā te ha ke muwyr. A'erehe marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke jumu'eha ta ma'ema'e katu. Aja je'ēha riki jete har te ke aja mujekwa katu ngā pe.]

Upa.

Jesu rehe har Ruk mupinim

Ruk kome'ē paper ke mupinim. Jesu rehe har a'e mupinim. Kome'ē ywy keruhū pe Jesu ixo rahā, ma'e a'e ma'ema'e ixo, ame'ē rehe har Ruk mupinim.

Jesu rehe har Ruk mupinim

¹ Teo! Nde riki katu me'ē ke. Ko paper pinim nde pe ihē amondo axo. Ihē Ruk. Jumu'eha ta namō Jesu ixo rahā, a'e ma'ema'e, ame'ē ke rehe ngā usak. Ame'ē rehe har amō ta mupinim, aja nde erekwa katu. Myrandu rehe hendu ame'ē ke upa amō mupinim katu. ² Jesu ma'ema'eha rehe usak py, ame'ē ta pandu pandu jande pe. Ame'ē ta riki myrandu katu ke pandu pandu raho tī. Ame'ē ke amō ta hendu. Pe, ame'ē ke amō ta mupinim.

³ Ihē aja tī. Jesu ma'ema'eha rehe har amō ta pandu py. Ame'ē ta rehe ihē ahendu katu te tī. A'erehe nde pe ihē amupinim rahā, jetehtar te ke aja nde erekwa katu. Ma'e ke Jesu ma'e py, ame'ē ke ihē amupinim aī. A'engi mokōihar a'e ma'e, ame'ē ke ihē amupinim aī tī. A'engi mahapyrihar a'e ma'e, ame'ē ke amupinim aī tī. A'engi aja te'e a'e ma'ema'e ixo ame'ē ke ihē amupinim aī tī. ⁴ Ko nde pe ihē amupinim aī, a'erehe nde erekwa katu te ta. Nde ke amō mu'e mu'e katu, ame'ē rehe har nde erekwa katu te ta tī. Jetehtar te ke aja nde erekwa katu te ta tī.

"Juā u'ar ta kŷ" aja Tupā je'ēha rahoha pandu

⁵ Ero riki jundēi ywy pe har tama'e kapitā rahā, amō sawa'e ixo. Her Sakari. A'e jundēu awa tama'e pa'i. Ambī kotyhar ke a'e tī. Hakehar rer Isambe. Jundēu awa tama'e pa'i rajyr a'e tī. ⁶ Katu ame'ē ta ke a'eta. Aja Tupā ukwa katu tī. Tupā je'ēha rehe a'eta hendu katu te tī. ⁷ Isambe imembyr ym te, a'erehe a'eta ta'yn ym. A'e riki a'i te. Ixawa'e tamūi te tī.

⁸⁻⁹ Amō wera rahā, pa'ima'e ma'ema'eha ke Sakari kotyhar ta ma'ema'e ixo. A'erehe Tupā rehe ma'e ke Sakari ma'ema'e ixo tī, ame'ēja saka. Parakyha rehe ohoha ke pa'i ta manga manga. "Awa oho ta my?" aja manga manga rahā, Sakari rehe uhyk oho. A'erehe Sakari riki paraky oho. A'erehe Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Sakari ixo oho. A'ep ma'e pihe katu ame'ē ke hapu oho. (Aja Tupā rehe ipy'a ke moī moī ngā.) ¹⁰ Ma'e pihe katu ame'ē ke Sakari hapu u'am rahā, Tupā namō heta jundēu awa ta pandu pandu u'am. Henda keruhū soroka pe pandu pandu u'am. ¹¹ Pe, Tupā je'ēha rahoha uhyk uwyr ehe, Sakari rehe. Ma'e piheha hapuha renda rake pu'am u'am. Sakari jywa katu koty pu'am u'am. ¹² Pe, Sakari usak ehe rahā, jumukahem ingi. (Sakari harō ym ha rupi uhem, a'erehe kyje ingi.) ¹³ Pe, Tupā je'ēha rahoha pandu ipe:

—Sakari! Ekyje ym ihē ngi! Tupā pe nde erepandu: "Ihē pe ihē ra'yr emuwyr" aja nde erepandu Tupā pe. Ame'ē ke a'e ukwa katu. A'erehe nde rakehar imembyr ta kŷ'y. Sawa'e ra'yr u'ar ta kŷ. U'ar rahā: "Juā" aja her emoī ehe. ¹⁴ U'ar rahā, nde rury katu te ta. Heta ngā hury katu te ta tī. ¹⁵ Sawa'e katu ame'ē wan ta a'e, aja Tupā ukwa katu tī. Kawī u'u ym ta me'ē te'e a'e. Kawī aja muka'u ame'ē ke u'u ym ta me'ē te'e tī. Ta'yn rahā har ipy'a rehe Tupā'a ihī katu ta. ¹⁶ Heta jundēu awa ta py'a ke Tupā koty a'e muruwak ta mondo. Tupā riki jandema'e sawa'e te. ¹⁷ Tupā je'ēha ke a'e pandu pandu ta oho tī. Yman Eri Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Ame'ē Eri aja pyrātāha ke Tupā muwyr ta ipe tī, Juā pe tī. Eri aja ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e ta tī. Kuja ta tī. Ipái namō ta'yr ke a'e muhury katu ta tī. Katu ame'ē ke ukwa katu, ame'ē ta ma'ema'e. Ame'ē ta koty hendu ym ame'ē ta ke a'e muruwak ta

mondo tĩ. Aja rahã, katu ame'ẽ ke a'eta ma'ema'e ta tĩ. Aja jandema'e sawa'e te rehe ngã py'a ke a'e muruwak ta. Aja rahã, huryha namõ sawa'e te rehe harõ ta ngã — aja ta'yn wan ta ame'ẽ rehe har Tupã je'ẽha rahoha pandu.

¹⁸ Pe, Sakari pandu ipe:

—Myja ihẽ ra'yr ta my? Myja ihẽ akwa ta my? Ihẽ riki tamũ te. Ihẽ rakehar a'i te tĩ. A'erehe imembyr ym ta, aja akwaha — aja Sakari pandu.

¹⁹ Pe, Tupã je'ẽha rahoha pandu:

—Ihẽ rer Ngambie. Tupã pandu ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e. Ima'e miasu ke ihẽ. Nde koty ihẽ ke a'e muwyr. A'erehe nde pe Juã u'ariha rehe har ihẽ apandu ajur. ²⁰ Esarahã! Angaha rehe uhyk rahã, ihẽ apanduha aja me'ẽ uhyk ta kÿ. Apo ihẽ apandu ame'ẽ ke rehe nde erejuruar ym, a'erehe ne je'ẽha kanim ta oho. Ta'yn u'ar ym rahã we, aja nde erexo ta tĩ — aja Sakari pe pandu.

²¹ Pe, Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ soroka pe heta ngã harõ u'am. I'i atu we harõ u'am. Kuja ipy'a pe ngã ukwa u'am:

—Mã! I'i we Sakari pyta u'am. Jumu'eha renda keruhũ pe pyta hũ. Ma'ewã my? — aja ngã.

²² Pe, Sakari uhem uwyr rahã, marã ka ym je'ẽha ke uhemihia ipe. A'erehe jumu'eha renda keruhũ pe ixeraiha aja usak, aja ngã ukwa. Je'ẽha uhem ym, a'erehe ipo te'e ngã pe a'e pandu 'y. Ma'e usak, ame'ẽ ke ngã pe ipo te'e pandu 'y. ²³⁻²⁴ Pe, jumu'eha renda keruhũ pe pa'ima'e ma'ema'eha ke a'e ma'ema'e we rĩ. Ima'e ma'eha upa rahã, hok pe jywyr oho, hakehar koty, Isambe koty. Pe, heta ym ukwer rahã, hakehar imembyr. Pe, awa po petei jahy rahã, hok pe te'e ixo. ²⁵ Pandu:

—A'eramõ ihẽ membyr. Ihẽ rehe Tupã ipy'a katu. Yman ihẽ membyr ym te ihẽ, a'erehe ihẽ ke amõ kũjã ta muhuxĩ. Apo ihẽ rehe Tupã usak katu. A'erehe ihẽ membyr ym ha ke a'e mukanim apo 'y — aja Isambe pandu.

“Jesu u'ar ta kÿ” aja Tupã je'ẽha rahoha pandu

²⁶ Isambe pusu tiha oho ixo. Awa po wajar petei jahy kanim. Arahã ima'e je'ẽha rahoha ke Tupã muwyr. Her Ngambie. Nasare ok ta pe muwyr. Ame'ẽ ok ta Ngariréi wyw rehe ihĩ. ²⁷ Kũjã koty muwyr. Her Mari. Amõ sawa'e pe ipái pandu katu ame'ẽ ke a'e. Jumendar ta. Sawa'e rer Jose. Ndawi rainõ a'e. Ame'ẽ Ndawi ymanihar kapitã keruhũ. ²⁸ Pe, kũjã rehe Ngambie uhyk rahã, pandu ipe:

—Ko ajur. Nde rehe Tupã katu usak. Ne namõ a'e ixo katu — aja Mari pe.

²⁹ Ame'ẽ ke rehe Mari hendu rahã, ma'erehe ym ukwa. Ipy'a pe kuja ukwa ixo:

—Mã! Ma'erehe ihẽ pe aja pandu my? — aja jupe.

³⁰ Tupã je'ẽha rahoha pandu ipe:

—Mari! Ekyje ym ihẽ ngi. Nde rehe Tupã katu usak. ³¹ Esarahã! Ne membyr ta apo kÿ. Sawa'e ra'yr ta kÿ. U'ar rahã, her emoĩ ehe: “Jesu” aja.

³² A'e riki katu te ame'ẽ ke a'e. “Tupã ra'yr” aja riki her tĩ. Tupã ywate te ixo, ame'ẽ ra'yr ke a'e. Kapitã keruhũ aja a'e mu'am ta tĩ. Ndawi aja mu'am ta a'e ke tĩ. Ndawi ymanihar hamũ ke. ³³ Jesu jundéu awama'e kapitã keruhũ wan ta. Aja te'e ta ixo a'e. Kapitã keruhũ aja te'e ta ixo. Ame'ẽ ke upa ym ta — aja Tupã je'ẽha rahoha pandu.

³⁴ Mari pandu ipe:

—Myja ihẽ membyr ta apo my? Ihẽ axo te'e me'ẽ te'e ihẽ — aja ipe.

³⁵ Tupã je'ẽha rahoha pandu:

—Nde rehe Tupã'ã ihĩ katu ta kÿ. Tupãma'e pyrãtãha ne namõ ixo katu ta kÿ. A'erehe ne membyr ta kÿ, pe, ta'yn u'ar rahã, ame'ẽ riki katu te ame'ẽ ke

ta. “Ihē ra'yr” aja Tupā pandu ta. ³⁶ Esarahā! Ne anam rehe har ekwa ekwa e'am. Her Isambe. Ehē har amō ta pandu: “Imembyr ym te ame'ē ke a'e” aja. Apo anī. A'e riki imembyr apo 'y. Awa po wajar peteī jahy kanim ipe. A'i rahā, imembyr. ³⁷ Tupā putar rahā, upa katu te ma'e ke a'e ma'ema'e katu — aja Mari pe pandu.

³⁸ Pe, Mari pandu:

—A'e tŷ. Tupā pandu ame'ē ke ihē ama'e ta. Tupāma'e miasu aja ihē. Nde erepandu, aja mā peja ihē rehe uhyk katu — aja ipe.

Pe, Tupā je'ēha rahoha oho ingi.

Isambe rehe Mari usak oho

³⁹ Heta ym ukwer rahā, ima'e ke Mari munde katu. Pe, pahar amō ok ta pe oho. Isambe rehe usak oho. Ywy'ā ty rupi ame'ē ok ta ihī. Ame'ē ok ta Jundēi ywy rehe ihī. ⁴⁰ Pe, Sakari rok rehe uhyk oho rahā, Isambe pe pandu:

—Se te'e ihē asak ta ajur — aja Mari ipe.

⁴¹ Ame'ē rehe Isambe hendu rahā, ipusu pe imembyr katak katu. Pe, Isambe py'a rehe Tupā'ā ihī katu. ⁴² Hātā Isambe pandu:

—Mā! Kūjā ta ngī har nde rehe jō Tupā katu te usak. Nde pusu pe ne membyr ihī, ame'ē rehe Tupā katu usak tī. ⁴³ Nde riki ihēma'e sawa'e te māi wan ta. Ihē rehe nde eresak erejur. Mā katu! Ihē rehe Tupā katu usak tī.

⁴⁴ Nde erepandu: “Se te'e ihē asak ta ajur” aja. Ame'ē rehe ihē ahendu rahā, ihē pusu pe ihē membyr katak katu. (Hury katu, a'erehe katak katu.) ⁴⁵ Tupā je'ēha ke Tupā je'ēha rahoha pandu nde pe. Aja nde rehe uhyk ta kŷ. Ame'ē rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde riki nde rury katu te — aja Isambe pandu ipe, Mari pe.

Tupā rehe har katu Mari pandu

⁴⁶ Pe, Tupā rehe har Mari pandu:

—Ihēma'e sawa'e te riki katu te ame'ē ke a'e.

⁴⁷ A'e riki ihē muhāha, a'erehe ihē rury katu ihē.

⁴⁸⁻⁴⁹ Ima'e te'e aparaky ame'ē ke ihē. Ihē katu ym ihē jupe ihē. Ihē rehe a'e harái ym, a'erehe ihē rury katu ihē tī.

Tupā riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e. A'e riki katu te ame'ē ke tī.

Mā'e katu te ame'ē ke ihē pe a'e ma'e, a'erehe apo har ngī upa ngā pandu ta: “Hury katu me'ē ke a'e” aja ihē rehe har.

⁵⁰ Upa katu te amō ipy'a ke moī moī ehe. Ame'ē ta rehe pyrara a'e usak. Aja te'eha a'e.

⁵¹ Amō riki juehe jō katu ame'ē ke jupe, aja ipy'a pe ukwa. Ame'ē ukwaha ke Tupā mukanim ingi.

⁵² Henda ngi kapitā keruhū ke a'e mutyryk. “Katu ym ihē jupe” aja ukwa ame'ē ta pe a'e pandu: “Nde katu” aja.

⁵³ Pyrara ame'ē ta pe ma'e ke a'e me'ē katu. Ima'ehū namō ixo ame'ē ta ke a'e mujywyr te'e ta mondo. Ipo te'e mujywyr mondo.

⁵⁴ Yman Tupā manga katu: “Yman rahā, jundēu awa ta namō ihē axo ta” aja Tupā manga katu jande ramūi ta pe. Ame'ē panduha uhyk apo 'y.

Jundēu awa ta namō Tupā ixo katu 'y. Jundēu awa ta ipy'a moī moī katu ehe. Ame'ē ta namō ixo katu.

⁵⁵ Amarā rainō ta rehe a'e harái ym, jundēu awa ta rehe. Pyrara usak ngā rehe.

Upa katu te hainō ta rehe pyrara usak tī. Aja te'eha pyrara usak katu te ame'ē ke a'e — aja Mari pandu Tupā rehe har.

⁵⁶ Pe, mahapyr jahy rahā, Isambe namō Mari pyta ixo rī. Upa rahā, a'engi hok pe jywyr oho.

Juã u'ariha ke

⁵⁷ Imembyr u'ariha rehe uhyk oho 'y. Pe, Isambe membyr sawa'e ra'yr u'ar.
⁵⁸ Tupã pyrara usak katu te ehe, aja ianam ta ukwa. Hok rake ihĩ ame'ẽ ta aja tĩ. Ukwa tĩ. A'erehe imãi ta namõ a'eta hurry katu.

⁵⁹ Awa po wajar mokõi ukwer rahã, ta'yn rehe ihĩ ame'ẽ pিরer ke a'eta jupã uwyr. (Aja te'eha jundéu awa ma'eha.) Arahã ipái rer ngi har amõ ta moĩ ta tipe. A'erehe: “Sakari” aja muher ta tipe. ⁶⁰ Imãi pandu:

—Anĩ. “Juã” aja jamuher ta — aja ngã pe.

⁶¹ Amõ ta pandu ipe:

—Ma'erehe: “Juã” aja my? Ne anam ta rer ngi har aja me'ẽ nixói te — aja imãi pe.

⁶² Pe, ipái pe:

—Myja her nde eremoĩ ta my? — aja ipo te'e ngã pandu ipe.

⁶³ Pe, ipo te'e ipái pandu:

—Myrape ra'yr mupinim ame'ẽ ke erur — aja.

Pe, amõ werur rahã, ipái mupinim. Her: “Juã” aja mupinim. A'erehe upa ngã pandu:

—Mã! Juã tiki kome'ẽ ta'yn rer! Mã! — aja.

⁶⁴ Ta'yn rer Sakari mupinim rahã, pahar je'ẽha uhem ipe. Je'ẽha jywyr tĩ. Pe, katu Tupã rehe har a'e pandu pandu u'am. ⁶⁵ Ame'ẽ rehe hendu rahã, upa hok rake ihĩ ame'ẽ ta pandu: “Mã! Katu tiki!” aja. Tupãma'e pyrãtãha usak, a'erehe pandu: “Mã! Katu tiki!” aja. Pe, upa ame'ẽ rehe har upa ok ta rupi ngã pandu oho. Jundéi ywy'ã rupi ixo ame'ẽ ta rupi pandu oho tĩ.

⁶⁶ Ame'ẽ rehe upa hendu ame'ẽ ta ipy'a rehe ma'e ke ukwa ukwa ixo. Kuja. Ta'yn namõ Tupãma'e pyrãtãha ixo te, aja ngã ukwa, a'erehe pandu:

—Mã! Sawa'e rahã, ma'e katu ame'ẽ ke kome'ẽ ta'yn ra'yr ma'ema'e ta ký — aja ngã ukwa.

Sakari je'ẽha ke

⁶⁷ Ipái py'a rehe Tupã'ã ihĩ katu, Sakari py'a rehe. Pe, Tupã je'ẽha ke Sakari pe mujekwa. A'erehe Sakari kuja pandu:

⁶⁸ —Mã peja katu jandema'e sawa'e te rehe har japandu. Tupã a'e. Jundéu awa ta ipy'a moĩ moĩ katu ehe ame'ẽ ke a'e.

Ixotyhar ta namõ Tupã ixo katu, a'erehe katu ehe har japandu. Jande ruwajan ta ngi a'e poir uwyr tĩ.

⁶⁹ Jande muhãha pyrãtã te hũ ame'ẽ ke a'e, aja a'e ke Tupã mu'am tĩ. Ndawi rainõ ke a'e. Ndawi ymanihar ima'e miasu ke.

⁷⁰ “Muhãha muwyr ta” aja ymanihar Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ta pandu. Ame'ẽ ta katu ame'ẽ ta ke. Ame'ẽ ta pe je'ẽha ke Tupã muwyr. Kuja ame'ẽ ta pandu tĩ:

⁷¹ “Pehẽ ruwajan ta ngi pehẽ ke muhãha mupoir ta. Upa pehẽ rehe parahy ame'ẽ ta ngi aja tĩ. Mupoir ta tĩ” aja.

⁷² “Jande ramüi ta rehe pyrara Tupã usak ta” aja a'e pandu.

“Ymanihar manga katuha ke ihẽ akwa akwa ta axo. Ihẽ aharái ym ta” aja a'e pandu katu tĩ. Manga katuha katu te ame'ẽ ke ame'ẽ.

⁷³⁻⁷⁴ Ymanihar Amarã pe Tupã manga katu. Amarã ymanihar jande ramüi ke.

Kuja Tupã manga katu te: “Pehẽ ruwajan ta ngi pehẽ ke ihẽ apoir ta, aja ihẽ amanga katu. Pehẽ ke ihẽ apoir ta, a'erehe ihẽ rehe pehẽ py'a pemoĩ moĩ katu ta.

Ame'ẽ ta ngi pekyje ym ta 'y. Aja ihẽ rehe pehẽ py'a ke pemoĩ moĩ katu ta” aja Tupã manga katu te.

⁷⁵ Aja rahā, jande py'a juhyk. Aja Tupā rehe jande py'a jamoī moī katu ta. A'e pandu: "Pehē katu. Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha nixói te pehē pe" aja. A'erehe jande py'a jamoī moī katu ta ehe tī.

Jande jaxo rahā, aja jande py'a jamoī moī katu ta ehe — aja Sakari pandu.

⁷⁶ A'e pandu tī:

—Juā! Ihē ra'yr nde! Kuja nde pe Tupā pandu ta: "Ihē je'ēha ke nde erepandu ta. Ywatehar ame'ē ke ihē" aja Tupā pandu ta.

Jandema'e sawa'e te ndutar koty nde ereho py ta. Tupā koty ngā py'a ke nde eremuruwak ta eremondo. Aja rahā jandema'e sawa'e te uwyr rahā, ngā hendu katu ta ehe.

⁷⁷ Kuja Tupā kotyhar ta pe nde erepandu ta. Jundéu awa ta pe nde erepandu ta: "Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Tupā ipy'a jywyr ta ngā rehe. Pe, a'eta ke Tupā muhā katu ta" aja nde erepandu ta ngā pe.

⁷⁸ Jande rehe Tupā pyrara usak. Jande rehe ipy'a katu tī. A'erehe jande pe muhāha ke a'e muwyr ta.

⁷⁹ Aja rahā, upa manōha ngi kyje, ame'ē ta ke a'e mu'e ta uwyr tī. (Aja rahā, kyje ym ta ngā.)

Myja Tupā namō jande juehe katu jaxo my, ame'ē ke a'e mu'e ta uwyr tī — aja Sakari pandu.

⁸⁰ Pe, Sakari ra'yr tiha oho. Ipy'ahu ame'ē ke a'e. Ukwa katu te we oho tī. Sawa'e rahā, awa nixói te ame'ē pe ixo. Jundéu awa ta pe ma'e ke pandu ym we rī. A'erehe awa nixói te ame'ē pe pyta we rī.

2

Jesu u'ariha rehe har

(Matéu 1.18-25)

¹⁻³ Imāi pusu ngi Juā u'ar. A'engi mahapyr jahy kanim nahā my. Arahā amō kapitā keruhū je'ēha ke mondo. Homa awa tama'e kapitā keruhū mondo. Her Angu. Amō amō ywy pe har kapitā keruhū a'e tī. Ame'ē rupi je'ēha ke mondo. Kuja mondo:

—Ngā hetaha ke ihē akwa ta. Myja ngā hetaha my? Myja hetaha ihē rehe hendu katu ame'ē ta ixo my? Akwa ta. A'erehe pehē rer ke pemapyk peho. Aja rahā ngā hetaha akwa ta — aja je'ēha ke mondo.

Ame'ē ke ngā hetaha mapyk py ame'ē ke. Arahā Sirē kapitā tī. Si ywy pe har tama'e kapitā ke a'e. Angu ke je'ēha mondo, a'erehe her ke upa katu te ngā mapyk oho. Imāi pusu ngi u'ar, ame'ē ok ta pe ngā jywyr oho. A'ep her ke mapyk oho.

⁴ A'erehe Jose jywyr oho tī. Imāi pusu ngi u'ar, ame'ē ok ta pe jywyr oho. Ok ta rer Merē. Jundéi ywy rehe Merē ok ta ihī. Yman te a'ep Ndawi imāi pusu ngi u'ar tī. Jose Ndawi rainō tī. A'erehe Merē ok ta pe a'e jywyr oho. A'ep Jose jywyr oho rahā, Nasare ok ta ngi uhem oho. Ngariréi ywy rehe Nasare ok ta ihī. ⁵ Her ke Jose mapyk oho. Mari namō oho. Mari ke ipái me'ē katu ta ame'ē ke a'e. Ipusu tiha te ipe. Imembyr u'ar Tate. ⁶ Merē ok ta pe a'eta ixo rahā, imembyr u'ariha angaha ke rehe uhyk oho 'y. ⁷ A'eta pe ukweriha renda nixói te. Amō rok pe nixói te. Heta te hū ngā ixo, a'erehe nixói te ukweriha renda ke. A'erehe tapi'iruhu renda pe ixo oho. Pe, imembyr py ame'ē ke u'ar a'ep. Sawa'e ra'yr riki. Pan pe imāi pukek. Pe, tapi'iruhu mi'u renda pe mou, myrakwar pe.

Arapuhan ta usakiha ta rehe Tupā je'ēha raho uhyk

⁸ Merē ok ta sorokap pe arapuhan ta usakiha ta ixo. Pytun rahā, arapuhan ta rehe usak usak u'am. Kāpī ty rupi usak usak u'am. ⁹ Pe, Tupā

je'êha rahoha uhyk uwyr a'eta rehe. A'eta ixo ame'ê rupi wera hũ. Jandema'e sawa'e te muwera. (Aja rahã, Tupã a'ep ixo, aja mujekwa katu.) Wera hũ, a'erehe usakiha ta mukahem hũ! ¹⁰ Tupã je'êha rahoha pandu:

—Pemukahem ym ihê ngi! Pehê pe myrandu katu ke ihê arur. Ame'ê muhury katu te ta pehê ke. Upa katu te ngã ke muhury katu te ta tĩ.

¹¹ A'eramõ Merê ok ta pe ta'yn ra'yr u'ar. Ndawi ambyr rekohama'e ke, aja ngã ukwa. A'ep ta'yn u'ar ramõ. Yman te a'ep Ndawi u'ar tĩ. Apo ame'ê Merê ok ta pe ta'yn ra'yr u'ar. Ame'ê ta'yn ra'yr Kirisutu. Kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ê ke a'e. Jandema'e sawa'e te wan ta a'e tĩ. A'e riki pehê ke muhã katu ta. ¹² Kuja pekwa katu ta ehe har. Tapi'iruhu mi'u renda pe ta'yn ra'yr túi. Pan pe imãi pukek. Aja pesak rahã, ngã muhãha petúi aja pekwa katu ta — aja Tupã je'êha rahoha pandu.

¹³ Ame'ê ke upa pandu rahã, ywatehar ta uhem uwyr tĩ. Heta te hũ uwyr. Uwyr py Tupã je'êha rahoha rake uwyr. Upa Tupã rehe har katu a'eta pandu. Kuja:

¹⁴ —Ne jõ riki katu te me'ê ke. Nde riki ywatehar ke. Kome'ê ywy keruhũ pe har ta rehe nde rury katu. Ame'ê ta pe ipy'a huruha nde eremuwyr. (Aja rahã, katu ngã juehe ixo) — aja a'eta pandu.

¹⁵ Pe, ywa pe Tupã je'êha rahoha ta jywyr oho a'eta ngi. Arapuharan ta usakiha ta ngi jywyr oho. Upa jywyr oho rahã, arapuharan ta usakiha ta pandu pandu a'eta jupe:

—Jasak jahorahã! Merê ok ta pe jasak jaho. A'eta pandu ame'ê ke rehe jasak jaho. Tupã riki jande pe mujekwa ame'ê ke rehe jasak jaho — aja pandu pandu a'eta jupe.

¹⁶ A'erehe pahar oho. Jose ta ke a'eta kekar oho. Mari ke kekar tĩ. Mahem rahã, ta'yn ra'yr rehe a'eta usak, imãi namõ, Mari namõ. Tapi'iruhu mi'u renda pe ta'yn ra'yr túi. ¹⁷ Pe, a'eta usak ehe rahã, upa Tupã je'êha rahoha pandu ame'ê ke a'eta pandu pandu ipái ta pe. Ta'yn ra'yr rehe har Tupã je'êha rahoha pandu, ame'ê ke a'eta pandu pandu tĩ. ¹⁸ Arapuharan ta usakiha ta pandu, ame'ê ke rehe hendu ame'ê ta pandu:

—Mã! Katu tiki! — aja ngã.

¹⁹ Arapuharan ta usakiha ta pandu ame'ê ke Mari upa katu te ipy'a pe moĩ. Ame'ê ke harái ym ta. ²⁰ Pe, arapuharan ta usakiha ta jywyr oho. Arahã Tupã rehe har a'eta katu pandu pandu oho ixo. “Ne jõ riki katu te me'ê ke” aja pandu oho ixo tĩ. Upa katu te a'eta hendu. Upa katu te a'eta usak tĩ. A'erehe Tupã rehe har katu a'eta pandu pandu oho ixo. Tupã je'êha rahoha mujekwa, aja ta'yn ra'yr rehe a'eta usak.

Jesu ke muher

²¹ Awa po wajar mokõi ukwer rahã, ta'yn ra'yr rehe ihĩ ame'ê pিরer jupãha angaha rehe uhyk oho. Arahã: “Jesu” aja her ipái ta moĩ. Ame'ê her ke Mari pe Tupã je'êha rahoha mujekwa. Imembyr ym rahã we, ame'ê her ke mujekwa ipe.

Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe Jesu ke Jose ta raho

²²⁻²³ Pe, Mari ipy'a juhykiha ke rehe uhyk oho. Yman te Moise mupinim, aja juhykiha ke rehe uhyk oho. (Upa juhyk rahã, Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe Mari ixo katu ta tĩ.) Pe, ame'ê juhykiha upa rahã, Jerusarê ok ta pe ta'yn ra'yr ke a'eta raho. Jesu ke raho. Tupã ruwa koty raho, ame'êja saka a'e ta raho. A'erehe Tupã pe Mari ta pandu: “Kome'ê ta'yn jande pe nde eremuwyr. Ko nema'e ke” aja imãi ta. Yman te Moise pe Tupã mujekwa. Ame'ê ke Moise mupinim:

“Sawa'e jepy ke Tupãma'e ke. Aja pame katu te ima'e ke” aja mupinim.

²⁴ Pe, Jose ta ma'e ke me'ē oho tī. Ma'e ke jukwa, aja ipy'a ke juhyk. Tupā je'ēha ke Moise mupinim, aja Jose ta me'ē raho. Kuja me'ē raho. Mokōi pykahuran ta. Ame'ē nixōi rahā, mokōi pykahuran ra'yr ta. Ame'ē ke jundéu awa tama'e pa'i pe me'ē raho. Ame'ē ke pa'i ta jukwa. Pe, hapy. Aja rahā Mari ipy'a juhyk katu, aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

²⁵ Jesu ke Jose ta raho rahā, Jerusar'ok ta pe amō sawa'e ixo. Her Simeā. Sawa'e katu ame'ē ke a'e. Tupā rehe ipy'a moī moī katu tī. Huwajan ta ngi jundéu awa ta ke amō mupoir ta. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke muwyr ta. Ame'ē angaha ke rehe Simeā harō ixo tī. Ipy'a rehe Tupā'ā ihī katu tī. ²⁶⁻²⁸ Yman Tupā'ā mujekwa katu ipe:

—Nde eremanō ym ta rī. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke rehe nde eresak ym rahā we, nde eremanō ym ta rī. Yman Tupā pandu: “Ihē amondo ta kŷ” aja riki. Ame'ē ke rehe nde eresak py ta kŷ — aja Simeā pe yman mujekwa.

Apo Simeā pe mujekwa tī:

—Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe eho apo 'y — aja ipe.

A'erehe Simeā oho, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe. A'ep ta'yn ra'yr ke Jose ta werur. Yman Moise mupinim, aja Tupā ruwa koty raho, ame'ēja saka Jose ta werur. Arahā Simeā uhyk. Pe, usak. Pe, ta'yn ra'yr ke pyhyk. Ta'yn rer Jesu. “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Tupā pe Simeā pandu.

²⁹ Pandu tī:

—Sawa'e! Yman nde erepandu katu: “Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke rehe nde eresak ta kŷ” aja ihē pe. Aja uhyk apo 'y. Ihē asak 'y.

A'erehe ihē rury katu. Ajaha ihē amanō ta. Ihē riki nema'e miasu.

³⁰ Ko ngā muhāha rehe ihē asak. Nde eremuwyr ame'ē ke rehe asak. Ihē atu asak katu.

³¹ Heta ngā usak ta ehe tī.

³² Nde rehe har amō awa ta pe a'e mujekwa ta tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe mujekwa ta.

Aja rahā, katu jundéu awa ta rehe har amō ta pandu ta tī. Jundéu awa ta nde kotyhar ta ke — aja Tupā pe Simeā pandu.

³³ Ta'yn rehe har Simeā pandu. Ame'ē rehe har Jose ta hendu rahā, jupandu a'eta jupe:

—Mā! Katu tiki! — aja ipy'a pe ukwa ukwa u'am.

³⁴ Pe, Jose ta pe Simeā pandu:

—Mā peja pehē rehe Tupā usak katu — aja.

Imāi pe pandu tī:

—Kome'ē ta'yn rehe Tupā usak katu. A'e pandu: “Ihēma'e ko” aja. A'e uwyr, a'erehe heta jundéu awa ta ke kome'ē ta'yn muhā katu ta kŷ. Heta jundéu awa ta ke mupyraraha renda pe mondo ta kŷ tī. “Tupāma'e ko” aja ngā ukwa tī. A'erehe heta ngā je'ē je'ē hū ta ehe har tī. Putar ym ta tī. ³⁵ Aja ipy'a pe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ngā ukwa ukwa ixo. Ame'ē ke amō ukwa ym. Anī. Ame'ē ke ngā pe kome'ē ta'yn mujekwa ta kŷ tī. A'erehe ngā je'ē je'ē hū ta ehe har.

—Mari! Ne rahā tī. A'e ke ngā mupyrara ta tī, ame'ē ke rehe nde eresak ta tī, a'erehe nde ke mupyai ta kŷ tī — aja Mari pe Simeā pandu.

³⁶ A'ep amō kūjā ixo. Her An. Panue rajyr ke a'e. Ase ambyr rainō ke a'e. A'i te apo 'y. Awa po wajar mokōi warahy 'ar rahā, ixawa'e namō ixo. ³⁷ (Pe, ixawa'e manō.) Yman ixo te'e a'e 'y. Kuja, 84 warahy 'ar rahā, ixo te'e a'e 'y. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'e ixo. Aja te'eha a'e. Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu. Aja te'eha a'e. Tupā rehe ipy'a moī moī rahā, Tupā

namō pandu pandu katu. Ma'e u'uha ke hijar tī. (Aja ipy'a moī moī katu ehe tī.)³⁸ A'ep Jose ta ixo. Arahā An uhyk. Pe, Tupā pe pandu:

—Ko nde eremuwyr ame'ē ke. Ihē asak ehe tī. Ne jō riki katu te me'ē ke — aja An.

Pe, amō ta ixo. Huwajan ta ngi Tupā mupoir ta. Jundéu awa ta ke mupoir ta. Ame'ē angaha ke rehe a'eta harō ixo. Ame'ē ta pe kuja An pandu tī:

—Ko uwyr 'y. Tupā muwyr ame'ē ke ko — aja a'eta pe.

³⁹ Tupā je'ēha ke Moise mupinim. Aja upa ma'e rahā, Ngariréi ywy pe Jose ta jywyr oho. Hekoha pe uhyk oho. Hekoha rer Nasare ok ta. ⁴⁰ Pe, ta'yn tiha oho ixo. Pyrātā oho ixo tī. Tupā riki usak katu ehe. Ukwa katu ma'e oho ixo tī.

Kurumī rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe oho

⁴¹ Warahy 'ar rahā pame katu te Jerusarē ok ta pe Jose ta ohoho. Jundéu awa ta imi'u matyriha rehe usak oho. Jundéu awa tama'e mi'u matyriha weraha rer Pasuko. ⁴² Awa py mokōi warahy 'ar ame'ē ke Jesu. Arahā Pasuko 'ar uhyk oho tī. Ame'ē pe Jose ta oho tī. Aja te'eha a'eta oho. ⁴³ Pe, ngā mi'u matyriha upa rahā, hok pe a'eta jywyr wan oho. Jesu anī. Jerusarē ok ta pe a'e pyta we rī. Ame'ē ke Jose ta ukwa ym we rī. ⁴⁴ Johuha ta namō a'e ixo, aja Jose ta ukwaha naī. A'erehe petēi wera rahā, a'eta wata oho. Pe, ka'aruk koty rahā, ianam ta rupi Jose ta kekar kekar tipe oho. Ehe katu ame'ē ta rupi kekar kekar tipe oho tī. ⁴⁵ Anī. Mahem ym, a'erehe Jerusarē ok ta pe jywyr oho. A'ep kekar ixo tī. ⁴⁶ Pe, mokōi ukwer rahā, mahem. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe usak ehe. Jundéu awa ta mu'eha ta namō Jesu wapyk uī. Mu'eha ta rehe hendu uī. Ame'ē ta pe pandu pandu uī tī. ⁴⁷ Jesu pandu rahā, ukwa katu te ha namō pandu. A'erehe upa hendu ehe ame'ē ta pandu:

—Mā! My kome'ē kurumī ma'e ukwa katuha ukwa my! — aja.

⁴⁸ Pe, Jose ta usak ehe rahā, ipy'a pe ukwa ukwa u'am tī.

—Mā! Myja a'e ukwa katu my! — aja ukwa.

Pe, imāi pandu ipe:

—Jesu! Ma'erehe ko te'e nde ereī my? Nde ke akekar axo rahā, nde rehe ihē apyai te axo. Nde pái aja tī — aja ipe.

⁴⁹ Pe, imāi ta pe Jesu pandu:

—Ma'ewā ok ta rupi ihē ke pekekar pexo my? Ihē pái keruhū rok pe ihē axo ta me'ē te'e, aja pekwa ta me'ē te'e — aja imāi ta pe Jesu.

⁵⁰ Anī. Ame'ē panduha rehe har imāi ta ukwa ym. (Tupā ra'yr a'e, aja imāi ta ukwa ym we rī, a'erehe Jesu panduha ke ukwa ym.)

⁵¹ Ajame'ē ke Nasare ok ta pe Jose ta namō kurumī ra'yr jywyr oho. Jose ta rehe hendu katu. Upa katu te ipy'a pe imāi moī. Harái ym ta. ⁵² Pe, Jesu sawa'e oho. Ukwa katu ma'e oho ixo tī. Tupā usak katu ehe tī. “Katu ame'ē ke a'e” aja ukwa. Aja ngā ukwa tī. “Katu ame'ē ke a'e” aja ngā pandu Jesu rehe har tī.

3

Juā mujahukihama'e panduha ke (Matéu 3.1-12; Mak 1.1-8; Juā 1.19-28)

¹ Awa py wajar upa warahy 'ar rahā, Timbe kapitā keruhū. Ame'ē awa py wajar upa rahā, Juā pe ima'e je'ēha ke Tupā muwyr. Arahā Jundéi ywy pe Pon Pirat kapitā. Ngariréi ywy pe Ero kapitā tī. Imu Ituréi ywy pe kapitā a'e tī. Takoni ywy pe aja tī. Imu rer Siri. Ambiri ywy pe Risa kapitā a'e tī. ² Arahā Ana jundéu awa tama'e pa'i keruhū. Kái pa'i keruhū a'e tī. Arahā awa nixói

te ame'ë pe Juã ixo. Juã Sakari ra'yr ke a'e. Pe, ima'e je'ëha ke Tupã muwyr ipe. ³ A'erehe ame'ë ke ngã pe Juã pandu pandu oho. Y rymy'y rupi ok ta ihĩ. Y rer jondã. Ame'ë rupi Juã pandu pandu oho. Kuja ngã pe pandu:

—Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Ame'ë ke pehijar apo 'y. Pe, Tupã koty pehẽ py'a pemuruwak pemondo. Aja rahã, pehẽ rehe Tupã ipy'a jywyr ta. Aja rahã, pehẽ ke ihẽ amujahuk ta — aja ngã pe Juã.

⁴ Yman Tupã je'ëha ke Isai mupinim. Isai Tupã je'ëha pandu ame'ë ke a'e. Kuja a'e mupinim:

“Ngã pe sawa'e pandu pandu u'am. Awa nixói te ame'ë pe pandu pandu u'am.

Kuja: 'Kapitã keruhũ uwyr tate rahã, pe ke amõ mukatu. Aja pehẽ pexoha ke pemukatu tĩ.

Jandema'e sawa'e te uwyr ta, a'erehe pexoha pemukatu.

⁵ Pehu ke amõ mujã rahã, ywy'ã ke mupe. Ywy tpy ame'ë ke mutyryhem tĩ. Pehu iapar rahã, mutatambyk tĩ. Ita heta rahã, jo'ok tĩ. Aja pehẽ tĩ. (Pehu ke mukatu, aja pexoha ke pemukatu tĩ. Aja rahã, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Tupã koty pehẽ py'a pemuruwak.)

⁶ Ngã muhãha ke Tupã muwyr. Aja rahã, myja me'ë ngã ke Tupã muhã katu ta my.

Ame'ë ke upa ngã ukwa ta' aja awa nixói te ame'ë pe ngã pe pandu pandu.” (Yman ame'ë Isai mupinim rahã, Juã rehe har mupinim.)

⁷ Heta ngã Juã koty uhyk uwyr. Ok ta ngi uhyk uwyr ehe. Ngã pe Juã pandu:

—Mã! Mbói aja pehẽ. (Kupixa ke amõ hany rahã, mbói ujan oho.) Aja pehẽ tĩ. Tupã mupyraraha uhyk tate. Ame'ë ngi pehem tar katu tipe. (A'erehe mbói aja pejan tar katu tipe tĩ.) Pehẽ ke ihẽ amujahuk rahã, pehẽ ke Tupã mupyrara ym ta, aja pekwaha naĩ. Aja amõ pandu pehẽ pe naĩ. ⁸ Anĩ. Pexoha katu aja pemujekwa. Aja rahã, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar aja pemujekwa ta. “Amarã riki jande ramõi, (a'erehe Tupã kotyhar ta ke jande. A'erehe jande ke Tupã mupyrara ym ta)” aja pekwaha naĩ. Anĩ. Pehe ym ta. Pesarahã! Ko apandu pehẽ pe. Tupã putar rahã, kome'ë ita ngi Amarã rainõ ta ke a'e muhem ta. Pehẽ ke ombor, pe, pehẽ renda ke pe amõ muhem ta. (Tupã riki pyrãtã te hũ ame'ë ke a'e. Putar rahã, je'ëha rupi amõ awa pyahu ame'ë ta ke a'e muhem katu ta. Hendu katu ehe ame'ë ta ke muhem katu, aja mujekwa katu.) ⁹ Ma'eywa'y jaxer rahã, ame'ë i'y ke amõ mondok ta. Pe, ame'ë myra ke amõ hany riki. Pe, upa ukwã. Pesarahã! Ji riki hapo rake ihĩ. (Aja rahã, mondok tate. Aja rahã, ngã ke mupyrara tate, aja mujekwa katu) — aja Juã pandu ngã pe.

¹⁰ Pe, Juã pe amõ ta pandu u'am:

—Myja jaxo rahã, katu ta my? — aja ngã.

¹¹ Juã pandu:

—(Pexoha katu, aja pemujekwa.) A'erehe mokõi pehẽma'e mundeha namõ pexo rahã, ima'e ym te ame'ë pe peteĩ peme'ë katu. (Aja pepy'a katuha ke pemujekwa.) Pehẽ mi'u heta rahã, ima'e ym te ame'ë ta pe peme'ë katu. (Aja pepy'a katuha ke pemujekwa tĩ) — aja ngã pe pandu.

¹² Pe, homa awa tama'e kapitã keruhũ pe tamatarer matyr ame'ë ta uhyk uwyr ehe, Juã rehe. Ame'ë ta pandu:

—Sa'e! Ngã mu'eha nde. Myja jaxo rahã, katu ta my? — aja ipe.

¹³ Juã pandu:

—(Pexoha katu, aja pexo.) Kuja. Homa awa tama'e kapitã keruhũ pandu, ame'ë jõ ngã ngi tamatarer pepyhyk katu. Amõ we pepyhyk ym te — aja tamatarer matyr ame'ë ta pe pandu.

¹⁴ Pe, sonda ta pandu ipe tĩ:

—Jande riki! Myja jaxo rahā, katu ta my? — aja Juā pe.

A'e pandu:

—(Pexoha katu, aja pexo tī.) Kuja. Penupā aja amō tama'e tamatarer pepyhyk ym. Amō rehe har te'e pepandu ym. Te'e pepandu, aja amōma'e tamatarer ke pepyhyk ym tī. Pehē pe tamatarer ke homa awa tama'e kapitā keruhū me'ē. Ame'ē namō jō pehē rury katu pexo — aja sonda ta pe Juā pandu.

¹⁵ Juā pandu katu, a'erehe ehe har ipy'a pe ngā ukwa ukwa u'am.

—Mā! A'e riki kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nahā my. Jaharō ame'ē ke my? Apo Juā pandu ta — aja ngā ukwaha nāi.

¹⁶ Anī. Ngā pe Juā pandu katu:

—Ihē riki aja ym. Kirisutu ym ihē. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke aja ym ihē. Y pe pehē ke ihē amujahuk. Amō uwyr ta ixo. Tupā'ā namō pehē ke mujahuk ta, ame'ēja saka. (Aja rahā, pehē py'a rehe Tupā'ā muwyr ta, aja mujekwa katu.) Tata namō mujahuk ta tī. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ke a'e mupyrara ta, aja mujekwa katu.) Ihē 'ar koty te we pyrātāha a'e. A'erehe ima'e miasu aja axo rahā, ihē katu ym ihē jupe ihē. ¹⁷ Urupen py'a ipo pe mukatak reko, aja ixo. Pe, ixurer ke peir tī. Ame'ē ke tata pe hapy indo. Ame'ē tata uwe ym te ame'ē ke. Pe, matyriha renda pe ahūi aja me'ē ke matyr ta. Upa kome'ē wyw keruhū pe har ta ke a'e riki mutyryk tyryk ta. (Aja rahā ima'e te ame'ē ta ke inamō raho ta.) Henda pe matyr ta, ame'ēja saka. (Ima'e ym ame'ē ta ke mupyraraha renda pe mahy ta.) Ixurer hapy, ame'ēja saka. Tata keruhū a'ep ihī. Uwe ym te ame'ē — aja Juā pandu.

¹⁸ Aja me'ē pandu pandu hū ngā pe.

—Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo — aja ngā pe. Myrandu katu ke pandu pandu tī.

¹⁹ Ero kapitā a'e. Pe, Juā je'ē je'ē hū ipe. Ero mu pete'e ixo. Ame'ē mu rakehar ke Ero pyhyk raho. Imu rakehar rer Eronđi. Juā pandu ipe:

—Mā! Ne mu rakehar nde erepyhyk. Katu ym aja. Mā peja amō amō ma'e nde ereka'u te'eha ke ema'ema'e ym — aja Juā pandu Ero pe.

²⁰ Pe, i'ar koty te we Ero katu ym ame'ē ke ma'e. Kuja. Sonda ta pe a'e pandu.

—Kyndaha pe Juā ke pekynda peraho — aja.

(A'erehe Juā ke sonda ta kynda raho.)

Jesu ke Juā mujahuk

(*Matéu 3.13-17; Mak 1.9-11*)

²¹⁻²² Pe, kyndaha pe Juā ixo ym rahā we, heta ngā ke a'e mujahuk u'am. Arahā Jesu ke a'e mujahuk tī. Pe, Tupā namō Jesu pandu pandu u'am rahā, ywa ngi Tupā'ā wyjy uwyr ehe. Pykahuran aja saka wyjy uwyr ehe. Pe, ywa ngi panduha uwyr. Kuja:

—Nde riki ihē ra'yr. Nde rehe ihē apy'a katu ame'ē ke nde. Ihē ke nde eremuhury katu — aja Jesu pe.

Jesu ramūi ta ke

(*Matéu 1.1-17*)

²³ Kuja, tirī ta (30) warahy 'ar tate nahā Jesu apo my. Kuja, 30 warahy 'ar aha ohō nahā my. Arahā ngā ke a'e mu'e mu'e oho. A'e Jose ra'yr aja je ngā ukwa. Jose Eri ra'yr.

²⁴ Eri Matate ra'yr. Matate Rewi ra'yr. Rewi Maki ra'yr. Maki Janai ra'yr. Janai Jose ra'yr.

²⁵ Jose Matati ra'yr. Matati Amo ra'yr. Amo Naū ra'yr. Naū Eseri ra'yr. Eseri Nangai ra'yr.

- 26 Nangai Mate ra'yr. Mate Matati ra'yr. Matati Seméi ra'yr. Seméi Jose ra'yr. Jose Jonda ra'yr.
- 27 Jonda Joanã ra'yr. Joanã Hesa ra'yr. Hesa Soromambe ra'yr. Soromambe Sarati ra'yr. Sarati Neri ra'yr.
- 28 Neri Meki ra'yr. Meki Andi ra'yr. Andi Kosã ra'yr. Kosã Emanã ra'yr. Emanã Er ra'yr.
- 29 Er Josue ra'yr. Josue Erie ra'yr. Erie Jorin ra'yr. Jorin Matate ra'yr. Matate Rewi ra'yr.
- 30 Rewi Simeã ra'yr. Simeã Junda ra'yr. Junda Jose ra'yr. Jose Jonã ra'yr. Jonã Eriakí ra'yr.
- 31 Eriakí Merea ra'yr. Merea Men ra'yr. Men Matata ra'yr. Matata Natã ra'yr. Natã Ndawi ra'yr.
- 32 Ndawi Jese ra'yr. Jese Ombe ra'yr. Ombe Mboa ra'yr. Mboa Sar ra'yr. Sar Nasõ ra'yr.
- 33 Nasõ Amina ra'yr. Amina Amĩ ra'yr. Amĩ Ani ra'yr. Ani Erõ ra'yr. Erõ Per ra'yr. Per Junda ra'yr.
- 34 Junda Jako ra'yr. Jako Isak ra'yr. Isak Amarã ra'yr. Amarã Ter ra'yr. Ter Nakor ra'yr.
- 35 Nakor Seru ra'yr. Seru Hangau ra'yr. Hangau Pare ra'yr. Pare Embe ra'yr. Embe Sa ra'yr.
- 36 Sa Kainã ra'yr. Kainã Apaxa ra'yr. Apaxa Sen ra'yr. Sen Noe ra'yr. Noe Rame ra'yr.
- 37 Rame Metusarẽ ra'yr. Metusarẽ Eno ra'yr. Eno Jare ra'yr. Jare Marere ra'yr. Marere Kainã ra'yr.
- 38 Kainã Eno ra'yr. Eno Se ra'yr. Se Anã ra'yr. Anã Tupã mujã ame'ẽ ke a'e.

4

Jesu ke Satana manga tipe (Ājã ramũ i a'e)

(*Matéu 4.1-11; Mak 1.12-13; Ēmberéu 2.18; Ēmberéu 4.15*)

¹ Y rake ngi Jesu jywyr ohó. Y rer Jondã. Oho rahã, ipy'a rehe Tupã'ã ihĩ katu. Pe, awa nixói te ame'ẽ pe Jesu ke Tupã'ã muhyk raho. ² A'ep Jesu ixo. Ma'e ka'u te'eha ke Jesu ma'e, ame'ẽ ke Satana putar tipe. (Ājã ramũ i a'e.) A'erehe manga manga tipe ixo. Kuja, 40 wera rahã, manga manga tipe. Arahã Jesu u'u ym te ma'e ke. A'erehe 40 weraha upa rahã, myahy te hũ. ³ Pe, Satana pandu ipe:

—Tupã ra'yr nde. Aja rahã, kome'ẽ ita pe epandu. “Mbeju wan ewak. A'u ta” aja epandu ipe — aja Jesu pe Satana pandu.

⁴ Jesu pandu:

—Anĩ. Apandu ym ta. Tupã je'ẽha rehe kuja panduha ihĩ: “Marã ka ym imi'u namõ jõ amõ ixoha” aja panduha ihĩ — aja Satana pe.

⁵ Pe, kome'ẽ ywy keruhũ rupi heta te hũ kapitã keruhũ ta ixo. Amõ amõ ywy pe ixo. Upa katu te ame'ẽ ke pahar Jesu pe Satana mujesak. Ywate ngi mujesak. ⁶⁻⁷ Pe, pandu ipe:

—Upa ame'ẽ ta ihẽ rehe hendu katu. Ihẽma'e ke. Tamatarer hũ ame'ẽ rupi ihĩ tí. Upa ame'ẽ riki ihẽma'e tí. Upa ihẽ pe amõ muwyr ame'ẽ ke. Ihẽma'e ke. Ihẽ aputar rahã, upa ame'ẽ ke amõ pe ihẽ ame'ẽ katu. Apo ihẽ rehe nde py'a nde eremoi moĩ rahã, upa katu te ame'ẽ ke nde pe ihẽ ame'ẽ ta kÿ. Upa katu te nema'e ta — aja Jesu pe.

⁸ A'e pandu:

—Anĩ. Katu ym aja. Nde rehe ihẽ py'a amoĩ moĩ ym te ta. Tupã je'ẽha rehe kuja panduha ihĩ tí:

“Tupã rehe jō nde py'a nde eremoĩ moĩ katu. A'e riki sawa'e te. A'e ke rehe jō ehendu katu” aja panduha ihĩ — aja Satana pe Jesu pandu.

⁹ Ajame'ẽ ke Jerusarẽ ok ta pe Jesu ke Satana muhyk raho. Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ kupe 'ar pe raho. (Ame'ẽ kupe ipe katu.) Ame'ẽ kupe rymy'y rehe muhyk raho. A'ejõhar ihĩ ame'ẽ pe muhyk raho. Iwyr koty upen te hũ ame'ẽ ke ihĩ. Sorok katu hũ riki. Pe, Jesu pe pandu:

—Tupã ra'yr nde. Aja rahã, sengi epor eho. Ywy rehe nde ere'ar erekwa rahã, ahy ym ta nde pe. ¹⁰ Kuja Tupã je'ẽha rehe panduha ihĩ:

“Ima'e je'ẽha rahoha ta pe Tupã pandu ta: ‘Pepyhyk peho!’ aja riki. Aja nde rehe a'eta usak usak katu ta” aja panduha ihĩ. (A'erehe sengi nde erepor rahã, ahy ym ta nde pe.)

¹¹ —Kuja Tupã je'ẽha rehe panduha ihĩ tĩ:

“Nde po rehe a'eta pyhyk ta, a'erehe ita rehe nde py tukwa ym te ta” aja panduha ihĩ — aja Jesu pe Satana pandu.

¹² Pe, Jesu pandu ipe:

—Anĩ. Apor ym ta. Tupã je'ẽha rehe kuja panduha ihĩ tĩ:

“Tupã riki sawa'e te. A'e katuha ke mã peja te'e emanga ym” aja panduha ihĩ tĩ — aja ipe.

¹³ Upa ma'e ka'u te'eha ke Jesu ma'e, ame'ẽ ke Satana putar tipe. (Ãjã ramũ: a'e.) Upa manga manga tipe. Anĩ. Jesu ma'e ym te. Upa manga rahã, oho ingi, Jesu ngi. Yman atu uwyr ym ehe rĩ.

Ngariréi ywy rupi Jesu pandu oho

(Matéu 4.12-17; Mak 1.14-15)

¹⁴ Ajame'e ke Ngariréi ywy pe Jesu jywyr oho. Tupã'ãma'e pyrãtãha namõ jywyr oho. Upa ame'ẽ ywy rupi Jesu rehe har ngã ukwa ukwa. ¹⁵ Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Jesu mu'e uĩ ngã ke. “Peme'ẽ sawa'e katu” aja ehe har upa ngã pandu.

Jesu ke Nasare ok ta pe har ta putar ym

(Matéu 13.53-58; Mak 6.1-6)

¹⁶ Pe, Nasare ok ta pe Jesu jywyr oho. A'ep sawa'e ame'ẽ ke a'e. Pe, jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahã, jy'ariha renda pe ixo oho. Aja te'eha a'e ma'eha. Pe, Tupã je'ẽha ke pandu tar katu, a'erehe pu'am. ¹⁷ Pe, Isai mupinim ame'ẽ ke amõ me'ẽ ipe. Isai ymanihar Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ke a'e. Pe, paper ke Jesu pirar rahã, kuja panduha ihĩ ame'ẽ rehe muhyk. Kuja:

¹⁸ “Ihẽ rehe Tupã katu usak, a'erehe ihẽ pe pandu: ‘Ihẽma'e ke nde' aja. Pe, l'ã ke ihẽ py'a rehe a'e moĩ katu tĩ.

A'erehe myrandu katu ke pyrara ixo ame'ẽ ta pe ihẽ apandu aho. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ẽ ta marã ka ym hijariha. Kyndaha pe ixo, ame'ẽja saka. Ame'ẽ ta pe apandu aho.

Myja ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar my, aja amujekwa aho. Jetehar te ke ukwa ym ame'ẽ ta eha ym te, ame'ẽja saka. Ame'ẽ ta pe jetehar te ke amujekwa aho tĩ.

Ma'e ka'u te'eha ke ma'e, a'erehe pyai amõ. Myja ame'ẽ ke mukanim my, ame'ẽ ke ihẽ amujekwa aho tĩ.

¹⁹ Jundéu awa ta pe ihẽ apandu tĩ. ‘Pehẽ ke jandema'e sawa'e te muhã katu ta’ ” aja panduha ihĩ.

²⁰ Pe, paper pinim ame'ẽ ke Jesu maman. Pe, kapitã pe mujywyr rahã, wapyk. Mu'e ta. Upa jy'ariha renda pe ihĩ ame'ẽ ta usak katu ehe uĩ. ²¹ Pe, a'ep pe har ta pe Jesu pandu:

—Apo ramõ Tupã je'ẽha ke ihẽ apandu. Aja panduha uhyk apo 'y. Pehendurahã! — aja ngã pe.

²² Hendu ehe rahā, upa ngā pandu:

—Mā! Pandu katu te a'e. Mā! Katu tiki. Jose ra'yr peme'ē. Myja ukwa katuha ukwa my? (Jakwa ym) — aja ngā.

²³ Jesu pandu:

—Amōma'e panduha ke ihē pe pepandu tar katu, aja akwa. Kuja: “Éi, paje! Nde juehe ejumukatu!” aja. Kuja ihē pe pepandu tar katu tī: “Kapana'ū ok ta pe ma'e katu ame'ē ke nde erema'ema'e, aja jahendu. Aja se nde rekoha pe ema'ema'e tī” aja pepandu tar katu ihē pe tī. Anī. Aja ama'e ym ta se. ²⁴ Ko apandu katu pehē pe. Tupā je'ēha mujekwa ame'ē ke ima'e hekoha te pe har ta putar ym. Aja ihē tī. Se ihē ke peputar ym tī.

²⁵ —Pehendu katurahā! Jete har te ke. Yman te Eri ixo rahā, heta te hū jahy rahā, aman ukyr ym te riki. Warahy 'ar mahapyr rahā, amō ixu'a rupi rahā, aman ukyr ym te. A'erehe ame'ē ywy rupi myahy te hū ngā. Ngā mi'u nixói. Arahā jundéu awa tama'e ywy pe heta ixawa'e manō ame'ē ta ixo. ²⁶ Pe, upa ame'ē ta pe Eri ke Tupā muwyr ym te. Amō awa tama'e ixawa'e manō ame'ē pe muwyr. Jundéu awa aja ym ame'ē pe muwyr. Sare ok ta pe har pe muwyr. Sare ok ta Sinō ywy rehe ihī. Ame'ē ixawa'e manō ame'ē pe jō Eri oho.

²⁷ —Aja Erise tī. Yman te Erise Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. A'e ixo rahā, jundéu awa tama'e ywy pe heta ma'e ahy ixo ame'ē ta ixo. Pereran ma'e u'u hū ame'ē ta ke. Ame'ē ta ke a'e mukatu ym te. Amō awa sawa'e ke a'e mukatu. Jundéu awa aja ym ame'ē ke mukatu. Her Namā. Si ywy pe har ke a'e. Ame'ē jō Erise mukatu — aja ngā pe Jesu pandu.

²⁸ Ame'ē panduha ke rehe hendu rahā, upa katu te jy'ariha renda pe wapyk uī ame'ē ta paraha ehe, Jesu rehe. Ame'ē ta rehe har Jesu pandu, aja ngā ukwa, a'erehe parahy ngā Jesu rehe. ²⁹ Pe, a'eta pu'am. Pe, Jesu ke ngā hykíi muhem raho. Ok ta ngi hykíi muhem raho. Ame'ē ok ta ywy'a rake ihī. Ame'ē ywy'a 'ar pe hykíi raho. Upen te'e hū ame'ē pe ombor ta tipe raho. ³⁰ Anī. Heta ame'ē ta pyter rupi Jesu asa oho. Pe, wata oho ngā ngi.

*Amō py'a rehe ājā ihī ame'ē ke Jesu mukatu
(Mak 1.21-28)*

³¹ Pe, Kapana'ū ok ta pe Jesu oho. Ame'ē ok ta Ngariréi ywy rehe ihī. A'ep jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Jesu mu'e mu'e ngā ke ixo. ³² Mu'e rahā, ukwa katu te ha namō ngā ke mu'e, a'erehe ngā pandu: “Mā! Je'ēha te reko aja pandu katu! Mā!” aja riki. ³³ Pe, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe amō sawa'e ihī. Ājā ipy'a rehe ihī ame'ē ke a'e. Hātā ame'ē pandu:

³⁴ —Éi! Jesu! Nasare ok ta pe har ke nde. Ma'ewā jande ke nde eremupyrara erejur my? Nde rehe har ihē akwa katu. Tupā ngi nde erejur ame'ē ke nde. Ima'e je'ēha ke nde erepandu erejur. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te nde pe, aja akwa katu — aja sawa'e pandu.

³⁵ Ājā pe Jesu pandu:

—Eje'ē ym! Sawa'e ngi ehem eho! — aja ipe.

Hetaha ruwa koty sawa'e ke ājā ityk inom. Pe, uhem oho ingi. Mahy ym ha namō uhem oho. ³⁶ Pandu pandu ngā jupe:

—Mā! Katu tiki! Myja me'ē ame'ē panduha my? Hātā je'ēha rupi ājā pe pandu katu. Pe, sawa'e ngi ājā uhem oho. Pyrātāha namō ājā ke muhem mondo tī — aja ngā jupe.

³⁷ Pe, ame'ē ywy rupi Jesu rehe har ngā pandu pandu oho.

Petu pen ke Jesu mukatu

(Matéu 8.14-15; Mak 1.29-31)

³⁸ Jundéu awa tama'e jy'ariha renda ngi Jesu uhem oho. Pe, Simā rok pe ixe oho. Apo Simā pen ke haku hū ou. Pe, Jesu pe amō ta pandu oho: “Simā pen haku hū” aja. ³⁹ Pe, ixoty oho. Hake pu'am u'am rahā, pandu: “Eputu'u ipe” aja. Pahar hakuha maha oho ipe. Pahar pu'am. Pe, a'eta mi'u Simā pen me'ē me'ē a'eta pe.

Heta ngā ke Jesu mukatu

(Matéu 8.16-17; Mak 1.32-34)

⁴⁰ Pe, pytun ramō te rahā, jundéu awa tama'e putu'uha 'ar upa. (A'erehe jundéu awa ta wata katu apo 'y.) A'erehe Jesu koty ma'e ahy ixo ame'ē ta ke ngā raho raho. Ehe katu ame'ē ta upa ma'e ahy ixo ame'ē ta ke raho ipe tī. Pe, ma'e ahy ixo ame'ē ta ākā rehe ipō ke Jesu mujar. Aja upa katu te mukatu.

⁴¹ Awa ta ngi ājā ta uhem oho tī. Ahem riki uhem oho. Kuja:

—Nde riki Tupā ra'yr — aja Jesu rehe har.

A'e riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Ame'ē ke upa ājā ta ukwa katu, a'erehe Jesu pandu:

—Ihē rehe har peje'ē ym — aja ājā ta pe.

Jundéi ywy rupi Jesu pandu oho

(Mak 1.35-39)

⁴² Pytuniwe te rahā, ok ta ngi Jesu uhem oho. Awa nixói te ame'ē renda pe oho. A'ep Tupā namō pandu pandu. Pe, ngā kekar kekar ixo. “My ihon my?” aja ngā. Pe, mahem rahā, Jesu ke ngā mupyta tar katu. Pandu ipe:

—Se jande rekoha pe epyta katu exo — aja Jesu pe.

⁴³ A'e pandu:

—Anī. Apyta ym ta. Amō ok ta rupi myrandu katu ihē apandu ta me'ē te'e oho. Ame'ē rehe ihē ke Tupā muwyr. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e, a'erehe pyai. A'erehe ame'ē ke hijar. Pe, Tupā koty ipy'a muruwak rahā: “Ihē kotyhar ke nde” aja Tupā pandu ta. Aja a'e putar. Ame'ē myrandu katu ke ihē apandu ta aho — aja ngā pe Jesu pandu.

⁴⁴ A'erehe pandu pandu oho. Jundéi ywy rupi heta jundéu awa tama'e jy'ariha renda ihī. Ame'ē rupi pandu pandu oho.

5

Jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar

(Matéu 4.18-22; Mak 1.16-20)

¹ Amō wera rahā, ypa rake Jesu mu'e u'am. Ypa rer Jenesare. (Mokōi her: “Ngariréi” aja ngā ipe tī.) Pe, heta ngā ixoty jy'ar uwyr. Tupā je'ēha ke a'eta hendu tar katu, a'erehe ixoty ngā jy'ar uwyr. A'erehe jarusu keruhū pe opor oho. ² A'ep y rymy'y rehe mokōi jarusu keruhū rehe Jesu usak. Y rymy'y rehe musosok ame'ē ke rehe usak. Ame'ē ke pira pyhykiha ta hijar oho. Pe, kyhapari ke a'eta kutuk u'am. ³ Peteihar jarusu keruhū pe Jesu opor oho. Simāma'e pe opor oho. Pe, Simā pe pandu:

—Y koty esosok we rī — aja Jesu.

Upa sosok rahā, Jesu wapyk. Pe, heta ame'ē ta ke mu'e uī.

⁴ Upa mu'e rahā, pandu:

—Simā! Apo jarusu keruhū ke y typyha koty esosok we. Nde namō ixo ame'ē ta namō kyhapari embor emondo, y pe. Pira pepyhyk — aja Jesu ipe.

⁵ Simā pandu:

—Sa'e! Pytun rahā jande jamanga hū jaxo tipe. Aja te'e xu'em oho. Japyhyk ym te riki jande. Ko nde erepandu, a'erehe kyhapari ke jambor ta tī — aja Jesu pe.

⁶Pe, kyhapari ke a'eta ombor indo. Pe, māte hū te'e pira ke 'y. Kyhapari ke musak tate. ⁷A'erehe ehe katu ame'ē ta pe Simā ta pukái. Amō jarusu keruhū pe ehe katu ame'ē ta i'āi.

—Pahar pira rehe pejur! — aja.

Ixoty a'eta oho. Mokōi jarusu keruhū ke mutyryhem. Tate mupyryk indo.

⁸Ame'ē pira hetaha rehe Simā usak rahā, Jesu ruwa koty wapyk. Ipyñarāi pe wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī aja mujekwa) Pe, pandu:

—Sawa'e! Nde riki katu te me'ē ke. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe. Ihē anī. Ma'e aka'u te'eha ke ama'ema'e ame'ē ke ihē. A'erehe ihē ruxī ihē. A'erehe ihē ngi eho — aja Jesu pe Simā pandu.

⁹Māte hū pira ke Simā ta pyhyk, a'erehe: “Mā!” aja Simā ta. Inamō ixo ame'ē ta aja tī. “Mā!” aja tī. ¹⁰Simā rehe katu ame'ē ta aja tī. Her Tian. Imurer Juā. Ame'ē mokōi Semende ra'yr. “Mā!” aja a'eta tī. Pe, Simā pe Jesu pandu:

—Pira ke pepyhyk pexo. Apo har anī. Amō kotyhar ta. Pehē ke ihē amu'e ta. A'erehe amō ta py'a ke Tupā koty pemuruwak ta pexo kŷ. (Pira pepyhyk, ame'ēja saka.) Pekiye ym. (Ihē namō peho) — aja.

¹¹Pe, jarusu keruhū ke y rymy'y rehe Simā ta muhyk raho. Y ngi kyhapari ke hykŷi muhem rahā, upa katu te Simā ta hijar oho. Pe, Jesu namō a'eta oho.

Pereran ma'e u'u hū ame'ē ke Jesu mukatu

(Matéu 8.1-4; Mak 1.40-45)

¹²Amō wera rahā, amō ok ta pe Jesu ixo. A'ep amō sawa'e ixo. Pereran ma'e u'u hū ame'ē ke namō a'e ixo. (A'erehe amō ta rake uhyk ym ame'ē ke a'e.) Pe, Jesu rehe usak rahā. Jesu ruwa koty wapyk oho. Ipyñarāi pe wapyk oho. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pe, pandu:

—Sa'e! Nde ereputar rahā, ihē ke nde eremukatu katu aja akwa — aja Jesu pe.

¹³Ijywa ke Jesu mupuku. Pe, sawa'e ākā rehe ipo ke mujar. Pandu ipe:

—Hā! Nde ke ihē amukatu tar katu. Nde katu apo 'y — aja Jesu ipe.

Pe, pereran ma'e u'u hū ame'ē ke pahar upa ka'ē oho ipe. ¹⁴Pe, Jesu pandu ipe:

—Ame'ē ke amō ta pe epandu ym. Pahar jundéu awa tama'e pa'i koty eho. Ejumujesak nde juehe har ipe. Nde rehe usak katu ta. “Nde katu” aja pandu ta. Pe, Moise mupinim aja ma'e ke pa'i pe eme'ē. Ame'ē ke a'e hany ta Tupā pe, ame'ēja saka. Aja rahā, upa ka'ē oho nde pe aja ngā pe nde eremujekwa ta — aja sawa'e pe.

¹⁵Jesu mukatu, ame'ē rehe har ngā pandu pandu oho. Pe, heta ngā jy'ar ixoty. Ima'e panduha rehe a'eta hendu uwyr. Ma'e ahy ixo ame'ē ta ke Jesu mukatu, a'erehe a'eta uwyr tī. ¹⁶Anī. Heta ame'ē ta ke Jesu hijar oho. Awa nixói te ame'ē pe oho. A'ep Tupā namō pandu pandu.

Upa jupyrātā rātā ame'ē ke Jesu mukatu

(Matéu 9.1-8; Mak 2.1-12)

¹⁷Amō wera rahā, ngā ke Jesu mu'e mu'e uī. A'ep parise ta ihī tī. Moise je'ēha ke mu'e ame'ē ta ihī tī. Ok ta pame katu te ngi a'eta uhyk uwyr ehe. Ngariréi ywy rehe ok ta ihī, ame'ē ngi uhyk uwyr ehe. Jundéi ywy rehe ok ta ihī, ame'ē ngi uhyk uwyr ehe tī. Jerusarē ok ta ngi uhyk uwyr ehe tī. Tupāma'e pyrātāha ihī katu ehe, Jesu rehe. A'erehe ma'e ahy ixo ame'ē ta ke mukatu hū.

¹⁸Pe, upa jupyrātā rātā ame'ē ke amō sawa'e ta hupir werur reko. Kyha aja

me'ē pe a'eta werur reko. Jesu ruwa koty a'eta mou tar katu raho. A'erehe hok pe a'eta ixē tar katu. ¹⁹ Heta te hū ame'ē ta i'āi, a'erehe marā ka ym ixeha. A'erehe ok kupe 'ar pe upa jupyrātā rātā ame'ē ke a'eta hupir raho. (Ame'ē ok kupe ipe katu.) Pe, jupyka ke jo'ok. Ame'ē rupi upa jupyrātā rātā ame'ē ke muju mondo. Kyha aja me'ē pe muju mondo, tupaham rehe. Ngā pyter pe mou. Jesu rake mou. ²⁰ Amō ke Jesu mukatu, ame'ē rehe sawa'e ta jurujar katu. Ame'ē ke Jesu ukwa rahā, upa jupyrātā rātā ame'ē pe pandu:

—Sa'e! Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Apo nde rehe ihē py'a jywyr katu — aja Jesu ipe.

²¹ Pe, parise ta pandu pandu a'eta jupe. Moise je'ēha ke mu'e ame'ē ta namō pandu pandu a'eta jupe. Kuja:

—Mā! Amō pe Tupā jō riki pandu katu: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Nde rehe ihē py'a jywyr katu” aja. Aja me'ē Jesu pandu rahā, katu ym riki. Awa te'e Jesu. A'erehe peme'ē riki Tupā aja jupe my. Katu ym aja — aja a'eta jupe.

²² Pe, a'eta pandu pandu a'eta jupe, ame'ē ke Jesu ukwa rahā, pandu:

—Aja ym pekwa pekwa peī. ²³ Myja me'ē riki hātā ma'eha my? Kuja my: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Nde rehe ihē py'a jywyr katu” aja apandu rahā, hātā te ma'eha my? (Ame'ē ke rehe usak ym awa.) Anī rahā, kuja my? “Epu'am! Ewata eho!” aja apandu rahā, hātā te ma'eha my? (Ame'ē rehe usak awa.) ²⁴ Pesarahā! Tupā jō riki ahyha mukatu aja pekwaha. Tupā jō riki ipy'a mujywyr katu. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ke rehe mujywyr katu, aja pekwaha tī. Apo ihē tī. Ihē riki kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē, aja amujekwa ta apo. Ihē pe Tupā pandu tī: “Ma'e ka'u te'eha ke amō ta ma'ema'e. Ame'ē ta rehe nde py'a emujywyr katu” aja ihē pe. Pesarahā! Ame'ē ke pekwa ta apo — aja Jesu pandu.

A'erehe upa jupyrātā rātā ame'ē pe a'e pandu:

—Apandu nde pe! Epu'am! Nde kyha aja me'ē ke emupu'a! Nde rok pe ejywyr eho inamō — aja Jesu.

²⁵ Pe, heta ame'ē ta usak uī ehe rahā, pahar sawa'e pu'am. Kyha aja me'ē pe nino, ame'ē ke mupu'a. Ame'ē ke hok pe raho. Oho ixo rahā, Tupā pe pandu pandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja sawa'e pandu oho ixo.

²⁶ Ame'ē rehe ngā usak rahā, pandu:

—Mā! Katu tiki! — aja.

Pe, Tupā rehe har katu ngā pandu tī:

—Mā! A'eramō marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'e katu, ame'ē ke rehe jasak katu. Mā! — aja ngā pandu.

(Arahā Jesu Tupā tī, aja ngā pe mujekwa katu.)

“Ihē namō ejur” aja Rewi pe Jesu pandu

(Matéu 9.9-13; Mak 2.13-17)

²⁷ Ajame'ē ke ok ta ngi Jesu uhem oho. Pe, amō sawa'e rehe usak. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ke a'e. (A'erehe a'e ke jundéu awa ta putar ym ame'ē ke a'e.) Her Rewi. (Amō her: “Matéu” aja.) Tamatarer matyriha renda pe wapyk uī. Jesu pandu ipe:

—Ihē namō eho 'y — aja Rewi pe.

²⁸ A'e pu'am. Upa katu te hijar oho. Pe, Jesu namō oho.

²⁹ Hok pe jywyr rahā, Jesu pe imi'u ke Rewi moī hū. Amō heta tamatarer matyr ame'ē ta wapyk uī tī. Heta amō ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta wapyk uī tī. ³⁰ Parise ta amō ta ihī tī. Moise je'ēha ke mu'e ame'ē ta amō ta tī. Wapyk uī tī. Parise ta kotyhar ta ke a'eta. Upa ame'ē ta je'ē je'ē hū. Jesu namō jumū'e ixo ame'ē ta namō a'eta je'ē je'ē hū. Kuja a'eta pandu:

—Ma'ewā ame'ē sawa'e ta jaxer ame'ē ta namō Jesu u'u uī my? Tamatarer matyr ame'ē ta namō aja tī. U'u a'eta namō tī. Katu ym aja — aja parise ta je'ē hū.

³¹ Ame'ē ke rehe Jesu hendu rahā, pandu ngā pe:

—Ma'e ahy ixo rahā, mukatuha koty amō oho. Ahy ym rahā, mukatuha koty oho ym. (Aja apo tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ihē rehe uhyk. Ipy'a juhyk. Ame'ē ke a'eta putar, a'erehe ihē rehe uhyk. Katu jupe, ame'ē ta anī. Ihē rehe uhyk ym.) ³² Pesarahā! Sawa'e katu aja ukwa jupe ame'ē ta pe kuja ihē apandu ym: “Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo” aja. Anī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, aja ukwa ame'ē ta pe kuja ihē apandu katu: “Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo” aja riki — aja parise ta pe Jesu pandu.

Ma'e u'uha ke hijar ame'ē rehe har

(Matéu 9.14-17; Mak 2.18-22)

³³ Amō ta Jesu pe pandu:

—Juā namō jumu'e ixo ame'ē ta ma'e u'uha ke hijar hijar ixo. (Aja pyaiha ke mujekwa Tupā pe.) Tupā namō a'eta pandu pandu tī. Parise ta namō jumu'e ixo ame'ē ta aja tī. Ma'e u'uha ke hijar hijar tī. Ne namō jumu'e ixo ame'ē ta aja ym riki. Ma'e ke a'eta u'u katu ixo. Hijar ym. Ma'erehe my? — aja ipe.

³⁴ Jesu pandu:

—Sawa'e jumendar rahā, ngā mi'u matyr. Huryha mujā. Pe, ame'ē pe oho ame'ē ta ma'e u'uha ke hijar ym. Sawa'e namō ixo rahā, ma'e u'uha ke hijar ym. ³⁵ Ihē namō ihēma'e jumu'eha ta ixo apo, a'erehe upa ma'e u'uha ke a'eta hijar ym. Yman rahā, ihē ke amō ta pyhyk ta raho a'eta ngi. Arahā ihēma'e jumu'eha ta upa ma'e u'uha ke hijar ta. (Aja pyaiha ke mujekwa ta) — aja Jesu pandu.

³⁶ Myja me'ē ymanihar ke my, ame'ē ke Jesu pandu tī:

—Kamixa ymanihar sorok rahā, kamixa pyahu mondok, ame'ē kurer ke amō mujar ym ehe. Mondok rahā, kamixa pyahu ame'ē ke mujaxer ta. Pe, ixurer ke kamixa ymanihar rehe katu ym tī. ³⁷ Kawī mupupur ramō ame'ē ke hyru ymanihar te pe amō purakar ym. Ame'ē pe purakar rahā, mupupur we ixo rī. Pe, hyru ymanihar ke mupuk ta. Pe, kawī jyhen ta oho. Hyru ymanihar ke mujaxer ta tī. ³⁸ Pesarahā! Kawī mupupur ramō ame'ē ke hyru katu ame'ē pe amō purakar rahā, katu ta tiki. (Aja rahā, kawī jyhen ym ta. Hyru ke upuk ym ta tī.) ³⁹ Kawī iro ame'ē ke amō u'u rahā, kawī mupupur ramō ame'ē ke u'u tar ym. “Iro ame'ē ke katu te” aja pandu — aja Jesu pandu.

(Jesu mu'e rahā, myja ixoha katu aja mujekwa. Ixoha pyahu aja saka. Kawī mupupur ramō, ame'ēja saka ame'ē. Kamixa pyahu, ame'ēja saka ame'ē tī. A'erehe parise ta mu'e, aja ixoha namō marā ka ym muparaha. Hyru ymanihar, aja saka. Kamixa ymanihar, aja saka tī, aja Jesu mujekwa.)

6

Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rehe har

(Matéu 12.1-8; Mak 2.23-28)

¹ Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, ahúí aja me'ē ty rupi Jesu wata oho ixo, jumu'eha ta namō. Pe, ame'ē ke jumu'eha ta amō amō po'ok ixo. (Ame'ē ke ipo pe kamyrik. Aja pির ke ombor. Upa ombor rahā, ame'ē ke u'u.) ² Pe, amō parise ta a'ep ixo. Ame'ē ta pandu:

—Anī. Katu ym u'uha. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, aja nema'e jumu'eha ta kamyrik rahā, katu ym. (Paraky te'e, aja saka. A'erehe katu ym.) Aja Moise je'ēha rehe panduha ihī — aja parise ta pandu.

³ (Amō rehe pyrara usak ta me'ē te'e, aja Jesu mujekwa tar katu,) a'erehe a'e pandu:

—Yman Ndawi myahy te riki. Inamō ixo ame'ē ta aja tī. Myahy te tī. Ame'ē ta ma'eha ke Tupā je'ēha rehe pesak riki. ⁴ Ma'e u'u ame'ē ke nixói te rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'e ixo oho. Pe, mbeju a'ep ihī. Ame'ē ke u'u. Inamō ixo ame'ē ta pe me'ē tī. A'eta u'u tī. Ame'ē mbeju ke Tupā ruwa koty pa'ihu moī, ame'ēja saka. Pa'i ta jō ame'ē ke u'u katu. Amō ta u'u rahā, anī. (Ndawi ta pa'i ta ym.) A'erehe Ndawi ta u'u rahā, katu ym ta tipe. (Aja Moise je'ēha rehe hendu ym) — aja Jesu pandu.

⁵ A'e pandu tī:

—Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, ma'e ke amō ma'e, ame'ē ke ihē riki apandu katu. Tupā je'ēha rupi ajur ame'ē ke ko ihē. Awa ihē tī — aja parise ta pe Jesu pandu.

Ipo ke upa te'e jupu'a ame'ē ke Jesu mukatu

(Matéu 12.9-14; Mak 3.1-6)

⁶ Amō jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ixo oho. A'ep ngā ke a'e mu'e uī. A'ep amō sawa'e ihī. Ipo ke upa te'e jupu'a ame'ē ke a'e. Ijywa katu kotyhar ipo ke upa te'e jupu'a. ⁷ A'ep Moise je'ēha mu'e ame'ē ta amō ihī tī. Parise ta amō ihī tī. Jesu rehe a'eta usak katu uī. Putu'uha 'ar rahā, ma'e ahy ixo ame'ē ke Jesu mukatu ta my? Mukatu rahā, pandu ta ipe: “Mā! Katu ym nde erema'e. Putu'uha 'ar rahā, nde eremukatu. (Nde ereparaky te'e, ame'ēja saka.) Jundéu awa ta je'ēha rehe nde erehendu ym. Katu ym aja” aja Jesu pe a'eta pandu ta. A'erehe a'eta usak katu ehe uī, Jesu rehe. ⁸ Ame'ē ta ipy'a pe ukwa ukwa uī, ame'ē ke Jesu ukwa katu. A'erehe ipo ke upa te'e jupu'a ame'ē pe pandu:

—Epu'am! Se heta ame'ē ta pyter pe ejur! — aja riki.

Sawa'e pu'am. Heta ame'ē ta pyter pe pu'am oho. ⁹ Pe, ngā pe Jesu pandu:

—Ihē pe pepandurahā! Putu'uha 'ar rahā, myja jundéu awa je'ēha mujekwa my? Myja riki katu my? Ko amō ta rehe amō pyrara usak rahā, katu my? Ko mai rahā, katu my? Ko amō ta ke jukwa rahā, katu my? Ko jukwaha ke muputu'u rahā, katu my? Myja katu my? Pepandurahā! — aja ngā pe pandu.

¹⁰ Pe, ngā rehe juramā usak. Pandu ym awa. A'erehe ipo ke upa te'e jupu'a ame'ē pe pandu:

—Nde po epirar 'y! — aja.

Ipo ke sawa'e pirar rahā, upa puku oho ipe. Imembek katu oho ipe tī. Upa katu. ¹¹ Ame'ē ke rehe usak rahā, parise ta parahy te ehe, Jesu rehe. Jundéu awa je'ēha rehe hendu ym, aja ukwaha naī, a'erehe parahy. Pandu pandu a'eta jupe:

—Myja Jesu ke japyhyk ta my? Pe, jajukwa — aja parise ta pandu pandu a'eta jupe.

Jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar

(Matéu 10.1-4; Mak 3.13-19)

¹² Amō pytun ramō rahā, wyw'ā rehe jeje te Jesu jupir oho. A'ep Tupā namō pandu pandu u'am. Aja te'e xu'em oho. ¹³ Wera rahā, jumu'eha ta ke mujy'ar. Ame'ē ta ngi har awa py mokōi sawa'e ta ke jo'ok. Ame'ē ta pe pandu:

—Pehē riki ihē amondo ta ame'ē ta ke apo 'y — aja.

¹⁴ Ame'ē ta rer kuja. Ko Simā. Amō her moī ehe. “Petu” aja her moī ehe. Ko Andere amō tī. Simā mu a'e. Tian amō tī. Ko Juā amō tī. Tian mu a'e. Amō Siri tī. Amō Matoromé tī. ¹⁵ Amō Matéu tī. Amō Tome tī. Amō Tian tī. Apéu ra'yr a'e. Amō Simā tī. Sero aja amō ta ipe tī. (“Sero” aja pandu rahā, jundéu awa tama'e wyw ngi huwajan ta ke a'e mujan tar katu muhem, aja mujekwa.)

16 Amō Jun tī. Tian ra'yr a'e. Ko Jun Ikario amō tī. A'e riki Jesu rehe huwajan ta ke muhyk ta werur.

Ngā ke Jesu mu'e. Ahy ixo ame'ē ta ke mukatu tī.

(Matéu 4.23-25)

17 Pe, ame'ē ta namō wyw'ā ngi wyjy oho. Ywy ipe katu ame'ē pe a'eta uhyk. Amō jumu'eha ta heta a'ep ixo tī. A'ep Jundéi wyw ngi uhyk uwyr ame'ē ta heta ixo tī. Jerusarē ok ta ngi uhyk uwyr ame'ē ta amō tī. Heta ixo tī. Tir ok ta ngi uhyk uwyr ame'ē ta amō tī. Sinō ok ta ngi uhyk uwyr ame'ē ta amō tī. Heta ixo tī. Sinō ok ta y ramūi rake ihī. Tir ok ta aja tī. Ý ramūi rake ihī tī. 18 Jesu pandu ame'ē ke rehe johu ngā hendu uwyr. Ma'e ahy ixo ame'ē ta ke mukatu, ame'ē ke rehe johu ngā uhyk uwyr tī. Ājā ipy'a rehe ihī ame'ē ta uhyk uwyr ehe tī. Ame'ē ta ke a'e mukatu tī. 19 Ima'e pyrātāha namō ngā ke mukatu hū. A'erehe upa ngā ipo ke mujar tar katu ehe. Mujar ehe rahā, upa katu oho ipe.

Huryha rehe har. Pyaiha rehe har tī.

(Matéu 5.1-12)

20 Jumu'eha ta rehe Jesu usak. Pandu:

—“Tupā rehe har jakwa ym jande” aja pekwa ame'ē ta mā peja pehē rury katu pe'am.
Ixotyhar ta aja pemuruwak ta. Pe, inamō pexo ta, a'erehe mā peja pehē rury katu pe'am.

21 Amō myahy rahā, ma'e ke u'u ta. Aja Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e tar katu te rahā, mā peja pehē rury katu pe'am. Upa peputar ame'ē ke Tupā muwyr katu ta.

Ma'e peka'u te'eha ke pema'e, a'erehe pejixi'u apo. Ame'ē ke Tupā pe pepadu. Aja rahā, mā peja pehē rury katu ta pe'am. Pepuka ta tī. Tupā ipy'a jywyr ta pehē rehe, a'erehe pehē rury katu pe'am.

22-23 —Mā! Pehē rury katu pehē. Ihē rehe pejurujar katu, a'erehe pehē rehe amō ta parahy. Pehē ke putar ym tī. Pehē rehe juru ai ngā tī. “Peme'ē ta jaxer ai” aja pehē rehe har pandu naī tī. Ihē rehe pejurujar katu, a'erehe upa aja ta. Aja rahā, pehē rury katu pexo. Pehē ruryha namō pepor pepor pexo. Pehē aja ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta tī. Ame'ē ta ke pehē ramūi ta mupyrara tī. Aja pehē ke amō ta mupyrara ta tī. Anī. Tapijar te'e we ihē rehe pejurujar katu. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ywa pe pehēma'e hū ta, a'erehe pehē rury katu pe'am.

24 —Apo pehēma'e hū namō pexo, a'erehe pehē rury katu pe'am.

Mā! I'i atu we rahā, pepyai ta. (Amō ta rehe pekyty'ym.) A'erehe pehē ke Tupā mupyrara hū ta.

25 “Ma'e ke japutar ym te apo. Upa katu te jandema'e kohī apo, a'erehe Tupā ke japutar ym” aja pepadu ame'ē ta. Mā! Tupā koty pehēma'e nixói te ta. Myahy te hū, aja saka nixói te ta. Mā! Tupā mupyrara hū ta pehē ke.

“Upa katu te jandema'e kohī, a'erehe Tupā ke japutar ym” aja apo pepuka puka ame'ē ta. Mā! Pepyai ta. I'i atu we rahā, pejixi'u hū ta. Tupā mupyrara ta, a'erehe pejixi'u hū ta.

26 —Yman Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ran rehe har amō ta pandu: “Katu peme'ē ta” aja naī. Te'e riki. A'engi Tupā mupyrara hū riki. A'erehe: “Mā! Katu peme'ē ta” aja pehē rehe har pandu naī rahā, mā pepyai pe'am. Ymanihar ta aja Tupā mupyrara ta my tī — aja Jesu pandu.

Huwajan ta rehe ipy'a katu

(Matéu 5.38-48; Matéu 7.12; Ruk 23.34; At 7.60; Hom 12.17-21)

²⁷ A'e pandu tî:

—Ihê rehe hendu ame'ê ta pe ihê apandu katu. Pehê ruwajan ta rehe pepy'a katu. Pehê rehe parahy ame'ê ta rehe pepy'a katu tî. ²⁸ “Mâ peja pehê ke Tupã mahy” aja pandu ame'ê ta pe kuja pepandu: “Mâ peja pehê rehe Tupã usak katu” aja ipe. Pehê ke mahy ame'ê ta rehe har Tupã namō pepandu katu. (“Mâ peja esak katu ehe” aja Tupã namō pepandu.) ²⁹ Nde ruwa amō nupã rahã, aja emujywyr ym ipe tî. Mâ peja nde ruwa wajar a'e nupã tî. Nema'e kamixa ke amō raho rahã, mâ peja nema'e xirur raho tî. ³⁰ “Nema'e aputar” aja nde pe amō pandu rahã, ame'ê ke eme'ê ipe. Nema'e ke amō pyhyk rahã, ame'ê mujwyriha ke epandu ym ipe. ³¹ Pehê pe ma'e ke amō ta ma'ema'e katu, ame'ê ke peputar. Aja pemujywyr ipe tî. Katu ame'ê ke pema'ema'e ngã pe tî.

³²⁻³⁵ —Pehê rehe ipy'a katu ame'ê ta rehe jō pepy'a katu rahã: “Mâ! Peme'ê katu ame'ê ke” aja pehê rehe har Tupã pandu ym. Pesarahã! Jaxer ame'ê ta aja tî. Ipy'a katu ehe ame'ê ta rehe jō ipy'a katu tî. (Mâ! Pehê ruwajan ta rehe pepy'a katu ta me'ê te'e tî.)

—Pe, pehê pe ma'e katu ame'ê ke ma'e. Ame'ê ta rehe jō pepy'a katu rahã! “Mâ! Peme'ê katu ame'ê ke” aja pehê rehe har Tupã pandu ym tî. Pesarahã! Jaxer ame'ê ta aja tî. Ma'e katu ame'ê ke ma'e katu. Ame'ê ta rehe jō ipy'a katu tî. (Mâ! Pehê ruwajan ta rehe pepy'a katu ta me'ê te'e tî.)

—Amō ta pe tamatarer pemupyta rahã, ame'ê ke pehê pe mujywyr ta, aja pekwa. A'erehe ame'ê ta pe pemupyta katu. Aja rahã: “Mâ! Peme'ê katu ame'ê ke” aja pehê rehe har Tupã pandu ym. Pesarahã! Jaxer ame'ê ta aja tî. Aja mupyta tî. Juja katu te mujywyr tî, aja ukwa. Aja ym pehê! (Pehê ruwajan rehe pepy'a katu.) Ame'ê ta rehe pesak katu tî. Tamatarer ke pemupyta katu. Mujwyriha ke peputar ym pexo. Aja rahã Tupã koty nema'e heta te hũ ta. “Tupã ra'yr ta” aja ta pexo. Tupã riki ywatehar te ke a'e. Upa ngã rehe katu ame'ê ke a'e ma'ema'e. “Ne jō riki katu te me'ê ke” aja pandu ym ame'ê ta rehe a'e usak katu tî. Jaxer ame'ê ta rehe aja tî. Usak katu tî. Upa ngã rehe aja tî. Usak katu tî. Aja Tupã. ³⁶ Pehê rehe pehê pái keruhũ pyrara usak. Aja amō ta rehe peyrara pesak tî — aja Jesu pandu.

*“Katu ym nde” aja amō rehe har epandu ym
(Matéu 7.1-5; Hom 2.1-3)*

³⁷ A'e pandu tî:

—Amō ta rehe har kuja ym pepandu: “Peme'ê ta katu ym” aja. Aja pepandu rahã, aja juja katu te pehê rehe har Tupã pandu ta tî. A'erehe aja ym pepandu. Kuja amō ta rehe har kapitã pe pepandu ym: “Peme'ê riki katu ym. A'erehe emahy” aja pepandu ym. Pepandu ym rahã, aja pehê rehe har Tupã pandu ym ta tî. “Katu ym pehê” aja a'e pandu ym ta tî.

—Amō rehe peparahy rahã, pehê py'a pemujywyr katu ehe. Aja rahã, pehê katu ym rahã, pehê rehe Tupã ipy'a jywyr katu ta tî.

³⁸ —Amō ta pe ma'e ke peme'ê katu. Aja rahã, pehê pe ma'e ke Tupã me'ê katu ta tî. Tyryhem aja pehê pe muwyr ta. Jetehar te ke! I'ar koty te we muwyr ta, pehê pe. Myja me'ê amō ta pe ma'e ke pema'e, aja juja katu te pehê pe Tupã ma'e ta tî — aja Jesu pandu.

³⁹ Myja me'ê eha ym te ame'ê my, ame'ê ke jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Mokõi eha ym te ame'ê ta ixo rahã, marã ka ym jumokõi wataha. Ipo rehe a'eta jupyhyk wata oho rahã, janam ha pe te'e mokõi oho ta. (Aja eha ym te aja ym pehê tî. Jetehar te ke pejumu'e katu rahã, ame'ê ke amō ta pe pemu'e katu ta. Janam ha aja pejawy ym ta.) ⁴⁰ Jumu'eha riki mu'eha aja ym. Mu'eha 'ar koty te we ukwa ym. Pe, upa katu te jumu'e rahã, mu'eha aja a'e tî. Ukwa katu ta tî.

⁴¹—Ne mu reha ke myra kurer mupuk, ame'ë rehe nde eresak. (Aja rahã, ta'yr mi ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e.) Mã peja ame'ë rehe har ekwa ekwa ym exo. Nde reha rehe myra keruhũ mupuk riki. (Aja rahã, mãte hũ nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. Katu ym aja.) Mã peja ame'ë rehe har ekwa ekwa py exo.

⁴²—Kuja ne mu pe ebandu my: “Éi! Sa'e! Nde reha ngi myra kurer ke ihë ajo'ok ta” aja. (Aja rahã, kuja riki: “Ta'yr mi ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. Ame'ë ke mã peja ehijar” aja nde erebandu.) Mã! Nde eresak ym my? Nde reha rehe myra keruhũ ihĩ. (Aja rahã, mãte hũ nde ereka'u te'eha ke nde erema'e.)

—Mã! Mokõi nde erekwaha namõ nde erexo. Nde reha ngi myra keruhũ ke ejujo'ok py. (Aja rahã, mãte hũ nde ereka'u te'eha nde erema'ema'eha ke nde erehijar katu py.) Aja rahã, upa ma'e ke nde eresak katu ta. Pe, nde mu reha ngi myra kurer ta'yr mi nde erejo'ok katu ta. (Aja rahã, nde mu pe nde erebandu: “Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke ehijar” aja nde erebandu katu) — aja Jesu pandu.

I'a rehe har

(*Matéu 7.16-20; Matéu 12.33-35*)

⁴³A'e pandu tĩ:

—Ma'eywa'y hury katu rahã, i'a katu riki. Pe, ma'eywa'y hury ym rahã, i'a ym. ⁴⁴I'a katu rahã, ma'eywa'y rehe har amõ ukwa katu ta. (Ma'eywa'y hury katu, aja ukwa katu ta.) Pesarahã! Juruwe'y ngi akaju ke amõ po'ok ym te. Japekã'y ngi waja ke amõ po'ok ym te tĩ. ⁴⁵Aja amõ tĩ. I'a aja amõ rehe har amõ ta ukwa katu tĩ. Katu ame'ë ke amõ ma'ema'e rahã, sawa'e katu ame'ë ke a'e, aja amõ ta ukwa. (I'a katu, ame'ëja saka.) Jaxer ame'ë ke amõ ma'e rahã, sawa'e katu ym ame'ë ke a'e, aja amõ ta ukwa. (I'a ym, ame'ëja saka.) Ipy'a pe ukwa ukwa ixo, ame'ë ke amõ pandu. A'erehe i'a ym aja: “Katu ym a'e” aja ehe har ukwa katu awa — aja Jesu pandu.

Ok mujãha rehe har

(*Matéu 7.24-27*)

⁴⁶A'e pandu tĩ:

—Ihë pe nde erebandu: “Éi! Sawa'e! Nde katu!” aja. Mã! Aja panduha jõ. Anĩ. Ihë apandu ame'ë ke rehe nde erehendu ym rahã, katu ym aja. ⁴⁷Ihë rehe amõ uhyk. Pe, ihë je'ëha rehe amõ hendu katu. Pe, aja ma'ema'e. Esarahã! Ehe har ihë amujekwa ta pehë pe. ⁴⁸Ok ke mujã a'e. Kuja y rake mujã. Ywykwar ypyy pykũi katu. Itahu rehe uhyk oho. Ame'ë 'ar pe ok pyter ke jytyka. Ok pyter ke hãtã jytyka. Pe, y tiha rahã, ok ke u'ar ym. Ok pyter hãtã jytyka, a'erehe y ombor ym.

⁴⁹—Amõ anĩ. Ihë je'ëha rehe amõ hendu tipe. Pe, aja a'e ma'e ym. Ame'ë riki amõ koty ok ke mujã. Kuja, y rake mujã tĩ. Ok pyter ke hãtã ym jytyka. Pe, y tiha rahã, upa munde raho. Pahar ok ke y ombor oho. Tũ! Mã! Tyapu hũ! — aja Jesu pandu.

7

Homa awama'e miasu ke Jesu mukatu

(*Matéu 8.5-13*)

¹Upa aja me'ë ngã pe Jesu pandu rahã, a'engi oho. Kapana'ũ ok ta pe oho. ²A'ep amõ sawa'e ixo. Homa awa ke a'e. (Jundéu awa ym a'e.) Sonda tama'e kapitã ke a'e tĩ. Ima'e miasu ahy ixo. Ame'ë riki amõ miasu 'ar koty te we katu ame'ë ke ipe. Manõ tate a'e. ³Pe, Jesu uwyrilha rehe har kapitã ukwa rahã, jundéu awa tamũi ta ke ixoty a'e mondo. Tamũi ta pe pandu:

—“Ihēma'e miasu ke emukatu ejur. Pahar ejur” aja Jesu pe peme'u peho — aja tamūi ta pe kapitā pandu.

A'erehe tamūi ta oho. ⁴ Jesu rehe uhyk rahā, pandu ipe:

—Sa'e! Kapitā panduha ke nde erema'e rahā, katu ta tiki. ⁵ Jundéu awa ta rehe a'e ipy'a katu. Jandema'e jy'ariha renda ke a'e riki mujā tī — aja Jesu pe.

⁶ Tamūi ta pandu, a'erehe a'eta namō Jesu oho. Kapitā rok pe uhyk Tate rahā, ixoty ehe katu ame'ē ta ke kapitā mondo tī. Kapitā je'ēha ke a'eta raho. Kuja Jesu pe kapitā rehe katu ame'ē ta pandu oho:

—Sa'e! Ehendurahā! Kuja kapitā pandu: “Ihē rok pe nde erexe rahā, ihē ruxī riki. Amō awa ihē. Nde aja jundéu awa ym ihē tī. ⁷ A'erehe nde koty ihē atu aho ym tī. Esarahā! Epandu jō! Pe, ihēma'e miasu katu ta oho. ⁸ Akwa katu ihē. Ihēma'e kapitā je'ēha rehe ihē ahendu katu tī. Pe, ihē je'ēha rehe amō sonda ta hendu katu tī. Amō pe ihē apandu: ‘Eho!’ aja. Pe, pahar a'e oho. Amō pe ihē apandu: ‘Ejur se!’ aja. Pe, pahar a'e uwyr. Ihēma'e miasu pe ihē apandu: ‘Eparaky eho!’ aja. Pe, a'e paraky oho. A'erehe paite nde erepandu rahā, se ihēma'e miasu katu ta, aja akwa katu” — aja Jesu pe pandu.

⁹ Ame'ē ke Jesu hendu rahā: “Mā! Katu tiki!” aja ukwa. Uwak rahā, haikwer rupi uwyr ame'ē ta pe pandu:

—Mā! Sonda tama'e kapitā jurujar katu te ihē rehe. Ihē apandu pehē pe. Aja jundéu awa ta jurujar ym ihē rehe. Amō wywy pe nixói. Jundéu awa tama'e wywy pe nixói tī. A'eramō akwa — aja Jesu pandu.

Arahā mukatuha ke pandu. Pe, kapitāma'e miasu katu oho. ¹⁰ Sonda tama'e kapitā rok pe ehe katu ame'ē ta jō jwywy oho rahā, kapitāma'e miasu katu aja a'eta usak.

Ixawa'e manō ame'ē membyr ke Jesu mukwera

¹¹ Ku'ē rahā har pe we Naī ok ta pe Jesu oho. Inamō jumu'e ixo ame'ē ta oho tī. Inamō heta ngā oho tī. ¹² Ok ta kurar rukwem rehe uhyk Tate rahā, ok ta ngi heta uhem uwyr ixo. Manō ame'ē ke jytym ta raho reko tī. Ixawa'e manō ame'ē membyr ke a'e. Peteihar ke a'e. Heta ok ta pe har ta kūjā namō uwyr ixo. ¹³ Usak ehe rahā, pyrara Jesu usak ehe, ixawa'e manō ame'ē ke rehe. Pandu ipe:

—Ejixi'u ym! — aja kūjā pe.

¹⁴ Pe, kaixā koty oho. Ipo ke mujar ehe rahā, sawa'e ta hupir raho ame'ē ta pyta. Pe, Jesu pandu:

—Sa'e! Ihē apandu nde pe: “Epu'am!” — aja riki.

¹⁵ Pahar manō ame'ē ke wapyk tī. Kwera katu uī. Pandu pandu a'e tī. Imāi pe Jesu pandu:

—Ko ne membyr. Kwera katu tī — aja ipe.

¹⁶ (Pyrātā te ame'ē ke kohī, aja ngā ukwa.) A'erehe Tupā rehe har katu ngā pandu tī.

—Mā! Katu tiki! Tupā je'ēha ke pandu ame'ē ke jande namō ixo apo! Katu te ame'ē ke a'e. Ima'e awa ta ke Tupā muhā katu uwyr, jundéu awa ta ke — aja ngā pandu.

¹⁷ Pe, Jesu rehe har ngā pandu pandu oho. Jundéi wywy rupi pandu oho. Hake wywy ihī ame'ē rupi pandu oho tī. “Ngā ke Jesu mukatu” aja riki pandu oho ngā.

Jesu koty sawa'e ta ke Juā mujahukiha mondo

(Matéu 11.2-19)

¹⁸ Upa ame'ē mukatuha rehe har Juā pe inamō jumu'e ixo ame'ē ta pandu tī. Arahā kyndaha pe Juā ixo. Pe, inamō jumu'e ixo ame'ē ta ngi har mokōihar pe jō Juā pandu.

—Pejur! Pesarahā! ¹⁹ Sawa'e te pe ma'e ke peme'u peho. Kuja: “ ‘Amō sawa'e uwyr ta' aja ihē apandu. Nde riki ame'ē ke my? Ame'ē ym rahā, amō sawa'e rehe jaharō ta my?” aja peme'u peho — aja Juā pandu mokōihar pe.

²⁰ Pe, Jesu koty mokōihar ta oho. Uhyk ehe rahā, pandu ipe:

—Nde koty jande ke Juā mujahukha muwyr. A'e pandu nde pe: “Amō sawa'e uwyr ta' aja a'e pandu. Nde riki ame'ē ke my? Anī rahā, amō sawa'e rehe jaharō ta my? — aja Juā muwyr ame'ē ta pandu ipe.

²¹ Anī. Jesu pandu ym. Kuja a'e ma'ema'eha mujesak. Kuja. Arahā heta ahy ixo ame'ē ta ke mukatu hū. Ājā ipy'a rehe ihī ame'ē ta ke mukatu hū tī. Eha ym te ame'ē ta ke mukatu hū tī. ²² Pe, Juā muwyr ame'ē ta pe pandu:

—Juā koty pejywr peho. Pesak ramō ame'ē ke upa pepandu ipe. Pehendu ame'ē ke upa pepandu ipe tī. Kuja. Eha ym te ame'ē ke apo ma'e ke usak katu tī. Wata ym te ame'ē ke apo wata katu tī. Pereran ma'e u'u hū ame'ē ta ke apo upa ka'ē oho ipe tī. Ma'e hendu ym te ame'ē ta ke apo ma'e hendu katu tī. Manō ame'ē ta ke kwera katu tī. Pyrara ixo ame'ē ta pe myrandu katu ke amō ta pandu raho tī. A'erehe hury katu ixo apo 'y. ²³ Pe, ihē rehe jurujar katuha ke hijar ym rahā, hury katu a'e ixo. Aja Juā pe pepandu peho — aja Jesu pandu.

—Hā! Japandu ta jaho kŷ — aja sawa'e ta.

(Ahy ixo ame'ē ta ke Jesu mukatu. Manō ame'ē ta ke mukwera katu tī. Aja rahā, a'e riki Kirisutu, kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e, aja mujekwa katu.)

²⁴ Juā muwyr ame'ē ta jywyr oho rahā, Juā rehe har Jesu pandu ngā pe:

—Amukwehe te awa nixōi te ame'ē pe Juā rehe pesak peho rahā, ma'e pesak peho my? Sawa'e pitu te'e ame'ē ke rehe pesak peho my? Anī. Aja ym Juā. (Pyrātā a'e. Pahar amō koty koty ukwaha ke mondo ym a'e.) ²⁵ Ima'e mundeha katu te ame'ē ke namō ixo, ame'ē sawa'e rehe pesak peho my? Anī. Aja ym tī. Pesarahā! Aja mundeha katu te ame'ē ke namō ixo ame'ē ta kapitā keruhū rok pe ixo. Ma'e katu te ame'ē ke namō jō ixo ame'ē ta a'ep ixo tī. Kapitā keruhū rok pe ixo tī. (Juāma'e aja ym. Ima'e mundeha katu te ame'ē namō a'e ixo ym.) ²⁶ Ihē pe pepandu! Awa rehe pesak peho my? Tupā je'ēha pandu ame'ē ke rehe pesak peho my? A'e tiki. Pesarahā! Apandu katu pehē pe. Ymanihar te Tupā je'ēha pandu ame'ē ta 'ar koty te we Juā riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. (A'erehe Juā rehe pehendu katu ta me'ē te'e.) ²⁷ Ta'yr rehe har kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Kuja Tupā pandu:

“Ne ndutar koty myrandu raho ame'ē ke ko ihē amondo py. Nde ereho tate rahā, ngā py'a ke ihē koty a'e muruwak ta mondo” aja panduha ihī. (Ame'ē mondo py ame'ē ke Juā.)

²⁸ —Apandu pehē pe. Upa katu te sawa'e ta 'ar koty te we Juā katuha ke. Pe, amō ixo. Apo myrandu katu pandu oho ame'ē ta Juā 'ar koty te we katuha. Myrandu ke ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu pandu. Juā pandu, a'e riki ymanihar ta 'ar koty te we katu. Apo anī. Ihēma'e jumu'eha ta myrandu katu ke pandu. Ame'ē ta Juā 'ar koty te we katuha. Ihēma'e jumu'eha ta ma'e ukwa ym ame'ē ta ke, aja pekwaha naī. Anī. Ame'ē ta katu te, aja Tupā ukwa katu — aja ngā pe Jesu pandu.

²⁹ Jesu rehe heta ngā hendu. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ta hendu ehe tī. Amukwehe te Juā mujahuk ame'ē ta ke a'eta. (Ame'ē ta jaxer te, aja amō ta ukwaha.) Ame'ē ta Tupā je'ēha rehe hendu katu. “Ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym. Tupā koty pehē py'a pemuruwak” ame'ē Tupā je'ēha rehe hendu katu. A'erehe Juā mujahuk. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ke hijar aja mujekwa.) ³⁰ Parise ta anī. Putar ym. Ame'ē ta pandu: “Jande ke Juā mujahuk ame'ē ke japutar ym. Tupā mujekwa

ame'ë ke rehe jahendu tar ym tî" aja riki. Moise je'ëha mu'e ame'ë ta aja tî. Tupã mujekwa ame'ë ke rehe hendu tar ym tî.

³¹ Jesu pandu tî:

—Myja me'ë ihë ke putar ym ame'ë ta my? Kuja nahã my? ³² Ame'ë ta riki kurumî ra'yr ta aja saka. Kûjâtãi ta aja tî. Jumusaráiha ke a'eta mujã. Muhepyha renda pe wapyk. Pe, wajar ta pandu: "Huryha rehe jande jajyngar tipe. Pepurahãi ym. Pyaiha rehe jajyngar tipe. Pejixi'u ym tî" aja wajar ta pe pandu.

³³ —Aja apo jundéu awa ta ixo ame'ë ta tî. Juã mujahukiha uwyr rahã, ma'e u'uha ke a'e hijar. (Aja pyaiha ke mujekwa.) Kawî ke u'u ym te tî. Pe, ehe har pepandu: "Ipy'a rehe ãjã ihî ame'ë ke a'e. Katu ym a'e" aja pandu naî. (Pehë rury ym ehe. Wajar ihî, ame'ëja saka pehë tî.)

³⁴ —Pesarahã! Awa ihë tî. Tupã je'ëha rupi ajur. Juã aja ym ihë. Upa ma'e ke ihë a'u. Kawî a'u we tî. Pe, ihë rehe har pepandu: "Pesarahã! Ma'e u'u hũ ame'ë ke a'e. Kawî ngi ka'u ame'ë ke a'e" aja ihë rehe pandu naî. Katu ym aja. "Jaxer ai ame'ë ta rehe katu ame'ë ke a'e. Homa awa tama'e kapitã keruhũ rehe tamatarer matyr ame'ë ta rehe katu ame'ë ke a'e tî. Katu ym aja" aja riki ihë rehe har pandu naî tî. Tupã muwyr ame'ë ke ihë, aja a'eta putar ym. Jundéu awa ta hury ym ihë rehe. (Jumusaráiha wajar saka.)

³⁵ —Pesarahã! Tupã koty ipy'a ke amõ muruwak rahã, Tupã riki upa ma'e ke ukwa katu, aja a'e ukwa katu — aja Jesu pandu.

(Aja rahã, kuja riki. Juã ke Tupã muwyr. Juã ma'ema'eha katu, aja Tupã ukwa. Jesu ke Tupã muwyr tî. Pe, Jesu ma'ema'eha katu, aja Tupã ukwa tî. Aja Tupã kotyhar ta ukwa katu tî, aja mujekwa.)

Parise rok pe Jesu oho

³⁶ Jesu pe parise pandu:

—Ihë rök pe e'u ejur — aja ipe.

Pe, hok pe inamõ uhyk rahã, wapyk. Ma'e ke u'u uî. ³⁷ Ame'ë ok ta pe amõ kûjã ixo. Kûjã ixo te'e ame'ë ke a'e. Parise rok pe ma'e ke Jesu u'u uî, aja hendu. A'erehe ixoty oho. Ma'e piheha ke raho. Ita parasuku pe ihî, ame'ë ke raho. ³⁸ Pe, Jesu py rake wapyk uî. Jixi'u uî tî. Aja ipy ke makym. Pe, i'a puku ame'ë pe ipy ke muxikã rahã, ipy ke juru pe pyter pyter tî. (Aja ipy'a moî moî ehe.) Pe, ma'e piheha ke jyhen ehe. ³⁹ Ame'ë rehe parise usak. Hok pe Jesu ke muhyk ame'ë ke a'e. Her Simã. A'e jupandu jupe uî:

—Peme'ë sawa'e Tupã je'ëha pandu ame'ë ke rahã, kûjã rehe har ukwa ta tipe. Ipy ke pyhyk pyhyk, ame'ë rehe har ukwa ta tipe. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ë kûjã ke a'e, aja a'e ukwa ta tipe — aja Jesu rehe har Simã jupandu jupe uî.

⁴⁰ Ame'ë ke Jesu ukwa, a'erehe pandu:

—Simã! Ma'e ke ihë apandu ta nde pe — aja.

Simã pandu:

—Ere! Sawa'e! Ngã mu'eha nde. Ependurahã! — aja ipe.

⁴¹ Pe, kuja Jesu pandu ipe:

—Ko mokõi sawa'e ta ixo. Tamatarer jar ngi tamatarer ke ame'ë ta pyhyk.

Petei sawa'e heta te hũ pyhyk. Amõ heta ym pyhyk. ⁴² Pe, ijar pe marã ka ym mujwyriha. A'erehe mokõi sawa'e ta pe ijar pandu: "Ere! Katu apo 'y. Tamatarer pemujwyr ym ta me'ë te'e. Upa ihë aharãi apo 'y" aja. Aja rahã, mokõi sawa'e ta ngi har myja me'ë sawa'e riki ijar rehe ipy'a katu te my? — aja Jesu Simã pe.

⁴³ Simã pandu:

—Tamatarer heta te hũ pyhyk, ame'ẽ riki ipy'a katu te. Tamatarer mujy-wyriha ijar harái, a'erehe ipy'a katu te, aja nahã my — aja ipe.

Jesu pandu:

—A'e tỹ. Nde erepandu katu — aja.

⁴⁴ Simã pe pandu we rahã, kũjã koty uwak.

—Simã! Kome'ẽ kũjã rehe esarahã! Ko nde rok pe ihẽ ajur rahã, y ke nde eremoĩ ym. Ihẽ py kutukiha ke. (Aja jundéu awa ma'eha ke.) Kome'ẽ kũjã anĩ. Ihẽ py ke kutuk. Eha rykwer pe kutuk. Pe, i'a pe muxikã tĩ. ⁴⁵ Ahyk rahã, ihẽ rehe nde erejuman ym tĩ. “Ko nde erejur katu” aja nde erepandu ym. Kome'ẽ kũjã anĩ. Ihẽ ahyk rahã, ihẽ py ke pyter pyter. Putu'u ym a'e. Aja ipy'a katuha mujekwa. ⁴⁶ Ihẽ ãkã rehe ma'e ka pihe katu ame'ẽ ke nde erejyhen ym. (Aja nde rury katuha ke nde eremujekwa ym.) Kũjã anĩ. Ihẽ py rehe ma'e piheha ke jyhen. Aja ipy'a katuha mujekwa. ⁴⁷ A'erehe ihẽ apandu nde pe. Ihẽ rehe ipy'a katu te ha ke kũjã mujekwa. (Aja rahã, Tupã koty ipy'a muruwak aja mujekwa.) A'erehe Tupã ipy'a jywyr ehe. Ma'e ka'u te'eha ke kũjã ma'ema'e. Tupã ipy'a jywyr ehe. Ta'yr mi ka'u te'eha ke amõ ma'e rahã, Tupã ipy'a jywyr ehe. Ta'yr mi ma'e. A'erehe ta'yr mi ipy'a katuha amõ mujekwa tĩ — aja Simã pe pandu.

⁴⁸ Pe, kũjã pe Jesu pandu:

—Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Nde rehe ihẽ py'a jywyr — aja ipe.

⁴⁹ Myrape 'ar pe amõ ta wapyk uĩ. Ame'ẽ ta jupandu a'eta jupe uĩ:

—Mã! Awa ko my? Esarahã! Amõ ke rehe ipy'a jywyr ame'ẽ ke a'e. Tupã a'e my tĩ — aja jupandu a'eta jupe uĩ.

⁵⁰ Pe, kũjã pe Jesu pandu:

—Ihẽ rehe nde erejuruar katu, a'erehe nde ke Tupã muhã katu. Ererahã! Eho katu — aja ipe.

8

Jesu namõ kũjã ta oho

¹ Ku'ẽ rahã har pe we amõ amõ ok ta rupi Jesu ohoho ixo. Awa renda rupi ohoho ixo tĩ. “Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Tupã koty pehẽ py'a pemuruwak. A'e putar aja pexoha pyahu aja pexo katu. Aja rahã: ‘Ihẽ kotyhar ta ke pehẽ’ aja a'e pandu ta” ame'ẽ myrandu katu ke pandu pandu oho ixo. Jumu'eha ta inamõ oho tĩ, awa py mokõi ame'ẽ ta ke. ² Inamõ kũjã ta oho tĩ. Amukwehe amõ kũjã ta py'a ngi ãjã ke Jesu muhem mondo. Ame'ẽ kũjã ta oho inamõ tĩ. Amukwehe amõ ma'e ahy ixo ame'ẽ ta ke mukatu tĩ. Ame'ẽ kũjã ta oho inamõ tĩ. Ko Mari Mandare oho inamõ tĩ. Amukwehe te awa po wajar mokõi ãjã ta ke Jesu muhem mondo ingi. ³ Ko Joa oho inamõ tĩ. Ku rakehar ke a'e. Ku riki Ero rok pe ma'e ke ma'ema'e ixo ame'ẽ ke a'e. Ko Susã oho inamõ tĩ. Ko amõ kũjã ta heta oho inamõ tĩ. Upa ame'ẽ ta ma'e ke me'ẽ katu, Jesu ta pe. Ima'e tamatarer ke me'ẽ. Ame'ẽ namõ ma'e ke johu jo'ok jo'ok ngã pe.

Ma'e ra'ĩ muhã me'ẽ rehe har

(Matéu 13.1-9; Mak 4.1-9)

⁴ Heta ngã ixoty jy'ar uwyr. Amõ amõ ok ta ngi jy'ar uwyr ixoty. Ame'ẽ ta pe myja me'ẽ ma'e ke my, ame'ẽ ke Jesu pandu:

⁵ —Ma'e ra'ĩ ke amõ sawa'e muhã oho. Kupixa pe ma'e ra'ĩ muhã rahã, awa rape rupi amõ ha'ĩ u'ar. A'ep amõ ta pyrũ ehe. Ma'ewyra ta u'u amõ tĩ. ⁶ Amõ ma'e ra'ĩ ita ty rupi u'ar. Ame'ẽ hywõi rahã, te'e manõ. Ita ty rupi y nixói,

a'erehe te'e manō. ⁷ Amō ma'e ra'ī juruwe ty rupi u'ar. Juruwe namō hywōi. Pe, juruwe tiha py oho, a'erehe ma'e ra'ī hywōi rahā, hury ym. A'erehe i'a ym.

⁸ Amō ma'e ra'ī ywy katu ame'ē rehe u'ar. A'ep hury katu. I'a hū tī. Hymbo rehe heta te hū i'a ihī. Sē (100) aja hetaha. Aja hymbo pame katu te i'a ihī — aja Jesu pandu.

A'e pandu tī:

—Pesarahā! Pekwa tar katu rahā, ihē apandu ame'ē ke rehe pehendu katu ta me'ē te'e! — aja ngā pe Jesu pandu.

Myja me'ē ma'e ke my ame'ē rehe har

(Matéu 13.10-17; Mak 4.10-12)

⁹ I'i we myja me'ē ma'e ke my, ame'ē rehe har jumu'eha ta pandu:

—Ma'e ame'ē my? — aja Jesu pe.

¹⁰ Pe, a'e pandu:

—Apo amō kotyhar Tupā mujekwa. Pyahu ame'ē ke. Kuja. Ixoty ipy'a ke amō muruwak ame'ē ke a'e putar katu. “Ihēma'e a'e” aja a'e pandu. “Ame'ē ke nema'e jumu'eha ta pe emujekwa” aja Tupā ihē pe pandu. Amō ta pe anī. Amujekwa ym ta. A'erehe myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke apandu pandu. Aja rahā, amō usak usak tipe. Anī. Ukwa ym te ame'ē rehe har. Amō hendu hendu tipe. Anī. Ukwa ym te tī — aja Jesu pandu.

Myja me'ē ma'e ra'ī my, ame'ē ke Jesu mujekwa

(Matéu 13.18-23; Mak 4.13-20)

¹¹ A'e pandu tī:

—Myja me'ē ma'e ra'ī my, ame'ē rehe har amujekwa ta apo 'y. Ma'e ra'ī riki Tupā je'ēha aja saka. ¹² Ma'e ra'ī awa rape rupi u'ar. Ame'ē riki Tupā je'ēha rehe amō ta hendu tipe. Pe, ame'ē ta rehe Satana uhyk ta. (Ājā ramūi a'e. Ma'ewyra u'u uwyr, ame'ēja saka.) Pe, Tupā je'ēha ke upa mukanim a'eta ngi. Aja rahā, Tupā rehe jurujar ym. Pe, ame'ē ke Tupā muhā ym.

¹³ —Ma'e ra'ī ita ty rupi u'ar. Ame'ē riki Tupā je'ēha rehe huryha namō hendu katu tipe tī. (Pahar hywōi, ame'ēja saka.) Anī. Pyta katu ym. Heta ym jahy rahā, jurujar katu we rī. Pe, Tupā rehe jurujar katu, a'erehe amō ta putar ym. Mahy riki tī. A'erehe jurujar katuha ke hijar. (Warahy upa jukwa, ame'ēja saka.)

¹⁴ —Ma'e ra'ī juruwe ty rupi u'ar. Ame'ē riki Tupā je'ēha rehe hendu tipe tī. Pe, ixoha rehe har a'eta jumupyai ixo, a'erehe Tupā je'ēha harái. Upa ipy'a ngi mukanim. Tamatarer hū pyhykiha rehe jō ukwa ukwa ixo, a'erehe Tupā je'ēha harái tī. Jumuhuryha rehe jō ukwa ukwa ixo tī, a'erehe Tupā je'ēha harái tī. Upa mukanim ingi tī. A'erehe Tupā rehe har ukwa tar ym. A'erehe ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e ym. (I'a ym, ame'ēja saka.)

¹⁵ —Ma'e ra'ī ywy katu ame'ē rehe u'ar. Ame'ē riki Tupā je'ēha rehe hendu katu tī. Ipy'a pe ihī katu. Hendu katu te ehe tī. Amō koty uwak ym oho, a'erehe ma'e katu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. (I'a heta hū, ame'ēja saka) — aja Jesu pandu.

Araparin rehe har

(Mak 4.21-25)

¹⁶ A'e pandu tī:

—Araparin amō hapy rahā, pander pe jupyk ym. Myrape wyr pe moī ym tī. Anī. Ywate pukwar. Aja rahā, ok pe ngā ixo rahā, wera katu ipe. Wera katu, aja Tupā rehe har ukwa ta. ¹⁷ Ihē amu'e ame'ē ke ame'ēja saka. Apo mukanim, ame'ēja saka. I'I atu rahā, upa mujekwa ta ngā pe. Wera katu,

ame'ēja saka. Apo jupyk, ame'ēja saka. I'i atu rahā, upa pirar ta, ame'ēja saka. (Aja rahā, juehe har Tupā mujekwa ta ngā pe. Wera katu, ame'ēja saka.)

¹⁸ —Pesarahā! Ma'e pehendu ame'ē ke pekwa katu pexo. Tupā rehe har ukwa tar katu. Aja rahā, ame'ē pe amō we Tupā mujekwa ta. Ta'yr te mi ukwa, aja amō ta ukwaha naī. Anī. Ame'ē ke upa katu te Tupā mukanim ta ingi. Aja rahā, ukwa ym te ta — aja jumu'eha ta pe Jesu mujekwa.

Jesu māi ta rehe har

(*Matéu 12.46-50; Mak 3.31-35*)

¹⁹ Jesu māi ixoty oho. Imu ta oho ixoty tī. Hake uhyk ym ehe. Heta te hū ngā, a'erehe marā ka ym uhykiha ehe. ²⁰ Pe, amō pandu oho ipe:

—Soroka pe ne māi ixo. Ne mu ta amō tī. Ne namō pandu tar katu — aja Jesu pe.

²¹ Pe, heta ame'ē ta pe Jesu pandu:

—Tupā je'ēha rehe hendu, pe, pandu: “Katu. Tupā je'ēha mujekwa, aja ihē ama'ema'e ta” aja. Aja pandu ame'ē ta ihē māi aja tī. Ihē mu ta aja tī — aja ngā pe pandu.

Ywytu keruhū ke Jesu muputu'u

(*Matéu 8.23-27; Mak 4.35-41*)

²² Amō wera rahā, jarusu keruhū pe Jesu opor oho. Jumu'eha ta opor oho tī. Ame'ē ta pe pandu:

—Ypa ruwái koty jaha jaho — aja Jesu.

Pe, sosok mondo. ²³ Pe, aha oho ixo rahā, Jesu ukwer oup. Pe, pahar ywytu keruhū uhyk ehe. Ypa rupi peju hū. Jarusu keruhū pe y ke oho rāi. Tate jere oho. ²⁴ Pe, Jesu ke jumu'eha ta mupak oho. Pandu ipe:

—Sa'e! Jande jajere tate jaho — aja Jesu pe.

Pe, pu'am rahā, ywytu keruhū pe Jesu pandu:

—Mā peja ym! Eputu'u katu ihē pe — aja.

Pahar ywytu keruhū putu'u! Y kotok keruhū pe pandu tī:

—Mā peja ym! Ewapyk katu — aja.

Pahar y kotok keruhū wapyk katu te uī tī. ²⁵ Pe, jumu'eha ta pe pandu:

—Mā! Pehē namō ihē axo. Ihē rehe pejururjar ym. Katu ym aja — aja Jesu.

A'eta mukahem riki. Kyje tī. Jupandu a'eta jume:

—Mā! Katu tiki! Pyrātā te ame'ē ke kohī. Je'ēha rehe ywytu keruhū hendu katu! Y kotok keruhū aja tī. Hendu katu ehe tī. Mā! Myja me'ē sawa'e ko my? — aja a'eta jupe.

Ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ke Jesu mukatu

(*Matéu 8.28-34; Mak 5.1-20*)

²⁶ Pe, ypa ruwái rehe Jesu ta aha oho, jarusu keruhū pe. Jera ywy koty oho. Ame'ē ywy Ngariréi ywy kupe koty ihī. ²⁷ Pe, jarusu keruhū ngi Jesu uhem oho rahā, amō sawa'e uhyk uwyr ehe. Ok ta pe har ame'ē ke a'e kwe. Ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ke a'e tī. Yman jawe te'e ixo rī, a'erehe hok pe pyta ym te. Kangwerupa rupi ixo ame'ē ke a'e. Itakwar rupi kangwerupa ihī. ²⁸⁻²⁹ Pe, ājā ihī katu ehe rahā, awa nixói te ame'ē pe sawa'e ke mujan mujan mondo. Sawa'e ke amō ta pukwar kwe. Ita tupaham pe ipo apyr pukwar. Ipyta ke pukwar tī. Anī. Ten! Aja ame'ē ke upa te'e mohok. Pe, awa nixói te ame'ē pe ājā mujan mondo. Pe, Jesu rehe sawa'e usak rahā, ahem hū ixo. Jesu ruwa koty u'ar. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī aja mujekwa.) Ājā pe Jesu pandu:

—Sawa'e ngi ehem eho — aja.

A'erehe Jesu pe sawa'e hātā pandu:

—Jesu! Nde riki Tupā ra'yr! Ywatehar ke a'e. Ema'e ym ihē pe. Ihē apandu nde pe, emahy ym ihē ke — aja Jesu pe.

³⁰ Pe, Jesu pandu ipe:

—Ma'e nde rer? — aja ipe.

—Ihê rer riki: “Heta” — aja.

Sawa'e py'a rehe heta te hũ ãjã ta ihĩ, a'erehe: “Heta” aja pandu. ³¹ Pe, Jesu pe ãjã ta pandu:

—Mupyraraha renda pe jande ke emondo ym we rĩ. Aja emahy ym we jande ke rĩ — aja ipe.

³² Pe, petete kure ta ixo. Ame'ẽ ke rehe ãjã ta usak. Heta te hũ kure ta i'ãi. Ywy'ã rupi kãpĩ u'u ixo. Jesu pe ãjã ta pandu:

—Kure ta koty jaho tar katu — aja.

—Ere! — aja Jesu.

³³ A'erehe sawa'e ngi ãjã ta uhem oho. Kure ta pe ixo oho. (Ka'u te'e hũ uwak.) Pe, kure ta upa katu te ujan oho. Upen te'e hũ ame'ẽ pe u'ar oho. Ypa pe u'ar. Upa katu te y jukwa.

³⁴ Ame'ẽ ke kure usakiha ta usak rahã, ame'ẽ rehe har ok ta pe pandu pandu oho. Amõ ta renda rupi pandu pandu oho tĩ. ³⁵ Pe, ame'ẽ ke rehe ngã usak oho tĩ. Jesu rehe uhyk rahã, sawa'e rehe usak. A'eramõ ãjã ta uhem oho ingi, ame'ẽ ke rehe usak. Jesu rake wapyk uĩ. Ima'e mundeha namõ ixo apo 'y. Apo ka'u te'e ym tĩ. Pe, upa ngã kyje ingi, Jesu ngi. (Sawa'e pyrãtã te hũ ko ixo, aja ukwa, a'erehe kyje ingi.) ³⁶ Sawa'e ke Jesu mukatu, ame'ẽ ke rehe usak ame'ẽ ta upa ame'ẽ rehe har ngã pe pandu. ³⁷ Pe, Jesu ngi upa jera ywy pe har ta kyje. (Sawa'e pyrãtã te hũ ko ixo, aja ukwa.) A'erehe kyje ngã ingi. (Amõ we ngãma'e kanim ta, ame'ẽ ke putar ym tĩ.) A'erehe pandu ipe:

—Sengi eho — aja Jesu pe.

A'erehe jarusu keruhũ pe Jesu opor oho. Oho ingi. ³⁸ Oho tate rahã, sawa'e pandu ipe. A'eramõ ãjã ta uhem oho ingi ame'ẽ ke a'e. Kuja pandu:

—Sawa'e! Ne namõ ihê aho ta — aja Jesu pe.

³⁹ A'e pandu:

—Anĩ. Nde rok pe ejywyer eho. Nde ke Tupã mukatu, ame'ẽ rehe har epandu eho — aja sawa'e pe.

Pe, hok pe mujywyer mondo. Pe, ok ta rupi sawa'e pandu pandu oho. “Mã! Katu tiki. Ihê ke Jesu mukatu” aja pandu pandu oho.

“Ihê rajyr emukatu ejur” aja Jái pandu

(Matéu 9.18-19; Mak 5.21-24)

⁴⁰ Ypa ruwái koty Jesu jywyer oho. Y rymy'y rehe uhyk rahã, heta ngã harõ u'am ehe. Huryha namõ ame'ẽ ta pandu:

—Ko nde erejur! — aja Jesu pe.

⁴¹ Pe, amõ sawa'e uhyk uwyer ehe. Her Jái. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda kapitã ke a'e. Huwa koty ipynarãi pe a'e wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ẽ ke kohĩ, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pandu hũ ipe:

—Ihê rok pe jaho! ⁴² Ihê rajyr ahy oup. Manõ tate oup. Emukatu ejur! — aja Jesu pe.

Awa py mokõi warahy 'ar ame'ẽ ke tajyr. Tajyr peteĩhar ke.

Kũjã ke Jesu mukatu

(Matéu 9.20-22; Mak 5.25-34)

Pe, Jái namõ Jesu oho ixo rahã, heta ngã jumujar mujar hũ te'e oho ixo tĩ. ⁴³ Heta ame'ẽ ta pyter pe amõ kũjã oho ixo. Jaiha pupur hũ ame'ẽ ke a'e. Awa py mokõi warahy 'ar rahã, aja te'eha a'e. [Mukatuha ta pe upa katu te tamatarer ke me'ẽ me'ẽ. Anĩ. Mukatu ym te a'e ke.] ⁴⁴ Jesu raikwer rupi uwyer.

Pe, heta ame'ë ta rupi asa oho. Pe, Jesuma'e mundeha apyr ke pyhyk. Pahar jaiha pupur ame'ë ke putu'u katu ipe. ⁴⁵ Jesu pandu:

—Awa ihë ke pyhyk my? — aja.

Upa ngã pandu:

—Ani ihë — aja ipe.

Petu pandu:

—Sawa'e! Mâ! Ukwa ym awa! Nde rake rupi heta ngã ixo. Mujar mujar hũ tĩ — aja ipe.

⁴⁶ Jesu pandu:

—Jete har te ke! Ihë ke amõ pyhyk! Ihëma'e pyrätâha uhem oho. Amukatu amõ ke, a'erehe ihëma'e pyrätâha uhem, aja akwa katu — aja riki.

⁴⁷ Pe, ngã ukwa ym ha rupi asa oho ym ta, aja kũjã ukwa. A'erehe Jesu rake oho. Ryrÿi riki. Jesu rake wapyk oho. Pe, ngã pyter pe upa pandu. Ma'erehe Jesu ke pyhyk my, ame'ë rehe har upa pandu. Pahar katu oho jupe, ame'ë rehe har pandu tĩ. ⁴⁸ Pe, Jesu pandu ipe:

—Éi, kũjã! Upa ma'e ahyha ke amukatu, ame'ë rehe nde erejuru jar katu, a'erehe nde katu apo 'y. Ejywyr katu eho — aja kũjã pe.

Jái rajyr ke Jesu mukwera katu

(Matéu 9.23-26; Mak 5.35-43)

⁴⁹ Pe, pandu ixo rahã, kapitã rok ngi amõ pandu uwyr, Jái rok ngi. Kuja Jái pe pandu:

—Nde rajyr manõ ramõ te. Mã peja mu'eha jywyr oho. Nde rajyr manõ tái — aja sawa'e ta pandu. (“Mu'eha” aja pandu rahã: “Jesu ke” aja a'eta ukwa.)

⁵⁰ Sawa'e ta panduha rehe Jesu hendu rahã, Jái pe pandu:

—Ani. Nde py'ahu te'e. Ihë rehe nde erejuru jar katu, aja rahã jõ katu ta tiki. Pe, nde rajyr katu ta tĩ — aja Jesu ipe.

⁵¹ Pe, hok pe uhyk rahã, heta ame'ë ta pe pandu:

—Se pepyta. Soroka pe pepyta — aja Jesu.

Kuja jõ inamõ hok pe ixo oho. Ko Petu. Juã amõ tĩ. Tian amõ tĩ. Ipái amõ tĩ. Imãi amõ tĩ. Ame'ë ta jõ. Heta ame'ë ta soroka pe pyta. ⁵² Kũjãtãi manõ, a'erehe a'ep pe har ta jixi'u hũ. Ahem ehe ixo tĩ. Pe, Jesu pandu:

—Pejixi'u ym. Kũjãtãi manõ ym. Ukwer te'e oup — aja ngã pe.

⁵³ —Héi! Héi! Mâ! Ukwa ym a'e — aja upa a'ep har ta puka puka hũ ehe.

Kũjãtãi manõ te, aja a'eta ukwa. A'erehe puka puka hũ ehe. ⁵⁴ Kapy pe ixo rahã, ipo ke Jesu pyhyk. Pe, pandu:

—Kũjãtãi! Epu'am! — aja Jesu.

⁵⁵ Pe, pahar kwera katu. Pu'am tĩ. Pe, imãi pe Jesu pandu:

—Ma'e ke eme'ë ipe. U'u ta — aja.

(Ma'e u'u rahã, ixuwe katu a'e aja ukwa katu, a'erehe aja Jesu pandu.)

⁵⁶ Ipái ta pandu:

—Mâ! Mâ katu tiki! — aja.

Jesu pandu:

—Myja kwera katu my, ame'ë rehe har amõ ta pe pepandu ym te — aja ipái ta pe.

Petu ta pe aja tĩ. “Pepandu ym” aja pandu tĩ.

9

Awa py mokõi jumu'eha ta ke Jesu mondo

(Matéu 10.5-15; Mak 6.7-13)

¹ Pe, awa py mokõi jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar. Pandu:

—Ihē je'ēha rupi amō ta py'a ngi ājā ta ke pemuhem pemondo. Ihēma'e pyrātāha namō aja tī. Pemuhem pemondo tī. Ihē je'ēha rupi ahy ixo ame'ē ta ke pemukatu tī. Ihēma'e pyrātāha namō aja tī. Pemukatu tī — aja Jesu pandu.

² Pe, ame'ē ta ke mondo rahā, kuja pandu tī:

—Kuja pepandu pandu peho: “Ixoty ipy'a ke amō muruwak rahā, Tupā pandu ta ipe: ‘Ihēma'e nde' aja. A'erehe mā peja pehē py'a ke ixoty pemuruwak” aja ngā pe pepandu peho. Ahy ixo ame'ē ta ke pemukatu tī. ³ Peho rahā, pehēma'e ke peraho ym te. Pehē mi'u ke peraho ym. Tamatarer ke peraho ym tī. Mokōi kamixa ke peraho ym tī. Pehē kupe pe ma'e ryrū peraho ym tī. Myra te'e pehē po pe peraho ym tī. Myra rehe te'e wata ame'ē ke. ⁴ Amō ta rok pe pehyk, pe, pehē pe ijar pandu: “Ko nde erejur katu. Ihē rok pe epyta katu” aja. A'ep pepyta katu we rī. Ame'ē ok ta pe pexo rahā, ame'ē rok pe jō peker. Ame'ē rok pe jō ma'e ke pe'u tī. (Aja rahā, ijar pandu py ame'ē ke parahy ym ta.)

⁵ —Pehē ke amō ta putar ym rahā, ame'ē ok ta ngi pehem peho. “Ko nde erejur katu. Se epyta katu” aja pandu ym te awa. Aja rahā, pehem peho. Peho rahā, pehē py ngi ywyku'i pejuhyk pembor. Ame'ē ke a'ep pe har ta usak rahā, a'ep pe har ta ke Tupā putar ym tī, aja pemujukwa ta ngā pe tī — aja Jesu pandu.

⁶ Upa Jesu pandu rahā, jumu'eha ta oho. Amō amō ok ta rupi ohoho. Myrandu katu ke pandu pandu oho. Oho ixo rahā, ahy ixo ame'ē ta ke a'eta mukatu.

Eroma'e ukwaha

(Matéu 14.1-12; Mak 6.14-29)

⁷ Ero kapitā ke a'e. Ngariréi wyy pe har tama'e kapitā ke. Pe, upa Jesu ma'ema'e ame'ē rehe har hendu. Amō ta pandu:

—Jesu riki Juā mujahukiha ke. Juā ke Tupā mukwera katu muhem tī — aja Jesu rehe har pandu naī.

A'erehe ame'ē hendu rahā, Ero ka'u te'e. ⁸ Amō ta pandu:

—Anī. Jesu riki Eri. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke jywyr uwyr a'e tī — aja Jesu rehe har pandu naī tī.

Amō ta pandu:

—Anī. Ymanihar te Tupā je'ēha pandu ame'ē ke kwera katu uhem tī — aja Jesu rehe har pandu naī tī.

⁹ Pe, Ero pandu:

—Anī. Amukwehe amō pe apandu: “Juā ākā emondok eho ingi” aja. (Juā manō te, aja akwa katu. A'erehe Jesu riki Juā ym, aja akwa katu.) Pe, awa peme'ē my? Māte hū ehe har ihē ahendu — aja.

Pe, Jesu rehe Ero usak tar katu tipe. Ukwā tar katu ehe har.

5.000 hetaha ta pe ngā mi'u ke Jesu me'ē

(Matéu 14.13-21; Mak 6.30-44; Juā 6.1-14)

¹⁰ Pe, Jesu mondo ame'ē ta jywyr uwyr ixoty. Upa katu te ma'ema'eha ke pandu ipe. Pe, ame'ē ta namō jō Jesu oho. Mesái ok ta pe oho. ¹¹ Pe, ame'ē ke hetaha ta ukwa rahā, haikwer rupi ngā oho tī. Uhyk rahā, Jesu pandu:

—Ko pejur katu — aja hetaha ta pe.

Tupā rehe har kuja pandu: “Apo amō koty Tupā mujekwa. Pyahu ame'ē ke. Kuja. Ixoty ipy'a ke amō muruwak, ame'ē ke a'e putar katu. Ixoty ipy'a muruwak rahā: ‘Ihēma'e ke a'e' aja a'e pandu” aja Jesu pandu pandu ngā pe. Ahy ixo ame'ē ta ke mukatu tī.

¹² Pe, warahy ka'aruk koty rahā, awa py mokōi jumu'eha ta uhyk uwyr ehe. Pandu ipe:

—Ko awa nixói te ame'ë pe jaxo. Ngã mi'u nixói te se. A'erehe hetaha ta ke emujywyer emondo. Paite ok ta rupi ngã oho ta. Ame'ë rupi imi'u ngã jo'ok ta. Ukweriha renda a'ep ihĩ tĩ. Amõ awa renda rupi aja tĩ — aja Jesu pe.

¹³ Jesu pandu:

—Anĩ. Ame'ë ke pehẽ atu peme'ë me'ë ngã pe — aja jumu'eha ta pe.

A'eta pandu:

—Pira ka'ë mokõi jõ kohĩ. Mbeju, awa po wajar peteihar upa jõ kohĩ tĩ. Ame'ë uhyk ym ta ngã pe. Amõ heta te hũ jajo'ok ym rahã, uhyk ym ta ngã pe. Ngã heta te hũ kote'e ixo — aja Jesu pe.

¹⁴ Kuja, 5.000 sawa'e ta a'ep ixo nahã my. Sawa'e ta jõ manga rahã, aja hetaha ta ixo nahã my. Pe, Jesu pandu:

—Amõ koty koty ngã ke pemujy'ar. Ko 50 hetaha nahã. Se amõ 50 nahã. Paite amõ 50 nahã. Aja pame katu te. “Pewapyk” aja pepandu ngã pe — aja jumu'eha ta pe.

¹⁵ Pe, aja jumu'eha ta mujy'ar. Upa ngã pe pandu:

—Pewapyk — aja riki.

Pe, wapyk. Se 50 hetaha. Se amõ 50. Paite amõ 50. Aja pame katu te. ¹⁶ Pe, mbeju ke Jesu pyhyk. Pira ka'ë amõ. Ywa rehe ma'ã. Pe, pandu:

—Ne jõ riki katu te me'ë ke. Jande mi'u ke jande pe nde eremuwyer katu — aja Tupã pe.

Pe, mbeju mopok. Ame'ë ke jumu'eha ta pe me'ë. Pira ka'ë mupen tĩ. Ame'ë ke me'ë tĩ. Pandu:

—Ngã pe peme'ë me'ë peraho — aja Jesu.

¹⁷ Upa ngã u'u. Uhyk ngã u'u. Pyta we ame'ë ke jumu'eha ta matyr matyr. Wasãkã pe matyr. Kuja, awa py mokõi wasãkã mutyryhem.

Jesu rehe har Petu pandu

(Matéu 16.13-19; Mak 8.27-29)

¹⁸ Pe, amõ rahã, Tupã namõ jeje Jesu pandu u'am. Jumu'eha ta uhyk uwyr ehe. Jesu pandu:

—Ihẽ rehe har ngã pandu rahã, myja pandu my? — aja jumu'eha ta pe.

¹⁹ Ame'ë ta pandu:

—Kuja amõ ta: “Juã mujahukiha nde” aja je. Amõ ta: “Eri nde. Ymanihar Tupã je'ëha pandu me'ë ke” aja je tĩ. Amõ ta: “Amõ ymanihar Tupã je'ëha pandu ame'ë ke kwera katu uhem. Ame'ë ke nde” aja je tĩ — aja Jesu pe.

²⁰ A'e pandu:

—Pehẽrahã! Myja ihẽ rehe har pekwa my? — aja jumu'eha ta pe.

Petu pandu:

—Nde riki Kirisutu! Kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ë ke nde — aja Jesu pe.

Manõha rehe har Jesu pandu

(Matéu 16.20-23; Mak 8.30-33)

²¹ Pe, Jesu pandu:

—Kirisutu ihẽ. Kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ë ke ihẽ. Ame'ë rehe har amõ ta pe pepandu ym te — aja jumu'eha ta pe.

²² A'e pandu tĩ:

—Awa ihẽ tĩ. Tupã je'ëha rupi ajur. Ko apandu pehẽ pe. Ihẽ ke amõ ta mahy hũ ta. Jundéu awa tamũi ta putar ym te ihẽ ke tĩ. Jundéu awa tama'e pa'i keruhũ aja tĩ. Moise je'ëha mu'e ame'ë ta aja tĩ. Ihẽ ke putar ym te tĩ. Ihẽ ke amõ ta. Pe, mokõi aker rahã, ihẽ ke Tupã mukwera katu ta muhem — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Jesu kotyhar ta ke

(Matéu 16.24-28; Mak 8.34-9.1)

²³ Upa ngā pe Jesu pandu:

—Ihē namō amō ixo tar katu rahā, ima'e putariha ke hijar ta me'ē te'e. Pe, Tupā putar ame'ē ke ma'ema'e ta me'ē te'e. Wera rahā pame katu te ima'e putariha ke mananim ta me'ē te'e tī. Pe, ihē namō tapijar te'e we oho ta me'ē te'e. ²⁴ Amō manō tar ym. A'erehe a'e pandu nai: “Anī. Jesu rehe ajurujar ym ihē” aja. Aja rahā, Tupā namō ixo ym te ta. Ihē rehe amō jurujar katu, a'erehe a'e ke amō ta jukwa. Aja rahā, Tupā namō aja te'e ta a'e ixo. ²⁵ Kome'ē wyw keruhū pe ma'e katu ame'ē ke heta te hū ihī. Upa ame'ē ke amō pyhyk. Matyr hū tī. Pe, manō rahā, Tupā namō ixo ym te ta. Aja rahā, marā ka ym katuha.

²⁶ —Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē ngi amō huxī rahā, ihē ruxī ta ingi tī. Ihē amu'e ame'ē ke ngi amō huxī rahā, ame'ē sawa'e ngi ihē ruxī ta tī. Ihē ajywyr rahā, ihē ruxī ta ingi. Katu te ha namō ihē ajywyr ta. Papama'e katu te ha namō ajywyr ta tī. Ima'e je'ēha rahoha tama'e katu te ha namō ajywyr ta tī. Arahā ihē ngi huxī ame'ē ta ngi ihē ruxī ta tī. ²⁷ Pesarahā! Apandu pehē pe! Ihē riki kapitā keruhū te. Amē'ē ke pehē ngi har amō ta usak ta. Ixuwe katu ixo rahā, usak ta, manō ym we ta rī — aja ngā pe Jesu pandu.

Moise namō Jesu pandu. Eri namō pandu tī.

(Matéu 17.1-13; Mak 9.2-8)

²⁸ Upa ame'ē ke Jesu pandu rahā, kuja a'e ukwer nahā my, awa po wajar mokōi. Pe, wyw'ā keruhū pe oho. Petu ke raho. Juā amō tī. Tīan amō tī. Tupā namō pandu oho. ²⁹ Pe, Tupā namō pandu u'am rahā, huwa ke amō koty uwak oho. Ima'e mundeha ke ituwyr te hū. ³⁰⁻³¹ Pahar ywa pe har weraha namō mokōi sawa'e ta uhem. (Wera te hū rahā, Tupā pete'e ixo aja mujekwa katu.) Ko ymanihar te Moise ke uhem. Ymanihar te Eri amō tī. Jesu namō a'eta pandu pandu u'am. Kuja a'eta pandu inamō:

—Jerusarē ok ta pe nde eremanō ta. Aja Tupā putar ame'ē ke nde erema'e ta — aja Jesu pe.

³² Petu ta riki ukwer katu te. Pe, upak rahā, Jesuma'e katu te ha rehe a'eta usak. Mokōi sawa'e ta inamō pu'am u'am, ame'ē ke rehe a'eta usak tī. ³³ Pe, mokōi sawa'e ta oho ixo ingi rahā, Jesu pe Petu pandu:

—Sawa'e! Ko jande johu jaxo, a'erehe katu tiki. Pehē mahapyr pe mahapyr xipa ke jamujā ta. Ko nde pe amō. Moise pe amō tī. Eri pe amō tī. (Aja rahā, amō we pepyta we ta my) — aja Petu Jesu pe.

Ukwa ym ma'e panduha ke, a'erehe aja Petu pandu.

³⁴ Pe, Petu pandu u'am rahā, ywa takāxīha uhyk a'eta rehe. Takāxīha rysāha uhyk a'eta rehe. Pe, ywa takāxīha pe mokōi sawa'e ta ixo oho rahā, Petu ta kyje. Usak ame'ē ke ngi kyje. ³⁵ Pe, ywa takāxīha ngi panduha uwyr. Kuja:

—Ko riki ihē ra'yr. Katu asak ame'ē ke a'e. Ihēma'e ke a'e. A'e pandu ame'ē ke rehe pehendu katu — aja.

³⁶ Panduha putu'u rahā, jeje Jesu ixo. Upa usak ame'ē ke amō ta pe Petu ta pandu ym te. Arahā pandu ym te rī.

Kurumī py'a rehe ājā ihī

(Matéu 17.14-18; Mak 9.14-29)

³⁷ Ame'ē ku'ē rahā, wyw'ā keruhū ngi Jesu ta wyjy oho. Wyjy uwyr ixo rahā, heta ngā uhyk ixoty. ³⁸ Heta ame'ē ta ngi har amō sawa'e pukái Jesu pe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Apandu nde pe. Ihē ra'yr rehe esarahā! Petēihar ke a'e. ³⁹ Ipy'a rehe ājā ihī rahā, pahar ahem ahem a'e. Mumanō manō a'e ke reko tī. Aja rahā, juru ke tyjúi hū. A'e ke mahy hū tī. Pe, he'ō te rahā, uhem oho ingi. ⁴⁰ Ne namō jumu'e ixo ame'ē ta pe ihē apandu hū: “Ājā ke pemuhem pemondo ingi” aja riki. Anī. Marā ka ym muhemiha — aja Jesu pe.

41 A'e pandu:

—Mā! Apo pehē pexo ame'ē ta! Mā! Tupā pyrātāha rehe pejurujar ym! Katu ym aja. Aja te'e pehē namō ihē axo ym ta. Pejurujar ym ha namō aja te'eha ihē py'ahu te'e ahendu. Anī. Aja ym ta — aja ngā pe.

Pe, sawa'e pe pandu:

—Nde ra'yr ihē pe erur — aja ipe.

42 Pe, kurumī uwyr ixo rahā, a'e ke ājā ityk. Ywy rehe ityk. Pe, mumanō manō hū. Ājā pe Jesu pandu:

—Ehem eho ingi — aja.

Pe, uhem oho. Aja mukatu, pe, ipái pe raho. 43 Tupāma'e pyrātāha rehe har ngā pandu:

—Mā! Katu tiki! Katu hū — aja.

Manōha rehe har Jesu pandu tī

(Matéu 17.22-23; Mak 9.30-32)

Jesu ma'eha rehe har ngā pandu pandu ixo rī:

—Mā! Katu te me'ē a'e my! — aja.

Arahā jumu'eha ta pe Jesu pandu:

44 —Ko ihē apandu ame'ē ke pehē py'a pe pekwa pekwa pexo. Aja rahā, peharái ym ta. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Pesarahā! Ihē rehe ihē ruwajan ta ke amō muhyk ta wérur — aja riki.

45 Anī. Ame'ē panduha ke jumu'eha ta ukwa ym. Mujekwa ym Jesu, a'erehe ukwa ym. Jumu'eha ta kyje ingi, a'erehe ame'ē rehe har pandu ym we ipe tī.

Katu te ame'ē rehe har

(Matéu 18.1-5; Mak 9.33-37; Siri 2.3-5; 1 Petu 3.4; 1 Petu 5.5)

46 Jumu'eha ta je'ē je'ē hū a'eta jupe u'am:

—Jande ngi har awa riki katu te ame'ē ke my? — aja a'eta jupe.

47 Ame'ē ta ukwa ukwa u'am ame'ē ke Jesu ukwa rahā, ta'yn ke pyhyk. Pe, hake mupu'am. 48 Pandu:

—Kome'ē ta'yn ke hok pe mupyta katu. Ihē kotyhar ke, a'erehe pandu ipe: “Ko nde erejur katu. Ihē rok pe pyta katu” aja. Aja rahā, ihē ke hok pe mupyta katu tī, ame'ēja saka tī. Ihē pe: “Ko nde erejur katu” aja pandu rahā, ihē pái pe: “Ko nde erejur katu” aja pandu tī, ame'ēja saka tī. Ihē ke ihē pái muwyr ame'ē ke ihē. Pehē ngi har amō kuja ukwa: “Katu ym ame'ē ke ihē” aja ukwa. Aja rahā, ame'ē ke katu te aja Tupā ukwa — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Ehe katu ame'ē rehe har

(Mak 9.38-40)

49 Juā pandu:

—Sawa'e! Paite amō sawa'e rehe jasad. Ame'ē riki nde je'ēha rupi ājā ta ke muhem katu mondo, ngā py'a ngi. Jande namō ixo ym a'e, a'erehe japandu ipe: “Anī. Mā peja ym. Jesu je'ēha rupi ājā ta ke emuhem ym emondo” aja sawa'e pe jande japandu — aja Jesu pe.

50 Pe, Juā ta pe Jesu pandu:

—Anī. Aja ym pepandu ipe. Amō riki pehē ruwajan aja ym rahā, pehē rehe katu ame'ē ke a'e — aja Juā ta pe.

Jesu ke amō ok ta pe har ta putar ym

51 Ywa pe Jesu ke Tupā mujywyr ta, ame'ē angaha ke rehe uhyk tate rahā, Jesu pandu:

—Jerusarē ok ta pe ihē aho ta kŷ — aja.

Pe, ixoty oho ixo. 52 Amō sawa'e ta ke mondo py. Pe, sawa'e ta oho. Samari ywy pe amō ok ta ihī. Ame'ē pe oho. (A'ep Jesu rehe ukweriha renda

ke mukatu oho.) ⁵³ Anĩ. A'ep pe har ta putar ym. (Jesu riki jundéu awa ke, a'erehe putar ym.) Jerusarē ok ta jaxer aja a'ep pe har ta ukwaha naĩ. Jerusarē ok ta pe Jesu oho ixo, aja a'ep pe har ta ukwa, a'erehe putar ym tĩ. ⁵⁴ Ame'ē ke Tian ukwa rahā, Jesu pe pandu. Juā aja tĩ. Jumu'eha ta ke mokōi. Kuja pandu:

—Sawa'e! Ame'ē ok ta pe har ta ke tata mai ta my. (Nde ke putar ym ame'ē ta ke a'eta.) Ywa ngi tata keruhū ke japandu ta. Aja nde ereputar my? — aja Jesu pe.

⁵⁵ Jesu uwak rahā, pandu a'eta pe:

—Anĩ. Peja ym! — aja Tian ta pe.

⁵⁶ Pe, amō ok ta pe Jesu ta oho.

Jesu namō amō ta oho ta tipe

(Matéu 8.18-22)

⁵⁷ Pe, a'eta oho ixo rahā, amō sawa'e pandu ipe:

—Nde ereho ame'ē pe ne namō ihē aho ta kŷ tĩ — aja Jesu pe.

⁵⁸ A'e pandu ipe:

—Hokwar rupi so'o ukwer. Haity pe ma'ewyra ta ukwer tĩ. Ihē anĩ. Awa ihē tĩ. Tupā je'ēha rupi ajur. Pesarahā! Ihē akeriha renda nixói — aja ipe. (Aja rahā, inamō oho rahā, hok te nixói ta, aja mujekwa katu. Sawa'e jetehar te oho ta my, ame'ē ke Jesu manga, a'erehe aja pandu.)

⁵⁹ Amō sawa'e pe Jesu pandu:

—Ihē namō eho — aja ipe.

Sawa'e pandu:

—Sa'e! Anĩ we rĩ. Ihē rok pe ajoywyr we ta rĩ. Papa manō rahā, ihē riki ajyтым ta. Arahā jō ne namō ihē aho ta kŷ — aja Jesu pe.

⁶⁰ A'e pandu:

—Anĩ. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta manō aja saka ixo. Ame'ē ta riki manō te ame'ē ke jyтым ta. Ne anĩ. Ihē namō ejur apo 'y. “Tupā kotyhar ta aja pemuruwak” aja epandu eho apo 'y — aja sawa'e pe.

⁶¹ Amō sawa'e pandu:

—Sa'e! Ne namō ihē aho ta kŷ. Kuja py ta rĩ. Ihē rok pe aho we ta rĩ. Papa ta pe ihē apandu ta: “Ihē aho ta kŷ” aja ta. Upa rahā, ne namō ihē aho ta kŷ — aja Jesu pe.

⁶² A'e pandu ipe:

—Mandi'y ke purure pe amō jyтым rahā, hok pe purure mujywyр jywyр ym. Kupixa pe pyta. Aja Tupā rehe har amō pandu pandu oho rahā, hok pe jywyр jywyр oho rahā, katu ym tiki. (Jywyр jywyр rahā, ihē namō oho te ta, aja mujekwa ym. Katu ym aja) — aja Jesu pandu.

10

Kuja, 72 sawa'e hetaha ta ke Jesu mondo

¹ Ajame'ē ke amō heta sawa'e ta pe Jesu pandu: “Ihē koty pejur. Ihēma'e ta ke pehē pexo” aja riki. Jesu jandema'e sawa'e te. Kuja, 72 sawa'e ta ke jo'ok. Ame'ē ta ke jumokōi mokōi pame katu te mondo. Jesu oho ta ame'ē rupi ame'ē ta ke mondo py. Ok ta rupi mondo. Awa renda rupi mondo tĩ.

² Ame'ē ta pe pandu:

—Heta tē hū ngā ixo. Ihē rehe har pandu oho ame'ē ta anĩ. Heta ym. A'erehe Tupā namō pepandu. “Sawa'e te! Ne je'ēha pandu oho ame'ē ta ke emondo. Heta emondo. Aja rahā, nde koty ngā py'a ke ame'ē ta muruwak ta” aja Tupā pe pepandu. ³ Peho apo 'y. Pesarahā! Arapuharan rehe jangwate usak rahā, marā ka ym arapuharan ujan oho ingi. Arapuharan ta aja saka pehē. Pehē ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mahy tar katu tĩ. (Arapuharan

ke jangwate pyhyk, ame'ēja saka.) A'erehe peta kŷ. ⁴ Te'e peho. Peho rahā, tamatarer ryru peraho ym. Ma'e ryru pehē kupe pe peraho ym tī. Mokōi pehē py rehe har peraho ym tī. Peho pexo rahā, i' i' atu pehē rehe uhyk ame'ē ta namō pepyta ym. Pahar peasa peho. ⁵ Amō rok pe pehyk rahā, pepandu py: “Mā peja kome'ē rok pe har ta rehe Tupā usak katu” aja. ⁶⁻⁷ Pe, ok jar pandu: “Katu. Ko pejur katu! Se pepyta” aja rahā, Tupā usak katu ta ehe. Ame'ē rok pe jō pepyta katu. Pehē mi'u ke ok jar me'ē. Ame'ē ke pe'u katu. Parakyha pe ma'e ke ijar me'ē me'ē katu. Aja ihēma'e parakyha ke pehē, a'erehe pehē pe ijar werur ame'ē ke pe'u katu. Amō amō rok pe pehē mi'u pekekar ym peho.

—Anī. Ok jar putar ym rahā: “Katu. Ko pejur katu. Se pepyta” aja ym pandu rahā, peho ingi. Katuha pepandu ame'ē ke pehē rehe jywyr ta, ame'ēja saka. Pehē rehe Tupā usak katu ta.

⁸—Amō ok ta pe peho, pe, a'ep pe har ta mupyta katu rahā, ma'e ke pehē pe ngā werur ame'ē ke pe'u katu. ⁹ A'ep ahy ixo ame'ē ta ke pemukatu. A'ep pe har ta pe pepandu tī: “Tupā koty pehē py'a ke pemuruwak. Aja rahā, Tupā pandu ta: 'Ihē kotyhar ta ke pehē apo 'y' aja Tupā pandu” aja ngā pe pepandu.

¹⁰—Pe, amō ok ta pe peho, pe, a'ep pe har ta pehē ke mupyta ym rahā, ok ta pyter pe peho. A'ep pepandu: ¹¹ “Pehē ok ta rupi jawata rahā, ywyku'i jande py rehe pyta rāi. Pesarahā! Ame'ē ke jajuhyk apo. Aja rahā, kuja pehē py'a rupi pekwa katu pe'am. Tupā pandu: 'Ihē kotyhar ta aja pemuruwak apo' aja rikī. Anī. A'e ke peputar ym” aja ok ta pe har ta pe pepandu.

¹²—Apandu pehē pe. Kome'ē ywy keruhū pe har ta ke Tupā mupyrara rahā, Sondo ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta tī. (Ymanihar te jaxer ma'ema'e ame'ē ta ke a'eta, a'erehe mupyrara ta.) Pe, pehē ke mupyta ym apo. (Ame'ē ta Tupā muwyr ame'ē ke putar ym. Ihē rikī Tupā muwyr ame'ē ke ihē.) A'erehe ame'ē ok ta pe har ta ke Sondo ok ta pe har ta 'ar koty te we Tupā mupyrara hū ta — aja 72 mondo ame'ē ta pe Jesu pandu.

*Amō ok ta pe har ta Jesu rehe jurujar ym
(Matéu 11.20-24)*

¹³ A'e pandu tī:

—Korasī ok ta pe har ta! Mā! Māte hū pehē ke Tupā mupyrara ta tī. Mesái ok ta pe har ta! Pehē aja tī. Māte hū pehē ke Tupā mupyrara ta tī. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke heta hū pehē ruwa koty ihē ama'ema'e tipe. (Anī. Ihē rehe pejurujar ym.) Pehē ruwa koty ihē ama'ema'e ame'ē ke ymanihar Tir ok ta pe ihē ama'ema'e ta tipe rahā, a'ep pe har ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar ta tipe. Pan xuru aja me'ē ma'e mundeha ke munde ta tipe. (Aja pyaiha ke mujekwa ta tipe.) Aja Tupā koty ipy'a ke muruwak, aja mujekwa ta tipe tī. Tatimbuk ke iākā rehe ombor ta tipe tī. (Aja pyaiha ke mujekwa ta tipe tī.) Ymanihar Sinō ok ta pe har ta aja tī. (Pyaiha ke mujekwa ta tipe tī.) Ma'e ka'u te'eha ke hijar ta tipe tī. Tupā koty a'eta py'a ke muruwak aja mujekwa ta tipe tī.

¹⁴—Ko ihē apandu. Ngā ke Tupā mupyrara rahā, Tir ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta. Sinō ok ta pe har ta aja tī. Ame'ē ok ta pe har ta 'ar koty te we Korasī ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta. Aja Mesái ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta tī. ¹⁵ Kapana'ū ok ta pe har ta! Kuja: “Jande anī. Katu te jande” aja pekwha naī. Upa pehēma'e ok ta ke Tupā mukanim ta tī — aja Jesu pandu.

¹⁶ Jumu'eha ta pe pandu:

—Pehē rehe amō hendu katu rahā, ihē rehe hendu katu tī. Pehē ke amō putar ym rahā, ihē ke putar ym tī. Ihē ke amō putar ym rahā, ihē pái ke putar ym tī. Ihē ke ihē pái muwyr. A'e ke putar ym tī — aja Jesu pandu.

(Upa Jesu pandu rahā, kuja 72 sawa'e ta pandu oho. Tupā je'ēha ke pandu oho.)

*Kuja, 72 sawa'e ta jywyr uwyr
(Apokarip 21.27)*

¹⁷ Ok ta rupi upa pandu oho rahā, kuja 72 sawa'e ta jywyr uwyr, Jesu rehe. Hury riki ame'ē ta. Jesu pe a'eta pandu:

—Sawa'e! Pesarahā! Ājā ta riki jande rehe hendu katu tī! Nde je'ēha rupi japandu: “Ehem eho ngā py'a ngi” aja. Aja rahā, ājā ta uhem katu oho — aja Jesu pe.

¹⁸ A'e pandu:

—A'e tŷ! Satana rehe asak a'am rahā, pyrātāha kanim ingi. (Ājā ramūi a'e.) Ame'ē ke rehe ihē asak. Ywa ngi Tupā weraha, aja pahar pyrātāha kanim ingi. A'erehe ājā ta ke pemuhem pemondo ngā py'a ngi. ¹⁹ Pesarahā! Ihēma'e pyrātāha ke pehē pe amondo, a'erehe mbói ta rehe pepyrū, pe, su'u rahā, ahy ym pehē pe. Jawajyr ta rehe aja tī. Pepyrū, pe, jupi rahā, ahy ym pehē pe tī. Satanama'e pyrātāha ke aja tī. (Ājā ramūi a'e.) Pehē ke mahy ym ta tī. Pehē ke mahy ym te ta ma'e ke. ²⁰ Ājā ta pehē rehe hendu katu. Ame'ē rehe pehē rury katu. Amō we tī. Tupā kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē rer ke Tupā mapyk. Ima'e paper rehe mapyk. Ywa pe ame'ē ke ihī. A'erehe i'ar koty te we hū pehē rury katu te pexo — aja 72 sawa'e ta pe Jesu pandu.

*Jesu huryha ke
(Matéu 11.25-27; Matéu 13.16-17)*

²¹ Upa 72 sawa'e ta pe Jesu pandu rahā, Jesu rehe Tupā'ā ihī katu te. A'erehe hury katu te a'e. Pe, Jesu pandu:

—Papa! Ywa pe har ta kapitā keruhū ke nde! Kome'ē ywy keruhū pe har ta kapitā keruhū ke nde tī. “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja nde pe apandu. “Akwa katu te ame'ē ke ihē” aja pandu ame'ē ta pe nema'e pyrātāha ke nde eremujekwa ym. “Ihē riki ajumu'e katu te ame'ē ke ihē” aja pandu ame'ē ta pe nde eremujekwa ym tī. Ta'yn ta aja ihēma'e jumu'eha ta. Upa katu te ukwa ym. Ame'ē ta pe nema'e pyrātā te ha ke nde eremujekwa katu. A'erehe apandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja nde pe. Papa! Jetehar te ke. Nde ereputar, a'erehe aja nde eremujekwa katu — aja Tupā pe Jesu pandu.

²² Pe, ngā pe pandu:

—Upa katu te ma'e ke ihē pe ihē pái mujekwa katu. A'erehe upa katu te ihē akwa katu. Ihē rehe har ukwa ym awa. Ihē pái jō ukwa katu te ihē rehe har. Ihē pái rehe har ukwa ym awa. Ihē jō akwa katu te ehe har. Ta'yr ke ihē. Pe, amō ta pe ehe har ihē amujekwa tar katu, ame'ē ta jō ukwa katu te ehe har tī — aja Jesu pandu.

²³ Pe, jumu'eha ta jeje ixo rahā, hake Jesu oho. Pandu:

—Pehē rury katu ame'ē ta ke pehē! Ihē ama'ema'e ame'ē rehe pesak katu, a'erehe pehē rury katu pehē. ²⁴ Apandu pehē pe. Ihē ama'ema'e ame'ē ke rehe pehē atu pesak katu. Ame'ē rehe heta ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta usak tar katu tī. Marā ka ym usakiha. (Arahā se ihē nixói.) Heta ymanihar kapitā keruhū ta aja tī. Usak tar katu tī. Pehē riki ihē je'ēha rehe pehendu, ame'ē rehe ymanihar ta hendu tar katu tī. Marā ka ym henduha. (Arahā se ihē nixói tī.) Pehē anī. Pehendu, a'erehe pehē rury katu ame'ē ta ke pehē — aja Jesu pandu.

*Samari ywy pe har sawa'e rehe har
(Matéu 22.34-40; Mak 12.28-34)*

²⁵ Pe, amō sawa'e uhyk uwyr ehe. Moise je'ēha ke mu'e ame'ē ke a'e. Jesu ukwa katuha ke a'e manga tipe. Ame'ē ke mujawy tar katu, a'erehe pandu:

—Sa'e! Ngā mu'eha nde. Myja ma'e ke ihē ama'e rahā, ihē ke Tupā muhā katu ta my — aja ipe.

²⁶ Jesu pandu ipe:

—Moise mupinim ame'ē ke rehe nde eresak. Ame'ē mujekwa katu. Myja nde erema'e rahā, nde ke Tupā muhā katu ta. Ame'ē pehī. Myja nde erekwa my? — aja sawa'e pe.

²⁷ Sawa'e pandu:

—Kuja panduha ihī. Tupā riki jandema'e sawa'e te! Nde erepy'a katu te ehe.

Tupā rehe nde py'a nde eremoī moī ehe rahā, epy'a katu ehe.

Ehe har nde erekwa erekwa erexo rahā, epy'a katu ehe tī.

Upa nema'e pyrātāha namō ma'e ke nde erema'e rahā, epy'a katu ehe tī.

Upa nde erekwa katuha namō epy'a katu ehe tī.

Nde juehe nde erepy'a katu, aja ne namō ixo ame'ē rehe epy'a katu tī — aja Jesu pe pandu.

²⁸ A'e pandu:

—A'e tī. Aja ema'e eho. Aja rahā, nde ke Tupā muhā katu ta — aja sawa'e pe.

²⁹ Pe, sawa'e riki katu ame'ē ke a'e aja mujekwa tar katu, a'erehe Jesu pe pandu:

—Awa rehe ihē apy'a katu ta me'ē te'e my? — aja sawa'e.

³⁰ (Pe, amō rehe a'e ipy'a katu ta me'ē te'e, ame'ē rehe har Jesu mujekwa tar katu.) A'erehe kuja sawa'e pe Jesu pandu:

—Jerusarē ok ta ngi amō sawa'e uhem oho. Jundéu awa ke a'e. Jeriko ok ta pe oho ixo. Arahā a'e ke ma'e mukanīha ta pyhyk. Upa ima'e ke ame'ē ta mukanim raho. Nupā hū tī. Tate jukwa. Pete'e tūi 'y.

³¹ —Arahā ame'ē pe rupi jundéu awa tama'e pa'i oho ixo tī. Sawa'e rehe usak rahā, asa oho. Xupe 'ar rupi asa oho. ³² A'engi amō sawa'e oho ixo tī. Pa'ima'e miasu ke a'e. Jundéu awa ke a'e tī. Sawa'e rehe usak rahā, ixoty usak oho. Pyrara usak tar ym ehe, a'erehe upa usak rahā, xupe 'ar rupi asa oho tī.

³³ —Pe, amō sawa'e ame'ē rupi oho ixo tī. Samari wyy pe har ke a'e. (Jundéu awa aja ym ame'ē ke a'e. Samari wyy pe har ta ke jundéu awa putar ym. A'erehe huwajan aja saka.) Sawa'e rehe uhyk oho tī. Usak ehe rahā, pyrara usak ehe. ³⁴ Hake oho. Pirokiha rape rehe puhā moī. Ame'ē ke pukek tī. Pe, ima'e hymba 'ar pe mondo, jumen 'ar pe. Aja amō ukweriha renda pe raho. A'ep usak katu we ehe rī. ³⁵ Ku'ē rahā, hyru ngi tamatarer ke muhem. Mokōi wera rahā, wetep paraky, ame'ē hepyha jo'ok. Ame'ē ke ukweriha renda jar pe me'ē. Pandu ipe: “Ko riki tamatarer ihī. Kome'ē namō sawa'e rehe esak katu kī. Amō we sawa'e mukatuha rehe puhā moī erejo'ok rahā, ame'ē ke upa nde pe ihē amujywyr ta kī. Koropi ajywyr rahā, amujywyr ta nde pe, a'erehe sawa'e mukatuha rehe esak katu tī” aja ijar pe samari wyy pe har pandu — aja Jesu pandu.

³⁶ Ame'ē panduha upa rahā, sawa'e pe Jesu pandu:

—Apo myja nde erekwa my? Mahapyr sawa'e ta usak ehe, ma'e mukanīha ta nupā ame'ē ke rehe. Mahapyr sawa'e ta ngi har awa ipy'a katu ehe my? — aja Moise je'ēha mu'e ame'ē ke pe pandu.

³⁷ A'e pandu:

—Raho ame'ē ke pyrara usak ehe. (Samari wyy pe har ke.) A'e riki ipy'a katu te — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—A'e tÿ. Eho tĩ. Aja nde tĩ. (Nde ruwajan aja ame'ë rehe epy'a katu kÿ) — aja sawa'e pe.

Mar rehe Jesu usak oho. Mari rehe usak oho tĩ.

³⁸Pe, jumu'eha ta namō Jesu oho ixo rahā, amō ok ta pe uhyk oho. A'ep amō kūjā ixo. Her Mar. Hok pe Jesu ta ke mupyta katu. ³⁹Ianam inamō ixo tĩ. Her Mari. Jesu py rake wapyk uĩ. A'ep Jesu mu'e ame'ë ke rehe hendu uĩ. ⁴⁰Mar anĩ. Ma'e ke mupupur hũ a'eta pe ixo. A'erehe ipy'a ahy tate. (Mari mupupur ym uwy, a'erehe ipy'a ahy tate ehe.) Pe, Jesu rake oho rahā, pandu ipe:

—Sawa'e! Ihē namō ihē anam mupupur ym. Ihē jō riki ma'e ke amupupur axo. Aja katu nde pe my? Epandu ipe: “Inamō ma'e emupupur eho” aja Mari pe — aja Mar pandu.

⁴¹Pe, Jesu pandu ipe:

—Mar! Heta ame'ë ta rehe nde erejumupyai te'e hũ erexo. Nde py'a ahy tate tĩ. ⁴²Peteihar ma'e ke jō nde eremupupur rahā, katu tiki. (Ma'e ke ja'u ame'ë ke upa harái ta ngā.) Mari anĩ. Ihē je'eha rehe hendu tar katu uĩ. Ame'ë je'eha ke Mari harái ym ta. Ame'ë ke katu te ame'ë ke — aja Mar pe Jesu pandu.

11

Tupā namō amō pandu pandu katu ame'ë rehe har

(Matéu 6.9-15; Matéu 7.7-11; Mak 11.24; Ruk 18.1; 1 Tesaron 5.17)

¹Amō renda pe Tupā namō Jesu pandu pandu u'am. Upa pandu rahā, jumu'eha ta ngi har peteĩ pandu ipe:

—Sawa'e! Myja Tupā namō japandu ta my? Ame'ë ke jande ke emu'erahā! Ima'e jumu'eha ta ke Juā mujahukiha mu'e, aja jande ke emu'e tĩ — aja Jesu pe.

²Pe, a'e pandu:

—Kuja Tupā namō pepandu:

“Jande pái keruhũ! Nde rehe har amō hendu rahā, mā peja pandu: ‘Mā katu te’ aja.

Nema'e jete har te ke rehe upa katu te awa ta hendu katu, ame'ë angaha ke rehe ihē aharō hũ axo.

³Jande mi'u wera rahā pame katu te emuwyr.

⁴Ma'e ka'u te'eha ke jande pe amō ta ma'e rahā, ame'ë ta rehe jande py'a jamujwyr.

Aja jande rehe nde tĩ. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e. Ame'ë rehe japyai.

Aja rahā, jande rehe nde py'a emujwyr katu tĩ.

Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e tar katu rahā, ame'ë ke jande py'a ngi emukanim. (Aja rahā, jama'e ym ta)” aja pepandu ipe — aja Jesu mu'e.

⁵Pe, jumu'eha ta ke mu'e tĩ. (Tapijar te'e we Tupā namō pandu pandu ta me'ë te'e, aja mu'e.) A'erehe kuja pandu:

—Pesarahā! Pehē ngi har peteĩ riki ehe katu ame'ë rok pe oho. Pytun pyter pe oho. Pandu ipe: “Sa'e! Ne mi'u ihē pe emuwyr te'e rĩ. ⁶Ihē rehe katu ame'ë ke uhyk ramō te uwy. Paite ngi uhyk uwy. Myahy hũ a'e. Nixó te ihēma'e ke apo. Ma'e ke ym ihē ame'ë ipe” aja ipe. ⁷Pesarahā! Kuja a'e pandu nahā my.

Kapy ngi je'eha ke ehe katu ame'ë pe pandu: “Apo anĩ ta. Hukwen ke jykynda u'am. Ihē anino aju. Ta'yn ta aja tĩ. Marā ka ym apu'amiha. Marā ka ym nde pe ihē mi'u ihē ame'ëha rĩ” aja pandu my. ⁸Anĩ. Pesarahā! Aja ym ta. Aja pandu ym. Ihē apandu pehē pe. Ehe katu ame'ë ke a'e, a'erehe pahar pu'am ta my? Anĩ. A'e riki i'i pandu pandu hũ u'am. Huxĩ ym panduha. A'erehe pu'am ta. Upa pandu ame'ë ke me'ë ta ipe.

9—A'erehe ihē apandu pehē pe. Aja Tupā tī. Ma'e ke Tupā namō pepandu. Pe, ame'ē ke a'e muwyr ta pehē pe. (Tupā namō pepandu rahā, aja tī.) Pekekar, ame'ēja saka tī. Pe, Tupā muwyr rahā, pemahem, ame'ēja saka. (Amō rok pe pexe tar katu rahā,) pehē po penupā nupā. Pe, hukwen ke ijar pirar. (Tupā namō pepandu pandu rahā, ame'ēja saka.) Pehē po penupā nupā, ame'ēja saka. Inamō pepandu pandu rahā, pe, hukwen pirar ame'ēja saka tī. (Pirar rahā, pepandu ame'ē ke a'e muwyr ta pehē pe tī.)¹⁰ Upa inamō pandu ame'ē ta pe a'e muwyr ta kŷ. Amō kekar rahā, mahem ta kŷ. Ipo nupā nupā rahā, hukwen ke a'e pirar ta kŷ. Aja riki.

11—Pesarahā! Pehē namō ipái ta ixo. Pe, ta'yr pandu: “Papa! Pira ka'ē ihē a'u ta” aja. Aja rahā, mbói ke ipái me'ē ipe my? Anī. Aja ym. Pira ka'ē me'ē ta ipe. ¹² Pe, ta'yr pandu: “Papa! Sapukái pi'a ihē a'u ta” aja. Aja rahā, jawajyr ipái me'ē ipe my? Anī. Aja ym. Sapukái pi'a me'ē ta ipe tī. ¹³ Awa ta te'e pehē. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ame'ē ta ke pehē. Pehē ra'yr ta pe ma'e katu ame'ē ke peme'ē me'ē katu. Aja rahā, pehē 'ar koty te we ma'e katu ame'ē ke jande pái keruhū me'ē me'ē ta pehē pe. Ywa pe ixo ame'ē ke a'e. “Jande py'a rehe Ne'ā emuwyr” aja pandu ame'ē ta pe I'ā ke a'e muwyr katu ta — aja Jesu mu'e jum'u'eha ta pe. (Aja tapijar te'e we Tupā namō pandu pandu ta me'ē te'e, aja Jesu mu'e.)

“Mesembu” Satana rehe har (Ājā ramūi a'e)

(Matéu 12.22-30; Mak 3.20-27)

¹⁴ Amō sawa'e ke ājā muje'engai te'e. Ame'ē ājā ke Jesu muhem mondo ingi. Ājā uhem oho ingi rahā, sawa'e ma'e ke pandu pandu katu tī. Amō ta pandu: —Mā! Katu tiki! — aja hetaha ta pandu.

¹⁵ Amō ta anī. Jesu rehe har kuja pandu:

—Mesembu tiki. Ame'ē riki ājā tama'e kapitam. Ame'ē riki pyrātāha muwyr ipe, Jesu pe, a'erehe ājā ke a'e muhem katu mondo — aja a'eta pandu naī.

¹⁶ Jesuma'e pyrātāha ke amō ta manga tar katu. A'erehe ame'ē ta pandu ipe:

—Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ema'e apo. Aja rahā, ima'e pyrātāha ke Tupā muwyr nde pe, aja jakwa ta. Aja rahā, nde ke a'e riki muwyr, aja jakwa ta tī — aja Jesu pe.

¹⁷ Anī. Ame'ē ta ma'e ke ipy'a pe ukwa ukwa u'am ame'ē ke Jesu ukwa, a'erehe pandu:

—Anī ta. Pesarahā! Ywy pe har ta amō koty koty henda pe jy'ar. Aja jumai mai ixo ngā juehe rahā, pahar ngā jumumba ta ngā juehe. (A'erehe jumai mai ym ta ngā juehe.) Ok wyr pe har ta aja tī. Amō koty koty jy'ar, pe, jumai mai ixo a'eta juehe rahā, pahar jumumba ta a'eta juehe tī. (A'erehe jumai mai ym ta a'eta juehe.)¹⁸ Aja Satana kotyhar ta amō koty koty jy'ar, pe, jumai mai ixo ngā juehe rahā, marā ka ym ājā ta ixoha. Jumumba ta ngā juehe tī. Satanama'e pyrātāha namō ājā ke ihē amuhem amondo, aja pepandu rahā, ājā ta riki jumumba ta ngā juehe, aja pepandu. Anī. Aja ym.

¹⁹ —Pesarahā! Ājā ke ihē amuhem amondo. Pehē kotyhar ta aja tī. Ājā ta ke muhem mondo tī. Awama'e pyrātāha namō a'eta muhem mondo my? Satanama'e pyrātāha namō muhem mondo my? Anī. Aja ym. Aja rahā, ihē aja tī. Satanama'e pyrātāha namō aja ym tī. A'erehe pehē je'eha pejawy te'e aja pehē kotyhar ta riki mujekwa pehē pe. ²⁰ Jetehar te ke. Amō koty riki. Kuja. Tupāma'e pyrātāha namō ājā ta ke ihē amuhem amondo. Aja rahā, ihē riki kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē, aja pekwa katu ta me'ē te'e. Peharō katu pexo ame'ē ke.

²¹ —Sawa'e pyrātā hū ame'ē ke hok rehe usak katu rahā, parā te'e ta ima'e ke rehe ngā. Upa moī katu, kyse puku, itatakwar, hapar. Aja hok rehe usak katu. ²² Pe, i'ar koty te we sawa'e pyrātā ame'ē ke jumai uwyr ehe. Pe, upa muputu'u rahā, amō riki ijar moī katu ame'ē ke upa katu te raho, kyse puku, itatakwar, hapar. Ame'ē pe huwajan ke ijar muputu'u ta, aja ukwaha naī. Anī. Ame'ē ke i'ar koty te we pyrātā ame'ē ke upa raho. Pe, upa ma'e ke raho ame'ē ke amō ta pe me'ē me'ē. Inamō ixo ame'ē ta pe me'ē me'ē. (Aja ihē tī. Sawa'e pyrātā hū ame'ē ke Satana aja saka. Ihē riki i'ar koty te we pyrātā te hū ame'ē ke ihē. A'erehe a'e ke ihē amuputu'u katu. A'erehe ājā ta ke ngā py'a ngi ihē amuhem katu amondo.)

²³ —Ihē kotyhar aja awa ixo ym rahā, ihē namō jumai ame'ē ke a'e. Tupā koty ihē namō ngā ke amō mujy'ar ym rahā, amō koty muhāi mondo ame'ē ke a'e tī. Tupā ruwajan koty mujy'ar mondo a'e — aja Jesu pandu.

Sawa'e py'a rehe ājā jywyr oho

(Matéu 12.43-45)

²⁴ A'e pandu tī:

—Sawa'e py'a ngi ājā uhem oho rahā, awa nixói te ame'ē rupi wata wata ixo. Putu'uha renda ke kekar ixo. Mahem ym. A'erehe jupandu jupe: “Sawa'e py'a ngi ihē ahem ajur, ame'ē pe ajywywyr ta aho. Ihē rok aja ihē pe” aja jupandu. ²⁵ Pe, jywyr oho. Pe, uhyk oho rahā, hok pe nixói awa. Upa peir katu amō. Upa mukatu. Aja awa py'a ke. ²⁶ Ame'ē rehe usak rahā, amō ājā ta a'e oho piam. Awa po wajar mokōi hetaha a'e muhyk. Ame'ē ta riki i'ar koty te we jaxer ai ame'ē ke. Pe, muhyk rahā, sawa'e py'a rehe a'eta ixo oho. A'erehe ame'ē sawa'e māte jaxer ame'ē ke apo. Ājā peteī ixo rahā, katu ym. Apo heta ihī, a'erehe i'ar koty te we jaxeriha — aja Jesu pandu.

(Aja awa tī. Jeje ixoha jumukatu aja ixo tar katu. Anī. Tupā rehe jurujar ym. Nixói ma'e, ame'ēja saka. A'erehe i'i atu we rahā, ymanihar aja jywyr tī. Pe, jywyr rahā, i'ar koty te we jaxeriha.)

Hury te me'ē ke

²⁷ Pe, ame'ē pandu rahā, amō heta ame'ē ta pyter ngi kūjā pandu:

—Nde ke ipusu ngi muhem, ame'ē ke mā hury katu a'e. Ne māi ke. Nde ta'yn rahā, nde pe kamby me'ē, ame'ē māi mā hury katu — aja Jesu pe pandu.

²⁸ Pe, a'e pandu:

—A'e tī. Amō we tī. Tupā je'ēha rehe hendu. Pe, panduha aja ma'ema'e ame'ē riki i'ar koty te we hury katu ame'ē ke a'e — aja Jesu pandu.

Jesuma'e pyrātāha ke amō ta usak tar katu

(Matéu 12.38-42)

²⁹ Ngā hetaha juramā jy'ar ehe rahā, Jesu pandu:

—Mā pehē katu ym riki. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e, ame'ē ke rehe pesak tar katu. Aja rahā, Tupā riki ihē ke muwyr, aja pekwa ta aja pepandu tipe. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke amujesak ym ta pehē pe. Kūja jō amujekwa ta. Pira keruhū pusu pe mokōi Jon ukwer. Pe, jywyr. (Manō ym.) Aja ihē rehe har amujekwa ta pehē pe tī. ³⁰ Yman te Tupā je'ēha pandu ame'ē ke Jon. Pira keruhū pusu ngi Jon uhem rahā, nini ok ta pe har ta usak ehe rahā, a'e ke Tupā muwyr, aja ukwa katu. Aja ihē tī. Manōha ngi ihē akwera katu ahem rahā, ihē ke Tupā muwyr, aja pehē pekwa katu ta tī. Aja jō pehē pe amujekwa ta. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur.

³¹ —Yman rahā, ngā ke Tupā mupyrara ta. Arahā amō kūjā pu'am ta. Kapitā keruhū kūjā ke a'e. Pepaite ngi Saromā mu'e ame'ē ke rehe hendu uwyr kwe. A'erehe yman rahā, Tupā mupyrara rahā, ame'ē kūjā pandu ta:

"Jesu je'ēha rehe pehendū ym. Katu ym pehē" aja apo pehē pexo ame'ē ta pe pandu ta. Pepaite ngi kūjā uwyr. (Amō wata oho rahā, heta ukwer.) Warahy jurukwā koty ngi uwyr, iapyr koty ngi. Ukwa katuha namō ma'e ke Saromā mu'e ame'ē ke rehe kūjā hendu uwyr. Pesarahā! Ko ihē axo. Saromā 'ar koty te we ihē akwa katuha. Anī. Pehendū ym ihē je'ēha rehe. (A'erehe ymanihar ta 'ar koty te we pehē ke Tupā mupyrara ta.)

³² —Yman rahā, ngā ke Tupā mupyrara ta. Arahā Nini ok ta pe har ta pu'am ta. Jon pandu ame'ē ke rehe ame'ē ta hendu katu. Pe, ma'e kā'u te'ēha ma'ema'ēha kē hijar. Tupā koty ipy'a muruwak mondo. A'erehe yman rahā, Tupā mupyrara rahā, kuja pandu ta: "Jesu je'ēha rehe pehendū ym. Katu ym pehē" aja pehē pe pandu ta. Jon pandu ame'ē ke rehe Nini ok ta pe har ta hendu. Pesarahā! Ko ihē axo. Jon 'ar koty te we ihē katuha ke. Anī. Ihē je'ēha rehe pehendū ym. (A'erehe ymanihar ta 'ar koty te we pehē ke Tupā mupyrara ta) — aja Jesu pandu.

Amō ma'e weraha ke

(Matéu 5.15; Matéu 6.22-23)

³³ A'e pandu tī:

—Araparin ke amō muwera rahā, mukanim ym awa. Pander pe jupyk ym tī. Anī. Ywate henda 'ar pe moī. Pe, hok pe ixe uwyr ame'ē ta usak katu ma'e. Aja ihē amu'e ame'ē ke amukanim ym. Anī. Amujekwa katu ngā pe.

³⁴ Awa reha riki ma'e muwera aja saka. (Aja rahā, Tupā rehe har ukwa, a'erehe ixoha katu aja ixo katu.) Pehē reha katu rahā, pehē rete rupi wera katu, ame'ēja saka. (Aja rahā, Tupā putar aja pexoha katu, aja pexo katu ta.) Nde reha katu ym rahā, weraha nixói, ame'ēja saka. (Aja rahā, Tupā putar, aja ym pexo.) ³⁵ A'erehe apandu katu pehē pe. Pehē reha katu aja pexo. (Aja rahā, pexo ai te'e aja ym pexo.) ³⁶ Aja rahā, pehē rete rupi wera katu rahā, pytuniha nixói te rahā, upa katu te wera hū, ame'ēja saka. Nde rehe ma'e muwera, ame'ēja saka. (Aja rahā, aja te'ēha Tupā putar aja pexoha katu aja pexo katu te ta) — aja Jesu pandu.

Parise kotyhar ta rehe har Jesu pandu hū

(Matéu 23.1-36; Mak 12.38-40)

³⁷ Upa Jesu pandu rahā, parise pandu ipe:

—Ihē rok pe ma'e ke ja'u jaho rī — aja Jesu pe.

Pe, hok pe ixe oho. Pe, ma'e ngā u'uha renda pe wapyk oho. ³⁸ Pe, jundéu awa ramūi ta ukwaha aja ipo ke kutuk hū ym ha namō ma'e ke Jesu u'u uī. Ame'ē ke parise usak rahā, ipy'a pe ukwa ukwa uī:

—Mā! Jundéu awa ramūi ta ukwaha aja ipo ke kutuk ym a'e. Katu ym, aja akwa — aja parise jupe.

³⁹ Ame'ē ke Jesu ukwa, a'erehe pandu ipe:

—Pehē parise ta! Pehē riki paratuxī aja saka. Y amō u'uha aja tī. Paratuxī soroka ke jō pekutuk katu. Typyha ke anī. Aja pehē pিরer ke pekutuk katu. Pehē py'a anī. Juhyk aja ym pexo. Pehē py'a pe upa ma'e peka'u te'ēha pema'ēma'ēha ke pekwa pekwa pexo. Amō ta ke pemahy hū tar katu, ame'ē ke pehē py'a pe pekwa pekwa pexo tī. ⁴⁰ Pehē peka'u te'ē! Pehē rete ke Tupā mujā. Pehē py'a ke a'e mujā tī. (A'erehe pehē py'a juhyk, aja pexo ta me'ē te'e tī.) ⁴¹ Ima'e ym te ame'ē ta pe pehēma'e ke peme'ē me'ē. (Aja rahā, Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo, aja pemujekwa ta.) Aja rahā, pehē py'a ke juhyk aja pexo ta.

⁴² —Parise ta! Mā! Tupā mupyrara ta pehē ke. Tupā rehe pehē py'a pemoī moī. A'erehe ta'yr mi so' o rukwer pupur muhembykiha ke peme'ē ipe. Jande popa hetaha ngi petēi peme'ē. Aja ky'in ke. Ma'eywanem ra'yr aja tī. Aja

pema'ema'eha. Amō koty anī. Katu ame'ē ke aja ym pema'ema'e. Tupā rehe pepy'a ym tī. Pesarahā! Amō we pema'ema'e ta me'ē te'e. Kuja. Tupā rehe pepy'a katu ta me'ē te'e. Katu ame'ē ke pema'ema'e katu ta me'ē te'e tī. Ma'e muhemykiha ke peme'ē ta me'ē te'e tī. Ame'ē me'ēha peharái ym ta me'ē te'e tī.

⁴³ —Parise ta! Mā! Tupā mupyrara ta pehē ke! Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe peho rahā, kapitā ta wapyka pe jō pewapyk tar katu, myrape katu te ame'ē ke pe. (Aja pehē katu te aja pemujekwa tar katu naī.) Ma'e muhepyha renda pe peho rahā: “Ko nde erexo. Katu nde” aja panduha jō peputar katu. (Aja rahā, pehē katu te aja pekwaha naī.)

⁴⁴ —Mā! Tupā mupyrara ta pehē ke! Pehē riki kangwerupa aja saka. Ngā ukwa ame'ē ke nixói, a'erehe ukwa ym ha rupi kangwerupa rupi amō wata. (Aja rahā, ipy'a juhyk ym aja ixo apo, aja jundéu awa ta ukwa.) Aja pexo tī. Pehē py'a juhyk ym, aja te'e pexo. Ame'ē ke amō ta ukwa ym. Pe, pehē namō ame'ē ta ixo rahā, ame'ē ta py'a ke pemujaxer te'e ta tī — aja Jesu pandu.

Moise je'ēha mu'e ame'ē ta rehe har Jesu pandu hū

⁴⁵ Pe, Moise je'ēha mu'e ame'ē ta ngi har peteī pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Aja nde erepandu rahā, jande rehe har nde erepandu hū tī. Katu ym ihē pe — aja Jesu pe.

⁴⁶ Ame'ē Moise je'ēha mu'e ame'ē pe a'e pandu:

—Mā! Parise ta aja pehē tī. Mā! Tupā mupyrara ta pehē ke tī. Pehē pemu'e ame'ē ke rehe marā ka ym amō hendu katuha. Pe, pemu'e rī. Anī. Pehē atu pehendu ym te ehe tī. Katu ym aja. ⁴⁷ Mā! Tupā mupyrara ta pehē ke! Pehē ramūi ta Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke jukwa. Ame'ē ta kangwerupa ke pemukatu hū. ⁴⁸ Aja rahā, pehē ramūi ta jukwa ame'ē riki katu aja pekwa tī. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke pehē ramūi ta jukwa. Ame'ē ke katu, aja pekwa. A'erehe kangwerupa ke pemukatu pexo rī. ⁴⁹ Anī. Upa ma'e ke Tupā ukwa katu. Kuja pandu: “Ihē je'ēha pandu ame'ē ta ke ihē amondo ta. Amō amō ta ke amondo tī. Pe, amō amō ke ngā jukwa ta. Amō amō ke ngā mahy ta tī” aja Tupā pandu. Ukwa katu a'e. ⁵⁰ A'erehe ame'ē ta aja pehē ke Tupā mupyrara ta tī. Kome'ē ywy keruhū Tupā mujā. A'engi amō amō ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke pehē ramūi ta jukwa. Jukwa ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē jukwa ame'ē ta aja pehē riki upa katu te mupyraraha ke pyhyk ta tī. ⁵¹ Ko Ambéu ke amō jukwa py. A'engi amō amō ta ke ngā jukwa tī. Pe! Sakari ke amō jukwa tī. Jetehar te ke. Ngā jukwa ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē jukwa ame'ē ta aja pehē riki mupyraraha ke pyhyk ta tī. Tupā riki mupyrara hū ta — aja Jesu pandu.

Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe kapy katu te ame'ē ke ihī. Myrape ihī tī. Ame'ē mokōi pyter pe Sakari ke amō jukwa. (A'ep a'e ixo rahā, a'e ke amō ta jukwa ym ta me'ē te'e. Anī. Jukwa riki.) Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī rahā, ame'ē myrape 'ar pe hymba hapy.

⁵² Jesu pandu tī:

—Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Mā! Tupā mupyrara ta pehē ke! Myja Tupā je'ēha ke amō ukwa katu my, ame'ē ke pemuka'u te'e. Pehē atu pekwa ym tī. Amō ta ukwa tar katu rahā, ame'ē ta ke pemuka'u te'e tī. A'erehe ame'ē ta ukwa ym tī. Katu ym aja — aja Jesu pandu.

⁵³ Pe, parise rok ngi Jesu uhem oho ixo rahā, parise ta je'ē je'ē hū ipe. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Je'ē je'ē hū ma'e ke ipe. ⁵⁴ Ame'ē ta ma'e ke pandu pandu inamō, Jesu namō. Pe, Jesu ma'e panduha jawy rahā: “Katu ym nde” aja parise ta pandu ta. A'erehe panduha manga manga tipe.

12

Ipy'a pe mokōi ukwaha namō ixo
(Matéu 10.26-27)

¹ Heta te hũ ngã jy'ar uwyr ehe. A'erehe jumujar mujar hũ ngã juehe. Pe, jumu'eha ta pe Jesu pandu py:

—Parise ta riki ipy'a pe mokōi ma'e ukwaha namō ixo ame'ë ta ke a'eta. A'eta aja ym pehë tĩ. Ipy'a pe mokōi ukwaha namō a'eta ixo. Ame'ë riki mbeju mupururukiha aja saka. Katu ym aja. ² Pesarahã! Ma'e ke amō jupyk, aja ukwaha naĩ. Anĩ. Ame'ë ke Tupã mupirar ta. (Aja rahã, upa mujekwa ta.) Jeje te'e ixokwa katu, aja ukwaha naĩ. Anĩ. Ame'ë ke Tupã mujekwa ta tĩ.

³ Pe, pytun rahã, amō ta ukwa ym ha rupi ma'e ke pepandu, ame'ë ke wera rahã amō ta upa pandu ta. (A'erehe upa hendu ta, pe, ukwa ta ngã.) Kapy pe amō pe peje'ë ra'yr u'am, ame'ë ke amō ta pandu hũ ngã pe. (Upa ngã ukwa ta) — aja Jesu pandu.

Tupã ngi pekyje ta me'ë te'e
(Matéu 10.28-31)

⁴ A'e pandu tĩ:

—Ihë rehe katu ame'ë ta ke pehë. Ko pehë pe apandu axo. Ko awa ke amō jukwa. Ame'ë ta ngi pekyje ym. Jukwa, pe, a'engi amō we marã ka ym awa ke mahyha 'y. ⁵ Ko ihë amujekwa ta pehë pe. Amō ngi pekyje. Tupã ngi pekyje. Upa jukwa rahã, amō we mahy ta. Je'ëha rupi tata keruhũ pe ame'ë ke a'e ombor ta. Pyrara hũ ta a'ep. Jete. Apandu pehë pe. Pkyje katu ingi, Tupã ngi!

⁶ —Pehë anĩ. Ihëma'e jumu'eha ta ke pehë. Pehë rehe Tupã ipy'a katu. Pesarahã! Awa po wajar petteihar upa hetaha ma'ewyra ra'yr rehe amō muhepy rahã, mokōi tamatarer pu'a ra'yr me'ë ipe. Ame'ë ke Tupã ukwa katu. Ma'ewyra ra'yr rehe har ukwa katu a'e. (Aja rahã, ame'ë 'ar koty te we pehë rehe har ukwa katu, aja mujekwa katu. A'erehe pekyje ym ingi.)

⁷ —Pesarahã! Pehë ãkã rehe pehë'a ihĩ. Ame'ë hetaha ke Tupã ukwa katu. (Aja rahã, upa katu te pehë rehe har ukwa katu, aja mujekwa katu.) A'erehe pekyje ym ingi. Ma'ewyra ra'yr ta rehe a'e usak katu. Ame'ë ta 'ar koty te we pehë rehe a'e usak katu te we ta tĩ — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

Jesu kotyhar ame'ë ta ke. Jesu kotyhar aja ym ame'ë ta ke tĩ.
(Matéu 10.32-33; Matéu 12.32; Matéu 10.19-20; 2 Timo 1.8)

⁸ A'e pandu tĩ:

—Ko pehë pe amujekwa a'am. Awa ihë tĩ. Tupã je'ëha rupi ajur. Ihë ngi amō huxĩ ym. Amō ta pe kuja pandu: “Jesu kotyhar ke ihë” aja. Aja rahã, kuja ehe har ihë apandu ta tĩ: “Ihë kotyhar ke a'e” aja Tupã je'ëha rahoha ta pe apandu ta. ⁹ Amō ta anĩ. Ihë ngi huxĩ a'e. Awa ihë tĩ. Tupã je'ëha rupi ajur. Ihë ngi huxĩ. A'erehe amō ta pe kuja pandu: “Ihë anĩ. Ixotyhar aja ym ihë” aja pandu. Aja rahã, kuja ehe har ihë riki apandu ta tĩ: “Peme'ë anĩ. Ihë akwa ym peme'ë. Ihë kotyhar ym a'e” aja Tupã je'ëha rahoha ta pe apandu ta.

¹⁰ —Ihë rehe amō juru ai, ame'ë ke rehe Tupã ipy'a jywyr ta. (Tupã koty ipy'a muruwak rahã, Tupã ipy'a jywyr ta ehe.) Tupã ã rehe juru ai rahã, anĩ. Amō juru ai ehe rahã, ame'ë rehe Tupã ipy'a jywyr ym te ta.

¹¹ —Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pehë ke amō ta hykíy ta raho. Ihë rehe pejurujar katu, a'erehe mupyrara ta raho. Kapitã ruwa koty pehë ke raho ta tĩ. Kapitã ruwa koty aja tĩ. Mupyrara ta raho tĩ. Arahã myja pehë juehe har pepandu ta my, ame'ë rehe har pekwa pekwa ym pexo. Ma'e pepandu ta my, ame'ë rehe har pekwa pekwa ym pexo tĩ. ¹² Arahã Tupã'a

riki mujekwa ta pehē pe. Ma'e pepandu ta, ame'ē ke mujekwa ta pehē pe. (Ame'ē ke pepandu ta) — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

Ima'ehū rahā, muka'u te'e ta juehe

¹³ Hetaha ta pyter ngi amō sawa'e pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Jande pái manō. Pe, upa ima'e ke hijar jande pe. Ame'ē ngi har: “Ne mu pe eme'ē tī!” aja ihē mu pe epandu. Ihē mu riki upa katu te pyhyk — aja Jesu pe.

¹⁴ A'e pandu:

—Sa'e! Anī. Esarahā! “Ihē amanō rahā, ihē ra'yr ta pe ihēma'e ke eme'ē me'ē” aja nde pái pandu ym te ihē pe. A'erehe ame'ē me'ē ym ta nde páima'e ke — aja sawa'e pe.

¹⁵ Upa ngā pe a'e pandu tī:

—Pehendu katurahā! Upa katu te ma'e ke rehe pehē py'a pemoī moī tar katu rahā, pesak katu te'e. Pemoī ym pehē. Pesarahā! Ima'ehū namō amō ixo. Aja rahā, kome'ē ywy keruhū pe yman rahā ixo katu ta, aja ukwaha naī. Anī. Aja ym ta — aja Jesu pandu.

¹⁶ (Pe, ame'ē rehe har mujekwa te we. Upa ma'e ke rehe ipy'a moī moī rahā, katu ym aja mujekwa tar katu.) A'erehe myja me'ē ima'ehū matyr ame'ē ke my, ame'ē ke pandu:

—Ko amō sawa'e ixo. Ima'ehū namō ixo ame'ē ke a'e. Pe, heta te hū ma'e ke kupixa pe ihī. ¹⁷ Pe, ipy'a pe ma'e ukwa ukwa uī: “Mā! Kupixa ngi marā ka ym ma'e matyriha. (Tyryhem apo 'y.) Nixói te matyriha renda ke. Myja ta apo my?” aja sawa'e jupe. ¹⁸ Pe, kuja ame'ē jupandu jupe: “Aa! Akwa apo. Matyriha renda ihē amūtiha te we ta apo. I'ar koty te we hū tiha ame'ē ke amujā ta. A'ep ihēma'e ke amatyr ta. Kupixa ngi ma'e matyr ame'ē ke amoī ta ipe tī. ¹⁹ Upa rahā, ihē ajupandu ta ihē jupe. ‘Mā! Katu tiki ihē pe. Yman rahā, pehū ta ihēma'e ke. Aputu'u katu. Ihē mi'u amatyr. Ajumuhury katu ihē juehe' aja ihē pe” aja sawa'e pandu jupe tipe. ²⁰ Anī. Aja ym ta. Ywa ngi Tupā pandu: “Nde riki ereka'u te'e! Kome'ē pytun rahā, nde eremanō ta kŷ. Pe, nema'e matyr hū ame'ē ke awa pe nde eremupyta ta my? Nde pe anī. Amō pe nde eremupyta ta riki, aja Tupā pandu” — aja Jesu mu'e.

²¹ Pe, a'e pandu tī:

—Aja ta riki amō pe. Ima'e ma'e ke jō amō matyr hū rahā, aja ta. Pe riki Tupā koty nixói te ta ma'e ke. Ma'e katu ame'ē ke nixói te ta. Katu ym aja — aja Jesu pandu.

Tupā rehe ejurujar katu

(Matéu 6.25-34)

²² (Ma'e ke jō amō matyr hū rahā, katu ym, aja mu'e tar katu tī.) A'erehe jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Pesarahā! Pehē pe apandu katu. Pehē mi'u rehe har jō pejumupyai ym pexo. “Ma'e jande ja'u ta my? Nixói ma'e. Jandema'e mundeha nixói. Awa me'ē ta jande pe my?” aja pejumupyai ym pexo tī. ²³ Ixoha namō amō ixo rahā, ame'ē riki awa mi'u 'ar koty te we katuha. Awa rete aja tī. Awama'e mundeha 'ar koty te we katuha tī. ²⁴ Ma'ewyra rehe pesarahā! Jytym ym ma'e ke. Matyr ym ma'e ke tī. Ma'e matyriha renda nixói tī. Humi'u ke Tupā me'ē katu ipe. Pesarahā! Ma'ewyra 'ar koty te we pehē pexoha katuha ke. (A'erehe pehē rehe Tupā usak katu ta aja mujekwa katu.)

²⁵ —“Myja hetaha warahy 'ar rahā, ko pehē pexo ta my” aja pekwa pekwa pexo rahā, yman pepyta te we ta rī, aja pekwha naī. Anī. Marā ka ym pexoha pemupyta te we ta rī. ²⁶ Aja ta'yr mi marā ka ym pexoha pemupyta te we ta rī. Aja rahā, amō ma'e ke rehe pejumupyai ym pexo tī.

²⁷ —Ma'eputyr rehe pesarahā! Ma'e puwan ym. Ima'e ma'e ke mujā ym tī. Amō usak ehe rahā, katukwer. Apandu katu pehē pe. Ymanihar Saromā ima'ehū te namō ixo. Ima'e mundeha katukwer tī. Pesarahā! I'ar koty te we ma'eputyr katu te ha ke. ²⁸ Tupā riki ma'eputyr ke mukatu te. Apo putyr katu. Koī upa ta kanim. Upa xirik. Ame'ē ke jape'a aja amō hany. Upa ukwái. Pesarahā! Ma'eputyr ke a'e mukatu te rahā, pehēma'e mundeha ke a'e me'ē katu ta pehē pe tī. Mā! Ame'ē rehe pejuruar katu ta me'ē te'e tī. ²⁹ Pehē pe'u ame'ē ke rehe pekekar pexo. Aja te'eha ym pehē. Ame'ē rehe jō pejumupyai ym. ³⁰ Ame'ē ke rehe jō kome'ē ywy pe har ta kekar kekar ixo. Aja te'eha ixo. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ke a'eta. Aja pexo ym tī. Pehē mi'u peputar. Pehēma'e mundeha peputar. Ame'ē ke pehē pái keruhū ukwa katu. (Pehē pe a'e muwyr ta.) A'erehe ame'ē ke rehe jō pejumupyai ym pexo. ³¹ Kuja katu. Myja Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e katu ta my? Ame'ē rehe har pekwa pekwa py pexo. Aja rahā, upa pehēma'e nixói ame'ē ke a'e muwyr ta pehē pe tī — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Ma'e katu ame'ē ke ywa pe ihī

(Matéu 6.19-21; 1 Petu 1.4)

³² Jumu'eha ta pe a'e pandu tī:

—Ihē kotyhar ta ke pehē! Heta ym pehē. Apandu katu pehē pe. Ngā ngi pekyje ym pexo. Pehē rehe pehē pái keruhū usak katu te ixo, a'erehe ngā ngi pekyje ym pexo. Yman rahā, henda ke pe pehē ke a'e raho ta tī. Aja a'e putar. ³³ Pehēma'e ke upa katu te pemuhepy. Pe, ame'ē tamatarer ke ima'e ym te ame'ē ta pe peme'ē me'ē. Pe, tamatarer ryru ijuk ym aja me'ē namō pexo. Ame'ē riki ywa pe ihī, ame'ēja saka. Ywa pe pehēma'e hū namō pexo, ame'ēja saka. A'ep ame'ē ke kanim ym te ta. Ma'e mukanīha nixói. A'erehe mukanim ym te ta awa. ³⁴ Pehēma'e ke ihī. Ame'ē rehe har pekwa pekwa pexo. A'erehe ywa pe pehēma'e ke ihī rahā, a'ep pehē py'a ihī ta tī — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Jesu jwyriha rehe peharō katu pexo

(Matéu 24.36-44; Mak 13.32-36)

³⁵ A'e pandu tī:

—Peharō katu pexo! Pehēma'e kamixa pemunde katu. Pehēma'e xirur aja tī. Pemunde katu tī. Araparin pemuwera katu aja pexo tī. ³⁶ Ijar rehe miasu ta harō ixo. (Aja ihē rehe peharō katu pexo tī.) Jumendaraha rehe ngā mi'u matyr. Ame'ē upa rahā, ijar jwywr uwyr. Ame'ē ke rehe miasu ta harō ixo. A'e jwywr uwyr rahā, pukái ta. Pe, pahar miasu ta hukwen ke pirar ta. ³⁷ Miasu ta harō katu ixo. Ukwer ym ngā tī. Ame'ē ke ijar ukwa rahā, miasu ta hury katu ta. Apandu pehē pe. Kamixa ke ijar pypyk katu ta, xirur wyr rupi. Pe, miasu ta pepandu ta: "Ma'e ngā u'uha renda pe pewapyk peho" aja. Pe, a'e atu ngā mi'u ke moī ta, miasu ta pe. ³⁸ Pytun pyter pe ijar jwywr ta uwyr my. Satur rahā we ta jwywr my. Miasu ta harō katu ixo. Ame'ē ke ijar usak rahā, miasu ta hury katu ta. ³⁹ Pesarahā! Ma'e mukanīha uwyriha angaha ke rehe ok jar ukwa katu rahā, ukwer ym ta tipe. Harō ta tipe. Pe, a'e ke muputu'u ta tipe. Hok ke ma'e mukanīha musorok ym ta tipe.

⁴⁰ —Pehē aja tī. Ihē rehe peharō katu pexo. Awa aja ihē tī. Tupā je'eha rupi ajur. Ywa ngi ihē riki ajwywr rahā, peharō katu pexo my. "Jwywr ym ta apo rī" aja pekwa pekwa pexo rahā, pahar ihē ajwywr ta — aja Jesu pandu.

Miasu katu ame'ē ke. Miasu katu ym ame'ē ke tī.

⁴¹ Pe, Petu pandu ipe:

—Sawa'e! Apo myja me'ē miasu harō katu ixo my, ame'ē ke nde erepandu. Ame'ē ke jande pe jō nde erepandu my? Upa ngā pe nde erepandu my? — aja Jesu pe.

⁴² A'e pandu:

—Ihē kotyhar ta pe jō apandu. Upa ihē kotyhar ta ihē rehe harō katu ta me'ē te'e. Ijar rehe miasu harō katu. Aja ihē rehe harō katu ta me'ē te'e tī. Pesarahā! Myja me'ē miasu riki ukwa katu ame'ē ke my? Myja me'ē miasu riki ijar pandu ame'ē ke ma'ema'e katu my? Ko apandu ta. Amō miasu pe ijar pandu: “Amō miasu ta rehe esak esak katu exo. Myahy rahā, ngā mī'u ke eme'ē me'ē katu ngā pe” aja ijar pandu. (Pe, ijar paxia oho.) ⁴³ Pe, ijar pandu, aja miasu ma'ema'e ixo. Hok pe jywyr rahā, ame'ē ke rehe ijar usak. Aja rahā, ame'ē miasu hury katu ta. ⁴⁴ Pesarahā! Apandu pehē pe. Ame'ē miasu pe kuja ijar pandu ta: “Katu ame'ē ke nde. Upa katu te ihēma'e ke rehe nde esak esak katu ta apo 'y' aja ta.

⁴⁵ —Amō kotyhar rahā, katu ym. Miasu katu ym ame'ē ke rahā, kuja jupandu jupe: “Ihē jar pepaite oho. Yman rahā, jywyr ta” aja jupe. Pe, amō miasu ta ke a'e nupā hū. Sawa'e ta ke. Kūjā ta ke aja tī. Nupā hū tī. Pe, ma'e ke jeje u'u te'e hū uī. Kawī ngi ka'u tī. ⁴⁶ Pe, ijar rehe harō ym rahā, ame'ē wera rahā, ijar jywyr ta. “Apo jywyr ym we ta rī” aja pandu rahā, pahar ijar jywyr ta. Pe, ame'ē ke ijar mupyrara hū ta. Tupā rehe hendu ym ame'ē ta ke Tupā mupyrara hū ta. Aja ijar mupyrara hū ta. Miasu katu ym ame'ē ke mupyrara hū ta.

⁴⁷ —Ijar pandu ame'ē ke miasu ukwa katu tipe. Anī. Ukwaha aja ma'ema'e ym. Jeje ima'e ke ma'ema'e ixo rī. Hendu ym ehe, ijar rehe. Aja rahā, ijar mahy hū ta a'e ke. Pirok hū ta tī. ⁴⁸ Pe, amō ihī. Ijar pandu ame'ē ke miasu ukwa ym. Pe, a'e ma'ema'eha katu ym. Ijar mahy a'e ke rahā, katu tiki. Mahy rahā, pirokiwe mi ta. Ukwa ym ha namō miasu ma'ema'e, a'erehe pirokiwe mi ta. Aja ihē kotyhar ta tī. Pekwa katu rahā, pehendu katu ta me'ē te'e. I'ar koty we pekwa katu rahā, i'ar koty te we pehendu katu ta me'ē te'e — aja Jesu pandu.

Jesu uwyr; a'erehe amō koty koty ngā jy'ar

(Matéu 10.34-36)

⁴⁹ A'e pandu tī:

—Ihē ajur; a'erehe kome'ē wpy pe har ta amō koty koty jy'ar ta. Ame'ē ke upa rahā, katu ta tipe. Ame'ē upaha ihē aputar. ⁵⁰ Amō ta ihē ke mupyrara hū ta me'ē te'e. Ame'ē upa ym we rī. A'erehe ihē apyai te'e axo we rī. ⁵¹ Kome'ē wpy pe har ta jumai mai ixo. Ame'ē ke ihē amuputu'u ajur; aja pekwha my? Anī. Aja ym. Ko pehē pe apandu. Ihē ajur; a'erehe amō koty koty amō ta jy'ar jy'ar ta. ⁵² Apo ngi har ok wyr pe awa po peteīhar upa hetaha ta ixo. Ihē rehe mahapyr jurujar katu ta. Mokōi anī ta. Amō rahā, ihē rehe mokōi jurujar katu ta. Mahapyr anī ta. Aja amō koty koty jy'ar jy'ar ta. ⁵³ Ihē rehe ipái ta jurujar katu ta. Ta'yr ta anī. Pe, ihē rehe ta'yr ta jurujar katu ta. Ipái ta anī. Ihē rehe imāi ta jurujar katu ta. Imembyr kūjā ta anī. Ihē rehe imembyr kūjā ta jurujar katu ta. Imāi ta anī. Ihē rehe imembyr reko ame'ē ta jurujar katu ta. Kūjā ta anī. Ihē rehe kūjā ta jurujar katu ta. Imembyr reko ame'ē ta anī ta. Aja amō koty koty jy'ar jy'ar ta — aja Jesu pandu.

Tupā muwyr ame'ē ke ko ixo, aja ukwa ym ngā

(Matéu 16.2-3)

⁵⁴ Ngā pe pandu tī:

—Aman pihuniha rehe pesak rahā, pahar pepandu: “Aa! Aman ukyr ta” aja. Pe, pahar aman ukyr. ⁵⁵ Pe, wpytuhu rahā, pepandu: “Aa! Warahy haku

ta apo” aja pepandu. Pe, warahy hakuha uwyr. ⁵⁶ Mā! Mokōi pekwhaha namō pexo! Ywa rehe ihī ame'ē ke rehe pesak rahā, ame'ē ke pekwa katu. Ywy rupi ihī ame'ē ke aja tī. Pekwa katu tī. Ihē rehe har anī. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e katu tipe. Ame'ē rehe pesak tipe. Anī. Ihē riki Tupā muwyr ame'ē ke ihē, aja pekwa ym te riki — aja Jesu pandu.

Ne ruwajan namō pahar emukatu
(Matéu 5.25-26)

⁵⁷ A'e pandu tī:

—“Katu ame'ē ke ihē ama'ema'e. Ame'ē ke ihē akwa katu” aja nde erepandu. Aja rahā, katu ame'ē ke nde erema'e ta me'ē te'e. ⁵⁸ Esarahā! Nde rehe har ne ruwajan pandu: “Katu ym nde. Aerehe ngā panduha renda pe nde ke araho ta” aja riki. Mā! Inamō nde ereho erexo rahā, emukatu. “Mā peja ym. Eraho ym ihē ke. Ihē rehe nde py'a emujywyr katu. Katu ta apo 'y'” aja pahar emukatu. Aja rahā, ngā panduha ruwa koty nde ke raho ym ta. Anī rahā, nde eremukatu ym rahā, nde ke raho ta. Aja rahā, sonda ta pe nde ke mondo ta. Pe, kyndaha pe nde ke sonda ta kynda ta raho. ⁵⁹ Apandu nde pe. Nde erehem ym te ta ingi. Mukatuha rehe upa katu te nde eremuhepy ym rahā, kyndaha ngi nde erehem ym te ta. (A'erehe mā peja pahar emukatu. Katu ame'ē ke ema'e katu) — aja Jesu pandu.

13

Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo

¹ Arahā, amō ta Jesu rehe uhyk uwyr. Pandu ipe:

—Hymba ke amō ngariréi ywy pe har ta hany hapu ixo. Aja Tupā rehe ipy'a ke moī moī u'am. Arahā, ame'ē ta ke Pirat je'ēha rupi amō ta jukwa. Mā! Ame'ē ta jaxer ai te'e nahā my? — aja Jesu pe pandu uwyr.

² Pe, Jesu pandu:

—Hā! Aja ame'ē ngariréi ywy pe har ta ke amō ta jukwa. A'erehe kuja pekwhaha my: “Mā! Ame'ē ta jaxer ai ame'ē ta ke nahā my? Amō ngariréi ywy pe har ta 'ar koty te we jaxer te” aja pekwhaha naī. ³ Anī. Aja ym. Ko pehē pe apandu. Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ngi Tupā koty pehē py'a pemuruwak ym rahā, ame'ē ngariréi ywy pe har ta aja pemanō ta tī.

⁴—Amō we tī. Siroe renda pe heta ngā ixo. Awa py wajar mahapyr hetaha ixo. Ame'ē ta rehe ywy pirā ok u'ar ukwa. Ok ywate ame'ē ke u'ar. Upa ngā ke jukwa. Kuja pekwhaha my: “Mā! Ame'ē ta jaxer te. Jerusarē ok ta pe har ta 'ar koty te we jaxer te” aja pekwhaha my? ⁵ Anī. Aja ym. Ko pehē pe apandu katu. Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ngi Tupā koty pehē py'a pemuruwak ym rahā, ame'ē ta aja upa katu te pemanō ta tī — aja Jesu pandu.

(“Pemanō ta” aja pandu rahā: “Mupyraraha renda pe mupyrara ta” aja mujekwa.)

Myja me'ē ma'eywa'y my, ame'ē ke Jesu mujekwa

⁶ Pe, myja me'ē ma'eywa'y my, ame'ē ke a'e pandu:

—Ma'eywa'y rehe amō sawa'e usak oho. Hok rake i'āi ame'ē ke. Ma'eywa rehe usak oho tī. Anī. I'a ym. Nixói. ⁷ Pe, kupixa usakiha pe ijar pandu: “Esarahā! Yman ma'eywa ke ihē apo'ok ta tipe. Mahapyr warahy 'ar rahā, kome'ē ma'eywa'y ngi apo'ok ta tipe. I'a ym te riki. Ma'ewā kuja i'āi my. Katu ym. Emondok embor” aja ijar pandu. ⁸ Pe, kupixa usakiha pandu ipe: “Sa'e! Anī we rī. Mā pewe i'āi rī. Ko ywy ke hake rupi ihē amungái mungái we ta rī. Ame'ē rupi ma'e muhuryha ihē amoī ta tī. ⁹ Pe, amō i'aha angaha ke rehe uhyk rahā, i'a rahā, katu ta tiki. I'a ym rahā: ‘Emondok embor’ aja ihē pe nde

erepandu ta kŷ. Pe, ihē amondok ta” aja ijar pe kupixa usakiha pandu — aja Jesu pandu.

(Aja Tupā tī. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi ipy'a ke ngā muruwak mondo. I'a katu, ame'ēja saka. Ixoty muruwak mondo, ame'ē ke rehe Tupā harō we rī. Pyrara usak we ehe rī. Muruwak ym rahā jō, pe, mupyrara ta ngā ke. I'a ym, ame'ēja saka.)

Putu'uha 'ar rahā, kūjā ke Jesu mukatu

¹⁰ Amō jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Jesu mu'e uī. ¹¹ A'ep amō kūjā ihī. Ājā ipy'a rehe ihī ame'ē ke a'e, a'erehe ahy hū. Yman te ahy ixo. Heta te hū warahy 'ar rahā, aja te'e ixo. Kuja, 18 hetaha warahy 'ar rahā, aja ixo. Jixiko te'e wata. Marā ka ym pu'am katu wataha. ¹² Jesu usak ehe rahā, pandu ipe:

—Nde katu apo 'y — aja ipe.

¹³ Aja pandu rahā, iākā rehe ipo ke mujar. Aja rahā, pahar katu pu'am u'am. Tupā pe: “Mā! Ne jō riki katu te me'ē ke” aja kūjā pandu pandu.

¹⁴ Jy'ariha rendama'e kapitā parahy ehe, Jesu rehe. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, Jesu mukatu. (Aja rahā, paraky te'e, aja ukwaha naī, a'erehe parahy ehe.) A'erehe a'ep ihī, ame'ē ta pe pandu:

—Awa po wajar peteī wera rahā jō, ma'e ke amō ma'ema'e katu. Ame'ē wera rahā jō, amō mukatu katu pehē ke. Ame'ē wera rahā jō mukatuha rehe pejur. Putu'uha 'ar rahā, anī ta. Mukatu ym ta me'ē te'e — aja jy'ariha rendama'e kapitā pandu.

¹⁵ Jesu pandu:

—Mā! Putu'uha 'ar rahā ihē aparaky, aja pekwaha naī. Anī. Pesarahā! Upa pehē ngi har amō tapi'iruhu ke jirar ta raho. Kurar ngi y ke me'ē ta raho. Jumen ke aja tī. Putu'uha 'ar rahā, aja te'e pehē. Ame'ē peparaky, ame'ēja saka tī. (Pehē py'a pe mokōi pekwaha namō pexo!) Katu ym aja. ¹⁶ Pesarahā! Ko kūjā riki Amarā rainō ke. (A'erehe Tupā usak katu ehe, ame'ē ke a'e tī.) Kuja, 18 hetaha warahy 'ar rahā, a'e ke Satana mupyrara. (Ājā ramūi a'e.) Mujixiko mahy. A'erehe apo putu'uha 'ar rahā, kūjā ahyha ke amukatu. Apo jō putu'u a'e 'y — aja Jesu pandu.

¹⁷ Aja pandu rahā, huwajan ta huxī. A'e pandu katu, a'erehe ame'ē ta huxī ingi. Amō ta anī. Hury katu riki. Upa ma'e katu ame'ē ke Jesu ma'ema'e. A'erehe hury katu ngā ehe.

Ma'e ra'ī jytym ame'ē rehe har

(Matéu 13.31-32; Mak 4.30-32)

¹⁸ Jesu pandu:

—Kome'ē wyw keruhū pe Tupā kotyhar ta ixo. Ame'ē ta riki kuja saka.

¹⁹ Kupixa pe ma'e ra'ī ta'yr te mi ame'ē ke sawa'e jytym. Mosata ra'ī ke. Ame'ē hywōi. I'y tiha te hū oho rahā, myra aja tiha oho tī. Pe, hākā rehe ma'ewyra ta haity mujā mujā — aja Jesu pandu.

(Aja rahā, Jesu pandu py rahā, Tupā kotyhar ta heta ym te. Ma'e ra'ī ta'yr te mi, ame'ēja saka. I'i atu te rahā, ixotyhar ta heta te hū ta. I'y tiha te hū, ame'ēja saka, aja mujekwa katu.)

Ma'e mupururukiha rehe har

(Matéu 13.33)

²⁰ A'e pandu tī:

—Kome'ē wyw keruhū pe Tupā kotyhar ta ixo. Ame'ē ta riki kuja saka.

²¹ Ahúi aja me'ē ku'i pe ma'e mupururukiha ke kūjā mupara. Rar tyryhem mupara. Upa rahā, upa ahúi aja me'ē ku'i pururuk hū oho — aja Jesu.

(Aja rahā, pandu py rahā, Tupā kotyhar ta heta ym. I'i atu te rahā, heta te hū ta aja mujekwa katu.)

Hukwen pu'i mi ame'ē rehe har

(Matéu 7.13-14; Matéu 7.21-23)

²² Jerusarē ok ta pe Jesu oho ixo rahā, amō amō ok ta ra'yr rupi ngā ke mu'e mu'e oho ixo. Awa renda rupi aja tī. Mu'e mu'e oho tī. Aja Jerusarē ok ta koty oho ixo. ²³ Pe, amō pandu ipe:

—Sawa'e! Tupā muhā katu ame'ē ta heta ym my? — aja Jesu pe.

A'e pandu:

²⁴ —Hukwen ta'yr mi rupi amō ixo. Pehēma'e pyrātā katuha namō mā peja pexerahā! Ko pehē pe apandu. Heta ame'ē ta ixo tar katu tipe. Marā ka ym ixeha. ²⁵ Pesarahā! Ok jar pu'am ta. Pe, hukwen ke kynda ta. Pe, soroka pe pepukái pe'am: "Sa'e! Epirar jande pe" aja ipe. Pe, a'e pandu ta: "Anī ta. My pe har pehē my? Akwa ym ihē" aja pehē pe. ²⁶ Pe, pepandu: "Nde erekwa riki. Nde namō ma'e ke ja'u katu. A'erehe nde rehe katu ame'ē ta ke jande. Jande rekoha pe Tupā je'ēha ke nde eremu'e katu jande ke. Jahendu riki" aja ipe. ²⁷ A'e pandu tī: "Anī. My pe har pehē my? Akwa ym ihē. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ame'ē ta ke pehē. Pejywyr peho ihē ngi" aja pehē pe ok jar pandu ta. (Ihē riki ame'ē ok jar aja saka.)

²⁸ —Tupā ixo ame'ē pe huryha namō Amarā ixo. Isak aja tī. Jako aja tī. Huryha namō ixo tī. Upa katu te Tupā je'ēha pandu ame'ē ta aja tī. A'ep huryha namō ixo tī. Pehē anī. Soroka pe pepu'am ta. Ame'ē rehe pesak rahā, pejixi'u hū ta. Tupā rehe peparahy ta, a'erehe pehē rāi pesu'u su'u ta. ²⁹ Heta ame'ē ta jy'ar ta uwyr. Amō awa ta jy'ar ta uwyr. Jundéu awa aja ym ame'ē ta jy'ar ta uwyr. Warahy uhemihā koty ngi jy'ar ta uwyr. Warahy u'ariha koty ngi aja tī. Jy'ar ta uwyr tī. Warahy jurukwā koty ngi aja tī. Jy'ar ta uwyr tī. Iapyr koty ngi. Tumaha koty ngi aja tī. Jy'ar ta uwyr tī. Tupā ixo ame'ē pe jy'ar ta uwyr. Tupāma'e imi'u matyriha rehe wapyk ta uwyr. Hury katu te hū ta ngā. ³⁰ Upa katu te ame'ē ta rehe Tupā juja katu te ipy'a katu ta — aja Jesu pandu.

Jerusarē ok ta rehe har Jesu pandu

(Matéu 23.37-39)

³¹ Arahā amō parise ta uhyk ehe. Pandu ipe:

—Eho nde sengi! Nde ke Ero jukwa tar katu — aja Jesu pe.

³² A'e pandu:

—Jawaran aja saka a'e. Ngā jukwaha ke. Kuja pepandu peho ipe: "Apyta we ta rī. Apo ngā py'a ngi ājā ta ke amuhem amondo axo. Apō ma'e ahy ixo ame'ē ta ke amukatu axo tī. Koī aja ta tī. Koī har pewe ihē ama'eha ke amumba ta" aja Ero pe pepandu peho. ³³ Mā! Ihē aho we ta me'ē te'e rī. Koī aja tī. Koī har pewe aja tī. Pe, Jerusarē ok ta pe ahyk ta. Jerusarē ok ta pe jō Tupā je'ēha pandu ame'ē ke amō jukwa ta me'ē te'e. Amō renda pe anī — aja Jesu. (Aja rahā, Jerusarē ok ta pe a'e manō ta, aja mujekwa katu.)

³⁴ A'e pandu tī:

—Jerusarē ok ta pe har ta! Mā! Ima'e je'ēha pandu ame'ē ta ke Tupā muwyr rahā, ame'ē ta ke pejukwa. Myrandu katu pandu ame'ē ta ke a'e muwyr rahā, ita ra'yr pe pejukwa tī. Jerusarē ok ta pe har ta! Pehē kotyhar ta ke amō amō rahā, ihē amujy'ar tar katu. Amujy'ar rahā, pehē ke amō ta jukwa ym ta tipe. Anī. Amujy'ariha ke peputar ym. Sapukái ra'yr ta ke ipypo wyr pe imāi mujy'ar inom, aja pehē ke amujy'ar tar katu tī. Anī. Peputar ym. ³⁵ Jerusarē ok ta pe har ta! Pehē rekoha ke pehē pe te'e Tupā hijar oho. Ko pehē pe apandu katu. Kuja pepandu ta: "Mā peja jandema'e sawa'e te muwyr ame'ē

ke rehe Tupã usak katu” aja ta pehẽ. Aja pepandu rahã jõ, ihẽ rehe pesak ta tĩ. Ihẽ riki Tupã muwyr ame'ẽ ke — aja Jesu pandu.

14

Ahy ixo ame'ẽ ke Jesu mukatu

¹ Amõ jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahã, Jesu pe amõ parise pandu. Parise ma'e kapitã a'e.

—Ihẽ rok pe ihẽ namõ ja'u jaho — aja.

Pe, inamõ ma'e ke Jesu u'u oho. Parise rok pe uhyk rahã, amõ ta usak usak katu ehe. Putu'uha 'ar rahã, mukatu ta my? Mukatu rahã: “Nde katu ym” aja pandu ta, a'erehe usak usak ehe. ² Huwa koty amõ sawa'e wata uwyr. Ijywa ke pungã rã ipe. Itymã ke aja tĩ. Punga rã i tĩ. ³ Pe, Moise je'ẽha mu'eha ta pe Jesu pandu. Parise ta pe pandu tĩ:

—Myja Moise je'ẽha rehe panduha ihĩ my? Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahã, ahy ixo ame'ẽ ke amõ mukatu katu my? Anĩ ta my? — aja Jesu a'eta pe.

⁴ Anĩ. A'eta pandu ym te ipe. “Ma'e katu ame'ẽ ke ema'e ym” aja Moise je'ẽha pandu ym. A'erehe a'eta pandu ym te ipe. Pe, sawa'e po ke Jesu pyhyk. Mukatu. Pe, hok pe mujywyr mondo. Katu aja mujywyr mondo. ⁵ Pe, a'ep pe har ta pe Jesu pandu:

—Pehẽ ngi har ta'yr wyykwar typy ame'ẽ pe u'ar rahã, pahar amõ jo'ok ta ingi. Putu'uha 'ar rahã, u'ar. Pahar jo'ok ta ingi. Tapi'iruhu u'ar rahã, aja tĩ. Putu'uha 'ar rahã, u'ar tĩ. Pahar jo'ok ta ingi tĩ. (A'erehe putu'uha 'ar rahã, ahy ixo ame'ẽ ke amukatu rahã, katu tiki tĩ) — aja Jesu pandu.

⁶ Ame'ẽ panduha rehe marã ka ym je'ẽha ke amõ ta mujywyr ipe.

“Ihẽ katu ihẽ” aja ekwa ekwa ym exo

⁷ Ma'e ke amõ ta u'u uwyr rahã, wapyka katu te ame'ẽ pe wapyk wapyk oho. Ame'ẽ rehe Jesu usak rahã, myja me'ẽ ma'e ke my, ame'ẽ ke pandu ngã pe.

⁸ —Jumendaraha rehe ngã mi'u ke amõ matyr rahã: “Ejur se nde tĩ” aja ijar pandu nde pe. Aja rahã, kapitã rake ewapyk ym eho. Nde erewapyk rahã, nde 'ar koty te we sawa'e katu ame'ẽ ke ijar mujy'ar my tĩ. ⁹ Pe, nde pe pandu uwyr. “Nde wapyka ke kome'ẽ sawa'e pe eme'ẽ” aja nde pe ijar pandu. Aja rahã, nde ruxi ta ingi. Amõ wapyka, xupe kotyhar pe nde erewapyk ta ereho.

¹⁰ —Pesarahã! Kuja katu. Nde pe ngã mi'u jar pandu: “Ejur se nde tĩ” aja. Nde ereho rahã, xupe kotyhar wapyka pe ewapyk eho. Pe, nde rehe ijar uhyk uwyr rahã, pandu nde pe: “Anĩ! Sa'e! Se koty ewapyk ejur. Wapyka katu te ame'ẽ pe ewapyk ejur” aja ngã mi'u jar. Aja rahã, nde rehe a'ep ihĩ ame'ẽ ta usak. Aja rahã, nde rury katu ta.

¹¹ —“Ihẽ riki amõ ta 'ar koty te we katuha” aja jupe ukwa rahã, ame'ẽ ke Tupã muhuxi ta. “Ihẽ riki amõ ta 'ar koty te we katuha aja ym ihẽ” aja jupe ukwa rahã, ame'ẽ ke Tupã muhury katu ta — aja Jesu pandu.

¹² A'engi: “Ihẽ rok pe ja'u jaho” aja pandu ame'ẽ pe Jesu pandu:

—Ma'e ke nde ere'u rahã, nde rehe katu ame'ẽ ta ke jõ emujy'ar ym. Aja nde mu ta ke jõ emujy'ar ym tĩ. Ne anam ta ke jõ emujy'ar ym tĩ. Amõ amõ nde rok rake rupi ihĩ, ame'ẽ ta ima'ehũ namõ ixo. Ame'ẽ ta ke jõ emujy'ar ym tĩ. Esarahã! Nde eremujy'ar rahã, pe, i'i atu rahã, nde pe pandu ta uwyr: “Ihẽ rok pe ma'e ke e'u ejur” aja nde pe. ¹³ A'erehe ngã mi'u nde erematyr rahã, ima'e ym te ame'ẽ ta ke emujy'ar. Wata katu ym ame'ẽ ta ke emujy'ar tĩ. Eha ym te ame'ẽ ta ke emujy'ar tĩ. Ijywa katu ym ame'ẽ ta ke emujy'ar tĩ. (Ame'ẽ ta marã ka ym so'o jukwaha.) Ame'ẽ ta ke emujy'ar. ¹⁴ Aja rahã, nde rehe Tupã usak katu ta. Esarahã! Ame'ẽ ta nde pe marã ka ym ma'e ke juja katu te

mujywyriha. Esarahā! Nde pe Tupā riki mujywyr ta. Yman rahā, katu ame'e ke ma'ema'e ame'e ta ke Tupā mukwera katu muhem rahā, ma'e ke a'e riki mujywyr katu ta nde pe — aja Jesu pandu parisema'e kapitā pe.

Ngā mi'u matyr keruhū ke

(Matéu 22.1-10)

¹⁵ Amō sawa'e myrape rake wapyk uī. Jesu pandu ame'e ke rehe hendu rahā, pandu ipe:

—Tupā ixo ame'e pe oho. Pe, myrape rake wapyk ame'e ta mā hury katu ta kī — aja Jesu pe.

¹⁶ Pe, sawa'e pe pandu:

—Amō sawa'e ngā mi'u ke matyr hū. Heta ngā pe pandu: ¹⁷ “Pehē johu pe'u pejur” aja ngā pe. Angaha ke rehe uhyk rahā, miasu pe pandu: “Eho. Ihē mi'u u'u ame'e ta pe epanđu eho. ‘Pe'u pejur. Upa ihē amoī katu’ aja epanđu eho” aja ngā mi'u matyriha jar pandu.

¹⁸ —Pe, miasu pandu oho rahā, amō amō pandu: “Aho ym ta ihē” aja. Kuja amō pandu py: “Ywy ke ihē amō ajo'ok. A'erehe asak ta aho ehe apo 'y. 'Aho ym ta ihē' aja nde jar pe epanđu” aja miasu pe. ¹⁹ Amō pandu: “Tapi'iruhu mokōi mu'am ame'e ke ajo'ok. Aja me'e awa po wajar peteihar upa ajo'ok. Ma'e ke hykī katu raho nahā my? Ame'e ke amanga ta aho. 'Aho ym ta ihē' aja nde jar pe epanđu” aja miasu pe pandu. ²⁰ Pe, amō pandu: “Ajumendar ramō te ihē. A'erehe marā ka ym ihē ahoha” aja miasu pe.

²¹ —Pe, upa amō ta pandu ame'e ke ijar pe miasu pandu oho. Ijar parahy hū ngā rehe. Miasu pe pandu: “Pahar ehō! Ok ta rupi eho. Upa awa rape rupi eho. Ima'e ym te ame'e ta ke se emuhyk erur. Itymā hātā ame'e ta ke aja tī. Se emuhyk erur tī. Eha ym te ame'e ta ke aja tī. Se emuhyk erur tī. Wata katu ym ame'e ta ke aja tī. Se emuhyk erur tī” aja miasu pe.

²² —I'i atu ijar pe miasu pandu: “Sa'e! Upa nde erepandu ame'e ke ihē ama'e. Pewe soroka ihī, ma'e u'uha renda pe” aja ipe.

²³ —A'erehe miasu pe ijar pandu tī: “Eho we rī. Ok ta kurar kupe koty rupi heta awa rape ihī. Ame'e ngi upa ngā epyhyk erur. Ihē rok ke emutyryhem.

²⁴ Apanđu katu. 'Ma'e ke pe'u pejur' aja ihē apanđu py, ame'e ta u'u ym te ta. Ihē mi'u amatyr ame'e ke u'u ym te ta” aja ijar pandu — aja Jesu mu'e.

(Aja rahā: “Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo” aja jundéu awa ta pe pandu py. Ame'e ta upa katu te jurujar ym ta. Jundéu awa aja ym ame'e ta jurujar katu ta, aja Jesu mujekwa.)

Jesu namō ixo ame'e ta rehe har

(Matéu 10.37-38; Ruk 9.23-24)

²⁵ Heta te hū ngā oho ixo inamō. Pe, Jesu uwak rahā, pandu ngā pe:

²⁶ —Ihē namō amō ixo rahā, ihē rehe a'e ipy'a ym rahā, marā ka ym ihē kotyhar aja ixoha. Ipái rehe amō ipy'a katu. Ame'e 'ar koty te we ihē rehe ipy'a katu. Aja rahā jō, ihē kotyhar aja ixo ta. Imāi rehe aja tī. Ipy'a katu tī. Hakehar rehe aja tī. Ipy'a katu tī. Ta'yr ta rehe aja tī. Ipy'a katu tī. Imu ta rehe aja tī. Ipy'a katu tī. Ianam ta rehe aja tī. Ipy'a katu tī. Juehe te'e aja tī. Ipy'a katu tī. Pe, ame'e ta 'ar koty te we ihē rehe ipy'a katu. Aja rahā jō, ihē kotyhar aja ixo ta.

²⁷ —Ihē namō amō ixo rahā, ame'e ke amō ta jukwa tar katu my. Pe, a'e pandu: “Anī. Ihē ajurujar katuha ke ahijar ym ta. Ihē ke jukwa ta my? Ahijar ym ta” aja. Aja rahā, ihē kotyhar aja ixo ta.

²⁸ —Pehē ngi har amō riki ok keruhū mujā rahā, myja myra hetaha rahā, uhyk ta my? Upa ta my? Aja ukwa ukwa py ixo. Upa katu te pehī nahā my, ame'e ukwa ta. Ukwa ukwa py ixo. ²⁹ Ukwa ym rahā, mumba ym ta.

Ixangwer jō upa jytyka. Uhyk ym myra ke. Marā ka ym mumbaha. Ame'ē rehe usak ame'ē ta upa puka puka hū ehe. ³⁰“Mā! Ok keruhū sawa'e mujā ta tipe ixo. Mumba ym ta riki” aja ngā puka puka hū ehe.

³¹—Pesarahā! Amō kapitā keruhū jumai tate oho. Heta te hū sonda ta namō oho ta. I'ar koty te we huwajan ta rahā, ima'e pyrātāha ke a'e ukwa py ta. Huwajan ta ke a'e muputu'u ta my, ame'ē ke ukwa py ta. Ukwa ukwa py ixo. ³²Marā ka ym muputu'uha rahā, je'ēha ke mondo ta, amō kapitā keruhū koty, huwajan koty. Paita we huwajan ixo rahā, je'ēha ke mondo ta. “Myja rahā, nde ereputu'u ta my? Jamukatu jande juehe” aja je'ēha ke amō pandu ta oho ipe. Pe, muputu'u.

³³—Aja pehē pe tī. Pekwa pekwa katu py pexo. “Ixotyhar aja ihē axo ta. Ihē ke amō jukwa tar katu rahā, tapijar te'e we ixotyhar aja ihē axo ta” aja pekwa pekwa pexo. Pehē ngi har amō upa katu te ima'e ke hijar ym rahā, marā ka ym ihē kotyhar aja ixoha — aja Jesu pandu.

Jukyr jaxer aja ym pexo

(*Matéu 5.13; Mak 9.50*)

³⁴A'e pandu tī:

—Jukyr ma'e ke muhembyk katu. Pe, jukyr ngi he'ēha kanim rahā, marā ka ym he'ēha amō mujywyr ehe. ³⁵Jaxer riki. Ywy rehe mōi rahā, muhury ym ma'eywa'y ra'yr ke. Amō ma'e muhuryha namō mupara ym tī. Ombor te'e awa. Pehē pekwa tar katu rahā, ihē amu'e ame'ē ke rehe pehendu katu! — aja Jesu pandu.

(Aja riki amō. “Jesu kotyhar aja ihē axo ta” aja amō pandu rahā, jukyr katu aja saka. Pe, Jesu rehe jurujar katuha ke hijar rahā, jukyr he'ēha upa kanim ame'ēja saka. Katu ym. A'e ke Tupā ombor te'e, ame'ēja saka ta tī.)

15

Arapuharan kanim ame'ē rehe har

(*Matéu 18.12-14*)

¹Amō rahā, heta ngā jy'ar uwyr ehe, Jesu rehe. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ta jy'ar uwyr ehe. Amō sawa'e katu ym ame'ē ta jy'ar uwyr ehe tī. Panduha rehe hendu uwyr. ²Pe, parise ta je'ē je'ē hū ehe har, Jesu rehe har. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Je'ē je'ē hū ehe har tī. Kuja:

—Mā! Amō jaxer ame'ē ta namō ixo katu. Ma'e ke a'eta namō u'u tī. Katu ym aja jande pe — aja a'eta je'ē je'ē hū.

³A'erehe myja me'ē ma'e kanim ame'ē ke my, ame'ē ke Jesu pandu ngā pe:

⁴—Pehē ngi har amō heta arapuharan ta namō ixo. Kuja, 100 hetaha ke. Pe, peteī kanim oho rahā, ijar kekar kekar ta oho. Kāpī u'u, aja kanim ym ame'ē ta ke ijar hijar ta. Pe, kanim ame'ē ke kekar kekar oho. Pe! Mahem.

⁵Mahem rahā, hury katu ehe. Ijixi'y 'ar pe pupir werur. ⁶Hok pe muhyk rahā, ehe katu ame'ē ta ke mujy'ar. Hok rake rupi ixo ame'ē ta ke mujy'ar tī. Pandu: “Arapuharan kanim ame'ē ke amahem, a'erehe ihē namō pehē rury katu pexo!” aja arapuharan jar. ⁷Pesarahā! Aja ywa pe Tupā je'ēha rahoha ta hury katu tī. Amō ta katu ame'ē ta aja ixo. Kuja, 99 hetaha. Ame'ē ta ipy'a ke muruwak ym ta me'ē te'e. Katu ame'ē ta aja ixo. Ame'ē ta rehe Tupā je'ēha rahoha ta hury katu. Pe, peteī sawa'e katu ym ame'ē riki ipy'a ke Tupā koty muruwak mondo rahā, i'ar koty te we Tupā je'ēha rahoha ta hury katu ehe. Kuja, 99 hetaha 'ar koty te we hury katu te ta ha — aja Jesu pandu.

Tamatarer kanim ame'ē rehe har

⁸A'e pandu rī:

—Kuja amō we tī. Amō kūjā ita tamatarer pu'a namō ixo. Itatuwyr ke te'e mujā ame'ē ke. Jande popa hetaha namō ixo. Pe, peteī kanim rahā, kuja kekar. Araparin ke muwera. Ame'ē weraha rupi peir peir ixo. Ame'ē matyriha pe kekar kekar katu. Aja upa hok wyr rupi usak usak ixo ehe. Pe, mahem. ⁹ Mahem rahā, ehe katu ame'ē ta ke mujy'ar. Hok rake ixo ame'ē ta ke mujy'ar tī. Pandu: “Ita tamatarer pu'a kanim ame'ē ke amahem, a'erehe ihē namō pehē rury katu pexo!” aja kūjā pandu. ¹⁰ Pesarahā! Aja Tupā je'ēha rahoha ta hury katu ta tī. Peteī sawa'e katu ym ame'ē ke ipy'a ke Tupā koty muruwak mondo rahā, Tupā je'ēha rahoha ta hury katu ta ehe tī — aja Jesu pandu.

Ta'yr kanim ame'ē rehe har

¹¹ A'e pandu tī:

—Amō sawa'e mokōi ta'yr ta namō ixo. ¹² Amō wera rahā, ipái pe peteī pandu. Ame'ē riki u'ar we ame'ē ke. (Ame'ē ta'yr ipáima'e tamatarer pyhyk tar katu apo 'y. Ipái manōha rehe harō tar ym.) Kuja pandu: “Papa! Nde eremanō rahā, upa katu te nema'e ke jande pe nde eremupyta ta kŷ. Wajar ihēma'e ta. Apo ame'ē ke ihē pe emuwyrāhā!” aja ipái pe. A'erehe ima'e ke ipái me'ē me'ē. Mokōi ta'yr ta pe me'ē hū.

¹³ —Pe, ame'ē ta'yr wajar pyhyk. U'ar we ame'ē ke. Upa muhepy. Aja tamatarer pyhyk. Pe, heta katu ym ukwer rahā, ipái rekoha ke hijar oho. Pepaite ihon. Amō wyy pe har ta koty oho. A'ep ka'u te'eha rupi tamatarer ke me'ē me'ē. Upa katu te ipy'a moi, ame'ē ke rehe tamatarer me'ē me'ē rāi.

¹⁴ Aja upa katu te tamatarer kanim ipe. Pe, ame'ē wyy rupi nixói te ngā mi'u ke. A'erehe a'e pyrara ixo tī. ¹⁵ A'erehe ame'ē wyy pe har sawa'e pe pandu. “Ihē aparaky ta nde pe” aja. “Ere. Ihēma'e kure ta rehe esak katu. Kure mi'u eme'ē me'ē katu” aja sawa'e pandu. Ame'ē ke rehe a'e usak usak ixo. ¹⁶ Myahy a'e. Ynga aja me'ē ke kure ta u'u ixo. Ame'ē ke a'e u'u ta tipe tī. Me'ē ym ma'e ke ngā ipe.

¹⁷ —Peramō ipy'a upak ipe. Jupandu jupe: “Mā! Ihē páima'e miasu ta ma'e ke u'u rahā, pyta we riki. Heta ma'e ke ihī. Ko ihē myahyha namō ihē axo. Amanō tate ihē. ¹⁸ Papa rekoha pe ihē ajoywyr ta aho tī. Kuja ihē apandu ta: ‘Papa! Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e, aja Tupā ukwa katu. Nde aja tī. Nde erekwa katu tī. ¹⁹ ‘Ihē ra'yr’” aja ihē pe nde erepandu ym rahā, mā katu apo 'y. Miasu aja nde pe aparaky te'e ta apo tī' aja papa pe ihē apandu ta” aja jupandu jupe. ²⁰ A'erehe a'engi oho. Ipái rekoha pe jywyr oho ixo.

—Ipái rok paite we riki. Uhyk oho ixo rahā, ipái usak ehe. Pyrara usak ehe. Pe, ujan ixoty. Ta'yr jurupy rupi juman juman. Huwa ke pyter pyter tī. (Aja hury katuha mujekwa.)

²¹ —Ta'yr pandu ipe: “Papa! Ma'e aka'u te'eha ke ama'ema'e, aja Tupā ukwa katu. Nde aja tī. Nde erekwa katu tī. ‘Ihē ra'yr’” aja ihē pe nde erepandu ym rahā, katu tiki” aja ipái pe.

²² —Anī. Miasu ta pe ipái pandu: “Pahar perur! Ma'e mundeha katu te ame'ē ke perur. Pemundē ehe. Ipo rehe har aja tī. Ipy rehe har aja tī. Perur tī. ²³ Upa rahā, perur amō tī. Tapi'iruhu ta'yrrer ke perur. Ixa te ame'ē ke perur. Pejukwa. Jande rury katuha jamujā ta. ²⁴ Ko ihē ra'yr manō aja akwa naī. Anī. Apo ixuwe katu uhyk uwyr. Kanim oho aja ixo. Ko apo ixo 'y” aja ipái pandu. Pe, hury katuha ngā mujā ixo.

²⁵ —Aja ixo rahā, ta'yr jepy ame'ē ke kupixa pe paraky ixo. A'engi jywyr uwyr. Hok pe uhyk tate rahā, ma'e tyapuha rehe hendu. ²⁶ Pe, amō miasu pe pukái: “Ejur se! Ma'e puki?” aja ipe. ²⁷ A'e pandu: “Ne mu ko uhyk uwyr.

Manō ym a'e. Katu uhyk uwyr. A'erehe jande pe nde pái pandu: "Tapi'iruhu ta'yrrer ke pejukwa. Ixa te ame'ē ke' aja jande pe" aja miasu pandu ipe.

²⁸—Ta'yr jepy ame'ē ke parahy te'e. Hok pe ixer tar ym. A'erehe ipái uhem oho ixoty. Pandu ipe: "Exe ejur nde tī" aja pandu hū ta'yr pe. ²⁹Ta'yr pandu: "Anī. Axe ym ta. Esarahā! Aparaky hū axo nde pe. Heta warahy 'ar aha oho. Te'e paraky ame'ēja ihē. Ne je'ēha rehe ihē ahendu katu te. Aja te'eha ihē axo. Nde ereme'ē ym te ma'e ke ihē pe. Arapuhame ra'yr nde ereme'ē ym riki. Ame'ē namō ihē rehe katu ame'ē ta namō jō amuhury ta tipe. Ja'u ta tipe. Anī. Nde ereme'ē ym ihē pe. ³⁰Apo peme'ē nde ra'yr upa katu te nema'e kē mukanim. Kūjā ka'u te'e ame'ē ta pe upa mukanim. Ko riki jywywyr uwyr. Pe, nde je'ēha rupi tapi'iruhu ta'yrrer ke nema'e miasu ta jukwa. Ixa te ame'ē ke. Katu ym aja" aja ipái pe ta'yr jepy ame'ē pandu. ³¹Pe, ipái pandu: "Sa'e! Ihē ra'yr nde. Ihē namō nde erexo. Aja te'eha nde. Upa ihēma'e kohī. Ame'ē riki upa katu te nema'e tī. ³²Ko nde mu riki manō, aja ixo. Apo ixuwe katu aja uhyk uwyr. Kanim oho aja ixo. Ko apo ixo 'y. A'erehe jande rury katuha jamujā ta me'ē te'e. Jande rury katu ta me'ē te'e. Jande rok pe jaxe jahorahā!" aja ta'yr pe ipái pandu — aja Jesu pandu.

(Aja Tupā tī. Petei sawa'e katu ym ame'ē ke ipy'a ke ixoty muruwak mondo rahā, Tupā hury katu ta, aja Jesu mujekwa katu.)

16

Ijarma'e tamatarer ke amō mukanim

¹Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Pe, amō sawa'e ixo. Ima'ehū ame'ē ke a'e. Ima'e tamatarer ke amō usak usak ixo. Pe, ijar pe amō ta pandu oho: "Tamatarer usakiha riki nema'e ke te'e mukanim ixo" aja ijar pe. ²Pe, amō pe ijar pandu: "Tamatarer usakiha emuhyk se" aja ipe. Usakiha uhyk rahā, ijar pandu ipe: "Nde erema'ema'eha rehe har ihē ahendu. Jetehar te my? Myja ihēma'e tamatarer nde ereme'ē me'ē my? Myja nde eremujiwywyr tī? Ame'ē ke upa katu te emapyk. Ihē asak ta. Ihēma'e ke nde eresak ym ta apo 'y" aja ijar pandu.

³—Pe, hok pe jywywyr rahā, usakiha jupandu jupe: "Ihēma'e parakyha ngi ihē jar ihē ke muhem ta apo. Myja aparaky ta apo my? Ihē pyrātā ym ihē. (Marā ka ym kupixa rehe aparakyha.) Tamatarer ke ngā pe apandu pandu rahā, ihē ruxī ta ihē ke ingi. Aja ama'e ym ta. ⁴Aa! Apo akwa katu! Ihē rehe katu ame'ē ta ke amu'am ta. Pe, ihēma'e parakyha ngi ihē ke muhem rahā, ihē rehe katu ame'ē ta ixo ta. Hok pe ame'ē ta ihē ke mupyta katu ta" aja jupandu jupe.

⁵—A'erehe ijar pe ma'e ke mujiwywyr ame'ē ta ke muhyk. Upa muhyk. Amō pe pandu py: "Myja hetaha ihē jar pe nde eremujiwywyr ta my?" aja tamatarer usakiha pandu. ⁶Sawa'e pandu: "Mandeju ra'tī ka aja me'ē heta te hū amujiwywyr ta me'ē te'e. Kamuxī ra'yr ke tyryhem heta te hū, kuja, 100 hetaha ke" aja usakiha pe. A'e pandu: "Esarahā! Ko nema'e mangaha ke. Se ewapyk. Pahar iwyr koty paper rehe emupinim. Wajar jō nema'e mangaha kohī. Kuja, 50 aja hetaha jō emupinim. Ihēma'e parakyha nixói rahā, ihē rehe eharái ym" aja usakiha pandu. (A'e jupandu jupe tī: "Apo ihēma'e parakyha ngi ihē jar muhem rahā, peme'ē ihē rehe usak katu ta my" aja jupandu jupe.)

⁷—Amō pe pandu: "Ne rahā tī! Myja nde eremujiwywyr ta ihē jar pe my?" aja usakiha pandu. Amō pandu: "Ahúí aja me'ē heta te hū amujiwywyr ta me'ē te'e. Kuja, 1.000 wasākā mangaha mutyryhem" aja usakiha pe. A'e pandu: "Ko nema'e mangaha kohī. Iwyr koty paper rehe emupinim. Kuja, 800 aja emupinim. Te'e apandu ta, aja rahā ihē jar ukwa ym ta. Esarahā! Ihēma'e parakyha nixói rahā, ihē rehe eharái ym" aja ipe. (A'e jupandu jupe tī: "Apo

ihēma'e parakyha ngi ihē jar muhem rahā, peme'ē ihē rehe usak katu ta my" aja jupandu jupe.)

⁸—Ame'ē usakiha ma'ema'eha rehe har ijar hendu rahā, pandu: “Mā! Usakiha ukwa katu ma'e. Ehe katu ame'ē ta ke mu'am ixo” aja riki ijar pandu. (Jetehar te rupi ym usakiha ma'e. Katu ym ame'ē.) Ukwa katuha rehe har jō ijar katu pandu — aja Jesu pandu.

A'e pandu tī:

—Ima'e ke rehe ukwa katuha namō Tupā kotyhar ta usak usak katu. Aja rahā, yman rahā ima'e ke pewe hū ta. Mā! Tupā kotyhar ta 'ar koty te we Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwa katuha. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ke ukwa ukwa ixo, ame'ē ta pe ukwa katuha namō amō Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'ema'e. Aja rahā, yman rahā ima'e ke pewe hū ta — aja Jesu pandu.

⁹A'e pandu tī:

—Pesarahā! Kome'ē wyw keruhū pe ma'e ke heta ihī. Tamatarer. Ma'e katu ame'ē ke. Heta ihī tī. “Aa! Ame'ē ke Tupā kotyhar ta pe ihē ame'ē ta. Aja rahā, kome'ē wyw keruhū pe Tupāma'e parakyha riki katu ta oho” aja pepandu. Aja rahā, pemañ rahā, ixoty oho rahā, pehē pe Tupā pandu ta: “Se pejur katu. Katuha renda ke se. Manō ym te ta awa se. Katu tiki” aja pehē pe Tupā pandu.

¹⁰—Jetehar rupi ta'yr mi ma'e ke rehe amō usak usak katu. Aja rahā, jetehar rupi heta te hū ma'e ke rehe usak usak katu ta tī. Te'eha rupi ta'yr mi ma'e ke rehe usak usak. Aja rahā, te'eha rupi heta te hū ma'e rehe usak usak ta tī. ¹¹Kome'ē wyw keruhū pe ma'e ke heta hū ihī. Ame'ē ke jetehar rupi ym pesak pesak rahā, ma'e katu ame'ē ke Tupā me'ē, ame'ē ke pehē pe a'e me'ē ym ta tī. ¹²Amō tama'e ke rehe pesak pesak katu ym rahā, pehēma'e ke pehē pe amō me'ē ym ta tī.

¹³—Mokōi ijar pe marā ka ym miasu paraky katuha. Mokōi jar pe paraky rahā, peteñhar rehe jō ipy'a katu ta. Amō rehe anī ta. Peteñ jar je'ēha rehe hendu katu ta. Amō jar je'ēha rehe anī ta. Hendu ym ta ehe. (Aja Tupā rehe tī.) Tamatarer ke rehe jō ipy'a ke amō moī moī rahā, marā ka ym Tupā rehe ipy'a katuha. (Mokōi ijar aja saka tī) — aja Jesu pandu.

Jesu je'ēha ke

(Matéu 5.31-32; Matéu 11.12-13; Mak 10.11-12)

¹⁴Ame'ē panduha ke parise ta hendu rahā, puka puka hū ehe, Jesu rehe. Tamatarer ke rehe ame'ē ta ipy'a ke moī moī katu, a'erehe Jesu rehe puka puka hū. ¹⁵Jesu pandu:

—Sawa'e katu te pehē aja amō ta ukwaha. Ame'ē ke peputar katu. Anī. Aja ym pehē, aja pehē rehe har Tupā ukwa katu. Ma'e ke katu te aja sawa'e ukwaha. Anī. Ame'ē riki jaxer ame'ē ke te'e aja Tupā ukwa katu. Tupā riki ukwa katu te ame'ē ke a'e.

¹⁶—Aja Moise je'ēha rehe har amō koty pekwa. Pesarahā! Juā mujahukiha uhyk ym rahā we, Moise je'ēha rehe amō hendu katu rī. Tupā je'ēha ke pandu ame'ē ta rehe aja tī. Hendu katu tī. Pe, Juā uhyk. A'engi myrandu katu ke ihē apandu pandu axo. Ma'e ka'u te'eha ke amō hijar, pe, Tupā koty ipy'a ke muruwak. Aja rahā: “Ihē kotyhar ke nde” aja Tupā pandu. Ame'ē myrandu katu rehe heta te hū jurujar katu. ¹⁷Moise je'ēha rehe amō hendu katu ta me'ē te'e tī. Ywa ke kanim ta oho. Kome'ē wyw keruhū aja tī. Upa ta tī. Moise je'ēha rehe hendu katuha anī. Upa ym te ta. A'erehe Moise je'ēha rehe hendu katu ta me'ē te'e we rī.

¹⁸—Pesarahā! Kuja riki amō. Hakehar ke sawa'e hijar oho. Pe, amō kūjā ke pyhyk rahā, ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e. Pe, hijar ame'ē kūjā ke amō sawa'e

pyhyk rahā, ma'e ka'u te'eha ke ame'ē kūjā ma'e tī. Katu ym aja. A'erehe aja pema'e ym ta me'ē te'e — aja Jesu pandu.

Rasaro rehe har: Ima'ehū ame'ē rehe har tī.

¹⁹ (Tamatarer rehe jō amō ipy'a moī rahā, katu ym aja Jesu mu'e.) A'erehe kuja pandu:

—Pe, amō sawa'e ixo. Ima'ehū namō ixo ame'ē ke a'e. Ima'e mundeha muhepy hū ame'ē ke namō wata ixo. Wera rahā pame katu te humi'u ke matyr hū. Aja jumuhury hury juehe. ²⁰ Hok rukwen pe amō sawa'e ke amō ta muhyk muhyk raho. Her Rasaro. Ima'e ym te a'e. Pere ke mâte hū te'e ehe. ²¹ A'ep harō uī. Ima'ehū, ame'ēma'e myrape 'ar ngi imi'u kurer u'ar u'ar. Ame'ē ke Rasaro u'u ta tipe. Me'ē ym amō ipe. Jawar ta riki pere ke here here tī. ²² Pe, ima'e ym te ame'ē ke manō, Rasaro ke. Amarā rake i'ā ke Tupā je'ēha rahoha ta muhyk raho. Ywa pe huruha rehe muhyk raho.

—Ima'ehū ame'ē ke manō tī. Pe, amō ta jytym raho. ²³ Mupyraraha renda pe pyrara hū ixo. Ma'ā rahā, Amarā rehe usak. Hake Rasaro i'āi. Pijaite we usak ehe. ²⁴ Pe, pukāi: “Amarā! Epyrara ihē rehe esarahā! Ihē koty Rasaro ke emuwyr. Y pe ipō ākā rakehar munde ta. Ame'ē pe ihē juru ke murysā ta. Tata keruhū pe ihē axo. Apyrara hū ihē ke” aja Amarā pe.

²⁵ —Pe, Amarā pandu ipe: “Sa'e! Anī. Ywy pe nde erexo rahā, upa katu te ma'e katu ame'ē ke nema'e riki. Ame'ē ke rehe ekwa ekwa exo. Rasaro rehe anī. Upa katu te ma'e katu ym ame'ē ke ima'e riki. Apo anī. Se a'e hury katu ixo apo 'y. Nde anī. Nde erepyrara erexo apo 'y. ²⁶ Ko riki amō we tī. Jande pyter rupi sorok te'e hū ame'ē ke tūi. A'erehe sengi marā ka ym nde koty amō ahaha oho. Nde koty har ngi marā ka ym jande koty amō ahaha uwyr tī” aja ipe.

²⁷ —Sawa'e pandu: “Amarā! Aja rahā, ko apandu nde pe. Ihē pái rekoha pe Rasaro ke emondo. ²⁸ A'ep ihē mu ta ixo. Awa po wajar peteihar upa hetaha ixo. Ame'ē ta pe je'ēha namō Rasaro ke emondo. Aja rahā, ame'ē ta se uwyr ym ta tī. Se pyrara hū awa” aja pyrara ixo ame'ē ke pandu.

²⁹ —Amarā pandu: “Anī ta. Moise mupinim ame'ē ke namō ne mu ta ixo. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim. Ame'ē ta namō ixo tī. Ame'ē panduha rehe ne mu ta hendu katu ta me'ē te'e. Hendu katu rahā, ukwa katu ta. Aja rahā peme'ē pyrara renda pe oho ym ta tī” aja pyrara ixo ame'ē pe Amarā pandu.

³⁰ —Sawa'e pandu: “Anī ta Amarā! Ame'ē ke a'ewan ym we rī. Amō we rahā, katu. Kuja. Manōha ngi amō kwera katu uhem, pe, ame'ē riki Tupā je'ēha ke pandu oho rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi ipy'a ke muruwak ta mondo. Tupā koty muruwak ta mondo” aja pyrara ixo ame'ē pandu.

³¹ —Amarā pandu: “Anī. Moise je'ēha rehe a'eta hendu ym rahā, amō rehe hendu ym tī. Manōha ngi kwera katu uhem ame'ē ke Tupā je'ēha pandu. Ame'ē ke rehe hendu ym ta tī. Tupā je'ēha ke pandu ame'ē ta rehe hendu ym rahā, aja tī. Manōha ngi kwera katu uhem ame'ē ke pandu oho. Tupā je'ēha ke pandu oho. Ame'ē ke rehe hendu ym ta tī” aja pyrara ixo ame'ē pe Amarā pandu — aja Jesu pandu.

17

Ma'e ka'u te'eha ma'ema'e ame'ē rehe har
(*Matéu 18.6-7; Matéu 18.21-22; Mak 9.42*)

¹ Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ma'e ke rehe amō usak, a'erehe ma'e ka'u te'eha ke ma'e ta. Aja me'ē aja te'e ta ixo. Pe, ngā muka'u te'eha ke mu'e, ame'ē ke mā Tupā mupyrara te hū ta. ² Ihē rehe amō amō ta'yn ta jurujar katu. Pe, amō pandu: “Mā! Jesu rehe

pejuruar katuha pehijar” aja. A'erehe ta'yn ta hijar. Aja rahā, mā peja pandu ame'ē jurupy rupi itahu pukwar. Pe, itahu namō a'e ke ypa pe ombor. Pe, y jukwa. (Aja rahā, ta'yn ta ke mu'e ym ta.) Aja manō rahā, Tupā mupyraraha ar koty te we katuha. Tupā mupyrara rahā, mupyrara te hū ta.

³—Pesak katu te'e! Ma'e ka'u te'eha ke ne mu ma'e rahā: “Mā peja ym” aja epandu ipe. Ame'ē ngi ipy'a ke muruwak mondo rahā, nde py'a emujywyr ehe. ⁴ Wera rahā, awa po wajar mokōi hetaha ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e nde pe. Pe, a'e ma'e, a'engi nde pe pandu: “Ame'ē ngi ihē py'a amuruwak amondo. Ihē rehe nde py'a emujywyr katu” aja nde pe pandu. Aja rahā, aja pame katu te nde py'a ke emujywyr ehe — aja Jesu pandu.

Juruar katuha ke

(Matéu 17.20; Mak 11.22-23)

⁵ Jesu mondo ame'ē ta pandu ipe:

—Sawa'e! Mā! Jande py'a jamujywyrriha hātā ame'ē ma'eha. Jande ke emu'e katu. Aja rahā, jajuruar katuha amō we katu ta. Pe, nde erepandu aja jama'ema'e katu ta — aja Jesu pe.

⁶ A'e pandu:

—Pesarahā! Ta'yr mi pejuruar katu rahā, marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke pema'ema'e katu ta kŷ tī. Ta'yr mi pejuruar katu. Ma'e raī ta'yr te mi, ame'ēja saka. Aja rahā kome'ē myra keruhū pe pepandu ta: “Nde rapo ke namō ejujo'ok ehem eho. Y ramūi pe ejujytym eho” aja myra pe. Ta'yr mi pejuruar katu rahā, ame'ē myra jujo'ok ta oho — aja Jesu. (“Myra” aja pandu rahā: “Upa ma'e hātā ma'eha ke” aja mujekwa katu.)

Miasu ma'ema'eha ke

⁷ Ajame'ē ke Jesu mu'e:

—Pehē ngi har amō ixo. Miasu aja paraky ixo, kupixa rehe. Arapuharan ta rehe usak usak ixo amō nahā my. Pe, hok pe uhyk jywyr rahā, ame'ē pe kuja nde erepandu my: “Ere. Nde ereparaky katu. Pahar ma'e ke e'u eho” aja pandu my? ⁸ Anī. Aja ym. Amō koty nde erepandu ta. Kuja: “Ma'e ke ihē pe emupupur. Nema'e kamixa emunde. Pe, ihē a'u rahā, ma'e ke emōi moī ihē pe. Upa a'u rahā, nde ere'u ta” aja miasu pe. ⁹ Miasu pe: “Katu nde. Nde ereparaky katu” aja nde erepandu ym ta. Anī. Ne je'eha rehe jō hendu katu. Aja miasu katu ame'ē ke a'e, aja mujekwa. ¹⁰ Pehē aja tī. “Pehē katu. Pema'ema'e katu” aja jandema'e sawa'e te pandu ym rahā, nde rury katu pexo rī. A'e pandu ame'ē ke pema'ema'e rahā, kuja pepandu ta: “Miasu ta jō jande. Jande pe sawa'e te pandu ame'ē ke jō jama'ema'e” aja pehē — aja Jesu pandu.

“Ne jō riki katu te me'ē ke” aja peteī jō pandu

¹¹ Jerusarē ok ta pe Jesu oho ixo rahā, amō wvy rupi asa oho ixo. Ngariréi wvy ngi uhem oho rahā, Samari wvy pe uhyk oho. Ame'ē rupi asa oho ixo.

¹² Pe, amō ok ta pe uhyk tate rahā, pereran ma'e u'u hū ame'ē ta uhyk uwyr ixoty. Jande popa sawa'e ta hetaha. Paite we pu'am u'am. (Amō jundéu awa ta namō ixo ym ta me'ē te'e ame'ē ta.) ¹³ A'eta pukái:

—Jesu! Sawa'e! Jande rehe epyrara esak! Jande ke emukatu — aja ipe.

¹⁴ A'eta rehe usak rahā, pandu:

—Ere! Peho! Jundéu awa tama'e pa'ihu koty peho. Pemujesak pehē juehe har ipe. Pehē katu aja a'e mujekwa ta ngā pe — aja Jesu.

Pe, ame'ē ta johu oho ixo rahā, upa katu te katu 'y. ¹⁵ Ame'ē ta ngi har peteī jō jywyr. (Samari wvy pe har ke a'e.) Katu, aja ukwa rahā, Jesu koty jywyr uwyr. Tupā rehe har katu pandu pandu hū uwyr. ¹⁶ Jesu ruwa koty ipynarāi pe wapyk uwyr. (Aja ipy'a moī moī katu ehe.) “Ne jō riki katu te me'ē ke. Ihē

ke nde eremukatu” aja pandu ipe, Jesu pe. Samari wyw pe har ke a'e. Jundéu awa ym ame'ë ke a'e.

¹⁷ Jesu pandu:

—Mā! Jande popa sawa'e hetaha amukatu. Awa po wajar tumeme sawa'e ta jywyr ym uwyr, ihē koty. ¹⁸ Mā! Amō awa ke jō jywyr uwyr. Tupā pe: “Ne jō riki katu te me'ë ke” aja pandu uwyr. Mā! Aja jundéu awa ta pandu ym uwyr. Ko samari wyw pe har jō jywyr uwyr — aja Jesu pandu.

¹⁹ Pe, a'e pandu ipe:

—Epu'am katu! Eho! Ihē rehe nde erejuruar katu, a'erehe nde ke amukatu. A'erehe nde katu apo 'y — aja ipe.

Jesu riki kapitā keruhū

(Matéu 24.23-28; Matéu 24.37-41)

²⁰ Amō parise ta Jesu pe pandu:

—Myja rahā kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ë ke a'e muwyr ta my? Pe, jundéu awa ta ke huwajan ta ngi poir ta my? Pe, jandema'e wyw pe kapitā keruhū aja ixo ta my? — aja parise ta pandu.

Jesu pandu:

—Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ë ke uwyr rahā, ehe har upa katu te ngā pandu pandu ym ta. ²¹ Kuja ym ta. Amō pandu: “Pesarahā! Kō riki ixo.” Amō: “Paite riki ixo!” Aja ym riki. Pesarahā! Pehē namō a'e ixo apo 'y. Pekwa ym riki — aja parise ta pe. (“A'e ixo apo 'y” aja pandu rahā: “Juehe har” Jesu pandu.)

²² Jumu'eha ta pe jō Jesu pandu. Kuja:

—Ngā pyrara hū, ame'ë angaha rehe uhyk ta. Arahā kuja peputar ta. Kirisutu uwyr. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ë ke a'e. Ihē riki Kirisutu. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Pe, ngā mupyraraha ngi pehē ke ihē ajo'ok ta. Ame'ë ke peputar katu tipe. ²³ Pe, amō ta pandu ta pehē pe. “Paite pesak peho! Kirisutu pehī!” Amō: “Se pesak pejur. Kirisutu kohī!” Anī. Pekekar ym peho. Nixói. ²⁴ Tupā wera rahā, paite rupi upa ta wera oho. Paite rupi upa katu te ngā usak. Aja ihē ajywyr rahā, paite rupi upa katu te ngā ukwa katu ta kŷ tī. Ko awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. ²⁵ Pesarahā! Ajywyriha angaha rehe uhyk ym we ta ri. Kuja uhyk py ta. Ihē ke amō ta mupyrara hū ta. Parise ta aja amō ta putar ym ta ihē ke tī.

²⁶⁻²⁷ —Yman te Noe ixo rahā, amō ta ixoha rehe te'e ukwa ukwa ixo. Ma'e ke u'u uī. Sawa'e ta kūjā ta ke pyhyk. Kūjā ta aja tī. Sawa'e ta ke pyhyk tī. Aja te'e ngā ixo. Ima'e ke rehe jō usak usak ixo. Pe, jarusu keruhū pe Noe ixo oho. Pe, y ke upa katu te ma'e ke munde oho. Upa ngā ke jukwa. Ihē ajywyr Tate rahā, aja ta ngā ixo tī. Ixoha rehe te'e upa apo ixo ame'ë ta ukwa ukwa ixo tī. Ima'e ke rehe jō ukwa ukwa ixo. Pahar ihē ajywyr ta. Ko awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur.

²⁸⁻³⁰ —Yman te Ro ixo rahā, aja upa ngā ixo tī. Ima'e ke rehe jō ukwa ukwa ixo. Ma'e ke u'u uī. Ma'e ke muhepy hepy u'am tī. Kupixa mujā mujā ixo tī. Hok ke mujā mujā ixo tī. Pe, Sondo ok ta ngi Ro uhem oho rahā, aman aja tata ke Tupā mungyr. Tatāpūi aja ita ra'yr ke mungyr tī. Upa katu te ame'ë ok ta pe har ta ke tata jukwa. Pahar jukwa. Ihē ajywyr rahā, aja ta ngā ixo tī. Ima'e ke rehe jō ukwa ukwa ixo tī. “Uwyr ym a'e” aja ngā ukwaha naī. Anī. Pahar ihē ajywyr ta. Ko awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur.

³¹ —Pyraraha uhyk rahā, hok kupe ipe ame'ë 'ar pe amō ixo rahā, pahar ujan oho. (Aja rahā, manō ym ta.) Hok pe ixo ym oho. Ima'e ke pyhyk ym oho. Pahar ujan oho. Kupixa pe ixo ame'ë ke hok pe jywyr ym oho tī. (Ima'e ke pyhyk ym jywyr.) Pahar ujan oho. ³² Ymanihar Ro rakehar rehe pekwa pekwa pexo. (Haikwer koty ma'ā. Pyta riki. Arahā pahar manō.) ³³ Ima'e

ke amō mupyta ta katu aja jō ipy'a pe ukwa ukwa ixo rahā, ixoha kanim ta. Manō ta. Ina'e ke putar ym. “Mā peja kanim” aja ipy'a pe ukwa ukwa ixo. Pe, ujan oho rahā, ixoha kanim ym ta. Manō ym ta.

³⁴—Ko apandu pehē pe. Ihē ajywyr rahā, mokōi sawa'e ukwer ou, pytun rahā. Petei pyta ta. Amō anī. Ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha raho ta. ³⁵Ma'e ke mokōi kūjā kytyk kytyk u'am. Petei pyta ta. Amō anī ta. Ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha raho ta. ³⁶[Kupixa pe mokōi sawa'e ta paraky ixo. Petei pyta ta. Amō anī ta. Ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha raho ta] — aja Jesu pandu.

³⁷Jumu'eha ta pandu ipe:

—Sawa'e! Myp pyraraha uhyk ta my? — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—Ma'e inem ame'ē ke tūi rahā, a'ep xumukape jy'ar ta oho. Aja ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e hū, ame'ē renda pe pahar pyraraha uhyk ta — aja Jesu.

(Aja rahā, Jerusarē ok ta pe har ta ke amō awa ta mupyrara ta uwyr, aja Jesu mujekwa. Jerusarē ok ta pe har ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe aja.)

18

Tapijar te'e we ixawa'e manō ame'ē ke pandu pandu hū

¹Pe, jumu'eha ta ke Jesu mu'e ixo. Tupā namō a'eta tapijar te'e we pandu pandu ta me'ē te'e. Myja me'ē ame'ē ke my, ame'ē ke a'e mu'e. “Mā! Tupā hendu ym jande rehe” aja pahar pandu ym ta me'ē te'e. A'erehe kuja mu'e ixo:

²—Amō ok ta pe sawa'e ixo. Ame'ē ke amō ta rehe har hendu, pe, pandu: “Nde katu” aja. Anī rahā: “Nde katu ym” aja. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ke a'e. Amō ta rehe pyrara usak ym tī. ³Ame'ē ok ta pe ixawa'e manō ame'ē ke ixo tī. Sawa'e koty ohoho hū ixo. Pandu pandu hū tipe ipe: “Thē rehe ihē ruwajan ma'e ke ma'ema'e hū. Nde riki epandu ipe: ‘Ema'e ym’ aja. Nde jō riki nde eremukatu” aja kūjā pandu pandu hū tipe ipe. ⁴Anī. Yman atu kūjā rehe sawa'e hendu ym. A'erehe kūjā jywyr jywyr ixoty. A'erehe uhyk kūjā panduha ipe. A'erehe sawa'e jupandu jupe: “Mā! Tupā rehe ihē apy'a ym. Sawa'e ta rehe apyrara asak ym tī. ⁵Mā! Peme'ē ixawa'e manō ame'ē ke ihē rehe uwyr uwyr hū ixo. Amukatu ym rahā, ihē ke muhe'ō te'e ta. A'erehe kūjā ruwajan pe ihē apandu ta: ‘A'ewan. Ma'e ke ema'e ym apo 'y. Mā peja pete'e pyta katu' aja apandu ta” aja sawa'e jupandu jupe — aja Jesu pandu.

⁶A'e pandu tī:

—Pesarahā! Ame'ē sawa'e katu ym ame'ē ke a'e. Anī. Pandu ame'ē ke katu riki. “Ihē amukatu ta” aja a'e pandu. ⁷Aja Tupā namō pepandu tī. Ixotyhar ta tapijar te'e we pandu pandu: “Jande ke amō ta mupyrara” aja. Aja rahā, ame'ē ke Tupā mukatu ta. (Sawa'e pe kūjā tapijar te'e we pandu, ame'ēja saka.) “Mā! Jande rehe Tupā hendu ym” aja ym pepandu. ⁸Anī. Pahar mukatu ta. Pesarahā! Ixotyhar ta rehe usak katu. Yman rahā, kome'ē ywy keruhū pe ihē ajywyr ta ajur tī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Pesarahā! Ihē ajywyr rahā, Tupā kotyhar ta tapijar te'e we Tupā namō pandu pandu ixo my. Yman ame'ē ta ke amō ta mupyrara riki. Anī. Tapijar te'e we Tupā namō pandu pandu rahā, katu tiki — aja Jesu pandu.

Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē rehe har

⁹Juehe har katu aja ukwaha jupe naī, aja me'ē sawa'e ixo. Upa amō ta riki katu ym aja ame'ē ta ukwaha naī tī. Ame'ē ta rehe har Jesu pandu. Myja me'ē ame'ē ta my, ame'ē ke pandu. Kuja:

¹⁰ —Amō rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe mokōi sawa'e ta oho. Tupā namō pandu pandu oho. Peteihar parise ke. Amō riki homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ke a'e. (A'erehe ame'ē sawa'e jaxer ame'ē ke aja parise ta ukwa.) ¹¹ Ko parise se koty jeje pandu pandu u'am, Tupā namō. Kuja: "Tupā! Amō ta aja ym ihē, a'erehe: 'Ne jō riki katu te me'ē ke' aja ihē apandu nde pe. Amōma'e ke rehe ipy'a ke amō ta moī moī hū. Pe, pyrātāha namō jo'ok ingi. Ihē anī. Aja ym ihē. Sawa'e katu ame'ē ke ihē. Kūjā rehe amō ta ka'u te'e hū. Ihē anī. Aja ym ihē. Kotete tamatarer matyr ame'ē ke i'āi. Sawa'e jaxer ame'ē ke aja ihē akwa. Peme'ē aja ym ihē, a'erehe: 'Ne jō riki katu te me'ē ke' aja apandu nde pe. ¹² Peteī seman ngi har mokōi werā rahā, ma'e ke a'u ym te. (Aja nde rehe ihē py'a amoī moī katu.) Upa ihē apyhyk ame'ē ke ngi ta'yr te mi nde pe ihē ame'ē. Jande popa hetaha ngi har peteī ihē ame'ē nde pe. (Aja nde rehe ihē py'a amoī moī)" aja parise jeje pandu pandu u'am. (Jeje te'e pandu pandu u'am. Tupā hendu ym ehe.)

¹³ —Amō sawa'e amō koty panduha. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ke a'e. (Jaxer ame'ē ke a'e, aja parise ta ukwa.) Paite we mi pandu pandu u'am, Tupā namō. Huxī a'e, a'erehe ywa rehe ma'ā ym u'am. (Ywa pe Tupā ixo, ame'ē rehe ma'ā ym u'am.) Ipixī'a ke mokōi po pe nupā nupā u'am. (Aja pyaiha mujekwa.) Pe, kuja pandu u'am: "Tupā! Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'ema'e. Ihē rehe epyrara esak. Ihē rehe nde py'a emujywywyr" aja tamatarer matyr ame'ē ke pandu u'am. ¹⁴ Ko apandu pehē pe. Ame'ē rehe Tupā pyrara usak. Ame'ē sawa'e rehe hendu. Pe, ame'ē pe Tupā pandu: "Nde katu. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. Amō anī. Parise anī. Ame'ē rehe hendu ym. "Nde katu. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja Tupā pandu ym. "Ihē katu te" aja ukwa jupe naī, ame'ē pe Tupā pandu: "Nde katu ym" aja. "Ihē katu ym. Ma'e aka'u te'eha ke ama'e" aja pandu ame'ē ke pe Tupā pandu: "Nde katu" — aja Jesu pandu.

Ta'yn ta rehe Jesu usak katu

(Matéu 19.13-15; Mak 10.13-16)

¹⁵ Ta'yn ta ākā rehe ipo Jesu mujar ta. Aja ipy'a katuha mujekwa. Ame'ē ke amō ta putar, a'erehe ixoty a'eta raho raho. Ame'ē ke jumu'eha ta usak rahā, je'ē je'ē a'eta pe:

—Mā! Jesu ma'ema'e ixo. A'erehe perur ym ipe — aja jumu'eha ta.

¹⁶ Pe, Jesu pandu:

—Anī. Mā peja ta'yn ta ihē rehe uhyk katu. Ta'yn ta ke se pemuhyk perur. Pemupyta ym. Aja riki Tupā putar tī. Kome'ē ta'yn ta aja me'ē ta Tupā kotyhar wan ta tī. ¹⁷ Ko pekwa pekwa pexo. Tupā kotyhar ta aja ta'yn ta putar katu. Ta'yn ta aja amō putar ym rahā, Tupā kotyhar aja ym te ta awa — aja Jesu pandu.

Ima'ehū ame'ē rehe har

(Matéu 13.22; Matéu 19.16-30; Mak 10.17-31; 1 Timo 6.6-10; Tian 5.1-3)

¹⁸ Pe, amō jundéu awa tama'e kapitā pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Nde riki katu te ame'ē ke nde. Ma'e ihē ama'e rahā, ihē ke Tupā muhā katu ta my? — aja Jesu pe.

¹⁹ A'e pandu:

—"Kafu te ame'ē ke nde" aja ihē pe nde erepandu. Tupā jō riki katu te ame'ē ke a'e. Awa ke anī. (Ihē Tupā aja nde erekwa my?) ²⁰ Esarahā! Tupā pandu ame'ē ke nde erekwa katu.

"Amō kūjā rehe eka'u te'e ym.

Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tī.

Amō ke ejukwa ym.

Emukanim ym amōma'e ke.

Te'e ma'e ke epandu ym.

Nde pái rehe epy'a katu.

Ne mǎi rehe aja tǐ. Epy'a katu tǐ" aja Tupǎ je'ēha ke rehe panduha ihǐ – aja sawa'e pe Jesu pandu.

²¹ Sawa'e pandu:

–Upa ame'ē panduha rehe ihē ahendu katu. Kurumǐ rahā har ahendu katu āxo – aja Jesu pe.

²² Ame'ē ke rehe Jesu hendu rahā, pandu ipe:

–Pewe amō ma'e ke nde pe. Upa katu te nema'e ke emuhepy. (Aja tamatarer epyhyk.) Pe, ame'ē tamatarer ke ima'e ym te ame'ē ta pe upa katu te eme'ē me'ē. Aja rahā, ywa pe nema'e ke heta te hū ta. Pe, ihē namō eho – aja sawa'e pe.

²³ Ame'ē ke rehe sawa'e hendu rahā, pyai te'e u'am. Ima'ehū namō ixo ame'ē ke a'e. (Me'ē tar ym ma'e ke. A'erehe pyai te'e u'am.) ²⁴ Ame'ē ke Jesu ukwa rahā, pandu:

–“Ere. Tupǎ putar, aja ihē axo ta” aja ima'ehū ame'ē ta marā ka ym panduha. Aja panduha riki hātā. ²⁵ Awi jupiha kwar rupi marā ka ym amō rymba asaha oho. Kame hymba asaha oho. Aja ima'ehū ame'ē ta ke. Tupǎ putar aja ixo tar ym te – aja Jesu pandu.

²⁶ Ame'ē rehe hendu ame'ē ta pandu:

–Mǎ! Aja rahā, Tupǎ muhā ym te ta awa ke – aja ipe.

²⁷ Jesu pandu:

–Ame'ē ke sawa'e ta marā ka ym ma'eha. Myja awa ke muhā katu ta my, ame'ē ke Tupǎ jō ukwa katu – aja ngā pe.

²⁸ Pe, Petu pandu:

–Esarahǎ! Upa katu te jandema'e ke jahijar jajur. Ko ne namō jaho jaxo. Tupǎ putar aja jama'ema'e jaxo – aja Jesu pe.

²⁹ A'e pandu:

–Hǎ! Ko apandu pehē pe. Tupǎ putar, aja upa katu te amō ma'ema'e. A'erehe hok ke hijar oho. Hakehar ke aja tǐ. Hijar oho tǐ. Imu ta ke aja tǐ. Hijar oho tǐ. Ianam ta ke aja tǐ. Hijar oho tǐ. Ta'yn ta ke aja tǐ. Hijar oho tǐ.

³⁰ Aja rahā, ma'e ke hijar oho, ame'ē 'ar koty te we Tupǎ mujywyr ta ipe. Apo ixo rahā, mujywyr ta. Pe, yman rahā, Tupǎ namō ixo ta. Uhā te hū aja ixo ta – aja Jesu pandu.

Manōha rehe har Jesu pandu, mahapyrihar ke

(Matéu 20.17-19; Mak 10.32-34)

³¹ Awa py mokōi jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar raho. Heta ame'ē ta ngi mujy'ar raho. A'eta pe jō pandu:

–Pehendu katurahǎ! Jerusarē ok ta pe jande jaho jaxo. A'ep ihē rehe har amō ta mupinim. Tupǎ je'ēha pandu ame'ē ta mupinim. Ame'ē panduha aja upa katu te uhyk ta ihē rehe. Awa ihē tǐ. Tupǎ je'ēha rupi ajur. ³² Jundéu awa aja ym ame'ē ta koty ihē ke jundéu awa ta raho ta. Pe, jundéu awa aja ym ame'ē ta puka puka hū ta ihē rehe. Ihē ke a'eta muhuxǐ ta tǐ. Ihē rehe tymū ta tǐ. (Aja ihē jaxer aja mujekwa ta naǐ.) ³³ Ihē ke a'eta pirok ta tǐ. Pe, ihē ke jukwa ta tǐ. Mokōi aker rahā, ihē akwera katu ta ahem tǐ – aja Jesu pandu.

³⁴ Anǐ. Ame'ē panduha ke jumu'eha ta ukwa ym te. Pyhyk ym te. Ukwaha ke Tupǎ mukanim te'e we ngā ngi. A'erehe Jesu pandu ame'ē ke ukwa ym.

Eha te ym ame'ē ke Jesu mukatu

(Matéu 20.29-34; Mak 10.46-52)

³⁵ Jeriko ok ta pe Jesu uhyk tate rahā, pe rymy'y rake amō sawa'e wapyk uī. Eha ym te ame'ē ke a'e. Tamatarer ke ngā pe pandu pandu uī. ³⁶ Heta ame'ē ta ohoha ke rehe hendu. Pe, pandu:

—Ma'e puki? — aja ngā pe.

³⁷ Amō ta pandu:

—Jesu Nasare ok ta pe har ko oho ixo — aja ipe.

³⁸ Pe, ame'ē pukái:

—Jesu! Ndawi rainō nde! Ihē rehe epyrara esak! — aja Jesu pe. (“Ndawi rainō” aja pandu rahā: “Kapitā keruhū” aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e, aja mujekwa katu.)

³⁹ Hundutar oho ame'ē ta je'ē je'ē hū ipe:

—Epukái ym nde — aja ipe.

Anī. I'ar koty te we hātā pukái:

—Sawa'e! Ndawi rainō nde. Ihē rehe epyrara esak — aja Jesu pe.

⁴⁰ Pe, Jesu pyta. Amō ta pe pandu:

—Se perur — aja.

Pe, eha ym te ame'ē ke uhyk tate uwyr ehe rahā, Jesu pandu ipe:

⁴¹ —Ma'e nde pe ihē ama'e ta my? — aja ipe.

A'e pandu:

—Sawa'e! Ihē reha ym te. Ihē reha ke emukatu! — aja Jesu pe.

⁴² Pe, a'e pandu:

—Ere! Upa ma'e ahyha ke ihē amukatu, ame'ē ke rehe nde erejuruar katu, a'erehe nde reha katu apo 'y. Eho katu 'y — aja ipe.

⁴³ Pe, pahar eha opok. Upa ma'e ke rehe usak katu. Pe, inamō oho, Jesu namō. Tupā pe: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pandu pandu oho ixo. Upa mukatuha rehe usak ame'ē ta aja tī. “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pandu pandu oho ixo tī.

19

Sakéu rok pe Jesu oho

¹ Pe, Jeriko ok ta pe Jesu uhyk oho. Ame'ē rupi asa oho ixo. ² A'ep amō sawa'e ixo. Her Sakéu. Ima'ehū namō ixo ame'ē ke a'e. (A'erehe te'eha rupi tamatarer a'e matyr hū. A'erehe sawa'e jaxer ai, aja ngā ukwa. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer ke matyr. A'e aja amō ta ixo tī.) Ame'ē tama'e kapitā ke a'e. ³ “Awa riki Jesu my?” Ame'ē ke ukwa tar katu. Heta ame'ē ta Jesu rake rupi ixo. A'e sawa'e ra'yr mi te'e, a'erehe marā ka ym jumupukuha usakiha. ⁴ A'erehe heta ame'ē ta hundutar koty ujan oho. Pe, myrahu rehe jupir oho. A'ep harō uī. Ame'ē iwyr rupi Jesu oho rahā, Sakéu usak ta ehe.

⁵ Pe, ame'ē myrahu wyr pe uhyk rahā, ywate koty Jesu ma'ā. Pe, pandu ipe:

—Sakéu! Pahar ewyjy ejur! Apo ne namō ihē apyta ta me'ē te'e — aja Jesu.

—Ere! — aja Sakéu.

⁶ Pe, pahar Sakéu wyjy uwyr. Huryha namō Jesu ke muhyk katu, hok pe.

⁷ Upa ame'ē ke rehe usak ame'ē ta je'ē je'ē hū:

—Mā! Sawa'e jaxer ai ame'ē ke namō pyta ta oho — aja Jesu rehe har je'ē je'ē hū.

⁸ Ajame'ē ke Sakéu pu'am. Jesu pe pandu:

—Sawa'e! Ehendu katurahā! Upa ihē^{ma}'e ke ihē amowok ta apo 'y. Pe, wajar ke ima'e ym te ame'ē ta pe ihē ame'ē me'ē ta. Yman te'eha rupi amōma'e ke apyhyk. A'erehe amujywyr ta apo 'y. I'ar koty te we amujywyr ta ipe. Te'eha rupi peteī apyhyk rahā, tumeme amujywyr ta ipe — aja Jesu pe.

⁹ A'e pandu ipe:

—Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'ema'eha ke nde erehijar aja nde eremujekwa. (A'erehe Tupā koty nde py'a nde eremuruwak, aja nde eremujekwa katu.) A'erehe nde ke Tupā muhā katu. Amarā rainō ke nde. ¹⁰ Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ke ihē akekar ajur. Ame'ē ta ke ihē amuhā katu ajur tī. Aja rahā mupyararaha renda pe oho ym ta — aja Jesu pandu. (“Amarā rainō” aja pandu rahā: “Jundēu awa ke a'e” aja mujekwa.)

Ita tamatarer tawa muheta ame'ē ta rehe har

(Matéu 25.14-30)

¹¹ Sakéu pe pandu ame'ē ke rehe amō ta hendu. Ame'ē ta kuja ukwaha. Jerusarē ok ta pe Jesu uhyk tate, a'erehe kuja ukwaha naī. “Jundēu awa tama'e kapitā keruhū ihē” aja Jesu pandu ta, aja ame'ē ta ukwaha naī. (Anī. Yman rahā, kapitā keruhū wan ta aja Jesu mujekwa tar katu.) A'erehe myja me'ē kapitā keruhū wan ta ame'ē my, ame'ē ke Jesu pandu ngā pe. Kuja:

¹² —Amō sawa'e ixo. Kapitā ra'yr ke a'e. Amō ywy pepaite ame'ē pe oho tate. A'ep kapitā keruhū wan amō mu'am ta. Upa rahā, hekoha pe jywyr ta. Kapitā keruhū aja jywyr ta. ¹³ Oho tate rahā, miasu ta ke mujy'ar. Jande popa hetaha mujy'ar. Ame'ē ta pe ita tamatarer tawa ke me'ē me'ē. Peteī pame katu te me'ē me'ē. Pe, pandu: “Pepaite ihē axo rahā, kome'ē tamatarer pemuhepy hepy. Pemuhe'ta” aja ijar pandu. Pe, oho. ¹⁴ Pe, hekoha pe har ta putar ym a'e ke. A'erehe haikwer rupi myrandu rahoha ke a'eta mondo. Kuja myrandu ke rahō: “Peme'ē sawa'e kapitā keruhū aja emu'am ym. Japutar ym. Jandema'e kapitā keruhū aja japutar ym” aja hekoha pe har ta mondo.

¹⁵ —Anī. Ame'ē sawa'e ke kapitā keruhū aja amō mu'am. Pe, hekoha pe jywyr oho. Uhyk rahā, amō ta pe pandu: “Se miasu ta ke pemuhyk perur. Tamatarer ihē ame'ē. Ame'ē ta ke pemuhyk perur. Myja ame'ē ta muheta my? Ame'ē ke akwa ta” aja ijar. ¹⁶ Pe, uhyk py, ame'ē pandu: “Sa'e! Peteī ita tamatarer tawa ihē pe nde eremuwyryr. Ame'ē ke amuhepy hepy. Aja amuheta mondo. Jande popa ita tamatarer tawa kohī apo. Ko upa nema'e” aja miasu.

¹⁷ Ijar pandu: “Katu tiki! Miasu katu ame'ē ke nde. Ma'e ta'yr mi ame'ē ke rehe nde eresak eresak katu, aja akwa. A'erehe apo ngi har heta ok ta rehe nde eresak eresak ta. Kapitā aja nde tī. Kuja, jande popa hetaha ok ta rehe nde eresak eresak ta apo 'y” aja miasu pe.

¹⁸ —Pe, amō miasu uhyk uwyryr ehe tī. Pandu: “Sa'e! Peteī ita tamatarer tawa ihē pe nde eremuwyryr. Ame'ē ke ihē amuheta tī. Awa po wajar peteīhar upa ita tamatarer tawa kohī apo. Upa nema'e ko” aja miasu. ¹⁹ Ame'ē pe ijar pandu: “Heta ok ta rehe nde eresak eresak ta tī. Kuja, awa po wajar peteīhar upa hetaha. Kapitā aja nde tī” aja ipe.

²⁰ —Pe, amō miasu uhyk uwyryr ehe tī. Pandu: “Sa'e! Ko nema'e ita tamatarer ke. Nde eremuwyryr ihē pe, ame'ē ke ko. Pan kurer ra'yr pe ihē apukek, pe, amukanim katu inom. ²¹ Kyty'ym ame'ē ke nde. A'erehe nengi akyje. Amōma'e ke nde erejo'ok katu. Kupixa pe amō jytyr, ame'ē ngi ma'e ke nde ere'u te'e” aja miasu pandu. ²² Ijar parahy ehe. Pandu ipe: “Katu ym nde! Nde erepandu ame'ē namō nde ke ihē amahy ta. Akyty'ym ame'ē ke ihē, aja nde erekwa riki. Amōma'e ke ihē ajo'ok katu, aja nde erekwa tī. Amō jytyr ame'ē ngi ma'e ke ihē a'u te'e, aja nde erekwa tī. ²³ Aja rahā, tamatarer matyriha renda pe ihēma'e tamatarer nde eremoī rahā, katu ta tipe. Jeje jumuheta ta tipe. Pe, ihē ajoywyr rahā, ame'ē ke ihē apyhyk ta tipe. Muhetaha ke apyhyk ta tipe tī” aja miasu pe.

²⁴ —Pe, a'ep i'āi ame'ē ta pe ijar pandu: “Ita tamatarer tawa ke pejo'ok ingi. Amō miasu pe peme'ē. Jandē popa hetaha namō ixo ame'ē pe peme'ē” aja.

25 [Amō ta pandu: “Mā! Sa'e! Heta riki ima'e apo 'y. Jande popa hetaha” aja ijar pe.] 26 A'e pandu: “Katu. Ko apandu pehē pe. Heta ima'e ke namō ixo ame'ē pe i'ar koty te we amō me'ē ta. Ima'e ym ame'ē ke ta'yr mi te'e namō ixo, aja ukwaha naī. Ame'ē ke amō jo'ok ta ingi.

27 —Apo ihē ruwajan ta ke ihē ruwa koty pemuhyk perur. Pejukwa. Ame'ē ta ihē ke putar ym. Ihē riki kapitā keruhū aja putar ym. Ame'ē ta ke pejukwa” aja ijar pandu — aja Jesu mu'e.

(Aja mu'e rahā, juehe har pandu. A'e riki kapitā keruhū aja putar ym ngā. Anī. Kapitā keruhū rahā, upa huwajan ta ke mupyrara ta, aja Jesu mu'e katu.)

Jerusarē ok ta pe Jesu uhyk oho

(Matéu 21.1-11; Mak 11.1-11; Juā 12.12-19)

28 Ame'ē ke upa pandu rahā, Jerusarē ok ta pe oho. A'e ngā hundutar koty oho. 29 Pe, amō mokōi ok ta pe uhyk tate. Her Metaje. Ame'ē rake Mbeta ok ta ihī tī. Ame'ē mokōi ok ta ywy'ā rake ihī. Ywy'ā rer Oriwéi ty. A'ep uhyk tate rahā, mokōi jumu'eha ta ke hundutar koty Jesu mondo. 30 Kuja pandu:

—Pesarahā! Jande ndutar koty we ok ta ihī, Mbeta ok ta ke. A'ep pehē mokōi peho. Ok ta pe pexe rahā, a'ep jumen ra'yr rehe pesak ta. Myra jytyka ame'ē rehe amō pukwar. Ame'ē 'ar pe amō oho ym rī. Ame'ē ke pejirar. Se ihē pe pemuhyk perur. 31 Amō ta kuja pandu ta pehē pe: “Ma'erehe jumen pejirar my?” aja. Aja rahā, kuja pepandu: “Sawa'e putar. Xupe 'ar pe oho ta” aja a'eta pe pepandu — aja mokōi jumu'eha ta pe Jesu pandu.

32 Pe, ame'ē mokōi sawa'e ta oho. Jesu pandu, aja upa katu te mahem.

33 Jumen ra'yr ke jirar u'am rahā, jumen jar ta pandu: “Ma'erehe jumen pejirar my?” aja mokōi sawa'e ta pe. 34 Sawa'e ta pandu:

—Sawa'e putar. Kome'ē 'ar pe oho ta — aja.

—Hā! — aja ame'ē ta pandu.

35 Pe, jumen ra'yr ke Jesu rehe muhyk raho. Xupe 'ar rupi a'etama'e mundeha ke ngā mou mou. (Aja rahā, kapitā keruhū ko, aja mujekwa.) Jumen kupe rehe mundeha mou. Ame'ē 'ar pe Jesu ke a'eta mondo. 36 Pe, jumen 'ar pe oho ixo rahā, a'ep ixo ame'ē ta mundeha ke mou mou. Awa rape rupi mundeha ke mou mou. (Aja rahā, kapitā keruhū jumai ym ha namō ko tur, aja mujekwa.) Pe, kamixa 'ar rupi jumen pyrū wata oho. 37 Pe, Jerusarē ok ta pe uhyk tate rahā, ywy'ā ngi amō wyjy oho. Ywy'ā rer Oriwéi ty. A'ep heta te hū jumu'eha ta oho ixo inamō. Pahar Tupā pe ame'ē ta pandu pandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja ipe. Hātā Jesu rehe har katu pandu pandu tī. Jesu mukatu hū ngā ke ame'ē ke rehe a'eta usak. Ame'ē rehe har katu pandu pandu tī. 38 A'eta pandu:

—Sawa'e te je'ēha rupi uwyr ame'ē ke ko. Mā peja Tupā usak katu ehe. Mā peja ywa pe har ta hury katu ixo. Tupā jō riki katu te me'ē ke. Ywatehar ke a'e — aja riki.

39 Heta ame'ē ta pyter pe parise ta ixo. Ame'ē ta ngi har amō amō pandu:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Nema'e jumu'eha ta pe epandu: “Pepukái ym” aja — aja Jesu pe parise ta pandu.

40 Pe, a'e pandu:

—Anī. Ko apandu pehē pe. Ame'ē ta pandu ta me'ē te'e. Marā ka ym je'ēha mukanīha — aja parise ta pe.

Jerusarē ok ta pe har ta rehe Jesu jixi'u

41 Ok ta koty oho we. Usak ehe rahā, Jesu jixi'u ehe. 42 Pe, ame'ē Jerusarē ok ta pe har ta rehe har pandu:

—Mā! Myja pehē py'a ke amuhury katu my? Ame'ē ke apo pekwa rahā, katu ta tipe. Apo marā ka ym pekwha. 43 Pehē pe pyraraha 'ar ke uhyk ta

kŷ. Pehē ruwajan ta uhyk ta kŷ. Ok ta kupe 'ar rupi juramā ta u'am. Mukurar ta. Upa kynda ta. Pe, jumai ta. Juramā ta ngā jumai uwyr. ⁴⁴Upa katu te ok ta ke mujaxer ta. Ok ta pe har ta ke jukwa ta tī. Ita ngā mupu'am ame'ē ke upa ombor ta. Ihē ke Tupā muwyr. Pehē py'a ke ihē riki amuhyru katu ta tipe. Ihē ke peputar ym. Pekwa tar ym ihē rehe har. A'erehe pehēma'e ok ta ke pehē ruwajan ta upa mujaxer ta — aja Jesu pandu. (“Pehēma'e ok ta” aja pandu rahā: “Jerusarē ok ta ke” aja mujekwa katu.)

Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu oho
(Matéu 21.12-17; Mak 11.15-19; Juā 2.13-22)

⁴⁵Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu oho. A'ep ma'e muhepyha ta ixo. Ame'ē ta ke muhem mondo. ⁴⁶Pandu a'eta pe:

—Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Kuja Tupā pandu:

“Ihē rehe ngā jumu'eha renda pe ihē namō ngā pandu pandu katu. Ame'ē renda ke aja ngā ukwa” aja Tupā.

—Pehē anī. Ame'ē ke amō koty pemuruwak. Ma'e mukanīha renda aja pemuruwak. Katu ym aja — aja ma'e muhepyha ta pe Jesu pandu. (Ma'e ke muhepy rahā, ka'u te'eha rupi muhepy, a'erehe: “Mukanīha renda ke” aja Jesu pandu.)

Pe, muhem mondo ingi.

⁴⁷Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu mu'e. Wera rahā pame katu te mu'e. A'e ke jundéu awa tama'e pa'ihu ta jukwa tar katu. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Jukwa tar katu tī. Jundéu awa tamūi ta aja tī. Jukwa tar katu tī. ⁴⁸Myja jukwa ta my? Upa ngā hendu katu u'am ehe. Hury katu ehe. Upa katu te ukwa tar katu. A'erehe marā ka ym jukwaha. Pa'ihu ta kyje ngā ngi.

20

Awa je'ēha rupi Jesu pandu my
(Matéu 21.23-27; Mak 11.27-33)

¹Amō wera rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu mu'e uī. Ngā pe myrandu katu ke pandu pandu uī tī. Arahā amō ta uhyk uwyr ehe. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta uhyk uwyr ehe. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta uhyk uwyr ehe tī. Jundéu awa tamūi ta uhyk uwyr ehe tī. ²Upa ame'ē ta pandu ipe:

—Jande pe epanurahā! Sengi muhepyha ta ke nde eremuhem eremondo. Awa je'ēha rupi nde eremuhem eremondo my? Awa riki nde ke muwyr se my? — aja Jesu pe.

³⁻⁴A'e pandu:

—Ihē aja tī. Pehē pe apandu ta tī. Ngā ke Juā mujahuk rahā, Tupā je'ēha rupi mujahuk my? — aja Jesu.

⁵Pe, se koty Jesu ngi oho. Pe, a'eta pandu pandu hū a'eta jupe.

—Myja japandu ta my? “Tupā je'ēha rupi Juā mujahuk” aja japandu rahā, jande pe Jesu pandu ta: “Aja rahā, ma'erehe Juā pandu ame'ē ke rehe pejurujar ym my?” aja jande pe pandu ta. ⁶Anī. “Sawa'e je'ēha rupi Juā mujahuk” aja japandu rahā, peme'ē heta ame'ē ta jukwa ta jande ke. Ita pe jukwa ta. Juā riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e, aja peme'ē ta ukwa katu, a'erehe: “Sawa'e je'ēha rupi” aja japandu rahā, jande ke jukwa ta — aja a'eta je'ē je'ē hū a'eta jupe. ⁷Myja ym panduha. Ukwa ym. A'erehe Jesu koty jywyr rahā, a'eta pandu:

—Juā rehe har japandu ym ta nde pe — aja Jesu pe.

⁸Pe, a'e pandu:

—Aja rahā, ihē aja tī. Awa je'ēha rupi ma'e ke ihē ama'ema'e. Ame'ē ke pehē pe apandu ym ta tī — aja tamūi ta pe.

Kupixa usakiha ta katu ym ame'ē ta rehe har

(Matéu 21.33-46; Mak 12.1-12)

⁹Pe, myja me'ē kupixa usakiha ta my, ame'ē ke Jesu pandu:

—Ko amō sawa'e kupixa pe ma'e ke jytym. Ma'eywa rākā ra'yr ke jytym. Uwa'y rākā ke. Upa rahā, amō ta pe pandu: “Kupixa rehe pesak katu. I'a tyarō rahā, ko amō pehēma'e ta kŷ. Amō i'a ihēma'e ta kŷ” aja. “Ere” aja ame'ē ta pandu. Pe, amō ywy pe ijar paxia oho. Yman a'ep ihon rī.

¹⁰—Ma'eywa tyarō rahā, miasu ke ijar mondo. Pandu: “Kupixa usakiha ta koty eho. Ma'eywa rykwer rehe eho piam” aja. Uhyk rahā, ame'ē ta pe miasu pandu: “Ihē jar ma'e ke jō ihē pe pēmuwyr” aja. Anī. Miasu ke usakiha ta nupā te'e. Ijar koty ipo te'e mujywywyr mondo. ¹¹Pe, amō miasu ke ijar mondo tī. Ame'ē ke usakiha ta nupā te'e tī. Muhuxī tī. Pe, ijar koty ipo te'e mujywywyr mondo tī. ¹²Pe, mahapyrihar ke ijar mondo tī. Ame'ē ke usakiha ta mahy te'e tī. Kupixa ngi ombor muhem mondo.

¹³—Pe, kupixa jar jupandu jupe: “Myja me'ē ihē ama'e ta apo my? Kuja nahā. Ihē ra'yr ke ihē amondo ta. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e. A'e ke usakiha ta mahy ym ta nahā my” aja jupe. A'erehe ta'yr ke mondo. ¹⁴Pe, ta'yr rehe usakiha ta usak rahā, pandu a'eta jupe: “Ko riki ijar ra'yr ke. (Ipái manō rahā, kupixa riki ima'e wan ta. Jahorahā!) Jajukwa ta peme'ē. Aja rahā, kupixa jandema'e wan ta” aja a'eta jupe. ¹⁵A'erehe ta'yr ke kupixa ngi a'eta ombor muhem mondo. Jukwa riki — aja Jesu pandu.

A'e pandu tī:

—Apo myja usakiha ta pe kupixa jar ma'e ta my? Kuja riki. ¹⁶A'e uhyk rahā, usakiha ta ke jukwa ta. Pe, amō kupixa usakiha ta ke mu'am ta — aja Jesu.

Ame'ē ke rehe ngā hendu rahā, pandu:

—Mā! Peja ym — aja ngā.

¹⁷Jesu usak katu ngā rehe. Pandu:

—Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Ita rehe har ita ok mujāha pandu: 'Jaxer te'e kome'ē ita ke' aja.

Tupā pandu: ‘Anī. Peme'ē riki ok pyter wan mupu'am katu riki’ aja a'e pandu” aja panduha ihī.

¹⁸—Kome'ē ita rehe ipy ke amō tukwa rahā, ahy ta. Amō rehe ita u'ar rahā, mupe ta — aja Jesu pandu.

“Ita” rehe har Jesu pandu rahā: “Juehe har” a'e pandu. “Ipy tukwa” aja pandu rahā: “Jesu ke amō ta putar ym” aja mujekwa. “Amō rehe ita u'ar” aja pandu rahā: “Ame'ē ke Tupā mupyrara hū ta” aja a'e mujekwa katu.)

Kapitā keruhū pe tamatarer ke me'ē rahā, katu my?

(Matéu 22.15-22; Mak 12.13-17)

¹⁹Kupixa usakiha ta rehe har Jesu pandu rahā, Moise je'ēha mu'e ame'ē ta kuja ukwa.

—Mā! Jande rehe har Jesu pandu. Mā! Katu ym — aja a'eta ukwaha.

A'erehe a'ep Jesu ke a'eta pyhyk tar katu. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta aja tī. Pyhyk tar katu tī.

—Apo japyhyk ta — aja pandu.

Anī. Pyhyk ym we rī. Ngā ngi kyje. Pyhyk rahā, ame'ē ta ke ngā nupā ta, ame'ē ngi kyje, a'erehe pyhyk ym we rī. ²⁰A'erehe pyhykiha angaha ke rehe harō we ixo rī. Amō sawa'e ta pe pa'ihu ta pandu. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta pandu tī. Kuja.

—Jesu koty peho. “Nde eremu'e ame'ē ke jakwa tar katu” aja pepandu ipe. Inamō pepandu pandu. Pe, ma'e katu ym ame'ē ke pandu rahā, kapitā pe a'e

ke jande johu jaraho ta. Kapitā je'ēha rupi jajukwa ta. Aja Jesu ke pepyhyk rahā, tamatarer hū pehē pe jame'ē ta — aja sawa'e ta pe.

²¹ Pe, Jesu rehe sawa'e ta uhyk rahā, (muka'u te'e tar katu, a'erehe katu ehe har pandu py.) Kuja, pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Nde erepandu ame'ē ke jetehar te ke aja jakwa. Nde eremu'e ame'ē ke aja tī. Jetehar te ke tī. Upa ngā rehe juja katu te aja nde eresak katu tī, aja jakwa tī. Myja awa ixoha katu my, ame'ē ke myja Tupā putar katu, ame'ē ke jetehar rupi nde eremu'e, aja jakwa tī. ²² Apo jande pe epandurahā! Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer ke jame'ē rahā, katu my? Anī rahā, jame'ē ym ta my? Myja me'ē jundéu awa je'ēha mujekwa my? “Peme'ē katu” aja mujekwa my? “Peme'ē ym” aja mujekwa my? Epandurahā — aja Jesu pe.

²³ Ame'ē panduha namō muka'u te'e tar katu, aja Jesu ukwa katu. A'erehe a'eta pe pandu:

²⁴ —Ita tamatarer pu'a ra'yr ke ihē pe perur. Asak ta — aja.

Pe, amō ta werur ipe rahā, pandu.

—Pesarahā! Kome'ē tamatarer rehe awa'ā ihī my? Awa rer amō mupinim ko my? — aja sawa'e ta pe.

Ame'ē ta pandu:

—Homa awa tama'e kapitā keruhūma'e ke — aja Jesu pe.

²⁵ Pe, a'e pandu:

—Aja rahā, ma'e ke kapitā keruhūma'e ke rahā, kapitā keruhū pe peme'ē katu. Tupāma'e rahā, Tupā rehe pehē py'a pemoi moī katu. Ame'ē riki ma'e ke peme'ē ipe, ame'ēja saka — aja sawa'e ta pe Jesu pandu.

²⁶ Panduha namō Jesu ke amō ta muka'u te'e ym te, a'erehe heta ame'ē ta ruwa koty: “Katu ym nde erepandu” aja Jesu rehe har marā ka ym panduha. Ma'e ka'u te'eha ke mahem ym te ipe, Jesu pe. A'erehe a'eta je'ēha uhem ym. Kuja jō ukwa:

—Mā! Pandu katu a'e — aja Jesu rehe har.

Kweraha rehe har

(*Matéu 22.23-33; Mak 12.18-27; Juā 5.21; Hom 8.10-11; 1 Korin 15.35-57; 1 Tesaron 4.16; Apokarip 20.4*)

²⁷ Pe, amō sanduse ta uhyk uwyr ehe. Ame'ē ta awa kwera ym te ta, aja ukwaha. A'eta pandu ipe:

²⁸ —Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Yman kuja Moise mupinim jande pe:

“Sawa'e jumendar, pe, ta'yr ym ipe rahā, manō rahā, imu riki imu ambyr rakehar ke pyhyk. Pe, a'e ta'yr ipe. Ame'ē ta'yr riki imu ambyr ra'yr aja ngā ukwa” aja Moise mupinim.

²⁹ —Apo ehendurahā! Se awa po wajar mokōi imu ta ixo kwe. U'ar py ame'ē ke jumendar. Pe, ta'yr ym ipe riki. Pe, manō. ³⁰ A'erehe imu riki imu ambyr rakehar ke pyhyk tipe tī. Mokōihar ke ame'ē. (Ame'ē sawa'e manō tī. Ta'yr ym ipe riki tī.) ³¹ A'engi imu mahapyrihar kūjā ke pyhyk tipe tī. (Aja tī. Manō tī. Ta'yr ym ipe tī.) Aja upa imu ta riki tī. Awa po wajar mokōi imu ta ke. Upa imu ambyr rakehar ke pyhyk tipe. Upa manō tī. Ta'yr ym te a'eta ipe tī. ³² A'engi kūjā manō tī. ³³ Apo esarahā! Yman rahā, manō ame'ē ta kwera katu uhem rahā, kūjā riki awa rakehar wan ta my? Se ixo rahā, upa imu awa po wajar mokōi riki pyhyk? — aja sanduse ta pandu.

³⁴ Jesu pandu:

—Kome'ē wyy keruhū pe kūjā ta ke sawa'e ta pyhyk katu. Sawa'e ta ke kūjā ta aja tī. Pyhyk katu tī. ³⁵ Awa kwera katu uhem rahā, anī ta. “Pehē katu. Pekwera katu pehem. Ihē namō pexo katu” aja Tupā pandu ta. Ame'ē ta jumendar ym te ta. Arahā sawa'e ta pyhyk ym te ta kūjā ta ke. Pe, sawa'e

ta ke kũjã ta pyhyk ym te ta tĩ. ³⁶ Ame'ẽ ta ke Tupã mukwera katu muhem. A'erehe Tupã ra'yr ta aja ame'ẽ ta. Tupã je'ẽha rahoha ta aja saka tĩ. (A'erehe kũjã ta ke sawa'e ta pyhyk ym te ta tĩ. Sawa'e ta ke kũjã ta pyhyk ym te ta tĩ.) Pe, Tupã je'ẽha rahoha ta aja manõ ym te ta tĩ.

³⁷ —Manõ ame'ẽ ta ke Tupã mukwera ta. Aja yman Moise mujekwa katu te. Kuja. Ju pirã'y ukwái ukwái u'am. Ame'ẽ rehe har Moise mupinim. Arahã Tupã panduha ke a'e mupinim. Arahã kuja Tupã pandu: “Ihẽ rehe ipy'a ke Amarã moĩ moĩ katu. Isak aja tĩ. Ipy'a ke moĩ moĩ katu tĩ. Jako aja tĩ. Ipy'a ke a'e moĩ moĩ katu tĩ” aja Tupã pandu. Aja Moise mupinim. ³⁸ Pesarahã! Ixuwe katu ame'ẽ ta jõ Tupã rehe ipy'a ke moĩ moĩ katu. Manõ ame'ẽ ta anĩ. Aja rahã, Amarã ta'ã ixuwe katu aja ixo rĩ. Yman riki manõ. I'ã ixuwe katu ixo. A'erehe tapijar te'e we ipy'a moĩ moĩ katu Tupã rehe. (A'eta'ã pehĩ.) A'erehe manõ ame'ẽ ta kwera katu ta kũy, aja Tupã mujekwa katu — aja sanduse ta pe Jesu pandu.

³⁹ Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta ixo. Ame'ẽ ta ngi har amõ ta pandu:

—Sawa'e! Katu riki nema'e panduha ke — aja Jesu pe.

⁴⁰ A'engi ma'e ke a'eta pandu ym we ipe, Jesu pe.

Kirisutu rehe har pandu

(Matéu 22.41-46; Mak 12.35-37)

⁴¹ Jesu pandu ngã pe:

—Kirisutu riki Ndawi rainõ ke, aja amõ ta pandu. Ma'erehe my?

⁴² Pesarahã! Tupã je'ẽha rehe panduha ihĩ. Her Saumo. Ame'ẽ rehe ihĩ. Ame'ẽ pe Ndawi panduha ihĩ. Kuja pandu:

“Ihẽma'e sawa'e te pe jandema'e sawa'e te pandu: 'Se ihẽ rake ewapyk eĩ. (Aja rahã, katu te ame'ẽ ke nde, aja amujekwa.)

⁴³ Ne ruwajan ta ke ihẽ amuputu'u ta, a'erehe nde rehe ame'ẽ ta hendu katu ta' ” aja Ndawi panduha ke.

⁴⁴ —“Ihẽma'e sawa'e te” aja Kirisutu rehe har Ndawi pandu. (Aja rahã, a'e Tupã tĩ, aja Ndawi ukwa.) Aja rahã, myja Kirisutu riki Ndawi rainõ my tĩ? (Ndawi rainõ aja rahã, awa te'e a'e tĩ, aja mujekwa katu) — aja Jesu pandu.

Ame'ẽ rehe har panduha mujywyr ym ipe, Jesu pe.

Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta rehe har

(Matéu 23.1-36; Mak 12.38-40)

⁴⁵ Jesu pandu ame'ẽ ke rehe heta ame'ẽ ta hendu ixo. Arahã jumu'eha ta pe Jesu pandu:

⁴⁶ —Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta aja ym pexo. Ima'e mundeha katu te ame'ẽ namõ jõ a'eta wata katu. (Aja rahã, Tupã rehe ipy'a moĩ moĩ katu aja mujekwaha jupe naĩ.) Muhepyha renda pe oho rahã: “Sa'e! Ko nde erexo. Nde katu” aja panduha jõ putar katu. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe oho rahã, wapyka katu te ame'ẽ ke rehe jõ wapyk tar katu. (Aja rahã, katu te ame'ẽ ke jupe aja mujekwa tar katu tipe tĩ.) Ngã mi'u matyriha pe oho rahã, kapitã tama'e wapyka rehe jõ wapyk tar katu. (Aja rahã, katu te me'ẽ ke jupe aja mujekwa tar katu tipe tĩ.) ⁴⁷ Ixawa'e manõ ame'ẽma'e ke a'eta upa mukanim ingi. Hok ke aja mukanim ingi tĩ. Katu ym aja. I'i atu rahã, i'i Tupã namõ ma'e pandu pandu u'am. (Aja sawa'e katu ame'ẽ ta ke a'eta aja mujekwaha jupe naĩ.) Mãi Ame'ẽ ta ke Tupã mupyrara ta. Amõ ta 'ar koty te we ame'ẽ ta ke mupyrara ta. A'erehe Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta aja ym pehẽ — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

21

*Ixawa'e manō ame'ē ke tamatarer me'ē hū
(Mak 12.41-44)*

¹ Pe, usak u'am rahā, ima'ehū namō ixo ame'ē ta rehe Jesu usak. Tamatarer ke ame'ē ta purakar u'am, tamatarer henda pe. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe henda ihī, ame'ē pe purakar. ² Pe, ixawa'e manō ame'ē ke rehe usak tī. Nixói te ima'e ke ipe. Mokōi jō tamatarer pu'a ke henda pe moī. Ta'yr te mi ame'ē mokōihar ke. ³ Pe, amō ta pe Jesu pandu:

—Ko apandu katu pehē pe. Peme'ē ixawa'e manō ame'ē ke ixo. Nixói te ima'e ke ipe. Tamatarer moī rahā, amō ta 'ar koty te we moī. ⁴ Pesarahā! Amō ta tamatarer pyta we, ame'ē ke ngi henda pe purakar. (Pe, amō we hū pehī rī.) Ixawa'e manō ame'ē ke anī. Ima'e ke nixói te ipe. Mokōi jō tamatarer pu'a. Ame'ē namō ima'e ma'e ke jo'ok ta tīpe. Anī. Upa katu te ame'ē ke henda pe moī. (Apo ima'e ym te 'y.) A'erehe amō ta 'ar koty te we kūjā moī katu — aja Jesu pandu.

*Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke amō ta mujaxer ta
(Matéu 24.1-2; Mak 13.1-2)*

⁵ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe har amō ta pandu pandu u'am.

—Pesarahā! Mā! Katu te! Ita keruhū katu te ke te'e ngā mujā. Ko Tupā pe ma'e ke ngā me'ē me'ē, ame'ē ke katu te hū tī — aja pandu.

Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī rahā, ma'e ke werur. Jumu'eha renda keruhū pe werur. Ame'ē riki katu te hū aja ngā ukwa. Pe, Jesu pandu:

⁶ —Peme'ē rehe pesak katu apo. Yman rahā, nixói te ta 'y. Peme'ē ke amō ta upa mujaxer ta kŷ. Ita mokōi mokōi ihī ym ta kŷ. Upa katu te ita ke amō ta ombor ta. (Aja rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha keruhū muhāi ta) — aja amō ta pe pandu.

Pyraraha keruhū rehe har

(Matéu 24.3-14; Mak 13.3-13; 1 Petu 1.6-7; 1 Petu 2.19; 1 Petu 3.14; 1 Petu 4.12-16)

⁷ Pe, amō ta pandu ipe:

—Sawa'e! Mýja rahā, ita mokōi mokōi ihī ym ta my? Ma'e jasak ta my, pe, ame'ē ke uhyk tate, aja jakwa ta my? — aja Jesu pe.

⁸ A'e pandu:

—Pesak katu kŷ! Mā peja pehē ke amō ta muka'u te'e ym. Heta uwyr ta. “Kirisutu je'ēha rupi ihē ajur” aja pandu te'e ta. “Ko Kirisutu ihē. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē” aja pandu te'e ta tī. “Upa angaha rehe uhyk apo” aja pandu naī tī. Pehendu ym ehe. ⁹ Jumaiha tyapuha rehe pehendu ta. Paite amō ta jumai ixo, aja pehendu ta tī. Pemukahem ym. Aja jumaiha uhyk ta. Uhyk rahā, 'ar rehe angaha uhyk, anī we rī — aja Jesu pandu.

¹⁰ A'e pandu tī:

—Amō amō wpy pe har ta jumai mai ta ngā juehe. Amō amō kapitā keruhū ta jumai mai ta ngā juehe tī. ¹¹ Amō amō wpy katak hū ta tī. Ngā mi'u nixói te ta tī. Ma'e ahyha uhem hū ta tī. Pe, ywa rehe ma'e ke ngā usak ta tī. Māte uhyk ta, aja ngā ukwa. A'erehe mukahem hū ta ngā.

¹² —Upa aja me'ē uhyk ym rahā we, pehē ke amō ta pyhyk ta. Mahy ta tī. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe raho ta tī. A'ep pehē rehe har je'ē je'ē hū ta. “Peme'ē ta jaxer” aja naī. Pe, pehē ke nupā ta. Kyndaha pe pehē ke a'eta kynda ta raho tī. Ihē rehe pejurujar katu, a'erehe kapitā keruhū ruwa koty pehē ke amō ta mupu'am ta. Kapitā ruwa koty aja tī. Pe, mahy

ta pehē ke. ¹³ Arahā myrandu katu ke pepandu ta. ¹⁴ Kapitā keruhū ruwa koty pepu'am ym rahā we, kuja pepandu pehē jupe my: "Mā! Myja jande juehe har japandu ta my" aja riki. Anī. Aja ym pehē py'a pe pekwa pekwa pexo. ¹⁵ Pesarahā! Kapitā ruwa koty pehē ke ngā raho rahā, pehē pe je'ēha ke ihē amondo ta. Ma'e pekwa katuha ke amondo ta tī. Pe, pehē ruwajan je'ēha ke pemukanim ta. "Te'e pepandu" aja a'eta pandu ym ta tī.

¹⁶ —Pehē ke pehē pái ta kynda ta raho tī, kyndaha pe. Pehē māi ta aja tī. Kyndaha pe kynda ta raho tī. Pehē mu ta aja tī. Pehē rendyr ta aja tī. Kyndaha pe a'eta kynda ta raho tī. Pehē rehe katu ame'ē ta aja tī. Kyndaha pe a'eta kynda ta raho tī. Pe, pehē ngi har amō amō ta ke a'eta jukwa ta. ¹⁷ Ihē rehe pejurujar katu, a'erehe pehē rehe upa ngā parahy ta. ¹⁸ Pesarahā! Pehē rehe Tupā usak katu ta kŷ. (Aja rahā, pehē ke amō ta jukwa ym ta, aja mujekwa katu.) ¹⁹ Ihē apandu ame'ē ke rehe tapijar te'e we pejurujar katu pe'am. Pehē py'ahu te'e pehendu. Aja rahā, pemañō ym ta — aja Jesu pandu.

Jerusarē ok ta ke amō ta mujaxer ta

(*Matéu 24.15-21; Mak 13.14-19*)

²⁰ A'e pandu tī:

—Jerusarē ok ta soroka rupi sonda ta juramā u'am. Ame'ē ke rehe pesak rahā, Jerusarē ok ta ke mujaxer tate aja pekwa katu. ²¹ Pe, Jundéi ywy rehe ixo ame'ē ta kanim oho rahā, manō ym ta. Ywy'ā rupi kanim oho. Ok ta pe ixo ame'ē ta uhem oho rahā, manō ym ta tī. Ok ta soroka pe ixo ame'ē ta ok ta pe jywyr ym rahā, manō ym ta tī. Ujan oho ingi. ²² Jerusarē ok ta mujaxeriha 'ar ke: "Mahyha mangaha 'ar ke." Arahā Tupā je'ēha rehe panduha ihī, aja upa katu te uhyk ta. ²³ Arahā, imembyr ipusu pe ixo rahā, mā pyrara hū ta. (Marā ka ym pahar ujaniha.) Ixamby te'e u'u ame'ē namō imāi ixo rahā, pyrara hū ta tī. (Marā ka ym pahar ujaniha tī.) Kome'ē ywy keruhū pe har ta rehe ma'e ahyha uhyk hū ta. Jundéu awa ta ke Tupā mupyrara hū ta tī. ²⁴ Heta jundéu awa ta ke amō ta jukwa ta, kyse puku pe. Amō amō ywy pe pukwar ta raho tī. Pe, Jerusarē ok ta ke amō awa ta mujaxer ta. Ame'ē awa tama'e angaha upa ym rahā we, aja te'eha ta. Mujaxer ta — aja Jesu pandu.

Jesu jwyriha ke

(*Matéu 24.29-31; Mak 13.24-27; 2 Tesaron 1.7; 2 Petu 3.10; Apokarip 1.7*)

²⁵ A'e pandu tī:

—Warahy rehe ma'e ke ngā usak ta. Pe, mukahem hū ta. Jahy rehe aja tī. Ngā usak ta tī. Jahy rata rehe aja tī. Kome'ē ywy keruhū pe har ta mukahem hū ta. Y ramūi tyapu hū, ame'ēja saka heta te hū sonda ta uwyr ta. Ame'ē ngi mukahem hū ta ngā. Y kotok keruhū, ame'ēja saka uwyr ta tī. Mukahem hū ta ngā tī. ²⁶ Ma'e pyrara te hū ha kome'ē ywy keruhū rehe uhyk ta kŷ. Ame'ē rehe ngā usak rahā, mukahem hū ta. Iākā muka'u te'e hū ta. Pe, u'ar ukwap. Ywa rehe henda te'e ihī, ame'ē ke wata hū. Ame'ē rehe mâte hū amō ukwaha. Mukahem hū ta.

²⁷⁻²⁸ —Ame'ē upa rahā, ihē ajywyr ta ajur. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ywa takāxīha 'ar pe ajywyr ta ajur. Tupāma'e pyrātāha namō ajywyr ta ajur. Katuha namō ajywyr ta ajur tī. Ihē apandu ame'ē ke rehe pesak rahā, pepu'am katu. Petā kŷ. Pejuma'u katu kŷ. Aja saka pexo. Pehē ruhāha angaha ke rehe uhyk tate — aja Jesu pandu.

Ho kyr uhem ame'ē rehe har

(*Matéu 24.32-35; Mak 13.28-31*)

²⁹ Pe, myja me'ē ma'e ke upa tate rahā my, ame'ē ke Jesu pandu:

—Ma'e'y rehe har pekwa pekwa pexo. Ma'e, parawa'y ame'ēja ma'e'y ke. Sik'y amō tī. ³⁰ Hokyr uhem ixo rahā, warahy haku tate, aja pekwa. ³¹ Aja ta

tī. Ywa rehe ihī, ame'ē rehe har ihē apandu ramō. Aja pesak rahā, kome'ē ywy keruhū pe Tupā riki kapitā keruhū wan ta. Ame'ē angaha ke rehe uhyk tate, aja pekwa. ³² Kuja pekwa katu pexo. Ihē apandu ramō ame'ē ke upa katu te uhyk ta tī. Ngā mupyraraha ke ihē kotyhar ta pyhyk ta. Anī. Tapijar te'e we ihē rehe jurujar katu ta rī. ³³ Ywa ke upa kanim ta. Kome'ē ywy keruhū upa kanim ta tī. Ihē apandu ame'ē ke anī. Kanim ym te ta. Apandu, aja upa katu te uhyk katu ta kŷ – aja Jesu pandu.

Peta kŷ

³⁴ A'e pandu tī:

—Pesak katu pexo! “Jaho rahā! Jande mi'u jamaty ta. Ja'u ta!” Aja jō pexo rahā, katu ym tiki. Pexoha rehe jō pekwa pekwa pexo rahā, katu ym tiki tī. Aja te'e pexo rahā, peharō ym rahā, pahar ihē ajoywyr ta ajur kŷ. ³⁵ “Jywy ym we ta rī” aja upa kome'ē ywy keruhū pe har ta pandu naī rahā, pahar ihē ajoywyr ta ajur kŷ. ³⁶ A'erehe peharō katu. Peta kŷ! Pe, kuja Tupā namō pepandu katu: “Pyrātāha ke jande pe emuwyr. Aja rahā, upa ma'e uhyk, ame'ē ke jande py'ahu te'e jahendu ta. Nde ra'yr ruwa koty japu'am katu ta tī” aja tapijar te'e we Tupā namō pepandu – aja Jesu pandu. Awa a'e tī. Tupā je'ēha rupi uwyr a'e.

³⁷ Wera rahā pame katu te Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu mu'e uī. Ka'aruk koty ok ta ngi uhem oho. Jerusarē ok ta ngi uhem oho. Pe, amō ywy'ā pe pyta ixo. Ywy'ā rer Oriwéi ty. Aja te'e wera oho. ³⁸ Pytuniwe rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe heta ngā oho. A'ep Jesu mu'e ame'ē ke rehe hendu oho.

22

Jesu jukwaha rehe har amō ta pandu pandu

(*Matéu 26.1-5; Mak 14.1-2; Juā 11.45-53*)

¹ Pe, ngā mi'u matyriha rehe uhyk tate. Her Pasuko. Arahā mbeju ke mupururukiha moī ym jundéu awa ta. ² Pe, amō ta Jesu ke jukwa tar katu. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta jukwa tar katu Jesu ke. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Jukwa tar katu tī.

—Myja Jesu ke jajukwa ta my? — aja ame'ē ta pandu pandu a'eta jupe.

Heta ame'ē ta ngi a'eta kyje. Ngā ukwa rahā, mutyapu hū ta, a'erehe ngā ngi kyje.

Jesu ruwajan wan Jun uwak

(*Matéu 26.14-16; Mak 14.10-11*)

³ Pe, Jun py'a rehe Satana ihī katu. (Ājā ramūi a'e.) Amō we Jun her tī. Ikario aja Jun her tī. Awa py mokōi jumu'eha ta ngi har pete'ē a'e. ⁴ Pe, amō ta pe pandu oho. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe sonda ta ixo. Harōha ta riki ame'ē ta. Ame'ē tama'e kapitā ta pe Jun pandu oho. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta pe pandu oho tī.

—Ihē riki Jesu koty pehē ke araho ta kŷ – aja Jun pandu oho.

⁵ Ame'ē ke rehe pa'ihu ta hendu rahā, hury katu riki.

—Jesu koty jandē ke nde ereraho rahā, tamatarer jande jame'ē ta nde pe kŷ – aja a'eta pandu ipe, Jun pe.

⁶ —Ere! Katu! — aja Jun pandu.

Pe, ngā ukwa ym ha rupi Jesu koty a'eta ke muhyk ta raho, ame'ē angaha ke rehe Jun harō ixo.

Ngā mi'u ke matyr; Pasuko 'ar rehe har

(*Matéu 26.17-25; Mak 14.12-21; Juā 13.21-30*)

⁷ Pe, ngā mi'u matyriha 'ar rehe uhyk. Arahā mbeju ke mupururukiha moī ym jundéu awa ta. Arahā arapuharan ra'yr ke jundéu awa ta jukwa. Ame'ē xa'ē ke u'u ta. Aja Pasuko 'ar ke a'eta ukwa ukwa uī. ⁸ Pe, Petu pe Jesu pandu. Juā pe tī. Kuja pandu:

—Pasuko 'ar rahā, jande mi'u ke jande pe pematyr peho tī — aja Jesu.

⁹ A'eta pandu:

—Myp jande jamatyr ta my? Myp nde ereputar my? — aja ipe.

¹⁰ A'e pandu:

—Pesarahā! Jerusarē ok ta pe peho. Pehyk rahā, amō sawa'e pehē rehe uhyk ta. Kamuxī ra'yr pe y ke raho a'e. Ok pe ixe ta oho. Haikwer rupi peho tī. ¹¹ Ok jar pe kuja pepandu: “Sawa'e pandu nde pe: ‘My ma'e u'uha renda ihī? Pasuko 'ar rahā, imi'u ke amō matyr. Ame'ē ke ima'e jumu'eha ta namō u'u ta’ ” aja ok jar pe pepandu. ¹² Pe, ywate henda keruhū ke ok jar mujesak ta pehē pe. Upa ma'ē ke ihī, myrape, paratuxī, koje, aja. A'ep jande mi'u ke pematyr — aja Petu ta pe Jesu pandu.

¹³ Pe, a'eta mokōi oho. Jesu pandu, aja me'ē upa katu te a'eta usak. Pasuko 'ar rahā, a'eta mi'u ke a'eta matyr tī.

Myja manōha rehe har ukwa ukwa uī ta my ame'ē ke Jesu mujekwa (Matéu 26.26-30; Mak 14.22-26; 1 Korin 11.23-25)

¹⁴ Angaha ke rehe uhyk rahā, myrape rake Jesu wapyk uī. A'e mondo ame'ē ta namō wapyk uī. ¹⁵ Pe, pandu:

—Pasuko 'ar rahā, jande mi'u ke jamatyr. Ko pehē namō ame'ē ke ihē a'u tar katu te aī. Ihē ke amō ta mupyrara ym rahā we, pehē namō a'u tar katu. Ko pehē namō ihē a'u aī apo. ¹⁶ Apandu pehē pe. Kome'ēja me'ē amō ke ihē a'u ym te ta tī. Kapitā keruhū aja ihē ke Tupā mu'am rahā jō amō pehē namō ihē a'u ta kŷ tī. Arahā Pasuko 'ar te aja jakwa ta kŷ — aja Jesu pandu.

¹⁷ Pe, ita rekūi ra'yr ke pyhyk. “Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u jande pe nde eremuwyr katu” aja Tupā pe pandu. Pe, jumu'eha ta pe pandu:

—Peme'ē ke pehē pame katu te pe'u. ¹⁸ Ko pehē pe apandu katu. Uwa rykwer ihē a'u ym te ta apo 'y. Kapitā keruhū aja ihē ke ihē pái keruhū mu'am ta kŷ. Arahā jō pyahu ame'ē ke pehē namō a'u ta kŷ tī — aja Jesu pandu.

¹⁹ Ajame'ē ke mbeju ke pyhyk. Ame'ē rehe: “Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande pe jande mi'u nde eremuwyr katu” aja Tupā pe pandu. Pe, mopok. Ame'ē ke me'ē jumu'eha ta pe. Pandu:

—Peme'ē riki ihē rete ke. [Pehē ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke rehe ihē amuhepy ta. A'erehe ihē amanō ta. Ko mbeju ke ihē amopok ramō. Ihē aja pehē tī. Pemopok mopok tī. Ihē nixói rahā, pemopok pemopok tī. Aja rahā, ihē manōha ke pekwa pekwa ta peī — aja Jesu.

²⁰ A'eta mi'u upa u'u rahā, mbeju aja ita rekūi ra'yr ke a'e me'ē tī. Kawī ihī ipe. Pandu:

—Peme'ē riki Tupāma'e pandu katuha pyahu ame'ē ke, ame'ēja saka. Kuja pandu katu: “Ihē ra'yr rehe amō jurujar katu rahā, ame'ē ke ihē amuhā katu ta” aja. Ihē amanō rahā, ihē ruwy uhem ta. A'erehe Tupā pandu katu, aja a'e muhyk katu ta kŷ.]

²¹ —Pesarahā! Ihē ruwajan ta ke ihē rehe amō muhyk ta werur. A'e riki ihē namō myrape 'ar pe wapyk uī apo. ²² Awa ihē tī. Tupā je'eha rupi ajur. Ihē amanō ta. Yman ame'ē rehe har Tupā pandu katu. Ame'ē panduaha aja ihē amanō ta. Pe, ihē rehe amō ta ke muhyk ta werur. Mā! Ame'ē ke Tupā mupyrara hū ta — aja a'e mondo ame'ē ta pe Jesu pandu.

²³ Pe, a'eta pandu pandu a'eta jupe:

—Jande ngi har awa muhyk ta werur my? Awa riki huwajan ta ke muhyk ta werur ehe my? — aja Jesu mondo ame'ë ta pandu pandu a'eta jupe.

“Awa riki katu te me'ë ke” aja jumu'eha ta pandu pandu hũ

²⁴ Jumu'eha ta pandu pandu hũ a'eta jupe. A'eta pandu: “Jande ngi har awa riki katu te ame'ë ke my?” aja a'eta pandu pandu hũ. “Ihë ke!” “Anĩ. Peme'ë riki!” “Anĩ. Ame'ë riki” aja riki pandu pandu hũ. ²⁵ Pe, Jesu pandu:

—Kome'ë ywy keruhũ pe kapitã keruhũ ixo. Je'ëha rupi ngã ke a'eta mondo mondo. Pe, kapitã ta amõ her jumoĩ juehe. Kuja. “Ima'e awa ta rehe usak katu ame'ë ke a'e” aja jumoĩ juehe tipe. A'erehe katu te ame'ë ke a'e, aja ukwaha jupe. ²⁶ Pehë anĩ. Aja ym pexo. Amõ kotyhar katu. Kuja. Pehë ngi har amõ kuja ukwa. “Amõ ta 'ar koty te we ihë riki katu te ame'ë ke ihë” aja ukwa rahã, mã peja pitu te'e aja ixo. Pehë ngi har amõ riki katu te aja ukwa rahã, mã peja miasu aja ixo. ²⁷ Myrape 'ar pe amõ sawa'e wapyk uĩ. Amõ riki imi'u ke me'ë me'ë raho ipe. Ame'ë mokõi ngi har awa riki amõ 'ar koty te we kapitã my? Pesarahã! Wapyk ame'ë riki amõ 'ar koty te we kapitãha. Pehë pyter pe ihë riki kapitã. Anĩ. Ihë riki pehëma'e miasu aja ihë axo. A'erehe mã peja aja pexo tĩ. Miasu aja pexo tĩ.

²⁸ —Ihë ke amõ ta mupyrara rahã, ihë namõ pepyta katu pexo. Aja te'eha ihë namõ pexo. ²⁹ Ihë ke kapitã keruhũ aja ihë pái mu'am. Ko apandu katu pehë pe. Aja pehë ke ihë amu'am ta tĩ. ³⁰ Pe, ywa pe ihë renda pe ihë namõ pexo ta kÿ. Ihë riki kapitã keruhũ, ame'ë renda pe pexo ta kÿ. A'ep pehë riki kapitã keruhũ wan ta tĩ. Tupã kotyhar tama'e kapitã keruhũ aja pexo ta tĩ — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Petu rehe har Jesu mujekwa

(Matéu 26.31-35; Mak 14.27-31; Juã 13.36-38)

³¹ A'e pandu:

—Simã! Ehendu katurahã! Ahuĩ aja me'ë pিরer ke amõ ombor rahã, urupen pi'a ke mukatak katu. Aja ixurer ke ombor. Pe, ahui aja me'ë pyta katu. Aja upa pehë ke Satana manga ta tĩ. (Ãjã ramũ a'e.) Pehë pejurujar katuha ke manga ta. Pehijar my? Pehijar ym my? Ame'ë ke manga ta. Pesarahã! Tupã pe Satana pandu: “Nde kotyhar tama'e jurujar katuha ke ihë amanga ta” aja a'e. “Ere” aja Tupã pandu ipe. ³² Simã! Nde rehe har Tupã namõ ihë apandu. Ihë rehe nde erejurujar katu. “Mã peja Simã py'a emãtã katu. Aja rahã, jurujar katuha ke hijar ym ta” aja ihë apandu nde rehe har. Pe, ihë koty nde erejywyw rahã, amõ ta py'a ke emãtã katu. Ihë rehe jurujar katu ame'ë ta py'a ke emãtã katu tĩ — aja Jesu pandu.

³³ Petu pandu ipe:

—Sawa'e! Ko axo. Kyndaha pe nde ke amõ kynda raho rahã, ne namõ ihë aho ta kÿ. Nde ke amõ ta jukwa rahã, ne namõ ihë ke jukwa ta kÿ. Akyje ym — aja Jesu pe.

³⁴ A'e pandu:

—Petu! Ko apandu nde pe. Pytuniwe te rahã, sapukái je'ë ym rahã we, mahapyr kuja nde erepandu ta. “Jesu rehe har akwa ym ihë” aja ihë rehe har nde erepandu ta — aja Jesu pandu ipe.

Ma'e ke namõ oho katu apo y

³⁵ Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ymaniwe pehë ke ihë amondo rahã, tamatarer ryrũ peraho ym. Pehë kupep ma'e ryrũ aja tĩ. Peraho ym tĩ. Mokõi pehë py rehe har aja tĩ. Peraho ym tĩ. Arahã pehë pe pehëma'e upa my? — aja Jesu.

A'eta pandu:

—Anĩ. Upa ym — aja Jesu pe.

³⁶ Pe, a'e pandu:

—Apo amō kotyhar. Tamatarer ryrū namō amō ixo rahā, inamō oho katu. Ma'e ryrū xupe pe har aja tī. Inamō oho katu tī. Kyse puku nixói rahā, ame'ē rehe kamixa muhepy rahā, katu tiki. Kyse puku namō pexo. ³⁷ Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī. “Ma'e mukanīha ta ke ngā jukwa. Aja ame'ē sawa'e ke ngā jukwa ta tī” aja panduha ihī. Ame'ē panduha riki ihē rehe har. Aja ihē rehe uhyk ta kŷ. Ihē aho tate — aja Jesu pandu. (“Kyse puku namō pexo” aja pandu rahā: “Peta kŷ. Pepyrra ta pexo” aja a'e mujekwa. Anī. Amō koty jumu'eha ta ukwaha. “Pejumai ta pexo” aja ukwaha naī.)

³⁸ Jumu'eha ta pandu:

—Sawa'e! Esarahā! Ko mokōi kyse puku — aja ipe.

A'e pandu:

—A'ewan — aja.

Tupā namō Jesu pandu pandu

(Matéu 26.36-46; Mak 14.32-42)

³⁹ Ok ta ngi Jesu uhem oho. Ywy'ā pe oho. Ame'ē riki ohoho ame'ē ke. Ywy'ā rer Oriwéi ty. Jumu'eha ta oho inamō tī. ⁴⁰ Pe, ame'ē renda pe uhyk rahā, pandu:

—Tupā namō pepandu pandu. Aja rahā, pejurujar katuha ke amō ta manga rahā, pehjar tar ym ta — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

⁴¹ Pe, kotete we oho ingi. Kuja, 30 met tate koteteha. Pe, ipynarāi pe wayyk. Aja Tupā namō pandu.

⁴² —Papa! Nde ereputar rahā, ihē apyraraha ngi ihē ke emuhem katu. Anī. Ihē aputar ame'ē ke ema'e ym. Nde ereputar ame'ē ke ema'e katu — aja Jesu ipái pe.

⁴³ [Ywa ngi Tupā je'ēha rahoha uhyk ehe. Ipy'a ke a'e mātā. ⁴⁴ Jesu pyai te hū. A'erehe Tupā namō a'e pandu pandu we hū. Hi'ái riki huwy aja ywy rehe sururu hū.]

⁴⁵ Ūpa pandu rahā, pu'am. Jumu'eha ta koty jwywr oho. A'eta ukwer ou, aja a'e usak. A'eta pyai te hū, a'erehe he'ō hū ou. A'erehe ukwer ou. ⁴⁶ A'e pandu: —Peker ym rahā, katu ta tipe. Pepu'am. Tupā namō pepandu pandu. Aja rahā, pejurujar katuha ke amō ta manga rahā, pehjar tar ym ta — aja Jesu pandu.

Jesu ke ngā pyhyk

(Matéu 26.47-56; Mak 14.43-50; Juā 18.3-11)

⁴⁷ A'e pandu u'am rahā, heta ame'ē ta uhyk uwyr ixoty. Jun uwyr py. Awa py mokōi jumu'eha ta ngi har peteī a'e. Jesu rehe uhyk. Huwa ke pyter ta.

⁴⁸ Jesu pandu:

—Jun! Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē ruwa ke nde erepyter. Aja ihē ke nde eremujekwa ta ngā pe my? — aja ipe.

⁴⁹ Jesu ke ngā pyhyk ta. Ame'ē ke jumu'eha ta ukwa rahā, pandu:

—Sawa'e! Kyse puku pe ngā ke jamujan ta jamondo my? — aja ipe.

⁵⁰ Pe, amō nambi ke kyse puku pe amō mopok ingi. Ijywa katu kotyhar ke. Jundéu awa tama'e pa'i keruhūma'e miasu pehī tī. Ima'e nambi ke mopok ingi. ⁵¹ Pe, Jesu pandu:

—A'ewan tiki — aja.

Pe, miasu nambi renda ke pe ipo mujar. Pe, mukatu. Inambi katu tī. Wajar aja katu tī.

⁵² Pe, pyhyk uwyr ame'ē ta pe Jesu pandu. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta pe pandu. Jundéu awa tamūi ta pe pandu tī. Kapitā ta pe pandu tī. Tupā rehe

ngā jumu'eha renda keruhū harōha tama'e kapitā ta ke ame'ē ta. Kuja Jesu pandu:

—Ma'e mukanīha aja ihē ke pepyhyk pejur tī. A'erehe kyse puku namō pejur. Tamarā namō. Anī. Ma'e mukanīha ym ihē. ⁵³ Pesarahā! Wera rahā pame katu te Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe pehē namō ihē axo. Arahā ihē ke pepyhyk ym. Pepyhykiha pemanga ym tī. Apo anī. Ihē pepyhykiha angaha ke rehe uhyk apo 'y. Satana ma'ema'eha angaha ke rehe uhyk apo tī. (Ājā ramūi a'e) — aja Jesu.

Jesu rehe har Petu te'e pandu

(Matéu 26.57-58; Matéu 26.69-75; Mak 14.53-54; Mak 14.66-72; Juā 18.12-18; Juā 18.25-27)

⁵⁴ Pe, Jesu ke ngā pyhyk raho. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū rok pe raho. Haikwer rupi Petu oho tī. Pijaite te'e oho ixo. ⁵⁵ Pa'i keruhū rok soroka pe tata ke amō ta hapy. Ame'ē rake ngā jumaku uī. Ame'ē ta namō Petu wapyk oho uī. Jumaku uī tī. ⁵⁶ A'ep amō miasu usak ehe. Kūjā ke. A'e ma'ā katu ehe. Pe, pandu amō ta pe:

—Kome'ē sawa'e Jesu namō ixo ame'ē ke tī — aja kūjā.

⁵⁷ Petu pandu kūjā pe:

—Anī! Akwa ym ehe har — aja ipe.

⁵⁸ I'i atu amō sawa'e usak ehe tī. Pandu:

—Ame'ē ta ngi har nde tī — aja Petu pe.

A'e pandu:

—Anī! Sa'e! — aja Petu.

⁵⁹ I'i atu we amō sawa'e pandu hū:

—Jete! Inamō ixo ame'ē ke a'e tī. Ngariréi ywy pe har ke a'e tī, a'erehe inamō ixo ame'ē ke a'e tī — aja Petu rehe har amō pandu hū.

⁶⁰ Petu pandu:

—Sa'e! Nde erepandu ame'ē ke te'e! Akwa ym ehe har — aja ipe.

A'e pandu u'am rahā, pahar sapukái je'ē. ⁶¹ Jesu riki uwak. Petu rehe ma'ā katu te. Ame'ē ke Petu ukwa. Pe, Jesuma'e panduha ke Petu ukwa ukwa u'am. Kuja Jesu pandu: "Sapukái je'ē ym rahā we, mahapyr kuja nde erepandu ta. 'Akwa ym ehe har' aja ihē rehe har nde erepandu ta." Ame'ē panduha ke Petu ukwa ukwa u'am. ⁶² Pe, a'engi uhem oho. Jixi'u hū. Huxī, a'erehe jixi'u hū.

Jesu rehe sonda ta puka puka hū

(Matéu 26.67-68; Mak 14.65)

⁶³ Jesu rehe usak te'e ame'ē ta puka puka hū ehe. Ipo pe nupā hū a'e ke tī.

⁶⁴ Kuja. Eha ke amō ta pukek, pan pe. Pe, ipo pe huwa nupā. Pandu ipe:

—Ependurahā! Awa nde ke nupā my? — aja Jesu pe.

⁶⁵ Amō we tī. A'eta juru ai ehe.

Ngā panduha renda pe Jesu ke raho

(Matéu 26.59-66; Mak 14.55-64; Juā 18.19-24)

⁶⁶ Pytuniwe rahā, jundéu awa tamūi ta jy'ar oho. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta jy'ar oho tī. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta jy'ar oho tī. Ngā panduha renda pe johu jy'ar oho. Amō ta pe a'eta pandu:

—Jesu ke pemuyhyk perur se — aja.

⁶⁷ A'e uhyk rahā, a'eta pandu ipe:

—Epandu katu jande pe. Nde riki Kirisutu my? Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nde — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—Ihē amujekwa rahā, ihē rehe pejurujar ym ta. ⁶⁸ Pe, ma'e ke pehē pe apandu rahā, je'ēha pemujuwyr ym ta tī. ⁶⁹ Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Apo har ngi Tupā rake ihē awapyk ta aho. Tupā pyrātā te hū ame'ē ke a'e — aja Jesu ngā pe. (“Tupā rake” aja Jesu pandu rahā: “Tupā a'e tī” aja mujekwa katu.)

⁷⁰ Johu pandu ipe:

—Aja rahā, nde riki Tupā ra'yr my? — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—A'e ihē — aja Jesu.

⁷¹ A'eta pandu:

—Mā! Ehe har jande pe amō pandu ame'ē ta ke japutar ym apo. Ima'e panduha ke jande atu jahendu. A'erehe ame'ē panduha namō jande riki japandu ta: “Katu ym nde. Nde eremanō ta me'ē te'e” — aja tamūi ta pandu.

23

Pirat ruwa koty Jesu pu'am

(*Matéu 27.1-2; Matéu 27.11-14; Mak 15.1-5; Juā 18.28-38*)

¹ Johu pu'am. Pe, amō sawa'e koty a'eta oho. Pirat koty oho. Jesu ke ngā raho tī. ² A'ep ehe har ngā je'ē je'ē hū:

—Jundéu awa ta ke a'e muka'u te'e hū ixo rahā, peme'ē ke japyhyk. “Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer peme'ē ym” aja a'e pandu. “Ihē riki Kirisutu. Kapitā keruhū ihē tī” aja a'e pandu. Aja muka'u te'e hū ngā ke — aja Pirat pe ngā pandu naī.

³ Pirat pandu ipe:

—Jundéu awa tama'e kapitā keruhū nde my? — aja ipe.

Jesu pandu:

—A'e ihē — aja ipe.

⁴ Pe, pa'ihu ta pe Pirat pandu. Heta ame'ē ta pe pandu tī:

—Peme'ē sawa'e ke jajukwa rahā, katu ym tiki. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ipe. Amahem ym ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ipe — aja Pirat pandu.

⁵ Pe, ngā pandu pandu we hū:

—Ngā ke a'e mutyapu tyapu hū. Mu'e ame'ē ke namō muparahy ngā ke. Ngariréi wyy pe mu'e py. A'engi upa Jundéi wyy rupi mu'e tī. Apo se uwyr — aja ngā.

Ero ruwa koty Jesu pu'am

⁶ “Ngariréi wyy” aja Pirat hendu rahā, ngā pe pandu:

—Peme'ē sawa'e ngariréi wyy pe har my? — aja Pirat.

—A'e riki — aja ngā.

⁷ Ame'ē wyy pe har Jesu aja Pirat ukwa rahā, Ero koty Jesu ke a'e mondo. Arahā Jerusarē ok ta pe Ero ixo tī. Ero ngariréi wyy pe har tama'e kapitam. A'erehe Jesu rehe har a'e ukwa ta, aja Pirat putar tīpe. Jesu katu my? Katu ym a'e my? Ame'ē ke Ero ukwa ta. (Katu ym rahā, Ero riki jukwaha ke pandu ta) aja Pirat putar tīpe. A'erehe ixoty Pirat mondo.

⁸ Pe, Jesu rehe usak rahā, hury katu Ero. Ehe har hendu. Yman usak tar katu ehe. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke Jesu ma'e apo, ame'ē ke rehe usak tar katu tī. ⁹ Pe, Jesu pe a'e pandu pandu hū. Anī. Jesu pandu ym te ipe.

¹⁰ A'ep jundéu awa tama'e pa'i keruhū pu'am. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Jesu rehe har ame'ē ta je'ē je'ē hū.

—Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e hū — aja ame'ē ta je'ē te'e.

¹¹ Pe, Ero puka puka hū ehe. Ima'e sonda ta aja tī. A'eta muhuxī a'e ke tī. Pe, ma'e mundéha katu te ame'ē ke ngā munde ehe. Kapitā keruhūma'e

mundeha aja munde ehe. Aja puka puka hū ehe. Pe, Pirat koty a'e ke Ero mujywyr mondo. ¹² Arahā Pirat ipy'a jywyr ehe, Ero rehe. Yman Pirat ruwajan aja Ero ixo. Apo ehe katu aja jywyr 'y.

Jesu jukwaha ke Pirat pandu

(Matéu 27.15-26; Mak 15.6-15; Juā 18.39-19.16)

¹³ Jundéu awa tama'e pa'ihu ta ke Pirat mujy'ar. Kapitā ta ke aja tī. Upa ngā ke aja tī. Mujy'ar tī. ¹⁴ Pe, Pirat pandu:

—Ihē pe peme'ē sawa'e ke perur. “Ngā ke a'e muka'u te'e hū” aja ehe har pepandu. Pehē ndutar koty ehe har ihē ahendu katu. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ipe. Ehe har peje'ē je'ē hū pe'am, ame'ē ke nixói ehe tī. ¹⁵ Aja Ero ukwa katu tī. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ipe. A'erehe jande koty Ero mujywyr muwyr tī. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ipe, a'erehe jajukwa rahā, katu ym tiki. ¹⁶ A'erehe ihē je'ēha rupi a'e ke amō ta pirok ta. Pe, a'e ke ihē apoir ta — aja Pirat pandu. (Pirok rahā: “Amō ma'e nde ereka'u te'eha ke ema'e ym” aja mujekwa.)

¹⁷ [Pasuko 'ar rahā, imi'u ke jundéu awa ta matyr. Arahā pame katu te kyndaha ngi sawa'e ke Pirat muhem ta me'ē te'e.] ¹⁸ Pe, upa ngā je'ē hū:

—Anī. Jesu ke ejukwa! Mahamba ke emuhem jande pe! Mahamba ke epoir! — aja Pirat pe.

¹⁹ Mahamba ke sonda ta kynda. Ok ta rupi ngā ke a'e riki mutyapu tyapu hū. Arahā amō ke a'e jukwa tī. A'erehe a'e ke sonda ta kynda raho.

²⁰ Jesu ke Pirat poir tar katu, a'erehe heta ame'ē ta pe a'e pandu tī.

—Jesu ke apoir ta — aja.

²¹ Anī. Ngā je'ē hū:

—Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ejukwa! Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ejukwa! — aja ngā.

²² Pe, mahapyrihar Pirat pandu:

—Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e ym te. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ipe. Amahem ym. A'erehe jukwa rahā, katu ym tiki. Ihē je'ēha rupi a'e ke amō ta pirok ta. Pe, a'e ke ihē apoir ta amondo — aja ngā pe.

²³ Anī. Heta ame'ē ta hātā te hū pandu pandu u'am:

—Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke ejukwa — aja hātā pandu pandu hū.

Uhyk Pirat hendu! ²⁴ A'erehe pandu:

—Pehē pepandu ame'ē ke ihē ama'e ta apo — aja.

²⁵ Pe, Jesu ke jukwa ta, ame'ē ta pe Pirat mondo. Aja ngā putar ame'ē ke a'e ma'e. Pe, amō ke Pirat muhem, Mahamba ke. Ngā pandu ame'ē ke muhem tī. Kyndaha pe ame'ē ke amō ta kynda raho ame'ē ke a'e. Ngā mutyapu tyapu rahā, amō ke Mahamba jukwa tī. Ame'ē Mahamba ke Pirat muhem mondo, kyndaha ngi. Ame'ē ke poir.

Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke jukwa

(Matéu 27.32-44; Mak 15.21-32; Juā 19.17-27)

²⁶ Pe, Jesu ke sonda ta pyhyk raho. Oho ixo rahā, amō awa ke rehe a'eta usak. Her Simā. Syre ok ta pe har ke a'e. Kupixa ngi a'e jywyr uwyr ixo. Ame'ē rehe sonda ta pyhyk. Pe, jixi'y 'ar pe myra ngā mupia ame'ē ke a'eta moī. Pandu ipe:

—Jesu raikwer rupi ehupir eraho. Ima'e ke — aja Simā pe.

²⁷ Heta haikwer rupi ngā oho tī. Ame'ē ta namō kūjā ta oho ixo tī. Jixi'u oho ixo tī. Ahem oho ixo tī. (Jesu manō ta, aja ukwa, a'erehe jixi'u oho ixo.)

²⁸ Ixoty Jesu uwak. Pandu:

—Éi, kŭjā ta! Jerusarē ok ta pe har ta ke pehē. Ihē rehe pejixi'u ym. Pehē atu pejixi'u pehē juehe. Pyraraha uhyk ta pehē rehe a'erehe pejixi'u pehē juehe. Pehē membyr ta rehe pejixi'u tī. Pyrara ta ame'ē ta, a'erehe pejixi'u tī.
²⁹ Ma'e 'ar ke uhyk ta. Arahā kuja upa ngā pandu ta: “Imembyr ym te ame'ē ta hury ixo. Pyraraha rehe imembyr usak ym ta. A'erehe hury ixo. Ipusu ngi imembyr muhem ym ame'ē ta aja tī. Hury ixo tī. Imembyr rehe usak katu, aja ym ame'ē ta aja tī. Hury ixo tī. Pyraraha rehe imembyr usak ym ta, a'erehe hury katu ixo.”
³⁰ Arahā ywy'ā keruhū pe amō ta pandu ta: “Jande ke ejupyk. Pahar ejukwa. Aja rahā, pyraraha rehe jasak ym ta” aja. Amō ta ywy'ā pe: “Jande ke emukanim. Aja rahā, pyraraha rehe jasak ym ta” aja ngā.
³¹ Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e ym te. Anī. Ihē ke amō ta mupyrara ixo apo. Aja rahā, ihē 'ar koty te we pehē ke amō ta mupyrara hū ta. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e, a'erehe ihē 'ar koty te we pehē ke mupyrara hū ta — aja Jesu pandu.

³² Amō mokōi sawa'e ta ke sonda ta raho tī. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ta ke a'eta. Ame'ē mokōi Jesu namō jukwa ta.
³³ Pe, amō renda pe uhyk oho. Henda rer: “Awa ākā kangwer.” A'ep myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke mujar mu'am. Mokōi ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ta ke mujar mu'am tī. Jesu jywa katu koty petei mujar mu'am. Amō ke ijywa'i koty aja tī. Mujar mu'am tī.
³⁴ [Pe, sonda ta rehe har Tupā pe Jesu pandu:

—Papa! Peme'ē ta rehe nde py'a ke emujywyr. Ima'e ma'eha ke ukwa ym ha rupi ma'ema'e. A'erehe nde py'a emujywyr a'eta rehe — aja sonda ta rehe har a'e pandu.]

Pe, Jesuma'e mundeha ke sonda ta pyhyk pyhyk raho. Ita pinim ra'yr ke omombor. Amō ombor, pe, pinīha l'ar koty te we u'ar rahā, ame'ē riki mundeha ke pyhyk. Aja ima'e mundeha ke pyhyk pyhyk raho.

³⁵ A'ep amō ta usak usak u'am. Aja ixo rahā, jundéu awa tamūi ta puka puka hū ehe.

—Amō ta ke a'e mukatu hū! A'e riki Kirisutu rahā, mā peja pengi a'e wyjy uwyr. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e rahā, mā peja pengi a'e wyjy uwyr — aja puka puka hū ngā.

³⁶ Sonda ta puka puka hū ehe tī. Ixoty a'eta oho. Pe, kawī iro ym te ame'ē ke me'ē tipe. Aja puka puka hū ehe. Anī. U'u ym Jesu.
³⁷ Pandu ipe:

—Nde riki jundéu awa tama'e kapitā keruhū rahā, pengi ewyjy ejur. Pep nde erepyta rahā, nde eremanō ta — aja puka puka hū ehe.

³⁸ T'ar pe kuja amō mupinim:

“Ko jundéu awa tama'e kapitā keruhū” aja pinīha moī.

³⁹ A'ep ma'e ka'u te'eha ma'eha ke jixiko u'am tī. Peteī je'ē je'ē hū ipe, Jesu pe. Kuja:

—Nde riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nde. Pengi ewyjy eho. Aja rahā, nde eremanō ym ta. Jande ke emujy eraho tī. Aja rahā, jamanō ym ta tī — aja Jesu pe.

⁴⁰ Amō ma'e ka'u te'eha ma'eha anī. Kuja pandu:

—Mā! Peja ym epandu. Tupā ngi nde erekyje ym my? Ixoty nde py'a nde eremuruwak ta me'ē te'e. Jesu aja jande ke amō ta jukwa u'am tī.

⁴¹ Jandema'e riki katu tiki. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e, a'erehe jande ke amō ta jukwa ta tī. Jesu anī. Nixóti te ma'e ka'u te'eha ma'eha ipe — aja amō jixiko u'am ame'ē pe pandu. Wajar pe pandu.

⁴² Pe, Jesu pe a'e pandu tī:

—Jesu! Kapitā keruhū aja nde erejywyr rahā, ihē rehe har ekwa ekwa katu exo — aja ipe.

⁴³ Jesu pandu ipe:

—Ko apandu nde pe. Apo ywa pe ihē namō katuha renda pe nde erexo ta tī — aja ipe.

Jesu manō

(Matéu 27.45-56; Mak 15.33-41; Juā 19.28-30)

⁴⁴ Warahy jandar tate rahā, ame'ē wyw rupi pytun oho. Warahy uwe riki. Aja te'e warahy ywa ku'ap ihon. ⁴⁵ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe kynda u'am. Pan janam hū ke te'e mujā ame'ē ke ame'ē. Hukwen ke kynda u'am. Ame'ē riki ywate ngi owok riki. Pyter rupi owok oho. Iwyr rehe owokiha upa uhyk oho. (Aja rahā, Tupā koty ohoha apo katu, aja mujekwa katu.) ⁴⁶ Pe, hātā Jesu pandu:

—Papa! Ihē'ā ke eraho! — aja ipái pe.

Upa pandu rahā, manō.

⁴⁷ Sonda tama'e kapitā upa ma'e ke rehe usak. Pe, Tupā rehe har katu pandu. Kuja:

—Jetehar te ke! Katu ame'ē ke peme'ē sawa'e — aja Jesu rehe har pandu.

⁴⁸ Upa ma'e ke rehe amō ta usak. A'ep jy'ar ame'ē ta usak. Upa usak rahā, hok pe jywyr oho. Pyaiha namō ipixi'a ke mokōi ipo pe nupā nupā. (Aja pyaiha mujekwa.) Aja hok pe jywyr oho. ⁴⁹ Jesu rehe katu ame'ē ta upa ma'e ke rehe usak usak tī. Paite we ame'ē ta usak usak u'am. Kūjā ta usak usak u'am tī. Ame'ē ta Ngariréi wyw ngi inamō uhyk uwyr ame'ē ta ke a'eta.

Jesu ke mou raho

(Matéu 27.57-61; Mak 15.42-47; Juā 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Pe, amō sawa'e ixo. Her Jose. Arimatéi ok ta pe har ke a'e. Ame'ē ok ta Jundéi wyw rehe ihī. Sawa'e katu ame'ē ke a'e. Katu ame'ē ke jō a'e ma'ema'e. Jesu ke kapitā keruhū aja Tupā mu'am, ame'ē rehe Jose jurujar katu. Ame'ē rehe a'e harō ixo tī. A'erehe Tupā koty ipy'a ke a'e muruwak. Jesu jukwaha rehe har tamūi ta pandu pandu rahā, a'ep tamūi ta namō Jose ixo tī. Anī. Jesu jukwaha ke a'e jō putar ym. ⁵² Apo Pirat pe pandu oho.

—Kapitam! Jesu rete ke ihē aputar. (Amou ta araho) — aja Jose.

⁵³ —Ére. Eraho — aja Pirat pandu.

A'erehe hete ke Jose oho piām. Amō ta pe a'e pandu:

—Pemujy perur — aja Jose.

Pe, mujy rahā, pan katu te ame'ē pe pukek. Pe, itakwar keruhū rupi mou raho. Ame'ē ke amō pykūi ame'ē ke. A'eramō mou raho. ⁵⁴ Arahā séi ta séi ra. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar uhyk tate. (Putu'uha 'ar rahā, paraky ym te ta jundéu awa ta.) ⁵⁵ Ngariréi wyw ngi Jesu namō kūjā ta uhyk uwyr. Ame'ē ta Jose namō usak oho tī. Itakwar keruhū rehe a'eta usak tī. Jesu rete mouha rehe usak tī. Ma'e pihe katu ame'ē namō hete ke kytyk ym, aja kūjā ta ukwa. ⁵⁶ Pe, hok pe a'eta jywyr oho. Puhā pihe ame'ē ke a'eta matyr. Ma'e piheha ke matyr tī. Ame'ē ke Jesu rete rupi upa kytyk ta. (Aja manō ame'ē rete rehe jundéu awa ta ma'eha ke.)

Pe, jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, a'eta putu'u. Moise je'ēha mujekwa aja a'eta ma'e.

24

Jesu kwera katu uhem ame'ē rehe har

(Matéu 28.1-10; Mak 16.1-8; Juā 20.1-10)

¹ Nomin pytuniwe te rahā, itakwar keruhū pe kūjā ta oho. Puhā pihe ame'ē ke matyr. Ame'ē ke a'eta raho. ² Hukwen ngi ita kyndaha ke amō mujere mu'am. Ame'ē ke rehe a'eta usak. ³ A'erehe ixo oho. Anī. Jesu rete ke rehe

usak ym. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Hete ke rehe kūjā ta usak ym. ⁴ A'ep a'eta pu'am u'am. Myja ym ukwa. Pe, pahar mokōi sawa'e ta uhem. Hake pu'am u'am. Ima'e mundeha hendy hendy hū. ⁵ Kūjā ta jumukahem hū a'eta ngi. Ywy koty te'e ma'ā. Sawa'e ta pandu:

—Ixuwe katu ame'ē ke pekekar pexo tipe. Ame'ē ke kangwerupa rupi pekekar rahā, katu ym tiki. ⁶ Ko Jesu nixói te. Kwera katu uhem oho. Amukwehe Ngariréi ywy pe ixo rahā, pandu katu pehē pe. Ame'ē panduha rehe pekwa pekwa pe'am apo. ⁷ Kuja: “Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Pesarahā! Sawa'e katu ym ame'ē ta pe ihē ke amō raho ta kŷ. Pe, myra ngā mupia ame'ē ke rehe ihē ke amō ta jukwa ta. Mokōi aker rahā, ihē akwera katu ta ahem tī” aja Jesu pandu — aja sawa'e ta pandu.

⁸ Pe, Jesu panduha ke kūjā ta ukwa ukwa u'am tī.

⁹ Pe, itakwar keruhū ngi a'eta jywyr oho. Upa usak ame'ē ke jumu'eha ta pe a'eta pandu tipe, awa py peteī jumu'eha ta pe. Amō ta namō ixo, ame'ē ta pe pandu tipe tī. (Anī. Kūjā ta panduha rehe jurujar ym.) ¹⁰ Kuja kūjā ta rer. Ko Mari Mandare. Amō Joa. Amō Mari. Tian māi a'e. Ame'ē ta namō amō kūjā ta ixo. Upa ame'ē ta riki Jesu mondo ame'ē ta pe pandu tipe. Upa usak ame'ē ke pandu tipe. ¹¹ Anī. Kūjā ta riki ka'u te'e, aja Jesu mondo ame'ē ta ukwaha naī. A'erehe kūjā panduha rehe jurujar ym. ¹² Pe, Petu pu'am rahā, itakwar keruhū pe usak ujan oho. Uhyk rahā, jumumbe ma'ā rahā, hete pukeka ke te'e usak. Ame'ē jō usak. Hete nixói te. Pe, hok pe jywyr oho. Jupandu jupe: —Mā! My ihon my? — aja jupe.

*Emau ok ta pe oho ame'ē ta rehe har
(Mak 16.12-13)*

¹³ Ame'ē 'ar rahā, mokōi sawa'e ta wata oho ixo. Jesu kotyhar ta ke ame'ē ta. Emau ok ta pe oho ixo. Jerusarē ok ta ngi ame'ē pepaite we. Awa py peteī kiro met tate pepaiteha. ¹⁴⁻¹⁵ Ame'ē mokōihar ta pandu pandu a'eta jupe. Jesu manō, ame'ē rehe har pandu pandu a'eta jupe. Aja rahā, Jesu te'e hake uhem u'am. A'eta namō a'e wata oho ixo tī. ¹⁶ A'eta usak ehe. Anī. Ehe har ukwa ym we rī. ¹⁷ Pe, Jesu pandu:

—Pehē pewata pexo rahā, ma'e pepandu pandu pehē jupe my? — aja sawa'e ta pe.

A'eta pyta. Pyai u'am. ¹⁸ Pe, mokōihar ngi peteī pandu. Her Kereo. Kuja:

—Mā! Nde erekwa ym my? Jerusarē ok ta pe har ta ngi har ne jō riki ma'e ke nde erekwa ym my? A'ep amō amō wera rahā, ma'e ixo ame'ē ke nde erekwa ym my? — aja Jesu pe.

¹⁹ A'e pandu:

—Myja ame'ē my? — aja Jesu.

A'eta pandu:

—Jesu rehe har. Nasare ok ta pe har a'e. A'e pe ma'e uhyk ame'ē ke. A'e riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Pyrātāha namō ma'e katu ame'ē ke a'e ma'ema'e, aja upa ngā ukwa. Tupā aja tī. Ukwa katu tī. Jesu je'ēha te reko, aja upa ngā ukwa katu tī. Ma'e ke pandu katu tī, aja upa ngā ukwa tī. Tupā aja tī. Ukwa katu tī.

²⁰ —Pirat pe a'e ke jandema'e pa'ihu ta raho. Tamūi ta aja tī. Raho tī. Jukwaha ke Pirat jō pandu katu, a'erehe pa'ihu ta raho. Pe, myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e ke amō ta jukwa. ²¹ A'e ke kapitā keruhū aja Tupā mu'am ta, aja jakwaha naī. Pe, jundéu awa ta ke poir ta, aja jakwaha naī. Jande ruwajan ta ngi poir ta tipe. Anī riki. A'e manō. (A'erehe jande ruwajan ta ngi poir ym.) Mokōi jaker apo.

22 —Jande ngi har kūjā ta muka'u te'e hū jande ke ixo. Pytuniwe te rahā, itakwar keruhū pe a'eta oho. 23 Jesu rete rehe usak oho tipe. Mahem ym. Jywyr oho rahā, a'eta pandu: “Tupā je'ēha rahoha ta rehe jasad. 'Jesu ixuwe katu' aja jande pe a'eta pandu” aja kūjā ta pandu. 24 A'erehe itakwar keruhū rehe amō ta usak tipe oho tī. Kūjā ta pandu, aja a'eta usak tī. Usak ym ehe, Jesu rehe — aja mokōi sawa'e ta pandu.

25 Pe, mokōi sawa'e ta pe Jesu pandu:

—Mā! Pehē ākā tiha we. Upa amō ta pandu ame'ē ke rehe pejurujar ym. Tupā je'ēha pandu ame'ē ke rehe pejurujar ym tī. 26 Tupā muwyr ame'ē ke amō ta mupyrara ta me'ē te'e. Pe, ma'e katu te ha ke Tupā me'ē ta ipe tī — aja Jesu pandu.

27 Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Upa juehe har pandu ame'ē ke Jesu mujekwa. Mokōi sawa'e ta pe mujekwa. Yman Moise mupinim. Ame'ē rehe Jesu rehe har panduha ihī. Ame'ē ke upa mujekwa py. Yman Tupā je'ēha ke pandu ame'ē ta mupinim tī. Ame'ē rehe Jesu rehe har panduha ihī tī. Ame'ē ke upa mujekwa tī. Juehe har mujekwa.

28 Ok ta pe a'eta oho ixo. Ame'ē pe uhyk tate rahā, Jesu pandu: “Asa we ta aho” aja.

29 —Anī. Se eker rī. Warahy ka'aruk te oho. Pytun tate — aja Jesu pe pandu hū.

A'erehe a'eta namō pyta oho.

30 A'eta namō wapyk. Ma'e u'uha renda pe wapyk. Mbeju ke pyhyk. Pe, Tupā pe pandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u ke jande pe nde eremuwyr katu” aja. Pe, mopok mopok. Ame'ē ke a'e me'ē mokōi sawa'e ta pe. 31 Arahā ehe har Tupā mujekwa. Mokōi sawa'e ta pe mujekwa. Pe, mokōihar ukwa katu. “Ko Jesu” aja ukwa katu. Arahā pahar Jesu kanim oho.

32 Pe, pandu a'eta jupe:

—Pe rupi jande jajur rahā, Tupā je'ēha ke mujekwa katu jande pe. Arahā jande rury katu te jande jaxo — aja a'eta jupe.

33 Pahar a'eta pu'am. Pe, Jerusarē ok ta pe jywyr oho. A'ep jumu'eha ta rehe uhyk oho. Awa py pete'i tahaha ta rehe uhyk oho. A'eta jy'ar uī. Heta amō ta jy'ar uī tī. 34 Ame'ē ta pe mokōi sawa'e ta pandu:

—A'e ty. Jandema'e sawa'e te kwera katu uhem riki. Simā usak ehe — aja uhyk ramō ame'ē ta pandu.

35 Ame'ē ta pe mokōi sawa'e ta pandu pandu. Pe rupi oho ixo rahā, Jesu uhyk uwyr a'eta rehe. Ame'ē rehe har upa pandu pandu. Pe, mbeju ke mopok rahā, ehe har a'eta ukwa. Ame'ē rehe har upa pandu pandu tī.

Jesu rehe jumu'eha ta usak tī

(Matéu 28.16-20; Mak 16.14-18; Juā 20.19-23; At 1.6-8)

36 Upa ma'e ke mokōi sawa'e ta pandu pandu u'am rahā, pahar Jesu uhem u'am. Ame'ē ta pyter pe uhem u'am. Pe, a'eta pe pandu:

—Mā peja pehē py'a ke Tupā muhury katu — aja Jesu.

37 A'eta mukahem te hū ingi. Awa'ā rehe a'eta usak, aja ukwaha naī. 38 Pe, a'e pandu:

—Pemukahem ym ihē ngi. “Awa ko my?” aja ym pepandu tī. 39 Ihē po rehe pesak katu. Ihē py rehe pesak katu tī. Itapywa rape rehe pesak. Ihē atu ko. Ihē rehe pehē po pemujar. Ihē pিরer kohī. Ihē te ko. Pepyhyk katu ihē ke. Awa'ā aja ym ihē. Pesak katu — aja Jesu.

40 Upa pandu rahā, a'eta pe ipo ke mujesak. Ipy ke mujesak tī. Itapywa rape ke mujesak tī. 41 A'eta jurujar ym we rī. “Mā!” aja a'eta. Hury katu te tī. Pe, a'eta pe Jesu pandu:

—Pehē mi'u pehĩ my? — aja.

⁴² Pira ka'ē ra'yr ke a'eta me'ē ipe. ⁴³ Ame'ē ke pyhyk rahā, a'eta ruwa koty u'u. (Aja rahā, Jesu te aja a'eta ukwa katu.)

⁴⁴ Pe, a'eta pe Jesu pandu:

—Pehē namō ihē axo rahā, ma'e ke ihē apandu pehē pe. Kuja. Ihē rehe har Moise mupinim. Aja upa ihē rehe uhyk ta me'ē te'e. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim tĩ. Upa ihē rehe har mupinim tĩ. Aja upa ihē rehe uhyk ta me'ē te'e tĩ. Saumo rehe amō panduha ihĩ. Aja upa ihē rehe uhyk ta me'ē te'e tĩ — aja a'eta pe pandu.

⁴⁵ Pe, Tupā je'ēha rehe panduha ihĩ. Ame'ē ke upa katu te Jesu mujekwa katu. ⁴⁶ A'e pandu:

—Kuja amō ta mupinim. Kirisutu ke amō ta mupyrara hũ ta me'ē te'e. Pe, jukwa. Mokōi ukwer rahā, a'e ke Tupā mukwera katu ta muhem. ⁴⁷ Pe, upa awa ta pe myrandu ke pepandu pandu ta me'ē te'e. Kuja amō ta pe pepandu: “Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Pe, pehē py'a ke Tupā koty pemuruwak pemondo. Aja rahā, pehē rehe Tupā ipy'a jywyr ta” aja amō ta pe pepandu. Ihē je'ēha rupi pepandu peho. Jerusarē ok ta pe pepandu py. Pe, amō amō ok ta pe pepandu peho. ⁴⁸ Upa pesak, ame'ē rehe har pepandu pandu katu. ⁴⁹ “Tupā'ā ke pehē pe ihē amondo ta” aja ihē pái pandu katu pehē pe. Ame'ē ke ihē riki pehē pe amuwyr ta. Pesarahā! Pehē pe pyrātāha ke Tupā muwyr ta. Ame'ē rehe peharō pexo rahā, se pepyta we rĩ. Jerusarē ok ta pe pepyta we rĩ — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

Ywa pe Jesu ke Tupā mujywyr raho ame'ē rehe har

(Mak 16.19-20; At 1.9-11)

⁵⁰ Pe, Jerusarē ok ta ngi uhem oho. Inamō ixo ame'ē ta ke a'e raho. Mbeta ok ta pe uhyk tate. A'ep pyta u'am. A'eta 'ar pe mokōi iyywa ke mupuku. Pe, a'e pandu:

—Mā peja pehē rehe Tupā usak katu — aja Jesu.

⁵¹ A'e pandu u'am rahā, a'eta ngi oho. Ywa pe a'e ke Tupā mujywyr raho.

⁵² Pe, ipy'a ke a'eta mōi mōi ehe, Jesu rehe. Pe, Jerusarē ok ta pe jywyr oho. A'eta hury katu ixo. ⁵³ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhũ pe a'eta ohoho. Tupā rehe har katu a'eta pandu.

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja ngā pandu.

Upa.

Jesu rehe har Juå mupinim

Juå kome'ë paper ke mupinim. Jesu rehe har a'e mupinim. Kome'ë ywy keruhû pe Jesu ixo rahâ, ma'e a'e ma'ema'e ixo, ame'ë rehe har Juå mupinim.

Je'ëha ke

(Koro 2.9-10; Emberéu 1.2; 1 Juå 5.20)

¹ Kome'ë ywy keruhû nixói te rahâ: "Je'ëha" pete'e ixo. (Jesu Kirisutu a'e.) Tupã namō a'e ixo. Tupã riki a'e tî. ² Ma'e ke nixói te rahâ, Je'ëha Tupã namō ixo. ³ Upa katu te ma'e ke a'e mujã. A'e mujã ym rahâ, nixói te ta ma'e ke apo. ⁴ Uhã te hû ame'ë ke a'e. Ngã pe uhãha ke Je'ëha me'ë. Weraha ngã pe a'e werur. (Aja rahâ, Tupã rehe har ngã pe mujekwa.) ⁵ Pytuniha ke muweraha muwera katu. Ame'ë ke marã ka ym pytuniha muweha. (Aja rahâ, Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta pe ma'e ke mujekwa. Tupã rehe har mujekwa. Pe, ame'ë ukwa katuha ke Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta marã ka ym mukanîha.)

⁶ Ko amō sawa'e ke Tupã muwyr. Myrandu panduha ke a'e. Her Juå. ⁷ Ngã pe ma'e ke a'e pandu uwyr. Weraha rehe har a'e pandu uwyr. Weraha aja Jesu Kirisutu a'e. Pe, ame'ë myrandu rehe heta ngã hendu. Aja rahâ ame'ë rehe a'eta jurujar katu my. ⁸ Weraha rehe har Juå pandu uwyr. A'e atu weraha aja ym. ⁹ Ko riki weraha te. Jesu Kirisutu a'e. Kome'ë ywy keruhû pe a'e uwyr. Upa awa ta pe Tupã rehe har a'e mujekwa. (A'erehe weraha aja a'e.)

¹⁰ Je'ëha kome'ë ywy keruhû pe ixo. Ehe har kome'ë ywy keruhû pe har ta ukwa ym. A'e je'ëha rupi kome'ë ywy keruhû Tupã mujã. ¹¹ Ima'e ywy pe a'e uwyr. Anî. A'e ke a'ep pe har ta putar ym. (Jundéu awa ta putar ym.) ¹² Ame'ë ta ngi har amō amō ta putar katu. A'erehe jurujar katu ehe tî. A'erehe Tupã ra'yr ta aja ame'ë ta ke Tupã muruwak. ¹³ Tupã ra'yr ta ke a'eta apo 'y. Imãi pusu ngi u'ar, a'erehe Tupã ra'yr ta a'eta my? Anî, aja ym. Sawa'e ta putar, a'erehe Tupã ra'yr ta ke a'eta my? Anî, aja ym tî. Tupã jō putar, a'erehe Tupã ra'yr ta ke a'eta. "Ihë ra'yr ta pehë" aja a'e mu'am.

¹⁴ Her Je'ëha. A'e uwyr. Awa aja uwyr. Jande namō a'e ixo. Ngã rehe a'e atu ipy'a katu te. Jetehar Tupã rehe har a'e pandu. Marã ka ym amō ma'eha, ame'ë ke a'e ma'ema'e katu. Aja ima'e pyrätãha ke jasak. Ame'ë pyrätãha ke ipái muwyr ipe. Ta'yr peteihar ke a'e, a'erehe ipái muwyr ipe.

¹⁵ Ehe har Juå pandu. Kuja:

—Amukwehe we ehe har ihë apandu: "Ihë raikwer rupi a'e uwyr ta. Ihë nixói rahâ, pete'e a'e ixo. A'erehe ihë 'ar koty te we a'e katuha" — aja Juå pandu.

¹⁶ Ngã rehe a'e atu ipy'a katu te. A'erehe jande rehe a'e usak katu. Jete. Amō amō we jande rehe a'e usak katu. ¹⁷ Tupã je'ëha ke Moise mujekwa. (Ame'ë ke Moise je'ëha aja jakwa.) Myja katu ame'ë ke amō ma'ema'e my? Ma'e riki katu ym. Ame'ë jō Moise je'ëha mujekwa. Jesu anî. Ngã rehe Tupã atu ipy'a katu, ame'ë ke Jesu Kirisutu mujekwa. Jetehar Tupã rehe har a'e mujekwa tî.

¹⁸ Tupã rehe usak ym te awa. Ta'yr riki ehe har mujekwa ngã pe. A'erehe amō usak ehe rahâ, Tupã rehe usak tî, ame'ëja saka. Ta'yr peteihar ke a'e. Tupã a'e tî. Ipái ipy'a katu ehe ame'ë ke a'e.

Juå mujahukiha pandu ame'ë rehe har
(Matéu 3.1-12; Mak 1.1-8; Ruk 3.1-18)

19 Jerusarē ok ta pe jundéu awa tama'e kapitā ta ixo. Amō ta ke Juā koty a'eta mondo tī. Pa'i ta ke mondo. Rewi rainō ta ke mondo tī. Sonda aja a'eta. Myja me'ē sawa'e a'e my, ame'ē ke a'eta ukwa tar katu te. Kuja ame'ē ta pandu oho ipe:

—Awa nde? Kirisutu nde my? Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nde — aja Juā mujahukiha pe pandu.

20 Pe, a'e pandu katu te:

—Anī. Kirisutu ym ihē — aja a'eta pe.

21 A'eta pandu:

—Aja rahā, awa nde? Eri nde my? Ywa ngi Tupā muwyr ame'ē ke — aja ipe.

—Anī. Ihē Eri ym tī — aja Juā pandu.

A'eta pandu ipe tī:

—Amō Tupā je'ēha pandu ame'ē ke rehe jande jaharō jaxo. Ame'ē ke nde my? — aja ipe.

Juā pandu:

—Anī. Ame'ē ym ihē tī — aja a'eta pe.

22 Pe, a'eta pandu tī:

—Awa nde my? Epandu katu jande pe. Ko nde koty jande ke amō ta muwyr. Ame'ē ta pe nde rehe har japandu ta me'ē te'e. Myja nde juehe har nde erepandu my? — aja Juā pe.

23 Isai riki yman Tupā je'ēha pandu ame'ē ke. Isaima'e panduha ke Juā pandu. Kuja a'e pandu:

—Kuja ihē.

“Awa nixói te ame'ē pe amō pandu u'am. Ngā pe pandu u'am: 'Jandema'e sawa'e te rape ke emutatambyk 'y. Ame'ē rupi a'e uwyr ta' aja Isai mupinin.”

—Ihē riki ame'ē awa nixói te ame'ē pe apandu a'am — aja Juā pandu. (Hape ke mututambyk rahā, ngā py'a Tupā koty muruwak. Aja rahā, jandema'e sawa'e te uwyr rahā, hendu katu ta ehe, aja mujekwa.)

24 Juā namō pandu ixo ame'ē ta ke amō ta mondo. Parise ta riki mondo.

25 Juā pe ame'ē ta pandu:

—Kirisutu ym nde. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke aja ym nde. Eri ym nde. Amō Tupā je'ēha pandu ame'ē ke rehe jaharō jaxo. Ame'ē ym nde. Aja rahā, ma'erehe ngā ke nde eremujahuk my? — aja ipe.

26 A'e pandu:

—Y pe ngā ke ihē amujahuk. (Aja rahā, Tupā koty ipy'a ke ngā muruwak, aja mujekwa.) Esarahā! A'e riki pehē namō ixo tipe. (Pehendu ym ehe.) 27 Ihē raikwer rupi a'e uwyr ta. Ihē 'ar koty te we a'e katuha. A'erehe ima'e miasu aja ihē axo rahā, ihē katu ym ihē jupe ihē — aja Juā pandu ngā pe.

28 Upa aja me'ē Juā namō amō ta pandu. Mbeta ok ta pe pandu. Ame'ē ok ta y ruwái koty ihī, Jondā ruwái koty. A'ep ngā ke Juā mujahuk u'am. (Mujahuk rahā, Tupā koty ipy'a muruwak, aja ngā mujekwa.)

Jesu rehe har Juā mujekwa ngā pe

(Matéu 3.11; Mak 1.10; Ruk 3.22)

29 Ku'ē rahā Juā koty Jesu uwyr ixo. Juā usak ehe rahā, a'e pandu:

—Ko riki Tupāma'e arapuharan ra'yr aja a'e. Ma'e ka'u te'ēha ke kome'ē ywy keruhū pe har ta ma'ema'e. Ame'ē ke rehe a'e muhepy ta. A'erehe Tupāma'e arapuharan ra'yr aja a'e. Tupā muwyr ame'ē ke a'e. (Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e.) 30 Kwehe ehe har ihē apandu: “Ihē raikwer rupi amō uwyr ta. Ihē nixói rahā, pete'e a'e ixo. A'erehe ihē 'ar koty te we a'e katuha” aja ihē apandu kwehe. 31 Ihē aja tī. Ehe har ihē akwa ym we rī. (Ko Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e) aja akwa ym we rī. Pe, jundéu

awa ta pe ehe har ihē amujekwa ta. A'ehe y pe ihē amujahuk ngā ke, aja rahā, ngā ipy'a ke Tupā koty muruwak aja mujekwa — aja Juā pandu.

³²⁻³⁴ Amō we Juā mujekwa. Ma'e a'e usak ame'ē ke a'e pandu ngā pe tī. Kuja a'e pandu:

—Ko Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke, aja ihē akwa ym we rī. Pe, Tupā'ā rehe ihē asak. Pykahuran aja ihē asak. Ywa ngi wyjy uwyr ehe, Jesu rehe. Pe, Tupā pandu ihē pe: “Y pe ngā ke emujahuk eho” aja. A'e riki ihē pe mujekwa tī: “Sawa'e rehe ihē'ā wyjy ta uwyr. Ame'ē ke rehe nde eresak ta. A'e riki ihē'ā namō ngā ke mujahuk ta” aja Tupā mujekwa ihē pe. Tupā'ā wyjy uwyr ehe tī. Aja ihē asak 'y. A'ehe ihē apandu pehē pe. Jesu riki Tupā ra'yr — aja Juā pandu. (“Tupā'ā namō mujahuk” aja pandu rahā: “Ngā py'a rehe Tupā'ā ke muwyr ta” aja mujekwa katu.)

Jesu namō ixo ame'ē ta rehe har

³⁵ Ku'ē rahā a'ep Juā ixo tī. Mokōi sawa'e ta namō. Inamō jumu'e ixo ame'ē ta ke a'eta. ³⁶ Pe, Jesu asa oho ixo rahā, Juā usak ehe. Pandu:

—Peme'ē Tupāma'e arapuharan ra'yr aja a'e. (Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e) — aja Juā pandu. (Yman arapuharan ra'yr ke jundéu awa ta jukwa rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe muhepy aja jundéu awa ta ukwa. Aja Jesu a'e tī.)

³⁷ Ame'ē ke rehe mokōi jumu'eha ta hendu rahā, Jesu raikwer rupi a'eta oho. (Juā ke a'eta hijar.) ³⁸ Pe, ixoty Jesu uwak. Mokōi sawa'e ta haikwer rupi uwyr. Ame'ē ta rehe a'e usak rahā, a'eta pe pandu:

—My pehē peho ta my? — aja Jesu.

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. My nde ereker ta my? — aja sawa'e ta ipe.

³⁹ Jesu pandu:

—Pesak pejur — aja sawa'e ta pe.

A'ehe inamō a'eta oho. Jesu ukweriha renda rehe usak oho. Warahy ywa ku'ap ihon rahā usak oho. Pe, inamō a'eta pyta. Aja te'e pytun oho.

⁴⁰ Kwehe Juā pandu ame'ē ke rehe mokōi sawa'e ta hendu. Pe, Jesu namō oho. Andere riki ame'ē mokōi ngi har peteī. Simā Petu mu a'e. ⁴¹ Pe, pahar Andere oho. Imu ke mahem oho, Simā ke. Pe, Andere pandu ipe:

—Kirisutu rehe asak — aja Simā pe. (“Kirisutu” aja pandu rahā: “Kapitā keruhū” aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e aja mujekwa.)

⁴² Pe, Simā ke a'e muhyk werur ehe, Jesu rehe. Simā rehe a'e usak rahā, pandu ipe:

—Nde riki Simā. Juā ra'yr nde. Apo nde rer: “Sepa” aja tī — aja Jesu ipe. [“Sepa” aja her rahā: “Petu” aja tī. “Sepa” aja rahā: “Ita ke” aja ngā ukwa.]

Jesu namō Siri oho. Natanae oho tī.

⁴³ Ku'ē rahā Jesu jupandu jupe:

—Ngariréi wyw pe ihē aho ta — aja jupe.

Pe, oho ixo rahā, Siri rehe a'e usak. Pandu ipe:

—Ihē namō ejumu'e eho — aja Jesu.

⁴⁴ Siri riki Mesái ok ta pe har ke a'e. Andere aja tī. Petu aja tī. ⁴⁵ Pe, Natanae ke Siri mahem oho. Pandu ipe:

—Kirisutu rehe asak. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Ehe har paper rehe Moise mupinim. “Moise je'ēha ke” aja jakwa, ame'ē rehe mupinim. Sawa'e rehe har a'e mupinim. Amō ta mupinim tī. Sawa'e rehe har Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim tī. Ame'ē sawa'e rehe ihē asak. A'e riki Jesu. Jose ra'yr a'e. Nasare ok ta pe har a'e — aja pandu.

⁴⁶ —Mā! Ame'ē ok ta ngi katu ame'ē ke uwyr ym — aja Natanae pandu naī. Siri pandu:

—Esak ejurahā! — aja Natanae pe.

Pe, Natanae oho inamō.

⁴⁷ Pe, Jesu rehe Natanae uhyk tate rahā, Jesu usak ehe. Pe, ehe har a'e pandu:

—Peme'ē riki jundéu awa te. Amō ta ke muka'u te'e ym ame'ē ke a'e — aja Jesu pandu.

⁴⁸ Pe, Natanae pandu ipe:

—Ihē rehe nde eresak ramō te. Myja ihē rehe har nde erekwa katu my? — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—Siri nde pe pukái ym rahā we, nde rehe har ihē akwa katu. Ma'eywa'y wyr pe nde erei rahā, ihē akwa katu, sik'y wyr pe — aja Natanae pe Jesu pandu.

⁴⁹ Ame'ē ke rehe hendu rahā, Natanae pandu:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Mā! Upa nde erekwa. Tupā ra'yr nde. Jundéu awa tama'e kapitā keruhū nde. Jandé jaharō jaxo ame'ē ke nde — aja Jesu pe.

⁵⁰ Pe, a'e pandu:

—Sik'y wyr pe nde erei rahā, nde rehe har ihē akwa katu. Aja nde pe ihē apandu. A'erehe ihē rehe nde erejuruja katu. Amō we ma'e ke rehe nde eresak ta. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e ta. Ame'ē ke rehe nde eresak ta tī. ⁵¹ Pesarahā! Ywa pirar, aja nde eresak ta tī. Pe, Tupā je'ēha rahoha ta rehe pesak ta tī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ihē ajur. Ihē rehe a'eta wyjy ta uwyr. Jupir jupir oho tī. Ame'ē ke rehe pesak ta kŷ — aja Jesu pandu ipe.

2

Jumendaraha rehe Jesu usak oho

¹ Mokōi ukwer rahā, amō ok ta pe amō sawa'e jumendar. Ok ta rer Kana. Ame'ē ok ta Ngariréi wyw rehe ihī. A'ep Jesu māi ixo. ² Jesu pe amō pandu. Jumu'eha ta pe tī:

—Jumendaraha rehe pesak pejur tī — aja.

A'erehe a'ep a'eta ixo tī. ³ Pe, kawī ke ngā upa u'u rahā, Jesu pe imāi pandu:

—Kawī upa riki — aja ipe.

⁴ Jesu pandu:

—Māi! Anī we rī. Ihē akwa ta kŷ. Ihē ama'eha angaha ke rehe uhyk ym we rī — aja Jesu ipe.

⁵ Pe, parakya ta pe imāi pandu:

—A'e pandu ame'ē ke pema'e katu — aja.

⁶ A'ep kamuxīhu i'āi. Tiha ame'ē ke. Kuja, 100 rit tihaha. Awa po wajar petēi hetaha kamuxī i'āi. Ita ke te'e ngā mujā ame'ē ke. Y ke amō purakar ipe. Ame'ē pe jundéu awa ta jukutuk kutuk. Aja te'eha. (Aja rahā, ipy'a juhyk aja ixo aja jundéu awa ta ukwaha jupe.) ⁷ Pe, parakya ta pe Jesu pandu:

—Peme'ē kamuxīhu ke pemutyryhem. Y ke te'e pemutyryhem — aja.

Pe, a'eta mutyryhem te. Hukwen rake rupi ihon u'am. ⁸ A'e pandu tī:

—Apo y ke pejo'ok 'y. Ame'ē ke ngā mi'u matyrihama'e kapitā pe peraho — aja parakya ta pe Jesu pandu.

A'eta raho ipe. ⁹ Pe, me'ē ipe. Pe, a'e u'u. Kawī riki. Y ke te'e kawī wan uwak oho. (Pyrātāha namō Jesu muruwak.) My ngi kawī werur my? Ame'ē ke kapitā ukwa ym. Parakya ta jō ukwa katu. A'eta riki y ke jo'ok. Pe, amō pe kapitā pandu:

—Se sawa'e jumendar ame'ē ke emuhyk — aja amō pe.

Pe, sawa'e uhyk. ¹⁰ Kapitā pandu ipe:

—Amō ta kawī iro ame'ē ke me'ē me'ē py. Pe, ngā mi'u matyriha rehe uhyk uwyr ame'ē ta u'u hū rahā, pe, iro ym ame'ē ke me'ē me'ē. Nde anī. Jande ja'u we hū, iro ym ame'ē ke. A'eramō kawī iro te ame'ē ke jande pe amō me'ē me'ē — aja kapitā pandu.

¹¹ Ame'ē ok ta pe ma'e katu ame'ē ke Jesu ma'e py. Kana ok ta pe. A'ep ima'e pyrātāha ke a'e mujesak py amō ta pe. A'erehe inamō jumu'e ixo ame'ē ta jurujar katu ehe. (Kirisutu a'e. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e, aja a'eta ukwa katu.) Kana ok ta riki Ngariréi ywy rehe ihī.

¹² Ame'ē upa rahā, amō ok ta pe Jesu oho. Kapana'ū ok ta pe oho. Imāi oho tī. Imu ta oho tī. Jumu'eha ta oho tī. A'ep heta ym ukwer.

Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu oho

(Matéu 21.12-13; Mak 11.15-17; Ruk 19.45-46)

¹³ Ma'e huryyha ke rehe uhyk tate. Her Pasuko. Arahā jundéu awa ta imi'u matyr. (Aja yman te Eji ywy ngi jundéu awa ta ke Tupā muhem muwyr. Ame'ē ke ukwa ukwa u'am.) Ame'ē Pasuko weraha rehe uhyk tate, a'erehe Jerusarē ok ta pe Jesu oho. ¹⁴ Pe, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'e oho. A'ep amō sawa'e ta rehe a'e usak. Amō ta tapi'iruhu ta ke muhepy hepy u'am tī. Tupā rehe ipy'a ngā moī rahā, ame'ē ke ngā jukwa. Amō ta arāpuharan ta ke muhepy hepy u'am tī. Tupā rehe ipy'a ke ngā moī rahā, ame'ē ke jukwa tī. Pykahuran ta aja tī. Muhepy tī. Amō ywy ngi amō ta uwyr. Amō koty tamatarer ke ame'ē ta werur. Ame'ē ke Jerusarē ok ta pe har tama'e tamatarer ke muruwak ame'ē ta pehī tī. Tamatarer muruwak ame'ē ta ke a'eta. Myrape rake wapyk uī. Upa ame'ē ta rehe Jesu usak. ¹⁵ Pe, tupaham pe nupāha ke a'e puwan. Ame'ē pe upa ngā rymba ke a'e muhem mondo. Jumu'eha renda keruhū ngi muhem mondo. Tapi'iruhu ta ke aja tī. Arāpuharan ta aja tī. Muhem mondo tī. Myrape a'e mujere tī. Tamatarer muruwakiha tama'e ke. Tamatarer ke upa a'e ombor muhāi. ¹⁶ Pykahuran ta ke muhepy ame'ē ta pe a'e pandu:

—Sengi upa pemuhem peraho! Ko riki ihē pái rok. Ame'ē ke muhepyha renda wan pemuruwak. Katu ym. Peho! — aja Jesu pandu.

¹⁷ Ame'ē ke rehe jumu'eha ta hendu rahā, kuja ukwa ukwa u'am. Tupā je'ēha rehe panduha amō mupinim. Ame'ē ke ukwa ukwa u'am. Kuja: “Tupā! Ko riki nde rok. A'ep nde rehe ngā py'a ke ngā moī moī katu. Ame'ē ke jō ihē aputar katu te.”

Ame'ē panduha ke jumu'eha ta ukwa ukwa u'am.

¹⁸ Pe, Jesu pe amō ta pandu uwyr. Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu uwyr:

—Awa je'ēha rupi ngā ke nde eremuhem eremondo my? Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ema'ema'e katu apo. Jasak ta. Aja rahā, nde je'ēha rupi ngā ke nde eremuhem eremondo katu, aja jakwa katu ta tī — aja Jesu pe.

¹⁹ A'e pandu:

—Kome'ē Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke upa pemai. Pe, mokōi aker rahā, amō pyahu ame'ē ke ihē amujā ta tī — aja Jesu pandu.

²⁰ A'eta pandu:

—Mā! Mokōi nde ereker rahā, amō nde eremujā ta my? Marā ka ym nde eremujāha. Yman te kome'ē jumu'eha renda keruhū ngā mujā mujā ixo. Heta tē hū warahy 'ar rahā, mujā mujā ixo. Kuja, 46 warahy 'ar rahā, mujā mujā ixo — aja ngā pandu.

²¹ Anī. Ame'ē jumu'eha renda keruhū rehe har Jesu pandu ym. Juehe har a'e pandu. (“Mai” aja rahā: “Jukwa” aja riki. Mokōi ukwer rahā, amō jumu'eha renda keruhū mujā ta, aja pandu rahā, mokōi ukwer rahā, manōha ngi a'e ke Tupā mukwera katu ta muhem, aja mujekwa katu.) ²² A'erehe

manõha ngi a'e kwera katu uhem rahã, pe, ame'ẽ panduha rehe jumu'eha ta ukwa ukwa ixo. Pe, Tupã je'ẽha rehe panduha ihĩ, ame'ẽ riki jete har te ke, aja a'eta ukwa katu. Jesu pandu ame'ẽ ke rehe a'eta jurujar katu tĩ.

Ngã rehe har Jesu ukwa katu

²³ Pasuko 'ar rahã, Jerusarẽ ok ta pe Jesu ixo. Marã ka ym amõ ma'eha, ame'ẽ ke Jesu ma'ema'e. Ame'ẽ ke mujesak jesak hũ ngã pe u'am. Ame'ẽ ke rehe heta ngã usak, a'erehe: "Ko Kirisutu. Kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ẽ ke a'e" aja a'eta ukwa katu. ²⁴ Jesu anĩ. Ngã rehe har a'e ukwa katu. Pahar amõ koty ngã ukwa ta, aja Jesu ukwa katu. A'erehe jurujar ym ngã rehe. Ma'e ke rehe usak rahã jõ, ngã jurujar katu ehe, aja Jesu ukwa katu. A'erehe jurujar ym ngã rehe a'e. ²⁵ Marã ka ym ngã rehe har amõ panduha ipe. Upa a'e ukwa katu. Ipy'a pe ma'e ke amõ ukwa ukwa ixo, ame'ẽ ke a'e atu ukwa katu tĩ.

3

Jesu namõ Nikonde pandu pandu

¹ Ko amõ sawa'e ixo. Her Nikonde. Jundéu awa tama'e kapitã a'e. Parise kotyhar ke a'e. ² Amõ pytun rahã, Jesu rehe a'e usak uwyr. Pandu ipe:

—Sawa'e! Ngã mu'eha nde. Nde ke Tupã muwyr, a'erehe ehe har jande ke nde eremu'e katu. Aja jakwa katu. Ne namõ Tupã ixo, a'erehe marã ka ym amõ ma'eha, ame'ẽ ke nde erema'ema'e katu. Pyrãtã te ha namõ nde erema'ema'e katu. A'erehe nde ke Tupã muwyr aja ihẽ akwa katu tĩ — aja Jesu pe.

³ A'e pandu:

—Esarahã! Mokõihar amõ uhem ym rahã, Tupã ixo ame'ẽ pe marã ka ym ohoha — aja ipe.

⁴ Pe, Nikonde pandu:

—Mã! Marã ka ym. Tamõi rahã, mokõihar uhem ym awa. Marã ka ym mokõihar imãi pusu pe ohoha. Pe, marã ka ym mokõihar uhemihã — aja ipe.

⁵ Jesu pandu:

—Esarahã! Imãi pusu ngi uhem rahã, awa te'e a'e. Amõ we tĩ. Tupã'ã je'ẽha rupi uhem rahã, Tupã ra'yr a'e. Aja ym rahã, Tupã ixo ame'ẽ pe marã ka ym ohoha. ⁶ Imãi pusu ngi uhem rahã, awa te'e a'e. Tupã'ã je'ẽha rupi uhem rahã, Tupã ra'yr a'e. ⁷ "Mokõihar pehem ta me'ẽ te'e" aja ihẽ apandu nde pe. "Mã! Marã ka ym" aja ym epandu. (Ame'ẽ ke nde erekwa ym my? Esarahã! Amõ we nde erekwa ym ame'ẽ ke pehĩ. Ywytu ke.) ⁸ Amõ koty koty ngi ywytu jupeju uwyr. Tyapuha nde erehendu. My ngi tur my? My ihon ta my? Ame'ẽ ke nde erekwa ym. Pehĩ. Ame'ẽ ke jõ nde erekwa katu. Tupã'ã je'ẽha rupi uhem rahã, ame'ẽja saka tĩ. Nde erekwa ym tĩ. Tupã ra'yr, aja jõ nde erekwa — aja ipe.

⁹ —Myja puki? — aja Jesu pe.

¹⁰ A'e pandu:

—Jundéu awa ta ke nde eremu'e tĩ. Mu'eha katu ame'ẽ ke nde. Mã! Ihẽ apandu ame'ẽ ke nde erekwa ym we rĩ. Jande jakwa katu, ame'ẽ rehe har japandu pandu katu. ¹¹ Esarahã! Ma'e jasad ame'ẽ rehe har japandu katu tĩ. Pe, jande japandu ame'ẽ rehe har pekwa ym. Kapitã ta riki pehẽ. Pekwa ym rĩ. ¹² Ma'e ke me'e'ẽ wyy keruhũ pe ihĩ. Ame'ẽ rehe har ihẽ apandu rahã, pejurujar ym. Pe, ywa pe ma'e ke ihĩ. Ame'ẽ rehe har ihẽ apandu rahã, marã ka ym pejurujariha ehe. ¹³ Ma'e ke ywa pe ihĩ. Ame'ẽ rehe har amõ ukwa ta oho my? Anĩ. Aja me'ẽ ke nixói. Oho ym awa. Ihẽ jõ akwa katu. Awa ihẽ tĩ. Tupã je'ẽha rupi ihẽ ajur. A'erehe akwa katu.

14-15 —Awa nixói te ame'ẽ pe Moise ixo rahã, mbóí'ã a'e mujar mu'am. Myra rehe mujar mu'am. Aja ihẽ ke amõ ta mujar ta mu'am tí. Awa ihẽ tí. Tupã je'ẽha rupi ajur. Myra ngã mupia ame'ẽ ke rehe mujar ta mu'am tí. A'erehe ihẽ rehe upa ngã jurujar katu rahã, ame'ẽ ta ke Tupã muhã katu ta — aja Jesu pandu.

16 Kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta rehe Tupã ipy'a katu te hũ. A'erehe Ta'yr ke a'e muwyr. Ta'yr peteĩ har ke muwyr. A'erehe amõ jurujar katu ehe rahã, mupyraraha renda pe oho ym te ta. Tupã namõ ixo katu ta. 17 Kome'ẽ ywy keruhũ pe Ta'yr ke Tupã muwyr. Kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ke Ta'yr muhã katu ta uwyr. A'eta ke a'e mupyrara ta uwyr. Anĩ. Aja ym. Muhã katu ta uwyr.

18 Ta'yr rehe amõ jurujar katu rahã: “Nde katu ym. Nde ke amupyrara ta” aja Tupã pandu ym te ta. Amõ jurujar ym ehe rahã: “Nde katu ym. Nde ke amupyrara ta” aja Tupã pandu ta kÿ. Tupã ra'yr rehe a'e jurujar ym. Ta'yr peteĩhar rehe jurujar ym, a'erehe aja Tupã pandu ta kÿ.

19 Ma'erehe mupyrara ta my? Kuja riki. Kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta pe weraha uwyr tipe. (Aja rahã, Tupã rehe har Ta'yr mujekwa tipe.) Ame'ẽ ke a'eta putar ym. Anĩ. Pytuniha ke a'eta putar. (Aja rahã, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke putar.) Upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ixo, a'erehe weraha ke a'eta putar ym. 20 Ma'e ka'u te'eha ke amõ ma'e rahã, weraha koty uwyr ym ta. (Tupã rehe har ukwa tar ym. Putar ym.) Weraha koty uwyr rahã, ma'e ka'u te'eha ma'eha ke Tupã mujekwa ta. A'erehe uwyr ym. (Tupã rehe har ukwa tar ym.) 21 Pe, ma'e katu ame'ẽ ke amõ ma'e rahã, weraha rehe uhyk. (Aja rahã, Tupã rehe har a'e ukwa tar katu.) Aja rahã, Tupã putar ame'ẽ ke a'e ma'ema'e. Aja a'e mujekwa. Tupã rehe hendu katu, a'erehe ma'e katu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu tí.

Juã mujahukiha rehe har

22 Nikonde namõ upa Jesu pandu rahã, amõ ywy pe oho. Jundéi ywy pe oho. Jumu'eha ta oho tí. A'ep jumu'eha ta namõ a'e pyta we rĩ. A'ep amõ ta ke a'eta mujahuk. 23 Amõ renda pe Juã mujahuk ixo tí. Enõ renda pe mujahuk ixo. A'ep y heta. Ame'ẽ renda Sarĩ ok ta rake ihĩ. Heta ngã uhyk oho ehe. Ame'ẽ ta ke Juã mujahuk. (Aja rahã, Tupã koty ipy'a muruwak, aja a'eta mujekwa.) 24 [Arahã kyndaha pe Juã ke amõ ta kynda ym we rĩ.]

25 Juã namõ jumu'e ixo ame'ẽ ta ngi har amõ ta ixo. Ame'ẽ ta namõ jundéu awa ta je'ẽ je'ẽ hũ. “Juã mujahuk ame'ẽ ke riki katu te” aja Juã namõ jumu'e ixo ame'ẽ ta pandu pandu u'am. “Anĩ. Jesu mujahuk ame'ẽ ke riki katu te” aja jundéu awa ta je'ẽ je'ẽ hũ. 26 A'erehe Juã pe a'eta pandu oho:

—Sa'e! Ngã mu'eha nde. Amukwehe y ruwái koty ne namõ amõ sawa'e ixo, Jondã ruwái koty. Ehe har nde erepandu. “Peme'ẽ riki Tupã ra'yr” aja nde erepandu. Ame'ẽ nde erekwa u'am my. Apo heta ngã ohoho ixoty. Ame'ẽ ta ke mujahuk u'am apo — aja Juã pe.

27 Pe, Juã pandu:

—Ixoty ngã ke Tupã mondo. A'erehe heta ngã ohoho ixoty. 28 Ihẽ apandu ame'ẽ ke pehẽ atu pekwa katu. Kuja ihẽ apandu: “Anĩ. Kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ẽ ke aja ym ihẽ. Ihẽ ke Tupã muwyr py. Tupã muwyr ame'ẽ ndutar koty ihẽ ke Tupã mondo” aja ihẽ apandu. 29 Sawa'e jumendar rahã, kũjã riki sawa'ema'e wan ta. Pe, sawa'e rehe katu ame'ẽ ta sawa'e rake hendu u'am. Pe, sawa'e rehe kũjã uhyk rahã, ehe katu ame'ẽ ta hury katu. Aja ihẽ tí. Jesu rehe heta ngã uhyk oho rahã, ihẽ rury katu te ihẽ tí. 30 A'erehe ihẽ 'ar koty te we ixoty ngã oho rahã, katu tiki. Aja rahã, ihẽ rury katu te ihẽ axo rĩ — aja inamõ jumu'e ixo ame'ẽ ta pe Juã pandu.

Ywa ngi wyjy uwyr, ame'ẽ rehe har

³¹ Ywa ngi wyjy uwyr. Ame'ë riki i'ar koty te we a'e katuha. Upa awa ta 'ar koty te we a'e katuha. Awa ke anī. Kome'ë ywy keruhū pe ixo ame'ë ke a'e. A'e riki awa te'e tī. Kome'ë ywy keruhū pe ma'e ke ihī. Ame'ë rehe har jō a'e ukwa. Ame'ë ke a'e pandu. Panduha rehe jurujar katu awa tī. Ywa ngi wyjy uwyr ame'ë ke anī. I'ar koty te we jurujar katu ta me'ë te'e ehe. ³² A'ep a'e usak ame'ë rehe har a'e pandu pandu tipe. A'ep a'e hendu ame'ë rehe har a'e pandu pandu tipe tī. Pe, amō jurujar ym ehe. ³³ A'e pandu ame'ë rehe amō jurujar katu rahā, kuja ukwa katu. Tupā pandu ame'ë ke a'e ma'ema'e katu. Aja rahā, Tupā pandu ame'ë ke jete har te ke aja mujekwa ngā pe. ³⁴ Jesu ke Tupā muwyr. Pe, Tupā pandu ame'ë ke a'e pandu pandu. Īāma'e pyrātāha ke Tupā muwyr ipe. Ame'ë riki upa ym. A'erehe Tupā mujekwa ame'ë ke a'e pandu pandu katu. ³⁵ Ta'yr rehe ipái ipy'a katu. Upa katu te a'e me'ë ipe. A'erehe upa katu te ima'e ke. A'erehe upa katu te awa tama'e kapitā keruhū te a'e. ³⁶ Ta'yr rehe amō jurujar katu rahā, a'e ke Tupā muhā katu ta. Ta'yr rehe jurujar ym rahā, marā ka ym a'e uhāha. A'e ke Tupā mupyrara ta. Aja te'e ta ixo.

4

Amō awa kūjā namō Jesu pandu

¹ Jesu koty amō amō we ngā jumu'e oho. Ame'ë ke parise ta hendu. Juā 'ar koty te we ngā ke Jesu mujahuk, aja parise ta hendu tī. ² Jesu riki ngā ke mujahuk ym. Inamō jumu'e ixo ame'ë ta riki mujahuk u'am, ngā ke. ³ Parise ta hendu ame'ë ke Jesu ukwa rahā, Jundéi ywy ngi a'e oho. Ngariréi ywy pe a'e jwyyr oho. ⁴ Amō awa rape Samari ywy rupi ihon. Ame'ë rupi Jesu oho ta me'ë te'e.

⁵ Samari ywy rupi a'e asa oho rahā, amō ok ta rehe a'e uhyk tate oho. Her Sikar. Ame'ë ok ta rake ma'e ywy kotete ihī. Jakoma'e ywy ke. Yman te ta'yr pe ame'ë ywy ke Jako me'ë. Jose pe a'e me'ë. ⁶ A'ep ywykwar ihī. Yman te Jako pykūi ame'ë ke. Ame'ë rake Jesu wapyk. A'e wata hū, a'erehe he'ō. Warahy jandar tate rahā, a'ep a'e wapyk uī.

⁷⁻⁸ [Ok ta pe jumu'eha ta oho. A'eta mi'u ke jo'ok oho. Pe, Jesu jeje ihī rahā.] amō kūjā uhyk uwyr ehe. Samari ywy pe har ke a'e. Y rehe uwyr. Pe, Jesu pandu ipe:

—Y ihē pe emuwyr. Ihē hyngwéi te ihē ke — aja kūjā pe.

⁹ —Mā! Nde riki jundéu awa. Ihē riki Samari ywy pe har. Ma'ewā y nde erepandu ihē pe my? — aja Jesu pe. [Samari ywy pe har tama'e ita rekú ra'yr ke jundéu awa ta pyhyk ym te. A'erehe: “Māte we ame'ë te a'e my” aja kūjā ukwa.]

¹⁰ Jesu pandu:

—Ma'e ke nde pe Tupā me'ë tar katu. Ame'ë ke nde erekwa rahā, ihē pe y nde erepandu ta tipe. “Y ihē pe emuwyr” aja nde pe ihē apandu. Ihē rehe har nde erekwa rahā, aja tī. Ihē pe y nde riki nde erepandu ta tipe tī. Ihē pe nde erepandu rahā, y ke nde pe ihē ame'ë ta tipe. Ame'ë y nde ke muxuwe katu ta tipe — aja ipe.

¹¹ —Sa'e! “Y nde ke muxuwe katu ta” aja nde erepandu. Myja ame'ë ke ihē pe nde ereme'ë ta my? Ko ywykwar riki typy hū. Y jo'okiha namō nde erexo ym. ¹² Jande ramūi riki kome'ë ywykwar ke jande pe mupyta. Jako mupyta. Yman kome'ë y ke a'e u'u ixo. Ta'yr ta u'u tī. Hymba ta u'u tī. Jako riki mupyta jande pe. “Y muxuwe katu ta” aja nde erepandu rahā, Jako 'ar koty te we pyrātāha nde my? — aja kūjā pandu.

13—Kome'ē y amō u'u rahā, jyngwéi ta tī. 14 Y ke ihē ame'ē. Ame'ē ke amō u'u rahā, jyngwéi ym te ta. Y ihē ame'ē ipe rahā, ipy'a pe mundu aja saka. Upa ym te ta. Uhāha namō ixo ta — aja kūjā pe.

15 (Awa uhāha rehe har Jesu pandu uī. Ame'ē ke kūjā ukwa ym we rī.) A'erehe a'e pandu:

—Sa'e! Ihē ke y muxuwe katu, ame'ē ke ihē pe emuwyr. Aja rahā, ihē hyngwéi ym te ta tī. Se y ihē ajo'ok ym te ta ajur tī — aja Jesu pe.

16—Nde sawa'e pe epukái eho. Pe, se ejywyr inamō ejur tī — aja ipe.

17—Anī. Ihē sawa'e ym ihē — aja kūjā.

—"Ihē sawa'e ym" aja nde erepandu. Ame'ē riki jete har te ke. 18 Heta sawa'e nde erepyhyk. Awa po wajar peteihar upa hetaha. Apo ne namō ixo ame'ē ke nde sawa'e ym. Jete har te ke nde erepandu ihē pe — aja kūjā pe.

19 (Kūjā ixoha rehe har Jesu mujekwa, a'erehe) kūjā pandu:

—Sa'e! Tupā je'ēha pandu ame'ē ke nde. Aja ihē akwa 'y. (A'erehe ihē pe emujekwa. Myp Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī katu my?) 20 Tupā rehe ihē ramūi ta ipy'a moī moī, samari wyy pe har ta ke. Peme'ē ywy'ā keruhū 'ar pe a'eta moī moī. Pehē anī. Jundéu awa ta anī. Jerusarē ok ta pe jō Tupā rehe ipy'a ngā moī moī ta me'ē te'e, aja jundéu awa ta pandu. Myja me'ē katu te my? — aja Jesu pe kūjā pandu.

21 Pe, kūjā pe a'e pandu:

—Ko ihē apandu ame'ē jete har te ke. Ame'ē ke nde erekwa katu ta. Peme'ē ywy'ā keruhū 'ar pe jande pái keruhū rehe ipy'a moī moī ym ta awa. Ame'ē angaha ke rehe uhyk tate. Jerusarē ok ta pe aja tī. Jande pái keruhū rehe ipy'a moī moī ym ta awa a'ep tī. Ame'ē angaha ke rehe uhyk tate tī. 22 Tupā rehe ipy'a ke samari wyy pe har ta moī moī tipe. Ehe har a'eta ukwa ym. Ipy'a jundéu awa ta moī moī ehe tī. Ehe har a'eta ukwa katu. Jundéu awa ta ngi har ngāma'e muhāha uwyr ta. A'erehe Tupā rehe har a'eta ukwa. 23 Jande pái keruhū rehe ipy'a amō moī moī katu te ta. Ame'ē angaha ke rehe uhyk tate. Jete. Uhyk apō 'y. Tupā rehe har jete har te ke Tupā'ā mujekwa. A'e riki amō py'a rehe ihī katu. A'erehe amō ixo, a'ep jande pái keruhū rehe ipy'a ke moī moī katu. (Aja rahā, henda nixói, ame'ēja saka. Amō ixo, a'ep ipy'a ke a'e moī moī katu ehe.) 24 Tupā riki I'ā te'e a'e. A'erehe jande pái keruhū rehe ipy'a ke amō moī moī tar katu rahā, Tupā'ā je'ēha rupi uhem ta me'ē te'e. Ame'ē ta riki jande pái keruhū rehe ipy'a moī moī katu — aja Jesu pandu.

25 Kūjā pandu ipe:

—Kirisutu uwyr ta, aja ihē akwa. (Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e.) A'e uwyr rahā, upa katu te ma'e ke jande ke a'e mu'e ta — aja Jesu pe.

26 A'e pandu:

—Ko ihē aī. Kirisutu ihē. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē — aja kūjā pe.

27 Arahā jumu'eha ta jywyr uwyr. Kūjā namō Jesu pandu pandu uī. Ame'ē ke rehe a'eta usak rahā: "Mā!" aja. Anī. "Ma'e ke rehe har nde erepandu inamō my?" aja Jesu pe a'eta pandu ym. "Ma'erehe nde erepandu inamō my?" aja a'eta pandu ym ipe tī. (Jundéu awa tama'e mu'eha rahā, kūjā namō pandu ym te awa, a'erehe: "Mā!" aja ukwa.)

28 Pe, kamuxī ra'yr ke kūjā hijar oho. Ok ta pe a'e jywyr oho. A'ep pe har ta pe a'e pandu:

29—Sawa'e rehe pesak peho. Upa katu te ihē ama'ema'e ame'ē ke a'e mujekwa ihē pe. Kirisutu a'e my, kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e — aja kūjā pandu.

³⁰ A'erehe ok ta pe har ta uhem oho. Jesu koty a'eta oho.

³¹ Kūjā oho rahā, Jesu pe jumu'eha ta pandu pandu u'am:

—Sawa'e! Ko jande mi'u. E'urahā! — aja pandu hū tipe.

³² A'e pandu:

—A'ewan ihē pe. Ma'e a'u ame'ē ke namō ko ihē axo. Ame'ē ke pekwa ym pehē — aja jumu'eha ta pe.

³³ Pe, jumu'eha ta pandu pandu a'eta jupe:

—Imi'u ke amō ta werur ipe nahā my? — aja a'eta pandu pandu a'eta jupe naī.

³⁴ Jesu pandu:

—Tupā ihē ke muwyr. A'e putar ame'ē ke ihē ama'ema'e rahā, ame'ē riki ihē mi'u aja saka tī. Imi'u namō amō ixo rahā, hury katu a'e. Aja ihē tī. Ihē rury katu tī. Ma'e parakyha ke ihē pe a'e me'ē tī. Ame'ē ke ihē amumba ta axo. A'erehe ihē rury katu axo.

³⁵ —Pehē pepandu: “Amō tumeme jahy kanim rahā, ahūi aja me'ē ke itawa ta. Amō mondok ta” aja. Pe, ihē apandu pehē pe. Pesarahā! Itawa apo 'y. Mondokiha angaha rehe uhyk apo 'y. (Aja rahā, ihē rehe a'ep pe har ta jurujar tar katu.) ³⁶ Ahūi aja me'ē mondokiha pe ijar muhepy. Pe, mondokiha pe amō ta Tupā je'ēha aja apo tī. Ihē rehe peme'ē ta jurujar katu ta.) Aja rahā, ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta. Matyr rahā, ma'e raī jytytm ame'ē ta hury katu. Matyr ame'ē ta hury katu tī. Johu hury katu. (Aja apo tī. Ajytytm aja Tupā je'ēha ke ihē apandu. Pe, matyr aja ihē rehe jurujar katu ta. Johu hury katu ta tī.) ³⁷ Aja amō panduha riki jete. Kuja:

“Ma'eywa ke amō jytytm oho. Pe, tyarō rahā, ame'ē ke amō riki mondok oho” aja panduha ihī.

³⁸ —Amō kupixa pe preparaky ym. Amō ta paraky. Ame'ē pe pehē ke ihē amondo. A'ep ma'e ke pematyr ta. Pe, pehē rury katu ta. (Aja apo tī. Amō rekoha pe amō ta Tupā je'ēha pandu. A'ep pehē ke ihē amondo. Pe, a'ep pe har ta ihē rehe jurujar katu. Pematyr, ame'ēja saka) — aja Jesu pandu.

³⁹ Ok ta pe samari ywy pe har ta ixo. A'eta pe kūjā pandu: “Upa katu te ihē ama'ema'e ame'ē ke a'e mujekwa” aja Jesu rehe har kūjā pandu. A'erehe heta ame'ē ok ta pe har ta jurujar katu ehe tī, Jesu rehe. ⁴⁰ Pe, Jesu rehe samari ywy pe har ta uhyk uwyr rahā, a'eta pandu ipe:

—Jande namō epyta we rī — aja pandu hū.

A'erehe a'ep mokōi Jesu ukwer.

⁴¹ Jesu mu'e. A'erehe amō we hū a'ep pe har ta jurujar katu ehe. ⁴² Pe, kūjā pe a'eta pandu:

—Ehe har jande pe nde erepandu, a'erehe jajurujar katu ehe apo tī. Ame'ē jō ym. A'e pandu ame'ē ke rehe jande atu jahendu. A'e riki kome'ē ywy keruhū pe har ta ke a'e muhā katu ta. Aja jakwa katu. A'erehe jajurujar katu ehe tī — aja a'ep pe har ta pandu.

Amō kapitā ra'yr ke Jesu mukatu

⁴³⁻⁴⁴ Samari ywy pe mokōi ukwer. Pe, Jesu oho. A'e riki pandu: “Tupā je'ēha ke pandu ame'ē rehe hekoha pe har ta katu ym usak” aja a'e ukwa. A'erehe hekoha te pe oho ym. Anī. Amō ok ta pe oho. Ame'ē ok ta Ngariréi ywy rehe ihī. ⁴⁵ Pe, ame'ē ok ta pe uhyk rahā, a'ep pe har ta hury katu ehe, Jesu rehe. Amukwehe Jerusarē ok ta pe a'eta ixo tī. Pasuko 'ar rahā, ngā mi'u ke jundéu awa ta matyr. Arahā a'eta a'ep ixo tī. Arahā marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke Jesu ma'ema'e. Ame'ē ke rehe upa a'eta usak. A'erehe a'eta hury katu ehe.

⁴⁶ Pe, ma'e ok ta pe a'e uhyk tī. Kana ok ta pe uhyk tī. Ngariréi ywy rehe ame'ē ok ta ihī. Yman a'ep y ke te'e kawī wan a'e muruwak. A'ep amō kapitā ixo. Ta'yr ahy ipe. Amō ok ta pe ta'yr ihī. Kapana'ū ok ta pe ihī. ⁴⁷ Jundéi ywy

ngi Ngariréi wyy pe Jesu uhyk uwyr. Ame'ë ke kapitā hendu rahā, a'e pandu ipe, Jesu pe.

—Ihë rekoha pe ihë namō eho. Kapana'ū ok ta pe. Ihë ra'yr ahy ou. Manō tate. A'e ke emukatu — aja Jesu pe.

⁴⁸ Jesu pandu ipe:

—Marā ka ym amō ma'eha. Ame'ë ke ihë ama'ema'e katu. Ame'ë ke rehe nde eresak rahā jō, ihë rehe nde erejurujuar katu. Mā! Katu ym — aja ipe.

⁴⁹ Kapitā pandu:

—Sa'e! Pahar ihë namō eho. Ihë ra'yr manō tate. Manō ym we rī. Pahar eho — aja Jesu pe.

⁵⁰ (Usak rahā jō jurujuar katuha katu ym, aja Jesu mujekwa tar katu.) A'erehe a'e pandu ipe:

—Anī. Aho ym ta. Nde jeje ejywyr eho. Nde ra'yr manō ym ta — aja kapitā pe.

Jesu mukatu, ame'ë ke rehe kapitā usak ym. Anī. Jesu pandu ame'ë ke rehe kapitā jurujuar katu. A'erehe pahar a'e jywyr oho. ⁵¹ Hok pe a'e jywyr oho ixo rahā, miasu ta uhyk uwyr ehe. Pandu uwyr:

—Nde ra'yr katu apo 'y — aja kapitā pe.

⁵² Pe, miasu ta pe a'e pandu:

—My warahy rahā, katu oho my? — aja.

A'eta pandu:

—Kwehe hakuha maha oho ipe. Se warahy rahā, hakuha maha oho ipe. Warahy jere rahā — aja ipe.

⁵³ Arahā katu te: “Ne ra'yr manō ym ta” aja Jesu pandu kwehe. Ame'ë ke ipy'a pe ipái ukwa ukwa u'am. Pe, Jesu rehe a'e jurujuar katu te. Upa hok wyr pe har ta jurujuar katu ehe tī, Jesu rehe.

⁵⁴ Aja marā ka ym amō ma'eha, ame'ë ke Jesu ma'e katu. (Aja Kirisutu a'e. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ë ke a'e, aja mujekwa katu ngā pe.) Jundéi wyy ngi Ngariréi wyy pe uhyk rahā, marā ka ym amō ma'eha, ame'ë ke a'e ma'e katu. Ame'ë riki mokōihar ke.

5

Y kynda ame'ë rake amō sawa'e ke Jesu mukatu

¹ Pe, heta ukwer rahā, amō jundéu awa ta mi'u matyriha rehe Jesu usak oho. Jerusarē ok ta pe usak oho. Arahā Tupā rehe jundéu awa ta ipy'a moī moī. A'erehe ngā mi'u matyr. ² Jerusarē ok ta pe y kynda ame'ë ke ihī. Hukwen rake ihī. Arapuharan ta ixo, ame'ë hukwen rake ihī. Y kynda ame'ë rake rupi ok rymy'y heta ihī tī. Katukwer ame'ë ta ke. Kuja, awa po wajar peteīhar upa hetaha. Ame'ë kynda ame'ë rehe her ngā moī. “Mbetē” aja riki jundéu awa ta je'ēha ipe. ³ Ok rymy'y wyr rupi ahy ixo ame'ë ta heta tūi. Eha ym te ame'ë ta a'ep ihī tī. Jupyrātā rātā ame'ë ta tūi tī. Wata ym te ame'ë ta ihī tī. [Y katak ame'ë rehe a'eta harō ixo. ⁴ Amō amō rahā, Tupā je'ēha rahoha wyju uwyr ehe, y kynda ame'ë rehe. Pe, y ke a'e mukatak. Arahā y pe u'ar py, ame'ë ke jō katu oho. Peteī jō katu oho. Ma'e ahy ixo ame'ë ke upa katu oho.] ⁵ A'ep amō sawa'e tūi. Heta te hū warahy 'ar rahā, ma'e ahyha namō te'e a'e ixo. Kuja, 38 warahy 'ar rahā, aja te'e a'e ixo. ⁶ A'ep a'e tūi, aja Jesu usak ehe. Heta te hū warahy 'ar rahā, ma'e ahyha namō te'e a'e ixo, aja Jesu ukwa. A'erehe a'e pandu ipe:

—Katu aja nde ereputar my? — aja Jesu.

⁷ —Sa'e! Aputar. Y katak rahā, y pe ihë ke mou ame'ë nixói. Pe, ihë atu aho axo rahā, amō riki y pe opor py, a'erehe ihë katu ym aju — aja Jesu pe.

8 –Epu'am. Nema'e tupe ke emaman. Inamō ewata eho 'y – aja ahy ixo ame'ē pe Jesu pandu.

9 Pahar sawa'e katu oho. Tupe ke pyhyk. Inamō wata oho. Arahā riki jundéu awa tama'e putu'uha 'ar ke. ¹⁰ A'erehe jundéu awa tama'e kapitā ta pandu ipe. Sawa'e wata ramō ame'ē pe pandu:

–Apo riki jundéu awa tama'e putu'uha 'ar ke. A'erehe nema'e tupe ke nde erepyhyk ereraho rahā, katu ym. (Nde ereparaky te'e, aja saka.) Katu ym. Aja jundéu awa je'ēha rehe panduha ihī. Ame'ē rehe jahendu katu – aja ipe.

¹¹ Sawa'e pandu:

–Ihē ke mukatu ame'ē pandu ihē pe: “Nema'e tupe epyhyk. Inamō ewata eho” aja ihē pe – aja jundéu awa tama'e kapitā ta pe sawa'e pandu.

¹² A'eta pandu ipe:

–Awa aja me'ē pandu nde pe my? – aja sawa'e pe.

¹³ A'e pandu:

–Awa mamy? Akwa ym ihē – aja sawa'e.

Heta ngā a'ep ixo, a'erehe Jesu oho. A'erehe ehe har sawa'e ukwa ym.

¹⁴ T'i atu we rahā, sawa'e rehe Jesu usak. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'e usak ehe. A'e pandu ipe:

–Esarahā! Apo nde katu 'y. Ma'e nde ereka'u te'eha ke ema'e ym tī. Tapijar te'e we nde ereka'u te'eha nde erema'e rahā, nde erepyrara we hū ta tī – aja sawa'e pe Jesu pandu.

¹⁵ Pe, sawa'e oho. Jundéu awa tama'e kapitā ta pe a'e pandu oho:

–Jesu riki ihē ke mukatu – aja pandu.

¹⁶ A'erehe Jesu ke jundéu awa tama'e kapitā ta mupyrara tar katu. Putu'uha 'ar rahā, a'e mukatu. (Aja rahā paraky te'e, aja ukwa, a'erehe mupyrara tar katu.)

¹⁷ Pe, ngā pe Jesu pandu:

–Ma'e katu ame'ē ke ihē pái keruhū ma'e ixo rī. Aja te'eha a'e. (Aja rahā, putu'uha 'ar rahā, a'e ma'e ixo rī, aja mujekwa.) A'erehe aja ma'e katu ame'ē ke ihē ama'e ta me'ē te'e tī. (Putu'uha 'ar rahā, ihē ama'e ta me'ē te'e tī) – aja ngā pe.

¹⁸ Ame'ē panduha rehe jundéu awa tama'e kapitā ta parahy. I'ar koty te we parahy ehe. Jukwa tar katu. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, sawa'e ke mukatu. (Paraky te'e, aja ukwa.) A'erehe katu ym, aja a'eta ukwaha naī. Amō we tī. Tupā riki ipái, aja a'e pandu. Aja rahā, Tupā a'e tī, aja a'eta ukwa. A'erehe parahy te hū ehe. “Mā! Jajukwa ta” aja pandu pandu a'eta jupe.

Jesu riki Tupā ra'yr

¹⁹ (Tupā a'e tī, aja Jesu mujekwa tar katu.) A'erehe ngā pe a'e pandu:

–Ko pehē pe ihē apandu: “Ta'yr ke ihē.” Ihē jeje ma'e ke ihē ama'e ym. Ihē pái ma'ema'eha rehe ihē asak. Aja ihē ama'e tī. Ihē pái ma'eha aja ihē tī. ²⁰ Ihē rehe ihē pái keruhū ipy'a katu. (Ta'yr ke ihē.) Upa a'e ma'e ixo ame'ē ke ihē pe a'e mujekwa. Peme'ē sawa'e ihē amukatu. Ame'ē 'ar koty te we marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e ta. Ihē pái mujekwa ta ihē pe tī. Ame'ē ke ihē ama'ema'e ta tī. Pesak ehe rahā: “Mā! Katu hū!” aja pekwa ta.

²¹ –Manō ame'ē ke ihē pái keruhū mukwera katu muhem. Aja ihē aputar ame'ē ta ke ihē amukwera katu ta amuhem tī. Ta'yr ke ihē, a'erehe amukwera katu amuhem ngā ke tī.

²² –Ihē pái keruhū ihē pe pandu: “Nde riki ngā pe epandu katu. Kuja. Katu ma'ema'e ame'ē ta pe: ‘Katu nde. Tupā namō exo katu’ aja. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta pe: ‘Katu ym nde. Mupyraraha renda pe eho’ aja’ aja ihē pái pandu ihē pe. Aja a'e atu pandu ym ta. Ihē riki apandu ta kŷ. ²³ Pe,

ihê pái keruhũ rehe har aja katu ihê rehe har amõ ta pandu ta tĩ. Katu ihê rehe har amõ ta pandu ym rahã, ihê pái keruhũ rehe har katu pandu ym ta tĩ. Jande juja katu te jande tĩ. Ta'yr ke ihê. Ihê pái keruhũ muwyr ame'ẽ ke ihê.

²⁴—Jetehar ke pehẽ pe ihê apandu. Ihê pái ihê ke muwyr. Ihê je'ẽha rehe amõ hendu. Pe, ihê pái rehe a'e jurujar katu rahã, uhã te hũ ame'ẽ ke a'e aja te'e ta ixo. A'e ke ihê pái keruhũ mupyrara ym te ta. Anĩ. Manõha ngi mutyryk oho, ame'ẽja saka. (Aja rahã, mupyraraha renda pe ohoha ngi mutyryk oho, ame'ẽja saka.) Pe, uhã te hũ ame'ẽ ke a'e aja te'e ta ixo. Aja rahã, Tupã koty oho ta ame'ẽ ke a'e. Aja rahã, apo Tupã pandu 'y: "Ame'ẽ ke mupyraraha renda pe oho ym te ta. Anĩ. Uhã te hũ aja ixo apo 'y' aja Tupã pandu 'y.

²⁵—Ko apandu pehẽ pe. Tupã ra'yr ihê. Ma'e angaha ke rehe uhyk ta. Kuja. Manõ ame'ẽ ta ihê je'ẽha rehe hendu ta. Aja rahã, uhã ta. Apandu pehẽ pe. Apo aja tĩ. Ihê rehe jurujar ym ame'ẽ ta riki manõ ame'ẽ ta aja saka. Uhã ym, a'erehe aja. Apo ihê je'ẽha rehe hendu. Pe, ihê rehe jurujar katu ta. Aja rahã, uhã te hũ aja ixo ta apo 'y.

²⁶—Ihê pái keruhũ riki je'ẽha te reko. A'erehe uhãha ke ngã pe a'e me'ẽ katu. Aja ihê tĩ. Ta'yr ke ihê. Ihê pe a'e pandu: "Ngã pe uhãha nde ereme'ẽ katu tĩ" aja ihê pe pandu.

²⁷—Ihê pái keruhũ pandu: "Ngã pe epandu katu. Kuja. Katu ma'ema'e ame'ẽ ta pe: 'Nde katu. Tupã namõ exo katu' aja nde erepandu katu. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ẽ ta pe: 'Nde katu ym. Mupyraraha renda pe eho' aja nde erepandu katu tĩ" aja ihê pe pandu tĩ. Awa ihê tĩ. Tupã je'ẽha rupi ajur. A'erehe aja me'ẽ ihê pe ihê pái pandu.

²⁸—Ko ihê apandu ame'ẽ ke rehe: "Mã!" aja pepandu ym. Kuja. Ihê je'ẽha rehe upa katu te manõ ame'ẽ ta hendu ta. Ame'ẽ angaha ke rehe uhyk ta kÿ.

²⁹Pe, ihê je'ẽha rehe hendu rahã, a'eta kwera katu ta uhem. Pe, katu ame'ẽ ke ma'ema'e, ame'ẽ ta ke ihê pái keruhũ mukwera katu ta muhem. Tupã namõ ixo ta. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Ame'ẽ ta ke a'e mukwera katu ta muhem tĩ. Ame'ẽ ta ke mupyraraha renda pe mondo ta kÿ — aja Jesu pandu.

Jesu rehe har amõ pandu

³⁰A'e pandu tĩ:

—Ihê jeje ma'e ke ihê ama'ema'e ym. Ihê pái keruhũ mujekwa. Ame'ẽ ke jõ ngã pe ihê apandu pandu ta. "Pehẽ katu. Tupã namõ pexo katu" aja. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ẽ ta pe: "Pehẽ katu ym. Mupyraraha renda pe peho" aja. Ihê aputar ame'ẽ ke ihê ama'ema'e ym. Anĩ. Ihê pái keruhũ ihê ke muwyr. A'e putar ame'ẽ ke ihê ama'ema'e katu. A'erehe jetehar rupi ngã rehe har ihê pandu pandu ta.

³¹—Ihê apandu: "Ihê ke Tupã muwyr" aja. Aja ihê jõ apandu rahã, ihê apandu ame'ẽ ke rehe pejurujar ym ta me'ẽ te'e. ³²Anĩ. Amõ ihê rehe har pandu ame'ẽ ke pehĩ. Ihê pái ke ame'ẽ. Ihê rehe har a'e pandu ame'ẽ ke jetehar te ke. Aja ihê akwa katu. A'erehe ihê rehe pejurujar katu ta me'ẽ te'e. ³³Amõ ta ke Juã koty pehẽ pemondo. Juã pe a'eta pandu oho. Pe, jetehar te ke ihê rehe har Juã pandu. ³⁴Pesarahã! Ihê rehe har sawa'e pandu. Ame'ẽ ke ihê aputar my? Anĩ riki. Kuja riki. Sawa'e pandu ame'ẽ ke rehe pejurujar katu rahã, ihê rehe har pekwa katu ta tĩ. Aja rahã, ihê rehe pejurujar katu ta. Aja rahã, pehẽ ke ihê pái keruhũ muhã katu ta.

³⁵—Araparin aja Juã. Hendy aja saka. (Aja rahã, jetehar Tupã rehe har a'e mujekwa.) Pe, pehendu ehe rahã, i'i atu we pehẽ rury katu ehe. ³⁶(Ihê rehe har mujekwa, ame'ẽ ke tumeme pehĩ.) Ihê rehe har Juã pandu pandu. Amõ we tĩ. Juã 'ar koty te we ihê rehe har mujekwa ame'ẽ ke ko ixo. Ihê

ama'ema'eha ke. (Ame'ē ihē rehe har mujekwa tī. Mokōihar ke ame'ē.) Ame'ē ke ihē pái keruhū me'ē ihē pe. Ame'ē ke ihē ama'ema'e. Ame'ē rehe amō usak rahā: “Ko Tupā muwyr ame'ē ke” aja ukwa ta. ³⁷ Amō we tī. Ihē ke ihē pái keruhū muwyr. A'e riki ihē rehe har pandu tī. (Ame'ē ihē rehe har mujekwa tī. Mahapyrihar ke ame'ē.) Ima'e je'ēha rehe pehendū ym te. Ima'e ma'ema'eha rehe pejurujar ym te tī. ³⁸ Je'ēha ke a'e muwyr. Ame'ē ke rehe pehendū tar ym tī. Ihē rehe pehē pejurujar ym, a'erehe pehendū tar ym ehe tī. A'e muwyr ame'ē ke ihē.

³⁹ —Tupā je'ēha rehe pejumu'e mu'e pexo. Aja rahā, pehē ruhā ta, aja pekwaha naī. Pesarahā! Tupā je'ēha rehe ihē rehe har panduha ihī. (Ame'ē ke ihē rehe har mujekwa tī. Tumemehar ke ame'ē.) Ame'ē ke jeteihar ihē rehe har mujekwa tī. ⁴⁰ Anī. Ihē rehe pejurujar tar ym. Ihē rehe pejurujar katu rahā, pehē ke ihē pái muhā katu ta.

⁴¹ —Ihē rehe har katu amō ta pandu. Ame'ē ke ihē aputar ym. (Katu ihē rehe har Tupā pandu. Ame'ē ke ihē aputar.) ⁴² Pehē rehe har ihē akwa katu. Tupā rehe pehē pepy'a ym, aja ihē akwa katu. ⁴³ Ihē pái keruhū je'ēha rupi ihē ajur. Pe, ihē ke peputar ym. A'erehe Tupā rehe pehē pepy'a ym, aja akwa katu. Ima'e je'ēha rupi amō sawa'e uwyr rahā, ame'ē ke peputar katu. Ihē anī. Peputar ym.

⁴⁴ —Pehē rehe har katu amō ta pandu. Ame'ē ke peputar katu. Pehē rehe har katu Tupā riki pandu. Ame'ē ke peputar ym. A'erehe marā ka ym ihē rehe pejurujariha. Tupā peteihar a'e. Pandu katuha ke peputar ym.

⁴⁵ —Pehē rehe har ihē pái keruhū pe ihē apandu ym ta. Aja pekwaha naī. Kuja: “Pehē katu ym. Ihē rehe pejurujar ym” aja apandu ym ta, aja pekwaha naī. Anī. Pesarahā! Amō riki pandu ta tī. Moise pandu ta tī. “Pehē katu ym. Pejurujar ym. Tupā muwyr ame'ē ke rehe pejurujar ym” aja pandu ta tī. A'e mupinim ame'ē ke rehe pehendū katu. Aja rahā, pehē ruhā ta, aja pekwaha naī. ⁴⁶ Moise mupinim ame'ē ke rehe pehendū katu ta tipe rahā, ihē rehe pejurujar katu ta tipe tī. Ihē rehe har a'e mupinim, a'erehe pejurujar katu ta me'ē te'e. ⁴⁷ Anī. A'e mupinim ame'ē ke rehe pejurujar ym. A'erehe ihē apandu ame'ē ke rehe marā ka ym pejurujariha tī — aja Jesu pandu jundéu awa tama'e kapitā ta pe.

6

Ngā mi'u ke Jesu muheta

(Matéu 14.13-21; Mak 6.30-44; Ruk 9.10-17)

¹ Heta ukwer rahā, ypa ke Jesu aha oho, jarusu keruhū pe. Ypa rer Ngariréi. Mokōi her. Timberi aja her tī. ² Heta haikwer rupi ngā oho tī. Ma'e ahy ixo ame'ē ta ke a'e mukatu. Ame'ē ma'e katu ame'ē rehe ngā usak, a'erehe haikwer rupi a'eta oho. ³ Ywy'a rehe Jesu jupir oho. Ame'ē 'ar pe a'e wapyk, jumu'eha ta namō. ⁴ Jundéu awa ta mi'u matyriha 'ar rehe uhyk tate. Her Pasuko. Arahā jundéu awa ta imi'u matyr. ⁵ Jesu juramā usak rahā, hetaha ta uhyk uwyr ixoty. Ame'ē ke rehe a'e usak. Pe, Siri pe a'e pandu:

—Hetaha ta pe ngā mi'u jame'ē ta. My ame'ē ke jande jajo'ok ta my? — aja ipe.

⁶ Myja ngā pe ngā mi'u me'ē me'ē ta my? Ame'ē ke Jesu ukwa katu. Siri ukwaha ke a'e manga u'am. A'erehe aja me'ē a'e pandu ipe, Siri pe. ⁷ Siri pandu:

—Kuja, 200 'ar rahā, amō paraky. Ame'ē tamatarer pe mbeju jajo'ok rahā, uhyk ym ngā pe. Ta'yr mi ngā u'u ta — aja Jesu pe.

⁸ Pe, amō jumu'eha uhyk. Andere ke. Simā Petu mu a'e. ⁹ A'e pandu:

—Se amō kurumī ixo. Mokōi pira ka'ē namō a'e ixo. Mbeju ra'yr, awa po wajar peteihar upa. Ahúi aja me'ē ku'i ke te'e mujā ame'ē ke. Ame'ē ke ngā hetaha ta rehe uhyk ym te ta — aja Andere.

¹⁰ Pe, Jesu pandu:

—“Pewapyk” aja ngā pe pepandu — aja jumu'eha ta pe.

Pe, jumu'eha ta pandu rahā, upa ngā wapyk. A'ep sorok katu. Kāpī ra'yr heta. Kuja, 5.000 sawa'e ta hetaha ta ixo nahā my. ¹¹ Pe, mbeju ke Jesu pyhyk. Pe, Tupā pe a'e pandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u jande pe nde eremuwyr katu — aja.

Pe, ame'ē ke jumu'eha ta pe a'e me'ē me'ē. Pe, wapyk ame'ē ta pe jumu'eha ta upa me'ē me'ē tī. Aja pira ka'ē tī. Me'ē me'ē tī. Upa ngā u'u. Uhyk ngā u'u.

¹² Upa u'u rahā, upa ngā iāpū rahā, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Pyta we ame'ē ke pematyr. Aja rahā katu ta. Ombor ym ta awa, pyta we ame'ē ke — aja.

¹³ Pe, mbeju pyta ame'ē ke a'eta matyr matyr. Ahúi aja me'ē ku'i ke te'e mujā ame'ē ke. Awa po wajar peteihar upa hetaha ngi ngā u'u. Ame'ē pyta we ame'ē ke matyr matyr. Heta wasākā mutyryhem. Awa py mokōi hetaha mutyryhem.

¹⁴ Marā ka ym mbeju ke amō muhetaha. Ame'ē ke Jesu ma'ema'e katu. Ame'ē rehe a'ep pe har ta usak. A'erehe ngā pandu pandu ngā jupe:

—Tupā je'ēha pandu ame'ē ke kome'ē wyy keruhū pe uwyr ta. Peme'ē riki a'e — aja Jesu rehe har ngā pandu pandu ngā jupe.

¹⁵ A'e ke kapitā keruhū aja ngā mu'am tar katu. Pyrātāha namō a'e ke ngā mu'am ta raho. Aja Jesu ukwa. Ame'ē ke a'e putar ym. (A'e ke Tupā muwyr, aja ngā ukwa ym. Tupā ra'yr a'e, aja ukwa ym tī. Kome'ē wyy keruhū pe har kapitā keruhū, aja jō ngā putar. Ame'ē ke Jesu putar ym tī.) A'erehe oho ngā ngi. Amō we wyy'ā rehe jeje jupir oho. Ngā ngi oho.

Y'ar rupi Jesu wata

(*Matéu 14.22-33; Mak 6.45-52*)

¹⁶ Pytun ramō rahā, ypa pe jumu'eha ta oho. ¹⁷ Pe, jarusu keruhū pe a'eta opor oho. Ame'ē pe a'eta aha ta oho ixo. Kapana'ū ok ta koty oho ixo. Pe, pahar pytun oho. Jesu uhyk ym we rī. ¹⁸ Pe, wyytu keruhū jupeju hū uwyr ehe. A'erehe y ke kotok hū. ¹⁹ Paite we jumu'eha ta pykūi hū oho ixo. Awa po wajar peteī kiro met paiteha nahā my. Pe, Jesu rehe a'eta usak. Y'ar rupi a'e wata uwyr ixo. Jarusu keruhū koty wata uwyr ixo. A'eta jumukahem hū ingi. ²⁰ Jesu pandu a'eta pe:

—Ihē ko. Pejumukahem ym ihē ngi — aja.

²¹ Pe, huryha namō jumu'eha ta pandu ipe:

—Ejur nde ipe tī — aja Jesu pe.

A'e opor ipe rahā, pahar y ruwái rehe a'eta uhyk oho. Oho ta, ame'ē wyy pe pahar uhyk oho.

Jesu rehe ngā kekar

²² Ku'ē rahā, peteī jō jarusu keruhū rehe ngā usak. Y ruwái rehe pyta ame'ē ta ke a'eta. Jarusu keruhū pe jumu'eha ta namō Jesu oho ym, aja a'eta ukwa katu. Jumu'eha ta jō oho, aja a'eta ukwa katu. ²³ Pe, amō amō jarusu keruhū pe heta ngā uhyk uwyr a'ep tī. Timberi ok ta ngi uhyk uwyr. Mbeju ke ngā u'u. Ame'ē renda y rymy'y rehe uhyk uwyr. Mbeju Jesu pyhyk rahā, Tupā pe: “Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u jande pe nde eremuwyr katu” aja a'e pandu. Ame'ē renda rake ame'ē. ²⁴ Pe, a'ep Jesu nixói, aja ngā ukwa. Jumu'eha ta nixói tī, aja a'eta ukwa tī. A'erehe jarusu keruhū pe opor oho tī. Pe, ame'ē pe Kapana'ū ok ta pe oho. Jesu ke a'eta kekar oho.

Mbeju rehe har Jesu pandu

²⁵ Ypa ruwái rehe Jesu ke ngā mahem rahā, pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Myja rahā nde erejur se my? — aja Jesu pe.

²⁶ A'e pandu:

—Pesarahā! Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke pyrātāha namō ihē ama'ema'e. Aja Tupā ihē ke muwyr, aja amujekwa. Ame'ē ke rehe pesak. A'erehe ihē ke pekekar pexo. Anī. Aja ym. Mbeju ke pe'u. Uhyk pe'u. A'erehe ihē ke pekekar pexo. ²⁷ Pehē mi'u ke rehe jō pehē py'a pemoī moī ym pexo. Ame'ē upa ta. Pahar myahy ta awa. Kuja katu. Ma'e mi'u upa ym, ame'ē ke rehe pehē py'a pemoī moī katu. Ame'ē ke amō u'u rahā, uhā te hū aja ixo ta. Ame'ē ke ihē ame'ē me'ē ta awa ta pe. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ame'ē ngā mi'u ihē ame'ē me'ē, a'erehe Tupā, ihē pái keruhū pandu ihē pe: “Ngā pe uhāha nde ereme'ē me'ē katu, a'erehe nde rehe ihē rury katu” aja pandu. A'erehe awa ruhāha ihē ame'ē katu — aja Jesu pandu.

²⁸ A'eta pandu:

—Tupā putar ame'ē ke jama'e tar katu rahā, myja me'ē jama'e ta my? — aja Jesu pe.

²⁹ A'e pandu:

—Kuja Tupā putar katu. A'e muwyr ame'ē ke rehe pejurujar katu, ame'ē ke a'e putar katu. Ko ihē riki a'e muwyr ame'ē ke ihē. Aja rahā, ihē rehe pejurujar katu, aja Tupā putar katu — aja ngā pe.

³⁰ A'eta pandu:

—Marā ka ym ma'e ke amō ma'eha. Ame'ē ke ema'e. Jande jasad ehe rahā, Tupā nde ke muwyr, aja jakwa ta. Ma'e nde erema'e ta my? ³¹ Esarahā! Awa nixói te ame'ē rupi jande ramūi ta ixo rahā, ma'e ke a'eta u'u. “Mana” aja ipe. Ame'ē ke a'eta u'u. Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī: “Ywa ngi ngā mi'u ke a'eta pe Moise me'ē” aja panduha ihī.

—Moise me'ē, a'erehe a'e ke Tupā mondo aja jakwa katu. Nerahā! Ma'e jande pe nde eremuwyr ta my? — aja Jesu pe.

³² A'e pandu:

—Pesarahā! Ywa ngi uwyr, ame'ē ngā mi'u ke pehē pe Moise me'ē ym. Ywa ngi uwyr ame'ē ke aja ym ame'ē. Pehē mi'u te ke pehē pe ihē pái keruhū muwyr. ³³ Ngā mi'u ke Tupā me'ē. Ame'ē riki ywa ngi wyjy uwyr ame'ē ke. Pe, kome'ē ywy keruhū pe har ta ke a'e muhā katu ta — aja Jesu pandu.

³⁴ —Sa'e! Ame'ē mi'u ke jande pe eme'ē te'e — aja Jesu pe.

³⁵ A'e pandu:

—Ihē riki ame'ē mi'u aja saka. Ame'ē ke amō u'u rahā, myahy ym te ta. Aja rahā, ihē rehe jurujar katu ame'ē ta myahy ym ta tī. Uhāha namō ixo, a'erehe myahy ym ta. Kome'ē ywy keruhū pe har mi'u ke amō u'u rahā, myahy tī. Jyngwéi tī.

³⁶ —Ihēma'e ma'ema'eha rehe pesak tipe. Ihē ke Tupā muwyr ame'ē rehe pejurujar ym. Aja me'ē upa ihē apandu ramō pehē pe. ³⁷ Amō amō ta ke ihē pái keruhū muhyk ta ihē rehe. A'erehe ihē rehe jurujar katu ta. Ame'ē ta riki ihē kotyhar wan ta. Ihē rehe jurujar katu ame'ē ta pe ihē apandu ym te ta: “Nde ke aputar ym” aja. ³⁸ Ywa ngi ihē awyjy ajur. Ihē ke muwyr. A'e putar ame'ē ke ihē ama'ema'e ajur. Ihē aputar ame'ē ke anī. Ame'ē ke ama'e ym. ³⁹ Ihē ke muwyr. A'e putar ame'ē ke ihē ama'ema'e ta. Kuja. Awa ta ke ihē rehe a'e muhyk ta. A'erehe ihē rehe a'eta jurujar katu ta. Ame'ē ta mupyraraha renda pe oho ym te ta. Ihē amondo ym te ta. Aja a'e putar. Ame'ē ta manō rahā, pe, 'ar rehe angaha uhyk rahā, upa ame'ē ta ke ihē amukwera katu ta amuhem. ⁴⁰ Kuja ihē pái keruhū putar: Ta'yr ke ihē. Upa ame'ē ke ukwa ame'ē ta jurujar katu ihē rehe. Ame'ē ta ke ihē amuhā katu ta. Pe, 'ar

rehe angaha uhyk rahā, upa ame'ē ta ke ihē amukwera katu ta amuhem tī — aja Jesu pandu ngā pe.

⁴¹ Kuja Jesu pandu ramō: “Ngā mi'u aja saka ihē. Ywa ngi ihē awyjj ajur” aja a'e. A'erehe jundéu awa ta je'ē je'ē hū ehe har. ⁴² Kuja a'eta pandu:

—Mā! Ko riki Jesu. My ngi a'e uwyr my? Jakwa katu riki. Awa te'e a'e. Jose ra'yr a'e. Imāi rehe jakak. Ipāi rehe aja tī. Jakak tī. A'erehe ywa ngi uwyr ym aja jakwa. Ma'ewā ywa ngi a'e wyjj uwyr aja a'e pandu my? — aja ngā je'ē je'ē hū.

⁴³ Jesu pandu:

—Anī. Peje'ē je'ē hū ym pehē jupe. ⁴⁴ Ihē ke ihē pái keruhū muwyr. Ihē rehe amō ke a'e muhyk katu rahā, ihē rehe a'e jurujar katu. Aja ihē pái muhyk ym rahā, ihē rehe jurujar ym ta awa. Ihē rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē amukwera katu ta amuhem. 'Ar rehe angaha uhyk rahā, amukwera katu ta amuhem. ⁴⁵ Tupā je'ēha pandu ame'ē ta kuja mupinim:

“Upa awa ta ke Tupā mu'e ta” aja.

—Aja ihē pái keruhū rehe amō hendu katu rahā, ihē rehe a'e jurujar katu tī. Ihē pái keruhū pandu ame'ē ke amō jumu'e rahā, aja tī. Ihē rehe jurujar katu tī. ⁴⁶ Ihē pái keruhū rehe amō usak. Anī. Aja ym ihē apandu. Ihē jō asak katu ehe. Ingi ihē ajur. A'erehe ihē asak ehe.

⁴⁷⁻⁴⁸ —Pesarahā! Ngā mi'u aja saka ihē. Ihē rehe amō jurujar katu rahā, myahy ym te ta ixo. Uhāha ke ihē ame'ē ta ipe, a'erehe myahy ym te ta ixo. ⁴⁹ Ymanihar pehē ramūi ta ma'e ke u'u. “Mana” aja ipe. Ame'ē ke u'u. Awa nixói te ame'ē rupi ixo rahā, u'u. Pe, a'eta manō tī. ⁵⁰ Ngā mi'u ywa ngi wyjj uwyr, aja ihē apandu. Ame'ē ke amō u'u rahā, manō ym te ta. ⁵¹ Ywa ngi ihē awyjj ajur. Uhāha ke ihē ame'ē katu. Ngā mi'u aja saka ihē. Ame'ē ke amō u'u rahā, uhā te hū a'e. Ngā mi'u ke ihē ame'ē katu, ame'ē riki ihē rete ke. Ihē amanō rahā, ngā pe ihē rete ihē ame'ē, ame'ēja saka. A'erehe ihē rehe jurujar katu rahā, kome'ē ywy keruhū pe har ta uhā te hū ta — aja Jesu pandu ngā pe.

⁵² Pe, ame'ē ke hendu rahā, jundéu awa ta pandu pandu hū ngā jupe:

—Myja hete ke ja'u ta my? Myja ame'ē ke jande pe peme'ē sawa'e me'ē ta my? — aja a'eta pandu pandu hū tī.

⁵³ Jesu pandu ngā pe:

—Pesarahā! Ihē rete ke pehē pe'u ym rahā, pehē ruhā ym te ta. Ihē ruwy ke pe'u ym rahā, aja tī. Pehē ruhā ym te ta tī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Tupā muwyr ame'ē ke ihē. ⁵⁴ Ihē rete ke amō u'u rahā, Tupā namō ixo ta. Ihē ruwy ke amō u'u rahā, aja tī. Tupā namō ixo ta tī. Pe, 'ar rehe angaha uhyk rahā, a'e ke ihē amukwera katu ta amuhem. ⁵⁵ Ihē rete riki ngā mi'u te aja saka. Myahy ym te ta awa. Ihē ruwy riki y te aja saka tī. Jyngwéi ym te ta awa. ⁵⁶ Ihē rete ke amō u'u rahā, ihē namō a'e juehe katu a'e ixo tī. Ihē ruwy ke amō u'u rahā, aja tī. Ihē namō a'e juehe katu a'e ixo tī. Pe, ipy'a rehe ihē aī ta. ⁵⁷ Ihē ke ihē pái keruhū muwyr. Uhā te hū ame'ē ke a'e. A'e uhā te hū, a'erehe aja ihē tī. Ihē ruhā te hū ihē tī. Kuja tī. Ihē ruhā te hū tī, a'erehe ihē rete ke amō u'u rahā, aja a'e tī. Uhā te hū a'e tī. ⁵⁸ Aja riki ngā mi'u ke. Ywa ngi wyjj uwyr ame'ē ke. Ame'ē ke pehē ramūi ta u'u ame'ē ke aja ym. Ma'e mi'u ke pehē ramūi u'u. Pe, a'eta manō. Ngā mi'u ihē ame'ē, ame'ē ke amō u'u rahā, uhā te hū ta a'e — aja Jesu pandu ngā pe.

⁵⁹ Aja me'ē Jesu pandu. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e mu'e rahā, aja me'ē a'e pandu. Kapana'ū ok ta pe ame'ē jy'ariha renda ihī. (Jesu rete ke amō u'u, ame'ē riki jurujar katu ehe aja riki. Huwy ke amō u'u, ame'ē ke aja tī. Jurujar katu ehe, aja tī.)

Amō ta Jesu ke hijar oho

⁶⁰ Aja me'ē Jesu pandu ame'ē ke rehe heta jumu'eha ta hendu. Ame'ē ta ngi har amō amō ta pandu:

—Mā! A'e pandu ame'ē ke wewe jakwa. Japutar ym — aja a'eta.

⁶¹ Jumu'eha ta riki je'ē hū a'eta jupe. Ame'ē ke Jesu ukwa katu. Amō pandu ym ipe. Ukwa katu. A'erehe a'e pandu:

—Ihē apandu ame'ē ke peputar ym my? A'erehe ihē namō peho tar ym apo my? ⁶² Yman ywa pe ihē axo. Apo a'ep ihē ajupiriha ke rehe pesak rahā, peparahy te ta my? Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ihē ajur. Tupā muwyr ame'ē ke ihē. ⁶³ Awa ruhāha ke Tupā'ā me'ē katu. Awa pyrātāha rupi te'e ma'ema'e rahā, marā ka ym uhāha namō ixoha. Ihē apandu ramō ame'ē ke rehe amō jurujar katu rahā, ipy'a rehe Tupā'ā ixo ta. Uhā te hū ta a'e. ⁶⁴ Pehē anī. Pehē ngi har amō amō ta jurujar ym ihē rehe — aja Jesu pandu.

[Amō amō ta jurujar ym ehe, aja Jesu ukwa katu. Aja te'eha ukwa katu. Huwajan ta ke Jesu rehe amō muhyk ta werur. Ame'ē rehe har Jesu ukwa katu tī.]

⁶⁵ Pe, a'e pandu tī:

—Pehē ngi har amō amō jurujar ym ihē rehe. A'erehe pehē pe ihē apandu: “Amō amō ke ihē rehe ihē pái keruhū muhyk ym rahā, marā ka ym ihē rehe jurujariha” — aja Jesu pandu.

⁶⁶ Ame'ē ke rehe jumu'eha ta hendu rahā, ame'ē ta ngi har amō amō ta hijar oho. Jesu namō a'eta wata ym te tī. ⁶⁷ Pe, awa py mokōi jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ihē ke pehijar ta peho my tī? — aja.

⁶⁸ Simā Petu pandu:

—Anī. Sawa'e! Awa namō jaho ta my? Ne jō awa ruhāha rehe har nde erepandu katu. ⁶⁹ Katu te ame'ē ke nde, aja jakwa katu. Tupā muwyr ame'ē ke nde, aja jakwa katu tī. Ame'ē ke rehe jande jajurujar katu tī — aja Petu pandu.

⁷⁰ Jesu pandu:

—Awa py mokōi riki pehē. Pehē ke ihē amujy'ar ihē koty. Pehē ngi har amō ixo. Satana rehe hendu katu ta. (Ājā ramūi a'e) — aja Petu ta pe Jesu pandu.

⁷¹ Satana rehe hendu katu ta, aja pandu rahā, Jun rehe har Jesu pandu. A'e riki huwajan ta ke Jesu rehe muhyk ta werur. Jun riki Simā Ikario ra'yr. Awa py mokōi jumu'eha ta ngi har petēi a'e.

7

Jesu mu ta rehe har

¹ Ajame'ē ke Ngariréi ywy rupi Jesu wata oho ixo. Jundéi ywy rupi a'e wata tar ym. Jywyr tar ym. A'ep pe har ta a'e ke jukwa tar katu. A'e ke jundéu awa tama'e kapitā ta jukwa tar katu. A'erehe ame'ē rupi oho tar ym. ² Pe, jundéu awa ta mi'u matyriha ke rehe uhyk Tate. Arahā kupixa rymy'y rehe xipa mujā. (Ame'ē wyr pe jundéu awa ta ukwer. Aja ymanihar ta ma'ema'e.) Ame'ē ke jundéu awa ta ukwa ukwa ta ixo apo tī. Ame'ē rehe imi'u ngā matyr. ³⁻⁵ [Jesu rehe imu ta jurujar ym. A'erehe puka puka hū ehe.] A'erehe kuja pandu ipe.

—Sengi eho. Jundéi ywy pe eho, Jerusarē ok ta pe. Aja rahā nde erema'ema'eha ke rehe jumu'eha ta usak ta. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke nde erema'ema'e. Ame'ē ke rehe a'eta usak ta. Jande jasad ta tī. Ima'e ma'eha ke amō ta pe amō mujesak tar katu rahā, ima'e ma'eha ke mukanim

ym awa. Aja nde tī. Emujesak katu. Aja rahā, nde ke Tupā muwyr, aja ngā ukwa ta. Jande jakwa ta tī — aja Jesu pe.

⁶⁻⁸ A'e pandu:

—Ihē ahoha angaha rehe uhyk ym we rī. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta parahy ihē rehe. Upa ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e ixo, aja ihē apandu pandu a'eta pe. A'erehe ihē rehe a'eta parahy. Pehē rehe parahy ym. A'erehe ngā mi'u matyriha pe peho tar katu rahā, pesak peho. Ihē ahoha angaha ke rehe uhyk ym we rī. A'erehe pehē namō ihē aho ym ta — aja imu ta pe Jesu pandu.

⁹ Aja me'ē a'e pandu. Pe, Ngariréi ywy pe a'e pyta we rī.

Ngā mi'u matyriha rehe Jesu usak oho

¹⁰ Ngā mi'u matyriha rehe imu ta upa oho rahā, haikwer rupi Jesu oho tī. Ngā ukwa ym ha rupi oho. ¹¹ Ngā mi'u matyr, ame'ē pe heta ngā ixo. Ame'ē ta rupi Jesu ke jundéu awa tama'e kapitā ta kekar kekar ixo tipe. “Myp ixo my?” aja a'eta pandu pandu. ¹² Hetaha ta ngi har amō amō ta pandu pandu hū ehe har. Amō ta pandu:

—Sawa'e katu ame'ē ke a'e — aja.

Amō ta pandu:

—Anī. Muka'u te'e hū ngā ke — aja naī.

¹³ Jundéu awa tama'e kapitā ta ngi a'eta kyje. A'erehe hetaha ta ukwa ym ha rupi a'eta pandu pandu ehe har. Wewe katu pandu pandu.

¹⁴ Ngā mi'u matyriha rehe heta ngā ukwer ta. Awa po wajar mokōi hetaha ukwer ta. Pe, mahapyrihar rehe uhyk. Pyter pe uhyk. Arahā Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu mu'e oho. ¹⁵ Pe, jundéu awa tama'e kapitā ta pandu pandu a'eta jupe:

—Mā! Myja a'e ukwa katu my? Jundéu awa tama'e paper renda pe a'e jumu'e ym riki — aja a'eta jupe.

¹⁶ Jesu pandu:

—Ihē atu akwa ame'ē ke ihē amu'e ym ngā pe. Ihē ke muwyr. A'e ukwa katu ame'ē ke ihē amu'e katu. ¹⁷ Ihē akwa ame'ē ke ihē amu'e my? Anī. Aja ym. Ko Tupā mujekwa ame'ē ke ihē amu'e. Tupā putar ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, kupa ukwa katu ta. Ko Tupā mujekwa ame'ē ke ihē amu'e, aja ukwa katu ta. ¹⁸ Amō ukwa ame'ē ke a'e pandu rahā, katu ehe har amō pandu. Ame'ē ke putar. Ihē anī. Ihē ke muwyr. Katu ehe har amō ta pandu. Ame'ē ke ihē aputar katu. A'erehe ihē apandu ame'ē ke jete har te ke. Ngā ke ihē amuka'u te'e ym. ¹⁹ Yman Tupā je'ēha ke Moise mupinim pehē pe tipe. Anī. Pehendu ym te ehe. Moise je'ēha rehe ihē riki ahendu ym, aja pekwaha naī. A'erehe ihē ke pejukwa tar katu — aja Jesu pandu.

²⁰ Amō amō pandu:

—Mā! Anī. Nde ke jukwa tar ym awa! Ājā nde py'a rehe ihī nahā my, a'erehe: “Ihē ke pejukwa tar katu” aja nde erepandu — aja Jesu pe.

²¹ A'e pandu:

—Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e. Ma'e ahy ixo ame'ē ke ihē amukatu. “Ihē aparaky te'e” aja pekwaha naī. “Ma'ewā my?” aja pepandu. ²² (Pehē aja tī. Peparaky te'e tī. Putu'uha 'ar rahā, ma'e ke pema'ema'e tī.) Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, kurumī ra'yr rehe ihī, ame'ē pিরer ke pejupā. (Aja rahā, jundéu awa ke a'e. Tupā usak katu ehe, aja mujekwa.) Moise mupinim aja pejupā. (Aja rahā, peparaky te'e tī.) [Ame'ē jupāha ke Moise mupinim py ym. Amō mupinim py. Ymanihar Moise ramūi riki pandu py.] ²³ Moise mupinim, ame'ē ke rehe pehendu katu, a'erehe kurumī ra'yr rehe ihī pিরer ke pejupā. Putu'uha 'ar

rahā, pejupā tī. (Aja rahā, peparaky te'e tī.) Aja rahā putu'uha 'ar rahā, amō ke ihē amukatu rahā, ma'erehe peparahy ihē rehe my? Katu ym aja. ²⁴ Ma'e ke rehe pesak, pe, pahar: “Ko katu” aja pependu ym. Anī rahā, pahar: “Ko katu ym” aja pependu ym tī. I'i atu te pekwa pekwa pexo. Aja rahā jō: “Ko katu.” Anī rahā: “Ko katu ym” aja pependu katu. Jetehar rupi pependu katu — aja Jesu pandu.

Jesu riki Kirisutu, Tupā muwyr ame'ē ke

²⁵ Jerusarē ok ta pe har ta ngi har amō amō ta pandu:

—Ko riki Jesu. A'e ke jundéu awa tama'e kapitā ta jukwa tar katu.

²⁶ Pesarahā! Ngā pe a'e pandu pandu ixo. Jumukanim ym a'e ixo. Je'ēha ke muputu'u ym awa. A'e riki Tupā muwyr ame'ē ke, aja jundéu awa tama'e kapitā ta ukwa katu nahā my apo. ²⁷ Anī nahā my. Tupā muwyr ame'ē ke uwyr rahā, my ngi uwyr my? Ukwa ym awa. Hekoha jakwa ym. Peme'ē sawa'e anī. Hekoha jakwa katu. (Nasare ok ta pe har ke a'e.) A'erehe my ngi a'e uwyr ame'ē ke jakwa katu. A'erehe peme'ē sawa'e Tupā muwyr ame'ē ke a'e aja ym nahā my — aja ngā pandu pandu naī.

²⁸ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu mu'e u'am rahā, hātā pandu ngā pe:

—Ihē rehe har pekwa katu my? Anī. Pekwa ym riki. Pesarahā! Ihē aputar, a'erehe ihē ajur. Anī. Aja ym. Ihē ke amō muwyr. Jetehar te ke pandu ame'ē ke a'e. Ehe har pekwa ym. ²⁹ Ehe har ihē akwa katu. A'e ixo. Ingi ihē ajur, a'erehe ehe har akwa katu. Ihē ke a'e muwyr. (Tupā ke a'e) — aja Jesu pandu.

³⁰ A'e pyhykiha ke jundéu awa tama'e kapitā ta manga te'e ixo. Anī. Pyhyk ym ngā. A'e manōha angaha ke rehe uhyk ym we rī. A'erehe pyhyk ym te ngā.

³¹ Ko riki heta ame'ē ta ngi har amō amō ta jurujar katu ehe. A'eta pandu:

—Tupā muwyr ame'ē ke uwyr rahā, marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'e ta. Aja katu ame'ē ke peme'ē sawa'e ma'ema'e. A'erehe a'e riki Tupā muwyr ame'ē ke, aja jakwa katu — aja jurujar katu ehe ame'ē ta pandu.

Jesu ke harōha ta pyhyk ta oho

³² “A'e riki Tupā muwyr ame'ē ke” aja heta ame'ē ta wewe pandu pandu. Ame'ē ke rehe parise ta hendu. A'erehe Jesu koty harōha ta ke a'eta mondo. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū harōha ta ke ame'ē ta. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta mondo tī. Jesu ke harōha ta pyhyk ta oho. ³³ Jesu pandu:

—Pehē namō ihē apyta we ta rī. Pe, ihē aho ta. A'engi ihē ke muwyr, ame'ē koty ihē ajwyr ta aho. ³⁴ Ihē ke pekekar ta. Ihē ke pemahem ym te ta. Ihē aho ame'ē pe marā ka ym pehoha — aja ngā pe Jesu pandu. (“Ihē aho ta” aja pandu rahā: “A'e manō ta” aja mujekwa.)

³⁵ Pe, jundéu awa tama'e kapitā ta pandu pandu a'eta jupe:

—Jande jamahem ym, ame'ē pe a'e oho ta. My ihon ta my? Amō awa tama'e ok ta pe a'e oho ta my? A'ep jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'e mu'e ta oho my? ³⁶ A'e pandu: “Ihē ke pekekar ta. Ihē ke pemahem ym ta. Ihē aho ame'ē pe marā ka ym pehoha” aja a'e pandu. Myja ame'ē my? Jakwa ym jande — aja a'eta jupe.

Y mundu aja saka awa rehe ihī katu

³⁷ Ngā mi'u matyriha riki upa. Weraha a'ejōhar ke. Ame'ē wera rahā, hury katu te ngā. Arahā Jesu pu'am. Pe, hātā pandu ngā pe:

—Jyngwéi ame'ē ke mā peja ihē koty ejur. Amō y ke ihē ame'ē ta. Mā peja ame'ē ke e'u katu. ³⁸ Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Ihē rehe amō jurujar katu rahā, y aja saka ipy'a ngi uhem ta. Ame'ē ke muxuwe katu ngā ke” aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī — aja Jesu pandu.

³⁹ [Y aja saka ipy'a ngi uhem, aja Jesu pandu rahā, Tupā'ā ipy'a rehe ihī katu, ame'ē rehe har a'e pandu. Jurujar katu ehe ame'ē ta py'a pe a'e muwyr ta. Arahā ngā py'a rehe Tupā'ā ihī ym we rī. Ipái koty Jesu jywyr ym we rī. A'ep ipái pandu ta: “Nde katu te ame'ē ke nde” aja. A'ep jywyr ym we rī. A'erehe ngā py'a rehe Tupā'ā ihī ym we rī.]

Amō koty koty ngā ukwa

⁴⁰ Jesu pandu ame'ē ke rehe heta ngā hendu. Amō ta pandu:

—Jete. Peme'ē riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Jaharō jaxo ame'ē ke a'e — aja pandu.

⁴¹ Amō ta pandu:

—Anī. A'e riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e — aja. Amō ta pandu:

—Anī. Peme'ē riki ngariréi ywy pe har ke a'e. Ame'ē ywy ngi Kirisutu uwyr ym ta. A'erehe peme'ē riki Kirisutu ym a'e. ⁴² Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Kirisutu riki Ndawi rainō. Merē ok ta pe a'e u'ar ta. A'ep yman Ndawi ixo, ame'ē ok ta pe Kirisutu u'ar ta” aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

—Peme'ē riki ngariréi ywy pe har ke a'e. A'erehe peme'ē riki Kirisutu ym — aja amō ta pandu nāi.

⁴³ Jesu rehe har muka'u te'e ngā panduha. A'erehe amō koty koty ngā ukwaha. ⁴⁴ Amō ta pyhyk tar katu a'e ke. Pe, jukwa tar katu. Anī. Pyhyk ym we rī.

Jundéu awa tama'e kapitā ta jurujar ym ehe

⁴⁵ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhūma'e harōha ta jywyr oho. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta koty jywyr oho. Parise ta koty jywyr oho tī. Pe, harōha ta pe ame'ē ta pandu:

—Ma'erehe perur ym Jesu ke my? — aja a'eta pe.

⁴⁶ Harōha ta pandu:

—Mā! A'e pandu katu te. A'e je'ēha te reko, aja pandu katu te a'e. A'erehe jarur ym — aja pandu.

⁴⁷ Parise ta pandu:

—Mā! Pehē ke a'e muka'u te'e rāi tī. ⁴⁸ Jundéu awa tama'e kapitā ta ngi har amō jurujar katu ehe my? Anī. Nixói. Parise ta ngi har aja tī. Jurujar ym ehe tī. ⁴⁹ Mā! Paite ame'ē hetaha ta jurujar katu ehe. Anī. Peme'ē ta Moise je'ēha ke ukwa ym. A'erehe ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta — aja parise ta pandu.

⁵⁰ Parise ta ngi har amō ixo. Her Nikonde. Amukwehe we Jesu rehe a'e usak oho. Ame'ē ke a'e. Inamō ixo ame'ē ta pe a'e pandu:

⁵¹ —“A'e jaxer” aja Jesu rehe har japandu rahā, katu ym. “Peme'ē riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e” aja jande japandu rahā, ehe har jahendu py ta. A'e ma'ema'eha ke jande jakwa py ta. Aja jande je'ēha rehe panduha ihī. A'erehe: “A'e jaxer” aja japandu rahā, katu ym — aja Nikonde pandu.

⁵²⁻⁵³ Pe, amō parise ta pandu ipe, Nikonde pe:

—Mā! Nde Jesu kotyhar nahā my tī. A'erehe ngariréi ywy pe har nde my tī? Tupā je'ēha rehe esak katu! Aja rahā, nde erekwa katu ta tī. Esarahā! Ngariréi ywy ngi Tupā je'ēha pandu ame'ē ke uwyr ym te ta. Mā! Nde ereka'u te'e — aja ipe.

Arahā, parise ta jy'ariha upa. Upa pandu rahā, hok pe a'eta jywyr oho.

8

Ixawa'e ym ame'ë namō kūjā ixo

¹ [Pe, ywy'ā rehe Jesu oho. Ywy'ā rer Oriwéi ty. ² Ku'ë rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu jywyr oho. Pytuniwe oho. Pe, heta ame'ë ta juramā jy'ar uwyr ehe. Pe, ame'ë ta ke a'e mu'e uī. ³ Pe, amō kūjā ke amō ta werur ipe. Ixawa'e aja ym ame'ë namō kūjā ixo rahā, amō ta pyhyk. Ame'ë kūjā ke ngā werur ipe. Moise je'ëha ke mu'e ame'ë ta werur. Parise ta namō werur. Pe, heta ame'ë ta pyter pe kūjā ke a'eta mupu'am. ⁴ Jesu pe a'eta pandu:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Kome'ë kūjā riki ixawa'e aja ym ame'ë namō ixo rahā, jande japyhyk. ⁵ Aja rahā, kūjā ke ita pe jajukwa ta me'ë te'e, aja Moise mupinim. Nerahā! Myja nde erepandu my? — aja Jesu pe.

⁶ Aja me'ë a'eta pandu rahā, Jesu je'ëha ke a'eta manga tipe. Kuja. Moise mupinim, anī, amō koty Jesu pandu rahā: “Moise je'ëha rehe nde erehendu ym” aja a'eta pandu ta tipe. Anī. Jesu pandu ym. A'e wapyk. Pe, ywy ke ipo pe a'e mupinim uī. ⁷ Pe, a'eta pandu pandu we rī. Pe, Jesu pu'am. Ngā pe a'e pandu:

—Pehē ngi har ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym te, ame'ë ke ixo my? Ame'ë riki kūjā rehe ita ke ombor py. Ejukwarahā! — aja Jesu.

⁸ Pe, a'e wapyk tī. Ywy ke ipo pe mupinim uī tī. ⁹ Pe, Jesu pandu ame'ë ke rehe a'eta hendu rahā, a'eta uhem oho ingi. Petei tei uhem oho ingi. Tamūi ta uhem py oho. (Ma'e ka'u te'eha ke upa ngā ma'ema'e, aja upa ngā ukwa katu.) A'erehe upa katu te uhem oho ingi. Pe, Jesu jeje pyta. Kūjā amō pyta u'am. A'eta mokōi jō pyta. ¹⁰ Pe, Jesu pu'am tī. Pe, kūjā pe a'e pandu:

—My ixo my? Nde ke jukwa tar katu ame'ë ta ke. My ixo my? Pyta ym my? — aja Jesu pandu.

¹¹ —Sa'e! Nixōi se — aja kūjā.

—Aja ihē tī. Nde ke ihē amahy ym ta tī. Ejywyr eho. Pe, amō we ma'e nde ereka'u te'eha ke ema'e ym tī — aja kūjā pe Jesu pandu.]

Jesu riki ma'e muweraha aja saka

¹² Pe, ngā pe Jesu pandu pandu tī:

—Kome'ë ywy keruhū pe weraha aja saka ihē. (Aja rahā, Tupā rehe har kome'ë ywy pe har ta pe ihē amujekwa.) Ihē kotyhar aja amō ixo tar katu rahā, weraha namō ixo. (Aja rahā, myja ixoha katu, ame'ë ke ukwa ta.) Pytuniha rupi wata ym te ta. (Aja rahā, tapijar te'e we ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ym ta) — aja Jesu.

¹³ Parise ta pandu ipe:

—“Weraha aja saka ihē” aja nde erepandu ramō. Nde jeje nde erepandu. A'erehe katu ym. A'erehe jeterhar te ym. A'erehe nde rehe jahendu ym ta me'ë te'e — aja Jesu pe.

¹⁴ A'e pandu:

—Ihē juehe har ihē apandu rahā, ame'ë riki jeterhar te ke. My ngi ihē ajur my, ame'ë ke akwa katu. My ihē aho ta my, ame'ë ke ihē akwa katu tī. Aja rahā, awa je'ëha rupi ko axo, aja akwa katu. A'erehe ihē apandu ame'ë ke jeterhar te ke. My ngi ihē ajur my, ame'ë ke pekwa ym. My ihē aho ta my, ame'ë ke pekwa ym tī. ¹⁵ Sawa'e ukwa katuha namō amō ta rehe har pepandu: “Ko katu ame'ë ke” aja. Anī rahā: “Ko katu ym ame'ë ke” aja. Aja sawa'e ukwa katuha namō pepandu. Ihē anī. ¹⁶ Ihē ke ihē pái keruhū muwyr. A'e ukwa katuha namō ihē apandu: “Ko katu ame'ë ke” aja. Anī rahā: “Ko katu ym ame'ë ke” aja ihē apandu. Ihē pái ukwa katuha namō aja ihē apandu, a'erehe jeterhar rupi apandu katu. ¹⁷ Mokōihar ta juja katu

te pandu rahā, jeteihar te ke aja pekwa. Kuja Moise mupinim ame'ē ke rehe panduha ihī:

“Ma'e ke rehe har mokōihar ta juja katu te pandu katu rahā, ame'ē panduha riki jeteihar te ke” aja panduha ihī.

¹⁸—Ko mokōihar ta panduha riki. Ihē ke ihē pái keruhū muwyr. A'e riki ihē rehe har mujekwa katu. Ko ihē tī. Ihē juehe har ihē amujekwa. Jande jamujekwa ame'ē ke juja katu te pandu katuha. A'erehe ihē rehe har ihē amujekwa riki jeteihar te ke — aja Jesu pandu.

¹⁹—My nde pái ixo my? — aja ngā ipe.

—Ihē rehe har pehē pekwa ta tipe rahā, ihē pái keruhū rehe har pekwa ta tipe tī — aja Jesu pandu.

²⁰ Aja me'ē Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu pandu pandu. Ngā ke a'e mu'e rahā, aja me'ē pandu. Tamatarer purakar, ame'ē kapy pe a'e pandu. Pe, a'e ke pyhyk ym awa. Ame'ē angaha ke rehe uhyk ym we rī. (Tupā putar ame'ē angaha ke rehe uhyk ym we rī. A'erehe pyhyk ym we rī.)

Jesu oho ame'ē pe jurujar ym ehe ame'ē ta oho ym te ta

²¹ Ngā pe Jesu pandu tī:

—Ihē aho ta. Pe, ihē ke pekekar ta. Ihē rehe pejurujar ym. Peputar ym. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Tupā ipy'a jywyr ym pehē rehe. Ajaha pemañō ta kŷ. A'erehe ihē aho ame'ē pe peho ym te ta — aja Jesu pandu.

²² Pe, jundéu awa ta pandu:

—A'e pandu: “Ihē aho ame'ē pe peho ym te ta” aja riki. Myja ame'ē my? A'e jujukwa ta my? — aja ngā pandu.

²³ Jesu pandu:

—Kome'ē ywy keruhū pe har ta ke riki pehē. Ihē anī. Ywa pe har ke ihē. Pehē riki kome'ē ywy keruhū pe har ta ke. A'erehe kome'ē ywy keruhū pe har ta aja jō pekwa pekwa pexo. Ihē anī. Ihē kome'ē ywy keruhū pe har aja ym akwa akwa axo. ²⁴ A'erehe aja ihē apandu pehē pe. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Tupā ipy'a jywyr ym pehē rehe. Ajaha pemañō ta. Ihē rehe pejurujar ym rahā, ajaha pemañō ta. “Tupā muwyr ame'ē ke ihē” aja tapijar te'e we apandu axo. Ame'ē rehe pejurujar ym rahā, ajaha pemañō ta — aja Jesu pandu.

²⁵ A'eta pandu:

—“Tupā muwyr ame'ē ke ihē” aja nde erepandu jande pe. Aja ym nahā my. Awa nde my? — aja Jesu pe.

—Ihē amu'e py rahā, kuja apandu: “Tupā muwyr ame'ē ke ihē” aja pehē pe. Aja me'ē ihē. ²⁶ Amō we pehē rehe har ihē apandu katu ta tipe. Ihē rehe pejurujar ym. A'erehe: “Pehē jaxer ai” aja apandu ta tipe. Anī. Ihē ke muwyr. A'e jō ame'ē ke pandu katu. A'erehe ihē rehe pejurujar ym rahā, mā peja a'e pandu ame'ē ke rehe pejurujar katu — aja Jesu pandu.

²⁷ Jesu ke ipái keruhū muwyr. Ehe har Jesu pandu pandu u'am. Ame'ē ke jundéu awa tama'e kapitā ta ukwa ym. ²⁸ A'erehe Jesu pandu tī:

—Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ihē ajur. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ihē ke pejukwa rahā, pekwa ta. “Ihē atu ame'ē. Tupā muwyr ame'ē ke ihē.” Aja pekwa katu ta. Amō we pekwa ta tī. Ma'e ke jeje ihē ama'ema'e ym. Ihē pái keruhū ihē pe mujekwa, ame'ē ke jō ihē apandu. Aja pekwa katu ta tī. ²⁹ Ihē ke muwyr, a'e riki ihē namō ixo. A'e putar ame'ē ke ihē ama'ema'e. Aja te'eha ihē ama'ema'e. A'erehe ihē ke a'e hijar ym. A'erehe jeje ihē axo ym ihē. Ihē namō a'e ixo — aja Jesu pandu.

³⁰ A'e pandu ame'ē ke rehe heta ngā hendu. Ame'ē ta jurujar katu ehe.

Jesu panduha ke

³¹ Jurujar katu ehe ame'ē ta pe Jesu pandu. Jundéu awa ta ke ame'ē ta. Kuja: —Ihē amu'e ame'ē ke rehe tapijar te'e we pejuru jar katu rahā, ihēma'e jum'u'eha ta te ke pehē. ³² Aja rahā, jete har te ke pekwa katu ta. Ame'ē ke pekwa rahā, pehē ke Tupā muhem aja saka pexo ta — aja Jesu pandu. (“Muhem” aja Jesu pandu rahā: “Tupā muhā katu ta” aja mujekwa katu.)

³³ A'eta pandu:

—Mā! Jande ke muhem ta my? Ma'e ame'ē my? Jande riki Amarā rainō ta ke. Amō ta pe jande japaraky te'e ym te. Mā! “Muhem ta” ame'ē panduha jakwa ym — aja Jesu pe.

³⁴ A'e pandu:

—Pesarahā! Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e rahā, ame'ē riki ijar, ame'ēja saka. Aja rahā, marā ka ym ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijariha. ³⁵ Amō pandu: “Ihē aputar ame'ē ke ihē ama'ema'e katu” aja marā ka ym paraky te'e ame'ē panduha. Anī. Ijar pandu ame'ē ke ma'ema'e ta me'ē te'e. Ta'yr anī. Je'ēha te reko, a'erehe upa putar ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. ³⁶ Tupā ra'yr ihē. A'erehe pehē ke ihē amuhem ta, ame'ē ke akwa katu. Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ngi ihē amuhem ta. Aja rahā, ame'ē pema'ema'eha ke pehijar katu ta. Pehem ame'ē ta ke aja pexo katu ta. (Aja rahā, pehē ruhā te hū aja pexo ta.) ³⁷ Pehē riki Amarā rainō ta ke. Aja ihē akwa katu. Ihē amu'e ame'ē ke peputar ym. A'erehe ihē ke pejukwa tar katu pexo. ³⁸ Ma'e ke ihē pái keruhū mujekwa. Ame'ē rehe har ihē apandu pandu pehē pe tipe. Pesarahā! Pehē riki pehē pái pandu ame'ē ke pema'ema'e — aja ngā pe Jesu pandu.

³⁹ A'eta pandu:

—Esarahā! Amarā jande ramūi ke — aja.

Jesu pandu:

—Pehē riki Amarā rainō te rahā, Amarā aja ma'e katu ame'ē ke pema'ema'e ta tipe tī. ⁴⁰ Jete har Tupā rehe har pehē pe apandu. Ame'ē ke jō pehē pe ihē apandu pandu tipe. Pejuru jar ym. A'erehe ihē ke pejukwa tar katu pexo. Amarā rainō aja ym pehē. Yman Tupā muwyr ame'ē ke a'e jukwa tar ym ixo.

⁴¹ Pehē pái ma'ema'e, ame'ē ke pema'ema'e pexo apo 'y — aja Jesu pandu.

—Anī. Petei jō riki jande pái keruhū. Tupā a'e. Amō rehe jande py'a jamōi mo'i ym — aja ngā pandu ipe naī.

⁴² —Tupā riki pehē pái keruhū rahā, ihē rehe pepy'a katu ta tipe. Tupā ngi ihē ajur. Ko ihē āxo apo 'y. Ihē aputar, a'erehe ihē ajur my? Anī. Aja ym. Ihē ke a'e muwyr, a'erehe ko ihē ajur. ⁴³ Mā! Ihē apandu ame'ē ke pekwa ym. Ihē apandu ame'ē ke rehe pehendū tar ym, a'erehe pekwa ym.

⁴⁴ —Satana riki pehē pái. (Ājā ramūi a'e.) Ta'yr ta ke pehē. A'e putar ame'ē ke pema'ema'e tar katu. Ngā jukwaha ke a'e. Aja te'eha riki a'e. Jete har pandu ym te a'e, a'erehe te'e pame a'e pandu. Te'e a'e pandu rahā, aja te'eha te'e a'e. Amō ta ke a'e mu'e. (A'erehe te'e a'eta pandu tī.) ⁴⁵ Te'e a'e. Ihē anī. Jete har te Tupā rehe har ihē apandu. A'erehe ihē rehe pehē pejuru jar ym.

⁴⁶ “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e” aja ihē rehe har pandu ym te awa. Jete har ihē apandu rahā, ma'erehe ihē rehe pehē pejuru jar ym my?

⁴⁷ Tupā je'ēha rehe Tupā kotyhar ta hendu katu. Pehē anī. Pehē riki Tupā kotyhar ta ym pehē. A'erehe pehendū ym ehe — aja ngā pe Jesu pandu.

Amarā nixói rahā, pete'e Jesu ixo

⁴⁸ Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu ipe:

—Jete har japandu. Nde riki samari ywy pe har aja riki. (Jande ruwajan nde.) Ājā nde py'a rehe ihī. (A'erehe nde ereka'u te'e) — aja Jesu pe.

⁴⁹ A'e pandu:

—Anī. Nixói te ājā ihē py'a rehe. Katu ihē pái keruhū rehe har ihē apandu. Pehē anī. Ihē rehe har pehē juru ai. ⁵⁰ Katu ihē rehe har ngā pandu. Ame'ē panduha ke ihē aputar ym. Ame'ē panduha ke amō riki putar. Ihē pái keruhū putar. A'e riki ihē pe pandu ta: “Ne katu te” aja. ⁵¹ Mā! Pejuru jar ym ihē rehe. Pesarahā! Ihē apandu ame'ē ke rehe amō hendu katu rahā, a'e manō ym ta — aja Jesu pandu.

⁵²⁻⁵³ A'eta pandu:

—Mā! Nde ereka'u te'e. Amarā manō. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta manō tī. Nde erepandu: “Ihē apandu ame'ē ke rehe amō hendu katu rahā, a'e manō ym ta” aja. Mā! Nde ereka'u te'e. A'erehe ājā nde py'a rehe ihī, aja jakwa katu te apo 'y. Tupā je'ēha rehe Amarā hendu katu. A'e riki jande ramūi. A'e manō. I'ar koty te we nema'e pyrātāha my? Aja rahā, nde rehe hendu katu ame'ē ta manō ym ta my? Tupā je'ēha pandu ame'ē ta aja tī. Tupā je'ēha rehe a'eta hendu katu tī. A'eta manō tī. Nerahā! Nde erepandu ame'ē ke rehe amō hendu rahā, manō ym ta, aja nde erepandu. Anī. Amarā ta 'ar koty te we nema'e pyrātāha aja ym. A'erehe: “Manō ym ta” aja nde erepandu ym ta me'ē te'e — aja ngā pandu.

⁵⁴—Pesarahā! Kuja ihē. Ihē pái ihē rehe har pandu ame'ē ke ihē. “Nde katu te” aja. Ame'ē ke ihē jeje ihē rehe har apandu rahā, ame'ē panduha jaxer ta tipe. Anī. Amō pandu. Ihē pái riki ihē rehe har pandu: “Nde katu te” aja. A'e riki pehē pái keruhū, aja pepandu. ⁵⁵ Anī. Ehe har pekwa ym te. Ihē anī. Akwa katu ehe har. “Ehe har ihē akwa ym” aja ihē apandu ta tipe rahā, pehē aja te'e ihē apandu ta tipe tī. Ehe har ihē akwa katu. A'e pandu ame'ē ke rehe ihē ahendu katu. ⁵⁶ Amarā riki pehē ramūi, aja pepandu. Kome'ē wyy keruhū pe ihē ajur, aja a'e ukwa. A'erehe hury katu. Jete. A'e usak. Pe, hury katu tī — aja ngā pe Jesu pandu.

⁵⁷ Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu:

—Mā! Tamūi te ym riki nde. Kuja, 50 warahy 'ar ym nde. Marā ka ym nde rehe Amarā usakiha — aja Jesu pe.

⁵⁸ A'e pandu:

—Pesarahā! Amarā nixói rahā, pete'e ihē axo — aja ngā pe Jesu pandu.

⁵⁹ Ame'ē ke a'eta hendu rahā, ita ra'yr ke pyhyk. (Tupā a'e tī, katu ym, aja a'eta ukwaha, a'erehe jukwa ta tipe.) Ita ra'yr ombor ta ehe, Jesu rehe. Anī. Jesu jumukanim ngā ngi. Pe, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi uhem oho.

9

Eha ym te ame'ē ke Jesu mukatu

¹ Jesu wata oho ixo rahā, amō sawa'e rehe a'e usak. Eha ym te ame'ē ke a'e. U'ar ramō rahā, aja te'e a'e. ² Jumu'eha ta pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. U'ar ramō rahā, eha ym te ame'ē ke a'e. Ipái ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe eha ym te nahā my? Sawa'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe eha ym te nahā my? Myja my? — aja Jesu pe.

³ A'e pandu:

—Anī. A'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe eha ym te my? Anī. Aja ym riki. Ipái ta aja ma'ema'e. A'erehe eha ym te my? Anī. Aja ym tī. Tupāma'e pyrātāha ke ihē amujesak ta ipe. A'erehe eha ym te aja a'e u'ar. ⁴ Ihē ke ihē pái muwyr. Tupāma'e parakyha ke jama'ema'e ta me'ē te'e. Wera rahā, aja jama'ema'e ta me'ē te'e. (Aja rahā, ko ihē axo rahā, Tupāma'e parakyha ke jama'ema'e ta me'ē te'e.) Pytun rahā, paraky ym ta awa. (Aja rahā, jamanō rahā, marā ka ym japarakyha.) ⁵ Kome'ē wyy keruhū pe ihē

axo rahā, weraha aja ihē. (A'ep pe har ta pe Tupā rehe har ihē amujekwa katu, a'erehe weraha aja ihē) — aja Jesu pandu.

⁶ Aja me'ē upa a'e pandu rahā, ywy rehe a'e tymū. Aja a'e mutu'um. Pe, ame'ē ke eha ym te ame'ē reha rehe a'e mujar. ⁷ Pe, Jesu pandu ipe:

—Nde reha ekutuk eho. Y kynda ame'ē pe ekutuk eho. Her Siroe — aja ipe.

[Ame'ē y renda rer: “Y ko werur ame'ē ke” aja ngā ukwa.] Pe, sawa'e oho. Eha ke kutuk oho. Upa rahā, a'e jywyr. Eha katu jywyr uwyr 'y. Upa katu te ma'e ke rehe usak apo 'y.

⁸ Kwehe tamatarer ke ngā pe sawa'e pandu pandu rahā, amō ta usak ehe. A'eta pandu. Sawa'e rok rake ixo ame'ē ta pandu tī. Kuja pandu:

—Peme'ē riki tamatarer ke ngā pe pandu pandu uī ame'ē ke a'e — aja ngā.

⁹ Amō ta pandu:

—A'e tŷ. A'e riki — aja.

—Anī. Aja ym. A'e aja saka, amō kome'ē — aja amō ta pandu.

—Jete. Ihē ko — aja sawa'e pandu.

¹⁰ Pe, ngā pandu:

—Myja nde reha katu oho apo my? — aja ipe.

¹¹ Sawa'e pandu:

—Amō sawa'e ywy ke mutu'um. Her Jesu. Ame'ē ke ihē reha rehe mujar. Pe, ihē pe a'e pandu: “Eho. Nde reha ekutuk eho. Y kynda ame'ē pe ekutuk eho. Her Siroe” aja ihē pe. A'erehe ihē aho. Pe, ihē reha ihē akutuk rahā, pahar upa ma'e ke rehe ihē asak katu 'y — aja ngā pe.

¹² Amō ta pandu:

—My ame'ē sawa'e ixo my? — aja ipe.

—Ihē akwa ym — aja ngā pe sawa'e pandu.

Mukatuha rehe har parise ta ukwa tar katu

¹³ Pe, parise ta koty sawa'e ke amō ta raho. Sawa'e eha katu ramō ame'ē ke raho. ¹⁴ Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, ywy ke Jesu mutu'um. (Paraky te'e, aja ukwaha naī.) Eha ym te ame'ē ke a'e mukatu. ¹⁵ Amō we parise ta pandu:

—Myja nde reha katu oho my? — aja ipe.

Sawa'e pandu:

—Ywy tu'um ke ihē reha rehe a'e mujar. Ihē reha ihē akutuk. Apo ihē asak katu ma'e ke rehe 'y — aja a'eta pe.

¹⁶ Parise ta ngi har amō ta pandu:

—Aja mukatu ame'ē ke Tupā muwyr ym. Putu'uha 'ar rahā, a'e putu'u ym. (Paraky te'e ame'ēja saka.) A'erehe a'e ke Tupā muwyr ym — aja pandu.

—Anī. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ma'e ym ta. A'e ma'e riki, a'erehe Tupā muwyr ame'ē ke a'e aja mujekwa — aja amō ta pandu.

Pe, a'eta amō koty koty ukwa.

¹⁷ Pe, sawa'e pe parise ta pandu tī:

—Ne reha ke a'e mukatu, aja nde erepandu. Myja ehe har nde erekwa my? — aja ipe.

Sawa'e pandu:

—A'e riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke — aja parise ta pe.

¹⁸ Jundéu awa tama'e kapitā ta jurujar tar ym. Sawa'e riki eha ym te ame'ē ke. Apo ma'e ke usak katu 'y. Ame'ē ke rehe a'eta jurujar ym. A'erehe ipái ta ke a'eta mujy'ar. ¹⁹ Pe, ipái ta pe a'eta pandu:

—Ko pehē ra'yr my? U'ar ramō rahā, eha ym te ame'ē ke a'e, aja pepandu. Aja rahā, myja a'e usak katu apo my? — aja ipái ta pe.

²⁰ Ipái ta pandu:

—A'e riki jande ra'yr, aja jakwa katu. U'ar ramō rahā, eha ym te ame'ē ke a'e, aja jakwa katu tī. ²¹ Myja a'e usak katu apo my, ame'ē ke jakwa ym. Eha ke awa mukatu my? Ame'ē ke jakwa ym tī. Pehē atu peme'u ipe! Sawa'e riki a'e apo. A'e pandu katu ta — aja parise ta pe ipái ta pandu.

²² Aja me'ē ipái ta pandu. Jundéu awa tama'e kapitā ta ngi a'eta kyje, a'erehe aja me'ē a'eta pandu. “Jesu riki Tupā muwyr ame'ē ke” aja amō pandu rahā, kapitā ta pandu ta: “Mā peja jy'ariha renda pe ame'ē ta jy'ar ym te ta apo 'y' aja. ²³ Ame'ē panduha ngi ipái ta kyje. Jy'ar tar katu we rī. A'erehe aja a'eta pandu: “A'e riki sawa'e apo 'y. Pehē atu peme'u ipe” aja.

²⁴ Sawa'e ke parise ta muhyk tī. Mokōihar muhyk. Eha katu ramō ame'ē ke. A'eta pandu ipe:

—Tupā ruwa koty aja jaxo. A'erehe jetehar te ke nde erepandu katu ta me'ē te'e. Epandu katu apo 'y. Ame'ē sawa'e nde ke mukatu. A'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ke a'e, aja jakwa — aja parise ta pandu.

²⁵ Sawa'e pandu:

—A'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e nahā my? Aja ym nahā my? Ame'ē ke ihē akwa ym. Kuja jō ihē akwa katu. Ihē reha ym te ihē. Apo upa ma'e ke rehe ihē asak katu 'y — aja parise ta pe.

²⁶ A'eta pandu:

—Myja a'e ma'e nde pe my? Myja nde reha a'e mukatu my? — aja sawa'e pe.

²⁷ Sawa'e pandu:

—Upa ihē apandu pehē pe. Pe, pehendu ym ihē rehe. Ma'erehe amō we pehendu tar katu my tī? Inamō pejumu'e tar katu nahā my? — aja parise ta pe.

²⁸ Pe, sawa'e pe a'eta je'ē je'ē hū. Pandu ipe tī:

—Nde! Nde riki ima'e jumu'eha ke nde. Jande riki Moise ma'e jumu'eha ta ke jande. ²⁹ Moise namō Tupā pandu, aja jakwa katu. Ame'ē sawa'e anī. Jakwa ym ehe har. Awa je'ēha rupi a'e uwyr my? Jakwa ym — aja parise ta pandu.

³⁰ Sawa'e pandu:

—Māte hū puki! Ihē reha ke a'e mukatu. Pe, awa je'ēha rupi a'e uwyr my? Ame'ē ke pekwa ym! Mā! ³¹ Ma'e ka'u te'eha ke ma'e, ame'ē ke Tupā namō pandu rahā, Tupā hendu ym ehe, aja jakwa katu. Tupā rehe amō ipy'a katu. A'e putar ame'ē ke ma'e tī. Tupā namō ma'e ke ame'ē pandu rahā, Tupā hendu katu ta ehe. Aja jakwa katu. (A'erehe ihē ke mukatu ame'ē ke rehe Tupā hendu katu, aja ihē akwa katu.) ³² Kome'ē ywy keruhū Tupā mujā. Arahā har eha ym te ame'ē ke amō mukatu. Eha ym te ame'ē ke u'ar. Ame'ē reha ke amō mukatu. Aja me'ē jahendu ym te. ³³ Apo ame'ē sawa'e ke Tupā muwyr ym rahā, marā ka ym ma'e katu ame'ē ke a'e ma'eha — aja parise ta pe sawa'e pandu.

³⁴ A'eta pandu ipe:

—Mā! (Jaxer nde.) Nde ere'ar rahā, ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'eha namō nde erexo. Jande ke nde eremu'e tar katu rāi. Katu ym nde — aja sawa'e pe parise ta pandu.

Pe, pandu ipe:

—Apo ngi har jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe nde erejy'ar ym te ta 'y — aja sawa'e pe.

Amō ta eha ym te aja saka

³⁵ Sawa'e ke parise ta muhem mondo. Ame'ē ke Jesu hendu rahā, sawa'e ke kekar oho. Pe, mahem rahā, pandu ipe:

—Tupā je'ēha rupi uwyr ame'ē ke rehe nde erejuruar katu my? Awa a'e tī. Tupā je'ēha rupi uwyr ame'ē ke a'e — aja Jesu ipe.

³⁶—Sa'e! Awa ame'ē my? Ihē pe emujekwa. Aja rahā, ihē ajuruar katu ta ehe — aja Jesu pe sawa'e pandu.

³⁷—Ko ihē riki ame'ē. Upa nde eresak ihē rehe! Ne namō ihē apandu a'am — aja Jesu.

³⁸Sawa'e pandu:

—Sawa'e! Nde rehe ihē ajuruar katu — aja Jesu pe.

Pe, Jesu ruwa koty a'e wapyk. Ipynarāi pe wapyk. (Aja ipy'a ke a'e moī moī ehe.)

³⁹(Ame'ē mukatuha rehe har ngā pe) Jesu pandu:

—Kome'ē ywy keruhū pe ihē ajur. A'erehe ngā rehe har ihē amujekwa ajur. Tupā rehe har amō ukwa tar katu my? Ehe har amō ukwa tar ym my? Ame'ē ke ngā mujekwa ta. Pesarahā! “Ehe har akwa ym” aja pandu ame'ē ke eha ym te, ame'ēja saka. Ame'ē ta ukwa ta. Aja rahā, eha katu ame'ē ke a'e aja mujekwa. Amō pandu: “Ehe har akwa katu” aja pandu naī. Eha katu ame'ē ke a'e aja ukwaha naī. Anī. “Ehe har ukwa ym” aja upa ngā pe mujekwa. Aja rahā, eha ym te ame'ē ke a'e aja mujekwa — aja Jesu pandu.

⁴⁰Amō parise ta a'ep ixo. Jesu pandu ame'ē ke rehe a'eta hendu. A'erehe pandu ipe:

—Mā! Jande riki eha ym te ame'ē ke jande aja nde erepandu my? — aja Jesu pe. (“Tupā rehe har jakwa” aja ame'ē ta ukwaha naī.)

⁴¹Jesu pandu:

—Tupā rehe har pekwa, aja pepandu tipe. Pehē reha katu, aja pepandu tipe tī. Anī. Ihē rehe pehendu ym. A'erehe ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e pexo. A'erehe pehē rehe Tupā ipy'a jwyr ym, aja pexo. Pesarahā! “Ehe har jakwa ym” aja pepandu ta tipe rahā, pehē reha ym te aja pexo ta tipe. Aja rahā, Tupā mujekwa ta tipe. Aja rahā, pekwa katu ta tipe. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Pehē rehe Tupā ipy'a jwyr ta tipe, aja pexo ta tipe — aja Jesu pandu.

10

Arapuhanan ta usakiha rehe har Jesu pandu

¹Ajame'ē ke arapuhanan ta usakiha rehe har Jesu pandu ngā pe:

—Pesarahā! Arapuhanan kurar rukwen rupi amō ixo ym oho rahā, ame'ē riki mukanīha ke. Amō koty rupi ixo oho, mukanim raho. ²Hukwen rupi ixo oho, ame'ē riki usakiha ke. Arapuhanan ta usakiha ke. ³Hukwen harōha hukwen ke pirar ta ipe. Pe, her rupi usakiha pukāi rahā, arapuhanan ta hendu katu. Pe, soroka pe upa muhem raho. ⁴Upa muhem raho rahā, usakiha riki oho py. Arapuhanan ta haikwer rupi oho. Usakiha pukāiha ukwa katu. Haikwer rupi oho. ⁵Amō pukāi rahā, ame'ē raikwer rupi oho ym ta. Ijar pukāiha aja ym hendu, a'erehe haikwer rupi oho ym ta. Ūjan ta oho ingi — aja Jesu pandu.

⁶Myja me'ē arapuhanan ta usakiha my, ame'ē ke Jesu pandu. Anī. (Arapuhanan ta usakiha rehe har Jesu pandu rahā, juehe har a'e mujekwa uī.) Ame'ē ke parise ta ukwa ym.

Jesu riki arapuhanan ta usakiha katu aja a'e

⁷Kuja Jesu pandu tī:

—Pesarahā! Ihē riki arapuhanan kurar rukwen aja saka. (Aja rahā, ihē rehe juru ar katu ame'ē ta riki ihē pái keruhū koty oho ta.) ⁸Amō usakiharan ta heta ixo. Tupā rehe har mu'eharan ta ke ame'ē ta. Ame'ē ta mukanīha

aja saka. Ihē nixói rahā, uwyr. Ame'ē ta te'e pandu. Anī. Ame'ē ta rehe arapuharan ta hendu ym. (Aja rahā, Tupā rehe jurujar katu ame'ē ta hendu ym.) Mu'eharan ta rehe hendu ym.

⁹ —Kurar rukwen aja saka ihē. Arapuharan ta ixē oho. (Aja rahā, ihē rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē pái keruhū namō ixo ta.) Pe, hukwen rupi arapuharan ta ixē oho. Uhem oho tī. Pe, kāpī heta ame'ē rupi u'u oho. Aja usakiha usak katu, arapuharan ta rehe. Aja ihē tī. Ihē kotyhar ta rehe ihē asak katu tī. A'eta rehe ahaihu katu tī. ¹⁰ Mukanīha uwyr rahā, mukanim ta uwyr. Arapuharan ke jukwa ta tī. Mai ta uwyr tī. Ihē anī. Ihē rehe jurujar katu ame'ē ta pe uhāha ihē ame'ē ajur. Hury katu hū ta.

¹¹ —Ihē riki usakiha katu ame'ē ke ihē. Usakiha katu ame'ē manō ta. Aja rahā, arapuharan ta manō ym ta. Aja ihē tī. Ihē amanō ta. A'erehe ihē rehe jurujar katu ame'ē ta Tupā namō ixo ta. Mupyraraha renda pe oho ym te ta. ¹² Amō paraky ame'ē rehe arapuharan jar muhepy. Usakiha muhepyha ke. Pe, so'o jarō ame'ē ke uhyk rahā, ame'ē parakyha ujan ta oho. Usakiha te aja ym a'e. Arapuharan ta ima'e ym. Ijar ym a'e. A'erehe ujan oho. Pe, amō amō arapuharan ke so'o jarō ame'ē jukwa. Amō koty koty muhāi mondo tī. ¹³ Tamatarer ke jō parakyha putar. Arapuharan ta rehe a'e ipy'a ym, a'erehe ujan oho.

¹⁴ —Ihē riki usakiha katu ame'ē ke ihē. Awa ihē kotyhar ta my? Ame'ē ke akwa katu. Pe, ihē rehe har ihē kotyhar ta ukwa katu tī. ¹⁵ Aja ihē pái tī. Ihē rehe har ihē pái keruhū ukwa katu. Pe, ihē pái keruhū rehe har ihē akwa katu tī. Aja ihē kotyhar ta ke ihē akwa katu tī. Pe, ihē amanō ta. A'erehe ihē rehe jurujar katu ame'ē ta ihē pái namō ixo ta.

¹⁶ —Amō arapuharan ta ixo. Aja amō awa ta ixo. Ame'ē ta ke kurar pe amuxe ta me'ē te'e. Aja ihē rehe har ame'ē ta pe ihē amu'e katu ta. (Aja rahā, ame'ē ta ihē rehe hendu katu ta.) Peteīhar henda pe johu ixo ta. Ame'ē ta johu peteī usakiha rehe jō hendu katu ta. Ihē riki ame'ē usakiha ke.

¹⁷ —“Nde ereputar rahā, ihē amanō ta” aja ihē pái pe apandu. A'erehe ihē rehe ihē pái keruhū ipy'a katu. Ihē amanō rahā, ihē ke ihē pái mukwera katu ta muhem tī. ¹⁸ Ihē aputar ym rahā, ihē ke amō jukwa ym ta. Ihē jō aputar rahā, ihē ke amō jukwa ta. Ihē pe ihē pái keruhū pandu: “Ne jō nde ereputar rahā, nde eremanō ta. Pe, ne jō nde ereputar rahā, nde erekwera katu ta erehem tī” — aja Jesu pandu ngā pe.

¹⁹ Jesu pandu ame'ē ke rehe jundéu awa tama'e kapitā ta amō koty koty ukwa. ²⁰ Amō amō ta pandu:

—Ipy'a rehe ājā ihī. A'e riki ka'u te'e. Ma'ewā pehendū ehe — aja ngā.

²¹ Amō ta pandu:

—Anī. Ipy'a rehe ājā ihī rahā, marā ka ym aja me'ē katu panduha. Eha ym te ame'ē ta reha ke marā ka ym ājā mukatuha. (A'erehe ipy'a rehe ājā ihī ym aja jakwa katu) — aja Jesu rehe har ngā pandu.

Aja amō koty koty pandu.

Jesu ke jundéu awa ta putar ym

²² Pe, amō ngā mi'u matyriha rehe uhyk oho. Arahā yman Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū mukatu. Ame'ē ke jundéu awa ta ukwa ukwa ixo apo. Jerusarē ok ta pe jumuhury katu ta ngā juehe. Rysā riki arahā. ²³ Pe, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rymy'y wyr rupi Jesu wata oho ixo. Jumu'eha renda keruhū rymy'y rer: “Saromā.” ²⁴ Pe, jundéu awa tama'e kapitā ta juramā uwyr ehe. A'eta pandu:

—Aja te'e jande ke nde eremuka'u te'e my. Jete har te ke epandu jande pe. Nde riki Kirisutu my? Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nde my? — aja Jesu pe.

²⁵ A'e pandu:

—Upa ihē apandu pehē pe tipe. Pe, pejurujar ym. Ihē pái keruhū je'ēha rupi marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e. Ame'ē riki ihē re he har mujekwa tipe. ²⁶ Pejuru jar tar ym ehe. Ihē kotyhar ta aja ym pehē. Ihēma'e arapuharan ta aja ym pehē. A'erehe pejurujar ym ta. ²⁷ Ihē apandu ame'ē ke re he ihē kotyhar ta hendu katu. Ihēma'e arapuharan ta aja a'eta. A'eta re he har ihē akwa katu. Pe, ihē namō a'eta jumu'e ixo. ²⁸ A'eta ke ihē amuhā katu ta. Mupyraraha renda pe oho ym te fa. Ihē ngi a'eta ke mukanim ym te ta awa. ²⁹ Ihē re he ame'ē ta ke ihē pái keruhū muhyk katu. (Aja rahā, ihē re he ame'ē ta jurujar katu.) I'ar koty te we a'e pyrātāha ke. Aja rahā, ihē pái ngi ihē kotyhar ta ke mukanim ym te ta awa tī. ³⁰ Jande juja katu te jande — aja Jesu pandu ngā pe.

³¹ Pe, jundéu awa tama'e kapitā ta ita ra'yr pyhyk tī. Japi ta a'e ke tī. Aja jukwa ta tipe. ³² Jesu pandu:

—Pehē ruwa koty marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e hū. Ihē pái keruhū mujekwa ihē pe, ame'ē ke ihē ama'ema'e hū tī. My me'ē re he peparahy my? Pe, ihē ke ita ra'yr pe pejapi tar katu my? — aja Jesu pandu.

³³ Kapitā ta pandu:

—Ma'e katu ame'ē ke nde erema'ema'e. Ame'ē ke re he ita ra'yr ke jambor ym ta. Anī. Awa te'e nde. Tupā nde tī, aja nde erepandu. A'erehe nde ke ita ra'yr pe jajapi ta — aja Jesu pe.

³⁴ A'e pandu:

—Tupā je'ēha re he panduha ihī, ame'ē ke aja te'eha jete har te ke. Aja jande jakwa katu. Ame'ē pe kuja Tupā pandu: “Pehē riki tupā ta” aja.

³⁵ —Aja Moise je'ēha re he panduha ihī. Ima'e je'ēha ke Tupā muwyr. Ame'ē ta pe a'e pandu: “Pehē riki tupā ta” aja. Aja rahā, ima'e je'ēha ke Tupā muwyr, ame'ē ta riki tupā ta aja panduha ihī. ³⁶ Aja rahā, ame'ē ta 'ar koty te we ihē apandu katu: “Tupā ihē” aja. Ihē re he ihē pái keruhū katu usak. Kome'ē ywy keruhū pe ihē ke a'e muwyr. Ingi ajur. A'erehe: “Tupā ra'yr ihē” aja ihē apandu katu. Aja rahā: “Nde ke jajukwa ta” aja pepandu ym ta me'ē te'e.

³⁷ —Ihē pái keruhū putar ame'ē ke ihē ama'ema'e ym ta tipe rahā, ihē re he mā peja pejurujar ym. ³⁸ Ihē pái keruhū putar ame'ē ke ihē ama'ema'e katu rahā, mā peja ihē re he pejurujar katu. Ihē re he pejurujar ym rahā, mā peja ihē ama'eha re he pesak ame'ē ke re he pejurujar katu. Aja rahā, pekwa katu ta. Ihē pái namō ihē juehe katu ihē axo, aja pekwa katu ta. Ihē namō a'e juehe katu a'e ixo, aja pekwa katu ta tī — aja Jesu pandu ngā pe.

³⁹ Pe, amō we tī. A'e pyhykiha ke jundéu awa tama'e kapitā ta manga tipe. Anī. Jesu oho te'e ingi.

⁴⁰ Pe, y ruwái koty Jesu jywyr oho tī. Y rer Jondā. Yman a'ep Juā mujahuk u'am. Ame'ē renda pe Jesu oho. A'ep a'e pyta. ⁴¹ Heta ngā uhyk uwyr ehe. A'eta pandu:

—Tupā re he har Juā mujekwa rahā, marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke Juā ma'e ym. Ko riki upa a'e pandu ame'ē ke jete har te ke. Kome'ē re he har Juā pandu hū, Jesu re he har. Ame'ē riki upa jete har te ke. A'erehe Tupā muwyr ame'ē ke ko, aja jakwa katu — aja Jesu re he har ngā pandu.

⁴² Pe, a'ep heta ngā jurujar katu ehe, Jesu re he.

11

Rasaro manõ

¹ Pe, amõ sawa'e ixo. Her Rasaro. Mbeta ok ta pe har ke a'e. A'ep hendyr ta ixo tĩ. Her Mari. Amõ Mar. Pe, Rasaro ma'e ahyha pyhyk. ² [Ame'ẽ Mari riki Jesu py rehe ma'e pihe katu ame'ẽ ke jyhẽ. Pe, i'a pe juhyk. Muxikã riki. Ame'ẽ kywyr riki ma'e ahyha pyhyk, Rasaro ke.] ³ Pe, Jesu pe je'ẽha ke hendyr ta mondo. Kuja:

“Sawa'e! Nde erepy'a katu ehe ame'ẽ ke ahy hũ ixo” aja ipe.

⁴ Ame'ẽ ke rehe Jesu hendu rahã, a'e pandu:

—Ma'e ahyha namõ a'e ixo. Manõ ta a'e. Ame'ẽ ke rehe jõ ym. Katu Tupã rehe har amõ ta pandu ta tĩ, a'erehe ma'e ahyha ke a'e pyhyk. Pe, katu ihẽ rehe har amõ ta pandu ta tĩ. Tupã ra'yr ihẽ — aja Jesu pandu.

⁵ Mar rehe Jesu ipy'a katu. Ianam rehe aja tĩ. Rasaro rehe aja tĩ. Ipy'a katu tĩ. ⁶ Pe, Rasaro ahy ixo, aja Jesu hendu tipe rahã, hendu ame'ẽ pe a'e pyta we rĩ. Mokõi a'ep a'e ukwer rĩ. ⁷ Pe, jumu'eha ta pe a'e pandu:

—Jundéi ywy pe jajywyr ta jaho — aja.

⁸ A'eta pandu:

—Sawa'e! Ngã mu'eha nde. Amukwehe a'ep pe har jundéu awa tama'e kapitã ta ahy usak nde rehe. Ita ra'yr pe nde ke japi tar katu tĩ. A'ep nde erejywyr ta my? — aja Jesu pe.

⁹ Pe, a'e pandu:

—Aho ta kũ. Warahy katu rahã, wera katu. Pe, weraha rupi amõ paraky katu. (Aja saka wera rahã, Tupã putar ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e ta me'ẽ te'e. Arahã, ihẽ ruwajan ta ihẽ ke jukwa ym ta.) ¹⁰ Pytun rahã, paraky ym awa. (Arahã, Tupã putar ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e ta tipe rahã, ihẽ ruwajan ta ihẽ ke jukwa ta.) A'erehe wera rahã jõ Tupã putar ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e ta — aja Jesu.

¹¹ Pe, pandu tĩ:

—Rasaro riki ukwer ou apo. Amupak ta ihẽ aho kũ. Rasaro riki jande rehe katu ame'ẽ ke a'e — aja Jesu pandu.

¹² Jumu'eha ta pandu ipe:

—Sawa'e! A'e ukwer ou rahã, katu ta oho — aja Jesu pe.

¹³ Rasaro manõ te. Anĩ. “A'e ukwer ou” aja me'ẽ Jesu pandu. Anĩ. Rasaro ukwer te'e ou, aja jumu'eha ta ukwaha naĩ. ¹⁴ A'erehe Jesu mujekwa katu:

—Rasaro manõ te. ¹⁵ Inamõ ihẽ axo ym, a'erehe pehẽ pe katu tiki. Inamõ ihẽ axo ym, a'erehe ihẽ rehe pejurujar katu te we ta. Ihẽ ke Tupã muwyr aja pejurujar katu te we ta tĩ. A'erehe ihẽ rury katu axo. Jahorahã! Jasak ta jaho ehe — aja Jesu pandu.

¹⁶ Pe, amõ jumu'eha ta pe Tome pandu:

—Inamõ jande johu jaho tĩ. (Jandema'e mu'eha ke ngã jukwa ta.) Inamõ jamanõ ta — aja.

Ame'ẽ Tome rehe har amõ ta pandu: “Mokõihar ta ke” aja.

Kweraha rehe har Jesu pandu

¹⁷ Mbeta ok ta pe Jesu uhyk oho rahã, Rasaro ke ngã upa mou, aja ukwa. Itakwar rupi mou. Tumeme ukwer apo. Ajaha pe Jesu uhyk oho. ¹⁸ Mbeta ok ta riki Jerusarẽ ok ta ngi paite ym. Mahapyr kiro met tate nahã my, paiteha ke. ¹⁹ Paite ym, a'erehe heta Jerusarẽ ok ta pe har ta uhyk uwyr ehe, Mar rehe. Jundéu awa ta ke a'eta. Mari rehe aja tĩ. Uhyk uwyr ehe tĩ. Ixywyr manõ, a'erehe hendyr ta py'a ke muhury uwyr ngã.

²⁰ Jesu riki uwyr ixo, aja Mar hendu rahã, ixoty a'e oho. Mari anĩ. Hok pe a'e pyta. ²¹ Mar uhyk ehe rahã, a'e pandu:

—Sawa'e! Se nde erexo rahā, ihē kywyr manō ym ta tipe. ²² Apo Tupā pe ma'e ke nde erepandu rahā, nde rehe a'e hendu katu ta. Aja ihē akwa katu — aja Jesu pe.

²³ A'e pandu:

—Nde kywyr kwera katu ta uhem tī — aja ipe.

²⁴ Mar pandu:

—'Ar rehe angaha uhyk rahā, a'e ke Tupā mukwera katu ta muhem, aja ihē akwa katu — aja Jesu pe.

²⁵ A'e pandu ipe:

—Ihē riki ngā ke ihē amukwera katu ta amuhem. Uhāha ihē riki ame'ē me'ē ta ngā pe. Ihē rehe amō jurujar katu rahā, a'e uhā te hū ta ixo. Manō rahā, a'e kwera katu ta uhem tī. ²⁶ Apo ixo ame'ē ta ihē rehe jurujar katu rahā, uhā te hū ta ixo. Ihē apandu ame'ē ke rehe nde erejurar katu my? — aja Mar pe Jesu pandu.

²⁷ Mar pandu:

—A'e tī. Sawa'e! Nde riki Tupā muwyr ame'ē ke, aja ihē akwa katu. Tupā ra'yr nde, aja akwa katu tī. Kome'ē ywy keruhū pe uwyr ame'ē ke nde — aja Jesu pe Mar pandu.

Jesu jixi'u

²⁸ Upa Mar pandu rahā, hok pe a'e jywyr oho. Mari pe pandu. Ngā ukwa ym hā rupi pandu.

—Sawa'e pete'e ixo. Nde pe pukái u'am — aja ianam pe.

²⁹ Ame'ē ke rehe Mari hendu rahā, pahar pu'am. Pe, ixoty a'e oho. ³⁰ [Ok ta pe Jesu uhyk ym we rī. Mar namō a'e pandu u'am. A'ep a'e pyta we rī.] ³¹ Hok pe Mari namō amō ta ixo. Jundéu awa ta ixo. Mari ke a'eta muhury we u'am. A'eta Mari rehe usak. A'e pu'am. Pe, pahar oho. Ame'ē ke rehe a'eta usak rahā, Mari raikwer rupi a'eta oho tī. Kangwer renda rehe Mari jixi'u oho, aja a'eta ukwaha naī.

³² Jesu ixo ame'ē pe Mari uhyk rahā, usak ehe, Jesu rehe. Pe, Jesu ruwa koty ipynarāi pe Mari wapyk. (Aja ipy'a ke a'e moī moī ehe.) Pe, a'e pandu:

—Sawa'e! Se nde erexo rahā, ihē kywyr manō ym ta tipe — aja Jesu pe.

³³ A'e jixi'u, ame'ē ke rehe Jesu usak. Mari namō jundéu awa ta uwyr tī. A'eta jixi'u tī. Ame'ē ke rehe a'e usak tī. Pe, pyrara usak ehe. Pyai a'e tī. ³⁴ Pe, Jesu pandu:

—My pehē pemou my? — aja.

Amō fa pandu:

—Sawa'e! Esak ejurahā! — aja ipe.

³⁵ Jesu jixi'u. ³⁶ A'erehe jundéu awa ta pandu: “Mā! Pesarahā! Ipy'a katu ehe, Rasaro rehe” aja ngā. ³⁷ Amō ta je'ē je'ē hū:

—Mā! Eha ym te ame'ē ke a'e mukatu. Mā! Rasaro ke a'e mukatu ta tipe my tī? Aja rahā, manō ym ta tipe my tī. Katu ym — aja ngā ukwaha naī.

Rasaro ke Jesu mukwera

³⁸ Jesu pyai hū tī. Pe, kangwer renda pe a'e oho. Itakwar keruhū ke ame'ē. Itahu pe hukwen ke amō kynda. ³⁹ Jesu pandu:

—Itahu ke pemujere — aja ngā pe.

Pe, Mar pandu. Ixywyr ambyr rendyr ke a'e. Kuja pandu:

—Anī! Sawa'e! Inem apo! Tumeme mouha ke ukwer apo — aja Jesu pe.

⁴⁰ Jesu pandu:

—Nde erejurar katu rahā, Tupāma'e pyrātāha rehe nde eresak ta kī. Aja nde pe ihē apandu — aja Mar pe.

⁴¹ Pe, amō ta itahu mujere. Pe, ywa rehe Jesu ma'ā. A'e pandu:

—Ihë pái keruhû! Ihë rehe nde erehendu katu, a'erehe: “Ne jô riki katu te me'ê ke” aja apandu nde pe. ⁴² Aja te'eha ihë rehe nde erehendu katu, aja ihë akwa katu. “Nema'e pyrâtâha ke emujesak” aja apandu apo. Aja rahâ, se ixo ame'ê ta usak ta tî. Aja rahâ, ihë ke nde eremuwyr aja se ixo ame'ê ta jurujar katu ta — aja Jesu pandu.

⁴³ Upa pandu rahâ, hâtâ a'e pukái:

—Rasaro! Ehem ejur!

⁴⁴ Pe, manô ame'ê ke kwera katu uhem uwyr. Upa jupukeka namô uhem uwyr. Ijywa rupi pukek, pan pe. Itymâ rupi aja tî. Huwa rupi aja tî. Pe, Jesu pandu amô ta pe:

—Pejirar. Mâ peja hok pe jywyr oho! — aja ngâ pe.

Jesu ke amô ta jukwa tar katu

(*Matéu 26.1-5; Mak 14.1-2; Ruk 22.1-2*)

⁴⁵ Mari rehe heta jundéu awa ta usak uwyr. Jesu mukwera ame'ê ke rehe ame'ê ta usak tî. Pe, ame'ê ta jurujar katu ehe. ⁴⁶ Pe, amô ta oho. Parise ta koty oho. Pe, Jesu mukwera ame'ê rehe har ame'ê ta pe a'eta pandu. ⁴⁷ Pe, parise ta jy'ar oho. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta namô johu jy'ar. Pe, pandu pandu a'eta jupe:

—Myja me'ê peme'ê ma'eha jamukanim ta my? Marâ ka ym amô ma'eha. Ame'ê ke upa peme'ê sawa'e ma'ema'e ixo. ⁴⁸ Ame'ê ke jamuputu'u ym rahâ, upa ngâ jurujar katu ta ehe my. Pe, homa awa tama'e kapitâ ta parahy ta. Pe, Tupâ rehe ngâ jumu'eha renda keruhû ke upa ta a'eta mai. Jande ngi jandema'e wyw ke a'eta jo'ok ta tî — aja a'eta jupe.

⁴⁹ Pe, amô pandu. Her Kái. Jundéu awa tama'e pa'i keruhû a'e. Ame'ê warahy 'ar rahâ, pa'i keruhû a'e. Kuja a'e pandu:

—Mâ! Pekwa ym ma'e ke! ⁵⁰ Jande johu homa awa tama'e sonda ta jukwa rahâ, katu ym. A'erehe peteï sawa'e manô rahâ, johu jande ke ame'ê ta jukwa ym ta. Ame'ê ke pekwa ym my — aja ngâ pe Kái pandu. (“Peteï sawa'e manô” aja pandu rahâ: “Jesu manô ta me'ê te'e” aja mujekwa.)

⁵¹ [Aja me'ê a'e pandu tipe. Ukwa katu ym panduha ke. Ame'ê warahy 'ar rahâ, jundéu awa tama'e pa'i keruhû a'e. A'erehe Tupâ mujekwa ame'ê ke a'e pandu katu u'am. A'erehe ukwa katu ym panduha ke. Kuja riki Jesu ke amô ta jukwa ta. Pe, jundéu awa ta manô ym ta. (“Manô ym ta” aja pandu rahâ: “Mupyraraha renda pe oho ym te ta” aja mujekwa katu.) ⁵² Jesu manô, a'erehe jundéu awa ta jô manô ym ta my. Anî. Ame'ê jô ym. Jesu manô, a'erehe upa amô awa ta manô ym ta tî. Tupâ ra'yr ta aja me'ê ta amô koty koty ixo. Ame'ê ta manô ym ta tî. Tupâ ra'yr ta aja me'ê ta amô koty koty ixo. Peteïhar aja johu ngâ ixo, aja mujy'ar. A'erehe Jesu manô tî. (“Manô ym ta” aja pandu rahâ: “Mupyraraha renda pe oho ym te ta” aja mujekwa katu.)]

⁵³ Pe, a'engi Jesu ke jundéu awa tama'e kapitâ ta jukwa tar katu. “Mâ peja Jesu ke jajukwa” ame'ê ke a'eta pandu pandu a'eta jupe. ⁵⁴ A'erehe Jundéi wyw pe Jesu ixo rahâ, heta ame'ê ta rupi a'e wata ym. Pe, amô koty a'e oho. Amô ok ta pe oho. Her Eparî ok ta. Ame'ê riki awa nixói te ame'ê rake ihî. A'ep jumu'eha ta namô a'e pyta.

⁵⁵ Pe, ngâ mi'u matyriha rehe uhyk Tate. Her Pasuko. Arahâ jundéu awa ta imi'u matyr. Jumuhury ngâ. Pe, amô amô ok ta ngi Jerusarê ok ta pe heta ngâ uhyk oho. A'ep imi'u matyriha uhyk ym rahâ we, jahuk ngâ. Moise mupinin, aja jahuk. Aja rahâ, Tupâ ruwa koty ipy'a juhyk, aja saka ixo, aja ngâ ukwa. ⁵⁶ Arahâ Jesu ke ngâ kekar kekar ixo tipe. Tupâ rehe ngâ jumu'eha renda keruhû pe a'eta jy'ar rahâ, pandu pandu ngâ jupe:

—Myja ta my? Kome'ë ngā mi'u matyriha rehe Jesu usak ym ta uwyr my? Uwyr ym ta my? — aja ngā jupe.

⁵⁷ Jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu. Parise ta pandu tī. Kuja:

—Jesu rehe pesak rahā, jande pe pepandu pejur. Aja rahā, a'e ke japyhyk ta jaho — aja ngā pe pandu.

12

Ma'e pihe katu ame'ë ke Jesu py rehe Mari jyhë

(Matéu 26.6-13; Mak 14.3-9)

¹ Pasuko 'ar rehe uhyk ym we rī. Heta we ta ukwer rī. Kuja, awa po wajar peteī ukwer we ta rī. Pe, Mbeta ok ta pe Jesu oho. A'ep Rasaro ixo. Jesu mukwera ame'ë ke a'e. ² A'ep pe har ta imi'u moī ipe. Mar amō moī moī ngā pe. Jesu namō ma'e u'uha renda pe Rasaro wapyk uī. ³ Pe, ita parasuku ra'yr ke Mari pyhyk. Ta'yr riki. Kuja meiju rit ihī. Ma'e jumupiheha ihī ipe. Her na. Hepy te hū ame'ë ke. Ame'ë ke Jesu py rehe a'e jyhë. Pe, jutuwa pe juhyk. Upa hok wyr rupi piheha uhāi oho. ⁴ Pe, jumu'eha ta ngi har amō pandu. Jun Ikario ke. A'e riki Jesu ruwajan ta ke muhyk ta werur ehe. Ame'ë pandu:

⁵ —Mā! Jumupiheha upa mujaxer. Ame'ë ke muhepy rahā, tamatarer pyhyk hū ta tipe. Pe, ame'ë tamatarer ke ima'e ym te ame'ë ta pe me'ë me'ë katu. Aja rahā katu ta tipe — aja Jun pandu.

Jumupiheha hepy hū. Kuja, 300 wera rahā, amō paraky. Pe, ame'ë tamatarer pe ame'ë jumupiheha jo'ok katu. Hepy te hū. ⁶ Aja me'ë Jun pandu rahā, ima'e ym te ame'ë ta pe a'e me'ë tar katu. Anī. Aja ym. Mukanīha a'e. A'e riki tamatarer ryru rahoha ke. Pe, ame'ë ngi a'e te'e jo'ok jo'ok. Pe, ima'e ke rehe jō ma'e muhepy hepy. (Amō we tamatarer hyru pe matyriha a'e putar, a'erehe kūjā rehe har je'ë je'ë a'e.) ⁷ Pe, Jesu pandu:

—Mā peja Mari rehe har peje'ë je'ë ym. Ihë rete ke amō ta mou ta raho. (Aja riki jundéu awa ta. Amō manō, pe, hete ke mupihe. Pe, mou.) Ihë ke mou ym we rī. Mou ta raho. Mou ym rahā we, ihë ke Mari mupihe. Mou apo, ame'ëja saka. ⁸ Ima'e ym te ame'ë ta pe tamatarer ke peme'ë me'ë tar katu rahā, pete'e ixo. Aja te'eha ixo. Ihë anī. Aja te'eha pehë namō ihë axo ym ta, a'erehe kūjā ma'eha katu — aja ngā pe pandu.

Rasaro ke amō ta jukwa tar katu tī

⁹ Mbeta ok ta pe Jesu ixo, aja heta jundéu awa ta hendu. A'erehe a'eta oho ixoty. Jesu rehe a'eta usak oho. A'e ke rehe jō ym. Rasaro rehe a'eta usak oho tī. Jesu mukwera ame'ë ke a'e. ¹⁰⁻¹¹ A'erehe heta jundéu awa ta jurujar katu ehe, Jesu rehe. A'erehe jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu pandu a'eta jupe: “Rasaro ke jajukwa jaho” aja a'eta jupe. Jesu rehe ngā jurujar katu rahā, jundéu awa tama'e kapitā ta koty ngi a'eta tyryk oho. (Jesu kotyhar wan ta.) A'erehe Jesu rehe jyty'ym, a'erehe Rasaro ke jukwa tar katu tī.

Jerusarë ok ta pe Jesu uhyk oho

(Matéu 21.1-11; Mak 11.1-11; Ruk 19.28-40)

¹² Ame'ë ku'ë rahā, Jerusarë ok ta pe Jesu uwyr ixo, aja heta te hū ngā hendu. Pasuko 'ar rahā, ngā mi'u matyriha rehe ngā uwyr. Jesu uwyr ta aja ngā hendu. ¹³ A'erehe pindo ro aja me'ë ngā mondok. Ame'ë ke namō Jesu rehe ngā usak oho. (Aja rahā, kapitā keruhū jumai ym ha rupi kotur, aja mujekwa katu.) Hātā pandu pandu oho:

—Tupā riki katu te me'ë ke. Sawa'e te je'ëha rupi uwyr ame'ë ke nde. Mā peja Tupā usak katu nde rehe. Mā peja jundéu awa tama'e kapitā keruhū rehe a'e usak katu tī — aja heta ngā pandu pandu.

¹⁴ Pe, jumen ke Jesu mahem. Ame'ë 'ar pe a'e wapyk. Tupã paper rehe ymanihar panduha ihĩ, aja a'e oho. Kuja:

¹⁵ “Siã ok ta pe har ta! Pekiye ym pehẽ!

Pehẽma'e kapitã keruhũ petur ixo apo 'y.

Jumen ra'yr 'ar pe uwyr ixo” aja Tupã je'ëha rehe panduha ihĩ. (“Siã ok ta pe har ta” aja pandu rahã: “Jerusarẽ ok ta pe har ta” aja mujekwa.)

¹⁶ Arahã ame'ë panduha ke jumu'eha ta ukwa ym. Ywa pe Jesu ke Tupã mujywyr raho rahã, ame'ë panduha ihĩ ame'ë ke ukwa ukwa ixo. Tupã je'ëha rehe panduha ihĩ, aja a'eta ma'ema'e ipe. Ame'ë ke ukwa ukwa ixo tĩ.

¹⁷ Itakwar keruhũ ngi Rasaro ke Jesu pukái. Pe, mukwera katu. Arahã Jesu namõ heta ngã ixo. Ame'ë ta mukweraha rehe usak. Ame'ë rehe har a'eta pandu pandu ngã pe. ¹⁸ Ame'ë ke rehe ngã hendu. Marã ka ym amõ ma'eha, ame'ë ke Jesu ma'e. Aja riki. A'erehe a'eta usak ehe oho, Jesu rehe. ¹⁹ Pe, parise ta pandu pandu a'eta jupe:

—Pesarahã! Ixoty upa ngã oho rĩ. Katu ym jande pe. Marã ka ym ixoty ngã jy'ariha jamukanĩha! — aja a'eta jupe. (A'erehe jyty'ym ehe, Jesu rehe.)

Amõ awa ta Jesu rehe usak tar katu

²⁰ Ngã mi'u matyriha rehe amõ awa ta oho. Jundéu awa aja ym ame'ë ta ke. Ngere ywy pe har ta ke ame'ë ta. Tupã rehe ipy'a ke a'eta moĩ moĩ oho. Jerusarẽ ok ta pe moĩ moĩ oho. ²¹ A'ep ame'ë ta Siri rehe usak rahã, pandu ipe:

—Sa'e! Jesu rehe jasad tar katu — aja ipe.

[Siri riki Mesái ok ta pe har kwe. Ame'ë ok ta Ngariréi ywy rehe ihĩ.] ²² Pe, Siri Andere pe pandu oho. A'engi Jesu pe mokõihar ta pandu oho:

—Nde rehe amõ awa ta usak tar katu — aja.

²³ Pe, ngã pe Jesu pandu:

—Ihẽ katu te me'ë ke, aja Tupã mujekwa ta. (Ame'ë ke peme'ë amõ awa ta ukwa ta tĩ.) Ame'ë angaha ke rehe uhyk apo. Awa ihẽ tĩ. Tupã je'ëha rupi ajur.

²⁴ Ko ihẽ apandu pehẽ pe. Ahúí aja me'ë ra'ĩ pete'har jõ ixo. Jytym ym rahã, pete'har jõ ixo. Jytym rahã, hywõí ta. I'a hũ ta. Aja ihẽ tĩ. Ihẽ ke amõ ta jukwa ta. Ihẽ rete mou ta raho. (Ha'ĩ jytym, ame'ëja saka.) Pe, ihẽ akwera katu ta ahem. A'engi ihẽ rehe jurujar katu ta ngã. Pe, ihẽ kotyhar ta heta hũ ta. (I'a heta hũ, ame'ëja saka.) ²⁵ Amõ pandu: “Jesu rehe ihẽ ajurujar katu, a'erehe amõ ta ihẽ ke jukwa tar katu. Anĩ. Amanõ tar ym. A'erehe ajurujar katuha ke ahijar ta” aja. Aja rahã, a'e te'e manõ ta kũ. Tupã namõ ixo ym ta. Amõ pandu: “Kome'ë ywy keruhũ pe axo. Jesu rehe ajurujar katu, a'erehe ihẽ ke amõ ta jukwa tar katu. Jesu putar rahã, ihẽ amanõ ta. Ihẽ ajurujar katuha ke ahijar ym ta” aja. Aja rahã, Tupã namõ a'e ixo katu ta. ²⁶ Ihẽma'e miasu aja amõ ixo tar katu rahã, mã peja ihẽ apandu ame'ë ke ema'ema'e katu. Pe, ihẽ axo ame'ë pe ihẽma'e miasu ta ixo ta tĩ. Ihẽ apandu ame'ë ke amõ ma'ema'e rahã: “A'e katu te ame'ë ke a'e” aja ihẽ pái keruhũ pandu ta — aja Jesu pandu.

Manõ ame'ë rehe har Jesu pandu

²⁷ A'e pandu tĩ:

—Apyai te ihẽ apo. Myja ta ihẽ apandu my? Kuja my: “Papa! Ihẽ apyraraha ngi ihẽ ke ejo'ok” aja my? Anĩ. Aja me'ë ihẽ apandu ym ta. Ihẽ apyraraha ihẽ apyhyk ta. A'erehe kome'ë ywy keruhũ pe ihẽ ajur. ²⁸ “Papa! Ihẽ apyrara ta axo. Ame'ë ke ngã ukwa rahã: ‘Tupã! Ne jõ riki katu te me'ë ke’ aja emupandu ngã ke” — aja ipái pe Jesu pandu.

Pejot ywa ngi panduha uwyr:

—“Ihē riki katu te me'ē ke” aja ngā ke ihē amupandu. (Aja rahā: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja ihē rehe har ngā pandu ta.) Aja amō we ihē amupandu ta tī — aja.

²⁹ A'ep heta ngā ixo. Ame'ē je'ēha rehe ame'ē ta hendu rahā, pandu naī:

—Mā! Tupā tyapu hū — aja.

Amō ta pandu:

—Anī. Tupā je'ēha rahoha pandu ipe — aja naī.

³⁰ Jesu pandu:

—Anī. Ihē pái pandu. Tupā pandu. Ihē ke a'e muhury tar katu, a'erehe aja me'ē a'e pandu my? Anī. Aja ym. Ihē ke a'e muwyr aja ihē rehe har pejurujar katu te we ta rī. A'erehe aja me'ē Tupā pandu. ³¹ Apo Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pe Tupā pandu ta: “Ma'e peka'u te'eha ke pema'e. Katu ym pehē” aja. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē tama'e kapitā pehī. Satana a'e. (Ājā ramūi a'e tī.) Ame'ēma'e pyrātāha ke Tupā muputu'u ta kŷ tī. ³² Pe, ihē ke amō ta mujar ta mu'am. Pe, heta kome'ē wyw keruhū pe har ta ke ihē koty amujy'ar ta — aja Jesu pandu.

³³ [Aja me'ē a'e pandu rahā, myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e manō ta, aja mujekwa ngā pe.] ³⁴ Pe, ngā pandu:

—Tupā je'ēha rupi uwyr ame'ē ke uhā te hū, aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Aja jande jakwa. Tupā je'ēha rupi uwyr ame'ē ke myra ngā mupia ame'ē ke rehe manō ta kŷ, aja nde erepandu tī. Kirisutu ke a'e. (Manō ta ame'ē ke uhā te hū aja saka.) Mā! Aja rahā, awa riki Tupā je'ēha rupi uwyr ame'ē ke my? Jakwa ym — aja Jesu pe ngā pandu.

³⁵ A'e pandu:

—Weraha aja pehē namō axo ta. Weraha aja ihē. (Aja rahā, amō we mi Tupā rehe har ihē amu'e katu te we ta rī.) A'erehe ihē axo rahā, ehe har pejumu'e katu te we rī. Pe, pytuniha aja uwyr ta. (Aja rahā, ihē nixói ta. Aja rahā, amu'e ym ta tī.) Tupā rehe har ukwa ym rahā, myja katu ame'ē ke amō ma'ema'e my? Ame'ē ke ukwa ym. Ixoha katu ym riki. ³⁶ Weraha aja ihē. Ihē axo rahā, Tupā rehe har ihē amu'e rī. Ame'ē rehe pejurujar katu. (Aja rahā, ihē kotyhar ta aja pexo ta.) Weraha aja pexo. (Aja rahā, Tupā rehe har pejumu'e ta rī) — aja Jesu pandu ngā pe.

Aja me'ē upa pandu rahā, a'e jumukanim oho ngā ngi. (Jundéu awa tamūi ta jukwa tar katu. Manōha angaha rehe uhyk ym we rī, a'erehe jumukanim oho.)

Jundéu awa ta jurujar tar ym ehe

³⁷ Jundéu awa tama'e kapitā ta ruwa koty marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke Jesu ma'ema'e hū tipe. A'eta jurujar ym ehe. ³⁸ Pe, yman Isai mupinim, aja me'ē uhyk. Isai rikī ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Kuja a'e mupinim:

“Tupā! Myrandu japandu, ame'ē ke rehe jurujar ym awa. Ngā pe nema'e pyrātāha nde eremujsak. Nde rehe jurujar ym awa tī” aja Isai mupinim.

³⁹⁻⁴⁰ Pe, jundéu awa ta jurujar ym ehe. Jesu rehe har amō we Isai mupinim. Ame'ē pandu ame'ē ke rehe uhyk apo tī.

“Ngā ke Tupā muma'ā ym. Aja rahā, usak ym ma'e ke ngā.

Ngā ukwaha ke a'e mukanim tī. Aja rahā, ma'e ke ukwa ym ngā tī.

Ixoty ipy'a ke ngā muruwak ym mondo. A'erehe ame'ē ta ke Tupā muhā ym” aja Isai mupinim.

Ame'ē ke rehe uhyk apo tī. A'erehe jundéu awa ta jurujar ym ehe, Jesu rehe.

⁴¹ Yman Jesu nixói rahã, Jesuma'e pyrâtãha rehe Isai usak, ame'êja saka. A'erehe aja me'ê a'e mupinim. Yman Tupã'ã mujekwa ame'ê ke Isai mupinim.

⁴² Amõ ta anĩ. Heta jundéu awa tama'e kapitã ta jurujar katu ehe, Jesu rehe. Anĩ. Parise ta ngi ame'ê ta kyje. A'erehe ngã hetaha ta pe ame'ê ta pandu ym. Parise ta ukwa rahã, pandu ta: "Jy'ariha renda pe pejy'ar ym te ta apo 'y" aja. Ame'ê ke kapitã ta putar ym. Jy'ar katu te we ta rĩ, a'erehe: "Jesu rehe jajurujar katu" aja ngã hetaha ta pe ame'ê ta pandu ym. ⁴³ Ame'ê ta ma'e putar katu tĩ. "Mã! Pehê katu" aja sawa'e ta pandu. Ame'ê ke i'ar koty te we putar katuha. "Pehê katu" aja Tupã pandu, ame'ê ke putar we.

Jesu je'êha rupi Tupã pandu pandu ta ngã rehe har

⁴⁴ Ngã pe hãtã Jesu pandu:

—Ihê rehe amõ jurujar katu rahã, ihê rehe jõ jurujar katu. Anĩ. Ihê ke muwyr, ame'ê ke rehe a'e jurujar katu tĩ. ⁴⁵ Ihê rehe amõ usak rahã, ihê ke muwyr ame'ê ke rehe usak tĩ, ame'êja saka tĩ. ⁴⁶ Weraha aja ihê ajur. Kome'ê ywy keruhũ pe ihê ajur. (Aja rahã, Tupã rehe har ihê amujekwa ajur.) Pe, ihê rehe jurujar katu ame'ê ta pytuniha aja ixo ym. ("Tupã rehe har akwa ym" aja ixo ym ta.) ⁴⁷ Ihê apandu ame'ê ke rehe amõ hendu ym rahã, ehe har ihê apandu ym ta. "Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e" aja apandu ym ta. Ehe har aja me'ê ihê apandu ym ajur. Anĩ. Kuja riki. Ame'ê ta ke ihê amuhã katu ajur. ⁴⁸ Ihê ke amõ putar ym. Ihê apandu ame'ê ke rehe hendu ym tĩ. A'erehe 'ar rehe angaha uhyk rahã, Tupã pandu ta. "Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Katu ym nde" aja ta. ⁴⁹ Jete. Ihêma'e akwa katuha jõ ihê apandu my? Anĩ. Aja ym. Ihê ke ihê pái keruhũ muwyr. "Ma'e ihê apandu ta my" ame'ê ke a'e riki mujekwa ihê pe. Ihê pe je'êha muwyr ym. ⁵⁰ A'e pandu ame'ê ke rehe amõ hendu katu rahã, ame'ê ke a'e muhã katu ta. Aja ihê akwa katu. A'erehe ihê pái keruhũ pandu ame'ê ke ihê apandu katu ngã pe tĩ — aja Jesu pandu.

13

Y pe jumu'eha ta py ke Jesu kutuk

¹ Peteĩ ukwer rahã, Pasuko 'ar rahã, imi'u matyriha rehe uhyk ta. Kome'ê ywy keruhũ Jesu hijar ta oho. Ipái koty oho ta. Ame'ê angaha rehe uhyk oho 'y. Aja a'e ukwa katu. Kome'ê ywy keruhũ pe ima'e jumu'eha ta ixo. Ame'ê ta rehe aja te'eha a'e ipy'a katu. Upa ym ame'ê.

² Pytun ramõ rahã, ma'e ke Jesu u'u uĩ, jumu'eha ta namõ. Huwajan ta ke Jesu rehe Jun muhyk ta werur. Ame'ê ke Jun py'a rehe Satana upa moĩ. (Ãjã ramũ i a'e.) Jun riki Simã Ikarrio ra'yr. ³ Upa pyrâtãha ke ipái keruhũ muwyr ipe, Jesu pe. Ame'ê ke a'e ukwa katu. Tupã ngi a'e uwyr. Ixoty a'e jywyr ta oho, aja a'e ukwa katu tĩ. ⁴ Pe, Jesu pu'am. Kamixa i'ar rupi har jo'ok. Iwyr rupi har pete'e ihĩ. Pe, y juhykiha ke ixu'a rupi a'e pukwar. (Aja rahã te'e paraky ame'ê ma'eha aja a'e ma'e.) ⁵ Pe, mbasi pe y ke a'e moĩ. Pe, jumu'eha ta py ke a'e kutuk, y pe. Upa kutuk rahã, y juhykiha pe muxikã. ⁶ Pe, Simã Petu rehe uhyk rahã, Petu pandu:

—Sawa'e! Ihê py nde erekutuk ta my tĩ? — aja ipe.

⁷ —A'e tỹ. Ma'erehe nde py ihê akutuk ta my? Ame'ê ke nde erekwa ym we rĩ. A'engi nde erekwa ta — aja ipe.

⁸ —Mã! Ihê py nde erekutuk ym te ta! (Mã! Te'e paraky ame'ê ma'eha aja nde erema'e ym ta ihê pe. Ame'ê ke aputar ym) — aja Jesu pe.

—Nde py ihē akutuk ym rahā, ihēma'e jumu'eha aja ym ta nde — aja Petu pe.

⁹—Sawa'e! Aja rahā, ihē py jō ekutuk ym. Anī. Upa ekutuk. Ihē po ekutuk tī. Ihē ruwa aja tī. Ihē py tī. Upa ekutuk — aja Simā Petu pandu.

¹⁰—Y pe amō upa jahuk rahā, xi'a ym awa. Amō we jahuk ym ta awa. Ipy jō a'e kutuk katu. Upa katu te pehē py'a juhyk, aja pexo. Anī. Pehē ngi har petei'har jō ipy'a juhyk ym, aja me'ē ixo — aja Jesu ipe.

¹¹[Huwajan ta ke amō muhyk ta werur ehe, ame'ē rehe har Jesu ukwa. A'erehe a'e pandu: "Upa katu te pehē py'a juhyk, aja pexo. Anī. Pehē ngi har petei'har jō ipy'a juhyk ym, aja me'ē ixo" aja pandu. (Ame'ē riki Jun.)]

¹²Jumu'eha ta py upa kutuk rahā, kamixa i'ar rupi har ke Jesu munde tī. Pe, henda pe a'e wapyk oho tī. A'e pandu a'eta pe:

—Ma'erehe pehē py ihē akutuk my? Ame'ē ke pekwa my? Pehē pe amujekwa ta. ¹³"Ngā mu'eha nde" aja ihē pe pepandu. "Ihēma'e sawa'e te" aja ihē pe pepandu tī. Aja me'ē ko ihē tī. A'erehe aja me'ē pepandu rahā, katu tiki. ¹⁴Pehēma'e sawa'e te ihē. Pehēma'e mu'eha ihē tī. Pehē py ke ihē akutuk ramō. ¹⁵Te'e paraky ame'ē ke aja pehē pe ihē ama'e tī. Aja rahā, aja pema'ema'e pehē jupe tī. Te'e paraky ame'ē ta aja pema'ema'e pehē jupe tī.

¹⁶Pesarahā! Ijar 'ar koty te we miasu katuha my? Anī. Aja ym. Myrandu mondo ame'ē 'ar koty te we myrandu rahoha katuha my? Anī. Aja ym tī. (A'erehe ihē 'ar koty te we pehēma'e katuha my? Anī. Aja ym tī. Aja rahā ihē aja pehē tī. Te'e paraky ame'ē ta aja pema'ema'e ta me'ē te'e tī.) ¹⁷Apo ihē apandu ramō, ame'ē rehe har pekwa katu. Aja me'ē te'e paraky ame'ē ta aja pema'ema'e rahā, pehē rury katu ta pexo.

¹⁸—Pehē py'a juhyk, aja apandu ramō. Upa katu te pehē rehe har apandu ym. Ihē katu asak ame'ē rehe har ihē akwa katu. Pe, Tupā je'eha rehe panduha ihī. Aja uhyk ta me'ē te'e. Kuja:

"Ihē namō ma'e ke u'u. A'e riki ihē ruwajan wan uwak oho" aja panduha ihī.

¹⁹—Aja uhyk ym rahā we, ame'ē ke ihē apandu pehē pe. Aja rahā, ame'ē rehe uhyk rahā, ihē rehe pejurujar katu ta. Ihē ke Tupā muwyr. Aja me'ē ke ihē. Upa akwa katu. Ame'ē ke rehe pehē pejurujar katu ta tī. ²⁰Ko jete'har te ke ihē apandu pehē pe. Ihē amondo ame'ē ke rehe amō ipy'a katu rahā, ihē rehe a'e ipy'a katu tī. Ihē rehe amō ipy'a katu rahā, ihē ke muwyr, ame'ē ke rehe a'e ipy'a katu tī. (Tupā rehe tī) — aja Jesu pandu.

Huwajan ta ke Jesu rehe Jun riki muhyk ta werur

(Matéu 26.20-25; Mak 14.17-21; Ruk 22.21-23)

²¹Jesu upa pandu rahā, pyai te hū. Kuja a'e mujekwa:

—Ko jete'har te ke ihē apandu pehē pe. Pehē ngi har petei' ihē ruwajan ta ke ihē rehe muhyk ta werur — aja Jesu.

²²Pe, jumu'eha ta ma'ā ma'ā a'eta juehe. Awa rehe har a'e pandu my, ame'ē ke a'eta ukwa ym te. ²³Jumu'eha ta ngi har amō wapyk uī. Jesu rake wapyk uī. Jesu ipy'a katu ehe ame'ē ke a'e. ²⁴Ame'ē pe ipo te'e Simā Petu pandu:

—Awa rehe har Jesu pandu my? Ame'ē ke eme'u ipe — aja Simā ipo te'e.

²⁵Pe, ame'ē jumu'eha oho we ixoty, Jesu koty. Pe, pandu ipe:

—Sawa'e! Awa rehe har nde erepandu my? — aja Jesu pe.

²⁶Jesu pandu:

—Ma'e rykwer pe mbeju ke ihē amururu ta. Ame'ē ke amō pe ihē ame'ē ta. Ehe har ihē apandu — aja ipe.

Pe, mbeju ke a'e pyhyk. Ma'e rykwer pe mururu. Pe, Jun pe a'e me'ē. A'e riki Simā Ikario ra'yr. (Aja ihē pe Jesu mujekwa. A'erehe Jesu rehe huwajan ta ke Jun riki muhyk ta werur, aja akwa. Ihē Juā.) ²⁷Pe, mbeju ke Jun pyhyk

rahā, pahar ipy'a rehe Satana ihī. (Ājā ramūi ke a'e.) Pe, Jesu pandu ipe, Jun pe:

—Ma'e ke nde erema'e ta, ame'ē ke pahar eme'e eho — aja ipe.

²⁸ A'ep wapyk uī ame'ē ta ukwa ym. Ma'erehe aja Jesu pandu my, ame'ē ke ukwa ym. ²⁹ Tamatarer usakiha ke Jun. A'erehe ngā mi'u matyriha rehe amō we ma'e ke jo'ok ta me'ē te'e, aja Jesu pandu ipe, aja amō amō jumu'eha ta ukwaha a'eta jupe naī. Amō ta kuja ukwaha a'eta jupe naī tī. Ima'e ym te ame'ē ta pe ma'e ke Jun me'ē me'ē, aja Jesu pandu ipe, aja ukwaha a'eta jupe naī tī. ³⁰ Mbeju ke Jun upa pyhyk rahā, a'e uhem oho. Pytun riki.

“Pepy'a katu pehē juehe pexo.” Ame'ē panduha pyahu ame'ē ke.

³¹ Jun uhem oho rahā, amō jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Apo ihē katuha ke Tupā mujekwa ta pehē pe. Tupā katuha ke ihē riki amujekwa ta tī. Ihē ma'eha namō amujekwa ta pehē pe. ³² Pe, Tupāma'e pyrātāha ke ihē amujekwa rahā, apo a'e atu ihēma'e pyrātāha ke mujekwa ta tī. ³³ Ihē ra'yr ta aja pehē. Pehendu katurahā! Pehē namō yman ym ta ihē axo apo 'y. Ihē ke pekekar ta pexo kŷ. Amukwehe jundéu awa ta pe kuja ihē apandu: “Ihē aho ame'ē pe peho ym ta” aja. Apo aja me'ē pehē pe ihē apandu ta tī.

³⁴ —Panduha pyahu ame'ē ke ihē apandu pehē pe apo. Kuja: “Pepy'a katu pehē juehe pexo.” Pehē rehe ihē apy'a katu. Aja pepy'a katu ta me'ē te'e pehē juehe pexo tī. ³⁵ Pepy'a katu pehē juehe pexo rahā, pehē riki ihēma'e jumu'eha ta ke, aja amō ta ukwa katu ta tī — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Petu te'e pandu ta, ame'ē ke Jesu mujekwa

(Matéu 26.31-35; Mak 14.27-31; Ruk 22.31-34)

³⁶ Simā Petu pandu:

—Sawa'e! My nde ereho ta my? — aja Jesu pe.

—Ihē aho ame'ē pe marā ka ym ihē raikwer rupi nde erehoha. Yman te rahā, ihē raikwer rupi nde ereho ta kŷ tī — aja Petu pe.

³⁷ Petu pandu ipe:

—Sawa'e! Ma'erehe nde raikwer rupi ihē aho ym ta my? Ihē amanō ta, aja rahā, nde ke amō ta jukwa ym ta — aja Jesu pe.

³⁸ —Nde eremanō ta my? Anī. Ko jete har apandu nde pe. Sapukái je'ē ym rahā we: “Jesu rehe har akwa ym ihē” aja ihē rehe har te'e nde erepandu ta. Mahapyr aja me'ē te'e nde erepandu ta — aja Petu pe Jesu pandu.

14

Ipái koty ohoha Jesu mujekwa

¹ Jesu pandu tī:

—Mā peja pepyai ym. Pejumupyai ym tī. Tupā rehe pejurujar katu. Aja rahā, ihē rehe pejurujar katu tī. ² Ihē pái renda pe mâte hū ok ta ke ihī. Aja ym rahā, ihē apandu ym ta tipe. Mâte hū ihī. A'ep upa katu te ihē amoī ta. Upa katu te ihī ta. ³ Pe, upa rahā, ihē ajywyr ta. Pe, ihē namō pehē ke ihē araho ta kŷ. Ihē axo ame'ē pe pexo katu ta kŷ tī. ⁴ Ihē aho ta, ame'ē pe pehoha pekwa katu pexo — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

⁵ Tome pandu:

—Sawa'e! My nde ereho ta my? Jande jakwa ym. A'erehe jahoha jakwa ym tī — aja ipe.

⁶ Jesu pandu:

—Ihē rehe amō jurujar katu rahā jō, a'ep oho ta. Ihē riki jete har te ke Tupā rehe har ihē amujekwa. Ihē riki awa ta ke ihē amuhā katu ta. Ihē rehe amō

jurujar ym rahā, ihē pái renda pe oho ym te ta awa. ⁷ Apo ihē rehe har pekwa katu. A'erehe ihē pái rehe har pekwa katu ta tī. Apo har kupe koty ehe har pekwa. Pesak ehe tī — aja jumu'eha ta pe.

⁸ Siri pandu ipe:

—Sawa'e! Nde pái keruhū jande pe emujesak! Aja rahā, a'ewan apo — aja ipe.

⁹ Jesu pandu:

—Siri! Yman riki pehē namō ihē axo. Ihē rehe har nde erekwa ym my rī? Ihē rehe amō usak rahā, ihē pái rehe usak tī, ame'ēja saka tī. A'erehe: “Nde pái keruhū jande pe emujesak” aja ym epandu. ¹⁰ Ihē pái namō ihē juehe katu ihē axo. Aja nde erejurujar katu my — aja Siri pe pandu.

Pe, jumu'eha ta pe a'e pandu tī:

—Pehē pe ihē apandu ame'ē ke ihē jeje apandu. Anī. Aja ym. Ihē namō ihē pái ixo. A'e riki ihē ama'ema'eha ke mujekwa. ¹¹ Ihē pái namō ihē juehe katu ihē axo. Ame'ē ke rehe mā peja pejurujar katu. Ame'ē ke rehe pejurujar ym rahā, marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e katu. (Ame'ē ke rehe pesak.) A'erehe mā peja ihē rehe pejurujar katu. ¹² Ko ihē apandu pehē pe. Ihē rehe amō jurujar katu rahā, ihē aja marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'e katu ta tī. Jete. Ihē pái koty ihē aho ta, a'erehe ihē 'ar koty te we marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'e katu ta tī. Ihē aho rahā, pyrātāha ke a'e muwyr ta, a'erehe ihē 'ar koty te we ma'e katu ame'ē ke amō ma'ema'e katu ta tī.

¹³ —Ihē aputar aja pepandu ame'ē ke ihē amuwyr ta pehē pe. Aja rahā, ihē páima'e pyrātāha ke ihē amujesak ta pehē pe. Ta'yr ke ihē. ¹⁴ Ihē aputar aja upa ihē pe pepandu rahā, ihē amuwyr ta pehē pe — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Tupā'ā ke ipái muwyr ta

¹⁵ A'e pandu tī:

—Ihē rehe pepy'a katu rahā, ihē je'ēha rehe pehendu katu ta. ¹⁶ Ihē pái pe ihē apandu ta. Pe, amō pehē namō ma'e ke ma'ema'e, ame'ē ke a'e muwyr ta pehē pe. ¹⁷ I'ā ke ame'ē. Jetehar te ke Tupā rehe har a'e mujekwa ta. Pehē namō aja te'eha a'e ixo ta. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pe a'e muwyr ym te ta. I'ā ke muwyr ym te ta. Tupā rehe har a'eta ukwa ym. A'erehe ame'ē ta pe muwyr ym te ta. Pehē anī. Tupā rehe har pekwa katu. Pehē namō a'e ixo. Pehē py'a rehe a'e ihī katu tī. A'erehe ehe har pekwa katu pexo.

¹⁸ —Pehē jeje pexo aja ihē amupyta ym ta pehē ke. Pehē koty ihē ajwyr ta. ¹⁹ Heta ym ukwer rahā, ihē rehe amō ta usak ym ta. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta usak ym te ta ihē rehe. Pehē anī. Ihē rehe pesak katu ta kŷ tī. Ihē ruhā te hū aja ihē axo, a'erehe pehē ruhā te hū aja pexo ta tī. ²⁰ Ihē akwera katu ahem rahā, ihē rehe pesak ta kŷ tī. Arahā ihē pái namō ihē juehe katu ihē axo, ame'ē ke pekwa katu ta. Ihē namō pehē juehe katu pehē pexo, ame'ē ke pekwa katu ta tī.

²¹ —Ihē je'ēha ke amō ukwa, pe, hendu katu ehe rahā, ame'ē riki ihē rehe ipy'a katu ame'ē ke. Ihē rehe amō ipy'a katu rahā, ame'ē rehe ihē pái ipy'a katu ta tī. Ihē aja tī. Apy'a katu ehe tī. Pe, ihē juehe har ihē amujekwa katu te we ta ipe rī — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

²² Pe, amō Jun pandu. [Jun Ikario ame'ē anī. Amō Jun.] Kuja pandu:

—Sawa'e! Jandē pe nde rehe har nde eremujekwa ta. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pe nde rehe har nde eremujekwa ym ta. Myja ame'ē my? — aja Jesu pe.

²³ A'e pandu:

—Ihē rehe amō ipy'a katu rahā, ihē je'ēha rehe hendu katu ta tī. Ihē pái ipy'a katu ta ehe tī. Ame'ē namō ihē pái pyta ta ixo tī. Ihē aja tī. Ipy'a rehe apyta ta tī. ²⁴ Ihē rehe amō ipy'a ym rahā, ihē je'ēha rehe hendu ym ta tī. A'erehe Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwa ym ihē rehe har. Ihē apandu ame'ē ke rehe jō pehendu. Anī. Ihē pái pandu ame'ē ke rehe pehendu tī. Ihē ke a'e muwyr.

²⁵ —Pehē namō ihē axo rahā, upa Tupā'ā rehe har ihē apandu pehē pe.

²⁶ A'e riki pehē namō ma'ema'e ame'ē ke a'e. Upa ma'e ke a'e mu'e ta pehē pe. Upa ihē apandu ame'ē ke a'e mujekwa ta pehē pe tī. Ma'e ke peharái rahā, ame'ē ke a'e mujekwa ta pehē pe. Ihē je'ēha rupi I'ā ke Tupā muwyr ta kŷ. A'e riki mu'e katu ta pehē ke.

²⁷ —Pehē py'a ke ihē amuhury katu ta. Pekiye ym ta. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta hury. Aja ym ihē amuhuryha. (I'ar koty te we ihē amuhury katuha.) Pejumpyai ym. (Pehē namō aja te'eha ihē axo ta.) A'erehe pekiye ym tī.

²⁸ “Ihē aho ta. Pe, pehē koty ihē ajywyr ta” aja ihē apandu ame'ē ke rehe rehe pehendu. Ihē 'ar koty te we ihē pái katuha. A'erehe ixoty ihē aho ta. A'erehe mā peja pehē rury katu pexo. Ihē rehe pepy'a katu rahā, pehē rury katu ta. ²⁹ Ame'ē rehe uhyk ym rahā we, ame'ē rehe har upa ihē apandu pehē pe. Pe, ame'ē rehe uhyk rahā, pejurujar katu ta ehe. ³⁰ Amō uwyr ixo. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē tama'e kapitā ke a'e. A'e uwyr ixo, a'erehe i'atu we pehē namō ihē apandu ym ta apo rī. Ihēma'e pyrātāha ke a'e muputu'u ym te ta. ³¹ Ihē pái rehe ihē apy'a katu, aja kome'ē wyw keruhū pe har ta ukwa ta me'ē te'e. A'erehe upa a'e pandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu. Jaho. Sengi jahorahā — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

15

Juehe har Jesu pandu

¹ Jesu pandu:

—Ma'eywa'y aja ihē. Ame'ē ma'eywa'y usakiha aja ihē pái. ² Amō amō hymbo rehe i'a ym. Amō amō hymbo rehe i'a katu. Pe, i'a ym ame'ē ke usakiha mondok. Pe, i'a katu, ame'ē ngi hākājuk aja upa ma'e jaxer ame'ē ke mondok. Upa mukatu. Aja rahā, i'a katu te ta. Aja ihē kotyhar ta tī. Amō amō tama'e ixoha katu ym. Ame'ē ta ke ihē pái mupyrara ta. (Mondok ame'ēja saka ta.) Amō amō tama'e ixoha katu riki. Ame'ē ta ixoha ke ihē pái mukatu ta tī. Aja rahā, i'ar koty te we ixo katuha. (Aja rahā i'ar koty te we ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e ta.) ³ Ihē apandu ame'ē ke rehe pejurujar katu. A'erehe pehē py'a ihē pái juhyk. ⁴ Ma'eywa'y rehe hymbo pyta katu rahā, i'a katu ta. Aja ihē namō pehē juehe katu pexo rahā, pexoha katu ta. (Aja rahā i'ar koty te we ma'e katu ame'ē ke pema'ema'e ta.) A'erehe mā peja ihē namō pehē juehe katu pexo.

⁵ —Ihē riki ma'eywa'y aja saka. Pehē riki ma'eywa rymbo aja saka. Ma'eywa rymbo i'y rehe pyta rahā, i'a katu ta. Aja ym rahā, marā ka ym i'aha. Aja pehē tī. Ihē namō pehē juehe katu pexo rahā, pexoha katu aja pexo. (Aja rahā, i'ar koty te we ma'e katu ame'ē ke pema'ema'e katu ta.) Aja ym rahā, marā ka ym pexo katuha. ⁶ Ma'eywa'y rehe hymbo katu ym rahā, usakiha ombor ta. Pe, ame'ē ke xirik ta ohō. Ame'ē ke usakiha matyr ta. Pe, hapy ta. Upa ukwái ta. Aja pehē tī. Ihē namō pehē juehe katu aja ym pexo rahā, ihē pái mupyrara ta. ⁷ Ihē namō pehē juehe katu pexo rahā, peputar ame'ē ke pepandu katu ihē pái pe. Aja rahā, ame'ē ke pehē pe a'e muwyr ta. Ihē apandu ame'ē ke rehe pehendu katu rahā, aja ta tī. Muwyr ta pehē pe tī. ⁸ Kuja ihē pái katuha ke pemujesak ta. Pexoha katu rahā, ame'ē ke pemujesak ta. Aja rahā, ihēma'e jumu'eha ta ke pehē, aja pemujekwa katu ta

tī. ⁹ Ihē rehe ihē pái ipy'a katu. Aja pehē rehe ihē apy'a katu tī. A'erehe mā peja ihē namō pehē juehe katu pexo. Aja rahā tapijar te'e we pehē rehe ihē apy'a katu. ¹⁰ Ihē pái pandu ame'ē ke rehe ihē ahendu katu. A'erehe tapijar te'e we ihē rehe a'e ipy'a katu. A'erehe ihē apandu ame'ē ke rehe pehendu katu rahā, tapijar te'e we pehē rehe ihē apy'a katu ta tī.

¹¹ —Upa aja me'ē pehē pe ihē apandu. Aja rahā, ihē rury katuha aja pehē tī. Pehē rury katu te ta tī. ¹² Pesarahā! Pehē pe ihē apandu. Pehē rehe ihē apy'a katu. Aja mā peja pepy'a katu pehē juehe tī. ¹³ Ehe katu ame'ē ta rehe amō ipy'a katu te rahā, a'e manō ta my. Aja rahā, ehe katu ame'ē ta manō ym ta my. Amō rahā, i'ar koty te we ipy'a katuha mujesak. Aja ipy'a katuha rehe amōma'e uhyk ym. ¹⁴ Pehē riki ihē rehe katu ame'ē ta ke. Ihē apandu ame'ē ke rehe pehendu katu rahā, ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē. A'erehe ihē amanō ta. Aja rahā, mupyraraha renda pe peho ym te ta. Aja pehē rehe ihē apy'a katu te, aja amujekwa ta.

¹⁵ —Ijar ma'eha ke te'e paraky ame'ē ukwa ym. Pehē anī. Pekwa katu ihē ama'ema'eha. Ihē pái pandu ame'ē ke rehe ihē ahendu. Ame'ē ke upa katu te pehē pe ihē apandu. A'erehe upa pekwa katu. A'erehe: “Ihēma'e parakya ta” aja ym pehē pe ihē apandu apo 'y. Anī. Upa pekwa katu, a'erehe: “Ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē” aja pehē pe ihē apandu ta apo 'y. ¹⁶ Ihē ke pehē pejo'ok. Anī. Aja ym. Pehē ke ihē riki ajo'ok. Pe, ihē apandu: “Mā peja katu pexo. Ma'e katu ame'ē ke pema'ema'e. Ame'ē ke ngā harái ym ta” aja.

—Pe, ihē je'ēha rupi ihē pái pe ma'e ke pepandu rahā, ame'ē ke a'e muwyr katu ta pehē pe. ¹⁷ Pe, kuja pehē pe ihē apandu: “Mā peja pepy'a katu pehē juehe pexo” — aja Jesu pandu.

Jesu koty har ta rehe amō ta ahy te'e usak

¹⁸ Jesu pandu tī:

—Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ixo. Pehē rehe ame'ē ta ahy te'e usak rahā, kuja pekwa pekwa pexo. Ihē rehe ame'ē ta ahy te'e usak py. ¹⁹ Pehē riki ame'ē ta kotyhar ta rahā, pehē rehe ame'ē ta ipy'a katu ta tipe tī. Ame'ē ta ngi har pehē ke ihē ajo'ok. A'erehe ame'ē ta kotyhar ta aja ym pehē apo 'y. A'erehe pehē rehe ame'ē ta ahy te'e usak. ²⁰ Amukwehe ihē apandu ame'ē ke pekwa pekwa pexo. Kuja: “Miasu riki ijar 'ar koty te we katuha aja ym” aja ihē apandu. Ihē riki pehē jar ke. A'erehe ihē ke amō ta mupyrara rahā, miasu ta ke mupyrara ta tī. Aja rahā, pehē ke ame'ē ta mupyrara ta tī. Ihē apandu ame'ē ke rehe ame'ē ta hendu katu rahā, pepandu ame'ē ke rehe ame'ē ta hendu katu ta tipe tī. ²¹ Ihē kotyhar ta ke pehē. A'erehe pehē ke amō ta mupyrara ta tī. Pehē rehe hendu ym ta tī. Ihē ke muwyr ame'ē rehe har ame'ē ta ukwa ym, a'erehe pehē ke mupyrara ta. ²² Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Pe, ihē ajur ym rahā, ihē amu'e ym rahā, ame'ē ta ke Tupā mupyrara ym ta tipe. Anī. Ihē ajur riki. Amu'e tī. A'erehe: “Jande jakwa ym ha rupi ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e” aja marā ka ym ame'ē ta panduha apo 'y. ²³ Ihē rehe amō ahy te'e usak rahā, ihē pái rehe aja tī. Ahy te'e usak ta tī. ²⁴ Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ka'u te'eha ke ma'ema'e. A'erehe ame'ē ta pe Tupā pandu: “A'e tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e” aja. Ame'ē ta ruwa koty marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e tipe. Ame'ē ke rehe usak tipe. Anī. Ihē rehe ahy te'e usak. Aja ihē ama'ema'e ym rahā, ame'ē ta ke Tupā mupyrara ym ta tipe. Anī. Usak riki. Pe, ihē rehe ame'ē ta ahy te'e usak. Ihē pái rehe aja tī. Ahy te'e usak tī. A'erehe ihē pái mupyrara ta. ²⁵ Aja Tupā je'ēha ke amō mupinim. Aja me'ē uhyk. Kuja: “Ihē rehe amō ta ahy te'e usak.”

26 —Pehē namō ma'e ke ma'ema'e, ame'ē uwyr ta. Tupā'ā ke a'e. Ihē pái ngi uwyr ta. Jetehar te ke a'e mu'e ta pehē ke. Ihē pái ngi a'e ke ihē amuwyr ta. Ihē rehe har a'e mujekwa ta. 27 Pehē aja tí. Ngā ke amu'e py rahā har ihē namō pexo. A'erehe ihē rehe har pepandu pandu ta ngā pe tí — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

16

¹ A'e pandu tí:

—Upa aja me'ē ihē apandu pehē pe. Aja rahā, ihē rehe pejurujar katuha ke pehijar ym ta. ² Pe, jundéu awa tama'e kapitā ta pandu ta: “Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pejy'ar ym te ta apo 'y” aja. Aja pehē ke a'eta muhem ta ingi. Pe, pehē ke amō ta jukwa ta. Ame'ē angaha ke rehe uhyk ta tí. Pehē ke amō ta jukwa rahā, Tupā putar ame'ē ke ame'ē ta ma'ema'e, aja ame'ē ta ukwa a'eta jupe naī. ³ Aja me'ē pehē pe a'eta ma'ema'e ta tí. Ihē rehe har aja a'eta ukwa ym. Ihē pái rehe har aja tí. Ukwa ym tí. A'erehe aja me'ē pehē pe a'eta ma'ema'e ta tí. ⁴ Pepyraraha rehe har ihē apandu. Aja rahā, ame'ē angaha ke rehe uhyk rahā, ihē apandu ame'ē ke pekwa pekwa ta pexo. Peta kŷ. Aja rahā tapijar te'e we ihē rehe pejurujar katu rī — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Tupā'ā rehe har Jesu pandu we rī

A'e pandu tí:

—Pehē ke ihē amu'e py rahā, pehē pepyraraha rehe har ihē apandu ym. Pehē namō ihē axo, a'erehe ame'ē rehe har ihē apandu ym. ⁵ Apo anī. Apo ihē aho ta. Ihē ke muwyr. Ixoty ihē aho ta kŷ. “Mŷ nde ereho ta my?” aja ihē pe pehē ngi har pandu ym ta awa. Pekwa katu, a'erehe pandu ym ta awa. ⁶ Ihē aho ta, ame'ē rehe har apandu. A'erehe pepyai te hū. ⁷ Pesarahā! Ihē aho rahā, pehē pe katu tiki. Ihē aho ym rahā, pehē namō ma'e ke ma'ema'e, ame'ē uwyr ym ta pehē rehe. Tupā'ā ke a'e. Pe, ihē aho rahā, pehē pe a'e ke ihē amondo ta. ⁸ Pe, a'e uwyr rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pe ma'e ke a'e mujekwa ta. Kuja mujekwa ta. “Ma'e riki ka'u te'eha ma'ema'eha my? Ame'ē ke jande jakwa katu” aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pandu. Anī. Ukwaha jupe naī, aja Tupā'ā mujekwa ta. Ma'e aka'u te'eha ama'eha ke nixóí te ihē pe, aja mujekwa ta tí. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'ema'e. Ame'ē ta pe Tupā pandu ta: “Mupyraraha renda pe peho ta kŷ” aja. Ame'ē ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pe Tupā'ā mujekwa ta tí. ⁹ Ihē rehe Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta jurujar tar ym. Pandu tí: “Japutar ym a'e ke” aja. A'erehe kuja Tupā'ā mujekwa ta. “Ma'e riki ka'u te'eha ma'ema'eha my? Ame'ē ke jakwa katu” aja ame'ē ta pandu. Anī. Ukwaha jupe naī, aja Tupā'ā mujekwa ta. ¹⁰ Ihē pái koty ihē aho ta. A'erehe ma'e aka'u te'eha ama'eha ke nixóí te ihē pe, aja a'e mujekwa ta tí. Ihē pái koty ihē aho ta. Pe, ihē rehe pesak ym ta tí. ¹¹ Tupā rehe ipy'a ym ame'ē tama'e kapitā ixo. Tupā upa pandu: “Nde katu ym. Nde ke amupyrara hū ta kŷ” aja. A'erehe Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ke a'e mupyrara hū ta tí. Aja me'ē Tupā'ā mujekwa ta tí.

¹² —Amō we pehē pe ihē apandu tar katu tipe. Pekwa ym we ta rī. ¹³ Pe, Tupā'ā uwyr rahā, upa jetehar te ke pehē pe a'e mu'e ta. Jetehar te mu'eha ke a'e. A'e je'eha ke a'e pandu ta my? Anī. Aja ym. A'e hendu ame'ē ke pehē pe a'e mu'e ta. Tupā ngi hendu ame'ē ke mu'e ta. Pe, ma'e ke uhyk ym we rī. (ŷman rahā, ma'e ke uhyk ta.) Ame'ē ke a'e mujekwa ta pehē pe tí. ¹⁴ Katu ihē rehe har a'e pandu ta. Ihē apandu tar katu ma'e ke, ame'ē ke a'e riki mujekwa ta pehē pe. ¹⁵ Upa ihē pái pandu ame'ē ke ihē apandu tí. A'erehe aja ihē apandu pehē pe. Ihē apandu ame'ē ke I'ā mujekwa ta pehē pe tí, aja ihē apandu — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

Pyaiha ke huryha wan ta uwak

¹⁶ A'e pandu tī:

—I'i atu rahā, ihē rehe pesak ym ta. Pe, amō we mi rahā, ihē rehe pesak ta kŷ tī — aja jumu'eha ta pe.

¹⁷ Pe, amō ta jupandu pandu a'eta jupe:

—Mā! A'e pandu: "I'i atu rahā, ihē rehe pesak ym ta. Pe, amō we mi rahā, ihē rehe pesak ta kŷ tī" aja jande pe. Myja me'ē ame'ē my? A'e pandu tī: "Ihē pái koty ihē aho ta, a'erehe ihē rehe pesak ym ta" aja. Myja me'ē ame'ē my tī? (Mā! Jakwa ym.) ¹⁸ "Amō we mi" aja a'e pandu. Myja me'ē ame'ē my? A'e panduha jakwa ym — aja jumu'eha ta pandu a'eta jupe.

¹⁹ Ame'ē rehe har jumu'eha ta pandu tar katu ipe, aja Jesu ukwa katu. A'erehe a'e pandu:

—Ihē apandu pehē pe. "I'i atu rahā, ihē rehe pesak ym ta. Pe, amō we mi rahā ihē rehe pesak ta kŷ tī" aja pehē pe. Ame'ē rehe har pepandu pandu pehē jupe my? ²⁰ Ko ihē apandu pehē pe. Ihē ke amō ta jukwa rahā, pejixi'u hū ta. Pe, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta hury katu ta. Pehē anī. Pehē pepyai tipe. A'engi pehē rury katu ta tī. Ihē rehe pesak rahā, pehē rury katu ta tī.

²¹ —Kūjā imembyr u'ar tate rahā, ahy ta. U'ar rahā, a'e hury katu. Imembyr ra'yr u'ar, a'erehe hury katu. A'erehe ahyha upa harái. ²² Aja ta pehē tī. Ihē ke amō ta jukwa ta. A'erehe pepyai hū apo. A'engi pehē rehe ihē asak ta tī. Ihē akwera katu ahem rahā, asak ta pehē rehe tī. (Ihē rehe pesak katu ta tī.) Aja rahā, pehē rury katu te ta tī. Ame'ē ke pehē ngi mukanim ym te ta awa.

²³ —Ihē pái koty ihē ajywyr rahā, ma'e ke ihē pe pepandu ym ta. Anī. Ihē pái pe pepandu ta. Ko ihē apandu pehē pe. Ihē je'ēha rupi ma'e ke ihē pái pe pepandu rahā, upa pehē pe a'e muwyr ta kŷ. ²⁴ Ihē je'ēha rupi ma'e ke pepandu ym we rī. Apo mā peja pepandu katu inamō 'y. Aja rahā, pehē pe a'e muwyr katu ta kŷ. Aja rahā, pehē rury katu te ta — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Kome'ē wyw keruhū pe har tama'e kapitāma'e pyrātāha ke

Jesu muputu'u

²⁵ A'e pandu tī:

—Ma'e ke pehē pe ihē apandu. Ihē aho, myja me'ē ame'ē my, ame'ē ke ihē apandu. Pekwa katu we. Amō we mi rahā, aja me'ē ihē apandu ym ta. Ame'ē angaha rehe uhyk ta. Arahā, ihē pái rehe har ihē amujekwa katu te ta. Pekwa katu te ta. ²⁶⁻²⁸ Ihē pái ngi ihē ajur. Kome'ē wyw keruhū pe ihē ajur. Apo kome'ē wyw keruhū ke ihē ahijar ta aho. Ihē pái koty ihē aho ta. Ame'ē angaha ke rehe uhyk rahā, ihē je'ēha rupi ma'e ke pepandu ta ipe, ihē pái pe. Arahā pehē rehe har ihē apandu ym ta ipe. Pehē atu pepandu ta ipe. A'e atu pehē rehe ipy'a katu. Ihē rehe pehē pepy'a katu, a'erehe pehē rehe a'e ipy'a katu tī. Tupā ngi ihē ajur, ame'ē ke pekwa katu, a'erehe pehē rehe a'e ipy'a katu tī — aja jumu'eha ta pe pandu.

²⁹ Pe, jumu'eha ta pandu ipe:

—Jete! Nde ereho ta. Myja me'ē ame'ē ke my, ame'ē ke nde eremujekwa katu te jande pe apo. Jakwa katu te apo 'y. A'erehe myja me'ē ma'e ke my, aja nde erepandu ym ta me'ē te'e apo. ³⁰ Upa katu te nde erekwa katu, aja jakwa katu apo 'y. Jande japandu ym rahā, japandu tar katu ame'ē ke nde erekwa katu. A'erehe nde pe amō pandu ym ta me'ē te'e. A'erehe Tupā ngi nde erejur, ame'ē ke jakwa katu — aja jumu'eha ta ipe.

³¹ Pe, Jesu pandu:

—Apo ihē rehe pejurujar katu. ³² Pehendu katurahā! Ma'e angaha ke rehe uhyk ta. Jete! Uhyk apo 'y. Kuja. Ihē ke upa pehijar ta peho. Pehēma'e ke rehe

pesak te'e ta peho. Ihê jeje ihê axo ta my? Anî. Jeje te anî. Ihê namō ihê pái ixo, a'erehe ihê jeje te ihê axo ym te ta. ³³Upa aja me'ê ihê apandu pehê pe. Aja rahã, ihê namō pehê juehe katu pexo rahã, pehê rury katu ta. Pekiye ym ta. Tupã rehe ipy'a ym ame'ê ta mupyrara ta pehê ke. Anî. Pekiye ym. Tupã rehe ipy'a ym ame'ê tama'e kapitã ixo. Satana a'e. (Ãjã ramũi ke a'e tî.) Ima'e pyratãha ke upa ihê amuputu'u — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

17

Juehe har Tupã namō Jesu pandu

¹ Aja me'ê Jesu upa pandu rahã, ywa rehe a'e ma'ã. Ipái namō pandu pandu. Kuja:

—Papa! Ma'e angaha ke rehe uhyk apo 'y. Kuja. Ihêma'e pyratãha ke emujekwa ngã pe. Aja rahã, nema'e pyratãha ke ihê amujekwa ta ngã pe tî. Nde ra'yr ke ihê. ²Upa awa tama'e kapitã keruhũ ke ihê tî. Aja ihê ke nde eremu'am. Pe, ihê pe ngã ke nde eremuhyk katu. (A'erehe ame'ê ta ihê rehe jurujar katu.) Ame'ê ta ke ihê amuhã katu ta. ³Kuja ame'ê ta riki uhã te hũ ame'ê ta ke. Nde rehe har ukwa katu ame'ê ta uhã te hũ ame'ê ta ke. Ne jō riki Tupã te. Ihê rehe har ukwa ame'ê ta aja tî. Uhã te hũ ame'ê ta ke a'eta tî. Ihê ke nde eremuwyr. ⁴Kome'ê ywy keruhũ pe har ta pe nema'e pyratãha ke ihê amujekwa. Ihê parakyha ihê pe nde ereme'ê, ame'ê ke ihê amumba. Nde rehe har ihê amujekwa. Ame'ê riki ihêma'e parakyha ke. ⁵Papa! Kome'ê ywy keruhũ nixói te rahã, ne namō ihê axo. Arahã ihêma'e pyratãha ke nde eremujesak katu. Aja apo nde ruwa koty ihêma'e pyratãha ke emujesak tî — aja ipái namō Jesu pandu.

Ixotyhar ta rehe har Tupã namō Jesu pandu

⁶ A'e pandu tî:

—Kome'ê ywy keruhũ pe har ta ngi har amō ta ixo. Ame'ê ta ke ihê pe nde eremuhyk katu. (A'erehe ame'ê ta ihê rehe jurujar katu.) A'erehe ame'ê ta ihê kotyhar ta ke apo 'y. Ame'ê ta pe nde rehe har ihê amujekwa katu. Nde kotyhar ta ke ame'ê ta tî. Apo ihê kotyhar ta ke tî. Ame'ê ta ke ihê koty nde eremuwyr. Ne je'êha rehe ame'ê ta hendu katu. ⁷Kuja ame'ê ta ukwa katu. Upa ihê apandu ame'ê ke ihê pe nde eremuwyr. Ihêma'e pyratãha aja tî. Nde eremuwyr tî. Aja ame'ê ta ukwa katu tî. ⁸Ihê pe nde erepandu ame'ê ke ame'ê ta pe ihê apandu tî. Ame'ê ta hendu katu ehe. Nengi ihê ajur. Jetehar te ke ame'ê. Aja ame'ê ta ukwa katu tî. Ihê ke nde eremuwyr. Ame'ê rehe ame'ê ta jurujar katu tî.

⁹—Nde rehe ipy'a ym ame'ê ta rehe har nde pe ihê apandu ym. Ihê rehe nde eremuwyr katu. (A'erehe ame'ê ta ihê rehe jurujar katu.) Ame'ê ta nde kotyhar ta ke apo 'y. Ame'ê ta rehe har ne namō ihê apandu pandu. ¹⁰Upa ihê kotyhar ta riki nema'e tî. Pe, upa nde kotyhar ta riki ihêma'e tî. Pe, ihêma'e pyratãha ke ame'ê ta mujesak katu ta ngã pe. ¹¹Apo nde erexo ame'ê pe ihê aho ta tî. Kome'ê ywy keruhũ pe ihê nixói ta. Ihê kotyhar ta anî. Pyta we ta se.

—Papa! Katu te ame'ê ke nde! Nema'e pyratãha namō ame'ê ta rehe esak katu. Aja rahã, jande aja peteihar aja johu ngã ixo ta tî. Nema'e pyratãha ke ihê pe nde eremuwyr tî. ¹²Ame'ê ta namō ihê axo rahã, ne je'êha rupi ihê asak katu ngã rehe. Ame'ê ta ke ihê pe nde ereme'ê, ame'êja saka. Ihê asak katu ngã rehe, a'erehe ihê rehe ame'ê ta tapijar te'e we jurujar katu te we rî. Petejō ihê ke hijar. Mupyraraha renda pe oho ta ame'ê ke a'e. (Jun a'e.) Ihê ngi a'e oho, a'erehe yman Tupã je'êha rehe ehe har amō mupinim, aja uhyk apo 'y. Ihê ke a'e hijar, aja uhyk apo 'y.

13 —Apo nde erexo ame'ē pe ihē aho ta kŷ. Se ihē axo rahā, ame'ē ta rehe har upa ihē apandu ne namō. Aja rahā, ihē rury katuha aja a'eta hury katu te ta tī. 14 Nde erepandu ame'ē ke ame'ē ta pe ihē apandu tī. Ihē aja ame'ē ta riki nde rehe ipy'a ym ame'ē ta aja ym. A'erehe nde rehe ipy'a ym ame'ē ta ahy te'e usakngā ehe, nde kotyhar ta rehe. 15 Kome'ē ywy keruhū ngi nde kotyhar ta ke eraho. Anī. Aja ym ihē apandu ta. Kuja ihē apandu nde pe. Jaxer ai te ame'ē ta ixo. Ame'ē tama'e pyrātāha ke emuputu'u ame'ē ta ngi. Aja rahā, ame'ē ta rehe nde kotyhar ta hendu ym ta. 16 Nde rehe ipy'a ym ame'ē ta kome'ē ywy keruhū pe ixo. Ame'ē ta aja ym ihē tī. Ihē aja nde kotyhar ta tī. Ame'ē ta nde rehe ipy'a ym ame'ē ta aja ym tī. 17 Nde je'ēha riki jetehtar te ke. Nde kotyhar ta hendu katu ehe. A'erehe nde ereputar ame'ē ke aja nde erema'ema'e katu. Aja rahā, nde ereputar ame'ē ke ame'ē ta ma'ema'e katu ta tī. 18 Kome'ē ywy keruhū pe ihē ke nde eremuwyr. Ne je'ēha ke ihē apandu ajur. Aja ame'ē ta ke ihē amondo axo tī. Kome'ē ywy keruhū pe har ta pe ne je'ēha ke ame'ē ta pandu ta oho. 19 Ame'ē ta rehe ihē apy'a katu. A'erehe nde ereputar ame'ē ke ihē ama'ema'e katu. Aja rahā, ame'ē ta nde ereputar ame'ē ke ma'ema'e katu ta tī — aja ipái namō Jesu pandu.

Amō jurujar katu, ame'ē ta rehe har Tupā namō Jesu pandu pandu
(A'e pandu tī:)

20 —Ihē kotyhar ta rehe har ne namō ihē apandu. Ame'ē ta rehe har jō ym. Ko ne je'ēha ke ame'ē ta pandu rahā, amō ta hendu katu ta. Ame'ē ta ihē rehe jurujar katu ta tī. Ame'ē ta rehe har ne namō ihē apandu axo apo 'y.

21 —Papa! Mā peja peteihar aja a'eta ixo katu, aja nde pe ihē apandu. Ne namō ihē juehe katu ihē axo. Pe, ihē namō nde juehe katu nde erexo tī. Aja mā peja jande namō a'eta juehe katu a'eta ixo ta tī. Mā peja peteihar aja a'eta ixo katu ta. Aja rahā, ihē ke nde eremuwyr ame'ē ke rehe kome'ē ywy keruhū pe har ta jurujar katu ta tī. Nde riki ihē ke eremuwyr ame'ē ke nde. 22 Nema'e pyrātāha ke ihē pe nde eremuwyr. Ame'ē ke ihē amondo ta tī, ame'ē ta pe. Aja rahā, peteihar aja a'eta ixo ta tī. Jande aja peteihar aja a'eta ixo ta tī. 23 A'eta namō ihē juehe katu ihē axo. Ihē namō nde juehe katu nde erexo. Pe, peteihar aja a'eta ixo katu ta tī. Aja rahā ihē ke nde eremuwyr, aja kome'ē ywy keruhū pe har ta ukwa katu ta. Nde kotyhar ta rehe nde erepy'a katu, aja ame'ē ta ukwa katu ta tī. Ihē rehe nde erepy'a katu aja ame'ē ta ukwa katu ta tī, kome'ē ywy keruhū pe har ta ukwa katu ta tī.

24 —Papa! Nde kotyhar ta ke ihē pe nde eremuwyr. Ihē axo ame'ē pe ame'ē ta ixo ta tī. Ame'ē ke ihē aputar. Pe, ihē namō a'eta ixo rahā, ihēma'e pyrātāha rehe a'eta usak ta. Kome'ē ywy keruhū nixói rahā, ihē rehe nde erepy'a katu. A'erehe nema'e pyrātāha ke ihē pe nde eremuwyr.

25 —Papa! Katu te ame'ē ke nde! Nde rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwa ym nde rehe har. Ihē anī. Ihē akwa katu nde rehe har. Pe, ihē ke nde eremuwyr, aja ihē namō ixo ame'ē ta ukwa katu. 26 Ame'ē ta pe nde rehe har ihē amujekwa. Tapijar te'e we ihē amujekwa katu. Aja rahā, a'eta ipy'a katu ta a'eta juehe ixo. Ihē rehe nde erepy'a katu, aja a'eta ipy'a katu ta a'eta juehe ixo tī. Pe, a'eta namō ihē juehe katu ihē axo — aja ipái pe Jesu pandu.

18

Jesu ke sonda ta pyhyk

(Matéu 26.47-56; Mak 14.43-50; Ruk 22.47-53)

¹Tupā namō upa pandu rahā, hākā ra'yr ruwái koty Jesu oho. Jumu'eha ta namō oho. Hākā ra'yr rer Senō. Hākā ra'yr ruwái koty ita kurar ihī. Ame'ē pe a'eta ixo oho. ²Ame'ē renda ke Jun ukwa katu tī. Amō amō rahā, a'ep

jumu'eha ta namō Jesu ohoho, a'erehe ame'ē renda ke Jun ukwa katu. Jun riki huwajan ta ke Jesu rehe muhyk ta werur. ³ Pe, ame'ē renda pe Jun oho tī. Heta homa awa tama'e sonda ta ke a'e raho. Amō harōha ta ke a'e raho tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū harōha ta ke. Ame'ē ta ke pa'ihu ta mondo. Parise ta mondo tī. Johu Jun namō oho rahā, kyse puku namō oho. Kandéi namō oho tī. Araparín namō oho tī.

⁴ Upa ma'e ke ixo ta, ame'ē ke Jesu ukwa katu. A'erehe ngā koty a'e oho. Pe, pandu:

—Awa ke pekekar pexo my? — aja Jesu.

⁵ —Jesu ke jakekar jaxo. Nasare ok ta pe har ke a'e — aja amō ta pandu ipe. —Ko ihē a'am — aja Jesu ngā pe.

Sonda ta namō Jun ixo. A'e riki Jesu rehe har mujekwa ngā pe. ⁶ “Ko ihē a'am” aja Jesu pandu rahā, sonda ta xupe koty jywyr. Pe, ywy rehe u'ar ukwap. ⁷ Amō we Jesu pandu:

—Awa ke pekekar pexo my? — aja ngā pe.

—Jesu ke jakekar jaxo. Nasare ok ta pe har ke a'e — aja ipe tī.

⁸ —Ihē te ko aja upa ihē apandu pehē pe. Ihē ke jō pekekar pexo rahā, mā peja ihē namō ixo ame'ē ta oho te'e — aja ngā pe Jesu pandu.

⁹ [Aja me'ē a'e pandu rahā, i'i we a'e pandu ame'ē ke rehe uhyk apo 'y. Kuja: “Papa! Upa ihē pe nde ereme'ē. Ame'ē ta ngi har kanim ym amō.” Ame'ē panduha rehe uhyk.] ¹⁰ Pe, Simā Petu kyse puku ke muhem. Ixu'a ngi muhem. Pe, amō sawa'e nambi ke a'e mopok ingi. Pa'i keruhūma'e miasu nambi ke mopok ingi. Her Mauko. Ijywa katu kotyhar inambi ke mopok.

¹¹ Petu pe Jesu pandu:

—Anī. Henda pe kyse puku emuxe katu emondo, ipirer pe. Pyraraha ihē pe ihē pái muwyr. Ame'ē ke ihē py'ahu te'e ahendu katu ta. Ame'ē ke nde erekwa ta me'ē te'e — aja ipe.

Pa'i keruhū ruwa koty Jesu ixo

¹² Pe, Jesu ke homa awa tama'e sonda ta pyhyk. Sonda tama'e kapitā ta aja tī. Pyhyk tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rukwen harōha ta aja tī. Pyhyk tī. Pe, Jesu po apyr rupi a'eta pukwar. Tupaham pe pukwar. ¹³ Pe, a'e ke Kái tutyr pe a'eta raho py. Her Ana. Ame'ē warahy 'ar rahā, Kái riki jundéu awa tama'e pa'i keruhū. ¹⁴ A'e riki jundéu awa tama'e kapitā ta pe pandu kwe. Kuja pandu:

—Peteī sawa'e manō ta me'ē te'e. Aja rahā, jande ke homa awa tama'e sonda ta jukwa ym ta — aja Kái pandu kwe.

Petu te'e pandu

(*Matéu 26.57-58; Matéu 26.69-70; Mak 14.53-54; Mak 14.66-68; Ruk 22.54-57*)

¹⁵⁻¹⁶ Jesu raikwer rupi Simā Petu oho. Amō jumu'eha oho tī. Ihē riki ame'ē. Ihē Juā. Ihē ke pa'i keruhū ukwa katu. A'erehe pa'i keruhū rok kurar pe Jesu ke amō ta raho rahā, ihē aho tī. Petu soroka pe pyta. Kurar rukwen rake pyta. A'erehe kūjā harōha pe ihē apandu:

—Petu ke emuxe katu — aja kūjā pe.

—Ere — aja kūjā.

Pe, Petu ixo tī. ¹⁷ Hukwen rake kūjā ixo. A'e pandu Petu pe:

—Nde riki peme'ē sawa'e namō nde erejumu'e ixo ame'ē ke nde — aja ipe.

—Anī. Aja ym ihē — aja kūjā pe Petu te'e pandu.

¹⁸ Rysā te riki. A'erehe miasu ta tata ke hany. Harōha ta aja tī. Hapy tī. Ame'ē rake rupi a'eta jumaku uī. Pe, a'eta koty Petu oho tī. Pe, jumaku uī a'e tī.

*Jesu namō pa'i keruhū pandu**(Matéu 26.59-66; Mak 14.55-64; Ruk 22.66-71)*

¹⁹ Pe, Jesu pe jundéu awa tama'e pa'i keruhū pandu. Her Ana. Kuja pandu: —Myja hetaha ne namō ixo ame'ē ta my? Myja nde eremu'e mu'e my? — aja ipe.

(Ame'ē ke Ana ukwa rahā, homa awa tama'e kapitā pe pandu ta oho tī. Pe, ame'ē ukwaha rupi Jesu ke jukwa ta. A'erehe aja pandu.)

²⁰ Jesu pandu:

—Hetaha pyter pe aja te'eha ihē apandu pandu. Ihē amu'e rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ihē amu'emu'e tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē amu'emu'e tī. A'ep jundéu awa ta jy'ar tī. Hetaha pyter pe jō ihē amu'emu'e. ²¹ Aja rahā, ma'erehe ihē pe nde erepandu my? Ihē apandu ame'ē ke rehe amō ta hendu. Ame'ē ta pe eme'u katu. Ihē apandu ame'ē ke a'eta ukwa katu. A'erehe ame'ē ta pe epandurahā! Ame'ē ta pandu ta nde pe — aja pa'i keruhū pe Jesu pandu.

²² Aja me'ē Jesu pandu ame'ē ke rehe harōha hendu rahā, a'e pandu:

—Mā! Aja me'ē pa'i keruhū pe nde erepandu ym ta me'ē te'e. Katu ym — aja Jesu pe nāi.

Pe, Jesu ruwa ke harōha nupā. (Pa'i keruhū pe katu ym pandu aja ukwaha nāi, a'erehe nupā.) ²³ Jesu pandu:

—Ihē apanduha ihē ajawy rahā, ame'ē ke emujekwa ngā pe. Anī rahā, jetehtar te ke ihē apandu rahā, ihē ke nde erenupā rahā, katu ym — aja harōha pe a'e pandu.

²⁴ A'engi Jesu ke Ana mondo. Pukwar aja mondo. Kái koty mondo. A'e riki jundéu awa tama'e pa'i keruhū tī.

*Te'e Petu pandu tī**(Matéu 26.71-75; Mak 14.69-72; Ruk 22.58-62)*

²⁵ A'ep Petu jumaku uī rī. Pe, amō ta pandu ipe:

—Peme'ē sawa'e namō nde erejumu'e erexo ame'ē ke nde my? — aja ipe.

Petu te'e pandu:

—Anī. Aja ym ihē — aja ngā pe.

²⁶ Pa'i keruhūma'e miasu nambi ke Petu mopok. Ame'ē ianam a'ep ixo tī. Pa'i keruhūma'e miasu a'e tī. Petu pe a'e pandu:

—Ita kurar pe Jesu namō nde erexo. A'erehe nde rehe ihē asak a'ep tī — aja ipe.

²⁷ Pe, Petu te'e pandu tī:

—Anī — aja.

Pe, pahar sapukái je'ē.

*Pirat ruwa koty Jesu pu'am oho u'am**(Matéu 27.1-2; Matéu 27.11-14; Mak 15.1-5; Ruk 23.1-5)*

²⁸ Kái rok ngi Jesu ke sonda ta raho. Homa awa tama'e kapitā rok pe raho. Pytuniwe te rahā, raho. Jundéu awa tama'e kapitā ta ixo ym. Homa awa tama'e kapitā rok pe ixo ym. Ixe rahā, katu ym ta. Ipy'a xi'a ta aja ukwa a'eta jupe. Pasuko 'ar rahā, ngā mi'u ke ngā matyr. Ame'ē ke ipy'a xi'a rahā, u'u ym ta. Jundéu awa aja ym ame'ē rok pe ixo rahā, u'u ym ta. Aja te'eha jundéu awa ta ukwa. ²⁹ A'erehe soroka pe Pirat uhem uwyr. A'ep jundéu awa tama'e kapitā ta namō pandu:

—Ma'e ka'u te'eha ke peme'ē sawa'e ma'ema'e my? Pehē pepandurahā! — aja Pirat pandu.

³⁰ A'eta pandu:

—Ma'e ka'u te'eha ke peme'ē sawa'e ma'ema'e. A'erehe a'e ke jande jarur nde pe — aja ipe.

³¹ Pirat pandu:

—Pehē atu peraho. Pehē je'ēha rupi ehe har pekwa peho. Katu ame'ē ke ma'ema'e my? Jaxer te ame'ē ke ma'ema'e my? Pehē atu pekwa peho — aja ngā pe.

Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu:

—Anī. Jande je'ēha rupi jajukwa ym ta awa ke. (Ame'ē ke nde jō nde erepandu katu. Nde riki kapitam. Homa awa tama'e kapitā ke nde) — aja Pirat pe.

³² Aja rahā, Jesu panduha aja me'ē uhyk katu. A'e pandu kwe. “Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ihē ke amō ta jukwa ta.” Ame'ē panduha angaha ke rehe uhyk apo 'y. Jete har te riki ame'ē. (Homa awa ta jō myra ngā mupia ame'ē ke rehe amō ta ke jukwa katu.) ³³ Hok pe Pirat jywyr oho. Jesu pe a'e pandu:

—Pahar ejur se! Jundéu awa tama'e kapitā keruhū ke nde my? — aja ipe.

³⁴ Jesu pandu:

—Ame'ē ke nde atu erekwa my? Anī rahā, ame'ē ke amō ta pandu nde pe my? Jete har rupi nde erepandu ta me'ē te'e. “Katu nde.” Anī rahā: “Katu ym nde” aja — aja ipe.

³⁵ Pirat pandu:

—Mā! Jundéu awa ym ihē. A'erehe jundéu awa ta ma'ema'eha akwa ym ihē. Homa awa ke ihē, a'erehe jete har rupi nde rehe har apandu ta me'ē te'e. Jundéu awa ke nde. Ame'ē ta riki nde ke werur ihē pe. Pa'ihu ta aja tī. Nde ke werur ihē pe tī. A'erehe ame'ē ta ngi nde rehe har ahendu. Ma'e nde erema'ema'e my? — aja ipe.

³⁶ Jesu pandu:

—Ihē riki kome'ē ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū rahā, ihē namō ixo ame'ē ta jumai mai hū ta. Aja rahā, ihē ke jundéu awa ta pyhyk ym ta tipe. Jete har te ke. Kome'ē ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū ym ihē — aja ipe.

³⁷ Pirat pandu:

—Aja rahā, kapitā keruhū ke nde my? — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—A'e tī. Nema'e panduha aja ihē. Ihē māi pusu ngi ihē a'ar. A'erehe kome'ē ywy keruhū pe ihē axo. A'erehe jete har te ihē apandu ajur. Jete har te rehe hendu katu ame'ē ta ihē rehe hendu katu ta tī — aja Jesu pandu ipe.

³⁸ Pirat pandu:

—Mā! Myja me'ē jete har te amō ukwa katu ta my? — aja ipe.

Jesu jukwaha ke Pirat pandu

(Matéu 27.15-31; Mak 15.6-20; Ruk 23.13-25)

Jesu namō upa pandu rahā, soroka pe Pirat oho tī. Jundéu awa tama'e kapitā ta pe a'e pandu oho tī:

—Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym te a'e. A'erehe jajukwa rahā, katu ym ta.

³⁹ Pasuko 'ar rahā pame katu te kyndaha ngi amō ke aja te'eha ihē amupoir. Aja te'eha pehē pe amupoir. Ko jundéu awa tama'e kapitā keruhū ke ihē amupoir ta my. Aja peputar my? — aja Pirat.

⁴⁰ Ngā pandu:

—Anī. Peme'ē anī. Amō sawa'e emuhem indo. Mahamba emuhem indo. Aja jande japutar — aja Pirat pe.

(Mahamba riki amō ke jukwa ame'ē ke a'e.)

19

1 Pe, amō ta pe Pirat pandu:

—Jesu ke peraho. Soroka pe peraho. Penupā a'e ke. So'o pirer pe penupā — aja. (Nupā rahā, a'e ke jukwa ta, aja mujekwa katu.)

Pe, sonda ta nupā hū. ² Pe, japekā rākā ke te'e iākā rehe har sonda ta mujā. Ame'ē ke Jesu iākā rehe a'eta moī. (Aja a'e ke mahy hū.) Ma'e mundeha katu te ame'ē ke a'eta munde ehe tī. (Kapitā keruhūma'e mundeha aja saka a'eta munde ehe.) ³ Pe, huwa koty a'eta pu'am ohoho u'am. Puka puka hū ehe. Kuja:

—Mā! Jundéu awa tama'e kapitā keruhū nde! — aja puka puka hū ehe.

Pe, huwa ke a'eta nupā tī. Ipo pe nupā.

⁴ Hok kurar soroka pe Pirat uhem oho tī. Heta ame'ē ta pe a'e pandu:

—Pesarahā! Pehē pe Jesu ke ihē amuhem ta arur. Aja rahā, ma'e ke pekwa katu ta. Kuja. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym te a'e, a'erehe jajukwa rahā, katu ym tiki, aja pekwa ta — aja Pirat pandu.

⁵ Pe, kurar soroka pe Jesu uhem oho. Japekā rākā ke te'e iākā rehe har sonda ta mujā. Ame'ē namō a'e uhem oho. Ma'e mundeha katu te ame'ē ke namō uhem oho tī. Pe, Pirat pandu:

—Pesarahā! Sawa'e kohī — aja heta ame'ē ta pe.

⁶ Jundéu awa tama'e pa'ihu ta usak ehe rahā, hātā pukái pukái. Sonda ta aja tī. Kuja:

—Ejukwa! Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ejukwa! Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ejukwa! — aja Pirat pe.

Pirat pandu:

—Anī. Pehē atu myra ngā mupia ame'ē ke rehe pejukwa. Ma'e jaxer ame'ē ke nixói te ipe, aja ihē akwa — aja ngā pe.

⁷ Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu:

—“Tupā ra'yr ihē” aja pandu ame'ē ke manō ta me'ē te'e. Aja jande je'ēha rehe panduha ihī. “Tupā ra'yr ihē” aja Jesu pandu. A'erehe a'e ke jajukwa ta me'ē te'e — aja Pirat pe.

⁸ “A'e riki Tupā ra'yr” aja ngā pandu ame'ē ke rehe Pirat hendu rahā, amō we kyje a'e. (Tupā ra'yr ke jukwa tar ym, ame'ē ngi kyje.) ⁹ Pe, hok wyr pe a'e ixe oho tī. Jesu ke a'e raho inamō. Pe, pandu ipe:

—My ngi nde erejur my? — aja Jesu pe.

Anī. Jesu pandu we ym ipe. ¹⁰ Pirat pandu ipe:

—Mā! Nde erepandu ym ihē pe. Ehendu katu! Ihē apandu rahā, nde erehem katu te'e ta nde ereho. Anī rahā, ihē apandu rahā, nde ke sonda ta jukwa ta. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa ta — aja Jesu pe.

¹¹ A'e pandu:

—Anī. Aja ym. Kapitā aja nde ke Tupā riki mu'am. A'erehe je'ēha te nde erereko. A'erehe ne je'ēha rupi ihē pe upa ma'e ke nde erema'e katu. Ko ihē ke nde pe ngā werur. Ame'ē ta ma'eha riki i'ar koty te we jaxerihā. Nema'e ma'eha 'ar koty te we jaxerihā — aja Jesu pandu ipe.

¹² Ame'ē panduha ke Pirat hendu rahā, Jesu ke a'e poir tar katu te hū. Anī. Jundéu awa tama'e kapitā ta hātā pandu pandu:

—Peme'ē ke nde erepoir rahā, homa awa tama'e kapitā keruhū namō katu ym nde. “Ihē riki kapitā keruhū” aja Jesu pandu. A'erehe a'e riki homa awa tama'e kapitā keruhū ruwajan — aja Pirat pe ngā pandu.

¹³ Ame'ē panduha ke Pirat hendu rahā, soroka pe Jesu ke a'e raho. Ngā namō panduha renda pe a'e wapyk. Ngā rehe har ukwa, ame'ē renda pe wapyk. “Katu my?” Anī rahā: “Katu ym my?” Ame'ē renda pe Pirat wapyk.

Ame'ë henda pe amō ta pandu: “Ita mouha rape” aja. (Jundéu awa je'ëha rahā: “Ngambata” aja pandu ipe.)

¹⁴ Arahā warahy jandar rahā tate. Ame'ë wera rahā ngā mi'u ke jundéu awa ta matyr matyr. Pasuko weraha rehe uhyk tate. Pe, jundéu awa ta pe Pirat pandu:

—Pehēma'e kapitā keruhū ke ko — aja.

¹⁵ Jundéu awa ta pukái hū:

—Ejukwa! Ejukwa! Myra ngā mupia ame'ë ke rehe ejukwa! — aja.

Pirat pandu:

—Pehēma'e kapitā keruhū myra ngā mupia ame'ë ke rehe ihē ajukwa ta my? Ame'ë ke peputar my? — aja ngā pe.

Pa'ihu ta pandu:

—Anī. Peme'ë riki jandema'e kapitā keruhū ym. Sesa jō riki jandema'e kapitā keruhū — aja Pirat pe. (Sesa riki homa awa tama'e kapitā keruhū.)

¹⁶ Pe, Jesu ke ame'ë ta pe Pirat me'ë. A'e je'ëha rupi myra ngā mupia ame'ë ke rehe jukwa ta. A'erehe Jesu ke sonda ta raho.

Myra ngā mupia ame'ë ke rehe Jesu manō

(Matéu 27.32-44; Mak 15.21-32; Ruk 23.26-43)

¹⁷ Pe, a'e oho. Ima'e myra ngā mupia ame'ë ke a'e raho. Ijixi'y 'ar pe raho. Pe, ma'e henda pe uhyk oho. Her: “Awa ākā kangwer.” [Jundéu awa je'ëha rahā: “Ngóu” aja.] ¹⁸ A'ep ame'ë myra ngā mupia ame'ë ke rehe sonda ta mujar mu'am. Amō mokōi sawa'e ta ke a'eta mujar mu'am tī. Myra ngā mupia ame'ë ke rehe mujar mu'am. Jesu jywa katu koty peteī. Amō iyywa'i koty. Ame'ë ta pyter pe Jesu i'āi. ¹⁹ Pe, amō pe Pirat pandu:

—Ngā ukwaha ke emupinim. Kuja:

“Ko Jesu. Nasare ok ta pe har ke a'e.

Jundéu awa tama'e kapitā keruhū”

—Aja paper rehe emupinim — aja Pirat pandu. (Aja rahā amō kapitā keruhū kohī. Aja rahā, homa awa tama'e kapitā keruhū ruwajan kohī, aja mujekwa.)

Ame'ë paper pinim rehe amō koty koty je'ëha ihī. Ko jundéu awa je'ëha ke. Amō ratī je'ëha ke tī. Amō ngere awa je'ëha ke tī. Ame'ë paper pinim ke myra ngā mupia apyr rehe asa inom. Itapywa ra'yr pe asa inom. Jesu ākā koty asa inom. ²⁰ Ame'ë ke rehe heta jundéu awa ta usak. Myra ngā mupia ame'ë ke rehe Jesu ke sonda ta mujar mu'am. Ame'ë renda paite ym. Ok ta ngi paite ym. (A'erehe jukwaha ke heta ngā usak oho.) A'erehe heta usak ehe, paper pinim rehe. ²¹ Pe, Pirat pe jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu:

—Anī. “Jundéu awa tama'e kapitā keruhū” aja amō mupinim. Katu ym aja. Amō koty emupinim. Kuja: “Kome'ë sawa'e pandu naī. Ihē riki jundéu awa tama'e kapitā keruhū” aja emupinim — aja Pirat pe pandu.

²² Pirat pandu:

—Anī. Mā peja pyta. Amō koty ihē amupinim ym ta — aja pa'ihu ta pe.

²³ Myra ngā mupia ame'ë ke rehe Jesu ke sonda ta mujar mu'am. Tumeme sonda ta ixo. Upa Jesu ke mujar mu'am rahā, ima'e mundeha ke a'eta pyhyk pyhyk. Aja pame katu te pyhyk. Pe, mundeha pukeka aja me'ë pyta. Ame'ë rehe muwykiha nixói te. Peteīhar pan. ²⁴ Sonda ta pandu jupe: “Mā peja ixo. Jamowok ym ta. Ita pinim ra'yr jambor ta. Aja ame'ë mundeha japyhykiha ke jakwa ta” aja. Aja rahā, Tupā je'ëha rehe amō mupinim. Ame'ë rehe uhyk. Kuja:

“Ihēma'e mundeha ke a'eta pyhyk pyhyk. Pukeka aja me'ë rehe ita pinim ra'yr ke a'eta omombor” aja pinīha ihī. Ame'ëja sonda ta ma'ema'e apo 'y.

²⁵ Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu i'āi. Kotete imāi ixo. Imāi anam a'ep ixo tī. Amō Mari a'ep ixo tī. Koropa rakehar a'e. Mari Mandare ixo a'ep tī.

²⁶ Pe, imāi rehe Jesu usak. Amō jumu'eha rehe aja tī. Usak tī. A'e ipy'a katu ame'ē ke ame'ē jumu'eha. Ihē ke ame'ē. Ihē Juā. Pe, imāi pe Jesu pandu:

—Māi! Peme'ē riki ne membyr apo 'y — aja ipe.

²⁷ Pe, ihē pe Jesu pandu tī:

—Peme'ē riki ne māi apo 'y — aja.

Arahā har ihē rok pe ihē araho. Ihē Juā. Jesu māi ke ihē araho. Ihē māi aja ihē asak katu ehe tī.

Jesu manō

(Matéu 27.45-56; Mak 15.33-41; Ruk 23.44-49)

²⁸ Jupe uhyk ame'ē ke upa katu te uhyk apo 'y. Aja Jesu ukwa katu. Pe, a'e pandu:

—Ihē hyngwéi — aja.

Aja pandu rahā, Tupā je'ēha rehe amō mupinim, aja me'ē uhyk tī. ²⁹ Ita rekúi ra'yr a'ep ihī. Kawī ihī ipe. Iro ym te ame'ē ke. Ame'ē namō mandeju aja me'ē ke mururu. Ame'ē ke myra rehe sonda pukwar. Pe, Jesu juru rehe ame'ē ke mujar. ³⁰ Ame'ē ke Jesu pyter. Pe, pandu:

—Upa 'y — aja pandu.

(Aja rahā, ipái pandu ame'ē ke upa katu te a'e ma'ema'e 'y, aja mujekwa katu.) Pe, iākā ke iwyr koty jixiko. Pe, manō.

Jesu ku'a ke sonda kutuk, myra rehe har itatakwar pe

³¹ Ame'ē wera rahā, upa ma'e ke jundéu awa ta matyr matyr. Ku'ē rahā, putu'uha 'ar ke, a'erehe ma'e ke matyr ym ta. (Paraky te'e, ame'ēja saka, a'erehe ma'e ke ma'e ym ta.) Ame'ē putu'uha 'ar rahā, hury katu te ngā. A'erehe myra ngā mupia ame'ē ke rehe awa rete pyta ame'ē ke jundéu awa ta putar ym. A'erehe pahar jukwa tar katu. A'erehe Pirat pe jundéu awa tama'e kapitā ta pandu oho:

—Mahapyr sawa'e ta myra ngā mupia ame'ē ke rehe sonda ta mujar mu'am. Jajukwa ta. Ame'ē ta tymā ke jamupen tar katu. Aja rahā, pahar manō ta. Upa manō rahā, hete ke jamujy ta jarur — aja Pirat pe.

³² Pirat pandu: “Ere.” A'erehe itymā ke sonda ta mupen oho. Jesu rake mokōi sawa'e ta myra ngā mupia ame'ē ke rehe sonda ta mujar mu'am. Pe, sawa'ema'e tymā ke sonda ta mupen. Amō sawa'ema'e ke mupen tī. ³³ Pe, Jesu rehe a'eta uhyk rahā, Jesu manō, aja a'eta ukwa. A'erehe itymā ke a'eta mupen ym. ³⁴ Sonda ta ngi har petei sonda myra rehe har itatakwar pe kutuk. Jesu ku'a ke kutuk. Pe, pahar huwy uhem. Y uhem tī. ³⁵ Upa ame'ē ke rehe ihē asak. Ihē Juā. Asak ame'ē ke ihē apandu. Ame'ē riki jetechar te ke, aja ihē akwa. Jetechar te ke ihē apandu, aja ihē akwa tī. Aja rahā, pejurujar katu ta ehe tī. ³⁶ Jesu tymā ke sonda ta mupen ym. Aja rahā, yman Tupā je'ēha rehe amō mupinim. Aja me'ē uhyk apo 'y. Kuja amō mupinim:

“Ima'e ixangwer upen ym te ta” aja.

³⁷ Amō we tī. Tupā je'ēha rehe amō mupinim tī. Kuja:

“Myra rehe har itatakwar pe kutuk ame'ē ke rehe ngā usak ta” aja amō mupinim. Aja me'ē panduha rehe uhyk apo tī.

Jesu rete ke itakwar rupi amō mou raho

(Matéu 27.57-61; Mak 15.42-47; Ruk 23.50-56)

³⁸ Pe, amō sawa'e ixo. Her Jose. Arimatéi ok ta pe har ke a'e. Jesu rehe a'e jurujar katu a'e tī. Jundéu awa tama'e kapitā ta ngi a'e kyje. A'erehe jurujar

katuha rehe har amō ta pe a'e pandu ym. Pe, Jesu manō rahā, Pirat pe Jose pandu oho:

—Jesu rete ke ihē aputar. Amou ta araho — aja ipe.

—Ere. Erahō — aja Pirat Jose pe.

Pe, Jesu rete ke Jose mujy raho. ³⁹ Jose namō Nikonde oho tī. A'e riki pytun rahā, Jesu rehe usak oho ame'ē ke a'e kwe. Ma'e pihe katu ame'ē ke a'e raho. Her aroe. Amō mi. Ame'ē mokōi mupara ame'ē ke a'e raho. Puhýi riki. Kwaren sin (45) kir puhýiha raho. ⁴⁰ Pe, Jesu rete ke ame'ē mokōi sawa'e ta mujy raho. Pe, pan katu ame'ē pe a'eta pukek. Pukek rahā, ma'e pihe katu ame'ē ke a'eta mou tī. Pan pyter rupi mou. Awa rete ke jundéu awa ta jytyam rahā, aja te'eha riki. ⁴¹ Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke sonda ta mujar mu'am. Ame'ē henda rake amō henda ihī. Ita kurar renda ke ihī. Ame'ē henda pe itakwar keruhū ihī. Ngā pykūi ame'ē ke. Pyahu te ke ame'ē. Ame'ē rupi amō hete ke amō ta mou ym te rī. ⁴² Ame'ē rupi Jesu rete ke Jose ta mou. Hake ihī, a'erehe a'ep mou. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar uhyk tate, a'erehe a'ep mou.

20

Jesu kwera katu uhem

(Matéu 28.1-8; Mak 16.1-8; Ruk 24.1-12)

¹ Nomin pytuniwe te rahā, wera ym we rī. Itakwar keruhū pe Mari Mandare oho. Uhyk rahā, hukwen kyndaha ke amō mujere pirar, ame'ē ke rehe a'e usak. Itahu pe amō kynda. Ame'ē ke mujere pirar. ² Ame'ē ke ukwa rahā, Simā Petu koty a'e ujan oho. Pandu oho. Ihē pe a'e pandu uwyr tī. Ihē Juā. Ihē rehe Jesu ipy'a katu. Kuja kūjā pandu:

—Jandema'e sawa'e te rete ke amō ta raho. Myp raho my? Ihē akwa ym ihē — aja Mari pandu.

³ Pe, itakwar keruhū rehe Petu usak oho. Ihē aho inamō tī. ⁴ Jande mokōi jajan jaho. Pe, Petu ke ihē asa aho. Pe, itakwar keruhū rehe ihē ahyk py aho. ⁵ Pe, ihē ajumumbe ama'ā hupi. Pan katu ame'ē ke jō ihē asak. Jesu rete pukeka ke. Anī. Ihē axe ym aho hupi. ⁶ Ihē raikwer rupi Simā Petu uhyk. Pahar itakwar keruhū rupi a'e ixe oho. Pan katu ame'ē ke jō pete'e tūi ame'ē ke rehe a'e usak. ⁷ Pan pe Jesu ākā ke amō maman. Ame'ē ke rehe a'e usak tī. Pan katu ame'ē ke namō ame'ē tūi ym. Jeje jupu'a ou. ⁸ Pe, itakwar keruhū rupi ihē axe aho tī. A'ep ihē riki ahyk py ame'ē ke ihē. Upa ihē asak tī. Jete. Jesu kwera katu uhem, ame'ē ke rehe ihē ajururaj katu. ⁹ [Arahā Tupā je'ēha ke jande jakwa ym we rī. Tupā je'ēha rehe amō mupinim. "Manōha ngi a'e kwera katu ta uhem tī." Ame'ē ke jakwa ym we rī.] ¹⁰ A'engi jande rok pe jajywyr jaho.

Jesu rehe Mari Mandare usak

(Matéu 28.9-10; Mak 16.9-11)

¹¹ Itakwar keruhū soroka pe Mari jixi'u u'am. Jixi'u u'am rahā, a'e jumumbe ma'ā hupi. ¹² Pe, mokōi Tupā je'ēha rahoha ta rehe a'e usak. Ima'e mundeha ituwyr te ame'ē namō a'eta ihī. Jesu ākā renda ke pe amō wapyk uī. Jesu py renda ke pe amō wapyk uī tī. ¹³ A'eta pandu ipe:

—Mari! Ma'erehe nde erejixi'u ere'am my?

A'e pandu:

—Jandema'e sawa'e te rete ke amō ta raho. Myp raho my? Ihē akwa ym — aja Mari.

¹⁴ Ame'ë ke a'e pandu rahã, a'e uwak. Pe, amõ sawa'e a'ep ixo. Mari usak ehe. Ame'ë sawa'e riki Jesu. Ame'ë ke Mari ukwa ym we rĩ. ¹⁵ Pe, Jesu pandu ipe:

—Mari! Ma'erehe nde erejixi'u ere'am my? Awa ke nde erekekar erexo my? — aja Mari pe.

Jesu riki ita kurar usakiha ke, aja Mari ukwaha naĩ. A'erehe Mari pandu ipe.

—Sa'e! Hete ke nde ereraho rahã, nde eremouha renda ke ihẽ pe emujekwa. Hete ke ihẽ araho ta — aja Mari pandu.

¹⁶ Jesu pandu ipe:

—Mari!

Pe, ixoty Mari uwak. Jundéu awa je'ëha a'e pandu:

—Hambo! — aja.

[Ame'ë riki: “Ngã mu'eha nde” aja mujekwa.] (Arahã a'e riki Jesu, ame'ë ke Mari ukwa katu.) ¹⁷ Jesu pandu ipe:

—Ihẽ pái keruhũ koty ihẽ ajywyr ym aho rĩ. A'erehe ihẽ rehe epyhyk ym e'am. Ihẽ namõ jumu'e ixo ame'ë ta pe ebandu eho. A'eta riki ihẽ mu ta aja. Ihẽ rendyr ta aja tĩ. Kuja ebandu eho: “Ihẽ pái keruhũ koty ihẽ ajywyr ta aho. A'e riki pehẽ pái keruhũ tĩ. Tupã a'e. Ihẽ apy'a katu ehe ame'ë ke a'e. Pehẽ pepy'a pemoĩ moĩ katu ehe ame'ë ke a'e tĩ. Ixoty ajywyr ta aho” aja ebandu eho — aja Mari pe Jesu pandu.

¹⁸ A'erehe, jumu'eha ta pe Mari Mandare pandu oho:

—Jandema'e sawa'e te rehe ihẽ asak — aja a'e pandu.

Upa Jesu pandu ame'ë ke a'e pandu ngã pe tĩ.

Jesu rehe jumu'eha ta usak

(*Matéu 28.16-20; Mak 16.14-18; Ruk 24.36-49*)

¹⁹ Nomin pytun rahã, jumu'eha ta jy'ar uĩ. Jundéu awa tama'e kapitã ta ngi a'eta kyje, a'erehe kapy rukwen ke a'eta kynda katu. Pe, a'eta pyter pe Jesu uhem u'am. A'e pandu:

—Mã peja pehẽ py'a ke Tupã muhury katu — aja.

²⁰ Ame'ë ke upa pandu rahã, a'eta pe ipo ke a'e mujesak. Itapywa rape ke mujesak. Ixu'a ke mujesak tĩ. Myra rehe har itatakwar rape ke mujesak. Pe, jandema'e sawa'e te rehe jumu'eha ta usak rahã, a'eta hury katu te. ²¹ Pe, a'eta pe Jesu pandu tĩ:

—Mã peja pehẽ ke Tupã muhury katu. Kome'ë ywy keruhũ pe ihẽ ke ihẽ pái muwyr. Aja kome'ë ywy keruhũ rupi pehẽ ke ihẽ amondo ta tĩ. Ihẽ rehe har pepandu ta peho — aja jumu'eha ta pe a'e pandu.

²² Ame'ë ke upa pandu rahã, a'eta rehe a'e peju. Pe, pandu:

—Mã peja pehẽ py'a rehe Tupã'ã ihĩ katu. ²³ Ma'e ka'u te'eha ke amõ ta ma'ema'e. Ame'ë ta pe kuja pepandu: “Tupã ipy'a pehẽ rehe jywyr” aja. Aja rahã, jetehar te ke. Tupã ipy'a jywyr katu, a'eta rehe. Kuja pepandu: “Tupã ipy'a jywyr ym pehẽ rehe” aja amõ ta pe. Aja rahã, Tupã ipy'a jywyr ym ta a'eta rehe tĩ — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

Tome pe Jesu pandu

²⁴ Jumu'eha ta namõ Jesu ixo tĩ. Arahã ipy peteĩ jumu'eha ta ngi har amõ ixo ym. Her Tome. “Mokõihar ta ke” aja amõ ta ipe tĩ. ²⁵ Pe, a'e jywyr rahã, amõ jumu'eha ta pandu ipe:

—Jandema'e sawa'e te rehe jasak — aja ipe.

Tome pandu:

—Ipo rehe itapywa rape rehe ihẽ asak ym rahã, a'e kwera katu uhem, aja ihẽ ajurujar ym ta ehe. Hape rupi ihẽ po ihẽ amunde ym rahã, aja ajurujar

ym ta ehe tī. Ixu'a rehe myra rehe har itatakwar rape rupi ihē po ihē amujar ym rahā, ajurujar ym ta ehe tī – aja jumu'eha ta pe.

²⁶ Awa po wajar peteī ukwer rahā, upa jumu'eha ta jy'ar uī tī. Kapy tiha ame'ē pe jy'ar uī. Tome a'ep ihī tī. Hukwen riki amō ta kynda katu. Pe, pahar Jesu uhem u'am. Jumu'eha ta pyter pe uhem u'am. Pe, pandu:

–Ko ihē ajur – aja.

²⁷ Pe, Tome pe a'e pandu:

–Ihē po rehe esarahā! Itapywa rape rupi nde po emunde. Ihē ku'ap nde po emunde tī. Myra rehe har itatakwar rape rehe emujar tī. Ihē akwera katu ahem, ame'ē ke rehe nde erejurujar ym. Apo ejurujar katu ihē rehe 'y – aja Jesu.

(Aja pandu rahā, Jesu nixói rahā, kwehe we Tome pandu ame'ē ke Jesu upa ukwa katu, aja mujekwa katu.) ²⁸ Tome pandu ipe:

–Ihēma'e sawa'e te nde! Tupā riki nde. Nde rehe ihē py'a ihē amoī moī katu – aja Jesu pe.

²⁹ Tome pe a'e pandu:

–Ihē rehe nde eresak katu, a'erehe ihē rehe nde erejurujar katu. Amō ta ihē rehe usak ym ta. Pe, ihē rehe a'eta jurujar katu ta tī. Mā! Ame'ē ta hury katu ta – aja Jesu pandu.

Tupā je'ēha ke Juā mupinim

³⁰ Jumu'eha ta ruwa koty marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke Jesu ma'ema'e katu. Māte hū ma'ema'e. A'eramō a'eta usak ehe. “Mā! Katu hū” aja a'eta pandu hū. Upa ame'ē ke kome'ē paper rehe ihē amupinim ym. Ihē Juā.

³¹ Kome'ē paper rehe amō amō Jesu ma'ema'eha ke ihē amupinim. Ame'ē ke rehe pesak rahā, Jesu riki Kirisutu, kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e, aja pejurujar katu ta. A'e riki Tupā ra'y; aja pejurujar katu ta tī. Pejurujar katu ehe rahā, pehē ruhāha namō pexo, aja pekwa katu. A'erehe kome'ē paper ihē amupinim.

21

Jesu rehe awa po wajar mokōi jumu'eha ta usak

¹ Ajame'ē ke ypa keruhū rake jande jaxo. Ypa keruhū rer Timberi. A'ep Jesu uhyk oho tī. Arahā kuja a'e mujesak jande pe. ² Ypa keruhū rake jajy'ar ja'am. Ko Simā Petu. Amō Tome. Amō Natanae. Ihē tī. Ihē Juā. Ihē mu, Tian amō. (Semende riki jande pái.) Amō mokōi jumu'eha ta jy'ar u'am jande namō tī. Tome pe amō ta pandu: “Mokōihar ta ke” aja. Natanae riki Kana ok ta pe har ke a'e. Kana ok ta Ngariréi ywy rehe ihī. ³ Jande pe Simā Petu pandu:

–Pira rehe ihē aho ta – aja.

–Ne namō jaho ta tī – aja jande ipe.

Pe, jarusu keruhū pe japor jaho. Pytun rupi kyhapari ke jamombor jaxo tipe. Japyhyk ym te pira ke. ⁴ Pe, wera ramō te rahā, y rymy'y rake Jesu pu'am u'am. Jasak ehe rahā, Jesu ke aja jakwa ym. ⁵ Pe, jande pe Jesu pukái:

–Sa'eta! Pira pepyhyk my?

–Anī. Japyhyk ym te riki! – aja jande ipe.

⁶ A'e pandu:

–Pehēma'e jarusu keruhū jywa katu koty kyhapari pembor. Aja rahā, pira pepyhyk ta ky – aja jande pe.

A'e pandu, a'erehe kyhapari ke jambor. Pe, māte hū pira ke japyhyk 'y. A'erehe marā ka ym kyhapari jamuhemiha. ⁷ Jesu ipy'a katu ame'ē ke ihē. Ihē riki Petu pe apandu:

–Jandema'e sawa'e te tiki! – aja.

(Arahā Jesu tiki aja johu jakwa katu.) Ame'ë ke rehe Petu hendu rahā, pukeka aja me'ë pe a'e jupukek. Pe, y pe a'e opor oho. Xum! Pe, Jesu koty a'e jupetë oho. [Pira ke pyhyk ixo rahā, mundeha ke upa a'e jo'ok, a'erehe ma'e ke a'e jupukek.] ⁸ Jandema'e jarusu keruhū ke jamuhyk jaraho. Y rymy'y rehe jamuhyk jaraho. Kyhapari hyk'y jaraho. Māte hū pira ke ipe. Y rymy'y paite ym. Sē (100) met tate paiteha. ⁹ Pe, ywy rehe japor rahā, tata rehe jasak. Tatāpūi 'ar pe pira musepetu ame'ë ke rehe jasak. Mbeju rehe jasak tī. ¹⁰ Pe, a'eta pe Jesu pandu:

—Pira pepyhyk ramō. Amō we perur — aja.

¹¹ Jarusu keruhū pe Simā Petu opor oho tī. Kyhapari pyhyk. Pe, ywy rehe a'e opor rahā, ywy pe upa hyk'y muhem raho. Pira tiha ame'ë ke pame katu te tūi. Heta te hū tūi. Kuja, 153 hetaha tūi. Anī. Kyhapari usak ym. ¹² Jande pe Jesu pandu:

—Pe'u pejur! — aja.

A'e riki jandema'e sawa'e te aja jakwa katu, a'erehe: “Awa nde my?” aja japandu ym ipe. ¹³ Pe, mbeju ke Jesu pyhyk. Jande pe a'e me'ë me'ë. Pira ka'ë ke aja tī. Me'ë me'ë tī.

¹⁴ Arahā riki mahapyrihar ke Jesu mujesak jande pe. Manōha ngi kwera katu uhem. A'engi mahapyrihar Jesu rehe jasak.

Petu namō Jesu pandu

¹⁵ Upa ja'u rahā, Simā Petu pe Jesu pandu. Simā Juā ra'yr.

—Simā! Se ne namō ixo ame'ë ta ixo. Ihē rehe a'eta ipy'a katu. I'ar koty te we ihē rehe nde erepy'a katu my? — aja ipe.

Simā pandu:

—Sawa'e! A'e t̄y. Nde rehe ihē apy'a katu, aja nde erekwa katu — aja ipe.

—Ihē kotyhar ta riki arapuharan ra'yr ta aja saka. Ame'ë ta rehe esak katu — aja Simā pe.

¹⁶ Simā Juā ra'yr. Mokōihar Jesu pandu ipe:

—Simā! Ihē rehe nde erepy'a katu my? — aja ipe.

—Sawa'e! A'e t̄y. Nde rehe ihē apy'a katu. Aja nde erekwa katu — aja Petu.

—Ihē kotyhar ta riki arapuharan ta aja saka. Ame'ë ta rehe esak katu — aja Simā pe.

¹⁷ Simā Juā ra'yr. Mahapyrihar pandu ipe:

—Simā! Ihē rehe nde erepy'a katu my? — aja Petu pe.

Aja me'ë mahapyrihar Jesu pandu ipe. A'erehe Petu pyai. A'e pandu:

—Sawa'e! Upa katu te nde erekwa katu. A'erehe nde rehe ihē apy'a katu, aja nde erekwa katu — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—Ihē kotyhar ta riki arapuharan ta aja saka. Ame'ë ta rehe esak katu.

¹⁸ Esarahā! Nde sawa'e wan rahā, nema'e mundeha ke nde atu eremunde. Nde ereho tar katu ame'ë pe nde ereho te'e. Nde tamūi te rahā, nde jywa ke nde eremupuku ta. Pe, amō pukwar ta. Pe, nde ereho tar ym ame'ë pe nde ke amō ta raho ta — aja Petu pe.

¹⁹ [Aja me'ë a'e pandu rahā, myja Petu manō ta my, ame'ë ke Jesu mujekwa ixo. Petu manō rahā, amō ta pandu ta: “Petu pe pyrātāha nde eremuwyr. A'erehe jukwa ame'ë ta ngi a'e kyje ym. A'erehe ne jō riki katu te me'ë ke” aja Tupā rehe har amō ta pandu ta.] Pe, Jesu pandu ipe:

—Ihē namō eho! — aja Petu pe.

Juā rehe har Jesu pandu

²⁰ Petu uwak rahā, ihē rehe a'e usak. Ihē Juā. Ihē rehe Jesu ipy'a katu ame'ë ke ihē. Amukwehe hake ihē awapyk aī rahā, ihē apandu ipe:

—Sawa'e! Awa riki nde ruwajan ta ke nde rehe muhyk ta werur my? — aja ihē.

²¹ Apo ihē rehe Petu usak rahā, Jesu pe a'e pandu:

—Sawa'e! Juā rahā, myja a'e ixo ta my? — aja Petu pandu. (Aja rahā, myja Juā manō ta my, aja Petu ukwa tar katu.)

²² Jesu pandu ipe:

—Ihē ajoywyr rahā, pewe a'e ixo ta my rī. Ame'ē ke ihē aputar nahā my. Ihēma'e rehe ejuma'u ym. Nde riki ihē namō eho — aja Petu pe.

²³ Ame'ē ke hendu rahā, amō Jesu namō jumu'e ixo ame'ē ta pandu pandu a'eta jupe: “Juā riki manō ym ta” aja nāī. Anī. Aja me'ē Jesu pandu ym. Kuja a'e pandu katu: “Ihē ajoywyr rahā, pewe a'e ixo ta my rī. Ame'ē ke aputar nahā my. Ihēma'e rehe ejuma'u ym” aja jō Jesu pandu.

²⁴ Ihē riki apandu katu. Ihē Juā. Jesu pandu ame'ē ke ihē apandu tī. A'e ma'ema'e ame'ē ke ihē apandu pandu tī. Paper rehe upa ihē amupinim tī. Ihē apandu ame'ē riki jetehar te ke aja upa ngā ukwa katu.

Je'ēha a'ejōhar

²⁵ Jesu ma'ema'e, ame'ē ke pewe hū rī. Ame'ē ke peteī teī paper rehe amō mupinim rahā, mâte hū paper pinim ke ihī ta. Aja ihē akwa katu.

Upa.

At Jesu kotyhar ta ma'e ke ma'ema'e

Ruk kome'ë paper ke mupinim. Teo pe mondo. “Teo” aja pandu rahã, upa Tupã rehe ipy'a katu ame'ë ta ke, aja ngã ukwa.

Ma'erehe kome'ë paper ke Ruk mupinim my? Kuja. Myja myrandu katu Jesu kotyhar ta pandu pandu raho my? Ame'ë ke a'e mujekwa tar katu, a'erehe kome'ë paper ke mupinim. Jerusarë ok ta pe pandu py. Arahã myrandu katu ke jundéu awa ta pe jô Jesu kotyhar ta pandu pandu. A'engi jundéu awa aja ym ame'ë ta pe pandu pandu oho tî. A'engi amô amô ywy pe pandu pandu oho tî. A'engi Hom ok ta pe Páu pandu pandu. A'engi upa kome'ë ywy keruhû rupi Jesu kotyhar ta pandu oho. Upa awa ta pe pandu pandu oho.

Jesu kotyhar ta ma'e ke ma'ema'e

¹⁻² Nde riki Teo. Yman nde pe paper ihë amupinim amondo. Ihë Ruk. Jundéu awa tama'e ywy rupi Jesu wata oho ixo rahã, upa a'e ma'ema'e ame'ë ke nde pe ihë amupinim. Upa a'e mu'emu'e ame'ë ke nde pe ihë amupinim tî. Tupã'ã je'ëha rupi ma'e Jesu pandu pandu. A'e mondo ame'ë ta pe a'e pandu pandu. Amukwehe te ame'ë ta pe a'e pandu: “Ihë namô peho. Pehë ke ihë ajo'ok” aja Jesu pandu. Ame'ë ta pe a'e pandu pandu. Upa pandu rahã, ywa pe a'e jywyr oho.

³ Amukwehe te we myra ngã mupia ame'ë ke rehe Jesu manô. Pe, kwera katu uhem rahã, a'e mondo ame'ë ta usak usak ehe tî. Kuja, mokôï awa py upa ukwer rahã, usak usak katu ehe tî. A'erehe a'e kwera katu ixo tî, aja mujekwa katu. Ma'e ke Jesu ma'ema'e ixo tî, a'erehe a'e kwera katu ixo tî, aja mujekwa katu tî. Ixuwe katu ixo tî, aja mujekwa katu ngã pe tî. Arahã myja me'ë rahã, Tupã pandu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'ëha nde erema'ëha nixói te nde pe” aja a'e pandu my? Ame'ë rehe har tapijar te'e we a'e mu'e mu'e ixo rî. ⁴ A'e mondo ame'ë ta namô Jesu ixo rahã, kuja a'e pandu a'eta pe tî:

—Pehë rehe Tupã'ã ihî ym rahã we, Jerusarë ok ta ngi pehem ym peho. Tupã'ã ke pehë pe Papa muwyr ta. Aja amukwehe te we pehë pe ihë apandu katu. Ame'ë ke rehe peharô pexo rî. ⁵ Yman y pe amô ta ke Juã mujahuk. Apo heta ym wera rahã, pehë py'a rehe Tupã'ã ke Papa muwyr ta — aja a'e mondo ame'ë ta pe Jesu pandu.

Ywa pe Jesu jywyr oho

⁶ Jesu namô a'e mondo ame'ë ta jy'ar u'am rahã, a'eta pandu ipe:

—Sawa'e! Apo jundéu awa tama'e kapitã keruhû aja nde erexo ta my? Pe, jande ruwajan ta ngi jande ke nde erepoir ta my? — aja Jesu pe. (“jande ruwajan ta” aja pandu rahã: “Homa awa tama'e sonda ta ke” aja mujekwa.)

⁷ Pe, Jesu pandu a'eta pe:

—Ame'ë rehe har pekwa pekwa ym pe'am. Ame'ë rehe har Papa jô ukwa katu. Ame'ë weraha ke a'e jô riki je'ëha rupi manga katu. Jahy ke a'e jô manga katu tî. ⁸ Pe, Tupã'ã pehë namô ihî rahã, pehë py'a ke Tupã mâtã ta. Pe, ihë rehe har pepandu pandu ta peho. Jerusarë ok ta rupi pepandu pandu ta peho. Jundéi ywy rupi pepandu pandu ta peho tî. Samari ywy rupi pepandu pandu ta peho tî. Upa kome'ë ywy keruhû rupi pepandu pandu ta peho tî — aja a'e mondo ame'ë ta pe Jesu pandu.

⁹ Upa Jesu pandu rahã, a'e mondo ame'ë ta usak usak u'am ehe. Pe, usak usak u'am ehe rahã, ywa pe Jesu jupir oho. Katak ym oho. Pe, takãxîha pukek oho.

¹⁰ Jupiriha ke rehe usak usak u'am rahā, pahar mokōi sawa'e ta uhyk uwyr a'eta rehe. Ima'e mundeha tuwyr te! ¹¹ Jesu mondo ame'ē ta pe a'eta pandu:

—Ngariréi ywy pe har ta. Ywa rehe pesak pesak ym pe'am. Ywa pe Jesu jywyr oho. Pehē ngi Tupā mujywyr raho. Ame'ē jupiriha ke aja wyjy ta uwyr tī — aja mokōi sawa'e ta pandu.

Jun renda ke pe Mati ke ngā mu'am tī

¹² Pe, ywy'ā ngi Jesu mondo ame'ē ta wyjy oho. Ywy'ā rer Oriwéi ty. Pe, Jerusarē ok ta pe jywyr oho. Jerusarē ok ta riki kotete, paiteha mangaha mokōi jō kiro met. ¹³ Pe, jywyr rahā, ywate har henda ihī, ame'ē pe wapyk oho. A'ep amō ta jy'ar uwyr tī. Ko Petu. Amō Juā. Amō Tian. Amō Andēre. Amō Siri. Amō Tome. Amō Matoroméu. Amō Matéu. Amō Tian. Ame'ē riki Apéu ra'yr. Amō Simā. Jundéu awa tama'e ywy ngi huwajan ta ke a'e mujan tar katu muhem ame'ē ke a'e. Amō Jun. Tian ra'yr a'e. ¹⁴ Peteihar aja a'eta ixo. Tupā namō pandu pandu uī. Kūjā ta a'eta namō ihī tī. Mari ihī tī. Jesu māi a'e. Jesu mu ta ihī tī.

¹⁵ Arahā Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta heta ixo. Kuja, 120 hetaha. Pe, ame'ē ta pyter pe Petu pu'am u'am. ¹⁶ A'e pandu a'eta pe:

—Ihē mu ta! Pehendu katurahā! Yman Jun rehe har Ndawi mupinim. Tupā'ā mujekwa ame'ē ke a'e mupinim. Aja pinīha ke Jun ma'ema'e. Jesu rehe ngā pyhyk ame'ē ta ke Jesu koty Jun mujy'ar raho. ¹⁷ Amukwehe te we jande namō Jun wata ixo rī. Jande aja Tupā rehe har a'e pandu pandu oho tī. Jande aja Jesu usak katu ehe tī. ¹⁸ [Jun riki katu ym ame'ē ke ma'e. Aja tamatarer ke a'e pyhyk. Ame'ē tamatarer pe kupixa ke a'e jo'ok. A'ep iākā koty u'ar oho. Ipusu pyter rupi owok. Pe, ipusu ke upa uhem. ¹⁹ Ame'ē rehe har upa Jerusarē ok ta pe har ta ukwa tī. A'erehe ame'ē kupixa rer riki Asenda. “Kupixa ke huwy mururu oho” aja jundéu awa ta je'ēha ipe.] ²⁰ Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Kuja, Saumo rehe ihī:

“Mā peja hōk ke jeje te'e ihī!

Mā peja amō ta nixōi ipe!”

Kuja pinīha ihī tī:

“Mā peja henda ke pe Tupā rehe har amō pandu pandu oho!” aja pinīha ihī.

²¹⁻²² —A'erehe amō sawa'e Jun renda ke pe jande namō ixo rahā, katu tiki. Jande aja Jesu kwera katuha rehe har pandu pandu rahā, katu tī. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Jande aja Jesu namō wata ame'ē sawa'e ke rahā, katu tī. Jesu ke Juā mujahuk, a'engi Jesu namō wata ixo ame'ē sawa'e ke rahā, katu tī. Ywa pe Jesu jywyr oho, ame'ē ke rehe usak ame'ē sawa'e ke rahā, katu tī — aja Petu pandu.

²³ Pe, mokōi sawa'e ta ke a'eta mu'am. Jesu namō wata ixo ame'ē ta ke mu'am. Ko Jose. Masamba aja her tī. Her te Jusu. Amō sawa'e ke a'eta mu'am tī. ²⁴ Her Mati. Pe, katu usak ame'ē rehe har Tupā namō ngā pandu pandu. Kuja pandu:

—Sawa'e! Jande pái keruhū! Upa awa ta rehe har nde erekwa katu. Kome'ē mokōihar ngi har petei jande namō pyta ta. Awa rehe nde eresak katu my? Ame'ē ke jande pe emujekwa katu. ²⁵ Jande namō a'e paraky ta ixo. Nde rehe har pandu pandu ta oho tī. Ame'ē parakyha ke Jun hijar oho. Pe, mupyraraha renda pe oho — aja a'eta pandu pandu.

²⁶ Mokōi sawa'e ta ke a'eta mu'am. Pe, ita pinim ra'yr ke a'eta omombor. Aja peteihar rehe katu a'eta usak. Ombor rahā, Mati rehe jō katu ngā usak. Pe, ipy petei Jesu mondo ame'ē ta namō Mati ixo. (A'e riki Jun renda ke pe pyta.)

2

Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta py'a rehe Tupã'ã ihĩ katu

¹ Penteko weraha rehe uhyk oho. (Ame'ë wera rahã, imi'u ke jundéu awa ta matyr.) Arahã upa Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta jy'ar uĩ. ² Peteĩhar renda pe jy'ar uĩ. Pe, pahar ywa ngi ma'e tyapu hũ. Ywytu keruhũ aja tyapuha. Ok wyr pe Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta wapyk uĩ. ³ A'ep tyapuha ixé uwyr. Pe, tata hendyha aja a'eta usak. Ame'ë ke a'eta ãkã 'ar pe hefaha aja ihĩ. Pe, aja pame katu te a'eta ãkã 'ar pe hendy. ⁴ Pe, upa katu te a'eta rehe Tupã'ã ihĩ katu. Amõ koty koty ngã je'ëha uhem. (A'erehe Tupã'ã uwyr aja mujekwa katu.) Ame'ë je'ëha ke Tupã'ã muwyr a'eta pe.

⁵ Arahã Jerusarë ok ta pe heta jundéu awa ta ixo. Tupã je'ëha rehe hendu katu ame'ë ta ixo. Amõ amõ wyy ngi uhyk uwyr ame'ë ta ixo. ⁶ Ame'ë tyapuha rehe hendu rahã, ixoty ame'ë ta johu jy'ar oho. Ngã je'ëha riki amõ koty koty je'ëha. Pe, aja pame katu te ngã je'ëha ke rehe ngã hendu. Ame'ë ta amõ koty koty ngã je'ëha ke Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta pandu pandu. Ame'ë ke rehe ngã hendu. A'erehe mäte we ame'ë te a'eta my. ⁷ Upa ngã hetaha pandu pandu ngã jupe:

—Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta riki ngariréi wyy pe har ta ke. A'erehe jande je'ëha ke ame'ë ta ukwa ym ta tipe. ⁸ Jande ngi har ym tĩ. Anĩ. Jande je'ëha ke ame'ë ta pandu katu apo 'y. Myp jande je'ëha ke ame'ë ta ukwa my? Jakwa ym. Mã! Aja pame katu te jande je'ëha rehe jahendu. Amõ koty je'ëha ke jande japandu. ⁹ Ko Par wyy ngi amõ ta uhyk uwyr. Amõ koty je'ëha ame'ë tĩ. Amõ ta Me wyy ngi uhyk uwyr tĩ. Amõ koty je'ëha ame'ë tĩ. Aja pame tĩ. Amõ koty koty je'ëha tĩ. Amõ ta Erã wyy ngi uhyk uwyr tĩ. Amõ ta Mesopot wyy ngi uhyk uwyr tĩ. Amõ ta Jundéi wyy ngi uhyk uwyr tĩ. Amõ ta Kapando wyy ngi uhyk uwyr tĩ. Amõ ta Põ wyy ngi uhyk uwyr tĩ. Amõ ta Asia wyy ngi uhyk uwyr tĩ. ¹⁰ Amõ ta Hiri wyy ngi uhyk uwyr tĩ. Amõ ta Pansi wyy ngi uhyk uwyr tĩ. Amõ ta Eji wyy ngi uhyk uwyr tĩ. Amõ ta Rim wyy ngi uhyk uwyr tĩ. Ame'ë Rim wyy ke Syre ok ta rake ihĩ. Amõ ta Hom ok ta ngi uhyk uwyr tĩ. ¹¹ A'engi amõ amõ jundéu awa ta uhyk uwyr. A'engi jundéu ramũ ta je'ëha rehe hendu katu ame'ë ta uhyk uwyr tĩ. Amõ ta Kere ypa'ũ ngi uhyk uwyr tĩ. Amõ ta Ara wyy ngi uhyk uwyr tĩ. Pyrãtãha namõ upa katu te ma'e ke Tupã ma'ema'e, ame'ë rehe har jande jahendu. Amõ amõ jande je'ëha ke Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta pandu. A'erehe jande jakwa katu — aja ngã pandu pandu ngã jupe.

¹² Pe, upa ngã pandu pandu ngã jupe:

—Mã! Ma'erehe my? — aja.

¹³ Pe, mäte we ame'ë te a'eta my. Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta rehe amõ ta puka puka hũ. A'eta pandu:

—Anĩ. Peme'ë ta kawĩ ngi ka'u ixo — aja ngã.

Petu je'ëha ke

¹⁴ Pe, Petu pu'am. Awa py peteĩ Jesu mondo ame'ë ta namõ pu'am. Pe, ngã hetaha pe hãtã pandu:

—Jundéu awa ta! Pehendu katurahã! Upa Jerusarë ok ta pe har ta! Pehendu katu tĩ! Ihë rehe pehendu katu. Pehë pe ihë apandu ta. ¹⁵ Kawĩ ngi jaka'u, aja pekwha naĩ. Anĩ. Jaka'u ym. Ko warahy ywa ku'ap rĩ. (Pytuniwe ka'u ym awa.) ¹⁶ Pesarahã! Amõ koty koty ngã je'ëha japandu pandu. Aja pehendu ramõ ame'ë ke yman amõ sawa'e mupinim. Her Joe. Tupã je'ëha pandu ame'ë ke a'e. Kuja a'e mupinim. Tupã pandu:

¹⁷ “Peme'ë wyy keruhũ pe angaha uhyk Tate rahã, Tupã'ã ke ihë amondo ta. Heta awa ta rehe a'e ihĩ katu ta.

A'erehe ihē je'ēha ke pehē ra'yr ta pandu pandu ta. Pehē rajyr ta pandu pandu ta tī.

Ixeraiha aja sawa'e ta usak ta. Aja ihē je'ēha ke a'eta ukwa ta. Tamūi ta ixerai ta tī. Aja ihē je'ēha a'eta ukwa ta tī.

18 Arahā ihē miasu ta rehe Tupā'ā ihī katu ta.

Sawa'e ta rehe ihī katu ta. Kūjā ta rehe ihī katu ta tī.

Pe, ihē je'ēha ke a'eta pandu pandu ta.

19 Ywa rehe ma'e ke ihē amoī ta. Ame'ē ngi jumukahem ta ngā u'am.

Ywa rehe aja kome'ē ywy keruhū pe tī. Ihēma'e pyrātāha ke ihē amujesak ta ngā pe.

Aman hawi aja awa ruwy hawi ta tī. Jahy rata u'ar hū ta tī.

Ywa takāxīha aja tata takāxīha pu'am hū ta tī.

20 Warahy uwe ta. Awa ruwy pirā aja jahy tī. Upa aja uhyk py.

Pe, jandema'e sawa'e te jywyr ta. Arahā pyrātāha ke ihē amujesak ta ngā pe.

21 Pe, upa ihē pe ngā pandu rahā, ame'ē ta ke ihē amuhā katu ta.

Ihē rehe jurujar katu ame'ē ta ke amuhā katu ta" aja Tupā pandu. Aja Joe mupinim.

—(Upa aja uhyk ramō, a'erehe amō koty koty ngā je'ēha ke japandu pandu) — aja Petu pandu.

22 A'e pandu tī:

—Jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Jesu rehe har ihē apandu ta pehē pe. Nasare ok ta pe har ke a'e. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'e katu hū. Ngā ke a'e mukatu hū. Amō ta py'a ngi ājā ta ke a'e muhem hū mondo tī. Pyrātāha ke Tupā muwyr ipe tī, a'erehe aja a'e ma'ema'e katu. A'erehe Tupā usak katu ehē, aja ngā ukwa. Upa ame'ē rehe har pekwa katu.

23 Upa ame'ē rehe pesak tī. Yman Jesu manōha rehe har Tupā ukwa katu. A'e pūtar ame'ē ke ngā ma'ema'e. A'erehe Jesu ke pepyhyk. Pe, sawa'e katu ym ame'ē ta pe a'e ke peraho. Pe, myra ngā mupia ame'ē ke rehe ame'ē ta jukwa. Pehē pejukwa, ame'ēja saka. 24 Anī. A'e ke Tupā mukwera katu muhem. Manōha ngi mukwera katu muhem. Marā ka ym pete'e tūi. 25 Yman kweraha rehe har Ndawi mupinim. (Jesu rehe har a'e mupinim. Kuja Jesu pandu, ame'ēja saka:)

"Ihēma'e sawa'e te rehe ihē asak katu a'am. A'e riki ihē rake ihī, a'erehe manōha ngi akyje ym ihē.

26 A'erehe ihē rury katu tī. Ihē rury katuha apandu pandu. Ihē amanō ta. Anī. Ihē akwera katu ta ahem tī, aja akwa katu.

27 Wetep akwera katu ta ahem. Manōha renda pe ihē'ā ke nde eremupya ym te ta.

Ihē rehe nde erepy'a katu. Ihē rete ke nde eremunem ym te ta tī. (Aja rahā, akwera katu ta ahem, aja akwa katu.)

28 Ihē ruhāha ke ihē pe nde eremujukwa. Ihē namō nde erexo ta, a'erehe ihē ke nde eremuhury ta" aja Ndawi mupinim — aja Petu pandu.

29 A'e pandu tī:

—Jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Ndawi ambyr rehe har ihē apandu ta pehē pe. Yman Ndawi manō. Jande ramūi ambyr a'e. A'e ke amō ta jytyt raho. Pete'e ywykwar pe ixangwer ke tūi. 30-31 Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Tupā manga katu, aja a'e ukwa katu. Yman Ndawi pe kuja Tupā pandu: "Yman atu rahā, nde aja ne rainō riki kapitā keruhū wan ta tī" aja Tupā pandu. Ame'ē Ndawi rainō riki Kirisutu. Aja Ndawi ukwa katu, a'erehe Kirisutu kweraha rehe har kuja a'e pandu:

“Manōha renda pe i'ā ke Tupā mupya ym te ta. Hete ke munem ym te ta” aja Ndawi pandu. (Munem ym te rahā, mukwera katu ta, aja mujekwa katu.)

³² —Jesu ke Tupā mukwera katu muhem. (A'erehe hete munem ym te.) Kwera katu uhem rahā, jande jasad ehe, a'erehe ame'ē rehe har japandu pandu. ³³ Ywa pe Jesu ke Tupā mujywyr raho. Hake a'e wapyk oho. (Aja rahā katu te ame'ē ke a'e, aja mujekwa katu.) Tupā'a ke a'e me'ē ta ipe, aja kwehe Jesu pe ipái keruhū pandu katu. Ame'ē Tupā'a riki jande py'a rehe a'e moī, ame'ē ke pekwa apo 'y. Tyapuha pehendu tī. ³⁴⁻³⁵ Ndawi riki ywa pe oho ym. Anī. Ixuwe katu rahā, kuja a'e pandu:

“Ihēma'e sawa'e te pe Tupā pandu: ‘Ihē rake ewapyk. (Aja rahā katu te me'ē ke nde, aja amujekwa katu.)

Nde ruwajan rehe ihē apor ta. Ame'ē ta ke ihē amuputu'u ta nde pe' aja Tupā” aja Ndawi pandu — aja Petu pandu. (“Ihēma'e sawa'e te” aja Ndawi pandu rahā: “Kirisutu rehe har” a'e pandu.)

³⁶ A'e pandu tī:

—Upa jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Jesu ke myra ngā mupia ame'ē ke rehe pemujar pemu'am. Apo a'e riki jandema'e sawa'e te aja Tupā mu'am. Kirisutu a'e tī. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Ko jefehar te ke pekwa apo 'y — aja ngā pe Petu pandu.

³⁷ Ame'ē ke rehe jundéu awa ta hendu rahā, pyai te ngā. Petu pe ngā pandu. Jesu mondo ame'ē ta pe ngā pandu tī:

—Sawa'e ta! Myja jande jama'e ta my apo 'y? — aja jundéu awa ta pandu.

³⁸ Pe, ngā pe Petu pandu:

—Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Pejuruar katu ehe. Aja rahā, pehē rehe Tupā ipy'a jywyr ta. Aja rahā, pehē ke jande jamujahuk ta. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta pehē apo 'y, aja pemujekwa katu ngā pe.) Pe, pehē rehe Tupā'a ihī ta. ³⁹ Yman ame'ē rehe har Tupā pandu katu. Ame'ē pandu katuha ke uhyk apo 'y, a'erehe pehē rehe Tupā'a ihī katu ta tī. Pehē ra'yr ta rehe ihī katu ta tī. Amō awa ta pe ihī katu ta tī. Upa katu te Tupā usak katu ame'ē ta rehe ihī katu ta tī — aja Petu pandu.

⁴⁰ Aja Petu pandu hū. Pandu we hū. Mu'e katu tī. Kuja:

—Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e hū. A'erehe mupyraraha uhyk ta ngā rehe. Amō ta Jesu ke putar ym, a'erehe myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa. Mā peja ame'ē ta aja ym pehē tī. A'erehe Tupā koty pehē py'a pemuruwak. Aja rahā, pehē ke a'e muhā katu ta — aja Petu pandu.

⁴¹ Ame'ē je'eha rehe heta ngā jurujar katu. Pe, ame'ē ta ke ngā mujahuk. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta ke apo 'y, aja mujekwa katu ngā pe.) Arahā heta ngā jurujar katu ehe, Jesu rehe. Kuja, 3.000 hetaha. ⁴² Jesu mondo ame'ē ta namō ame'ē ta jumu'e uī. A'eta namō ngā juehe katu ngā ixo. Johu ma'e ngā u'u uī tī. Tupā namō johu ngā pandu tī.

Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta rehe har

⁴³ Tupāma'e pyrātāha namō Jesu mondo ame'ē ta ma'e ke ma'ema'e hū. Mukatu hū ngā ke. Aja me'ē ma'ema'e hū. A'erehe upa ngā jupandu ngā jupe: —Mā! Katu te hū — aja ngā.

⁴⁴ Upa Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta je'ē je'ē ym ha namō ixo. Amō Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta namō ngā juehe katu ngā ixo. Ima'e ke rehe kyty'y ym tī. ⁴⁵ Ima'e ma'e ke muhepy tī. Henda ke muhepy tī. Aja tamatarer ke matyr. Pe, jurujar katu ame'ē ta ima'e ym te rahā, ame'ē ta pe ma'e ke me'ē me'ē te'e. ⁴⁶ Pe, wera rahā pame katu te Tupā rehe ngā jumu'eha renda

keruhū pe jy'ar oho. A'ep Tupā namō ma'e pandu pandu u'am. Ok pe johu ma'e ngā u'u tī. Hury katu a'eta tī. Peteihar aja ngā ixo tī. ⁴⁷ Tupā namō kuja pandu pandu tī: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. “Peme'ē ta katu ame'ē ta ke a'eta” aja Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta rehe har amō ta pandu pandu. Wera rahā pame katu te ngā ke Tupā muhā katu. Aja Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta jumuheta oho.

3

Wata ym te ame'ē ke Petu mukatu

¹ Amō wera rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Petu oho. Juā oho inamō tī. Warahy ywa ku'a ihon rahā, oho. Arahā jundēu awa ta Tupā namō ma'e pandu pandu katu. ² Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe hukwen ihī. Hukwen rehe har ngā pandu: “Katukwer” aja. Ame'ē rake sawa'e wapyk uī. Wata ym te ame'ē ke a'e. Ta'yn rahā har aja te'e a'e. Wera rahā pame katu te amō ta hupir rahō. Pe, ixē oho ame'ē ta pe tamatarer ke a'e pandu pandu tī. ³ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Petu ixē tate rahā, sawa'e usak ehe. Juā rehe usak tī. Pe, tamatarer ke pandu a'eta pe.

⁴ Petu ma'ā katu ehe. Juā aja tī. Pe, pandu ipe:

—Jande rehe ema'ā katu! — aja ipe.

⁵⁻⁶ A'erehe sawa'e ma'ā katu ehe. Tamatarer ke pyhyk ta, aja ukwaha naī. Petu pandu ipe:

—Tamatarer namō ihē axo ym te. Ko ma'e namō axo ame'ē ke ihē ame'ē ta nde pe. Jesu Kirisutu riki Nasare ok ta pe har. A'e je'ēha rupi ihē apandu nde pe: “Ewata” — aja sawa'e pe.

⁷ Pe, ijiywa katu rehe pyhyk. Pe, mupu'am. Pahar itymā imembek katu ipe. Ipyta katak katu ipe tī. ⁸ Pe, opor. Pu'am katu. Jywyr jywyr ixo. Petu ta namō ixē oho. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ixē oho. Huryha namō opopor oho. “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Tupā rehe har pandu pandu oho tī. ⁹ Wataha ke rehe upa amō ta usak usak tī. Tupā rehe har pandu pandu ame'ē ke rehe amō ta hendu katu tī. ¹⁰ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rukwen rake wapyk uī ame'ē ke a'e, aja amō ta ukwa katu. “Katukwer” ame'ē rukwen rake wapyk uī ame'ē ke a'e, aja ukwa katu tī. Tamatarer pandu pandu ame'ē ke a'e tī, aja ukwa katu tī. Myja wataha apo my? Ukwa ym. “Māte we ame'ē te a'e my!” aja a'eta.

Petu je'ēha ke

¹¹ Ame'ē jumu'eha renda keruhū pe soroka ihī. Soroka renda rer: “Saromā.” A'ep Petu ta ixo. Petu jywa rehe sawa'e pyhyk u'am. Juā jywa rehe pyhyk u'am tī. A'eta koty heta amō ta ujan oho. ¹² Māte we ame'ē te a'eta my. Pe, hetaha ta rehe Petu usak rahā, pandu ngā pe:

—Sawa'e ta! Māte we ame'ē te aja ym pekwaha. Pesak pesak ym jande rehe tī. Jande je'ēha rupi ym sawa'e wata. Jande katuha rupi ym sawa'e wata tī. (Jesu je'ēha rupi sawa'e wata katu.)

¹³⁻¹⁴ —Amarā riki jande ramūi. Isak a'e tī. Jande ramūi tī. Jako a'e tī. Jande ramūi tī. A'eta Tupā rehe ipy'a moī moī katu. Jesu aja tī. Tupā pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu tī. Pe, manōha ngi Tupā mukwera katu muhem. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixoi te ipe, Jesu pe. Katu te ame'ē ke a'e tī. Anī. Peputar ym a'e ke. Jundēu awa tama'e kapitā ta pe a'e ke peraho. Pirat poir tar katu tipe. Anī. Peputar ym aja. Amō ke pehé pepandu. “Ngā jukwaha ke epoir” aja Pirat pe pepandu. (A'erehe Mahamba ke a'e poir.) ¹⁵ Awa ta muxuweha ke Jesu. A'e ke pejukwa. Anī. A'e ke Tupā mukwera katu muhem. A'engi jande jasak ehe. Ame'ē rehe har japandu pandu tī. ¹⁶ Sawa'e wata ramō ame'ē ke

rehe pesak. Ehe har pekwa katu tī. Jesu rehe jande jajuru jar katu, a'erehe jande pe pyrātāha ke Tupā muwyr. Ame'ē namō sawa'e ke jamukatu. Jesu je'ēha rupi jamukatu. A'erehe sawa'e wata katu ame'ē ke rehe pesak apo 'y.

17 —Ihē mu ta! Jesu ke pejukwa. Jundéu awa tama'e kapitā ta aja tī. Jukwa tī. Pekwa ym ha rupi pejukwa, aja ihē akwa katu apo. 18 Ngā mupyraraha ke Kirisutu pyhyk. Yman ame'ē rehe har Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu pandu. Ame'ē ta pe Tupā mujekwa. Ame'ē ke a'eta pandu pandu. Ame'ē pyraraha ke Jesu rehe uhyk apo 'y. 19 Apo Tupā koty pehē py'a ke pemuruwak pemondo. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehē py'a ngi Tupā juhyk ta. 20 Aja rahā, pehē ruryha ke a'e muwyr ta. Pe, Jesu ke a'e mujwyr ta muwyr tī. A'e riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. 21 Tupā usak katu ehe ame'ē ke a'e. Ywa pe a'e pyta we ta rī. Upa katu te pyahu ym rahā, pyta we ta rī. Upa katu te Tupā mupyahu ta tī, aja a'e pandu. (Ywa ke. Kome'ē ywy keruhū aja tī. Mupyahu ta tī.) Yman ame'ē rehe har Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim. A'eta riki katu te me'ē ke. 22 Yman jande ramūi ta pe Moise pandu: “Tupā riki jandema'e sawa'e te. Ihē aja pehē pe Tupā je'ēha pandu ame'ē ke Tupā muwyr ta tī. Pehē ngi har petēihar ke a'e. Upa a'e pandu ame'ē ke rehe pehendu katu ta me'ē te'e. 23 Ame'ē ke rehe amō hendu ym rahā, ame'ē ke Tupā mupyrara ta. Tupā kotyhar ta namō pyta ym te ta” aja Moise mupinim — aja Petu pandu.

24 A'e pandu tī:

—Upa katu te Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu tī. Samue pandu py. A'engi uwyr ame'ē ta pandu tī. Pesak ramō ame'ē rehe har upa katu te a'eta pandu pandu. (Tupā kotyhar ta rehe Tupā'a uwyr ta, ame'ē rehe har upa katu te pandu pandu.) 25 Yman Tupā manga katu. Ame'ē ke Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu pandu. Ame'ē ke pehē pe katu. Jande ramūi pe Tupā manga katu tī. Ame'ē ke pehē pe tī. Yman kuja Amarā pe pandu: “Upa kome'ē ywy keruhū pe har ta rehe ne rainō usak katu ta” aja Tupā pandu — aja Petu pandu.

26 A'e pandu tī:

—“Ihēma'e ke nde” aja Ta'yr pe Tupā pandu. Pe, Ta'yr ke pehē pe a'e muwyr py. Aja pehē rehe a'e usak katu. Aja rahā, ixoty pehē py'a ke a'e muruwak. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar ame'ē ke a'e putar — aja Petu pandu pandu ngā pe.

4

Ngā panduha renda pe Petu ta ke kapitā ta muhyk raho

1 Petu pandu ngā pe rahā, jundéu awa tama'e pa'i ta uhyk uwyr. Juā pandu rahā tī. Sonda tama'e kapitā uhyk uwyr tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū harōha ta ke ame'ē ta. Sanduse ta uhyk uwyr tī. 2 (Manōha ngi amō kwera ym te ta uhem aja a'eta ukwaha.) Mokōi Jesu mondo ame'ē ta rehe a'eta parahy, ma'e, Petu ta rehe. Jesu ke Tupā mukwera katu muhem, aja Petu ta mu'e. Jesu kwera katu uhem, a'erehe amō ta kwera katu ta uhem tī, aja sanduse ta ukwa, a'erehe a'eta parahy Petu ta rehe. 3 Pe, Petu ta ke a'eta pyhyk. Ka'aruk te apo, a'erehe kyndaha pe kynda raho. 4 Koī pandu ta. Pe, Petu je'ēha rehe hendu ame'ē ta Jesu rehe jurujar katu. Heta Jesu rehe jurujar katu. Ame'ē ta heta te hū. Sawa'e pame katu te manga rahā, kuja, 5.000 tate hetaha nahā my.

5 Ame'ē ku'ē rahā, jundéu awa tama'e kapitā ta jy'ar uwyr. Tamūi ta jy'ar uwyr tī. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta jy'ar uwyr tī. Jerusarē ok ta pe jy'ar uwyr.

6 Ame'ē ta namō amō ta jy'ar tī. Ana jy'ar tī. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū

a'e. Kái jy'ar tī. Juã jy'ar tī. Arexan jy'ar tī. Upa jundéu awa tama'e pa'i keruhū anam ta jy'ar tī. ⁷ Petu ta ke a'eta mupu'am. Pe, pandu a'eta pe:

—Jande ruwa koty pepu'am. Pesarahā! Awa pyrātāha namō pemukatu my? Awa je'ēha rupi pemukatu my? — aja Petu ta pe pandu.

⁸ Pe, Petu py'a rehe Tupā'ā ihī katu. A'e je'ēha rupi Petu pandu:

—Kapitā ta! Pehendu katurahā! Tamūi ta! ⁹ Pehendu katu tī. Myja sawa'e wata ym te ame'ē ke jamukatu my? Myja ma'e katu ame'ē ke jama'e my? Aja pepandu jande pe tī. ¹⁰ Apandu ta pehē pe. Aja rahā, pekwa katu ta. Jundéu awa ta ukwa katu tī. Kō Jesu Kirisutuma'e pyrātāha namō kome'ē sawa'e wata katu. A'e je'ēha rupi wata katu. Jesu riki Nasare ok ta pe har ke a'e. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e ke pejukwa. Anī. A'e ke Tupā mukwera katu muhem. ¹¹ Tupā je'ēha rehe Jesu rehe har kuja amō mupinim:

“Ita ke jaxer te'e aja ita ok mujāha ukwaha.

Anī. Ame'ē riki ok pyter rehe mupu'am katu te ame'ē ke, aja amō ukwa katu” aja amō mupinim.

—(Ame'ē ita aja Jesu tī. Ita aja a'e ke peputar ym tī. Anī. Tupā usak katu ehe. Katu te ame'ē ke a'e, aja ukwa katu.) ¹² Jesu jō riki awa ta ke muhā katu. Aja amō her kome'ē ywy keruhū pe har ta pe Tupā muwyr ym. Amō her rupi jande ke muhā ym. “Jesu” ame'ē rer rupi jō a'e muhā katu — aja Petu pandu.

¹³ Petu riki kyje ym, aja tamūi ta ukwa. Juã kyje ym tī, aja a'eta ukwa tī. Jundéu awa tama'e paper renda pe jumu'e ym ame'ē ta ke a'eta, aja a'eta ukwa katu tī. Sawa'e ta te'e ame'ē ta ke aja a'eta ukwa katu tī. A'erehe mâte we ame'ē te aja tamūi ta ukwa. Petu ta Jesu namō wata ixo ame'ē ta ke a'eta, a'erehe pandu katu, aja tamūi ta ukwa tī. ¹⁴ Petu mukatu ame'ē ke Petu ta rake pu'am u'am, a'erehe marā ka ym a'eta je'ēha ipe. ¹⁵ Pe, tamūi ta jupe pandu pandu tar katu, a'erehe soroka pe Petu ta ke tamūi ta muhem mondo. Upa muhem rahā, a'eta pandu pandu a'eta jupe:

¹⁶ —Myja ta sawa'e pe jama'e my? Sawa'e ke Petu ta mukatu ame'ē rehe har heta ngā ukwa apo 'y. Ame'ē ke marā ka ym jande jamukanīha. ¹⁷ Ame'ē mukatuha rehe har amō ta pandu pandu oho ame'ē ke japutar ym. A'erehe kuja japandu ta: “Jesu rehe har ngā pe pepandu ym te apo 'y. Pepandu rahā, pehē ke jamahy ta” aja Petu ta pe japandu ta — aja pandu pandu a'eta jupe.

¹⁸ Pe, Petu ta ke amō mujywywerur. Pandu:

—Jesu rehe har pepandu ym te apo 'y. Ehe har pemu'e ym te tī — aja Petu ta pe tamūi ta pandu.

¹⁹ Pe, Petu pandu:

—Myja me'ē Tupā pe katu my? Ko pehē je'ēha rehe jahendu katu my? Ko Tupā pandu ame'ē ke rehe jahendu katu my? Myja pekwa my? Ihē riki Tupā pandu ame'ē ke rehe jō ihē ahendu katu ta. Juã aja tī. ²⁰ Jesu ma'ema'e ame'ē ke rehe jasak. Ame'ē ke tapijar te'e we japandu ta rī. Jesu mu'e mu'e ame'ē ke rehe jahendu tī. Ame'ē ke tapijar te'e we japandu ta tī. Marā ka ym jahijariha — aja Petu pandu.

²¹ Pe, hātā Petu ta pe tamūi ta je'ē. Pe, poir. Mukatuha rehe har upa ngā ukwa, a'erehe Tupā pe ngā pandu pandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja.

Ngā hetaha ngi tamūi ta kyje, a'erehe marā ka ym Petu ta ke mahyha.

²² Petu ta mukatu ame'ē sawa'e heta warahy 'ar ame'ē ke a'e. Kuja, 40 i'ar koty te we warahy 'ar ame'ē ke a'e.

Pyrātāha namō Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta pandu pandu

²³ Tamūi ta poir rahā, Petu jywywer oho. Juã jywywer oho tī. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta rehe uhyk oho. Upa jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu ame'ē

ke a'eta pandu pandu ngā pe. Upa tamūi ta pandu ame'ē ke pandu pandu tī.
²⁴Upa hendu rahā, kuja johu Tupā namō a'eta pandu pandu:

—Jande pāi keruhū! Jandema'e sawa'e te nde. Ywa ke nde eremujā. Kome'ē wyy keruhū nde eremujā tī. Y ramūi nde eremujā tī. Upa ame'ē ta rehe ixo ame'ē ta ke nde eremujā tī. ²⁵Yman ne je'ēha ke Ndawi mupinim. Tupā ā mujekwa ipe. Ndawi riki jande ramūi. Ne miasu ke a'e tī. Kuja nde pe Ndawi pandu:

“Ma'ewā nde rehe amō awa ta parahy te'e my?

Ma'ewā jundéu awa ta te'e ukwa ukwa ixo my?

²⁶Kome'ē wyy keruhū pe kapitā keruhū ta ixo. Ame'ē ta jy'ar uwyr. Kapitā ta jy'ar uwyr tī.

Ne namō ame'ē ta jumai uwyr. Kirisutu namō a'eta jumai uwyr tī. Kapitā keruhū aja nde eremu'am ame'ē ke a'e” aja nde pe Ndawi pandu — aja Tupā namō ngā pandu pandu.

²⁷Tupā namō ngā pandu pandu tī:

—Jete. Kome'ē ok ta rehe Ero uhyk uwyr. Pon Pirat namō jy'ar uwyr. Amō awa ta namō jy'ar uwyr tī. Jundéu awa ta namō jy'ar uwyr tī. Jesu namō ame'ē ta jumai uwyr, a'erehe johu ngā jy'ar uwyr. Jesu riki nde ra'yr. Katu te me'ē ke a'e. Kirisutu a'e. Kapitā keruhū aja nde eremu'am ame'ē ke a'e. ²⁸Yman ame'ē jumaiha rehe har nde erepandu katu, aja upa ame'ē ta ma'ema'e. Ne je'ēha aja ma'ema'e. Nde ereputar ame'ē ke a'eta ma'ema'e tī.

²⁹—Jandema'e sawa'e te! Esak apo! Jande ke a'eta mahy tar katu. A'erehe jande py'a ke emātā. Aja rahā, jakyje ym ta ngā ngi. Aja rahā, ne je'ēha ke japandu pandu ta. ³⁰Nde kotyhar ta ke jande. Ne je'ēha ke japandu rahā, ahy ame'ē ta ke emukatu. Amō amō ta ke emukatu tī. Jesu je'ēha rupi nema'e pyrātāha ke nde emujekwa katu ngā pe. Jesu riki nde ra'yr. A'e riki katu te me'ē ke — aja Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta pandu pandu.

³¹Upa pandu rahā, a'eta jy'ariha renda ke katak katak hū. (Aja rahā, ame'ē ta rehe Tupā hendu katu, aja mujekwa.) A'eta rehe Tupā ā ihī katu. A'erehe Tupā je'ēha ke pandu pandu. Kyje ym ngā ngi.

Kyty'ym ngā

³²Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta petēhar aja ngā ixo. “Kome'ē ihēma'e jō” aja ym pandu awa. Upa ima'e ma'e ke kyty'ym. ³³Jesu riki jandema'e sawa'e te. Jesu kweraha rehe har Jesu mondo ame'ē ta pandu pandu hū. Tupāma'e pyrātāha namō pandu pandu. Tupā usak katu te ngā rehe tī. ³⁴Kupixa namō amō ixo rahā, ame'ē ke muhepy. Pe, tamatarer ke Jesu mondo ame'ē ta pe raho. Hok namō amō ixo rahā, ame'ē ke muhepy tī. ³⁵Pe, tamatarer ke Jesu mondo ame'ē ta pe raho tī. Pe, ima'e ym te ame'ē ta pe Jesu mondo ame'ē ta me'ē me'ē. A'erehe ima'e ym te ame'ē ta nixōi te.

³⁶Ko amō sawa'e ixo. Her Jose. “Manambe” aja Jesu mondo ame'ē ta amō her moī ehe tī. “Amō ke muhury katu ame'ē ke a'e” aja jande je'ēha. Rewi rainō ke a'e. Xi ypa'ū pe har ke a'e. ³⁷Kupixa namō a'e ixo. Ame'ē ke muhepy. Pe, upa katu te tamatarer ke Jesu mondo ame'ē ta pe a'e raho.

5

Anani rehe har. Sasi rehe har tī.

¹Pe, amō sawa'e ixo. Her Anani. Hakehar rer Sasi. Wyy namō a'eta ixo. Ame'ē ke a'eta muhepy. ²Pe, tamatarer ke Jesu mondo ame'ē ta pe raho. Anī. Tamatarer ke mupyta we wi jupe. ³Ame'ē ke hakehar ukwa tī. Petu pandu ipe:

—Anani! Ywy muhepyha ke nde pe nde eremupyta we. ⁴ Satana nde py'a rehe ihĩ. (Ājā ramũi a'e.) Katu ym aja. Tupā'ā pe te'e nde erepandu. Ywy ke nde eremuhepy ym rahā we, nema'e riki. Nde eremuhepy rahā, tamatarer ke upa katu te nema'e tĩ. Nde pe nde eremupyta we ame'ē ke nde py'a rupi nde erekwa erexo. Upa katu te nde ereme'ē, aja jande pe nde erepandu naĩ. Katu ym aja. Sawa'e ta pe te'e nde erepandu. Amō we tĩ. Tupā pe te'e nde erepandu tĩ — aja Petu pandu.

⁵ Ame'ē ke hendu rahā, Anani manō ukwap. Upa hendu ame'ē ta mukahem hũ. ⁶ Ta'ynuhu ta pu'am. Pe, hete ke pukek. Jytym raho.

⁷ Ixawa'e manō. I'i katu rahā, hakehar uhyk uwyr. Ixawa'e manōha rehe har ukwa ym uwyr. ⁸ Petu pandu ipe:

—Ywy muhepyha ke upa katu te perur my — aja ipe.

Kūjā pandu:

—A'e tỹ. Upa katu te jarur — aja Petu pe.

⁹ Pe, Petu pandu ipe:

—Tupā'ā pe te'e nde erepandu tar katu tĩ. Nde sawa'e aja tĩ. Anĩ. Upa Tupā'ā ukwa katu. Nde sawa'e jytym raho ame'ē ta hukwen rehe uhyk ramō. Nde ke jytym ta raho tĩ — aja kūjā pe.

¹⁰ Pe, pahar Petu py rehe u'ar ukwap. Manō ukwap. Ta'ynuhu ta ixo uwyr rahā, kūjā manō ame'ē ke rehe usak. Pe, jytym raho tĩ. Ixawa'e rake rupi jytym tĩ. ¹¹ Upa Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta mukahem hũ. Manōha rehe har hendu ame'ē ta mukahem hũ tĩ.

Tupā pyrātāha namō mukatu hũ

¹² Jesu mondo ame'ē ta mukatu hũ ngā ke. Ahy ixo ame'ē ta ke mukatu hũ. Aja Tupāma'e pyrātāha ke ngā pe mujesak. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhũ rehe soroka ihĩ. Soroka rer Saromā. A'ep upa Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta jy'ar. ¹³ Johu ngā jy'ar ixo. Ame'ē ta rehe har amō ta pandu: “Katu ame'ē ta ke ame'ē ta” aja pandu. Anĩ. Ame'ē ta namō jurujar ym ame'ē ta jy'ar tar ym. ¹⁴ Amō ta anĩ. Amō amō ta Jesu rehe jurujar katu tĩ. Heta sawa'e ta jurujar katu. Kūjā ta aja tĩ. Heta jurujar katu ehe tĩ. ¹⁵ Jesu mondo ame'ē ta mukatu, a'erehe ahy ixo ame'ē ta ke awa rape rupi ngā mou. Tupe 'ar pe mou. Myrape 'ar pe mou tĩ. Pe, hake rupi Petu te'e asa oho rahā, warahy pe i'ā jesak. Ame'ē ke ahy ixo ame'ē ta 'ar rupi aha ta oho. Pe, katu ta oho, aja ngā ukwa. ¹⁶ Jerusarē ok ta xupe 'ar rupi ok ta juramā ihĩ. Ame'ē ok ta ngi heta uhyk uwyr ehe. Ahy ixo ame'ē ta ke ngā hupir werur ipe. Ājā ta ipy'a rehe ihĩ ame'ē ta ke werur ipe tĩ. Upa katu te Petu mukatu. (Aja rahā, Jesu rehe har Petu ta pandu ame'ē riki jete har te ke aja mujekwa katu. Petu ta namō Tupā ixo, aja mujekwa katu tĩ.)

Jesu mondo ame'ē ta ke amō ta mahy

¹⁷ Pe, jundéu awa tama'e pa'i keruhũ jyty'ym Jesu mondo ame'ē ta rehe. Upa inamō ixo ame'ē ta jyty'ym a'eta rehe tĩ. Inamō ixo ame'ē ta rer sanduse ta. (Jesu mondo ame'ē ta koty heta ngā jy'ar oho, a'erehe jyty'ym a'eta rehe.)

¹⁸ Pe, Jesu mondo ame'ē ta ke a'eta pyhyk. Kyndaha pe kynda raho, ok ta kyndaha pe. ¹⁹ Pe, pytun rahā, Tupā je'ēha rahoha uhyk uwyr a'eta rehe. Kyndaha rukwen ke pirar. Pe, a'eta ke soroka pe raho. Pandu:

²⁰ —Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhũ pe peho. A'ep upa awa ixoha pyahu rehe har ngā pe pepandu pandu — aja Jesu mondo ame'ē ta pe pandu.

²¹ A'eta hendu katu ehe. Pe, pytuniwe rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhũ pe oho. A'ep mu'e mu'e u'am.

Pe, ngā panduha renda pe jundéu awa tama'e pa'i keruhū uhyk uwyr. Inamō ixo ame'ē ta uhyk uwyr tī. Pe, jundéu awa ta tamūi ta ke a'eta mujy'ar tī. Johu panduha ta ke mujy'ar. Pe, kyndaha pe sonda ta ke a'eta mondo. Pandu:

—Jesu mondo ame'ē ta ke pemuhyk perur se — aja sonda ta pe pandu.

²² Pe, kyndaha pe sonda ta uhyk rahā, mahem ym. ²³ Jesu mondo ame'ē ta ke mahem ym. Pe, ngā panduha renda pe jywyr oho. A'eta pandu:

—Kyndaha rehe jahyk rahā, upa hukwen ke kynda katu te. Upa hukwen harōha ta harō katu u'am tī. Anī. Hukwen ke jande japirar rahā, jamahem ym sawa'e ta ke — aja sonda ta pandu.

²⁴ Ame'ē ke rehe hendu rahā, pa'ihu ta māte we ame'ē te a'eta my. Sonda tama'e kapitā aja tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū sondama'e kapitā ke a'e.

—Myp a'eta ihon my? — aja pandu pandu a'eta jupe.

²⁵ Pe, amō uhyk uwyr. Pandu:

—Pesarahā! Kyndaha pe sawa'e ta ke pekynda peraho. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ixo apo 'y. Ngā ke a'eta mu'e mu'e u'am — aja tamūi ta pe amō pandu.

²⁶ Ame'ē ke rehe hendu rahā, sonda tama'e kapitā oho piam. Sonda ta inamō oho tī. Pe, Jesu mondo ame'ē ta ke muhyk werur tī. Hātā ym pyhyk a'eta rehe. Hātā pyhyk rahā, ita ke sonda ta rehe ngā ombor ta, aja kapitā ukwa. Hetaha ngi kyje, a'erehe wewe katu pyhyk raho.

²⁷ Pe, Jesu mondo ame'ē ta ke muhyk rahā, ngā panduha renda pyter pe mupu'am. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū pandu:

²⁸ —Jesu rehe har pemu'e ym apo 'y, aja hātā pehē pe japandu. Anī. Pehendu ym. Pemu'e ame'ē rehe har upa Jerusarē ok ta pe har ta ukwa apo. Jesu ke amō ta riki jukwa. Anī. A'e ke jande riki jajukwa aja pepandu. Katu ym aja — aja Jesu mondo ame'ē ta pe pandu.

²⁹ Pe, Petu namō Jesu mondo ame'ē ta pu'am u'am. Pe, Petu pandu ngā pe: —Tupā je'ēha rehe jō jahendu katu rahā, katu te ame'ē. Amō sawa'e je'ēha rehe anī. (Katu we ame'ē.) ³⁰ Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke pemujar pemu'am. Aja pejukwa. Anī. Jesu ke Tupā mukwera katu muhem. Tupā rehe jande ramūi ipy'a moī moī katu. ³¹ Pe, Jesu ke hake Tupā muhyk raho. A'erehe a'e riki kapitā keruhū. A'e riki awa muhāha tī. Ma'e ka'u te'eha ke jundéu awa ta ma'ema'e. Anī. Tupā rehe ipy'a muruwak mondo rahā, Tupā ipy'a jywyr ta ngā rehe. ³² Jesu rehe har japandu pandu. Jasak ame'ē rehe har japandu pandu tī. Jesu rehe har Tupā'a mujekwa tī. Tupā rehe hendu katu ame'ē ta py'a rehe Tupā'a ke a'e moī katu — aja Petu pandu.

³³ Ame'ē ke pa'ihu ta hendu rahā, parahy te hū. Jesu mondo ame'ē ta ke a'eta jukwa tar katu. ³⁴ Pe, ngā panduha renda pe amō sawa'e pu'am. Her Ngamari. Parise riki a'e. Moise je'ēha mu'e ame'ē ke a'e tī. “Sawa'e katu me'ē ke” aja upa ngā ukwa ehe har. Pe, a'e pandu:

—Jesu mondo ame'ē ta ke soroka pe emondo — aja.

³⁵ Pe, ngā panduha renda pe ixo ame'ē ta pe pandu:

—Jundéu awa tama'e kapitā ta! Pehendu katurahā! Petu ta ke pemahy ym we rī. Ma'e ke pekwa py peī. ³⁶ Amukwehe te amō sawa'e ixo. Her Téu. Kapitā a'e jupe. Heta sawa'e ta inamō jy'ar oho. Kuja, 400 hetaha. Anī. A'e ke amō jukwa. Pe, inamō ixo ame'ē ta upa uhāi ujan oho. Ame'ē ta ngi har nixói te apo 'y. ³⁷ A'engi amō sawa'e uwyr tī. Her Jun. Ngariréi ywy pe har a'e. Ngā hetaha ke kapitā keruhū manga manga rahā, Jun uwyr. Inamō heta ngā oho tī. Anī. A'e ke amō jukwa tī. Pe, inamō ixo ame'ē ta upa uhāi ujan oho tī.

³⁸ A'erehe pehē pe ihē apandu katu apo. Jesu mondo ame'ē ta ke pemahy

ym. Mā peja ixo. Sawa'e je'ēha rupi a'eta ma'e ke ma'ema'e ixo rahā, upa ta kanim oho. ³⁹ Anī rahā, Tupā je'ēha rupi a'eta ma'ema'e ixo rahā, marā ka ym kanīha. Tupā namō pejumai ta — aja Ngamari pandu.

Pe, a'e pandu ame'ē ke rehe ngā hendu katu. ⁴⁰ Pe, Jesu mondo ame'ē ta ke muhyk werur tī. Upa a'eta ke amō ta nupā hū. Pe, pandu tī:

— Jesu rehe har pepandu ym te apo 'y — aja kapitā ta pandu a'eta pe.

⁴¹ Pe, poir mondo. Ngā panduha renda ngi a'eta uhem oho. Jesu kotyhar ta ke a'eta, a'erehe amō ta mahy. Mahyha ke a'eta pyhyk, ame'ē ke Tupā putar aja a'eta ukwa katu, a'erehe hury katu oho. ⁴² Wera rahā pame katu te a'eta mu'e u'am. Tupā rehe ngā jumu'eha keruhū pe mu'e u'am. Amō ta rok pe mu'e u'am tī. Jesu Kirisutu rehe har mu'e u'am.

6

Awa po wajar mokōi haihu katu ame'ē ta ke

¹ Arahā Jesu rehe amō amō heta jurujar katu. Jundéu awa ta ke ame'ē ta. Ame'ē ta ngi har amō ta ngere awa ta je'ēha ke pandu ame'ē ta ke tī. Amō ta emberéu awa ta je'ēha ke pandu ame'ē ta ke tī. Pe, ngere awa ta je'ēha pandu ame'ē ta parahy. Emberéu awa ta je'ēha ke pandu ame'ē ta rehe parahy. Kuja pandu:

— Emberéu awa ta je'ēha ke pandu ame'ē ta kyty'ym jande rehe. Ixawa'e manō ame'ē ta heta we ixo. Ame'ē ta ngi har emberéu awa ta je'ēha ke pandu ame'ē ta pe me'ē me'ē katu ma'e ke. Ngere awa ta je'ēha ke pandu ame'ē ta pe me'ē me'ē we mi ma'e ke. Katu ym aja. Juja ym me'ē me'ēha — aja ngere awa ta je'ēha ke pandu ame'ē ta je'ē je'ē hū.

²⁻³ Pe, upa katu te Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke amō ta mujy'ar. Jesu mondo ame'ē ta riki mujy'ar. Ame'ē ta ke awa py mokōi hetaha. Ngā pe a'eta pandu:

— Jande mu ta! Pehendu katurahā! Ngā mi'u ke jande jame'ē me'ē rahā, marā ka ym Tupā je'ēha ke amō ta pe jamu'eha rī. Ngā mi'u jame'ēha rehe jō jama'ema'e ja'am. Katu ym aja. Jesu rehe har amō ta pe jamu'e ym rahā, katu ym. A'erehe amō sawa'e ta rehe pesak katu. Ko ipy'a rehe Tupā'ā ihī katu ame'ē ta rehe pesak katu. Amō we tī. Ukwa katu ame'ē ta rehe pesak katu tī. Amō we tī. Sawa'e katu te ame'ē ta rehe pesak katu tī. Pehē ngi har awa po wajar mokōi sawa'e ta rehe pesak katu. Pe, ame'ē ta pe japandu ta: “Ngā mi'u ke peme'ē me'ē” aja. Jande anī. ⁴ Tupā je'ēha ke jamu'e ta ngā pe rī. Tupā namō japandu pandu ta rī — aja Jesu mondo ame'ē ta pandu.

⁵ Ame'ē je'ēha rehe upa ngā hury katu, a'erehe ngā mi'u me'ēha ta ke mu'am. Ko Esete ke ngā mu'am. Jesu rehe jurujar katu te ame'ē ke a'e. Ipy'a rehe Tupā'ā ihī katu ame'ē ke a'e tī. Amō Siri ke ngā mu'am tī. Amō Pok ke mu'am tī. Amō Nikanor ke mu'am tī. Amō Timā ke mu'am tī. Amō Pame ke mu'am tī. Amō Nikoráu ke mu'am tī. Amō awa ke a'e. Jundéu awa ym a'e. Antioki ok ta pe har a'e. Yman jundéu awa tamūi ta ukwaha rehe a'e jurujar katu. Apo Jesu rehe jurujar katu tī. ⁶ (Ame'ē awa po wajar mokōi sawa'e ta ngā mi'u ke me'ē me'ē ta.) Pe, ame'ē sawa'e ta ke Jesu mondo ame'ē ta ruwa koty ngā mupu'am. Pe, Tupā namō pandu pandu. Ame'ē ta ākā rehe a'eta po ke Jesu mondo ame'ē ta mujar. (Aja ngā mi'u ke me'ē me'ē ame'ē ta ke a'eta, aja ngā pe mujekwa.)

⁷ Tupā je'ēha rehe amō amō ta hendu katu te hū. Jesu rehe amō amō Jerusarē ok ta pe har ta jurujar katu tī. Heta jundéu awa tama'e pa'i ta jurujar katu tī.

Esete ke amō ta pyhyk

⁸ Esete rehe Tupā usak katu te, a'erehe ahy ixo ame'ē ta ke Esete mukatu hū. Tupāma'e pyrātaha namō mukatu hū ngā ke. A'erehe ame'ē ke rehe ngā usak rahā, pandu: "Mā! Katu hū!" aja pandu. ⁹ Pe, inamō amō sawa'e ta je'ē hātā tā hū. Amō koty jundēu awa tama'e jy'ariha renda ngi har ta ke a'eta. Henda rer: "Ngā poir ame'ē ta ke" aja ngā jupe. Syre ok ta ngi uwyr ame'ē ta ke a'eta tī. A'erehe marā ka ym Esete je'ēha ke ame'ē ta mukanīha. A'erehe jyty'ym ehe. ¹¹ A'erehe amō sawa'e ta pe pandu:

—Esete rehe har te'e pepandu peho. Aja rahā, kome'ē tamatarer pehē pe jame'ē ta — aja ngā poir ame'ē ta pandu.

A'erehe sawa'e ta te'e pandu oho:

—“Moise katu ym. Je'ēha rehe pehendū ym” aja Esete pandu ame'ē ke rehe jahendu. “Tupā katu ym. A'e je'ēha rehe pehendū ym tī” aja Esete pandu ame'ē ke rehe jahendu tī — aja Esete rehe har te'e a'eta pandu.

¹² Ame'ē panduha namō upa ngā ke sawa'e ta muparahy. Tamūi ta ke a'eta muparahy tī. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta ke a'eta muparahy tī. A'erehe johu ngā Esete koty oho. Pyhyk a'e ke. ¹³ Pe, ngā panduha renda pe raho. Pe, Esete rehe har te'e pandu ame'ē ta ke a'eta werur tī. Te'eha ta pandu:

—Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū katu te, aja jandē jakwa katu. Anī. “Jaxer te'e” aja Esete pandu. “Moise je'ēha katu ym. Pehendū ym ehe” aja a'e pandu tī. ¹⁴ Kuja a'e panduha rehe jahendū tī. Upa Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke Jesu mujaxer ta. Jesu riki Nasare ok ta pe har ke a'e. Upa Moise mu'e ame'ē ke amō koty muruwak ta, aja Esete pandu. Ame'ē ke rehe jahendū tī — aja Esete rehe har te'e sawa'e ta pandu.

¹⁵ Upa katu te ngā panduha renda pe wapyk uī ame'ē ta Esete ruwa rehe usak usak uī. Huwa ke hendy. Tupā je'ēha rahoha ruwa aja hendy.

7

Esete je'ēha ke

¹ Esete pe jundēu awa tama'e pa'i keruhū pandu:

—Ame'ē je'ēha jetehtar te nde pe my? — aja ipe.

²⁻³ Esete pandu:

—Anī. Te'e riki. Tamūi ta! Pehendū katurahā! Ihē anam ta! Pehendū katu tī. Amarā riki jandē ramūi. Mesopot wyy rehe a'e ixo rahā, Tupā pandu ipe. Wera te hū namō ixo ame'ē ke a'e. Ma'e, Harā ok ta pe Amarā tyryk ym we oho rī. Kuja Tupā pandu ipe: “Sengi etyryk eho. Nde anam ta ke ehijar eho. Nde pái rekoha ehijar eho tī. Amō wyy ke nde pe amujesak ta. A'ep etyryk eho” aja Amarā pe. ⁴ A'erehe Kaundéi wyy ke Amarā hijar oho. Harā ok ta pe tyryk oho. Ipái oho inamō tī. A'engi ipái manō rahā, amō wyy pe a'e ke Tupā mutyryk mōndo. Kome'ē wyy pe muwyr, ma'e, Tupā mujesak ame'ē ke pe. Yman a'ep a'e uhyk oho. Apo ame'ē wyy pe jandē jaxo tī. ⁵ Anī. Wyy ke nixói ipe, Amarā pe. Ima'e ke nixói te. Tupā me'ē ym we ipe rī. Amarā ra'y nixói te rahā, Tupā manga katu ipe: “Kome'ē wyy ke nde pe ihē ame'ē ta. Nema'e ta. Ne rainōma'e ta tī” aja Amarā pe Tupā pandu katu — aja Esete pandu.

⁶ A'e pandu tī:

—Kuja Tupā pandu tī: “Amō wyy rehe ne rainō ta ixo ta. A'ep paraky te'e hū ta. Ame'ē ta ke amō awa ta mahy hū ta tī. 'Ar ke ymanuhū ta raho. Kuja, 400 warahy 'ar aha ta oho. ⁷ Ame'ē ke upa rahā, ame'ē awa ta ke ihē amahy ta. Te'e muparakya ta ke ihē amahy ta. A'engi ame'ē wyy ngi ne rainō ta uhem oho. Kome'ē wyy rehe jwyr ta. Pe, ihē rehe ipy'a ke a'eta moī moī

katu ta” aja Amarã pe Tupã manga katu. ⁸ Tupã pandu katu, ame'ë ukwa katuha ke Amarã pe Tupã muwyr. Kuja. Ehe ihĩ ame'ë pিরer ke jupã rahã, jundéu awa kotyhar ke a'e aja mujekwa. Tupã usak katu ehe ame'ë ke a'e, aja ukwa katu. A'erehe ta'yr pিরer ke Amarã jupã. Ta'yr rer Isak. U'ar, ame'ë ngi awa po wajar mokõi ukwer rahã, ipিরer ke jupã. (Aja rahã, Tupã manga katuha ke a'e putar katu, aja mujekwa katu.) Isak aja tĩ. Ta'yr pিরer ke jupã tĩ. Ta'yr rer Jako. Jako aja tĩ. Ta'yr ta pিরer ke jupã tĩ. (Ipিরer jupã rahã, ko jundéu awa ta kotyhar ta ke a'eta. Tupã usak katu a'eta rehe, ame'ë ta ke a'eta, aja mujekwa katu.) Jako ra'yr ta heta. Awa py mokõi ta'yr ta hetaha ipe. Jande ramũ ta ke a'eta.

⁹—Jako ra'yr ta ngi har peteĩ Jose. Imu ta jyty'ym ehe. Pe, imu ta muhepy. Pe, Eji ywy pe Jose ke amõ ta raho. Paraky te'e a'e ixo. Pe, Jose rehe Tupã usak katu. ¹⁰ A'e ke amõ ta mupyrara rahã, Tupã muputu'u katu ingi. Tupã usak katu ehe tĩ. Ukwa katuha ke muwyr ipe tĩ. A'erehe eji ywy pe har tama'e kapitã keruhũ ruwa koty pu'am rahã, Jose rehe kapitã keruhũ usak katu. Kapitã keruhũ rer Parao. Pe, Jose ke kapitã aja a'e mu'am. Eji ywy pe har tama'e kapitã aja a'e mu'am. Kapitã keruhũ rok kapitã a'e tĩ. ¹¹ Pe, ngã pe ngã mi'u nixói te. Upa Eji ywy rupi nixói. Kanaã ywy rupi nixói te tĩ. Pyrara hũ ngã. Jande ramũ pe nixói te tĩ. ¹² Pe, Eji ywy pe ahúi aja me'ë pyta we mi aja Jako hendu. A'erehe ta'yr ta ke ixoty mondo, jande ramũ ta ke. ¹³ Mokõihar a'eta oho rahã, imu ta pe juehe har Jose mujekwa. Pe, Jose rehe har Parao ukwa tĩ. Jose riki jundéu awa ke a'e, aja a'e ukwa. ¹⁴ Pe, ipái pe myrandu Jose mondo. “Eji ywy pe ihẽ koty ejur. Upa katu te ne anam ta erur tĩ” aja myrandu mondo.

¹⁵—Kuja, 75 ngã hetaha ixo. Pe, Eji ywy pe Jako oho. A'ep a'e manõ. A'ep jande ramũ ta manõ tĩ, ma'e, Jako ra'yr ta ke. ¹⁶ Ymanuhũ tĩ, jande ramũ kangwer ke amõ ta mutyryk raho. Sikẽ ok ta pe raho. A'ep itakwar keruhũ ihĩ. Ame'ë pe ixangwer ke ngã mou tĩ. Yman ame'ë itakwar keruhũ ke Emor ra'yr ngi Amarã jo'ok. Tamatarer Amarã muhepy ipe.

¹⁷—Yman Amarã pe Tupã manga katu. Ame'ë panduha rehe uhyk tate rahã, Eji ywy pe jande ramũ ta jumuheta oho. ¹⁸ Pe, Eji ywy pe amõ kapitã keruhũ uhem ngã pe. Jose ambyr rehe har ukwa ym a'e. ¹⁹ Ame'ë kapitã keruhũ muka'u te'e jande ramũ ta ke. Mupyrara hũ tĩ. Kuja jande ramũ pe panduha mondo tĩ: “Ta'yn ra'yr u'ar rahã, pehẽ rok ngi pembor indo. Sawa'e ra'yr ta pame katu te pembor indo” aja kapitã keruhũ pandu. Aja sawa'e ra'yr ta ke jukwa. ²⁰ Arahã amõ sawa'e ra'yr u'ar. Her Moise. Katu hũ ame'ë ke a'e, aja imã ta ukwa. ²¹ A'erehe jukwa ym. Mahapyr jahy imã namõ mukanim. Pe, hok ngi imã muhem mondo rahã, Parao rajyr mahem. Kapitã keruhũ rajyr ke a'e. “Ko ihẽ membyr apo 'y. Ihẽ amutiha ta” aja Parao rajyr pandu. ²² Pe, upa eji awa tama'e ukwa katuha Moise ke amõ mu'e. Je'ëha ke pandu katu te tĩ. Upa ma'e ke ma'ema'e katu te tĩ.

²³—Mokõi awa py upa warahy 'ar ame'ë ke Moise. Pe, arahã ianam ta rehe usak oho. Ianam ta riki jundéu awa ta ke. ²⁴ Pe, oho ixo rahã, ianam ke eji ywy pe har mahy te'e, ame'ë ke rehe usak. Pe, ame'ë ke muputu'u oho. Mahyha ngi mupoir ta, a'erehe jukwa. ²⁵ Eji ywy pe har ke Moise jukwa. [Ihẽ anam ta ke ihẽ amupoir ajur, a'erehe ihẽ ke Tupã muwyr. Ame'ë ke ihẽ anam ta ukwa ta, aja Moise ipy'a pe ukwa katu. Anĩ. Aja ym ianam ta ukwa.] ²⁶ Amõ wera rahã, mokõi jundéu awa ta jumai ixo, ame'ë rehe Moise usak tĩ. Pe, muputu'u ta tipe. Pandu a'eta pe: “Sa'e ta! Pehendu katurahã! Mã peja ym! Pehẽ riki anam ta. A'erehe pejumai ym pexo” aja Moise pandu. ²⁷ Pe, ianam ke mupyrara ame'ë ke sosok mondo. Moise ke sosok mondo. Pandu ipe: “Jandema'e kapitã ym nde. Jandema'e panduha aja ym nde tĩ. 'Awa katu

my?' Anī rahā: 'Awa katu ym my?' Ame'ē panduha aja ym nde. ²⁸ Kwehe eji ywy pe har ke nde erejukwa. Aja ihē ke nde erejukwa tar katu my tī" aja Moise pe pandu. ²⁹ Ame'ē ke rehe hendu rahā, Eji ywy ngi Moise ujan oho. (Parao ukwa ta tī. Ame'ē ngi kyje, a'erehe ujan oho.) Mijiā ywy pe oho. Amō ywy pe har aja ixo. (Usak te'e aja ixo.) A'ep hakehar ke pyhyk. Pe, mokōi ta'yr ipe.

³⁰ —A'ep amō mokōi awa pypa warahy 'ar aha oho. Ywy'ā keruhū rake awa nixói te ame'ē ywy ihī. Ywy'ā keruhū rer Sinái. A'ep Moise wata oho ixo rahā, jupirā'y ke ukwái ukwái te'e ixo. Ame'ē ke rehe a'e usak. Tata hendyha pyter pe Tupā je'ēha rahoha uhem. ³¹ Ame'ē ke rehe usak rahā: "Mā! Ma'e my?" aja pandu jupe. A'erehe hake ngi we usak katu oho ehe. Pe, jandema'e sawa'e te pandu ipe: ³² "Ihē rehe ne ramūi ta ipy'a moī moī katu. Ihē rehe Amarā ipy'a moī moī katu. Isak aja tī. Ipy'a moī moī katu tī. Jako aja tī. Ipy'a ke a'e moī moī katu tī" aja panduha uwyr ipe. Pe, Moise jumukahem ingi, a'erehe ryrí u'am ingi. ³³ Usak tar ym apo ehe 'y. Jandema'e sawa'e te pandu tī: "Ihē Tupā. Ko ihē axo. Nde erepyrū ere'am, ame'ē ywy ke katu te ame'ē ke. A'erehe nde py rehe har ejo'ok. (Aja rahā ihē rehe nde py'a nde eremoī moī katu, aja ihē pe nde eremujekwa.) ³⁴ Ihē kotyhar ta ke Eji ywy pe ixo. Ame'ē ta ke amō ta mupyrara hū. Ame'ē ke ihē akwa katu. Ame'ē ta jixi'u hū. Ame'ē ke rehe ihē ahendu tī. A'erehe ame'ē ta ke ihē amupoir ajur. Esarahā! Eji ywy pe nde ke ihē amondo ta. Ame'ē ta ke nde erepoir ta ereho" aja Moise pe pandu.

³⁵ —Yman riki ame'ē Moise ke jundéu awa ta putar ym. Pandu ipe: "Jandema'e kapitā ym nde. Jandema'e panduha aja ym nde tī" aja Moise pe. Ame'ē Moise ke Tupā mondo. A'e ke kapitā aja a'e mu'am. Poiriha ke a'e tī. Inamō Tupā je'ēha rahoha ma'ema'e katu. Jupirā'y ke ukwái ukwái te'e. Ame'ē pyter pe usak, a'e riki Moise namō ma'ema'e katu. ³⁶ Eji ywy pe ma'e ke Moise ma'ema'e hū. Aja Tupāma'e pyrātāha ke a'e mujesak ngā pe. Y ramūi pe aja tī. Y ramūi rer: "Y pyfā." Pe, Eji ywy ngi ianam ta ke mujy'ar raho. Awa nixói te ame'ē rupi wata oho ixo. Mokōi awa py upa warahy 'ar rahā, wata oho ixo. A'ep Tupāma'e pyrātāha ke ngā pe a'e mujesak tī. ³⁷ Jundéu awa ta pe Moise pandu: "Ihē aja amō Tupā je'ēha pandu amē'ē ke pehē pe Tupā muwyr ta tī. Pehē ngi har uhem ta" aja Moise pandu. ³⁸ Awa nixói te ame'ē pe jundéu awa ta jy'ar ixo. Ame'ē ta namō Moise ixo. Sinái ywy'ā keruhū rake a'eta jy'ar uwyr. Ame'ē ywy'ā keruhū 'ar pe Moise namō Tupā je'ēha rahoha pandu pandu. A'ep Tupā je'ēha ke Moise pyhyk. Ame'ē je'ēha rehe awa hendu katu rahā, ixo katu ta. Ame'ē ke jande ramūi ta pe a'e pandu pandu. Ame'ē ke jande pe muwyr tī.

³⁹ —Anī. Moise pandu ame'ē ke rehe jande ramūi ta hendu ym. Putar ym a'e ke. ⁴⁰ Eji ywy pe jywyr ta tipe oho. Ywy'ā keruhū 'ar pe Moise ixo rī, pe, imu pe jande ramūi ta pandu, ma'e, Arā pe: "Ma'e'ā jande pe emujā. Tupā aja jande pe. Jande ndutar koty oho ta. Eji ywy ngi jande ke Moise mujy'ar werur. Jande jakwa ym ehe har apo. My ihon mamy" aja Arā pe jande ramūi ta pandu. ⁴¹ Arahā itatawa ke te'e tapi'iruhu ra'yr'ā ke a'eta mujā. Ame'ē ruwa koty tapi'iruhu te ke a'eta jukwa. Aja ipy'a moī moī katu u'am ehe. A'eta mujā ame'ē ke rehe hury katu. ⁴² A'erehe jande ramūi ta ke Tupā hijar oho. Pe, upa ywa rehe hendy ame'ē ke rehe jande ramūi ipy'a moī moī katu u'am. Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī. Tupā pandu:

"Jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Mokōi awa pypa warahy 'ar rahā, awa nixói te ame'ē rupi pexo.

Heta tapi'iruhu ke pejukwa rahā, ihē rehe pehē py'a pemoī moī ym pexo.

⁴³ Amō rehe pehē py'a pemoī moī katu pexo.

So'o pিরer ok ke peraho. Ame'ē wyr pe Moro'ā pemoī. Jahy rata'ā pemoī tī.
Her Hēpā.

Ame'ē ta tupā ta aja pekwaaha pehē jupe. Ame'ē'ā rehe pehē py'a pemoī moī
katu pexo. Katu ym aja.

A'erehe amō ywy rehe pehē ke ihē amondo ta. Mambiro ok ta kupe koty ihē
amondo ta" aja Tupā pandu.

—Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī — aja Esete pandu.

⁴⁴ A'e pandu tī:

—Awa nixōi te ame'ē rupi jande ramūi wata oho ixo rahā, so'o pিরer ok ke
a'eta raho. Ame'ē pe Tupā rehe jande ramūi ipy'a moī moī katu ixo. So'o pিরer
ok mujāha ke Moise pe Tupā mujekwa. Aja jande ramūi mujā. ⁴⁵ A'engi Moise
manō rahā, jande ramūi ta ke Josue mujy'ar raho. Kome'ē ywy pe mujy'ar
werur. Arāhā kome'ē ywy pe amō awa ta ixo. Pe, ame'ē ta ke Tupā muhem
mondo. Pe, kome'ē ywy ke jande ramūi pyhyk. Henda ke pe pyhyk. Kome'ē
ywy pe uhyk rahā, so'o pিরer ok ke werur tī. Ame'ē ke hainō ta pe jande ramūi
mupyta. Ndawi uhem rahā, ame'ē ke pewe ixo rī. ⁴⁶ Ndawi rehe Tupā usak
katu. Pe, Tupā pe Ndawi pandu: "Kome'ē ywy pe nde pe ok keruhū ihē amujā
tar katu. Ame'ē pe nde rehe ngā ipy'a ke moī moī katu ta. Nde rehe Jako ipy'a
katu ame'ē ke a'e tī" aja Ndawi pandu. ⁴⁷ Anī. Ndawi mujā ym. Ta'yr riki
mujā. ⁴⁸ Saromā riki ok keruhū mujā. Anī. Awa ta mujā ame'ē ke rehe Tupā
ixo ym. Tupā riki ywate har a'e. Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī. ⁴⁹ Tupā
pandu:

"Ywa pe ihē axo. Ihē riki sawa'e te. Kome'ē ywy keruhū pe aja tī. Ihē axo tī.
Ok keruhū awa ta mujā ame'ē ke rehe ihē apyta ym ta. Henda peteihar rehe
ihē apyta ym ta tī.

⁵⁰ Ihē riki upa katu te ma'e ke ihē amujā, aja Tupā pandu" aja Tupā je'ēha rehe
panduha ihī — aja Esete pandu.

⁵¹ A'e pandu tī:

—Tamūi ta! Pehē ākā janam rāi. Tupā rehe jurujar ym ame'ē ta ke pehē,
a'erehe pehendu ym. Tupā'ā je'ēha ke jande ramūi putar ym. ⁵² Aja pehē tī.
Peputar ym tī. Upa Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke jande ramūi ta mupyrara.
Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke a'eta jukwa tī. Tupā ra'yr uwyr ta, aja pandu
ame'ē ta ke a'eta jukwa. Pe, Ta'yr uwyr rahā, peputar ym a'e ke. ⁵³ A'e ke
pejukwa tī. Tupā je'ēha ke pehē pe Tupā je'ēha rāhoha ta muwyr. Anī. Ame'ē
ke rehe pehendu ym — aja jundēu awa ta pe Esete pandu pandu.

Esete ke amō ta jukwa

⁵⁴ Esete je'ēha rehe hendu rahā, ngā panduha rendama'e kapitā ta parahy
ehe. Parahyha rehe hāi su'u su'u u'am. ⁵⁵ Pe, Esete py'a rehe Tupā'ā ihī katu.
Pe, ywa rehe Esete ma'ā rahā, Tupā rake wera te hū, ame'ē rehe usak. Tupā
rake Jesu pu'am u'am ame'ē ke rehe usak tī. ⁵⁶ A'e pandu:

—Pesarahā! Ywa pe sawa'e te i'āi. Amukwehe te we kome'ē ywy keruhū
pe wyjy uwyr ame'ē ke a'e. Tupā rake pu'am u'am apo 'y. Ame'ē ke rehe ihē
asak — aja Esete pandu.

⁵⁷ Anī. Ipyakwar ke ipo pe hetaha ta kynda. (Hendu tar ym a'eta.) Ahem hū
tī. Pe, opor oho ehe. ⁵⁸ Pe, ok ta ngī muhem raho. A'ep ita pe japi. Aja a'e ke
ngā jukwa. Sawa'e wan namō ita omborihā ta kamixa ke hijar oho. ⁵⁹ Sawa'e
wan ame'ē rer Sāu. Ita a'eta omombor ixo rahā, Esete pukái:

—Jesu! Ihēma'e sawa'e te nde! Ihē'ā ke eraho! — aja pukái.

⁶⁰ Pe, ipynarāi pe u'ar. Hātā pukái ipe tī:

—Sawa'e! Ihē rehe peme'ē ta katu ym ame'ē ke te'e ma'ema'e ixo. Peme'ē
ta ke emupyrara ym — aja Esete pukái.

Upa pandu rahã, a'e manõ.

Pe, Esete ke ngã jukwa rahã, Sáu pandu tí: "Ere! Pejukwa katu!" aja riki.

8

Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke Sáu mupyrra

¹ Arahã Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta heta ixo. Jerusarẽ ok ta pe heta ixo. Ame'ẽ ta ke amõ ta mahy hũ. Mupyrra hũ tí. A'erehe amõ amõ ywy rupi uhãi oho. Jundéi ywy rupi uhãi oho. Samari ywy rupi uhãi oho tí. Jesu mondo ame'ẽ ta jõ Jerusarẽ ok ta pe ixo. ² Tupã rehe hendu katu ame'ẽ ta Esete rete ke jytyr raho. Jixi'u hũ ehe.

³ Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke Sáu mumba tar katu. Ok rupi pame katu te kekar oho ixo. Mahem rahã, muhem raho. Pe, kyndaha pe kynda raho. Sawa'e ta ke aja. Kũjã ta ke aja tí. Kyndaha pe kynda raho tí.

Samari ywy pe myrandu katu ke amõ pandu oho

⁴ Amõ amõ ok ta pe Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta uhãi oho. A'ep Jesu rehe har pandu pandu. Myrandu katu ke pandu raho. ⁵ Amõ sawa'e ixo. Her Siri. Samari ywy pe ok ta ihĩ. A'ep a'e oho. Myrandu katu pandu pandu raho. Jesu riki Kirisutu. Kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ẽ ke a'e. Awa muhãha a'e, aja ok ta pe har ta pe a'e pandu pandu raho tí. ⁶ Pe, je'ẽha rehe ok ta pe har ta hendu hendu katu te u'am. Tupãma'e pyrãtãha namõ marã ka ym amõ ma'eha, ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu. (Aja rahã, Jesu rehe har pandu ame'ẽ riki jete har te ke, aja mujekwa. Inamõ Tupã ixo, aja mujekwa tí.) ⁷ Heta ngã py'a ngi ãjã ta ke Siri muhem mondo. ãjã ta uhem rahã, hãtã ahem hũ. Heta jupyrrãtã rãtã ame'ẽ ta ke mukatu tí. Heta wata katu ym ame'ẽ ta ke mukatu tí. (Aja rahã, Jesu rehe har pandu ame'ẽ riki jete har te ke, aja mujekwa. Inamõ Tupã ixo, aja mujekwa tí.) ⁸ A'erehe a'ep pe har ta hury katu ehe.

⁹ Pe, ame'ẽ ok ta pe amõ sawa'e ixo. Her Simã. Paje a'e. Yman samari ywy pe har ta ke a'e muka'u ka'u te'e. Sawa'e keruhũ jupe, aja pandu pandu ngã pe. ¹⁰ Je'ẽha rehe upa hendu katu. Upa ok ta pe har ta hendu katu ehe. Ngã pandu:

—Tupãma'e pyrãtãha namõ a'e ixo — aja Simã rehe har upa ngã pandu naĩ.

¹¹ Paje a'e. Yman ngã ke muka'u te'e, a'erehe a'ep pe har ta hendu katu ehe. ¹² Pe, myrandu katu ke Siri pandu pandu. Jesu riki Kirisutu. Kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ẽ ke a'e, aja pandu pandu. Ame'ẽ rehe amõ jurujar katu rahã: "Ihẽ kotyhar ke" aja Tupã pandu. Pe, ame'ẽ myrandu katu rehe a'ep pe har ta jurujar katu. Sawa'e ta jurujar katu. Kũjã ta aja tí. Jurujar katu tí. Pe, ame'ẽ ta ke Siri mujahuk. (Aja rahã Tupã kotyhar ta ke apo 'y, aja mujekwa katu ngã pe.) ¹³ Simã jurujar katu tí. Upa Siri mujahuk rahã, inamõ Simã ixo. Tupãma'e pyrãtãha namõ Siri mukatu hũ ngã ke. Ame'ẽ ke Simã usak rahã, jupandu jupe:

—Mã! Katu te — aja Simã jupe.

¹⁴ Jerusarẽ ok ta pe Jesu mondo ame'ẽ ta ixo. Kuja a'eta hendu. Tupã je'ẽha rehe Samari ywy pe har ta jurujar katu, aja a'eta hendu. A'erehe Petu ke Siri koty a'eta mondo. Juã ke mondo tí. ¹⁵ A'ep a'eta uhyk rahã, jurujar katu ame'ẽ ta rehe har Tupã namõ pandu pandu:

—Kome'ẽ ta rehe Tupã'ã emuwyr — aja Tupã pe pandu.

¹⁶ A'ep pe har ta rehe Tupã'ã ihĩ ym we rĩ, a'erehe Tupã namõ Petu ta pandu. A'ep pe har ta ke mujahuk rahã, Jesu je'ẽha rupi mujahuk jõ. Jesu riki jandema'e sawa'e te. ¹⁷ Pe, a'eta ãkã rehe ipo ke Petu ta mujar. Pe, a'ep pe har ta rehe Tupã'ã ihĩ katu tí.

18-19 Amō ta ākā rehe ipo ke Jesu mondo ame'ē ta mujar rahā, a'ep pe har ta rehe Tupā'ā ihī katu. Ame'ē ke rehe Simā usak rahā, Petu ta pe a'e pandu: —Ame'ē pyrātāha ke ihē pe pemuwyr rahā, tamatarer pehē pe ihē ame'ē ta. Pe, amō ta ākā rehe ihē po amujar rahā, a'eta rehe Tupā'ā ihī katu ta tī — aja Simā pandu.

20 Petu pandu:

—Tupā'ā ke Tupā me'ē te'e. Ame'ē ke rehe tamatarer nde eremuhepy ta, aja nde erekwaha naī. Katu ym aja. A'erehe tamatarer ke ne namō mupyraraha renda pe oho ta my. 21 Tupā koty nde py'a ihī katu ym, a'erehe jande namō nde erema'ema'e ym ta. Tupā rehe har nde eremu'e ym ta tī.

22 Nde erekwaha ngi emuruwak katu. Katu ym ame'ē nde erekwaha rehe har Tupā namō epandu pandu. Aja rahā, Tupā ipy'a jywyr ta nde rehe.

23 (Tupāma'e pyrātāha namō ma'e ke jama'ema'e.) A'erehe nde erejyty'ym te ha namō nde erexo, aja akwa. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha namō nde erexo. Ame'ē ke nde erehijar ym rī, aja ihē akwa tī — aja Simā pe Petu pandu.

24 Pe, Petu pe Simā pandu. Juā pe pandu tī:

—Anī. Pehērāhā! Ihē rehe har Tupā namō pehē riki pepandu. Aja rahā, ma'e ke ihē rehe uhyk ym ta. Petu pandu ramō: “Tamatarer ke ne namō mupyraraha renda pe oho ta” aja ihē rehe uhyk ym ta — aja Simā pandu.

25 Tupā je'ēha ke Petu ta pandu pandu. Jesu rehe a'eta usak ame'ē rehe har pandu pandu tī. Upa pandu rahā, Jerusarē ok ta pe a'eta jywyr oho. Jywyr oho ixo rahā, amō amō ok ta rupi myrandu katu pandu pandu oho. Samari ywy pe ok ta ihī. Ame'ē rupi pandu pandu oho ixo.

Etio ywy pe har namō Siri pandu

26 Siri rehe Tupā je'ēha rahoha uhyk uwyr. Pandu ipe:

—Ehorahā! Warahy jurukwā koty awa rape ihī, ma'e, iapyr kotyhar ke. Jerusarē ok ta ngi Ngasa ok ta pe awa rape ihon. (Ymanihar awa rape ke ame'ē.) Ame'ē awa rape rupi eho — aja Siri pe pandu.

27-28 Pe, kamixa ke Siri munde. Pe, ame'ē rape rehe uhyk oho. Ame'ē rupi hekoha pe amō sawa'e jywyr ta oho ixo. Etio ywy pe har a'e. Eunu a'e. Etio ywy pe har tama'e kapitā keruhū pe a'e paraky ixo. Kapitā keruhū riki kūjā ke. Kūjā rer Kanda. Ima'e tamatarer usakiha ke sawa'e. Kapitā a'e tī. Amukwehe we Jerusarē ok ta pe oho. Tupā rehe ipy'a a'e moī moī oho. Apo hekoha pe jywyr oho ixo. Myrā ujan ame'ē 'ar pe oho ixo. Pe, oho ixo rahā, Tupā je'ēha rehe usak usak uī. Yman Isai mupinim, ame'ē rehe usak usak uī. 29 Isai riki ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Pe, Siri pe Tupā'ā pandu:

—Ixoty eho exo — aja ipe.

30 Pe, ixoty Siri ujan oho ixo. Pe, uhyk ehe. Isai mupinim ame'ē ke sawa'e pandu pandu. Ame'ē ke rehe Siri hendu rahā, pandu ipe:

—Sa'e! Nde eresak eresak ame'ē ke nde erekwa katu my? — aja Siri pandu ipe.

31 Sawa'e pandu:

—Anī. Amō ihē ke mu'e ym rahā, marā ka ym ihē akwaha. Se ewapyk ejur. Ihē rake ewapyk — aja Siri pe sawa'e pandu.

32 Pe, sawa'e rake wapyk. Tupā je'ēha rehe sawa'e usak usak ame'ē ke kuja ihī:

“Jukwaha renda pe arapuharan ke amō jukwa raho.

A'e aja tī. A'e ke amō ta jukwa ta raho tī.

Arapuharan ra'yr ke amō ta hawī rahā, ahem ym. A'e ke aja tī. Je'ē ym ta a'e ke tī.

³³ A'e ke ngā mupyrara rahā, amō muputu'u ym ingi. Ame'ē ywy pe har ta katu ym te ame'ē ke ma'ema'e ipe. Ame'ē rehe har pandu ym awa. A'e ke amō ta jukwa ta. Pe, kome'ē ywy keruhū ke hijar ta oho" aja pinīha ke sawa'e usak usak uī.

³⁴ Pe, Siri pe sawa'e pandu:

—Emujekwa ihē pe rahā! Awa rehe har Tupā je'ēha pandu ame'ē ke pandu pandu ko my? Juehe har pandu pandu my? Amō rehe har pandu pandu my? — aja sawa'e pandu.

³⁵ Pe, Jesu rehe har Tupā je'ēha pandu ame'ē ke pandu pandu, ame'ē ke Siri mujekwa ipe. Tupā je'ēha rehe sawa'e usak ramō, ame'ē ke Siri mu'e.

³⁶ Ame'ē ngi Jesu rehe har mu'e mu'e tī. Pe, pe rupi oho ixo rahā, y rehe a'eta uhyk oho. Pe, etio ywy pe har pandu:

—Ko y ihī. Ihē ke nde eremujahuk rahā, katu my? — aja Siri pe pandu.

³⁷ [Siri pandu ipe:

—Jesu rehe nde erejuruar katu rahā, katu tiki — aja etio ywy pe har pe pandu.

A'e pandu:

—Jesu Kirisutu riki Tupā ra'yr, aja ihē akwa katu — aja etio ywy pe har pandu.]

³⁸ A'erehe myra ujan ame'ē ke etio ywy pe har mupyta. Pe, y rehe a'eta uhyk oho. Mokōi jō a'eta. ³⁹ A'e ke Siri mujahuk. (Aja rahā, Tupā kotyhar ke a'e apo 'y, aja mujekwa katu.) Pe, y ngi a'eta uhem rahā, Siri ke Tupā'ā pyhyk rahō. Etio ywy pe har usak ym te ehe tī. Pe, pe rupi hury jwyr oho tī.

⁴⁰ Siri riki pahar Asot ok ta pe uhem. A'engi amō amō ok ta pe myrandu katu pandu pandu oho. Jesu rehe har ame'ē myrandu katu ke pandu pandu oho. Pe, Sesarēi ok ta pe uhyk oho.

9

Jesu rehe Sáu jurujar katu (At 22.6-16; At 26.12-18)

¹⁻² Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta rehe Sáu parahy te rī. Upa jukwa tar katu. A'erehe jundéu awa tama'e pa'i keruhū pe a'e oho. Pandu ipe:

—Ndama ok ta pe ihē aho ta. A'ep jundéu awa tama'e jy'ariha renda heta ihī. A'ep Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē amahem rahā, apukwar ta arur. Sawa'e ta ke ihē apukwar ta arur. Kūjā ta ke apukwar ta arur tī. Jerusarē ok ta pe arur ta. Ne je'ēha rupi ihē aho ta. A'erehe paper pinim ke ihē pe emuwyr — aja pa'i keruhū pe Sáu pandu.

Pe, ame'ē ke Sáu pe a'e me'ē.

³ Pe, Sáu oho. Ndama ok ta pe uhyk Tate rahā, pahar ywa ngi wera te hū. Hake rupi wera te hū. ⁴ Ywy pe a'e u'ar ukwap. Kuja je'ēha rehe a'e hendu:

—Sáu! Ma'ewā ihē ke nde eremupyrara my? — aja Sáu hendu.

⁵ Sáu pandu:

—Sa'e! Awa nde my? — aja pandu ipe.

Pe, Sáu pe pandu:

—Ihē riki Jesu. Ihē ke nde eremupyrara erexo. ⁶ Ere. Epu'am. Ndama ok ta pe eho. A'ep ma'e nde erema'ema'e ta ame'ē ke amō pandu ta nde pe — aja Jesu pandu.

⁷ Sáu namō oho ame'ē ta pyta u'am. Uhem ym ngā je'ēha ke. Amō je'ēha rehe jō a'eta hendu. Anī. Usak ym awa ke rehe. ⁸ Pe, Sáu pu'am. Pe, eha pirar rahā, usak ym te ma'e ke. A'erehe ipo rehe amō ta pyhyk. ⁹ Aja Ndama ok ta

pe hykíi muhyk raho. Mahapyr ukwer rahã, usak ym te ma'e ke rehe. Arahã u'u ym te ma'e ke. Y ke u'u ym tí.

¹⁰ Pe, Ndama ok ta pe amõ sawa'e ixo. Her Anani. Jesu rehe jurujar katu a'e. Ixeraiha aja usak. Aja jandema'e sawa'e te mujekwa ipe:

—Anani!

A'e pandu.

—Sawa'e! Ma'e nde pe? — aja Anani.

¹¹ Jandema'e sawa'e te pandu ipe:

—Eho! Ok ta rape rupi eho. Ok ta rape rer: “Tatambyk.” Ame'ë rupi Jun rok ihĩ. Ame'ë rupi epandu: “My Jun rok ihĩ my? My Sáu? Tar ok ta pe har a'e” aja epandu eho. Ihẽ pe ma'e pandu pandu uĩ apo. ¹² Kuja ixeraiha aja a'e usak. Ixoty nde erehyk ereho. Nde po ke iãkã rehe nde eremujar. Aja rahã, ma'e ke rehe a'e usak katu ta tí. Aja ixeraiha rehe a'e usak — aja Anani pe jandema'e sawa'e te pandu.

¹³ A'e pandu:

—Sawa'e! Ame'ë sawa'e rehe har amõ ta pandu hũ ihẽ pe. Nde kotyhar ta rehe mãte hũ ma'e jaxeraha ke ma'ema'e. Aja Jerusarẽ ok ta pe ixo ame'ë ta pe ma'ema'e hũ tí. ¹⁴ Ko Ndama ok ta pe aja tí. Nde kotyhar ta ke mahy ta uwyr tí. Upa nde rehe jurujar katu ame'ë ta ke a'e pyhyk ta uwyr. Jundéu awa tama'e pa'i keruhũ je'ëha rupi a'e uwyr. A'erehe aho tar ym ixoty — aja Anani pandu.

¹⁵ Jandema'e sawa'e te pandu ipe:

—Anĩ. Sáu koty eho! Ihẽ asak katu ehe ame'ë ke a'e. Ihẽ rehe a'e paraky ta apo 'y. Ihẽ rehe har a'e pandu pandu ta oho. Ame'ë riki ima'e parakya ke. Amõ awa ta pe ihẽ rehe har pandu pandu ta oho. Jundéu awa aja ym ame'ë ta pe pandu ta oho. Kapitã keruhũ pe pandu ta oho tí. Jundéu awa ta pe pandu pandu ta oho tí. ¹⁶ Ihẽ rehe har a'e pandu pandu ta oho, a'erehe a'e ke amõ ta mupyrara te hũ ta. Ame'ë ke ihẽ amujekwa ta ipe — aja Anani pe pandu.

¹⁷ Pe, ixoty Anani oho. Jun rok mahem rahã, ixo oho. Pe, Sáu ãkã rehe ipo mujar. Pandu ipe:

—Sáu! Jesu rehe nde erejurujar katu apo 'y, a'erehe nde riki ihẽ mu apo 'y! Se nde erejur rahã, Jesu rehe nde eresak. A'e riki jandema'e sawa'e te. A'e riki ihẽ ke muwyr nde koty. A'erehe ihẽ ajur. Nde reha ke amopok katu ajur. Nde py'a rehe Tupã'ã ihĩ katu ta tí — aja Sáu pe Anani pandu.

¹⁸ Pe, pahar Sáu reha ngi ma'e ke u'ar. Pira pিরer aja saka ame'ë ke u'ar. Pe, usak katu tí. Pe, pu'am. Pe, a'e ke Anani mujahuk. (Aja rahã, Jesu kotyhar ke a'e apo 'y, aja mujekwa katu.) ¹⁹ Pe, ma'e ke upa u'u rahã, pyrãta katu tí.

Ndama ok ta pe myrandu katu ke Sáu pandu pandu

Ndama ok ta pe Sáu pyta we rĩ. Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta namõ pyta we rĩ. ²⁰ Pe, pahar jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e ixo oho. Jesu rehe har a'e pandu pandu oho. “Jesu riki Tupã ra'yr” aja ngã pe a'e pandu pandu.

²¹ Upa hendu ame'ë ta pandu: “Mã! Ma'erehe my!” aja ngã. Pe, pandu pandu a'eta jupe tí:

—Mã! Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta ke kome'ë sawa'e mupyrara hũ. Jerusarẽ ok ta pe ixo, ame'ë ta ke mupyrara hũ. Ndama ok ta pe aja tí. Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta ke pyhyk uwyr tí. Pe, Jerusarẽ ok ta pe a'e pukwar ta raho. Pa'ihu ta pe pukwar ta raho, a'erehe se uwyr. Apo Jesu rehe har a'e pandu pandu katu. Ma'ewã puki! — aja a'eta jupe.

²² Sáu pandu katu te:

—Jetehar te riki. Jesu riki Kirisutu. Kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ë ke a'e — aja ngã pe a'e mujekwa katu te.

Ame'ë rehe har pandu katu te, a'erehe jundéu awa ta je'ëha ke mujywyr ym ipe. Ndama ok ta pe ixo ame'ë ta mujywyr ym ipe.

²³ Yman a'ep Sáu ixo. Pe, jundéu awa ta jy'ar ixo. Pandu pandu a'eta jupe: —Sáu ke jande jajukwa ta jaho — aja a'eta jupe.

²⁴ A'erehe ok ta rukwen pe a'eta harō u'am. Wera rahā, harō u'am. Pytun rahā, harō u'am tī. Sáu ke a'eta pyhyk rahā, jukwa ta. Anī. Ame'ë rehe har Sáu pe amō pandu oho. ²⁵ A'erehe pytun rahā, Sáu ke ehe katu ame'ë ta muhem mondo. Ok ta ita kurar ngi mujy mondo. Wasākā ran keruhū pe mujy mondo. Pe, ujan oho a'eta ngi.

Jerusarē ok ta pe Sáu ixo

²⁶ Pe, Jerusarē ok ta pe Sáu uhyk oho. Uhyk rahā, Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta namō a'e jy'ar ta tipe oho. Anī. Sáu ngi a'eta kyje. Jesu rehe Sáu jurujar katu apo 'y, ame'ë ke a'eta ukwa ym, a'erehe kyje ingi. ²⁷ Pe, Manambe oho ixoty. Pe, Jesu mondo ame'ë ta koty Sáu ke a'e muhyk raho. Ame'ë ta pe upa Sáu rehe har a'e pandu:

—Pe rupi Sáu oho ixo rahā, jandema'e sawa'e te rehe a'e usak. Jandema'e sawa'e te pandu pandu ipe tī. Apo Jesu rehe har Sáu pandu pandu tī. Ndama ok ta pe a'e pandu pandu hū. Pandu rahā, a'e kyje ym amō ta ngi — aja Jesu mondo ame'ë ta pe Manambe pandu.

²⁸ Pe, ame'ë ta namō Sáu pyta. Jerusarē ok ta rupi Jesu rehe har a'e pandu pandu oho. ²⁹ Pandu pandu rahā, kyje ym ngā ngi. Pe, amō awa je'ëha pandu ame'ë ta a'ep ixo tī. Jundéu awa ta ke a'eta tī. Ngere awa ta je'ëha a'eta pandu. Ame'ë ta namō Jesu rehe har Sáu pandu pandu hū. Je'ë hātā tā a'eta namō tī. Pe, Sáu ke ame'ë ta jukwa ta tipe. ³⁰ Ame'ë ke Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta ukwa rahā, Sesaréi ok ta pe Sáu ke a'eta raho. A'engi Tar ok ta pe Sáu ke a'eta mondo.

³¹ Ajame'ë ke Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta ke amō ta mupyrara ym. (Sáu mupyrara ym apo 'y.) A'erehe upa Jundéi ywy rupi ixo ame'ë ta ke amō ta mupyrara ym tī. Ngariréi ywy pe ixo ame'ë ta ke mupyrara ym tī. Samari ywy pe ixo ame'ë ta ke mupyrara ym tī. Pe, Jesu rehe jurujar katu te we ngā ohō ixo. Tupā rehe ipy'a katu ixo tī. Tupā'ā mujekwa katu tī, a'erehe amō amō ta Jesu rehe jurujar katu tī.

Ri ok ta pe Petu oho. Jop ok ta pe oho tī.

³² Amō amō ok ta rupi Petu ohoho ixo. Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta rehe a'e usak oho. ³³ Pe, Ri ok ta pe uhyk oho. A'ep amō sawa'e rehe uhyk. Her Enéi. Upa jupyrātā rātā ame'ë ke a'e. Awa po wajar mahapyr warahy 'ar rahā, myrape 'ar pe túi, hok pe. ³⁴ Pe, Petu pandu ipe:

—Enéi! Nde ke Jesu Kirisutu mukatu! Myrape 'ar ngi epu'am. Pukeka ke emupuku katu emou — aja Enéi pe pandu.

³⁵ Pahar Enéi pu'am. Upa Ri ok ta pe har ta usak ehe. Pe, Tupā koty ipy'a ke ame'ë ta muruwak mondo. Saro ok ta pe har ta aja tī. Usak ehe tī. Pe, Tupā koty ipy'a ke a'eta muruwak mondo tī.

³⁶ Jop ok ta pe kūjā ixo. Her Tambi. Ngere awa ta je'ëha kuja amō her tī: “Ndo” aja ipe. Jesu rehe a'e jurujar katu tī. Katu ame'ë pame katu te amō ta pe a'e ma'ema'e katu. Ima'e ym te ame'ë ta rehe a'e haihu katu tī. ³⁷ Ri ok ta pe Petu ixo rahā, ma'e ahyha ke kūjā pyhyk. Pe, manō. Hete ke amō ta kutuk. Y pe kutuk. (A'ep pe har ta aja te'eha a'e. Upa kutuk rahā, hete ke pukek.) Pe, kapy ywate har henda ihī ame'ë pe mou. ³⁸ “Ri ok ta pe Petu ixo” aja Jesu rehe

jurujar katu ame'ë ta hendu. Ri ok ta kotete ihĩ. A'erehe ixoty mokõi sawa'e ta mondo. Kuja sawa'e ta pandu oho ipe:

—Pahar jande namõ eho — aja Petu pe pandu oho.

³⁹ Pe, Petu pu'am. Sawa'e ta namõ oho. Jop ok ta pe uhyk rahã, kapy ywate har henda ihĩ ame'ë pe amõ ta raho. Upa ixawa'e manõ ame'ë ta juramã u'am. Petu rake rupi juramã u'am. Jixi'u hũ u'am. Ixuwe katu rahã, kamixa ke Ndo mujã mujã. Ame'ë ke Petu pe mujesak jesak u'am. Kamixa puku Ndo mujã ame'ë ke mujesak jesak u'am tĩ. ⁴⁰ Pe, kapy ngi upa kũjã ta ke Petu muhem mondo. Pe, ipynarãi pe wapyk. Tupã namõ pandu pandu. Pe, hete koty uwak. Pandu:

—Tambi! Epu'am! — aja kũjã manõ ame'ë ke pe Petu pandu.

Pe, eha ke kũjã pirar. Petu rehe ma'ã rahã, wapyk. ⁴¹ Ipo ke Petu pyhyk. Pe, mupu'am. Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta ke a'e mujy'ar. Ixawa'e manõ ame'ë ta ke mujy'ar tĩ. ⁴² Kũjã kwera ramõ ame'ë ke a'e mujesak kũjã ta pe. Ame'ë rehe har myrandu upa Jop ok ta rupi amõ ta pandu pandu oho. ⁴³ A'erehe Jesu rehe heta ngã jurujar katu. Jop ok ta pe Petu pyta we rĩ. So'o pিরer rehe ma'eha namõ a'e pyta we rĩ. Her Simã.

10

Kone rehe har

¹ Sesaréi ok ta pe amõ sawa'e ixo. Her Kone. Homa awa tama'e sonda ta ixo. Itar ywy ngi sonda ta uwyr. Ame'ë tama'e kapitã ke a'e. Kuja, 100 hetaha sonda tama'e kapitã ke a'e. Sawa'e katu ame'ë ke a'e. ² Jundéu awa ramõi ta ukwa aja Tupã rehe ipy'a ke a'e moĩ moĩ katu. Upa katu te hok wyr pe har ta aja tĩ. Tupã rehe ipy'a moĩ moĩ katu tĩ. Amõ awa riki a'e. Jundéu awa ym a'e. Pe, jundéu awa ta ima'e ym te rahã, ame'ë ta rehe a'e haihu katu. Tupã namõ a'e pandu pandu katu te tĩ. ³ Amõ wera rahã, warahy ywa ku'a ihon tate rahã, ixeraiha aja a'e usak. Tupã je'ëha rahoha wyjy uwyr ehe, aja a'e usak katu. A'e pandu:

—Kone! — aja Tupã je'ëha rahoha.

⁴ Kone usak ehe rahã, jumukahem ingi. Pe, pandu ipe:

—Sa'e! Ma'e nde pe mý? — aja Kone pandu.

Tupã je'ëha rahoha pandu:

—Tupã namõ nde erepandu pandu, ame'ë ke a'e ukwa katu. Ma'e ke nixói te ame'ë ta rehe nde erehaihu katu, ame'ë ke ukwa katu tĩ. ⁵ A'erehe nde rehe a'e usak katu. Apo Jop ok ta pe sawa'e ta ke emondo. Simã Petu pe: “Jande namõ eho” aja a'eta pandu ta oho. ⁶ Amõ sawa'e rok pe Simã Petu ixo. Ok jar rer amõ Simã. Ame'ë Simã so'o pিরer rehe ma'eha ke a'e. Y ramõi rake hok ihĩ — aja Tupã je'ëha rahoha pandu.

⁷ Pe, Tupã je'ëha rahoha jywyr oho. Aja ixeraiha aja Kone usak. Pe, mokõi miasu ta ke Kone mujy'ar. Amõ sonda ke mujy'ar tĩ. Ame'ë sonda riki jundéu awa ramõi ta ukwa aja Tupã rehe ipy'a ke a'e moĩ moĩ katu tĩ. Konema'e miasu a'e tĩ. ⁸ Ame'ë mahapyr sawa'e ta pe upa usak ame'ë rehe har Kone pandu pandu. Pe, Jop ok ta pe mahapyr sawa'e ta ke a'e mondo.

⁹ Ame'ë ku'ë rahã, pe rupi a'eta oho ixo rĩ. Warahy jandar tate rahã, Jop ok ta pe uhyk tate. Arahã, ok kupe 'ar pe Petu oho. (Ame'ë ok kupe ipe katu.) A'ep Tupã namõ pandu pandu ta. (Aja te'eha jundéu awa ta ma'ema'e katu. Ok kupe 'ar pe Tupã namõ pandu pandu katu uĩ.) ¹⁰ A'e myahy uĩ. Ma'e ke u'u tar katu. Pe, ma'e ke amõ mupupur ixo rahã, ixeraiha aja a'e usak. ¹¹ Kuja usak. Ywa ngi pan keruhũ aja me'ë wyjy uwyr ixo. Iapyr rehe pame katu te pukwar. Ame'ë mujy muwyr. ¹² Kome'ë ywy keruhũ pe mujy muwyr. Ame'ë

jywĩ pe upa katu te ywy rupi so'o ta wata ame'ẽ ta ihĩ. Upa katu te ipixi'a pe ma'e wata ame'ẽ ta ihĩ tĩ. Upa katu te ma'ewyra wewe ame'ẽ ta ihĩ tĩ. ¹³ Pe, kuja hendu:

—Petu! Epu'am! Ma'e ke ejukwa! Ame'ẽ ke e'u! — aja ipe.

¹⁴ Petu pandu:

—Sa'e! Anĩ! So'o ta para ihĩ. Jande ramũi u'u ym ame'ẽ ke pehĩ. A'erehe ihẽ a'u ym ta tĩ — aja Petu.

¹⁵ Pe, kuja je'ẽha uhyk ehe tĩ:

—Jete riki. Apo katu aja Tupã pandu. Jaxer te'e aja ym ekwa ekwa eĩ — aja Petu pe.

¹⁶ Aja mahapyr uhyk katu te ehe. Pe, upa ywa pe jywyr oho tĩ. Aja ixeraiha aja Petu usak.

¹⁷ Usak ramõ ame'ẽ rehe har ipy'a pe Petu ukwa ukwa katu te uĩ. “Ma'ewã aja my?” aja jupe. Arahã Kone mondo ame'ẽ ta uhyk uwyr. Hukwen koty pu'am u'am. Simã rok ke amõ ta mujekwa a'eta pe. ¹⁸ Pe, a'eta pukái:

—Se Simã Petu ixo my? — aja sawa'e ta pukái.

¹⁹ Usak ramõ ame'ẽ rehe har Petu ukwa ukwa uĩ rĩ. Pe, Tupã'ã pandu ipe:

—Ehendu katurahã! Mahapyr sawa'e ta nde pe pandu uwyr. ²⁰ Epu'am. Ewyjy eho. Sawa'e ta namõ eho. Ekyje ym a'eta ngi. Nde koty a'eta ke ihẽ amuwyr — aja Petu pe.

²¹ Pe, Petu wyjy oho a'eta koty. Pandu:

—Sawa'e ke pekekar pexo ame'ẽ ke ko ihẽ. Ma'e pehẽ pe? — aja Kone muwyr ame'ẽ ta pe Petu pandu.

²² A'eta pandu:

—Nde koty jande ke Kone muwyr. Sonda tama'e kapitã a'e. Sawa'e katu ame'ẽ ke a'e. Jundéu awa ramũi ta ukwa aja Tupã rehe ipy'a ke a'e moĩ moĩ katu. Kone rehe har upa jundéu awa ta pandu katu. Kwehe Tupã je'ẽha rahoha mujekwa ipe: “Nde rok pe Petu ke emuhyk erur. Nde pe ma'e ke a'e pandu pandu ta” aja Kone pe. A'erehe jande jajur — aja Petu pe sawa'e ta pandu.

²³ Pe, Petu pandu:

—Pejur! Se pepyta we rĩ. Ka'aruk koty apo — aja sawa'e ta pe.

Ame'ẽ ku'ẽ rahã, ima'e ke Petu moĩ katu. Pe, a'eta namõ oho. Amõ ta oho tĩ. Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke. Jop ok ta pe har ta ke a'eta. ²⁴ A'engi amõ ku'ẽ rahã, Sesaréi ok ta pe a'eta johu uhyk oho. Kone rok pe uhyk rahã, Kone harõ ixo. Petu ta rehe harõ ixo. Ianam ta ke a'e mujy'ar. Ehe katu ame'ẽ ta ke mujy'ar tĩ. Upa ame'ẽ ta harõ ixo tĩ. ²⁵ Hok pe Petu ixo tate rahã, ixoty Kone oho. Pe, Petu py koty a'e jumumbe jumumbe oho. Ipynarãi pe a'e wapyk uĩ tĩ. (Aja ipy'a moĩ moĩ ta tipe.) ²⁶ Pe, a'e ke Petu mupu'am. Pandu ipe:

—Epu'am katu! Nde aja sawa'e te'e ihẽ tĩ. Ihẽ rehe nde py'a emoĩ moĩ ym eĩ — aja Kone pe Petu pandu.

²⁷ Hok pe ixo oho rahã, Kone namõ Petu pandu pandu. ²⁸ A'ep hetaha ta rehe Petu usak. Pe, a'eta pe Petu pandu:

—Jundéu awa aja ym namõ jande jaxo rahã, katu ym. Aja jande ramũi ta je'ẽha ke. Ame'ẽ ke pekwa katu. Ko jundéu awa ihẽ. Amõ awa rok pe aja tĩ. Amõ awa rok pe jande jaxe rahã, katu ym tĩ. Aja jande ramũi ta je'ẽha tĩ. Ame'ẽ ke pekwa katu tĩ. Anĩ. Aja ym apo 'y. Amõ awa namõ jaxo rahã, katu apo 'y. Aja ihẽ pe Tupã mujekwa. Amõ awa jaxer ym, aja ihẽ pe Tupã mujekwa katu tĩ. Ihẽ keraiha rupi a'e mujekwa katu ihẽ pe. ²⁹ A'erehe ihẽ pe nde kotyhar ta pandu rahã, pahar ihẽ ajur. Apo ihẽ akwa ta. Ma'erehe ihẽ ke nde eremuhyk se my? — aja Petu ipe.

³⁰ Pe Kone pandu:

—Amukwehe ihē rok pe ihē axo. Mahapyr aker apo. Tupā namō ihē apandu pandu aī. Se warahy rahā, apo aja, ma'e warahy ywa ku'a ihon rahā. Pahar ihē ruwa koty sawa'e uhem u'am. Ima'e mundeha riki hendy! ³¹ Ihē pe a'e pandu: "Kone! Tupā namō nde erepandu pandu ame'ē ke Tupā ukwa katu. Ima'e ym te ame'ē ta rehe nde erehaihu katu ame'ē ke Tupā ukwa katu tī. ³² Apo Jop ok ta pe amō ke emondo. Simā Petu pe a'eta pandu ta oho. Amō Simā rok pe ixo. Ame'ē Simā so'o pিরer rehe ma'eha ke a'e. Y ramūi rake hok ke ihī" aja ihē pe. ³³ A'erehe pahar nde koty sawa'e ta ke ihē amondo. Pahar nde erejur. Katu aja. Ko jande jaxo apo. Jande rehe Tupā usak katu ixo. Upa nde pe Tupā mujekwa ame'ē ke rehe jande jahendu tar katu — aja Petu pe Kone pandu.

Petu je'ēha ke

³⁴ Pe, Petu pandu:

—Jete! Ihē akwa katu apo! Ihē keraiha aja ihē asak. A'erehe upa katu te awa ta rehe Tupā juja katu te usak katu, aja akwa katu. ³⁵ Amō amō awa ta ipy'a ke moī moī katu ehe rahā, ame'ē ke Tupā putar katu tī. Amō amō awa ta katu ame'ē ke ma'ema'e rahā, ame'ē ke a'e putar katu tī. Upa katu te amō amō awa ta rehe a'e juja katu te usak katu. (Upa so'o ke a'u katu, ame'ēja saka Tupā mujekwa.)

³⁶ —Apo kuja pekwa katu. Jundéu awa ta pe je'ēha ke Tupā muwyr. Ngā py'a ke Jesu muhury katu, ame'ē myrandu katu ke muwyr. Jesu riki jandema'e sawa'e te. ³⁷ Upa Juā pandu pandu rahā, Jesu riki pandu pandu uwyr tī. Upa Juā mujahuk rahā tī. Ngariréi wywy pe Jesu pandu pandu py. A'engi Jundéi wywy rupi pandu pandu oho. ³⁸ Jesu rehe har pekwa katu. Nasare ok ta pe har a'e. Pyrātāha ke Tupā muwyr ipe. Tupā'ā ke a'e moī katu ehe tī. Usak katu ehe tī. A'erehe upa ok ta rupi katu ame'ē ke a'e ma'ema'e oho. Ājā ta awa ta py'a rehe ihī, ame'ē ta ke upa mukatu hū tī. ³⁹ Awa ta py'a ngi upa muhem mondo. Jundéu awa ta ok ta rupi Jesu ma'ema'e, ame'ē rehe jande jasak. Ame'ē rehe har japandu pandu. Jerusarē ok ta pe ma'ema'e ame'ē ke rehe jasak tī. Ame'ē rehe har japandu pandu tī. Pe, myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke amō ta mujar mū'am. Aja a'e ke ngā jukwa.

⁴⁰ —Pe, mokōi ukwer rahā, a'e ke Tupā mukwera katu muhem. ⁴¹ Jesu ke jande pe a'e mujesak tī. Upa ngā usak ym ehe. Jande pe jō Tupā mujesak. Jande rehe Tupā usak katu ame'ē ta ke jande. Yman rahā, jande rehe a'e usak katu ta tī, aja a'e ukwa katu. Upa a'e kwera katu uhem rahā, Jesu namō ma'e ke jande ja'u. (Aja rahā, a'e atu kwera katu aja jakwa katu. Ixuwe katu a'e, aja jakwa katu tī.) ⁴² Pe, jande pe a'e pandu: "Ihē rehe har ngā pe pepandu pandu peho. Ngā rehe har ihē atu apandu pandu ta aja Tupā mu'am. 'Katu pehē. Tupā namō pexo katu' aja apandu ta. Anī rahā: 'Katu ym pehē. Mupyraraha renda pe peho' aja apandu ta tī. Aja ixuwe katu ame'ē ta rehe har ihē apandu ta. Manō ame'ē ta ke ihē amukwera katu ta muhem. Pe, ame'ē ta rehe har apandu katu ta tī" aja jande pe Jesu pandu — aja Petu pandu.

⁴³ A'e pandu tī:

—Jesu rehe har upa ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu pandu. Kujā pandu: "Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e. Pe, Jesu rehe a'e jurujar katu rahā, Tupā ipy'a jwywr ta ehe. Jesu je'ēha rupi Tupā ipy'a jwywr ta ehe" aja ymanihar ta pandu — aja Kone ta pe Petu pandu.

Amō awa ta rehe Tupā'ā ihī katu

⁴⁴ Petu pandu pandu uī rahā, upa hendu uī ame'ē ta rehe Tupā'ā ihī katu. Kone ta rehe ihī katu. ⁴⁵⁻⁴⁶ Amō amō awa tama'e je'ēha ke Kone ta pandu pandu. (Aja Tupā'ā ihī katu, aja mujekwa katu Petu ta pe.) Tupā rehe har

pandu pandu tī: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pandu katu ipe. Ame'ē ke Jop ok ta ngi Petu namō uwyr ame'ē ta hendu. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke a'eta tī. Jundéu awa ta ke a'eta tī. Pe, aja ame'ē ta hendu rahā, amō awa ta rehe Tupā'ā ihī katu, aja a'eta ukwa katu tī. (Jundéu awa aja ym ame'ē ta rehe ihī katu, aja ukwa katu tī.) A'erehe: “Mā! Katu tiki” aja pandu. Pe, Petu pandu:

⁴⁷—Jande aja kome'ē ta rehe Tupā'ā ihī katu tī. A'erehe kome'ē ta ke jande jamujahuk rahā, katu tiki. Amō ta riki marā ka ym je'ēha ke — aja Petu pandu. (Mujahuk rahā, Tupā kotyhar ta ke a'eta apo 'y, aja mujekwa katu amō ta pe.)

⁴⁸Pe, inamō uwyr ame'ē ta pe Petu pandu:

—Jesu Kirisutu je'ēha rupi kome'ē ta ke pemujahuk — aja a'eta pe.

Upa mujahuk rahā, Petu ta pe Kone pandu:

—Jande namō pepyta we rī — aja a'eta pe.

11

Jerusarē ok ta pe har ta pe Petu pandu pandu

¹Tupā je'ēha rehe amō awa ta jurujar katu, aja Jesu mondo ame'ē ta hendu. Jundéu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu, aja hendu. Jundéi wyy rupi Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo. Tupā je'ēha rehe amō awa ta jurujar katu, aja ame'ē ta hendu tī. ²Pe, Jerusarē ok ta pe Petu jywyr rahā, amō ta je'ē je'ē hū inamō. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta a'eta. Ipirer jupāha putar katu ame'ē ta ke a'eta. A'erehe hamūi ta ukwa aja me'ē rehe hendu katu we rī. Ame'ē ta je'ē je'ē hū tī:

³—Amō awa ta rok pe nde erexe ereho. Aja rahā, katu ym. Jundéu awa ta aja ym ame'ē ta ke. Ame'ē ta namō ma'e ke nde ere'u tī. Katu ym tī — aja Petu pe je'ē hū.

⁴⁻⁵Pe, upa katu te ame'ē rehe har Petu pandu pandu. Kuja pandu:

—Jop ok ta pe ihē axo rahā, Tupā namō ihē apandu pandu ai. Pe, ihē keraiha aja ihē asak. Ame'ē rupi kuja ihē asak. Ywa ngi pan keruhū aja me'ē wyy uwyr. Iapyr rehe pame katu te pukwar. Ame'ē mujy muwyr. ⁶Ihē rake pyta. Jywī pe ihē ama'ā katu rahā, wyy rupi so'o wata ame'ē ta rehe ihē asak. Ka'a rupi so'o ixo ame'ē ta rehe ihē asak tī. Ipixi'a pe wata ame'ē ta rehe ihē asak tī. Ka'a rupi ma'ewyra wewe ixo ame'ē ta rehe ihē asak tī. ⁷Pe, kuja ihē pe je'ēha pandu muwyr: “Petu! Epu'am! Ma'e ke ejukwa! Ame'ē ke e'u!” aja ihē pe. ⁸Pe, ihē apandu: “Sa'e! Anī! Jande ramūi ta u'u ym ame'ē ke ihē a'u ym ta tī” aja ihē apandu. ⁹Pe, ywa ngi je'ēha ihē pe uwyr tī: “Ame'ē ke jetehtar te riki. Apo amō koty. ‘Katu’ aja Tupā pandu. ‘Ame'ē ke jaxer te'e’ aja ym ekwa eī” aja ihē pe. ¹⁰Aja mahapyr ihē rehe uhyk katu te. Pe, upa katu te ywa pe jywyr oho.

¹¹—Pe, arahā ok pe mahapyr sawa'e ta uhyk uwyr tī. Simā rok pe ihē axo, a'ep uhyk uwyr. Ame'ē ta ke ihē koty amō muhyk muwyr. Sesaréi ok ta ngi muhyk muwyr. ¹²Pe, ihē pe Tupā'ā pandu: “Pahar sawa'e ta namō eho” aja ihē pe. Ko ixo ame'ē ta ihē namō oho tī. Awa po wajar peteī hetaha ta oho tī. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke a'eta tī. Sesaréi ok ta pe jande jahyk rahā, Kone rok pe jande jaxe jaho.

¹³—Hok pe Tupā je'ēha rahoha rehe Kone usak, ame'ē rehe har jande pe a'e pandu pandu. Tupā je'ēha rahoha pandu ipe: “Jop ok ta pe sawa'e ta emondo. Simā Petu pe a'eta pandu ta oho: ‘Pahar jande namō eho’ aja. ¹⁴Nde ke Tupā muhā katu ta ame'ē rehe har a'e pandu ta nde pe. Upa nde rok wyr pe har ta ke Tupā muhā katu ta tī. Ame'ē rehe har a'e pandu ta tī” aja Kone pe pandu.

¹⁵Pe, a'eta pe ihē apandu pandu rahā, jande aja ame'ē ta rehe Tupā'ā ihī katu

tī. ¹⁶ Pe, Jesu je'ēha ke ihē akwa a'am. Kuja a'e pandu: “Y pe Juā mujahuk. Pehē amō koty. Pehē rehe Tupā'ā ihī katu ta” aja Jesu pandu katu. ¹⁷ Jesu riki jandema'e sawa'e te. Jesu Kirisutu rehe jande jajurujar katu rahā, Tupā'ā ke jande py'a rehe Tupā muwyr. Jande aja jundéu awa aja ym ame'ē ta py'a rehe Tupā'ā ke Tupā muwyr tī. A'erehe marā ka ym ihē aje'ēha. Tupā namō ihē ajumai ym ta me'ē te'e — aja Petu pandu.

¹⁸ Ame'ē ke rehe Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta hendu rahā, je'ēha uhem ym. Jerusarē ok ta pe har ta ke a'eta. Pe, Tupā pe pandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. Kuja pandu tī:

—Aja rahā, jundéu awa aja ym ame'ē ta Tupā koty ipy'a muruwak mondo rahā, ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta tī — aja Jerusarē ok ta pe har ta pandu.

Antioki ok ta pe Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo

¹⁹ Yman Esete ke amō ta jukwa rahā, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke amō ta mupyrara tī. A'erehe amō koty koty ame'ē ta uhāi oho. Amō amō ta Seni ywy pe oho. Amō amō ta Xi ypa'ū pe oho tī. Amō amō ta Antioki ok ta pe oho tī. Ame'ē ta uhāi uhāi oho rahā, jundéu awa ta pe jō Tupā je'ēha ke pandu pandu. ²⁰ Pe, amō sawa'e ta Antioki ok ta pe uhyk oho. Xi ypa'ū pe har ta ke a'eta. Syre ok ta pe har ke amō ta tī. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke a'eta. Pe, Antioki ok ta pe uhyk rahā, jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ke a'eta pandu pandu. Jesu rehe har pandu pandu. ²¹ Jesu riki jandema'e sawa'e te. A'e je'ēha rupi a'eta pandu pandu. A'erehe hamūi ta ukwaha ke heta ngā hijar. Antioki ok ta pe har ta riki hijar. Pe, jandema'e sawa'e te rehe a'eta jurujar katu tī.

²² Ame'ē rehe har myrandu ke Jerusarē ok ta pe har ta hendu. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta hendu. A'erehe Antioki ok ta pe Manambe ke a'eta mondo. (Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke a'e muhury ta oho, a'erehe a'e ke a'eta mondo.) ²³ A'ep a'e uhyk rahā, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta heta ixo. A'erehe a'eta rehe Tupā usak katu, aja Manambe ukwa katu. A'erehe a'e hury katu. Pandu pandu we hū tī:

—Tapijar te'e we Jesu rehe pejurujar katu — aja Manambe pandu.

²⁴ Sawa'e katu ame'ē ke Manambe. Tupā'ā ihī katu ehe tī. Jesu rehe a'e jurujar katu te tī. Manambe pandu katu, a'erehe heta ngā Jesu rehe jurujar katu.

²⁵ Tupā je'ēha ke inamō Sáu mu'e ta, aja Manambe putar, a'erehe Tar ok ta pe Manambe oho. A'ep Sáu ke a'e kekar oho. ²⁶ Mahem rahā, Antioki ok ta pe werur inamō. Petei warahy 'ar rahā, a'ep mokōi sawa'e ta pyta rī. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta namō ame'ē ta pyta. Johu ngā ke a'eta mu'e mu'e. Antioki ok ta pe Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo. Ame'ē ta pe amō ta pandu py: “Kirisutu kotyhar ta ke” aja. (Amō: “Jesu kotyhar ta ke” aja her tī.)

²⁷ Arahā Antioki ok ta pe Tupā je'ēha pandu ame'ē ta uhyk uwyr. Jerusarē ok ta ngi uhyk uwyr. ²⁸ Heta ame'ē ta ngi har petei pu'am. Her Angambo. Tupā'āma'e pyrātāha namō kuja a'e pandu:

—Kome'ē ywy keruhū rupi ngā mi'u nixói te ta. Ngā myahy te hū ta — aja Angambo pandu.

Jetehar te riki ame'ē. Aja uhyk. Karáu riki homa awa tama'e kapitā keruhū rahā, aja uhyk. ²⁹ A'erehe Jesu kotyhar ta pandu:

—Jundéi ywy rupi Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo. Ame'ē ta myahy hū ta. A'erehe tamatarer ke jamujy'ar ta. Ame'ē ta pe jamondo ta — aja Antioki ok ta pe har ta pandu.

Pe, ima'ehū namō ixo ame'ē ta heta me'ē. Aja mujy'ar. Ima'e heta ym rahā, ame'ē ta ta'yr mi me'ē. Aja mujy'ar tī. ³⁰ Pe, upa tamatarer mujy'ar rahā,

Jesu rehe jurujar katu ame'ē tama'e kapitā ta pe mondo. Jundéi ywy rupi ixo, ame'ē kapitā ta pe mondo. Manambe riki tamatarer raho. Sáu amō raho inamō tī.

12

Jesu kotyhar ta ke amō ta mupyrara tī

¹ Arahā amō amō we Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke Ero mupyrara. Ero riki jundéu awa tama'e kapitam. ² Pe, Ero je'ēha rupi Tian ke amō jukwa oho. Tian riki Juā mu. Kyse puku pe jukwa. Ame'ē rehe jundéu awa ta hury katu. ³ Ame'ē ke Ero ukwa rahā, Petu ke a'e pyhyk tī. Pasuko weraha rehe uhyk tate rahā, Petu ke pyhyk. (Ame'ē wera rahā, jundéu awa ta mbeju ke u'u. Mbeju ke mupururukiha nixói te, ame'ē ke u'u.) ⁴ Upa pyhyk rahā, kyndaha pe kynda raho. Heta sonda ta harō u'am. Awa py wajar mokōi sonda ta harō u'am. Tumeme harō py. A'engi amō tumeme harō tī. A'engi amō tumeme harō tī. Aja pame katu te harō u'am. Pe, Pasuko weraha upa rahā, Petu ke Ero muhem tar katu. Jundéu awa ta ruwa koty jukwa tar katu. ⁵ Pe, Petu rehe sonda ta usak katu u'am. (Jesu kotyhar ta anī.) A'eta Tupā namō pandu pandu hū. “Kyndaha ngi Petu ke emuhem katu” aja inamō pandu pandu hū.

Kyndaha ngi Petu ke Tupā je'ēha rahoha muhem

⁶ Pytun rahā, mokōi sonda ta pyter rupi Petu ukwer ou. Ku'ē rahā, Petu ke Ero muhem ta tipe. Jukwa ta tipe. Petu ke ipo apyr rupi sonda ta pukwar, ita tupaham pe. Ita tupaham pe sonda ta ipo apyr rupi pukwar tī. Kyndaha rukwen ke sonda ta harō u'am tī. ⁷ Pe, pahar kyndaha rehe Tupā je'ēha rahoha uhyk. Wera hū a'ep. Petu jixi'y rehe pyhyk. Pe, mukatak. Aja mupak. Pandu ipe:

—Pahar epu'am! — aja Petu pe.

Pe, pu'am rahā, pahar ita tupaham ke jujirar ingi. Tik tik tik. Upa jujirar.

⁸ Pandu ipe tī:

—So'o pিরer nde ku'a rupi har emujar. Nde py rehe har epukwar tī — aja Petu pe.

Ame'ē upa rahā, pandu ipe tī:

—Kamixa emunde tī! Jahorahā! — aja Petu pe.

⁹ Pe, inamō Petu oho ixo. Kyndaha ngi uhem oho ixo. Anī. Petu ukwa ym rī. Tupā je'ēha rahoha muhem raho ame'ē ke Petu ukwa katu ym. Ixerai nahā my, aja Petu ukwaha naī. ¹⁰ Hukwen harōha asa py oho. Mokōihar ta ke asa oho tī. Pe, ita rukwen rehe uhyk oho. Ame'ē riki ok ta rukwen ke. Ok ta pe ixo oho ame'ē ke. Ame'ē rehe uhyk rahā, jupirar te'e u'am. Pe, a'eta uhem oho. Awa rape rupi wata we, pe, pahar Petu ke Tupā je'ēha rahoha hijar oho.

¹¹ Arahā Petu ukwa katu. Kuja jupandu jupe:

—Ihē akwa katu te apo 'y! Tupā je'ēha rahoha ke ihē koty Tupā muwyr. Ero ngi ihē ke a'e mupoir. Ihē ke mupoir, a'erehe ihē ke amō jukwa ta, ame'ē ke jundéu awa ta usak ym ta apo 'y — aja Petu jupe.

¹² Poiriha Petu ukwa rahā, Mari rok rehe uhyk oho. Mari riki Juā māi. Mak aja Juā rer tī. A'ep heta jy'ar uī. Tupā namō pandu pandu uī. ¹³ Pe, ok kurar rukwen rehe Petu uhyk rahā, pukái u'am. Pe, kūjātāi usak oho. Ma'e mupupuriha ke a'e. Her Ho. ¹⁴ Petu je'ēha ke a'e ukwa. A'erehe hury katu jywyr oho. Hukwen ke pirar ym we ipe rī. Pe, amō ta pe a'e pandu oho:

—Se soroka pe Petu ixo! — aja kūjātāi.

¹⁵ Amō ta pandu:

—Anī. Nde te'e pe aja. Nde ereka'u te'e! — aja kūjātāi pe.

Anī. A'e pandu we rī:

—Jete atu te atu. Se Petu ixo! — aja a'eta pe.

Pe, amō ta pandu:

—Anī. Tupā je'ēha rahoha riki. Petu rehe usak katu ame'ē ke a'e — aja ipe.

¹⁶ Petu pukái pukái we u'am rī. Pe, amō hukwen pirar oho. Petu rehe a'eta usak rahā, a'eta pandu: “Mā! Myja nde erehem my? Mā!” aja a'eta pandu. ¹⁷ Pe, ipo ke Petu mukatak. (Aja a'eta je'ēha ke muputu'u a'eta ngi.) Pe, kyndaha ngi Tupā muhem ame'ē rehe har pandu pandu a'eta pe. Petu pandu tī:

—Ame'ē rehe har Tian pe pepandu peho. Jesu kotyhar ta pe pepandu peho tī — aja a'ep ixo ame'ē ta pe Petu pandu.

Pe, amō koty kanim oho.

¹⁸ Pytuniwe te rahā, sonda ta pandu pandu hū a'eta jupe. “My Petu ihon mamy?” aja sonda ta pandu hū. ¹⁹ Pe, sonda ta pe Ero pandu:

—Pekekar pehorahā! — aja a'eta pe.

Anī. Mahem ym a'eta. Pe, hukwen harōha ta pe Ero pandu pandu. Petu uhemihā rehe har pandu. Anī. Je'ēha nixói te a'eta rehe. Pe, amō sonda ta pe Ero pandu:

—Harōha ta ke pejukwa! — aja.

A'engi Jundéi ywy ngi Ero oho. Sesaréi ok ta pe oho. A'ep pyta rī.

Ero manōha rehe har

²⁰ Ero ixo ame'ē ywy ngi ngā mi'u ke Tir ok ta pe har ta werur. Aja te'eha a'eta. Sinō ok ta pe har ta aja tī. Ngā mi'u werur tī. Pe, Tir ok ta pe har ta rehe Ero parahy te. Sinō ok ta pe har ta rehe parahy tī. A'erehe ame'ē mokōi ok ta pe ngā mi'u ke Ero mondo ym te apo 'y. A'erehe Ero rehe Tir ok ta pe har ta usak oho. Sinō ok ta pe har usak oho tī. Mukatu ta oho. (Aja rahā, ngā mi'u ke Ero mondo ta tī, aja ngā ukwa. A'erehe mukatu oho.) Eroma'e miasu pe ame'ē ta pandu py. Her Mbasa. Kapitā rok usakiha ke a'e. Ame'ē namō a'eta mukatu py oho. A'engi Ero namō mukatuha rehe har johu ngā pandu ta oho.

²¹ Pe, amō weraha ke Ero manga. Arahā kapitāma'e myrape tymā 'ar pe a'e wapyk. Ima'e mundeha katu te ame'ē ke a'e munde. Pe, ngā pe a'e pandu pandu katu te uī. ²² A'erehe Ero rehe ngā ipy'a katu u'am. Ehe har kuja pandu:

—Kome'ē ywy keruhū pe har ym a'e! Tupā tiki a'e — aja ukwa ngā jupe.

²³ Tupā aja Ero rehe ipy'a ke amō ta moī moī katu. Ame'ē ke Ero muputu'u ym ngā ngi. A'erehe pahar Tupā je'ēha rahoha parahy ehe. Ma'e ahyha mondo ehe. Upa hete rupi tapuru su'u su'u hū. Aja a'e manō.

²⁴ Pe, Tupā je'ēha ke amō ta pandu pandu oho. Amō amō ta Jesu rehe jurujar katu tī.

²⁵ Tamatarer ke upa raho rahā, Manambe jywyr oho. Jerusarē ok ta ngi jywyr oho. Sáu jywyr oho inamō tī. Jywyr oho rahā, Juā Mak ke a'eta raho. Antioki ok ta pe a'eta jywyr uhyk oho.

13

Manambe ke Jesu kotyhar ta mondo. Sáu ke mondo tī.

¹ Antioki ok ta pe Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo. Ame'ē ta ngi har Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ixo. Mu'eha ta ke a'eta tī. Ko Manambe. Amō Simā. “Amō awa pihun” aja her tī. Amō Rusi. Syre ok ta pe har a'e. Amō Sáu. Amō Manaē. Ero namō a'e tyha oho ame'ē ke a'e. ² Ero riki jundéu awa tama'e kapitam. Pe, Jesu kotyhar ta riki johu ma'e u'uha ke hijar. (Aja Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī katu.) Tupā namō a'eta pandu pandu uī tī. Arahā Tupā'ā mujekwa a'eta pe:

—Manambe rehe ihē katu asak. Sáu rehe aja tī. A'erehe a'eta ke pemondo. Ihē amujekwa ame'ē ke a'eta ma'ema'e ta oho — aja a'eta pe Tupā'ā mujekwa.

³ Pe, a'eta ma'e u'uha hijar we rī. Tupā namō pandu pandu we tī. Pe, Manambe ākā rehe ipo ke Jesu kotyhar ta mujar. Sáu ākā rehe mujar tī. (Aja Tupā katu usak a'eta rehe, aja amō ta pe Jesu kotyhar ta mujekwa katu.) Pe, Manambe ta ke a'eta mondo.

Xi ypa'ū rehe Manambe ta uhyk oho

⁴ Seréu ok ta pe Manambe wata uhyk oho. Sáu aja tī. A'eta ke Tupā'ā mondo. A'engi Xi ypa'ū rehe uhyk oho. Jarusu keruhū pe oho. ⁵ Pe, Sarami ok ta pe uhyk rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ixe oho. A'ep Tupā je'ēha ke a'eta pandu pandu. Juā Mak a'eta namō ixo. Manambe ta namō ma'e ke a'e ma'ema'e ixo.

⁶⁻⁸ Ypa'ū rupi a'eta asa oho. Pe, Pa ok ta pe uhyk oho. A'ep amō sawa'e rehe a'eta usak. Her Mba Jesu. Erima aja her tī. Ngere je'ēha pandu ame'ē ke: “Erima” aja ipe. Jundéu awa ke a'e. Paje a'e. Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e jupe. Kapitā rehe katu ame'ē ke a'e. Kapitā rer Seji Páu. Ukwā katu a'e ma'e. Pe, Manambe ta namō a'e pandu oho. Manambe ta ke a'e juehe muhyk werur. Tupā je'ēha ke a'e hendu tar katu. Anī. Ame'ē ke Erima putar ym. Paje putar ym. Jesu rehe kapitā jurujar katu ame'ē ke a'e putar ym tī. A'erehe Manambe ta namō a'e je'ē je'ē hū. ⁹ Pe, paje rehe Sáu ma'ā katu. Sáu amō her ipe tī. “Páu” aja amō ipe tī. ¹⁰ Tupā'ā ihī katu ehe. Pe, Páu pandu:

—Satana ra'yr ke nde! (Ājā ramūi a'e.) Katu amō ta ma'ema'e ame'ē ke nde ereputar ym. Amō ta ke nde eremuka'u te'e hū. Tupā riki jetechar ta ke mujekwa katu. Anī. Ame'ē ke te'eha aja nde eremuruwak eremondo. ¹¹ A'erehe apo nde ke Tupā mahy ta. Heta nde ereker rahā, ma'e ke nde eresak ym te ta. Nde reha uwe ta — aja paje pe Páu pandu.

Pahar Erima pe weraha kanim oho. Usak ym te ma'e ke. A'e ke pete'e jywyry jywyry ixo. Ipo rehe amō pyhyk ta raho ame'ē ke a'e kekar ixo. ¹² Ame'ē rehe kapitā usak rahā, Jesu rehe jurujar katu. Jesu rehe har Páu ta mu'e mu'e uī. Ame'ē ke kapitā hendu hendu uī tī. Paje reha uwe ame'ē ke rehe a'e usak tī. A'erehe a'e pandu: “Mā!” aja.

Pisi wywy rehe Páu ta oho

¹³ Pe, Pa ok ta ngi Páu uhem oho. Manambe oho tī. Ehe katu me'ē ta oho tī. Jarusu keruhū pe oho. Pe, Peje ok ta pe uhyk oho. Ame'ē ok ta Pansi ywy rehe ihī. Juā anī a'e. Páu ta ke Juā Mak hijar oho. (Páu ta namō pyta ym.) Jeje Jerusarē ok ta pe jywyry oho. ¹⁴ Pe, Peje ok ta ngi Páu ta uhem oho. Antioki ok ta pe uhyk oho. Ame'ē okta Pisi wywy rehe ihī. Pe, jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'eta ixe oho. A'ep wapyk uī. ¹⁵ Pe, Moise mupinim ame'ē ke amō pandu pandu. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim. Ame'ē ke pandu pandu tī. Upa pandu rahā, Páu ta pe jy'ariha rendama'e kapitā ta pandu:

—Jande mu ta! Pandu katuha ke pepandu tar katu rahā, pepandu apo — aja Páu ta pe.

¹⁶ Pe, Páu pu'am rahā, ipo mukatakiha namō ngā je'ēha ke muputu'u ngā ngi. Pe, pandu:

—Jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Upa katu te Tupā rehe ipy'a moī moī katu ame'ē ta tī! ¹⁷ Pehendu katu tī! Tupā rehe jundéu awa ta ipy'a moī moī katu. Ko jande johu riki jundéu awa ta ke. Jande ramūi ta rehe Tupā usak katu. Yman amō awa ta aja Eji wywy rehe jande ramūi ixo. Arahā jandé ramūi ke Tupā muheta. Pe, pyrātāha rupi jande ramūi ke a'e muhem muwyry. Eji

ywy ngi muhem muwyr. ¹⁸ Awa nixói te ame'ë rupi jande ramüi wata wata ixo. Moköi awa py upa warahy 'ar rahã, wata wata ixo. Arahã ma'e ka'u te'eha ke jande ramüi ta ma'ema'e hũ. Anĩ. Tupã ipy'a katu te we ehe rĩ. Hijar ym we rĩ. ¹⁹ Kanaã ywy rehe amõ amõ awa ta ixo. Ame'ë ta ke Tupã mumba. Amõ koty henda pe har ta ke mumba tí. Amõ koty koty henda pe har ta ke mumba tí. Aja awa po wajar moköi amõ koty henda pe har ta ke a'e mumba tí. Pe, ame'ë ta renda ke pe jande ramüi ta ke a'e mupyta. ²⁰ Ame'ë ywy rehe heta warahy 'ar rahã, jande ramüi ta ixo. Kuja, 450 warahy 'ar rahã, ixo.

—A'engi ngã rehe har pandu pandu ame'ë ta ke Tupã mu'am. Kapitã ta aja a'eta tí. Pe, Samue uhyk. Tupã je'ëha pandu ame'ë ke a'e. ²¹ Pe, kapitã keruhũ ke jande ramüi putar rahã, Sáu ke Tupã mu'am. Ki ra'yr a'e. Menjamĩ rainõ ke a'e. Moköi awa py upa warahy 'ar rahã, a'e riki kapitã keruhũ. ²² Pe, Sáu ke Tupã hijar rahã, Ndawi ke a'e mu'am tí. Ndawi riki Jese ra'yr. Kapitã keruhũ aja mu'am. Kuja ehe har Tupã pandu: “Sawa'e ihẽ aputar katu ame'ë ke ihẽ amahem. A'e riki Ndawi. Upa katu te ihẽ apandu ame'ë ke a'e ma'ema'e katu” aja Tupã pandu. ²³ Yman jundéu awa ta ke amõ muhã katu ta, aja Tupã pandu katu. A'e riki Jesu. Jesu riki ngã muhãha aja Tupã mu'am. Jesu riki Ndawi rainõ. (Aja rahã, kapitã keruhũ a'e tí, aja mujekwa katu.) ²⁴ Jesu pandu ym rahã we, jundéu awa ta pe Juã pandu pandu. Kuja pandu: “Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehjar. Pe, Tupã koty pehẽ py'a pemuruwak. Aja rahã, pehẽ ke ihẽ amujahuk ta” aja Juã pandu pandu. ²⁵ Pe, Juãma'e parakyha upa Tate rahã, a'e pandu: “Amõ rehe peharõ pexo. Ihẽ riki a'e ym. Pehendu katurahã! Ihẽ raikwer rupi a'e uwyr ixo. Jesu ke a'e. A'e riki katu te me'ë ke. A'erehe ima'e miasu, aja axo rahã, ihẽ katu ym ihẽ jupe ihẽ” aja Juã pandu — aja Páu pandu.

²⁶ A'e pandu tí:

—Ihẽ mu ta! Pehẽ riki Amarã rainõ ta! Pehendu katurahã! Upa katu te Tupã rehe ipy'a moĩ moĩ katu me'ë ta tí! Pehendu katu tí! Awa ta ke Tupã muhã katu ta, ame'ë myrandu katu ke jande pe a'e muwyr. ²⁷ Jesu riki awa muhãha ke a'e. Ame'ë ke Jerusarẽ ok ta pe har ta ukwa ym. Kapitã ta ukwa ym tí. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahã pame katu te Tupã je'ëha ke amõ ta pandu pandu. Ame'ë ke a'eta ukwa ym tí. Tupã je'ëha pandu ame'ë ta mupinim ame'ë ke rehe a'eta usak usak. Ame'ë ke a'eta ukwa ym tí. “Jesu ke pejukwa” aja a'eta pandu rahã, Tupã je'ëha pandu ame'ë ta mupinim aja Jesu ke a'eta jukwa. ²⁸ Amõ ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ë ta ke sonda ta jukwa katu te'e ta. Jesu riki aja ma'ema'e ym. Anĩ. Amõ ta jukwa tar katu te'e. A'erehe Jesu jukwaha rehe har Pirat pe a'eta pandu. ²⁹ Pe, jukwaha rehe har upa katu te Tupã je'ëha pandu ame'ë ta mupinim, ame'ë ke ame'ë ta ma'ema'e. (Mupinim, aja jukwa.) Upa jukwa rahã, myra ngã mupia ame'ë ngi amõ ta mujy. Pe, itakwar keruhũ rupi a'eta mou raho. ³⁰ Anĩ. A'ep pyta ym. A'e ke Tupã mukwera katu muhem. ³¹ Kwera katu uhem rahã, inamõ ixo ame'ë ta usak usak katu ehe tí. Amukwehe te we Ngariréi ywy ngi Jerusarẽ ok ta pe Jesu namõ a'eta ohoho. A'eta riki usak usak katu ehe tí. Heta ukwer rahã usak usak katu ehe tí. Ehe har jundéu awa ta pe a'eta pandu pandu apo. ³²⁻³³ Ko pehẽ pe myrandu katu ke jande japandu pandu tí. Jande ramüi ta pe Tupã manga katu. Jesu ke a'e mukwera katu muhem rahã, ame'ë manga katuha ke jande pe a'e muhyk katu. Jande ramüi ta rainõ ta ke jande. Kweraha rehe har Tupã je'ëha rehe panduha ihĩ. Her Saumo. Moköihar rehe ihĩ. Kuja Tupã je'ëha:

“Nde riki ihẽ ra'yr. Apo: ‘Nde riki nde erexo py ame'ë ke nde’ aja ihẽ amu'am. Aja rahã: ‘Nde riki katu te’ aja nde ke ihẽ amu'am. Aja ngã pe ihẽ amujekwa’ aja Tupã pandu.

³⁴ —Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī tī. Tupā pandu:

“Nde rehe ihē asak katu ta, aja Ndawi pe ihē amanga katu” aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī.

—Ame'ē ke a'e pandu rahā, Jesu ke a'e mukwera katu ta muhem, aja a'e ukwa katu. A'erehe hete ke inem ym te ta. ³⁵ Amō Saumo rehe kuja panduha ihī tī:

“Nde ra'yr rete ke nde eremunem ym te ta. Katu te ame'ē ke a'e” aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī — aja Páu pandu.

³⁶ A'e pandu tī:

—Ndawi rehe har jande jakwa katu. Kome'ē ywy pe a'e ixo rahā, Tupā putar ame'ē ke a'e ma'ema'e. Inamō ixo ame'ē tama'e kapitā keruhū ke a'e. Pe, a'e manō. Hamūi rake rupi amō ta jyty m tī. Pe, hete ke inem oho. (A'erehe Saumo rehe panduha ihī. Ame'ē panduha Ndawi rehe har aja ym.) ³⁷ Pe, Tupā mukwera katu ame'ē ke inem ym te ta. (Jesu a'e.) ³⁸ Sa'e ta! Pehendu katurahā! Pekwa katu ta apo. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e pexo. Anī. Tupā ipy'a pehē rehe jywyr. Jesu je'ēha rupi jywyr. Ame'ē ke pehē pe japandu pandu. ³⁹ Jesu rehe amō jurujar katu rahā, Tupā ipy'a jywyr katu ehe. Upa katu te ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehē py'a ngi a'e juhyk. Moise je'ēha rehe jō amō hendu katu rahā, aja ym. Tupā ipy'a jywyr ym ehe. Juhyk ym. ⁴⁰ A'erehe pekwa katurahā! Aja rahā, yman Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim, aja pehē rehe uhyk ym ta. Kuja a'eta mupinim: ⁴¹ Tupā pandu: “Pepuka puka hū ame'ē ta! Pesak katurahā! Māte pekwaha! Mā peja pemanō!

Kome'ē ywy pe pexo rahā, ihēma'e pyrātāha namō ma'e katu te ame'ē ke ihē ama'ema'e. Anī. Ame'ē rehe pejurujar ym.

Ma'e katu te ma'ema'eha rehe har pehē pe amō pandu pandu. Anī. Pejurujar ym ehe tī, aja Tupā pandu” aja Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim.

—Mā peja aja ym pehē tī. Jurujar ym ame'ē ta aja ym pehē tī — aja Páu pandu pandu hū.

⁴² Jundéu awa jy'ariha renda ngi Páu uhem oho. Manambe uhem oho tī. Arahā jundéu awa aja ym ame'ē ta pandu a'eta pe:

—Amō putu'uha 'ar rahā, nde erepandu ramō, ame'ē rehe har jande pe pepandu pandu tī — aja Páu ta pe.

⁴³ A'engi ngā uhem oho rahā, Páu ta namō heta jundéu awa ta oho. Jundéu awa aja ym ame'ē ta Páu ta namō oho tī. Ame'ē ta jundéu awa ramūi ta ukwa aja jurujar katu tī. Páu ta pandu pandu:

—Pehē rehe Tupā usak katu. Ame'ē rehe pewe pexo rī — aja Páu ta pandu.

⁴⁴ Pe, amō putu'uha 'ar uhyk rahā, upa tate ok ta pe har ta jy'ar uwyr. Tupā je'ēha rehe hendu uwyr. ⁴⁵ Páu ta namō ngā jy'ar. Ame'ē ke rehe jundéu awa ta usak rahā, jyty'ym a'eta rehe. Páu ta rehe jyty'ym. (Páu ta koty jy'ar ngā, a'erehe a'eta rehe jyty'ym.) Je'ē je'ē hū inamō.

—Páu te'e — aja a'eta pandu pandu.

⁴⁶ Pe, puka puka hū ehe tī. Anī. Páu kyje ym ngā ngi. Manambe kyje ym tī. A'eta pandu:

—Pehē riki jundéu awa ta ke, a'erehe pehē pe Tupā je'ēha ke japandu pandu py rahā, katu tiki. Anī. Ame'ē rehe pehendu tar ym. Pehē ruhāha ke peputar ym, aja pekwaha tī. A'erehe pehē ke jahijar ta jaho. Amō awa ta pe Tupā je'ēha ke japandu ta jaho. (Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe.) ⁴⁷ Jete. Kuja jande pe Tupā mujekwa:

“Amō awa ta pe ihē je'ēha ke nde erepandu ta. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe nde erepandu ta.

Awa ta ke ihē amuhā katu ta, ame'ē ke a'eta ukwa katu ta tī. Upa kome'ē ywy keruhū pe har ta ukwa ta tī" aja Tupā pandu — aja Páu ta pandu.

⁴⁸ Páu je'ēha rehe amō awa ta hendu rahā, hury katu.

—Tupā je'ēha riki katu te — aja a'eta pandu pandu.

Pe, Tupā muhā katu ta, ame'ē ta jurujar katu ehe. Jesu rehe jurujar katu.

⁴⁹⁻⁵⁰ Pe, amō ta Tupā je'ēha ke Páu ta pandu pandu ame'ē ke putar ym. Aja ok ta pe har ta kapitā ta ixo. Ame'ē ta ke jundéu awa ta muparahy. Páu ta rehe muparahy. Kūjā ima'ehū namō ixo ame'ē ta ke a'eta muparahy tī. Amō awa ta ke ame'ē kūjā ta. Jundéu ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a moī moī katu ame'ē ta ke a'eta tī. Pe, Páu ta ke ngā mupyrara. Pandu: "Jande rekoha ngi peho" aja Páu ta pe. Pe, ame'ē ywy ngi muhem mondo. ⁵¹ Oho rahā, ipy ngi xī'aha ke Páu ta juhyk. Aja ngā pe ma'e mujekwa. Ame'ē ok ta pe har ta Tupā je'ēha ke putar ym aja Páu ta mujekwa. Pe, Iko ok ta pe Páu uhyk oho. Manambe uhyk oho tī. ⁵² Antioki ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. A'eta hury katu. Ngā py'a rehe Tupā'ā ihī katu tī.

14

Iko ok ta pe Páu ta uhyk oho

¹ Iko ok ta pe aja tī. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Páu ta ixo oho tī. A'eta pandu pandu katu, a'erehe heta jundéu awa ta Jesu rehe jurujar katu. Amō awa ta jurujar katu ehe tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. ² Pe, Jesu rehe jundéu awa ta jurujar ym ame'ē ta ixo tī. Amō awa ta ke ame'ē ta muparahy. A'erehe Jesu kotyhar ta rehe parahy. ³ Anī. Yman a'ep Páu ta ixo. A'eta kyje ym ngā ngi. Awa ta rehe Tupā ipy'a katu, ame'ē rehe har a'eta pandu pandu. Tupāma'e pyrātāha namō ahy ame'ē ta ke a'eta mukatu hū. Ame'ē rehe ngā usak rahā, jetehar te ke Páu ta pandu pandu aja ukwa katu. ⁴ Anī. Iko ok ta pe har ta amō koty koty ukwa. Wajar Páu ta je'ēha rehe jurujar katu. Amō wajar jundéu awa ta je'ēha rehe jurujar katu. Ame'ē ta Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta ke a'eta.

⁵ Pe, amō awa ta namō jundéu awa ta jy'ar. Kapitā ta namō johu ngā jy'ar. Ame'ē ta pandu pandu ngā jupe:

—Páu ta ke jamahy jahorahā! Ita pe jajapi ta jaho! Jajukwa ta — aja ngā jupe.

⁶ Pe, ame'ē ke Páu ta ukwa rahā, Rit ok ta pe Páu ta ujan oho. Nder ok ta pe a'eta oho tī. Mokōi ok ta Rikaō ywy rehe ihī tī. ⁷ Ame'ē ywy rupi wata wata oho tī. Ame'ē rupi myrandu katu ke a'eta pandu pandu oho. Jesu rehe har pandu pandu oho.

Rit ok ta pe Páu ta ixo. Nder ok ta pe ixo tī.

⁸ Rit ok ta pe sawa'e wapyk uī. Wata ym te ame'ē ke a'e. Ta'yn rahā har aja te'eha a'e. ⁹ Páu je'ēha rehe a'e hendu. Pe, Tupā mukatu ta, ame'ē rehe sawa'e jurujar katu uī, aja Páu ukwa. A'erehe sawa'e rehe a'e ma'ā katu. ¹⁰ Hātā pandu ipe:

—Epu'am katu! — aja sawa'e pe.

Pe, sawa'e pu'am. Pe, jywyr jywyr wata ixo. ¹¹ Páu mukatuha rehe hetaha ta usak rahā, amō awa je'ēha pe a'eta pandu pandu hū. Rikaō ywy pe har ta je'ēha namō kuja a'eta pandu:

—Tupā ta aja sawa'e ta uwak uwyr. Jande koty wyjy uwyr — aja a'eta ukwaha nai.

¹² Pe, Manambe rehe amō her moī tī. A'ep pe har tama'e tupā rer moī ehe. "Jup" aja moī ehe. Páu rehe amō her moī tī. A'ep pe har tama'e tupā rer moī

ehe tī. Páu riki pandu ame'ē ke a'e, a'erehe: “Meku” aja moī ehe. ¹³ Ame'ē ok ta rukwen rake Jup rehe ngā jumu'eha renda ihī. Ame'ē pa'i ta tapi'iruhu werur. Tapi'iruhu jurupy rupi ma'eputy r pukwar pukwar ame'ē ke moī ehe. Pe, ame'ē ke jumu'eha renda pe werur. A'ep jukwa ta. Tupā ta aja saka Páu ta, aja pa'i ta ukwaha naī, a'erehe aja Páu ta rehe pa'i ta ipy'a moī moī ta. Hetaha ta ipy'a moī moī ta a'eta rehe tī.

¹⁴ Ame'ē ke Páu ukwa rahā, ima'e mundehe ke a'e musak musak u'am. Manambe aja tī. (Aja musak rahā, katu ym ngā ma'ema'e ixo, ame'ē ke ngā pe Páu ta mujekwa.) Pe, hetaha pyter pe Páu ta ujan oho. Kuja Páu ta hātā pandu ixo:

¹⁵ —Sa'e ta! Mā peja ym pema'eha. Pehē aja awa te'e jande tī. Pehē pe myrandu katu ke jande japandu jajur. Aja rahā, peme'ēja jaxeriha ke pehijar ta. Tupā te rehe pehē py'a ke pemuruwak ta pemondo. Tupā te riki uhā te hū ame'ē ke a'e. Ywa ke a'e mujā. Upa katu te ywate rupi ma'e wewe ixo ame'ē ta ke a'e mujā tī. Kome'ē ywy keruhū mujā tī. Upa katu te ywy rupi wata ame'ē ta ke mujā tī. Y ramūi ke mujā tī. Upa katu te y rupi ixo ame'ē ta ke mujā tī. ¹⁶ Yman upa katu te kome'ē ywy keruhū pe har ta putar ame'ē ke a'eta ma'ema'e. Ame'ē rehe Tupā je'ē ym. ¹⁷ Tupā pete'e ixo ame'ē te'e a'e, aja ngā pe a'e mujekwa. Ame'ē rehe har kuja mujekwa. Ywa ngi aman ke a'e mungyr muwyr. Upa katu te ma'eywa ke awa ta u'u ame'ē ke a'e muhury katu tī. Jande pe jande mi'u ke a'e muwyr tī. Jande ruryha ke jande pe muwyr tī. Katu pame katu te a'e ma'ema'e tī — aja Páu ta pandu pandu.

¹⁸ Aja Páu ta pandu pandu hū. Pe, ngā ke mupyta. Tate tapi'iruhu ke ngā jukwa!

¹⁹ Antioki ok ta ngi amō jundéu awa ta uhyk uwyr. Iko ok ta ngi amō ta uhyk uwyr tī. Ame'ē ta ngā ke muparahy. Páu rehe muparahy. (Tupā je'ēha ke Páu pandu ame'ē ke a'eta putar ym. A'erehe ngā ke muparahy.) Pe, Páu ke ita pe ngā japi. Manō aja ngā ukwaha, a'erehe ok ta ngi hykyi muhem raho.

²⁰ Pe, Jesu kotyhar ta juramā jy'ar ehe rahā, Páu pu'am. Pe, ok ta pe jywyr oho. Ame'ē ku'ē rahā, Nder ok ta pe oho. Manambe oho tī.

Antioki ok ta pe Páu ta jywyr oho tī

²¹ Nder ok ta pe myrandu katu ke Páu pandu pandu. Manambe pandu pandu tī. Ngā hendu katu, a'erehe heta Jesu rehe jurujar katu. Pe, Rit ok ta pe Páu ta jywyr uhyk oho. A'engi Iko ok ta pe jywyr oho tī. A'engi Antioki ok ta pe jywyr oho tī. Pisi ywy rehe ame'ē ok ta ihī. ²² Ame'ē ok ta rupi Páu ta oho rahā, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta py'a ke a'eta mātā katu te we rī. Aja Tupā rehe har ngā pe a'eta mujekwa katu te we rī. Ame'ē ta ke Páu ta muhury katu tī. A'erehe Jesu rehe ngā ipy'a katu te we rī. Páu ta pandu ngā pe:

—Jesu rehe pejurujar katu te we pexo. Ame'ē ke pehijar ym. Jande ke amō ta mupyrara hū ta. Tupā kotyhar ta ke pehē, aja pekwa katu. A'erehe Tupā ixo ame'ē pe pexo ta — aja jurujar katu ame'ē ta pe Páu ta mu'e mu'e.

²³ Amō amō ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ok ta pe pame katu te tamūi ta ke Páu ta mu'am. Jesu kotyhar ta rehe tamūi ta usak usak katu ta. Upa mu'am rahā, Tupā namō ma'e pandu pandu. Ma'e u'uha ke hijar tī. (Aja Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu.) Tamūi ta pe pandu:

—Jesu rehe pejurujar katu, a'erehe mā peja pehē rehe Jesu usak katu — aja Páu ta pandu.

²⁴ A'engi Páu ta oho. Pisi ywy rupi Páu ta asa oho. Pe, Pansi ywy rehe uhyk oho. ²⁵ Peje ok ta pe uhyk rahā, a'ep Tupā je'ēha ke ngā pe a'eta pandu pandu tī. ²⁶ A'engi Ata ok ta pe uhyk oho. A'ep jarusu keruhū pe opor oho. Ame'ē pe

Antioki ok ta pe jywyr oho. Ame'ë ok ta riki Siri ywy rehe ihĩ. Amukwehe te we ame'ë ok ta ngi Páu ta oho rĩ. A'ep Páu ta pe Jesu kotyhar ta pandu kwe:

—Tupã je'ëha ke pepandu pandu peho. Mã peja pehẽ rehe Tupã usak katu — aja mokõi sawa'e ta pe kwe.

Tupã je'ëha ke pandu pandu. Ame'ë riki Páu tama'e parakyha. Ame'ë ke upa 'y.

²⁷ Pe, ame'ë ok ta pe uhyk rahã, Jesu kotyhar ta ke Páu ta mujy'ar. Pandu pandu ngã pe:

—Jande rehe Tupã usak katu. A'erehe jande namõ Tupã ma'ema'e katu. A'erehe Ta'yr rehe amõ awa ta jurujar katu. Jundéu awa aja ym ame'ë ta jurujar katu ehe — aja Páu ta pandu pandu.

²⁸ Yman atu a'ep a'eta pyta ixo rĩ. Jesu kotyhar ta namõ pyta ixo rĩ.

15

Jerusarë ok ta pe jy'ariha ihĩ

¹ Antioki ok ta pe amõ sawa'e ta uhyk uwyr. Jundéi ywy ngi uhyk uwyr. Jesu kotyhar ta pe kuja a'eta mu'e:

—Moise je'ëha mu'e, aja pehẽ rehe ihĩ ame'ë pিরer ke pejupã ym rahã, pehẽ ke Tupã muhã ym ta — aja sawa'e ta mu'e naĩ.

² Anĩ. Páu je'ë:

—Anĩ! Aja ym — aja je'ë hãtã tã te hũ.

Aja Manambe je'ë hãtã tã te hũ tĩ. Sawa'e ta namõ a'eta je'ë hãtã tã te hũ. Je'ëha ke putu'u ym ngã ngi, a'erehe kuja a'eta pandu:

—Páu! Manambe namõ Jerusarë ok ta pe eho. Moise je'ëha mu'e ame'ë ta namõ eho. Ipirer jupã, ame'ë rehe har Jesu mondo ame'ë ta namõ pehẽ johu pepandu peho. A'ep tamũi ta namõ pepandu peho. Amõ se Antioki ok ta pe har ta oho ta tĩ — aja Antioki ok ta pe har ta pandu Páu ta pe.

³ Pe, ame'ë ta ke Jesu kotyhar ta mondo. Seni ywy rupi oho ixo. Samari ywy rupi oho ixo tĩ. Oho ixo rahã, a'ep pe har ta pe a'eta pandu pandu:

—Ima'e hamũi ta ukwa ame'ë ke amõ awa ta upa katu te hijar. Jundéu awa aja ym ame'ë ta ke a'eta. Pe, Jesu rehe jurujar katu apo 'y — aja Páu ta pandu.

Ame'ë ke rehe hendu rahã, upa katu te Jesu kotyhar ta hury katu. ⁴ Pe, Jerusarë ok ta pe Páu ta uhyk rahã, Jesu kotyhar ta hury katu. Jesu mondo ame'ë ta hury katu tĩ. Tamũi ta hury katu tĩ. A'eta pandu:

—Ko pehẽ pejur katu — aja Páu ta pe.

Pe, Páu ta po ke ngã pyhyk katu a'eta ngi. Pe, Páu ta pandu:

—Tupã je'ëha ke jande japandu pandu rahã, jande namõ Tupã ma'ema'e katu. A'erehe heta ngã Jesu rehe jurujar katu — aja Páu ta pandu.

Aja upa katu te pandu pandu ngã pe. ⁵ Amõ ta anĩ. Jesu rehe parise ta jurujar katu ame'ë ta pu'am. (Moise je'ëha rehe parise ta hendu katu.) Ame'ë ta pandu:

—Ipirer ke amõ awa ta jupã rahã, katu. Moise mupinim ame'ë ke rehe hendu katu rahã, katu tiki tĩ — aja parise ta.

⁶ Ame'ë rehe har tamũi ta namõ Jesu mondo ame'ë ta pandu pandu ngã jupe. ⁷ I'i atu ame'ë rehe har je'ë hãtã tã ngã jupe. Pe, Petu pu'am. Pandu:

—Ihẽ mu ta! Pehendu katurahã! Yman ihẽ rehe Tupã usak katu, aja pekwa katu. Pehẽ ngi har ihẽ ke a'e jo'ok. Pe, amõ awa ta pe myrandu katu ke ihẽ apandu aho. (Kone ta pe apandu aho.) Ihẽ apandu rahã, a'eta riki hendu katu tĩ. ⁸ Pe, Jesu rehe a'eta jurujar katu tĩ. Awa ta rehe har Tupã ukwa katu. Amõ awa ta rehe a'e usak katu tĩ, a'erehe a'eta py'a rehe Tupã a'ë ke a'e muwyr tĩ. ⁹ Jande aja a'eta py'a rehe Tupã a'ë ihĩ katu tĩ. Jande aja Tupã ipy'a katu a'eta

rehe tĩ. Jesu rehe a'eta jurujar katu tĩ, a'erehe Tupā ipy'a jywyr a'eta rehe tĩ.
¹⁰ Katu ame'ē ke Tupā ma'ema'e. Anĩ. Apo amō koty peputar. Katu ym aja. Amō kotyhar rehe amō awa ta hendu katu te ixo. Ame'ē ke peputar. Katu ym aja. Jande aja marā ka ym Moise je'ēha rehe jande ramūi ta hendu katuha tĩ.
¹¹ Jete! Jande aja Jesu rehe amō awa ta jurujar katu tĩ, a'erehe a'eta ke Tupā muhā katu tĩ. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Jande aja a'eta rehe Jesu usak katu tĩ, a'erehe Tupā muhā katu tĩ. Jesu riki jandema'e sawa'e te — aja Petu pandu.

¹² Pe, je'ēha ke hetaha ta muputu'u. Pe, Manambe pandu pandu. Páu pandu pandu tĩ. Amō awa ta namō a'eta ixo rahā, Tupāma'e pyrātāha namō a'eta mukatu hū. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Ahy ixo ame'ē ta ke a'eta mukatu hū. (Aja rahā, Jesu rehe har Páu ta pandu pandu, ame'ē ke riki jete har te ke aja mujekwa katu. Páu ta namō Tupā ixo, aja mujekwa katu tĩ.) Upa katu te ame'ē rehe har pandu pandu ngā pe. ¹³ Upa pandu rahā, Tian pandu:

—Ihē mu ta! Pehendu katurahā! ¹⁴ Amō awa ta ngi har amō amō ta rehe Tupā usak katu. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. A'eta riki Tupā kotyhar ta apo 'y. Aja amō awa ta rehe ipy'a katuha ke Tupā mujekwa. Ame'ē rehe har jande pe Simā pandu ramō. Ame'ē riki jete har te ke. ¹⁵ Ame'ē rehe har Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim tĩ. Kuja mupinim. ¹⁶ Tupā pandu: “Ndawi rainō ta ihē rehe ipy'a moĩ moĩ ym. A'engi ihē asak katu ta ngā rehe tĩ.

Pe, ihē rehe Ndawi aja hainō ta ipy'a moĩ moĩ katu ta tĩ.

¹⁷ Pe, upa katu te amō awa ta ihē rehe ipy'a moĩ moĩ ta tĩ.

Upa katu te amō awa ta ngi har ihē kotyhar ta aja ixo ta tĩ. Ame'ē ta ke ihē rehe ipy'a moĩ moĩ katu ta tĩ” aja Tupā pandu.

¹⁸ —Yman ame'ē rehe har ngā pe Tupā mujekwa — aja Tian pandu. (“Amō awa ta” aja pandu rahā: “Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke” aja mujekwa.)

¹⁹ Tian pandu tĩ:

—Jande je'ēha rehe amō awa ta pyai rahā, katu ym, aja ihē akwa. Hamūi ta ukwaha ke a'eta upa hijar. Pe, Tupā koty ipy'a ke a'eta muruwak mondo.

²⁰ A'erehe paper pinim ke jamondo ngā pe rahā, katu tiki. Kuja:

(Ita'ā riki tupā aja amō ta ukwaha ngā jupe naĩ.) Ame'ē ruwa koty so'o rukwer ke amō moĩ. Ame'ē ke pe'u ym.

So'o juwyk aja amō ta te'e jukwa ame'ē rukwer ke pe'u ym tĩ.

So'o ruwy ke pe'u ym tĩ.

Amō kūjā rehe eka'u te'e ym.

Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tĩ.

Aja jamupinim rahā, katu ta tiki.

²¹ —Aja jande jamupiniha rehe amō awa ta hendu katu rahā, Moise je'ēha ke ukwa ame'ē ta ke a'eta muparahy ym ta. Yman Moise mupinim ame'ē ke ngā pandu pandu. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā pame katu te jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pandu pandu. Ok ta pame katu te Moise je'ēha ke ngā pandu pandu tĩ. A'erehe Moise je'ēha ke hetā ngā ukwa katu. A'erehe ame'ē ta ke muparahy rahā, katu ym tiki — aja Tian pandu.

Amō awa ta pe paper pinim mondo

²² Antioki ok ta pe Páu namō mokōi sawa'e ta mondo rahā, katu tiki, aja Jesu mondo ame'ē ta ukwa katu. Manambe namō mondo rahā, katu tiki tĩ. Aja tamūi ta ukwa tĩ. Aja upa katu te Jesu kotyhar ta ukwa tĩ. Pe, ame'ē ta ngi har mokōi sawa'e ta rehe a'eta usak katu. Pe, Jun ke a'eta mu'am. “Masamba” aja her tĩ. Amō Sir ke ngā mu'am tĩ. Ame'ē mokōi riki kapitā ta. Jurujar katu

ame'ē tama'e kapitā ta. ²³ Paper pinim ke ame'ē ta raho. Kuja paper pinim ke mondo:

Ko jande riki Jesu mondo ame'ē ta ke. Ko riki tamūi ta ixo tī. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo tī. Pehē pe paper pinim ke jande johu jamondo jaxo. Pehē katu pexo. Pehē riki amō awa ta ke. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke. Jesu rehe pejurujar katu tī, a'erehe jande mu ta apo 'y. Pehē riki Antioki ok ta pe har ta ke. Si wyw pe har ta pe paper pinim ke jamondo jaxo tī. Siri wyw pe har ta pe paper pinim ke jamondo jaxo tī.

²⁴ Jande ngi har pehē ke amō ta muka'u te'e, aja jahendu. Ame'ē ta je'ēha rehe pejumupyai tī, aja jahendu tī. Ame'ē ta ke pehē koty jamondo ym.

²⁵ A'erehe jande jajy'ar jaxo. Peteihar aja jande jaxo. Mokōi sawa'e ta rehe jasak katu. Ame'ē ta ke Manambe namō jamondo ta apo, pehē koty. Páu namō a'eta oho ta tī. Manambe rehe jande japy'a katu. Páu rehe aja tī. Japy'a katu ehe tī.

²⁶ Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Ehe rehe har Páu ta pandu pandu oho. A'eta ke amō ta jukwa tar katu tipe. Anī. Páu ta kyje ym ngā ngi. Pandu pandu te we oho rī.

²⁷ Pe, mokōi sawa'e ta ke pehē pe jamondo jaxo. Ko Jun. Amō Sir. Upa katu te jamupinim ame'ē ke pehē pe a'eta pandu ta tī.

²⁸ Jundéu awa ramūi ta ukwaha rehe pehendu ym aja jamupinim rahā, katu tiki, aja jande pe Tupā'a mujekwa. Aja rahā, katu, aja jakwa katu tī. Kuja jō pehendu katu rahā, katu tiki.

²⁹ (Ita'ā riki tupā aja amō ta ukwaha ngā jupe naī.) Ame'ē ruwa koty ngā mi'u ke amō ta moī. Ame'ē ke pe'u ym.

So'o ruwy ke pe'u ym tī.

So'o juwyk aja amō ta te'e jukwa ame'ē rukwer ke pe'u ym tī.

Amō kūjā rehe eka'u te'e ym.

Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tī.

Upa ame'ē ke rehe pehendu katu rahā, katu tiki. Mā peja pehē rehe Tupā usak katu. A'ewan.

Aja paper pinim ke mondo.

³⁰ Pe, mokōi sawa'e ta ke Jesu kotyhar ta mondo. Páu ta namō mondo tī. Pe, Antioki ok ta pe a'eta uhyk oho. Uhyk rahā, upa katu te Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke a'eta mujy'ar. Pe, paper pinim ke a'eta me'ē ngā pe.

³¹ Ame'ē ke rehe ngā usak usak rahā, hury katu. Je'ēha katu ame'ē ke paper rehe ihī, a'erehe hury katu. Pe, Jesu kotyhar ta namō Jun pandu pandu hū.

³² Sir pandu pandu tī. Jun riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e tī. Sir aja tī. Jurujar katu ame'ē ta py'a ke a'eta mātā katu. Aja Tupā rehe har ngā pe a'eta mujekwa katu te we rī. Ngā ke a'eta muhury katu tī. A'erehe Jesu rehe ngā ipy'a katu te we rī. ³³ A'ep a'eta pyta rī. Pe, a'eta ke Jesu kotyhar ta mujywyw mondo. Pandu a'eta pe:

—Pehē ke jande mu ta muwyw ame'ē ta koty pejwywyr peho! Mā peja pehē rehe Tupā usak katu! — aja Jun ta pe ngā pandu.

³⁴ [Anī. Sir jywyw ym oho.

—Apyta we ta rī — aja Sir jō pandu.]

³⁵ Yman atu, ame'ē ok ta pe Páu ta pyta, Antioki ok ta pe. Jesu rehe har a'eta pandu pandu hū. Ngā pe amō ta namō a'eta pandu pandu hū. Tupā je'ēha ke a'eta mu'e mu'e hū tī.

Páu ngi amō koty Manambe oho

³⁶ Heta jahy kanim rahā, Manambe pe Páu pandu:

—Amukwehe te we ok ta rupi Tupā je'ēha ke japandu pandu jaho. Jande japyrū ame'ē ok ta rupi pame katu te jasak jaho tī. Jesu kotyhar ta rehe jasak jaho. A'eta katu ixo my? Jakwa ta. Jasak jaho — aja Páu pandu.

—Jahorahā! — aja Manambe pandu.

³⁷⁻³⁸ Juā Mak ke Manambe raho tar katu. “Anī. Raho rahā, katu ym” aja Páu pandu. Amukwehe te we Pansi ok ta pe uhyk rahā, hekoha pe Juā jywyr oho. Páu ta ke a'e hijar oho. Tupā je'ēha ke a'e pandu ym oho. ³⁹ Parakyha upa ym rahā, jywyr oho. Pe, Juā rahoha rehe har Manambe namō Páu je'ē hātā tā te hū. A'erehe Páu ngi amō koty Manambe oho. Xi ypa'ū pe Juā namō Manambe oho. Jarusu keruhū pe oho. ⁴⁰ Páu riki Sir namō oho tar katu. Ame'ē mokōi sawa'e ta pe Jesu kotyhar ta pandu:

—Mā peja pehē rehe Tupā usak katu — aja Páu ta pe.

⁴¹ Pe, oho. Si ywy rupi a'eta oho. Siri ywy rupi oho tī. Oho ixo rahā, Tupā je'ēha ke a'eta mu'e mu'e oho ixo. Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta py'a ke a'eta mātā. Aja Tupā rehe har ngā pe a'eta mujekwa katu te we rī.

16

Páu ta namō Timo oho

¹ Nder ok ta pe Páu ta uhyk oho. A'engi Rit ok ta pe uhyk oho tī. A'ep Timo ixo. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke a'e. Imāi aja tī. Imāi riki jundéu awa. Ipái anī. Amō awa ke a'e. Jundéu awa aja ym ame'ē ke a'e. ² Rit ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Iko ok ta pe ixo tī. Upa katu te ame'ē ok ta pe har ta pandu:

—Sawa'e katu ame'ē ke a'e — aja Timo rehe har ngā pandu.

³ Pe, Timo ke Páu raho tar katu. Anī. Jundéu awa ta hury ym ta. Ipái riki amō awa ke aja upa katu te ame'ē ok ta pe har ta ukwa katu. Jundéu awa ta ukwa katu. A'erehe Timo rehe ihī ame'ē pিরer ke Páu jupā. (Aja rahā, jundéu awa te a'e tī, aja jundéu awa ta pe Páu mujekwa tī.)

⁴ Amō amō ok ta rupi oho ixo rahā, Jesu kotyhar ta pe paper pinim ke a'eta me'ē me'ē.

—Paper pinim rehe panduha ihī. Ame'ē ke rehe pehendu katu — aja Páu ta pandu pandu.

Amukwehe te we ame'ē paper pinim ke Jerusarē ok ta pe Jesu mondo ame'ē ta mupinim. Tamūi ta mupinim tī. ⁵ Aja Jesu kotyhar ta py'a ke a'eta mātā katu oho. Aja Tupā rehe har ukwa katu te we rī. Wera rahā pame katu te Jesu rehe amō amō ta jurujar katu te we rī.

Toroa ok ta pe ixeraiha aja Páu usak

⁶ Hiri ywy rupi Páu ta wata oho ixo. Ngara ywy rupi wata oho ixo tī. Asia ywy rupi Tupā je'ēha ke a'eta pandu tar katu. Anī. Tupā'ā mujekwa:

—Anī. Ame'ē rupi peho ym — aja Páu ta pe.

⁷ Misi ywy rymy'y rehe uhyk rahā, Mbiti ywy rupi oho tar katu. Anī. Tupā'ā mujekwa tī.

—Anī. Ame'ē rupi peho ym tī — aja Páu ta pe mujekwa tī.

⁸ A'erehe Misi ywy rupi asa oho. Pe, Toroa ok ta pe uhyk oho. ⁹ Pytun rahā, ixeraiha aja Páu usak. Kuja usak. Masendo ywy pe har riki pu'am u'am. A'e pandu:

—Ihē rekoha pe ejur, Masendo ywy pe. Jande ke emu'e ejur — aja Páu pe. (Masendo ywy y ramūi ruwái koty ihī.)

¹⁰ Aja ixeraiha aja Páu usak. A'erehe pahar ima'e ke Páu moī katu. Masendo ywy pe Páu ta oho. A'ep myrandu katu ke ngā pe japandu jaho. Aja Tupā

putar, aja jande jakwa katu. (Ko ihē aho tī. Ihē Ruk. Kome'ē paper ke ihē amupinim.)

Siri ok ta pe Páu ta oho

¹¹ Toroa ok ta ke jande jahijar jaho. Pe, Samota ok ta pe jahyk jaho. Jarusu keruhū pe jahyk jaho. Ame'ē ku'ē rahā, Nea ok ta pe jahyk jaho tī. A'ep jarusu keruhū ngi jahem jaho. ¹² A'engi Siri ok ta pe jawata jaho. A'ep heta ym jande jaker. Ame'ē ok ta riki tiha te. Masendo ywy pe ame'ē ok ta ihī. Masendo ywy rupi aja tiha me'ē amō nixói. ¹³ A'ep homa awa tama'e sonda ta ixo tī. Pe, jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, ok ta ngi jahem jaho. Y rymy'y rehe jahyk jaho. A'ep jundéu awa ta jy'ar oho, aja jakwa katu. Tupā namō ma'e pandu panduha renda, aja jakwa tī. Pe, kūjā ta pe Tupā je'ēha ke japandu pandu jāī. ¹⁴ Kūjā ta ngi har petēī ixo. Her Ryji. Tiati ok ta pe har a'e. Pan katu te ame'ē muhepyha a'e. Pan pirangwer ke muhepy a'e. Jundéu awa ramūi ta aja Tupā rehe ipy'a ke a'e moī moī katu. Páu je'ēha rehe a'e hendu rahā, Tupā mujekwa katu ipe. (A'erehe Jesu rehe a'e jurujar katu.) ¹⁵ Pe, Ryji ke jande jamujahuk. Upa katu te hok wyr pe har ta ke jamujahuk tī. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta a'eta apo 'y, aja mujekwa katu ngā pe.) Pe, jande pe a'e pandu:

—Jesu rehe ihē ajurujar katu te aja pekwa rahā, ihē rok pe pepyta we rī — aja Ryji pandu.

Aja jande pe a'e pandu pandu hū, a'erehe hok pe jande japyta.

Kyndaha pe Páu ta ke amō kynda raho

¹⁶ Amō wera rahā, Tupā namō ma'e pandu panduha renda pe jaho jaxo. Jaho jaxo rahā, jande rehe kūjātāi usak. Ājā ipy'a rehe ihī ame'ē ke a'e. A'erehe ma'e ke uhyk ym we rī, ame'ē rehe har a'e pandu katu. Usak ym we rī, ame'ē ke a'e mujekwa katu tī. A'erehe kūjātāi je'ēha rupi tamatarer ke ijar ta pyhyk hū. ¹⁷ Pe, Páu raikwer rupi a'e wata ixo. Jande raikwer rupi wata ixo tī. Kuja hātā pandu pandu:

—Kome'ē sawa'e ta riki Tupā rehe paraky u'am. Tupā riki ywate har a'e. Pehē ke Tupā muhā katu ta, ame'ē rehe har a'eta pandu pandu — aja kūjātāi pandu pandu.

¹⁸ Aja heta wera rahā, pandu pandu. Ame'ē ke uhyk hendu. A'erehe Páu uwak rahā, ājā pe a'e pandu:

—Jesu Kirisutu je'ēha rupi ihē apandu nde pe. Ehem eho ingi — aja Páu pandu.

¹⁹ Pahar ājā uhem oho ingi. Ame'ē ke kūjātāi jar ta usak rahā, ma'e ke kūjātāi pandu ym ta apo 'y, a'erehe tamatarer pyhyk ym ta 'y, aja ijar ta ukwa katu. A'erehe Páu ke ijar ta pyhyk. ²⁰ Sir ke pyhyk tī. Pe, homa awa tama'e kapitā ta pe raho. Ngā panduha renda pe kapitā ta ixo. Pe, kapitā ta rehe muhyk rahā, a'eta pandu:

—Kome'ē ta riki jundéu awa ta ke. Jandema'e ok ta pe har ta ke kome'ē ta muparahy. ²¹ A'etama'e ukwaha ke kome'ē ta mu'e mu'e u'am. Ame'ē rehe jahendu katu rahā, katu ym. Homa awa ta riki jande. Amō koty jande jakwa — aja ijar ta pandu pandu.

²² Aja hetaha ta je'ē je'ē hū tī. Páu rehe har je'ē je'ē hū. Pe, Páu ma'e mundeha ke kapitā ta musak musak ingi. Sirma'e aja tī. Pe, amō ta pe kapitā ta pandu:

—Kome'ē ta ke pepirok — aja kapitā ta pandu.

²³ Upa pirok hū rahā, kyndaha pe kynda raho. Kyndaha harōha pe pandu: —Ekynda katu — aja ipe.

²⁴ A'erehe harōha kynda katu. Kapy a'ejōhar ame'ē pe raho. Pe, myra pe ipy ke munde. Aja kynda katu.

²⁵ Pytun pyter tate rahā, Tupā namō Páu pandu pandu. Sir aja tī. Tupā rehe har a'eta jyngar jyngar tī. Ame'ē ke rehe kyndaha pe ihī ame'ē ta hendu uī tī. ²⁶ Pe, pahar ywy ke katak hū. Kyndaha katak hū tī. Upa katu te hukwen ke jupirar tī. Upa katu te ita tupaham pe pukwar ame'ē ke jujirar ngā ngi tī. Kyndaha pe ihī ame'ē ta ngi jujirar. ²⁷ Kyndaha harōha upak. Pe, kyndaha rukwen pirar ame'ē ke rehe usak rahā, upa katu te uhem oho, aja ukwaha naī. A'erehe kyse puku ke muhem. ²⁸ Pe, jujukwa tar katu juehe. Anī. Hātā Páu pandu ipe:

—Anī! Ejukwa ym nde juehe! Upa katu te kote'e jande jaxo — aja ipe.

²⁹ Pe, weraha rehe harōha pandu. Amō werur rahā, ame'ē namō kapy a'ejōhar ame'ē pe ujan oho. Ryrī riki! Páu ruwa koty ipynarāi pe wapyk oho uī. Sir ruwa koty wapyk uī tī. (Aja sawa'e katu ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) ³⁰ Pe, Páu ta ke muhem. Pandu a'eta pe:

—Sa'e ta! Myja ihē ke Tupā muhā katu ta my? — aja harōha pandu.

³¹ Páu ta pandu ipe:

—Jesu riki jandema'e sawa'e te. Ejuru jar katu ehe. Aja rahā, nde ke Tupā muhā katu ta. Nde rok wyr pe har ta aja tī. Muhā katu ta tī — aja Páu ta pandu.

³² Pe, Tupā je'ēha ke Páu ta pandu pandu ipe. ³³ Hok wyr pe har ta pe pandu pandu tī. Pytun pyter pewe rī, pe, arahā pirokiha rapē ke harōha kutuk kutuk. Y pe kutuk. A'engi a'e ke Sir ta mujahuk. Upa hok wyr pe har ta ke mujahuk tī. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta ke a'eta apō 'y, aja mujekwa katu.)

³⁴ Pe, Páu ta ke harōha raho. Hok pe raho. Imi'u ke a'e me'ē Páu ta pe. Tupā rehe kyndaha harōha jururjar katu, a'erehe hury katu. Upa hok wyr pe har ta aja tī. Hury katu tī.

³⁵ Ame'ē ku'ē rahā, harōha koty sonda ta ke kapitā ta mondo. Harōha pe a'eta pandu oho. Sonda ta pandu ipe:

—Ererahā! Páu ta ke epoir — aja harōha pe.

³⁶ A'erehe Páu ta pe harōha pandu oho:

—Pehē ke kapitā ta poir, aja sonda ta ihē pe pandu uwyr. A'erehe mā peja pehem peho. Mā peja pehē rehe Tupā usak katu — aja harōha pandu.

³⁷ Pe, sonda ta pe Páu pandu:

—Anī. Jaho ym ta rī. Katu ym ame'ē ke jande jama'ema'e my? Jama'ema'e ym my? Ame'ē rehe har kapitā ta ukwa ym. (Katu ym ame'ē ke jama'ema'e ym riki.) A'erehe jande ke amō pirok ame'ē ke katu ym. Homa awa ta ke mupirok ym awa. Ko homa awa ta ke jande. Anī. Ngā hetaha ruwa koty jande ke a'eta mupirok. Pe, kyndaha pe jande ke a'eta kynda tī. Apo amō ta usak ym, aja jande ke a'eta muhem mondo tar katu my. Anī. Katu ym aja. “Jande ke pejur piam” aja pepandu peho — aja Páu pandu.

³⁸ Pe, ame'ē ke kapitā ta pe sonda ta pandu oho. Páu ta homa awa ta ke aja kapitā ta hendu rahā, kyje. (Homa awa ta ke kapitā ta mupirok, a'erehe ame'ē ta rehe amō ta parahy ta, aja kapitā ta ukwa, a'erehe ame'ē ngi kyje.)

³⁹ Pe, kyndaha koty kapitā ta oho. Páu ta pe pandu:

—Homa awa ta ke pehē aja jakwa ym pehē rehe har. A'erehe peparahy ym jande rehe — aja kapitā ta pandu.

Pe, kyndaha ngi muhem. Pandu:

—Jandema'e ok ta ke pehijar peho — aja Páu ta pe.

⁴⁰ Kyndaha ke Páu ta hijar oho rahā, Ryji rok pe oho. Jesu kotyhar ta namō a'eta pandu pandu. Mu'e mu'e katu ngā ke. Aja Tupā rehe har ngā pe a'eta mujekwa katu te we rī. Upa rahā, a'engi a'eta oho.

17

Tesaron ok ta pe Páu ta uhyk oho

¹ Ansi ok ta rupi Páu ta asa oho. Aporo ok ta rupi asa oho tí. Pe, Tesaron ok ta pe uhyk oho. A'ep jundéu awa tama'e jy'ariha renda ihī. ² Ame'ë pe Páu ixe oho. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā pame katu te a'e ixe oho. Aja te'eha a'e riki. Aja mahapyr putu'uha 'ar rahā, Tupā je'ëha ke a'e mu'e mu'e.

³ Kirisutu rehe har ngā pe a'e mujekwa katu tí. Kuja a'e mujekwa:

—Kirisutu ke amō ta mupyrara ta me'ë te'e. A'e manō ta me'ë te'e tí. Pe, kwera ta me'ë te'e tí. Ko Jesu rehe har pehē pe ihē apandu pandu. A'e riki Kirisutu. Aja rahā, kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ë ke a'e aja mujekwa katu. Jundéu awa ta harō hū ame'ë ke a'e — aja Páu mujekwa.

⁴ Páu ta pandu pandu rahā, amō amō jundéu awa ta jurujar katu. Pe, Jesu kotyhar ta aja muruwak. Pe, Páu namō ame'ë ta ixo. Sir namō ixo tí. Heta amō awa ta jundéu awa ta ramūi ukwa aja Tupā rehe ipy'a moī moī tí. Ame'ë ta a'ep ixo tí. Ame'ë ta ngi har heta Jesu rehe jurujar katu tí. Pe, Páu ta namō ixo tí. Heta kapitā ta aja tí. Jurujar katu tí. Kūjā ta ke ame'ë ta. Pe, Páu ta namō ixo tí.

⁵ Jesu rehe heta te hū ngā jurujar katu, a'erehe amō jundéu awa ta jyty'ym a'eta rehe. Páu ta rehe jyty'ym. Pe, sawa'e katu ym ame'ë ta ke a'eta mujy'ar. Johu mujy'ar. Ok ta pe har ta ke ame'ë ta muparahy. Pe, Jasā rok pe johu ngā ujan oho. Páu ta ke kekar oho. Ngā hetaha ta ruwa koty mupu'am ta tipe ngā.

⁶ Anī. Mahem ym. A'erehe Jasā ke a'eta muhem raho. Jesu kotyhar ta ke a'eta muhem raho tí. Kapitā ta pe raho. Páu ta rehe har a'eta je'ë je'ë hū:

—Jande ok ta pe uhyk uwyr ame'ë ta muparahy ngā ke. Aja ok ta rupi pame katu te a'eta muparahy ngā ke oho ixo. ⁷ Ame'ë ta ke hok pe Jasā mupyta. Homa awa tama'e kapitā keruhū je'ëha rehe a'eta hendu ym. (Sesa ke a'e.) Henda ke pe amō kapitā keruhū ihī. A'e riki Jesu, aja a'eta pandu. Katu ym aja — aja kapitā ta pe hetaha ta je'ë je'ë hū.

⁸ Ame'ë je'ëha namō ngā hetaha ta ke muparahy hū. ⁹ Kapitā ta ke aja tí. Muparahy hū tí. Pe, Jasā ngi tamatarer ke kapitā ta pyhyk. Jasā namō ixo ame'ë ta ngi pyhyk tí. Pe, Jasā ta ke poir. Ame'ë ok ta ngi Páu ta uhem oho rahā, ame'ë tamatarer ke kapitā ta mujywyr ta. Jasā ta pe mujywyr ta.

Mberéi ok ta pe Páu ta uhyk oho

¹⁰ Pytun rahā, Páu ke Jesu kotyhar ta mondo. Sir ke mondo tí. Mberéi ok ta pe mondo. A'ep Páu ta uhyk rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ixe oho tí. ¹¹ A'ep pe har ta katu. Tesaron ok ta pe har ta aja ym. Tupā je'ëha ke Mberéi ok ta pe har ta hendu tar katu te. Páu ta je'ëha riki jetehtar te ke my, ame'ë ke ukwa tar katu. A'erehe wera rahā pame katu te Tupā je'ëha rehe a'eta jumu'e mu'e uī. ¹² Pe, heta jundéu awa ta Jesu rehe jurujar katu. Amō awa ta jurujar katu ehe tí. Jundéu awa aja ym ame'ë ta ke a'eta. Heta sawa'e ta jurujar katu ehe. Kūjā ima'ehū namō ixo ame'ë ta aja tí. Heta jurujar katu ehe tí. ¹³ Mberéi ok ta pe har ta pe Tupā je'ëha ke Páu pandu pandu tí, aja jundéu awa ta hendu. Tesaron ok ta pe har ta hendu. A'erehe Mberéi ok ta pe ame'ë ta uhyk uwyr tí. Ngā hetaha ta pe je'ë je'ë hū. Ngā hetaha ta ke ame'ë ta muparahy tí. ¹⁴ Pahar Páu ke Jesu kotyhar ta mondo. Y ramūi rymy'y rehe mondo. Sir pyta we rī. Timo pyta tí. Mberéi ok ta pe a'eta pyta we rī. ¹⁵ Pe, amō ta Páu ke raho. Ame'ë ta Ate ok ta pe Páu ke muhyk raho. A'engi Mberéi ok ta pe ame'ë ta jywyr oho. Páu je'ëha ke a'eta raho. Sir pe raho. Timo pe raho tí. Kuja:

“Pahar ihē koty pehē mokōi pejur”

aja Páu je'ēha ke raho.

Ate ok ta pe Páu ixo

¹⁶ Ate ok ta pe Sir rehe Páu harō ixo. Timo rehe a'e harō ixo tī. Harō ixo rahā, ok ta rupi heta ma'e'ā rehe a'e usak usak. Ma'e'ā riki tupā aja ok ta pe har ta ukwaha ngā jupe. (Tupā te rehe ipy'a ke moī moī ym aja Páu ukwa katu.) A'erehe Páu pandu jupe: “Mā! Katu ym!” aja jupe. ¹⁷ A'erehe jundéu awa ta namō a'e pandu pandu hū. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pandu pandu hū. Jundéu awa ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a ke amō awa ta moī moī. Ame'ē ta namō pandu pandu hū tī. Wera rahā pame katu te muhepyha renda pe a'e oho tī. A'ep uhyk uwyr ame'ē ta namō a'e pandu pandu hū tī. ¹⁸ Pe, amō sawa'e ta je'ē je'ē hū inamō. Epi kotyhar ta mu'e ame'ē ta je'ē je'ē hū inamō. Esetói kotyhar ta mu'e ame'ē ta je'ē je'ē hū inamō tī. Amō ta pandu:

—Mā pandu hū peme'ē ke ma'e ke. Ukwa ym ma'e. Ma'e pandu my? — aja Páu rehe har pandu.

Jesu rehe har Páu pandu. Manō ame'ē ta ke kwera katu ta uhem, ame'ē rehe har a'e pandu tī. A'erehe kuja amō sawa'e ta pandu naī:

—Amō tupā ta rehe har peme'ē pandu, aja jakwa — aja sawa'e ta pandu naī.

¹⁹ Pe, Páu ke sawa'e ta pyhyk raho. Ngā panduha renda pe raho. Panduha renda rer Areo. Páu pe sawa'e ta pandu:

—Amō kotyhar nde eremu'e. Ame'ē ke jande jakwa tar katu. ²⁰ Nde erepandu ame'ē ke jande jahendu ramō. Ame'ē riki amō kotyhar jande pe. Ame'ē ke jakwa tar katu. Epanurahā! — aja Páu pe pandu.

²¹ Ate ok ta pe har ta aja te'eha a'eta. Amō ywy pe har ta a'ep ixo. A'eta aja tī. Amō amō we myrandu pyahu ame'ē ke rehe a'eta hendu tar katu. Myrandu pyahu ame'ē ke pandu pandu tar katu tī. Aja te'eha a'eta.

²² Pe, panduha renda pyter pe Páu pu'am. Areo pyter pe pu'am. Kuja pandu:

—Ate ok ta pe har ta! Pehendu katurahā! Tupā rehe pehē py'a pemoī moī katu, aja pekwha pehē jupe, aja ihē akwa katu. ²³ Pehēma'e ok ta rupi ihē awata aho axo rahā, mâte hū ma'e'ā ke rehe ihē asak asak. Ame'ē ta rehe pehē py'a pemoī moī, ame'ē ke rehe asak. Pe, amō ma'e'ā rehe kuja pinīha ihē amahem:

Tupā rehe har jakwa ym.

Ame'ē pe kome'ē ma'e'ā ke.

—Ame'ē ke rehe pekwa ym ha rupi pehē py'a pemoī moī. Ame'ē rehe har pehē pe ihē apandu ta. ²⁴ A'e riki Tupā te. Kome'ē ywy keruhū a'e mujā. Upa katu te kome'ē ywy keruhū pe ihī ame'ē ta ke mujā tī. Ywa ke a'e mujā tī. A'e riki sawa'e te. Tupā rehe ngā jumu'eha renda ta ke amō ta mujā. ²⁵ Ame'ē pe Tupā te ixo ym. Ma'e ke amō ta mujā, ame'ē ke a'e putar ym tī. Marā ka ym amō me'ēha ipe. A'e riki me'ēha ke. A'e riki awa ta pe upa katu te me'ē. Ixuweha ke a'e me'ē. Katuha ke me'ē tī. A'erehe ma'e ke marā ka ym amō me'ēha ipe. ²⁶⁻²⁷ Peteī sawa'e ke a'e mujā. Anā ke a'e. Ame'ē ngi upa katu te kome'ē ywy keruhū pe har ta uhem. Pe, kome'ē ywy keruhū rupi ngā ke Tupā te muhāi hāi. A'erehe awa nixói te, ame'ē ywy nixói. Pe, marā rahā awa ixo ta my, ame'ē ke a'e manga katu. Myp ixo ta my, ame'ē ke a'e manga katu tī. A'e ke amō kekar kekar rahā, mahem ta nahā my. Jande ngi pame katu te kotete a'e ihī. ²⁸ Amōma'e panduha kuja riki:

“A'e ixo, a'erehe jande jaxo katu tī. Jande jawata. Upa katu te jande jama'ema'e.”

—Pehē ngi har amō mupinīha ke kuja mupinim:

“Jande ke Tupã mujã, a'erehe ta'yr ta riki jande” aja mupinim.

²⁹—Jande riki ta'yr ta rahã, jande aja Tupã riki ixuwe katu a'e tĩ, aja jakwa katu. Ita tawa'ã aja ma'e'ã ixuwe ym te a'e. Ita tuwyr'ã aja ym a'e tĩ. Ita'ã aja ym a'e tĩ. Upa ame'ẽ ta ixuwe ym te ame'ẽ ta ke aja jakwa katu. Awa te'e ukwaha rupi ame'ẽ'ã ta ke amõ ta mujã katu. ³⁰Aja ym Tupã te. Ma'e'ã amõ mujã rahã, Tupã rehe har ukwa ym a'e, a'erehe Tupã ipy'a jywyr ehe. Ukwa ym ha rupi ma'ema'e, a'erehe ipy'a jywyr ta. Apo upa katu te awa ta pe a'e pandu: “Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ngi ihẽ koty pehẽ py'a pemuruwak katu pemondo” aja Tupã pandu — aja Páu pandu.

³¹A'e pandu tĩ:

—Jetehar rupi upa katu te kome'ẽ wyy keruhũ pe har ta rehe har Tupã te ukwa ta. Ame'ẽ 'ar ke a'e manga katu. Amõ sawa'e rehe a'e usak katu. Pe, a'e riki henda ke pe ngã rehe har a'e ukwa ta. Katu ame'ẽ ke ma'ema'e my? Katu ym ame'ẽ ke ma'ema'e my? Ame'ẽ ke ukwa ta. Ame'ẽ sawa'e ke Tupã mukwera katu muhem. A'erehe jetehar rupi ngã rehe har a'e ukwa katu ta, aja upa ngã pe a'e mujekwa — aja Páu pandu.

³²Kweraha rehe har Páu pandu. Ame'ẽ rehe sawa'e ta hendu rahã: “Mã! Te'e ame'ẽ” aja amõ amõ ta puka puka hũ ehe. Amõ ta pandu ipe:

—Ame'ẽ rehe har amõ we jahendu tar katu tĩ — aja Páu pe.

³³⁻³⁴Pe, ngã panduha renda ngi Páu uhem oho. Amõ amõ ta inamõ oho. Jesu rehe jurujar katu tĩ. Amõ sawa'e jurujar katu tĩ. Her Nioni. Areo kotyhar ke a'e. Amõ kũjã jurujar katu ehe tĩ. Her Nama. Amõ amõ ta aja tĩ. Jesu rehe jurujar katu tĩ.

18

Korin ok ta pe Páu oho

¹Ajame'ẽ ke Ate ok ta ngi Páu uhem oho. ²Korin ok ta pe uhyk oho. A'ep amõ sawa'e rehe a'e usak. Her Ak. Jundéu awa ke a'e. Põ wyy pe har a'e. Hakehar rer Pirisi. Hom ok ta ngi upa katu te jundéu awa ta ke homa awa tama'e kapitã keruhũ muhem mondõ. Kapitã keruhũ rer Karáu. A'erehe Itar wyy ngi Ak ta uhyk ramõ. Korin ok ta pe uhyk ramõ. Itar wyy pe Hom ok ta ihĩ. Pe, Ak ta rehe Páu usak oho. ³Ak ta aja pan ianam ame'ẽ ke te'e ok ke Páu mujã tĩ. A'erehe a'eta namõ Páu pyta. ⁴A'eta namõ paraky uĩ tĩ. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahã pame katu te jundéu awa ta namõ Páu pandu pandu. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pandu pandu. Jesu rehe jundéu awa ta jurujar katu, ame'ẽ ke a'e putar. Amõ awa ta aja tĩ. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke a'eta. Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ke a'e putar tĩ. A'erehe ame'ẽ ta namõ Páu pandu pandu hũ.

⁵Masendo wyy ngi Sir uhyk uwyr. Timo uhyk uwyr tĩ. A'eta uhyk uwyr rahã, (pan ianam ame'ẽ ke te'e ok ke mujã. Ame'ẽ ke a'e hijar.) Pe, Tupã je'eha ke Páu mu'e mu'e jõ ixo. Kuja jundéu awa ta pe a'e pandu:

—Jesu riki Kirisutu. Kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ẽ ke a'e. Jundéu awa ta harõ hũ ixo ame'ẽ ke a'e — aja Páu pandu pandu.

⁶Anĩ. Ame'ẽ ke jundéu awa ta putar ym. Páu rehe har a'eta katu ym pandu. A'erehe ima'e mundeha ke Páu mukatak. Xi'aha ke ombor ingi. (Aja ma'e rahã, Tupã je'eha ke a'eta putar ym, aja a'e mujekwa a'eta pe.) Páu pandu a'eta pe:

—Mupyraraha renda pe peho ta rahã, ihẽ rehe je'eha nixói ta. Jesu rehe har ihẽ apandu pandu katu pehẽ pe. Anĩ. Pejurujar ym ehe. Apo amõ awa

ta pe ihē apandu ta aho. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe apandu ta aho — aja jundéu awa ta pe Páu pandu.

⁷ Pe, a'eta ke Páu hijar oho. Amō rok pe pyta oho. Ok jar rer Tisi Jusu. Jundéu awa ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a a'e moī moī katu. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda rake hok ke ihī. ⁸ Amō sawa'e Jesu rehe jurujar katu tī. Her Kiri. Jundéu awa tama'e jy'ariha rendama'e kapitā a'e. Upa katu te hok wyr pe har ta Jesu rehe jurujar katu tī. Heta Korin ok ta pe har ta myrandu katu rehe hendu. Pe, Jesu rehe jurujar katu tī. Ame'ē ta ke amō ta mujahuk tī. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta ke a'eta apo 'y, aja mujekwa katu ngā pe.)

⁹ Amō pytun rahā, ixeraiha aja Páu usak. Kuja Jesu mujekwa ipe:

—Ekyje ym! Epandu pandu katu te we exo rī. ¹⁰ Ne namō ihē axo. A'erehe marā ka ym ndē ke amō mahyha. Heta ok ta pe har ta ihē rehe jurujar katu ta — aja Jesu mujekwa ipe. Aja ixeraiha aja Páu usak.

¹¹ A'erehe Páu pyta rī. Tupā je'ēha ke a'e mu'e mu'e. Awa py wajar mahapyr jahy rahā, a'ep pyta rī.

¹² Ngere ywy pe amō kapitā pu'am. Homa awa tama'e kapitā a'e. Her Ngari. Arahā, jundéu awa ta jy'ar. Pe, Páu ke a'eta pyhyk raho. Ngā panduha renda pe raho. ¹³ Kuja Ngari pe Páu rehe har a'eta pandu:

—“Tupā rehe ejurujar katu” aja ngā pe kome'ē sawa'e pandu pandu. Aja ym jande jakwa. Amō kotyhar a'e mu'e. Katu ym aja — aja Ngari pe jundéu awa ta pandu.

¹⁴ Páu pandu tate rahā, Ngari pandu py:

—Jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Katu ym kome'ē sawa'e ma'ema'e rahā, ame'ē rehe har ihē ahendu ta. Jaxer ai ame'ē ma'ema'e rahā, ame'ē rehe har ihē ahendu ta tī. ¹⁵ Anī. Aja ym. Jundéu awa ta je'ēha rehe har peje'ē je'ē hū. Awa rer rehe har peje'ē je'ē hū tī. Pehē pekwaha rehe har peje'ē je'ē hū tī. Ame'ē ke rehe ihē ahendu ym ta. Ame'ē rehe har pehē jupe pepandu pandu peho. Ame'ē rehe har akwa ym ta — aja jundéu awa ta pe kapitā pandu.

¹⁶ Pe, ngā panduha renda ngi a'eta ke kapitā muhem mondo. ¹⁷ Pe, amō sawa'e ke ame'ē ok ta pe har ta pyhyk. Her Sote. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda kapitā a'e. Pe, ngā panduha ruwa koty ame'ē sawa'e ke hetaha ta petek. Anī. Ame'ē rehe Ngari usak tar ym. Ukwa tar ym. “Mā peja” aja Ngari pandu. Pe, a'e hijar oho ngā ke.

Antioki ok ta pe Páu jywyr oho

¹⁸ Korin ok ta pe heta Páu ukwer. Jesu kotyhar ta namō a'e pyta rī. A'engi Senkeréi ok ta pe oho. A'ep i'a ke Páu jāpī. Ame'ē ke amō ta usak rahā, Tupā namō ma'e Páu manga katu, aja a'eta ukwa katu. Pirisi oho inamō tī. Ak oho inamō tī. A'engi Si ywy pe a'eta oho. ¹⁹ Jarusu keruhū pe oho. Pe, Ese ok ta pe a'eta uhyk oho. A'ep Ak pyta. Hakehar pyta tī. Pe, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Páu ixē oho. Jundéu awa ta namō a'e pandu pandu hū. ²⁰ Pe, Páu pe a'eta pandu:

—Yman atu jande namō se epyta rī — aja ipe.

²¹ Anī. Páu pyta tar ym. Oho tate rahā, a'e pandu ngā pe:

—Tupā putar rahā, pehē koty ihē ajoywyr ta — aja Páu pandu.

Pe, Ese ok ta ngi oho. Jarusu keruhū pe oho.

²² Pe, Sesaréi ok ta pe uhyk oho. A'ep jarusu keruhū ngi uhem oho. A'engi Jerusarē ok ta pe wata uhyk oho. Jesu kotyhar ta rehe a'e usak. A'engi a'e oho tī. Pe, Antioki ok ta pe wata uhyk oho tī. ²³ A'ep yman atu pyta rī. Pe, oho tī. Ngara ywy rupi wata oho. Hiri ywy rupi wata oho tī. Oho ixo rahā, Jesu

kotyhar ta py'a ke a'e mātā katu. Aja Tupā rehe har a'e mujekwa katu te we rī.

Apor rehe har

²⁴ Ese ok ta pe amō jundéu awa uhyk uwyr. Sawa'e rer Apor. Arexandiri ok ta pe har ke a'e. Ma'e pandu katu a'e. Tupā je'ēha ke a'e ukwa katu tī. ²⁵ Jesu ma'ema'e ame'ē rehe har amō mu'e a'e ke. Pe, Jesu rehe har Apor pandu pandu hū. Ehe har jete'har mu'e mu'e tī. (Anī. Upa katu te Jesu rehe har ukwa ym.) Juā mujahukiha mu'e ame'ē ke jō Apor ukwa katu. Juā mujahuk ame'ē ke jō a'e ukwa katu tī. ²⁶ Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e pandu pandu. Kyje ym ngā ngi. Ame'ē ke rehe Piri'si hendu. Ak hendu tī. Upa hendu rahā, hok pe Apor ke a'eta raho. A'ep Tupā ma'ema'e ame'ē rehe har a'eta mujekwa katu te ipe. ²⁷ Pe, Apor pandu:

—Ngere ywy pe ihē aho ta — aja.

A'erehe Apor rehe har Jesu kotyhar ta paper rehe mupinim. Ame'ē ke Apor raho. Amō Jesu kotyhar ta pe paper pinim ke mujesak ta. Ngere ywy pe ixo ame'ē ta pe kuja mupinim.

“Apor po ke pepyhyk katu ingi” aja mupinim.

Pe, ame'ē ywy pe Apor uhyk rahā, Jesu kotyhar ta py'a ke a'e mātā katu. A'ep pe har ta rehe Tupā usak katu, a'erehe heta jurujar katu ehe. ²⁸ Ame'ē ta py'a ke Apor mātā katu. (Ame'ē ta upa katu te Jesu rehe har ukwa ym.) Ok ta pyter pe jundéu awa ta namō Apor pandu pandu hū. A'e pandu katu te, a'erehe jundéu awa ta je'ēha ke a'e mukanim ngā ngi. Tupā je'ēha rehe Jesu rehe har ihī. Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Jundéu awa ta harō ixo ame'ē ke a'e. Aja ngā pe a'e mujekwa katu.

19

Ese ok ta pe Páu oho

¹ Korin ok ta pe Apor ixo rahā, ywy'ā rupi Páu wata oho. Amō amō ywy'ā 'ar rupi ok ta ihī. Ame'ē rupi wata oho. Pe, Ese ok ta pe uhyk oho. A'ep jumu'eha ta ke a'e mahem. (Ame'ē ta upa katu te Jesu rehe har ukwa ym.) Juā mujahukiha mu'e ame'ē ke jō ame'ē ta ukwa katu. ² Páu pandu a'eta pe: —Jesu rehe pejurujar katu rahā, pehē rehe Tupā'ā ihī katu my? — aja pandu.

A'eta pandu:

—Anī. Tupā'ā rehe har jande jakwa ym te — aja.

³ Páu pandu tī:

—Aja rahā, myja pehē ke amō mujahuk my? — aja.

A'eta pandu:

—Juā mujahukiha aja jande ke amō mujahuk — aja ipe.

⁴ Pe, Páu pandu:

—Juā mujahuk rahā, kuja ngā pe mujekwa. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi Tupā koty ipy'a ke amō muruwak mondo, aja ngā pe mujekwa. Kuja jundéu awa ta pe Juā pandu: “Ihē raikwer rupi amō sawa'e uwyr ta. Ame'ē rehe pejurujar katu” aja Juā pandu. Juā raikwer rupi uwyr ame'ē ke Jesu — aja Páu pandu.

⁵ Ame'ē ke sawa'e ta hendu rahā, a'eta ke amō mujahuk. Jesu je'ēha rupi mujahuk. (Aja Jesu kotyhar ke a'eta apo 'y, aja ngā pe mujekwa.) ⁶ Jesu riki jandema'e sawa'e te. Pe, ame'ē ta ākā rehe ipo ke Páu mujar. Pe, ame'ē ta rehe Tupā'ā ihī katu tī. Pe, amō amō awa ta je'ēha a'eta pandu pandu. (Aja rahā, Tupā'ā ihī katu a'eta rehe, aja mujekwa katu.) Tupā je'ēha rehe har a'eta pandu pandu tī. ⁷ Ame'ē ta awa py mokōi sawa'e ta hetaha.

⁸ Mahapypyr jahy rahā, ngā namō Páu pandu pandu hū. Pandu rahā, ngā ngi a'e kyje ym. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pandu pandu hū. Jesu riki Tupā mu'am me'ē ke. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am. Jundéu awa ta harō hū ixo ame'ē ke a'e. Pe, Jesu rehe amō jurujar katu rahā: “Ihē kotyhar ke nde apo 'y. Ihē namō nde erexo ta” aja Tupā pandu. ⁹ Anī. Ame'ē ke amō ta putar ym. A'eta jurujar ym. Tupā ma'ema'e ame'ē rehe har katu ym a'eta pandu. Ngā hetaha ta pe a'eta pandu: “Pejurujar ym” aja pandu. A'erehe ame'ē ta ke Páu hijar oho. Jesu kotyhar ta ke a'e raho inamō. Ame'ē ta ke jō Páu mu'e mu'e. Wera rahā pame katu te amō jumu'eha renda pe a'e mu'e. Jumu'eha renda riki amō sawa'ema'e. ¹⁰ Her Tira. Aja mokōi warahy 'ar rahā, Páu mu'e. A'erehe Tupā je'ēha rehe heta Asia wpy pe har ta hendu. Heta jundéu awa ta hendu. Heta amō awa ta hendu tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta.

Sewa ra'yr ta rehe har

¹¹ Tupāma'e pyrātāha namō Páu mukatu hū. Ahy ixo ame'ē ta ke mukatu hū. ¹² A'erehe pan kurer ta ke Páu rehe ngā mujar. Pan ra'yr ta ke mujar ehe tī. Ame'ē ta ke ahy ixo ame'ē ta pe ngā raho rahā, katu oho. Ājā ta ke muhem mondo amō ta ngi tī. ¹³⁻¹⁴ Ko amō jundéu awa ta ixo. Sewa ra'yr ta riki ixo. Kujā hetaha, awa po wajar mokōi. Ipái riki jundéu awa tama'e pa'i keruhū. A'eta wata wata ixo. Amō ta py'a ngi ājā ta ke a'eta muhem mondo tī. Pe, Páu aja Jesu je'ēha rupi a'eta ājā ke muhem ta tipe manga. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Ājā pe a'eta pandu:

—Jesu rehe har Páu pandu pandu. Ame'ē je'ēha rupi japandu: “Ehem eho” — aja ājā pe Sewa ra'yr ta pandu.

¹⁵ Pe, a'eta pe ājā pandu:

—Jesu rehe har ihē akwa katu. Páu rehe har ihē akwa katu tī. Pehē anī. Awa pehē my? — aja ājā pandu.

¹⁶ Pe, Sewa ra'yr ta rehe sawa'e opor oho. Ājā ipy'a rehe ihī ame'ē ke opor oho a'eta rehe. Pyrātā opor oho a'eta rehe. Pe, ityk. Hok ngi sawa'e ta ke muhem mondo. Karāiha rape ke rāi muhem raho. Jawe te'e uhem oho tī.

¹⁷ Ame'ē rehe har heta jundéu awa ta hendu. Heta amō awa ta hendu tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Ese ok ta pe ixo ame'ē ta hendu. Hendu rahā, upa ngā jumukahem hū ingi. “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Jesu rehe har ngā pandu katu te. ¹⁸ Jesu riki jandema'e sawa'e te. Pe, heta Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ma'e pandu uwyr. Amukwehe we pajema'e ukwaha ke a'eta ma'ema'e ixo rī. Ame'ē rehe har a'eta pandu uwyr. ¹⁹ Ngā hetaha ta pyter pe pandu uwyr. Ngā hetaha ta pyter pe heta paper ke ame'ē ta werur tī. Pajema'e ukwaha ke paper rehe ihī. Ame'ē ke werur. Pe, hapy. Upa ukwái. Paper rehe muhepyha manga rahā, tamatarer heta te hū tiki. Kujā, 50.000 wera rahā, paraky ame'ē muhepyha ke rehe uhyk. Ame'ē ke ngā hapy. Upa ukwái. (Aja pajema'e ukwaha ke hijar te, aja mujekwa katu.) ²⁰ Ukwái ha rehe ngā usak rahā, Tupā je'ēha rehe heta ngā jurujar katu. Tupā je'ēha riki pyrātā te, ame'ēja saka, a'erehe heta ngā jurujar katu ehe, Jesu rehe.

Ese ok ta pe ngā mutyapu hū

²¹ A'engi: “Masendo wpy rupi ihē aho ta. A'engi Ngere wpy rupi aho ta tī. A'engi Jerusarē ok ta pe ahyk ta aho” aja Páu pandu. Kujā a'e pandu tī:

—Upa Jerusarē ok ta pe har ta rehe ihē asak rahā, Hom ok ta pe ihē aho ta tī — aja Páu pandu.

²² A'erehe Masendo wpy pe Timo ke a'e mondo py. Inamō Era ke mondo tī. Páu namō ma'ema'e katu ame'ē ta ke a'eta. Pe, Asia wpy pe Páu pyta we rī.

²³ Arahã Ese ok ta pe Tupã ma'ema'e ame'ë rehe har ngã je'ë je'ë hũ. Putar ym, a'erehe je'ë je'ë hũ. ²⁴ Neme riki ngã ke muparahy. Ita tuwyr rehe ma'eha a'e. A'ep Ndia rehe ngã jumu'eha renda ihĩ. Ndia riki imãĩ keruhũ. Tupã aja a'ep pe har ta ukwaha ngã jupe. Jumu'eha renda aja saka ok ra'yr ke Neme mujã mujã. Ita tuwyr ke te'e mujã mujã. Miasu ta heta tĩ. Ame'ë ma'eha rehe tamatarer a'eta pyhyk katu tĩ. ²⁵ Pe, miasu ta ke Neme mujy'ar. Neme aja ita tuwyr rehe heta ma'eha ta i'ãi tĩ. Ame'ë ta ke a'e mujy'ar tĩ. A'e pandu:

—Sa'e ta! Pehendu katurahã! Jande jama'eha namõ tamatarer japyhyk katu, aja pekwa katu. ²⁶ Apo Páu rehe har pekwa. A'e je'ëha rehe pehendũ tĩ. Kuja a'e pandu: “Ipo pe ma'e'ã jande jamujã ame'ë ke Tupã ym” aja Páu pandu. A'erehe a'e je'ëha rehe heta ngã jurujar katu. A'erehe Tupã koty ipy'a ke heta ngã muruwak mondo. Upa Asia wyy pe har ta aja tĩ. Tupã koty ipy'a ke muruwak mondo tĩ. (A'erehe ma'e'ã ke hijar oho apo. Ndia ke hijar oho apo.) ²⁷ Katu ym aja. Jande jamujã mujã ame'ë ke jaxer, aja amõ ta ukwa ta. Amõ we tĩ. Ndia rehe ngã jumu'eha renda ke ngã hijar ta oho tĩ. Mujaxer ta tĩ. Katukweriha ke mumba ta tĩ. Ndia riki katu te. Jande mãĩ keruhũ riki a'e. Tupã aja jande jupe. Asia wyy pe har ta ipy'a moĩ moĩ katu ehe. Amõ wyy pe har ta aja tĩ. Ipy'a moĩ moĩ katu ehe tĩ — aja Neme pandu.

²⁸ Ame'ë je'ëha rehe ngã hetaha ta hendu rahã, parahy te hũ. Hãtã pandu pandu hũ ixo:

—Ndia riki katu te me'ë ke! Upa Ese ok ta pe har ta jurujar katu ehe! — aja pandu hũ.

²⁹ A'erehe upa ok ta rupi ngã mutyapu tyapu hũ oho ixo. Pe, Ngái ke ngã hetaha ta pyhyk raho. Arita ke pyhyk raho tĩ. Ngã jy'ariha renda keruhũ pe pyhyk raho. Ngái ta masendo wyy pe har ta ke. Páu namõ wata ixo ame'ë ta ke a'eta. ³⁰ Ngã hetaha ta pe Páu pandu tar katu oho tĩ. Anĩ. A'e ke Jesu kotyhar ta mupyta. ³¹ Asia wyy pe har tama'e kapitã ta je'ëha mondo ipe tĩ. Páu pe mondo. Páu rehe katu ame'ë ta ke a'eta. Kuja je'ëha ke mondo:

—Ngã jy'ariha renda keruhũ pe eho ym — aja Páu pe.

³² Pe, ngã jy'ariha renda keruhũ pe hetaha ta mutyapu tyapu te hũ. Amõ amõ ta pukái pukái hũ. Amõ amõ ta riki amõ kotyhar pukái pukái hũ. Upa ka'u te'e. A'erehe upa tate ngã hetaha ta ukwa ym ma'e. Ma'ewã ngã jy'ar uwyr my? ³³ Ame'ë ke ukwa ym. Arexan riki ngã ke mujy'ar, aja amõ ta ukwa. A'e ke jundéu awa ta mupu'am, a'erehe aja amõ ta ukwa. Hetaha ruwa koty mupu'am. Pe, pu'am rahã, ipo ke Arexan mukatak. (Aja ngã je'ëha ke a'e muputu'u ngã ngi.) Pe, jundéu awa ta rehe ngã parahy, ame'ë ke a'e mukatu ta tipe. ³⁴ Anĩ. A'e riki jundéu awa ke a'e aja hetaha ta ukwa rahã, pukái pukái we hũ rĩ. I'i atu kuja hãtã pandu pandu hũ:

—Ndia riki katu te ame'ë ke a'e! Upa Ese ok ta pe har ta jurujar katu ehe! — aja pandu hũ.

³⁵ Pe, i'i atu ngã hetaha ta tyapuha ke ok tama'e mupinĩha muputu'u ngã ngi. Kuja pandu:

—Ese ok ta pe har ta! Pehendu katurahã! Ndia rehe jumu'eha renda ke Ese ok ta pe har ta usak usak katu. Ame'ë rehe har upa ngã ukwa. Ndia riki katu te ame'ë ke a'e. Ywa ngi i'ã u'ar. Ita'ã ke u'ar. Ame'ë ke upa ngã ukwa katu tĩ. ³⁶ Ame'ë rehe har marã ka ym jaxer amõ panduha ke. A'erehe mã peja peputu'u katu. ³⁷ Pemutyapu hũ ym tĩ. Ndia rehe jumu'eha renda ngi ma'e ke Ngái ta mukanim ym. “Ndia jaxer” aja jande mãĩ keruhũ rehe har a'eta pandu ym tĩ. Mã! Sawa'e ta ke se perur. Ma'ewã my? ³⁸ Amõ rehe har Neme pandu tar katu rahã, ngã panduha renda pe a'e raho katu. Inamõ ixo ame'ë ta oho katu tĩ. A'ep kapitã ta ukwa ta. Katu my? Katu ym my? Ame'ë ke ukwa ta.

A'ep amō ta rehe har Neme ta pandu pandu katu ta. ³⁹ Amō kotyhar pepandu pandu tar katu rahā, a'ep peho katu tī. Ngā ke amō ta mujy'ar rahā, ame'ē rehe har pepandu katu. Kapitā ta ruwa koty amō ta ukwa ta. Katu my? Katu my my? Ame'ē ke ukwa ta. ⁴⁰ Taramō te jande jamutyapu hū. Kapitā keruhū namō jajumai jaxo, aja amō ta pandu ta oho ipe. Jamutyapu hū te'e. Ame'ē rehe har marā ka ym japanduha ipe — aja hetaha ta pe ok tama'e mupinīha pandu.

⁴¹ Upa pandu rahā, ngā hetaha ta ke a'e muhāi mondo.

20

Masendo ywy rupi Páu oho. Ngere ywy rupi a'e oho tī.

¹ Ngā mutyapuha upa putu'u rahā, Jesu kotyhar ta ke Páu mujy'ar. Ame'ē ta ke a'e muhury katu. A'erehe Jesu rehe ngā ipy'a katu te we rī. Pe, Páu pandu: —Ihē aho ta — aja.

² Pe, Masendo ywy rupi oho. Ame'ē rupi wata oho. Jesu kotyhar ta ke a'e mu'e mu'e. Muhury katu tī. A'erehe Jesu rehe ngā ipy'a katu te we rī. Pe, Ngere ywy pe Páu uhyk oho. ³ A'ep mahapyr jahy a'e mukanim. Pe, Si ywy pe a'e oho tate. Jarusu keruhū pe oho tate. Arahā a'e ke jundéu awa ta jukwa ta aja Páu ukwa. A'erehe Masendo ywy rupi wata oho rahā, katu aja a'e ukwa. (Aja rahā, jukwa ym ta, aja ukwa katu.) ⁴ Páu namō Pi ra'yr oho tī. Her Sopato. Mberéi ok ta pe har a'e. Arita oho tī. Tesaron ok ta pe har a'e. Sekū oho tī. Tesaron ok ta pe har a'e tī. Ngái oho tī. Nder ok ta pe har a'e. Tik oho tī. Asia ywy pe har a'e. Toro oho tī. Asia ywy pe har a'e tī. ⁵ Timo oho tī. Ame'ē ta johu oho py. Toroa ok ta pe oho. A'ep Páu rehe a'eta harō ixo. Pe, ihē rehe Páu uhyk uwyr. Ihē Ruk. ⁶ Siri ok ta pe ihē axo. Jundéu awa ta mi'u matyriha weraha upa rahā, a'engi jande mokōi jaho. (Ame'ē wera rahā, mbeju ke mupururukiha nixói, ame'ē ke jundéu awa ta u'u.) Pe, Toroa ok ta pe jande jaho. Jarusu keruhū pe jaho. Awa po wajar peteīhar upa jaker rahā, pe, jahyk jaho. A'ep awa po wajar mokōi jande jaker.

Toroa ok ta pe har ta rehe Páu usak. A'ejōhar usak ngā rehe.

⁷ Nomin pytun rahā, upa Jesu kotyhar ta jy'ar. Mbeju ke mopokiha rehe jy'ar. (Aja Jesu manōha rehe a'eta ukwa ukwa uī.) Ngā pe Páu pandu pandu hū. Ame'ē ku'ē rahā, Páu oho ta, a'erehe pandu pandu we hū. Pytun pyter rahā, ma'e pandu pandu we hū rī. ⁸ Jande jayj'ariha renda pe heta ma'e weraha ihī. Ywatehar henda ihī ame'ē pe jande jayj'ar jaī. ⁹ Pe, awa ma'āha rape 'ar pe ta'ynuhu wapyk uī. Her Euti. Páu pandu pandu u'am rahā, Euti pyhīyī katu te hū. Pe, ukwer katu. Pe, ywy pe u'ar ukwap. Pi! Mahapyr ywatehar henda ngi u'ar ukwap. Amō ta oho piam rahā, pete'e manō oup. ¹⁰ Pe, Páu wyjy oho ehe. Ipynarāi pe wapyk oho ehe. Pyhyk, pe, amō ta pe a'e pandu:

—Pejixi'u ym. Kwera katu apo — aja Páu pandu.

¹¹ Pe, ywatehar henda pe Páu jupir oho tī. Upa ma'e ke u'u rahā, pandu pandu we hū ngā pe tī. Aja te'e xu'em oho. ¹² Pe, a'engi Páu oho. Pe, ta'ynuhu kwera katu ame'ē ke hok pe amō ta mujywy'r raho. Katu jywy'r oho. Upa ngā hury katu.

Mire ok ta pe Páu uhyk oho

¹³ Jande pe Páu pandu:

—Jarusu keruhū pe peho. Aso ok ta pe peho. Ihē riki pe rupi ihē aho ta. A'ep pehē namō jarusu keruhū pe ihē apor ta aho tī — aja jande pe.

A'erehe jarusu keruhū pe jande japor jaho. Ame'ē pe Aso ok ta pe jahyk py jaho. ¹⁴ A'ep jande rehe Páu uhyk uwyr rahā, jarusu keruhū pe a'e opor oho tī. A'engi ame'ē pe Mitire ok ta pe jahyk jaho. ¹⁵ A'engi jande jaho tī. Ame'ē ku'ē rahā, Ki ypa'ū rake rupi jasa jaho. ¹⁶ Amō ku'ē rahā, Sā wyw pe jahyk jaho. Amō ku'ē rahā, Mire ok ta pe jande jaho. Asia wyw pe Páu pyta tar ym. A'erehe Ese ok ta rake rupi jasa jaho. Pahar Jerusarē ok ta pe Páu uhyk tar katu. A'ep jundēu awa ta mi'u matyriha werahā, uhyk tar katu. Uhyk rahā, katu ta ipe, aja Páu ukwa. Ngā mi'u matyriha weraha rer Penteko.

Ese ok ta pe har tamūi ta namō Páu pandu pandu

¹⁷ Mire ok ta pe Páu ixo rahā, Ese ok ta pe har ta tamūi ta pe myrandu a'e mondo. Jesu kotyhar ta rehe tamūi ta usak usak katu.

“Pahar ihē koty pejur” aja myrandu a'e mondo.

¹⁸ Pe, tamūi ta uhyk uwyr ehe rahā, Páu pandu:

—Asia wyw pe ihē ahyk py ajur rahā, a'engi ihē rehe har pekwa katu. Myja pehē namō ihē axo, ame'ē ke pekwa katu. ¹⁹ Jesu jandema'e sawa'e te. Ima'e miasu aja ima'e parakyha ke ihē ama'ema'e hū. Tupā je'ēha ke ihē amu'e mu'e hū axo. “Katu te ihē” aja ym akwa. Aja ihē axo rahā, ihē amu'e mu'e rī. Amō ta jurujar ym ehe rahā, ihē ajixi'u tī. Ihē ke jundēu awa ta mahy tar katu rahā, ame'ē ngi ihē akyje ym. Tapijar te'e we amu'e mu'e rī. ²⁰ Heta pejyr ar rahā, pehē ke ihē amu'e hū. Pehē rok pe ihē amu'e hū pehē ke tī. Pehē pe ma'e katu ame'ē ke upa katu te ihē amu'e, aja pekwa katu tī. ²¹ Kuja ihē apandu: “Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ngi Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo. Jesu rehe pejuruwar katu. Jesu riki jandema'e sawa'e te” aja jundēu awa ta pe ihē apandu pandu hū. Aja amō awa ta pe ihē apandu pandu hū tī. Jundēu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta.

²² —Apo Jerusarē ok ta pe ihē aho ta axo. Tupā ā putar, a'erehe ihē aho axo. A'ep ma'e ihē rehe uhyk ta my? Ihē akwa ym. ²³ Kuja jō ihē akwa katu. Ok ta pe pame katu te Tupā ā mujekwa ihē pe. Kuja mujekwa. Ihē ke amō ta mahy tar katu. Kyndaaha pe ihē ke amō ta kynda tar katu raho tī, aja ihē pe mujekwa. ²⁴ Pe, ihē ke amō ta jukwa ta rahā, ngā ngi ihē akyje ym ta. Tupā je'ēha ke ihē apandu we ta rī. Ngā ke Tupā muhā katu ta, ame'ē myrandu katu ke ihē apandu ta rī. Ame'ē rehe har ihē apandu, ame'ē ke ihēma'e parakyha. Ame'ē ke ihē pe Jesu me'ē. Pe, ame'ē parakyha ke ihē amumba tar katu. Jesu riki jandema'e sawa'e te.

²⁵ —Upa pehē renda rupi ihē awata aho rahā, Tupā rehe har pehē pe ihē apandu pandu. Myja katu pexoha Tupā putar my, ame'ē rehe har ihē amu'e katu pehē ke. Apo ihē rehe pesak ym te ta tī. ²⁶ Apo jete har te pehē pe ihē apandu katu tī. (Upa katu te Jesu rehe har pehē pe apandu pandu. Upa amu'e mu'e hū.) A'erehe mupyraraha renda pe pehē ngi har amō oho ta rahā, ihē rehe je'ēha nixói. ²⁷ Ma'e Tupā putar, ame'ē rehe har upa katu te pehē pe ihē apandu. ²⁸ Pesak katu pehē juehe pexo. Aja rahā, Tupā ngi amō koty pehē py'a pemuruwak ym ta pemondo. Upa Jesu kotyhar ta rehe pesak pesak katu pexo tī. Ame'ē parakyha ke pehē pe Tupā ā me'ē. Jesu kotyhar tama'e kapitā ta ke pehē. A'erehe ame'ē ta rehe pesak katu pexo. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta Tupā kotyhar ta ke tī. Ta'yr manōha rupi a'e ipy'a jywyr ngā rehe.

²⁹ —Ihē raikwer rupi amō ta uwyr ta. Ame'ē ta pehē rehe uhyk ta, aja akwa katu. Jesu kotyhar ta ke ame'ē ta muka'u ka'u te'e hū ta. Jurujar katu ame'ē ta ukwa katuha ke amō koty ame'ē ta muruwak ta mondo, aja ihē akwa katu. Katu ym aja. ³⁰ Jete. Pehē pyter ngi har amō ta pu'am ta. Ame'ē ta te'e ma'e pandu ta. Amō amō ta jurujar katu ame'ē ta ke a'eta muka'u ka'u te'e ta. Aja ame'ē ta namō jumu'e ixo ame'ē ta aja muruwak ta. ³¹ A'erehe

pesak katurahā! Aja rahā, peka'u ka'u te'e ym ta. Pekwa katurahā! Mahapyr warahy 'ar rahā, pehē ke ihē amu'e mu'e hū. Wera rahā, ihē amu'e mu'e hū. Pytun rahā, ihē amu'e mu'e hū tī. Pehē ngi har amō ta jurujar ym ame'ē ta rehe ihē ajixi'u hū tī.

³²—Apo pehē rehe har Tupā namō apandu: “Mā peja Ese ok ta pe har ta rehe esak katu.” Jetehar te ke. A'e usak katu ta pehē rehe. Ame'ē myrandu ke pehē py'a rehe pemupyta katu. Aja rahā, ame'ē myrandu namō pehē py'a ke a'e mātā katu ta. Aja ehe har a'e mujekwa katu te we ta rī. Upa ixotyhar ta pe ma'e katu ame'ē ke a'e mupyta katu. Ame'ē ke me'ē me'ē ta. Aja pehē pe tī. Me'ē me'ē ta tī. ³³ Amō tama'e tamatarer rehe ihē py'a ihē amoī ym. Amō tama'e mundeha rehe ihē py'a ihē amoī ym tī. ³⁴ Ihē aparaky hū. Aja tamatarer ihē apyhyk. Ame'ē pe ihēma'e ke ihē ajo'ok. Ihē namō ixo ame'ē ta pe ihē ame'ē tī. Ame'ē ke ihē riki ajo'ok tī. Ame'ē rehe har pekwa katu. ³⁵ Ihē aja peparaky katu rahā, katu tiki. Aja rahā, ima'e ym te ame'ē ta pe jande jame'ē me'ē katu. Jesu pandu ame'ē ke jande jakwa. Kuja a'e pandu: “Amō ngi ma'e ke amō pyhyk rahā, hury we. Pe, amō pe amō me'ē rahā, hury katu te” aja Jesu pandu.

—(A'erehe ima'e ym te ame'ē ta pe jame'ē me'ē katu rahā, katu tiki) — aja tamūi ta pe Páu pandu.

³⁶ Upa Páu pandu rahā, tamūi ta namō ipynarāi pe wapyk. Pe, Tupā namō a'eta pandu pandu. ³⁷ Pe, Páu ke Ese ok ta pe har tamūi ta jumā juman rahā, jixi'u hū. Huwa ke a'eta pyter pyter tī. (Aja ipy'a katuha ke mujekwa.) ³⁸ “Ihē rehe pesak ym te ta tī” aja Páu pandu ramō. Ame'ē je'ēha rehe tamūi ta pyai te. Pe, jarusu keruhū tūi ame'ē pe Páu namō a'eta oho.

21

Jerusarē ok ta pe Páu uhyk oho

¹ “Jaho ta” aja japandu ngā pe. Pe, upa ngā po rehe japyhyk pyhyk ngā ngi rahā, Ese ok ta pe har tamūi ta jywyr oho. Hok pe jywyr oho. Pe, jarusu keruhū pe jande japor jaho. A'engi jaho tī. Ko ypa'ū pe katu te jahyk jaho. Ame'ē ku'ē rahā, Ho ypa'ū pe jahyk jaho tī. A'engi Pa ok ta pe jahyk jaho tī. (Jande jaho tar katu ame'ē pe ame'ē jarusu keruhū oho ym, a'erehe ame'ē ke jahijar.) ² A'erehe a'ep amō jarusu keruhū ke jande jamahem. Seni wyy pe oho ame'ē ke ame'ē jarusu keruhū. Ame'ē pe japor jaho tī. Pe, jaho tī. ³ Xi ypa'ū rehe jasad rahā, ame'ē rake rupi jasa jaho. Jande jywa'i koty ypa'ū ihī. Pe, Si wyy pe jaho jaxo. Pe, Tir ok ta pe jahyk jaho. A'ep upa ma'e ke raho ame'ē ke jarusu keruhū jar hijar ta oho. A'erehe jarusu keruhū ngi jahem jaho. ⁴ A'ep Jesu kotyhar ta ke jamahem. Ame'ē ta namō japyta rī. (Amō jarusu keruhū jamahem ym.) A'erehe a'ep awa po wajar mokōi jaker rī. Tupā'ā je'ēha rupi ame'ē ta pandu:

—Jerusarē ok ta pe eho ym — aja Páu pe pandu.

(Anī. “Ihē aho ta me'ē te'e” aja Páu pandu.)

⁵ Pe, jarusu keruhū ohoha angaha ke rehe uhyk rahā, ok ta ke jahijar jaho. Upa katu te Jesu kotyhar ta jande namō wata oho. Hakehar ta ke raho tī. Tā'yn ta ke raho tī. Ok ta soroka pe jahem jaho. Pe, y rymy'y rehe jahyk jaho rahā, upa jande pynarāi pe jawapyk. Pe, Tupā namō upa japandu pandu.

⁶ Upa ngā po ke japyhyk pyhyk ngā ngi rahā, jarusu keruhū pe japor jaho. Hok pe a'ep pe har ta jywyr oho.

⁷ Pe, jaho tī. Tir ok ta ke jahijar jaho. Pe, Torema ok ta pe jahyk jaho. A'ep jarusu keruhū ngi jahem jaho. Jesu kotyhar ta rehe jasad jaho. Ame'ē ta namō japyta. ⁸ A'ep petēi jaker. Ame'ē ku'ē rahā jawata jaho. Pe, Sesarēi

ok ta pe jahyk jaho. A'ep Siri rok pe japyta. Tupã je'êha pandu ame'ê ke a'e. Amukwehe te we Jerusarê ok ta pe ngã mi'u ke a'e me'ê me'ê. Awa po wajar mokõi sawa'e ta namõ a'e me'ê me'ê. Siri riki ame'ê ta ngi har peteĩ. ⁹ Tumeme tajyr ta ipe. Kũjã ta ixo te'e rĩ. Tupã je'êha pandu ame'ê ta ke a'eta tĩ. ¹⁰ A'ep japyta we rahã, amõ sawa'e uhyk uwyr. Jundéi ywy ngi uhyk uwyr. Her Angambo. Tupã je'êha pandu ame'ê ke a'e tĩ. ¹¹ Jande rehe a'e uhyk rahã, Páuma'e ixu'a rupi har ke a'e jo'ok ingi. Ame'ê pe jupukwar juehe. Ipyta ke jupukwar. Ipo apyr ke jupukwar tĩ. Pe, jande pe a'e pandu:

—Kuja Tupã'ã mujekwa: “Ihê aja kome'ê ku'a rupi har jar ke jundéu awa ta pukwar ta tĩ. Aja Jerusarê ok ta pe ixo ame'ê ta ma'e ta. Pe, amõ awa ta pe kome'ê jar ke a'eta raho ta” aja Tupã'ã mujekwa — aja Angambo pandu.

¹² Ame'ê ke rehe jahendu rahã, Páu pe japandu hũ. A'e pe har ta pandu hũ tĩ. Kuja:

—Jerusarê ok ta pe eho ym — aja Páu pe jande johu japandu hũ.

¹³ Anĩ. Páu pandu:

—Pejixi'u ym. Ihê ke pemupyai ym. Jerusarê ok ta pe ihê ke amõ pukwar rahã, pete'e ta ihê axo. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Ihê ajurujar katu ehe, a'erehe ihê ke amõ ta jukwa ta rahã, pete'e ta ihê axo tĩ — aja jande pe Páu pandu.

¹⁴ Jande rehe Páu hendu ym. A'erehe kuja jõ jande japandu:

—Tupã putar ame'ê ke ema'e katu! — aja ipe.

Pe, jande jaje'ê ym we tĩ.

¹⁵ A'ep jande japyta we rĩ. Pe, jandema'e jamoĩ katu rahã, Jerusarê ok ta pe jaho. ¹⁶ Jande namõ amõ amõ Sesaréi ok ta pe har ta oho tĩ. Jesu kotyhar ta ke a'eta. Pe, amõ sawa'e rok pe jande ke a'eta raho. A'ep japyta ta. Sawa'e rer Mena. Xi ypa'ũ pe har a'e. Yman Jesu rehe a'e jurujar katu.

Tian rehe Páu usak oho

¹⁷ Jerusarê ok ta pe jande jahyk rahã, jande po ke Jesu kotyhar ta pyhyk pyhyk katu jande ngi. ¹⁸ Hury katu. Ame'ê ku'ê rahã, Tian rehe Páu usak oho. Jande jasak jaho ehe tĩ. A'ep Jesu kotyhar tama'e kapitã ta jy'ar tĩ. Tamüi ta ke a'eta. ¹⁹ Upa ame'ê ta po ke a'eta ngi Páu pyhyk rahã, upa katu te a'e ma'ema'e ame'ê ke a'e pandu pandu a'eta pe. Amõ awa ta renda rupi wata oho rahã, Tupã je'êha rupi ma'e ke ma'ema'e, ame'ê rehe har a'e pandu pandu a'eta pe.

²⁰ Ame'ê je'êha rehe hendu rahã, Tupã pe a'ep pe har ta pandu:

—Nde jõ riki katu te me'ê ke — aja Tian ta pandu.

Pe, Páu pe Tian ta pandu:

—Jande mu! Katu tiki! Jesu rehe heta te hũ jundéu awa ta jurujar katu. Ame'ê ta Moise je'êha rehe hendu katu we rĩ. ²¹ Kuja nde rehe har ame'ê ta ukwa. Amõ awa tama'e ywy rehe jundéu awa ta ixo. Ame'ê ta pe kuja nde eremu'e: “Moise je'êha ke pehijar. Mã peja pehê ra'yr pিরer ke pejupã ym. Jundéu awa ramüi ta ukwaha rehe pehendu ym tĩ” aja nde eremu'e, aja sehar ta ukwaha naĩ. ²² Se nde erehyk erejur, aja sehar ta ukwa ta. ²³ Myja ta apo my? Kuja jande japandu ame'ê ke ema'erahã! Kuja katu. Ko tumeme sawa'e ta ixo. Tupã pe ma'e ke ame'ê ta manga katu. Ame'ê ke upa ym we rĩ. ²⁴ Jundéu awa ta ukwaha aja ame'ê sawa'e ta ipy'a ke juhyk ta oho. Ame'ê ta namõ eho. Tupã pe ma'e ke a'eta me'ê ta oho, ame'êja saka. Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe a'eta me'ê ta oho. Ame'ê tama'e ke rehe nde emuhepy eho. Aja rahã, ame'ê ta'a ke amõ jãpi ta. Aja rahã, nde rehe har sehar ta hendu ame'ê ke te'e, aja upa ngã ukwa ta. Moise je'êha rehe nde erehendu katu tĩ, aja upa ngã ukwa ta tĩ. ²⁵ Jesu rehe amõ awa ta jurujar

katu tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Amukwehe we ame'ē ta pe paper pinim jande jamondo. Kuja japandu:

“(Ma'e'ā riki tupā aja amō ukwaha jupe naī.) Ame'ē ruwa koty ngā mi'u ke amō moī. Ame'ē ke pe'u ym.

So'o ruwy ke pe'u ym tī.

So'o juwyk aja amō ta te'e jukwa ame'ē rukwer ke pe'u ym tī.

Amō kūjā rehe eka'u te'e ym.

Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tī.”

—Aja amō awa ta pe jande jamupinim — aja Tian pandu.

²⁶ (Ame'ē ke rehe Páu hendu katu.) A'erehe tumeme sawa'e ta ke a'e raho. Ame'ē ku'ē rahā, jundéu awa ta ukwa aja ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ame'ē ta namō ipy'a ngi a'e juhyk oho. Úpa rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'e ixē oho. Jundéu awa tama'e pa'i ta pe weraha mangaha ke a'e pandu oho. Myja rahā, ipy'a juhykiha upa ta my, ame'ē ke pandu oho. Ame'ē weraha uhyk rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ma'e ke a'eta werur ta. Tupā pe me'ē ta, ame'ēja saka. Aja Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī katu ta. Sawa'e ta pame katu te werur ta. Páu werur ta tī.

Páu ke jundéu awa ta pyhyk

²⁷ Awa po wajar mokōi wera upa tate rahā, Páu rehe amō jundéu awa ta usak. Asiá wyy pe har ta ke a'eta. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'eta usak ehe. Ngā hetaha ta pe ame'ē ta pandu pandu hū. Pe, muparahy. Pe, Páu ke hetaha ta pyhyk. ²⁸ A'eta hātā pandu:

—Jundéu awa ta! Pejur! Kome'ē sawa'e riki jundéu awa ta rehe har katu ym pandu. “Moise je'ēha rehe pehendu ym” aja a'e pandu oho tī. “Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū riki jaxer” aja a'e pandu oho tī. Aja upa kome'ē wyy rupi a'e pandu pandu oho. Kome'ē jumu'eha renda keruhū riki katu te, aja jande jakwa. Anī. A'ep amō awa ta ke a'e muhyk raho apo. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. A'erehe kome'ē renda keruhū ke a'e mujaxer — aja ngā hetaha ta pandu hū.

²⁹ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Toro ke Páu muhyk, aja a'eta ukwaha naī. A'erehe aja pandu, ma'e, mujaxeraha rehe har pandu. Toro riki Ese ok ta pe har ke a'e. Amō awa ke a'e. Jundéu awa ym ame'ē ke a'e. Kwehe Jerusarē ok ta rape rupi Páu wata ixo rahā, Toro namō a'e wata ixo. Ame'ē ke rehe hetaha ta usak. A'erehe Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe raho aja ukwaha naī. (Anī. A'ep Páu raho ym.)

³⁰ Upa ok ta rupi muka'u ka'u te'e hū ngā ke. Páu koty ngā hetaha ta ujan oho. Pe, pyhyk. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi hyk'yi muhem raho. Pe, pahar jumu'eha renda keruhū rukwen ke amō ta kynda. ³¹ Páu ke hetaha ta jukwa tar katu rahā, homa awa tama'e kapitā keruhū pe amō pandu oho. Sonda tama'e kapitā keruhū ke a'e. “Upa Jerusarē ok ta pe har ta mutyapu tyapu hū” aja pandu oho. ³² Pahar sonda ta namō kapitā keruhū ixoty ujan oho. Amō kapitā ta ke a'e raho tī. Ngā hetaha ta koty ujan oho. Kapitā keruhū rehe hetaha ta usak rahā, Páu ke a'eta poir. Petekiha ke putu'u ingi. Sonda ta rehe a'eta usak tī. ³³ Páu rehe kapitā keruhū uhyk rahā, a'e ke pyhyk. Sonda ta pe a'e pandu:

—Mokōi ita tupaham pe pepukwar! — aja kapitā keruhū pandu.

(Jaxer te ame'ē ke Páu aja kapitā keruhū ukwaha naī. A'erehe mokōi ita tupaham pe pukwar, aja pandu.)

Pe, hetaha ta pe a'e pandu:

—Awa sawa'e ko my? Myja jaxer ame'ē ke a'e ma'ema'e my? — aja kapitā keruhū pandu.

³⁴ Amō amō ta hātā pandu pandu. Amō koty koty pandu pandu, a'erehe muka'u ka'u te'e hū. Ma'ewā mutyapu hū my, ame'ē rehe har kapitā keruhū ukwa ym. A'erehe sonda ta pe a'e pandu:

—Sonda ta rok pe sawa'e ke peraho! — aja kapitā keruhū pandu.

³⁵⁻³⁶ Ok myta rehe Páu namō sonda ta uhyk rahā, hetaha ta parahy te hū ehe. Haikwer rupi a'eta oho ixo. Hātā pandu hū:

—Ererahā! Jajukwarahā! — aja hetaha ta pandu hū.

A'erehe Páu ke ipo 'ar pe sonda ta raho. (Aja rahā, hetaha ta a'e ke pyhyk ym.)

Páu je'ēha ke

³⁷ Sonda ta rok pe Páu ke muxe tate rahā, sonda tama'e kapitā keruhū pe Páu pandu:

—Ne namō ma'e ihē apandu tar katu — aja ipe.

Kapitā keruhū pandu ipe:

—Ngere awa je'ēha ke nde erekwa katu my? (Ame'ē jō ihē akwa katu) — aja Páu pe.

—Akwa katu ihē — aja Páu pandu.

³⁸ —Aja rahā, eji ywy pe har aja ym nde. Amukwehe te ngā hetaha ta ke ame'ē eji ywy pe har mujy'ar. Heta te hū ngā jukwaha ta ke a'e mujy'ar. Kuja, 4.000 hetaha ta ke. Awa nixói te ame'ē pe mujy'ar. Pe, kapitā keruhū namō jumai ixo — aja Páu pe kapitā keruhū pandu.

³⁹ Páu pandu:

—Anī. Ihē riki aja ym. Ko jundéu awa ihē. Tar ok ta pe har ihē. Esarahā! Ngā pe ihē apandu tar katu — aja kapitā keruhū pe pandu. Syri ywy rehe Tar ok ta ihī. Ame'ē ke ok ta tiha te hū!

⁴⁰ Kapitā keruhū pandu:

—Ererahā! Ngā pe epandu — aja Páu pe.

Pe, myta 'ar pe Páu pu'am. Ipo ke mukatak. (Aja ngā je'ēha ke a'e muputu'u ngā ngi.) Ngā putu'u rahā, Páu pandu ngā pe. Jundéu awa je'ēha namō pandu:

22

¹ —Sa'e ta! Pehendu katurahā! Ihē mu ta! Pehendu katu tī. Tamūi ta! Pehendu katu tī. Ihē juehe har apandu ta pehē pe — aja Páu.

² Jundéu awa je'ēha namō Páu pandu pandu. Ame'ē rehe ngā hetaha ta hendu rahā, putu'u katu. Pe, Páu pandu pandu:

³ —Ko jundéu awa ihē. Tar ok ta pe har ihē. Syri ywy rehe ame'ē ok ta ihī. Jerusarē ok ta pe ihē tiha aho. Ngamari namō ihē ajumu'e. Moise je'ēha rehe jande ramūi ta hendu katu. Ame'ē ke a'e mu'e katu te ihē ke tī. Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e tar katu te apo. Pehē aja ihē amukwehe te we tī.

⁴ Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē amupyrara tī. Ajukwa tī. Sawa'e ta ke ihē apyhyk, pe, kyndaha pe ihē akynda araho tī. Kūjā ta aja tī. Apyhyk rahā, kyndaha pe ihē akynda araho tī. ⁵ Ihē rehe har jundéu awa tama'e pa'i keruhū pandu rahā, ma'e ke pekwa ta tī. Ihē apandu a'am ame'ē ke jetehar te ke, aja pekwa ta tī. Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu rahā, pekwa ta tī. Ame'ē ta ngi paper pinim ihē apyhyk. Jandé mu ta pe ame'ē ta mupinim. Ndama ok ta pe hār ta pe mupinim. A'ep Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē apyhyk oho. Jerusarē ok ta pe amujywywyr ta tipe. A'ep ame'ē ta ke amahy ta tipe — aja Páu pandu.

Tupā koty ipy'a ke Páu muruwak mondo ame'ē rehe har a'e pandu
(At 9.1-19; 26.12-18)

⁶ A'e pandu tī:

—Ihē awata aho axo. Warahy jandar tate rahā, Ndama ok ta pe ahyk tate aho axo. Arahā pahar ywa ngi ihē rake rupi ma'e wera te hū. ⁷ Ywy rehe ihē a'ar. Jande je'ēha aja ihē ahendu. Kuja ihē pe pandu: “Sáu! Ma'ewā ihē ke nde erempyrara my?” aja ihē ahendu. ⁸ Ihē apandu: “Sa'e! Awa nde my?” aja ipe. A'e pandu ihē pe: “Ihē riki Jesu. Nasare ok ta pe har ihē. Ihē ke nde erempyrara erexo” aja ihē pe. ⁹ Weraha rehe ihē namō ixo ame'ē ta usak tī. Ihē pe ma'e pandu, ame'ē je'ēha rehe a'eta hendu ym. ¹⁰ Pe, ihē apandu: “Sawa'e! Ma'e ihē ama'e ta apo my?” aja ipe. Jandema'e sawa'e te pandu: “Epu'am! Ndama ok ta pe eho. A'ep nde pe ma'e amō pandu ta. Tupā putar ame'ē ke nde erema'ema'e ta. Upa katu te ame'ē rehe har nde pe amō pandu ta” aja ihē pe. ¹¹ Wera te hū, a'erehe ihē reha ym te. A'erehe ihē po ke ihē namō ixo ame'ē ta pyhyk. Pe, Ndama ok ta pe aja te'e ihē ke a'eta muhyk raho.

¹² —A'ep amō sawa'e ixo. Her Anani. Tupā rehe a'e ipy'a katu. Jande ramūi je'ēha rehe a'e hendu katu tī. Sawa'e katu ame'ē ke a'e, aja upa jundēu awa ta pandu pandu. Ndama ok ta pe ixo ame'ē ta ke aja pandu pandu ehe har. ¹³ A'e riki ihē rehe uhyk. Ihē rake pu'am. Pe, ihē pe pandu: “Sáu! Jesu rehe nde erejuruar katu, a'erehe nde riki ihē mu apo 'y. Ma'e ke rehe esak katu tī” aja ihē pe. Pahar ma'e ke rehe ihē asak tī. Ama'ā katu ehe tī. ¹⁴ Pe, ihē pe a'e pandu tī: “Nde rehe Tupā usak katu. Jande ramūi ipy'a moī moī katu ehe. A'e riki nde rehe usak katu. A'e putar ame'ē ke nde pe a'e mujekwa. Ta'yr katu te ame'ē ke a'e. A'e ke mujesak nde pe. Ta'yr je'ēha ke nde pe a'e mujekwa tī. ¹⁵ Nde eresak ame'ē ke upa ngā pe nde erepandu pandu ta. Nde erehendu ame'ē ke upa ngā pe nde erepandu pandu ta tī. Ta'yr rehe har upa ngā pe nde erepandu pandu ta ereho. ¹⁶ Apo jahorahā! Epu'am. Jesu rehe nde erejuruar katu. A'erehe, ma'e nde erēka'u te'ēha nde erema'ema'ēha ke nde py'a ngi Tupā juhyk katu. Nde ke ihē amujahuk ta. (Aja rahā, Jesu kotyhar ke nde apo 'y, aja nde eremujekwa ta ngā pe)” aja ihē pe Anani pandu. A'erehe a'e pandu ame'ē ke ihē ama'e — aja Páu pandu.

Amō awa ta pe Páu ke Tupā mondo ame'ē rehe har Páu pandu

¹⁷ A'e pandu tī:

—Jerusarē ok ta pe ihē ajoywyr aho. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē axo. Tupā namō ihē apandu pandu āi rahā, ihē keraiha aja ihē asak. ¹⁸ Kuja ihē asak. Ihē pe Jesu mujekwa: “Ihē rehe har nde erepandu pandu. Ame'ē ke sehar ta putar ym. A'erehe pahar Jerusarē ok ta ke ehijar eho” aja ihē pe. ¹⁹ Pe, ihē apandu ipe: “Sawa'e! Anī. Kuja sehar ta ukwa katu. Amō amō jundēu awa tama'e jy'ariha renda pe ihē axe aho. Pe, nde rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē apyhyk. ²⁰ Ame'ē ta ke ihē apirok hū tī. Pewe amō tī. Nde rehe har Esete pandu pandu. A'e ke ngā jukwa rahā, a'ep ihē axo tī. Jukwa rahā: 'Ere' aja ihē apandu tī. Jukwaha tama'e mundeha ke ihē namō a'eta hijar. Ame'ē ke Jerusarē ok ta pe har ta ukwa katu. A'erehe se ihē apyta tar katu. Se nde rehe har ihē apandu tar katu rī” aja ihē apandu ipe. ²¹ A'e pandu: “Anī. Eho! Paite nde ke ihē amondo ta. Amō awa ta pe nde ke ihē amondo ta. Jundēu awa aja ym ame'ē ta koty amondo ta” aja ihē pe a'e pandu — aja Páu pandu.

²² “Jundēu awa aja ym ame'ē ta koty Páu mondo ta.” Ame'ē ke rehe jō ngā hetaha ta hendu. Pe, hātā te hū a'eta pandu pandu:

—Pemuhem pemondo! Pejukwarahā! A'e manō ta me'ē te'e — aja pandu pandu hū.

²³ Ahem hū tī. A'etama'e mundeha ke a'eta mukatak katak hū. Ywy ku'i ke omombor hū tī. (Aja parahy te ha ke mujekwa.) ²⁴ Ame'ē ke rehe kapitā keruhū usak rahā, sonda ta pe a'e pandu:

—Sonda ta rok pe Páu ke pemuxe peraho. So'o pিরer tupaham pe a'e ke pepirok. A'e ke jande japirok rahā, a'e pandu ta. Ma'erehe jundéu awa ta ahem ahem hū my? Ame'ē rehe har a'e pandu ta. Aja rahā, jande jakwa ta — aja kapitā keruhū pandu.

²⁵ Pe, so'o pিরer tupaham pe Páu ke sonda ta pukwar u'am rahā, amō sondama'e kapitā pe Páu pandu. Hake pu'am ame'ē pe pandu:

—Ma'e aka'ū te'ēha ihē ama'e my? Ama'e ym my? Ame'ē rehe har pekwa ym we rī. A'erehe ihē ke pepirok rahā, katu ym. Homa awa ke so'o pিরer tupaham pe amō pirok ym tī. Ko homa awa ihē — aja Páu pandu.

²⁶ Ame'ē ke kapitā hendu rahā, kapitā keruhū pe a'e pandu oho:

—Anī. Ma'e nde erema'e erexo my? Homa awa ke a'e. A'e ke nde erepirok rahā, katu ym — aja kapitā pandu.

²⁷ A'erehe Páu pe kapitā keruhū pandu oho:

—Epandu ihē pe rahā! Homa awa ke nde my? — aja Páu pe.

Pe, Páu pandu:

—A'e tī — aja ipe.

²⁸ Pe, sonda tama'e kapitā keruhū pandu:

—Homa awa aja ihē amuruwak rahā, ame'ē pe tamatarer ihē amuhepy hū — aja ipe.

Páu pandu:

—Anī ihē. Homa awa aja ihē māi pusu ngi ihē a'ar — aja ipe.

²⁹ Ame'ē ke sonda ta ukwa rahā, Páu ke sonda ta tate pirok, ame'ē ta hijar oho. Páu riki homa awa aja kapitā keruhū ukwa rahā, a'e kyje. Páu ke a'e mupukwar, a'erehe kyje.

Ngā panduha renda pe Páu pu'am

³⁰ Páu rehe har jundéu awa ta je'ē je'ē hū. Ame'ē rehe har sonda tama'e kapitā keruhū ukwa tar katu te. A'erehe ame'ē ku'ē rahā, Páu ke a'e poir. Ita tupaham ke a'e jirar ingi. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta ke a'e mujy'ar tī. Ngā panduha rendama'e kapitā ta ke a'e mujy'ar tī. Ame'ē ta ruwa koty Páu ke a'e mupu'am raho. Ehe har a'e ukwa tar katu.

23

¹ Ngā panduha renda pe ixo ame'ē ta rehe Páu usak usak katu. Pandu ngā pe:

—Sa'e ta! Pehendu katurahā! Ihē rehe har Tupā ukwa katu. Akyje ym ingi. Sawa'e katu ame'ē aja ihē axo — aja Páu pandu.

² Anani riki jundéu awa tama'e pa'i keruhū. Páu rake pu'am ame'ē ta pe a'e pandu:

—Páu juru ke penupā — aja.

³ Ame'ē ke rehe Páu hendu rahā, Anani pe je'ēha a'e mujywy'r:

—Katu ym ne je'ēha! Ne je'ēha aja nde ke Tupā mahy ta tī. Mokōi nde erekwaha namō nde erexo. Moise je'ēha aja ym ihē rehe har nde erekwa ereī. Ame'ē rehe nde erehendu ym tī. Amō ta pe nde erepandu: “Páu juru ke penupā” aja, a'erehe Moise je'ēha rehe nde erehendu ym. Katu ym aja — aja Páu ipe.

⁴ Pe, Páu rake pu'am ame'ē ta pandu ipe:

—Pa'i keruhū rehe har katu ym nde erepandu. Tupāma'e parakyha ke a'e — aja Páu pe.

⁵ Pe, Páu pandu:

–Sa'e ta! A'e riki pa'i keruhū ame'ē ke ihē akwa ym. Akwa rahā, aja ihē apandu ym ta tipe. Tupā je'ēha rehe kuja amō mupinim:

“Pehēma'e kapitā rehe har katu ym aja epandu ym” aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

–Pa'i keruhū riki jandema'e kapitā tī, ame'ē ihē akwa rahā, katu ym aja ihē apandu ym ta tipe – aja Páu pandu.

⁶ Pe, ngā panduha renda pe har ta rehe Páu usak katu rahā, wajar riki sanduse kotyhar ta ke, aja a'e ukwa. Amō wajar parise kotyhar ta ke, aja a'e ukwa tī. A'erehe panduha renda pe hātā a'e pandu:

–Sa'e ta! Pehendu katurahā! Ihē pái aja parise kotyhar ke ihē tī. Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem aja ihē akwa. Ame'ē ke ihē rehe har pekwa ta peī apo – aja Páu pandu.

⁷ Ame'ē ke a'e pandu rahā, sanduse ta namō parise ta je'ē je'ē hātā tā ngā jupe. A'erehe mokōihar aja ngā ukwaha ngā uī. Amō amō ta sanduse ta aja ukwa uī. Amō amō ta parise ta aja ukwa uī. ⁸ Manō ame'ē ke kwera ym te ta, aja sanduse ta ukwaha naī. Anī. Manō ame'ē ta kwera katu ta, aja parise ta ukwa. Tupā je'ēha rahoha ta nixói te, aja sanduse ta ukwa. Anī. Tupā je'ēha rahoha ta pete'e ixo, aja parise ta ukwa. Awa'ā nixói te, aja sanduse ta ukwaha naī. Anī. Awa'ā namō awa ixo, aja parise ta ukwa. ⁹ A'erehe je'ē je'ē hātā tā hū ngā jupe. A'erehe hetaha ta pukái pukái we hū rī. Pe, parise ta ngi har amō ta pu'am. Moise je'ēha mu'eha ta ke a'eta. Hātā a'eta pandu:

–Páu rehe ma'e katu ym ame'ē ke jamahem ym. Awa'ā aja ame'ē pandu katu ipe nahā my. Tupā je'ēha rahoha pandu katu ipe nahā my – aja mu'eha ta pandu.

¹⁰ Ngā je'ē je'ē hātā tā te we hū rī. Páu ke hetaha ta mohok mohok ta raho. Ame'ē ngi sonda tama'e kapitā keruhū kyje. A'erehe sonda ta pe a'e pandu:

–Hetaha ta pyter pe peho. Páu ke pepyhyk peraho ngā ngi. Pehē rok pe a'e ke peraho – aja kapitā keruhū pandu.

¹¹ Ame'ē pytun rahā, Páu rake Jesu pu'am uwyr. Pandu ipe:

–Nde py'ahu aja exo. Jerusarē ok ta pe ihē rehe har nde erepandu pandu ta kŷ. Aja Hom ok ta pe ihē rehe har nde erepandu pandu ta kŷ tī – aja Páu pandu.

Páu ke amō ta jukwa tar katu

¹² Ame'ē ku'ē rahā, amō jundéu awa ta jy'ar. Pandu pandu ngā jupe:

–Páu ke jajukwa ta jaho. Apo a'e ke jajukwa ym rahā we, ma'e ke ja'u ym te ta rī. Y ke ja'u ym te ta tī. A'e ke jajukwa ym rahā, mā peja jande ke Tupā mahy ta. Jande jamanga katu – aja a'eta jupe.

¹³ Aja pandu ame'ē ta heta ixo. Aja awa pypa mokōi i'ar koty te we sawa'e ta pandu. ¹⁴ Ame'ē ta pa'ihu ta pe pandu oho. Tamūi ta pe pandu oho tī. Kuja pandu:

–Páu ke jajukwa ym rahā, mā peja jande ke Tupā mahy ta. Páu ke jajukwa ym rahā we, ja'u ym te ta ma'e ke rī. Aja jandé japandu katu jande jupe.

¹⁵ A'erehe sonda tama'e kapitā keruhū pe je'ēha pemondo. Ngā panduha rendama'e kapitā ta namō johu pemondo. Kuja te'e pemondo ipe: “Páu rehe har jakwa katu te we ta rī. A'erehe panduha renda pe erur!” aja kapitā keruhū pe te'e pehē johu pemondo. Pe, Páu ke a'e werur ixo rahā, japor ta ehe. A'e ke jajukwa ta – aja sawa'e ta pandu.

¹⁶ Ame'ē panduha rehe Páu rendyr imembyr sawa'e hendu. A'erehe sonda ta rok pe a'e ixo oho. Upa hendu ame'ē ke rehe har Páu pe a'e pandu.

¹⁷ A'erehe amō sonda tama'e kapitā pe Páu pandu:

—Ejurahā! Ko esarahā! Kapitā keruhū pe kome'ē kurumī eraho. Ma'e ke kurumī pandu ta ipe — aja ipe.

¹⁸ Pe, sonda tama'e kapitā keruhū pe kurumī ke kapitā raho. Kapitā keruhū pe sonda pandu:

—Se kyndaha pe Páu ixo. Ihē pe a'e pukái. Nde pe kome'ē kurumī ihē arur, aja a'e putar. Nde pe ma'e ke kurumī pandu ta, aja ihē pe a'e pandu tī — aja sonda tama'e kapitā pandu ipe.

¹⁹ Pe, kurumī po rehe kapitā keruhū pyhyk raho. Se koty we kurumī namō jō a'e oho. Pandu ipe:

—Ma'e ihē pe nde erepandu ta my? — aja kurumī pe.

²⁰ Kurumī pandu ipe:

—Nde pe jundéu awa ta ma'e ke pandu ta uwyr, aja a'eta ukwa. “Koī ngā panduha renda pe Páu ke eraho” aja nde pe a'eta pandu ta. Ehe har a'eta ukwa katu te we ta rī, aja a'eta pandu ta. Anī. A'eta te'e pandu ta. ²¹ Apandu nde pe. Ame'ē ta rehe ehendu ym. Awa pypa mokōi i'ar koty te we sawa'e ta ixo. Ame'ē ta kanim ta harō u'am. Páu ke ame'ē ta jukwa ym rahā we, ma'e ke u'u ym te ta, aja ame'ē ta manga katu. Apo upa katu a'eta pe. Ne je'ēha rehe a'eta harō u'am — aja kapitā keruhū pe kurumī pandu.

²² Pe, Páu rendyr imembyr sawa'e pe kapitā keruhū pandu:

—Ere. Ihē pe nde erepandu, ame'ē ke amō pe epandu ym — aja kurumī pe pandu.

Pe, kurumī ke hok pe kapitā keruhū mujywyr mondo.

Ser ruwa koty Páu pu'am

²³ Páu ke amō ta jukwa tar katu. Ame'ē ngi sonda tama'e kapitā keruhū kyje. A'erehe mokōi sonda tama'e kapitā ta pe a'e pandu:

—Pejur! Pesarahā! Kuja, 200 sonda ta ke pemujy'ar. Amō 70 sonda ta kahwa 'ar pe oho ame'ē ta ke pemujy'ar tī. Amō 200 sonda ta myra rehe har itatakwar namō wata ame'ē ta ke pemujy'ar tī. Upa pemoī katu. Pe, i'i atu pytun rahā, Sesaréi ok ta pe pehē johu peho. ²⁴ Kahwa 'ar pe Páu ke peraho tī. (Aja rahā, jundéu awa ta Páu ke jukwa ym ta.) Pe, Ser rehe pemuhyk katu — aja kapitā keruhū pandu.

²⁵ Ser riki kapitā tī. Pe, kuja paper rehe sonda tama'e kapitā keruhū mupinim:

²⁶ Ser! Kapitā katu te ame'ē ke nde.

Ko nde pe ihē amupinim aī. Katuha nde pe ihē amondo axo.

²⁷ Kome'ē sawa'e ke jundéu awa ta pyhyk. Páu ke. Tate jukwa. Homa awa ke a'e, aja ihē akwa. A'erehe sonda ta namō ixoty ihē aho. Pe, a'e ke ihē apyhyk ajo'ok ngā ngi. ²⁸ Jundéu awa ta ngi ihē apyhyk ajo'ok. Ma'erehe a'e ke jundéu awa ta pyhyk my, ame'ē rehe har ihē akwa tar katu. A'erehe ngā panduha renda pe Páu ke ihē araho. ²⁹ Pe, kuja ihē akwa. Jundéu awa ramūi ta ukwa ame'ē ke rehe Páu hendu ym. A'erehe ehe har jundéu awa ta je'ē je'ē hū. Ma'e katu ym ame'ē ke a'e ma'ema'e ym. A'erehe marā ka ym a'e ke amō jukwaha. Marā ka ym kyndaha pe mupytaha tī.

³⁰ Páu ke jundéu awa ta jukwa ta, aja ihē pe amō pandu uwyr. A'erehe pahar nde koty a'e ke ihē amondo ta aja akwa. “Ser koty Páu rehe har pepandu peho” aja Páu rehe parahy ame'ē ta pe ihē apandu tī.

Karáu Risi

Aja sonda tama'e kapitā keruhū mupinim.

³¹ Pe, kapitā keruhū je'ēha aja sonda ta ma'ema'e. Ame'ē pytun rahā, Antipa ok ta pe Páu ke a'eta raho. ³² Ame'ē ku'ē rahā, sonda ta wata ame'ē ta jywyr oho. Sonda ta rok pe jywyr oho. Amō sonda ta anī. Kahwa 'ar pe sonda ta

oho, ame'ë ta jō Páu namō oho we rī. ³³ Pe, Sesaréi ok ta pe muhyk rahā, kapitā pe paper pinim ke a'eta me'ë. Páu ke a'eta muhyk raho ipe tī. ³⁴⁻³⁵ Upa paper pinim ame'ë ke rehe kapitā usak rahā, Páu pe a'e pandu:

—My pehar ywy pe har ne my? — aja Páu pe.

A'e pandu ipe:

—Siri ywy pe har ihē — aja ipe.

Ame'ë ke kapitā ukwa rahā, a'e pandu:

—Nde rehe har pandu ame'ë ta uhyk uwyr rahā, nde rehe har ihē ahendu ta — aja Páu pe kapitā pandu.

Pe, sonda ta pe a'e pandu:

—Kyndaha pe Páu ke pekynda peraho. “Eroma'e kapy” aja pandu ame'ë pe peraho. Pesak katu ehe — aja kapitā pandu.

24

Páu rehe har jundéu awa ta je'ë je'ë hū

¹ Awa po wajar peteihar upa ukwer rahā, Sesaréi ok ta pe Anani oho. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū ke a'e. Amō tamūi ta namō a'e oho. Sawa'e ma'e pandu katu te ame'ë ke a'eta raho tī. Her Ter. Kapitā ruwa koty a'eta pu'am ta. Pe, Páu rehe har a'eta pandu ta. ² Pe, Páu ke sonda ta muhyk rahā, kuja Páu rehe har Ter pandu pandu. Kapitā pe pandu:

—Ser! Katu ame'ë ke nde! Nde riki kapitā rahā, yman atu jajumai ym ha aja jaxo katu. Nde erekwa katuha rupi jundéu awa ta pe katu ame'ë ke nde erema'ema'e. Upa kome'ë ywy rupi katu ame'ë ke nde erema'ema'e. ³ A'erehe katu aja jakwa katu. Jande rury katu nde rehe tī.

⁴ —I'i atu rahā, nde ke ihē amupyta ym ta se. A'erehe nde pe ihē apandu. Eharō we rī. Ihē je'ëha rehe ehendu katu we rī. ⁵ Páu riki ma'e jaxer ame'ë ke ma'ema'e. Amō amō ta renda rupi oho rahā, jundéu awa ta ke a'e muparahy. Pe, mutyapu hū ngā ke. Jesu riki Nasare ok ta pe har. Jesu kotyhar tama'e kapitā ke Páu. ⁶ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū a'e mujaxer tar katu. Arahā a'e ke japyhyk. [Jande ramūi ta je'ëha rupi ehe har jakwa tar katu. ⁷ Anī. Jande rehe sonda tama'e kapitā keruhū uhyk uwyr. Her Risi. Pyrātāha namō jande ngi Páu ke a'e pyhyk raho. ⁸ Pe: “Ehe har pandu ame'ë ta Ser koty peho” aja jande pe a'e pandu. A'erehe ko jande ja'am.] Apo Páu pe nde erepandu rahā, nde erekwa katu ta tī. Upa katu te ehe har japandu ame'ë ke jete har te ke, aja nde erekwa ta tī — aja Ser pe Ter pandu.

⁹ Kapitā pe Páu rehe har jundéu awa ta je'ë je'ë hū tī. Upa katu te Ter je'ëha riki jete har te ke, aja a'eta pandu pandu ipe tī.

Ser pe Páu pandu pandu

¹⁰ Pe, Páu pe kapitā ipo pandu: “Ererahā!” aja. Pe, Páu pandu ipe:

—Yman jande anam ta rehe har nde erekwa katu, aja ihē akwa katu. (A'erehe jundéu awa ta rehe har nde erekwa katu, aja akwa.) A'erehe nde pe ihē juehe har ihē apandu rahā, ihē rury katu. ¹¹ Amukwehe we Jerusarē ok ta pe ihē aho. Awa py mokōi aker apo. Tupā rehe ihē py'a amōi moī katu aho. Ame'ë rehe har nde erekwa tar katu rahā, amō pe epanurahā! ¹² Ihē ke jundéu awa ta usak rahā, amō ta namō ihē aje'ë hātā tā ym. Amō ta ke ihē amuparahy ym. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē axo rahā, aja ym. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ihē axo rahā, aja ym tī. Amō ta ke ihē amuparahy ym tī. Ok ta rape rupi ihē axo rahā, aja ym tī. Amō ta ke ihē amuparahy ym tī. ¹³ Ihē rehe har katu ym a'eta pandu, ame'ë ke jete har te ke, aja marā ka ym amō mujekwaha. Jete har te aja ym.

14 —Apo kuja ihē apandu nde pe. Jande ramūi ta aja Tupā rehe ihē py'a amoī moī katu tī. Amō kotyhar rehe ihē ajurujar katu. Ame'ē ke te'e, aja a'eta ukwaha ngā jupe. Upa katu te Moise mupinim ame'ē ke rehe ihē ahendu katu. Upa katu te Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim, ame'ē ke rehe ihē ahendu katu tī. 15 Upa katu te manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem. Katu ame'ē ta ke mukwera katu ta muhem. Katu ym ame'ē ta ke mukwera katu ta muhem tī. Ame'ē ke rehe peme'ē sawa'e ta jurujar katu. Peme'ē sawa'e ta aja ihē ajurujar katu tī. 16 A'erehe katu ihē ama'ema'e tar katu axo. Aja te'eha ihē axo. Ame'ē ke Tupā ukwa katu. Ngā ukwa katu tī.

17 —Yman atu, Jerusarē ok ta pe ihē axo ym rī. A'ep ihē aho ramō. Ima'e ym te ame'ē ta pe tamatarer ihē araho. 18 Tupā pe ma'e ke ihē ame'ē aho tī. Aja ihē py'a ihē amoī moī axo ehe. Arahā Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē rehe jundéu awa ta usak. Jande ramūi ta je'ēha aja ihē py'a upa juhyk rahā, ihē rehe a'eta usak. Ihē namō heta ym ngā ixo. Ngā mutyapu hū ym tī. 19 Asia wyy ngi jundéu awa ta uwyr ame'ē ta a'ep ixo. Ame'ē ta riki se uwyr rahā, katu ta tipe. Pe, nde pe a'eta pandu ta tipe rahā, katu tiki. (Anī. Se ame'ē ta uwyr ym.) Ihē rehe har ma'e pandu tar katu rahā, ame'ē ta riki pandu katu ta tipe. 20 Anī rahā, peme'ē sawa'e ta ihē rehe har pandu katu. Amukwehe ngā panduha renda pe ihē apu'am rahā, ma'e katu ym ihē rehe har ame'ē ta ukwa my? Ame'ē ke a'eta pandu rahā, katu tiki. 21 Ame'ē ta pyter pe ihē apu'am a'am rahā, kuja ihē hātā apandu: “Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem. Ame'ē rehe ihē ajurujar katu. A'erehe apo ihē rehe har pekwa pekwa peī” aja ihē apandu. Ame'ē riki katu ym, aja a'eta ukwa rahā, ame'ē jō ihē pe a'eta pandu katu ta — aja Páu pandu.

22 Jesu rehe ngā jurujar katu, ame'ē rehe har Ser ukwa katu. Pe, a'e pandu: —A'ewan apo. Sonda tama'e kapitā keruhū uhyk uwyr rahā, nde rehe har ihē akwa ta — aja Páu pe. (Sonda tama'e kapitā keruhū rer Risi.)

Pe, ngā pe Ser pandu:

—Peho apo — aja.

23 Sonda tama'e kapitā pe a'e pandu tī:

—Kyndaha pe Páu ke ekynda eraho. Esak katu ehe. A'e wata katu te'e. Ma'e ke ehe katu ame'ē ta me'ē tar katu ipe rahā, a'eta me'ē katu ipe — aja Ser pandu.

Ser namō Páu pandu pandu. Tusi namō pandu pandu tī.

24 Heta ym ukwer rahā, ngā panduha renda pe Ser uhyk tī. Hakehar namō uhyk. Her Tusi. A'e riki jundéu awa ke. Pe, amō pe Ser pandu:

—Páu ke emuhyk — aja ipe.

Páu ke amō muhyk rahā, Páu je'ēha rehe Ser hendu hendu. Myja Jesu Kirisutu rehe amō jurujar katu, ame'ē rehe har Páu pandu pandu ipe. 25 Myja katu ame'ē ke sawa'e ma'ema'e my, ame'ē rehe har Páu pandu pandu ipe tī. Katu ym ipy'a pe ma'e ukwa ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, katu ym. Ame'ē rehe har a'e pandu pandu ipe tī. 'Ar ke Tupā munga katu. Arahā upa ngā rehe har a'e ukwa ta. Katu my? Katu ym my? Ame'ē ke ukwa ta. Ame'ē rehe har a'e pandu pandu ipe tī. Ame'ē ke Ser hendu rahā, a'e mukahem. Páu pe a'e pandu:

—Eho apo. Amō wera rahā, nde pe ihē apukái ta aho — aja Ser pandu.

26 Poiriha rehe tamatarer ke Páu me'ē ta ipe my, aja riki Ser putar. A'erehe amō amō wera rahā, Páu pe a'e pukái pukái oho. Inamō a'e pandu pandu.

27 Mokōi warahy 'ar aha oho rahā, amō homa awa tama'e kapitā pu'am. Her Por Set. Ser renda ke pe a'e pu'am. Jundéu awa ta ke Ser muhury tar katu, a'erehe kyndaha pe Páu ke a'e mupyta rī.

25

Kapitā keruhū koty Páu oho tar katu

¹ Sesaréi ok ta pe Set uhyk uwyr. A'e riki homa awa tama'e kapitā apo 'y. Pe, mahapyr ukwer rahā, Sesaréi ok ta ke a'e hijar oho. Jerusarē ok ta pe oho. ² A'ep inamō jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu pandu. Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu pandu inamō tī. ³ Páu rehe har a'eta je'ē je'ē hū ipe. Pe, Set pe a'eta pandu:

—Jerusarē ok ta pe Páu ke emuhyk — aja Set pe a'eta pandu.

Pe rupi Páu uwyr ixo rahā, Páu ke a'eta jukwa ta, aja a'eta manga katu a'eta jupe. ⁴ A'erehe muhykiha rehe a'eta pandu ipe. Anī. Set pandu:

—Anī. Kyndaha pe Páu ixo. Sesaréi ok ta pe ixo. A'ep ihē ajoywyr tate aho.

⁵ A'ep ihē namō pehēma'e kapitā ta oho rahā, katu tiki. Ma'e jaxer ame'ē ke Páu ma'ema'e rahā, ame'ē rehe har a'eta pandu pandu ta a'ep — aja jundéu awa ta pe Set pandu.

⁶ Jerusarē ok ta pe Set pyta we rī. Jande popa ukwer nahā my. Awa po wajar mahapyr nahā my. Pe, Sesaréi ok ta pe a'e jywyr oho. Ame'ē ku'ē rahā, ngā panduha renda pe a'e wapyk oho. Amō pe a'e pandu:

—Se Páu ke emuhyk erur — aja.

⁷ Páu uhyk rahā, hake rupi jundéu awa ta juramā u'am ehe. Jerusarē ok ta ngi uhyk uwyr ame'ē ta juramā u'am ehe. Páu ma'e jaxer ame'ē ke ma'ema'e aja a'eta je'ē je'ē hū. Anī. Ame'ē ke jete har te ke aja a'eta mujekwa ym ngā pe.

⁸ Pe, Páu pandu:

—Anī. Ma'e jaxer ame'ē ke ihē ama'e ym. Jundéu awa ta je'ēha rehe ahendu ym aja ym axo. Ahendu katu ehe. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke aja tī. Ame'ē ke amujaxer ym tī. Homa awa tama'e kapitā keruhū rehe aja tī. Ihē juru ai ym ehe tī — aja ngā pe Páu pandu.

⁹ Jundéu awa ta ke Set muhury tar katu tipe. A'erehe Páu pe a'e pandu:

—Jerusarē ok ta pe nde ereho ta my? A'ep nde rehe har ihē akwa ta. Nde rehe har peme'ē ta je'ē je'ē hū. Ame'ē ke jete har te my, ame'ē ke ihē akwa ta — aja Set pandu.

¹⁰ Páu pandu:

—Anī ta. Ko ngā panduha renda pe ihē apu'am a'am. Homa awa tama'e kapitā keruhū je'ēha rupi ihē ke amō ukwa rahā, katu tiki. Jundéu awa ta pe ma'e jaxer ame'ē ke ihē ama'e ym. ¹¹ Ame'ē ke nde erekwa katu. Amō ka'u te'eha ke ma'e, ame'ē ke kapitā keruhū je'ēha rupi sonda ta jukwa katu ta. Aja ihēma'e rahā, ko ihē axo. Ihē akanim ym ta aho. Anī. Ihē rehe har jundéu awa ta je'ē je'ē hū, ame'ē ke jete har te ym rahā, ame'ē ta pe ihē ke me'ē ym ta awa. Ihē ke amō jukwa ym ta. A'erehe kuja ihē aputar. Ihē rehe har Sesa ukwa ta — aja Páu pandu. (Sesa riki homa awa tama'e kapitā keruhū.)

¹² Pe, amō kapitā ta namō Set pandu pandu. Pe, Páu pe pandu:

—Nde rehe har Sesa ukwa ta, aja nde ereputar. Aja rahā, ixoty nde ke ihē amondo ta — aja Set pandu.

Angi namō Páu pandu pandu. Mbereni namō pandu pandu tī.

¹³ Heta ukwer rahā, Sesaréi ok ta pe amō kapitā uhyk uwyr. Her Angi. Kūjā namō a'e uhyk uwyr. Her Mbereni. Uhyk rahā, Set pe katuha rehe har a'eta pandu oho. ¹⁴ Amō amō wera rahā, a'ep a'eta pyta rī. Pe, Páu rehe har Set pandu a'eta pe:

¹⁵ —Kyndaha pe Páu ke Ser mupyta. Pe, Jerusarē ok ta pe ihē aho rahā, Páu rehe har jundéu awa tama'e pa'ihu ta je'ē je'ē hū ihē pe. Tamūi ta aja tī. Je'ē je'ē hū tī. Pe, ihē je'ēha rupi Páu ke a'eta jukwa tar katu. ¹⁶ Anī. Aja homa awa

ke jukwa te'e ym, aja jundéu awa ta pe ihê apandu. Ehe har je'ê je'ê hũ ame'ê ta pandu pandu py. Juehe har amō pandu pandu tĩ. Upa rahã, ame'ê rehe har amō ukwa katu. Pe, katu ym ma'e ame'ê ke sonda jukwa katu. Katu ym ma'e ym rahã, jukwa ym awa. Aja jundéu awa ta pe ihê apandu. ¹⁷ Se jundéu awa ta uhyk rahã, ihê aharō ym. Pahar ame'ê ku'ê rahã, ngã panduha renda pe ihê awapyk aho. Amō pe ihê apandu: “Se Páu ke emuhyk erur” aja ipe. ¹⁸ Pe, jundéu awa ta pu'am rahã, Páu rehe har a'eta je'ê je'ê hũ. Ma'e jaxer ame'ê ke Páu ma'e. Ame'ê rehe har a'eta je'ê je'ê ta, aja ihê akwa. ¹⁹ Anĩ. Aja ym. Amō ke rehe jundéu awa ta jurujar katu. Ame'ê rehe har a'eta je'ê je'ê hũ. Kuja a'eta je'ê je'ê. Sawa'e manō. Her Jesu. Manōha ngi a'e kwera katu uhem, aja Páu pandu. Ame'ê rehe har a'eta je'ê hãtã tã hũ. ²⁰ Myja ame'ê rehe har ihê akwa ta my? Akwa ym. A'erehe Páu pe ihê apandu: “Jerusarē ok ta pe nde ereho ta my? A'ep nde rehe har ihê akwa ta” aja ipe. ²¹ Anĩ. Aja Páu putar ym. Kuja a'e pandu: “Anĩ. Ihê rehe har homa awa tama'e kapitã keruhũ ukwa ta” aja ihê pe Páu pandu. A'erehe sonda pe ihê apandu: “Kyndaha pe Páu ke eraho. Esak katu ehe” aja ipe. Heta ym ukwer rahã, Sesa koty a'e ke ihê amondo ta — aja Set pandu.

²² Pe, Set pe Angi pandu:

—Páu je'êha rehe ihê ahendu tar katu tĩ — aja ipe.

Set pandu:

—Kõi nde erehendu ta — aja Angi pe.

²³ Ame'ê ku'ê rahã, kapitãma'e mundeha ke Angi munde. Ima'e ke munde. Mbereni aja tĩ. Mundeha katukwer ame'ê ke munde tĩ. Pe, ngã panduha renda pe a'eta ixex oho. Katukweriha aja a'eta ixex oho. Sonda tama'e kapitã keruhũ ta ixex oho tĩ. Ok tama'e kapitã ta ixex oho tĩ. ²⁴ Pe, Set pandu rahã, Páu ke amō muhyk werur. Pe, Set pandu:

—Angi! Ehendu katurahã! Upa se jy'ar uwyr ame'ê ta! Pehendu katu tĩ. Kome'ê sawa'e rehe pesarahã! Ehe har upa jundéu awa ta je'ê je'ê hũ ihê pe. Jerusarē ok ta pe har ta je'ê je'ê hũ. Se ame'ê ta uwyr rahã, je'ê je'ê hũ tĩ. “Ejukwa” aja ame'ê ta pandu hũ. ²⁵ Amō ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ê ke sonda ta jukwa ta. Páu aja ma'e ym, aja ihê akwa. Anĩ. Ehe har Sesa ukwa ta, aja a'e putar. A'erehe ixoty a'e ke ihê amondo ta, aja akwa. ²⁶ Sesa pe paper pinim ihê amondo ta. Mã ma'e Páu rehe har ihê amupinim ta my? Akwa ym ihê. A'erehe pehê pyter pe Páu ke ihê arur. Angi! Nde pe arur tĩ. Ehe har jande jahendu ta. Aja rahã, ma'e ke Sesa pe ihê amupinim ta my? Ame'ê ke ihê akwa ta. ²⁷ Sesa pe kome'ê sawa'e ihê apukwar ta amondo. Ehe har ihê amupinim ym rahã, ihê riki aka'u te'e, aja amō ta ukwa ta. (A'erehe ehe har jakwa ta apo 'y) — aja Set pandu.

26

Angi namō Páu pandu pandu

¹ Páu pe Angi pandu:

—Nde juehe har epandu katu — aja ipe.

Pe, ijywa ke Páu mupuku. (Aja kapitã pe: “Katu” aja ipo pe pandu.) Kuja kapitã pe juehe har a'e pandu:

² —Angi! Nde riki ihê rehe har nde erehendu ta, a'erehe ihê rury katu. Ihê rehe har jundéu awa ta je'ê je'ê hũ. Ame'ê rehe har upa katu te nde pe ihê apandu ta apo. ³ Jundéu awa ramũi ta ukwa ame'ê ke nde erekwa katu te. Amō koty koty hamũi ta ukwa ame'ê rehe har ngã je'ê hãtã tã hũ, ame'ê rehe har nde erekwa katu te tĩ. A'erehe ihê rury katu tĩ. Apo nde pe ihê apandu. Ewapyk katu we eĩ rĩ. Ehendu katu we rĩ.

4—Kurumī ngi har ihē rehe har upa jundéu awa ta ukwa katu. Ihē rekoha pe ihē axo rahā, ihē rehe har ame'ē ta ukwa katu. Jerusarē ok ta pe ihē axo rahā, ihē rehe har ame'ē ta ukwa katu tī. ⁵ Jande ramūi ta ukwa ame'ē ke rehe parise ta hendu katu te. Aja parise hendu katuha rehe amō ta uhyk ym. Aja kurumī ngi har parise kotyhar ihē. Ame'ē ke jundéu awa ta pandu tar katu rahā, jetehtar te ke aja a'eta pandu katu ta tipe. ⁶ Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem, aja jande ramūi ta pe a'e pandu katu. Ame'ē ke rehe ihē ajurujar katu, a'erehe ko ihē rehe har pekwa peī apo. ⁷ Awa py mokōi jy'ariha renda pe jande anam ta ihī. Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem. Ame'ē ke rehe a'eta harō ixo. A'erehe Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī. Pytun rahā aja tī. Wera rahā aja tī. Moī moī katu tī. Kapitam! Esarahā! Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem, ame'ē rehe ihē ajurujar katu tī. A'erehe ihē rehe har jundéu awa ta je'ē je'ē hū. ⁸ Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem. Ma'ewā ame'ē rehe pehē pejurujuar ym my?

⁹—Yman Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē amahy rahā, katu tiki, aja ihē akwa. Jesu riki Nasare ok ta pe har a'e. ¹⁰ Jurujar katu ame'ē ta ke ihē amahy hū. Aja Jerusarē ok ta pe ihē ama'ema'e. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū je'ēha rupi Jesu kotyhar ta ke kyndaha pe ihē akynda araho. Heta ihē akynda araho. Ame'ē ta ke amō ta jukwa ta, aja ihē akwa rahā: “Ererahā” aja ihē apandu tī. ¹¹ Upa jundéu awa tama'e jy'ariha renda rupi ame'ē ta ke ihē amahy hū. Heta te hū jahy rahā, aja te'e ihē axo rī. Ame'ē ta ke ihē amupyrara hū rahā, jurujar katuha ke a'eta hijar ta, aja ihē akwaha. Amō amō ok ta pe jundéu awa tama'e jy'ariha renda ihī. Upa katu te ame'ē rupi ihē amupyrara aho. Ihē aparahy te hū, a'erehe ame'ē rupi ihē amupyrara aho — aja Páu pandu.

Jesu rehe Páu jurujar katu ame'ē rehe har a'e pandu
(At 9.1-19; At 22.6-16)

¹² A'e pandu tī:

—A'erehe Ndama ok ta pe ihē aho. Jesu kotyhar ta ke ihē amupyrara aho. Pa'ihu ta je'ēha rupi ihē aho. ¹³ Ihē ke a'eta mondo tī. Kapitam! Ehendurahā! Warahy jandar rahā, pe rupi ihē aho axo rahā, ywa ngi ihē rake rupi wera te hū. Ihē namō oho ixo ame'ē ta rake rupi aja tī. Wera te hū tī. Warahy weraha 'ar koty te we hendyha ihē asak. ¹⁴ Upa katu te ywy rehe jande ja'ar jakwap. Jundéu awa je'ēha ke ihē ahendu. Kuja pandu ihē pe: “Sáu! Ma'ewā ihē ke nde eremupyrara my? Tapi'iruhu aja te'e nde tī. Tapi'iruhu ke ijar mujan mujan mondo rahā, myra rāxi pe a'e kutuk kutuk. Ame'ē rehe i'u ke tapi'iruhu te'e mujwyr rahā, jeje te'e jumahy. Aja nde juehe te'e nde erejumahy erexo tī” aja ihē ahendu. ¹⁵ Ihē apandu: “Sa'e! Awa nde my?” aja ipe. Pe, jandema'e sawa'e te pandu: “Ihē riki Jesu. Ihē ke nde eremupyrara. ¹⁶ Apo epu'am. Ihēma'e miasu nde apo 'y, aja nde pe ihē apandu ajur. A'eramō ihē rehe nde eresak, ame'ē rehe har amō ta pe nde erepandu ta. Yman atu rahā, ihē rehe nde eresak ta tī. Ame'ē rehe har amō ta pe nde erepandu ta tī. ¹⁷ Nde rehe ihē asak katu ta, a'erehe nde ke jundéu awa ta jukwa ym ta. Nde ke jundéu awa aja ym ame'ē ta jukwa ym ta tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe amondo ta. Apo amō awa ta pe nde ke ihē amondo ta. ¹⁸ Aja rahā, ame'ē ta ke nde eremu'e rahā, ma'e ke ame'ē ta ukwa katu ta. Ima'e katu ym ukwaha ngi upa Tupā ukwa katuha koty a'eta muruwak ta oho. Satana kotyhar ta aja a'eta ixo. Ame'ē ta ke Tupā kotyhar ta aja nde eremuruwak ta tī. Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e. Pe, ihē rehe a'eta jurujar katu rahā, Tupā ipy'a jywyr ta

a'eta rehe. Pe, Tupā usak katu ame'ē ta namō a'eta ixo ta tī" aja ihē pe Jesu pandu — aja Páu pandu.

Tupā je'ēha ke Páu pandu pandu oho ame'ē rehe har a'e pandu

¹⁹ A'e pandu tī:

— Ihē pe Jesu pandu, a'erehe upa katu te a'e pandu ame'ē ke ihē ama'ema'e. Ywa ngi ihē pe a'e pandu ame'ē ke ihē ama'ema'e. Angi! Ehendu katurahā!
²⁰ Kuja ihē apandu aho: “Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Tupā koty pehē py'a pemuruwak katu pemondo. Katu ame'ē ke pema'ema'e. Aja rahā, Tupā koty pehē py'a pemuruwak katu pemondo, aja ngā pe pemujekwa ta” aja Ndama ok ta pe ihē apandu py. Aja Jerusarē ok ta pe ihē apandu aho tī. Aja upa Jundéi ywy rupi ihē apandu aho tī. Aja amō awa ta pe ihē apandu aho tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe apandu. ²¹ A'erehe Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē axo rahā, ihē ke jundéu awa ta pyhyk. Ihē ke jukwa ta tipe. ²² Anī. Ihē rehe Tupā pyrara usak. A'erehe ihē ke jundéu awa ta jukwa ym. A'erehe upa ngā pe myrandu katu ke ihē apandu pandu apo rī. Kapitā ta pe ihē apandu. Kapitā ym ame'ē ta pe ihē apandu tī. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim ame'ē ke ihē apandu tī. Moise mupinim ame'ē ke ihē apandu tī. Kuja ame'ē ta mupinim: ²³ “Kirisutu ke amō ta mupyrara ta. Jukwa ta tī. Pe, manōha ngi a'e riki kwera katu uhem py. Aja rahā, awa ta ke Tupā muhā katu ta. Ame'ē myrandu katu ke jundéu awa ta pe amō pandu ta. Amō awa ta pe pandu ta tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe” aja ymanihar ta mupinim. Ame'ē ke ihē apandu tī — aja Páu pandu.

²⁴ Aja juehe har Páu pandu pandu rahā, hātā Set pandu ipe:

— Páu! Nde riki ereka'u te'e! Paper rehe nde erejumu'e hū, a'erehe nde ereka'u te'e — aja ipe.

²⁵ Páu pandu:

— Set! Anī! Aka'u te'e ym ihē! Jetehar te ke ihē apandu. ²⁶ Ame'ē rehe har Angi ukwa katu tī, a'erehe ihē akyje ym ha namō ihē apandu. Ame'ē rehe har upa katu te ngā pandu, a'erehe upa katu te a'e ukwa, aja ihē akwa katu. ²⁷ Angi! Myrandu katu ke Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim. Ame'ē rehe nde erejurujuar katu my? Nde erejurujuar katu, aja ihē akwa — aja Páu pandu.

²⁸ Páu pe Angi pandu:

— Mā! Pahar Jesu rehe ihē ke nde eremujujuar katu ta tipe — aja ipe.

²⁹ Páu pandu ipe:

— Pahar nahā my? Yman atu rahā nahā my? Ihē aja Jesu rehe nde erejurujuar katu rahā, katu tiki. A'eramō ihē je'ēha rehe hendu ame'ē ta upa katu te jurujar katu rahā, katu tī. Aja Tupā namō ihē apandu pandu. Kuja ihē ke amō pukwar, aja amō ta ke pukwar. Ame'ē ke jō ihē aputar ym — aja Páu pandu.

³⁰ Pe, upa Páu pandu rahā, Angi pu'am. Mbereni pu'am tī. Amō kapitā pu'am tī. Upa katu te amō ta pu'am tī. ³¹ Soroka pe uhem oho rahā, ame'ē ta pandu pandu a'eta jupe:

— Ma'e jaxer ame'ē ke Páu ma'e ym. A'e ke sonda jukwa rahā, katu ym. Kyndaha pe kynda rahā, katu ym tī — aja a'eta jupe.

³² Pe, Set pe Angi pandu:

— “Ihē rehe har Sesa ukwa ta” aja Páu pandu ym rahā, a'e ke jande japoira ta tipe — aja pandu.

¹ Pe, Hom ok ta pe Páu ke kapitā mondo ta aja a'e panduha. Hom ok ta Itar ywy rehe ihī. (Hom ok ta pe Sesa riki Páu rehe har ukwa ta. Sesa riki homa awa tama'e kapitā keruhū.) Jarusu keruhū pe mondo ta. Ko ihē aho inamō tī. Ihē Ruk. Sonda tama'a kapitā pe Páu ke amō raho. Kapitā rer Jur. Homa awa tama'e kapitā keruhūma'e miasu ke sonda ta. Ame'ē kapitā ke Jur. Amō heta kyndaha pe oho ame'ē ta ke Jur raho tī. ² Jande namō Arita oho tī. Tesaron ok ta pe har a'e. Masendo ywy pe Tesaron ok ta ihī. Pe, jarusu keruhū pe jande johu japor jaho. Ame'ē jarusu keruhū riki Atami ok ta pe har ke. Asia ywy rymy'y rupi ame'ē jarusu keruhū oho tate. Y rymy'y rupi heta ok ta ihī. Ame'ē rupi oho tate. ³ Pe, jande jaho. Ame'ē ku'ē rahā, Sinō ok ta pe jahyk jaho. Páu rehe Jur usak katu, a'erehe jarusu keruhū ngi Páu uhem katu. Ehe katu ame'ē ta rehe a'e usak oho. Pe, Páu pe ame'ē ta ma'e ke me'ē katu. (Upa rahā, jarusu keruhū pe Páu jywyr tī.) ⁴ A'engi jarusu keruhū pe jaho tī. Jarusu keruhū rehe ywytu juwapi hū uwyr, a'erehe ypa'ū jywa katu kotyhar rupi jaha jaho. (Ame'ē rupi ywytu jupeju katu ym.) Ypa'ū rer Xi. ⁵ Y rupi jaha jaho. Siri ywy rake rupi jaho. Pansi ywy rake rupi jaha jaho tī. Pe, Mī ok ta pe jahyk jaho. Risi ywy pe Mī ok ta ihī. ⁶ A'ep amō jarusu keruhū ke sonda tama'e kapitā mahem. Ame'ē jarusu keruhū Arexandiri ok ta pe har ke. Itar ywy pe ame'ē oho ta. A'erehe ame'ē pe jande ke kapitā mondo. Pe, jande jaho tī.

⁷ Heta werā rahā, wewe katu jande jaho jaxo. Pe, weweha rupi Sini ok ta rake jande jahyk jaho. Ywytu juwapi hū ehe, a'erehe warahy jurukwā koty marā ka ym ohoha, iapyr kotyhar rupi. A'erehe amō ypa'ū rake rupi jande jaho. Ypa'ū rer Kere. (Ame'ē rupi ywytu jupeju katu ym.) ⁸ Samo ywy rake rupi jande jaho. Y rymy'y rupi wewe katu jande jaho. Pe, weweha rupi jarusurupa pe jahyk jaho. Jarusurupa rer: "Jarusurupa katu te." Ame'ē ngi Raséi ok ta kotete ihī.

⁹ A'ep heta te hū jaker. Pe, ma'e weraha asa oho. Ymanihar aja ngā py'a ke Tupā juhyk, aja jundéu awa ta ukwa ukwa ixo. Arahā jundéu awa ta ma'e ke u'uha hijar. Ame'ē weraha asa oho. Apo y rupi oho rahā, katu ym. Māte hū te'e riki ywytu ke. A'erehe kuja Páu pandu:

¹⁰ —Sa'e ta! Pehendu katurahā! Sengi jaho rahā, katu ym, aja ihē akwa. Jarusu keruhū ke ywytu keruhū mujaxer ta. Jarusu keruhū pe ma'e raho ame'ē ke kanim ta tī. Jande ke aja ta tī. Jamanō ta tī — aja Páu pandu.

¹¹ Anī. Páu je'ēha rehe sonda tama'a kapitā hendu ym. Jarusu keruhū jar je'ēha rehe a'e hendu katu. Jarusu keruhū rahoha ta je'ēha rehe hendu katu tī. Ame'ē katu ta oho rahā, katu tiki, aja ukwaha. ¹² Aman ndy'ar rahā, ame'ē jarusurupa pe pyta rahā, katu ym. Māte hū te'e ywytu ke. A'erehe upa tate sawa'e ta pandu: "Jahorahā" aja. Seni ok ta pe uhyk rahā, katu tiki, aja ukwaha. Kere ypa'ū rehe Seni ok ta ihī. Ame'ē riki jarusurupa katu te me'ē ke. Ywytu keruhū jupeju ym ehe. A'ep aman ndy'ar rahā, pyta ta tipe.

Y ramūi pyter pe aman keruhū uhyk uwyr

¹³ Pe, warahy jurukwā koty ngi ywytu jupeju katu ym. Iapyr koty ngi jupeju katu ym. A'erehe oho rahā, katu tiki, aja sawa'e ta ukwaha. Pe, jarusu keruhū mupytaha ke y ngi sawa'e ta jo'ok. Pe, jande jaho. Kere ypa'ū rake rupi jande jaha jaho. Y rymy'y te rupi jaho. ¹⁴ Jaho we rahā, jande rehe ywytu keruhū uhyk. Māte hū te'e ywytu ke. Ame'ē pe sawa'e ta her moī: "Nonde" aja ipe. Ame'ē ngi sawa'e ta kyje te hū. ¹⁵ Kere ypa'ū ngi jupeju uwyr. Jarusu keruhū rehe junupā uwyr. Tumaha koty marā ka ym ohoha. A'erehe jarusu keruhū ke jande jamuruwak. Ywytu keruhū namō jarusu keruhū oho. ¹⁶ Amō ypa'ū ra'yr rake rupi jande jaha jaho rahā, ywytu pyrātā

ym jupeju. Ypa'ū ra'yr rer Káu. Arahā y ngi amō jarusu ke jande jamuhem. Ame'ē rehe jande japaraky hū. ¹⁷ Jarusu ke hyk'yi raho ame'ē ke y ngi jande jamuhem. Ame'ē ke jarusu keruhū 'ar pe mou katu. Pe, jarusu keruhū ku'a rupi pukwar katu. Tupaham hajyk ame'ē pe pukwar katu. Rim wyy rymy'y rupi wyy ku'i heta ihū. Ame'ē rehe jarusu keruhū jutukwa ta my. Aja ngā ukwaha, a'erehe kyje ingi. A'erehe pan keruhū ke mujy. Pe, jarusu keruhū ke wyytu keruhū te'e raho. ¹⁸ Ame'ē ku'ē rahā, mâte hū te'e jupeju te hū rī. Aman pihun tī. A'erehe ma'e ngā raho ame'ē ke y pe ngā ombōr indo. (Aja jarusu keruhū ke muwewi.) ¹⁹ Ame'ē ku'ē rahā, jarusu keruhū pe har ke y pe jande jambor indo. Jande po pe jambor. (Aja jarusu keruhū ke muwewi tī.) ²⁰ Heta wera rahā, warahy rehe jande jasak ym. Jahy rata ta rehe jasak ym tī. Wyytu keruhū jupeju we hū. Aman ukyr hū tī. A'erehe jande ke upa ta y jukwa ta nahā my, aja jakwaha.

²¹ Heta ukwer rahā, ma'e ke ngā u'u ym. Pe, ngā pyter pe Páu pu'am. Pandu ngā pe:

—Sa'e ta! Kwehe we ihē je'ēha rehe pehendū rahā, Kere ypa'ū ngi jajur ym ta tipe. Upa ma'e ke kanim ym ta tipe tī. ²² Apo pehē pe ihē apandu. Pehē py'a ke pemātā. Manō ym te ta awa apo. Jarusu keruhū jō kanim ta oho. ²³ Tupā kotyhar ke ihē. Ihē py'a ihē amoī moī katu ehe tī. Pytun rahā, ihē rehe Tupā je'ēha rahoha uhyk uwyr. Tupā muwyr ame'ē ke ihē rehe uhyk uwyr. ²⁴ Pe, ihē pe a'e pandu: "Páu! Ekyje ym! Homa awa tama'e kapitā keruhū ruwak koty nde erepu'am ta ereho. ('Sesa' aja her. Ame'ē ruwa koty nde erepu'am ta ereho.) Nde rehe Tupā usak katu, a'erehe upa jarusu keruhū pe ne namō oho ame'ē ta manō ym ta" aja ihē pe pandu. ²⁵ Sa'e ta! A'erehe pehē py'a ke pemātā! Tupā manga katu ame'ē ke ihē akwa katu. Ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu, aja uhyk katu ta. ²⁶ Amō ypa'ū rehe jande ke wyytu keruhū muhyk ta raho — aja Páu pandu.

²⁷ Pe, awa py tumeme jaker. Y ramūi rupi jande jaho rī. Y ramūi rer Menditeha. Jande ke wyytu keruhū raho rī. Pytun pyter tate rahā, wyy rehe jahyk tate, aja jarusu keruhū rahoha ta ukwa. ²⁸ A'erehe y pe typyha mangaha ke ame'ē ta ombor. Manga rahā, 36 met aja ukwa. Jande jaho we rahā, a'eta manga tī. Typa we oho ixo, aja ukwa. Kuja, 27 met aja mangaha. ²⁹ Ita rehe jarusu keruhū jutukwa ta. Ame'ē ngi ngā kyje. A'erehe y pe tumeme jarusu keruhū mupytaha ke a'eta mujy mondo. Jarusu keruhū tangwa ngi mujy mondo. Pe, weraha ke ngā harō ixo. Kyje ixo tī. ³⁰ Pe, jarusu ra'yr ke jarusu keruhū rahoha ta mujy mondo. Kuja ame'ē ta te'e pandu:

—Jarusu keruhū āpūi rehe amō mupytaha ke jande japukwar ta — aja te'e pandu.

A'eta uhem tar katu oho ingi. (A'eta jō ma'e ypa'ū pe oho tar katu. Jarusu keruhū ke hijar tar katu oho.) A'erehe te'e pandu. ³¹ Pe, sonda tama'e kapitā pe Páu pandu. Sonda ta pe pandu tī. Kuja pandu:

—Jarusu keruhū pe peme'ē rahoha ta pyta ym rahā, marā ka ym jande johu jahemiha — aja Páu pandu.

³² A'erehe jarusu ra'yr ham ke sonda ta mondok. Pe, jarusu ra'yr ke jeje te'e y raho.

³³ Wera tate rahā, Páu pandu:

—Pehē mi'u ke pe'u. Awa py tumeme jande jaker rahā, peharō pexo. Arahā pehē mi'u ke pe'u ym te. ³⁴ A'erehe pehē pe ihē apandu. Pe'u apo. Aja rahā, y pe pejupetē peho rahā, pehē pyrātā katu ta. Pemanōha ngi pekyje ym. Manō ym ta awa apo 'y — aja Páu pandu.

³⁵ Upa pandu rahā, mbeju ke Páu pyhyk. Hetaha ta pyter pe Páu pu'am. Tupā pe a'e pandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande pe jande mi'u ke nde eremuwyr katu — aja Tupā pe.

³⁶ Pe, mbeju ke a'e mopok. Pe, u'u u'am. Ame'ē ke rehe ngā usak rahā, upa katu te hury katu. Upa katu te u'u tī. ³⁷ Jarusu keruhū pe heta ngā ixo. Kuja, 276 hetaha ta. ³⁸ Uhyk ngā u'u rahā, jarusu keruhū ke a'eta muwewi tī. A'erehe y pe ahūi aja me'ē ke a'eta omombor indo. Jarusu keruhū pe raho, ame'ē ke a'eta.

Jarusu keruhū upen

³⁹ Wera rahā, ka'a my'y ke jarusu keruhū rahoha ta ukwa ym. “Ma'e ywy my?” Ngā ukwa ym. Pe, y rymy'y xanduha ngā usak. A'ep ywy ku'i heta. Ame'ē pe jarusu keruhū ke a'eta mujan ta mondo, aja ukwa. ⁴⁰ Uhyk ta nahā my? Manga ta. A'erehe jarusu keruhū mupytaha ham ke mondok. Y pe hijar oho. Jarusu keruhū mujereha ke jīrar tī. Pe, pan keruhū ke mupu'am. Jarusu keruhū āpūi koty ihī ame'ē ke mupu'am. Aja rahā, iāpūi koty ywytu mupeju ta raho. Pe, y rymy'y koty jande jaho. ⁴¹ Pe, mokōi y rumaha ihī ame'ē rehe jahyk jaho. A'ep ywy ku'i rehe jarusu keruhū jutukwa. Iāpūi ke mupyta katu. Tangwa anī. Tangwa ke rehe y kotok keruhū nupā hū. Mupen mupen ixo.

⁴² Y rymy'y rehe kyndaha pe oho ame'ē ta jupetē uhyk rahā, ujan ta oho ingi, aja sonda ta ukwaha. A'erehe upa katu te jukwa ta, aja sonda ta pandu pandu a'eta jupe. ⁴³ Anī. Páu ke sonda tama'e kapitā jukwa tar ym. A'erehe sonda ta jukwa ta ame'ē ke a'e muputu'u a'eta ngi. Pe, kuja a'e pandu:

—Upa katu te pejupetē katu ame'ē ta y pe pepor py. Y rymy'y rehe pejupetē pehyk peho. ⁴⁴ A'engi pejupetēha ke pekwa ym ame'ē ta peho. Myrape ke rehe pepyhyk pyhyk peho. Aja peho. Jarusu keruhū upen ame'ē ke rehe pepyhyk tī. Aja peho tī — aja kapitā pandu.

Aja upa katu te y rymy'y rehe jande jahyk jaho. Manō ym te awa. Y jukwa ym awa.

28

Máu ypa'ū rehe jande jaxo

¹ Upa y ngi jande jahem rahā, Máu ypa'ū rehe jande jaxo, aja jakwa. ² Jande rehe a'ep pe har ta hury katu. Pe, aman ukyr ukyr we rī. Rysā riki. A'erehe tata ke a'ep pe har ta hapy. Jande pe pandu:

—Pejumaku pejur rī — aja a'ep pe har ta pandu.

³ Myra kurer ke Páu kakwar. Ame'ē ke tata pe a'e moī rahā, ame'ē ngi mbói uhem. (Haku, a'erehe uhem.) Pe, Páu po ke su'u. Jixiko u'am ehe. ⁴ Ame'ē ke a'ep pe har ta usak rahā, pandu pandu a'eta jupe:

—Peme'ē riki amō ke jukwa ame'ē ke te'e nahā my. Y pe manō ym. Apo a'e ke Tupā mahy nahā my, a'erehe manō ta — aja a'ep pe har ta ukwaha naī.

⁵ Anī. Ipo ke Páu mukatak. Pe, tata pe mbói u'ar. Ahy ym ipe. Ipo ke punga ta nahā my, aja a'ep pe har ta ukwaha. ⁶ Pahar manō ta nahā my, aja ukwaha tī. I'i ngā harō u'am. Anī. Ahy ym te ipe. A'erehe amō koty a'ep pe har ta ukwa.

—A'e riki Tupā — aja a'ep pe har ta ukwaha a'eta jupe.

⁷ Ame'ē ypa'ū rehe kapitā ixo. Her Pu. Ima'e kupixa kotete ihī. Jande pe a'e pandu:

—Ihē rok pe pepyta katu — aja jande pe.

Pe, mahapyr jaker rahā, a'ep jande jaxo. Upa jande pe ma'e ke a'e me'ē me'ē hū. ⁸ Pu pái riki myrape 'ar pe te'e túi. Haku katu te oup. Ka'a hū tī.

Ipuxi huwy hũ tí. Kapy pe Páu ixo oho ixoty. Tupã namõ a'e pandu. Pe, iãkã rehe ipo ke Páu mujar. Aja mukatu. ⁹ Ame'ẽ ke ypa'ũ pe har ta ukwa rahã, upa katu te ahy ixo ame'ẽ ta ke Páu rehe mujy'ar werur. Upa katu te Páu mukatu. ¹⁰ Jande pe ame'ẽ ta ma'e ke werur werur hũ. Ngã mi'u ke werur hũ. A'engi jarusu keruhũ pe jande jaho rahã, jande pe nixói ma'e ke, ame'ẽ ke upa katu te jande pe werur tí.

Hom ok ta pe jande jahyk jaho

¹¹ Ame'ẽ ypa'ũ rehe mahapyr jahy jande jamukanim. Pe, amõ jarusu keruhũ pe jande japor jaho. Ame'ẽ riki Arexandiri ok ta pe har ke. Kuja her ke ijar mupinim ipe: "Nio" aja. Aman ndy'ar rahã, ame'ẽ ypa'ũ rehe ame'ẽ pyta rĩ. Ame'ẽ pe jande jaho. ¹² A'engi Siraku ok ta pe jande jahyk jaho. A'ep mahapyr jande jaker. ¹³ A'engi jande jaho tí. Jarusu keruhũ pe jaho. Y rymy'y rupi jande jaho. Pe, Heji ok ta pe jahyk jaho. Ame'ẽ ku'ẽ rahã, warahy jurukwã koty ngi wyty jupeju peju uĩ tí. Iapyr koty ngi jupeju peju uĩ tí. Pe, mokõi jaker rahã, Posuori ok ta pe jahyk jaho. A'ep jarusu keruhũ ngi jande jahem jaho. ¹⁴ A'ep Jesu kotyhar ta rehe jasad. Jande pe ame'ẽ ta pandu:

—Awa po wajar mokõi pytun rahã, jande namõ pepyta rĩ — aja.

A'erehe japyta rĩ. A'engi Hom ok ta keruhũ pe jawata jahyk jaho. ¹⁵ A'ep Jesu kotyhar ta ixo. Jande jahyk Tate, aja ame'ẽ ta hendu rahã, pe rupi jande rehe usak uwyr. Amõ ta Pasa Api ok ta pe uhyk uwyr. A'ep jande rehe harõ u'am tí. Amõ ta Teréi Wen ok ta pe uhyk uwyr. A'ep jande rehe harõ ixo tí. Upa ame'ẽ ta rehe Páu usak rahã, hury katu. Tupã pe Páu pandu:

—Ne jõ riki katu te me'ẽ ke — aja Páu.

Hom ok ta keruhũ pe Páu ixo

¹⁶ Hom ok ta pe jande jahyk rahã, Páu pe sonda tama'e kapitã pandu:

—Ok pe nde jeje epyta katu — aja ipe.

Pe, peteĩ jõ sonda usak ehe.

¹⁷ Mahapyr ukwer rahã, jundéu awa tama'e kapitã ta ke Páu mujy'ar. Ame'ẽ ta jy'ar uwyr rahã, Páu pandu:

—Sa'e ta! Jundéu awa ta rehe katu ym ame'ẽ ke ihẽ ama'e ym. Jande ramũi ta ukwa: "Ame'ẽ ke katu ym" aja ihẽ apandu ym tí. Jerusarẽ ok ta pe ihẽ axo rahã, kyndaha pe ihẽ ke amõ ta kynda raho. Pe, homa awa ta koty ihẽ ke amõ ta kynda raho. ¹⁸ Ihẽ rehe har jundéu awa ta je'ẽ je'ẽ hũ. Anĩ. Ihẽ rehe har ma'e aka'u te'eha ama'ema'eha mahem ym ngã. Ma'e ka'u te'eha ke amõ ma'e rahã, ame'ẽ ke sonda ta jukwa ta. Aja ihẽ pe nixói te. A'erehe ihẽ ke homa awa ta poir tar katu. ¹⁹ Anĩ. Ame'ẽ ke jundéu awa ta putar ym. A'erehe kuja ihẽ apandu: "Sesa riki ihẽ rehe har ukwa ta" aja ihẽ apandu. (Sesa riki homa awa tama'e kapitã keruhũ.) Pesarahã! Jundéu awa ta pe ihẽ je'eha nixói. ²⁰ A'erehe pehẽ ke ihẽ amujy'ar. Ko pehẽ rehe ihẽ asak a'am. Pehẽ namõ ihẽ apandu a'am. Manõ ame'ẽ ta kwera katu ta, aja jundéu awa ta ukwa. Ame'ẽ ke rehe ihẽ ajurujar katu tí, a'erehe ita tupaham pe ihẽ ke amõ pukwar — aja Páu pandu.

²¹ Pe, jundéu awa tama'e kapitã ta pandu:

—Jande pe paper pinim ke jundéi ywy pe har ta mondo ym. Nde rehe har ame'ẽ ta mupinim ym. A'engi myrandu ke amõ ta werur ym tí. Jaxer nde rehe har amõ ta pandu ym tí. ²² Kuja jõ jahendu. Amõ amõ ta renda rupi Jesu kotyhar ta rehe har ngã je'ẽ je'ẽ hũ. A'erehe Jesu rehe nde erejurujar katu, ame'ẽ rehe har jahendu tar katu — aja Páu pe kapitã ta pandu.

²³ Pe, weraha ke Páu namõ a'eta manga. Ame'ẽ weraha uhyk rahã, Páu ixo ame'ẽ pe heta jy'ar uwyr ehe. Pe, Tupã rehe har ngã pe pandu pandu.

—Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Jundéu awa ta harō hū ame'ē ke a'e. Pe, ixoty amō ipy'a muruwak rahā, Tupā kotyhar aja ixo. “Ihēma'e ke a'e” aja Tupā pandu ta — aja Páu pandu pandu hū.

Mu'e mu'e hū tī. Moise mupinim ame'ē ke ngi Jesu rehe har ngā pe a'e mujekwa tipe. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim, ame'ē ngi Jesu rehe har mujekwa tipe tī. Aja pytuniwe pandu pandu. Aja te'e pytun oho. ²⁴ Páu je'ēha ke amō amō ta pyhyk katu. Jurujar katu ehe. Amō ta anī. Amō amō ta jurujar ym ehe. ²⁵ Anī. Juja ym ngā je'ēha ke. Páu ke a'eta hijar tate rahā, kuja Páu pandu ngā pe:

—Isai riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Tupā'ā je'ēha rupi jande ramūi ta pe mujekwa. Ame'ē riki jetehar te ke. ²⁶ Isai pe Tupā'ā mujekwa: “Jundéu awa ta pe epandu eho” aja. Pe, Tupā je'ēha ke kuja Isai pandu oho:

“Jundéu awa ta! Pehendu hendu tipe. Anī. Pekwa ym ta. Pesak pesak tipe. Anī. Ame'ē ke pekwa ym ta tī.

²⁷ Pejurujar tar ym ehe.

Pehendu tar ym, a'erehe ipo pe pehē pyakwar ke pekynda, ame'ēja saka.

Pesak tar ym, a'erehe pehē reha ke pejupyk, ame'ēja saka. Pekwa tar ym.

Tupā koty pehē py'a ke pemuruwak ym pemondo. A'erehe pehē rehe Tupā ipy'a jywyr ym” aja Isai pandu pandu.

²⁸ —Apo pekwa katurahā! Amō awa ta pe Tupā je'ēha ke japandu ta. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe japandu ta. Awa ta ke Tupā muhā katu ta, aja japandu ta. Ame'ē ta hendu katu ta — aja Páu pandu.

²⁹ [Upa Páu pandu rahā, jundéu awa ta uhem oho ingi. A'eta je'ē hātā tā te hū ngā jupe.]

³⁰ Mokōi warahy 'ar rahā, hok ixoha rehe Páu muhepy. Ijar pe tamatarer ke a'e me'ē. Hok muhepyha ke. Páu rehe heta ngā usak uwyr. Upa katu te ame'ē ta rehe Páu hury katu. ³¹ Pe, kuja Páu pandu:

—Tupā koty pehē py'a ke pemuruwak rahā, Tupā pandu ta: “Ihēma'e ke pehē” — aja.

Jesu Kirisutu rehe har mu'e mu'e katu tī. Páu pandu rahā, kyje ym ngā ngi. Pandu ym ngā:

—Epandu ym Tupā rehe har. Epandu ym Kirisutu rehe har — aja Páu pe pandu ym te ngā.

(A'erehe Jesu rehe har Páu pandu pandu hū ngā pe. Mu'e mu'e hū tī.)

Upa.

Hom ok ta pe har ta pe Páu mupinim

Páu kome'ë paper ke mupinim. Hom ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ë ta pe kome'ë paper pinim ke a'e mondo.

Kuja Páu mu'e katu. "Jesu Kirisutu rehe jurujar katu rahã jô: 'Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe' aja Tupã pandu" aja Páu mu'e katu. Aja upa ngã pe Tupã pandu ta. Jundéu awa ta pe aja pandu ta. Jundéu awa aja ym ame'ë ta pe aja tí. Pandu ta tí. Jesu rehe jurujar katu rahã jô, aja Tupã pandu ta.

Hom ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo

Ame'ë ta pe paper pinim ke Páu mondo

¹ Ihë Páu. Hom ok ta pe har ta pe ihë amupinim aĩ. Jesu Kirisutuma'e parakyha ke ihë. Ihë pe Tupã pandu:

—Ihë kotyhar aja nde ke ihë aputar. Jesu mondo ame'ë ke nde tí. Myrandu katu ke epandu eho. Jesu Kirisutu rehe har, ame'ë myrandu katu ke epandu eho — aja Tupã pandu.

² Yman ame'ë myrandu katu rehe har Tupã pandu: "Ihë amujekwa ta" aja. Ame'ë ke ima'e je'ëha pandu ame'ë ta pe mujekwa. Ame'ë ke a'eta pandu pandu. Tupã je'ëha rehe ame'ë myrandu katu ihĩ. Je'ëha katu te ame'ë ke rehe ihĩ. ³ Ame'ë myrandu katu rehe Ta'yr rehe har ihĩ tí. A'e riki Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te a'e. Ndawi rainō ke a'e, a'erehe awa te'e a'e tí. Ndawi kapitã keruhũ a'e. ⁴ Kirisutu Tupã a'e tí, aja mujekwa. A'erehe ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe. Manōha ngi Ta'yr ke Tupã mukwera katu muhem. Pырãtã te ha namō mukwera katu muhem. A'erehe Tupã pandu: "Ihë ra'yr ke nde" aja. A'erehe Tupã ra'yr a'e. ⁵ A'e riki ihë rehe katu usak. A'erehe ihë pe a'e pandu: "Nde ke ihë amondo ta" aja. A'erehe Kirisutuma'e parakyha ke ihë ama'ema'e. A'erehe myrandu katu ke upa awa ta pe ihë apandu pandu. Aja rahã, ame'ë ta ngi har amō amō jurujar katu ehe. Hendu katu ehe tí. ⁶ Pehë pe tí. Pejurujar katu ehe tí. Tupã pandu: "Jesu Kirisutu kotyhar ta aja pexo, aja ihë aputar" aja riki Tupã pandu.

⁷ Ko pehë pe paper pinim ihë amupinim aĩ. Hom ok ta pe har ta ke pehë. Pehë rehe Tupã ipy'a katu ame'ë ta ke pehë. A'e pandu: "Ihë kotyhar ta aja pexo, aja ihë aputar" aja riki Tupã.

Mã peja pehë rehe Tupã, jande pái keruhũ ipy'a katu. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te aja tí. Ipy'a katu tí. Mã peja pehë py'a ke a'eta muhury katu tí.

Ko pehë rehe har ihë apandu py

⁸ "Hom ok ta pe har ta Jesu Kirisutu rehe jurujar katu" aja amō amō ywy pe har ta hendu riki. A'erehe Tupã pe ihë apandu: "Mã! Ihë rury katu. Ne jô riki katu te me'ë ke" aja. ⁹ Ta'yr rehe har ihë apandu pandu ngã pe. Aja Tupã pe ihë aparaky te hũ. Pe, kuja ihë apandu. Pehë rehe har Tupã namō ihë apandu pandu katu. Jete riki. Pehë rehe har apandu pandu Tupã namō. Ame'ë ke Tupã ukwa katu tí. ¹⁰ Kuja inamō ihë apandu:

—Jande pái keruhũ! Hom ok ta pe har ta koty ihë aho ym we rĩ. Apo nde ereputar rahã, a'eta koty ihë ke emondo katu. Nde ereputar rahã, katu tiki — aja Tupã namō ihë apandu pandu.

Pehë rehe har aja te'eha apandu pandu inamō. ¹¹ (A'erehe pehë rehe ihë asak tar katu te riki.) Pe, pehë namō ihë axo rahã, pehë ke ihë amu'e ta. Aja rahã, ma'e katu ame'ë ke pehë pe Tupã'a me'ë me'ë ta. Aja ihë aputar katu.

Aja rahā, pehē py'a ke ihē amātā ta. ¹²Mā! Kuja riki. Myja me'ē Kirisutu rehe ihē ajurujar katu. Ame'ē namō pehē py'a ke ihē riki amātā ta. Pe, myja me'ē Kirisutu rehe pehē pejurujar katu. Ame'ē namō ihē py'a ke pehē riki pemātā katu ta tī. Upa katu te jande py'a ke jamātā katu ta jande juehe.

¹³Ihē mu ta! Kuja pekwa pekwa pexo. Amō amō we rahā, kuja ihē ajupandu ihē jupe: “Hom ok ta pe har ta rehe ihē asak ta aho apo 'y'” aja. Anī. Amō amō we rahā, ma'e ke uhyk, a'erehe marā ka ym ihē ahoha. Jundēu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ihē apandu pandu. Pe, ame'ē ta Kirisutu rehe jurujar katu. Aja amō we Hom ok ta pe har ta Kirisutu rehe jurujar katu, aja ihē aputar katu tī. (A'erehe pehē koty ihē aho tar katu tī.) ¹⁴“Myrandu katu epandu eho” aja Tupā pandu ihē pe. A'erehe upa katu te awa ta pe ihē apandu ta me'ē te'e. Aja upa amō amō ok ta pe har ta pe ihē apandu ta me'ē te'e tī. Upa ka'a pe har ta pe aja tī. Apandu ta me'ē te'e tī. Paper rehe jumu'e ym, ame'ē ta pe aja tī. Apandu ta me'ē te'e tī. ¹⁵A'erehe pehē pe myrandu katu ke ihē apandu tar katu te hū. Pehē riki Hom ok ta pe har ta ke pehē.

Tupāma'e pyrātāha ke

¹⁶Myrandu katu riki jete har te ke aja ihē akwa katu. Tupāma'e pyrātāha ke mujekwa, a'erehe jete har te ke aja akwa katu. Kuja. Kirisutu rehe amō jurujar katu rahā, a'e ke Tupā muhā katu. Ima'e pyrātāha namō muhā katu. Aja jundēu awa ta ke a'e muhā py. A'engi jundēu awa aja ym ame'ē ta ke muhā katu tī. A'erehe myrandu katu riki jete har te ke aja ihē akwa katu. ¹⁷Kuja riki myrandu katu mujekwa. Myja rahā Tupā pandu katu my: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja. Ame'ē ke kuja rahā, a'e pandu katu. Jesu Kirisutu rehe jurujar katu. Ame'ē ta pe jō Tupā pandu katu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja. Tupā je'eha rehe kuja panduha ihī tī: “Amō jurujar katu ehe, a'erehe Tupā pandu: ‘Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe’ aja riki. Ame'ē riki uhā te hū aja ixo ta” aja panduha ihī.

Awa ta riki jaxer

¹⁸Ywa ngi ima'e parahyha ke Tupā mujekwa. Upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta rehe a'e parahy. A'erehe ngā ke mupyrara ta. Jete har te ke mukanim. A'erehe amō ta jete har te ke ukwa ym tī. (Aja rahā, Tupā rehe har ukwa ym.) Ame'ē jete har te ke mukanim ame'ē ta rehe parahy a'e tī. A'erehe mupyrara ta ngā ke tī.

¹⁹Tupā pete'e ixo, aja ukwa katu awa. Ame'ē ke Tupā mujekwa ngā pe tipe. Ame'ē ke ngā putar ym, a'erehe ngā ke Tupā mupyrara ta tī.

²⁰Tupā rehe usak ym awa. A'e mujā ame'ē ke rehe usak katu awa. A'erehe a'e riki Tupā te, aja ukwa tipe. Kome'ē ywy keruhū a'e mujā, a'erehe aja te'eha a'e pyrātā te, aja ngā ukwa. A'erehe a'e riki Tupā te, aja ukwa tipe tī. A'erehe: “Tupā rehe har jande jakwa ym” aja marā ka ym amō panduha.

²¹Tupā pete'e ixo aja ngā ukwa tipe. Pandu ym riki: “Ne jō riki Tupā te. Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. Anī. Pandu ym. A'erehe ma'e ke ipy'a pe a'eta ukwa jakwa ixo rahā, ka'u te'e aja saka ixo. Iākā janam rāi, a'erehe jete har te ke ukwa ym. Aja rahā, Tupā rehe har ukwa ym. ²²“Jande jakwa katu te ame'ē ta ke jande” aja a'eta jupe naī. Anī. Ka'u te'e aja a'eta ixo.

²³Tupā riki uhā te hū ame'ē ke a'e. Ipy'a ke ngā moī moī ym ehe. Anī riki. Ma'e'a rehe ipy'a ke moī moī katu. Myra ke te'e mujā. Itatawa ke te'e mujā tī. Itatuwyr ke te'e mujā tī. Ame'ē riki tupā aja ame'ē ta ukwaha jupe naī. Sawa'e'a ke mujā. Kūjā'a ke mujā tī. Uhā te hū ym ame'ē ke mujā. Ma'ewyra'a ke mujā tī. So'o'a ke mujā tī. Ipixi'a rehe wata, ame'ē'a ke mujā tī. Ame'ē ta

riki tupā ta aja ukwaha jupe nāi tī. Upa ame'ē ta rehe ipy'a ke ngā moī moī riki. Katu ym aja. A'erehe ywa ngi ima'e parahyha ke Tupā mujekwa.

²⁴ Aja ngā ma'ema'eha ke. A'erehe ame'ē ta ke Tupā hijar. Tupā pandu: “Mā peja ixo. Aputar ym ame'ē ta ke” aja riki. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e tar katu. Ma'e ke a'eta ma'ema'e ngā juehe. Ame'ē rehe amō usak rahā, huxī hū. Tupā pandu: “Mā peja ixo. Aputar ym ame'ē ta ke” aja riki. ²⁵ Jetehar te Tupā rehe har a'eta ukwa tipe. Ame'ē ke a'eta putar ym. Anī. Te'e ame'ē ke a'eta putar katu. Tupā mujā ame'ē ke rehe ipy'a ke a'eta moī moī katu. Tupā riki mujāha ke a'e. Ipy'a ke ngā moī moī ym ehe.

Jande anī. Mā peja Tupā pe jō japandu katu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. Aja te'eha mā peja japandu. A'e tŷ. Amen.

²⁶ Tupā te rehe ipy'a ke ngā moī moī ym. A'erehe ame'ē ta ke Tupā hijar. Tupā pandu: “Mā peja ixo” aja. A'erehe ngā putar ame'ē ke a'eta ma'ema'e. Huxī ame'ē ke ma'ema'e. Pe, ixawa'e ta ke kūjā ta hijar. Pe, kūjā ta pame te'e ka'u te'e ngā juehe. ²⁷ Sawa'e ta aja tī. Hakehar ta ke a'eta hijar tī. Pe, sawa'e ta pame te'e ka'u te'e ngā juehe. A'eta ma'ema'e ngā juehe. Huxī ame'ē ke ma'ema'e ngā juehe. A'erehe a'eta ke Tupā mupyra ta tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe Tupāma'e pyraaha ke a'eta pyhyk.

²⁸ Tupā rehe har jetehar te a'eta ukwa, ame'ē rehe har a'eta pandu: “Jande japutar ym” aja. A'erehe ame'ē ta ke Tupā hijar. Tupā pandu: “Mā peja ixo” aja. A'erehe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke jō ipy'a pe ngā ukwa ukwa ixo. A'erehe ma'e ke a'eta ma'ema'e ym rahā, katu, aja ukwa tipe. Anī. Ame'ē ke a'eta ma'ema'e. Katu ym tiki. Marā ka ym putu'uha ingi. ²⁹ Ame'ē ta upa ma'e katu ym ame'ē ke ma'ema'e. Ma'e ka'u te'eha ke aja tī. Ma'ema'e tī. Kyty'y m tī. Amō ta ke mujaxer tar katu tī. Amō rehe jyty'y m hū tī. Ianam ta ke jukwa tī. Ianam ta namō jumai mai ixo tī. A'eta muka'u te'e ngā juehe. Amō ta ke mahy tar katu tī. Te'eha rupi amō ta rehe har katu ym pandu tī. ³⁰ Amō ta rehe juru ai tī. Tupā ke putar ym te tī. Parahy war tī. Sawa'e te jupe tī. Kūjā te jupe tī. “Ihē jō katu te” aja pandu jupe tī. “Myja me'ē katu ym ame'ē ke ihē ama'ema'e ta my” aja ukwa ukwa ixo jō tī. Katu ym aja. Ipái ta rehe hendu ym tī. Imāi ta rehe hendu ym tī. ³¹ Ka'u te'e aja ixo tī. A'eta pandu ame'ē ke ma'ema'e ym tī. Amō ta rehe pyraaha usak ym tī. Amō ta rehe ipy'a ym tī. ³² Tupā pandu ame'ē ke a'eta ukwa katu tipe. Kuja panduha ke: “Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta manō ta” aja. Ame'ē ke ukwa katu tipe. Anī. Tapijar te'e we aja ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e we rī. Amō we tī. Amō ta riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e rahā: “Katu pema'ema'eha” aja riki pandu. (Hury katu ehe.) Katu ym aja.

2

Tupā mupyraaha ta

¹ Pesarahā! Amō ta rehe har kuja pepandu my: “Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Katu ym aja” aja riki. Mā! Pehē atu aja tī! “Katu ym” aja pepandu. Pe, ame'ē ta aja juja katu te peka'u te'eha ke pema'ema'e tī. Aja rahā, pehē juehe har pepandu: “Katu ym jande” aja saka tī. ² Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke Tupā mupyraaha ta. Aja rahā, katu aja jakwa katu. ³ Mā! Pehē aja tī. “Ma'e ka'u te'eha ke ame'ē ta ma'ema'e. Katu ym aja” aja pepandu. Ame'ē ta aja juja katu te peka'u te'eha ke pema'ema'e tī. Aja rahā, Tupā mupyraaha ngi pehem ym te ta tī.

⁴ Mā kuja pepandu my: “Tupā katu te. Pahar ngā ke a'e mupyraaha ym. Ngā jaxer rahā, i'i a'e harō we tipe. Anī. Tupā ma'ema'eha japutar ym” aja pepandu my. Mā! Kuja pekwa katu riki. I'i a'e harō rahā, ixoty pehē py'a pemuruwak ta my. A'erehe pehē rehe pyraaha usak katu rī. Aja pekwa katu

riki. ⁵ Anī. Pehē py'a pemuruwak tar ym. Hātā ywy ke jumen pyrū, ame'ēja saka pexo tī. Jumen aja pehendu tar ym tī. Pehē py'a pemuruwak tar ym ixoty. A'erehe ngā 'ar koty te we pehē ke Tupā mupyrara ta. Jetehar te ngā ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē angaha ke rehe uhyk rahā, pehē ke mupyrara ta. Arahā Tupā parahy ta. Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e, a'erehe a'e parahy ta ngā rehe. ⁶ Ma'e ke amō pame katu te ma'ema'e, aja Tupā me'ē me'ē ta ipe. Juja katu te me'ē me'ē ta ipe.

⁷ Amō ta tapijar te'e we katu ame'ē ke ma'ema'e. Kirisutu katuha aja a'eta ke Tupā muruwak ta, ame'ē rehe ame'ē ta harō ixo tī. "Pehē katu" aja Tupā pandu ame'ē ke a'eta putar katu tī. Uhāha angaha rehe harō ixo tī. Ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta.

⁸ Amō ta anī. Kyty'ym ame'ē ta ke a'eta. Katu ame'ē ke ma'ema'e ame'ē ta ke a'eta putar ym tī. Pe, ma'e katu ym ame'ē ke a'eta ma'ema'e tar katu. Ame'ē ta rehe Tupā parahy ta. Pe, mupyrara ta tī. ⁹ Upa katu te ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. Ahy hū ta. Aja jundéu awa ta ke a'e mupyrara ta. Ame'ē ta jō ym. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'e mupyrara ta tī.

¹⁰ Upa katu te ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e, ame'ē ta ke Ta'yr katuha aja Tupā muruwak ta tī. Katu te ixo, aja muruwak ta. Ame'ē ta pe a'e pandu ta tī: "Pehē katu" aja. Ame'ē ta py'a ke a'e muhury katu ta tī. Aja jundéu awa ta pe Tupā ma'ema'e ta. Ame'ē ta jō ym. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe a'e ma'ema'e ta tī. ¹¹ Upa awa ta rehe Tupā juja katu te usak. Johu ta. Pe, ame'ē ta rehe har jetehar rupi pandu pandu ta. "Pehē katu" aja ta.

¹² Moise je'ēha namō jundéu awa ta ixo. Pe, ma'e ka'u te'eha ke ame'ē ta ma'ema'e rahā, Tupā pandu: "Moise je'ēha ke pekwa tipe. Pehendu ym ehe. A'erehe pehē ke ihē amupyrara ta" aja. Moise je'ēha rehe hendu ym, a'erehe Tupā mupyrara ta.

Jundéu awa aja ym ame'ē ta anī. Moise je'ēha namō ixo ym. Ukwa ym. Pe, ma'e ka'u te'eha ke ame'ē ta ma'ema'e rahā: "Moise je'ēha ke pekwa" aja Tupā pandu ym. Kuja a'eta ukwa katu. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e rahā: "Mā! Ihē katu ym" aja ipy'a pe ukwa katu. Ukwa katu, a'erehe Tupā mupyrara ta.

¹³ Moise je'ēha rehe hendu rahā jō: "Nde katu te. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te nde pe" aja Tupā pandu ym. Moise je'ēha mujekwa, aja amō ma'ema'e te rahā: "Nde katu te. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te nde pe" aja Tupā pandu katu. ¹⁴ Moise je'ēha namō jundéu awa aja ym ame'ē ta ixo ym. Ukwa ym. Pe, ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e, aja ipy'a pe ukwa katu jupe. Moise je'ēha pandu, aja ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e. Aja rahā, ame'ē riki ima'e je'ēha aja saka. Ame'ē riki Moise je'ēha pandu, ame'ēja saka jundéu awa aja ym ame'ē ta pe. ¹⁵ Pe, Moise je'ēha pandu ame'ē ke ipy'a pe ihī katu, aja mujekwa. Amō rahā, a'eta pandu a'eta jupe: "Katu ame'ē ke jama'e" aja. Amō rahā, pandu a'eta jupe: "Mā! Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e" aja riki. Aja ipy'a pe a'eta ukwa katu riki, a'erehe Moise je'ēha pandu ame'ē ke ipy'a pe ihī katu, aja mujekwa tī. ¹⁶ Aja ta riki. Amō ta ukwa ym ha rupi ma'e ke ipy'a pe a'eta ukwa ukwa ixo. Ame'ē ke Jesu Kirisutu riki mujekwa ta. "Nde katu." Amō pe: "Nde katu ym" aja mujekwa ta. Ame'ē mujekwaha angaha rehe uhyk rahā, Jesu Kirisutu ke Tupā muwyr ta. Arahā, Jesu pandu pandu ta. "Nde katu." Amō pe: "Nde katu ym" aja pandu ta. Ame'ē ke ihē amujekwa. Ihē Páu. Myrandu katu ke ihē apandu pandu rahā, ame'ē ke ihē amujekwa.

Jundéu awa ta rehe har Moise je'ēha mujekwa

¹⁷ Jundéu awa ta! Myja me'ē ta pehē my? Apandu ta. Pehē pepandu: "Jundéu awa ta ke jande" aja. "Moise je'ēha namō jaxo, a'erehe jande pe

jō Tupā pandu: ‘Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe’” aja pepandu pehē jupe. “Jande jō riki Tupā rehe har jakwa katu” aja pepandu pehē jupe nai tī.

¹⁸ Myja pema'ema'eha ke Tupā putar my, ame'ē ke pekwa katu tipe. (Anī. Pehendu ym ehe.) Myja katu ame'ē ke amō ma'ema'e my, ame'ē ke Moise je'ēha mujekwa katu. Ame'ē ke pekwa katu tipe tī. (Anī. Pehendu ym ehe tī.)

¹⁹ Pepandu: “Jande jō riki jakwa katu ame'ē ta ke jande. A'erehe amō ta ke jamu'e katu. Ame'ē ta riki eha ym te ame'ē ta aja saka. Pytun rupi wata ame'ē ta aja saka. Ukwa ym ame'ē ta” aja pepandu nai.

²⁰ “Ukwa ym ame'ē ta ke jande jō jamu'e katu” aja pepandu nai. (Jundéu awa ta ke pehē.) “Ka'u te'e ame'ē ta ke jande jō jamu'e katu” aja pepandu nai tī. “Moise je'ēha namō jande jaxo, a'erehe upa katu te jande jakwa katu te. Pe, japandu ame'ē ke riki jetehar te ke. Aja jakwa katu” aja riki pepandu nai. (Jundéu awa ta ke pehē.)

²¹ Mā! Moise je'ēha ke amō ta pe pemu'e. Aja rahā, ma'erehe pemu'e, aja pema'ema'e ym my? Pehē atu pehendu ym ehe. Moise je'ēha rehe pehendu ym. Katu ym aja. Pepandu: “Amōma'e ke pemukanim ym” aja pemu'e. Pehē anī. Amōma'e ke pemukanim riki. Katu ym aja. (Aja rahā, Moise je'ēha rehe pehendu ym, aja pemujekwa katu. Jundéu awa ta ke pehē.)

²² Pepandu: “Amō kūjā rehe eka'u te'e ym” aja pemu'e. Pehē anī. Amō ta kūjā rehe peka'u te'e. Katu ym aja. (Aja rahā, Moise je'ēha rehe pehendu ym, aja pemujekwa tī.)

Ma'e'ā riki tupā aja amō ta ukwaha jupe nai. “Ame'ē rehe pehē py'a pemoi moī ym” aja pemu'e. Pe, ma'e'ā rok pe pexe, pe, tamatarer ke amō ta matyr, ame'ē ke pemukanim riki. Katu ym aja. (Aja rahā, Moise je'ēha rehe pehendu ym, aja pemujekwa katu tī.)

²³ “Jande riki Moise je'ēha namō jaxo, a'erehe katu te ame'ē ta ke jande” aja pepandu. Ame'ē Moise je'ēha rehe pehendu ym, a'erehe amō ta pandu: “Tupā japutar ym” aja amō ta pandu. ²⁴ Tupā je'ēha rehe panduha ihī: “Jundéu awa ta! Pehē pema'eha riki jaxer, a'erehe Tupā rehe jundéu awa aja ym me'ē ta juru ai” aja riki panduha ihī.

²⁵ Jundéu awa ta ke pehē. Pehē rehe ihī ame'ē pিরer ke pejupā. (Aja rahā, jundéu awa ta te ke pehē. Tupā usak katu pehē rehe, aja pekwaha.) Pe, Moise je'ēha rehe pehendu katu rahā, pehē pিরer ke jupā, ame'ē katu tiki. Tupā kotyhar ta ke aja pemujekwa ngā pe. Moise je'ēha rehe pehendu ym rahā, mā pehē pিরer ke pejupā ym te, mā peja te'e pexo. Katu ym aja. Tupā kotyhar ta aja ym, aja pexo.

²⁶ Jundéu awa aja ym ame'ē ta ipিরer ke a'eta jupā ym. Pe, Moise je'ēha rehe a'eta hendu katu rahā, kuja Tupā ukwa ta. Ipirer ke jupā, ame'ēja saka ixo, aja Tupā pe. ²⁷ Jundéu awa aja ym ame'ē ta rehe ihī ame'ē pিরer ke jupā ym tipe. Pe, a'eta Moise je'ēha rehe hendu katu rahā, kuja mujekwa. “Jundéu awa ta! Pehē katu ym. Moise je'ēha rehe pehendu ym. Moise je'ēha namō pexo tipe. Ame'ē panduha paper rehe ihī tipe. Pehē pিরer pejupā tipe. Anī. Pehendu ym ehe. Katu ym pehē” aja jundéu awa ta pe pandu. Moise je'ēha rehe jundéu awa aja ym ame'ē ta hendu katu, aja ixo, a'erehe aja mujekwa.

²⁸ Amō riki jundéu awa ke, aja amō ta ukwaha. Anī. Aja te'eha aja ym. Ipirer ke jundéu awa jupā, a'erehe jundéu awa ta te ke a'eta, aja ukwaha. Anī. Aja te'eha aja ym.

²⁹ Kuja riki jundéu awa te. Amō py'a ke Tupā juhyk, ame'ē riki jundéu awa te. (Aja rahā, ame'ē riki Tupā kotyhar te ke a'e.) Ame'ē ke Tupā'ā ma'eha ke. Ipy'a rehe jundéu awa te, aja saka. Pe, ipy'a juhyk ame'ē pe: “Nde katu ame'ē

ke nde” aja Tupã pandu. Aja pandu ym awa. Tupã jō pandu katu. Moise je'ēha rehe hendu katu rahā, ipy'a ke juhyk ym. A'erehe: “Nde katu ame'ē ke nde” aja Tupã pandu ym.

3

¹ (Jundéu awa aja ym ame'ē ta riki jundéu awa aja juja katu te saka rahā, kuja amō pandu my.) “Jundéu awa aja ym ame'ē ta 'ar koty te we jundéu awa ta katuha my? Ipirer ke jupā rahā, i'ar koty te we katuha my?” aja pandu my. ² A'e tŷ. Katu tiki. Kuja riki. Jundéu awa ta pe Tupã pandu: “Ihē je'ēha ke pehē pe ihē amondo” aja. Aja rahā, Tupã je'ēha namō jundéu awa ta ixo. (A'erehe jundéu awa aja ym ame'ē ta 'ar koty te we katuha.) ³ Pe, ame'ē je'ēha rehe amō ta hendu ym rahā, ame'ē ta pe ma'e Tupã pandu katu, aja a'e ma'e ym ta my tī? ⁴ Anī. Aja ym. Tupã pandu katu, ame'ē ke a'e ma'ema'e katu te. Jete har te ke a'e ma'ema'e. Sawa'e te'e pandu. Tupã anī. Jete har te ke a'e ma'ema'e katu te. Kuja Tupã je'ēha rehe panduha ihī:

“Tupã! Nde erepandu rahā, jete har te ke nde erepandu, aja nde eremujekwa. Ngā panduha ruwa koty oho rahā: ‘Tupã jete har te ke ma'ema'e' aja mujekwa ta me'ē te'e” aja panduha ihī.

⁵ (Pe, amō ta panduha ihē amujekwa ta.) Kuja pandu my: “Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e rahā, kuja jamujekwa. (Tupã ipy'a jywyr ta jande rehe.) A'erehe Tupã riki katu te, aja jamujekwa. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ke mupyrra ta, a'erehe a'e katu te, aja jamujekwa. Pe, a'e katu te, aja jamujekwa rahā, ma'erehe jande ke a'e mupyrra ta my? Katu ym jakwaha” aja pandu. (Aja amō ta pandu naī.) ⁶ Anī. Kuja ihē pe. Katu ame'ē ke jō Tupã ma'ema'e. Aja ym rahā, awa ta rehe har a'e ukwa ym ta tipe. Katu my? Katu ym my? Ame'ē rehe har ukwa ym ta tipe.

⁷ Pe, amō ta pandu naī. “Ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'ema'e rahā, (ihē rehe Tupã ipy'a jywyr ta,) a'erehe Tupã katuha ke i'ar koty te we amujekwa” aja amō ukwaha naī. “Aja Tupã katuha amujekwa rahā, ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'e rahā: ‘Nde katu ym' aja ihē rehe har pandu ym ta me'ē te'e” aja amō ta pandu naī. ⁸ A'erehe amō ta pandu naī: “Mā peja ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e jaho. (Tupã ipy'a jywyr ta jande rehe.) A'erehe Tupã riki katu te, aja jamujekwa ta” aja riki amō ta pandu naī. Mā! Aja ihē riki apandu, aja amō ta pandu naī. (Anī. Aja ihē apandu ym.) Ihē Páu. Aja ihē rehe har juru ai ngā. Katu ym aja. Ame'ē ta ke Tupã mupyrra ta.

Katu ame'ē ke ma'ema'e ym te awa

⁹ Jundéu awa ta ke jande. Jundéu awa aja ym ame'ē ta 'ar koty te we jandema'e katuha my? Anī. Aja ym. Juja katu te riki. A'eta aja jundéu awa ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tī. Marā ka ym hijariha. Aja ihē amujekwa ramō. ¹⁰ Kuja Tupã je'ēha rehe panduha ihī: “Katu ame'ē ke amō ma'ema'e, aja ma'ema'e ame'ē ke nixói te, aja Tupã ukwa katu.

¹¹ Jete har te ke ukwa, ame'ē ke nixói te tī.

Tupã rehe har ukwa tar katu, ame'ē ke nixói te tī.

¹² ‘Tupã ke ihē aputar ym' aja upa ngā ixo tī.

Upa riki ka'u te'eha ma'ema'eha aja ngā ixo tī.

Katu ame'ē ke ma'ema'e, aja ma'ema'e ame'ē ke nixói te.

¹³ A'eta te'e pandu, aja amō ta pe a'eta mujekwa tī.

Te'e je'ē hū tī.

A'eta juru ai. Ame'ē riki mbói ahy ame'ē su'u amō ke aja saka. Mujaxer amō ta ke.

¹⁴ A'eta pandu rahā, amō ta rehe har katu ym te ame'ē ke a'eta pandu hū.

¹⁵ Amō ta ke a'eta mahy tī. Jukwa tī.

¹⁶ Amō amō rok pe a'eta ohoho. Ame'ē pe har ta ke a'eta mujaxer. Pe, aja pyrara ixo aja a'eta hijar ngā ke.

¹⁷ Amō ta jumaiha ke muputu'u, ame'ē ke a'eta ukwa ym te tī.

¹⁸ Tupā rehe ipy'a ke moī moī, ame'ē ke a'eta jumu'e ym te tī" aja riki Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

¹⁹ Apo kuja jakwa katu. Moise je'ēha rehe hendu katu ta me'ē te'e, aja amō ta ukwaha. Aja rahā, upa katu te Moise je'ēha mujekwa, ame'ē rehe hendu katu ta me'ē te'e. (Pyta we ym te ta henduha.) Aja rahā: "Ma'e ihē aka'u te'eha ke ama'e ym" aja pandu ta. (Anī. Aja upa katu te Moise je'ēha rehe hendu katu te ame'ē ke nixói te.) Aja rahā, upa katu te kome'ē wyy keruhū pe har ta pandu ta: "Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e. Katu ym jande" aja. Aja rahā, upa katu te ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. ²⁰ A'erehe kuja my? Moise je'ēha mujekwa, aja amō ma'ema'e. A'erehe Tupā pandu my: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja pandu my? Anī. Aja Tupā pandu ym. Kuja riki Moise je'ēha mujekwa. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e. Pe, Moise je'ēha rehe usak rahā, pandu: "Mā! Ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'e" aja ukwa katu. Aja Moise je'ēha mujekwa.

Myja me'ē amō riki katu aja Tupā mu'am my

²¹ Myja me'ē amō pe Tupā pandu: "Nde katu te nde. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. Ame'ē ke a'e mujekwa katu ngā pe apo 'y. Moise je'ēha rehe amō hendu katu rahā, aja Tupā pandu ym te. Aja Moise je'ēha mujekwa. Aja Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mujekwa tī. ²² Kuja Tupā pe amō katu te. Jesu Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta pe Tupā pandu katu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. Upa katu te jurujar katu ame'ē ta pe aja Tupā pandu katu. Upa katu te awa ta juja katu te riki. Jundéu awa ta ke. Jundéu awa aja ym ame'ē ta aja tī. Kuja riki juja katu te. ²³ Upa katu te awa ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. A'erehe Tupā koty oho ym te ta awa. Hake katu te hū, ame'ē pe oho ym te ta awa. ²⁴ Anī. Awa ta rehe Tupā ipy'a katu te hū. A'erehe Jesu Kirisutu manōha rupi Tupā pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. Manōha rupi amō ke Jesu muhā katu.

²⁵ Jesu Kirisutu ke Tupā muwyr. Pe, Jesu manō. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta rehe ipy'a ke Tupā mujwyr. Jesu Kirisutu rehe jurujar katu, ame'ē ta rehe ipy'a ke mujwyr. Aja rahā, a'e pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja mujekwa. Yman Tupā harō hū. (Ixoty ngā ipy'a ke ngā muruwak ta my, ame'ē rehe harō hū ixo.) Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e ame'ē ke rehe a'e usak ym, ame'ēja saka a'e ixo. (Aja rahā, harāi aja ixo.)

²⁶ Apo anī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke a'e mupyrara ta me'ē te'e. A'erehe Jesu ke a'e muwyr. Ngā ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy uwyr. A'erehe awa ta namō Tupā jumukatu, aja mujekwa. Aja rahā, Tupā riki katu te, aja mujekwa. Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta pe a'e pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja.

²⁷ Moise je'ēha rehe amō hendu katu rahā, a'e ke mukatu ym. A'erehe: "Katu te ame'ē ke ihē" aja marā ka ym a'e panduha. Nixói panduha. Ma'erehe my? Moise je'ēha rehe amō hendu katu rahā: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja Tupā pandu ym. Anī. Aja ym. Jesu Kirisutu rehe jurujar katu rahā jō, Tupā pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja.

²⁸ Apo jande jakwa katu. Jesu Kirisutu rehe jurujar katu rahā jō, Tupā pandu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja. Moise je'ēha mujekwa, aja ma'ema'e ame'ē ta pe: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja Tupā pandu ym te ta. ²⁹ Myja ame'ē Tupā my? Tupā rehe jundéu awa ta jō ipy'a moī moī my? Jundéu awa aja ym ame'ē ta moī moī my tī? Jete riki. Tupā rehe jundéu awa aja ym ame'ē ta ipy'a moī moī katu tī. ³⁰ Tupā riki petēhar a'e. Jesu Kirisutu rehe jundéu awa ta jurujar katu rahā, Tupā pandu: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja. Jundéu awa aja ym ame'ē ta aja tī. Jurujar katu ehe rahā, Tupā pandu tī: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja tī. (Awa ta pe juja katu te Tupā pandu.) ³¹ Pe, jande jajurujar katu ehe rahā, Moise je'ēha mujekwa, aja jama'ema'e ym te ta apo my? Anī. Aja ym. Kirisutu rehe jande jajurujar katu, a'erehe i'ar koty te we Moise je'ēha katu, aja jakwa katu. Moise je'ēha ke jahijar ym ta.

4

Jurujar katuha ke Amarā mujekwa

¹ Apo Amarā jurujar katuha rehe har ihē apandu ta. A'e riki jundéu awa ta ramūi ke a'e. Myja Amarā ixo my? Kuja. ² Ma'e ke Amarā ma'ema'e, a'erehe Tupā pandu ipe my: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja my? Anī. Aja ym. Aja Tupā pandu ta tipe rahā: “Katu te ame'ē ke ihē” aja Amarā pandu ta tipe tī. Anī. Aja Tupā pe marā ka ym Amarā panduha. ³ Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu. A'erehe Tupā pandu ipe: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja riki panduha ihī.

⁴ Amō pe amō paraky rahā, ame'ē pe ijar muhepy. Tamatarer me'ē ipe. Te'e me'ē, aja ym riki. Paraky katu, a'erehe tamatarer ke parakya pyhyk katu. ⁵ Aja Tupā ma'e my? Anī. A'e pandu ame'ē ke rehe amō jurujar katu. Ame'ē jō. (Paraky ym, ame'ēja saka.) A'erehe Tupā pandu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja riki. Jurujar katuha ke Tupā ukwa katu, a'erehe a'e pandu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē pe Tupā riki pandu katu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja.

⁶ Aja yman Ndawi pandu tī. Hury katu ame'ē rehe har pandu. Ma'e ke Ndawi ma'ema'e, a'erehe: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja Tupā pandu my? Anī. Aja ym Tupā pandu. Ipy'a ke Tupā juhyk, a'erehe: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja Tupā pandu. Ame'ē riki hury katu me'ē ke a'e. ⁷ Kuja Ndawi pandu:

“Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e. Pe, Tupā ipy'a jywyre ehe. Ame'ē riki hury katu ame'ē ke a'e.
Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e, ame'ēma'e py'a ke Tupā juhyk. A'erehe ame'ē riki hury katu ame'ē ke a'e tī.

⁸ Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e. Ame'ē ke jandema'e sawa'e te upa harái. A'erehe ame'ē riki hury katu ame'ē ke a'e tī” aja riki Ndawi pandu.

⁹ “Hury katu ame'ē ta ke” aja Ndawi pandu. Ame'ē ta riki jundéu awa ta ke jō my? Ame'ē ta ehe ihī ame'ē pিরer ke jupā ame'ē ta ke. Anī. Ame'ē ta jō ym. Pিরer ke jupā ym ame'ē ta hury katu tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Ipy'a ke Tupā mujwyre katu a'eta rehe tī, a'erehe hury katu a'eta tī. Tupā je'ēha rehe panduha ihī, ame'ē ke japandu ramō. Kuja. Tupā pandu

ame'ë ke rehe Amarã jurujar katu, a'erehe Tupã pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixóí te nde pe" aja ipe, aja riki panduha ihĩ.

¹⁰ Myja rahã aja Tupã pandu my? Ehe ihĩ ame'ë ipirer ke Amarã jupã ym rahã we, aja Tupã pandu my? Ipirer upa jupã rahã, pandu my? Pesarahã! Ipirer ke jupã ym rahã we, Tupã pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixóí te nde pe" aja. Upa jupã rahã, anĩ. Jupã ym rahã, pandu katu. ¹¹ "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixóí te nde pe" aja Tupã upa pandu. A'engi ehe ihĩ ame'ë pিরer ke Amarã jupã. Ipirer jupã ym rahã we, Tupã pandu ame'ë ke rehe Amarã jurujar katu, a'erehe: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixóí te nde pe" aja Tupã pandu ipe. Ame'ë panduha ke Amarã mujekwa, a'erehe ipirer ke jupã. Aja rahã, Tupã pandu ame'ë ke rehe jurujar katu ame'ë ta pe Tupã pandu ta tĩ: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixóí te nde pe" aja. Upa katu te jurujar katu ame'ë ta pe aja Tupã pandu katu tĩ. A'erehe Amarã riki ame'ë ta ramũí aja saka riki. Jundéu awa aja ym ame'ë ta ramũí aja saka. Ipirer ke jupã ym ame'ë ta ka a'eta. ¹² Jundéu awa ta ramũí ke a'e tĩ. Ipirer ke jupã ame'ë ta ke a'eta. Ame'ë ta jō ym. Amarã aja Tupã pandu ame'ë ke rehe jurujar katu tĩ. A'erehe ame'ë ta ramũí aja Amarã. Aja riki Amarã jurujar katu, ipirer jupã ym rahã we riki.

Amarã pe ma'e ke Tupã manga katu

¹³ "Kome'ë ywy ke nema'e ta" aja Tupã manga katu Amarã pe. Aja hainō ta pe manga katu tĩ. Aja rahã, upa kome'ë ywy keruhũ riki Amarã tama'e ta aja Tupã manga katu. Moise je'ëha rehe Amarã hendu katu, a'erehe: "Kome'ë ywy ke nema'e ta" aja Tupã pandu my? Anĩ. Aja ym. Tupã pandu ame'ë ke rehe Amarã jurujar katu, a'erehe Tupã pandu ipe: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixóí te nde pe" aja. ¹⁴ Pesarahã! Tupã manga katu ame'ë ke amō ta pe katu my? Kuja Moise je'ëha rehe hendu katu ame'ë ta pe katu my? Anĩ. Aja ym. Moise je'ëha rehe hendu katu ame'ë ta pe ma'e ke me'ë ta tipe rahã, te'e Tupã rehe jurujar katu, aja saka riki. Tupã manga katu ame'ë riki xaxer aja ta tipe tĩ. ¹⁵ Moise je'ëha rehe amō hendu ym rahã, ame'ë ke Tupã mupyrara riki. Pe, ma'e je'ëha nixóí rahã, katu tiki. Ma'e je'ëha nixóí rahã, myja ym hendu katuha ehe. Nixóí je'ëha. (Aja rahã, mupyrara ym ta tipe.)

¹⁶ Hendu ym ame'ë ta ke Tupã mupyrara. Jurujar katu ame'ë ta anĩ. Ame'ë ta pe Tupã pandu katu: "Nde rehe ihē asak katu ta" aja. Aja rahã, a'e usak katu ame'ë ta jurujar katu ehe. Ame'ë ta pe Tupã manga katu ma'e ke. Aja riki upa Amarã rainō ta pe tĩ. Moise je'ëha rehe hendu katu me'ë ta pe jō my? Ma'e, jundéu awa ta pe jō my? Anĩ. Upa Amarã aja Tupã pandu ame'ë ke rehe jurujar katu ame'ë ta pe Tupã manga katu ma'e ke. Amarã aja Tupã pandu ame'ë ke rehe jande jajurujar katu tĩ. A'erehe Amarã riki jande ramũí te aja saka a'e tĩ. ¹⁷ Tupã je'ëha rehe panduha ihĩ, aja saka riki. Amarã pe Tupã pandu:

—Amō amō ywy pe har ta pandu ta nde pe: "Nde aja Tupã pandu ame'ë ke rehe jajurujar katu tĩ. A'erehe jande ramũí aja nde tĩ" — aja pandu ta.

A'e riki hamũí aja Tupã ukwa katu. Tupã riki manō ame'ë ta ke mukwera katu muhem. A'e je'ëha rupi ma'e nixóí ame'ë ke muhem katu. Mujã katu. Ame'ë Tupã rehe Amarã jurujar katu. ¹⁸ "Ne rainō heta ta" aja Tupã pandu. Arahã ta'yr ym te Amarã. A'erehe marã ka ym Tupã pandu ame'ë ke rehe jurujar katuha. Anĩ. Tupã pandu ame'ë ke rehe tapijar te'e we Amarã jurujar katu. A'erehe amō amō ywy pe har ta pandu: "Jande ramũí aja nde tĩ" aja Amarã pe. Tupã je'ëha rehe panduha ihĩ. Kuja:

“Ne rainō jahy rata aja heta te hū ta. Marā ka ym hetaha mangaha” aja riki.

¹⁹ Arahā Amarā tamūi te hū. Kuja, 100 warahy 'ar tate ame'ē ke a'e. “Tamūi te hū ihē. Marā ka ym amuta'yriha apo 'y' aja a'e jupe. Hakehar, Sar aja tī. A'i te tī. Imembyr ym te a'e. Marā ka ym imembyriha. Anī. Tapijar te'e we Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu. Hjar ym ame'ē. ²⁰ Kuja ym a'e pandu jupe: “Mā! Ihē ra'yr ym ta nahā my. Tupā pandu ame'ē ke uhyk ym ta nahā my” aja ym a'e pandu. Anī. Tupā pandu ame'ē ke rehe jurujar katu a'e, a'erehe pyrātā aja a'e ixo. Pe, Tupā pe a'e pandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. ²¹ Ima'e panduha ke Tupā ma'ema'e katu ta, aja Amarā ukwa katu te hū. ²² A'erehe Tupā pandu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja Amarā pe. Amarā jurujar katu ehe, a'erehe aja Tupā pandu. ²³ “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja Tupā je'ēha rehe amō mupinim. Amarā katuha ke amō ta ukwa, a'erehe jō mupinim my? ²⁴ Anī. Ame'ē jō ym. Jande jaxo ta, a'erehe Tupā je'ēha rehe panduha pehī. Jande riki Amarā aja tī. “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja Tupā pandu jande pe. Jande jajurujar katu ehe, a'erehe aja Tupā pandu. A'e riki Jesu, jandema'e sawa'e te ke manōha ngi mukwera katu muhem. ²⁵ Ngā koty Jesu ke amō ta raho. Pe, Jesu ke ame'ē ta jukwa. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e. Ame'ē ke rehe Jesu muhepy, a'erehe a'e manō. Pe, a'e ke Tupā mukwera katu muhem. Aja rahā, jande pe Tupā pandu katu: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja jande pe.

5

“Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha

Nde erema'eha ke nixói te nde pe” Aja Tupā pandu

¹ Jesu rehe jajurujar katu, a'erehe Tupā pandu: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja jande pe. Tupā parahyha ke Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te muputu'u jande ngi. A'erehe Tupā namō jande juehe katu jande jaxo. ² Ipái pe Jesu pandu: “Peme'ē ta ihē rehe jurujar katu, a'erehe peme'ē ta rehe esak katu” aja. A'erehe jande rehe Tupā ipy'a katu te hū. Pe, Tupā katuha aja jande jaxo ta kŷ tī. Ame'ē rehe jaharō jaxo, a'erehe jande rury katu jaxo. ³ Jande ke amō ta mupyrara rahā, jande rury katu jaxo tī. Jande ke amō ta mupyrara rahā, tapijar te'e we jande py'ahu te'e jahendu, aja jakwa. A'erehe jande rury katu jaxo. ⁴ Tapijar te'e we jande py'ahu te'e jahendu rahā, jande pe Tupā pandu: “Pehē katu” aja. Aja jande pe pandu rahā, i'ar koty te we jaharō katu. Inamō jaxo ta, ame'ē rehe jaharō katu. ⁵ Myja ame'ē ke jakwa katu my? Kuja. Jande rehe a'e ipy'a katu te hū. Ame'ē ke I'ā riki jande pe mujekwa. I'ā ke jande py'a rehe Tupā muwyr. Inamō jaxo ta, aja jakwa katu. Jande py'a rehe I'ā ihī katu, a'erehe: “Mā! Inamō jaxo ta nahā my?” aja ym jakwaha. Jakwa katu te riki.

⁶ Marā ka ym jande ke jajumuhā jande juehe aja jaxo rahā, Kirisutu manō. Jande riki katu ym te ame'ē ta ke jande. Pe, Kirisutu manō. Angaha uhyk katu te, aja Tupā ukwa katu rahā, Kirisutu manō.

⁷ Sehar amō katu ame'ē ke rehe amō ipy'a tar katu rahā, ame'ē henda ke pe amō manō tar katu nahā my. Anī. Nixói amō, aja akwaha. Pe, pandu my: “Ihē riki nde renda ke pe amanō ta. Aja rahā, nde eremanō ym ta” aja. Aja pandu ta nahā my. Ukwa ym awa. ⁸ Tupā anī. Jande rehe a'e ipy'a katu te hū, aja a'e mujekwa katu jande pe. A'erehe jande riki ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e jaxo rahā, Kirisutu manō. ⁹ A'e manō, a'erehe jande pe Tupā pandu: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja. Aja

a'e pandu, a'erehe Tupā mupyraraha ngi jande ke Kirisutu muhem katu te ta. Tupā mupyraraha uhyk ym te ta jande rehe.

¹⁰ Jaxer ai ame'ē ke jande, a'erehe Tupā ruwajan ke jande kwe. Pe, Ta'yr riki manō, a'erehe jande pe a'e pandu apo 'y: "Ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē" aja. Apo Tupā rehe katu ame'ē ta ke jande. Kirisutu uhā te hū aja ixo, a'erehe jande ke a'e muhā katu ta tī, aja jakwa katu. ¹¹ Amō we tī. Tupā rehe katu ame'ē ta ke jande, aja jande ke Jesu Kirisutu mu'am. A'erehe jande rury katu jaxo. Jandema'e sawa'e te a'e.

Anā rehe har. Kirisutu rehe har tī.

¹² Ma'e ka'u te'eha ke peteī sawa'e ma'e py. Anā a'e. Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e, a'erehe a'e manō. A'erehe upa katu te awa ta manō ta me'ē te'e tī. Anā ngi jumu'e, ame'ēja saka. Upa katu te awa ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e a'erehe manō ta me'ē te'e tī. ¹³ Je'ēha ke Moise pe Tupā me'ē ym we rī. Kome'ē ywy keruhū pe har ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. A'erehe manō. Ma'e je'ēha nixói rahā, amō pe amō pandu ym: "Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e" aja. Ame'ē ke paper rehe mapyk ym, ame'ēja saka. ¹⁴ Anī. Upa manō tī. Anā ixo rahā har ngi Moise ixo rahā, upa katu te awa ta manō. Aja rahā, upa katu te ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e aja jakwa katu. Anā aja manō tī. Tupā pandu ame'ē ke rehe a'e hendu ym. A'e aja awa ta anī. Amō koty ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. A'erehe upa katu te manō.

Amō riki uwyr ta. Kirisutu a'e. A'e riki Anā aja saka. (Anā ma'e ke ma'e py, a'erehe upa katu te awa ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Kirisutu uhāha me'ē katu, ame'ē riki ma'e py, ame'ēja saka tī. A'erehe awa ta rehe Tupā ipy'a katu.) ¹⁵ A'erehe ame'ē mokōi juja ym te. Ma'e ke Tupā te'e me'ē. Ame'ē riki Anā ma'eha aja ym. Ma'e ka'u te'eha ke Anā ma'e. Ame'ē peteī sawa'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e, a'erehe heta ngā manō. Ame'ē riki jetehar te ke. Kuja riki. Upa ngā rehe Tupā ipy'a katu. Ame'ē riki Anā ma'eha 'ar koty te we katuha. Kuja. Peteī sawa'e. Jesu Kirisutu a'e. A'e manō, a'erehe ngā ke Tupā muhā katu. Ame'ē ke Tupā te'e me'ē.

¹⁶ Pe, amō we juja ym te. Peteī sawa'e, Anā a'e. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e rahā, Tupā pandu: "Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. Katu ym nde" aja. Ma'e ke Tupā te'e me'ē. Amō koty ame'ē. Tupā pandu: "Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e, ame'ē ke rehe Jesu Kirisutu muhepy. A'erehe pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja. Ame'ē ke a'e te'e me'ē.

¹⁷ Peteī sawa'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e, a'erehe upa katu te awa ta manō ta me'ē te'e. Pe, amō sawa'e ma'e ame'ē ke i'ar koty te we katuha. Jesu Kirisutu ma'e ame'ē ke. A'erehe Tupā pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. Ame'ē ke a'e te'e me'ē. Ame'ē ke upa katu te Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta pe Tupā me'ē te'e. Pe, Kirisutumae pyrātāha namō ixo ta.

¹⁸ Pesarahā! Peteī sawa'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e, a'erehe upa awa ta pe Tupā pandu: "Pehē katu ym. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e" aja riki. Aja amō koty tī. Katu te ame'ē ke peteī sawa'e ma'e. Jesu Kirisutu a'e. A'erehe Tupā pandu: "Anī pehē. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Ame'ē ke rehe Kirisutu muhepy" aja. A'erehe ame'ē ta pe uhāha ke a'e me'ē.

¹⁹ Tupā pandu ame'ē ke rehe peteī sawa'e hendu ym. Anā a'e. A'erehe upa awa ta riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke a'eta tī. Aja amō koty tī. Tupā pandu ame'ē ke rehe peteī sawa'e hendu katu te. Jesu Kirisutu a'e. A'erehe heta ame'ē ta pe Tupā pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja riki.

²⁰ Pe, je'ēha ke Moise pe Tupā muwyr. A'erehe ma'e riki ka'u te'eha ma'eha ke, ame'ē ke ngā ukwa. Ame'ē ke ukwa rahā, i'ar koty te we ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Ymanihar 'ar koty te we ka'u te'eha ke amō ma'ema'e rahā, mā ame'ē 'ar koty te we Tupā ipy'a katuha ihī. Awa ta rehe Tupā ipy'a katu te hū. ²¹ Aja rahā, kuja riki. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e, a'erehe manō ta me'ē te'e. Aja amō koty tī. Awa ta rehe Tupā ipy'a katu te hū, a'erehe a'e pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixoi te pehē pe" aja. Aja rahā, jande ke a'e muhā katu. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te ma'eha rupi jande ke a'e muhā katu. (Kuja a'e ma'eha. Jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe a'e muhepy, a'erehe jande ke muhā katu a'e.)

6

Ixoha pyahu aja saka

¹ Myja me'ē japandu ta my? Tapijar te'e we ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ta my? Aja rahā, ame'ē 'ar koty te we jande rehe Tupā ipy'a katu ta riki. Aja my? ² Anī. Katu ym te aja! Tapijar te'e we ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ym ta me'ē te'e. Pesarahā! Jande riki jamanō, ame'ē ta aja saka jande. Manō te aja rahā, upa ma'e ke ma'e ym te. Upa putu'u. Aja jande tī. Manō ame'ē ta aja saka jande jaxo. A'erehe tapijar te'e we ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ym ta me'ē te'e. Japutu'u, ame'ēja saka.

³ Jande ke amō mujahuk rahā, Jesu Kirisutu kotyhar ta ke jande, aja jamujukwa katu. Ame'ē ke pekwa katu. Pe, jande ke amō mujahuk rahā, Jesu Kirisutu manō, aja inamō jande jamanō tī, ame'ēja saka tī. ⁴ Jande ke amō mujahuk rahā, y pe jande ke pypyk. Ame'ē riki Kirisutu aja jande ke amō ta jytytym tī, ame'ēja saka tī. Inamō jande jamanō, a'erehe jande ke jytytym tī, ame'ēja saka tī. Y ngi jande ke muhem rahā, Kirisutu aja jande ke Tupā mukwera katu muhem tī, ame'ēja saka tī. Pyrātā katu te ha namō mukwera katu muhem. Aja rahā, jaxoha pyahu aja jaxo apo 'y. A'erehe tapijar te'e we ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ym ta me'ē te'e.

⁵ Kirisutu aja jande jamanō tī. A'erehe inamō jaxo. Peteihar aja jaxo. A'erehe amō we tī. Kirisutu aja jande ke Tupā mukwera katu muhem tī, ame'ēja saka tī. A'erehe inamō peteihar aja jaxo tī. ⁶ Pe, kuja jakwa. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu ke amō ta jukwa rahā, inamō ymanihar jande jaxoha ke jukwa tī, ame'ēja saka tī. Aja rahā, ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e tar katu, ame'ē japutariha ke Tupā mukwera jande ngi. Aja rahā, ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ame'ē ke jande jar aja saka ixo ym ta. Mondo mondo ame'ēja saka ym ta. Aja rahā, jama'e ym ta. ⁷ Amō manō te rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym te apo 'y. A'erehe ame'ē riki ijar aja saka ixo ym te apo 'y. Mondo mondo aja ym ta. Poir, aja saka ixo. (Aja rahā ma'e ym ta.) ⁸ Kirisutu manō rahā, inamō jande jamanō tī, ame'ēja saka tī. Aja rahā, a'e ixuwe katu, aja inamō jande jaxo katu ta tī, aja jakwa katu tī. ⁹ Manōha ngi Kirisutu ke Tupā mukwera katu muhem. Pe, manō ym te ta tī. Manōha riki ijar aja saka ym te ta. Aja jakwa katu. ¹⁰ A'erehe kuja riki. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e, ame'ē rehe Kirisutu muhepy, a'erehe a'e manō. Peteihar a'e manō. Apo a'e ixuwe katu ixo. Tupā namō katu ixo, aja riki a'e ixo. ¹¹ Aja mā peja pexo tī. Pehē pamanō, aja pexo. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e, ame'ē riki pehē jar aja saka ixo ym te ta 'y. (Aja rahā, pema'ema'e ym ta.) Anī. Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e katu, aja pexo apo 'y.

¹² Tapijar te'e we ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym we rī. Ame'ē riki pehē jar aja saka. Mā peja ym pexo. Aja rahā, pehē py'a rupi ma'e peka'u

te'eha pema'ema'eha ke pekwa pekwa pexo. Ame'ë ke pema'e ym ta kÿ.
¹³ Pehë pepandu ta me'ë te'e pehë jupe: "Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ym ta apo kÿ" aja. Kuja katu te: "Tupã kotyhar ta aja jande jaxo. Aja rahã, a'e pandu, aja katu ame'ë ke jama'ema'e ta kÿ" aja pepandu ta me'ë te'e pehë jupe. Pehë riki pemanõ ame'ë ta aja saka ym we pexo. Tupã mukwera katu, ame'ë ta aja pexo. A'erehe Tupã pe pepandu: "Ko nema'e ke jande. Katu ame'ë ke jama'ema'e ta kÿ" aja pepandu ipe. ¹⁴ "Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e tar katu. Marã ka ym jajumuputu'uha" aja mã peja pepandu ym. Aja ym pexo. Moise je'ëha pandu ame'ë ke pema'e ta me'ë te'e. Anĩ. Aja ym pexo. Pehë rehe Tupã ipy'a katu, aja pexo. A'erehe mã peja ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym.

Ma'e katu ame'ë ke jama'ema'e ta me'ë te'e

¹⁵ Myja me'ë japandu ta my? Moise je'ëha rehe jahendu ym apo 'y, a'erehe ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ta my? Anĩ. Katu ym aja. Jande rehe Tupã ipy'a katu, a'erehe ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ta my tĩ? Anĩ. Katu ym aja. ¹⁶ Kuja pekwa katu. Amõ pe pepandu: "Nde pe ihë te'e aparaky ta. Nde rehe jõ ahendu katu ta" aja. Aja rahã, ame'ë riki nema'e jar aja ixo ta. Ame'ë riki kuja saka. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e rahã, ame'ë riki pehëma'e jar aja saka. (Marã ka ym peputu'uha ame'ë ngi. A'erehe pehë jar aja saka.) Pehendu katu ehe ame'ëja saka, a'erehe pehë jar ame'ëja saka. Pe, ma'e peka'u te'eha ke pema'e rahã, pemanõ ta. Amõ ijar pehĩ tĩ. Tupã rehe pehendu katu rahã, pehë pe a'e pandu ta: "Pehë katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixõi te pehë pe" aja. A'erehe ame'ë riki pehë jar aja apo 'y. (A'erehe pehendu katu ehe.)

¹⁷⁻¹⁸ Yman ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Marã ka ym peputu'uha ame'ë ngi. Ame'ë riki pehëma'e jar aja saka. Pehendu katu ehe, ame'ëja saka. Aja rahã, jetehar ke pehë pe amõ ta mu'e. Ame'ë rehe pehendu katu te hũ. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Ame'ë riki pehëma'e jar aja ym apo 'y. Pehë ke Tupã mupoir, aja pexo. Pe, Tupãma'e ke pehë. A'e riki pehëma'e jar apo 'y. Aja rahã, katu ame'ë ke pema'ema'e ta apo 'y. A'erehe kuja Tupã pe ihë apandu: "Mã! Ne jõ riki katu te me'ë ke" aja riki.

¹⁹ Awa ta jar rehe har ihë apandu axo. Paraky te'e ame'ë rehe har apandu tĩ. Aja rahã, pehë pekwa katu ta. Yman pepandu: "Ma'e jaka'u te'eha ke jõ jama'e ta" aja. Aja rahã, ame'ë riki pehëma'e jar aja saka. Pehendu katu ehe, ame'ëja saka. Aja rahã, upa ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Aja apo tĩ. Kuja pepandu ta me'ë te'e: "Katu ame'ë ke jõ jama'ema'e ta apo 'y. Aja rahã, Tupã kotyhar ta te aja jaxo" aja riki. Aja rahã, ame'ë riki pehëma'e jar apo 'y. Pehendu katu ehe.

²⁰ Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e rahã, ame'ë riki pehëma'e jar aja saka. Pehendu katu ehe, ame'ëja saka. Arahã Tupã putar ame'ë ke pema'e tar ym. Pema'e ym te. ²¹ Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e, ame'ë ngi pehë ruxĩ apo 'y. Ame'ë ke pema'ema'e rahã, ma'e riki pehëma'e muhepyha my? Kuja. Manõha ke. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e rahã, pemanõ ta. ²² Apo ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu, ame'ë ke Tupã mukanim pehë ngi. Pehë ke mupoir, ame'ëja saka. Apo Tupã rehe pehendu katu. A'e riki pehëma'e jar apo 'y. Aja rahã, ma'e riki pehëma'e muhepyha my? Kuja. Tupã putar ame'ë ke jõ pema'ema'e tar katu. Aja rahã, pemanõ rahã, pehë ruhã te hũ aja pexo ta inamõ. (Ame'ë riki pehëma'e muhepyha ke.) ²³ Ma'e ka'u te'eha ke amõ ma'ema'e rahã, ame'ë rehe muhepy ta, ame'ëja saka ta. Mupyaraha renda pe oho ta. Ame'ë riki muhepyha ke. Tupã anĩ. Uhãha ke a'e me'ë te'e. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te kotyhar te ke a'e, a'erehe uhãha ke Tupã te'e me'ë katu ipe, (Jesu rehe jurujar katu ame'ë pe.)

7

Jumendar aja saka

¹ Ihê mu ta! Pehê sehar ta je'êha rehe har pekwa, a'erehe apo ihê apandu ame'ê ke pekwa katu ta tî. Amô ixuwe katu rahâ jô, sehar ta je'êha rehe hendu katu ta me'ê te'e. Manô rahâ, anî. Marâ ka ym henduha. ² Kûjâ jumendar ame'ê ke aja tî. Ixawa'e ixo rahâ, inamô hakehar ixo ta me'ê te'e. Aja sehar ta je'êha rehe panduha ihî. Pe, ixawa'e manô rahâ, anî. "Ixawa'e namô ixo ta me'ê te'e" ame'ê panduha rehe hendu ym apo 'y. Je'êha nixói. ³ Pe, ixawa'e ixo rahâ, amô sawa'e namô jumusarái rahâ, ka'u te'e ame'ê kûjâ. Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e. Ixawa'e manô rahâ, jumendaraha upa, aja riki. Nixói, aja riki. Jeje ixo tî. A'erehe amô sawa'e ke pyhyk rahâ, ka'u te'e ym. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym tî.

⁴ Ihê mu ta! Pehê riki ame'ê kûjâ aja saka. Moise je'êha rehe har japandu rahâ, jande jamanô, ame'êja saka. (Ixawa'e manô, ame'êja saka tî.) A'erehe Moise je'êha rehe jahendu ym, ame'êja saka tî. Kirisutu manô, a'erehe inamô jamanô, ame'êja saka. Kirisutu ke Tupã mukwera katu muhem. Pe, ixotyhar ta ke jande. (Amô sawa'e ke japyhyk, ame'êja saka. A'erehe Kirisutu rehe jô jahendu katu ta me'ê te'e.) Aja rahâ, katu ame'ê ke jama'ema'e apo 'y. Aja Tupã putar ame'ê ke jama'ema'e apo 'y.

⁵ Yman jande py'a rupi ma'e ke japutar, aja jaxo rahâ, ma'e jaka'u te'eha ke jama'e tar katu. Ma'e riki ma'e ka'u te'e ame'ê ma'eha ke my? Ame'ê ke Moise je'êha mujekwa katu. A'erehe ame'ê ke jama'e tar katu. Pe, aja jama'e rahâ, jamanô ta. ⁶ Apo anî. Jande jamanô, ame'êja saka. A'erehe Moise je'êha rehe jahendu katu, ame'ê ngi jande ke Tupã mupoir, ame'êja saka. (Aja rahâ, ame'ê rehe jahendu ym ta apo 'y.) Yman Moise je'êha jande ke kynda, ame'êja saka. Ame'ê ngi jande ke mupoir, ame'êja saka. (Aja rahâ, ame'ê rehe jahendu ym ta apo 'y.) A'erehe apo Tupã putar ame'ê ke jama'ema'e katu. Ymanihar aja anî. Je'êha ke paper rehe amô mupinim, aja jaxo ym. Anî. Apo har pyahu aja jaxo. Tupã'â mujekwa, aja jaxo. Aja Tupã putar ame'ê ke jama'ema'e katu.

*Ma'e riki ma'e ka'u te'e ame'ê ma'eha ke**Ame'ê ke Moise je'êha mujekwa*

⁷ Myja me'ê japandu ta my? Amô ta pandu: "Moise je'êha riki katu ym" aja. Anî. Aja ym riki. Ma'e riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke, ame'ê ke ihê pe Moise je'êha mujekwa. (A'erehe Moise je'êha katu tî.) Kuja ame'ê panduha ihî: "Amôma'e rehe nde py'a emoï ym" aja. Pe, ame'ê panduha nixói rahâ, marâ ka ym ma'e ihê aka'u te'eha ihê ama'eha ke akwaha. Amôma'e rehe ihê py'a amoï rahâ, ame'ê riki katu ym, aja akwa ym ta tipe. ⁸ Pe, ame'ê je'êha ihê akwa riki. A'erehe ma'e ihê aka'u te'eha ama'eha ke ihê akwa katu. A'erehe i'ar koty te we amôma'e ke rehe ihê py'a amoï moï. Moise je'êha nixói rahâ, ma'e riki ma'e ihê aka'u te'eha ama'eha ke ihê akwa ym ta tipe.

⁹ Moise je'êha ke ihê akwa ym rahâ, ihê katu axo aja ihê jupe. Pe, ame'ê je'êha ke ihê akwa rahâ, ma'e ihê aka'u te'eha ke ihê ama'ema'e tar katu hû.

¹⁰ Ame'ê je'êha rehe amô hendu katu te rahâ, a'e ke Tupã muhâ katu ta, aja a'e putar. Ihê pe anî. Ahendu ym ehe. Ma'e ihê aka'u te'eha ke ihê ama'e, aja akwa katu. A'erehe ihê amanô, ame'êja saka. Tupã namô ihê axo ym ta, aja akwa. ¹¹ Pe, ma'e ihê aka'u te'eha ke ihê ama'e. Ame'ê riki ihê ke muka'u te'e, ame'êja saka. Ame'ê je'êha mujekwa, aja ihê ama'ema'e katu ta, aja ihê akwa ihê jupe naî. Aja muka'u te'e. Anî. Kuja ame'ê je'êha mujekwa. Ma'e ihê aka'u

te'eha ke ihē ama'e, a'erehe ihē amanō ta, aja mujekwa riki. Tupā namō axo ym ta, aja mujekwa.

¹² Aja rahā, Moise je'ēha riki katu te. Tupā muwyr ame'ē ke. Ame'ē je'ēha rehe panduha ihī. Ame'ē riki katu te tī. Myja me'ē ngā ma'ema'eha ke Tupā putar, ame'ē ke mujekwa. Ngā ke muhury katu tī. ¹³ Aja rahā, katu te ame'ē ke ihē ke jukwa, ame'ēja saka my? Anī. Aja ym. Ihē riki ma'e ihē aka'u te'eha ke ama'e, a'erehe ihē amanō, ame'ēja saka. Tupā namō ihē axo ym ta, aja riki. Tupā pandu ame'ē ke katu. Pe, ame'ē ke ma'e riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke, ame'ē ke mujekwa ihē pe. Aja rahā, ma'e riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke, ame'ē ke ihē akwa katu te. Amō we tī. Ame'ē ma'e ka'u te'eha ma'eha riki i'ar koty te we katu ym ha, aja akwa.

Ihē py'a amō koty koty ihon ame'ēja saka riki

¹⁴ Myja me'ē Tupā putar my? Ame'ē ke Moise je'ēha mujekwa. A'erehe Moise je'ēha ke Tupā muwyr, aja jande jakwa katu. Pe, ihē riki awa te'e ihē. A'erehe ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'ema'e. Marā ka ym aputu'uha ingi. Ihē jar aja saka ame'ē. (A'erehe ahendu katu ehe.) ¹⁵ Ma'erehe ma'e ke ihē ama'ema'e my? Ihē akwa ym riki. Pesarahā! Ihē aputar ame'ē ke ihē ama'e ym. Ihē aputar ym ame'ē ke ihē ama'e katu. ¹⁶ Ihē ama'e tar ym ame'ē ke ihē ama'e rahā, ihē apandu riki: "Jetehar te riki. Moise je'ēha riki katu me'ē ke" aja akwa katu. ¹⁷ Pe, ihē riki ame'ē ke ama'ema'e, aja ym riki. Ihē py'a rehe ma'e ihē aka'u te'eha ke ama'e tar katu, ame'ē riki ihī. Ame'ē riki ihē ke muma'e, ame'ēja saka. (A'erehe, ihē ama'ema'e riki.) ¹⁸ Katu ame'ē ke ihē ama'e, ame'ē ke ihē py'a rehe ihī ym, aja ihē akwa katu. Ihē riki awa te'e ihē. Pitu te'e ihē. Katu ame'ē ke ihē ama'e tar katu, ame'ē riki ihē py'a rehe ihī tipe. Anī. Marā ka ym ihē ama'eha. ¹⁹ Katu ame'ē ke ihē ama'e tar katu tipe. Aja ym ihē ama'eha. Anī. Ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'e tar ym. Ame'ē ke ihē ama'e riki. ²⁰ Ihē ama'e tar ym ame'ē ke ihē ama'e rahā, ihē riki ama'e, aja ym riki. Anī. Ma'e ihē aka'u te'eha ke ama'e tar katu, ame'ē riki ihē py'a rehe ihī katu. Ame'ē riki ihē ke muma'e, ame'ēja saka. (A'erehe ihē ama'ema'e.)

²¹ A'erehe kuja riki ihē ama'eha. Katu ame'ē ke ihē ama'e tar katu rahā, kuja jō ihē ama'e: "Ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'e we rī" aja riki. Aja riki ihē apanduha. ²² Je'ēha ke Tupā muwyr, ame'ē rehe ihē rury katu. Ihē py'a rupi ihē rury katu. ²³ Pe, ihē apandu: "Je'ēha ke Tupā muwyr. Ame'ē riki katu ame'ē ke" aja akwa. Pe, amō je'ēha rehe ihē ahendu katu tipe, aja ihē akwa. Juja ym ame'ē. Huwajan aja saka ame'ē. Ame'ē riki ihē ke ma'e ihē aka'u te'eha ke muma'e, ame'ēja saka. (A'erehe ihē ama'ema'e.) Marā ka ym ihē aputu'uha ingi. ²⁴ Mā! Ihē rury ym te ame'ē ke ihē. Awa riki ihē ke mupoir ta ingi my? (Ihē ke mupoir rahā, ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'e ym ta.) Aja rahā, mupyraraha renda pe ihē aho ym ta. Awa riki mupoir katu ta ingi my?

²⁵ Pesarahā! Tupā riki. A'e pandu ta, a'erehe Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te riki ihē ke poir katu tā ingi. A'erehe Tupā pe apandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja apandu.

Aja rahā, kuja riki ihē axo. Ihē akwa katuha namō Tupā putar ame'ē ke ihē ama'e katu. Ihē py'a pe aputar ame'ē ke ihē ama'e rahā, ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'e. (Ihē rehe har ihē apandu. Aja rahā, upa ngā pe amujekwa. Ihē aja upa katu te ngā tī. Ipy'a pe putar ame'ē ke ma'e rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tī.)

¹ Jesu Kirisutu kotyhar aja amō ixo rahā: “Katu ym nde. Mupyraraha renda pe eho” aja Tupā pandu ym te ta. ² Jesu Kirisutu kotyhar aja ihē axo. A'erehe Tupā'āma'e pyrātāha riki ihē py'a rehe ihī katu. A'erehe ihē axo katu te, aja ihē axo. Aja rahā, ma'e ihē akā'u te'eha ke ihē ama'e tar katu, ame'ē ke a'e riki muputu'u katu. Pe, mupyraraha renda pe aho, ame'ē rape ngi ihē ke a'e muhem tī, ame'ēja saka. ³ “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja Moise je'ēha rehe hendu katu ame'ē ta aja ym riki. Marā ka ym mukatuha. Awa pitu te'e. Hendu ym ehe. Moise je'ēha rehe hendu ym. “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja Moise je'ēha rehe hendu katu ame'ē ta aja ym riki. Tupā anī. Ame'ē ke a'e pandu katu. Kuja: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja. A'e pandu tī: “Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē riki katu ym” aja. A'erehe Ta'yr ke a'e muwyr. A'e uwyr rahā, awa te'e a'e uwyr tī. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e. Ame'ē awa te'e a'e tī. Pe, ma'e ka'u te'eha ke Ta'yr ma'e ym te riki. Awa ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy uwyr. Aja ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tar katuha ke mukanim ingi. ⁴ Aja riki a'e. Aja rahā, ma'e katu ame'ē ke jande jama'ema'e ta me'ē te'e, aja Moise je'ēha mujekwa. Ame'ē ke jama'ema'e. Tupā'āma'e pyrātāha riki jande py'a rehe ihī, a'erehe jama'ema'e katu. Jande py'a rupi jama'ema'e tar katu my? Anī. Aja ym. Tupā'āma'e pyrātāha namō jama'ema'e katu. ⁵ Amō juehe putar, aja amō fa ixo ta katu. Ame'ē ta ipy'a pe ukwa ukwa ixo, ame'ē ke jō ma'ema'e katu. Tupā'ā mujekwa rahā, amō koty. A'e mujekwa, aja amō ixo tar katu. Ame'ē ta amō kotyhar ixo. Tupā'ā putar, aja ixo katu. ⁶ Ipy'a pe ma'e ukwa ukwa ixo, ame'ē ke jō amō ma'ema'e rahā, mupyraraha renda pe oho ta. Tupā namō ixo ym te ta. Tupā'ā mujekwa, ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, uhāha namō ixo ta. Pe, ipy'a ke Tupā muhury katu. ⁷ Ipy'a pe ma'e ukwa ukwa ixo ame'ē ke jō amō ma'ema'e rahā, Tupā ruwajan aja a'e ixo ta. Tupā pandu ame'ē ke rehe a'e hendu ym. Marā ka ym henduha a'e. ⁸ Ipy'a pe ma'e ukwa ukwa ixo, ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, Tupā ke marā ka ym muhuryha a'e.

⁹ Pehē anī. Pehē py'a pe ma'e pekwa pekwa pexo, ame'ē ke pema'e ym. Anī. Pehē py'a rehe Tupā'ā ihī katu. A'e mujekwa ame'ē ke pema'ema'e katu. Tupā'ā ke Kirisutu muwyr. A'e riki pehē py'a rehe ihī ym rahā, Kirisutu kotyhar aja ym pehē. ¹⁰ Pe, Kirisutu riki pehē py'a rehe ihī katu rahā, pehē ruhāha ke Tupā'ā me'ē ta kī. Tupā pandu: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja. A'erehe pehē ruhāha ke I'ā me'ē katu ta. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e riki. A'erehe pehē rete manō ta. Pehē'ā anī. Pehē ruhā te hū ta. ¹¹ Manōha ngi Jesu Kirisutu ke Tupā mukwera katu muhem. Aja rahā, pehē ke a'e mukwera katu ta muhem tī. Pehē pemanō ta ame'ē ta ke pehē. I'ā riki pehē py'a rehe ihī katu, a'erehe pehē ke Tupā mukwera katu ta muhem tī.

¹² Ihē mu ta! Pesarahā! Tupā'ā mujekwa ame'ē ke jama'ema'e ta me'ē te'e. Jande py'a pe ma'e jakwa jakwa jaxo, ame'ē ke mā peja jama'e ym jaxo. ¹³ Pehē py'a pe pekwa pekwa pexo ame'ē ke pema'ema'e rahā, mupyraraha renda pe peho ta. Tupā namō pexo ym te ta. Pe, Tupā'āma'e pyrātāha namō ma'e peka'u te'eha pema'eha ke pemuputu'u rahā, pehē ruhā te hū, aja pexo ta.

¹⁴ Tupā'ā mujekwa, ame'ē ke ma'ema'e ame'ē ta riki Tupā ra'yr ta. ¹⁵ Pehē py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr. Aja rahā, Tupā ngi jande ke I'ā mukyje ym tī. (Aja rahā, Tupā ngi jakyje ym.) Kuja riki. Jande riki Tupā kotyhar ta ke jande aja I'ā mu'am. Pe, ima'e pyrātāha namō Tupā pe japandu: “Papa! Ihē pái keruhū!” aja riki. ¹⁶ Tupā kotyhar ta ke jande, aja jakwa katu. Aja Tupā'ā

mujekwa jande pe tī. “Jetehar te. Ta'yr ta ke pehē” aja mujekwa jande pe tī. ¹⁷ Ta'yr ta ke jande. Aja rahā, ma'e katu ame'ē ke Tupā mupyta ixoty, ame'ē ke jandema'e wan ta. Kirisutuma'e ke ixoty Tupā mupyta tī. Ame'ē ke Kirisutu namō japyhyk ta tī. Jandema'e wan ta tī. Yman Kirisutu ke ngā mupyrara. Aja jande ke ngā mupyrara tī. Aja jaxo rahā, Kirisutuma'e katuha ke inamō jandema'e wan ta tī.

Upa mukatu te ta

¹⁸ Kome'ē wyw keruhū pe jaxo rahā, jande japyrara jaxo. Yman rahā, ma'e katu te ame'ē ke jande pe Tupā mujekwa ta. Ame'ē riki jande japyraraha 'ar koty te we katuha. Marā kā ym jujaha. Katu te hū. Aja ihē akwa katu te. ¹⁹ Ixotyhar ta ke Tupā mujesak ta. Ame'ē rehe upa katu te a'e mujā ame'ē ta harō katu te hū. ²⁰ Upa Tupā mujā ame'ē ke rehe har a'e pandu: “Ma'e jaxer aja uwak ta oho” aja. Jeje uwak my? Anī. Tupā putar, a'erehe a'e pandu: “Ma'e jaxer aja uwak ta oho” aja. Pe, ma'e katu ta, aja harō ixo we rī. ²¹ Yman rahā, Tupā riki mukatu ta. Upa a'e mujā ame'ē ke mukatu ta. Aja rahā, jaxer aja uwak ym te ta tī. Aja rahā, Tupā kotyhar ta aja katu te hū ta tī. Ame'ē rehe harō katu ixo. ²² Pe, apo upa Tupā mujā ame'ē ke ahy aja ixo. A'erehe jambu hū aja ixo tī. Aja jakwa. Kūjā imembyr ahy rahā, imāi jambu aja saka Tupā mujā ame'ē ke. ²³ Tupā mujā ame'ē ke jambu aja ixo. Ame'ē jō ym. Jande aja tī. Jambu aja jaxo tī. Jande py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr. Aja rahā, kuja a'e mujekwa: “Ihē ra'yr ta ke pehē” aja. A'erehe inamō jaxo ta. Ame'ē rehe jaharō hū jaxo. Pe, jaharō jaxo rahā, japyrara jaxo, a'erehe jambu aja jaxo. ²⁴ Jaharō hū jaxo, a'erehe jaxo katu we rī. Uhyk ta ame'ē ke rehe jasad rahā: “Pehī” aja jakwa. A'erehe ame'ē rehe jaharō ym we ta jaxo. Ma'e ke rehe usak rahā: “Pehī” aja ukwa, a'erehe ame'ē rehe harō ym ta awa. ²⁵ Ma'e ke rehe jasad ym ame'ē ke rehe jaharō rahā, jande py'ahu te'e jaharō katu jaxo. A'erehe Tupā mukatua angaha ke rehe jande py'ahu te'e jaharō katu jaxo.

²⁶ Amō we tī. Jande pitu te'e jande. A'erehe jande py'a ke Tupā'ā mātā katu. Myja me'ē Tupā namō jande japandu pandu ta my? Tupā'ā riki japandu ame'ē ke Tupā pe raho katu, ame'ēja saka. Jambuha aja saka riki. Ame'ē jambuha ma'e ke my? Panduha nixói. Tupā'ā riki mujekwa Tupā pe. Jande rehe har Tupā namō I'ā riki pandu pandu katu. ²⁷ Ipy'a pe ma'e ke amō ukwa ukwa ixo, ame'ē ke Tupā ukwa katu. I'ā riki ukwa ukwa ixo, ame'ē ke a'e ukwa katu tī. Tupā namō ixotyhar ta rehe har I'ā pandu katu. Tupā putar ame'ē ke I'ā pandu pandu. A'erehe I'ā ukwa ukwa ixo, ame'ē ke Tupā ukwa katu a'e tī.

²⁸ Kuja jakwa katu. Ipy'a katu ehe ame'ē ta pe Tupā pandu: “Ihē koty pejur. Ihēma'e ta” aja. Pe, ame'ē ta rehe ma'e ke uhyk. Ma'e katu ame'ē ke uhyk my? Ma'e katu ym ame'ē ke uhyk my? Aja rahā: “Myja me'ē ame'ē ke katu aja ihē amuruwak ta my?” aja Tupā ma'ema'e ixo. Aja ipy'a katu ehe ame'ē ta pe a'e ma'ema'e ixo.

²⁹ Kome'ē wyw keruhū nixói rahā, awa riki ima'e wan ta my, ame'ē ke Tupā ukwa katu riki. “Ame'ē ta riki ihē ra'yr ta kŷ tī” aja a'e pandu. Ame'ē ta riki Ta'yr mu ta aja ta kŷ. Pe, ame'ē ta ngi har Ta'yr te riki je'ēha te reko. ³⁰ “Peme'ē riki ihēma'e ta kŷ” aja Tupā pandu. Amō we tī. Ame'ē ta pe a'e pandu tī: “Amō ta ngi har pehē ke ihē ajo'ok” aja. Amō we tī. Ame'ē ta pe: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'ēha pema'ēha nixói te pehē pe” aja a'e pandu tī. Amō we tī. Ame'ē ta pe ima'e katuha ke a'e mujesak ta tī.

Jande rehe Tupā ipy'a katu te hū

³¹ Upa ma'e katu ame'ē ke Tupā ma'ema'e katu. A'erehe myja me'ē japandu ta my? Kuja riki. Tupā riki jande kotyhar aja ixo. A'erehe jande ke muputu'u

ame'ë ta nixói. (A'erehe muputu'u ym te ta awa jande ke.) Jande kotyhar aja Tupã ixo. ³² A'erehe: "Ihë ra'yr ke ihë amondo ym ta. A'e manō ym ta" aja Tupã pandu ym. Anī. Ta'yr ke a'e muwyr. A'e pandu: "Upa ngā ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe ihë ra'yr muhepy ta. A'erehe a'e manō ta" aja pandu. Ta'yr ke muwyr. Aja rahā, upa ma'e katu ame'ë ke jande pe Tupã te'e me'ë katu ta tī. Kyty'ÿ ym a'e ma'e ke. ³³ Ixotyhar ta riki Tupã jo'ok ame'ë ta ke. Ame'ë ta pe: "Mā! Katu ym pehë" aja pandu ym te ta awa. Tupã riki pandu: "Pehë katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehë pe" aja. ³⁴ Awa riki kuja pandu ta my? "Mā! Ma'e peka'u te'eha ke pema'e. Mupyraraha renda pe peho ta me'ë te'e" aja. Anī. Aja pandu ym te ta awa. Aja Kirisutu pandu ym te ta. A'e riki manō. Arahā upa jandema'e jaka'u te'eha jama'eha ke rehe muhepy. A'erehe: "Katu ym pehë" aja pandu ym te ta awa. Amō we tī. Manōha ngi a'e ke Tupã mukwera katu muhem. Pe, Tupã rake a'e ihī. (Aja rahā, katu te me'ë ke a'e, aja mujekwa katu.) Jande rehe har inamō Kirisutu pandu pandu ixo.

³⁵ Jande rehe Kirisutu ipy'a katu. Ame'ë ke amō riki mukanim ta my? Anī. Mukanim ym te ta awa 'y. Ma'e katu ym ame'ë ke jande rehe uhyk nahā my? Jande ngi Kirisutu ipy'a katuha ke mukanim ym te ta awa tī. Japyrara jande jaxo nahā my? Anī. Jande ngi Kirisutu ipy'a katuha ke mukanim ym te ta awa tī. Jande ke amō ta mahy nahā my? Anī. Jande ngi Kirisutu ipy'a katuha ke mukanim ym te ta awa tī. Myahy te aja jaxo nahā my? Anī. Jande ngi Kirisutu ipy'a katuha ke mukanim ym te ta awa tī. Jandema'e ym te nahā my? Anī. Jande ngi Kirisutu ipy'a katuha ke mukanim ym te ta awa tī. "Pehë ke jajukwa ta" aja amō ta pandu nahā my? Anī. Jande ngi Kirisutu ipy'a katuha ke mukanim ym te ta awa tī. Jande ke amō ta jukwa ta nahā my? Anī. Jande ngi Kirisutu ipy'a katuha ke mukanim ym te ta awa tī. Upa aja rahā, jande rehe Kirisutu ipy'a katuha ke amō mukanim ym te ta. ³⁶ Jande japyrara rehe har Tupã je'ëha rehe panduha ihī: "Tupã! Nde kotyhar ta ke jande. A'erehe wera rahā jande ke amō ta jukwa tar katu.

Arapuهران ke amō jukwa raho. Aja saka jande ke amō ta jukwa tar katu tī" aja panduha ihī.

³⁷ Jete har te ke! Upa aja pyraraha riki jande rehe uhyk nahā my? Marā ka ym jande ke 'y. Jande rehe Kirisutu ipy'a katu, a'erehe Tupã rehe jō jande py'a jamapyk katu. ³⁸ Jande rehe Tupã ipy'a katu. Ame'ë ke mukanim ym te ta awa, aja ihë akwa katu. Jandē jaxo rahā, jande rehe a'e ipy'a katu. Jande jamanō rahā, aja tī. Jande rehe ipy'a katu tī. Ame'ë ke Tupã je'ëha rahoha ta mukanim ym te ta. Amō ywa pe har ta aja tī. Mukanim ym te ta tī. Satana kotyhar ta aja tī. Mukanim ym te ta tī. Apo jande rehe a'e ipy'a katu. Yman rahā, aja ta tī. Ipy'a katu ta tī. ³⁹ Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te kotyhar ta ke jande, a'erehe jande rehe Tupã ipy'a katu. Ame'ë ipy'a katuha mukanim ame'ë ke nixói te. Upa ma'e ke Tupã mujā. Ame'ë ngi har ipy'a katuha mukanim ame'ë ke nixói te tī. Ywa pe ihī, ame'ë ke aja tī. Ame'ë ipy'a katuha mukanim ame'ë ke nixói te tī. Kome'ë ywy keruhū pe ihī ame'ë ke aja tī. Ipy'a katuha ke mukanim ame'ë ke nixói te tī.

9

Jundéu awa ta rehe har Páu pandu

¹⁻² "Ihë anam ta rehe ihë pyai te hū. Jundéu awa ta ke ame'ë ta. (Upa katu te ame'ë ta Kirisutu rehe jurujar ym. A'erehe Tupã muhā ym.) A'erehe ihë apyai te hū. Ihë apyaiha putu'u ym riki" aja ihë apandu. Ihë Páu. Aja jete har te ke ihë apandu. Kirisutu kotyhar ke ihë, a'erehe te'e apandu ym ihë. Ihë

py'a rehe Tupã'ã ihĩ katu, a'erehe te'e apandu ym, aja ihẽ akwa katu. ³ Upa katu te jundéu awa ta ke Tupã muhã katu, ame'ẽ ke aputar. Upa katu te muhã ym. A'erehe kuja ihẽ pe Tupã pandu ta tipe: "Nde riki ihẽ amai ta ame'ẽ ke nde. Kirisutu kotyhar aja ym nde erexo apo 'y' aja. Pe, upa katu te jundéu awa ta ke Tupã muhã katu ta tipe rahã, ame'ẽ panduha ihẽ pe katu ta tipe. ⁴ Ihẽ anam ta riki jundéu awa rainõ ta. Yman ame'ẽ ta pe Tupã pandu: "Ihẽ ra'yr ta ke pehẽ" aja. Pe, ima'e pyrãtãha ke a'eta pe Tupã mujesak. A'eta pe pandu ti: "Ihẽ rehe pehendu katu rahã, pehẽ rehe ihẽ asak katu ta" aja. Pe, Moise pe je'eha ke a'e muwyr. Myja me'ẽ Tupã rehe ipy'a ke moĩ moĩ katu my? Ame'ẽ ke a'eta pe Tupã mujekwa katu. "Katu ame'ẽ ke pehẽ pe ihẽ ama'ema'e ta kũ" aja Tupã pandu katu ti. ⁵ Ymanihar pehẽ ramũ riki Amarã. Isak aja ti. Jako aja ti. Ame'ẽ ta rainõ ta ke jundéu awa ta. Pe, Kirisutu uwyr rahã, jundéu awa aja imãi pusu ngi a'e u'ar ti. Pesarahã! Tupã riki upa katu tema'e kapitã keruhũ a'e. Mã peja jande japandu: "Ne jõ riki katu te me'ẽ ke" aja. Mã peja aja te'eha japandu. A'e tũ. Amen.

⁶ Upa katu te jundéu awa ta pe Tupã pandu my: "Ihẽ kotyhar ta ke pehẽ" aja my? Anĩ. Upa katu te ixotyhar ta aja ym. A'erehe: "Tupã pandu ame'ẽ ke uhyk ym" aja ihẽ apandu ym. ⁷ Amõ we ti. Upa katu te Amarã rainõ ta riki Tupã kotyhar ta aja ym ixo. Kuja jõ riki. Amarã pe Tupã pandu: "Isak rainõ ta jõ riki ne rainõ te ta ke. Ame'ẽ ta jõ riki nema'e te ta" aja ipe. ⁸ Ame'ẽ riki kuja riki. Amarã amõ kũjã ke pyhyk. (Anga ke.) A'erehe Amarã ra'yr u'ar, (Isamae ke.) Ame'ẽ rainõ ta Tupã kotyhar ta ym. Amõ koty riki Tupã kotyhar ke. Kuja. Tupã manga katu, aja Amarã ra'yr u'ar. (Isak ke a'e.) A'e riki Tupã kotyhar ke. Hainõ ta riki Tupã kotyhar ta ke ti. ⁹ Tupã manga katu ame'ẽ panduha riki kuja: "Angaha uhyk katu rahã, ihẽma'e pyrãtãha ke nde pe ihẽ amuwyr ta. Sar, nde rakehar pe nde ra'yr ta apo kũ. Imembyr sawa'e ke u'ar ta" aja manga katu ipe.

¹⁰ Amõ we ti. Upa katu te Tupã kotyhar aja ym. Pesarahã! Hembe membyr mokõi riki. Ipái peteĩ. Hembe sawa'e Isak a'e. Jande ramũ ke a'e. ¹¹⁻¹² Hembe pe Tupã pandu: "Haikwer rupi u'ar ame'ẽ rehe u'ar py ame'ẽ hendu katu ta" aja. Ame'ẽ ta u'ar ym rahã we, aja Tupã pandu. Sawa'e ra'yr ta ma'e katu ame'ẽ ke ma'ema'e ym we rĩ. Katu ym ame'ẽ ke ma'ema'e ym we ti. Ma'ema'e ym rahã we, aja Tupã pandu. Aja rahã, Tupã putar, a'erehe jõ peteĩ sawa'e pe a'e pandu: "Ihẽ kotyhar wan ta nde" aja peteĩ pe pandu. (Ame'ẽ ke Jako pe pandu.) Amõ pe anĩ. (Esau pe anĩ.) A'eta ma'e ke ma'ema'e, a'erehe aja ym. Tupã putar, a'erehe jõ. ¹³ Kuja Tupã je'eha rehe panduha ihĩ: "Jako rehe ihẽ apy'a katu. Esau rehe anĩ. A'e ke ihẽ aputar ym" aja Tupã pandu.

(Esau u'ar py. Haikwer koty Jako u'ar. A'erehe upa katu te Amarã rainõ ta riki Tupã kotyhar ta ke aja ym.)

¹⁴ Aja rahã, myja me'ẽ japandu ta my? "Tupã katu ym" aja japandu ta my? Anĩ. Aja ym ta jande. ¹⁵ Pesarahã! Moise pe Tupã pandu: "Apyrara ihẽ asak tar katu ame'ẽ ta rehe apyrara ihẽ asak ta. Ihẽ apy'a katu tar katu ame'ẽ ta rehe ihẽ apy'a katu ta" aja riki.

¹⁶ Aja rahã, Tupã ma'ema'eha riki sawa'e putar, a'erehe amõ rehe Tupã pyrara usak my? Anĩ. Aja ym. Ma'e ke sawa'e ma'ema'e, a'erehe Tupã pyrara usak ehe my? Anĩ. Aja ym ti. Tupã jõ putar, a'erehe amõ rehe pyrara aja a'e usak katu. ¹⁷⁻¹⁸ Amõ rehe anĩ. Amõ ke muhendu ym aja a'e riki putar rahã, aja a'e ma'ema'e. Parao aja saka. (Eji ywy pe har tama'e kapitã keruhũ a'e.) Parao pe Tupã pandu, ame'ẽ riki Tupã je'eha rehe panduha ihĩ. Kuja Tupã pandu:

“Nde ke eji wyy pe har tama'e kapitā keruhū aja ihē amu'am. Pe, nde ke ihē rehe amuhendu ym, aja ihē ama'e ta. (Aja rahā, ihē rehe nde erehendu ym ta.) Aja rahā, amō ta ihēma'e pyrātāha ke ukwa katu ta tī. A'erehe nde kapitā keruhū aja ihē amu'am. Aja rahā, amō amō hekoha pe har ta aja ukwa katu ta tī. Ihē riki pyrātā te hū, aja ukwa ta” aja riki panduha ihī.

Aja rahā, Tupā putar ame'ē ke rehe pyrara a'e usak. Tupā rehe hendu tar ym, ame'ē ta pe: “Mā peja ixo” aja Tupā. (A'erehe Tupā jō putar ame'ē ke a'e ma'ema'e katu, aja mujekwa katu.)

Ngā rehe pyrara Tupā usak.

Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta rehe Tupā parahy.

¹⁹ Aja rahā, pehē ngi har amō pandu ta ihē pe my: “Katu ym aja. Tupā putar, a'erehe ngā rehe a'e pyrara usak. Aja rahā: 'Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e' aja Tupā pandu ym ta me'ē te'e. Tupā putariha ke mukanim ym te ta awa.” Aja ihē pe amō pandu my? ²⁰ Mā! Sa'e! Aja Tupā pe je'ēha emujywym ym exo. Pesarahā! Tujuk pander ke amō mujā rahā, mujāha pe pander pandu: “Ma'erehe ihē ke nde eremujā my?” aja pander pandu ym. ²¹ Pesarahā! Pander ke amō mujā rahā, a'e putar aja ame'ē pander ke tujuk ke te'e mujā. Tujuk jo'ok. Pe, ame'ē ke te'e mokōi pander a'e mujā. Peteī pander pe wera rahā pame katu te ma'e ke mupupur. Amō pander anī. Ma'e huryha mujā rahā jō, ame'ē pe ma'e ke mupupur. Katu te ame'ē ke ame'ē pander, a'erehe huryha rehe jō ma'e ke mupupur.

²² Ame'ē pander mujāha aja Tupā tī. A'e ma'ema'eha riki mujāha aja tī. A'e putar, aja a'e ma'ema'e. Amō ke pander aja saka tī. Amō ta pe a'e parahyha ke a'e mujesak tar katu. Mupyrara tate ame'ē ta ke a'eta. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe ame'ē ta rehe parahy a'e. Ame'ē ta pe pyrātāha ke mujesak tar katu tī. Pahar parahy. Anī. Aja ym. I'i harō. Aja rahā, ipy'a ke muruwak ta my? A'erehe i'i a'e harō. ²³ Amō ta pe a'e katu te ha ke a'e mujesak tar katu tī. A'erehe i'i a'e harō tī. Pe, jande pe ima'e pyrātā te ha ke a'e mujesak tī. A'e pyrara usak ame'ē ta ke jande. Yman jande pe ima'e pyrātā te ha ke a'e mujekwa ta, aja a'e ukwa. Pe, mujekwa tī. ²⁴ Pe, jande riki a'e putar ame'ē ta ke jande. A'e pandu: “Ihē kotyhar ta ke pehē” aja jande pe. Ame'ē ta ngi har jundéu awa ta ke. Amō riki jundéu awa aja ym ame'ē ta ke tī. ²⁵ Yman Tupā je'ēha rehe Oséi mupinim. Kuja Tupā pandu ame'ē ke a'e mupinim. Tupā pandu:

“Ihē kotyhar aja ym ame'ē ta pe ihē apandu ta: 'Ihē kotyhar ta ke pehē apo 'y' aja.

Amō ta riki ihē apy'a ym ame'ē ta ke. Ame'ē ta pe ihē apandu ta: 'Ihē apy'a katu ame'ē ta ke pehē apo 'y' aja.

²⁶ Amō renda pe amō ixo rahā, ihē apandu: 'Ihē kotyhar ta ke aja ym pehē' aja.

Ame'ē renda ke pe ihē apandu ta: 'Ihē riki ihē ruhā te hū ame'ē ke ihē. Ihē ra'yr ta ke pehē apo 'y'” aja Oséi mupinim. (Aja rahā, Tupā putar ame'ē ta ke a'e jo'ok, aja mujekwa.)

²⁷ Yman jundéu awa ta rehe har Isai mupinim tī:

—Y ramūi rymy'y rehe wyy ku'i heta te hū. Aja jundéu awa ta heta te hū tipe tī. Ame'ē ta ngi har heta ym ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta. ²⁸ Kome'ē wyy keruhū pe har ta ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē angaha ke rehe i'i a'e harō ym ta. Pahar mupyrara ta — aja Isai mupinim. (A'erehe heta ym jundéu awa ta ke Tupā muhā katu ta aja mujekwa.)

²⁹ Yman amō we Isai mupinim tī:

“Tupā riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Heta ym jundéu awa ta ke a'e mupyta ym rahā, jundéu awa ta nixói te ta tipe.

Sondo ok ta pe har ta aja jundéu awa ta nixói te ta tipe. Ngomo ok ta pe har ta aja nixói te ta tipe tī” aja Isai mupinim. (A'erehe heta ym jundéu awa ta ke Tupā muhā katu ta, aja mujekwa katu.)

Myrandu katu riki jundéu awa ta pe katu tī

³⁰ Upa aja rahā, kuja japandu katu. “Myja me'ē Tupā pe katu te aja jande jaxo my” aja jundéu awa aja ym ame'ē ta putar ym. Kekar aja ym ixo. Anī. Jesu Kirisutu rehe a'eta jurujar katu, a'erehe ame'ē ta pe Tupā pandu: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja riki. ³¹ Jundéu awa ta anī. Ma'e je'ēha rehe a'eta kekara. Ame'ē pe: “Myja me'ē Tupā pe a'eta katu te my” aja a'eta putar tipe. Kekar tipe tī. ³² Ma'erehe mahem ym my? Jesu Kirisutu rehe jurujar ym, a'erehe mahem ym. A'eta ma'ema'eha jō riki katu, aja a'eta ukwaha naī. A'erehe Jesu Kirisutu rehe a'eta jurujar tar ym. Kirisutu riki ita aja saka. Ame'ē rehe ipy tukwa. Tukwa rahā, u'ar u'ar. Ukwaha ym, a'erehe u'ar u'ar, ame'ēja saka. ³³ Ame'ē rehe har Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Tupā pandu:

“Pesarahā! Siā ok ta pe ita ke ihē amōi ta.

Ame'ē rehe ipy ke ngā tukwa tukwa ta. Pe, u'ar u'ar ta.

Pe, amō jurujar katu ehe rahā, pandu ta jupe: ‘Mā! Katu hū’ aja ta” aja Tupā pandu.

Aja panduha ihī. (Kirisutu riki ame'ē ita aja saka. Heta jundéu awa ta jurujar tar ym ehe. U'ar u'ar ame'ēja saka. Aja rahā, mai, ame'ēja saka ixo. “Siā” aja pandu rahā: “Jerusarē ok ta ke” aja mujekwa.)

10

¹ Ihē mu ta! Kuja ihē aputar katu. Ihē Páu. Upa katu te jundéu awa ta ke Tupā muhā katu, aja ihē aputar katu. Ame'ē rehe har Tupā namō ihē apandu pandu riki. Jundéu awa ta riki ihē anam ta. ² Tupā rehe a'eta ipy'a ke moī moī katu tipe, aja ihē apandu katu pehē pe. Anī. Ukwaha ha rupi ym Tupā rehe ipy'a ke moī moī. ³ Myja me'ē Tupā pandu my: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja. Ame'ē ke jundéu awa ta ukwaha ym. A'erehe myja me'ē Tupā namō katu te my, ame'ē ke ima'e ukwaha namō kekara kekara tipe. A'erehe a'eta pandu ym: “Tupā pandu ame'ē ke rehe jajurujar katu ta” aja. Anī. Ima'e ukwaha namō kekara tipe. ⁴ Kirisutu uwyr. A'erehe amō jurujar katu ehe rahā, upa katu te Moise je'ēha rehe hendu katu, ame'ēja saka. A'erehe Moise je'ēha ke Kirisutu mumba, ame'ēja saka riki. Aja rahā, Kirisutu rehe amō jurujar katu rahā, Tupā pandu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde ereka'eha nixói te nde pe” aja riki.

Tupā muhā katu ame'ē ta ke

⁵ Moise je'ēha rehe hendu katu ame'ē ta myja me'ē Tupā koty katu te aja ixo ta my. Ame'ē rehe har Moise mupinim. Kuja. “Je'ēha mujekwa aja amō ma'ema'e rahā, a'e ixo katu ta. Hury katu ta” aja riki. (Ame'ē Moise je'ēha rehe hendu katuha hātā ma'eha. Kirisutu rehe jurujar katuha, anī. Hātā ym ma'eha.) ⁶ Kirisutu rehe amō jurujar katu rahā, Tupā pandu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde ereka'eha nixói te nde pe” aja. Ame'ē panduha riki Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Kuja:

“Pepandu ym pehē jupe: ‘Awa riki ywa pe oho ta my?’ aja.” (Aja rahā, awa riki Kirisutu pe pandu ta oho my: “Kome'ē ywy keruhū pe ewyjj ejur” aja pandu riki.)

Upa a'e uwyr, a'erehe aja pandu ym ta me'ē te'e ipe. ⁷ Amō we tī.

“Pehē pepandu ym pehē jupe tī: ‘Awa riki itakwar keruhū pe ixē ta oho my?’ aja.” (Aja rahā, awa riki Kirisutu ke mukwera katu ta muhem my, aja pandu riki.)

Tupā upa mukwera katu muhem riki, a'erehe aja pandu ym te ta me'ē te'e.

⁸ Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī. “Myrandu ke Tupā mujekwa, ame'ē riki pehī. Nde erepandu riki. Nde erekwa riki” aja panduha ihī. Ame'ē myrandu kuja. Tupā rehe nde erejurujar katu ta me'ē te'e. Ame'ē ke japandu pandu.

⁹ Amō ta ruwa koty nde erepandu: “Jesu riki ihēma'e sawa'e te. Manōha ngi Jesu ke Tupā mukwera katu muhem, ame'ē rehe ihē ajurujar katu.” Aja nde erepandu rahā, nde ke Tupā muhā katu ta. ¹⁰ Jesu rehe jande jajurujar katu rahā, Tupā pandu: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja. Pe, ame'ē jajurujar katuha ke amō ta ruwa koty japandu rahā, jande ke Tupā muhā katu. ¹¹ Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī.

“Amō jurujar katu ehe rahā, jupandu ym ta jupe: ‘Mā! Jaxer' aja ym ta’ aja panduha ihī. Katu ta.

¹² Tupā pe upa awa ta juja katu te riki. Jundéu awa ta. Jundéu awa aja ym ame'ē ta. Upa katu te juja katu te. Myja me'ē upa ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta my? Ame'ē riki juja katu te. Upa awa ta pe peteihar jō riki jandema'e sawa'e te ixo. Tupā ke a'e. Inamō pandu amē'ē ta pe katu ame'ē ke a'e te'e me'ē me'ē katu te hū. ¹³ Kuja riki Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Jandema'e sawa'e te pe amō pandu: ‘Ihē ke emuhā katu’ aja. Upa aja pandu ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta” aja panduha ihī.

¹⁴ Aja rahā, amō jurujar ym ehe rahā: “Ihē ke emuhā katu” aja marā ka ym a'e panduha. Pe, myrandu ke hendu ym rahā, marā ka ym jurujar katuha ehe. Pe, myrandu ke amō pandu ym oho rahā, marā ka ym henduha. ¹⁵ Pe, myrandu rahoha ke Tupā mondo ym rahā, marā ka ym myrandu ke panduha awa. Pesarahā! Myrandu rahoha ke Tupā mondo riki. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī: “Myrandu katu ke pandu ame'ē ta uwyw ixo. Mā! Katu te ame'ē uwyriha ke” aja panduha ihī. ¹⁶ Myrandu katu rehe upa katu te jurujar katu my? Anī. Upa katu te aja ym. Aja riki Isai mupinim tī. “Sawa'e! Ihē apandu ame'ē ke rehe jurujar ym awa” aja mupinim. ¹⁷ Aja rahā, kuja riki. Kirisutu rehe har amō pandu pandu, ame'ē riki myrandu ke. Pe, myrandu rehe amō hendu rahā, Kirisutu rehe jurujar katu.

¹⁸ Myja me'ē jundéu awa ta my? Aja ihē apandu. Myrandu ke a'eta hendu ym my? Ame'ē jeteihar te my? Jeteihar ym. Hendu riki. Kuja myrandu rehe har Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“A'eta pandu, ame'ē panduha riki kome'ē ywy keruhū rupi amō pandu pandu oho. Ame'ē panduha ke upa kome'ē ywy keruhū pe har ta hendu” aja panduha ihī.

¹⁹ Pe, ihē apandu tī. Myrandu ke jundéu awa ta hendu rahā, ukwa ym my? Anī. Ukwa riki. Moise riki pandu py ame'ē ke a'e. Kuja. Jundéu awa aja ym ame'ē ta rehe har Tupā pandu:

“‘Awa ta ym ame'ē ta ke peme'ē ta’ aja jundéu awa ta ukwaha naī. Ame'ē ta rehe ihē riki katu asak ta. A'erehe jundéu awa ta jyty'ym ta ame'ē ta rehe.

‘Ka'u te'e ame'ē ta ke peme'ē ta’ aja jundéu awa ta ukwaha naī. (Ame'ē ta pe ihē apandu ta: ‘Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe’ aja.) A'erehe ame'ē ta rehe jundéu awa ta parahy ta” aja Tupā pandu. Aja Moise mupinim.

(“Peme'ē ta” aja pandu rahā: “Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta” aja mujekwa katu.) ²⁰ Isai aja tī. Kyje ym ha namō Tupā pandu ame'ē ke a'e mupinim. Kuja Tupā pandu:

“Ihē rehe kekar ym ame’ē ta riki ihē ke mahem.

‘Myp ihī my?’ aja pandu ame’ē ta pe ihē juehe har amujekwa” aja Tupā pandu. Aja Isai mupinim. (Aja rahā, jundéu awa aja ym ame’ē ta jurujar katu ehe, aja mujekwa.)

²¹ Amō we jundéu awa ta rehe har Isai mupinim. Kuja. Tupā pandu:

“Wera rahā pame katu te ihē apandu: ‘Ihē koty pejywy’r’ aja jundéu awa ta pe.

Anī riki. Hendu ym ame’ē ta ke a’eta. ‘Tupā ke japutar ym’ aja pandu ame’ē ta ke a’eta” aja Tupā pandu. Aja Isai mupinim.

11

Jundéu awa ta rehe Tupā pyrara usak

¹ “Jundéu awa ta ke ihē aputar ym” aja Tupā pandu my? Anī. Aja ym. Aja ihē akwa katu. Ihē ke a’e ombor ym. Ihē Páu. Jundéu awa ke ihē tī. A’erehe jundéu awa ta ke a’e ombor ym tī, aja akwa katu. Ihē jundéu awa ke tī. Amarā rainō ke ihē. Ymanihar te ihē ramūi riki Menjamī. Jundéu awa ke a’e tī.

² Jundéu awa ta ke Tupā ombor ym. Yman te jundéu awa ta nixói rī. Tupā pandu: “Ihē kotyhar wan ta” aja. Eri rehe har Tupā je’ēha rehe panduha ihī tī. Ame’ē ke pekwa riki. Jundéu awa ta ke Tupā ombor ym, aja Eri panduha mujekwa tī. Jundéu awa ta rehe har Eri je’ē je’ē hū Tupā pe.

³ —Sawa’e! Ne je’ēha pandu ame’ē ta ke jundéu awa ta jukwa jukwa hū. Nde rehe ipy’a ke ngā moī moī, ame’ē renda ke a’eta upa mujaxer. Ne je’ēha pandu ame’ē ta ngi har ihē jō riki axo. Pe, ihē ke a’eta jukwa tar katu tī — aja Eri.

⁴ Kuja Tupā pandu ipe:

—Anī. Ne jō ym. Amō heta ihē rehe ipy’a ke moī moī ame’ē ta ixo. Kuja, 7.000 hetaha ixo. Ame’ē ta Mbáu rehe ipy’a ke moī moī ym. (Mbáu riki tupāran ke) — aja riki Eri pe Tupā pandu.

⁵ Aja jundéu awa ta ke Tupā ombor ym, aja mujekwa. Aja apo tī. Heta ym ame’ē ta rehe Tupā pyrara usak. A’erehe ame’ē ta pe Tupā pandu. “Ihē kotyhar ta ke pehē” aja. (A’erehe upa ombor ym aja mujekwa katu.) ⁶ Ma’e katu ame’ē ke a’eta ma’ema’e, a’erehe ame’ē ta pe Tupā pandu my? “Ihē kotyhar ta ke pehē.” Anī. Aja ym. Ame’ē ta rehe a’e pyrara usak, a’erehe jō aja a’e pandu. Ma’e ke a’eta ma’ema’e, a’erehe: “Ihē kotyhar ta ke pehē” aja Tupā pandu my? Aja rahā, pyrara usakiha namō: “Ihē kotyhar ta ke pehē” aja Tupā pandu ym ta tipe. Anī. A’eta ma’e ke ma’ema’e, a’erehe: “Ihē kotyhar ta ke pehē” aja Tupā pandu ym te. (Pyrara usak, a’erehe: “Ihē kotyhar ta ke pehē” aja Tupā pandu katu.)

⁷ Myja me’ē Tupā koty katu ta awa my? Myja me’ē Tupā pandu my: “Pehē katu te. Ma’e peka’u te’eha pema’eha nixói te pehē pe” aja. Ame’ē ke jundéu awa ta kekar tipe. Heta ym ame’ē ta jō mahem riki. Ame’ē ta pe jō Tupā pandu: “Ihē kotyhar ta ke pehē.” Amō hetaha ta pe anī. Ipyakwar ym ame’ēja saka ixo. (A’erehe Tupā pandu, ame’ē ke rehe hendu ym.) ⁸ Tupā je’ēha rehe kuja panduha ihī: “Iākā ke Tupā mujanam rāi. A’erehe a’eta ukwa ym ma’e ke. Yman aja ixo. Apo aja ixo tī. Jundéu awa ta ukwa ym tī” aja panduha ihī.

⁹ Aja Ndawi mupinim tī. Kuja:

“Awa mi’u matyriha rehe hury katu ixo, aja ukwaha naī. Mā peja ame’ē ta ke Tupā pyhyk. Pe, ame’ē ta ke mupyrara tī.

¹⁰ Mā peja a’eta reha ke emuwe. Aja rahā, usak ym ta ma’e ke, aja ixo ta. Ukwa ym ta ma’e ke.

Pe, mā peja ma’e puhýiha ke emoī xupe pe, ame’ēja saka. Aja rahā, pyrara aja ixo ta. Aja te’eha ixo ta” aja Ndawi mupinim jundéu awa ta rehe har.

¹¹ Kirisutu rehe jundéu awa ta jurujar ym. A'erehe ame'ë ta ke Tupã ombor my? Aja te'eha ombor my? Anĩ. Aja ym ixo, aja ihë apandu. Jurujar ym jundéu awa ta. Ame'ë riki a'etama'e ma'e ka'u te'eha ma'eha ke. A'erehe jundéu awa aja ym ame'ë ta pe Kirisutu rehe har amõ ta pandu pandu. A'erehe ame'ë ta jurujar katu ehe. Jundéu awa aja ym ame'ë ta jurujar katu ehe. A'erehe ame'ë ta ke Tupã muhã katu. Aja jundéu awa ta ke Tupã mujyty'ym. (Aja rahã, jundéu awa aja ym ame'ë ta rehe jundéu awa ta jyty'ym.) ¹² Jurujar ym jundéu awa ta. Ame'ë riki a'etama'e ma'e ka'u te'eha ma'eha ke. A'erehe upa kome'ë ywy keruhũ pe har ta pe katu ame'ë ke Tupã te'e me'ë katu. Jundéu awa ta hendu ym ehe, a'erehe jundéu awa aja ym ame'ë ta pe ma'e katu ame'ë ke Tupã te'e me'ë katu riki tí. Apo aja rahã, Kirisutu rehe jundéu awa ta jurujar katu rahã, i'ar koty te we ma'e katu ame'ë ke Tupã te'e me'ë ta. Jundéu awa aja ym ame'ë ta pe Tupã te'e me'ë ta.

Jundéu awa aja ym ame'ë ta ke Tupã muhã katu ta

¹³ Jundéu awa aja ym me'ë ta! Pehë pe ihë apandu apo. Pehë koty ihë ke Kirisutu mondo. Myrandu katu ke ihë apandu pandu, a'erehe ihë ke mondo. A'erehe ihë rury katu ihë. ¹⁴ Pehë koty ihë apandu pandu oho, a'erehe pehë rehe jundéu awa ta jyty'ym my? Aja ihë ama'ema'e tar katu. Pehë rehe jyty'ym aja a'eta ixo rahã, Kirisutu rehe a'eta jurujar katu ta my tí. Aja rahã, ame'ë ta ke Tupã muhã katu ta tí. ¹⁵ Jundéu awa ta rehe har Tupã pandu: "Pehë ke ihë aputar ym" aja. A'erehe upa amõ awa ta ke ehe katu ame'ë ta aja Tupã muruwak. Jundéu awa aja ym ame'ë ta ke ehe katu ame'ë ta aja Tupã muruwak. Aja rahã, jundéu awa ta pe: "Pehë ke ihë aputar" aja Tupã pandu rahã, mã i'ar koty te we hũ jundéu awa aja ym ame'ë ta pe katu te hũ ta. Manõha ngi amõ kwera katu uhem, aja saka ta. Katu te hũ ta.

¹⁶ Mbeju ke jundéu awa ta pyhyk. Tupã rehe ipy'a ke moĩ moĩ rahã, ta'yr mi mbeju ke mopok. Pe, pandu: "Ko nema'e" aja Tupã pe. Aja rahã, ame'ë ta'yr mi riki Tupãma'e, ame'ëja saka. Aja rahã, wetep Tupãma'e tí. Aja saka riki jundéu awa ta tí. Amarã riki jundéu awa jepy ke a'e, ame'ëja saka. Ta'yr mi ame'ë ke, ame'ëja saka riki. Tupã kotyhar ke a'e. Aja rahã, hainõ ta riki Tupã kotyhar ta ke tí. (Wetep ame'ëja saka tí. "Ta'yr mi" aja pandu rahã, upa katu te jundéu awa ta ke Tupã ombor ym, aja mujekwa katu.)

Amarã riki myra rapo aja saka tí. Hainõ ta riki ame'ë myra rãkã aja saka. Hapo riki Tupã kotyhar rahã, upa myra rãkã aja tí. Tupã kotyhar ta tí. Aja rahã, upa jundéu awa ta riki Tupã kotyhar ta tí.

¹⁷ Pe, amõ ma'eywa'y riki hok rake i'ãi. Pe, hãkã upen riki. A'erehe ijar amõ'y rãkã ke mujar ehe. Te'e uhem, ame'ë ma'eywa'y ngi hãkã jo'ok. Ame'ë ke mujar ehe. Hãkã upen ame'ë riki jundéu awa ta aja saka. Ame'ë ta ke Tupã ombor. Pe, amõ rãkã ke mujar ehe. Ame'ë riki pehë aja saka. Jundéu awa aja ym ame'ë ta ke pehë. Mujar rahã, ixotyhar ta ke pehë aja Tupã muruwak. Aja rahã, jundéu awa ta aja pehë pe katu ame'ë ke Tupã te'e me'ë tí. ¹⁸ Hãkã upen, aja jundéu awa ta ke Tupã ombor. "Katu ym jundéu awa ta" aja mã peja ym pependu pehë. Hãkã aja jõ pehë. A'erehe kuja: "Jande jõ riki katu te" aja mã peja ym pependu. Pesarahã! Hãkã riki pyrãtãha ke hapo pe mondo ym. Anĩ. Hapo riki hãkã pe pyrãtãha ke mondo. Aja pehë tí. Myra rãkã aja jõ pehë. Jundéu awa ta riki hapo aja saka. (Aja rahã, jundéu awa ta riki jundéu awa aja ym ame'ë ta pe pyrãtãha mondo ixo, ame'ëja saka.)

¹⁹ Pe, kuja pependu ta my? "Sa'e! Hãkã te ke amõ mupen riki. Aja rahã, jundéu awa ta ke Tupã ombor riki. Pe, ame'ë ta renda ke pe jande ke moĩ, ame'ëja saka riki" aja. ²⁰⁻²¹ A'e tÿ. Kirisutu rehe jundéu awa ta jurujar ym,

a'erehe a'eta ke Tupā ombor. (Hākā mupen ame'ēja saka.) Kirisutu rehe pehē pejurujar katu, a'erehe jundéu awa ta renda ke pe pehē riki Tupā kotyhar ta ke. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke pehē. Pehē katu te pehē jupe, aja ym pexo. Pehē ke Tupā ombor ta my tī, ame'ē ngi pekyje pexo. Jundéu awa ta riki hākā te, ame'ēja saka riki. Kirisutu rehe jurujar ym, a'erehe a'eta ke Tupā ombor. Pehē aja tī. Pejuruariha ke pehijar rahā, pehē ke a'e ombor ta tī. A'erehe ame'ē ngi pekyje pexo. ²² Aja rahā, myja me'ē Tupā ipy'a katu ame'ē ke jakwa my? Myja me'ē a'e mupyrara ame'ē ke jakwa my tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke a'e mupyrara. Pehē rehe a'e ipy'a katu. Tapijar te'e we pejurujar katu ehe rahā, pehē rehe a'e ipy'a katu. Aja ym pexo rahā, pehē ke a'e ombor ta tī.

²³ Pe, ipy'a ke jundéu awa ta muruwak, pe, Kirisutu rehe jurujar katu rahā, ixotyhar ta ke aja Tupā muruwak ta kŷ tī. Hākā te ke i'y te rehe mujywy, ame'ēja saka. Aja Tupā ma'e katu. Pyrātā te hū a'e. ²⁴ Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke pehē. Ka'a pe har myra rākā aja saka pehē. Ame'ē rākā upen, ame'ē ke ma'eywa'y katu ame'ē rehe mujar. Hātā ame'ē ma'eha. Aja rahā, ixotyhar ta ke aja pehē ke Tupā muruwak. Jundéu awa ta riki ma'eywa'y katu aja saka. Ma'eywa'y katu rākā upen, pe, ame'ē ke ombor. Aja jundéu awa ta ke Tupā ombor. Apo henda te ke pe ame'ē rākā te ke mujar tī. Ame'ē hātā ym ma'eha. Aja rahā, jundéu awa ta ke ixotyhar ta aja Tupā muruwak ta tī. Ame'ē hātā ym ma'eha. Kirisutu rehe a'eta jurujar katu ta, a'erehe ixotyhar ta aja Tupā muruwak ta riki. Hātā ym ame'ē ma'eha.

Upa ngā rehe pyrara Tupā usak

²⁵ Ihē mu ta! Yman ma'e jetehar te ke ukwa ym awa. Ame'ē ke pekwa apo, aja ihē aputar. Ame'ē ke pekwa rahā: "Mā! Jande jakwa katu te jande" aja ym pekwa pekwa ta pexo. Kuja riki. Jundéu awa ta pandu: "Kirisutu rehe jande jajurujar tar ym" aja. Aja tapijar te'e we pandu ym ta. Heta hū jundéu awa aja ym ame'ē ta Tupā kotyhar ta aja a'e muruwak. Ame'ē hetaha a'ewan jō rahā, Kirisutu rehe jundéu awa ta jurujar katu ta tī. ²⁶ Myja me'ē jundéu awa ta ke Tupā muhā katu ta my? Ame'ē rehe har Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Kuja riki:

"Siā ok ta ngi muhāha uwyr ta. Jundéu awa ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Ame'ē ke muhāha harāi ta. A'eta rehe ipy'a ke a'e mujywy ta.

²⁷ Tupā pandu: 'Jundéu awa ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. A'eta rehe ihē py'a amujywy ta.

Aja rahā, ihē kotyhar ta aja a'eta ke ihē amuruwak ta. Aja yman ihē apandu ame'ē ke ihē ama'ema'e riki' aja Tupā pandu." Aja panduha ihī. ("Siā ok ta" aja pandu rahā: "Jundéu awa ta ke" aja mujekwa katu.)

²⁸ Myrandu katu rehe har jundéu awa ta pandu: "Jande japutar ym" aja. A'erehe Tupā ruwajan ta aja a'eta ixo. "Japutar ym" aja a'eta pandu, a'erehe jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ke amō ta pandu pandu oho. Yman jundéu awa ramūi ta pe Tupā pandu. "Ihē kotyhar ta ke pehē" aja a'e. A'erehe apo jundéu awa ta riki ehe katu me'ē ta aja ixo rī. ²⁹ Ipy'a pe Tupā ukwa ukwa, ame'ē ke amō koty muruwak ym. A'erehe a'e jo'ok ame'ē ta rehe har amō koty Tupā ukwa ukwa ym ixo. Ma'e katuha ke Tupā me'ē, ame'ē rehe har amō koty Tupā ukwa ukwa ym ixo tī. Mujywyriha pandu ym tī. A'erehe ehe katu ame'ē ta aja apo jundéu awa ta ixo rī.

³⁰ Jundéu awa aja ym ame'ē ta! Yman Tupā rehe pehendū ym. Apo pehē rehe Tupā pyrara usak katu 'y. Jundéu awa ta hendū ym ehe, a'erehe pehē rehe a'e pyrara usak katu apo 'y. ³¹ Aja pehē rehe pyrara Tupā usak. A'erehe jundéu awa ta hendū ym ehe. Aja rahā, apo a'eta rehe Tupā pyrara usak ta tī.

³² Upa awa ta hendu ym ehe. Jundéu awa ta aja. Jundéu awa aja ym ame'ë ta aja tĩ. Tupã pandu: “Mã peja hendu ym ame'ë ta aja te'e ixo” aja. Upa awa ta aja rahã, ame'ë ta rehe Tupã pyrara usak. Aja a'e mujekwa. Aja rahã, ixoty ipy'a ke muruwak ta my.

Tupã riki katu te ame'ë ke a'e

³³ Mã! Katu te ame'ë ke Tupã. Ukwa katu te a'e. Upa katu te ma'e ke a'e ukwa katu. Myja me'ë a'e ukwa ukwa ixo my? Ukwa ym awa. A'e ma'e rahã, ma'erehe aja a'e ma'e my? Ukwa ym awa tĩ. ³⁴ Aja Tupã je'ëha rehe panduha ihĩ:

“Jandema'e sawa'e te ukwa ukwa ixo, ame'ë ke amõ ukwa my? Anĩ. Ukwa ym awa.

‘Ihë riki Tupã ke amu'e' aja pandu ym te awa. Marã ka ym mu'eha.

³⁵ Awa riki ma'e ke me'ë ipe my? Pe, pandu ipe: ‘Apo ma'e ke ihë pe emujywywyr’ aja riki. Anĩ. Aja pandu ym te awa” aja panduha ihĩ.

³⁶ Upa katu te ma'e ke a'e mujã. Upa katu te ma'e ke ixo, ame'ë riki a'e je'ëha rupi ixo katu. Upa ma'e ke ixo, a'erehe japandu: “Ne jõ riki je'ëha te nde erereko” aja. Mã peja Tupã pe japandu: “Ne jõ riki katu te me'ë ke” aja. Mã peja aja te'e ta japandu. A'e tÿ. Amen.

12

Tupã putar ame'ë ke ma'ema'e ta me'ë te'e

¹ Ihë mu ta! Pesarahã! Pehë rehe Tupã pyrara usak, a'erehe ihë apandu pehë pe. Tupã pe pepandu: “Ihë jar aja nde exo katu” aja. “Jande jaxo rahã, nde pe te'e jande jajume'ë katu jande ke” aja pepandu ipe. Aja rahã, a'e putar ame'ë ke jõ pema'ema'e katu. Aja pehë py'a pemoi moĩ te ehe. A'e ke pemuhury katu tĩ. ² Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta ma'e ukwa ukwa ixo, aja pema'ema'e ym. Pehë py'a ke mupyahu, aja mã peja Tupã mujã. Aja rahã, a'e putar ame'ë ke pekwa katu ta. Ma'e katu ame'ë ke pekwa katu ta. Ma'e riki a'e ke muhury katu, ame'ë ke pekwa katu ta tĩ. A'e putar ame'ë ke upa katu te pema'ema'e, ame'ë ke pekwa katu ta tĩ.

³ Ihë Páu. Ihë rehe Tupã ipy'a katu, a'erehe ima'e je'ëha ke ihë apandu pandu. Aja ihë ke a'e mondo. A'erehe pehë pe ihë apandu katu: “Pehë katu te ame'ë ke pehë” aja ym pekwa pekwa pexo. Jetehar te pehë juehe har pekwa pekwa pexo. Myja me'ë pyrãtãha ke a'e muwyr, aja pema'ema'e. Pyrãtãha ke pehë pe Tupã muwyr, a'erehe pehë py'a pemapyk katu te ehe aja Tupãma'e parakyha ke pema'ema'e. Ta'yri mi muwyr rahã, aja pema'ema'e tĩ. Aja jetehar te pehë juehe har pekwa pekwa pexo. ⁴ Jande rete riki peteihar. Pe, heta ma'e ke ihĩ. Awa jywa ke. Awa py ke. Awa tymã ke. Aja heta. Aja pame katu te ame'ë namõ ma'e ke ma'ema'e katu. ⁵ Jande aja tĩ. Tupãma'e ke jande. Heta te hũ jande. (Hete rehe heta ma'e ihĩ,) aja jande reta tĩ. Kirisutu kotyhar ta ke jande, a'erehe peteihar aja jaxo. Hete riki peteihar aja ixo.

⁶ Jande pe pame katu te pyrãtãha ke Tupã muwyr. A'erehe a'e muwryria aja, ima'e parakyha ke jama'ema'e katu ta me'ë te'e. Tupã je'ëha ke japandu rahã, pyrãtãha ke a'e muwyr. Ame'ë namõ Tupã je'ëha japandu pandu ta me'ë te'e. ⁷ Amõ Jesu kotyhar ta namõ ma'e ke jama'ema'e katu rahã, pyrãtãha ke Tupã muwyr. Ame'ë namõ jama'ema'e katu ta me'ë te'e. Tupã je'ëha ke jamu'e rahã, pyrãtãha ke a'e muwyr. Ame'ë namõ jande jamu'e ta me'ë te'e. ⁸ Jesu kotyhar ta py'a ke jamãtã rahã, pyrãtãha ke a'e muwyr. Ame'ë namõ jamãtã ta me'ë te'e. Ima'e ym te ame'ë ta rehe kytÿ'y ym rahã, pyrãtãha ke a'e muwyr. Ame'ë namõ kytÿ'y ym ta me'ë te'e. Kapitã aja amõ ixo rahã, mã peja eparaky katu te. Amõ rehe pyrara usak rahã, mã peja hury katuha namõ pyrara esak ehe.

⁹ Jetehar rupi amō ta rehe amō ipy'a katu ta me'ē te'e. Te'eha rupi anī. Mā peja jaxer ai ma'ema'eha ke peputar ym. Katu ame'ē ke jō pema'ema'e tar katu pexo. ¹⁰ Imu ta ipy'a katu a'eta juehe. Pehē johu Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe imu ta aja pexo. A'erehe mā peja pehē pepy'a katu pehē juehe pexo. Mā peja amō ta riki katu ame'ē ta ke aja pahar pekwa pekwa pehē juehe pexo. ¹¹ Pejyty'ym aja ym pexo. Peparaky katu pexo. Pehē rury katuha rupi jandema'e sawa'e tema'e parakyha ke pema'ema'e. (Tupā je'ēha ke pepandu pandu, ame'ē riki pehēma'e parakyha.) ¹² Pehē ruhāha rehe peharō pexo, a'erehe pehē rury katu pexo. Pehē ke amō ta mupyrara rahā, pehē py'ahu te'e pehendu pexo. Upa ma'e ke uhyk, ame'ē rehe har Tupā namō pepandu pandu katu. ¹³ Amō amō Jesu kotyhar ta riki ima'e ym te. Ame'ē ta rehe pēkyty'ŷ ym. Jesu kotyhar ta rehe pesak ramō te, ame'ē ta ke pehē rok pe pemupyta katu.

¹⁴ Pehē ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mupyrara rahā, Tupā pe: "Katu ame'ē ke emuwyr ame'ē ta pe" aja pepandu. "Mā! Ame'ē ta ke emupyrara" aja Tupā pe pepandu ym. ¹⁵ Amō ta hury katu aja ixo rahā, a'eta namō pehē rury katu pexo tī. Amō ta pyai aja ixo rahā, a'eta namō pepyai pexo tī. ¹⁶ Amō ta namō pehē juehe katu pexo. "Katu te jande" aja ym pehē juehe har pekwa pekwa pexo. Amō ta pe ma'e ke pema'ema'e rahā, te'e paraky aja pexo. Ame'ē ke pema'ema'e katu. Pehē jō pekwa katu aja ym pekwa pekwa pexo. ¹⁷ Pehē pe ma'e jaxer ai ame'ē ke amō ma'e rahā, juja katu te pemujywyr ym ipe tī. Ma'e jaxer ai ame'ē ke pema'e ym ipe tī. "Katu ame'ē ke ko" aja amō ta ukwa, ame'ē ke pema'ema'e katu. ¹⁸ Pehērahā! Upa amō ta namō jumai ym ha aja pexo katu.

¹⁹ Ihē rehe katu me'ē ta! Pehē pe ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, juja katu te pemujywyr ym ipe. Anī. Kuja pekwa katu. Ame'ē ta ke Tupā jō riki mupyrara katu ta. "Anī ta ihē. Ame'ē ke Tupā riki mupyrara katu ta" aja pekwa pekwa pexo. Pesarahā! Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Tupā pandu:

"Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke ihē riki amupyrara ta. Ame'ē ta ma'ema'eha, aja ihē riki amujywyr ta a'eta pe' aja Tupā pandu." Aja panduha ihī. A'erehe pehē atu ma'e peka'u te'eha ke pemujywyr ym ngā pe.

²⁰ Amō we tī. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. "Ne ruwajan myahy rahā, ne mi'u ke eme'ē ipe tī.

Jyngwéi rahā, y ke eme'ē ipe tī.

Aja katu te ame'ē ke nde erema'e ipe. (Aja rahā, Tupā koty ipy'a ke ame'ē muruwak ta my)" aja panduha ihī.

²¹ "Jaho! Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e jaho!" aja amō pandu pehē pe rahā, kuja pepandu katu: "Anī. Aja ym ta jande" aja pepandu katu. Amō koty pema'e. Ma'e katu ame'ē ke pema'e. Aja rahā, ame'ē ma'e ka'u te'eha ma'eha ke pemukanim.

13

Kapitā ta rehe hendu katu ta me'ē te'e

¹ Kapitā ta rehe upa katu te hendu katu ta me'ē te'e. Tupā putar, a'erehe ame'ē ta riki kapitā ta aja ixo. Ame'ē ta ke Tupā riki mu'am, ame'ēja saka. A'erehe ame'ē ta rehe ngā hendu katu ta me'ē te'e. ² Kapitā je'ēha rehe amō hendu ym rahā, Tupā rehe hendu ym tī. Kapitā ke Tupā mu'am, a'erehe Tupā rehe hendu ym tī. A'erehe amō hendu ym ehe rahā, a'e ke kapitā mahy ta. Ame'ē ke juehe juma'eha ke. ³ Awa riki kapitā ngi kyje my? Pesarahā! Katu ame'ē ke ma'ema'e ame'ē ta kyje ym ingi. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē

ta jō kyje ingi. Kapitā ngi nde erekyje tar ym my? Aja rahā, katu ame'ē ke jō ema'ema'e. Aja rahā, nde pe a'e pandu ta: "Nde katu" aja. ⁴ Tupāma'e miasu aja kapitā ta. A'erehe se katu aja nde erexo aja a'eta putar. A'erehe parakyha ke a'eta ma'ema'e katu. Pe, ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e rahā, ekyje ingi. A'e riki je'ēha te reko, a'erehe nde ke a'e mahy ta. A'erehe ekyje ingi. Tupāma'e miasu ke kapitā ta. Pe, sehar ngā ke a'eta mahy ta, aja Tupā mu'am. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ke mahy ta. ⁵ A'erehe kapitā ta rehe nde erehendu katu ta me'ē te'e. Nde ke Tupā mupyrara ta, ame'ē ke jō ym. Amō we tī. Kuja nde erekwa tī. "Mā! Kapitā rehe ahendu katu ta me'ē te'e" aja nde py'a pe nde erekwa riki. A'erehe kapitā ta rehe nde erehendu katu ta me'ē te'e tī.

⁶ Tupā je'ēha rupi kapitā ta ma'ema'e. A'erehe ame'ē ta pe ta'yr mi tamatarer ke peme'ē ta me'ē te'e. Tupā me'ē, ame'ē parakyha ke kapitā ta ma'ema'e, a'erehe ta'yr mi tamatarer pehē peme'ē kapitā ta pe. "Impo" aja riki. Ame'ē namō parakyha ke kapitā ta ma'ema'e. ⁷ Ame'ē: "Impo" ke peme'ē katu kapitā ta pe. Pehē peme'ē ta me'ē te'e. Se pexo, a'erehe pehē ngi tamatarer ta'yr mi ame'ē ta matyr. Pexoha muhepyha, ame'ēja saka ame'ē. Ame'ē ke peme'ē katu. Ywy rehe pexo, a'erehe pehē ngi tamatarer ta'yr mi a'eta matyr. Ywy muhepyha, ame'ēja saka ame'ē. Ame'ē ke pehē peme'ē tī. A'eta je'ēha te reko, aja mā peja pekwa pekwa pexo. Ame'ē ta pe: "Pehē katu" aja mā peja pepandu. Pehendu katu ame'ē ta rehe tī.

Pehē pepy'a katu pehē juehe

⁸ Amō ta pe ma'e ke pemujywyr ta me'ē te'e. Tamatarer ke my? Pahar upa katu te pemujywyr katu. Kuja jō pemujywyrha upa ym. Pehē johu pepy'a katu pehē juehe pexo. Ame'ē pemujywyrha upa ym. (Tapijar te'e we pepy'a katu pehē juehe pexo.) Aja amō rehe amō ipy'a katu rahā, Moise je'ēha rehe hendu katu te, ame'ēja saka. ⁹ Kuja riki ame'ē panduha: "Amō kūjā rehe eka'u te'e ym.

Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tī.

Amō ke ejukwa ym.

Amōma'e ke emukanim ym.

Amōma'e ke rehe nde py'a emoī ym" aja panduha ihī.

Amō we panduha ihī tī. Upa katu te ame'ē ta je'ēha riki kuja peteihar aja saka.

Kuja:

"Nde erepy'a katu nde juehe, aja amō rehe epy'a katu tī" aja riki.

¹⁰ Amō rehe nde erepy'a katu rahā, ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e ym ta ipe. A'erehe amō rehe nde erepy'a katu rahā, upa katu te Moise je'ēha rehe nde erehendu katu.

¹¹ Aja johu pehē pepy'a katu pehē juehe pexo. Pehē pepak, aja pexo. Ame'ē angaha uhyk, ame'ēja saka. (Aja rahā, katu ame'ē ke pema'ema'e ta me'ē te'e.) Kirisutu rehe jande jajurujar katu py rahā, jande ke Tupā muhā katu. Arahā ame'ē muhāha angahā uhyk tate aja jakwa. Apo jajurujar katu py'ar koty te we tateha aja jakwa katu. A'erehe pehē pepak, aja pexo.

¹² Pytun upa tate. (Aja rahā, jande jaka'u te'eha jama'eha upa tate, ame'ēja saka.) Wera tate apo. (Aja rahā, jande ruhāha angaha uhyk tate.) Pytun rahā, ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Mā peja ame'ē ke ngi japutu'u. Tupā je'ēha mu'e, ame'ē jakwaha rupi ma'e jaka'u te'eha jama'eha ke jamuputu'u. Aja mā peja jaxo.

¹³ Jande jama'ema'eha ke amō ta usak, aja jaxo. A'erehe mā peja katu ame'ē ke jama'ema'e. Aja rahā kuja jaxo ym ta. Kawī ngi jaka'u ym ta. Amō kūjā rehe jaka'u te'e ym ta tī. Amō sawa'e rehe jaka'u te'e ym ta tī. Ma'e jama'eha rehe amō usak rahā, huxī riki. Ame'ē ke jama'e ym ta tī. Amō namō jajumai

ym ta tĩ. Amõ rehe jajyty'ym ym ta tĩ. ¹⁴ Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te ixo. Mã peja a'e aja jaxo tĩ. Katu te ame'ẽ ta ke aja jaxo tĩ. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu. Ame'ẽ ke pehẽ py'a pe pekwa pekwa pexo. Ame'ẽ ke ngi mã peja pemuputu'u katu.

14

Jesu kotyhar ta rehe har peje'ẽ je'ẽ ym pexo

¹ Pehẽ koty amõ ta ixo. Jesu kotyhar ta ke ame'ẽ ta. Jesu rehe jurujar katu wan ame'ẽ ta ke a'eta. "Mã! Jande aja pekwa ym. Amõ koty pekwa" aja peje'ẽ je'ẽ ym pexo. Anĩ. Pehẽ pejy'ar rahã: "Ko pejur katu" aja pepandu ngã pe. A'eta po ke pepyhyk katu a'eta ngi tĩ. ² Amõ ta jurujar katu ehe, Jesu rehe. A'erehe upa katu te ma'e ke u'u. Upa so'o rukwer ke u'u katu. Tupãran ruwa koty so'o rukwer ke amõ moĩ, ame'ẽ ke u'u katu tĩ. Amõ ta anĩ. Jurujar katu wan ehe, Jesu rehe. A'erehe so'o rukwer ke u'u ym te. Tupãran ruwa koty so'o rukwer ke amõ moĩ, ame'ẽ ke u'u tar ym. A'erehe upa katu te so'o rukwer ke u'u ym te. Ma'e ro jõ u'u katu. Ma'eywa ke jõ u'u tĩ. ³ Upa katu te so'o rukwer ke u'u ym ame'ẽ ta pe: "Mã! Katu ym aja. So'o rukwer ke pe'u" aja pandu ym tĩ. So'o rukwer ke u'u ym ame'ẽ ta aja pandu ym. So'o rukwer ke u'u ame'ẽ ta pe: "Ihẽ kotyhar ta ke pehẽ" aja Tupã pandu, a'erehe ame'ẽ ta rehe har mã peja peje'ẽ je'ẽ ym.

⁴ Amõma'e miasu rehe har: "Katu ym a'e" aja mã peja pepandu ym. Kome'ẽ ywy keruhũ ijar riki pandu ta: "Katu ame'ẽ ke a'e ma'ema'eha" aja. Anĩ rahã: "Katu ym a'e ma'ema'eha" aja. Jesu kotyhar ta anĩ. Kuja riki. Ame'ẽ ta pe jandema'e sawa'e tema'e pyrãtãha ke muwyr, a'erehe katu ame'ẽ ke ame'ẽ ta ma'ema'e ta. Jandema'e sawa'e te riki pandu ta: "Pehẽ katu" aja ixotyhar ta pe. (A'erehe pehẽ pepandu ym.)

⁵ Amõ ta pandu: "Kome'ẽ weraha katu te ame'ẽ ke. Jama'e ym ta ma'e ke. Japutu'u ta" aja riki. Amõ ta anĩ. Wera rahã pame katu te riki juja katu te aja ukwa. (A'erehe wera rahã pame katu te paraky ixo.) Myja me'ẽ weraha katu my? Ame'ẽ rehe har pehẽ pame katu te pekwa pekwa pexo. ⁶ Ma'e weraha riki katu te ame'ẽ ke aja amõ ta ukwaha. Jandema'e sawa'e te rehe ipy'a ke moĩ moĩ tar katu, a'erehe weraha katu te aja ukwa. Upa so'o rukwer ke u'u ame'ẽ ke aja tĩ. Jandema'e sawa'e te rehe ipy'a ke moĩ moĩ tar katu, a'erehe upa so'o rukwer ke u'u riki. Tupã pe pandu: "Ne jõ riki katu te me'ẽ ke. Jande mi'u nde riki eremuwyr jande pe" aja. Pe, u'u. So'o rukwer u'u ym ame'ẽ ta aja tĩ. Jandema'e sawa'e te rehe ipy'a ke moĩ moĩ tar katu, a'erehe so'o rukwer ke u'u ym. Tupã pe pandu: "Ne jõ riki katu te me'ẽ ke. Jande mi'u nde eremuwyr jande pe" aja. Pe, u'u. Juja katu te ngã. ⁷ Kome'ẽ ywy keruhũ pe jaxo rahã, jande jeje jaxo ym. Jamanõ rahã, japutar jande jupe a'erehe jamanõ. Anĩ. Aja ym. ⁸ Jaxo rahã, jandema'e sawa'e te pe amõ ta pandu: "Ne jõ riki katu te me'ẽ ke" aja. A'erehe ko jaxo. Jamanõ rahã, jandema'e sawa'e te pe amõ ta pandu: "Ne jõ riki katu te me'ẽ ke" aja. Aja riki jamanõha. A'erehe jande jaxo rahã, jandema'e sawa'e te kotyhar ta ke jande. Jamanõ rahã, jandema'e sawa'e te kotyhar ta ke jande tĩ. Juja katu te ngã. ⁹ Kirisutu manõ. Pe, manõha ngi kwera katu uhem. Aja rahã, apo ixo ame'ẽ ta pandu: "Jandema'e sawa'e te ke nde" aja ipe. Manõ ame'ẽ ta aja tĩ. Kwera rahã: "Jandema'e sawa'e te ke nde" aja ipe tĩ. A'erehe jande jeje jaxo ym. ¹⁰ Pehẽ ke tĩ. So'o rukwer u'u ym te ame'ẽ ta! Mã peja pehẽ mu ta rehe har peje'ẽ je'ẽ ym. "Pehẽ katu ym" aja pepandu ym. So'o rukwer u'u ame'ẽ ta! Pehẽ tĩ. Mã peja pehẽ mu ta pe: "Pehẽ katu ym" aja pepandu ym. Tupã ruwa koty jande johu japu'am ta ja'am. A'e riki jande rehe har pandu ta: "Katu pexo" aja. Anĩ rahã: "Katu ym pexo" aja riki. A'e riki ngã rehe har ukwa katu ame'ẽ ke a'e.

¹¹ Aja Tupã je'ẽha rehe panduha ihĩ. Jandema'e sawa'e te pandu:

“Ihê riki Tupã. Ko apandu ihê. Upa ngã ihê ruwa koty ipynarãi pe wapyk ta kÿ. Aja ihê rehe ipy'a ke moï moï ta.

Pe, upa ngã pandu ta ihê pe: ‘Ne jô riki Tupã’ aja.” Aja panduha ihï.

¹² Se jaxo rahã, myja me'ë jama'ema'e my? Yman rahã, ame'ë rehe har jande pame katu te Tupã pe japandu ta me'ë te'e. (A'erehe apo pehê mu ta rehe har: “Pehê katu ym” aja pepandu ym.)

Mã peja pehê mu ta rehe pepy'a katu

¹³ Tupã riki ngã rehe har ukwa katu ame'ë ke a'e. A'erehe mã peja amô ta pe: “Pehê katu ym” aja pepandu ym. Kuja pekwa pekwa pexo rahã, katu tiki. “Ma'e ke jande jama'e rahã, jande aja jande mu ta ma'e ta tï. A'erehe ma'e jaka'u te'eha ke jande jama'e rahã, jande mu ta ma'e ka'u te'eha ke ma'e ta tï. A'erehe ame'ë ke jande jama'e ym ta” aja riki pekwa pekwa pexo. Aja rahã, katu tiki.

¹⁴ Jesu, ihêma'e sawa'e te kotyhar ke ihê. A'erehe kuja ihê akwa katu. “Ma'e mi'u ke e'u ym” aja Tupã pandu ym, aja akwa katu. Ihê mu anï. Amô koty a'e ukwa: “Ma'e mi'u e'u ym” aja Tupã pandu, aja ukwaha naï. Aja rahã, ame'ë mi'u u'u ym rahã, katu riki. ¹⁵ Ma'e mi'u ke pe'u, a'erehe pehê mu pyai. Katu ym pema'eha aja a'e ukwaha. A'erehe pyai. Aja rahã, ame'ë mi'u pe'u rahã, pehê mu rehe pepy'a ym. Ma'e mi'u ke pe'u, a'erehe pehê mu ke pemujaxer. A'erehe ame'ë ke mã peja pema'e ym. (Ame'ë mi'u ke mã peja pe'u ym tï.)

Pesarahã! Pehê mu ka'u te'eha ma'eha ke rehe Kirisutu manô. Ame'ë imu ke mã peja pemujaxer ym. ¹⁶ Upa ma'e mi'u katu, aja pekwa katu. Amô ta anï. Ame'ë mi'u pe'uha amô ta ukwa: “Mâ! Jaxer” aja. A'erehe pesak katu kÿ. Pehê mu ke pemujaxer ym.

¹⁷ Pehê johu Tupã kotyhar ta ke pehê. A'erehe pehê mi'u rehe har jô pekwa pekwa ym pexo. “Ma'e ja'u ta my?” aja jô mã peja ym pekwa pekwa pexo. Anï. Tupã'ã mujekwa ame'ë ke ma'ema'e ta me'ë te'e. Kuja. Ma'e katu ame'ë ke Tupã putar, ame'ë ke pema'ema'e ta me'ë te'e. Mã peja pehê py'a ke Tupã'ã muhury katu. Mã peja pehê rury katu pexo. Upa aja riki Tupã'ã muma'e katu. (A'erehe pehê rury katu pexo.) ¹⁸ Upa aja amô ixo rahã, Kirisutu putar ame'ë ke amô ma'ema'e katu. Aja rahã, Tupã ke a'e muhury katu. Pe, amô ta pandu: “Katu a'e ma'ema'eha ke” aja.

¹⁹ Pesarahã! Myja me'ë amô ta namô jande juehe katu jande jaxo my? Ame'ë ke jama'ema'e ta me'ë te'e. Myja me'ë amô ta py'a ke jamâtã katu my? Ame'ë ke jama'ema'e ta me'ë te'e tï. ²⁰ Jesu kotyhar ta pe Tupã pandu: “Pehê katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixôï te pehê pe” aja. Ame'ë ta ke pemujaxer ym pexo. Upa ma'e mi'u pe'u rahã, katu tiki. “Katu ym” aja ukwa ha rupi amô ta u'u. Aja rahã, ma'e jaxer ai ame'ë ke ma'ema'e. Aja rahã, pehê riki pe'u rahã, katu ym tiki tï. (A'erehe mã peja pe'u ym tï.) ²¹ A'erehe so'o rukwer ke pe'u ym rahã, katu tiki. Kawï ke pe'u ym rahã, katu tiki tï. Upa amô ma'e ke pema'ema'eha aja tï. Pehê pema'e, a'erehe ma'e ka'u te'eha ke pehê mu ta ma'e tï. Aja rahã, katu ym. A'erehe mã peja ame'ë ke pema'e ym tï. Aja rahã, ame'ë ke pehê mu ma'e ym ta tï.

²² Upa awa mi'u katu, aja nde erekwa rahã, ame'ë rehe har amô ta pe emujekwa ym. Tupã pe jô emujekwa katu. Pehê mokôï jô pekwa pexo. Aja awa mi'u nde ere'uha rehe har katu aja nde py'a rupi nde erekwa katu. Ame'ë rehe har: “Mâ! Katu ym ihê ama'e” aja amô pandu ym rahã, ame'ë riki hury katu ame'ë ke a'e. ²³ Ma'e ke amô u'u rahã: “Mâ! Katu we my?” aja ukwa. Aja rahã, ame'ë ke amô u'u rahã, Tupã pandu: “Katu ym nde erema'eha” aja. Ipy'a pe ukwa katu, aja a'e ma'ema'e ym. A'erehe: “Katu ym nde erema'eha” aja Tupã pandu. Ipy'a pe ma'e ke ukwa katu, aja amô ma'e ym rahã, ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e. Katu ym aja.

15

Amō ta ke pemuhury katu

¹ Jande ngi har amō ta Tupā rehe jurujar katu te. Aja rahā, ame'ē ta riki jurujar katu wan ame'ē ta py'a ke mātā ta me'ē te'e. Aja rahā, a'eta ipy'ahu ta tī. Hury katu ta tī. “Myja me'ē jande rury katu jande juehe my” ame'ē rehe jō pekwa pekwa ym pexo. Anī. ² Jande mu ta ke jande pame katu te jande jamuhury katu ta me'ē te'e. A'eta pe katu ame'ē ke jama'ema'e ta me'ē te'e tī. Aja rahā, a'eta py'a ke jamātā katu. Aja Kirisutu rehe a'eta jurujar katu te we rī.

³ Pesarahā! Se Kirisutu ixo rahā, jumuhury ym a'e juehe. Anī. Tupā putar ame'ē ke a'e ma'ema'e. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Tupā! Nde rehe ngā juru ai. Ame'ē riki ihē rehe uhyk apo tī” aja panduha ihī.

Ame'ē riki Tupā pe Kirisutu pandu, ame'ēja saka riki. A'erehe Tupā putar ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. ⁴ Yman ma'e ke Tupā je'ēha rehe amō ta mupinim. Upa katu te ame'ē ke jande pe mu'e ame'ē ke. Jande ke mu'e rahā, jande py'a ke mātā katu ta. Jande ke amō ta mupyrara rahā, jande py'ahu te'e jahendu tī. Pe, Tupā namō jaxo ta, ame'ē rehe jaharō katu jaxo tī. ⁵ Jande rehe Tupā usak katu, a'erehe jande py'ahu te'e aja jaxo katu. Jande py'a ke a'e mātā katu tī. Kuja Tupā namō ihē apandu: “Hom ok ta pe har ta rehe esak katu. Aja rahā, Kirisutu katuha aja a'eta ixo ta tī. (Katu ixo ta.) Pe, a'eta johu petēhar aja ukwa ukwa ta tī” aja inamō ihē apandu. ⁶ Aja rahā, pehē johu Tupā pe pepandu ta: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. A'e riki Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te pāi.

Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ke amō ta pandu pandu

⁷ Pehē pe Kirisutu mujekwa: “Ihē kotyhar ta ke pehē” aja. Aja pehē jupe tī. “Pehē namō jande juehe katu jande jaxo tī” aja pepandu pehē jupe tī. Pehē po ke pepyhyk pyhyk katu pehē ngi tī. Aja rahā, Tupā rehe har amō ta pandu ta: “Tupā riki katu te ame'ē ke a'e. Ixotyhar ta ipy'a katu ngā juehe ixo” aja.

⁸ Kuja pehē pe ihē apandu katu. Jundéu awa ta koty Kirisutu uwyr rahā, te'e paraky ame'ēja a'e uwyr. Aja rahā, ima'e panduha ke Tupā ma'ema'e katu, aja Kirisutu mujekwa. Kuja riki. Jundéu awa ramūi ta pe ma'e ke Tupā manga katu, ame'ē ke a'e muhyk katu, aja Kirisutu mujekwa. ⁹ (Kirisutu uwyr rahā, te'e paraky ame'ēja a'e uwyr.) Aja rahā, jundéu awa aja ym ame'ē ta pandu tī: “Mā! Ngā rehe nde erepyrara eresak. Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Tupā pe pandu. Aja pandu rahā, ymanihar panduha uhyk aja mujekwa. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Ihē pāi keruhū! Jundéu awa aja ym ame'ē ta namō ihē axo rahā, nde rehe har katu ame'ē ke ihē apandu ta.

Ihē ajyngar rahā, nde rehe har ihē ajyngar ta. Katu ame'ē ke ihē ajyngar ta” aja panduha ihī.

¹⁰ Pe, amō we Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī:

“Jundéu awa aja ym ame'ē ta! Pehē rury katu pexo. Jundéu awa ta namō pehē rury katu pexo!

Tupā kotyhar ta ke ame'ē ta tī. Johu pehē rury katu pexo” aja panduha ihī.

¹¹ Amō we Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī:

“Upa jundéu awa aja ym ame'ē ta! Mā peja jandema'e sawa'e te pe pepandu: ‘Ne jō riki katu te me'ē ke’ aja. Aja upa katu te awa ta pandu ta me'ē te'e tī” aja panduha ihī.

¹² Pe, Tupā je'ēha rehe Isai mupinim tī. Kuja:

“Jese rainō uwyr ta. A'e riki jundéu awa aja ym ame'ë tama'e kapitā keruhū wan ta. Aja Tupā mu'am ta.

A'e riki muhāha ke. Ame'ë ta jurujar katu ta ehe. A'erehe ame'ë ta ke a'e muhā katu ta” aja Isai mupinim. (“Jese rainō” aja pandu rahā: “Kirisutu ke” aja mujekwa.)

¹³ Pehē rehe Tupā ipy'a katu. Aja rahā, inamō pexo ta, ame'ë rehe peharō katu pexo. Pejurujar katu ehe, a'erehe mā peja pehē ke a'e muhury katu te hū. Mā peja pehē py'a ke a'e muhury katu tī. Aja rahā, i'ar koty te we peharō katu pexo. Pyrātāha ke Tupā'a muwyr pehē pe, a'erehe i'ar koty te we peharō katu pexo. Tupā namō pexo ta, ame'ë rehe peharō katu pexo.

Ma'erehe Hom ok ta pe har ta pe Páu mupinim my,

Ame'ë ke a'e mujekwa

¹⁴ Ihē mu ta! Pehē katu te aja ihē akwa katu. Myja me'ë katu ame'ë ke pema'ema'e ta me'ë te'e, aja pekwa katu te riki, aja akwa katu tī. Myja me'ë pexoha katu my, ame'ë ke pemu'e katu pehē jupe, aja akwa katu tī. ¹⁵ Pe, kome'ë paper rehe ma'e ke ihē amupinim. Aja rahā, peharāi ym ta. Akyje ym ha namō ihē amupinim. Tupā riki pandu ihē pe: “Jesu Kirisutuma'e miasu aja exo” a'erehe kyje ym ha namō ihē amupinim pehē pe. ¹⁶ Jesu Kirisutuma'e miasu ihē. Aja rahā, jundéu awa aja ym ame'ë ta pe myrandu katu ihē apandu pandu. Myrandu katu ke Tupā mujekwa, ame'ë ke ihē apandu pandu. Jundéu awa tama'e pa'i aja myrandu katu ke ihē apandu pandu tī. Aja rahā, a'eta jurujar katu. Pe, Tupā kotyhar ta aja uwak. Tupā ruwa koty a'eta ke amō moī, ame'ëja saka. Pa'i moī moī, ame'ëja saka. Aja rahā, Tupā pandu: “Katu. Ihē kotyhar ta ke peme'ë ta” aja pandu. A'eta riki Tupāma'e ta ke aja l'a mu'am.

¹⁷ Jesu Kirisutu kotyhar ke ihē, a'erehe Tupā pe ihē aparaky axo. “Ima'e je'ëha ke ihē apandu pandu axo, a'erehe ihē rury katu” aja ihē. ¹⁸ Kirisutu ma'ema'eha jō ihē apandu pandu katu. Ngā ngi akyje ym ha namō apandu pandu katu. Ihē pe pyrātāha ke a'e muwyr, a'erehe jundéu awa aja ym ame'ë ta pe myrandu katu ke ihē apandu pandu rahā, a'eta jurujar katu ehe, Kirisutu rehe. Tupā rehe a'eta hendu katu. Ihē je'ëha ke a'eta hendu. Ihē ama'ema'eha ke rehe a'eta usak tī. A'erehe a'eta pe Kirisutu rehe har ihē amu'e katu. A'erehe a'eta jurujar katu ehe. ¹⁹ Pyrātāha ke ihē pe Tupā'a muwyr. Aja marā ka ym amō ma'eha. Ame'ë ke ihē ama'ema'e katu. (Aja ihē apandu ame'ë ke jetehar te ke aja mujekwa. Ihē namō Tupā ixo, aja mujekwa katu tī.) Amō ma'e ke ihē ama'e rahā, ngā pandu: “Mā! Katu” aja. Aja riki. A'erehe Kirisutu rehe jundéu awa aja ym ame'ë ta jurujar katu. A'erehe Jerusarē ok ta pe myrandu katu ke ihē apandu pandu katu te hū. Kirisutu rehe har ame'ë myrandu katu ke apandu pandu. Pe, Jerusarē ok ta ngi ihē aho rahā, amō amō ok ta rehe ahyk aho. Upa ame'ë rupi ihē apandu pandu tī. Aja Iry ywy rymy'y rehe ihē ahyk aho.

²⁰ Aja jō ihē aputar katu. Kirisutu rehe har amō ta ukwa ym te. Ame'ë ta pe myrandu katu ke ihē apandu pandu tar katu. Kirisutu rehe har ukwa, ame'ë ta pe tapijar te'e we ihē amu'e tar ym. A'ep amō riki Tupāma'e parakyha ke ma'ema'e. A'erehe a'ep ihē aho tar ym. ²¹ Kirisutu rehe har ukwa ym ame'ë ta pe ihē apandu tar katu aho. Kuja Tupā je'ëha rehe panduha ihē: “Kirisutu rehe har amō ta pe amō pandu ym we rī. Ame'ë ta hendu ta. Ehe har hendu ym ame'ë ta ukwa ta riki” aja panduha ihē. A'erehe ame'ë ta pe ihē apandu tar katu aho.

Hom ok ta pe Páu oho tar katu

²² Amō ta pe myrandu katu ke ihē apandu pandu axo. A'erehe pehē koty ihē aho ym we rī. Amō amō rahā, pehē koty ihē aho ta tipe. Marā ka ym ahoha. ²³ Apo anī. Upa koropi myrandu katu ke ihē apandu pandu riki. Ihēma'e parakya upa. A'erehe apo aho ta kŷ. Yman pehē rehe ihē asak tar katu axo. ²⁴ A'erehe pehē koty ihē aho ta apo kŷ. Esepan ywy pe ihē aho rahā, pehē namō ihē apyta we ta rī. Pehēma'e ywy kupe koty Esepan ywy ihī. Pehē koty heta aker rahā, Esepan ywy pe aho ta. Arahā, ihē pe ma'e ke peme'ē katu ta, aja ihē aputar. Aja rahā, ihē aho katu ta.

²⁵⁻²⁶ Apo Jerusarē ok ta pe ihē aho ta axo. A'ep Tupā kotyhar ta ke ihē amuhury ta aho. Masendō ywy pe Jesu kotyhar ta ixo. Ngere ywy pe aja tī. Ixo tī. Upa ame'ē ta pandu: “Jerusarē ok ta pe jande mu ta ixo. Ima'e ym te aja ame'ē ta ixo. Ame'ē ta pe tamatarer jame'ē ta. Jamatyr riki” aja masendo ywy pe har ta pandu. Aja ngere ywy pe har ta pandu tī. (Ame'ē tamatarer ke ihē araho ta tī.)

²⁷ “Tamatarer jamatyr ta” aja a'eta pandu a'eta jupe. Ame'ē rehe har amō ta mu'e ym. A'eta atu pandu a'eta jupe. Pe, ima'e ym te ame'ē ta rehe a'eta kyty'y ym ta me'ē te'e. A'eta riki jundēu awa aja ym ame'ē ta ke. Jundēu awa ta pe ma'e katu ame'ē ke Tupā me'ē, ame'ē ke a'eta kyty'y ym, ame'ēja saka riki. Myrandu katu ke jundēu awa ta kyty'y ym, ame'ēja saka. Jundēu awa aja ym ame'ē ta namō kyty'y ym, ame'ēja saka. A'erehe apo amō ta pe ma'e ke mujywyr rahā, katu tiki tī. A'erehe jundēu awa ta pe tamatarer ke jundēu awa aja ym ame'ē ta mondo rahā, katu tiki tī. ²⁸ Tamatarer ke ame'ē ywy pe har ta matyr. Jerusarē ok ta pe jande mu ta ixo. Upa katu te ame'ē ta pe tamatarer ke ihē ame'ē rahā, Esepan ywy pe ihē aho ta. Aho rahā, pehē namō ihē apyta ta rī. Hom ok ta pe har ta ke pehē. ²⁹ Pehē rehe ahyk rahā, pehē namō apandu pandu ta. Aja rahā, māte hū ma'e katu ame'ē ke Kirisutu ma'ema'e ta pehē pe.

³⁰ Ihē mu ta! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe pejurujar katu. Pehē py'a rehe Tupā'ā ihī katu, a'erehe pehē pepy'a katu pehē juehe pexo, aja a'e mu'e. (A'erehe pehē pepy'a katu pehē juehe pexo.) A'erehe Tupā namō ihē rehe har pepandu pandu katu te hū. ³¹ Kuja pepandu pandu inamō: “Jundēi ywy pe nde rehe jurujar ym ame'ē ta ixo. Páu ke ame'ē ta putar ym. A'erehe Páu rehe esak katu, aja rahā, ame'ē ta mahy ym ta Páu ke” aja pepandu. Amō we pepandu inamō tī. “Jerusarē ok ta pe Tupā kotyhar ta ixo. Ame'ē ta koty Páu ta oho. Ame'ē ta ke mā peja emuhury katu. Aja rahā, Páu ngi tamatarer pyhyk katu ta” aja Tupā namō pepandu katu.

³² Pe, Tupā putar rahā, ihē rury katuha namō pehē rehe ihē ahyk ta aho. Pe, pehē namō ihē axo rahā, ihē py'a ke pemātā katu ta. Jande johu jande rury katu aja te'e jaxo ta. ³³ Tupā riki jande py'a ke muhury katu a'e. “Mā peja Hom ok ta pe har ta rehe esak katu” aja Tupā namō ihē apandu. A'e tŷ. Amen.

16

Katuha ke Páu mondo

¹ Sembe rehe har ihē apandu pehē pe apo 'y. Jesu kotyhar ke a'e tī. Kūjā katu ame'ē ke a'e. Senkerēi ok ta rehe Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda ihī. Ame'ē pe paraky ame'ē ke a'e. ² Jandema'e sawa'e te kotyhar ke a'e. A'erehe pehē rehe uhyk rahā, ipo ke pepyhyk pyhyk katu ingi. Pehē rok pe pemupyta katu tī. Tupā kotyhar ta aja riki. Apo ima'e ym te rahā, peme'ē katu ipe, Sembe pe. Yman heta amō ta rehe a'e kyty'y ym. Ihē rehe aja tī. A'erehe apo ima'e ym te rahā, peme'ē katu ipe tī, Sembe pe.

³ Pirisi pe katuha ke ihē amondo axo. Ak pe aja tī. Pirisi sawa'e a'e. Ihē namō Tupā je'ēha ke a'eta pandu pandu tī. Jesu Kirisutuma'e parakyha ta ke a'eta tī. ⁴ Ihē ke amō ta tate jukwa rahā, ihē namō a'eta ixo katu te. A'erehe a'eta ke amō ta tate jukwa tī. Ihē namō pyta. A'erehe Ak ta pe: "Katu tiki. Pehē katu" aja ihē apandu. Ihē jō ym apandu. Upa amō Jesu kotyhar ta aja tī. Pandu tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Ame'ē ta Ak ta pe pandu tī: "Katu tiki. Pehē katu" aja. ⁵ Ak ta rok pe Jesu kotyhar ta jy'ar jy'ar. Ame'ē ta pe katuha ke ihē amondo axo tī.

Epe pe katuha ihē amondo axo tī. Ihē rehe katu ame'ē ke a'e. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e. Asia wyy rehe a'e riki Kirisutu rehe jurujar katu py. ⁶ Mari pe katuha ke ihē amondo axo tī. Pehē pe a'e paraky hū. ⁷ Ando pe katuha ihē amondo axo tī. Juni pe aja tī. Ihē aja jundéu awa ta ke a'eta tī. Kyndaha pe ihē axo rahā, ihē namō a'eta ixo tī. Kirisutu rehe ihē ajurujar ym we rī. A'eta jurujar katu ehe. A'eta rehe har Jesu mondo ame'ē ta ukwa katu.

⁸ Ampiri pe katuha ke ihē amondo axo tī. Ihē rehe katu ame'ē ke a'e. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e. Jandema'e sawa'e te kotyhar ke a'e tī. ⁹ Umba pe katuha ke ihē amondo axo tī. Jande aja Tupā je'ēha ke a'e pandu pandu tī. Kirisutuma'e parakyha ke a'e tī. Eta pe katuha ke ihē amondo axo tī. Ihē rehe katu ame'ē ke a'e. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e. ¹⁰ Ape pe katuha ke ihē amondo axo tī. A'e ke amō ta mupyrara rahā, Kirisutu rehe jurujar katuha ke hijar ym. Tapijar te'e we jurujar katu ehe. Arito rok wyr pe ixo ame'ē ta pe katuha ke ihē amondo axo tī. ¹¹ Eroniā pe katuha ke ihē amondo axo tī. Ihē aja jundéu awa ke a'e tī. Nasi rok wyr pe har ta pe katuha ke ihē amondo axo tī. Jande aja ame'ē ta Kirisutu rehe jurujar katu tī.

¹² Tise pe katuha ke ihē amondo axo tī. Tipo pe aja tī. Katuha ke amondo axo tī. Kūjā ta ke a'eta. Jandema'e sawa'e tema'e parakyha ke a'eta ma'ema'e katu. Pesi pe katuha ke ihē amondo axo tī. Ihē rehe katu ame'ē ke a'e. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e. Jandema'e sawa'e te parakyha ke a'e ma'ema'e hū. ¹³ Hu pe katuha ke ihē amondo axo tī. Amō ta 'ar koty te we jandema'e sawa'e tema'e parakyha ke a'e ma'ema'e katu. Imāi pe katuha ke ihē amondo axo tī. Ihē māi aja ihē rehe a'e haihu katu tī. ¹⁴ Asī pe katuha ke ihē amondo axo tī. Sengō pe aja tī. Eme pe aja tī. Pato pe aja tī. Ema pe aja tī. Katuha ke amondo axo tī. A'eta namō amō Jesu kotyhar ta ixo. Upa ame'ē ta pe katuha ke ihē amondo axo tī. ¹⁵ Siro pe katuha ke ihē amondo axo tī. Juri pe aja tī. Nere pe aja tī. Nere rendyr pe aja tī. Orin pe aja tī. Upa ame'ē ta namō Tupā kotyhar ta ixo. Upa ame'ē ta pe katuha ke ihē amondo axo tī.

¹⁶ Pehē pejuman juman pehē juehe. (Aja pehē pepy'a katu pehē juehe pexo, aja pemujekwa katu.) Kirisutu kotyhar ta se ixo. Amō amō renda pe ixo. Upa ame'ē ta pehē pe katuha ke mondo ixo tī. Hom ok ta pe har ta ke pehē.

A'ejōhar je'ēha ke

¹⁷ Ihē mu ta! Apandu katu pehē pe. Amō koty koty ngā ke mujy'ar ame'ē ta rehe pesak katu. Amō koty koty jy'ar rahā, ame'ē ta je'ē je'ē ngā jupe. Katu ym aja. Ame'ē ta aja pexo ym tī. Ame'ē ta riki amō koty mu'e. A'erehe jurujar katuha ke amō ta hijar. Katu ym aja. Pehē ke amō ta mu'e, ame'ē riki katu ym, aja a'eta pandu naī. Mā! Ame'ē ta namō pexo ym pehē. ¹⁸ Ame'ē ta riki Kirisutu, jandema'e sawa'e tema'e parakyha ke ma'ema'e ym. Myja me'ē a'eta jumuhury ngā juehe my? Ame'ē jō a'eta ma'ema'e. Panduha katu ame'ē ke a'eta pandu pandu. Mā! Pandu katu te hū tī. Aja amō ta ke a'eta muka'u te'e. Ame'ē ta muka'u tar katu, aja ukwa ym ame'ē ta ke a'eta muka'u te'e riki. ¹⁹ Pehē anī. Myrandu katu rehe tapijar te'e we pejurujar katu, aja amō amō

rekoha pe har ta hendu. A'erehe pehê rehe ihê rury katu. Ma'e katu ame'ê ke pekwa katu te, aja ihê aputar. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke pehê py'a pe pekwa pekwa ym pexo. ²⁰ Tupã riki jande py'a ke muhury katu ame'ê ke a'e. Pahar Satana ke a'e riki muputu'u ta. Aja rahã, pehê ke a'e muka'u ym te ta.

Mã peja pehê rehe Jesu, jandema'e sawa'e te ipy'a katu.

Katuha ke amõ ta mondo tĩ

²¹ Pehê pe katuha ke Timo mondo ixo tĩ. Ihê namõ Tupã je'êha ke a'e pandu pandu tĩ. Pehê pe katuha ke Rusi mondo ixo tĩ. Jasã aja tĩ. Mondo ixo tĩ. Sosi aja tĩ. Katuha ke mondo ixo tĩ. Ame'ê mahapyr jundéu awa ta ke tĩ.

²² Ihê Tesi. Páu pandu ame'ê ke kome'ê paper rehe ihê riki amupinim aĩ. Jesu kotyhar ke ihê tĩ. Pehê pe katuha ke ihê amondo axo tĩ.

²³ Pehê pe katuha ke Ngái mondo ixo tĩ. Hok pe ko ihê axo. Ihê Páu. Ngái rok wyr pe Jesu kotyhar ta jy'ar jy'ar tĩ. Pehê pe katuha ke Era mondo ixo tĩ. Se Korin ok tama'e tamatarer ke a'e riki matyr matyr. Me'ê me'ê tĩ. Pehê pe katuha ke Kwar mondo ixo tĩ. Jesu kotyhar ke a'e tĩ. ²⁴ [Mã peja johu pehê rehe Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te ipy'a katu. A'e tỹ. Amen.]

“Nde jõ riki katu te me'ê ke” aja Tupã pe Páu pandu

²⁵ Tupã pe mã peja japandu: “Ne jõ riki katu te me'ê ke” aja. Myrandu katu ke ihê apandu rahã, Jesu Kirisutu rehe har ihê apandu pandu. Kuja ihê amujekwa. Pehê py'a ke Tupã mãtã katu, aja rahã, pejurujar katuha ke pehijar ym ta. Yman te myrandu katu ame'ê jetehar te ke Tupã mujekwa ym. ²⁶ Apo anĩ. Ame'ê jetehar te ke a'e mujekwa katu ngã pe 'y. Tupã je'êha rehe ame'ê rehe har Tupã je'êha pandu ame'ê ta mupinim. Amõ we tĩ. Tupã mujekwa tĩ: “Pemujekwa peho” aja jande pe. Uhã te hũ ame'ê ke a'e. Pe, upa awa ta pe Jesu kotyhar ta pandu pandu oho. Aja rahã, hendu ame'ê ta putar rahã, Kirisutu rehe jurujar katu ta tĩ. Je'êha rehe hendu katu ta tĩ.

²⁷ Tupã jõ riki ukwa katu te ame'ê ke a'e. Jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe Jesu Kirisutu muhepy. A'erehe manõ. A'erehe mã peja Tupã pe japandu: “Ne jõ riki katu te ame'ê ke a'e” aja. Aja te'e ta japandu. A'e tỹ. Amen.

Upa.

Korin ok ta pe har ta pe Páu mupinim Peteĩhar ke

Amõ paper pinim ke Páu mondo py (1 Korin 5.9-11.) My ame'ẽ my? Ukwa ym awa. Kanim ame'ẽ.

A'engi amõ amõ ma'e rehe har Korin ok ta pe har ta ukwa tar katu. A'erehe upa ame'ẽ rehe har Páu mujekwa katu (1 Korin 7.1; 1 Korin 7.25; 1 Korin 8.1; 1 Korin 12.1; 1 Korin 16.1.) Ame'ẽ paper pinim ke kome'ẽ. Peteĩhar ke aja jakwa.

Jesu kotyhar ta pe: "Ihẽ mu ta" aja Páu pandu.

Korin ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo ame'ẽ ta pe Páu mupinim

1-2 Pehẽ riki Jesu kotyhar ta ke. Korin ok ta pe har ta ke pehẽ. Ko pehẽ pe paper pinim ihẽ amupinim aĩ. Ihẽ Páu. Ihẽ namõ Sote ixo tí. Ihẽ pe Tupã pandu kwe:

—Nde ke ihẽ amondo axo. Jesu Kirisutu rehe har nde erepandu pandu ereho, aja ihẽ aputar — aja Tupã pandu.

Korin ok ta pe har ta! Jesu rehe pejurujar katu ame'ẽ ta ke pehẽ. Aja ym rahã we Tupã pandu:

—Ihẽ kotyhar wan ta pehẽ. Ihẽma'e wan ta — aja.

Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehẽ, a'erehe Tupãma'e ta ke pehẽ apo 'y. Aja upa Korin ok ta juramã rupi ixo ame'ẽ ta tí. Jesu Kirisutu rehe ipy'a moĩ moĩ ame'ẽ ta ke a'eta. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. A'eta Tupãma'e ta ke tí. Jesu riki jandema'e sawa'e te. A'etama'e sawa'e te a'e tí.

³ Tupã riki jande pái keruhũ. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mã peja pehẽ rehe a'eta usak katu. Mã peja pehẽ py'a ke a'eta muhury katu.

⁴ Jesu kotyhar ta ke pehẽ, a'erehe pehẽ rehe Tupã usak katu. A'erehe Tupã namõ ihẽ apandu pandu rahã: "Ne jõ riki katu te me'ẽ ke" aja ihẽ apandu ipe. Aja te'eha ihẽ. ⁵ Jesu kotyhar ta ke pehẽ, a'erehe upa katu te ma'e ke namõ pexo. Tupã'a me'ẽ me'ẽ, ame'ẽ ke namõ pexo. A'erehe ko upa amõ awa ta je'eha ke pekwa katu. Ame'ẽ pekwa katuha ke pehẽ pe a'e me'ẽ. Upa ma'e pekwa katuha namõ pexo tí. Ame'ẽ ke pehẽ pe a'e me'ẽ tí. Tupã rehe har amõ ta mu'e, ame'ẽ ke upa pekwa katu tí. Ame'ẽ ke pehẽ pe a'e me'ẽ tí.

⁶ Kirisutu rehe har pehẽ pe ihẽ apandu pandu. A'erehe ehe har pekwa katu. Pehijar ym ta. ⁷ A'erehe upa katu te ma'e katu ame'ẽ ke pehẽ pe Tupã muwyr. Tupã'a me'ẽ ame'ẽ ke a'e muwyr. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te ke Tupã mujwyr ta. Ame'ẽ ke rehe peharõ katu pexo rahã, upa katu te ma'e katu ame'ẽ namõ pexo. ⁸⁻⁹ Ma'e Tupã pandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu. A'e pandu pehẽ pe:

—Ihẽ ra'yr namõ pehẽ juehe katu pehẽ pexo — aja.

Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Pehẽ py'a ke Tupã mātã katu te we ta rĩ. Aja te'eha a'e. Kuja pekwa ta. Pehẽ py'a a'e mātã rahã, pejurujar katuha ke pehijar ym ta. Aja rahã, Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te jywyr rahã, pehẽ rehe har kuja:

—Pehẽ peka'u te'eha pema'ema'eha namõ pexo — aja pandu ym te ta.

Pesarahã! A'e pandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu. A'erehe a'e pandu ym ta:

—Pehẽ peka'u te'eha pema'ema'eha namõ pexo — aja pandu ym te ta.

Amõ koty koty Jesu kotyhar ta ukwa ukwa

¹⁰ Ihẽ mu ta! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te je'eha rupi pehẽ pe ihẽ apandu. Peje'ẽ je'ẽ hũ ym pehẽ jupe pexo! Aja rahã, amõ koty koty pekwa

ym ta. Peteihar aja pekwa pexo. Pexoha peteihar aja pexo. ¹¹ Korói anam ta ngi har amō ta ihē pe pandu:

—Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta je'ē je'ē hū ngā jupe. Korin ok ta pe har ta ke ame'ē ta — aja.

¹² Kuja amō koty koty pekwaaha. Amō pandu: “Páu kotyhar ke ihē.” Amō pandu: “Anī. Apor kotyhar ke ihē” aja. Amō pandu: “Anī. Petu kotyhar ke ihē” aja. Amō pandu: “Anī. Jesu kotyhar ke ihē” aja.

¹³ Mā! Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta amō koty koty ixo. Katu ym aja. Ihē riki myra ngā mupia ame'ē ke rehe amanō my? Anī. Aja ym. (Jesu riki ame'ē rehe manō. A'erehe: “Páu kotyhar ke ihē” aja pepandu rahā, katu ym.) Pehē ke amō ta mujahuk rahā, ihē kotyhar ke pehē, a'erehe mujahuk my? Anī. Aja ym. (Jesu kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē ke amō ta mujahuk. Aja rahā: “Páu kotyhar ke ihē” aja pepandu rahā, katu ym tī.)

¹⁴⁻¹⁵ Pehē ngi har heta ngā ke ihē amujahuk ym. A'erehe: “Páu riki jande johu mujahuk. A'erehe Páu kotyhar ta ke jande” aja marā ka ym pepanduha. A'erehe ihē rury katu. A'erehe Tupā pe ihē apandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. Pehē ngi har mokōi jō ihē amujahuk riki. Kiri ke ihē amujahuk. Ngái amō tī. A'eta mokōi jō. ¹⁶ Pe, amō ta ixo. Ihē aharái. Esete amō ihē amujahuk tī. Ianam ta aja tī. A'eta jō nahā my. Amō ta akwa ym ihē. (Heta ym amujahuk, a'erehe: “Páu kotyhar ta ke jande” aja pepandu rahā, katu ym.)

¹⁷ —Ngā ke emujahuk eho — aja ihē pe Kirisutu pandu ym te.

Kuja a'e pandu:

—Myrandu katu epandu pandu eho — ame'ē jō ihē pe pandu.

A'erehe ame'ē ke ihē apandu rahā, sawa'e ukwa katu te pandu aja ym ihē apandu. Aja ihē apandu tipe rahā, myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō, ame'ē rehe hendu katu ym ta awa. Amō koty hendu ta. Amō katu te pandu ame'ē ke rehe hendu katu ta. Katu ym aja. Mupara aja saka ta. Aja rahā, myra ngā mupia ame'ē ke rehe manō, ame'ē riki pyrātā ym, ame'ēja saka ta. Pyrātāha rupi ngā ke Tupā muhā katu, aja ym ta tipe. A'erehe pyrātā ym, ame'ēja saka ta.

Pyrātāha ke Tupā mujesak. Ukwa katu ha ke a'e mujesak tī.

¹⁸ “Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō.” Ame'ē rehe jurujar katu ame'ē ta ke Tupā muhā katu. Ame'ē ta kuja ukwa katu: “Pyrātāha rupi jande ke a'e muhā katu” aja ukwa katu. Amō ta anī. Mupyraraha renda pe oho ta ame'ē ta hendu rahā: “Ma'ewā manō my. Ka'u te'e” aja ukwaha naī. ¹⁹⁻²⁰ Aja Tupā ma'eha ke ukwa ym. Aja yman Tupā je'ēha rehe amō mupinim tī. Kuja Tupā pandu:

“Jande jakwa katu te' aja pandu ame'ē ta ukwaha ke ihē amukanim ta” aja Tupā pandu, aja amō mupinim.

Aja rahā, Tupā ma'eha ke mupyraraha renda pe oho ta ame'ē ta ukwa ym. A'erehe my ukwa katu ame'ē ta ixo my? My mu'e katu te hū ame'ē ta ixo my? My je'ēha pandu katu te ame'ē ta ixo my? Upa ame'ē ta ukwaha ke Tupā mukanim. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwa katuha jaxer aja Tupā mujekwa.

²¹ Tupā ukwa katu te ame'ē ke a'e. Pandu:

—Amō ukwa katu te ha namō marā ka ym ihē rehe har ukwaha — aja.

Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō, ame'ē ke japandu pandu. “Ka'u te'e ame'ē” aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwaha naī. Tupā pe jō anī. A'e pandu: “Myra ngā mupia, ame'ē ke rehe Kirisutu manō, aja Páu ta pandu pandu. Pe, Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē amuhā katu ta” aja Tupā pandu.

²² “Ma'e ke marã ka ym amõ ma'eha, ame'ë ke pyrãtãha namõ Tupã ma'ema'e rahã, jande jajurujuar katu ta ehe” aja jundéu awa ta pandu. Jundéu awa aja ym ame'ë ta amõ koty pandu: “Ma'e ukwa katu te ha namõ Tupã rehe har pemujekwa rahã, jande jajurujuar katu ta ehe” aja riki. ²³ Jande riki anĩ. “Myra ngã mupia ame'ë ke rehe Kirisutu manõ” aja jõ japandu pandu ngã pe. “Ame'ë ke japutar ym” aja jundéu awa ta pandu jande pe. Kirisutu manõ ame'ë rehe har jundéu awa aja ym ame'ë ta hendu rahã: “Mã! Ka'u te'e ame'ë” aja riki a'eta ukwaha naĩ.

²⁴ Tupã muhã katu ame'ë ta anĩ. Jete har te ke ukwa. Myra ngã mupia ame'ë ke rehe Kirisutu manõ. Pe, Kirisutu rehe jurujuar katu ame'ë ta ke Tupã muhã katu. Pyrãtãha namõ muhã katu. Kirisutu rehe jurujuar katu ame'ë ta ke Tupã muhã katu rahã, a'e ukwa katu te, aja jakwa katu. Aja upa Tupã muhã katu ame'ë ta ukwa katu ti.

²⁵ “Myra ngã mupia ame'ë ke rehe Kirisutu manõ. Mã! Ka'u te'e” aja amõ ta ukwaha naĩ. Anĩ. Ame'ë ta ukwaha 'ar koty te we Tupã ukwa katuha. “Tupã pyrãtã ym” aja amõ ta ukwaha naĩ. Anĩ. Ame'ë ta pyrãtãha 'ar koty te we Tupã pyrãtã te hũ.

²⁶ Ihë mu ta! Pesarahã! “Ihë kotyhar ta aja pemuruwak” aja pehë pe Tupã pandu kwe. Myja pexoha my, ame'ë rehe har pekwa pekwa pexo. Arahã pehë namõ ukwa katu te ame'ë ta heta ym ixo. Aja pekwa katu. Pehë namõ kapitã ta aja me'ë ta heta ym ixo ti. Aja pekwa katu. Ima'ehũ namõ ixo ame'ë ta heta ym ixo ti. Aja pekwa katu ti. ²⁷ “Ukwa ym” aja ngã ukwa ame'ë ta ke Tupã muhã katu. Ixotyhar ta aja a'e muruwak ti. Aja rahã, ukwa katu te ame'ë ta ke a'e muhuxĩ. Pete'e pyta, a'erehe huxĩ. “Jande pitu te'e” aja amõ ta ukwa ame'ë ta ke Tupã muhã katu ti. Ixotyhar ta aja a'e muruwak. Aja rahã, pyrãtã te ame'ë ta ke a'e muhuxĩ ti. Pete'e pyta, a'erehe huxĩ. ²⁸ “Katu ym a'eta” aja ngã ukwa ame'ë ta ke Tupã muhã katu. Ixotyhar ta aja muruwak ti. “Jaxer ame'ë ta ke” aja ngã ukwa ame'ë ta ke Tupã muhã katu ti. Ixotyhar ta aja muruwak ti. “Katu ym te a'erehe jaxer ai te” aja ngã ukwa ame'ë ta ke Tupã muhã katu ti. Ixotyhar ta aja muruwak ti. Upa aja muhã katu rahã: “Ko ukwa katu te ame'ë ke katu te” aja Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta ukwaha jupe naĩ, ame'ë ke Tupã mukanim. “Ko pyrãtã te ame'ë ke katu te” aja ukwaha jupe naĩ, ame'ë ke Tupã mukanim ti. ²⁹ Aja Tupã muhã katu rahã: “Ihë atu katu te ame'ë ke ihë” aja Tupã pe marã ka ym panduha.

³⁰ Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehë, aja Tupã pehë ke muruwak. A'erehe Kirisutu ukwa katuha ke jande pe a'e muwyr. Kirisutu kotyhar ta ke jande, a'erehe jande pe Tupã pandu: “Pehë katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixõ ti te pehë pe” aja. Ima'e ta ke jande ti. Jande ke a'e muhã katu. ³¹ Upa aja riki Tupã ma'ema'eha, a'erehe: “Mã! Katu” aja amõ pandu rahã: “Tupã ma'ema'eha jõ katu te ame'ë ke” aja pandu. Aja Tupã je'ëha rehe panduha ihĩ:

“Katu aja ma'e ke rehe har amõ pandu ta rahã: “Tupã ma'ema'eha jõ katu te ame'ë ke” aja epandu” aja amõ mupinim.

2

Myra ngã mupia ame'ë ke rehe Kirisutu manõ

¹ Ihë mu ta! Pehë rehe ihë ahyk rahã, Tupã je'ëha ke ihë apandu pehë pe kwe. Jete har te ke ame'ë. Yman mujekwa ym ngã pe a'e rĩ. Apo mujekwa katu 'y. Ame'ë pehë pe ihë apandu rahã, je'ëha pandu katu te ha namõ ihë apandu ym riki. Amõ ukwa katu te ha namõ ihë apandu ym ti. ² Pehë namõ ihë axo rahã, ihë ajupandu ihë jupe:

—Jesu Kirisutu rehe har jō ihē apandu ta. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e manō. Ame'ē jō ihē apandu ta. Amō ma'e ke apandu ym ta — aja ihē jupe.

³ Pe, pehē namō ihē axo rahā, akyjeha ihē kangwer ym aja axo. Aryrýi ihē tī. Tupā putar aja ym ihē apandu my, ame'ē rehe ihē ajumupyai. A'erehe akyjeha ihē kangwer ym aja axo. Aryrýi ihē tī. ⁴ A'erehe myrandu ihē apandu pandu pehē pe rahā, amō ukwa katu te ha namō ihē apandu my? Anī. Aja ym. Ihē apandu rahā, pyrātāha namō marā ka ym amō ma'e'ha, ame'ē ke Tupā'ā ma'ema'e katu. Ame'ē ke rehe pesak. A'erehe ihē apandu ame'ē ke jetehar te ke aja pekwa. (Tupā ihē namō ixo, aja pekwa katu tī.) ⁵ A'erehe Jesu rehe pejurujar katu. Amō ukwa katu te ha namō ihē apandu, a'erehe pejurujar katu ehe my? Anī. Aja ym. Tupāma'e pyrātāha ke rehe pesak, a'erehe pejurujar katu ehe.

Tupā ukwa katu te a'e

⁶⁻⁷ Tupā'ā rehe hendu katu te ame'ē ta pe jō amō ukwa katu te ha namō ihē apandu pandu. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwa katu te. Ame'ē ukwa katu te ha namō aja ym ihē apandu. Kapitā ta ukwa katu te tī. Ame'ē ukwa katu te ha namō aja ym ihē apandu tī. Anī. Kuja riki. Tupā ukwa katu te, ame'ē ukwa katu te ha namō ihē apandu pandu. Kapitā tama'e pyrātāha ke Tupā muputu'u ta. Tupā ukwa katu te ame'ē ke a'e. Yman kome'ē ywy keruhū a'e mujā ym rahā we a'e ukwa katuha ke a'e mujekwa. A'erehe a'e jupandu jupe: —Ihē kotyhar ta ihē namō ixo ta. Katu te hū ta — aja Tupā.

Yman ame'ē je'ēha a'e mujekwa ym rī. Apo a'e mujekwa katu 'y. Ame'ē je'ēha ke ihē apandu pandu ngā pe. ⁸ Ame'ē Tupā ukwa katu te ha ke kapitā ta ukwa ym. Kome'ē ywy keruhū pe ixo ame'ē tama'e kapitā ta ukwa ym. A'eta ukwa katu rahā, jandema'e sawa'e te ke a'eta jukwa ym ta tipe. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa ym ta tipe. Jandema'e sawa'e te riki katu te ame'ē ke a'e. ⁹ Kuja Tupā je'ēha rehe amō mupinim:

“Ma'e ke Tupā moī katu. Ame'ē ke ipy'a katu ehe ame'ē ta pe a'e me'ē katu. Ame'ē ke rehe usak ym awa rī. Ame'ē ke rehe har hendu ym tī. Ame'ē rehe har ipy'a pe ukwa ukwa ym awa tī.

Ame'ē ke ipy'a katu ehe ame'ē ta pe a'e me'ē katu” aja amō mupinim.

Tupā rehe har Tupā'ā mujekwa katu

¹⁰ (Ma'e katu ame'ē ke ipy'a katu ehe ame'ē ta pe Tupā me'ē katu.) A'erehe Tupā ukwa katu te ha ke kome'ē ywy keruhū pe ixo ame'ē tama'e kapitā ta ukwa ym. Ame'ē ke jande pe Tupā mujekwa katu. Yman mujekwa ym ngā pe rī. Apo a'e mujekwa katu 'y. I'ā jande pe a'e muwyr. A'e riki mujekwa katu jande pe 'y. Upa katu te ma'e ke I'ā ukwa katu. Tupā putar ame'ē ke ngā ukwa ym. Ame'ē ke upa katu te I'ā riki ukwa katu tī. Ma'erehe ma'e ke Tupā ma'ema'e my? Ame'ē ke ngā ukwa ym. I'ā anī. Ukwa katu a'e. ¹¹ Amō ipy'a pe ukwa ukwa ixo ame'ē ke a'e jō ukwa katu. Amō anī. Ukwa ym. Aja Tupā rehe har amō ukwa ym tī. I'ā jō ukwa katu. ¹² A'erehe ehe har jande pe I'ā mujekwa. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ukwa. Aja ukwaha namō jande jaxo ym. Anī. I'ā ke jande pe Tupā muwyr, a'erehe ehe har jande pe I'ā mujekwa. Ma'e katu ame'ē ke jande pe Tupā me'ē, ame'ē rehe har upa katu te jande pe I'ā mujekwa.

¹³ Amō ukwa katuha namō ma'e ke mu'e, ame'ē ke japandu pandu ym. Tupā'ā mujekwa ame'ē ke jō japandu pandu katu. Ame'ē ke ipy'a rehe I'ā ihī ame'ē ta ke jande jamu'e mu'e katu. ¹⁴ Ipy'a rehe Tupā'ā ihī ym rahā, a'e mu'e ame'ē ke marā ka ym a'e ukwaha. “Ma'e puki my?” aja a'e pandu. Ukwa ym a'e. Tupā'ā ihī ym ehe, a'erehe ukwa ym. “Mā ka'u” aja a'e pandu tī. Ma'e ke Tupā'ā mujekwa, ame'ē ke ipy'a rehe Tupā'ā ihī ame'ē ta jō ukwa katu.

¹⁵ Ipy'a rehe Tupā'ā ihī rahā, upa ma'e ke ukwa katu. “Ko katu. Peme'ē ihē

pe katu” aja upa ukwa katu. Pe, Tupā’ā ihī ehe, ame’ē rehe har amō ukwa ym. “Mā ka’u te’e a’e” aja Tupā’ā ihī ym ehe ame’ē ukwaha naī. ¹⁶ Aja Tupā rehe har a’e ukwa ym tī. Aja kuja Tupā je’ēha rehe panduha ihī: “Tupā ukwa ukwa uī, ame’ē ke ukwa ym awa. Tupā ke marā ka ym amō mu’eha” aja panduha ihī.

Aja rahā, Tupā rehe har Tupā’ā ihī ym ehe ame’ē ta ukwa ym te, aja mujekwa katu. A’erehe Tupā’ā ihī ehe ame’ē rehe har ukwa ym tī. Jande anī. Tupā’ā jande py’a rehe ihī katu, a’erehe Kirisutu ma’e ukwa ukwa uī, ame’ē ke jande jakwa. (Tupā’ā mujekwa jande pe, a’erehe jakwa. Aja rahā, Tupā ukwa ukwa uī, ame’ē ke jande jakwa tī.)

3

Ta’yn ta aja pehē

¹ Ihē mu ta! Tupā’ā rehe tapijar te’e we pepy’a katu, aja ym pexo. A’erehe pehē ke marā ka ym amu’e katuha. Pe py’a katu ym ehe, aja pexo. Ta’yn ra’yr u’ar ramō, ame’ēja pexo. Aja rahā, Kirisutu rehe har amō amō we pejumu’e ym pexo. ² Ta’yn ra’yr ta aja pehē. Imembyr ra’yr pe imāi kamy me’ē. Aja pehē ke ihē amu’e. (Aja rahā ta’yr mi Kirisutu rehe har amu’e pehē ke.) Ma’e so’o rukwer pehē pe ihē ame’ē ym, ame’ēja amu’e ym. (Aja rahā, upa katu te Kirisutu rehe har apandu ym pehē pe.) Arahā pekwa katu ym. Apo pekwa katu ym we ta rī. ³⁻⁴ Tupā rehe ipy’a ym ame’ē ta aja pehē, a’erehe pahar pekwa ym riki. Amō pandu: “Páu kotyhar ke ihē” aja. Amō pandu: “Ihē anī. Apor kotyhar ke ihē” aja. Aja amō koty koty jy’ar rahā, Tupā rehe ipy’a ym ame’ē ta aja pexo. Katu ym aja. A’erehe upa katu te Kirisutu rehe har pehē pe apandu ym we ta rī. A’erehe pejyty’ym pehē juehe rahā, Tupā rehe ipy’a ym ame’ē ta aja pehē tī. Pehē peje’ē je’ē pehē jupe rahā, Tupā rehe ipy’a ym ame’ē ta aja pehē tī. A’eta ixoha aja pehē pexo tī. Katu ym aja.

Tupāma’e miasu ta ke

⁵ Ma’e riki Apor ma’ema’e my? Tupāma’e miasu ke a’e. Ma’e riki ihē ama’ema’e my? Ihē Páu. Tupāma’e miasu ke ihē tī. Jande juja katu te jande tī. (A’erehe amō koty koty pejy’ar rahā, katu ym. “Páu kotyhar ta ke jande.” “Anī. Apor kotyhar ta ke jande.” Aja rahā, katu ym.) Tupā je’ēha ke pehē pe japandu pandu. Tupāma’e miasu ta ke jande. Pe, pejurujar katu ehe. Tupā pandu ame’ē ke Apor ma’ema’e. Aja ihē ama’ema’e tī. Jande juja katu te jande tī.

⁶ Pehē riki Tupāma’e kupixa aja pehē. Pe, ma’e ra’ī ihē ajyтым ipe, ame’ēja saka. (Aja rahā Tupā je’ēha pehē pe ihē apandu pandu, a’erehe Jesu rehe pejurujar katu.) Apor riki ma’eywa’y ra’yr rehe y ombor ixo, ame’ēja saka. (Aja rahā, pehē pe Tupā je’ēha ke a’e mu’emu’e katu. A’erehe Tupā rehe har pekwa katu pexo.) Pe, Tupā riki upa ma’e kupixa pe har ta ke mutiha, ame’ēja saka. (Aja rahā Tupā riki pehē ke muhury katu.) ⁷ A’erehe ma’e ra’ī jyтым ame’ē ke katu te aja ym. (Aja rahā, ihē katu te aja ym ihē tī. Tupā je’ēha apandu ame’ē ke ihē.) Y ombor ame’ē ke katu te aja ym tī. (Aja rahā, Apor katu te aja ym tī. Tupā je’ēha ke mu’e ame’ē ke a’e.) Tupā jō riki katu te ame’ē ke a’e. A’e riki pehē ke muhury katu.

⁸ Ma’e ra’ī jyтым ame’ē ke amō namō juja katu te riki. Y ombor ame’ē namō juja katu te. Aja rahā, Tupā je’ēha pandu ame’ē ke juja katu te. Mu’e ame’ē ke namō juja katu te riki. A’eta pe ma’e ke Tupā me’ē ta. Paraky katu ame’ē pe a’e me’ē katu ta. Paraky katu ym ame’ē pe me’ē katu ym ta. ⁹ Je’ēha pandu ame’ē ke namō mu’e, ame’ē ke pandu pandu ixo. Aja rahā, Apor namō Tupā je’ēha ke ihē apandu pandu, ame’ēja jaxo. Jande juja katu te jande tī. (A’erehe

amō koty koty pejy'ar rahā, katu ym. “Pāu kotyhar ta ke jande.” “Anī. Apor kotyhar ta ke jande.” Aja rahā, katu ym.)

¹⁰ Pehē riki Tupā rok aja tī. Ukwa katuha ke ihē pe Tupā muwyr. Ame'ē namō ok ke ihē amujā katu, aja ihē axo. Pyter ke ihē ajytyka. (Aja rahā, Tupā je'ēha ke ihē apandu pandu, pe, Jesu rehe ngā jurujar katu.) Ok ke amō ta upa mujā, ame'ēja saka. (Aja rahā, Tupā rehe har a'eta mu'emu'e katu ngā pe.) Ok mujā rahā, katu mujā rahā, katu tiki. (Aja Tupā je'ēha katu mu'e rahā, katu tiki.)

¹¹ Jesu Kirisutu riki ok pyter aja saka. A'e jō riki ok pyter katu te ame'ē ke aja saka. Tupā riki mu'am aja saka. A'erehe amō ok pyter ke marā ka ym mu'āha. (Aja rahā, Jesu Kirisutu rehe har jō amō pandu ta me'ē te'e.) ¹² Ok pyter ke amō mu'am rahā, myra hātā ke mu'am. Pahar ijuk ym ta. (Aja rahā, Kirisutu rehe har katu mu'e.) Aja rahā, katu mujā, ame'ēja saka tī. Itatawa ke te'e mujā, ame'ēja saka. Itatuwyr ke te'e mujā, ame'ēja saka tī. Ita hepy hū ame'ē ke te'e mujā, ame'ēja saka tī. Amō ta myra hātā ym ame'ē ke mu'am. Pahar ijuk ta. (Aja rahā, Kirisutu rehe har katu ym mu'e aja saka.) Aja rahā, katu ym mujā, ame'ēja saka. Inaja ro ke te'e mujā, ame'ēja saka. Kupi'ī ke te'e mujā, ame'ēja saka tī. Myra hātā ym ame'ē ke te'e mujā, ame'ēja saka tī.

¹³ Ok ke tata ukwā rahā, myra hātā jō pyta u'am. Aja Kirisutu jywyr rahā, ngā ke a'e mupyrara ta. Arahā myja me'ē ehe har amō mu'e, ame'ē ke Kirisutu mujekwa ta. Tata aja ame'ē namō a'e ukwa ta. Katu mu'e my? Katu ym mu'e my? Ame'ē ke a'e mujekwa ta. ¹⁴ Katu amō mu'e, aja Kirisutu ukwa rahā, ma'e katu ame'ē ke Tupā me'ē ta. Katu mu'e, ame'ē pe me'ē ta. ¹⁵ Katu ym mu'e, aja Kirisutu ukwa rahā, ma'e ke Tupā me'ē ym ipe. Nixōi ma'e ke ipe. A'e ke Tupā muhā katu jō. Tata ngi jawe te'e uhem oho, ame'ēja saka a'e.

¹⁶ Tupā'ā riki pehē py'a rehe ihī katu. A'erehe pehē riki Tupā ixoha renda aja pehē. Ame'ē ke pekwa katu. ¹⁷ A'erehe pehē pe amō jaxer ame'ē ke mu'e rahā, Tupā ixoha renda ke mujaxer, ame'ēja saka tī. Aja rahā, ame'ē mu'eha ta ke Tupā mupyrara ta. Tupā ixoha renda riki katu te ame'ē ke. Pehē riki ixoha renda aja pehē. A'erehe pemujaxer ym pehē juehe har.

¹⁸ “Upa ihē akwa katu” aja amō ukwa ixo. Aja mā peja pejumuka'u te'e ym pehē juehe. “Upa ihē akwa katu” aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwa ukwa ixo. Aja pehē ngi har amō ta ukwa ukwa ixo rahā, mā peja kuja pepandu: “Mā! Jaka'u te'e jande. Jakwa ym jande” aja. Aja rahā ima'e ukwa katuha ke Tupā muwyr ta a'eta pe. Ehe har mujekwa ta a'eta pe tī. Aja rahā, Tupā rehe har a'eta ukwa katu ta. ¹⁹ Upa ma'e ukwa katu, aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwaha naī. Anī. Ame'ē ta ukwa ym. Ka'u te'e aja Tupā ukwa katu. Yman aja Tupā je'ēha rehe panduha amō mupinim:

“Ma'e ukwa katu ame'ē kuja pandu: ‘Mā! Akwa katu ihē’ aja. Anī. Ame'ē ukwaha namō a'e ke Tupā muka'u te'e ta. Aja ame'ē ukwaha ke amō mukanim” aja panduha ihī.

²⁰ Aja amō we Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Ame'ē ke mujekwa tī. Kuja: “‘Akwa katu’ aja amō ukwa. Ame'ē riki jaxer aja Tupā ukwa katu” aja panduha ihī.

²¹ A'erehe: “Pāu mu'e katu te.” “Anī. Apor mu'e katu te” aja mā peja pepandu ym. Aja rahā, amō koty koty pejy'ar ym ta. “Pāu kotyhar ta ke jande.” “Apor kotyhar ta ke jande” aja ym ta pehē. Pesarahā! Upa ma'e ke pehē py'a mātāha ke. ²² Apor pehē mu'eha ke. Petu aja tī. Mu'eha ke a'e tī. Ihē aja tī. Ihē Pāu. Pehē mu'eha ke ihē tī. Kome'ē ywy keruhū Tupā mujā, ame'ē pe pexo. A'erehe pehē rury katu aja pexo. Pehē pexo katu, a'erehe pehē rury katu pexo. Pehē pemanō rahā, Tupā namō pexo ta kŷ. Apo Tupā usak katu pehē rehe rī. Yman rahā aja ta tī. A'erehe aja upa ma'e ke pehē

py'a mātāha ke. ²³ Pe, Kirisutu kotyhar ta ke pehē. Tupā kotyhar ke Kirisutu. (A'erehe mā peja amō koty koty pejy'ar ym.)

4

Kirisutu mondo ame'ē ta ke

¹ Pehē ke jande jamu'e. Jande rehe har pekwa pekwa pexo rahā, Kirisu-tuma'e miasu ta ke jande, aja mā peja pekwa pekwa pexo. Yman myrandu katu ke Tupā mujekwa ym rī. Ame'ē ke a'e mujekwa apo 'y. Ame'ē myrandu katu japandu pandu ame'ē ta ke jande, aja mā peja pekwa pekwa pexo.

² Miasu rahā, ijar pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu ta me'ē te'e. Aja Kirisutu pandu ame'ē ke ihē ama'ema'e ta me'ē te'e tī. ³ Pesarahā! “Kirisutu pandu ame'ē ke Páu ma'ema'e katu ym” aja pepandu naī. Aja pepandu rahā, pehēma'e panduha ihē pe anī ta. “Kirisutu pandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu my?” aja ihē juehe har ajupandu ym ihē jupe tī. ⁴ A'e pandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu, aja ihē akwa katu. Ihē akwa tipe. “Nde katu” aja mujekwa ym we rī. Jandema'e sawa'e te riki pandu ta. “Katu nde erema'ema'e” aja a'e. (Ame'ē jō ihē aputar katu.) ⁵ A'erehe: “Kirisutu pandu ame'ē ke nde erema'ema'e” aja peje'ē ym ta me'ē te'e. Jandema'e sawa'e te jywyr ym rahā we, aja peje'ē ym ta me'ē te'e. A'e jywyr rahā, amō ma'ema'eha ke a'e riki pandu ta. Amō ma'ema'eha ke amō ta ukwa ym, ame'ē ke jandema'e sawa'e te mujekwa ta. Ukwa katu a'e. Ipy'a pe ma'e ke amō ukwa ukwa ixo, ame'ē ke a'e mujekwa ta tī. Ukwa katu te a'e. Pe, ame'ē rehe har a'e pandu ta. Pe, katu ame'ē ke ma'ema'e, ame'ē ta pe Tupā jō pandu ta: “Pehē katu” aja. A'erehe: “Kirisutu pandu ame'ē ke Páu ma'ema'e katu ym” aja ihē rehe har peje'ē je'ē ym ta me'ē te'e.

⁶ Ihē mu ta! Apandu ramō ame'ē ke Apor rehe har ihē apandu. Ihē juehe har amō tī. Apandu tī. Jande mokōi jande juehe har ihē apandu. Aja rahā: “Peme'ē katu te ame'ē ke” aja pepandu ym ta. Aja Tupā je'ēha mujekwa. Kuja: “Mā peja amō mupinim ame'ē rehe pehendu katu” aja panduha ihī.

Aja rahā, kuja ym ta: “Peme'ē katu. Jande ke mu'e katu” aja. “Anī. Peme'ē anī. Jande mu'eha riki katu te” aja pepandu ym ta tī. ⁷ Pehē mu'eha riki amō ta 'ar koty te we katuha aja ym riki. Upa mu'eha ta ke pehē koty Tupā mondo. Aja rahā: “Jande mu'eha ta amō mu'eha ta 'ar koty te we katuha” aja marā kā ym pepanduha. Tupā riki mondo. Pehē atu mu'am ym. Tupā mondo. A'erehe: “Jande mu'eha ta amō mu'eha ta 'ar koty te we katuha” aja marā kā ym pepanduha.

⁸ Korin ok ta pe har ta! Upa pehēma'e ke pehī, aja pekwaha naī. Pehēma'e hū namō pexo, aja pekwaha naī tī. Pehē riki kapitā keruhū. Jande anī, aja pekwaha naī. Mā! Pehē riki kapitā keruhū ta tipe rahā, katu tiki. Aja ta tipe rahā, pehē namō jande riki kapitā keruhū ta tipe tī. Upa ma'e ke namō pexo, a'erehe: “Páu ke japutar ym” aja pepandu. ⁹ Jande riki Kirisutu mondo ame'ē ta ke. Jande riki amō ta wyr koty te we katuha, aja Tupā mu'am, aja ihē akwa. Sonda ta jukwa ta ame'ē ta riki jaxer, aja ngā ukwa. Aja jande riki tī, aja upa ngā pe Tupā mujekwa. Aja Tupā je'ēha rahoha ta ukwa tī. Aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwa tī. Jande jaxer ame'ē ta ke jande, aja ukwa tī. ¹⁰ Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō, aja japandu pandu, a'erehe jande riki jaka'u te'e, aja amō ta ukwaha. Pehē anī. Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe pekwa katu te ame'ē ta ke pehē, aja amō ta ukwa. Jande riki pitu te'e aja amō ta ukwa. Pehē anī. Pehē pyrātā riki, aja amō ta ukwa. Katu ame'ē ta ke, aja pehē rehe har amō ta ukwa. Jande anī. Jaxer ame'ē ta ke aja ngā ukwa. ¹¹ Apo jande myahy jande jaxo. Jande janengwéi jaxo tī. Jandema'e mundeha ymanihar namō jaxo tī. Jande ke amō ta mupyrara tī. Jande jawata

te'e jaxo. Jande rok nixói. ¹² Jande japaraky hũ. Aja tamatarer japyhyk. Pe, ame'ẽ pe upa jandema'e ke jande jajo'ok jo'ok. Jande rehe har amõ ta juru ai rahã, ame'ẽ ta pe japandu: "Mã peja pehẽ rehe Tupã usak katu" aja. Jande ke amõ ta mupyrara rahã, jande py'ahu te'e jahendu. ¹³ Jande rehe har katu ym amõ ta pandu rahã, ame'ẽ ta pe hãtã jaje'ẽ ym jande. Katu ame'ẽ ke japandu a'eta pe. Ma'e puxi aja jande aja Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ukwaha. Jaxer ai te aja jande rehe har ukwaha tí. Upa aja apo jaxo we rí. (Jesu mondo ame'ẽ ta ke jande.)

¹⁴ Ihẽ amupinim ramõ ame'ẽ pe pehẽ ke ihẽ amuhuxĩ my? Anĩ. Aja ym. Pehẽ ke ihẽ amu'e tar katu, a'erehe aja ihẽ amupinim. Aja rahã, pehẽ pexoha ke pemukatu ta nahã my. Ta'yr ke ipái mu'e katu, aja pehẽ ke ihẽ amu'e tar katu tí. ¹⁵ Myja Kirisutu kotyhar ta pexoha katu my? Ame'ẽ rehe har mu'e ame'ẽ ta mâte hũ ixo pehẽ koty. Pehẽ pái aja ame'ẽ ta heta ym. Peteĩ jõ pehẽ pái aja ixo. Ihẽ ame'ẽ. Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehẽ aja pexo. Myrandu katu pehẽ pe ihẽ apandu rahã, Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe pehẽ pái aja ihẽ. ¹⁶ A'erehe ihẽ aja pehẽ pexo tí. Aja rahã: "Katu te jande" aja pekwa ym pexo tí. ¹⁷ Ko Timo ke pehẽ koty ihẽ amondo ta. Pehẽ pe a'e pandu ta:

—Jesu Kirisutu kotyhar ke Páu, a'erehe ixoha pyahu aja a'e ixo katu. Ame'ẽ ixoha pyahu ame'ẽ ke Jesu kotyhar ta pe Páu mu'e mu'e. Amõ amõ ok ta rupi ixo ame'ẽ ta ke mu'e mu'e — aja pehẽ pe Timo pandu ta.

Aja rahã, peharái ym ta. Timo pe Jesu rehe har ihẽ apandu rahã, a'e jurujar katu ehe. A'erehe ihẽ ra'yr aja a'e. Ihẽ apy'a katu ehe ame'ẽ ke a'e. Ihẽ apandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu tí.

¹⁸ Pehẽ koty ihẽ aho ym ta tipe aja pekwaha, a'erehe pehẽ ngi ihẽ akyje aja pekwaha nã. A'erehe pehẽ ngi har amõ amõ kuja ukwaha: "Mã! Jande ngi Páu kyje, a'erehe Timo ke a'e muwyr" aja riki. ¹⁹ Pesarahã! Tupã putar rahã, pahar pehẽ koty ihẽ ahyk ta aho. Ihẽ ahyk rahã, ma'e ke ihẽ atu akwa ta. Amõ amõ ta pandu: "Mã! Jande ngi Páu kyje, a'erehe Timo ke a'e muwyr" aja pandu ame'ẽ ta ixo. Panduha jõ my? Panduha aja ma'ema'e katu my? Ame'ẽ ke ihẽ akwa ta. ²⁰ Aja riki jande. Amõ pandu: "Tupã! Ihẽma'e kapitã keruhũ aja exo katu." Aja pandu rahã, Tupãma'e pyrãtãha ke a'e mujekwa ta ipe. Pырãtãha namõ ma'e ke ma'ema'e ta. Panduha jõ aja ixo ym ta. (Pырãtãha muwyr ta.) ²¹ A'erehe pehẽ koty ihẽ ahyk rahã, myja me'ẽ pehẽ pe katu my? Myra ra'yr namõ ahyk ta aho my? (Aja rahã, pehẽ ke anupã ta.) Pehẽ rehe ihẽ apy'a katuha namõ ihẽ ahyk ta aho my? Wewe katu panduha namõ ihẽ ahyk ta aho my? Pesarahã! Wewe katu panduha namõ ihẽ ahyk tar katu. (A'erehe pahar pexoha pemukatu.)

5

Amõ rehe ka'u te'eha ke

¹ Jesu kotyhar ta ke pehẽ. Pehẽ namõ amõ ixo. "Imãi nungar namõ a'e ukwer ou" aja ihẽ pe pehẽ koty ngi uhyk uwyr ame'ẽ ke pandu. Mã jaxer ai te ma'eha ke ame'ẽ. Jesu rehe jurujar ym ame'ẽ ta aja ym ma'eha. ² Mã! Pehẽ ruxĩ ym. Anĩ. "Katu" aja pekwaha pehẽ jupe. Anĩ. Katu ym aja. Mã peja ym pehẽ! Ame'ẽ ma'eha ngi pehẽ ruxĩ pexo. Ame'ẽ jaxer ai ame'ẽ ke ma'e, ame'ẽ ke pejy'ar rahã, pehẽ pyter ngi pemuhem pemondo. Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda rehe pejy'ar rahã, ame'ẽ sawa'e ke pemuxe ym. ³⁻⁴ Pehẽ namõ ihẽ axo ym. Pepaite ihẽ axo. Anĩ. Ihẽ py'a rupi pehẽ rehe har ihẽ akwa akwa axo. A'erehe pehẽ namõ ihẽ axo, ame'ẽja saka. Pe, ame'ẽ jaxer ai ame'ẽ ke ma'e ame'ẽ pe, Jesu, jandema'e sawa'e te je'ẽha rupi ihẽ apandu.

—Mã peja nde ke Tupã mupyrara! — aja riki.

Amō Jesu kotyhar har ta namō pejy'ar rahā, pehē rehe har ihē akwa akwa axo, a'erehe pehē namō ihē axo, ame'ēja saka. Pehē pejy'ar rahā, Jesu, jandema'e sawa'e te riki pehē py'a ke mātā ixo. Aja rahā, ma'e katu ame'ē ke pema'ema'e ta. ⁵ A'erehe ame'ē sawa'e ke pemuhem pemondo pehē ngi. Aja rahā, Satana koty mondo, ame'ēja saka. (Ājā ramūi a'e.) Pe, ame'ē sawa'e ke a'e riki mahy ta. Mujaxer ta tī. Sawā'e i'ā anī. Jandema'e sawa'e te muhā katu ta. A'e jywyr rahā, ngā ke a'e mupyrara ta. Arahā ame'ē sawa'e'ā ke a'e muhā katu ta tī.

⁶ “Katu te” aja pehē pekwa pehē jupe pexo rahā, katu ym. Mā peja ym pexo. Amōma'e panduha ke pekwa:

—Jaxi muhāi rahā, ipy'a ngi pyairo ke jo'ok. Ta'yr mi mupuk rahā, upa hukwer ke moro ta — aja panduha ihī.

Ame'ē ke pekwa katu. Aja petēi sawa'e ma'e ka'u te'eha ke ma'e rahā, a'e aja upa amō ta ma'e ta tī. (Upa moro, ame'ēja saka.) ⁷ A'erehe ma'e ka'u te'eha ke ma'e ame'ē ke pehē pyter ngi pemuhem pemondo. Aja rahā, pehē py'a juhyk, aja pexo. Ymanihar aja pehē tī. (Pyairo ke pembor, ame'ēja saka.) Aja rahā, hukwer ke moro ym ta tī. Aja rahā, pehē namō ma'e ka'u te'eha ma'eha nixoi tī. Aja pexo riki apo 'y, aja ihē akwa. Eji wvy ngi jundēu awa ta uhem oho rahā, arapuharan ra'yr ke a'eta jukwa. Ame'ē ke jukwa rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke Tupā mukanim, ame'ēja saka. Ame'ē arapuharan ra'yr aja Kirisutu tī. A'e manō. Jande ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke mukanim, ame'ēja saka.

⁸ A'erehe mā peja ima'e ta ke aja jaxo. Mā peja jande py'a juhyk, aja jaxo. Amō namō pandu rahā, mā peja jete har te ke jō japandū. Ma'e jaka'u te'eha ke mā peja jama'ema'e ym jaxo. Amō ta rehe jaxer ai ame'ē ke mā peja jama'e ym tī.

⁹ Amukwehe paper pinim pehē pe ihē amondo. Ame'ē pe kuja ihē amupinim:

“Amō kūjā rehe ka'u te'e. Ame'ē ke namō mā peja pejy'ar ym. Amō sawa'e rehe ka'u te'e tī. Ame'ē ke namō aja tī. Pejy'ar ym tī.”

¹⁰ “Pejy'ar ym inamō” aja amupinim rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta rehe har amupinim ym riki. Tupā kotyhar ta rehe har amupinim. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta amō kūjā rehe ka'u te'e hū. Amō sawa'e rehe kūjā ka'u te'e hū tī. Amō tama'e ke rehe ipy'a moī moī hū. A'erehe mukanim riki amōma'e ke. Tupāran rehe ipy'a ke a'eta moī moī tī. Upa ame'ē ta namō pexo tar ym rahā, kome'ē wvy keruhū ngi pehem te ta tipe. ¹¹ “Pejy'ar ym inamō” aja ihē amupinim rahā, Jesu kotyhar ta rehe har ihē amupinim. Ame'ē riki amō kūjā rehe ka'u te'e. Amō sawa'e rehe ka'u te'e tī. Tupāran rehe ipy'a ke moī moī tī. Amō ta rehe juru ai tī. Kawī ngi ka'u tī. Amōma'e ke mukanim tī. Pesarahā! Ame'ē namō pejy'ar ym pexo. Hake inamō ma'e ke pe'u ym te tī.

¹²⁻¹³ Pesarahā! Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta pe kuja ihē apandu ym:

—Ma'e peka'u te'eha ke pema'e. Mā peja pehē ke Tupā mupyrara — aja.

Ihē anī. Tupā riki aja me'ē pandu ta. Jesu kotyhar ta pe anī. Pehē atu pepandu katu:

—Mā peja ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym — aja riki.

A'erehe ame'ē ka'u te'eha ma'eha ke mā peja pehē pyter ngi pemuhem pemondo.

6

Myja je'ē je'ēha ke muputu'u ngā ngi my?

¹ Jesu rehe pejurujar katu, a'erehe pehē riki pehē mu mu. Pe, pehē ngi har imu namō amō je'ē je'ē rahā, jurujar ym ame'ē ta ruwa koty oho riki. Mā katu

ym. Mā peja peho ym. Anī. Tupā kotyhar ta ruwa koty peho. A'eta riki je'ē je'ēha ke mukatu ta.

² Pesarahā! 'Ar rehe angaha uhyk rahā, kome'ē ywy keruhū pe har ta pe Tupā kotyhar ta pandu: "Pehē katu." Aja katu ame'ē ta pe pandu ta. "Pehē katu ym." Aja katu ym ame'ē ta pe pandu ta tī. Kome'ē ywy keruhū pe har ta Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pe aja rahā, ma'erehe pehē mu je'ē je'ēha ke pemukatu ym my? Mā peja ame'ē ke pemukatu!

³ Pesarahā! Tupā je'ēha rahoha ta pe japandu ta tī. "Pehē katu." Aja Tupā rehe hendu katu ame'ē ta pe japandu ta. "Pehē katu ym." Aja Tupā rehe hendu ym ame'ē ta pe japandu ta tī. Aja Tupā je'ēha rahoha ta pe japandu rahā, ma'erehe sehar peje'ē je'ēha ke pehē atu pemukatu ym my? Mā peja pemukatu!

⁴ Mā! Ame'ē rehe har amō ta je'ē je'ē rahā, jurujar ym ame'ē ta ruwa koty peho ta my? A'eta riki je'ē je'ēha mukatu ta my? Katu ym aja. A'eta riki katu ym ame'ē ta aja pekwa. A'erehe a'eta ruwa koty peho ym.

⁵ Mā katu ym. Pehē ngi ihē ruxī riki. Pejuru jar katu ame'ē ta ngi har ukwa katu te ame'ē ixo my? Peteī ixo my? Pehī riki. (Ixoty peho.) Ae riki pehē mu ta je'ē je'ēha ke mukatu ta kŷ. ⁶ Pehē anī. Ixoty peho ym riki. Pehē mu ta riki je'ē je'ē rahā, jurujar ym ame'ē ta ruwa koty peho. A'eta riki je'ē je'ēha mukatu riki. Katu ym aja.

⁷ Mā jete har te riki. Imu ta je'ē je'ēha ke jurujar ym ame'ē ta ruwa koty peho. A'eta riki mukatu. A'eta ruwa koty peho, a'erehe katu ym pehē aja pemujekwa. Pehē rehe ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, mā peja pexo. Pehē py'a pemujywy. Aja rahā, pahar pemukatu ta. Pehēma'e ke amō mukanim rahā, mā peja pexo. Pehē py'a pemujywy. Aja rahā, pahar pemukatu ta tī. ⁸ Anī. Aja pema'e ym pehē. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e pehē jupe. Pehē riki pehē mu mu! Pehē mu ma'e ke pemukanim pexo. Katu ym aja.

⁹ Pesarahā! Tupā ixo ame'ē pe ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta oho ym te ta. Ame'ē ke pekwa katu. Peka'u te'e ym. Pesarahā! Sawa'e te renda pe amō kūjā rehe ka'u te'e, ame'ē ke oho ym te ta. Amō sawa'e rehe ka'u te'e ame'ē ke aja tī. Oho ym te ta tī. Tupāran rehe ipy'a moī moī, ame'ē ta aja tī. Oho ym te ta tī. Sawa'e ta pame te'e ka'u te'e a'eta juehe, ame'ē ta aja tī. Oho ym te ta tī. Kūjā ta pame te'e ka'u te'e a'eta juehe, ame'ē ta aja tī. Oho ym te ta tī. Tupā ixo ame'ē pe oho ym te ta tī. ¹⁰ Amō ma'e ke mukanim, ame'ē ta aja tī. Oho ym te ta tī. Amōma'e ke rehe ipy'a moī moī ixo ame'ē ta aja tī. Oho ym te ta tī. Kawī ngi ka'u ame'ē ta aja tī. Oho ym te ta tī. Amō ta rehe juru ai, ame'ē ta aja tī. Oho ym te ta tī. Nupā. Aja amōma'e ke mukanim, ame'ē ta aja tī. Oho ym te ta tī. Upa ame'ē ta sawa'e te renda pe oho ym te ta. Tupā ixo ame'ē pe oho ym te ta.

¹¹ Aja me'ē pehē ngi har amō amō ixo kwe. Apo pehē py'a ke Tupā juhyk 'y. Upa ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke a'e juhyk. "Ihē kotyhar ta ke pehē. Ihēma'e ta" aja Tupā pandu. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe pejurujar katu, a'erehe: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixō te pehē pe" aja Tupā pandu. Pehē py'a rehe Tupā'ā ihī katu, a'erehe: "Pehē katu te" aja Tupā pandu tī. (A'erehe pexoha katu aja pexo.)

Pehē rehe har Tupā pe amō ta pandu: "Ne jō riki katu te ame'ē ke"

(Amō rehe peka'u te'e aja pexo rahā, katu, aja pekwaha pehē jupe naī. Anī. Katu ym aja. Pehē riki Tupāma'e ke, a'erehe pexoha katu aja pexo rahā, katu tiki.) ¹² Pe, amō pandu:

—Upa ma'e ke ihē ama'e tar katu, ame'ē ke ihē ama'e katu — aja.

Ame'e jete tipe. Amōma'e ma'eha riki katu ym nde pe. "Upa ma'e ke ihē ama'ema'e tar katu, ame'e ke ihē ama'ema'e katu" aja ihē apandu ta tipe. Pe, ihē ama'e rahā, marā ka ym ame'e ama'eha ngi amuputu'uha. Ihē ke muma'e, ame'ēja saka. A'erehe ihē ama'e. Katu ym aja. ¹³ Amō pandu:

—Awa mi'u pehī, a'erehe awa pusu pehī tī. (U'u ta.) Pe, awa pusu pehī, a'erehe awa mi'u pehī tī, aja. (A'erehe jande myahy) — aja.

Ame'e jete. Yman rahā, ame'e mokōihar ke Tupā mumba ta. Awa mi'u ke. Awa u'uha ke tī. Mumba ta. Jande ke anī. Pete'e jande jaxo ta rī. A'erehe jaxoha katu, aja jaxo ta me'e te'e. Amō kūjā rehe sawa'e ka'u te'e, a'erehe sawa'e ke Tupā mujā my? Anī. Aja ym. Amō sawa'e rehe kūjā ka'u te'e, a'erehe kūjā ke a'e mujā my? Anī. Aja ym tī. "Ihēma'e ke" aja jandema'e sawa'e te putar, a'erehe awa ke a'e mujā. A'e riki jandema'e sawa'e te. Aja rahā, awa rete riki sawa'e tema'e ke, ame'ēja saka. ¹⁴ Manōha ngi jandema'e sawa'e te ke Tupā mukwera katu muhem. Pe, ima'e pyrātāha namō jande ke a'e mukwera katu ta muhema tī. A'erehe awa rete riki sawa'e tema'e ke.

¹⁵ Kirisutuma'e ke pehē, ame'e ke pekwa. Pe, Kirisutuma'e ke kūjā ka'u te'e ame'e koty ihē amondo ta my? Anī ta. Marā ka ym amondoha. ¹⁶ Pesarahā! Kūjā ka'u te'e ame'e namō amō jumusarái rahā, mokōi riki petēihar aja ixo. Ame'e ke pekwa my? Pekwa katu riki pehē! Kuja Tupā je'eha rehe panduha ihī:

"Mokōihar riki petēihar wan ta" aja riki.

A'erehe kūjā ka'u te'e ame'e namō pejumusarái rahā, inamō Kirisutu petēihar aja ixo. Mā! Katu ym! A'erehe Kirisutuma'e ke kūjā ka'u te'e ame'e koty ihē amondo ym te ta. ¹⁷ Pe, amō riki jandema'e sawa'e tema'e ke rahā, inamō petēihar aja ixo. Tupā'ā ihī katu ehe, a'erehe inamō petēihar aja ixo.

¹⁸ Mā peja amō kūjā rehe eka'u te'e ym. Mā peja amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tī. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, juehe jumujaxer ym. Kūjā ka'u te'e ame'e namō amō jumusarái rahā, a'e jumahy juehe. Kirisutuma'e ym aja mujekwa, a'erehe a'e jumahy juehe. ¹⁹ Amō we tī. Tupā'ā riki pehē py'a rehe ihī katu, a'erehe pehē riki Tupā'ā rok aja pexo. Ame'e ke pekwa katu. Pehē rehe l'ā ke Tupā muwyr. A'erehe pema'e tar katu ame'e ke jō pema'e ym. Anī. Tupā putar ame'e ke pema'ema'e katu. A'erehe pexoha rehe pesak katu. Peka'u te'eha ke pema'e ym. ²⁰ Ta'yr manō. Peka'u te'eha pema'ema'eha ke rehe a'e muhepy. A'erehe Tupāma'e ke pehē. (A'erehe pema'e tar katu ame'e ke jō, pema'e ym. Anī.) Tupā putar ame'e ke pema'ema'e katu tī. Pexoha katu aja pexo. Aja rahā amō ta pandu ta: "Ne jō riki katu te me'e ke" aja Tupā pe pandu ta.

7

Jumendar rahā, katu my? Ame'e rehe har Páu mujekwa.

¹ Paper pinim ihē pe pemuwyr kwe. "Amō jumendar rahā, katu my?" aja paper pinim ihē pe pemuwyr. Ame'e rehe har ihē amupinim ta pehē pe apo 'y. Amō jumendar ym rahā, katu tiki. ² Amō rehe ka'u te'e hū ngā. Amō kūjā rehe sawa'e ka'u te'e. Amō sawa'e rehe kūjā ka'u te'e tī. A'erehe kūjā namō sawa'e jumendar rahā, katu tiki. Aja rahā, amō kūjā rehe ka'u te'e ym ta. Sawa'e namō kūjā jumendar rahā, katu tiki tī. Aja rahā, amō sawa'e rehe ka'u te'e ym ta tī. ³ Hakehar riki putar rahā, mā peja inamō ixawa'e ukwer. Ixawa'e riki putar rahā, mā peja inamō hakehar ukwer tī. Jumuhury katu a'eta juehe. ⁴ Hakehar putar rahā jō anī. Ixawa'e putar rahā, mā peja inamō hakehar ukwer. Ixawa'e putar rahā jō anī tī. Hakehar putar rahā, mā peja

inamō ixawa'e ukwer. ⁵ A'erehe hakehar putar rahā, mā peja inamō ixawa'e ukwer. Ixawa'e putar rahā, mā peja inamō hakehar ukwer tī.

Pe, hakehar pe ixawa'e kuja pandu:

–Tupā namō ihē apandu pandu ta axo. A'erehe ne namō ihē aker ym ta kŷ – aja.

–A'e tŷ – aja hakehar pandu.

Ixawa'e pe aja hakehar pandu tī. Aja jō rahā, inamō ixo ame'ē namō mā peja eker ym. Aja heta ym ukwer rahā, katu. Ame'ē upa rahā, inamō ukwer katu tī. Aja ym rahā, heta ukwer rahā, hakehar ame'ē ym rahā, amō kūjā rehe ixawa'e ka'u te'e ta. Marā ka ym ame'ē mukanīha. Ixawa'e ame'ē ym rahā, amō sawa'e rehe hakehar ka'u te'e ta tī. Marā ka ym mukanīha. “Amō rehe eka'u te'erahā” aja Satana pandu, ame'ēja saka. (Ājā ramūi a'e.) Aja rahā katu ym. A'erehe Tupā namō panduha upa rahā, mā peja inamō ixo ame'ē namō ukwer katu.

⁶ Jumendar ame'ē rehe har ihē apandu ramō. “Mā peja ejumendar” aja ym ihē apandu. “Amō putar rahā, ejumendar” aja ihē apandu. ⁷ Ihē rakehar ym riki ihē. Ihē Páu. Upa pehē ihē aja pexo, aja ihē aputar. Aja pame katu te amō koty koty Tupā mujā. Amō jumendar ta me'ē te'e. Amō jumendar ym ta me'ē te'e tī.

⁸ Jeje te'e ixo ame'ē ta pe ihē apandu ta kŷ. Ixawa'e manō ame'ē ta pe aja tī. Pesarahā! Ihē jeje te'e axo. Ihē aja pehē pexo rahā, katu tiki. ⁹ Amō rehe peka'u te'e rahā, mā peja pejumendar. Marā ka ym amō rehe ka'u te'eha mukanīha. Aja rahā, pejumendar rahā, katu tiki.

¹⁰ Upa jumendar ame'ē ta pe ihē apandu ta apo 'y. Ihē akwaha aja ym. Jandema'e sawa'e te mu'e ame'ē ke ihē apandu ta 'y. Kūjā ta pe apandu. Ne sawa'e ke mā peja ehijar ym. ¹¹ Nde erehijar, pe, amō sawa'e ke epyhyk ym. Nde jeje te'e exo kŷ. Aja nde ereputar ym rahā: “Nde sawa'e namō ejumukatu eho tī. Nde sawa'e koty ejoywyr eho” aja apandu. Hakehar ke ixawa'e hijar ym ta me'ē te'e tī.

¹² Amō ta pe ihē apandu ta apo 'y. Ihē akwaha ke ihē apandu ta. Jandema'e sawa'e te je'ēha anī. Ko sawa'e riki Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke a'e. Pe, hakehar riki jurujar ym ame'ē ke a'e. Pe, ixawa'e namō a'e ixo tar katu rahā, mā peja a'e ke ixawa'e hijar ym. ¹³ Ko kūjā riki Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke a'e. Pe, ixawa'e riki jurujar ym ame'ē ke a'e. Pe, hakehar namō a'e ixo tar katu rahā, mā peja a'e ke hakehar hijar ym. ¹⁴ Ame'ē jurujar ym ame'ē ixawa'e riki hakehar namō ixo, a'erehe Tupā usak katu ehe, ixawa'e rehe. Hakehar riki jurujar ym ame'ē ke a'e. Ixawa'e namō ixo, a'erehe Tupā usak katu ehe tī, hakehar rehe. Aja ym rahā, ta'yn ta riki Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta aja saka ixo. Anī. Ta'yn ta Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta aja ym. A'erehe a'eta rehe Tupā usak katu tī.

¹⁵ Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ixo. Inamō ixo ame'ē ke Jesu rehe jurujar ym ame'ē ke a'e. Pe, a'e pandu: “Nde ke ahijar ta” aja. Aja rahā, mā peja hijar oho. “Eho ym” aja mā peja jurujar katu ame'ē ebandu ym. Mā peja hijar oho. Kuja Tupā putar. Jumokōi je'ē je'ē ym ha rupi ixo, aja a'e putar. ¹⁶ Kūjā! Nde riki Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke nde. Ne sawa'e namō exo katu. Aja rahā, a'e riki Jesu rehe jurujar katu ta nahā my tī. Sawa'e! Ne riki Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke nde. Ne rakehar namō exo katu. Aja rahā, a'e riki Jesu rehe jurujar katu ta nahā my tī.

Tupā putar, aja pehē pexo katu

¹⁷ A'erehe myja me'ē amō ixo apo, aja mā peja exo rī. Pehē rehe Tupā katu usak, a'erehe a'e pandu: “Mā peja ihē kotyhar ta aja pemuruwak” aja. Arahā myja me'ē pexo my? (Pehē rakehar namō pexo my? Pehē sawa'e namō pexo

my? Pehē pexo te'e me'ē te'e pehē, aja pexo my? Te'e paraky aja pexo my?) Ame'ē pexoha Tupā me'ē, muwyr saka riki. A'erehe aja pame katu te pexo rī. Amō koty koty amō ta aja tī. Aja Jesu kotyhar ta pe ihē apandu pandu. Amō amō ok ta rupi ixo ame'ē ta pe ihē apandu pandu tī. ¹⁸ Amō rehe Tupā katu usak, a'erehe a'e pandu: "Mā peja ihē kotyhar ta aja pemuruwak" aja. Arahā ehe ihī ame'ē pিরer jupāha ihī my? Aja rahā, mā peja aja ixo, jupāha namō. Emukanim ym ame'ē ke. Jurujar katu py rahā, a'e ixo. Ame'ēja exo rī. Amō pe Tupā pandu: "Mā peja ihē kotyhar ta aja pemuruwak." Arahā, ehe ihī ame'ē pিরer ke jupā ym my. Aja rahā, mā peja jupā ym aja exo rī. Jurujar katu py rahā, a'e ixo. Aja exo rī. Jupā ym, aja exo rī. ¹⁹ Ehe ihī ame'ē pিরer jupā my? Ame'ē ke Tupā ukwa tar ym. Ehe ihī ame'ē pিরer jupā ym my? Ame'ē ke a'e ukwa tar ym tī. Kuja jō a'e ukwa tar katu. Ima'e je'ēha rehe amō hendu katu my. Ame'ē ke jō a'e ukwa tar katu.

²⁰ Ngā rehe Tupā katu usak rahā, a'e pandu: "Mā peja ihē kotyhar aja pemuruwak" aja. Arahā myja me'ē ngā ixo my, aja mā peja exo katu rī. ²¹ Ne rehe Tupā katu usak rahā, a'e pandu: "Mā peja ihē kotyhar aja pemuruwak" aja. Arahā se te'e paraky ame'ē ke nde my? Aja exo rī. Pe, nde jar pandu:

—Ihēma'e miasu ym nde apo 'y. Te'e eho katu — aja.

Aja rahā, mā peja ame'ē parakyha ngi ehem eho.

²² Sehar te'e paraky ame'ē ke rehe jandema'e sawa'e te katu usak, a'erehe pandu: "Mā peja ihē kotyhar aja pemuruwak" aja. Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi uhem oho, ame'ēja saka. Ame'ē ngi poir ame'ē ke a'e, ame'ēja saka. Jandema'e sawa'e te kotyhar ke a'e, a'erehe poir aja saka ixo.

Pe, sehar amō pe te'e paraky aja ym ame'ē pe Kirisutu pandu: "Mā peja ihē kotyhar aja pemuruwak" aja. Aja rahā, Kirisutu pe te'e paraky aja a'e ixo apo 'y. ²³ Kirisutu manō. Arahā peka'u te'eha pema'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Aja rahā Kirisutu manōha rupi pehē rehe Tupā muhepy, ame'ēja saka. A'erehe amō ta pe te'e paraky ame'ē tama'e aja ym pexo. (Tupāma'e ke pehē.) ²⁴ Ihē mu ta! Pesarahā! Pehē rehe Tupā katu usak rahā, a'e pandu: "Mā peja ihē kotyhar ta aja pemuruwak" aja. Arahā Tupā namō pehē juehe katu pehē pexo. Ame'ē ke pehijar ym. Tapijar te'e we inamō pehē juehe katu pexo rī.

Jeje te'e ixo ame'ē ta rehe har

²⁵ "Myja me'ē jeje te'e ixo ame'ē ta pe japandu ta my" aja ihē pe paper pinim pemuwyr kwe. Ame'ē rehe har jandema'e sawa'e te je'ēha rupi ihē apandu ym. Ihē akwa ame'ē ke ihē apandu ta. Ihē rehe jandema'e sawa'e te pyrara usak. A'erehe ihē apandu ame'ē ke rehe mā peja pehendu katu. (Ihē Páu.)

²⁶ Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mupyrara ixo. A'erehe amō jeje te'e ixo rahā, aja te'e exo rī. Aja rahā, katu tiki. ²⁷ Nde rakehar namō nde erexo rahā, ehijar ym. Jeje te'e nde erexo rahā, kūjā ke epyhyk ym. Jeje te'e nde erexo rī. ²⁸ Jumendar rahā, ma'e ka'u te'eha ke nde erema'e ym. Kūjā jeje te'e ixo ame'ē jumendar rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym. Jumendar ame'ē ta ima'e ke rehe usak usak ixo. Kupixa mujā. Imi'u matyr. Ima'e ke rehe usak usak hū ixo. Aja pehē rehe ihē aputar ym. A'erehe mā peja jeje te'e pexo, aja ihē apandu.

²⁹⁻³¹ Ihē mu ta! Pekwa katu pexo! 'Ar rehe angaha upa tate. Kome'ē ywy keruhū yman ym ta ixo. Apo ixo ame'ē ke upa ta. A'erehe Tupāma'e ma'ema'eha rehe pesak py. A'engi ima'e ixoha rehe amō usak katu. A'erehe hakehar namō ixo ame'ē ta hakehar aja ym ame'ē ta aja pexo katu. Jeje te'e aja pexo katu. Aja rahā ixoha rehe har ukwa ukwa ym ta ixo. Jixi'u ame'ē ta riki hury katu ame'ē ta aja pexo katu! Puka puka ame'ē ta riki pyai ame'ē ta aja pexo katu! Ma'e ke muhepy jo'ok, ame'ē ta riki jo'ok ame'ē ke

ima'e ym aja pexo katu. Ima'ehū namō ixo ame'ē ta riki ma'e ke ima'e ym te ame'ē ta aja pexo katu! Aja rahā ixoha rehe har ukwa ukwa ym ta ixo. 'Ar rehe angaha upa tate, a'erehe Tupāma'e ma'ema'eha rehe pesak py. A'engi pehēma'e pexoha rehe pesak katu.

³² “Ma'e jande ja'u ta my? Ma'e jande jamunde ta my?” aja te'eha pekwa pekwa pexo. Pexoha rehe har pekwa pekwa pexo, aja ihē aputar ym. Sawa'e jeje te'e ixo rahā, jandema'e sawa'e te putar ame'ē ke a'e ma'ema'e tar katu. A'erehe: “Myja me'ē ima'e parakyha rehe ihē ama'ema'e katu my” aja jō a'e ukwa ukwa ixo. Ixoha rehe har ukwa ukwa ym ixo. ³³ Hakehar namō sawa'e ixo rahā, hakehar ke a'e muhury tar katu. A'erehe imi'u matyriha rehe har aja te'eha a'e ukwa ukwa ixo. Myja hakehar ke a'e muhury katu ta my. Ame'ē rehe har aja te'eha a'e ukwa ukwa ixo. ³⁴ A'erehe mokōi ukwaha rehe har ukwa ukwa ixo. Myja me'ē Tupā putar ame'ē ke a'e ma'ema'e katu my, aja a'e ukwa ukwa ixo tī.

Kūjā jeje te'e ixo ame'ē riki jandema'e sawa'e te pe ma'ema'e katu. Myja me'ē pyrātāha namō ima'e ke ma'ema'e katu my, aja a'e ukwa ukwa ixo. Myja me'ē ipy'a ke a'e moī moī katu ehe my, aja a'e ukwa ukwa ixo tī. Ixawa'e namō ixo, ame'ē anī. Ixawa'e ke a'e muhury tar katu, a'erehe: “Ma'e jande ja'u ta my” aja te'eha a'e ukwa ukwa ixo. Ixoha rehe har jō a'e ukwa ukwa ixo.

³⁵ Ihē apandu ramō ame'ē ke katu. Katu pehē pexoha ke ihē aputar, a'erehe aja me'ē ihē apandu ramō. “Ejumendar ym” aja ym ihē apandu riki. Katu ame'ē ke pema'ema'e, ame'ē ke ihē aputar. Ma'e matyriha rehe har pekwa pekwa ym ha namō jandema'e sawa'e te pe pema'ema'e katu. Aja ihē aputar. Tupā je'ēha ke pepandu pandu, ame'ē riki pehēma'e parakyha ke.

³⁶ Kūjā pái pe sawa'e pandu: “Nde rajyr ihē aputar” aja. Ame'ē ta rehe har ihē apandu ta apo 'y. Ame'ē sawa'e pandu: “Kūjā ke ihē apyhyk ym ta apo 'y” aja. Aja a'e ukwa ukwa ixo: “Ihē apandu, a'erehe ihē apyhyk ym rahā, kūjā huxī ta” aja. Aja rahā, a'eta jumendar rahā, katu tiki. Pé, amō kūjā rehe sawa'e ka'u te'e hū. Marā ka ym mukanīha. A'erehe jumendar rahā, katu aja a'e ukwa ukwa ixo. Aja a'e putar. Aja rahā, kūjā pyhyk rahā, katu tiki. Pe, jumendar rahā, ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e ym. ³⁷ Pe, sawa'e pandu:

—Ihē ajumendar ym ta apo 'y — aja.

Pe, kūjā pái pandu: “Ere” aja. Kūjā pandu tī: “Ere” aja tī. Pe, amō kūjā rehe ka'u te'e ym, aja ukwa katu tī. Upa aja me'ē rahā, jumendar ym rahā, katu tiki. ³⁸ A'erehe kuja riki. Sawa'e kūjā namō jumendar rahā, katu tiki. Amō rahā, kūjā namō jumendar ym rahā, i'ar koty te we katuha.

³⁹ Ixawa'e ixo rahā, inamō kūjā ixo katu tī. Jeje te'e aja ixo ym. A'erehe amō sawa'e ke a'e pyhyk rahā, katu ym tiki. Ixawa'e manō rahā, amō sawa'e ke a'e pyhyk katu. A'e putar ame'ē ke pyhyk katu. Ame'ē sawa'e Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke a'e. Aja me'ē jō a'e pyhyk katu. Jurujar ym ame'ē ke anī. Epyhyk ym. ⁴⁰ Ixawa'e manō ame'ē jeje te'e ixo rahā, i'ar koty te we a'e hury katuha. Aja riki ihē akwa. Tupā'ā ihē py'a rehe ihī katu, a'erehe ihē apandu ame'ē ke rehe mā peja pehendū katu tī.

8

Tupāran ruwa koty ngā mi'u ke amō moī

¹ Tupāran ruwa koty ngā mi'u ke amō ta moī moī. “Ame'ē mi'u ke jande ja'u rahā, katu my?” aja ihē pe paper pinim pemuwyr kwe. Ame'ē rehe har ihē apandu ta apo 'y. (Anī. Apandu ym we rī.) Pehē ngi har amō panduha ihī: “Upa jande riki jakwa katuha namō jaxo” aja riki pandu. Aja: “Ihē akwa katu” aja amō ukwa ukwa ixo rahā, katu te aja ukwaha jupe. Pe, ma'e ke rehe

harái. Kuja. Imu ta rehe ipy'a katuha harái. Imu ta rehe amō ipy'a katu rahā, ame'ē ta py'a ke mātā katu ta. ² Amō pandu:

—Upa katu te ihē akwa katu — aja ukwaha jupe.

Ame'ē riki jupe katu ame'ē te'e a'e jupe. A'erehe upa katu te a'e ukwa ym riki. ³ Pe, Tupā rehe amō ipy'a katu, a'erehe imu ta rehe ipy'a katu tī. Aja rahā: “A'e katu” aja Tupā ukwa.

⁴ Apo ngā mi'u rehe har apandu ta. Tupāran ruwa koty ma'e so'o rukwer ke amō ta moī moī. (Ame'ē ke muhepyha renda pe amō ta muhepy hepy. Ame'ē ke Jesu kotyhar ta u'u rahā, katu my? Katu ym my?) Ame'ē rehe har ihē apandu ta apo 'y.

Ma'e ixuwe ym ame'ē ke tupāran aja amō ta ukwaha naī. ⁵ “Tupā” aja amō ta ukwaha naī tī. Ame'ē heta pete'e ixo my? Ywa pe pete'e ixo my? Kome'ē ywy keruhū pe pete'e ixo my? “Jandema'e sawa'e te” aja ukwaha naī tī. Ame'ē pete'e ixo my tī?

⁶ Jande pe anī. Peteīhar jō Tupā te riki. A'e jō ixo aja jakwa katu. Jande pái keruhū a'e. Upa ma'e ke a'e mujā. Jande jaxo, a'erehe: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja japandu ipe.

Peteīhar jō riki Jesu Kirisutu. Jandema'e sawa'e te a'e. A'e je'ēha rupi upa ma'e ke Tupā mujā. A'e ixo, a'erehe jande ko jaxo tī.

⁷ Tupāran nixói te, aja upa katu te Jesu kotyhar ta ukwa ym. Jurujar ym rahā we tupāran ruwa koty ngā mi'u ke a'eta moī moī hū. A'erehe apo ame'ē humi'u ke u'u rahā, ame'ē riki tupāran kotyhar ta ke, aja a'eta ukwa naī rī. Ame'ē ukwaha marā ka ym mukanīha. A'erehe: “Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e. Katu ym ihē” aja ukwaha. ⁸ Ma'e ke jande ja'u, a'erehe i'ar koty te we Tupā namō a'e juehe katu a'e ixo my? Anī. Aja ym. Ma'e ke ja'u ym rahā, i'ar koty te we Tupā namō a'e juehe katu a'e ixo my? Anī. Aja ym tī. Juja katu te riki awa ta Tupā pe. U'u rahā, juja katu te. U'u ym rahā, juja katu te tī.

⁹ Tupāran ruwa koty ngā mi'u ke amō moī moī. Ame'ē ke pe'u rahā, katu. Pe'u ym rahā, katu tī. Pehē pe juja katu te. Jesu rehe jurujar katu wan ame'ē ta pe anī. “Katu ym” aja ukwa. Pe, pehē pe'u rahā, pehē rehe a'e usak. A'erehe a'e u'u tī. A'engi: “Mā! Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e. Katu ym ihē” aja a'e ukwa. Aja rahā, mā peja ame'ē mi'u pe'u ym. (Ne mu ixoha ke emujaxer ym.)

¹⁰ Tupāran ihī. Ame'ē rok pe ngā mi'u ke huwa koty amō moī. Ame'ē ke u'u rahā, katu ym, aja Jesu rehe jurujar katu wan ame'ē ke ukwa. Nde pe anī. “Upa ihē akwa katu. Tupāran ixuwe ym” aja nde erekwa katu. A'erehe ame'ē rok pe nde erexe, pe, ngā mi'u ke nde ere'u. Ame'ē ke jurujar katu wan ame'ē ke usak, a'erehe a'e u'u tī. ¹¹ Pe, a'e pyai ixo. “Mā! Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e. Katu ym ihē” aja a'e ukwa jupe. Mā! “Upa ihē akwa katu. Tupāran ixuwe ym” aja nde riki erekwa katu nde jupe. A'erehe jurujar katu wan ame'ē ke aja: “Katu ym ihē” aja ukwa jupe. A'e riki nde mu ke. A'e uhāha ke rehe Kirisutu manō. ¹² Ne mu ke nde eremupyai riki. A'erehe: “Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e” aja a'e ukwa jupe. Ne mu ke nde eremupyai rahā, nde riki ereka'u te'eha ke nde erema'e, aja Kirisutu riki ukwa katu, ame'ēja saka. ¹³ A'erehe ihē mu ixoha ke ihē amujaxer ym. Ihē Páu. Tupāran ruwa koty ngā mi'u ihī. Ame'ē ke a'u rahā, katu ym, aja ihē mu ukwa rahā, ame'ē mi'u ke ihē a'u ym te ta tī. Ihē aja nde rahā, katu tiki tī. (E'u ym tī.)

9

Jesu mondo ame'ē ta ke

¹ Ihē aputar ame'ē ke ihē ama'ema'e katu. Jesu mondo ame'ē ke ihē. Ihē Páu. Upa Jesu kwera katu uhem rahā, ihē asak ehe. Jandema'e sawa'e te ke

a'e. Ima'e je'ëha ke ihẽ apandu pandu pehẽ pe, a'erehe pehẽ pejurujar katu ehe. Ixotyhar ta ke pehẽ. A'erehe Jesu mondo ame'ë ke ihẽ, aja pekwa ta me'ë te'e. ² “Amõ Jesu mondo ame'ë ta jandema'e tamatarer ke pyhyk. Páu anĩ. Pyhyk ym. A'erehe Páu Jesu mondo ame'ë aja ym a'e” aja amõ ta pandu naĩ. Pehẽ anĩ. “Páu riki Jesu mondo ame'ë ke a'e” aja pekwa katu. Pehẽ riki jandema'e sawa'e te rehe pejurujar katu. A'erehe ihẽ riki Jesu mondo ame'ë ke ihẽ, aja pemujekwa ngã pe.

³ Amõ Jesu mondo ame'ë ta jandema'e tamatarer ke pyhyk. Páu anĩ. Jandema'e tamatarer ke pyhyk ym. A'erehe: “Páu riki Jesu mondo ame'ë aja ym a'e” aja ukwaha. A'erehe: “Páu pe jande mi'u jame'ë ym ta” aja pandu pandu rahã, mã kuja ihẽ apandu. ⁴ Tupã je'ëha ke ihẽ apandu pandu. Ame'ë riki ihẽma'e parakyha. A'erehe ihẽ pe a'eta mi'u ke amõ ta muwyr rahã, katu tiki. ⁵ Amõ amõ ok ta rupi Tupã je'ëha ke amõ Jesu mondo ame'ë ta pandu pandu oho rahã, hakehar ta namõ a'eta oho. Hakehar ta pe ngã mi'u me'ë me'ë tĩ. Jandema'e sawa'e te mu ta aja tĩ. Hakehar ta raõ tĩ. Petu aja tĩ. Hakehar raho a'e tĩ. Mã! A'eta aja ihẽ rahã, katu tiki tĩ. Ngã mi'u ihẽ pe amõ ta muwyr rahã, katu tiki tĩ. ⁶ Amõ parakyha rehe Jesu mondo ame'ë ta paraky ym. Tupã je'ëha ke jõ pandu pandu. Pe, imi'u ke amõ ta me'ë me'ë ngã pe. Mã! Ihẽ jõ aja ym my. Manambe amõ. Amõ parakyha rehe jande mokõĩ japaraky, pe, ame'ë rehe tamatarer japyhyk. Ame'ë pe jandema'e ke jajo'ok. Mã! Jande jõ aja rahã, katu ym.

⁷ Jumaiha rehe sonda oho rahã, amõ parakyha rehe paraky ym oho. Ima'e kapitã riki imi'u me'ë ipe. Ma'e ke kupixa pe ijar jyty m rahã, ame'ë ke a'e u'u tĩ. Ixamby ke arapuharan ngi ijar jo'ok. Ame'ë ke a'e u'u. Mã! Aja saka ihẽ tĩ. Tupã je'ëha ke ihẽ apandu pandu. A'erehe ihẽ pe ngã mi'u amõ ta muwyr rahã, katu tiki tĩ. Manambe pe aja tĩ. Me'ë ipe rahã, katu tiki tĩ.

⁸ Kupixa jar rehe har ihẽ apandu. Sonda ta amõ. Arapuharan jar amõ. Ame'ë ke jõ ym. Aja Moise je'ëha mujekwa katu tĩ. ⁹ Kuja Moise je'ëha rehe jasak:

“Ahúi aja me'ë kurer ke jo'ok rahã, tapi'iruhu pyrũ pyrũ oho ehe. Arahã iãpũi ke epukwar ym ingi. U'u tar katu rahã, mã peja u'u, aja riki.”

Paraky rahã, ma'e ke u'u tĩ. Tapi'iruhu rehe jõ Tupã pyrara usak my? ¹⁰ Anĩ. Ame'ë rehe jõ ym. Jande rehe har a'e ukwa ukwa ixo. (Jesu mondo ame'ë ta ke jande.) Je'ëha ke japandu pandu rahã, ngã mi'u amõ ta muwyr jande pe. (Tapi'iruhu paraky, ame'ëja saka.) Pesarahã! Kupixa ke amõ mondok. Amõ riki ma'e ke jyty m. Ame'ë mokõĩ riki kupixa ngi ma'e ke u'u ta. Aja a'eta ukwa katu. ¹¹ Kupixa pe ma'e ke amõ jyty m. Ma'e tyarõ rahã, ame'ë ke ijar u'u ta. Aja jande tĩ. Tupã je'ëha ke pehẽ pe japandu pandu rahã, ma'e ke jajyty m, ame'ëja saka. Apo pehẽ ngi pehẽ mi'u japyhyk rahã, katu tiki. (Kupixa ngi ijar ma'e u'u, ame'ëja saka.) ¹² Aja amõ Jesu mondo ame'ë ta riki. Pehẽ ngi pehẽ mi'u ke pyhyk rahã, katu tiki. A'erehe pehẽ ngi ihẽ apyhyk rahã, i'ar koty te we katuha. Manambe aja tĩ.

Pesarahã! Pehẽ ngi ihẽ apyhyk ym te riki ma'e ke. Amõ ma'e ke rehe ihẽ aparaky, aja tamatarer apyhyk. Pe, ame'ë pe ihẽma'e ke ajo'ok. Manambe aja tĩ. Aja rahã: “Páu ta te'e u'u tar katu, a'erehe Tupã je'ëha ke pandu pandu” aja amõ ta pandu ym te ta. Aja pandu ym te ta awa, a'erehe myrandu katu rehe amõ ta jurujar katu ta. Kirisutu rehe har ukwa katu ta tĩ. ¹³ Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe pa'i ta paraky u'am. (Jundéu awa tama'e pa'i ta ke ame'ë ta.) Ame'ë renda pe ngã mi'u ke amõ ta werur. Ame'ë ke pa'i ta u'u tĩ. Ame'ë ke pekwa katu. Tupã rehe ipy'a ke amõ ta moĩ moĩ rahã, arapuharan ra'yr ke a'eta hany. Jumu'eha renda keruhũ pe hany. Pe, ame'ë ngi amõ ke hany ame'ë ta u'u tĩ. Ame'ë ke pekwa katu. ¹⁴ Aja saka apo tĩ. “Mã

peja myrandu katu ke pandu pandu ame'ë ta pe pehë mi'u ke peme'ë katu." Aja jandema'e sawa'e te mujekwa katu.

¹⁵ Aja amō ta ngi ma'e ke ihē apyhyk ym. Kome'ë paper pinim ihē amondo rahā, ihē pe ngā mi'u ke amō ta me'ë ta, a'erehe ihē amūpinim axo, aja pekwa. Anī. Aja ym. Muhepyha ke ihē apyhyk rahā, ihē ruxī ta. Ihē amanō py ta tipe. Muhepyha ihē aputar ym. "Muhepyha ihē apyhyk ym ta" aja ajupandu katu te ihē jupe. "Aja ym" aja marā ka ym amō ta panduha. ¹⁶ Myrandu katu ke ihē apandu pandu. A'erehe: "Katu te ihē" aja akwa ihē jupe rahā, katu ym tiki. Pesarahā! Jandema'e sawa'e te riki pandu: "Myrandu katu ke epandu pandu eho" aja ihē pe. Mā! Ame'ë ke ihē apandu pandu ym aho rahā, ihē ke Tupā mupyrara ta, aja akwa. ¹⁷ Ihē atu ihē aputar, a'erehe myrandu katu ke ihē apandu pandu aho rahā, muhepyha ke ihē apyhyk rahā, katu tiki. Anī. Aja ym riki. Tupā riki ihē pe pandu: "Myrandu katu epandu eho" aja. Ame'ë parakyha ke ihē pe me'ë. A'erehe ihē apandu pandu aho. ¹⁸ Anī. Myrandu katu ihē apandu pandu aho rahā, muhepyha ke ihē apyhyk ym. (Jesu mondo ame'ë ke ihē.) A'erehe muhepyha ke ihē apyhyk rahā, katu tiki. Anī. Aja ym ta ihē. Apyhyk ym ta.

¹⁹ Ihē aputar ame'ë ke ihē ama'ema'e katu riki. Amōma'e te'e paraky ame'ë ke ihē aja ym ihē. Anī. Upa amō ta rehe te'e aparaky ame'ë ke ihē aja ihē axo. Aja rahā upa ngā pe myrandu katu ihē apandu pandu. Aja rahā, heta ngā Jesu rehe jurujar katu ta nahā my. ²⁰ Jundēu awa ta namō ihē axo rahā, a'eta ixoha aja ihē axo tī. Aja rahā, Jesu rehe har ihē apandu rahā, heta a'eta jurujar katu ta ehe my. Moise je'ëha rehe jō ihē ahendu ym. Jesu je'ëha rehe ihē ahendu katu tī. Amō ta riki Moise je'ëha rehe jō hendu katu. A'eta namō ihē axo rahā, a'eta ixoha aja ihē axo tī. Aja rahā, Jesu rehe har ihē apandu rahā, heta a'eta jurujar katu ta ehe my tī. ²¹ Aja jundēu awa aja ym ame'ë ta tī. A'eta namō ihē axo rahā, a'eta ixoha aja ihē axo tī. A'eta namō ihē axo rahā, jundēu awa ta ixoha, aja ym ihē axo. Aja rahā, Jesu rehe har ihē apandu pandu rahā, heta jundēu awa aja ym ame'ë ta jurujar katu ta ehe my tī. Pesarahā! Kirisutu je'ëha rehe ihē ahendu katu. A'erehe Tupā je'ëha rehe ihē ahendu katu tī. ²² Jesu rehe jurujar katu wan ame'ë ta namō ihē axo rahā, a'eta ixoha aja ihē axo tī. Aja rahā, Jesu rehe har ihē amujekwa katu rahā, a'eta ukwa katu te we ta my tī. Pesarahā! Amō ta ixoha, aja ihē axo tī. Aja rahā, Jesu rehe har ihē apandu pandu rahā, a'eta jurujar katu ta ehe my tī.

²³ Aja ihē axo. Aja rahā, myrandu katu ke ihē apandu pandu katu aho. Pe, ma'e katu ame'ë ke ihē pe Tupā muwyr. ²⁴ Jumusarái ha rehe amō ta ujan. Arahā heta ujan oho tipe. Uhyk py ame'ë ke jō ma'e ke pyhyk. Ame'ë ke pekwa katu. A'erehe uhyk py, aja pejan katu tī. Aja rahā, uhyk py, aja ma'e katu ame'ë ke Kirisutu me'ë, ame'ë ke pepyhyk ta. ²⁵ Jumusarái ha rehe amō ujan rahā, wera rahā pame katu te a'e ujan riki. Aja rahā pyrātā katu oho. Pe, uhyk py rahā, iākā rehe har ke iākā rehe kapitā moī ta. Aja ujan ame'ë ke putar. Ame'ë iākā rehe har pahar jaxer ta oho. Tupā je'ëha mujekwa aja jande jaxo rahā, ujanaha rehe jaxo, ame'ëja saka. Pe, ma'e katu ame'ë ke Tupā me'ë ta. Ame'ë jaxer ym te ta. A'erehe mā peja Tupā je'ëha mujekwa aja pexo katu. ²⁶ A'erehe ihē ajan aja ihē axo tī. Tupā je'ëha mujekwa aja ihē axo. Pahar ahyk py ta aja tī. Jumusarái ha rehe amō ipo pe tukwa tukwa. Te'e ihē atukwa tukwa ym. Pahar amō ke ihē aityk ta, aja hātā ihē atukwa tukwa. ²⁷ Ihē ke ihē ajutukwa tukwa ihē jupe. Aja rahā, pyrātā katu ihē axo. Aja rahā, ihē aputar ame'ë ke pahar ihē ama'ema'e ta. Ame'ë riki Tupā je'ëha mujekwa aja ihē axo. Amō ta pe ihē apandu: "Tupā je'ëha mujekwa aja pexo. Aja rahā, ma'e katu ame'ë ke Tupā me'ë ta pehē pe" aja riki. Pe, ihē riki Tupā

je'êha mujekwa aja axo ym rahã, ma'e katu ame'ê ke a'e me'ê ym ta ihê pe. Aja rahã, katu ym. A'erehe Tupã je'êha mujekwa aja ihê axo. Ihê aja pexo tĩ. (Tupã je'êha mujekwa, aja pexo tĩ.)

10

Tupãran rehe pehê py'a pemoĩ moĩ ym

¹ Ihê mu ta! Jande ramũ ymanihar rehe har pekwa pekwa pexo. (Ame'ê ta Eji ywy ngi uhem ame'ê ta ke.) Moise namõ ixo ame'ê ta ke a'eta. Upa ame'ê ta ywa takãxiha pu'am, ame'ê raikwer rupi wata oho. Upa ame'ê ta y apyrer rupi wata aha oho. Y rer riki y pytã ke. ² Ywa takãxiha pu'am ame'ê raikwer rupi wata oho. Mujahuk, ame'êja saka. (Aja rahã, a'eta riki Moise kotyhar ta ke aja a'eta mujekwa. Hendu ta ehe.) Y apyrer rupi wata aha oho tĩ. Mujahuk, ame'êja saka tĩ. (Aja rahã, a'eta riki Moise kotyhar ta ke aja mujekwa tĩ. Hendu ta ehe.) ³ Upa ame'ê ta ma'e mi'u ke u'u riki. Tupã'ã me'ê ame'ê ke a'eta u'u. Ywa ngi mungyr ame'ê ke u'u. ⁴ Upa ame'ê ta y u'u tĩ. Tupã'ã me'ê ame'ê ke a'eta u'u. Y ke a'eta putar rahã, ita ngi y ke Moise muhem. Tupã'ã mujekwa ame'ê ngi muhem. Kirisutu je'êha rupi muhem, ame'êja saka. A'erehe Kirisutu rehe har a'eta pandu rahã: "Jande namõ ita wata oho ixo ame'êja saka" aja pandu. A'eta namõ Kirisutu wata oho, ame'êja saka a'erehe aja pandu. ⁵ A'eta rehe Tupã usak katu tipe. Tupã rehe a'eta hendu ym. A'erehe Tupã hury ym a'eta rehe. A'erehe a'eta rehe Tupã parahy. A'erehe upa tate a'eta ke a'e jukwa. Awa nixói te ame'ê rupi a'e tama'e kangwerupa heta tũ.

⁶ Ame'ê ta aja jande jaxo rahã, katu ym tiki. A'erehe ame'ê ta aja pexo ym tĩ. Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e. A'eta aja pema'ema'e ym tĩ. ⁷ Tupãran rehe ipy'a ke a'eta moĩ moĩ riki. A'eta aja pema'ema'e ym tĩ. A'eta rehe har kuja Tupã je'êha rehe panduha ihĩ:

"Tupãran rehe ipy'a ke a'eta moĩ moĩ rahã, ma'e ke u'uha rehe jõ putar katu.

A'engi purahái tĩ. Aja tupãran rehe ipy'a ke ame'ê ta moĩ moĩ."

Mã peja ame'ê ta aja pexo ym tĩ. Tupãran rehe pehê py'a pemoĩ moĩ ym tĩ. ⁸ Amõ kũjã ta rehe sawa'e ta ka'u te'e. Amõ sawa'e ta rehe kũjã ta ka'u te'e tĩ. Mã peja ame'ê ta aja pexo ym tĩ. A'eta ka'u te'e rahã, heta ngã ke Tupã jukwa. Kuja, 23.000 hetaha jukwa. Peteĩ wera rahã, aja hetaha manõ. ⁹ A'eta pandu: "Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e rahã, jande ke Tupã mupyrara ym ta" aja pandu naĩ. A'erehe a'eta hendu ym ehe, pe, tapijar te'e we ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e. A'erehe a'eta ke mbói su'u riki. Pe, heta ngã manõ. A'eta aja mã peja ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym pexo tĩ. ¹⁰ Tupã rehe har a'eta je'ê je'ê hũ. A'eta aja pexo ym tĩ. A'eta je'ê je'ê hũ rahã, Tupã je'êha rahoha uhyk uwyry, pe, heta ame'ê ta ke a'e jukwa. A'erehe a'eta aja mã peja pexo ym tĩ. (Tupã rehe har peje'ê je'ê ym pexo tĩ.)

¹¹ Jande ramũ ymanihar rehe mâte me'ê uhyk. A'eta ixoha rehe har amõ ta mupinim. Pe, ame'ê ke rehe jasak rahã, a'eta aja jaxo rahã, jande ke Tupã mupyrara ta tĩ, aja mujekwa. 'Ar rehe angaha uhyk tate, a'erehe jande ramũ ta aja mã peja ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ym tĩ.

¹² A'erehe mã peja pandu ym amõ: "Ihê akwa katu, a'erehe ma'e aka'u te'eha ke ihê ama'e ym ta" aja ukwaha naĩ. Mã! Aja ym a'e jupe. Pahar ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e ta my. ¹³ Ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu rahã, pehê riki awa ta te'e aja pemujekwa pehê jupe. Tupã pandu ame'ê ke a'e ma'ema'e katu ta. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu. Marã ka ym peputu'uha ingi. Pe, pema'e ym rahã riki Tupã pandu ta: "A'ewan" aja. Pe, peputu'u ta ingi. Pema'e ym ta. Tupã pandu: "Ma'e peka'u te'eha ke pema'e

tar katu rahā, pehē py'a ke ihē riki amātā ta" aja riki. Aja rahā, ame'ē ke pema'e ym ta. Tupā pandu ame'ē ke a'e ma'e katu ta.

14 Ihē rehe katu me'ē ta! Pehē ramūi ta ke Tupā mupyrara. A'erehe mā peja tupāran rehe pehē py'a pemoi moī ym apo 'y. 15 Pehē pekwa katu ame'ē ta ke pehē. Aja me'ē ta pe ihē apandu pehē pe. Ihē apandu ame'ē ke jete my? Ame'ē ke pehē riki pekwa katu pehē jupe.

16 Jandema'e sawa'e te manōha ke jande jakwa jakwa jāi rahā, ma'e rykwer ke ja'u. Ita rekūi japyhyk rahā, japandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja Tupā pe. Pe, ame'ē rykwer ja'u rahā, Kirisutu ruwy ke uhem, ame'ē ke jakwa jakwa jāi. Aja rahā, Kirisutu namō jande juehe katu jaxo, aja jamujekwa ngā pe. Kirisutu kotyhar ta ke jande aja jamujekwa tī. Pe, mbeju ke jamopok tī. Ame'ē ke ja'u rahā, Kirisutu manō, ame'ē ke jakwa jakwa jāi tī. Aja rahā, Kirisutu namō jande juehe katu jaxo aja jamujekwa tī. Kirisutu kotyhar ta ke jande aja jamujekwa tī. 17 Jande reta jaxo. Mbeju riki petēi. Ame'ē jande johu ja'u. A'erehe jande johu petēihar aja jaxo.

18 Jundēu awa ta rehe har pekwa pekwa pexo. Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta ke a'eta. Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī rahā, ma'e hymba ke a'eta hany. Jundēu awa tama'e pa'i ta hany hany. Ame'ē riki a'etama'e parakyha. Pe, ame'ē hymba ka'ē ke amō u'u rahā, Tupā rehe ipy'a moī moī. Ixotyhar ta ke a'eta aja mujekwa. 19 Aja rahā, tupāran ixuwe, aja ihē apandu my? Anī. Aja ym. Ixuwe ym. Huwa koty amō mi'u ke amō moī. Ame'ē ke amō u'u rahā, pyrātāha pyhyk my? Anī. Aja ym. 20 Kuja ihē apandu. Tupāran ruwa koty ma'e ke moī moī rahā, ājā ta pe ma'e ke me'ē, ame'ēja saka riki. Tupā pe me'ē, aja ym. A'erehe ame'ē ke pe'u rahā, ājā ta namō pehē juehe katu pexo. Aja ihē aputar ym. Ixotyhar ta ke pehē, a'erehe aja ihē aputar ym tī. (A'erehe tupāran ruwa koty ma'e ke pemoi ym.)

21 Jandema'e sawa'e te manōha ke pekwa pekwa peī rahā, ma'e rykwer pe'u. Aja rahā, jandema'e sawa'e te namō pehē juehe katu pexo, aja pemujekwa. Ixotyhar ta ke pehē aja tī. Aja rahā, marā ka ym ājā ta namō pehē juehe katu pexoha. A'erehe huwa koty ma'e ke moī ame'ē ke marā ka ym pe'uha. Mbeju ke pe'u rahā, jandema'e sawa'e te manōha ke pekwa pekwa peī. Aja rahā, jandema'e sawa'e te namō pehē juehe katu pexo, aja pemujekwa. Ixotyhar ta ke pehē aja tī. Aja rahā, marā ka ym ājā ta namō pehē juehe katu pexo. A'erehe huwa koty ma'e ke moī, ame'ē ke marā ka ym pe'uha. 22 Tupā ke jamuparahy tar ym. A'erehe mā peja ājā ta namō jande juehe katu jaxo ym. Tupāma'e pyrātāha 'ar koty te we jandema'e pyrātāha my? Anī. Aja ym riki. A'erehe ājā ta namō jande juehe katu jaxo rahā, jande ke Tupā mupyrara ta tī. A'erehe tupāran ruwa koty ngā mi'u moī, ame'ē ke pe'u ym.

23 "Upa japutar ame'ē ke jama'e katu" aja amō ta pandu. Ame'ē riki jete har te tipe. Upa ma'e ke katu, aja ym riki. "Upa japutar ame'ē ke jama'e katu" aja panduha. Jete har te tipe. Upa ma'e amō ta ke muhury ym riki. 24 Ma'e ke jumuhury juehe ame'ē ke jō amō ma'e rahā, katu ym tiki. Amō ta ke muhury, ame'ē ke amō ma'e rahā, katu tiki.

25-26 Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:
"Kome'ē ywy keruhū Tupā mujā. Ima'e ke.

Upa katu te kome'ē ywy keruhū pe ixo, ame'ē ke a'e mujā tī. Ima'e ke tī" aja. A'erehe muhepyha renda ngī ma'e so'o rukwer ke pejo'ok rahā, pe'u katu te'e. "Tupā mujā ame'ē ke ko" aja pekwa. "Tupāran ruwa koty kome'ē so'o rukwer amō moī my?" aja ym pepandu. "Moī my?" aja pepandu ym ha namō pe'u katu.

27 Jesu rehe jurujar ym ame'ē ke nde pe pandu:

—Ihê rok pe ma'e ke e'u ejur — aja.

Pe, nde erepandu:

—Ihê aho ta kÿ — aja.

Pe, nde erehyk rahâ, nde pe me'ê, ame'ê ke e'u. Hok jar pe: “Tupâran ruwa koty kome'ê mi'u ke nde eremoi my” aja ebandu ym. (Nde erepandu ym ha namô e'u katu ma'e ke.) ²⁸ Pe, amô pandu. Jurujar katu wan ame'ê ke a'e.

—Tupâran ruwa koty kome'ê mi'u moi ame'ê ke ko — aja.

Aja rahâ, ame'ê mi'u ke e'u ym. Jurujar katu wan ame'ê ke pandu, a'erehe e'u ym. “U'u rahâ, katu ym” aja a'e ukwaha naï, a'erehe e'u ym. ²⁹ A'e ukwaha ke, a'erehe e'u ym. Nde erekwa, aja ym. “Nde ere'u rahâ, katu” aja nde erekwa katu.

Pe, amô pandu:

—Amô ukwa ame'ê ke ihê ama'e rahâ, katu ym aja akwa ihê jupe. A'erehe ihê akwa ame'ê ke ihê ama'e ta. Amô ukwa ame'ê ke ihê ama'e ym ta. ³⁰ Ihê mi'u ihê a'u rahâ, Tupâ pe ihê apandu: “Ne jô riki katu te me'ê ke. Ihê mi'u ihê pe nde eremuwyr” aja. Pe, ihê a'u. Aja rahâ, ma'erehe ihê rehe amô je'ê je'ê my? Je'ê je'ê rahâ, katu ym — aja riki amô pandu. (Anï. Jurujar katu wan ame'ê rehe nde erepy'a katu ta me'ê te'e, a'erehe aja ebandu ym.)

³¹ Upa ma'e ke pema'e rahâ, katu ame'ê ke pema'e. Ma'e ke pe'u rahâ, aja tî. Katu ame'ê ke pema'e tî. Aja rahâ, Tupâ pe: “Ne jô riki katu te me'ê ke” aja amô ta pandu ta. ³² Katu aja pexo. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym. Ame'ê ke upa ngâ ukwa rahâ, ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'e ym ta tî. Tupâ kotyhar ta aja tî. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym ta tî. ³³ Ihê aja pexo tî. Upa ihê ama'e ame'ê namô amô ta py'a ke ihê amuhury tar katu. Ihê juehe ajumuhuryha ke ihê ama'e ym. Amô ta ke ihê amuhury tar katu. Aja rahâ, a'eta Jesu rehe jurujar katu ta ym. Aja rahâ, a'eta ke Tupâ muhâ katu ta.

11

Iâkâ ke jupyk ame'ê rehe har

¹ (Amô ta ke ihê amuhury tar katu.) A'erehe ihê aja pexo tî. Ihê riki Kirisutu aja ihê axo tî. Amô ta py'a ke ihê amuhury tar katu. ² Ihê apandu ame'ê ke pekwa pekwa pexo, a'erehe: “Pehê katu” aja ihê apandu ta. Ihê amu'e ame'ê ke rehe pehendu katu, a'erehe: “Pehê katu” aja apandu ta tî. ³ Pesarahâ! Kirisutu riki upa katu te awa tama'e sawa'e te. Ame'ê ke pekwa, aja ihê aputar. Pe, ixawa'e riki hakeharma'e kapitam. Tupâ riki Kirisutuma'e sawa'e te. ⁴ Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe Tupâ namô sawa'e pandu pandu. Arahâ iâkâ rehe ma'e ke namô jupyk rahâ, katu ym. Ejupyk ym. Tupâ je'êha ngâ pe pandu pandu rahâ, aja tî. Iâkâ ke ejupyk ym tî. Jupyk rahâ, Kirisutu rehe hendu ym, aja mujekwa. Kirisutu sawa'e te aja ym, aja mujekwa.

⁵ Tupâ rehe ngâ jumu'eha renda pe Tupâ namô kÿjâ pandu pandu. Arahâ iâkâ rehe ma'e ke namô jupyk ym rahâ, katu ym. Ixawa'e rehe a'e hendu ym, aja mujekwa ngâ pe. A'erehe ixawa'e ke a'e muhuxî. (A'erehe mā peja iâkâ ke jupyk.) Tupâ je'êha ke kÿjâ pandu pandu rahâ, aja tî. Mā peja iâkâ jupyk tî. Jupyk ym rahâ, ixawa'e ke a'e muhuxî tî. Iâkâ ke kÿjâ jâpî rahâ, huxî aja saka a'e. Iâkâ jupyk ym rahâ, aja tî. Juja katu te riki. Huxî aja a'e ixo tî. (A'erehe mā peja iâkâ ke jupyk.) ⁶ Iâkâ rehe ma'e namô kÿjâ jupyk ym rahâ, mā peja iâkâ ke amô jâpî. Iâkâ jâpî aja ixo rahâ, a'e huxî. Aja rahâ, jâpî ym rahâ we, mā peja iâkâ ke jupyk. Tupâ je'êha pandu rahâ, jupyk. Tupâ namô pandu rahâ, aja tî. Jupyk tî. ⁷ Tupâ riki sawa'e te. A'e aja sawa'e riki kome'ê ywy keruhû pe kapitâ a'e. A'erehe iâkâ rehe ma'e ke namô jupyk rahâ, katu ym. Amô wyr koty te we a'e aja a'e mujekwa ym ta. Amô rehe te'e paraky aja mujekwa

ym ta. Kūjā anī. Sawa'e rehe a'e hendu katu, aja mujekwa katu ta me'ē te'e. A'erehe mā peja iākā rehe ma'e namō jupyk.

⁸ Pesarahā! Sawa'e ke Tupā mujā py. A'engi sawa'e ngi ma'e ke jo'ok, pe, ame'ē ke te'e kūjā ke a'e mujā. Kūjā ngi sawa'e ke a'e mujā ym riki. ⁹ Sawa'e pete'e ixo, a'erehe kūjā ke Tupā mujā. Sawa'e namō ma'eha ke kūjā. Kūjā pete'e ixo, a'erehe sawa'e ke a'e mujā my? Anī. Aja ym riki. ¹⁰ A'erehe Tupā je'ēha sawa'e pandu rahā, iākā rehe ma'e ke namō kūjā jupyk. Aja rahā, ixawa'e rehe a'e hendu katu, aja mujekwa katu ngā pe. Ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha ta usak rahā: "Katu tiki" aja ukwa.

¹¹ Tupā kotyhar ta aja jande jaxo. A'erehe marā ka ym sawa'e jejeha. Kūjā namō ma'eha putar. Marā ka ym kūjā jejeha. Sawa'e namō ma'eha putar a'e tī. ¹² Sawa'e ngi ma'e ke Tupā jo'ok, pe, ame'ē ke te'e kūjā ke a'e mujā. Aja apo kūjā ngi sawa'e uhem. U'ar rahā, ima'e pusu ngi uhem. Aja rahā, mokōi a'eta jumujā a'eta juehe aja mujekwa. Upa aja riki Tupā mu'am. Aja a'e putar.

¹³ Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe Tupā namō kūjā pandu pandu rahā, iākā rehe ma'e ke namō jupyk ym rahā, katu my? Ame'ē ke pehē riki pepandu. Pesarahā! Katu ym, aja pekwa. ¹⁴ Sawa'e a riki puku rahā, muhuxī, aja jakwa jande jupe. ¹⁵ Kūjā'a puku rahā, anī. Puku rahā, a'e katu te aja jakwa jande jupe. I'a riki jupyka ke aja Tupā mujā. ¹⁶ "Aja ym ta" aja amō ta je'ē je'ē tar katu rahā, kuja jō ihē apandu. Jande riki Jesu mondo ame'ē ta ke jande. Jande riki japandu: "Iākā rehe ma'e ke namō kūjā jupyk rahā, katu tiki" aja. Pesarahā! Amō amō henda pe Tupā rehe ipy'a ke jurujar katu ame'ē ta moī moī rahā, aja kūjā ta ixo. Iākā rehe ma'e ke namō a'eta jupyk riki. A'erehe a'eta aja pehē kotyhar ta kūjā ta tī. Jupyk rahā, katu tī.

Jandema'e sawa'e te manōha ke ukwa ukwa ū

¹⁷ Apo amō rehe har ihē apandu ta. Tupā rehe pehē py'a pemoī moī rahā, pepy'a ym pehē juehe pexo. Tupā rehe har pejumu'e katu te we aja ym rī. A'erehe ihē rury ym ihē. Amō ta Tupā rehe ipy'a moī moī tar katu rahā, pemuka'u te'e pehē juehe. A'erehe Tupā rehe ipy'a moī moī katu ym.

¹⁸ Pesarahā! Pehē pejy'ar rahā, amō koty koty pekwa pexo. Aja pehē koty ngi uwyr ame'ē ta pandu ihē pe. Aja nahā my, aja ihē akwa. ¹⁹ [Amō koty koty ukwa ame'ē ta ixo nahā my. Aja rahā, katu ixo ame'ē ta ke amō ta ukwa ta. Ame'ē ke mujekwa ta me'ē te'e.] ²⁰ Pehē pejy'ar rahā, ma'e ke pe'u. Aja jandema'e sawa'e te manōha ke pekwa pekwa peī my? Anī. Aja ym pehē.

²¹ Pehē pe'u rahā, pe'u te'e. Uhyk py, ame'ē ke pahar riki u'u. Uhyk u'u. A'ejōhar uhyk ame'ē ke myahy riki. Nixói ma'e ke. Upa amō ta u'u. A'erehe amō ta iāpū riki. Amō ta kawī ngi ka'u riki. Amō ta myahy riki. Katu ym aja.

²² Pehē rok pehī. Pehē myahy rahā, a'ep pe'u katu. Amō Tupā kotyhar ta ke pemuhuxī. Ma'e nixói te, ame'ē ta jy'ar uwyr tī. Ame'ē ta uhyk rahā, ma'e u'uha ke nixói. A'erehe ame'ē ta ke pemuhuxī. Katu ym aja. Myja me'ē ihē apandu ta my? Pehē pejy'ar rahā, katu pexo, aja ihē apandu ta my? Anī. Aja ym riki pehē. Katu ym aja.

²³ Pesarahā! Jandema'e sawa'e te mu'e ihē ke. Ame'ē ke pehē pe ihē apandu tī. Jesu, jandema'e sawa'e te rehe huwajan ta ke Jun muhyk werur. Muhyk ym rahā we, ame'ē pytun rahā, mbeju ke Jesu pyhyk. ²⁴ Tupā pe a'e pandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja. Upa pandu rahā, mbeju ke a'e mopok. Pe, pandu: "Kome'ē riki ihē rete ke. Ihē amanō ta, a'erehe pehē pemanō ym ta. Ihē aja mbeju ke pemopok tī. Aja ihē amanōha ke pekwa pekwa peī" aja Jesu pandu. ²⁵ Aja upa a'eta mi'u u'u rahā, ita rekúi ke a'e pyhyk. Pe, pandu: "Kome'ē riki Tupā panduha pyahu aja saka. Ihē amanō ta, pe, ihē ruwy uhem

ta. A'erehe a'e panduha pyahu riki jetehar te ke aja mujekwa. Ita rekúí pe ma'e rykwer pe'u rahã, mã peja ihê amanõha ke pekwa pekwa peí" aja riki Jesu. ²⁶ Aja rahã, kuja pekwa apo. Pejy'ar rahã, mbeju ke pe'u rahã pame katu te: "Ko jandema'e sawa'e te manõ" aja pepandu pandu pehê jupe. Ita rekúí pe ma'e rykwer ihí. Ame'ë ke pe'u rahã pame katu te: "Ko jandema'e sawa'e te manõ" aja pepandu pandu pehê jupe. A'e jywy'r ym rahã we, aja tapijar te'e we pema'ema'e.

²⁷ Mbeju ke u'u rahã, jandema'e sawa'e te manõha rehe har pandu pandu. Aja rahã, jumusarái ha rupi u'u rahã, Kirisutu ke a'e putar ym. Aja a'e mujekwa. Ita rekúí pe ma'e rykwer ke jumusarái ha rupi u'u rahã, aja tí. Kirisutu ke a'e putar ym tí, aja a'e mujekwa tí. Huwy ke a'e putar ym tí, aja mujekwa tí. Katu ym aja. ²⁸ "Ihê py'a juhyk aja me'ë ihê axo" aja amõ ukwa py uí. Aja jõ rahã, pe, mbeju ke a'e u'u katu. Ita rekúí pe ma'e rykwer ke u'u katu tí. Ipy'a juhyk ym ixo rahã, mã peja a'e u'u ym. ²⁹ Mbeju ke amõ u'u rahã, jandema'e sawa'e te manõha rehe har a'e ukwa ukwa uí, aja a'e ukwa. Ita rekúí pe ma'e rykwer u'u rahã, aja tí. Jandema'e sawa'e te manõha rehe har a'e ukwa ukwa uí tí. Aja ukwa ym rahã riki u'u rahã, a'e ke Tupã mupyrara ta. ³⁰ Pesarahã! Amõ ta ukwa ym rahã, u'u. A'erehe ame'ë ta ahy ixo. Amõ ta pitu te'e ixo tí. Amõ ta manõ tí. (Tupã mupyrara riki.) ³¹ "Ihê py'a juhyk aja me'ë ihê axo" aja jakwa py. Pe, mbeju ke jande ja'u. Ma'e rykwer aja tí. Ja'u tí. Aja rahã, jande ke Tupã mupyrara ym ta. ³² "Pehê py'a juhyk ym pexo" aja jande pe Tupã mujekwa. Pe, jande ke a'e mupyrara. Aja rahã, ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar. Aja rahã, Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta namõ jande ke a'e mupyrara hũ ym ta.

³³ Ihê mu ta! Pesarahã! Pejy'ar rahã, jandema'e sawa'e te manõha rehe har pekwa pekwa peí rahã, peharõ pehê juehe peí. Uhyk py ame'ë ta ke mã peja amõ ta rehe peharõ we peí rí. (Haikwer rupi uhyk uwyr, ame'ë ta rehe peharõ katu. Pe, pehê johu peteihar aja pe'u.) ³⁴ Amõ myahy rahã, mã peja hok pe a'e u'u. Pe, jy'ar uwyr rahã, u'u hũ ym ta. Aja rahã, a'e ke Tupã mupyrara ym ta. Pe, amõ we ma'e rehe har ihê apandu tar katu riki. Ame'ë ke pehê rehe ihê ahyk rahã, ihê apandu ta.

12

Ma'e katu ame'ë ke Tupã'ã me'ë, ame'ë rehe har

¹ "Ma'e ke Tupã'ã me'ë, ame'ë rehe har jande pe emujekwa" aja ihê pe paper pinim pemuwyr. Ame'ë rehe har ihê apandu ta apo 'y. Ihê mu ta! Jetehar te ke pekwa, aja ihê aputar. ² Yman Tupã'ã rehe pepy'a ym rahã we, tupãran rehe pehê py'a pemoí moí. Ixuwe ym ame'ë ke rehe pehê py'a pemoí moí. Arahã, peka'u te'e riki. Aja pekwa katu. ³ Ipy'a rehe Tupã'ã ihí, ame'ë ke kuja pandu ym: "Jesu riki jaxer ai" aja pandu ym te. Aja marã ka ym panduha. Pe, kuja pandu katu: "Jesu riki ihêma'e sawa'e te. Tupã a'e" aja amõ pandu. Aja pekwa katu ame'ë ke ihê aputar.

⁴ Ma'e ke Tupã'ã me'ë. Ame'ë ke amõ koty koty a'e me'ë me'ë. Me'ëha riki peteihar jõ. Tupã'ã ke a'e. ⁵ Tupãma'e parakyha ke amõ ma'ema'e rahã, amõ koty koty paraky. Ijar riki peteihar. Jandema'e sawa'e te a'e. ⁶ Tupãma'e parakyha ke amõ ma'ema'e rahã, amõ ukwa katu te. Amõ ukwa we. Amõ ukwa katu ym. Me'ëha riki peteihar. Tupã a'e. Ma'eha ke ma'ema'e katu te rahã, ukwa katuha ke Tupã muwyr ipe. Ma'eha ma'ema'e we rahã, ukwa we ha ke a'e muwyr ipe tí. Aja a'e me'ë me'ë riki.

⁷ Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta ixo. Ame'ë ta rehe pame katu te pyrãtãha ke Tupã'ã muwyr. A'erehe amõ ta py'a ke ame'ë ta muhury katu. A'erehe

pyrātāha ke Tupā'ā muwyr. Kuja. ⁸ Amō pe pyrātāha ke Tupā'ā muwyr. A'erehe upa ma'e ke ukwa katu te a'e. Tupā aja: "Ko katu." "Ko katu ym" aja ukwa katu a'e tī. Amō pe Tupā rehe har Tupā'ā mujekwa tī. A'erehe ukwa katu a'e. Mujekwaha riki peteīhar. Tupā'ā ke a'e. ⁹ Amō pe pyrātāha ke Tupā'ā muwyr. A'erehe ame'ē riki Tupā rehe amō ta 'ar koty te we jurujar katu. Amō pe pyrātāha ke a'e muwyr tī. A'erehe ahy ixo ame'ē ta ke a'e mukatu. Pyrātāha muwyr ame'ē ke peteīhar. Tupā'ā ke a'e. ¹⁰ Amō pe pyrātāha ke a'e muwyr tī. A'erehe marā ka ym amō ma'ēha, ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Amō pe pyrātāha ke a'e muwyr tī. A'erehe Tupā mujekwa, ame'ē ke a'e pandu pandu katu ngā pe tī. Amō pe pyrātāha ke a'e muwyr tī. A'erehe a'e ukwa katu, kuja: "Tupā rehe har Tupā'ā je'ēha rupi pandu my" ame'ē ke ukwa katu. Anī rahā: "Tupā rehe har Tupā'ā je'ēha rupi pandu ym my" aja ukwa katu. Amō pe pyrātāha ke a'e muwyr tī. A'erehe amō awa je'ēha ke a'e pandu. Amō pe pyrātāha ke a'e muwyr tī. A'erehe ame'ē amō awa je'ēha ke amō pandu, ame'ē ke ima'e je'ēha namō mujekwa katu ngā pe. (A'erehe ma'e pandu my, ame'ē ke upa ngā ukwa katu.) ¹¹ Ame'ē pyrātāha muwyr ame'ē ke peteīhar jō. Tupā'ā ke a'e. A'e putar, a'erehe pyrātāha ke a'e muwyr muwyr katu ngā pe.

Jande rete riki peteīhar aja saka

¹² Kirisutu riki peteīhar. Awa ke rehe heta ma'e ke ihī. Ijywa. Ipy. Itymā. Aja heta ihī. Aja jurujar katu ame'ē ta heta ixo. Upa ame'ē ta riki peteīhar aja ngā ixo. Awa rete peteīhar aja saka. Aja riki Kirisutu tī. Peteī a'e. Ixotyhar ta riki heta. Upa ame'ē ta peteīhar aja ixo. ¹³ Aja jande tī. Jundēu awa ta ke jande my? Jundēu awa aja ym ame'ē ta ke jande my? Amō pe te'e paraky ame'ē ke jande my? Amō pe te'e paraky ame'ē aja ym ame'ē ke jande my? Upa jande ke peteīhar aja Tupā'ā mu'am. Kirisutu kotyhar ta ke jande aja mu'am. Upa jande py'a rehe a'e ihī katu. Peteī a'e.

¹⁴ Amō rete rehe heta ma'e ke ihī. Peteī jō aja ym. Heta ihī. Ijywa. Itymā. Ipy. Heta riki. Awa rete riki peteīhar. ¹⁵ Ipy pandu: "Ihē riki awa po aja ym. A'erehe kome'ē retema'e ym ihē" aja. Aja pandu naī. Ame'ē py riki ame'ē retema'e ke. ¹⁶ Inambi pandu: "Ihē riki awa reha aja ym. A'erehe kome'ē retema'e ym ihē" aja pandu naī. Ame'ē reha riki ame'ē retema'e ke. ¹⁷ Amō rehe eha jō ihī rahā, marā ka ym a'e henduha. (Inambi nixói.) Amō rehe inambi jō ihī rahā, marā ka ym a'e hētūha. (Iāpūi nixói.) ¹⁸ Aja ym riki. Amō koty koty ma'e ke amō rete rehe Tupā moī. Eha ke. Inambi ke. Ijywa ke. A'e putar aja a'e moī. ¹⁹ Eha pame katu te rahā, hete nixói ta tipe. Ipy pame katu te rahā, aja tī. Hete nixói ta tipe. Inambi pame katu te rahā, aja tī. Hete nixói ta tipe. ²⁰ Aja ym riki. Amō koty koty ma'e ke hete rehe ihī. Inambi ke. Ijywa ke. Eha ke. Hete riki peteīhar. Aja riki Tupā kotyhar ta ke. Heta ixo. Ame'ē ta pe pyrātāha amō koty koty Tupā'ā muwyr. A'erehe ahy ixo ame'ē ke amō mukatu. Amō awa je'ēha ke amō pandu. Tupā mujekwa ame'ē ke amō pandu pandu katu. Aja riki. Pe, Tupā kotyhar ta riki peteīhar aja ixo ta me'ē te'e.

²¹ Pesarahā! Ipo pe eha: "Nde ke ihē aputar ym" aja pandu. Aja marā ka ym panduha. Ipy pe iākā: "Nde ke ihē aputar ym" aja pandu. Aja marā ka ym panduha tī. (A'erehe amō Tupā kotyhar pe: "Nde ke ihē aputar ym" aja nde erepandu ym ta me'ē te'e.) ²² Amō we tī. Amō rete rehe ma'e ke pyrātā ym ame'ē ixo, aja amō ukwaha naī. Ame'ē nixói rahā, hete katu ym riki. ²³ Amō rete ke rehe ma'e ke ihī. Ame'ē riki jaxer aja jakwaha naī. Ame'ē ke jande jajupyk. Pe, katu te aja a'e ukwa. Amō rehe amō usak rahā, huxī riki awa. Ame'ē ke jande jajupyk tī. Pe, katu te aja a'e ukwa tī. ²⁴ Amō hete ke rehe usak rahā, katu te aja amō ukwa. Ame'ē ke jupyk ym awa. Huwa ke aja jupyk ym awa. Amō rete ke Tupā mujā rahā, amō ma'e ke jupyk ta me'ē te'e. Ame'ē riki

i'ar koty te we katu, aja a'e mujā. ²⁵ Aja rahā, amō koty koty ym ta riki awa rete. Peteihar aja jō ixo. Upa awa retema'e ke ma'ema'e katu a'e juehe.

²⁶ Ijywa riki ahy ixo rahā, upa hete mahy. Ipy ahy ixo rahā, upa hete mahy tī. (A'erehe peteī Jesu kotyhar ahy ixo rahā, amō ta pyai tī.) Ijywa namō ma'e ke ma'e rahā, amō pandu: "Nde pyrātā" aja. Aja rahā, upa hete hury katu, ame'ēja saka. Ipy namō ma'ema'e rahā, amō pandu: "Nde pyrātā" aja. Aja rahā, upa hete hury katu, ame'ēja saka tī. Aja peteī katu rahā, wetep riki katu tī. Aja Tupā kotyhar ta tī. (Peteī hury katu rahā, upa amō ta hury katu tī.) A'erehe amō pe: "Nde ke japutar ym" aja marā ym panduha. Amō ta namō jande juehe katu jande jaxo ta me'ē te'e. Amō ta riki katu ym aja jande jakwa tipe rahā, ame'ē riki katu te aja Tupā ukwa. A'erehe amō riki jaxer aja mā peja pepandu ym. Amō koty koty pekwa ym pexo. Peteihar aja jō pexo katu. (Amō rete rehe har apandu rahā, Tupā kotyhar ta rehe har ihē apandu. A'erehe: "Pehē ke japutar ym" aja pepandu ym. "Pehē katu ym" aja pepandu ym tī.)

²⁷ Upa pehē riki Kirisutu rete aja saka. Peteī teī riki Kirisutu retema'e ke aja saka. Amō riki ijywa aja saka. Amō riki ipy aja saka. Amō riki eha aja saka. Aja pame katu te. ²⁸ Tupā kotyhar ta aja tī. Amō amō ta ke Tupā mu'am. Kuja. Jesu mondo ame'ē ta ke aja a'e mu'am py. A'engi Tupā mujekwa, ame'ē ke pandu pandu ame'ē ta ke a'e mu'am tī. A'engi Tupā je'ēha ke mu'e ame'ē ta ke a'e mu'am tī. A'engi marā ka ym amō ma'e'ha, ame'ē ke ma'ema'e katu ame'ē ta ke a'e mu'am tī. A'engi Tupā'āma'e pyrātāha namō ahy ixo ame'ē ta ke mukatu ame'ē ta ke a'e mu'am tī. Amō ta ke amō namō ma'ema'e katu ame'ē ta ke a'e mu'am tī. Je'ēha te rupi mondo mondo ame'ē ta ke a'e mu'am tī. Amō awa je'ēha ke pandu ame'ē ta ke a'e mu'am tī.

²⁹ Pesarahā! Upa katu te Jesu mondo ame'ē ta aja ym. Amō amō aja. Upa katu te Tupā mujekwa, ame'ē ke pandu pandu ame'ē ta aja ym tī. Amō amō aja. Upa katu te Tupā je'ēha pandu ame'ē ta aja ym tī. Amō amō aja. Upa katu te marā ka ym amō ma'e'ha, ame'ē ke ma'ema'e katu ame'ē ta aja ym tī. Amō amō aja. ³⁰ Upa katu te ahy ixo ame'ē ta ke mukatu ame'ē ta aja ym tī. Amō amō aja. Upa katu te amō awa je'ēha ke pandu ame'ē ta aja ym tī. Amō amō aja. Amō awa je'ēha ke pandu ame'ē ke ima'e je'ēha namō mujekwa. Upa katu te ame'ē ta aja ym tī. Amō amō aja. Pesarahā! Amō koty koty Tupā kotyhar ta ma'ema'eha. ³¹ Ma'e ke Tupā'ā me'ē me'ē. Amō riki katu te. Amō riki katu. I'ar koty te we katuha, ame'ē ke peputar pexo.

Pesarahā! Kuja riki i'ar koty te we katu te ha ke. Ko amujekwa ta kŷ.

13

Ipy'a katuha ke

¹ Amō awa ta je'ēha ke ihē apandu katu my? Tupā je'ēha rahoha ta je'ēha ke ihē apandu katu my?

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.

Ihē apandu, ame'ē riki ma'e tyapuha jō riki.

"Pē! Pē! Pē!" aja ita nupā tyapuha jō riki.

Tyapu te'e jō. Katu ym aja.

(A'erehe amō ta rehe ihē apy'a katu ta me'ē te'e.

Ame'ē riki katu te me'ē ke.)

² Tupā mujekwa ame'ē ke ihē apandu pandu katu my?

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.

Upa katu te ma'e ke ihē akwa katu my?

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.

Amō ukwa ym ame'ē ke ihē pe Tupā mujekwa my? A'erehe ame'ē ke ihē akwa katu.

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.
(A'erehe amō ta rehe ihē apy'a katu ta me'ē te'e.
Ame'ē riki katu te me'ē ke.)

Ihē ajurujar katu te. A'erehe ajurujar katuha namō marā ka ym amō ma'e'ha,
ame'ē ke ihē ama'e katu.

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.

Te'e riki ihē axo. Katu ym aja.

(A'erehe amō ta rehe ihē apy'a katu ta me'ē te'e.

Ame'ē riki katu te me'ē ke.)

³ Ima'e ym te ame'ē ta pe upa katu te ihēma'e ke ihē ame'ē me'ē my?

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.

Tata pe ihē ke amō hapu my? Aja jukwa. Aja Jesu rehe ajurujar katuha ke
ahijar ym, aja ihē amujekwa my?

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.

Marā ka ym ihē katuha. Katu ym aja.

(A'erehe amō ta rehe ihē apy'a katu ta me'ē te'e.

Ame'ē riki katu te me'ē ke.)

⁴ Amō ta rehe japy'a katu rahā, pahar amō ta rehe japarahy ym. Wewe katu
japandu ipe.

Amō ta rehe japy'a katu rahā,

Jajyty'y ym a'eta rehe.

Amō ta i'ar koty te we jande katuha aja ym jakwa. "Katu te ame'ē ke jande"
aja jakwa ym jande jupe tī.

⁵ Amō ta rehe jande japy'a katu rahā, jajumuhuxī ame'ē ke jama'e ym.

Jande juehe har jō jakwa jakwa ym jaxo tī.

Amō ta rehe har jakwa jakwa ta jaxo.

Pahar japarahy ym tī.

Amō ta rehe japy'a katu,

A'erehe pahar amō ka'u te'e'ha ma'e'ha ke jaharāi.

Pahar jande py'a jamujywywyr ehe.

⁶ Amō ta rehe japy'a katu, a'erehe amō riki ma'e ka'u te'e'ha ke ma'e rahā,
jande rury ym. Japyai riki.

Katu aja amō ixo rahā, jande rury katu ehe.

⁷ Amō ta rehe japy'a katu, a'erehe: "A'e jyty'ym. Jaxer ai a'e" aja ehe har
japandu ym.

Amō ta rehe japy'a katu, a'erehe juehe har

Amō pandu rahā, jande jajurujar katu ehe.

Amō riki katu ym rahā, a'e katu wan ta oho, ame'ē rehe jaharō katu jaxo.

Amō ta rehe japy'a katu, a'erehe jande ke

A'e mahy rahā, jande py'ahu te'e jahendu.

⁸ Amō ta rehe tapijar te'e japy'a katu jaxo. Ipy'a katuha upa ym ta.

Amō ma'e ke upa ta. Kuja.

Tupā mujekwa ame'ē ke amō ta pandu pandu. Ame'ē panduha ke upa ta.

Amō awa ta je'ēha ke pandu ame'ē ke

Tupā'ā muwyr amō pe. Ame'ē ke upa ta tī.

Ma'e ukwa katu te ha ke Tupā'ā muwyr amō pe. Ame'ē ke upa ta tī.

Ipy'a katuha anī. Upa ym ta ame'ē.

⁹ Ma'e ukwa katu te ha ke Tupā'ā muwyr tipe. Upa katu te ukwa ym awa,
ukwa we.

Tupā'ā mujekwa ame'ē ke amō pandu pandu.

Upa katu te a'e mujekwa ym. Mujekwa we mi.

¹⁰ Pe, Kirisutu jywyr rahā, upa katu te ngā ukwa katu te ta kŷ. Pyta we ym
ta ma'e ukwa ym ha. Upa katu te Tupā mujekwa, ame'ē ke a'e mujekwa ta
jande pe tī.

¹¹ Kurumĩ rahã, ihẽ je'ẽha riki kurumĩma'e riki. Ihẽ axoha riki kurumĩma'e. Akwaha riki kurumĩma'e.

Apo riki sawa'e ihẽ axo 'y. A'erehe kurumĩ ym axo.

¹² Waruwa xi'a rahã, jesak katu ym ma'e. Aja upa katu te Tupã rehe har jakwa katu ym we apo. Waruwa xi'a, ame'ẽ rehe jasak, ame'ẽja saka.

Yman rahã, huwa koty japu'am rahã, ehe har upa katu te jakwa ta kÿ. Apo ihẽ akwa we riki. Yman rahã, upa katu te ihẽ akwa katu ta kÿ.

Ihẽ rehe har upa katu te Tupã ukwa katu apo. Aja yman rahã, upa katu te ehe har ihẽ akwa katu ta kÿ tĩ.

¹³ Tupã pete'e ixo, ame'ẽ rehe jajurujar katu. Inamõ jaxo ta tĩ. Ame'ẽ angaha ke rehe jaharõ katu jaxo. Amõ ta rehe japy'a katu tĩ.

Ame'ẽ mahapyr riki katu.

Jajurujar katuha ke.

Jaharõha ke tĩ.

Japy'a katuha ke tĩ.

Pesarahã! Amõ ta rehe tapijar te'e we jande japy'a katu rahã, ame'ẽ riki i'ar koty te we katuha.

14

Ma'e ke Tupã'ã me'ẽ, ame'ẽ ke amõ we Páu mujekwa

¹ Amõ ta rehe amõ ipy'a katu rahã, i'ar koty te we katuha. A'erehe mã peja amõ ta rehe pepy'a katu pexo. Ma'e ke Tupã'ã me'ẽ me'ẽ katu, ame'ẽ ke mã peja peputar katu. Tupã mujekwa ame'ẽ ke pepandu pandu, ame'ẽ riki katu te me'ẽ ke. Ame'ẽ ke peputar katu te. ² Amõ awa je'ẽha ke amõ pandu rahã, Tupã namõ jõ a'e pandu katu. Amõ ta namõ pandu ym. Amõ jeje te'e ukwa ym ame'ẽ ke Tupã'ã mujekwa, ame'ẽ ke amõ awa je'ẽha ke pandu. A'erehe amõ ta ukwa ym. ³ Tupã mujekwa ame'ẽ ke amõ pandu rahã, jande je'ẽha rupi a'e pandu tĩ. (A'erehe ukwa katu.) A'erehe mujekwa katu ngã pe ma'e ke. A'erehe Tupã rehe har a'e mujekwa katu ngã pe. A'eta py'a ke a'e mâtã, a'erehe Tupã rehe a'eta jurujar katu te we rĩ. Pyã ame'ẽ ta ke a'e muhury katu tĩ. ⁴ Amõ awa je'ẽha ke amõ pandu rahã, juehe a'e jumuhury. A'e jeje te'e Tupã rehe jurujar katu te we rĩ. Tupã mujekwa ame'ẽ ke amõ pandu rahã, jande je'ẽha rupi a'e pandu tĩ. A'erehe Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke a'e muhury katu. Upa a'eta Tupã rehe jurujar katu te we rĩ. A'erehe Tupã mujekwa ame'ẽ ke pandu rahã, jande je'ẽha rupi pandu. Aja rahã, katu te. Upa ukwa katu ta.

⁵ Upa pehẽ riki amõ awa ta je'ẽha ke pepandu ame'ẽ ke ihẽ aputar we. Tupã mujekwa ame'ẽ ke pepandu, ame'ẽ ke ihẽ aputar katu te. Tupã mujekwa ame'ẽ ke amõ pandu rahã, katu te ame'ẽ. Amõ awa je'ẽha ke amõ pandu rahã, katu we ame'ẽ. Ame'ẽ amõ awa je'ẽha ke jande je'ẽha rupi amõ mujekwa rahã, katu tiki. Mujekwa rahã, upa Jesu kotyhar ta ukwa ta. Aja rahã, hury katu ta. ⁶ Ihẽ mu ta! Pehẽ rehe ihẽ ahyk rahã, amõ awa je'ẽha rupi ihẽ apandu rahã, marã ka ym katuha. Je'ẽha pekwa ym ta. Amõ we Tupã rehe har pekwa ym ta tĩ. Mujekwaha nixói, a'erehe pekwa ym ta. Tupã mujekwa ame'ẽ ke ihẽ apandu my? Amõ we amõ we Tupã rehe har ihẽ apandu my? Tupã'ã mujekwa ame'ẽ ke apandu my? Ma'e ke amu'e katu my? Upa aja amõ awa je'ẽha rupi apandu rahã, marã ka ym katuha. Ukwa ym ta, a'erehe katu ym. Jande je'ẽha rupi mujekwaha nixói rahã, marã ka ym pehẽ py'a mâtãha. Katu ym aja.

⁷ Je'ẽha ukwa ym rahã, kuja saka. Takwar ra'yr aja saka. Peju rahã, tyapu katu ym rahã, awa peju my? Ukwa ym ta amõ. ⁸ Tapi'iruhu 'ak ke peju rahã, tyapu katu ym rahã, marã ka ym jawar henduha. So'o mujan ym ta. ⁹ Ame'ẽja

saka riki. Amō awa je'ēha rupi ma'e ke pepandu rahā, amō ta ukwa ym ta. Je'ēha ukwa ym ta. Hendu tipe. ¹⁰ Kome'ē wyw keruhū rupi awa ta je'ēha heta ihī. Amō koty koty je'ēha ke. Amō awa ta amō koty je'ēha. A'eta pandu rahā, ianam ta ukwa katu riki. Amō awa ta amō koty je'ēha. A'eta pandu rahā, ianam ta ukwa katu ta tī. Aja pame katu te. ¹¹ Pe, amō pandu rahā, pe, ame'ē je'ēha ihē akwa ym rahā, a'e riki amō awa aja akwa katu. Ihē riki amō awa aja a'e ukwa tī.

¹² Pырātāha ke Tupā'ā muwyr ame'ē ke peputar katu riki. Pe, a'e muwyr rahā, ame'ē namō mā peja Jesu kotyhar ta ke pemu'e katu. Aja rahā, ame'ē ta py'a ke pemātā katu te we ta rī. Aja rahā katu te. (Amō awa ta je'ēha rupi pepandu rahā, amō ta py'a ke pemātā ym ta. Ame'ē katu ym.)

¹³ Amō awa je'ēha rupi amō pandu rahā, mā peja Tupā namō epandu: “Ame'ē amō awa je'ēha rupi amō pandu. Ame'ē ke emujekwa katu ihē pe. Aja rahā, amō ta pe ihē amujekwa katu ta tī” aja inamō epandu. Aja rahā, amō pandu ame'ē ke jande johu jakwa katu ta. ¹⁴ Pesarahā! Tupā namō amō awa je'ēha rupi ihē apandu rahā, Tupā'ā pyrātāha namō ihē apandu. A'erehe ma'e ihē apandu my, ihē atu ihē akwa ym. (Aja rahā, amō ta ukwa ym tī. Katu ym aja.)

¹⁵ Pesarahā! Myja me'ē ihē axo my? Kuja katu te. Tupā'ā pyrātāha namō ihē apandu ta Tupā namō. Ihē akwa katuha namō ihē apandu ta inamō tī. Tupā'ā pyrātāha namō Tupā rehe har ihē ajyngar ta tī. Ihē akwa katuha namō ehe har ihē ajyngar ta tī. ¹⁶ Tupā'āma'e pyrātāha namō Tupā pe: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja amō awa je'ēha rupi nde erepandu. A'erehe nde rehe hendu ame'ē ke ta ukwa ym. Je'ēha ukwa ym. Aja rahā: “Amen, a'e tī” aja marā ka ym panduha. ¹⁷ Katu te ame'ē ke nde erepandu Tupā pe tipe. Hendu ame'ē ta ke ukwa ym. Je'ēha ukwa ym, a'erehe ipy'a ke nde eremātā ym riki. Katu ym aja.

¹⁸ Amō awa ta je'ēha rupi pepandu. Ihē riki pehē 'ar koty te we amō awa je'ēha rupi ihē apandu. A'erehe Tupā pe ihē apandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. ¹⁹ Jesu kotyhar ta jy'ar rahā, anī. Amō awa je'ēha rupi apandu ym ta. Jande je'ēha ke apandu. Heta ym ihē apandu, ame'ē ke a'eta ukwa katu. Aja rahā, katu tiki. Je'ēha ke ukwa katu. Aja Tupā rehe har ihē amu'e rahā, katu tiki. Māte hū amō awa je'ēha rupi apandu rahā, marā ka ym ngā ukwaha. Je'ēha ukwa ym. Aja rahā, amō we Tupā rehe har amu'e ym. Katu ym aja. A'erehe amō awa je'ēha rupi apandu ym ta.

²⁰ Ihē mu ta! Ma'e peka'u te'eha ke pema'e rahā, ta'yn ta aja pexo. (Aja rahā, ta'yr mi pema'e.) Pehē pekwaha anī. Tuwete aja pexo. Aja rahā, amō awa je'ēha rupi amō pandu rahā: “Mā! Katu” aja pepandu ym ta. ²¹ Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Tupā pandu:

“Jundéu awa ta! Ihē kotyhar ta ke pehē. Pehē pe amō sawa'e ta ke ihē amondo ta.

Amō awa je'ēha rupi pehē pe a'eta pandu ta.

Pehē namō ame'ē ta pandu tipe. Anī. Ihē rehe pehendu ym riki” aja Tupā pandu.

(Amō awa ta ke Tupā muwyr. Ame'ē ta amō awa je'ēha rupi pandu. Tupā putar, ame'ē ke ame'ē ta ma'ema'e.) ²² Aja apo tī. Amō awa je'ēha rupi amō ta pandu. Aja rahā, Tupā putar ame'ē ke ma'ema'e. Ame'ē kuja mujekwa. Amō awa je'ēha rupi amō pandu rahā, jurujar ym ame'ē ta hendu. Pe, a'eta kuja ukwa: “Mā! Tupā'āma'e pyrātāha namō ame'ē ta pandu” aja ukwa. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta anī. Tupā mujekwa ame'ē ke amō pandu rahā, jande je'ēha rupi a'e pandu tī. A'erehe kuja ukwa: “Mā! Tupā'āma'e pyrātāha namō ame'ē ta pandu” aja ukwa. Jurujar ym ame'ē ta anī. Aja ukwa ym.

²³ Jesu kotyhar ta jy'ar rahã, upa riki amõ awa je'êha rupi pandu u'am. Arahã ame'ê je'êha ukwa ym ame'ê ta ixè uwyr rahã, pehê riki peka'u te'e aja a'eta ukwa. Jurujar ym ame'ê ta ixè uwyr rahã, aja tî. Peka'u te'e aja ukwa tî. ²⁴ Tupã mujekwa ame'ê ke upa riki pandu u'am rahã, jurujar ym ame'ê ke ixè uwyr. Tupã rehe har ukwa ym ame'ê ke ixè uwyr tî. Upa ame'ê ke hendu rahã, ukwa ta. Pe, a'e pandu: "Mã! Ma'e aka'u te'eha ke ihê ama'ema'e, aja ihê akwa. Ihê ke Tupã mupyrara ta, aja ihê akwa tî" aja pandu ta. ²⁵ Pe, ma'e ka'u te'eha ke ipy'a pe a'e ukwa ukwa ixo. Ame'ê ke a'e ukwa ta a'e jupe. Aja rahã, ipy'a ke Tupã koty a'e muruwak ta. Pe, Tupã rehe ipy'a ke moi moi ta. A'e pandu: "Jetehar te ke. Ihê akwa apo 'y. Apo pehê namõ Tupã ixo katu" aja riki.

Myja Jesu kotyhar ta ixo katu my

²⁶ Ihê mu ta! Pehê pejy'ar rahã, myja me'ê pexo katu my? Ame'ê ke ihê amujekwa ta apo 'y. Pejy'ar rahã, mã peja jurujar katu ame'ê ta py'a ke pemãta katu. Petei tei epandu katu. Amõ riki Tupã rehe har jynjar. Amõ riki ehe har mu'e katu. Amõ riki ma'e ke Tupã mujekwa ame'ê ke mu'e katu. Amõ riki amõ awa je'êha rupi pandu. Ame'ê ke hendu ame'ê ta pe amõ riki mujekwa katu. Aja rahã, upa ukwa ta. Pejy'ar rahã, aja petei tei pandu rahã, katu tiki. ²⁷ Amõ awa je'êha rupi amõ pandu rahã, mahapyr sawa'e ta pandu. Mokõi sawa'e ta pandu rahã, katu tî. Ko petei sawa'e pandu. A'e upa pandu rahã, amõ pandu. Aja pema'e. Pe, amõ riki ame'ê amõ awa je'êha ke jande je'êha rupi mujekwa katu ta me'ê te'e. Hendu ame'ê ta pe mujekwa katu. Jande je'êha rupi mujekwa katu. Aja rahã, johu upa ukwa katu ta. ²⁸ Pe, amõ mujekwa ame'ê ke nixói rahã, amõ awa je'êha rupi pandu tar katu, ame'ê ke mã peja epandu ym. Jeje ejupandu jupe. Tupã namõ jõ epandu tî. ²⁹ Jande je'êha rupi Tupã mujekwa ame'ê ke amõ pandu rahã, mahapyr sawa'e ta jõ pandu. Mokõi sawa'e ta pandu rahã, katu tî. Pe, upa hendu ame'ê ta pandu a'eta jupe: "Tupã mujekwa ame'ê ke a'e mujekwa my" aja riki. ³⁰ Pe, amõ pandu u'am rahã, ma'e myrandu ke amõ pe Tupã mujekwa. Aja rahã, ame'ê ke pandu apo 'y. Pandu u'am ame'ê ke mã peja eputu'u. Ewapyk. ³¹ Pehê peputar rahã, upa pehê riki Tupã mujekwa ame'ê ke pepandu katu. Petei pandu. Pe, upa pandu rahã, amõ riki pandu. A'e upa pandu rahã, amõ riki pandu. Aja pame katu te. Aja rahã upa hendu ame'ê ta ukwa katu ta. Aja Tupã rehe har upa ngã ukwa katu te we ta rî. ³² Tupã mujekwa, ame'ê ke amõ pandu rahã, myja rahã pandu my, ame'ê ke mã peja ekwa katu. Myja rahã, putu'u my, ame'ê ke mã peja ekwa katu tî. ³³ A'erehe pejy'ar rahã, johu pepandu rahã, tyapu hũ, ame'ê ke Tupã putar ym. Anî. Petei tei pandu, aja a'e putar katu.

Tupã kotyhar ta jy'ar rahã, ³⁴ kũjã ta ma'e ke pandu ym rahã, katu tiki. Jy'ariha renda pe ixo rahã, mã peja pandu ym riki. "Ngã jy'ar rahã, kũjã riki kapitã aja ym ta" aja jundéu awa ta je'êha mujekwa. ³⁵ Ma'e ke kũjã ta ukwa tar katu rahã: "Myja my?" aja jy'ariha renda pe pandu ym. Hok pe jywyr oho rahã, ixawa'e pe pandu: "Jy'ariha renda pe ma'e a'eta pandu my?" aja riki. Jy'ariha renda pe pandu rahã, katu ym ta tiki.

³⁶ Pehê riki Korin ok ta pe har ta ke. Pehê riki Tupã je'êha ke pepandu py my? Anî riki. Pehê pe jõ Tupã je'êha ke amõ ta pandu my? Anî riki tî. A'erehe: "Katu te jande" aja pekwa pekwa ym pehê jupe. ³⁷ Pehê ngi har amõ ta riki Tupã mujekwa ame'ê ke pandu pandu. Amõ ta riki pyrãtãha namõ ma'eha ke Tupã'á muwyr, ame'ê ke namõ ixo. Aja rahã, ihê amupinim ame'ê riki jandema'e sawa'e te je'êha ke, aja ame'ê ta ukwa ta me'ê te'e. ³⁸ "Jandema'e sawa'e te je'êha rupi Páu mupinim ym" aja amõ pandu rahã, mã peja pete'e ixo.

³⁹ Ihê mu ta! Tupã mujekwa ame'ê ke pepandu pandu. Mã peja ame'ê ke peputar katu te. Amõ ta amõ awa ta je'êha rupi pandu tar katu rahã: "Mã peja ebandu ym" aja pepandu ym ipe. ⁴⁰ Pehê pejy'ar rahã, johu upa katu te pepandu pandu rahã, tyapu hũ. Aja ym pexo. Anĩ. Peteĩ teĩ ebandu katu.

15

Kirisutu kwera katu uhem

¹ Ihê mu ta! Mã peja myrandu katu rehe har pekwa pekwa pexo. Ymaniwe ame'ê ke pehê pe ihê apandu pandu. Pe, pejuruar katu ehe. Aja pexo apo rĩ. ² Ame'ê myrandu katu ke pehê pe ihê apandu pandu. Tapijar te'e we pejuruar katu ehe rahã, pehê ke Tupã muhã katu ta. Te'e pejuruar rahã, pehê ke Tupã muhã ym ta.

³ Myrandu katu ke ihê ahendu, ame'ê ke pehê pe ihê apandu pandu. Ame'ê riki amõ panduha 'ar koty te we katuha. Kuja riki. Ma'e jaka'u te'eha ke jande jama'ema'e. Ame'ê ke rehe Kirisutu muhepy. A'erehe a'e manõ. Tupã je'êha rehe amõ mupinim, aja a'e ma'e. ⁴ Itakwar keruhũ rupi a'e ke amõ ta mou raho. Mokõi ukwer rahã, a'e ke Tupã mukwera katu muhem. Tupã je'êha amõ mupinim, aja ma'e. ⁵ Upa kwera katu uhem rahã, Petu pe a'e jumujesak. A'engi jumueha ta pe a'e jumujesak tĩ. Awa py mokõi hetaha ta pe. ⁶ A'engi ymaniwe inamõ ixo ame'ê ta pe a'e jumujesak tĩ. Heta ame'ê ta pe. Kuja, 500 hetaha ta pe a'e jumujesak. Peteĩ wera rahã, 500 hetaha ta usak ehe. Upa tate ame'ê ta ixo we rĩ. Amõ ta manõ riki. ⁷ A'engi Tian pe a'e jumujesak tĩ. A'engi upa a'e mondo ame'ê ta pe a'e jumujesak tĩ.

⁸ A'engi ihê pe a'e jumujesak tĩ. Ihê katu ym ihê jupe ihê tipe. Ihê pe a'e jumujesak tĩ. Ihê riki a'ejõhar aja saka. ⁹ Amõ Jesu mondo ame'ê ta riki ihê 'ar koty te we katuha. Ihê riki iwyr koty te'e we katuha. Jesu kotyhar ta ke ihê amupyrara hũ axo, a'erehe ihê riki Jesu mondo ame'ê ke aja ihê apandu ym ta tipe ihê juehe har. ¹⁰ Anĩ. Ihê rehe Tupã usak katu. A'erehe Jesu mondo ame'ê ke ihê tĩ. Te'e riki aja ym. Amõ Jesu mondo ame'ê ta 'ar koty te we ihê aparaky katu. Tupã je'êha ke ihê apandu pandu, ame'ê parakya ke. Ihẽma'e pyrãtãha namõ ame'ê ihê ama'ema'e my? Anĩ. Aja ym. Tupãma'e pyrãtãha namõ ima'e je'êha ke ihê apandu pandu katu. ¹¹ Amõ Jesu mondo ame'ê ta riki myrandu katu ke pandu pandu. Ihê riki apandu pandu tĩ. Juja katu te riki. Ame'ê rehe pejuruar katu tĩ.

Kwera katu uhem ame'ê rehe har

¹² Jande japandu: "Kirisutu manõ. Pe, a'e ke Tupã mukwera katu muhem" aja riki. Aja rahã: "Manõ ame'ê ta ke Tupã mukwera ym ta" aja marã ka ym pepanduha. ¹³ Manõ ame'ê ta ke Tupã mukwera ym, ame'ê riki jete har te rahã, Kirisutu ke a'e mukwera ym tĩ. ¹⁴ Pe, Kirisutu ke a'e mukwera ym rahã, Kirisutu rehe har marã ka ym japandu panduha. A'e kwera ym rahã, a'e nixói, a'erehe marã ka ym pejuruariha ehe. ¹⁵ Amõ we tĩ. Tupã rehe har te'e jande japandu tĩ. Jande japandu: "Kirisutu ke a'e mukwera katu muhem" aja riki. Pe, manõ ame'ê ta ke a'e mukwera ym ta rahã, te'e japandu ehe har. Aja ngã pe jamujekwa. Manõ ame'ê ta ke Tupã mukwera ym ta, ame'ê riki jete har te rahã, Kirisutu ke a'e mukwera ym tĩ. ¹⁶ Manõ ame'ê ta ke Tupã mukwera ym ta rahã, Kirisutu ke a'e mukwera ym tĩ. ¹⁷ Kirisutu ke a'e mukwera ym rahã, pejuruar katu naĩ. Peka'u te'e riki. Peka'u te'eha ke pema'ema'e. A'erehe pemaõ rahã, mupyrara renda pe peho ta. ¹⁸ Amõ we tĩ. Jesu kotyhar ta manõ. Ame'ê ta riki mupyraraha renda pe ixo apo 'y. ¹⁹ Kome'ê wyy keruhũ pe jande jaxo rahã jõ riki Kirisutu rehe jajuruar

katu. Jamanō rahā, ixoty jaho ym rahā, jande pe amō ta pandu: “Mā! Te'e pejurujar naī” aja. Upa amō ta 'ar koty te we japyaiha. Katu ym aja.

²⁰ Anī. Pesarahā! Kirisutu ke Tupā mukwera katu muhem 'y. Ame'ē riki jetehar te ke. Kirisutu ke a'e mukwera rahā, manō ame'ē ta ke a'e mukwera ta tī, aja a'e mujekwa katu. ²¹ Peteī riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e. (Anā ke a'e.) A'erehe upa katu te jamanō ta. Aja tī. Peteī Tupā mukwera katu. (Kirisutu ke a'e.) A'erehe upa katu te jamanō rahā, upa katu te jande ke Tupā mukwera katu ta tī. ²² Anā rainō ta ke jande. A'erehe upa katu te jamanō ta. Jande riki Jesu kotyhar ta ke tī. A'erehe jande ke Tupā mukwera katu ta tī. ²³ Ngā ke Tupā mukwera rahā, ka'u te'eha rupi ym ta. Anī. Katu ta. Kirisutu ke a'e mukwera py. Pe, Kirisutu jywyw rahā, ixotyhar ta ke Tupā mukwera katu ta tī. ²⁴ A'engi 'ar rehe angaha uhyk katu ta. Arahā ājā tama'e pyrātāha ke Kirisutu muputu'u katu te ta. Upa katu te huwajan ta ke a'e muputu'u ta tī. Upa rahā, Tupā pe Kirisutu pandu ta: “Papa! Ne jō riki kapitā keruhū te apo 'y” aja riki. ²⁵ Upa katu te huwajan ta ke Tupā muputu'u ta tī. Aja rahā, upa ame'ē ta Kirisutu rehe hendu katu ta. Huwajan ta ke Tupā muputu'u ym rahā we Kirisutu riki kapitā keruhū rī. ²⁶ Amō manō rahā, ame'ē manōha riki awa ruwajan aja saka we rī. Ame'ē ke a'ejōhar Tupā mukanim ta. Aja rahā, manō ym te ta awa. ²⁷ Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihē: “Kirisutu rehe upa katu te ngā ke Tupā muhendu katu ta. Aja rahā, upa katu te hendu katu ta ehe.” Upa katu te aja pandu rahā, Tupā jō anī. A'e riki upa katu te amō ta ke muhendu katu ta. Kirisutu rehe muhendu katu ta. ²⁸ Aja rahā upa katu te hendu katu ta ehe. Kirisutu rehe upa katu te ngā ke Tupā muhendu katu rahā, Tupā pe ta'yr pandu ta:

—Papa! Nde rehe ihē ahendu katu ta tī — aja ipe.

Aja rahā, Tupā riki upa katu te ma'e kapitā keruhū te riki. A'e jō riki kapitā keruhū te.

²⁹ Pesarahā! Amō ta ke amō mujahuk riki. Aja rahā, y ngi uhem rahā, kwera katu uhem, aja mujekwa. Manō ame'ē ta kwera ta, aja panduha saka. Pe, amō ta pandu naī: “Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera ym ta” aja naī. Ame'ē jetehar te rahā, mujahuk ym ta tipe. Anī. Tapijar te'e we pemujahuk riki. Aja rahā, ngā ke Tupā mukwera ta, aja pemujekwa. ³⁰ Jande aja tī. Māte we jaxo. Tapijar te'e we aja jaxo. Anī. Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera ym rahā, ihē ke mukwera ym ta tī. A'erehe ihē amanō tar ym.

³¹ Ihē mu ta! Pesarahā! Wera rahā pame katu te amō ta ihē ke jukwa tar katu. Tapijar te'e we jukwa tar katu. (Anī. Akyje ym ingi. Ihē ke Tupā mukwera katu ta, aja akwa katu. A'erehe ihē akyje ym ingi.) Ame'ē riki jete. Kuja jetehar te tī. Jesu rehe tapijar te'e we pejurujar katu, a'erehe ihē rury katu ihē axo. Amō we tī. Jesu kotyhar ta ke pehē, a'erehe aja ihē rury katu axo. Jesu riki jandema'e sawa'e te. ³² Ko Ese ok ta pe ihē axo. Amō ta ihē rehe parahy riki. So'o jarō ame'ē ta aja saka. Ihē ke ame'ē ta mupyarara rahā, ihē py'ahu te'e ahendu axo. Anī. Manō ame'ē ke Tupā mukwera ym rahā, marā ka ym katuha. Manō ame'ē ke Tupā mukwera ym rahā, amō mupinīha aja jaxo ta tipe. Kuja:

—Koi jamanō ta, a'erehe mā peja ja'u te'e jaxo. Jajumuhury katu jande juehe jaxo apo 'y — aja riki yman amō mupinim.

³³ Anī. Aja mā peja ym pexo. “Katu ym ame'ē namō amō ixo rahā, a'e katu ym wan ta tī.” A'erehe mā peja peka'u te'e ym pexo. ³⁴ Pehē py'a pemupak! Aja rahā, manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta, aja pekwa katu ta kŷ. Pemuka'u te'e ym, aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta, aja pexo ta kŷ. Pehē namō amō ta ixo. Tupā rehe har ukwa ym ame'ē ta. Katu ym aja. A'erehe pehē ngi ihē ruxī.

Kwera rahā, awa rete myja me'ē ta my

³⁵ Amō pandu my:

—Myja me'ē manō ame'ē ke Tupā mukwera ta my? Hete nixói riki. Myja me'ē awa rete my tī — aja.

³⁶ Mā! Pekwa ym. Pesarahā! Ma'e ra'ī te'e hywōi ym. Pejytym ym rahā, hywōi ym. ³⁷ Pehē pejytym ame'ē ke ma'e ra'ī te'e. Ahúi aja me'ē ha'ī nahā my. Amō ma'e ra'ī nahā my. Pesarahā! Ha'ī ke pejytym. I'y ke anī. ³⁸ Ma'e ra'ī hywōi rahā, i'y ke uhem. Tupā putar, aja me'ē i'y ke. Ma'e ra'ī ngi i'y uhem. Amō ma'e ra'ī ngi amō koty i'y uhem. Amō ma'e ra'ī ngi amō koty i'y uhem. Aja pame katu te. (Ame'ēja saka jande rete tī. Tupā mukwera rahā, amō koty jande rete uhem ta tī.)

³⁹ Awa rukwer riki so'o rukwer aja ym. Amō koty riki. Ma'ewyra rukwer amō koty tī. Pira rukwer amō koty tī. Upa juja ym.

⁴⁰ Ywa pe ma'e ke ixo. Kome'ē wyy keruhū pe ma'e ke ixo tī. Ywa pe har ta amō koty katuha. Kome'ē wyy keruhū pe har ta amō koty katuha tī.

⁴¹ Warahy hendy katu. Jahy hendyha amō koty weraha. Jahy rata hendyha amō koty hendyha a'e tī. Heta jahy rata ihī tī. Upa ame'ē hendyha amō koty koty hendyha.

⁴² Aja ta tī. Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera rahā, awa rete amō kotyhar. Awa rete ke amō jytyr rahā, inem ta oho. Pe, manō ame'ē ke Tupā mukwera rahā, ame'ē inem ym te ta. Uhā te hū ta ixo. ⁴³ Awa rete ke amō jytyr rahā, awa rete jaxer. Pitu te'e ame'ē ke ame'ē. Tupā mukwera rahā, awa rete katu te. Pyrātā katu te. ⁴⁴ Awa rete ke amō jytyr rahā, manō ame'ē ke jytyr. Hete riki. Tupā mukwera rahā, amō kotyhar uhem. Tupā'ā me'ē, ame'ē ke uhem. Pesarahā! Kome'ē wyy keruhū pe awa rete ixo. Ywa pe amō kotyhar ixo. Tupā'ā me'ē, ame'ē ke ixo. ⁴⁵ Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī: “Anā sawa'e py. Kome'ē wyy keruhū pe har hete ke Tupā me'ē ipe, aja riki.” Amō Anā ixo. A'ejōhar ame'ē ke aja japandu. A'e Kirisutu. A'e riki awa ke muhā katu.

⁴⁶ Kome'ē wyy keruhū pe har hete ke uhem py. A'engi amō kotyhar hete ke Tupā muhem ta. Tupā'ā me'ē, ame'ē ke uhem ta. ⁴⁷ Anā sawa'e py tī. Wyy ke te'e a'e ke Tupā mujā. A'erehe kome'ē wyy keruhū pe har ke a'e. Amō Anā rehe har a'ejōhar ame'ē ke aja japandu. Kirisutu a'e. A'e riki ywa ngi uwyr. A'erehe ywa pe har ke a'e. ⁴⁸ Wyy ke te'e Anā Tupā mujā. Anā aja kome'ē wyy keruhū pe har ta tī. A'erehe manō ta. Ywa ngi amō wyjy uwyr. Kirisutu a'e. Kirisutu aja ixotyhar ta tī. A'erehe manō ym te ta tī. ⁴⁹ Wyy ke te'e Tupā mujā ame'ē ke aja jande jaxo tī. Yman rahā, ywa ngi wyjy uwyr ame'ē ke aja jande jaxo ta tī.

⁵⁰ Ihē mu ta! Pesarahā! Ihē amujekwa ta pehē pe apo 'y. Tupā ixo ame'ē pe manō ame'ē ta oho ym te ta. Ma'e inem ame'ē ta marā ka ym Tupā namō pytaha. (A'erehe jande rete amō koty uwak ta me'ē te'e.)

⁵¹⁻⁵² Ihē rehe pehendu katurahā! Yman ukwa ym awa. Ame'ē ke ihē amujekwa ta pehē pe apo 'y. Jande ngi har amō ta manō ta. Upa jande jamanō ym ta. Tupāma'e jumi'a tyapu ta. A'ejōhar tyapu rahā, pahar amō koty jande rete ke Tupā muruwak ta. Eha ke amō jupimi, aja pahar te muruwak ta. Jumi'a tyapu rahā, manō ame'ē ta ke Tupā mukwera ta. Pe, manō ym te ta tī. Pe, upa jande rete ke amō koty Tupā muruwak ta. ⁵³ Awa manō rahā, inem ta. Ame'ē ke Tupā muruwak ta me'ē te'e. Aja rahā, inem ym te ta. Manō ame'ē ta ke a'e muruwak ta me'ē te'e tī. Aja rahā, uhā te hū ta ixo. ⁵⁴⁻⁵⁵ Upa aja rahā, inem ame'ē ke Tupā muruwak ta. Aja rahā, inem ym te ta. Aja rahā, Tupā je'ēha rehe amō mupinim. Aja uhky ta.

Manō ym te ta awa apo 'y. Uhā te hū ta awa ixo.

Manō ym te ta awa apo 'y. Upa Tupā mukwera katu riki.

Manō ym te ta awa apo 'y. A'erehe marā ka ym jande ke mupyaiha.

⁵⁶ Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e. A'erehe a'e manō riki. Ma'e riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke my? Ame'ē ke Moise je'ēha riki mujekwa katu ngā pe.

⁵⁷ Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te manō. Upa jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe a'e muhepy. A'erehe inamō jaxo rahā, jamanō ym te ta 'y. A'erehe: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja Tupā pe japandu katu.

⁵⁸ Ihē mu ta! Ihē apy'a katu ame'ē ta ke pehē! Mā peja Jesu rehe pejurujar katuha ke pehijar ym. Mā peja jandema'e sawa'e te rehe tapijar te'e we peparaky pexo. A'e putar ame'ē ke pema'ema'e rahā, ame'ē riki pehēma'e parakya ke. Ima'e parakya rehe pema'ema'e rahā, ma'e katu ame'ē ke pehē pe a'e me'ē me'ē ta, aja pekwa. (Pehē ke a'e mukwera katu ta muhem kŷ.)

16

Jesu kotyhar ta ngi tamatarer ke matyr

¹ Tamatarer matyriha rehe har ihē apandu ta apo 'y. Ame'ē rehe har paper pinim ihē pe pemuwyr. Pesarahā! Ngara ywy rupi Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ē ta pe ihē apandu, aja pema'ema'e tī. Kuja. "Jundēi ywy rupi Tupā kotyhar ta ixo. Ame'ē ta ngi har amō amō ta ima'e ym te ma'e ke. Ame'ē ta pe mā peja tamatarer ke pēmondo. Pehē pematyr, ame'ē ke pēmondo" aja ihē apandu ngara ywy pe har ta pe. ² Nomin pame katu te tamatarer ke pemupyta. Ta'yr mī pehē pame katu te pemupyta. Pehē peparakya namō heta pepyhyk rahā, heta we pemupyta. Heta ym pepyhyk rahā, heta ym pemupyta. Aja pame katu te. Aja me'ē pehē rehe ihē ahyk ym rahā we, pematyr. ³ Pe, pehē rehe ihē ahyk rahā, ame'ē tamatarer ke Jerusarē ok ta pe ihē amondo ta. Pehē pepandu ame'ē sawa'e ta namō ihē amondo ta. Sawa'e rehe har paper rehe ihē amupinim ta tī. Aja rahā, Jerusarē ok ta pe har ta ukwa katu ta a'eta rehe har tī. ⁴ Heta tamatarer ke pematyr rahā, sawa'e ta namō ihē araho ta tī. Aja rahā, sawa'e ta ihē namō oho ta tī.

Páu rehe har

⁵ Masendo ywy rupi ihē aho py ta. A'engi pehē koty ihē aho ta. Masendo ywy rupi ihē aho ta me'ē te'e. ⁶⁻⁷ Pehē koty ihē ahyk rahā, pehē namō ihē apyta we ta nahā my. Aman ndy'ar rahā, apyta ta nahā my. Pahar pehē ngi ihē aho ym ta rī. Tupā putar rahā, pehē namō ihē apyta katu we ta rī. Pe, a'ewan asak rahā, pehē ngi ihē aho ta tī. Myp ihē aho ta my? Akwa ym rī. Ihē aho rahā, ihē pe ma'e ke peme'ē ta, aja ihē akwa.

⁸ Se Ese ok ta pe ihē apyta we ta rī. Penteko 'ar upa rahā, sengi ihē aho ta.

⁹ Se Tupā rehe har ihē amu'e mu'e hū axo. Pe, ame'ē ke amō ta putar ym riki. Ihē ruwajan ta aja saka.

¹⁰ Pehē rehe Timo uhyk rahā, pahar ipo ke pepyhyk pyhyk katu te ingi. Pehē rok pe pemupyta katu. Ihē aja Tupā rehe a'e paraky ixo tī. Tupā je'ēha ke a'e pandu pandu, ame'ē riki ima'e parakya. ¹¹ A'erehe: "Jaxer a'e" aja ym pekwaaha ehē har. Pehē ngi a'e oho rahā, ma'e ke peme'ē katu ipe. A'e putar ame'ē ke peme'ē ipe. Aja rahā, ihē rehe a'e uhyk katu ta. A'e uhykiha rehe ihē aharō axo. Imu ta namō a'e uhyk ta. Jurujar katu ame'ē ta ke a'eta.

¹² Apor rehe har ihē apandu ta apo 'y. Ihē apandu pandu ipe: "Korin ok ta pe har ta rehe esak eho. Jande mu ta namō eho. Jesu kotyhar ta rehe esak eho" aja riki. A'e pandu: "Apo anī ta rī" aja a'e. A'e ukwa rahā, pehē koty a'e oho ta.

¹³ Pehē ruwajan ta aja me'ē pewe ixo. Pekwa katu pexo. Aja rahā, pehē ke a'eta muka'u te'e ym ta. Aja rahā, Jesu rehe pejurujar katuha ke pehijar ym ta. Pehē ruwajan ta ngi pekyje ym pexo. Pehē py'a ke pemātā katu. ¹⁴ Upa ma'e ke pema'ema'e rahā, amō ta rehe pepy'a katu pexo.

¹⁵ Esete rehe har pekwa katu. Ianam ta rehe har aja tī. Pekwa katu tī. Ngere ywy pe Jesu rehe jurujar katu py ame'ē ta ke a'eta. Pe, Tupā kotyhar ta namō ma'e ke a'eta ma'ema'e katu. Ihē mu ta! Ihē apandu pehē pe. ¹⁶ Ame'ē ta rehe pehendu katu. Ame'ē ta aja amō ta ixo tī. Tupā kotyhar ta namō ma'e ke ma'ema'e katu tī. Ame'ē ta rehe pehendu katu tī.

¹⁷ Se Esete uhyk riki. Potuna aja tī. Akái aja tī. A'eta uhyk, a'erehe ihē rury katu axo. Se ihē namō pexo ym, a'erehe ihē py'a pemātā ym. A'erehe Esete ta riki ihē py'a ke mātā katu. ¹⁸ A'erehe ihē ke a'eta muhury katu. Pehē ke a'eta muhury katu, aja ihē ke muhury katu tī. Katu ame'ē ta ke a'eta, aja ihē apandu.

¹⁹ Asia ywy pe Jesu kotyhar ta ixo. Katuha ke a'eta mondo ixo pehē pe. Ak mondo ixo tī. Piriisi mondo ixo tī. A'eta rok pe Jesu kotyhar ta jy'ar. Ame'ē ta katuha ke mondo ixo tī. ²⁰ Se Jesu kotyhar ta ixo. Upa a'eta katuha ke mondo ixo pehē pe tī.

Pehē pejuman juman pehē juehe. Aja pepy'a katu pehē juehe pexo aja pemujekwa ngā pe.

²¹ Ko ihē po pe te'e ihē riki paper pinim ihē amupinim aī. Ihē Páu. Katuha ke pehē pe ihē amondo axo tī.

²² Jandema'e sawa'e te rehe amō ipy'a ym rahā, mā peja ame'ē ke Tupā mupyrara. Mā peja jandema'e sawa'e te pahar jywy.

²³ Mā peja Jesu, jandema'e sawa'e te ipy'a katu pehē rehe.

²⁴ Upa jande riki Jesu Kirisutu kotyhar ta ke. A'erehe pehē rehe ihē apy'a katu tī.

Upa.

Korin ok ta pe har ta pe Páu mupinim Mokõihar ke

Páu kome'ẽ paper ke mupinim tĩ. Korin ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ẽ ta pe kome'ẽ paper pinim ke mondo. Mokõihar ke.

Paper pinim a'e mondo py. Ame'ẽ rehe: "Pehendu katu" aja Páu mupinim. Amõ ta pandu: "Páu jande ke muka'u te'e" aja pandu naĩ. "Anĩ. Amuka'u te'e ym" aja Páu mujekwa katu.

Korin ok ta pe har ta rehe a'e ipy'a katu, a'erehe pyrara hũ a'e ixo, aja mujekwa. Aja myrandu katu ke Páu pandu pandu ngã pe. Pyrara hũ ixo, a'erehe ipy'a katu ngã rehe aja a'e mujekwa katu.

Korin ok ta pe Jesu kotyhar har ta ixo ame'ẽ ta pe Páu mupinim tĩ

¹⁻² Pehẽ riki Tupã kotyhar ta ke. Korin ok ta pe har ta ke pehẽ. Ihẽ Páu. Ko pehẽ pe paper pinim ihẽ amondo axo. Timo ihẽ namõ ixo. Jande mu aja a'e. Tupã kotyhar ta Ngere wyy pe ixo. Upa katu te ame'ẽ ta pe paper pinim jamondo jaxo tĩ. Tupã putar, a'erehe ihẽ pe Jesu Kirisutu pandu kwe:

—Nde ke ihẽ amondo axo. Ihẽ rehe har nde erepandu pandu ta ereho — aja Kirisutu pandu.

Mã peja pehẽ rehe Tupã, jande pái keruhũ ipy'a katu te hũ. Mã peja Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te aja tĩ. Ipy'a katu te hũ tĩ. Mã peja pehẽ py'a ke Tupã muhury katu tĩ. Mã peja Jesu Kirisutu aja tĩ. Muhury katu tĩ.

Japyrara jaxo rahã, jande py'a ke Tupã mātã katu

³ Jande rehe Tupã pyrara usak. A'e riki Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te pái ke. Jande pái keruhũ tĩ. Upa jande py'a ke a'e mātã katu, a'erehe mã peja japandu: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja. ⁴ Upa katu te mâte jakwaha aja jaxo rahã, jande py'a ke a'e mātã katu. Aja rahã, amõ ta riki mâte ukwaha aja ixo rahã, ame'ẽ ta py'a ke jande jamātã katu tĩ. Jande py'a ke Tupã mātã, aja amõ ta py'a ke jamātã katu tĩ. ⁵ Kirisutu pyrara hũ kwe. Ixotyhar ta ke jande, a'erehe a'e aja jande tĩ. Japyrara jaxo tĩ. Inamõ jande juehe katu jande jaxo, a'erehe jande japyrara rahã, jande py'a ke Tupã mātã katu. ⁶ Myrandu katu ke japandu pandu. A'erehe jande ke amõ ta mupyrara. Pejurujar katu ehe, a'erehe pehẽ ke Tupã muhã katu. A'erehe pehẽ pepyrara aja pexo rahã, pehẽ py'a ke a'e mātã katu tĩ. Jande py'a ke a'e mātã rahã, pehẽ py'a ke a'e mātã katu ta tĩ, aja pekwa katu. Pehẽ pe pyrãtãha ke a'e muwyr, a'erehe pehẽ py'ahu te'e pehendu. Jande aja pehẽ pepyrara pexo rahã, pehẽ py'ahu te'e pehendu tĩ. ⁷ A'erehe pejurujar katuha ke pehijar ym ta, aja jakwa katu. Jande aja pepyrara pexo rahã, jande aja pehẽ py'a ke Tupã mātã katu ta tĩ. Aja jande jakwa katu.

Pyraraha te hũ ngi Páu ke Tupã muhem

⁸ Jande mu ta aja pehẽ! Pesarahã! Asia wyy pe jande jaxo rahã, mâte jakwaha. Ame'ẽ ke pekwa aja japutar. Asia wyy pe jande ke ngã mupyrara hũ. Mahy hũ tĩ. A'erehe jajupandu jande jupe: "Jande jamanõ ta" aja jande jupe naĩ. ⁹ Mâte jakwaha, a'erehe: "Páu ta manõ ta me'ẽ te'e" aja amõ ta pandu, aja jaxo. Aja rahã, marã ka ym jande te'e jahemiha ingi, aja jakwaha. Tupã jō riki jande ke muhem ta ingi, aja jakwa katu. A'e riki ngã ke mukwera katu ame'ẽ ke a'e. ¹⁰ Jamanõ ta, aja jakwaha. Anĩ. Ame'ẽ ngi jande ke Tupã muhem riki. Jete! Muhem ta kũ tĩ. Tapijar te'e we jande ke a'e muhem ta kũ tĩ, ame'ẽ ke jakwa katu tĩ. (Ame'ẽ ke pekwa katu tĩ, aja japutar.) ¹¹ Pe, jande

namō ma'e ke pema'ema'e ta tī. Kuja. “Pyraraha ngi Páu ta ke emuhem” aja jande rehe har Tupā namō pepandu pandu rahā, jande namō ma'e ke pema'ema'e katu tī, ame'ēja saka. Heta ngā jande rehe har Tupā namō pandu pandu ame'ē ke a'e muwyr ta jande pe. Jande rehe a'e usak katu ta, a'erehe: “Páu ke Tupā mupoir” aja ngā ukwa rahā, Tupā pe ngā pandu ta: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja riki.

Te'e Páu pandu ym

¹² (Pehē ngi har amō ta pandu: “Páu Kirisutu mondo ame'ē ke aja ym a'e” aja naī. Anī. Kirisutu mondo ame'ē ke ihē, aja akwa katu.) Kome'ē ywy keruhū pe ihē axo rahā, Tupā mujekwa ame'ē ke namō axo katu. Pehē namō axo rahā, aja axo tī. Mokōi akwaha namō axo ym tī. Ihē atu akwaha namō axo ym. Anī. Ihē rehe Tupā ipy'a katu. A'erehe pyrātāha ke ihē pe muwyr. Ame'ē namō kome'ē ywy keruhū pe axo katu. Pehē namō axo rahā, aja tī. A'erehe katu ym ame'ē ke ama'ema'e ym, aja akwa. A'erehe ihē rury katu.

¹³⁻¹⁴ Amukwehe we paper pinim ihē amondo pehē pe. Ame'ē ke pepyhyk. Pe, pekwa. Pekwa katu, ame'ē ke jō paper rehe ihē amupinim. Mokōi akwaha ihē amupinim ym. Jete har te ke amupinim. Ihē amupinim ame'ē rehe har ta'yr mi pekwa rī. (Myrandu katu ke ihē apandu, ame'ē ma'ema'eha rehe ihē ke Jesu Kirisutu mondo.) A'erehe Kirisutu mondo ame'ē ke ihē aja upa katu te pekwa katu, ame'ē ke ihē aputar. Aja rahā, Jesu, jandema'e sawa'e te jywyr rahā, jande rehe pesak rahā, pehē rury katu ta. Arahā pehē rehe jasak rahā, jande rury katu ta tī.

¹⁵⁻¹⁶ Ihē amupinim ame'ē rehe har pekwa katu, aja akwa katu. A'erehe ihē ajupandu ihē jupe: “Masendo ywy koty ihē aho rahā, Korin ok ta pe ixo ame'ē ta rehe ihē asak ta aho” aja ihē jupe. Kuja tī. “Masendo ywy ngi ihē ajywyr rahā, Korin ok ta pe ixo ame'ē ta rehe ihē asak ta aho tī” aja ihē jupe. Aja rahā, mokōihar pehē rehe ihē asak ta. Aho rahā, asak ta. Ajywyr rahā, aja tī. Asak ta tī. Aja rahā, mokōihar pehē rury katu ta. Pe, pehē ngi ihē aho rahā, ma'e ke ihē pe peme'ē katu ta. Aja rahā, Jundéi ywy pe aho katu ta. ¹⁷ (“Aho ta” aja ihē apandu. Pe, je'ēha ihē pe amō muhyk werur, a'erehe: “Aho ym we ta rī” aja apandu. Ame'ē ke pehē ngi har amō ta ukwa rahā, kuja ukwaha ngā jupe naī.) “Manga te'e ixo aja me'ē sawa'e Páu” aja naī. Anī. Aja ym. “Ihē aho ta” aja apandu rahā, ihē atu aputar ame'ē ke apandu, aja a'eta ukwaha naī. A'erehe a'eta pandu: “‘Aho ta’ aja Páu pandu rahā, pahar: ‘Anī. Aho ym ta’ aja pandu” aja pandu pandu. A'erehe: “Manga te'e ixo aja me'ē sawa'e Páu” aja ukwaha naī. ¹⁸ Anī. Aja ym ihē. Tupā pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Aja ihē tī. Ihē apandu ame'ē ke ama'ema'e katu tī. A'erehe: “Aho ta” aja ihē apandu rahā, pahar: “Anī, aho ym we ta rī” aja ym ihē apandu. A'erehe amanga te'e axo aja me'ē sawa'e ym ihē, aja pekwa.

¹⁹ Amō we tī. Jesu Kirisutu Tupā ra'yr. Ehe har pehē pe ihē apandu pandu. Sir aja tī. Timo aja tī. Pandu pandu tī. Manga te'e ixo aja me'ē sawa'e ym te Kirisutu. Anī. A'e pandu ame'ē ke aja te'eha a'e ma'ema'e katu. Aja ihē tī. Ihē apandu ame'ē ke ama'ema'e katu tī, aja pekwa katu. ²⁰ Pesarahā! Upa katu te Tupā pandu ame'ē ke Jesu ma'ema'e. Tupā pandu katu ame'ē ke Jesu muhyk katu tī. A'erehe Jesu rehe har jakwa rahā, jete har te ke ihē apandu, aja jakwa katu. Aja rahā: “Tupā riki katu te ame'ē ke a'e” aja ngā pandu ta. (A'erehe amanga te'e axo aja me'ē sawa'e ym ihē, aja pekwa katu tī.) ²¹ Pe, Tupā riki jande pe pyrātāha ke muwyr. A'erehe Kirisutu kotyhar ta ke jande aja a'e mujekwa katu jande pe. Pehē pe aja jande pe a'e mujekwa katu tī. A'e riki jande pe pandu: “Ihēma'e parakyha ke pema'e peho” aja. (A'erehe Kirisutu rehe har japandu pandu jaxo.) ²² (Ihēma'e ke rehe ihē rer ihē amupinim.) Tupā aja tī. “Ko ihēma'e ke” aja Tupā pandu. A'erehe jande py'a rehe l'ā ke

muwyr. Aja rahā: “Ko ihēma'e ke” aja a'e mujekwa katu. Jande py'a rehe I'ā ke a'e muwyr. Ame'ē kuja mujekwa. Yman rahā, jande ke a'e muhā katu ta, aja mujekwa. (Jande py'a rehe I'ā ihī katu, a'erehe ihē apandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu aja pekwa katu tī.)

Pehē pe aje'ē je'ē tar ym, a'erehe pehē koty aho ym

²³ Ko jete har te ke pehē pe ihē apandu, aja Tupā ukwa katu riki. Jete har te ke ihē apandu ym rahā, mā peja ihē ke Tupā mahy katu. Ko pehē pe apandu: “Pehē koty ihē aho ta” aja. Pe, ihē aho ym. Ma'erehe my? Ame'ē ke amujekwa ta apo 'y. Kuja. Ihē ajupandu ihē jupe: “Korin ok ta pe ihē aho rahā, a'ep pe har ta pe ihē aje'ē je'ē hū ta. Ame'ē ta ixoha katu ym, a'erehe aje'ē je'ē hū ta” aja ihē jupe. Anī. Aja aje'ē je'ē tar ym. A'erehe pehē koty ihē aho ym riki. ²⁴ “Aje'ē je'ē ta” aja apandu rahā, pehēma'e kapitā ihē aja my? Anī. Aja ym ihē. Myja me'ē pejurujar katu my? Ame'ē rehe har ihē apandu ym. Kirisutu rehe pejurujar katuha ke pehijar ym, aja ihē akwa katu. “Aje'ē je'ē hū ta” aja apandu rahā, pexoha rehe har jō ihē apandu. Pehē pexoha ke ihē amukatu tar katu. Aja rahā, Tupā koty pehē py'a pejumuruwak ta my tī.

2

¹⁻² Pehē ke jande jamuhury tar katu, a'erehe ihē ajupandu ihē jupe: “Korin ok ta pe ihē aho ym we ta rī. Aja rahā, ame'ē ta ke ihē amupyai ym ta” aja ihē jupe. Pesarahā! Pehē ke ihē amupyai rahā, awa riki ihē ke muhury katu ta my? Nixói awa! Ihē riki amupyai ame'ē ta jō riki ihē ke muhury katu ta. Pehē ke ame'ē ta. A'erehe pehē ke ihē amupyai tar ym. (A'erehe pehē koty aho ym rī.) ³ Paper pinim pehē pe ihē amondo py. Ame'ē pe ihē aje'ē je'ē hū ha pehī. Aja rahā, upa pehē pexoha ke pemukatu my? Aja ym rahā, pehē rehe ihē ahyk rahā, ihē aje'ē je'ē hū ta tī. Aja rahā, ihē apyai ta, aja ihē aputar ym. Ihē ke pemupyai, anī. Ihē ke pemuhury katu ta me'ē te'e. Ihē rury katu rahā, pehē rury katu tī, aja ihē akwa katu. ⁴ Amukwehe pehē pe paper pinim ihē amondo rahā, upa ihē py'a rupi ihē apyai te. Ajumupyai tī. Ihē apyai, a'erehe ihē ajixi'u hū tī. (Ihē amupinim aī rahā, ajixi'u aī tī.) Upa pehē rehe ihē apy'a katu te, aja ihē amujekwa tar katu pehē pe, a'erehe ame'ē paper pinim ihē amondo. Pehē ke ihē amupyai, anī. Aja aputar ym.

Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ame'ē sawa'e rehe pehē py'a pemujywywyr katu

⁵ (Pehē koty imāi nungar namō ukwer kwe. Ame'ē rehe har ihē amupinim kwe.) Amō ta ke ame'ē jaxer ai ma'e ame'ē mupyai rahā, ihē ke jō mupyai ym. Pehē ke a'e mupyai tī. A'erehe: “Upa katu te pehē riki ihē ke mupyai” aja apandu tar ym. ⁶⁻⁷ Ame'ē sawa'e pe pehē ngi har hetaha ta je'ē je'ē hū. Ame'ē a'ewan riki. Tupā koty ipy'a ke ame'ē mujywywyr. A'erehe apo pehē py'a pemujywywyr katu ta me'ē te'e ehe. A'e ke pemuhury tī. Aja rahā, ame'ē sawa'e tapijar te'e we pyai ym te ta ixo. “Māte ihē ke akwaha” aja pandu ym ta. “Ihē ke Tupā putar ym” aja ukwa ukwa ym ta ixo tī. ⁸ A'erehe pehē pe ihē apandu. Pehē pepy'a katu ehe, aja pemujekwa ipe, sawa'e pe.

⁹⁻¹⁰ Upa ihē apandu ame'ē ke rehe pehendu katu my, ame'ē ke ihē akwa tar katu. Aja te'eha ihē apandu ame'ē ke rehe pehendu katu my. Ame'ē ke ihē akwa tar katu tī. A'erehe paper pinim pehē pe ihē amondo kwe. Ma'e ka'u te'eha ke ame'ē sawa'e ma'e. Ame'ē ke rehe pehē py'a pemujywywyr rahā, ihē rehe pehendu katu, aja akwa katu. Pehē py'a pemujywywyr ehe rahā, ihē py'a ihē amujywywyr ehe tī. Pehē ke ihē amuhury tar katu, a'erehe ame'ē sawa'e rehe ihē py'a ihē amujywywyr tī. (A'e tŷ. Ihē py'a ihē amujywywyr ehe.) Kirisutu ihē rehe usak, aja ihē axo, a'erehe ihē py'a ame'ē sawa'e rehe ihē amujywywyr tī. ¹¹ Aja rahā, jande ke Satana muka'u te'e ym ta. (Ājā ramūi a'e.) A'e putar

ame'ē ke jande jakwa katu. Jande riki ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e, ame'ē ke a'e putar, aja jande jakwa katu.

Toroa ok ta pe Páu ixo rahā, jumupyai a'e

¹² Toroa ok ta rehe ihē ahyk aho rahā, a'ep myrandu katu ke ihē apandu pandu. Kirisutu rehe har apandu pandu. Arahā Kirisutu rehe ngā ke jandema'e sawa'e te mujurujar katu. A'erehe heta jurujar katu ehe. Ame'ē riki jandema'e sawa'e te ma'ema'eha ke, aja akwa katu. ¹³ Arahā Tit, jande mu ke ihē amahem ym, a'erehe ihē ajumupyai hū. (Ihē rehe pehendu katu my, ame'ē ke Tit pandu ta ihē pe, aja akwaha naī. Nixói a'ep.) A'erehe a'ep pe har ta pe ihē apandu: "Tit ke ihē akekar ta aho" aja. Pe, Masendo wyw pe ihē aho.

Tupā pe ma'e pihe katu ame'ē ke jande

¹⁴ (Amō rahā we, Tit rehe asak. A'erehe pehē pexoha rehe har akwa. Pexoha katu, aja akwa.) A'erehe Tupā pe ihē apandu: "Mā! Ne jō riki katu te me'ē ke" aja. Pesarahā! Amō ta ke kapitā muputu'u rahā, muputu'u ame'ē ta ke a'e werur. "Ko ihē amuputu'u ame'ē ta ke" aja kapitā mujesak hekoha ta pe. Aja Tupā tī. Kirisutu riki kapitā keruhū a'e. (Jandē jajurujar katu ehe.) A'erehe jandē riki Kirisutu kotyhar ta ke. (A'erehe a'e muputu'u ame'ē ta aja saka jandē tī.) A'erehe Kirisutu namō jandē ke Tupā mujesak hekoha ta pe, ame'ēja saka. A'erehe: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja Tupā pe ihē apandu.

Tupā pandu jandē pe: "Kirisutu rehe har pepandu pandu peho" aja. A'erehe ehe har japandu pandu jaho. Ma'e pihe katu ame'ē ke amō jyhē rahā, upa koropi pihe katu. Aja Kirisutu rehe har japandu rahā, upa ngā renda rupi Kirisutu rehe har ukwa ta. (Ma'e piheha ok ta rupi upa pihe katu, ame'ēja saka.) ¹⁵ Tupā pe jandē ke Kirisutu me'ē, ame'ēja saka. A'erehe Tupā pe jandē riki ma'e pihe katu ame'ēja saka. Aja rahā Kirisutu rehe har japandu pandu. Tupā muhā katu ame'ē ta pe japandu pandu. Mupyraraha renda pe oho ta ame'ē ta pe japandu pandu tī. Kirisutu rehe har japandu pandu tī. ¹⁶ A'erehe ame'ē ta hendu rahā, ma'e inem, ame'ēja saka ngā pe. Putar ym. A'erehe mupyraraha renda pe oho ta. Tupā koty oho ta ame'ē ta pe anī. Kirisutu rehe har hendu rahā, ma'e pihe katu, ame'ēja saka. Jurujar katu ehe. A'erehe Tupā namō ixo ta.

Pesarahā! Kirisutu rehe har mupyraraha renda pe oho ta ame'ē ta pe amō pandu pandu. Tupā koty oho ta ame'ē ta pe aja tī. Pandu pandu tī. Aja rahā, awa riki Kirisutu rehe har pandu pandu katu my? ¹⁷ Jandē riki. Amō ta anī. Jandē aja a'eta ixo ym. Amō ta Tupā je'ēha ke pandu pandu rahā, tamatarer hū ke pyhyk ta, aja ukwaha naī. (Ihē aja tī, aja pehē ngi har amō ta pandu naī. Manambe aja tī. Tamatarer hū japyhyk, aja jandē rehe har pandu naī tī.) Anī. Aja ym jandē. Jandē ke Tupā mondo, a'erehe ima'e je'ēha ke japandu pandu. Mokōi jakwaha aja ym japandu pandu. Kirisutu miasu ta ke jandē, a'erehe jandē rehe Tupā usak, aja jaxo. Aja ima'e je'ēha ke japandu pandu.

3

Tupā je'ēha pyahu ame'ē ke

¹ (Ihē apandu ame'ē ke jetehar te ke, aja pekwa katu.) Ihē rehe har amō we pehē pe apandu ym ta me'ē te'e. Pekwa katu, a'erehe apandu ym ta me'ē te'e. Paper rehe: "Páu katu ame'ē ke a'e" aja amō mupinim. Aja ihē aputar my? Anī. Aputar ym. Amō ta aja putar riki. Ehe har amō ta ukwa ta: "Katu ame'ē ke a'e" aja. A'erehe paper rehe ehe har amō mupinim. Ihē anī. Aputar ym. Pe, paper rehe ihē rehe har pemupinim, aja rahā amō ta ihē rehe har ukwa ta. Aja aputar ym tī. Pesarahā! ² (Myrandu katu ke pehē pe japandu pandu

rahā, Kirisutu rehe pejurujar katu. A'erehe pehē rehe amō ta usak rahā, jandē riki Kirisutu mondo ame'ē ta ke jandē aja ukwa katu.) A'erehe pehē rehe usak rahā, pehē atu ihēma'e paper pinim ame'ēja saka. Manambema'e aja tī. Ima'e paper pinim ame'ēja saka tī. Paper pinim rehe amō usak rahā, upa ma'e ke ukwa katu. Ame'ēja saka pehē rehe amō ta usak rahā, jandē riki Kirisutu mondo ame'ē ta ke jandē, aja ukwa katu. A'e tŷ. Pehē rehe japy'a katu. A'erehe jandē py'a rehe pexo, ame'ēja saka. ³ Pehē atu paper pinim, ame'ēja saka tī. Kirisutu mupinim, ame'ēja saka. Pehē koty jandē ke Kirisutu mondo, a'erehe ehe har japandu pandu. Pejurujar katu ehe, a'erehe a'e riki mupinim, ame'ēja saka. Kirisutu mupinim, ame'ēja saka rahā, mupihūha namō mupinim ym. Yman ita rehe je'ēha ke Tupā mupinim, ame'ēja saka ym tī. Anī. Awa py'a rehe mupinim, ame'ēja saka. Aja rahā, awa py'a rehe I'ā ke a'e muwyr. (Ame'ē riki mupinīha, ame'ēja saka.) Ixuwe katu te hū ame'ē ke Tupā. Tupā'ā ke Kirisutu muwyr.

⁴ Myrandu katu japandu pandu, ame'ē riki jandema'e parakyha. Ame'ē rehe jandē ke Kirisutu mondo, aja jakwa katu. A'erehe jandema'e parakyha rehe Tupā usak, aja rahā, katu aja jakwa katu. ⁵ Jandē atu jakwaha namō myrandu katu ke japandu pandu my? Anī. Aja ym. Tupā riki jandē pe ima'e pyrātāha ke muwyr. ⁶ A'e riki pyrātāha ke muwyr, a'erehe ima'e je'ēha pyahu ame'ē ke japandu pandu katu. Ame'ē je'ēha pyahu kuja riki. Kirisutu rehe awa jurujar katu rahā, ipy'a rehe I'ā ke Tupā muwyr. Ame'ē je'ēha pyahu ame'ē ke. Moise je'ēha rehe hendu katu rahā, amō koty ame'ē. Moise je'ēha rehe jō amō hendu katu rahā, Tupā namō ixo ym te ta. Amō py'a rehe I'ā ihī rahā, Tupā namō ixo katu ta. Aja rahā, uhā te hū ta ixo.

⁷ Yman itape rehe je'ēha ke Tupā moī. Ame'ē ke Moise pe Tupā me'ē rahā, a'ep hendy te hū. Aja pyrātāha ke mujesak. (Aja a'ep a'e ixo aja mujekwa ngā pe tī.) Pe, Moise ruwa hendy hū tī. Ame'ē uwe wan ixo rahā, hendy we hū rī. A'erehe marā ka ym huwa rehe jundēu awa ta usak usakiha. Ame'ē Moise je'ēha ke amō pandu pandu rahā, kuja ukwa: "Mā! Ma'e aka'u te'ēha ke ihē ama'e. Tupā namō axo ym ta" aja ukwa. Pe, ame'ē je'ēha ke Moise pe Tupā me'ē rahā, a'ep hendy te hū. Pyrātāha ke mujesak tī. (Aja a'ep a'e ixo aja mujekwa ngā pe tī.) ⁸ Aja rahā ame'ē je'ēha 'ar koty te we Tupā'ā ma'e'ha. Amō ke muhā katu rahā, pyrātā te ha rupi Tupā'ā muhā katu. ⁹ Ame'ē Moise je'ēha rehe amō hendu rahā, jupandu jupe: "Mā! Katu ym ihē. Ihē ke Tupā mupyrara ta" aja. Ame'ē Moise je'ēha riki katu riki. Je'ēha pyahu ame'ē ke i'ar koty te we katuha. Je'ēha pyahu ame'ē ke rehe amō hendu katu rahā, Tupā pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'ēha nde erema'e'ha nixōi te nde pe" aja. A'erehe Moise je'ēha 'ar koty te we je'ēha pyahu katuha. ¹⁰ Apo je'ēha pyahu ame'ē namō jaxo. Moise je'ēha 'ar koty te we katu te ha. A'erehe ymanihar Moise je'ēha katu ame'ē ke upa, aja japandu. ¹¹ Moise je'ēha i'i ixo, ame'ēja saka. Ame'ē riki katu rahā, upa ym te ame'ē ke i'ar koty te hū katuha. Je'ēha pyahu ame'ē ke upa ym te. A'erehe je'ēha pyahu ame'ē ke i'ar koty te we katuha. (Uhā te hū ha ke ame'ē me'ē. A'erehe i'ar koty te we katuha.)

Tupā je'ēha ke jundēu awa ta ukwa ym

¹² Je'ēha pyahu riki upa ym te ta, ame'ē ke jakwa katu. A'erehe kyje ym ha namō Kirisutu rehe har japandu pandu. ¹³ Moise aja jaxo ym tī. Tupā je'ēha wewe ukwa, aja ym jamu'e. Pesarahā! Huwa ke Moise jupyk. Pan pe jupyk. Aja rahā, huwa hendyha uwe ame'ē ke jundēu awa ta usak ym. ¹⁴ Moise ruwa ke pan jupyk. Aja jundēu awa ta py'a tī. Pan pe jupyk ame'ēja saka apo tī. A'erehe yman Moise pe je'ēha ke Tupā muwyr, ame'ē ke jundēu awa ta usak usak tipe rahā, iākā mujanam rāi. (A'erehe ukwa ym.) Kirisutu

kotyhar aja jō amō jumuruwak rahā, ame'ē pan kanim. (Aja rahā, upa ukwa katu.) ¹⁵ Apo aja tī. Moise je'ēha ke jundēu awa ta usak usak rahā, ipy'a ke pan jupyk, ame'ēja saka ixo we rī. Usak ame'ē ke ukwa ym. ¹⁶ Pe, jandema'e sawa'e te koty jumuruwak rahā, ixotyhar aja ixo. Aja rahā, ame'ē pan ke Tupā mukanim. Aja Tupā je'ēha mujekwa. Jo'ok ame'ēja saka. Aja rahā, je'ēha ke ukwa katu. ¹⁷ “Jandema'e sawa'e te” aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Ame'ē riki Tupā'ā ke. Pe, jandema'e sawa'e te'ā riki jande py'a rehe ihī rahā, jande ākā ke a'e mupirer mi. (Aja rahā, Tupā rehe har jakwa katu te ta.) ¹⁸ Jande ruwa ke pan pিরer ame'ē ke jupyk ym jaxo. A'erehe upa jande rehe ngā usak rahā, katu ame'ē ke jande, aja ukwa. Jandema'e sawa'e te katuha aja jaxo tī, aja ukwa. Pe, jandema'e sawa'e te, a'e riki Tupā'ā ke. A'e riki jande ke muruwak ixo. Jandema'e sawa'e te katuha aja amō we amō we jande ke muruwak ixo. Pe, yman rahā, a'e aja jaxo ta tī. Arahā a'e aja nixoi te ta ma'e jaka'u te'eha jama'eha ke jande pe.

4

Tupā rehe har ngā pe Páu ta mujekwa

¹ Jande rehe Tupā pyrara usak, a'erehe jande pe a'e pandu. “Myrandu katu ke pepandu pandu peho” aja riki. Ame'ē riki jandema'e parakyha. Ame'ē ke jande pe a'e riki me'ē, a'erehe: “Marā ka ym japanduha” aja ym jande py'a pe jakwa jakwa jaxo. ² Amō ta ukwa ym ha rupi ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e. Upa ame'ē ke jahijar. Ma'e ke jande ke muhuxi, ame'ē jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar tī. Tupā je'ēha ke japandu rahā, amō ta ke jamuka'u te'e tar ym. (“Páu ta muka'u te'e tar katu” aja amō ta pandu naī.) Anī. Jetehar te ke Tupā je'ēha mujekwa. Aja jande jaxo. Tupā jande rehe usak uī, aja jaxo. Aja rahā, jande rehe amō ta usak rahā, pandu ta: “Páu ta ixoha katu” aja. ³ Myrandu katu ke japandu pandu. Ame'ē ke amō ta ukwa ym rahā, ame'ē ta riki mupyraraha renda pe oho ixo ame'ē ta ke. A'erehe ukwa ym ixo. ⁴ Kirisutu riki Tupā a'e tī. Kirisutu riki katu te me'ē ke. (Aja rahā, nixoi te ma'e jaxeriha ipe.) Ame'ē panduha ke myrandu katu rehe ihī. Pe, myrandu katu ke amō ukwa rahā, ame'ē ukwaha riki ma'e weraha aja saka. Pe, mupyraraha renda pe oho ta ixo ame'ē ta rehe ame'ē weraha hendy ixo tipe, ame'ēja saka. Kirisutu rehe har mujekwa tipe. Ame'ē weraha ke Satana muwe, ame'ēja saka. (Ājā ramūi a'e.) Aja rahā, iākā ke mujanam rāi. (Aja rahā, ukwaha mukanim. A'erehe ukwa ym te.) A'erehe myrandu katu rehe mupyraraha renda pe oho ixo ame'ē ta jurujar ym. Satana riki Tupā rehe ipy'a ym ame'ē tama'e kapitā keruhū.

⁵ Sawa'e te wan ta jande a'erehe jande rehe har japandu pandu. Anī. Aja ym. Jesu Kirisutu rehe har jande japandu pandu. A'e riki jandema'e sawa'e te. Ngā muhāha ke a'e aja japandu pandu. Pe, jande riki pehēma'e miasu ta ke. Jande ke Jesu mondo, a'erehe pehēma'e miasu ta ke jande tī. ⁶ Yman te pytun te'e rahā, Tupā pandu: “Mā peja wera katu” aja. A'e riki weraha mujā. Ame'ē Tupā riki jandē py'a pe weraha ke muwyr, ame'ēja saka. (Aja rahā, juehe har a'e mujekwa jande pe.) Pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Kirisutu rehe har amō ukwa rahā, Tupā rehe har ukwa tī. A'erehe Tupāma'e pyrātāha ke Kirisutu mujesak.

Jande pe pyrātāha ke Tupā muwyr

⁷ Jande riki pitu te'e. Tujuk pander aja saka. Imembek. Anī. Ima'e pyrātāha ke jande pe Tupā muwyr. A'erehe ehe har japandu pandu katu. Ehe har ukwa ame'ē ke katu te me'ē ke. Ehe har japandu rahā, ima'e pyrātāha namō japandu, aja ngā pe Tupā mujekwa. Jandema'e pyrātāha namō anī. ⁸ Amō

amō rahā, jande ke amō ta mahy hū tipe. (Jande pe ima'e pyrātāha Tupā muwyr.) A'erehe tapijar te'e we Tupā je'ēha ke japandu pandu. Myja me'ē jama'e ta my? Aja amō amō rahā, jakwa jakwa jaxo. Anī. Māte jakwaha aja ym te jaxo. ⁹Jande ruwajan heta ixo. Pe, jande rehe katu ame'ē ta pete'e ixo tī. Jande ke amō ta muputu'u tī. Mahy tī. Jande ke jukwa ym we rī. ¹⁰Jesu ke amō ta mupyrara. Aja jande ke amō ta mupyrara ixo tī. Aja te'e ta jaxo. A'e ke amō ta jukwa. Aja jande ke amō ta jukwa tar katu tī. Aja te'e ta jaxo. Jajuru jar katuha jahijar ym. Aja rahā, Jesu ywa pe ixo, a'erehe ima'e pyrātāha ke jande pe muwyr, aja jamujekwa katu ngā pe. (Aja rahā, Jesu ixuwe katu te hū ixo, aja mujekwa katu.) ¹¹Jande jaxo rahā, jande ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta jukwa tar katu tipe. Jesu rehe har japandu pandu, a'erehe jande ke jukwa tar katu. Anī. Japandu pandu we rī. Aja rahā, Jesu ywa pe ixo, a'erehe jande pe ima'e pyrātāha ke muwyr, aja jamujekwa katu ngā pe. (Aja rahā, ixuwe katu te hū ixo, aja mujekwa katu tī.) ¹²Pesarahā! Kuja riki. Jesu rehe har japandu pandu, a'erehe jande ke amō ta jukwa tar katu. Māte we me'ē jandē jaxo. Japyrara jaxo. Pehē anī. Jande japandu, ame'ē rehe pejurujar katu, a'erehe katu aja pexo. (Pepyrara ym, aja pexo katu.)

¹³Māte we me'ē jande jaxo (tapijar te'e we myrandu ke japandu.) Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:
 “Tupā je'ēha riki jete har te ke aja akwa katu, a'erehe ame'ē ke ihē apandu katu” aja amō pandu.

Aja Tupā je'ēha riki jete har te ke aja jakwa katu, a'erehe myrandu katu ke japandu katu tī. ¹⁴Manōha ngi Jesu, jandema'e sawa'e te ke Tupā mukwera katu muhem. (A'erehe Tupā je'ēha riki jete har te ke aja jakwa katu.) Jesu ke Tupā mukwera katu muhem. Aja jande jamanō rahā, yman rahā, jande ke a'e mukwera katu ta muhem tī, aja jakwa katu. Pe, Jesu namō jaxo ta. Pehē aja tī. Mukwera katu ta muhem tī. Pe, pehē namō jande ke huwa koty a'e mupu'am ta. ¹⁵Apo upa aja japyrara jaxo rahā, pehē pe katu. Myrandu katu ke pehē pe japandu, a'erehe pehē pe katu. Pe, amō amō ta rehe pyrara Tupā usak te hū rahā, Tupā rehe ame'ē ta jurujar katu ta. “Mā! Ne jō riki katu te hū” aja Tupā pe pandu ta tī. Aja katu Tupā rehe har pandu te hū riki.

Tapijar te'e we Tupā rehe Pāu jurujar katu

¹⁶(Jande ke Tupā mukwera katu ta muhem, aja jakwa katu.) A'erehe jande jajupyai ym jaxo. Jande pitu te'e riki. Jande rete tamūiha ohoho ixo. Jande py'a anī. Wera rahā pame katu te jande py'a ke Tupā mātā katu. A'erehe tapijar te'e we Tupā rehe jajuru jar katu. Jahijar ym ame'ē. ¹⁷Apo jande ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mahy we ixo rī. Jande ke mupyrara we ixo rī. Ame'ē upa ta. Apo japyrara jande jaxo. Aja rahā, yman rahā, Tupā namō jaxo ta. Katu te hū ta. Ame'ē ke upa ym te ta. Pyrarahā 'ar koty te we katu te ha. A'erehe jajuru jar katuha jahijar ym. ¹⁸A'erehe marā ka ym ma'e ke rehe amō usakiha, ame'ē rehe har jande py'a pe jakwa jakwa jaxo. Ma'e ke amō usak ym, ame'ē upa ym te ta. Ywa pe Tupā namō ixo ame'ē ke upa ym te ta. Ma'e ke amō usak, ame'ē upa ta. Ame'ē rehe har jande py'a pe jakwa jakwa ym jaxo.

5

Jande rete pyahu ame'ē ke Tupā me'ē ta

¹(Japyrara jaxo. Anī. Jajuru jar katuha jahijar ym. Yman rahā, jande rete pyahu ame'ē ke Tupā me'ē ta.) Pesarahā! Kome'ē ywy keruhū pe jaxo rahā, jande rete riki xīpa, ame'ēja saka. Xīpa ijuk, ame'ē riki jande jamanō, ame'ēja saka. Jamanō rahā, amō jande rete ke Tupā mujā ta, ywa pe. A'e riki mujā ame'ē ke. Ame'ē ke ijuk ym te ta. Uhā te hū ame'ē ke. ²Ywa pe jande rete

pyahu ame'ë ke jande pe Tupã me'ë ta. Ame'ë ke japutar katu tipe apo 'y. Japutar katu te hũ, a'erehe: "Mã! Ame'ë namõ apo jaxo rahã, katu" aja jande jupe. ³ Amõ jande rete pyahu namõ jande jaxo ta rahã, jande'ã jawe te'e, ame'ëja saka ixo ym ta. ⁴ Kome'ë wyw keruhũ pe jande jaxo rahã, jande pitu te'e riki. Japyrara jaxo, a'erehe: "Ái ái ái" aja japandu, ame'ëja saka riki. Japyrara jaxo, a'erehe jande rete ngi jahem tar katu riki. Aja jõ ym. Ywa pe har jande rete pyahu ke japutar katu. Aja rahã, jamanõ ym te ta riki. Jande ruhã te hũ ta riki. ⁵ Jande rete pyahu ke Tupã moĩ katu ta. Ame'ë ke jete har te aja a'e mujekwa, a'erehe jande py'a rehe l'ã ke a'e muwyr. Aja rahã, yman rahã jande rete ke a'e mupyahu ta, aja a'e mujekwa katu.

⁶⁻⁸ Tupã'ã jande py'a rehe ihĩ katu, a'erehe jande pyrãtã katu te jande. Kome'ë wyw keruhũ pe jande jaxo rahã, ywa pe jandema'e sawa'e te namõ jaxo ym rĩ, aja jakwa katu. Se jande rete ke jãmbor, ame'ëja saka. Pe, ywa pe jandema'e sawa'e te namõ jaxo katu, aja japutar katu. Ame'ë ke jasak, a'erehe jajurujar katu ehe. Anĩ. Aja ym. Jasak ym we rĩ. Pe, jande jajurujar katu ehe. Aja te'e ta jaxo. ⁹ Jandema'e sawa'e te namõ jaxo tar katu. Amõ we tí. Ima'e ma'eha ke jama'ema'e tar katu. Ame'ë ke jõ japutar katu te. Se jaxo rahã, aja japutar katu te. Ywa pe jaxo rahã, aja tí. Ima'e ma'eha ke jama'e tar katu tí. ¹⁰ Jande johu Kirisutu ruwa koty japu'am ta kÿ. Upa ixotyhar ta aja tí. Huwa koty pu'am ta kÿ tí. Pe, jande rehe har a'e pandu pandu ta. Kome'ë wyw keruhũ pe jande jama'ema'eha rehe har a'e pandu pandu ta. (A'erehe ima'e ma'eha ke aja te'eha jama'ema'e tar katu.) Katu ame'ë ke ma'ema'e rahã: "Nde katu" aja Kirisutu pandu ta. Pe, ame'ë katuha aja ma'e katu ame'ë ke Kirisutu me'ë ta ipe tí. Katu ym rahã: "Nde katu ym" aja Kirisutu pandu ta. Pe, ame'ë katu ym ha aja ma'e ke a'e me'ë ta tí. Aja pame katu te ta. (A'erehe jandema'e sawa'e te putar ame'ë ke mã peja pema'ema'e katu.)

Tupã rehe katu ame'ë ta ke

¹¹ (Jande jama'eha rehe har jandema'e sawa'e te pandu ta) a'erehe ima'e ma'eha jama'ema'e tar katu te. A'erehe amõ ta pe japandu: "Pejuru jar katu ehe" aja riki. Jete har te jamu'e, aja Tupã ukwa katu. Aja ihẽ rehe har pekwa, aja ihẽ aputar tí. ¹² Aja rahã: "Katu ame'ë ta ke jande" aja japandu ym. Anĩ. "Jete har te jamu'e" aja japandu rahã, jande rehe har pekwa ta, aja japutar. Aja rahã, amõ ta pe katu jande rehe har pependu katu ta tí. Ame'ë panduha pekwa katu ta. Ame'ë ta amõ rehe usak te'e rahã: "Mã! Katu ame'ë ke" aja ukwaha naĩ. Soroka pe jõ usak, ame'ëja saka. Ixoha ukwa ym. Ipy'a pe usak ym, ame'ëja saka. Ame'ë ta jande rehe usak te'e, a'erehe: "Katu ym Pãu ta" aja ukwaha naĩ. Jande jaxoha ukwa ym, a'erehe: "Katu ym" aja pandu naĩ.

¹³ Jaka'u te'e jande, aja pekwha my? Aja jaxo rahã, Tupãma'e ma'eha ke jama'ema'e tar katu, a'erehe jaka'u te'e aja jaxo. Jaka'u te'e ym jande, aja pehẽ pekwha my? Aja ym jaxo rahã, pehẽ py'a ke jamãtã tar katu, a'erehe jaka'u te'e aja ym jaxo.

¹⁴ Jande rehe Kirisutu ipy'a katu, a'erehe a'e putar ame'ë ke jama'ema'e katu. Peteĩ sawa'e manõ. Aja rahã, upa awa ta ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe muhepy. Aja jakwa katu. A'e manõ rahã, upa katu te awa ta manõ inamõ tí, ame'ëja saka. ¹⁵ A'e manõ. Aja rahã, upa awa ta ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Aja rahã, apo ixo ame'ë ta juehe har ma'ema'eha rehe jõ usak usak rahã, katu ym. Kirisutu putar ame'ë ke apo ixo ame'ë ta ma'ema'e ta me'ë te'e tí. Kirisutu manõ, pe, a'e ke Tupã mukwera katu muhem tí. A'erehe jurujar katu ehe ame'ë ta Tupã namõ ixo ta. A'erehe Kirisutu putar ame'ë ke apo ixo ame'ë ta ma'ema'e ta me'ë te'e tí. (Aja pehẽ tí. Kirisutu putar ame'ë ke pema'ema'e ta me'ë te'e tí.)

¹⁶ Amō rehe jasak rahā: “Peme’ē katu.” Amō rehe: “Peme’ē katu ym” aja japandu ym apo ‘y. “Kirisutu katu ym” aja jurujar ym ehe ame’ē ta ukwaha naī. Yman ame’ē ta aja jakwa naī tī. ¹⁷ Kirisutu kotyhar aja amō jumuruwak rahā, a’e pyahu aja ixo ‘y. Kwehehar ixoha ke mukanim, aja ixo. Ixoha pyahu aja ixo apo ‘y. ¹⁸ Upa ame’ē ke Tupā ma’ema’e ame’ē ke. Jande ke a’e muruwak. Yman huwajan ta ke jande. Apo ehe katu ame’ē ke jande. Ma’e jande jaka’u te’eha jama’ema’eha ke rehe Kirisutu manō, a’erehe ehe katu ame’ē ke jande aja Tupā muruwak. Pe, jande pe a’e pandu tī: “Kirisutu rehe har pepandu peho” aja. A’erehe ngā jurujar katu ehe rahā, ehe katu ame’ē ta ke aja Tupā muruwak tī. ¹⁹ Jande japandu ame’ē ke kuja riki. “Myra ngā mupia ame’ē ke rehe Kirisutu manō. A’erehe upa ma’e ngā ka’u te’eha ma’ema’eha ke Tupā harāi. Kirisutu manō, ame’ē namō upa awa ta ke ehe katu ame’ē ta aja Tupā muruwak ixo” aja japandu. Myja me’ē ehe katu aja ngā ke Tupā muruwak, ame’ē myrandu ke jande pe Tupā mujekwa. Ame’ē ke japandu pandu.

²⁰ Ko jande jaxo. Kirisutu je’ēha rupi japandu pehē pe. Jande japandu rahā, Tupā riki pandu pehē pe, aja tī. Jande ke Kirisutu mondo, a’erehe japandu pehē pe: “Tupā ruwajan ta ke pehē. Mā peja Kirisutu rehe pejurujar katu. Aja rahā ehe katu ame’ē ta ke aja pehē ke Tupā muruwak ta” aja japandu. ²¹ Ma’e ka’u te’eha ke Kirisutu ma’e ym te. Upa jande jaka’u te’eha jama’ema’eha ke Kirisutu rehe Tupā moī, ame’ēja saka. Arahā upa muhepy. Aja rahā, Kirisutu kotyhar ta aja jaxo rahā, Tupā pandu ta: “Pehē katu te. Ma’e peka’u te’eha pema’eha nixói te pehē pe” aja.

6

¹ Tupā pe japaraky aja jaxo. Myrandu katu japandu pandu, ame’ē riki jandema’e parakyha ke. A’erehe pehē pe japandu katu: “Pehē rehe Tupā ipy’a katu. A’erehe ixotyhar ta aja pejumuruwak. A’erehe mā peja pexoha pyāhu aja pexo” aja japandu. ² Aja Tupā je’ēha rehe panduha ihī. Ame’ē ke kuja Tupā pandu:

“Ngā rehe apyrara ihē asak, ame’ē angaha rehe uhyk.

Arahā ihē pe pepandu, a’erehe pehē rehe ihē ahendu.

Ngā ke ihē amuhā katu ta, ame’ē angaha ke rehe uhyk.

Ihē pe pepandu, a’erehe pehē ke ihē amuhā katu ta” aja Tupā pandu.

Pesarahā! Apo pehē rehe Tupā ipy’a tar katu. Apo pehē ke muhā tar katu.

Mā peja pejurujar katu ehe tī!

³ Myrandu katu ke japandu pandu, ame’ē jandema’e parakyha riki jaxer,

aja amō ta pandu, ame’ē ke japutar ym. A’erehe jande katu aja jande jaxo.

Aja rahā amō ta: “Tupā rehe ajurujar tar ym ihē” aja pandu ym ta. ⁴ Anī.

Kuja jaxo. Upa jandema’e ma’eha namō jande riki Tupāma’e miasu ta ke aja

jamujekwa ngā pe. Tupāma’e miasu ta ke jande aja jamujekwa rahā, jande ke

amō ta mahy rahā, jande py’ahu te’e jahendu. Japyrara jaxo tī. Aja Tupāma’e

miasu ta ke jande aja jamujekwa tī. ⁵ Jande ke amō ta nupā riki. Kyndaha

pe jande ke amō ta kynda raho tī. Jande juramā rupi mutyapu tyapu hū

ngā. Japaraky te hū, a’erehe jande re’ō te hū. Jaker ym tī. Ma’e ke ja’u ym

tī. Aja japaraky te hū. ⁶ Ma’e jaka’u te’eha ke jama’e aja ym jaxo tar katu. Aja

rahā jande riki Tupāma’e miasu ta ke, aja jamujekwa pehē pe. Tupā je’ēha

ke jakwa katu tī, aja Tupāma’e miasu ke jande, aja jamujekwa tī. I’i amō ta

rehe jahendu te’e tī. Pahar japaraky ym amō rehe. Katu ame’ē ke jō amō ta

pe jama’ema’e tī. Upa aja Tupāma’e miasu ta ke jande, aja jamujekwa. Jande

py’a rehe Tupā’ā ihī katu tī. Jetehar amō ta rehe japy’a katu tī. ⁷ Jetehar ke

jō amō ta pe japandu pandu. Tupāma’e pyrātaha namō ma’e ke jama’ema’e.

Upa aja Tupāma’e miasu ta ke jande aja jamujekwa katu. Tupā pandu jande

pe: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja jaxo. A'erehe: “Katu ym pehē” aja amō pandu rahā: “Katu jaxo” aja jakwa katu. Aja jaxo, a'erehe amō ta pe myrandu katu ke japandu katu. Upa aja Tupāma'e miasu ta ke jande, aja jamujekwa katu. ⁸ Amō we tī. Amō ta: “Páu ta mu'e katu” aja jande rehe har pandu. Amō ta anī. “Katu ym” aja ukwaha naī. Jande rehe amō ta juru ai tī. Amō ta: “Katu ame'ē ke peme'ē ta” aja jande rehe har pandu tī. Amō ta: “Páu ta te'e je'ē” aja ukwaha naī. Anī. Jete har te ke japandu pandu. ⁹ “Jaxer ke Páu ta” aja amō ta ukwaha naī, a'erehe jete har jande rehe har a'eta ukwa tar ym. “Katu Páu ta” aja amō ta ukwa, a'erehe jete har jande rehe har ukwa katu. “Páu ta manō ta” aja amō ta ukwaha naī. Anī. Pesarahā! Ko jaxo we rī. “Páu ta ke Tupā mupyrara” aja amō ta ukwaha naī. Anī. Jande ke jukwa ym we rī. ¹⁰ Amō rahā, japyai riki. Anī. Jande rury katu te we rī. Aja te'e ta jaxo. Japyrara aja jaxo. Pe, amō ta pe Tupā rehe har japandu. A'erehe ehe har amō ta ukwa katu. Aja rahā, ame'ē riki ima'ehū aja ixo. Jandema'e nixói te aja jaxo. Pe, upa ma'e ke japutar, ame'ē ke namō jaxo. Upa aja jaxo rahā, Tupāma'e miasu ta ke jande, aja jamujekwa ngā pe.

¹¹ Korin ok ta pe har ta! Ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē! Upa ma'e ke pehē pe jamujekwa katu. Jande py'a rehe ihī, ame'ē ke upa jamujekwa katu pehē pe tī. ¹² Aja rahā pehē rehe jande japy'a katu, aja jamujekwa katu. Ame'ē ke japutu'u ym pehē ngi. Jande rehe pehē pepy'a katu, ame'ē ke pehē riki peputu'u, jande ngi. ¹³ Pehē riki ihē ra'yr ta aja saka. A'erehe ko pehē pe ihē apandu katu. Pehē rehe jande japy'a katu, aja pehē tī. Jande rehe pepy'a katu tī!

Juru jar ym ame'ē namō pejumokōi ym pehē pexo

¹⁴ Tupā rehe juru jar ym ame'ē ta namō pejumokōi ym pehē pexo. Marā ka ym paraky katuha. Katu ame'ē namō katu ym ame'ē ke marā ka ym juehe katuha. Tupā rehe har ukwa katu ame'ē namō ukwa ym ame'ē marā ka ym juehe katuha. (A'erehe Tupā rehe juru jar ym ame'ē ta namō pejumokōi ym pehē pexo.) ¹⁵ Kirisutu namō Satana marā ka ym juja panduha. (Ājā ramūi a'e.) Aja rahā, Kirisutu kotyhar namō Satana kotyhar marā ka ym juja panduha. Tupā rehe jō amō ipy'a moī moī katu ame'ē namō Tupā rehe juru jar ym ame'ē marā ka ym juehe katuha. (A'erehe Tupā rehe juru jar ym ame'ē ta namō pejumokōi ym pehē pexo.) ¹⁶ Tupā riki ixuwe katu te hū ame'ē ke a'e. Jande py'a rehe a'e ihī katu. A'erehe jande riki Tupā rehe ngā jumu'eha renda aja saka. A'erehe Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī rahā, marā ka ym tupāran rehe ipy'a ke moīha. Jande py'a rehe Tupā ihī katu. (A'erehe Tupā rehe juru jar ym ame'ē ta namō pejumokōi ym pehē pexo.) Yman kuja a'e pandu:

“Ihē kotyhar ta namō ihē axo ta. Ame'ē ta py'a rehe ihē axo katu ta.

Ihē rehe ipy'a ke a'eta moī moī ta. Ame'ē ta ihēma'e wan ta” aja riki. (A'erehe Tupā rehe juru jar ym ame'ē ta namō pejumokōi ym pehē pexo.)

¹⁷ Jandema'e sawa'e te pandu tī:

“Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ke pehijar peho. Ame'ē ta ngi petyryk peho.

Upa ma'e jaxer ai ame'ē ke pehijar tī. Aja rahā, ihē kotyhar ta ke pehē aja ihē akwa katu.

¹⁸ Pehē pái ke ihē aja ihē axo ta.

Ihē ra'yr ta ke pehē aja pexo ta tī. Ihē rajyr ta ke pehē aja pexo ta tī” aja yman jandema'e sawa'e te pandu. Pyrātā te hū ame'ē ke a'e.

Ta'yr ta ke pehē, a'erehe Tupā rehe juru jar ym ame'ē ta namō pejumokōi ym pehē pexo.

7

¹ Yman upa aja pandu katuha ke Tupā moī katu jande pe. Aja rahā, jamu'e katu rahā, jakwa katu. A'erehe upa ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke mā peja jahijar katu. Ihē rehe katu me'ē ta! Apy'a katu pehē rehe! Apandu katu pehē pe! Mā peja ma'e jaxer ai ame'ē rehe har jande py'a pe jakwa jakwa ym jaxo! Mā peja katu jaxo. Mā peja Tupā rehe jande py'a jamoī moī katu.

Páu hury katu

² (Ihē mu ta! Japandu pehē pe. Jande rehe juru ai ame'ē ta rehe pehendu ym.) Amō ta pe ma'e katu ym ame'ē ke jama'ema'e ym. Jamujaxer ym amō ta ke. Amō ta ke jamuka'u te'e ym tī. Aja japyhyk ym ma'e ke. A'erehe mā peja jande rehe pepy'a katu. ³ Aja apandu rahā: "Ihē rehe pepy'a ym" aja ihē apandu ym. Apandu ramō te: "Pehē rehe japy'a katu" aja riki. Aja rahā, Tupā putar rahā, pehē namō aja te'e ta jaxo. Pe, pehē rekoha pe jamanō ta my tī. Aja pehē rehe ihē apy'a katu aja amujekwa ta. ⁴ Pehē rehe ihē ajurujar katu. Amō ta pe: "Korin ok ta pe har ta katu ame'ē ta ke a'eta" aja jō pehē rehe har ihē apandu pandu. Māte ihē akwaha. Anī. Ihē py'a ihē amātā katu te riki. Ihē rury katu te hū tī.

⁵ Masendo ywy pe jahyk rahā, tapijar te'e we jande ke amō ta mupyrara. Amō amō rekoha rupi jaho rahā, aja tī. Jande ke mupyrara tī. Jandē namō amō ta je'ē je'ē hū tī. Pe, pehē pexoha rehe har jajumupyai tī. ⁶ Pyai ame'ē ta ke Tupā muhury katu. A'erehe a'e riki jande ke muhury katu. Jande rehe Tit uhyk katu uwyr. A'erehe jande ke Tupā muhury katu. ⁷ A'e uhyk uwyr rahā, jande ke a'e muhury katu. Amō we tī. A'e ke pehē pemuhury katu tī, aja Tit pandu jandē pe, a'erehe jandē rury katu tī. Kujā jandē pe a'e pandu tī:

—Páu! Nde rehe Korin ok ta pe har ta usak tar katu. Ne namō ixo ame'ē ta rehe aja tī. Usak tar katu tī. Ame'ē sawa'e jaxer ixo, a'erehe ame'ē py'a ke a'ep pe har ta muruwak. Apo Tupā rehe ipy'a katu 'y. A'eta pandu tī: "Anī. Páu ta katu" aja a'eta pandu — aja Tit jandē pe pandu.

A'erehe jandē riki jandē rury katu te hū.

⁸ Paper pinim pehē pe ihē amondo kwe. Ame'ē rehe pesak rahā, pepyai riki. "Mā! Ihē amondo ym rahā, katu ta tipe" aja ihē akwa ym axo. I'i pehē ke ihē amupyai, ame'ē ke ihē akwa rahā, ihē apyai ta tipe. ⁹ Anī. Apo ihē rury katu riki. Pehē ke ihē amupyai. A'erehe anī. Pehē pepyai, a'erehe pehē py'a ke pemuruwak. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke pehijar. Tupā putar, aja pehē pepyai riki. Pexoha pemukatu, a'erehe pehē ke jamupyai te, aja ym. ¹⁰ Tupā putar, aja amō pyai rahā, ixoty ipy'a ke a'e muruwak. Pe, ma'e ka'u te'eha ma'eha ke hijar. Ame'ē ke Tupā muhā katu. Aja rahā: "Katu tiki" aja amō ukwa. Pe, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta jupyai a'eta juehe jō rahā, Tupā koty ipy'a muruwak ym. Manō rahā, Tupā namō ixo ym te ta.

¹¹ Pehē pepyai, a'erehe ixoty pehē py'a ke Tupā muruwak. Mā peja ame'ē ke pekwa pekwa pexo! Pehē py'a ke a'e muruwak, a'erehe pahar ma'e katu ym ame'ē ke pemukatu. "Mā! Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e. Ame'ē ke jamukatu ta" aja pepandu. Pe, pemukatu tī. "Mā! Ma'erehe ame'ē sawa'e ixoha jamukatu ym my?" aja pepandu. Pehē pejuparahy pehē juehe tī. Pehē ke Tupā mupyrara ta, ame'ē ngi pekyje tī. Jandē rehe pepy'a katu, aja pemujekwa tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e, a'e riki ipy'a ke Tupā koty muruwak tī, aja peputar katu tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e, ame'ē ke pemahy tar katu. Upa aja pemujekwa. Aja rahā, pahar katu ym ame'ē ke pemukatu tar katu tī, aja pemujekwa katu jandē pe tī.

¹² A'erehe ame'ē paper pinim ke ihē amondo rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'e, ame'ē pe ihē amondo. Ame'ē pe jō ym. Anī. Amō ke ame'ē sawa'e muhuxī. Ame'ē huxī ame'ē pe ihē amondo tī. Ame'ē pe jō ym tī. Anī. Pehē pe

ihê amondo tî. Aja rahã, jande rehe pehê pepy'a katu te, aja pejumujekwa pehê jupe tî. (Jande rehe pehendu katu, a'erehe jande rehe pepy'a katu, aja pejumujekwa katu pehê jupe tî.) Ame'ë ke pehê pe amujekwa tar katu, a'erehe ame'ë paper pinim ke ihê amondo. "Ame'ë katu" aja Tupã pandu tî, ame'ëja saka tî.

¹³ Jande rehe pehê pepy'a katu, a'erehe jande rury katu tî. Jande jô riki jande rury katu my? Anî. Tit ke pemuhury tî. Ame'ë ke jakwa rahã, jande rury katu te riki tî. ¹⁴ Pehê koty Tit oho tate rahã, ihê apandu ipe: "Korin ok ta pe har ta katu riki. Nde rehe haihu katu ta" aja. Pe, ihê apandu aja pema'ema'e. (A'erehe ihê rury katu axo.) Jetehar ke pehê rehe har japandu. Aja te'eha japandu. Tit pe japandu aja pehê pema'ema'e katu ipe. ¹⁵ Tit pandu ame'ë ke rehe pehendu katu. Ame'ë ke a'e ukwa ukwa ixo. Pehê rok pe a'e ke pemupyta katu. Upa a'e pandu ame'ë ke pema'ema'e my, aja pekwa pekwa pexo. Upa ame'ë ke Tit ukwa ukwa ixo rahã, i'ar koty te we pehê rehe a'e ipy'a katu. ¹⁶ Ihê apandu ame'ë ke pema'ema'e ta, aja ihê akwa katu. A'erehe ihê rury katu tî.

8

Tamatarer ke me'ë ame'ë rehe har

¹ Jande mu ta! Pesarahã! Masendo ywy pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ë ta rehe Tupã usak katu. A'erehe a'eta ma'ema'eha ke pekwa, ame'ë ke japutar.

² A'eta ke amô ta mupyrara te hû. Aja Tupã rehe jurujar katuha ke amô ta mukanim ta tipe. Anî. Mukanim ym. Masendo ywy pe har ta huru katu te hû, a'erehe tamatarer ke a'eta me'ë me'ë hû. Heta ym a'etama'e ke. Anî. A'eta me'ë me'ë katu riki. ³ Ko apandu pehê pe. Ima'e ke namô a'eta ixo, ame'ë ke a'eta me'ë me'ë. Jete. Ame'ë 'ar koty te we a'eta me'ë me'ë. Aja jumunioxí a'eta juehe, ame'ëja saka. A'eta putar, a'erehe aja a'eta me'ë me'ë katu. ⁴ A'eta jande pe pandu pandu hû: "Jundéi ywy rehe Tupã kotyhar ta ixo. Pyrara ixo. Ima'e ym te ma'e ke. Ame'ë ta rehe jande jahaihu tar katu. Jandema'e tamatarer ke jamatyr ta. Mâ peja ame'ë ke peraho ngã pe" aja masendo ywy pe har ta pandu hû jande pe.

⁵ Ta'yr mi a'eta matyr ta aja jakwaha naî. Anî. Heta te hû matyr riki. Amô we tî. Kuja a'eta pandu py: "Jande riki Tupã kotyhar ta ke jande" aja riki. A'erehe Tupã putar aja jamu'e, ame'ë ke a'eta ma'ema'e tî. ⁶ Ame'ë jakwa rahã, Tit pe japandu: "Tit! Amukwehe Korin ok ta pe har ta pe tamatarer matyriha ke nde eremu'e. Pe, a'eta matyr. Apo ixoty ejywy eho tî. Pe, matyriha ke emumba. Aja rahã, upa matyr ta. Jesu kotyhar ta ma'e ke ima'e ym te, ame'ë ta pe ame'ë ke a'eta mondo tar katu" aja japandu Tit pe. ⁷ Pehêma'e ke mâte hû pehî. Kuja. Tapijar te'e we Tupã rehe jô pejurujar katu te. Amô ta ke pemu'e katu te pexo tî. Tupã je'ëha ke pekwa katu te tî. Upa ma'e katu ame'ë ke jô pema'ema'e tar katu tî. Jande rehe pehê pepy'a katu te hû tî. Upa aja pehê. Aja pehêma'e pehû aja saka. A'erehe apo ima'e ym te ame'ë ta pe tamatarer ke pemondo katu te hû, aja japutar.

⁸ Pehê pema'ema'e ame'ë ke ihê apandu ym ta. Ima'e ym te ame'ë ta pe tamatarer ke amô ta riki mondo tar katu te hû, aja pehê pe ihê amujekwa tar katu. A'erehe amô ta aja pehê tî. Aja rahã, myja me'ë ima'e ym te ame'ë ta pe peme'ë me'ë katu my, ame'ë ke ihê akwa tar katu. Aja ame'ë ta rehe pepy'a katu, aja pemujekwa ta.

⁹ Pesarahã! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te riki awa ta rehe pyrara usak, ame'ë ke pekwa. Ywa pe upa katu te ima'e ke pehî. Anî. Upa hijar. Pe, kome'ë ywy keruhû pe uwyr rahã, ima'e ym te aja ixo. Pehê ke a'e muhã tar katu, a'erehe ima'e ym te ixo. Aja rahã, ywa pe pehêma'e ke mâte hû ta. (Aja pekwa

pekwa pexo. Aja rahā, sehar ima'e ym te ame'ē ta pe peme'ē me'ē katu ta me'ē te'e tī.)

¹⁰ Petei warahy 'ar aha oho apo. Ima'e ym te ame'ē ta pe tamatarer ke pemondo tar katu. Tamatarer pematyr riki. (Ame'ē upa ym we rī.) Apo ame'ē ke pemumba rahā, katu tiki, aja ihē apandu pehē pe. Pehē riki ima'e ym te ame'ē ta pe pemondo tar katu py. Pe, pehē riki pematyr py. Upa ym we rī. ¹¹ A'erehe apo pemumbarahā! Pematyr! Yman pepandu: "Ima'e ym te ame'ē ta pe tamatarer jamondo ta" aja. Aja apo pematyriha ke pemumba. Pehēma'e tamatarer pehī apo 'y. Ame'ē ngi pematyr. ¹² Tamatarer ke peme'ē tar katu rahā, pehēma'e ngi har peme'ē katu. Ame'ē rehe Tupā pandu: "Katu tiki" aja. Pehēma'e ym rahā, peme'ē ym. Ame'ē rehe Tupā pandu tī: "Katu tiki" aja tī. Juja katu te.

¹³⁻¹⁴ "Pehē jō riki peme'ē katu. Amō ta anī" aja ym ihē aputar. Apo pehēma'e riki heta. A'erehe ima'e ym te ame'ē ta pe pemondo katu rahā, katu tiki. Yman rahā, pehēma'e ym te rahā, pe, amō tama'e heta rahā, pehē pe ame'ē ta riki me'e me'ē ta tī. Aja rahā, juja katu te ngā me'ē me'ē ngā jupe.

¹⁵ Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

"Ma'e ke amō matyr hū, ame'ē ke pyta hū ym.

Ma'e ke ta'yr mi matyr, ame'ē ke uhyk katu ipe" aja panduha ihī.

Tit namō ehe katu ame'ē ta oho ta

¹⁶ Jande aja Tit kuja putar tī. "Korin ok ta pe har ta tamatarer matyr. Upa ym we rī. Ame'ē ke mumba rahā, katu tiki" aja a'e putar tī. Ame'ē putariha ke Tupā muwyr ipe. A'erehe Tupā pe japandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja. ¹⁷ Japandu ipe: "Korin ok ta pe har ta rehe esak eho" aja Tit pe. A'e pandu: "Hā! Ihē aho tar katu te tī. Ame'ē ta ke amu'e ta aho kī" aja jande pe pandu. Japandu ym rahā we, a'e oho tar katu. A'erehe a'e pandu: "Ihē aho ta kī" aja. ¹⁸ Tit namō amō jande mu ke jamondo ta jaxo. Ame'ē rehe har se upa Jesu kotyhar ta pandu: "Katu a'e. Myrandu katu a'e pandu pandu katu riki" aja. Ame'ē ke jamondo ta jaxo, Tit namō. (Ame'ē ta tamatarer matyriha ke mumba ta pehē koty.) ¹⁹ Amō we tī. Jesu kotyhar ta pandu ipe: "Nde ke jande japutar. Páu ta namō eho katu. Amō Jesu kotyhar ta pyrara ixo. Ame'ē ta pe Páu ta namō tamatarer eraho tī. Ame'ē ta rehe jande jahaihu tar katu, ame'ē ke emujekwa eho tī" aja. Aja rahā, tamatarer pyhyk ame'ē ta pandu ta: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja Tupā pe.

²⁰⁻²¹ Mā tamatarer hū pehē peme'ē. "Ame'ē ke Páu ta juehe pyhyk pyhyk" ame'ē je'ē je'ēha japutar ym. A'erehe jetehar jamuhāi tar katu jamondo. Aja Tupā ukwa ame'ē ke japutar tī. Aja upa ngā ukwa ame'ē ke japutar katu tī.

²² A'erehe Tit ta namō ame'ē jandē mu ke jamondo jaxo. Ame'ē mu amō koty koty jamondo kwe. Aja rahā: "Pahar ihē aho ta" aja a'e pandu. Apo pehē rehe a'e jurujar katu te. A'erehe pehē rehe uhyk rahā, pehē py'a ke a'e mātā katu ta. Aja rahā, tamatarer matyriha ke pemumba ta. Upa ta pematyr. ²³ Tit rehe har ihē apandu tī. Ihē namō myrandu katu ke a'e pandu pandu tī. Ihē namō pehē py'a ke a'e mātā tar katu tī. Pe, amō mu ta Tit namō oho ta ixo. Ame'ē ta ke se Jesu kotyhar ta riki mondo tī. A'eta je'ēha rupi ame'ē mokōi ta oho ixo. Ame'ē ta ke amō ta ukwa rahā, Kirisutu pe pandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja. ²⁴ Ame'ē ta pe pemujekwa. Pyrara ixo ame'ē ta rehe pehē pepy'a katu, aja pemujekwa. Tamatarer pemondo rahā, pehē pepy'a katu amō ta rehe, aja pemujekwa. Aja rahā, upa Jesu kotyhar ta ukwa ta tī. Amō we tī. Jande japandu: "Korin ok ta pe har ta tamatarer ke matyr katu ta" aja riki jande. Ame'ē riki jetehar te ke aja mā peja pemujekwa katu ngā pe tī. A'erehe tamatarer pematyriha ke pemumba katu.

9

Jesu kotyhar ta rehe haihu katu ame'ē rehe har

¹ Jundéi wyy pe Tupā kotyhar ta ixo. Ame'ē ta pe amō Jesu kotyhar ta tamatarer ke mondo ixo. Ame'ē rehe har pehē pekwa, a'erehe ame'ē rehe har amō we hū ihē amupinin. Anī ta. ² Ame'ē ta pe tamatarer ke pemondo tar katu tī, aja ihē akwa katu. A'erehe pehē rehe har masendo wyy pe har ta pe ihē apandu katu. “Ngere wyy pe jande mu ta ixo. Korin ok ta pe har ta ke. Ima'e ym te ame'ē ta pe a'eta tamatarer ke mondo tar katu” aja ihē apandu. “Jete. Yman amō warahy 'ar rahā, ame'ē ta tamatarer ke mondo ta tipe” aja jande japandu. Ame'ē ke masendo wyy pe har ta ukwa rahā, tamatarer ke ame'ē ta mondo tar katu tī. ³ Amō ta pe japandu: “Korin ok ta pe har ta tamatarer ke matyr katu riki” aja jande. Pe, tamatarer pematyr ym rahā, amō ta pandu ta: “Páu te'e pandu” aja. A'erehe jande mu ta ke pehē koty jamondo jaxo. Pehē namō ixo rahā, tamatarer ke pematyr katu ta. Upa pehī ta. ⁴ Anī rahā, pehē ngi jande ruxī ta. Ihē namō masendo wyy pe har ta pehē rehe uhyk rahā, tamatarer nixói, aja jakwa. Aja rahā, pehē ngi jande ruxī ta. Pehē rehe jajurujar katu riki a'erehe pehē ngi jande ruxī ta. Pehē ruxī ta pehē ke tī. ⁵ A'erehe jande mu ta pe ihē apandu: “Korin ok ta pe peho py. Pehē raikwer rupi ihē aho ta. Korin ok ta pe har ta pandu: ‘Tamatarer jande jamatyr ta’ aja. Ame'ē ke a'ep pe har ta namō pematyr” aja ihē apandu. Aja rahā, pehē rehe ihē ahyk rahā, tamatarer pehī ta. Aja rahā, pehē ruryha namō tamatarer pematyr, aja pemujekwa ta ngā pe. Peme'ē tar ym ha namō pematyr. Anī. Aja ym riki. Pehē rury katuha namō pematyr.

Huryha namō peme'ē katu

⁶ Heta ym ma'e ra'ī ke amō jyty m rahā, ta'yr mi i'a ke matyr tī, ame'ē ke pekwa pekwa pexo. Heta te hū ma'e ra'ī ke amō jyty m rahā, heta te hū i'a ke matyr ta tī. (Aja tamatarer me'ēha ke tī. Heta tamatarer peme'ē rahā, heta ma'e ke pehē pe Tupā muwyr ta tī.) ⁷ A'erehe: “Kuja hetaha ihē ame'ē ta” aja amō pandu. Aja rahā, aja a'e me'ē rahā, katu tiki. Huryha namō me'ē, ame'ē ke rehe Tupā hury katu tī. A'erehe me'ē tar ym ha namō amō me'ē rahā, katu ym. “Mā! Ihē ame'ē ta me'ē te'e” aja ukwāha namō me'ē rahā, katu ym tī. ⁸ Pehē pexoha rehe ma'e ke peputar, ame'ē ke Tupā muwyr ta. “Ma'e ke jande pe emuwyr” aja Tupā namō pepandu, ame'ē 'ar koty te we a'e muwyr ta. Aja rahā, aja te'eha pehē pexoha rehe ma'e ke pehī. Amō we hū pehēma'e pehī ta. Aja rahā, ame'ē ngi har pyrara ixo ame'ē ta pe peme'ē katu. ⁹ Aja riki Tupā je'ēha mujekwa. Kuja Tupā je'ēha rehe pandūha ihī: “Ma'e ima'e ym te ame'ē ta pe Tupā muwyr katu te hū. Aja te'eha pyrara a'e usak katu ixo” aja riki.

¹⁰ Ma'e ra'ī ke amō jyty m rahā, tyarō rahā, i'a pehī tī. Ame'ē ke Tupā muwyr ipe, ame'ēja saka. Awa mi'u ke a'e muwyr katu tī. Aja pehē pe tī. Pehē pexoha rehe ma'e ke peputar, ame'ē ke Tupā upa muwyr ta pehē pe tī. Amō we hū muwyr ta pehē pe tī. Aja rahā, pehēma'e pehū ta. Aja rahā, ame'ē ngi har ima'e ym te ame'ē ta pe peme'ē me'ē katu te we hū ta tī. ¹¹ Pehēma'e ke heta hū, aja Tupā muwyr ta pehē pe. Aja te'eha ta. Aja rahā, ima'e ym te ame'ē ta pe peme'ē katu ta. Aja te'eha pexo ta. Pehē pematyr, ame'ē ke jamuhāi jamondo. Aja rahā, pyhyk ame'ē ta pandu ta: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Tupā pe. ¹² Pehē peme'ē, ame'ē riki ima'e ym te ame'ē ta pe peme'ē katu ta. Tupā kotyhar ta ima'e ym te rahā, ame'ē ta pe peme'ē katu ta. Pe, a'eta pyhyk rahā, Tupā pe pandu ta: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pandu hū ta. ¹³ Tamatarer pehē pematyr hū rahā, myrandu katu rehe pehendu katu, aja pemujekwa katu ngā pe. Kirisutu rehe har myrandu katu ame'ē ke pehendu katu. A'erehe Tupā pe ngā pandu ta: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. Ame'ē

myrandu katu pepadu pandu katu tī. Jundéi wywy pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'e ta pe tamatarer peme'e katu. Amō ta pe peme'e katu tī. ¹⁴ A'erehe pehē rehe har Tupā namō a'eta pandu pandu katu. Pehē rehe a'eta ipy'a katu riki. Pyrara ixo ame'e ta pe peme'e katu rahā, katu tiki, aja pehē pe Tupā mujekwa. Aja pehē rehe a'e usak katu te hū. ¹⁵ Ma'e katu te ame'e ke amō te'e me'e. Marā ka ym hepyha mangaha. Katu te hū. Aja jande pe Ta'yr ke Tupā muwyr tī. A'erehe mā peja jande japandu ipe: "Ne jō riki katu te me'e ke" aja riki.

10

"Thē ke Kirisutu mondo" ame'e rehe har Páu pandu

¹⁻² Ko ihē Páu. (Ihē rehe juru ai ame'e ta pe apandu apo 'y.) Ihē rehe har ame'e ta pandu: "Jande namō Páu ixo rahā, jande ngi a'e kyje, a'erehe hātā ym pandu. Pepaite ixo rahā, mā hātā panduha a'e mupinim jande pe" aja amō ta pandu naī. Pesarahā! Katu ame'e ke jō Kirisutu ma'ema'e. Wewe katu pandu ngā pe tī. Aja pehē pe ihē apandu tar katu tī. (A'erehe pehē py'a pemuruwak, aja rahā Kirisutu aja wewe katu pehē pe apandu ta tī.) Pehē py'a pemuruwak ym rahā, mā hātā ihē aje'e je'e ta pehē pe. Pesarahā! Ihē rehe juru ai ame'e ta pe hātā ihē aje'e katu, aja akwa katu. (Tupā je'ēha ke japandu rahā, tamatarer hū japyhyk, aja ame'e ta pandu naī.) Ame'e ta pe, hātā ihē aje'e ta, aja ihē akwa katu. ³ Awa te'e aja jande jaxo tī. Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta namō kome'e wywy keruhū pe jaxo. "Myrandu katu riki te'e" aja amō ta pandu naī. Ame'e ta je'ēha ke jamukanim rahā, jande je'ēha rupi aja ym jamukanim. ⁴ Pesarahā! Tupā je'ēha rupi ame'e ta je'ēha ke jamukanim. Pyrātāha ke a'e muwyr jande pe. Ame'e namō myrandu katu ke putar ym ame'e ta ukwaha ke jamukanim. Ame'e ta te'e pandu: "Myrandu katu riki te'e" aja riki. Ame'e ke Tupāma'e pyrātāha rupi jamukanim. ⁵ Juehe har Tupā mujekwa ngā pe. Ame'e ke amō ta putar ym. Je'e je'e hū ehe har. A'eta ukwa katu, aja a'eta jupe naī. Upa ame'e ke Tupā je'ēha rupi jamukanim. Aja rahā, ame'e ta ukwaha ke jamuruwak. Pe, Kirisutu rehe hendu katu. ⁶ Jande rehe pehendu katu, aja upa pemujekwa jande pe. Aja rahā, jande rehe hendu ym ame'e ta pe jaje'e je'e ta. Ame'e ta pe jaje'e ta: "Pehē katu ym" aja.

⁷ Pesarahā! "Páu Kirisutu mondo ame'e ke aja ym a'e" aja amō ta pandu naī. Mā! Ame'e ta awa rehe jō usak te'e, aja ixo. Soroka pe jō usak te'e aja ixo. Pehē koty amō Kirisutu mondo ame'e ke ixo. Mā! Ehe har pekwa pekwa pexo tī. A'e Kirisutu mondo ame'e ke rahā, ihē aja tī. ⁸⁻⁹ "Jandema'e sawa'e te je'ēha rupi ihē apandu pandu. Ihē ke a'e mondo" aja pehē pe ihē apandu. Aja ihē apandu hū riki. Ame'e ngi ihē ruxī ym. A'e je'ēha rupi pexoha rehe har hātā ihē aje'e je'e. Anī. Aja ym. Paper pinim ke pehē pe ihē amondo axo. Ame'e pe pehē ke ihē amukyje. Anī. Aja ym ihē aputar tī. Kuja aputar. Kirisutu je'ēha rupi pehē py'a ke ihē amātā. Aja rahā i'ar koty te we Tupā rehe jō pehē py'a pemapyk katu. Ame'e ke aputar katu. (A'erehe ihē ke Kirisutu mondo.) ¹⁰ Pesarahā! Kuja amō pandu ta my. "Paper pinim ke Páu muwyr. Hātā je'ēha ke a'e mupinim. Je'e je'e hū, ame'e panduha ihē. Jande namō a'e ixo rahā, pitu te'e a'e. A'e je'ēha te reko ym. Je'ēha hātā ym te riki" aja pandu my. ¹¹ Ame'e ta kuja ukwa ta me'e te'e. Pehē namō ihē axo ym rahā, paper pinim ihē amondo. Ame'e pe hātā je'ēha ke ihē amupinim. Pe, pehē koty aho rahā, juja katu te ta. Ihē amupinim, aja pehē pe hātā ihē aje'e je'e ta kŷ. Akyje ym ta ihē.

¹² Amō ta pandu: "Jande riki katu te ame'e ta ke jande" aja a'eta juehe har jupandu. Ame'e ta aja ihē my? Anī. Aja: "Ihē katu te ihē" aja ym ihē rehe har

akwa akwa axo. A'eta aja ihē tī, aja ym axo. Juja ym. Ame'ē ta pandu a'eta jupe: "Pesarahā! Jande jō riki katu ame'ē ke jama'ema'e. Amō ta aja ym jaxo. Jande jō katu" aja a'eta jupe ukwaha. Mā! Ukwa ym te ame'ē ta ke a'eta. Ka'u te'e ame'ē ta ke a'eta. ¹³Aja ym ihē rehe har ihē apandu. "Tupāma'e pyrātāha namō myrandu katu apandu" aja apandu. Aja ym rahā, aja ihē apandu ym ta tipe.

Amō amō hekoha pe ihē ke Tupā mondo. Manambe amō. A'ep jō myrandu katu ke japandu jaho. Ame'ē hekoha jandema'e parakyha renda, ame'ēja saka. Pe, yman pehē koty jande ke Tupā mondo. Jandema'e parakyha renda, ame'ēja saka tī. ¹⁴Pehē koty jande ke Tupā mondo. Aja ym rahā: "Tupā je'ēha rupi jajur" aja japandu ym ta tipe. Yman pehē rehe jahyk rahā, myrandu katu ke japandu pandu pehē pe. Ame'ē myrandu katu japandu rahā, Kirisutu rehe har japandu.

¹⁵Pesarahā! Ngā pe amō riki Tupā je'ēha ke mu'e py. Ame'ē raikwer rupi amō ta oho, pe, pandu: "Jande jō riki Tupā je'ēha ke jamu'e katu" aja. Aja ym jaxo. Anī. Kuja jaxo. Pehē koty jande ke Tupā mondo. A'erehe pehē ke jamu'e. Aja rahā, Kirisutu rehe pejurujar katu te we hū, aja japutar. Aja rahā, i'ar koty te we Tupā je'ēha pehē ke jamu'e katu ta. ¹⁶Aja upa rahā, pehē rekoha kupe koty myrandu katu ke apandu pandu ta aho. Myrandu katu ke amō pandu ym, ame'ē ta renda pe apandu pandu ta aho. Aja rahā, amō ta pandu py, ame'ē renda pe haikwer rupi ihē aho ym ta. "Ihē jō pehē pe Tupā je'ēha ke ihē amu'e" aja ym ihē apandu ta tī.

¹⁷Pesarahā! Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī: "Ihē jō riki ama'ema'e katu" aja amō pandu tar katu rahā, kuja a'e pandu ta me'ē te'e: "Jandema'e sawa'e te riki ma'ema'e, ame'ē ke ko. Katu te ame'ē" aja panduha ihī.

¹⁸Jandema'e sawa'e te riki amō rehe har pandu ta: "A'e katu" aja. Aja rahā, ame'ē ke katu. Juehe har amō pandu: "Ihē katu" aja. Aja rahā, katu aja ym a'e. (A'erehe ihē rehe har Tupā pandu: "Nde katu" aja ihē aputar. Sawa'e pandu ame'ē ke anī. Aputar ym ame'ē ke.)

11

Mā peja pehē ke Kirisutu mondo ame'ē ta ran muka'u te'e ym

¹("Katu ame'ē ke ihē" aja ihē apandu rahā) aka'u te'e ame'ē ke aja saka ihē apandu axo. Mā peja pehē py'ahu te'e pehendu. ²Pehē riki kūjā ixo te'e ame'ē ke, ame'ēja saka. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ipy'a pe nixói te, ame'ēja saka. Pe, petei sawa'e pe jō pehē ke ihē apandu katu, ame'ēja saka. "Nde pe ihē ame'ē ta" ame'ēja saka. Ame'ē sawa'e Kirisutu ke. (Pe, Kirisutu ngi amō koty pehē py'a pemuruwak, a'erehe pehē rehe ihē ajyty'ym.) Tupā aja tī. Pehē rehe jyty'ym tī. Aja pehē rehe ajyty'ym tī. ³Yman Ewa pe mbói te'e pandu. Satana riki. (Ājā ramūi a'e.) Pandu katu tipe. Anī. Muka'u te'e Ewa ke. Aja pehē ke amō ta muka'u te'e ta my tī. Ame'ē rehe ihē ajumupyai. Muka'u te'e rahā, Kirisutu rehe jō pehē pepy'a katu te, ame'ē ke pehijar ta my. ⁴Pehē pe Jesu rehe har jande jamu'e. Amō kotyhar Jesu rehe har amō ta mu'e pehē pe. Pe, ame'ē ta rehe pehē ruryha namō pehendu katu. Katu ym aja. Tupā je'ēha ke japandu rahā, Tupāma'e pyrātāha namō ma'e ke jama'ema'e, aja jeterhar te ke aja jamujekwa. Apo amō kotyhar Tupā'ā rehe har amō ta mu'e. Ame'ē rehe pehendu katu. Katu ym aja. Myrandu katu ke pehē pe japandu. Ame'ē rehe pejurujar katu. Apo amō kotyhar myrandu katu ke amō ta pandu pehē pe. Ame'ē rehe pehendu katu tī. Katu ym aja.

⁵Kirisutu mondo ame'ē ta ke pehē koty ixo apo. "Jande katu te" aja ame'ē ta ukwa a'eta jupe naī. Anī. Ihē 'ar koty te we katuha, aja ym ame'ē ta, aja

akwa. ⁶ Ma'e pandu katu te hũ ame'ë ke aja ym ihë. Anĩ. Tupã rehe har akwa katu te hũ ame'ë ke ihë, aja jõ ihë akwa. Ame'ë ke pehë pe ihë amujekwa katu. Aja te'eha pehë pe ihë amujekwa. (Aja rahã, ihë rehe pehendu katu ta apo my.)

⁷ Myrandu katu ke jande pe Tupã mujekwa. Ame'ë ke pehë pe ihë apandu pandu. Arahã pehë ngi tamatarer ke ihë apyhyk ym. A'erehe: "Páu Kirisutu mondo ame'ë ke aja ym a'e" aja pekwaaha naĩ. Anĩ. Kirisutu mondo ame'ë ke ihë. Pesarahã! Ngãma'e miasu aja ihë axo, a'erehe ihë aparaky axo. Aja tamatarer apyhyk. Ame'ë pe jõ ihëma'e ajo'ok katu. Ngãma'e miasu aja ihë axo, a'erehe katu ym my? Anĩ. Katu tiki. Aja ihë axo. Aja rahã Tupã rehe har pejumu'e katu. Aja katu pehë pe.

⁸ Pehë pe myrandu katu ke ihë apandu pandu axo rahã, amõ ta ngi tamatarer ihë apyhyk. Amõ hekoha pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ë ta ngi tamatarer ihë apyhyk. (Pehë ngi anĩ.) Ihë pe a'eta te'e me'ë me'ë. A'erehe ame'ë tama'e ke ihë amukanim, ame'ëja saka. (A'erehe ihëma'e ke upa pehĩ.) A'erehe pehë pe myrandu katu ihë apandu pandu. (Aja pehë namõ ma'e ke ihë ama'ema'e.) ⁹ Pe, pehë namõ ihë axo rahã, tamatarer ke ihë aputar rahã, pehëma'e ke ihë apyhyk ym. Masendo ywy pe har ta jande mu ta riki tamatarer ke muwyr ihë pe. Úpa ihë aputar ame'ë ke a'eta muwyr. Yman: "Tamatarer ihë aputar" aja apandu ym pehë pe. Aja yman rahã, apandu ym te ta tĩ. Aja te'eha apandu ym ta.

¹⁰ Kirisutu kotyhar ke ihë. A'erehe jetehar ke apandu. Kuja. "Myrandu katu ke ihë apandu axo rahã, amõma'e tamatarer ke ihë apyhyk ym te ta" aja ihë akwa. Aja te'e ta ihë. Pehëma'e tamatarer apyhyk ym te ta. Aja upa ngere ywy pe har tama'e ihë apyhyk ym ta tĩ. (Ngere ywy pe pexo. Korin ok ta aja tĩ. Ngere ywy rehe ihĩ tĩ.) ¹¹ "Jandema'e tamatarer Páu pyhyk ym, a'erehe jande rehe a'e ipy'a ym" aja amõ ta pandu naĩ tĩ. Anĩ. Aja ym. Pehë rehe ihë apy'a katu, ame'ë ke Tupã ukwa katu tĩ.

¹² Myrandu katu ihë apandu rahã, amõma'e tamatarer ihë apyhyk ym we ta rĩ. Aja tapijar te'e we ihë axo ta rĩ. Aja rahã, amõ Kirisutu mondo ame'ë ta kuja: "Páu aja myrandu katu ke japandu" aja marã ka ym panduha. Ame'ë ta amõ tama'e tamatarer ke pyhyk riki. A'erehe ihë aja: "Ihë apyhyk ym" aja marã ka ym panduha. Ame'ë ta riki Kirisutu mondo ame'ë ta ke aja a'eta jupe. ¹³ Ame'ë ta Kirisutu mondo ame'ë ta ke aja ym. Kirisutu mondo ame'ë ta ran ke a'eta. Te'e a'eta pandu. "Tupãma'e parakyha ke jama'ema'e" aja te'e a'eta. A'eta rehe amõ usak rahã, ame'ë ta Kirisutu mondo ame'ë ta ke a'eta aja riki. Anĩ. Muka'u te'e ngã ke ame'ë ta.

¹⁴ Pesarahã! Satana riki jumuruwak. (Ãjã ramũ a'e.) Tupã je'eha rahoha katu te aja a'e jumuruwak. Aja a'e muka'u te'e ngã ke. ¹⁵ A'erehe Satana kotyhar ta jumuruwak riki tĩ. Kuja. "Katu ame'ë ta ke jande. Jetehar te ke japandu ngã pe" aja ame'ë ta pandu naĩ. Pandu ame'ë ta ran, aja ame'ë ta jumuruwak. (Aja Kirisutu mondo ame'ë ta ran ta ke.) Aja muka'u te'e ngã ke. 'Ar rehe angaha uhyk rahã, ame'ë ta ke Tupã mupyrara ta. Ame'ë ta ma'ema'eha, aja mupyrara ta. (A'erehe Kirisutu mondo ame'ë ta ran rehe pehendu ym.)

Kirisutu mondo ame'ë ke aja Páu ixo rahã, a'e ke ngã mupyrara hũ

¹⁶ Ihë riki aka'u te'e ame'ë ke, aja pehë ngi har amõ ta ukwaaha a'eta jupe. Aja ym rahã, katu tiki. Pe, apandu tĩ. "Ihë aka'u te'e ame'ë ke ihë" aja ihë rehe har apandu we mi rahã, mã peja: "Páu ke japutar" aja pepandu. Aja rahã, mu'eharan ta aja saka: "Ihë katu" aja ihë axo ihë jupe. ¹⁷ Ame'ë ke ihë apandu rahã, Tupã je'eha rupi ym ihë apandu. Ihëma'e je'eha rupi apandu. "Ihë katu" aja apandu rahã, aka'u te'e ame'ë ke ihë aja apandu axo. (Aja rahã, ihë rehe

pehendu katu ta my tĩ.) ¹⁸ “Ihẽ katu” aja pandu ame’ẽ ta heta ixo. Awa te’e aja pandu tĩ. A’erehe ihẽ apandu tĩ. “Ihẽ katu” aja ihẽ jupe. (Aja rahã, ihẽ rehe pehendu katu ta my tĩ.) ¹⁹ Pehẽ pekwa katu te aja pekwaaha pehẽ jupe. Mã! Pekwa katu tipe. Ka’u te’e ame’ẽ ta katu aja pekwaaha. Pe, ame’ẽ ta rehe pehendu katu. (Aja rahã, mã peja ihẽ rehe pehendu katu tĩ. A’erehe aka’u te’e ame’ẽ ke ihẽ aja ihẽ axo tĩ.)

²⁰ Pehẽ ke amõ koty koty mondo ame’ẽ ta rehe har pepandu: “Mã peja pexo” aja. Pehẽma’e ke te’e pyhyk raho ame’ẽ ta rehe har: “Mã peja peraho” aja tĩ. Pehẽ ke a’eta muka’u te’e tĩ. “Mã peja” aja pepandu tĩ. “Jaxer ai ame’ẽ ta ke pehẽ” aja a’eta ukwaha pehẽ rehe har. “Mã peja” aja pepandu tĩ. Pehẽ ke a’eta nupã, aja pehẽ jaxer aja a’eta ukwaha. Pe, pepandu: “Mã peja” aja. ²¹ Mã! Ame’ẽ ta ma’ema’eha aja ihẽ ama’e ym. Ihẽ ruxĩ ingi, a’erehe ihẽ ama’e ym riki. A’erehe ihẽ pitu te’e, aja amõ ta ukwaha naĩ. Mã! Je’eha te areko ym ihẽ, aja a’eta ukwaha naĩ tĩ.

Ma’e ke rehe har: “Mã! Katu te” aja amõ pandu tar katu rahã, ihẽ aja tĩ. “Katu te” aja ihẽ rehe har apandu. Aja rahã, aka’u te’e ame’ẽ ke ihẽ, aja akwa ihẽ juehe har. (Aja rahã, ihẽ rehe pehendu katu ta my tĩ.) ²² Kirisutu mondo ame’ẽ ta ran jundéu awa ta ke my? Ihẽ aja tĩ. Jundéu awa ke ihẽ tĩ. Ame’ẽ ta Amarã rainõ ta ke my? Ihẽ aja tĩ. Amarã rainõ ke ihẽ tĩ. ²³ Kirisutuma’e parakyha ke ame’ẽ ta my? Ame’ẽ ta ‘ar koty te we ihẽ riki Kirisutuma’e parakyha ke. (Aja Kirisutu mondo ame’ẽ ke ihẽ, aja amujekwa pehẽ pe.) Aja apandu rahã, aka’u te’e ame’ẽ ke ihẽ, aja akwa ihẽ juehe har. Kirisutu mondo ame’ẽ ta ran ‘ar koty te we myrandu katu ke ihẽ apandu pandu. Ame’ẽ ta ‘ar koty te we kyndaha pe ihẽ ke amõ ta kynda raho. Ame’ẽ ta ‘ar koty te we ihẽ ke amõ ta pirok hũ. Ame’ẽ ta ‘ar koty te we tate ihẽ amanõ. (Aja Kirisutu mondo ame’ẽ ke ihẽ, aja amujekwa pehẽ pe.)

²⁴ So’o pিরer pe ihẽ ke jundéu ta awama’e kapitã ta nupã hũ. Kuja, 39 hetaha ihẽ kupe rupi nupã. Aja kuja hetaha. Awa po wajar peteihar upa aja riki. ²⁵ Homa awa ta ihẽ ke nupã tĩ. Myra ra’yr pe nupã. Ame’ẽ kuja hetaha, mahapyr. Peteihar ihẽ rehe parahy ame’ẽ ta ita ombor. Ihẽ ke japi tipe. Tate ihẽ ke jukwa. Jarusu keruhũ pe ihẽ aho axo rahã, jarusu keruhũ ke y kotok keruhũ upa mupẽpen. Mahapyrihar aja ihẽ axo. Amõ rahã, y pe ihẽ axo. Aja te’e pytun oho. Aja te’e xu’em oho tĩ. Tate ihẽ ke y jukwa. (Aja Kirisutu mondo ame’ẽ ke ihẽ, aja amujekwa pehẽ pe.)

²⁶ Amõ amõ hekoha pe ihẽ awata aho rahã, pyrara ihẽ axo. Y tiha ame’ẽ tate ihẽ ke jukwa. Ma’e mukanĩha ta tate ihẽ ke jukwa tĩ. Ihẽ ke jundéu awa ta tate jukwa tĩ. Jundéu awa aja ym ame’ẽ ta tate jukwa ihẽ ke tĩ. Ok ta pe ihẽ axo rahã, ihẽ ke amõ ta tate jukwa tĩ. Ka’a rupi ihẽ awata axo rahã, pyrara ihẽ axo tĩ. Y ramũ aha aho rahã, tate y ihẽ ke jukwa tĩ. Ihẽ rehe katu ame’ẽ ta ran ihẽ ke mupyrara tĩ. (Aja Kirisutu mondo ame’ẽ ke ihẽ, aja amujekwa pehẽ pe.)

²⁷ Ihẽ aparaky te hũ. Ihẽ re’õ te ihẽ axo tĩ. Pyrara ihẽ axo, a’erehe amõ amõ rahã, ihẽ aker ym. Myahy hũ ihẽ axo tĩ. Ma’e ke ihẽ a’u ame’ẽ ke amõ amõ rahã nixói te. Pyrara ihẽ axo tĩ. Amõ amõ rahã, ihẽ akeriha renda nixói te tĩ. Amõ amõ rahã, ihẽma’e mundeha nixói tĩ. (Aja Kirisutu mondo ame’ẽ ke ihẽ, aja amujekwa pehẽ pe.)

²⁸ Amõ we tĩ. Wera rahã pame katu te Jesu kotyhar ta rehe har ihẽ ajumupyai hũ axo. Amõ amõ ok ta pe ixo ame’ẽ ta rehe har ihẽ ajumupyai hũ axo. (Jurujar katuha ke hijar my, ame’ẽ rehe ajumupyai hũ axo.) ²⁹ Jesu kotyhar riki Tupã rehe jõ ipy’a mapyk wan rahã, ihẽ apyai tĩ. Pe, amõ rehe hendu, a’erehe ma’e jaxer ai ame’ẽ ke amõ ma’ema’e rahã, ihẽ apyai te hũ tĩ. (Aja Kirisutu mondo ame’ẽ ke ihẽ, aja amujekwa pehẽ pe.)

30 “Ihē katu te” aja ihē jupe apandu ta me’ē te’e rahā, ihē riki pitu te’e aja ihē amujekwa ta. Ame’ē rehe har ihē apandu katu ta. 31 Ihē te’e apandu ym, aja Tupā ukwa katu. A’e riki Jesuma’e pái keruhū. “Ne jō riki katu te me’ē ke” aja Tupā pe japandu. Jesu jandema’e sawa’e te a’e. Pesarahā! Te’e apandu ym ihē. 32 Ndama ok ta pe ihē axo rahā, ihē ke kapitā pyhyk ta tipe. Arahā Are riki kapitā keruhū. Harōha ta pe kapitā pandu: “Ok ta rukwen keruhū rehe peharō. A’ep Páu ke pepyhyk” aja riki. 33 Anī. Ihē ke a’eta pyhyk ym. Ok ta kurar ngi ihē ke ihē rehe katu ame’ē ta mujy mondo. Wasākāran keruhū pe mujy mondo. Kurar soroka rupi mujy mondo. (Aja ihē ajan aho ingi. Aja ihē pitu te’e, aja ihē amujekwa ngā pe.)

12

Páu pe ma’e ke Tupā mujekwa

1 “Ihē katu te” aja apandu ihē jupe rahā, katu ym aja akwa. Anī. (Pehē koty Kirisutu mondo ame’ē ta ran ixo. Ixeraiha aja ame’ē ta usak hū, aja pandu.) A’erehe: “Katu te” aja ame’ē ta ukwaha jupe naī. A’erehe aja ihē tī. Ihē keraiha aja ihē asak tī. Ame’ē rehe har apandu ta apo ‘y. Jandema’e sawa’e te mujekwa ihē pe. Ame’ē rehe har ihē apandu ta apo ‘y. 2 Yman ywa pe ihē ke Tupā raho. Ywa te hū, aja akwaha. Yman riki. Kūja, 14 warahy ‘ar aha oho apo. Ihē ke a’e raho te my? Ihē keraiha aja ihē asak my? Ame’ē ke Tupā jō riki ukwa katu. Ihē akwa ym. 3 Kūja. Pahar Tupā ixo ame’ē pe ihē ke a’e raho. Ame’ē ke jete har te my? Ihē akwa ym. Ihē keraiha aja ihē asak my? Ame’ē ke Tupā jō ukwa katu, aja apandu tī. 4 A’ep ma’e ke ihē ahendu. Ame’ē rehe har marā ka ym amō pe ihē apanduha. Je’ēha nixói. Ihē ahendu ame’ē ke amō pe apandu ym ta me’ē te’e. “Emujekwa ym ngā pe” aja ihē pe a’e pandu. 5 Ma’e ke ihē ahendu, a’erehe: “Ihē katu te” aja akwa ihē jupe. Ihē rehe har: “Katu te” aja ym apandu. Ihē pitu te’e, ame’ē rehe har jō ihē apandu katu. 6 “Ywa pe ihē asak aho” aja ihē apandu rahā: “Mā! Ka’u te’e ame’ē ke a’e” aja ihē rehe har apandu ta my. Anī. Jete ihē apandu, a’erehe aka’u te’e aja ym ihē. Ywa pe ihē asak aho, ame’ē rehe har ihē apandu ym ta. Pesarahā! Kome’ē ywy keruhū pe ihē ama’ema’eha ke rehe amō usak. Ihē apandu ame’ē ke rehe hendu tī. A’erehe ihē rehe har ukwa katu. (Kirisutu mondo ame’ē ke ihē, aja ukwa katu.)

7 Māte hū katu ame’ē ke ihē asak, a’erehe: “Ihē katu te” aja ihē axo my? Anī. Aja Tupā putar ym, a’erehe ma’e ahy te ame’ē ke ihē pe a’e muwyr. Ame’ē riki Satanama’e je’ēha rahoha, aja saka. (Ājā ramūi a’e.) A’e riki ihē ke mahy, ame’ēja saka. Aja rahā: “Ihē katu te” aja ym ihē akwa akwa axo. 8 Ame’ē ahyha rehe har Tupā namō ihē apandu. Mahapyr ihē apandu: “Ihē ngi ahyha ke emukanim” aja apandu ipe. 9 A’e pandu:

—Anī. Amukanim ym ta. Nde rehe ihē apy’a katu te. Ame’ē jō riki katu. Ame’ē ke a’ewan nde pe. Nde pitu te’e rahā, ihēma’e pyrātāha ke nde eremujekwa katu ngā pe — aja Tupā ihē pe.

A’erehe: “Ihē pyrātā ym” aja ihē apandu katu ngā pe. Ihē pitu te’e rahā, Kirisutuma’e pyrātāha ihē namō ixo. A’erehe ihē rury katu te. 10 Ihē pitu te’e rahā, ihē rury katu ihē axo. Ihē rehe amō ta juru ai rahā, ihē rury katu ihē axo tī. Ihē apyrara rahā, aja tī. Ihē rury katu axo tī. Ihē ke amō ta mahy rahā, aja tī. Ihē rury katu axo tī. Māte ihē akwaha aja rahā, aja tī. Ihē rury katu ihē axo tī. Upa ame’ēja rahā, ihē rury katu. Kirisutu kotyhar ke ihē, a’erehe ihē rury katu ihē axo. Ihē pitu te’e rahā, Kirisutuma’e pyrātāha ke ihē amujekwa katu ngā pe, a’erehe ihē rury katu ihē axo.

Korin ok ta pe har ta rehe Páu jumupyai

11 “Ihē katu te” aja ihē rehe har ihē apandu rahā, aka'u te'e ame'ē ke ihē aja ihē axo. Ame'ē ke pehē riki ihē ke pemupandu, ame'ēja saka. “Páu katu te” aja pehē riki pepandu ta me'ē te'e tī. “Ihē katu te” aja ym ihē akwa. Pehē koty Kirisutu mondo ame'ē ta ran ixo. Ame'ē ta riki: “Katu te hū” aja pekwaaha naī. Ame'ē ta wyr koty te we ihē katuha aja ym ihē axo. (Jande juja katu te jande tī. A'erehe aka'u te'e ame'ē ke ihē aja ihē axo.)¹² Pehē namō ihē axo rahā, marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke Tupāma'e pyrātāha namō ihē ama'ema'e hū. A'erehe ihē riki Kirisutu mondo ame'ē ke aja amujekwa pehē pe. Ihē ke amō ta mahy rahā, ihē py'ahu te'e ahendu. Aja Tupāma'e pyrātāha namō ihē ama'ema'e hū. Aja rahā, ihē riki Kirisutu mondo ame'ē ke ihē aja amujekwa pehē pe tī.¹³ Amō ok ta pe Jesu kotyhar ta jy'ar. Ame'ē ta wyr koty te we pehē katuha my? Anī. Aja ym riki. Pe, kuja jō pema'e ym. Pehē pe tamatarer ke ihē apandu ym. Pehē ngi apyhyk ym. Ame'ē jō. A'erehe: “Mā! Páu rehe Korin ok ta pe har ta ipy'a ym. Tamatarer me'ē ym ipe” aja amō ta ukwaaha naī. A'erehe pehē ruxī ingi my? Mā! Ame'ē ke ihē ama'eha, aja saka. A'erehe ihē apyai tī. Mā peja ihē rehe pehē py'a pemujywyr katu.

14 Apo pehē rehe ihē asak tar katu tī. “Ihē asak ta aho” aja apandu ihē jupe. Mahapyrihar ke ame'ē. Ahyk rahā, pehē pe tamatarer ke ihē apandu ym ta tī. Ame'ē ke ihē aputar ym. Tapijar te'e we Kirisutu rehe pehendu katu. Ame'ē ke ihē aputar katu. Pesarahā! Ta'yn ta riki ipái ta rehe usak katu ta me'ē te'e, aja ym. Ipái ta riki ta'yn ta rehe usak katu ta me'ē te'e. Ta'yn ta aja pehē. Ihē riki pehē pái aja tī. A'erehe pehē pe tamatarer ke apandu ym ta. Ipái rehe ta'yn ta usak katu, aja ym ta.¹⁵ Upa katu te ihēma'e ke ihē rury katuha namō pehē pe ihē ame'ē ta riki. Aja pehē py'a amatā ta. Jete! Upa ihēma'e pyrātāha namō ma'e ke ihē ama'ema'e ta. Aja pehē py'a ke amatā ta tī. Mā! Aja pehē rehe ihē apy'a katu te hū. Aja rahā iwyr koty te we ihē rehe pepy'a my?

16 Ihē aja pepandu apo: “Jete. Jande pe tamatarer ke Páu pandu ym. Pyhyk ym” aja. Pehē ngi har amō ta pandu my: “Anī. Jande ke Páu muka'u te'e. Aja jandema'e ke pyhyk. Amō riki pyhyk ipe” aja naī.¹⁷ Myja me'ē pehēma'e ke ihē apyhyk my? Myrandu rahoha ke pehē koty ihē amondo. Ame'ē ta riki pehēma'e ke pyhyk my? Anī riki.¹⁸ Tit pe ihē apandu te hū: “Korin ok ta pe eho. Jesu kotyhar ta rehe esak eho” aja. Amō jande mu ke inamō ihē amondo tī. Pehēma'e ke Tit pyhyk, aja pepandu my? Anī. A'e pyhyk ym tī. Ihē aja Tit tī. Pyhyk ym tī. Pehē py'a ke a'e mātā tar katu tī. Ihē aja a'e ixoha katu tī.

19 “Jande riki katu” aja jande rehe har japandu pandu rahā, katu jande rehe har pekwa, aja japutar my? Anī. Aja ym japutar. Jande rehe katu ame'ē ta ke pehē. Pehē rehe japy'a katu. Pesarahā! Jande rehe Tupā usak, aja jaxo. Pe, Kirisutu je'ēha rupi pehē pe japandu katu. Upa jandē jama'eha namō pehē py'a ke jamātā katu.

20 Pehē rehe ihē ahyk rahā, amō kotyhar pexoha aja ihē akwa ta my. Ihē aputar, aja ym pexo, ame'ē rehe ihē ajumupyai. Pe, peputar, aja ym ihē axo my. Amō kotyhar ihē axoha aja pekwa ta my. Pehē rehe ahyk rahā, peje'ē je'ē hū pehē jupe aja ihē akwa ta my. (Aja rahā, pehē pe ihē aje'ē je'ē hū ta tī.) Ame'ē rehe ihē ajumupyai ta. Amō amō ta rehe pejyty'ym, ame'ē rehe ajumupyai ta tī. Pahar peparahy ngā rehe. Pehē pekyty'ym ngā rehe my. (Aja rahā, pehē pe ihē aje'ē je'ē hū ta tī.) Amō ta rehe pehē juru ai my. Amō ta rehe har katu ym pepandu my. “Katu te jande” aja jō pekwa pehē juehe har my. Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe pejy'ar rahā, tyapuha rupi pejy'ar. Upa aja me'ē ihē akwa ta my. Aja rahā, ihē aje'ē je'ē hū ta pehē pe. Ame'ē rehe ihē ajumupyai.²¹ Amō rahā, pehē rehe ihē ahyk rahā, pehē ke ihē amupyrara ta my. Ame'ē rehe ihē ajumupyai. Pehē ke amupyrara rahā, ihē ke Tupā muhuxī, ame'ēja saka. Katu pehē rehe har ihē apandu, a'erehe

ihê ruxĩ ta. Yman amõ ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Amõ kũjã rehe ka'u te'e. Amõ sawa'e rehe ka'u te'e tĩ. Mã! Katu ym! Ame'ẽ ngi ipy'a ke ame'ẽ ta muruwak ym rĩ. Tupã koty muruwak ym rĩ. Ame'ẽ ta rehe ihê asak rahã, ihê ajixi'u ta.

13

Korin ok ta pe har ta pe Páu je'ẽ hũ

¹ Pehê rehe asak ta aho tĩ. Mahapyrihar ke apo. (A'erehe peta kÿ.) Kuja Tupã je'ẽha rehe panduha ihĩ:

“Amõ rehe har peteĩ pandu: ‘Nde riki ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. Asak riki’ aja. Peteĩ usak ehe rahã, pehendu ym ehe. Mokõi riki usak ehe rahã, ame'ẽ mokõihar ta rehe pehendu katu. Mokõihar ta ‘ar koty te we usak ehe rahã, ame'ẽ ta rehe pehendu katu tĩ’ aja panduha ihĩ.

A'erehe pehê rehe ahyk rahã, usak ame'ẽ ta rehe ihê ahendu ta. ² Yman mokõihar pehê namõ ihê axo rahã, ihê apandu pehê pe: “Ma'e ka'u te'eha ma'eha ta ke ihê amupyrara ta” aja. Aja yman ma'e ka'u te'eha ke ma'e ame'ẽ ta pe ihê apandu. Apo pehê namõ ihê axo ym. Ihê apandu katu tĩ. Amõ rahã, pehê namõ ihê axo rahã, upa katu te ma'e ka'u te'eha ma'e ame'ẽ ta ke ihê amupyrara ta. Pyta ym ta. Aje'ẽ je'ẽ hũ ta ngã pe tĩ. ³ Kirisutu je'ẽha rupi ihê apandu, aja pekwa tar katu. Ihê ahyk rahã, ame'ẽ ke upa katu te amujekwa ta. Kirisutu pyrãtã te hũ ame'ẽ ke a'e. Pehê ke a'e mupyrara rahã, a'e pyrãtã te hũ aja a'e mujekwa ta pehê pe. (Aja ihê tĩ. Kirisutu mondo ame'ẽ ke ihê, aja amujekwa ta pehê pe.)

⁴ Myra ngã mupia ame'ẽ ke rehe Kirisutu manõ rahã, a'e pitu te'e aja ngã ukwaha naĩ. A'e ixuwe katu te hũ apo 'y. Ima'e pyrãtãha namõ Tupã mukwera katu muhem. Jande aja tĩ. Kirisutu kotyhar ta ke jande, a'erehe jande pitu te'e aja ngã ukwaha naĩ tĩ. Pe, ixotyhar ta ke jande. A'erehe ima'e pyrãtãha ke jande pe Tupã muwyr. Ame'ẽ ke pehê pe jamujekwa ta. (Aja rahã, Kirisutu je'ẽha rupi pehê ke jamupyrara katu, aja pekwa ta. Kirisutu mondo ame'ẽ ta ke jande, aja jamujekwa ta pehê pe tĩ.)

⁵ Jetehar te Tupã rehe pejurujar katu my? Ame'ẽ rehe har pekwa pekwa pexo. Kirisutu rehe pejurujar katu my? Pejurujar ym my? Ame'ẽ ke pehê jõ pekwa katu. Pehê py'a rehe Jesu Kirisutu ihĩ ym rahã, jaxer ame'ẽ ta ke pehê, aja pekwa katu. ⁶ Jande riki Kirisutu mondo ame'ẽ ta ke jande, aja pekwa katu ame'ẽ ke japutar. ⁷ Tupã namõ japandu: “Korin ok ta pe har ta rehe esak katu. Aja rahã, ma'e jaxer ai ame'ẽ ke a'eta ma'ema'e ym ta” aja jande inamõ. Aja japandu ipe rahã, jetehar pehê ke jamu'e aja jamujekwa tar katu, a'erehe my? Anĩ. Aja ym. Pexoha katu aja japutar; a'erehe Tupã namõ japandu pandu pehê rehe har. “Jetehar ym Páu ta mu'e” aja amõ ta ukwa naĩ. Anĩ. Pexoha katu aja japutar katu rĩ. ⁸ Jetehar te ke Tupã mujekwa, ame'ẽ ke japandu ta me'ẽ te'e. Ame'ẽ ke jõ jamu'e ta me'ẽ te'e.

⁹ Jande pitu te'e aja jaxo rahã, jande rury katu. Jande pitu te'e aja jaxo rahã, pehê ke jamupyrara ym ta riki. Pehê pyrãtã, aja pexo rahã, pexoha ke pemukatu ta, a'erehe jande rury katu tĩ. A'erehe Tupã pe japandu: “Korin ok ta pe har ta rehe esak katu. Aja rahã, upa mukatu ta” aja inamõ japandu.

¹⁰ A'erehe pehê namõ ihê axo ym rahã, kome'ẽ paper pinim ke ihê amondo pehê pe. (Aja rahã, pehê pexoha ke pemukatu ta, aja akwa.) Aja rahã, pehê rehe ihê ahyk rahã, pehê pe ihê aje'ẽ je'ẽ ym ta me'ẽ te'e. Jandema'e sawa'e te je'ẽha rupi pehê pe hãtã ihê apandu ym ta me'ẽ te'e. Ihê pe a'e pandu: “Ihê je'ẽha rupi epandu eho” aja. (A'erehe a'e mondo ame'ẽ ke ihê.) A'e je'ẽha rupi pehê py'a ke ihê amãtã tar katu. Aja rahã, pehê py'a ke pemõi moĩ katu ta ehe. A'e je'ẽha rupi hãtã pehê pe ihê apandu tar ym. A'erehe pexoha ke pemukatu.

Katuha ke Páu mondo

¹¹ Ihē mu ta! Pehē rury katu pexo! Pehē pexoha ke pemukatu. Ihē amupinim ame'ē ke rehe pehendu katu. Petēihar aja pexo katu pehē juehe. Pejūmai ym ha namō pexo katu. Pehē rehe Tupā ipy'a katu. Pehē py'a ke a'e muhury katu tī.

¹² Pehē pejuman juman pehē juehe, aja pepy'a katu pehē juehe pexo, aja pemujekwa katu ngā pe. Se ihē namō Tupā kotyhar ta ixo. Pehē pe ame'ē ta katuha ke mondo ixo.

¹³⁻¹⁴ Mā peja pehē rehe Jesu Kirisutu ipy'a katu te hū. Jandema'e sawa'e te ke a'e. Mā peja pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū tī. Mā peja Tupā'ā namō pehē juehe katu pexo tī.

Upa.

Ngara ywy pe har ta pe Páu mupinim

Hom ok ta pe Páu ixo. Jesu rehe har a'e pandu pandu ixo, ame'ë ke amõ ta putar ym. A'erehe kyndaha pe a'e ke amõ ta kynda rahõ. A'ep a'e ixo rahã, kome'ë paper ke a'e mupinim.

Ngara ywy rupi Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ë ta amõ koty ukwa apo 'y. "Jesu rehe jurujar katu, ame'ë a'ewan ym we rĩ. Moise je'ëha rehe hendu katu ta me'ë te'e tĩ. A'erehe ipirer ke jupã ta me'ë te'e tĩ" aja amõ ta mu'e naĩ.

"Aja ym" aja Páu mujekwa katu. "Jesu rehe jurujar katu rahã, ame'ë ke Tupã muhã katu. Ame'ë jõ katu te" aja Páu mujekwa katu.

Jesu kotyhar ta pe: "Ihë mu ta" aja Páu pandu.

Ngara ywy rupi Jesu kotyhar ta ixo ame'ë ta pe

Paper pinim ke Páu mondo

¹ Ihë Páu. "Myrandu katu epandu eho" aja ihë pe pandu ym awa. Aja ihë ke amõ mu'am ym tĩ. Jesu Kirisutu riki pandu: "Myrandu katu epandu eho" aja ihë pe. Aja Tupã, jande pái keruhũ pandu tĩ. A'e riki Jesu ke manõha ngi mukwera katu muhem.

² Pehë riki ngara ywy pe har ta ke pehë. Ngara ywy rupi Jesu kotyhar ta ixo. Johu pehë pe paper pinim ihë amondo axo. Pehë pe katuha ihë amondo axo tĩ. Se ihë namõ ixo ame'ë ta katuha mondo ixo tĩ. Jesu kotyhar ta ke a'eta. Ihë mu ta aja a'eta.

³ Tupã riki jande pái keruhũ. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mã peja pehë rehe a'eta ipy'a katu. Mã peja pehë py'a ke a'eta muhury katu.

⁴ Ma'e ka'u te'eha ke kome'ë ywy keruhũ pe har ta ma'ema'e ixo apo rĩ. Ame'ë ke jande jahijar apo 'y, aja Kirisutu putar. A'erehe ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe a'e muhepy. A'erehe a'e pandu: "Ame'ë muhepyha rehe ihë atu amanõ ta" aja. Ame'ë ke Tupã, jande pái keruhũ putar. A'erehe a'e putar ame'ë ke Kirisutu ma'ema'e katu. ⁵ Mã peja Tupã rehe har katu japandu: "Ne jõ riki katu te me'ë ke" aja japandu pandu. Aja te'eha japandu pandu katu. Amen. Ame'ë riki: "A'e tỹ" aja.

Myrandu katu te ame'ë rehe har

⁶ (Mã! Amõ kotyhar rehe pehendu pexo apo 'y.) A'erehe ihë apyai! Mã pahar Tupã ke pehijar pexo. Tupã riki pehë pe pandu: "Pehë rehe Kirisutu ipy'a katu. A'erehe pejurujar katu ehe. Aja rahã, pehë ke ihë amuhã katu ta" aja pehë pe Tupã pandu. Tupã ke pehijar pexo apo tĩ. Pe, amõ kotyhar myrandu katu rehe pejurujar katu pexo apo tĩ. Katu ym aja. ⁷ Pesarahã! Pehë ke amõ ta muka'u te'e ixo. (Aja ihë ahendu. A'erehe: "Amõ kotyhar myrandu katu" ame'ë rehe har ihë riki apandu tĩ, aja amõ ta pandu naĩ.) "Amõ kotyhar myrandu katu" ame'ë ke nixói te riki. Myrandu katu ke ihë apandu rahã, Kirisutu rehe har amujekwa. Ame'ë myrandu katu ke amõ koty amõ ta muruwak tar katu ixo. (Ihë anĩ.) ⁸ Myrandu katu ke pehë pe japandu. Apo: "Amõ kotyhar myrandu katu ke" pehë pe japandu rahã, mã peja mupyraraha renda pe jande jaho. Jete. "Amõ kotyhar myrandu katu ke" ywa pe har Tupã je'ëha rahõha pandu uwyr rahã, mã peja mupyraraha renda pe a'e oho tĩ. Aja te'e ta ixo. ⁹ Myrandu katu rehe pejurujar katu. Anĩ. Apo amõ kotyhar myrandu katu ke pehë pe amõ pandu rahã, mã peja mupyraraha renda pe a'e oho. Amukwehe te we japandu. Apo amõ we ihë apandu tĩ. Amõ kotyhar myrandu katu pandu ame'ë ke, mã peja mupyraraha renda pe a'e oho. Aja te'e ta ixo.

¹⁰ Aja me'ē ihē apandu rahā: “Páu katu” aja amō ta pandu ame'ē ke ihē aputar my? Anī. Aja ym. Tupā riki pandu: “Páu katu.” Ame'ē ke ihē aputar. Amō ta ke ihē amuhury tar ym axo. Amō ta ke amuhury tar katu axo rahā, Kirisutuma'e miasu aja ym ta tipe ihē.

Jesu riki ihē ke mondo

¹¹ Ihē mu ta! (Pehē ngi har amō ta pandu: “Páu ke Jesu mondo ym” aja pandu nāi.) Pehē pe ihē amujekwa katu ta. Kuja. Myrandu katu ke ihē apandu pandu. Ame'ē ke ipy'a rupi amō ukwa ukwa ame'ē ke my? Anī. Aja ym riki. ¹² Myrandu katu ke ihē pe amō mujekwa ym. Ihē ke amō mu'e ym tī. Kuja riki. Jesu Kirisutu, a'e riki ihē pe mujekwa katu. (A'erehe Jesu mondo ame'ē ke ihē.)

¹³ Yman ihē axoha ke pehē pe amō ta pandu. Arahā jundéu awa ta aja Tupā rehe ihē py'a amoī moī. Kuja ihē axoha ke. Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē amupyrara hū axo rī. Ame'ē ta rehe apyrara ym ihē asak. Ame'ē ta ke ihē amai hū tī. ¹⁴ Jundéu awa ta aja Tupā rehe ihē py'a ke ihē amoī moī. Amō ta riki ihē aja tamūiha a'eta tī. Juja tamūiha. “Ame'ē ta 'ar koty te we Tupā rehe ihē py'a amoī moī katu” aja akwa. Jande ramūi ta ukwaha ke rehe amō ta 'ar koty te we ihē ahendu katu.

¹⁵ Anī. (Jesu kotyhar ta ke ihē amupyrara rahā): “Mā peja ym” aja Tupā pandu ihē pe. Pe, ihē rehe a'e ipy'a katu. Ihē māi pusu ngi ihē a'ar ym rahā we a'e pandu: “Ihēma'e wan ta a'e. Ihēma'e parakyha wan ta” aja riki a'e ukwa. ¹⁶ Tupā kuja ukwa tī: “Páu pe ihē ra'yr rehe har ihē amujekwa ta” aja tī. Aja rahā, jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ke ihē apandu pandu katu ta. (A'erehe Jesu mondo ame'ē ke ihē.) Ihē pe Tupā mujekwa rahā, amō sawa'e pe ihē apandu ym aho. “Myja me'ē riki myrandu katu ke” aja ihē apandu ym aho. ¹⁷ Jete! Jerusarē ok ta pe ihē aho ym tī. A'ep Jesu mondo py ame'ē ta ixo. A'eta rehe ihē asak ym aho. Kuja ihē axo. Pahar Ara ywy pe ihē aho. (A'ep Jesu rehe har ihē ajumu'e inamō.) A'engi Ndama ok ta pe ihē azywyr aho. (A'erehe Jesu mondo ame'ē ke ihē aja amujekwa pehē pe.) ¹⁸ Heta jahy kanim, kuja, tirī ta i séi (36) hetaha kanim rahā, Jerusarē ok ta pe ihē aho. Petu rehe ihē asak aho. Inamō ihē apyta. Awa py petei upa ihē aker a'ep. ¹⁹ Tian rehe ihē asak tī. Jandema'e sawa'e te mu ke a'e. Amō Jesu mondo ame'ē ta rehe ihē asak ym te. Ame'ē mokōihar rehe jō ihē asak, ko Petu. Amō Tian.

²⁰ Upa ihē apandu ramō jetehar te ke. Te'eha ihē apandu ym. Ame'ē ke Tupā ukwa katu a'e tī.

²¹ A'engi amō amō ta renda rupi ihē aho. Si ywy pe amō ta henda ihī. Siri ywy pe aja tī. Henda ihī tī. Ame'ē ta rupi ihē aho. ²² Jundéi ywy rupi ihē aho ym. A'erehe a'ep pe har ta ukwa ym ihē rehe har. Jurujar katu ame'ē ta ke a'eta. Usak ym te ihē rehe. Kirisutu rehe ihē ajurujar katu ame'ē ke a'ep pe har ta ukwa ym tī. ²³ Amō ta pandu ame'ē ke rehe jō a'ep pe har ta hendu. Kuja ihē rehe har amō ta pandu: “Jande ke sawa'e mupyrara hū. Yman jurujar katuha ke a'e muhijar tar katu tipe. Mupyrara hū tipe. Anī. Apo Kirisutu rehe jurujar katu 'y aja a'e pandu pandu ixo riki” aja ihē rehe har amō ta pandu. ²⁴ Apo Kirisutu rehe har ihē apandu pandu axo. (A'erehe Jesu mondo ame'ē ke ihē.) A'erehe Tupā rehe har katu a'eta pandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Tupā rehe har.

2

Amō Jesu mondo ame'ē ta rehe asak aho

¹ Awa py tumeme (14) warahy 'ar aha oho rahã, Jerusarẽ ok ta pe ihẽ ajywyw aho tĩ. Manambe namõ ihẽ aho tĩ. Tit ke ihẽ araho tĩ. ² “Jerusarẽ ok ta pe eho” aja ihẽ pe Tupã mujekwa, a'erehe a'ep ihẽ aho. A'ep tamũi ta namõ jõ ihẽ apandu pandu. Tamũi ta riki Jesu kotyhar tama'e kapitã ta ke. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe myrandu katu ihẽ apandu pandu. Ame'ẽ ke myja me'ẽ ihẽ apandu my. Ame'ẽ ke tamũi ta pe ihẽ amujekwa aho. A'erehe a'ep ihẽ aho. Yman Tupã pe ihẽ aparaky axo. Apo ihẽ aparaky we rĩ. Myrandu katu ihẽ apandu pandu ame'ẽ riki ihẽma'e parakyha ke. Ame'ẽ ke jaxer, aja tamũi ta ukwa, aja ihẽ aputar ym. (Ame'ẽ rehe: “Katu” aja tamũi ta pandu, ame'ẽ ke ihẽ aputar katu.) A'erehe tamũi ta pe ihẽ amujekwa aho.

³ Tit riki ihẽ namõ ixo ame'ẽ ke a'e. Jundéu awa ym ame'ẽ ke a'e. Ngere awa ke a'e. “Mã peja ehe ihĩ ame'ẽ pিরer ke jupã” aja pandu ym awa ipe. (Ipirer jupã rahã, jundéu awa kotyhar te ke a'e aja mujekwa katu. Aja rahã, i'ar koty te we Tupã usak katu ehe, aja ukwaha naĩ.) ⁴ Pe, amõ sawa'e ta ixo. A'eta pandu tipe: “Nde pিরer ke ejupã” aja Tit pe. A'eta te'e pandu a'eta juehe har: “Jesu rehe jajurujar katu. Pehẽ mu ke jande” aja riki. Pe, jande namõ a'eta jy'ar uwyr. Jande rehe a'eta usak te'e uwyr. Kuja. Jesu rehe jurujar katu, a'erehe ymanihar jundéu awa ta je'ẽha rehe jahendu ym apo 'y. (A'erehe ipirer ke jajupã ym.) Ame'ẽ ke a'eta ukwa uwyr. “Ymanihar jundéu awa ta je'ẽha rehe pehendu katu ta me'ẽ te'e tĩ” aja pandu tipe. Ame'ẽ ke a'eta manga tipe. ⁵ A'eta pandu ame'ẽ ke rehe jahendu ym te 'y. Aja rahã, myrandu katu te ame'ẽ ke pehẽ pe japandu katu te we rĩ. (Ame'ẽ ke ymanihar jundéu awa je'ẽha namõ jamupara ym te.)

⁶ A'ep kapitã ta ixo, Jerusarẽ ok ta pe. (Myja me'ẽ sawa'e ta my. “Kapitã ta” aja me'ẽ ihẽ apandu. Kapitã rahã, katu ihẽ pe. Kapitã ym rahã, katu ihẽ pe tĩ. Ipy'a rehe Tupã usak katu. Aja amõ rehe har a'e riki ukwa katu.) Ame'ẽ kapitã ta amõ we myrandu katu rehe har mujekwa ym ihẽ pe. “Katu myrandu katu nde erepandu ame'ẽ ke nde” aja ihẽ pe a'eta pandu. ⁷ Kuja a'eta ukwa. Ihẽ riki jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe myrandu katu ke apandu pandu. Ame'ẽ parakyha ke ihẽ pe Tupã me'ẽ, ame'ẽja saka. Aja kapitã ta ukwa. Petu aja tĩ. A'e riki jundéu awa ta pe myrandu katu ke a'e pandu pandu. Ame'ẽ parakyha ke Tupã me'ẽ ipe tĩ. ⁸ Jundéu awa ta pe myrandu katu ke Petu pandu ixo rahã, pyrãtãha ke Tupã muwyr ipe. Petu aja ihẽ pe tĩ. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe myrandu katu ke ihẽ apandu axo rahã, pyrãtãha ke ihẽ pe Tupã muwyr tĩ. (A'erehe Jesu mondo ame'ẽ ke ihẽ, aja amujekwa katu.)

⁹ Tian riki Jesu kotyhar tama'e kapitã a'e. Petu aja tĩ. Juã aja tĩ. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe jõ myrandu katu ke ihẽ riki apandu aho. Ame'ẽ parakyha ke Tupã me'ẽ ihẽ pe. Aja Petu ta ukwa katu. A'erehe ihẽ po ke a'eta pyhyk pyhyk katu ihẽ ngi. Manambe po ke aja tĩ. (Aja rahã, a'eta aja ihẽ tĩ. Manambe namõ tĩ. Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ta ke jande tĩ, aja ngã pe mujekwa. A'erehe Jesu mondo ame'ẽ ke ihẽ tĩ, aja mujekwa katu.) Jande johu riki Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ta ke jande. Jande johu japandu jande jupe: “Petu ta jundéu awa ta pe Tupã je'ẽha pandu pandu ta. Manambe namõ Páu jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe pandu pandu ta” aja jande johu japandu jande jupe. Aja riki katu jande pe. ¹⁰ Kuja jõ Petu ta putar katu. Jerusarẽ ok ta pe ma'e ke ima'e ym te ame'ẽ ta ixo. Jesu kotyhar ta ke ame'ẽ ta tĩ. Ame'ẽ ta rehe Manambe namõ ihẽ apyrara asak katu, aja Petu ta putar. (Aja rahã, ame'ẽ ta pe ma'e ke jame'ẽ katu ta, aja jamujekwa.) Aja me'ẽ ihẽ ama'ema'e tar katu te hũ ihẽ tĩ.

Petu pe ihẽ aje'ẽ je'ẽ hũ

¹¹ Antioki ok ta pe Petu uwyr rahã, hetaha ta ruwa koty ihẽ aje'ẽ je'ẽ hũ ipe. Katu ym a'e ma'eha. (Amõ jundéu awa aja ym ame'ẽ ta jande mu. Ame'ẽ ta ke Petu muka'u te'e. Katu ym aja.) A'erehe ihẽ aje'ẽ je'ẽ hũ ipe. (Kuja a'e ma'eha.) ¹² Petu ixo, ame'ẽ ok ta pe sawa'e ta ke Tian mondo. Jundéu awa ta ke mondo. Ame'ẽ ta uhky ym rahã we jundéu awa aja ym ame'ẽ ta namõ Petu ma'e ke u'u uĩ. Jurujar katu ame'ẽ ta ke a'eta. Imu ta ke a'eta tĩ. Ame'ẽ ta namõ Petu u'u uĩ. Jundéu awa ke Petu. Pe, Tian mondo ame'ẽ ta uhky rahã, jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke Petu hijar oho. A'eta namõ ma'e ke u'u ym apo 'y. Uhky ame'ẽ ta ngi Petu kyje, jundéu awa ta ngi. Ame'ẽ ta jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pিরer ke jupã aja a'eta putar. (Aja rahã, jundéu awa ta kotyhar ta te ke a'eta tĩ, aja mujekwa katu. Aja rahã, i'ar koty te we Tupã usak katu ngã rehe, aja ukwaha naĩ.) Ame'ẽ ta ngi Petu kyje, a'erehe jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke a'e hijar. U'u ym ma'e ke apo 'y. ¹³ A'e aja amõ ta tĩ. Kyje tĩ. Jesu kotyhar ta ke a'eta tĩ. Ipirer jupã ame'ẽ ke putar ame'ẽ ta ngi a'eta kyje tĩ. A'erehe jundéu awa aja ym ame'ẽ ta namõ u'u ym 'y. Mã! Jete! Manambe aja tĩ. Kyje a'e tĩ. ¹⁴ Pesarahã! Myrandu katu ke ukwa katu rahã, jetehar te ke ukwa katu. Aja Petu ta ixo ym. Ame'ẽ ke ihẽ akwa rahã, hetaha ta ruwa koty Petu pe ihẽ apandu:

—Nde riki jundéu awa ke. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta aja nde erexo ramõ. A'eta namõ upa katu te ma'e ke nde ere'u ereĩ. Jundéu awa ta aja ym. Upa ma'e ke u'u ym. Aja rahã, jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe: “Mã peja jundéu awa ta aja pexo katu” aja ym epandu. Katu ym aja — aja Petu pe ihẽ aje'ẽ je'ẽ riki.

(Aja rahã, Petu aja Jesu mondo ame'ẽ ke ihẽ, aja amujekwa katu. A'erehe Petu pe ihẽ aje'ẽ je'ẽ katu ihẽ.)

Kirisutu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke Tupã muhã katu

¹⁵ Jete! Jande mãi pusu ngi jande ja'ar rahã, jundéu awa ta ke jande. Aja jaxo. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta aja ym jaxo. Ame'ẽ ta riki: “Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ta ke” aja jundéu awa ta ukwaha. Ame'ẽ ta aja ym jaxo aja jakwa katu. ¹⁶ Jesu Kirisutu rehe amõ jurujar katu rahã, Tupã pandu:

—Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe — aja jurujar katu ame'ẽ pe Tupã pandu.

Aja jakwa katu. Moise je'ẽha mujekwa ame'ẽ ke amõ ma'ema'e rahã, kuja: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja Tupã pandu ym, aja jande jakwa katu. Anĩ. Kuja jakwa katu tĩ. Jesu Kirisutu rehe jande jajurujar katu. A'erehe Tupã pandu:

—Kirisutu rehe pejurujar katu. A'erehe pehẽ katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehẽ pe — aja jande pe Tupã pandu.

Jete! Moise je'ẽha mujekwa aja amõ ma'ema'e rahã: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja Tupã pandu ym te ta. ¹⁷ Pesarahã! Kirisutu kotyhar ta ke jande, a'erehe Tupã pandu: “Pehẽ katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehẽ pe” aja. A'erehe Moise je'ẽha rehe jahendu ym apo 'y. Ame'ẽ ke amõ ta ukwa rahã, kuja pandu my: “Mã! Katu ym. Moise je'ẽha rehe pehendu ym. A'erehe Kirisutu rehe pejurujar katu rahã, ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e we rĩ. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta aja ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e we rĩ” aja pandu naĩ. Aja rahã, Kirisutu pandu: “Mã peja peka'u te'eha ke pema'e” aja saka my? Anĩ te riki. Aja Kirisutu pandu ym te. ¹⁸ “Moise je'ẽha rehe ehendu ym” aja ihẽ apandu kwe. Pe, apo: “Ame'ẽ rehe ehendu katu” aja ihẽ apandu rahã, ihẽ je'ẽha mutambyk ym. Ma'e aka'u te'eha ke ihẽ ama'e, aja ihẽ. Katu ym aja. A'erehe: “Moise je'ẽha rehe ehendu katu” aja apandu ym te. ¹⁹ A'erehe

Moise je'ēha rehe ihē ahendu ym te. Ihē amanō ame'ēja saka ihē axo. Aja rahā, ahendu ym te ehe. A'erehe apo Tupāma'e parakyha ke ihē ama'ema'e katu. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō rahā, inamō ihē ke ngā jukwa, ame'ēja saka riki. Ihē amanō, ame'ēja saka. ²⁰ Aja rahā, apo se ihē axo rahā, ihē aputar ame'ē ke ihē ama'ema'e ym. (Kirisutu putar ame'ē ke ihē ama'ema'e.) Kirisutu riki ihē py'a rehe ixo, a'erehe Kirisutu rehe ihē ahendu katu. A'erehe se ihē axo rahā, Tupā ra'yr rehe ihē tapijar te'e we ihē ajurujar katu axo. Ihē rehe a'e ipy'a katu. A'erehe ihē ma'e aka'u te'eha ama'ema'eha ke rehe a'e muhepy. A'e manō rahā, muhepy. ²¹ Kirisutu rehe amō jurujar katu rahā, Tupā pandu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja ipe. “Aja ym” aja ihē apandu ym te. Pesarahā! Moise je'ēha rehe amō hendu katu rahā: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja Tupā pandu ta tipe rahā, myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu te'e manō, ame'ēja saka. Jaxer tī, ame'ēja saka tī.

3

Moise je'ēha rehe pehendu ym ta me'ē te'e

¹ Ngara ywy pe har ta! Mā! Pehē riki peka'u te'e pehē! Pehē ke amō muka'u te'e riki. Katu ym aja. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu Kirisutu manō. Ame'ē ke pehē pe jamujekwa katu te riki. Pehē ruwa koty jamujekwa katu te pehē pe. ² Pehē pe ihē apandu ta. Moise je'ēha rehe pehendu katu rahā, pehē py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr my? Anī. Aja ym. Kuja riki. Myrandu katu ke pehendu rahā, Kirisutu rehe pejurujar katu. Arahā riki I'ā ke Tupā muwyr pehē py'a rehe. ³ Mā! Peka'u te'e pexo rahā, katu ym. Yman Kirisutu rehe pejurujar katu rahā, I'ā ke pehē py'a rehe Tupā muwyr. Ame'ē pyrātāha namō pexo kwe rī. Anī. Apo pehēma'e pyrātāha namō jō pexo katu ta, aja pekwa. Katu ym aja. ⁴ Mā! Kirisutu rehe pejurujar katu rahā, pehē ke amō ta mupyrara riki. Ame'ē ke mupitu te'e pehē ke my? Anī. Pehē py'a ke mātā riki. ⁵ Pehē py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr rahā, pehē pyter pe pyrātāha namō marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Moise je'ēha rehe pehendu katu, a'erehe aja me'ē katu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu my? Anī. Aja ym. Kuja riki. Myrandu katu rehe pehendu rahā, Kirisutu rehe pejurujar katu. A'erehe ma'e katu ame'ē ke Tupā ma'ema'e katu.

Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu

⁶ Amarā rehe har pekwa pekwa pexo. Ehe har Tupā paper rehe panduha ihī. Kuja. Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu. A'erehe ehe har Tupā pandu:

—A'e riki katu te. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe — aja Amarā rehe har pandu.

⁷ A'erehe Tupā rehe jurujar katu ame'ē ta riki Amarā rainō te, ame'ēja saka. Aja mā peja pekwa katu pexo. ⁸ Yman Tupā je'ēha rehe amō mupinim. Ma'e ke uhyk ym rī, ame'ē ke a'e mujekwa katu. Kuja. Tupā rehe jundéu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu ta, a'erehe Tupā pandu ta:

—Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe — aja jundéu awa aja ym ame'ē ta rehe har Tupā pandu ta.

Ame'ē ke uhyk ym rī. Pe, Tupā je'ēha rehe amō mujekwa. A'erehe myrandu katu ke Amarā pe Tupā pandu, ame'ē ke amō mupinim. Kuja Tupā pandu Amarā pe:

—Ihē apandu ame'ē ke rehe nde erejurujar katu. A'erehe upa kome'ē ywy keruhū pe har ta rehe ihē asak katu ta — aja Amarā pe Tupā pandu.

“Upa kome'ë ywy keruhū pe har ta” aja pandu rahā, jundéu awa aja ym ame'ë ta tī. Jundéu awa ta aja tī. Upa katu te riki, aja mujekwa katu.)⁹ Tupā pandu ame'ë ke rehe Amarā jurujar katu. A'erehe upa ma'e ke Tupā me'ë katu ipe. Amarā aja amō ta tī. Upa Tupā rehe jurujar katu ame'ë ta rehe Tupā usak katu ta tī. Amarā aja a'eta rehe Tupā usak katu ta tī.

Jandema'e pyrātāha namō jaxo rahā, japyrara jaxo

¹⁰ Tupā je'ëha rehe kuja panduha ihī:

“Upa katu te Moise mupinim ame'ë ke rehe aja te'eha amō hendu ym rahā, mā peja a'e ke Tupā mupyrara” aja panduha ihī.

A'erehe Moise je'ëha rehe amō ta hendu katu. Aja a'eta ixo. (Marā ka ym upa katu te hendu katuha ehe.) Aja rahā Tupā mupyrara ta ame'ë ta ke a'eta.

¹¹ Moise je'ëha rehe amō hendu katu rahā, marā ka ym Tupā panduha ehe har: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja. Aja Tupā je'ëha rehe panduha mujekwa katu jande pe. Kuja Tupā je'ëha rehe panduha ihī tī:

“Tupā rehe amō jurujar katu, a'erehe Tupā pandu ehe har: ‘A'e riki katu te. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe' aja ehe har Tupā pandu. Aja rahā, ame'ë riki uhā te hū ta.”

¹² Tupā koty katu aja pexo ta tipe, a'erehe Moise je'ëha rehe pehendu katu. Aja rahā, Tupā rehe pejurujar ym ta me'ë te'e. Moise je'ëha mujekwa, aja pema'ema'e ta me'ë te'e jō. Aja rahā, kuja Tupā je'ëha rehe panduha ihī tī:

“Moise je'ëha mujekwa, aja me'ë upa katu te amō ma'ema'e rahā, a'e ixo katu te hū ta” aja panduha ihī. (Anī. Upa katu te ma'ema'e ame'ë ta nixói te.)

¹³ Pesarahā! Upa katu te Moise je'ëha rehe amō hendu ym rahā, a'e ke Tupā mupyrara ta. Ame'ë ngi jande ke Kirisutu muhem, ame'ëja saka. A'e manō rahā, upa katu te mupyraraha rehe muhepy. Jande ke Tupā mupyrara ta tipe rahā, Kirisutu ke a'e mupyrara. A'erehe Tupā mupyraraha ngi jande ke Kirisutu muhem, ame'ëja saka. Kuja Tupā je'ëha rehe panduha ihī tī:

“Tupā mupyrara ame'ë ke myra rehe emuxiko e'am” aja panduha ihī.

¹⁴ Kirisutu ke Tupā mupyrara. Aja rahā, jundéu awa aja ym ame'ë ta rehe Tupā usak katu. Amarā pe Tupā pandu katu. “Ihē rehe nde erejurujar katu, a'erehe upa kome'ë ywy keruhū pe har ta rehe ihē asak katu ta” aja Amarā pe. Aja jundéu awa aja ym ame'ë ta rehe Tupā usak katu tī. Jesu Kirisutu rehe a'eta jurujar katu, a'erehe a'eta rehe Tupā usak katu tī. Aja jande tī. Jesu Kirisutu rehe jajurujar katu, a'erehe jande py'a rehe l'ā ke Tupā muwyr. Tupā manga katu, aja a'e muwyr.

Tupā manga katu ame'ë rehe har

¹⁵ Ihē mu ta! Pehē pe ihē apandu ta. Apo amō ta ma'ema'e ixo, ame'ë rehe har ihē amujekwa ta pehē pe. Kuja. Ma'e ke rehe mokōi sawa'e ta manga katu a'eta jupe. Pe, ame'ë je'ëha ke paper rehe mupinim katu rahā, marā ka ym ame'ë je'ëha ke amō mukanīha. Amō we ma'e ke mupinim ym te ehe tī. Muruwak ym te je'ëha ke tī. Juja katu te ixo.

¹⁶ Aja Tupā manga katu ame'ë ke tī. Muruwak ym te je'ëha ke tī. Amarā pe ma'e ke Tupā manga katu. Hainō pe aja tī. Pesarahā! “Hainō ta pe” aja ym pandu. “Hainō ta” aja pandu rahā, heta ame'ë ta riki. Anī. Kuja pandu: “Ne rainō pe.” Aja rahā, petēihar jō aja jakwa katu. Ame'ë: “Ne rainō” aja pandu rahā: “Kirisutu ke a'e.”

¹⁷ Kuja ihē apandu. Tupā manga katu ame'ë ke a'e mupinim, ame'ëja saka. Pe, manga katu ame'ë ke a'e ma'ema'e katu ta. (Aja rahā, muruwak ym te je'ëha ke.) Ame'ë Amarā pe manga katuha raikwer koty Moise je'ëha uhyk. Kuja, kwa turu sē tu i tirī ta (430) warahy 'ar aha oho rahā, Moise je'ëha

uhyk. Ame'ë ke Amarã pe manga katu ame'ë ke marã ka ym mukanîha. Tupã manga katu ame'ë ke marã ka ym mukanîha. ¹⁸ Moise je'ëha rehe hendu katu ame'ë pe uhãha Tupã me'ë rahã, Amarã pe Tupã manga katu, ame'ë ke mukanim ta tipe riki. Aja ym riki. Mukanim ym te. Kuja riki. Uhãha ke Amarã pe Tupã me'ë ta, aja a'e manga katu. Tupã manga katu a'erehe me'ë ipe. Muruwak ym te je'ëha ke.

Ma'e riki ma'e ka'u te'eha ke, ame'ë ke Moise je'ëha mujekwa

¹⁹ (Amarã pe manga katu, ame'ë ke mukanim ym.) Aja rahã, ma'erehe Moise je'ëha uhyk my? Kuja riki. Ma'e riki ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke my? Ame'ë ke Moise je'ëha mujekwa. A'erehe ame'ë uhyk. Amarã rainõ uhyk ym rahã we, Moise je'ëha rehe amõ hendu katu ta me'ë te'e. Amarã rainõ uhyk rahã, Moise je'ëha upa. Amarã rainõ riki Kirisutu. A'erehe Kirisutu uhyk rahã, Moise je'ëha upa. A'e pe ma'e ke Tupã pandu katu. Je'ëha ke jundéu awa ta pe Tupã muwyr rahã, Tupã je'ëha rahoha ta riki muwyr. Pe, amõ riki mupinim. Moise riki mupinim, a'erehe: "Moise je'ëha" aja japandu. ²⁰ Amarã pe pandu rahã, aní. Ma'e katu ame'ë ke Tupã pandu ipe rahã, a'e jõ riki pandu ipe. Je'ëha rahoha ta ke muwyr ym. Amõ sawa'e ke muwyr ym tí. Tupã jõ je'ëha muwyr ipe, Amarã pe.

Jesu Kirisutu rehe jurujar katu ame'ë ta jõ Tupã muhã katu

²¹ Amarã pe Tupã manga katu ame'ë ke Moise je'ëha mukanim my? Aní. Aja ym te riki. Moise je'ëha ke Tupã muwyr. Ame'ë rehe hendu katu ame'ë pe: "Nde ke ihë amuhã katu ta" aja Tupã pandu ta tipe rahã, Moise je'ëha rehe upa katu te hendu katu ta me'ë te'e. Ame'ë ta pe Tupã pandu ta tipe: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. ²² Aja ym riki. Kuja Tupã je'ëha rehe panduha ihí. "Upa kome'ë wyy keruhú pe har ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e riki. Marã ka ym hijariha ingi." Aja rahã, kuja jõ katu. Jesu Kirisutu rehe jurujar katu, ame'ë ta pe uhãha ke Tupã me'ë katu. "Jurujar katu ame'ë ta pe uhãha ke ihë ame'ë ta" aja Tupã manga katu. Ame'ë ke Tupã me'ë katu ngã pe.

²³ Kirisutu rehe jajurujar ym rahã we, Moise je'ëha rehe jahendu katu. (Aja rahã: "Pehë katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehë pe" aja Tupã pandu, aja jakwaha naí.) Amõ kotyhar jakwa ym. A'erehe jande ke kynda, ame'ëja saka. "Kirisutu rehe pejurujar katu" aja jande pe Tupã mujekwa ym rahã we, Moise je'ëha rehe jahendu katu jaxo. ²⁴ (Arahã ta'yn ta aja saka jande.) A'erehe Moise je'ëha riki jande ke mutiha ame'ë ke, ame'ëja saka. Ame'ë riki Kirisutu uwyr ym rahã we, jande mu'eha aja saka tí. "Ma'e riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke" ame'ë ke mu'e. (Aja rahã: "Ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym" aja mu'e tí.) Pe, Kirisutu uwyr rahã, jande jajurujar katu ehe. (A'erehe jaka'u te'eha jama'ema'eha ke a'e mukanim.) Aja rahã, Tupã pandu: "Pehë katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehë pe" aja pandu. ²⁵ Apo Kirisutu rehe jajurujar katu 'y. Ame'ë angaha ke rehe uhyk katu te apo 'y. A'erehe jande mu'eha aja jande ke mutiha ym ta rí. A'erehe Moise je'ëha rehe jahendu ym ta me'ë te'e apo 'y.

Kirisutu kotyhar ta pete'har aja ixo

²⁶ Jesu Kirisutu rehe pehë johu pejurujar katu, a'erehe Tupã ra'yr ta ke pehë. Kirisutu kotyhar ta ke pehë, a'erehe Tupã ra'yr ta pehë tí. ²⁷ Y pe pehë ke amõ mujahuk rahã, Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehë aja pemu'ekwa ngã pe. Aja rahã, Kirisutu aja pehë tí. Kirisutu katu te aja pehë tí. ²⁸ A'erehe amõ ta amõ koty koty ym Tupã pe. Kome'ë wyy keruhú pe har ta upa juja katu te ipe. Amõ jundéu awa ta ke. Amõ jundéu awa aja ym ame'ë ta ke, aja ym

ipe. Upa juja katu te ipe. Amō paraky te'e ame'ē ke a'e. Amō awa jar ame'ē ke a'e, aja ym ipe tī. Upa juja katu te ipe. Amō sawa'e ke, amō kūjā ke, aja ym ipe. Upa juja katu te ipe. Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe upa juja katu te ipe. A'erehe upa pehē riki peteīhar aja pexo. ²⁹Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe Amara rainō ta ke pehē, aja pexo. Aja rahā, yman ma'e ke Tupā manga katu ame'ē ke pehē pe a'e me'ē ta apo 'y. Pehē ruhāha ke a'e me'ē ta.

4

Moise je'ēha ke Tupā mukanim

¹ Amō we ihē apandu ta. Ipāima'e ke ta'yr pyhyk ta. Sawa'e rahā, pyhyk ta. Sawa'e ym rahā we, miasu aja a'e ixo. Upa ipāima'e ima'e ke tipe. ² Ta'yr sawa'e ym rahā we, amō sawa'e ta usak katu ehe. Mutiha ame'ē ta ke a'eta. Ta'yrma'e ke rehe sawa'e ta usak usak katu. Ta'yr namō a'eta ma'ema'e katu. Sawa'e ta pe ipāi pandu: "Ihē ra'yr sawa'e rahā, ihēma'e ke pehē peme'ē katu ipe" aja. Ame'ē angaha rehe uhyk ym rahā we, sawa'e ta riki ta'yrma'e ke rehe usak usak katu ixo.

³ Aja jande tī. Yman sawa'e ym jande tī. Aja rahā Tupā rehe har jakwa ym rī. Arahā Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mu'e, ame'ē ke jande jama'ema'e jaxo. Miasu aja jande tī. ⁴ Pe, Tupā putar, ame'ē angaha ke rehe uhyk katu rahā, Ta'yr ke Tupā muwyr 'y. Sehar kūjā pusu ngi a'e u'ar. Moise je'ēha rehe a'e hendu katu, aja a'e ixo. ⁵ Aja rahā, amō Moise je'ēha rehe hendu katu ame'ē ta ke a'e muhem, ame'ēja saka. Moise je'ēha hendu katuha ngi muhem. Aja rahā, jande ke ta'yr ta aja Tupā muruwak. (Sawa'e ta aja jande jaxo apo 'y. A'erehe Moise je'ēha rehe jahendu ym ta me'ē te'e apo 'y.)

⁶ Jande py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr. Aja rahā, ta'yr ta ke jande, aja jande pe a'e mujekwa. Pe, jande py'a rehe ihī rahā, I'ā pandu: "Papa! Jande pāi keruhū!" aja. ⁷ A'erehe miasu ta ym pexo apo 'y. Ta'yr ta ke pehē. Aja rahā, ta'yr ta pe upa ima'e ke Tupā me'ē me'ē katu, aja pehē pe a'e me'ē me'ē katu ta tī.

Ngara ywy pe har ta! Pehē rehe ihē ajumupyai

⁸ Yman Tupā rehe har pekwa ym te pexo. A'erehe ma'e ke tupā ta aja pekwhaha pehē jupe naī. Ame'ē ke rehe pehē py'a pemoī moī katu. Anī. Ame'ē ke Tupā te ym. ⁹ Apo anī. Tupā te rehe har pekwa katu 'y. Anī. Kuja ihē apandu ta my. Pehē rehe har Tupā riki ukwa katu. Apo ma'erehe jundéu awa ramūi ta mu'e ame'ē ke rehe pejywy my? Katu ym aja. Ame'ē ta mu'e ame'ē ke jaxer riki. Awa ke ame'ē mu'e ame'ē ke muhā ym riki. Ame'ē ta mu'e ame'ē ke pema'ema'e tar katu my tī? Anī. Katu ym aja.

¹⁰ Kuja hamūi ta mu'eha rehe pekwa pekwa pexo. Amō weraha rehe har pekwa pekwa pexo. Ame'ē weraha riki katu te ame'ē ke aja pekwa pekwa pekwa pexo naī. Ma'e jahy rehe har aja tī. Katu te ame'ē ke aja pekwa pekwa pexo naī tī. Amō aman ndy'ar rehe har aja tī. Amō warahy 'ar rehe har aja tī. I'ar koty te we katu te ame'ē ke aja pekwa pekwa pexo naī tī. Aja pekwa rahā, Tupā ke pemuhury, aja pekwa pehē jupe naī. Katu ym aja. ¹¹ Amō koty pemuruwak ta, aja pehē rehe ihē ajumupyai axo. Pehē ke ihē amu'e mu'e hū. (Jetehar te ke ihē amu'e pehē pe.) Ame'ē ke pemukanim nahā my. Aja rahā, pehē ke ihē amu'e ym te, ame'ēja saka. Upa kanim, ame'ēja saka. Katu ym aja.

¹² Ihē mu ta! Pehē pe ihē apandu katu. Mā peja ihē aja pexo tī. (Ihē aja Moise je'ēha rehe pehendu ym ta me'ē te'e tī.) Pesarahā! Yman Moise je'ēha rehe pehendu ym te. Amō awa ta ke pehē. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke pehē, a'erehe Moise je'ēha rehe pehendu ym te arahā. A'erehe pehē aja ihē

axo apo tī. Moise je'ēha rehe ahendu ym aja axo apo tī. Arahā ihē rehe pehē rury katu pexo. (Apo ihē rehe pehē rury my?)

¹³ Pehē rehe ihē ahyk py rahā, ihē ahy axo. A'rehe pehē namō ihē apyta. Arahā, myrandu katu ke pehē pe ihē apandu pandu. Ame'ē rehe pekwa pekwa pexo. ¹⁴ Ihē ahy axo, a'erehe ihē ke Tupā mupyrara aja pekwa naī. A'erehe ihē ngi pekye riki. Anī. "Páu jaxer. Japutar ym" aja ym pepandu. Tupā je'ēha rahoha po aja ihē po ke pepyhyk pyhyk katu ihē ngi tī. Aja: "Páu katu" aja pekwa. Jesu Kirisutu po aja ihē po ke pepyhyk pyhyk katu ihē ngi tī. Aja: "Páu katu" aja pekwa. Ihē rehe pehē rury katu. ¹⁵ Pehē rury katu te pexo kwe! Arahā pehē reha ke pejo'ok ta tipe. Pe, ame'ē ke ihē pe peme'ē ta tipe. (Aja rahā, pehēma'e katu te hū ame'ē ke ihē pe peme'ē ta tipe.) Mā! Apo amō koty pemuruwak riki. ¹⁶ Jetehar te ke pehē pe ihē apandu pandu. Moise je'ēha rehe pehendu ym ta me'ē te'e. Ame'ē jetehar te ke apandu pehē pe. A'rehe ihē riki pehē ruwajan aja amō ta ukwa my? Anī. Aja ym ihē.

¹⁷ Ixotyhar ta aja pehē ke amō ta muruwak tar katu. Muka'u te'e ame'ē ta ke a'eta. Anī. A'eta ma'ema'e ame'ē ke katu ym pehē pe. Jetehar te ihē amu'e, ame'ē ngi pehē ke a'eta muhem aja jō a'eta putar. Aja rahā, ame'ē ta aja pejumu'e ta tī, aja a'eta putar. Katu ym aja. ¹⁸ Pehē rehe a'eta hury katu rahā, katu riki. Pe, jetehar te ke ame'ē ta mu'e tar katu rahā, katu tiki tī. Pe, ame'ē ta rehe pehē rury katu rahā, katu tiki tī. Aja te'e ihē rehe tī. Pehē namō ihē axo rahā, ihē rehe pehē rury katu rahā, katu tiki tī. Pehē namō ihē axo ym rahā, ihē rehe pehē rury katu rahā, katu tiki tī.

¹⁹ Ihē ra'yr ta aja pehē! Pehē rehe ihē apy'a katu ame'ē ta ke pehē! Imembyr imāi ngi u'ar rahā, ahy ipe. Ame'ēja saka ihē pe tī. Kirisutu ukwa katu aja pekwa ym rahā we, pehē rehe ihē ajumupyai. Ahy ihē pe, ame'ēja saka ihē axo, a'erehe pehē rehe ihē ajumupyai. ²⁰ Mā! Apo pehē namō ihē axo tar katu. Aja rahā amō koty ihē je'ēha ihē amuruwak ta tipe. Apo pehē pe hātā panduha ihē amupinim ai. Pehē namō ihē axo rahā, wewe katu ihē apandu ta tipe. (Kirisutu ukwa katuha ngi amō koty pehē py'a pemuruwak my.) Ame'ē rehe ajumupyai tī.

Paraky te'e ame'ē rehe har. Anga rehe har tī. Sar rehe har tī.

²¹ Mā! Moise je'ēha rehe hendu tar katu me'ē ta! Pesarahā! Pehē pe ihē apandu. Moise je'ēha rehe pehendu tar katu rahā, ame'ē riki mujekwa ta pehē juehe har. "Katu ym pehē" aja mujekwa ta. ²² Kuja panduha ihē: "Mokōi ta'yr ta Amarā pe. Peteī riki kūjā paraky te'e ame'ē membyr ke. Kūjā paraky te'e ame'ē rer: 'Anga.' Amō ta'yr riki hakehar te membyr ke. Hakehar te rer: 'Sar.' "

²³ Kūjā paraky te'e ame'ē ke pe Amarā ta'yr. Hakehar te pe ta'yr tī. Tupā riki manga katu: "Nde rakehar imembyr ta" aja Tupā manga katu Amarā pe. A'erehe hakehar pe Amarā ta'yr. ²⁴⁻²⁵ Ame'ē mokōi kūjā ta kuja mujekwa ngā pe. Mokōi kūjā ta riki mokōi je'ēha, ame'ēja saka. Peteī je'ēha ywy'ā keruhū ngi uwyr. Ywy'ā keruhū rer Sinái. A'ep Moise pe je'ēha ke Tupā muwyr. "Angama'e ywy'ā keruhū" aja ngā pandu. Ame'ē ke Ara ywy pe ihī. Pe, paraky te'e ame'ē ta aja ixo. Ame'ē ta riki Anga membyr ta aja saka. Moise je'ēha rehe hendu katu, a'erehe paraky te'e me'ē aja saka. Amō we tī. Se Jerusarē ok ta ihī. Ame'ē riki Anga aja saka tī. Pe, ame'ē ok ta pe har ta paraky te'e ame'ē ta aja saka tī. Moise je'ēha rehe hendu katu, a'erehe aja tī. Paraky te'e ame'ē ta aja saka tī.

²⁶ Pe, amō Jerusarē ok ta ihī. Ywa pe har ke ame'ē. Ame'ē pe har ta paraky te'e aja ym te ixo. A'rehe ame'ē ok ta riki jande māi te aja saka. Sar aja saka. Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta ame'ē ok ta pe har ta aja saka. Sar

membyr aja saka. Paraky te'e aja ym te. ²⁷ Kuja Tupã je'êha rehe panduha ihĩ:

“Kũjã imembyr ym te ame'ê ke mã peja nde rury katu te exo.

Imembyr u'ar rahã, ahy ipe. Aja ukwa ym ame'ê ke mã peja nde rury katuha namõ nde ejixi'u exo. Mã peja nde rury katuha namõ epukái exo.

Ixawa'e namõ ixo, ame'ê 'ar koty te we ixawa'e hijar ame'ê imembyr ta.

A'erehe mã peja nde rury katuha namõ epukái exo” aja Isai mupinim. (Aja rahã, ywa pe har Jerusarê ok ta pe heta te hũ Tupã kotyhar ta ixo ta.

Ywy pe har Jerusarê ok ta 'ar koty te we heta te hũ ixo ta, aja mujekwa katu.)

²⁸ Ngara ywy pe har ta! Ihẽ mu ta! Pesarahã! Isak u'ariha rehe har Tupã manga katu. A'e je'êha rupi a'e u'ar. Isak aja pehẽ tĩ. Tupã manga katu, a'erehe ta'yr ta ke pehẽ tĩ. A'e je'êha rupi aja saka. ²⁹ Yman kũjã pe Amarã ta'yr. Anga membyr ke. Ame'ê riki imu ke mupyrara ixo. Isak ke mupyrara. Isak ke Tupã'ã muhem, ame'êja saka. A'e ke Anga membyr mupyrara ixo. Aja apo tĩ. Kirisutu rehe jurujar katu ame'ê ta ke Moise je'êha rehe hendu katu ame'ê ta mupyrara ixo tĩ. Isak ke Anga membyr mupyrara, ame'êja saka.

³⁰ Pe, kuja Tupã je'êha rehe panduha ihĩ tĩ:

“Hakehar te membyr riki ipáima'e ke pyhyk ta. A'e ke aja kũjã paraky te'e ame'ê membyr pyhyk ym ta tĩ.

A'erehe imembyr namõ kũjã paraky te'e ame'ê ke emujan emondo” aja panduha ihĩ.

³¹ A'erehe pehẽ pekwa katu pexo apo. Ihẽ mu ta! Pesarahã! Jande riki kũjã paraky te'e ame'ê membyr ta aja ym te jaxo. (Aja rahã Moise je'êha rehe jahendu ym ame'ê ta ke jande.) Jande riki hakehar te membyr ta aja jaxo. (Aja rahã, Kirisutu rehe jajurujar katu ame'ê ta ke jande.)

5

Moise je'êha rehe hendu katu ha ngi jande ke Kirisutu muhem

¹ Jande riki Kirisutu muhem ame'ê ta ke jande! Moise je'êha rehe amõ hendu katu, ame'ê ke ngi jande ke Kirisutu muhem. A'erehe aja pexo katu! Pejywyr ym ehe. Moise je'êha rehe pehendu ym we tĩ. Mu'eharan ta mu'e ame'ê ke rehe pehendu ym tĩ.

² Ihẽ Páu. Pesarahã! Pehẽ pe ihẽ apandu katu. Pehẽ pিরer ke amõ jupã rahã, jundéu awa ta kotyhar ta te ke pehẽ, a'erehe pehẽ rehe Tupã usak katu aja pekwaha naĩ. Aja rahã, Kirisutu jõ riki pehẽ ke muhã ym ta, aja pekwaha naĩ. Katu ym aja. A'e jõ a'ewan ym aja pekwaha naĩ tĩ. Katu ym aja. ³ Ihẽ apandu we rĩ. Amõ ipirer ke jupã, ame'ê ke amõ putar. Apandu katu ipe tĩ. Ipirer ke jupã rahã, upa katu te Moise je'êha rehe a'e hendu katu ta me'ê te'e.

⁴ Pehẽ ngi har amõ ta Moise je'êha rehe hendu katu. Aja rahã: “Pehẽ katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehẽ pe” aja Tupã pandu ta, aja ame'ê ta ukwaha naĩ. Aja rahã, Kirisutu ke a'eta hijar oho, ame'êja saka. A'eta rehe Tupã ipy'a katu, ame'ê ke putar ym, aja pandu. ⁵ Jande riki amõ kotyhar. “Pehẽ katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehẽ pe” aja Tupã pandu ta jande pe. Ame'ê angaha rehe jaharõ katu jaxo. Jande jajurujar katu ehe tĩ, a'erehe jande pe pyrãtaha ke Tupã'ã muwyr. Ame'ê namõ jaharõ katu jaxo.

⁶ Kirisutu namõ jande juehe katu jande jaxo rahã, amõ ipirer jupã ame'ê ke rehe har Kirisutu ukwa ym. Ipirer ke amõ jupã rahã, ame'ê rehe a'e usak ym. Ipirer ke amõ jupã ym rahã, ame'ê rehe a'e usak ym tĩ. Juja katu te ipe. Kuja jõ katu. Kirisutu rehe amõ jurujar katu. A'erehe amõ ta rehe amõ ipy'a katu.

⁷⁻⁸ Jetehar rehe pehendu katu pexo kwe! Katu tiki arahā. Mā! Awa ame'e ke pehē ngi mukanim my? Katu ym aja! Myja jetehar te ngi pehē py'a ke amō koty muruwak my? Tupā riki aja ym. A'e riki pehē pe pandu ame'e ke a'e: "Kirisutu rehe pejurujar katu. Aja rahā, pehē ke ihē amuhā katu ta" aja Tupā pandu. ⁹ Kuja amō panduha ihī:

"Mbeju ke mupururuk rahā, ta'yr te mi mupururukiha ke amō moī katu" aja.

(Ame'ēja ta'yr mi te'eha rehe pejurujar katu rahā, pehē johu peka'u te'e ta. Katu ym aja.) ¹⁰ Jandema'e sawa'e te namō jande juehe katu jande jaxo. A'erehe amō koty mu'e ame'e ke rehe pehendu ym ta, aja ihē akwa katu. A'erehe pehē rehe ihē ajurujar katu. Pe, pehē ke muka'u te'e ame'e ta ke Tupā mupyrara ta. Awa muka'u te'e my? Akwa ym ihē. A'e ke Tupā mupyrara ta, ame'e ke jō akwa katu.

¹¹ Ngara ywy pe har ta! Ihē mu aja pehē! Ihē juehe har apandu ta apo 'y. "Pehē pিরer ke pejupā ta me'e te'e" aja ihē apandu rahā, ma'erehe: "Páu katu ym" aja ihē rehe har jundéu awa ta pandu my? (Anī. "Pehē pিরer pejupā" aja apandu ym te riki.) Aja me'e ihē apandu rahā, Kirisutu rehe har ihē apandu rahā, amuparahy ym ta jundéu awa ta ke. "Myra ngā mupia ame'e ke rehe Kirisutu manō. Aja ngā ke Tupā muhā katu" ame'e panduha muparahy ym ta amō ta ke. Pesarahā! "Pehē pিরer ke pejupā ta me'e te'e" aja ihē apandu ym te riki a'erehe: "Páu katu ym" aja ihē rehe har amō ta pandu naī. ¹² Pehē ke muka'u te'e ame'e ta upa kanim oho rahā, katu tiki. Aja ihē aputar. (Ipirer ke ta'yr mi jupā.) Mā! Wetep mondok rahā, katu tiki. (Aja rahā, pehē ke upa muka'u te'e ame'e ta hijar ta oho.)

Pehē mu ta rehe pepy'a katu

¹³ Ihē mu ta! Pehē rehe har ihē apandu ta apo 'y. "Ihē kotyhar ta aja pemuruwak" aja Tupā pandu pehē pe. A'erehe ixotyhar ta ke pehē. A'erehe pehē koty mu'eharan ta ixo. Ame'e ta putar ame'e ke pema'ema'e ym apo 'y. A'erehe: "Upa katu te ma'e ke japutar ame'e ke jama'ema'e katu" aja mā peja ym pekwa pekwa pexo. Aja pexo kwe. Anī. Kuja katu tiki. Amō ta rehe pehē pepy'a katu, a'erehe ame'e ta rehe ma'e katu ame'e ke pema'ema'e katu.

¹⁴ Upa katu te Moise je'ēha riki kuja peteīhar aja je'ēha riki. Kuja: "Nde juehe nde erepy'a katu, aja amō ta rehe nde erepy'a katu tī" aja je'ēha ihī. (Aja jama'e rahā, upa katu te Moise je'ēha rehe jahendu katu, ame'ēja saka.)

¹⁵ Pesarahā! Amō ta rehe pepy'a ym pexo rahā, so'o jarō aja peparahy pehē juehe pexo. Aja rahā, upa pehē juehe pejumumba ta aja saka. Aja rahā, pehē juehe katuha ke pehijar ta. Pehē juehe pejumahy pehē pexo rahā, aja tī. Pehē juehe katuha ke pehijar ta tī. Katu ym aja.

Ma'e ke Tupā'ā putar ame'e ke pema'ema'e katu

¹⁶ Kuja pehē pe ihē apandu katu: "Pehē py'a pe ma'e ke Tupā'ā mujekwa aja mā peja pema'ema'e katu." Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e tar ym pexo. ¹⁷ Jande atu jama'ema'e tar katu ame'e ke Tupā'ā ma'ema'e tar ym. Pe, Tupā'ā ma'ema'e tar katu ame'e ke jande atu jama'ema'e tar ym tī. Aja rahā, Tupā'ā namō jande ruwajan ta aja jaxo, a'erehe a'e putar ame'e ke jama'ema'e ym. (A'erehe Tupā'ā putar ame'e ke jama'ema'e ta me'e te'e.)

¹⁸ Pehē py'a rehe ma'e ke Tupā'ā mujekwa, ame'e ke pema'ema'e rahā, Moise je'ēha rehe pehendu ym ta me'e te'e.

¹⁹ Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e tar katu, ame'e ke jakwa katu. Kuja riki. Amō kūjā rehe ka'u te'e. Amō sawa'e rehe ka'u te'e tī. Ka'u te'e hū tī. Aja amō usak rahā, huxī hū. Ame'e ke ma'ema'e tī. ²⁰ Ma'e'ā riki tupā aja amō ukwaha jupe naī. Ame'e ke rehe ipy'a ke amō moī moī katu. Katu ym aja. Pajema'e ukwaha ke ma'ema'e tī. Katu ym tī. Ehe katu ame'e ke te'e huwajan wan

uwak oho. Pe, jumai mai tī. Amō rehe jyty'ym tī. Parahy oho tī. “Apo ihē py kŷ” ame'ē ke jō putar katu tī. Katu ym aja. Amō koty koty jy'ar oho tī. Amō koty koty ukwaha oho tī. ²¹ Ma'e ke amō pyhyk rahā, amō parahy ehe. Katu ym aja. Kawī ngi ka'u ka'u tī. Amō ta 'ar koty te we kawī ke u'u tar katu tī. Upa aja me'ē ma'e ka'u te'eha ke amō ta ma'ema'e tī. Katu ym aja. Yman pehē pe ihē pandu. Aja apo ihē apandu pehē pe tī. Upa aja me'ē ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e rahā, Tupā ixo ame'ē pe oho ym te ta awa. (A'erehe upa ame'ē ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym.)

²² Pesarahā! Kuja pexo. Amō py'a pe ma'e ke Tupā'ā mujekwa, ame'ē ke amō ma'ema'e. Kuja. Amō ta rehe amō ipy'a katu. Tupā rehe hury katu tī. Amō ta namō juehe katu a'e ixo tī. Ipy'ahu ixo tī. Amō rehe parahy ym tī. Amō ta rehe kyty'ŷ ym tī. Ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e tī. Ma'e manga katu ame'ē ke ma'ema'e katu tī. ²³ “Ihē riki sawa'e te” aja juehe har ukwa ym te awa. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e tar katu rahā, ame'ē ngi putu'u. Upa aja ma'ema'e rahā: “Nde katu ym” aja je'ēha nixói ta ipe. ²⁴ Jesu Kirisutu kotyhar ta riki ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar. Upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tar katu ame'ē ke hijar tī. Aja ma'ema'e tar katu ame'ē ke jukwa, ame'ēja saka. (Aja rahā, jama'ema'e tar ym.) ²⁵ Jande ruhāha ke jande pe Tupā'ā me'ē. Aja rahā, japandu ipe: “Nde eremujekwa ame'ē ke jama'ema'e katu ta” aja. ²⁶ “Ihē riki sawa'e te” aja ym jaxo ta me'ē te'e. Mā peja jande juehe jajumuparahy ym. Mā peja jande juehe jajyty'ym.

6

Pesak katu pehē juehe

¹ Ihē mu ta! Pehē pe ihē apandu katu. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, amō ta usak ehe. Aja rahā, pehē ngi har amō ta pandu oho ipe. Pe, mukatu. “Mā peja ym” aja ipe. Kuja ame'ē ta pandu oho. Tupā'ā rehe hendu katu ixo, ame'ē ta jō pandu oho ipe. Wewe katu pandu ipe. Pehē atu pesak katu pehē juehe tī. (Aja rahā, ame'ē ke aja pehē atu ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar ym tī.) ² Ma'e ka'u te'eha ke amō ta ma'e. A'erehe a'eta pyai te hū. Aja rahā, a'eta namō pehē juehe pejupyai pexo tī. Ame'ē ta ke pemuhury peho tī. Ma'e puhŷi ame'ē ke a'eta namō pehupir katu, ame'ēja saka. Aja rahā, Kirisutu pandu: “Amō ta rehe pepy'a katu” ame'ē ke rehe pehendu katu. ³ “Aja ym ta ihē. Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e ym ame'ē ke ihē” aja amō pandu rahā, juehe har katu te ame'ē ke a'e aja ukwaha jupe naī. Aja rahā, juehe a'e jumuka'u te'e a'e ixo. Katu ym aja. ⁴ Mā peja ima'e ma'eha pame katu te amō ta ukwa ukwa ixo. Katu my? Katu ym my? Katu rahā, katu ame'ē ke a'e ma'ema'e, aja a'e ukwa katu. Hury katu ta ixo. Aja rahā, amō ta ma'eha namō ima'e ma'eha ke manga ym ta. Awama'e riki i'ar koty te we katuha my? Aja manga ym ta. ⁵ Jete! Ima'e ma'ema'eha rehe har Tupā pe jō mujekwa ta me'ē te'e.

⁶ Tupā je'ēha rehe panduha ihī, ame'ē ke amō ta pe amō mu'e ixo. Aja rahā, mu'e ixo ame'ē pe upa ma'e ke jumu'eha ta kyty'ŷ ym rahā, katu tiki. (Aja rahā, mu'eha pe ma'e ke jumu'eha ta me'ē katu ta.)

Mā peja katu ame'ē ke jama'ema'e katu

⁷ Mā peja pehē atu pejumuka'u te'e ym pexo! Tupā ke muka'u te'e ym te awa! (Myja me'ē amō ma'ema'e, ame'ē ke Tupā ukwa katu. A'erehe a'e ke muka'u te'e ym te awa.) Ma'e raī amō jyty'ym rahā, ame'ē ke uhem. ⁸ Aja amō tī. Ma'e katu ym ame'ē ke amō ma'e tar katu. Ame'ē riki kupixa pe ma'e ke jyty'ym, ame'ēja saka. A'engi ame'ē uhem rahā, ma'e jaxer ame'ē ke uhem, ame'ēja saka tī. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'e a'e. Ame'ē ke Tupā ukwa

katu. Muka'u te'e ym te a'e ke awa.) Aja rahā, mupyraraha renda pe oho ta ame'ē ke a'e.

Amō ta anī. Ipy'a pe ma'e ke Tupā'ā mujekwa ame'ē ke amō ma'ema'e. Ame'ē ke kupixa pe ma'e ke jytym, ame'ēja saka tī. A'engi ame'ē uhem rahā, ma'e katu ame'ē ke uhem tī, ame'ēja saka tī. (Aja rahā, ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e katu a'e. Ame'ē ke Tupā ukwa katu tī.) Aja rahā, ame'ē pe uhāha ke Tupā'ā me'ē katu. ⁹ A'erehe tapijar te'e we ma'e katu ame'ē ke jama'ema'e katu. Aja jaxo rahā, yman rahā ma'e katu ame'ē ke jande pe Tupā me'ē ta kŷ. ¹⁰ A'erehe amō amō rahā, ma'e katu ame'ē ke amō ta pe jama'ema'e katu rahā, katu tiki. Jete! Kuja katu te. Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta pe katu ame'ē ke jama'ema'e katu rahā, katu tiki.

A'ejōhar je'ēha ke

¹¹ Ihē Páu. Apo kome'ē a'ejōhar je'ēha ke ihē po pe te'e ihē amupinim aī. (Ihēma'e akwaha amupinim ym. Anī. Tupā je'ēha amupinim aī.) Pesak katurahā! Pinīha tiha ame'ē namō ihē amupinim aī. (Aja rahā, ihē amupinim ame'ē ke rehe pehendu katu ta me'ē te'e, aja pekwa katu ta.) ¹² Amō ta pehē pe pandu: "Pehē pīrer ke pejupā ta me'ē te'e" aja. (Aja rahā, jundéu awa ta kotyhar ta te ke pehē. Aja rahā, i'ar koty te we Tupā usak katu pehē rehe aja pekwha naī.) Aja mu'eharan ta putar. Aja rahā, pehē pīrer ke pejupā rahā, a'eta pandu ta: "Jande jama'eha katu te" aja riki naī. Pesarahā! "Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō. A'erehe jō Tupā koty amō katu" aja pandu tar ym. Pandu rahā, a'eta ke amō ta mupyrara ta tipe. A'erehe amō ipīrer jupāha jō a'eta pandu katu. ¹³ Ipīrer ke jupā ame'ē ta Moise je'ēha rehe hendu ym tipe. Pe, pehē pīrer ke pejupā ame'ē ke jō a'eta putar katu. Pehē pīrer ke pejupā rahā, amō ta pe a'eta pandu hū ta: "Ko ipīrer ke jupā ame'ē ta ke amō ta pete'ē ixo! Japandu ame'ē ke rehe hendu katu ame'ē ta ke a'eta" aja a'eta pandu hū ta. A'erehe: "Katu te ame'ē ta ke jande" aja a'eta pandu ta a'eta jupe naī. Katu ym aja.

¹⁴ Ihē anī. Jandema'e sawa'e te, Jesu Kirisutu manō. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e manō. Ame'ē namō jō ngā ke Tupā muhā katu. Ame'ē rehe har jō ihē apandu pandu. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō, a'erehe ma'e aka'u te'ēha ama'eha ke ihē ahijar. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e hū. Ame'ē ke ihē ahijar. Ame'ē ke ihē ama'e tar ym tī. Ame'ē ngi ihē amanō, ame'ēja saka. (Aja rahā, ihē ama'e ym.) ¹⁵ Ipīrer ke amō jupā my. Amō jupā ym my. Amō koty koty ym ame'ē ta. Juja katu te Tupā ukwa katu. Kuja jō riki amō kotyhar katu. Amō py'a ke Tupā mupyahu. Ame'ē riki katu te. ¹⁶ Aja ngā ixo rahā, mā peja a'eta py'a ke Tupā muhury katu. Mā peja a'eta rehe Tupā pyrara usak tī. Aja upa Tupā kotyhar ta rehe tī. Pyrara usak tī. A'eta py'a ke muhury katu tī.

¹⁷ Apo har kupe koty mā peja ihē ke mupyrara ym awa. (Kirisutu rehe har ihē apandu, a'erehe ihē ke amō ta mahy hū.) A'erehe ihē ke rehe pirokiha rape mâte hū te'e ihī. Ame'ē ke ma'e mujekwa ngā pe. Kuja. Jesuma'e miasu ke ihē, aja mujekwa ngā pe.

¹⁸ Ngara ywy pe har ta! Ihē mu ta pehē! Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mā peja johu pehē rehe a'e ipy'a katu te hū. Amen. Ame'ē riki: "A'e tŷ" aja. Upa.

Ese ok ta pe har ta pe Páu mupinim

Hom ok ta pe Páu ixo. Jesu rehe har a'e pandu pandu ixo, ame'ë ke amō ta putar ym. A'erehe kyndaha pe a'e ke amō ta kynda rahō. A'ep a'e ixo rahā, kome'ë paper ke a'e mupinim.

Ese ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ë ta pe kome'ë paper ke a'e mupinim. Kuja Páu mu'e. Se ixo rahā, upa Jesu kotyhar ta Jesu rete aja saka riki. A'erehe peteihar aja ixo ta me'ë te'e, aja a'e mu'e. Jesu riki ixotyhar tama'e äkã ke a'e. A'erehe ixotyhar ta hendu katu ta me'ë te'e ehe aja a'e mu'e tī.

Jesu kotyhar ta pe: "Ihē mu ta" aja Páu pandu.

Ese ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo

Ame'ë ta pe paper pinim ke Páu mondo

¹ Ese ok ta pe har ta riki pehē. Tupã kotyhar ta ke pehē. Jesu Kirisutu rehe pejurujar katu ame'ë ta ke pehē. Ko pehē pe paper pinim ihē amondo axo. Ihē Páu. Jesu Kirisutu kotyhar ke ihē. Tupã putar, a'erehe Jesu Kirisutu pandu:

—Ihē rehe har epandu pandu eho — aja ihē pe.

A'erehe Jesu Kirisutu mondo ame'ë ke ihē.

² Tupã riki jande pái keruhū. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mā peja pehē rehe a'eta ipy'a katu te hū. Mā peja pehē py'a ke a'eta muhury katu tī.

Tupã kotyhar ta ke jande

³ Kirisutu kotyhar ta ke jande, a'erehe upa ma'e katu ame'ë ke Tupã'a me'ë me'ë. Ame'ë ke jande pe Tupã muwyr katu. Ywa pe har ma'e katu, ame'ëja saka ma'e ke a'e muwyr katu. A'erehe mā peja japandu:

—Ne jō riki katu te me'ë ke — aja Tupã pe.

A'e riki Jesu Kirisutu pái ke. Kirisutu riki jandema'e sawa'e te.

⁴ Kome'ë ywy keruhū Tupã mujã ym rahā we a'e pandu:

—Pehē ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke rehe Kirisutu muhepy ta kŷ. A'erehe a'e manō ta kŷ. A'erehe kome'ë ywy keruhū pe har ta ngi har pehē riki ihēma'e wan ta kŷ. Aja rahā, ihē kotyhar ta ke pehē. Ihē ruwa koty pepu'am rahā, nixói te ta ma'e peka'u te'eha pema'eha ke pehē pe. "Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'e" aja pehē rehe har pandu ym te ta awa tī — aja Tupã pandu.

⁵ Jande rehe a'e ipy'a katu. A'erehe jande rehe har upa a'e pandu:

—Jesu Kirisutu manōha rehe a'eta jurujar katu ta kŷ. A'erehe ihē ra'yr ta aja ihē amuruwak ta tī. Ihē namō ixo ta kŷ — aja.

Aja a'e putar. Aja a'e ukwa katu tī. ⁶ Ta'yr rehe a'e ipy'a katu. Jande jajurujar katu ehe, a'erehe jande rehe Tupã ipy'a katu tī. A'erehe mā peja japandu ipe:

—Ne jō riki katu te me'ë ke. Mā! Jande rehe nde erepy'a katu te hū — aja Tupã pe.

⁷ Ma'e jaka'u te'eha ke jande jama'ema'e. Ame'ë rehe Kirisutu muhepy. A'erehe a'e manō. A'erehe jande rehe ipy'a ke Tupã mujywywr katu. Mā! Jande rehe a'e ipy'a katu te hū. ⁸ Ame'ë ke upa ym. Māte hū jande rehe a'e ipy'a katu. ⁹⁻¹⁰ A'e pandu ame'ë ke a'e ma'ema'e katu. Upa ukwa katuha namō a'e ma'ema'e. Kuja a'e jupandu jupe:

—Upa katu te ihē amujā. Ywa pe ixo ame'ē ke amujā. Ywy keruhū pe ixo ame'ē ke aja tī. Amujā tī. Kirisutu riki upa katu te ame'ē tama'e kapitā keruhū wan ta kŷ — aja jupandu jupe.

Aja a'e putar. Kirisutu riki sawa'e te aja a'e putar. Angaha ke rehe uhyk katu rahā, aja Kirisutu ke a'e mu'am ta kŷ. Yman ame'ē ke mujekwa ym ngā pe. Apo jande pe mujekwa katu 'y.

¹¹ Tupā jupandu jupe: “Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē kotyhar ta aja ihē amuruwak ta” aja riki. Kome'ē ywy keruhū a'e mujā ym rahā we, aja a'e jupandu jupe. Aja a'e putar, a'erehe upa ma'e ke ixo katu. Upa a'e pandu ame'ē ke ixo katu tī. Pe, kome'ē ywy keruhū pe har ta ngi har jande ke ixotyhar ta aja a'e muruwak. “Ihē kotyhar ta pehē” aja a'e pandu. Jande ke jo'ok, ame'ēja saka. ¹² Aja rahā, mā peja Tupā katuha rehe har jande japandu:

—Mā! Katu te hū — aja.

Jande riki jundéu awa ta ke. Kirisutu uwyr ym rahā we, jundéu awa ta harō py ixo ehe.

¹³ Pehē riki jundéu awa aja ym ame'ē ta ke. (Ese ok ta pe har ta ke pehē.) Jandeja pehē tī. Myrandu katu te rehe pehendu rahā, pehendu katu ehe tī. Pehē ke Tupā muhā katu ta aja myrandu katu jamujekwa pehē pe. Pe, Kirisutu rehe pejurujar katu. Pe: “Ko ihēma'e ke” ame'ē ukwa katuha ke Tupā moī pehē py'a rehe. Pehē py'a rehe I'ā ke Tupā moī. Aja rahā: “Ko ihēma'e ta ke” aja Tupā pandu. “Ihē'ā ke ihē amoī ta” aja a'e pandu katu yman. Ame'ē ke a'e moī katu apo 'y. ¹⁴ I'ā ke jande py'a rehe moī, a'erehe jande ke a'e muhā katu ta kŷ, aja jakwa katu. A'e manga katu, a'erehe aja jakwa katu. Aja rahā, ixoty jaxo rahā, nixói te ta ixotyhar ta pe ma'e ka'u te'eha ma'eha ke, aja jakwa katu. A'erehe mā peja ima'e katuha rehe har japandu: “Mā! Katu te” aja Tupā pe.

Tupā namō ihē apandu pandu

¹⁵⁻¹⁶ Jande rehe Tupā ipy'a katu. A'erehe Jesu, jandema'e sawa'e te rehe pejurujar katu, aja ihē ahendu. A'erehe Tupā pe tapijar te'e we ihē apandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja ipe. Tupā kotyhar ta rehe pehē pepy'a katu, aja ihē ahendu tī. A'erehe Tupā pe tapijar te'e we ihē apandu tī: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja ipe. ¹⁷ Pehē rehe har Tupā namō ihē apandu pandu. Kuja:

—Tupā! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te pái ke nde. Jande pái keruhū nde. Nde katu te ame'ē ke nde. Ne'ā ke Ese ok ta pe har ta py'a rehe emoī katu. Aja rahā, upa ma'e ke a'eta pe Ne'ā mujekwa katu ta. Nde rehe har a'eta pe mujekwa katu ta tī. Aja rahā, nde rehe har Ese ok ta pe har ta ukwa katu te ta. ¹⁸ Ko apandu nde pe. Ese ok ta pe har ta āk emupirer mi. Aja rahā, ma'e ke nde erekwa katu, aja a'eta ukwa katu ta tī. Ne namō a'eta ixo ta kŷ, aja nde erepandu. Ame'ē ke a'eta ukwa katu te we ta. Nde kotyhar ta pe ma'e katu te hū ame'ē ke nde ereme'ē katu ta. Mā! Heta te hū ame'ē. Ame'ē ke Ese ok ta pe har ta ukwa katu ta tī. ¹⁹⁻²⁰ Ne rehe jande jajurujar katu. Nema'e pyrātāha namō jande ke nde eremuhā katu. Māte hū nema'e pyrātāha! Ame'ē pyrātāha namō Kirisutu ke manōha ngi nde eremukwera katu eremuhem. Pe, nde jywa katu koty a'e ke nde eremapyk. (Aja rahā, katu te ame'ē ke a'e aja nde eremukwa.) Ywa pe nde eremapyk. Nema'e pyrātāha namō Kirisutu ke nde eremukwera katu eremuhem. Ame'ē pyrātāha jande rehe ihī tī. Juja katu te riki. ²¹ Amō we pyrātāha ke emujekwa. Kirisutu riki upa katu te ywa pe ixo ame'ē tama'e kapitā keruhū te tī. Upa katu te ājā ta hendu katu ehe tī. Kapitā keruhū ta apo ixo. Kirisutu riki ame'ē ta 'ar koty te we kapitā keruhū te ha. Aja rahā, pyrātā te hū ame'ē ke a'e aja mujekwa katu. Yman rahā, kapitā keruhū ta ixo ta tī. Kirisutu riki ame'ē ta 'ar koty te we kapitā keruhū te ha tī — aja Tupā namō ihē apandu pandu pehē rehe har.

²² Kirisutu pe Tupã pandu:

–Kapitã keruhũ te nde. Upa katu te ma'e ke nde eremondo mondo apo – aja ipe.

Pe, jurujar katu ame'ẽ tama'e kapitã keruhũ te a'e tĩ. ²³ (Kirisutu riki ixotyhar ta ãkã, ame'ẽja saka.) Ixotyhar ta riki Kirisutu rete aja saka. A'erehe a'e riki wetep ame'ẽja saka jamujã. Jande py'a rehe a'e ihĩ katu. A'e ixo a'erehe upa katu te ma'e ke katu tĩ. Pe, Kirisutu riki upa katu te ma'e renda rupi ixo. Ywa pe ixo. Kome'ẽ wvy keruhũ pe ixo tĩ. Pyta we ym te ma'e renda rupi ixo.

2

Jande ke Tupã muhã katu

¹ Yman Tupã je'ẽha rehe pehendu ym. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e tĩ. Tupã rehe har pekwa pekwa ym te pexo, a'erehe manõ ame'ẽ ta aja pehẽ.

² Arahã kome'ẽ wvy keruhũ pe har ta aja ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e tĩ. Arahã Satana rehe pehendu katu, a'erehe ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. A'e riki Tupã rehe hendu ym ame'ẽ tama'e kapitã. (Ãjã ramũi a'e.) ³ Jete riki. Yman Tupã rehe hendu ym ame'ẽ ta aja upa katu te jande tĩ. Jande japutar ame'ẽ ke japyhyk pyhyk. Jande py'a rupi ma'e jaka'u te'eha jama'eha ke jakwa jakwa jaxo tĩ. Ame'ẽ ke jama'ema'e. Jaka'u te'e jaxo tĩ. Upa amõ ta aja jande ke Tupã mupyrara ta me'ẽ te'e.

⁴ Apo anĩ. Johu jande rehe Tupã pyrara usak. Jande rehe a'e ipy'a katu te hũ tĩ. ⁵ Yman jahendu ym ehe, a'erehe manõ ame'ẽ ta aja jaxo. Arahã jande rehe a'e katu usak, a'erehe jande ke a'e muhã katu. Aja rahã, jande ke a'e mukwera katu muhem ame'ẽja saka riki. Manõha ngi Kirisutu ke a'e mukwera katu muhem a'erehe jande ke mukwera katu muhem tĩ, ame'ẽja saka tĩ.

⁶ Jesu Kirisutu kotyhar ta ke jande apo 'y. A'erehe Kirisutu namõ jande ke Tupã mukwera katu muhem, ame'ẽja saka riki. Pe, ywa pe Kirisutu namõ kapitã keruhũ aja jande ke a'e mu'am, ame'ẽja saka tĩ. ⁷ Aja rahã, jande rehe upa katu te a'e ipy'a katu te hũ. Ame'ẽ ke upa ngã pe mujekwa katu. Ame'ẽ ke aja te'eha mujekwa ta tĩ. Ma'e jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe Jesu Kirisutu muhepy. A'erehe a'e manõ. Aja jande rehe Tupã ipy'a katu te hũ, aja a'e mujekwa katu. ⁸ Jesu Kirisutu rehe pejuruja katu, a'erehe pehẽ ke Tupã muhã katu. Pehẽ rehe a'e ipy'a katu te hũ. A'erehe jõ pehẽ ke a'e muhã katu. Ame'ẽ ke peputar, a'erehe pehẽ ke a'e muhã katu my? Anĩ. Aja ym. Pehẽ ruhãha ke Tupã te'e me'ẽ. ⁹ A'erehe: “Mã! Jande jama'eha namõ jande ke Tupã muhã katu” aja marã ka ym pepanduha. Katu pehẽ pexoha a'erehe pehẽ ke a'e muhã katu my? Anĩ. Aja ym te tĩ. ¹⁰ (Jande ke a'e muhã katu.) A'erehe Kirisutu kotyhar ta ke jande apo 'y. A'erehe jande py'a ke mupyahu aja Tupã mujã. Katu jande, aja Tupã mujã. A'erehe ma'e katu ame'ẽ ke jama'ema'e. Kome'ẽ wvy keruhũ mujã ym rahã we, Tupã pandu katu: “Ihẽ kotyhar ta ma'e katu ame'ẽ ke ma'ema'e ta kÿ” aja.

Kirisutu kotyhar ta riki johu katu ngã juehe ixo

¹¹ Ymanihar pexoha rehe har pekwa pekwa pexo. Pehẽ mãi pusu ngi pe'ar rahã, jundéu awa ta aja ym pe'ar. “Pehẽ pিরer ke pejupã ym ame'ẽ ta ke” aja pehẽ rehe har jundéu awa ta pandu. (Aja pehẽ rehe puka puka hũ ngã.) “Jande pিরer ke jajupã ame'ẽ ta ke jande” aja jundéu awa ta pandu a'eta jupe. (Aja rahã, i'ar koty te we Tupã usak katu a'eta rehe, aja ukwaha naĩ.) Ame'ẽ jupãha japandu rahã, hete ngi ma'e ke jupã. ¹² Tupã rehe har pekwa ym rahã, Kirisutu kotyhar ta aja ym pehẽ. Amõ awa ta ke pehẽ. Jundéu awa kotyhar ta

aja ym pehē. Jundéu awa ta pe Tupã pandu: “Pehē rehe ihē asak katu te ta” aja a'e pandu katu. Ame'ë pandu katuha ke nixói pehē pe kwe. Amō awa ta ke pehē. Jundéu awa aja ym ame'ë ta ke pehē. Pehē ruhãha rehe har pekwa ym te, aja kome'ë wyw keruhū pe pexo. Tupã rehe har pekwa ym te tī.

¹³ Apo Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehē 'y. Yman Tupã rehe har pekwa ym te, a'erehe Tupã ngi paite pexo, ame'ëja saka. Apo Tupã kotyhar ta ke pehē. Ehe har pekwa katu, a'erehe Tupã rake pexo 'y. Pehē ma'e peka'u te'eha pema'ema'e ame'ë muhepyha ke rehe Kirisutu manō, a'erehe Tupã kotyhar ta ke pehē apo 'y.

¹⁴ Mokōi awa ta ixo. Jundéu awa ta ixo. Amō jundéu awa aja ym ame'ë ta ixo tī. Ame'ë mokōi awa ta huwajan ta aja ixo. Ame'ë mokōi awa ta pyter rupi ita kurar aja me'ë ihī. Pe, Kirisutu manō rahã, ame'ë ita kurar aja me'ë a'e upa ombor, ame'ëja saka. A'erehe ame'ë mokōi awa ta johu ixo apo 'y. Hury katu ngã juehe ixo apo 'y. Jundéu awa ta namō jundéu awa aja ym ame'ë ta johu ngã ixo. Kirisutu riki mukatu, a'erehe johu ngã ixo.

¹⁵ Myja jundéu awa ta ixo ta me'ë te'e my, ame'ë ke Moise je'ëha mujekwa. Jundéu awa tama'e ke ame'ë je'ëha. Ame'ë ke Kirisutu mukanim uwyr. Aja rahã, mokōi awa ta riki johu ngã ixo. Mokōi awa ta ixotyhar ta ke, a'erehe johu ngã ixo. Aja a'e mukatu. Johu ixo ame'ë ta ke ixoty mujy'ar. ¹⁶ Myra ngã mupia ame'ë ke rehe Kirisutu manō. Aja rahã, jande rehe Tupã parahyha ke a'e mukanim tī. Ngã parahyha ke mukanim tī. A'erehe jundéu awa ta namō jundéu awa aja ym ame'ë ta juehe katu ixo. Johu ngã ixo. Pe, Tupã parahyha ke mukanim tī. A'erehe johu ngã py'a ke Tupã koty Kirisutu muruwak. Aja rahã, Tupã koty mujwywyr ame'ëja saka.

¹⁷ “Tupã namō katu” ame'ë myrandu katu ke upa ngã pe Kirisutu pandu pandu uwyr. Pehē pe a'e pandu pandu uwyr tī. Jundéu awa ta pe a'e pandu pandu uwyr tī. A'eta Tupã rehe har ukwa we ame'ë ta ke. Pehē riki jundéu awa aja ym ame'ë ta ke. Yman Tupã rehe har pekwa ym te ame'ë ta ke pehē.

¹⁸ Kirisutu manō, a'erehe jande pái keruhū namō johu jande japandu pandu katu. Jundéu awa ta aja. Jundéu awa ym ame'ë ta aja tī. Pandu pandu inamō tī. Jundéu awa ta py'a rehe l'ã ihī katu. Ame'ë l'ã jundéu awa aja ym ame'ë ta py'a rehe ihī katu tī. A'erehe jande pái keruhū namō ame'ë ta pandu pandu katu tī.

¹⁹ Jundéu awa aja ym ame'ë ta! Pesarahã! Ixotyhar ta ke pehē. A'erehe amō awa ta ym Tupã pe. Tupã rehe har pekwa ym te ame'ë ta aja ym pehē. Jande aja Tupã kotyhar ta aja pexo apo tī. A'erehe ywa pe har ta aja pehē tī. Jande aja Tupã ra'yr ta riki pehē tī. A'erehe ywa pe har ta aja pehē tī.

Tupãma'e ok keruhū aja jande

²⁰ Upa Tupã kotyhar ta riki ok keruhū aja. Tupã ixo ame'ë ok aja ixotyhar ta ke. Tupã rehe har Tupã je'ëha pandu ame'ë ta pandu pandu. Kirisutu mondo ame'ë ta aja tī. Pandu pandu tī. (Ame'ë ta riki jurujar katu py ame'ë ta ke a'eta.) A'erehe ame'ë ta riki ok keruhū mu'am py, ame'ëja saka. A'engi ame'ë ta 'ar pe jamujã jaxo tī, ame'ëja saka tī.

Pe, Kirisutu riki ita ok pyter ke aja saka. ²¹ Pyter riki ok ke mupyta katu. Kirisutu riki aja tī. Amō amō awa ta ke johu ngã aja a'e mujy'ar. Petēihar aja ixo. Pe, amō amō heta jurujar katu ehe. A'erehe ok keruhū tiha te hū oho ame'ëja saka ixo. Ok katu te ame'ë ke aja saka. Ame'ë ke jandema'e sawa'e tema'e ke. ²² Pehē riki Kirisutu kotyhar ta ke. Pehē namō upa katu te amō jurujar katu ehe ame'ë ta jumuheta hū ixo. Aja ok keruhū aja Kirisutu mu'am. A'ep Tupã ixo katu. Kirisutu kotyhar ta py'a rehe l'ã ihī katu. A'erehe

Tupā riki ixo katu tī. (A'erehe upa Kirisutu kotyhar ta riki ok keruhū aja saka.)

3

Jundéu awa ym ame'ē ta pe Tupā je'ēha ke ihē apandu pandu

¹ Pehē riki amō awa ta ke. Jundéu awa ta ym. Pehē pe Jesu Kirisutu rehe har ihē apandu pandu. (Ame'ē ke amō ta putar ym. A'erehe ihē ke kyndaha pe amō ta kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihē axo. A'erehe pehē rehe har Tupā namō ihē apandu pandu. Ihē Páu. ² Ihē rehe Tupā ipy'a katu. Pe, ihē pe parakyha ke a'e me'ē. Pehē pe Jesu Kirisutu rehe har ihē apandu pandu. Ame'ē parakyha ke ihē pe a'e me'ē. Ame'ē ke pehendu, aja ihē akwa. Pe, pejurujar katu ehe. ³ Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta. Ame'ē ke yman ngā pe a'e mujekwa ym. Apo ame'ē ke ihē pe a'e mujekwa katu 'y. [Ame'ē rehe har a'eramō ihē amupinim we mi. ⁴ Kirisutu rehe jundéu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu ta, a'erehe Tupā muhā katu ta kŷ. Ame'ē ke yman Tupā mujekwa ym ngā pe. Apo ihē pe mujekwa 'y, a'erehe ihē akwa katu. Pe, ame'ē rehe har a'eramō paper rehe ihē amupinim. Ame'ē rehe pesak rahā, pekwa katu ta tī.]

⁵ Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta. Ame'ē ke ymanihar ta pe Tupā mujekwa ym. Apo ame'ē ke Jesu mondo ame'ē ta pe a'e mujekwa katu. Katu ame'ē ta ke a'eta. A'eta riki Tupā je'ēha ke pandu pandu ame'ē ta ke tī. A'eta pe Tupā mujekwa. ⁶ Kuja a'e mujekwa. Myrandu katu mujekwa rahā, Kirisutu rehe jundéu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu. A'erehe Tupā katu usak ngā rehe tī. Ma'e katu ame'ē ke jundéu awa ta pe Tupā pandu katu. Ame'ē pandu katuha ke jundéu awa aja ym ame'ē ta pe pandu katu tī. Pe, jundéu awa ta aja jundéu awa aja ym ame'ē ta Kirisutu rete aja saka tī. Tupā jupandu jupe:

—Jesu Kirisutu rehe jurujar katu rahā, ame'ē ke ihē amuhā katu ta — aja.

Ame'ē pandu katuha ke jundéu awa tama'e ke. Jundéu awa aja ym ame'ē tama'e ke tī. Johu ngāma'e ke. Kirisutu rehe jurujar katu, a'erehe pandu katuha johu ngāma'e ke tī.

⁷ Tupā pandu ihē pe:

—Myrandu katu epandu eho. Ihēma'e pyrātāha ke ihē amondo ta nde pe — aja ihē pe.

Ame'ē parakyha ke a'e me'ē te'e ihē pe. ⁸ Upa Tupā kotyhar ta ngi har ihē riki katu ym te aja ihē akwa. Anī. Ihē pe a'e pandu:

—Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu epandu eho. Kirisutu rehe har, ame'ē myrandu katu epandu eho — aja ihē pe.

Ame'ē parakyha ke ihē pe a'e me'ē. Māte hū Kirisutu katu te ha ke. Marā ka ym upa katu te ehe har amō panduha. Māte hū ehe har ihī. ⁹ Pe, ihē pe Tupā pandu tī:

—Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke ihē amuhā katu ta tī. Yman ame'ē ke amujekwa ym ngā pe. Apo ame'ē ke upa ngā pe emujekwa eho — aja ihē pe.

Upa katu te ma'e ke Tupā mujā. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'e muhā katu ta tī. Upa katu te ymanihar ta pe ame'ē ke a'e mujekwa ym te. ¹⁰ Apo anī. Upa mujekwa katu. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta kome'ē wyy keruhū pe ixo. Ame'ē ta rehe Tupā je'ēha rahoha ta usak rahā: “Mā! Tupā ukwa katu” aja a'eta ukwa katu. Tupā ukwa katu te ma'e ke. Ame'ē ke amō koty koty Tupā mujekwa. Ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha ta ukwa katu. Ywa pe har ta kapitā keruhū ta ke a'eta. Ājā ta ukwa katu tī. ¹¹ Kome'ē wyy keruhū nixói te rahā, Tupā jupandu jupe:

—Yman rahā ihē akwa katuha ke ihē amujekwa ta ngā pe kŷ — aja.

Pe, Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te uwyr rahā, ima'e ukwa katuha ke Tupā mujekwa ngā pe. Kirisutu manō, a'erehe ngā ke Tupā muhā katu, aja ima'e ukwa katuha ke a'e mujekwa. ¹² Jande riki Kirisutu kotyhar ta ke. Jajuru jar katu ehe, a'erehe Tupā namō japandu pandu katu. Jakyje ym ha namō japandu pandu katu inamō. Tupā ruwa koty japu'am, amē'ēja saka. ¹³ Ko apandu pehē pe. Pehē pe myrandu katu ihē apandu, a'erehe ihē ke amō ta mupyra ixo. (Aja pehendu.) A'erehe ihē rehe pejumupyai pexo. Anī. Pejumupyai ym pexo. Kirisutu rehe pehendu katu, a'erehe pehē rury katu pexo.

Kirisutu ipy'a katu te hū

¹⁴ Pehē riki jundēu awa ta ym. Pehē rehe Tupā ipy'a katu, a'erehe jande pái keruhū namō ihē apandu pandu pehē rehe har. ¹⁵ Tupā riki jande pái keruhū. A'erehe upa katu te ixotyhar ta riki peteihar aja ixo. Ywa pe har ta riki Tupā kotyhar ta ke. Kome'ē ywy keruhū pe har ta riki Tupā kotyhar ta ke tī. ¹⁶ Kuja Tupā namō ihē apandu:

—Jande pái keruhū! Mā! Ne katu te hū! A'erehe Ese ok ta pe har ta pe nema'e pyrātāha emondo. Ne'ā riki mondo ta. Aja rahā, a'eta py'ahu te'e ta. ¹⁷ Kirisutu rehe a'eta jurujar katu, a'erehe mā peja a'eta py'a rehe Kirisutu ixo katu te. A'eta py'a rehe hok ihī, amē'ēja saka mā peja Kirisutu ixo katu te. Mā peja amō ta rehe a'eta ipy'a katu. Aja rahā pahar ipy'a katuha ke kanim ym ta. (Ese ok ta pe har tama'e ipy'a katuha ke kanim ym ta.) Myra hātā amē'ē hapo aja saka ipy'a katuha pyta katu ta. Ok keruhū pyter ke aja saka ipy'a katuha pyta katu ta tī. ¹⁸⁻¹⁹ Aja rahā, amō amō Tupā kotyhar ta namō kuja ukwa katu ta. Jande rehe Kirisutu ipy'a katu te hū. Amē'ē ke upa katu te ukwa katu rahā, katu tiki. Amē'ē Kirisutu ipy'a katuha ke marā ka ym amō mangaha. Ipe te hū aja saka. Pepaite hū aja saka tī. Ywate te hū aja saka tī. Typy te hū aja saka tī. Mā! Kirisutu ipy'a katu te hū. Amē'ē ke mā peja Ese ok ta pe har ta ukwa katu. Aja rahā, nde aja a'eta ixo ta tī. Katu te aja ixo ta tī. Jande pái keruhū! Upa nde pe ihē apandu — aja Tupā namō ihē apandu.

²⁰ Tupā namō ma'e ke japandu pandu. Amē'ē 'ar koty te we a'e ma'ema'e katu ta. Ima'e pyrātāha jande py'a rehe ihī katu. Amē'ē namō i'ar koty te we a'e ma'ema'e katu ta. Jande py'a pe ma'e ke jakwa jakwa jaxo. Amē'ē 'ar koty te we a'e ma'ema'e katu ta tī. ²¹ Jurujar katu ehe amē'ē ta ixo. A'erehe mā peja Tupā pe japandu katu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja.

Jesu Kirisutu ixo, a'erehe mā peja Tupā pe japandu katu tī:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja.

Aja te'e ta japandu katu jaxo. Amen. "A'e tŷ" aja amē'ē.

4

Jurujar katu amē'ē ta riki Kirisutu rete aja saka

¹ Jandema'e sawa'e te rehe har ihē apandu pandu. (Amē'ē ke amō ta putar ym. A'erehe ihē ke kyndaha pe amō ta kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihē axo. Ko ihē apandu pehē pe. Mā peja Tupā ra'yr ta aja katu pexo. Kirisutu rehe pejurujar katu rahā, Tupā pandu:

—Ihē ra'yr ta pehē — aja.

A'erehe mā peja Tupā ra'yr ta aja katu pexo. Johu katu pexo. ² "Katu te ihē" aja ym pehē py'a pe pekwa pekwa pexo. Pehē py'a pemahy ym pehē juehe pexo. Pahar peparahy ym pexo tī. Pehē py'ahu te'e pehendu tī. Aja te'eha pexo. Amō ta rehe katu amē'ē ke pema'ema'e katu. Aja pehē py'a katuha ke pemujekwa ngā pe. ³ Pehē johu aja Tupā'ā muj'ar. Pehē peparahyha ke a'e

mukanim pehē ngi, a'erehe mā peja johu katu aja pehē juehe pexo. ⁴ Jurujar katu ame'ē ta riki Kirisutu rete aja saka. Peteihar ame'ē. Tupā'ā riki peteihar a'e tī. Tupā mujekwa pehē pe:

—Ihē namō pexo ta kī — aja.

Ame'ē rehe peharō pexo. Ame'ē riki peteihar tī. ⁵ Jandema'e sawa'e te ixo. Peteihar a'e tī. Jurujar katu ame'ē ta ke jō Tupā muhā katu. Ame'ē pe jō awa ke uhā te hū. Jurujar katu ame'ē ta ke amō mujahuk rahā, Kirisutu kotyhar ke a'e, aja mujekwa ngā pe. Mujahuk rahā, peteihar ame'ē. Johu ngā ixo. ⁶ Tupā peteihar a'e tī. Upa jurujar katu ame'ē tama'e pāi keruhū a'e. Peteihar a'e tī. Upa katu te ixotyhar tama'e sawa'e te a'e. Peteihar a'e tī. Upa ixotyhar ta pe ima'e pyrātāha ke a'e muwyr tī. Peteihar ame'ē tī. Upa katu te ixotyhar ta py'a rehe a'e ihī katu tī. A'erehe mā peja peteihar aja pexo.

Ixotyhar ta pe ma'e ke Kirisutu me'ē me'ē

⁷ Peteihar aja jaxo. Pe, amō koty koty ma'e ke Kirisutu me'ē me'ē te'e. Upa katu te jande pe te'e me'ē me'ē. A'e putar aja a'e me'ē me'ē. Amō amō pe me'ē me'ē hū tī. Amō amō pe ta'yr mi me'ē tī. A'erehe myja Jesu me'ē me'ē, ame'ē namō mā peja Jesu kotyhar ta pe katu ame'ē ke jama'ema'e katu. ⁸ Ma'e ke me'ēha kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Kirisutu rehe har mujekwa.

“Ywa kupe koty a'e jupir oho rahā, heta ngā ke a'e raho inamō. Ame'ē ta ke a'e muputu'u ame'ē ta ke a'eta. Ame'ē ta ke a'e raho.

Pe, ixotyhar ta pe ma'e katu ame'ē ke a'e me'ē me'ē.” (“Muputu'u ame'ē ta ke” aja pandu rahā: “Jurujar katu ehe ame'ē ta ke” aja mujekwa.)

⁹ “A'e jupir oho” aja panduha ihī. Myja ame'ē my? Kuja. Kome'ē ywy keruhū pe a'e wyjy py uwyr. ¹⁰ Aja rahā, ywate ngi wyjy uwyr ame'ē ke jupir oho tī. Ywa kupe koty a'e oho. Aja rahā, upa henda rupi katu te a'e ixo. Kome'ē ywy keruhū rupi aja tī. A'e ixo tī. Ywa pe aja tī. A'e ixo tī. ¹¹ A'e atu ima'e pyrātāha ke ixotyhar ta pe me'ē me'ē. A'erehe ima'e parakyha ke a'eta ma'ema'e katu. A'erehe amō ta riki Jesu mondo ame'ē ta ke. Ehe har a'eta pandu pandu. Amō ta riki Tupā je'ēha ke pandu pandu ame'ē ta ke tī. Amō ta ukwa ym ame'ē ta pe Tupā rehe har pandu pandu tī. Amō ta Jesu kotyhar ta usakiha ta ke tī. Ame'ē ta riki Tupā je'ēha ke mu'e tī.

¹² Aja rahā, upa Tupā kotyhar ta ukwa katu ta. Tupā je'ēha pandu pandu oho ame'ē ke ukwa katu ta tī. Pe, Kirisutu kotyhar ta py'a ke a'eta muhury katu ta tī. Ixotyhar ta riki Kirisutu rete aja šaka. ¹³ Aja rahā, upa jande peteihar aja jaxo ta. Tupā rehe har peteihar aja jakwa katu ta jaxo. Tupā ra'yr rehe har jakwa katu te ta tī. Aja rahā, tuwete ta aja jaxo. (Aja rahā, upa jakwa ta. Upa Kirisutu aja katu te jande tī.)

¹⁴ Aja rahā, ta'yn ta aja ym ta jande. Ta'yn rahā, jarusu ra'yr aja saka. Amō koty koty ngi wytyu peju uwyr rahā, amō koty koty jarusu ra'yr ke y kotok keruhū raho raho. Ta'yn rahā, ame'ēja saka. Aja rahā te'e mu'e ame'ē ta rehe a'eta hendu hendu. Pe, amō koty koty Tupā rehe har ukwa. A'eta ke te'e mu'e ame'ē ta muka'u te'e. A'eta jupe ukwa ame'ē namō muka'u te'e. ¹⁵ Aja rahā, katu ym. Kuja katu. Amō ta rehe jande japy'a katu, a'erehe jetehar te ke japandu. Aja amō amō we Kirisutu aja jande tī. Katu te aja jaxo tī. A'e riki jurujar katu ame'ē ta ākā aja saka. (A'erehe ixotyhar ta hendu katu ehe, aja mujekwa katu.) ¹⁶ Aja rahā, a'e putar ame'ē ke upa ma'ema'e katu. Ixotyhar ta pame katu te ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e katu. Aja johu katu ngā ixo rahā, awa rete katu ame'ēja saka. Upa ma'e ke ma'ema'e katu. A'erehe peteī ma'e ke ma'ema'e katu rahā, amō ta py'a ke mātā katu. Muhury katu. Aja pame katu te. Aja rahā, johu ixotyhar ta py'a ke muhury katu te we hū ta. Ipy'a katuha namō muhury katu te we hū ta. Tuwete oho, ame'ēja saka ta.

(Aja rahã, johu ixotyhar ta py'a ke muhury katu te we hũ ta. Ixotyhar ta py'a ke mãtã katu ta ngã juehe tĩ.)

Kirisutu rehe jurujar katu rahã, a'e riki pyahu aja saka

¹⁷ Jandema'e sawa'e te je'ẽha rupi ihẽ apandu pehẽ pe. Hãtã ihẽ apandu pehẽ pe. Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta aja ym pexo tĩ. Ipy'a pe te'e ma'e ke a'eta ukwa ukwa ixo, ame'ẽ ke jaxer ai. ¹⁸ Jetehar te ke ukwa ame'ẽ ke Satana mukanim a'eta ngi. (Ãjã ramũu a'e.) Tupã rehe har a'eta ukwa ym te. "Anĩ" aja hendu tar ym, a'erehe ukwa ym te. A'erehe uhãha nixóí a'eta rehe. Tupã me'ẽ, ame'ẽ ke nixóí te a'eta pe. ¹⁹ A'eta huxĩ ym te. A'erehe upa ma'e jaxer ame'ẽ ke a'eta ma'ema'e. Amõ kũjã rehe a'eta ka'u te'e. Amõ sawa'e rehe ka'u te'e tĩ. Pahar pahar upa ka'u te'eha ma'ema'eha ke jõ a'eta putar. Aja riki Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta.

²⁰ Pehẽ riki aja ym pehẽ. Kirisutu rehe har pejumu'e rahã, Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta aja pexo rahã, katu ym, aja pekwa katu. ²¹ Jete! Ehe har pehendũ. Ixotyhar ta ke pehẽ, a'erehe jetehar te ke amõ ta mu'e pehẽ pe. Jesu riki jetehar te ke mu'e. Ame'ẽ ke pehẽ pe amõ ta mu'e tĩ. ²² A'erehe ymanihar jaxer pexoha ke aja ym pexo apo 'y. Yman jaxer ame'ẽ ma'ema'eha ke jõ peputar rahã, amõ amõ we hũ pexoha mujaxer aja riki oho. ²³ Pehẽ py'a pyahu aja Tupã mukatu ta me'ẽ te'e. ²⁴ Pehẽ pexoha pyahu aja pexo ta me'ẽ te'e tĩ. Ame'ẽ riki Tupã katuha aja riki. Aja rahã, pexo katu te ta riki. Ma'e ka'u te'eha ke pema'e ym ta riki.

²⁵ (Tupã katuha aja pexo tĩ.) A'erehe mã peja amõ Kirisutu kotyhar ta pe te'e pepandu ym te apo 'y. Ixotyhar ta riki hete aja saka riki. Johu jande. A'erehe upa jetehar te ke pepandu ta me'ẽ te'e. ²⁶ Amõ ta rehe peparahy rahã, ame'ẽ namõ ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym. Peparahyha namõ aja te'e pytun oho. Aja ym pehẽ. (Pahar pehẽ py'a pemujywyr ehe.) ²⁷ Peparahy pexo rahã, Satana pe: "Jaka'u te'eha jama'e jahorahã" aja pepandu, ame'ẽja saka riki. Aja rahã, ma'e peka'u te'eha ke pema'e ta my tĩ. Katu ym aja. ²⁸ Yman amõ tama'e ke aja te'e amõ mukanim ixo rahã, mã peja ym apo 'y. Pe, a'engi paraky katuha namõ tamatarer pyhyk. Pe, ame'ẽ pe ima'e ma'e ke a'e jo'ok jo'ok katu. Pe, ima'e ym te ame'ẽ ta pe ma'e ke me'ẽ me'ẽ katu ta tĩ.

²⁹ Amõ rehe juru ai ym pexo. Je'ẽha katu ame'ẽ ke jõ pepandu. Aja rahã, amõ amõ ta ke pemuhury katu ta. Aja rahã, pehẽ rehe hendu ame'ẽ ta hury katu ta tĩ. ³⁰ Tupã'ã ke pemupyai ym. (Ma'e peka'u te'eha ke pema'e rahã, Tupã'ã ke pemupyai ta.) A'e riki pehẽ py'a rehe ihĩ katu. A'erehe pehẽ riki Tupãma'e ke aja mujekwa katu a'e. I'ã ihĩ katu pehẽ py'a rehe, a'erehe inamõ pexo katu te ta, aja Tupã mujekwa katu pehẽ pe. ³¹ Amõ rehe ahy te pesak ame'ẽ ke pehẽ py'a ngi pemukanim. Amõ ta namõ peje'ẽ je'ẽ hũ ym. Amõ ta rehe pehẽ juru ai ym tĩ. Upa peparahyha ke pehẽ py'a ngi pemukanim tĩ.

³² Kuja katu tiki. Katu pexo. Pehẽ py'a katu pehẽ juehe pexo. Pehẽ py'a pemujywyr pehẽ juehe pexo. Kirisutu manõ. A'erehe pehẽ rehe ipy'a ke Tupã mujywyr. Aja pehẽ py'a pemujywyr pehẽ juehe pexo tĩ.

5

Amõ ta rehe pepy'a katu

¹ Pehẽ rehe Tupã ipy'a katu. Ta'yr ta ke pehẽ. A'erehe a'e katuha aja mã peja pexo katu ta kũ tĩ. (Aja rahã, ma'e katu ame'ẽ ke pema'ema'e katu.) ² Jande rehe Kirisutu ipy'a katu. A'erehe a'e manõ. Ame'ẽ pe jande ke a'e muhã katu. Jande rehe Kirisutu ipy'a katu. Aja amõ ta rehe pehẽ pepy'a katu ta me'ẽ te'e tĩ. Aja pexo katu tĩ. Kirisutu manõ rahã, ma'e ke Tupã pe a'e me'ẽ, ame'ẽja

saka. A'erehe ame'ē rehe Tupā hury katu. Ma'e pihe katu ame'ēja saka tī. A'erehe ame'ē rehe Tupā hury katu tī.

Tupā kotyhar ta ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym ta me'ē te'e

³ Tupā kotyhar ta ke pehē. A'erehe ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym. “Amō kūjā ta rehe a'eta ka'u te'e” aja pehē rehe har amō ta pandu rahā, katu ym. “Amō sawa'e ta rehe a'eta ka'u te'e” aja pehē rehe har amō ta pandu rahā, katu ym tī. Upa ka'u te'eha katu ym tī. Ma'e ke rehe ipy'a moī moī rahā, katu ym tī. Aja pehē rehe har amō ta pandu rahā, katu ym. Tupā kotyhar ta ke pehē, a'erehe katu ym. ⁴ Pehē je'ēha namō amō ta ke pemuhuxī rahā, katu ym tiki. Je'ēha ka'u te'eha pepandu rahā, katu ym tiki tī. Jaxer ame'ē ke pepandu rahā, katu ym tiki tī.

Kuja katu tiki. Tupā pe kuja pepandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja pepandu rahā, katu tiki.

⁵ Jete. Amō kūjā rehe ka'u te'e rahā, ame'ē ke Kirisutu kotyhar aja ym a'e. Tupā kotyhar aja ym tī. Amō sawa'e rehe ka'u te'e ame'ē ke aja tī. Kirisutu kotyhar aja ym tī. Tupā kotyhar aja ym tī. Ma'e ke rehe ipy'a moī hū ame'ē ke aja tī. Kirisutu kotyhar aja ym tī. Tupā kotyhar aja ym tī. Ma'e ke rehe ipy'a moī moī hū rahā, ma'e'ā rehe ipy'a ke a'e moī moī, ame'ēja saka. Katu ym aja.

⁶ Tupā rehe hendu ym ame'ē ta ke a'e mupyrara ta. Ame'ē ta riki amō ta ke muka'u te'e. Je'ēha ka'u te'e ame'ē namō muka'u te'e. Pehē tī. Muka'u te'e tar katu pehē ke tī. A'erehe mā peja pehē ke amō ta muka'u te'e ym. ⁷ A'erehe ame'ē ta namō pexo ym. Muka'u te'e ame'ē ta namō pexo ym.

Tupā kotyhar ta weraha aja saka ame'ē pe ixo

⁸ Yman pytuniha aja ame'ē pe pexo. Aja rahā, Tupā rehe har pekwa ym. Apo Tupā kotyhar ta ke pehē 'y. A'erehe weraha aja ame'ē pe pexo katu 'y. Aja rahā, Tupā rehe har pekwa katu. A'erehe mā peja weraha aja ame'ē pe pexo katu apo 'y. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta. ⁹ Tupā rehe har pekwa katu rahā, weraha aja ame'ē pe pexo katu. Aja rahā, pema'ema'e hū ta. Kuja. Amō ta pe katu ame'ē ke pema'ema'e katu. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta tī. Jete har te ke jō pepandu pandu ta tī. Aja pexo katu ta.

¹⁰ Weraha aja ame'ē pe pexo rahā, ma'e ke jandema'e sawa'e te ke muhury my. Ame'ē ke pekwa pekwa katu pexo. Pe, ame'ē ke pema'ema'e katu tī.

¹¹ Pytuniha aja ame'ē pe ixo ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke jō ma'ema'e. Ame'ē ta namō mā peja pexo ym. Kuja katu. A'eta ma'eha riki katu ym, aja pemujukwa ngā pe. “Mā peja ym” aja pepandu ngā pe. ¹² Amō ta ukwa ym ha rupi ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e. Ame'ē rehe har amō pandu rahā, huxī hū amō. ¹³ Pe, upa ma'e ke weraha pe amō moī rahā, ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ngā pe mujekwa. Aja rahā, ame'ē riki katu ym, aja ngā pe mujekwa katu. (Aja rahā, ipy'a ke muruwak ta my tī. Tupā kotyhar muruwak ta my tī.) ¹⁴ Ma'e ke ngā pe mujekwa katu rahā, ame'ē riki weraha pe moī. A'erehe amō pandu:

“Nde ereker ereju ame'ē ke epak!

Nde eremanō, ame'ēja saka. Epu'am!

Pe, nde pe Kirisutu muwera katu ta, ame'ēja saka.” (Tupā rehe hendu ym ame'ē ta manō, ame'ēja saka ixo. Ukwer aja tī. Pe, Tupā rehe har Kirisutu mujekwa rahā, amō rehe a'e muwera, ame'ēja saka.)

¹⁵ Pehendu katurahā! Pehē pexoha katu aja pexo. Ukwa ym ame'ē ta aja ym pexo. Ukwa ym ame'ē ta Tupā rehe har ukwa ym. Ukwa katu ame'ē ta aja pexo tī. Aja rahā, Tupā rehe har pekwa katu. ¹⁶ Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta heta ixo apo 'y. A'erehe amō kotyhar pexo. Aja te'eha katu ame'ē ke pema'ema'e. ¹⁷ Weraha aja ame'ē pe pexo, a'erehe peka'u te'e ym pexo. Myja

pehē pexo ame'ē ke jandema'e sawa'e te putar my. Ame'ē ke pekwa pekwa katu pexo. Pe, ame'ē ke pema'ema'e katu.

Tupā'ā pehē py'a rehe pemupyta katu

¹⁸ Kawī ngi peka'u ym. Ame'ē pehē ke mujaxer jō. Kuja rahā, katu tiki. Mā peja Tupā'ā ihī katu pehē py'a rehe. ¹⁹ Pehē py'a pejumuhury katu pehē juehe rahā, Ndawi riki jyngariha mupinim, ame'ē ke pepandu pandu pehē jupe. Tupā rehe pejyngar tī. Tupā rehe har pepandu, ame'ē ke pejyngar tī. Pehē pejyngar rahā: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pekwaaha namō jandema'e sawa'e te rehe pejyngar. Pehē ruryha namō: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja jandema'e sawa'e te rehe pejyngar. ²⁰ Upa katu te ma'e ke rehe aja te'eha: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Tupā pe pepandu. Jande pāi keruhū a'e. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te je'ēha rupi pepandu pandu ipe.

Ne sawa'e rehe ehendu katu

²¹ Kirisutu rehe pehē py'a pemoī moī katu, a'erehe pehendu katu pehē juehe.

²² Ixawa'e katu ame'ē ta te'e! Pehē pe apandu ta apo! Pehē sawa'e ta rehe pehendu katu. Aja rahā, jandema'e sawa'e te je'ēha rehe pehendu katu tī.

²³ Ixawa'e riki hakeharma'e kapitā aja saka. Aja Kirisutu tī. Jurujar katu ehe ame'ē tama'e kapitā a'e tī. A'e riki jurujar katu ame'ē ta ke muhā katu. Jurujar katu ame'ē ta riki hete aja saka. ²⁴ Ixawa'e ta rehe hakehar ta hendu katu ta me'ē te'e. Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta hendu katu. Aja ixawa'e ta rehe hakehar ta tī. Hendu katu tī.

Ne rakehar rehe epy'a katu

²⁵ Sawa'e ta! Pehē pe apandu tī. Pehē rakehar ta rehe pepy'a katu. Jurujar katu ame'ē ta rehe Kirisutu ipy'a katu. A'erehe a'eta uhāha ke rehe a'e muhepy. A'erehe manō. Aja pehē rakehar ta rehe pepy'a katu tī. ²⁶ Pe, jurujar katu ame'ē ta py'a ke Kirisutu juhyk rahā, Tupā pe pandu:

—Ko a'eta riki nema'e apo 'y. Nde kotyhar ta ke — aja Kirisutu pandu.

Jurujar katu ame'ē ta ke amō ta mujahuk rahā, a'eta py'a ngi ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke Kirisutu juhyk. Ame'ē ta ke a'eta aja mujekwa katu. Pe, Tupā je'ēha rehe hendu katu rahā, a'eta py'a juhyk aja a'eta ixo tī. ²⁷ Aja jurujar katu ame'ē ta py'a ke a'e juhyk rahā, ame'ē ta ke ixoty a'e muhyk ta kŷ. Katu te ta a'eta. Nixói te ta ma'e ka'u te'eha ma'eha ke a'eta pe. Jahy ruwy ym te, ame'ēja saka a'eta katu te ta. Ma'e katu ym ame'ē ke nixói te ta a'eta pe. ²⁸ Hakehar ta rehe sawa'e ta ipy'a katu ta me'ē te'e. A'eta juehe a'eta ipy'a katu, aja hakehar ta rehe ipy'a katu ta me'ē te'e tī. Hakehar rehe sawa'e ipy'a katu rahā, a'e juehe ipy'a katu tī. ²⁹ Juehe ipy'a ym ame'ē ke nixói. Aja ym. Kuja riki. A'e atu u'u katu ma'e ke ixo. A'e atu ixo katu. Jurujar katu ame'ē ta rehe Kirisutu haihu katu. Aja amō juehe juhahi katu tī. ³⁰ Jande riki Kirisutu rete aja saka. Ixotyhar ta ke jande. A'erehe jurujar katu ame'ē ta rehe Kirisutu haihu katu. ³¹ Jumendaria rehe har kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Ipái ta ke sawa'e hijar oho. Pe, hakehar namō ixo katu.

Mokōihar riki petēihar aja ixo” aja panduha ihī.

³² Mā! Ame'ē jete har te ke Tupā je'ēha mujekwa jande pe. Pe, kuja ihē akwa. Jurujar katu ehe ame'ē ta riki Kirisutu namō petēihar aja ixo. ³³ Tupā je'ēha rehe panduha ihī, ame'ē ke pehē pe katu tī. Sawa'e juehe ipy'a katu. Aja hakehar rehe ipy'a katu ta me'ē te'e tī. Pe, ixawa'e rehe hakehar hendu katu ta me'ē te'e tī.

6

Ta'yr ta ipái ta rehe hendu katu ta me'ë te'e

Tajyr ta aja tí, hendu katu ta me'ë te'e tí

¹ Ta'yn ta! Kurumí ta! Kūjātāi ta! Tiha ame'ë ta! Kirisutu kotyhar ta ke pehë. A'erehe pehë pái ta rehe pehendu katu ta me'ë te'e. Aja rahã, katu ame'ë ke pema'ema'e. ² Tupã je'ëha rehe kuja panduha ihĩ: "Nde pái rehe ehendu katu. Ne mǎi rehe aja tí. Ehendu katu tí." Ame'ë je'ëha namō ma'e manga katuha ke Tupã moĩ. ³ Kuja moĩ:

—Nde pái ta rehe nde erehendu katu rahã, upa katu te katu nde pe. Kuja. Kome'ë ywy keruhū pe yman nde erexo ta — aja Tupã manga katu.

A'erehe ipái ta rehe ta'yn ta hendu katu ta me'ë te'e. Kurumí ta aja tí. Hendu katu ta me'ë te'e tí. Kūjātāi ta aja tí. Hendu katu ta me'ë te'e tí.

⁴ Ta'yn pái ta! Ta'yn mǎi ta tí. Ta'yn ta ke pemuparahy ym. Pehë ra'yr ta pe aja tí. Pehë rajyr ta pe aja tí. A'eta ke pemuparahy ym tí. Kuja katu. A'eta ke pemutiha rahã, a'eta ke pemu'e katu. Aja rahã, pehë rehe a'eta hendu katu ta. Wewe katu pepandu a'eta pe. Kirisutu kotyhar ta ke pehë, a'erehe ehe har wewe katu pemu'e katu a'eta ke.

Ijar ta pe miasu ta hendu katu ta me'ë te'e

⁵ Miasu ta! Sehar pehë jar ixo. A'eta rehe pehendu katu. Pemuparahy ym ta aja pekyjeha namō pehendu katu a'eta rehe. Mokōi pekwaha namō pexo aja ym peparaky katu. Kirisutu rehe peparaky, ame'ëja saka pehë jar rehe peparaky katu. ⁶ Pehë rehe pehë jar usak ixo rahã jō, peparaky katu my? Anĩ. A'eta usak ym rahã, peparaky katu tí. Pehë rehe a'eta usak ixo rahã jō, peparaky katu rahã: "Mǎ! Miasu riki paraky katu te" ame'ë panduha ke jō peputar. Katu ym aja. Kirisutuma'e miasu aja pehë. A'erehe sehar pehë jar usak ym rahã, peparaky katu tí. Aja Tupã putar ame'ë ke pema'ema'e katu te. ⁷ Pehë riki miasu ta ke. Peparaky rahã, pehë ruryha namō peparaky katu. Sawa'e ta rehe jō peparaky, aja ym pekwa. Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe peparaky, aja pehë rury katuha namō peparaky katu. ⁸ Pesarahã! Kuja pekwa pekwa pexo tí. Se katu aja amō paraky rahã, ame'ë namō ywa pe ma'e katu ame'ë ke jandema'e sawa'e te me'ë me'ë katu ta. Upa katu te ngã pe a'e me'ë me'ë katu ta. Miasu ta pe aja tí. Me'ë katu tí. Miasu aja ym ame'ë ta pe aja tí. Ma'e katu ame'ë ke a'e me'ë ta tí. Se katu aja paraky a'erehe me'ë katu ywa pe.

Miasuma'e jar ta pe ihë apandu apo tí

⁹ Miasuma'e jar ta! Pehë pe ihë apandu tí. Pehë pe ipy'a katuha namō miasu ta paraky. Aja pehë pepy'a katuha namō miasu ta pe pepandu pandu. Ame'ë ta pe: "Pahar peparaky ym rahã, nde ke ihë anupã ta" aja ym pepandu. Pesarahã! Jandema'e sawa'e te ywa pe ixo ame'ë ke a'e. Kuja pekwa pekwa pexo. Pehëma'e miasu ame'ë ta aja pehë riki ixotyhar ta ke tí. Jandema'e sawa'e te ywa pe ixo ame'ëma'e ke pehë tí. Ngã pe juja katu te a'e ma'e ke me'ë me'ë katu ta tí. A'e usak rahã: "Ko miasu ta ke" aja ym ipe. "Ko miasuma'e jar ta" aja ym ipe tí. Upa juja katu te ipe. A'erehe pehë pepy'a katuha namō miasu ta pe pepandu pandu katu.

Tupãma'e mundeha namō pexo katu

¹⁰ A'ejōhar panduha ke ihë apandu ta apo. Jandema'e sawa'e te kotyhar ta ke pehë. A'erehe ima'e pyrātāha namō pexo katu. Ame'ë namō pehë py'a ke pemātã katu pexo. ¹¹ Ima'e mundeha aja me'ë Tupã me'ë pehë pe. Ame'ë namō pexo katu. Aja rahã, Satana riki pehë ke muka'u te'e ym ta. (Ājã ramūi a'e.) ¹² Amō awa ta namō jajumai mai jaxo my? Anĩ. Aja ym. Ājã ta namō

jajumai jaxo, ame'ēja saka jaxo. A'eta katu ym te. Ywa pe har ta ke a'eta tĩ. A'eta riki Tupã rehe hendu ym ame'ẽ tama'e kapitã keruhũ ta. ¹³ A'erehe Tupãma'e mundeha aja me'ẽ namõ pexo katu. Pe, mupyraraha pehẽ rehe uhýk rahã, pehẽ ke pehẽ ruwajan ta muputu'u ym ta. Ame'ẽ mupyraraha upa rahã, pete'e pexo katu ta rĩ.

¹⁴ A'erehe pepu'am katu, aja pexo. Tupãma'e mundeha aja me'ẽ namõ pexo. Kuja. Sonda ta aja pehẽ ku'a rupi har pepukwar katu. Aja rahã, jetehar te ke namõ pexo katu. Sonda ta aja pehẽ juehe ita kamixa pemunde tĩ. Aja rahã, Tupã pandu: "Pehẽ katu. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixói te pehẽ pe" aja pexo katu. ¹⁵ Sonda ta aja pehẽ py rehe har pemunde tĩ. Aja rahã, pahar myrandu katu ke amõ ta pe pepandu peho. "Pehẽ py'a ke Tupã muhury katu ta." Ame'ẽ myrandu katu ke pepandu peho. ¹⁶ Sonda ta aja pehẽ jywa rehe itape ke aja te'e pemujar katu. Aja rahã, Kirisutu rehe pejurujar katu pexo. Aja rahã, ame'ẽ pe upa u'y hany ame'ẽ ke pemuwe ta tĩ, ame'ēja saka tĩ. Satana ombor ame'ēja saka tĩ. (Ajã ramũi a'e.) Ombor rahã, pejurujar katuha ke a'e mukanim tar katu. Ame'ẽ u'y hany ame'ẽ ke pemuwe ta tĩ, ame'ēja saka tĩ. ¹⁷ Sonda ta aja pehẽ ãkã rehe har pehẽ ãkã rehe pemoi tĩ. Itasape ke. Aja rahã, pehẽ ke Tupã muhã katu, aja pekwa katu. Sonda ta aja ita tamarã namõ pexo katu. Pehẽ pe Tupã'ã me'ẽ katu, ame'ẽ ke aja saka. Aja rahã, Tupã je'eha namõ pexo katu. Ame'ẽ ke pepandu pandu. ¹⁸ Aja Tupãma'e mundeha aja me'ẽ namõ pexo. Amõ we tĩ. Tupã namõ pepandu pandu. Kuja:

—Jande pái keruhũ! Ihẽ pe nema'e pyrãtãha emuwyr — aja ipe.

Pehẽ pe Tupã'ã mujekwa rahã, Tupã namõ aja te'eha pepandu pandu. A'erehe peta ký! Peputu'u ym ingi. Upã Tupã kotyhar ta rehe har Tupã namõ aja te'eha pepandu pandu.

¹⁹ Ihẽ rehe har Tupã namõ pepandu pandu tĩ.

—Jande pái keruhũ! Páu pe nema'e pyrãtãha ke emondo katu. Aja rahã, kyje ym ha namõ nema'e je'eha ke a'e pandu pandu ta. Myrandu katu ke a'e mujekwa ta ngã pe. Yman ukwa ym ame'ẽ ke. Ame'ẽ ke mujekwa ta ngã pe apo 'y — aja ihẽ rehe har Tupã namõ pepandu.

²⁰ Ame'ẽ myrandu katu ke ihẽ apandu ta. A'erehe ihẽ ke Jesu mondo. Kyndaha pe ihẽ axo apo. A'erehe kuja Tupã namõ pepandu tĩ:

—Mã peja kyje ym ha namõ myrandu katu ke Páu pandu pandu. Aja rahã katu tiki — aja Tupã namõ pepandu ihẽ rehe har.

Katuha ke ihẽ amondo

²¹ Pehẽ koty Tik ke ihẽ amondo ta. Ihẽ rehe har a'e mujekwa katu ta pehẽ pe. Aja rahã, ihẽ axoha ke pekwa katu ta. Tik rehe jande japy'a katu ame'ẽ ke a'e. Jande mu a'e. Jandema'e sawa'e te pe a'e parakyha ke. Tupã je'eha ke a'e pandu pandu, ame'ẽ riki ima'e parakyha ke. Tik pandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu. ²² Ihẽ rehe har a'e mujekwa ta pehẽ pe. A'erehe pehẽ koty a'e ke ihẽ amondo axo. Myja upa jaxo my, ame'ẽ rehe har a'e mujekwa ta pehẽ pe. Aja rahã, pehẽ py'a ke a'e muhury katu ta.

²³ Tupã riki jande pái keruhũ. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mã peja pehẽ py'a ke a'eta muhury katu. Mã peja pehẽ py'a ke a'eta mãtã katu tĩ. Aja rahã, upa pehẽ mu ta rehe pehẽ pepy'a katu ta. Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe upa pehẽ mu ta rehe pepy'a katu tĩ. ²⁴ Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe ipy'a katu ame'ẽ ta ixo. Mã peja ame'ẽ ke a'eta mukanim ym te. Mã peja a'eta rehe Tupã ipy'a katu te hũ.

Upa.

Siri ok ta pe har ta pe Páu mupinim

Hom ok ta pe Páu ixo. Jesu rehe har a'e pandu pandu ixo, ame'ë ke amō ta putar ym. A'erehe kyndaha pe a'e ke amō ta kynda rahe. A'ep a'e ixo rahā, kome'ë paper ke a'e mupinim.

Páu pe Siri ok ta pe har ta tamatarer ke mondo. A'erehe a'e pandu: "Katu tiki" aja. Tupā pe pandu tī: "Ne jō riki katu te me'ë ke" aja.

Páu pyrara ixo tipe. Anī. Tapijar te'e we myrandu katu ke a'e pandu pandu. Tapijar te'e we Jesu rehe har a'e ukwa tar katu tī, aja mupinim tī. "Mā peja Jesu ukwa katu aja pehē tī" aja Páu mupinim Siri ok ta pe har ta pe.

Jesu kotyhar ta pe: "Ihē mu ta" aja Páu pandu.

Siri ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo

Ame'ë ta pe paper pinim ke Páu mupinim

¹ Ihē Páu. Timo ihē namō a'e ixo tī. Jesu Kirisutuma'e parakyha ta ke jande. Ehe har japandu pandu, ame'ë riki jandema'e parakyha ke.

Ko pehē pe paper pinim ke ihē amondo axo. Siri ok ta pe har ta ke pehē. Tupā kotyhar ta ke pehē. Upa Jesu Kirisutu rehe jurujar katu ame'ë ta pe paper pinim ihē amondo axo tī. Tupā kotyhar tama'e kapitā ta pe amondo axo tī. Tupā kotyhar ta rehe ma'e ke amō ta ma'ema'e katu tī. Ame'ë ta pe paper pinim amondo axo tī.

² Tupā riki jande pái keruhū. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mā peja pehē rehe a'eta ipy'a katu te hū. Mā peja pehē py'a ke a'eta muhury katu.

Tupā namō Siri ok ta pe har ta rehe har ihē apandu pandu

³ Pehē rehe har ihē akwa akwa axo rahā: "Ne jō riki katu te me'ë ke" aja Tupā pe ihē apandu pandu. Aja te'eha ihē. ⁴⁻⁵ Jesu rehe pejurujar katu py rahā, tamatarer ihē pe pemuwyr. A'erehe myrandu katu ke ihē apandu pandu axo rī. Aja we apo tī. Amō ta pe myrandu katu ihē apandu pandu axo rahā, ihē pe tamatarer pemuwyr tī. A'erehe pehē rehe har Tupā namō ihē apandu pandu rahā, ihē rury katuha namō: "Ne jō riki katu te me'ë ke" aja Tupā pe ihē apandu katu. ⁶ Pe, kuja ihē akwa katu te. Pehē pejurujar katu py rahā, l'a ke pehē py'a rehe Tupā moī. Aja rahā Kirisutu katuha aja pehē ke Tupā muwak ixo. Aja a'e muwak we ixo rī. Pe, Jesu Kirisutu jywyr rahā, ame'ë muwakiha ke a'ewan ta. Arahā Tupā pandu ta: "Uhyk katu. Kirisutu katuha aja pehē tī" aja.

⁷ Pehē rehe har ihē akwa akwa axo rahā, ihē rury katu. Pehē rehe ihē apy'a katu, a'erehe ihē rury katu. "Myrandu katu ke eandu eho" aja Tupā ihē pe. Ame'ë parakyha ke ihē ama'ema'e. Aja ihē axo rahā, ihē pe tamatarer ke pemuwyr. Apo kyndaha pe ihē axo rahā, aja ihē pe pemuwyr tī. Kyndaha pe ihē axo ym rahā we, aja tī. Pemuwyr tī. Kyndaha pe ihē axo ym rahā we, kapitā ruwa koty ihē apu'am. "Jesu rehe har myrandu katu riki jete har te ke" aja ihē apandu. Ngā pe apandu tī. Aja rahā, Jesu rehe har ukwa katu te we ngā. ⁸ Pehē rehe Jesu Kirisutu ipy'a katuha aja ihē apy'a katu tī. Jete har te ke ihē apandu. Ame'ë ke Tupā ukwa katu.

⁹ Kuja pehē rehe har Tupā namō ihē apandu pandu:

—Mā peja Siri ok ta pe har ta ipy'a katu te we a'eta juehe ixo. Mā peja nde rehe har a'eta jumu'e katu te we ixo tī. Aja rahā ukwa katuha namō ipy'a katu te we ta a'eta juehe. Mā peja katu ame'ë ke a'eta ukwa katu te we ixo. Aja rahā, ipy'a katu te we ta a'eta juehe tī. ¹⁰ Upa aja rahā, ma'e riki katu te ame'ë ke a'eta ma'ema'e ta. Aja rahā, Kirisutu jywyr rahā, a'eta pe nixoi te

ta ma'e ka'u te'eha ma'eha ke. "Katu ym ame'ë ta" aja amõ ta pandu ym te ta tĩ. ¹¹ Pe, Jesu Kirisutu riki ima'e pyrãtãha ke muwyr. A'erehe ame'ë namõ katu ame'ë ke jõ Siri ok ta pe har ta ma'ema'e ta. Aja rahã, nde pe katu ngã pandu: "Ne jõ riki katu te me'ë ke" aja riki — aja Tupã namõ pehë rehe har ihë apandu pandu.

Tapijar te'e we Tupã je'ëha ke ihë apandu pandu katu

¹² Ihë mu ta! Ihë rehe har pekwa katu aja ihë aputar katu. Mãte we ihë axoha kwe. Apyrara hũ axo kwe. (Anĩ. Tapijar te'e we myrandu katu apandu pandu.) A'erehe myrandu katu ke amõ amõ we hũ amõ ta ukwa katu te we ixo. ¹³ (Ame'ë ke amõ ta putar ym. A'erehe kyndaha pe ihë ke kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihë axo apo. Ame'ë ke se ixo ame'ë ta ukwa. Kirisutu rehe har ihë apandu pandu. Kirisutuma'e parakyha ke ihë. A'erehe kyndaha pe ihë axo apo. Ame'ë ke upa amõ ta ukwa. Ame'ë ke kapitã rok harõha ta ukwa katu tĩ. ¹⁴ Kyndaha pe ihë axo. Anĩ. Ihë py'ahu axo. A'erehe jandema'e sawa'e te rehe heta jande mu ta jurujar katu te we ixo. I'ar koty te we a'eta ipy'ahuha. A'erehe Tupã je'ëha ke a'eta pandu pandu katu tĩ. Ngã ngi kyje ym ha namõ pandu pandu.

¹⁵⁻¹⁷ Jete! Amõ ta Kirisutu rehe har pandu pandu tĩ. "Jande japandu rahã, jande rehe Páu jyty'ym ta" aja ame'ë ta ukwaha naĩ. A'erehe ame'ë ta pandu pandu. Ihë namõ je'ë hãta tã tar katu tĩ. A'erehe Kirisutu rehe har pandu pandu tĩ. Muka'u te'eha namõ a'eta pandu pandu. Kirisutu rehe har pandu pandu rahã: "Peme'ë ta katu" aja panduha ke a'eta putar katu. A'eta mu'e ame'ë ke rehe heta ngã hendu. A'erehe kyndaha pe ihë axo rahã, ihë riki ajyty'ym a'eta rehe aja a'eta ukwaha naĩ.

Amõ ta anĩ. Amõ ta ihë rehe ipy'a katu. A'erehe Kirisutu rehe har a'eta pandu pandu. Jete har rupi pandu pandu. Kapitã ruwa koty ihë apu'am rahã: "Jesu rehe har myrandu katu riki jete har te ke" aja ihë apandu. Ame'ë parakyha ke ihë pe Tupã me'ë. Aja a'eta ukwa. A'erehe ihë rehe a'eta ipy'a katu.

¹⁸ Upa riki katu ihë pe. Ka'u te'eha namõ amõ ta Kirisutu rehe har pandu pandu. Jete har rupi amõ ta pandu pandu tĩ. Mokõihar ta Kirisutu rehe har pandu pandu. A'erehe ihë rury katu ihë axo.

¹⁹ Ihë rehe har Tupã namõ pepandu pandu. "Páu ke kyndaha ngi emuhem" aja. A'erehe kyndaha ngi ihë ke kapitã muhem katu ta, aja akwa. A'erehe ihë rury katu te axo. Tupã'ã ihë rehe usak katu, Jesu Kirisutu muwyr ame'ë ke a'e. A'erehe kyndaha ngi ihë ke kapitã muhem katu ta tĩ. Aja akwa. A'erehe ihë rury katu te axo. ²⁰ Ihë riki Kirisutu rehe har ihë apandu pandu tar katu te. Aja te'eha ihë axo. Ame'ë jõ ihë aputar katu. Aja ym rahã, ihë ruxĩ ta. Ihë py'ahu ta me'ë te'e. Aja te'eha ihë axo. Amanõ ta nahã my. Aja rahã: "Ne jõ riki katu te me'ë ke" aja Kirisutu rehe har amõ ta pandu. Aja ihë aputar. Ko axo we nahã my rĩ. Aja rahã: "Ne jõ riki katu te me'ë ke" aja Kirisutu rehe har amõ ta pandu tĩ. Aja ihë aputar tĩ.

²¹ Ihë atu ko axo we rahã, Kirisutu rehe har: "Ne jõ riki katu te me'ë ke" aja ihë apandu axo. Ihë amanõ rahã, amõ ta Kirisutu pe pandu ta: "Ne jõ riki katu te me'ë ke." Aja rahã i'ar koty te we katuha. ²² Pe, ko ihë axo rahã we Kirisutu rehe har ihë apandu pandu katu te we axo. Myja ihë aputar katu my? Akwa ym. ²³ Ihë amanõha ke aputar my? Ko axoha we aputar my? Myja my? Akwa ym. Kuja ihë akwa. Ihë amanõ tar katu. Aja rahã, Kirisutu namõ ihë axo ta kũ. Ame'ë riki i'ar koty te we katuha. ²⁴ Pehë pe anĩ. Ko axo rahã we, katu tiki pehë pe. (Aja rahã, amõ we Kirisutu rehe har pehë pe ihë amu'e ta rĩ.) ²⁵ Aja akwa. A'erehe ihë amanõ ym we ta rĩ. Pehë namõ ihë axo we ta rĩ. Aja rahã, pehë ke ihë amu'e we ta axo rĩ. Aja rahã, tapijar te'e we Kirisutu

rehe pejurujar katu te we rī. Aja rahā, pehē rury katu te we ta pexo. ²⁶ Pe, amō we pehē namō ihē axo rahā, Jesu Kirisutu pe: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pepandu ta. A'e riki kyndaha ngi ihē ke muhem ta, a'erehe aja pepandu ta.

Pexoha katu aja pexo katu

²⁷ Apo amō we apandu ta. Kirisutu rehe har myrandu katu rehe panduha ihī. Ame'ē myrandu ke amō mu'e, aja pexoha katu ta me'ē te'e. Aja rahā, pehē pexoha rehe har ihē ahendu ta. Pehē rehe ihē asak ta aho my. Aho ym ta my. Pehē rehe har ihē ahendu ta. Kirisutu rehe pejurujar katu te we rī. Pehijar ym. Aja ihē ahendu ta. Aja rahā, katu te. Myrandu katu rehe amō ta jurujar katu. Ame'ē ke peputar, a'erehe ame'ē ke pehē johu pepandu pandu. Peteihar aja pepandu pandu. Ame'ē rehe ihē ahendu ta tī. Aja rahā, katu te tī. ²⁸ Pehē ke amō ta mupyrara rahā, a'eta ngi pekyje ym. Pehē py'ahu te'e pehendu aja pemujekwa a'eta pe. Aja rahā, a'eta ma'eha ke pemujekwa. (Kirisutu ke a'eta putar ym.) A'erehe mupyraraha renda pe a'eta oho ta ame'ē ta ke a'eta, aja pemujekwa. Pehē anī. Tupā muhā katu ame'ē ta ke pehē, aja pemujekwa katu. A'e riki pehē ke muhā katu ta. ²⁹ Pehē pe Tupā pandu: “Pehē rehe katu asak. Kirisutu rehe pejurujar katu. Amō we tī. Ehe har pepandu pandu peho tī. A'erehe pehē ke amō ta mupyrara ta tī” aja Tupā pandu. ³⁰ Ihē aja pehē tī. Mu'eharan ta namō peje'ē je'ē hū tī. Aja pexo tī. Aja rahā ame'ē ta mu'e ame'ē ke pemukanim ta tī. A'erehe ihē aja pehē tī. Yman ame'ē ta namō ihē aje'ē je'ē hū tī, aja pekwa. Apo aja ihē axo tī. Aja pehendu tī.

2

Kirisutu rehe har

¹ Kirisutu riki pehē py'a ke mātā. Pehē rehe a'e ipy'a katu, a'erehe pehē ke muhury katu. Tupā'a namō pehē juehe katu pexo. Amō ta rehe pepy'a katu. Amō ta rehe pepyrara pesak tī. ² Ko apandu pehē pe. Ihē aja juja katu te pekwa pekwa pexo tī. Jumai ym ha namō pexo. Pepy'a katu pehē juehe. Peteihar aja pexo. Aja rahā, ihē ke pemuhury katu te ta. ³ Ma'e ke pema'ema'e rahā, amō ta pandu my: “Mā! Katu hū peme'ē ta.” Ame'ē panduha peputar my? Mā peja ym aja. “Mā! Jande jō katu te” aja ym pekwa pekwa pehē juehe har. Amō ta katuha riki pehē 'ar koty te we aja pekwa katu pexo. Amō ta 'ar koty te we pehē katuha ke aja ym pekwa pekwa pexo tī. ⁴ Amō ta pe kuja pepandu katu: “Pehē namō jama'ema'e ta” aja. Pe, ame'ē ta pehē pe: “Pehē namō jande jama'ema'e ta tī” aja. Juja katu te ma'ema'eha ngā jupe. Aja katu. Pehēma'e ke rehe jō pesak ym pexo. ⁵ Jesu Kirisutu ukwa katuha aja mā peja pekwa pekwa katu pexo tī. “Mā! Ihē katu te ihē” aja ym te panduha a'e. Kuja Kirisutu ukwa katu:

⁶ “Tupā aja a'e tī. Aja te'eha a'e ixo. Ima'e pyrātāha namō Tupā aja a'e ixo ta, aja ukwa jupe my? Anī. Aja ym riki.

⁷ Kuja a'e ukwa tī. Upa katu te ywa pe ixo ame'ē ta ke jeje a'e hijar. Tupā aja ame'ē ke hijar uwyr tī.

Awa aja te'e a'e uwyr. Te'e paraky ame'ē ke aja a'e ixo.

⁸ Katu te a'e jupe, aja ym a'e ukwa.

Tupā rehe a'e hendu katu. A'erehe a'e manō. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e manō.

⁹ Manōha ngi mukwera katu muhem. A'erehe katu te ame'ē ke a'e aja Tupā mu'am.

Pe, ywa kupe koty mujywyr raho. A'erehe amō ta 'ar koty te we a'e katuha aja mu'am.

A'e aja me'ē amō nixói te.

¹⁰ Aja rahā: 'Jesu' aja her ke hendu ame'ē ta ipynarāi pe wapyk ta. (Ame'ēja ipy'a ke moī moī katuha ke mujekwa ta.)

Aja upa katu te ngā wapyk ta. Ywa pe har ta wapyk ta tī. Aja ipy'a ke moī moī katu ta ehe. Kome'ē ywy keruhū pe har ta aja tī. Ipy'a ke moī moī katu ta ehe tī. Mupyraraha renda pe ihī, ame'ē ta aja tī. Ipy'a ke moī moī katu ta ehe tī.

Upa katu te ngā ipy'a ke moī moī ta ehe tī.

¹¹ Pe: 'Jesu Kirisutu riki sawa'e te' aja upa katu te ngā pandu ta.

Pe, Jesu rehe har katu ma'e pandu rahā, Tupā pe: 'Ne jō riki katu te me'ē ke' aja pandu ta tī. A'e riki jande pái keruhū te.'

Pexoha katu aja ngā pe pemujekwa

¹² Pehē riki ihē rehe katu ame'ē ta ke. Ihē apy'a katu ame'ē ta ke pehē tī. Pesarahā! Pehē namō ihē axo rahā, ma'e ke ihē apandu pehē pe. Ame'ē rehe pehendu katu. Apo pehē namō axo ym. Ko amō we panduha ke pehē pe ihē amondo axo. Ame'ē rehe pehendu katu ta me'ē te'e tī. Kuja. Pehē ke Tupā muhā katu. A'erehe ma'e peka'u te'eha pema'eha ngi pehē ke a'e poir, ame'ēja saka. A'erehe mā peja ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym. Amō we ame'ē ke pema'e ta my, ame'ē pekyjeha namō katu ame'ē ke jō pema'ema'e. ¹³ Ima'e pyrātaha ke Tupā muwyr pehē pe. A'erehe a'e putar ame'ē ke pema'ema'e tar katu. Pehendu tar katu ehe tī.

¹⁴ Upa ma'e ke pema'e rahā, pehē ruryha namō pema'e pexo. Peje'ē hātā tā ha namō aja ym pema'e. ¹⁵ Aja rahā: "Pehē katu ym" aja amō ta pandu ym ta. Pehē py'a juhyk, aja Tupā ra'yr ta katu aja pexo tī. Kome'ē ywy keruhū pe pexo. A'ep ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ixo. Jaxer ame'ē ta aja tī. Ixo tī. Ame'ē ta namō pexo rahā, pehē riki amō kotyhar ta ke aja pemujekwa ta me'ē te'e. Katu ame'ē ta ke pehē aja pemujekwa ta me'ē te'e. ¹⁶ Aja rahā, myja ngā ke Tupā muhā katu, ame'ē rehe har ngā pe pepandu pandu. Ame'ē ke pehē pe ihē amu'e katu, aja pemujekwa ihē pe. Aja rahā: "Pesarahā! Siri ok ta pe har ta katu" aja ihē apandu ta. Kirisutu jywyr rahā, aja ihē apandu ta. Aja ihē rury katu axo.

¹⁷ Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe Tupā pe pepandu: "Ko jande riki nema'e ta ke. Jande py'a jamoī moī katu nde rehe" aja pepandu. Pe, Tupā rehe har pehē pe ihē apandu katu te we axo rī. A'erehe pehē py'a pemoī moī katu te we ehe. A'erehe ihē ke amō ta jukwa ta my? (Aja Tupā rehe ihē apy'a katuha ke ihē amujekwa ta ngā pe.) Aja rahā, ihē rury katu ta axo. Pehē aja ihē rury katu ta axo tī. ¹⁸ Aja pehē tī. Pehē rury katu ta me'ē te'e. Ihē aja pehē rury katu ta pexo tī.

Pehē koty Timo ke ihē amondo ta

¹⁹ Jesu riki jandema'e sawa'e te. A'e putar rahā, pahar pehē koty Timo ke ihē amondo ta. Pe, pehē ngi Timo jywyr rahā, pehē rehe har a'e pandu ta uwyr ihē pe tī. Aja rahā, (katu pexo aja ahendu rahā,) ihē rury katu ta ihē axo. ²⁰ Ihē aja a'e jō pehē rehe a'e jumupyai ixo tī. Myja pexoha apo my, aja pehē rehe har a'e jumupyai ixo. ²¹ Amō ta anī. Juehe har ixoha rehe har jō sehar ta usak usak ixo. Jesu Kirisutu rehe har pandu tar ym. Ame'ē parakyha ke ma'ema'e tar ym. ²² Timo riki paraky katu. Aja a'e mujekwa katu pehē pe. Ame'ē rehe har pekwa katu. Ipái aja ta'yr tī. Mokōihar ta paraky katu. Aja ihē namō myrandu katu ke Timo pandu pandu tī. (Ihē ra'yr aja a'e.) ²³ Myja se ihē axo ta my? Kyndaha ngi ihē ahem ta my? Ame'ē ke ihē akwa rahā, pahar pehē koty Timo ke ihē amondo ta. Aja akwa. ²⁴ Pe, Tupā putar rahā, ihē atu pehē rehe asak ta aho. Yman ym rahā ihē asak ta aho.

Pehē koty Eparondi ke ihē amondo ta

²⁵ Eparondi ke pehē koty ihē amondo ta me'ē te'e, aja akwa. Ihē mu aja a'e. Tamatarer ke a'e werur ihē pe. Pehē pemuwyr ame'ē ke a'e werur. Se Hom ok ta pe ihē namō myrandu katu ke a'e pandu pandu tī. Mujekwa katu tī. ²⁶ Ma'e ahyha ke a'e pyhyk, aja pehendu. Pehendu aja a'e ukwa rahā, jumupyai ixo tī. Apo pehē rehe a'e usak tar katu tī. ²⁷ Jete riki. Ma'e ahyha ke a'e pyhyk. Tate manō. Anī. Tupā pyrara usak ehe. A'e ke rehe jō ym pyrara usak. Ihē rehe pyrara usak tī. A'erehe manō ym. Manō rahā, i'ar koty te we ihē pyai ta tipe tī. ²⁸ Anī. A'e manō ym. A'erehe pahar pehē koty a'e ke ihē amondo tar katu. Pe, pesak ehe rahā, pehē rury katu ta. Aja rahā, ihē apyaiha ke upa kanim ta tī. ²⁹ Pehē koty a'e uhyk rahā, ipo ke pepyhyk pyhyk katu ingi. Pehē ruryha namō pepyhyk katu ingi. Pesak ehe rahā: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja Tupā pe pepandu. Pehē mu aja ipo ke pepyhyk katu ingi. Eparondi aja me'ē sawa'e ta rehe har: "Katu ame'ē ta ke a'eta" aja pekwa pekwa katu tī. ³⁰ Myrandu katu ke a'e pandu pandu. Kirisutu pe paraky ame'ē ke a'e tī. Arahā tate a'e manō. Pyaraha ngi kyje ym a'e. Myrandu katu pandu pandu. A'erehe Eparondi aja me'ē sawa'e rehe har: "Katu ame'ē ke a'e" aja pekwa pekwa pexo. Se Hom ok ta pe pehē pexo ym. A'erehe marā ka ym ihē py'a ke pemātāha. A'erehe a'e riki ihē py'a ke mātā katu.

3

"Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha

Nixói te nde pe" aja Tupā pandu

¹ Ihē mu ta! Amō we ihē amupinim ta. Pesarahā! Jandema'e sawa'e te kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē rury katu pexo. Amukwehe pehē pe ihē apandu, ame'ē juja katu te paper pinim ke pehē pe ihē amondo axo. Ihē py'a jukwa ym riki. Ihē amondo rahā, pejurujar katuha ke pehijar ym ta. ² Amō mu'eha ta rehe pesak te'e. Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e hū. Muka'u te'e hū amō ta ke tī. Amō pিরer ke jupā ta me'ē te'e, aja riki a'eta mu'e. (Pিরer ke jupā rahā, Tupā kotyhar ta te ke a'eta, aja a'eta ukwaha jupe naī.) ³ Anī. Jande atu Tupā kotyhar ta ke. Ame'ē jakwa katuha ke Tupā moī, jande py'a rehe. I'ā ke jande py'a rehe moī. A'erehe ixotyhar ta ke aja jakwa katu. A'erehe Tupā rehe jande py'a ke jamoī moī katu. Jesu Kirisutu namō jande juehe katu jaxo. A'erehe jande rury katu. Pিরer rehe mangaha ke amō ta moī rahā, Tupā kotyhar ta ke aja a'eta ukwaha naī. Jande anī.

⁴ Ihē atu ihē aputar rahā, ame'ē pিরer jupāha ke rehe ihē ajurujar katu ta tipe. Ima'e mā'eha ke rehe amō jurujar katu rahā, ko ihē riki i'ar koty te we ihē ajurujar katu ta tipe. ⁵ Ihē māi pusu ngi a'ar. Pe, awa po wajar mahapyr aker rahā, ihē pিরer ke amō jupā. Aja rahā, jundéu awa te ke ihē, aja amujekwa. Menjamī rainō ke ihē. Ihē pái ta riki jundéu awa ta ke. Jundéu awa ramūi ta ukwaha rehe ihē ahendu katu tī. Parise ta kotyhar ke ihē. (Ame'ē ta riki Moise je'eha rehe hendu katu te.) Aja ihē tī. Ahendu katu ehe tī. ⁶ Ame'ē ke rehe amō ta hendu katu te. Aja ihē aputar katu te tī. A'erehe Jesu kotyhar ta ke ihē amupyrara hū axo kwe. Amō koty a'eta ukwa, aja ihē akwaha naī, a'erehe ihē amupyrara hū a'eta ke axo. Moise je'eha rehe amō hendu katu te rahā, katu ame'ē ke a'e, aja ukwaha jupe naī. Aja ihē tī. Nixói ma'e aka'u te'eha ama'eha ihē pe, aja ihē akwaha ihē jupe naī.

⁷ Pe, ihē axoha riki katu te, aja akwaha naī. Apo ame'ē ymanihar axoha riki jaxer aja akwa katu apo 'y. Kirisutu rehe ihē ajurujar katu, a'erehe aja ihē akwa katu apo 'y. ⁸ Jete. Upa katu te jaxer riki, aja akwa katu apo 'y. Pe, amō koty ihē akwa. Amō riki ymanihar 'ar koty te we katuha. Jesu Kirisutu rehe har ihē akwa. Ame'ē riki i'ar koty te we katuha. Jesu riki ihēma'e sawa'e te.

Ehe har ihê akwa katu apo 'y, a'erehe ymanihar akwaha ke ihê ahijar. Ame'ê jaxer aja akwa. Aja rahâ, Kirisutu kotyhar te aja ihê axo. ⁹ Pe, Kirisutu namô ihê juehe katu ihê axo. Moise je'êha rehe ihê ahendu katu, a'erehe ihê ke Tupâ muhâ katu my? Anî. Aja ym. Ko Kirisutu rehe ihê ajuru jar katu, a'erehe ihê ke Tupâ muhâ katu 'y. Jete. Upa Kirisutu rehe jurujar katu ame'ê ta ke Tupâ muhâ katu ta kÿ. ¹⁰ Kuja ihê aputar apo 'y. Kirisutu rehe har jô ihê akwa tar katu te we hû ihê axo rî. Tupâma'e pyrâtâha ke aja tî. Akwa tar katu te we hû ihê axo tî. Kirisutu ke a'e mukwera katu muhem rahâ, pyrâtâha namô mukwera katu muhem. Ame'ê ke ihê akwa tar katu te we ihê axo tî. Kirisutu ke amô ta mupyrara. A'e aja ihê ke amô ta mupyrara ta aja ihê aputar axo tî. A'e manô. A'e aja ihê aputar katu tî. ¹¹ Pe, manô ame'ê ta ke Tupâ mukwera katu ta muhem rahâ, kô ihê ke a'e mukwera katu ta muhem tî. Aja ihê aputar tî.

Kirisutu ixoha aja ihê axo tar katu tî

¹² Upa katu te ehe har ihê akwa katu, aja ym ihê apandu. Uhyk ym we rî. Upa katu te akwa ym we rî. A'erehe tapijar te'e we ihê ajumu'e axo. Jesu Kirisutu riki ihê ke muhâ katu. Ixotyhar ke ihê. A'erehe tapijar te'e we ehe har ihê ajumu'e axo tî. ¹³ Ihê mu ta! Ko pehendu katurahâ! Ehe har akwa katu te ha ke uhyk ym we rî. Aja akwa katu. Kuja ihê axo ta apo 'y. Ymanihar ihê axoha rehe har ihê akwa akwa ym ta axo. Apo har kupe koty ma'e ihê ruwa koty ihî ame'ê ke rehe ihê akwa akwa ta axo. ¹⁴ Kuja riki. Jesu Kirisutu kotyhar ke ihê, a'erehe Tupâ pandu ta: "Ywa pe ejur" aja. Ame'ê rehe aharô katu axo, a'erehe Kirisutu rehe har ihê tapijar te'e we ajumu'e ihê axo.

¹⁵ Jande johu Tupâ rehe har jakwa katu ame'ê ta ke jande. Yman ehe har jakwa katu ame'ê ta ke jande. Aja me'ê ta rahâ, jande johu Kirisutu rehe har tapijar te'e we jajumu'e ta me'ê te'e. Aja amô ta putar ym rahâ, amô koty ukwa rahâ, ame'ê ke Tupâ mujekwa ta. (Aja rahâ, Kirisutu rehe har ukwa tar katu tî.) ¹⁶ Pe, Kirisutu rehe har jajumu'e. Aja tapijar te'e we jaxo ta me'ê te'e. Jamu'e katu te we ta me'ê te'e tî.

Ywa pe har ta aja pehê a'erehe pexoha katu pexo

¹⁷ Ihê mu ta! Mâ peja ihê axoha aja pehê johu tî. Myja katu jaxoha my? Ame'ê ke jamujekwâ pehê pe. Aja amô ta ixoha katu rahâ, pesak katu a'eta rehe. A'eta aja pehê tî. Pexoha katu tî. ¹⁸ Amô amô we hû apandu pehê pe. Ihê apyaiha namô apandu we ta amô tî. Kuja. Amô ta heta ixo. A'eta ixoha riki amô koty. Jaxer riki. Ame'ê ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe Kirisutu muhepy. A'erehe myra ngâ mupia ame'ê ke rehe a'e manô. Ma'e ka'u te'eha ke tapijar te'e we amô ta ma'ema'e ixo. A'erehe huwajan ta aja a'eta ixo rî. ¹⁹ Mupyraraha renda pe a'eta oho ta. Ma'e ka'u te'eha ma'eha rehe jô ipy'a ke a'eta moî moî. Tupâ rehe moî ym. Kome'ê ywy keruhû pe ixoha rehe har jô a'eta ukwa ukwa ixo tî. Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e rahâ, katu aja a'eta ukwaha jupe naî. Huxî ym riki.

²⁰ Jande riki amô koty. Ywa pe har ta aja jande. Jande muhâha rehe jaharô hû jaxo. Jesu Kirisutu riki jande muhâha. Jaharô hû jaxo ehe. Ywa ngî a'e wyjy ta uwyr. A'e riki jandema'ê sawa'e te. ²¹ Jande rete ke a'e muruwak ta kÿ. Apo jande pitu te'e riki. Ima'e rete ke katu te ame'ê ke. A'erehe a'e aja jande ke a'e muruwak ta kÿ. Pyrâtâha namô jande ke a'e muruwak ta kÿ. A'erehe upa katu te ngâ hendu katu te ehe. Upa katu te. Pyta we ym ta.

4

¹ Ihê mu ta! Pehê rehe ihê apy'a katu. Pehê rehe ihê asak tar katu tî. Ihê ke pemuhury katu. Pehê ngi ihê ruxî ym. Ko apandu pehê pe. Kirisutu rehe pejurujar katu. Ame'ê ke pehijar ym. Tapijar te'e we pejurujar katu ehe pexo.

² Ko kûjâ ta pe ihê apandu. Ewo pe. Syn pe amô. (Peje'ê je'ê pehê jupe, aja ihê ahendu.) A'erehe mā peja pehê py'a pemujywywyr katu pehê juehe. Kirisutu rehe pejurujar katu. A'erehe pehê anam ta aja pehê.

³ Sa'e! Nde erepandu ame'ê ke nde erema'ema'e katu. Ihê namô myrandu katu ke nde erepandu pandu. Apo apandu nde pe. Ame'ê kûjâ ta pe epandu katu, Ewo pe. Syn pe tî. Aja rahâ, a'eta py'a jywywyr ta a'eta juehe. Yman ame'ê kûjâ ta riki ihê namô myrandu katu ke pandu pandu hû tî. Amô sawa'e aja tî. Keremê ke. Amô ta heta aja tî. Ame'ê ta ihê namô myrandu katu ke pandu pandu tî. Upa ame'ê ta rer ke ima'e paper rehe Tupâ mupinim katu. Uhâ te hû ame'ê ta rer ke ame'ê paper rehe ihî.

Pehê rury katu aja pexo katu

⁴ Kirisutu namô pehê juehe katu pexo. A'erehe pehê rury katu pexo. Aja te'eha pexo. No riki apandu we tî. Mâ peja pehê rury katu pexo.

⁵ Mâ peja upa amô ta rehe katu ame'ê ta ke pehê, aja pexo katu. Sawa'e te jywywyr Tate. ⁶ Upa ma'e ke rehe pejumupyai ym pexo. Ame'ê rehe har Tupâ namô pepandu. Inamô pepandu rahâ, ma'e ke nixói te pehê pe ame'ê ke pepandu ipe. "Ne jô riki katu te me'ê ke" ame'ê panduha namô pepandu ipe. ⁷ Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehê. A'erehe pehê py'a ke Tupâ muhury katu ta. Ipy'a muhuryha ke amô ukwa katu. Tupâ riki muhury katu rahâ, i'ar koty te we katuha.

Ma'e katu ame'ê ke jô pehê py'a rupi pekwa pekwa pexo

⁸ Ihê mu ta! Ko a'ejôhar panduha ke apandu pehê pe apo 'y. Kuja. Ma'e katu ame'ê ke jô pehê py'a pe pekwa pekwa pexo. "Mâ katu ko" aja amô ta pandu, ame'ê rehe har pehê py'a pe aja tî. Pekwa pekwa pexo tî. Jetehar te ke aja tî. Ame'ê rehe har pekwa pekwa pexo tî. Ma'e ke muhuxî ym amô ke, ame'ê rehe har aja tî. Pekwa pekwa pexo tî. Katu ame'ê ke ma'ema'e, ame'ê rehe har aja tî. Pekwa pekwa pexo tî. Ma'e jaxer ai ym ame'ê rehe har aja tî. Pekwa pekwa pexo tî. Amô ta rehe ipy'a katu, ame'ê rehe har aja tî. Pekwa pekwa pexo tî. "Peme'ê panduha katu" aja amô ta pandu, ame'ê rehe har aja tî. Pehê py'a pe pekwa pekwa pexo tî. Aja rahâ, pekwa pekwa pexo aja pema'ema'e ta. (A'erehe ma'e katu ame'ê ke jô pehê py'a pe pekwa pekwa katu pexo.) ⁹ Ma'e ke ihê amu'e pehê pe. Aja pema'ema'e katu tî. Ihê axoha rehe pesak. Aja pexo tî. Pe, pehê namô Tupâ ixo katu ta. Jande py'a ke muhury katu ame'ê ke a'e.

Ihê pe tamatarer pemuwyr a'erehe pehê pe apandu: "Katu pehê"

¹⁰ Jandema'e sawa'e te kotyhar ke ihê. A'erehe ihê rury katu te hû. Tupâ pe ihê apandu tî: "Ne jô riki katu te me'ê ke" aja. Heta te hû jahy kanim, pe, apo ihê rehe pehaihu katu tî. Ihê pe tamatarer pemuwyr tî. Aja ihê rehe pehê pepy'a katu, aja pemujekwa katu ihê pe. A'erehe ihê rury katu te hû ihê. Ihê rehe peharâi, aja ym apandu. Ihê rehe peharâi ym. Tamatarer pemuwyrriha pemanga tipe. Ame'ê ke akwa katu. Anî. Marâ ka ym tamatarer ihê pe pemuwyrriha. Ame'ê ke akwa katu tî. ¹¹ Ihê rehe ma'e ke pema'ema'e ym rahâ, ihê apyrara ym axo. Upa ma'e ihê axoha rehe ihê rury katu. Aja ihê akwa katu. ¹² Ihêma'e ym te aja ihê axo rahâ, ihê rury katu axo. Ihêma'e hû aja axoha ke ihê akwa katu tî. Aja axo rahâ, ihê rury katu tî. Aja ihê ajumu'e katu. A'erehe ihê myahy te rahâ, ihê rury katu. Ihê âpû rahâ, aja tî. Ihê rury katu tî. Ihêma'e ym te rahâ, aja tî. Ihê rury katu tî. Ma'e heta rahâ, aja tî. Ihê

rury katu tī. Aja te'eha ihē. Amō amō renda pe ihē axo rahā, ihē rury katu. ¹³ Upa katu te ma'e ke ihē rehe uhyk rahā, ihē rury katu. Pyrātāha ke ihē pe Kirisutu muwyr, a'erehe ihē rury katu.

¹⁴ Pe, ihē apyrara rahā, ihē rehe pehaihu katu. Aja rahā, katu tiki. ¹⁵ Siri ok ta pe har ta ke pehē. Masendo ywy pe pexo. A'ep myrandu katu ke ihē apandu pandu py pehē pe. Pe, pehē ngi ihē aho rahā, pehē jō riki ihē pe ma'e ke peme'ē katu. Aja pekwa katu. Pehē jō ma'e ke rehe pekyty'y ym ihē pe. Ihē apyrara rahā, pehē jō pepyai tī. ¹⁶ Pe, Tesaron ok ta pe ihē axo rahā, ihēma'e ke nixói te. Arahā ihē pe tamatarer ke pemuwyr. Jete. A'engi mokōihar pemuwyr tī. ¹⁷ Ame'ē ke ihē apyhyk rahā, ihē rury katu. Ame'ē rehe jō ym. Tupā koty pehēma'e ke ihī hū ta, aja saka. Ame'ē pehēma'e hetaha ke ihē aputar katu riki. ¹⁸ Jete. Upa katu te ihē pe pemuwyr. Ame'ē ke upa ihē apyhyk. Pemuwyr te hū. Upa ma'e ihē aputar ame'ē ke kohī apo. Pemuwyr ame'ē ke Eparondi werur. A'erehe i'ar koty te we ihēma'e kohī. Pemuwyr ame'ē ke Tupā koty ma'e pihe katu, ame'ēja saka. Tupā hury katu ehe. Ymanihar ta Tupā rehe ipy'a moī moī rahā, ma'e pihe katu ame'ē ke mutakāxī. Hapy, ame'ēja mutakāxī. Aja ihē pe pehē pemuwyr ame'ē ke tī. (Tupā ke pemuhury katu ame'ē ke tī.) ¹⁹ Pe, pehēma'e ke upa katu te nixói te rahā, ame'ē ke Tupā me'ē me'ē ta, pehē pe. Jande japy'a katu ehe ame'ē ke a'e. Ima'e ma'e ke upa ym te ta. Jesu Kirisutu namō pehē juehe katu pexo, a'erehe pehē pe a'e me'ē me'ē katu. ²⁰ Tupā riki jande pái keruhū. "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja japandu pandu katu. Aja te'eha ta. "Amen." Ame'ē: "A'e týt."

Katuha ke Páu mondo

²¹ Pehē koty Tupā kotyhar ta ixo. Jesu Kirisutu kotyhar ta ke a'eta tī. A'eta pe katuha ke ihē amondo axo. Se Hom ok ta pe amō ta ixo. Pehē mu ta aja a'eta tī. A'eta mondo ixo tī. Pehē pe katuha ke mondo ixo tī. ²² Se Tupā kotyhar ta ixo. Upa ame'ē ta pehē pe katuha ke mondo ixo tī. Kapitā keruhū rok pe Jesu kotyhar ta amō ta ixo. Kapitā keruhūma'e parakyha ta ke ame'ē ta. Ame'ē ta katuha ke mondo ixo pehē pe tī.

²³ Jesu riki jandema'e sawa'e te. Mā peja johu pehē rehe Jesu Kirisutu usak katu.

Upa.

Koro ok ta pe har ta pe Páu mupinim

Hom ok ta pe Páu ixo. Jesu rehe har a'e pandu pandu ixo, ame'ë ke amō ta putar ym. A'erehe kyndaha pe a'e ke amō ta kynda rahō. A'ep a'e ixo rahā, kome'ë paper ke a'e mupinim.

Koro ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ë ta pe amō ta amō koty mu'e ixo. Kuja: “Jesu kátu te ame'ë ke a'e. Anī. Tupā aja ym a'e” aja mu'e nāi.

Ame'ë mu'eha ke Páu mukanim tar katu, a'erehe a'e mu'e katu. “Jeterhar te ke. Jesu Tupā a'e tī” aja mu'e katu. “Mā peja pehē ke amō ta muka'u te'e ym” aja Koro ok ta pe har ta pe Páu mupinim.

Jesu kotyhar ta pe: “Ihē mu ta” aja Páu pandu.

Koro ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo

Ame'ë ta pe paper pinim ke Páu mondo

¹⁻² Pehē riki Koro ok ta pe har ta ke. Tupā kotyhar ta ke pehē tī. Ko pehē pe paper pinim ihē amondo axo. Ihē Páu. Ko Timo ihē namō ixo tī. Jande mu aja a'e. Jesu Kirisutu mondo ame'ë ke ihē. Aja Tupā putar katu. Kirisutu rehe pejurujar katu tī. A'erehe jande mu ta aja pehē tī.

Mā peja pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū. Mā peja pehē py'a ke a'e muhury katu. A'e riki jande pái keruhū.

Myrandu katu rehe pehendu rahā, Jesu rehe pejurujar katu

³Tupā namō japandu rahā, pehē rehe har japandu. Arahā: “Ne jō riki katu te me'ë ke” aja japandu ipe. Aja te'eha jande. Tupā riki Jesu Kirisutu pái keruhū. Jesu riki jandema'e sawa'e te. ⁴Jesu Kirisutu rehe pejurujar katu, aja jahendu, a'erehe: “Ne jō riki katu te me'ë ke” aja Tupā pe japandu. Tupā kotyhar ta rehe pehē pepy'a katu, aja jahendu tī. A'erehe: “Ne jō riki katu te me'ë ke” aja japandu ipe tī. ⁵Myrandu katu rehe pehendu py rahā, Tupā namō jurujar katu ame'ë ta ixo ta, aja pehendu. Jeterhar te ke ame'ë. A'erehe Jesu rehe pejurujar katu. Tupā namō ixo ta, aja pehendu. A'erehe amō ta rehe pehē pepy'a katu tī. Tupā namō pexo ta, ame'ë ke pekwa katu. Ame'ë ke pehē ngi mukanim ym te ta awa. Ywa pe ihī katu, ame'ëja saka. ⁶Awa ta rehe Tupā ipy'a katu te hū. Ame'ë ke rehe pehendu py rahā, jeterhar te ke aja pekwa. A'erehe pehē py'a pemuruwak. Pehē pexoha katu aja pemuruwak tī. Pe, myrandu katu pehē koty amō ta pandu pandu oho. A'erehe amō ta hendu katu tī. Aja kome'ë ywy keruhū rupi tī. Myrandu katu pandu pandu oho tī. Pe, ngā py'a muruwak tī. Ixoha katu aja muruwak tī. ⁷Awa ta rehe Tupā ipy'a katu te hū, ame'ë ke Epar riki mu'e katu pehē pe. Jande japy'a katu ehe ame'ë ke a'e tī. Jande aja Kirisutu pe a'e paraky ixo tī. Tupā je'ēha ke a'e pandu pandu, ame'ë riki ima'e parakya ke. Pehē koty jande jaho ym, a'erehe a'e riki Tupā je'ēha ke pandu pehē pe. (A'erehe pehendu katu ta me'ë te'e ehe.) ⁸Tupā'a riki pehē pepy'a rehe ihī katu, a'erehe amō ta rehe pepy'a katu aja jandē pe Epar pandu.

Pehē rehe har Tupā namō japandu pandu

⁹A'erehe pehē rehe har jahendu rahā, Tupā namō pehē rehe har japandu pandu. Aja te'eha jande. Kuja inamō japandu:

—Jande pái keruhū! Koro ok ta pe har ta pe ma'e ke nde ereputar ame'ë ke emujekwa katu. Nde erekwa katu ame'ë ke Ne'ā muwyr. Ame'ë namō nde ereputar ame'ë ke emujekwa katu ngā pe — aja Tupā namō japandu.

¹⁰ Aja rahā, Tupā putar, aja pexo katu ta kŷ. A'e putar ame'ē ke pema'ema'e ta kŷ tī. Aja rahā, katu ame'ē ke jō pema'ema'e katu ta. Amō we Tupā rehe har pekwa katu te we ta tī. ¹¹ A'e jō riki pyrātā te hū ame'ē ke. Ame'ē pyrātāha namō pehē py'a mā peja a'e mātā katu. Aja rahā, pehē ke amō ta mupyrara rahā, pehē py'ahu te'e pehendu ta kŷ. ¹² Ixotyhar ta pe ma'e katu ame'ē ke a'e me'ē me'ē ta kŷ. A'e ixo ame'ē renda pe me'ē me'ē ta kŷ. Ame'ē renda rupi wera te hū. (Aja rahā, Tupā a'ep ixo, aja mujekwa katu.) "Ihēma'e ta ke" aja a'e pandu, a'erehe ma'e katu ame'ē ke pehē pe a'e me'ē me'ē ta tī. A'erehe jande pāi keruhū namō pepandu rahā: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja pepandu ipe. Pehē rury katuha namō aja pepandu.

¹³ Satana kotyhar ta ke jande kwe. (Ājā ramūi a'e.) Apo Tupā ra'yr koty jande ke Tupā muruwak. A'erehe Ta'yr kotyhar ta ke jande apo 'y. Ta'yr rehe a'e ipy'a katu te. Pe, Ta'yr pandu ame'ē ke rehe jahendu katu jaxo rahā, jande rehe Tupā usak katu. Ymanihar jaxoha aja ym jande apo 'y. Satana kotyhar ta aja jaxo rahā, ymanihar jaxoha namō jaxo. Katu ym aja. ¹⁴ Apo anī. Ta'yr kotyhar ta ke jande apo 'y, a'erehe Satanama'e pyrātāha ngi jande ke Ta'yr muhem. Upa jaka'u te'eha ke jama'ema'e. Ame'ē ke rehe Ta'yr muhepy. A'erehe jande rehe Tupā ipy'a jywyr katu tī.

Kirisutu rehe har

¹⁵ Tupā rehe usak ym te awa. Kirisutu rehe awa usak, a'erehe Tupā rehe usak, ame'ēja saka tī. Tupā a'e tī. 'Ar nixói te rahā, pete'e a'e ixo. Upa katu te ma'e ke a'e mujā. Ame'ē 'ar koty te we a'e katu te ha ke. ¹⁶ A'e ixo, a'erehe upa katu te ywa rehe ihī ame'ē ke Tupā mujā. Upa katu te kome'ē ywy keruhū pe ixo, ame'ē ta ke mujā tī. Awa usak, ame'ē ke mujā. Usak ym, ame'ē ke mujā tī. Kuja awa usak ym ame'ē ta ke mujā tī. Je'ēha rahoha ta ke mujā. (Ame'ē ta rehe usak ym awa.) Ame'ē tama'e kapitā keruhū ta ke mujā tī. (Ame'ē ta rehe usak ym tī.) Upa katu te ame'ē ta ke a'e mujā tī. Kirisutu je'ēha rupi upa katu te mujā. Upa katu te mujā, ame'ē kapitā keruhū te Kirisutu. ¹⁷ Kome'ē ywy keruhū nixói te rahā, pete'e a'e ixo. A'e ixo, a'erehe upa katu te ma'e ke henda pe katu aja ihī tī. ¹⁸ A'e riki jurujar katu ame'ē tama'e kapitā keruhū. Pe, jurujar katu ehe ame'ē ta riki hete aja. Iākā aja riki Kirisutu. (Aja rahā, ixotyhar ta hendu katu ehe.) A'e riki jurujar katu ehe ame'ē ta ke muhā katu. Tupā ra'yr ke a'e. A'e riki manōha ngi kwera katu py uhem. A'erehe upa katu te ma'e ke ihī, ame'ē ta 'ar koty te we a'e katu te ha ke. ¹⁹ Upa katu te Tupā aja Ta'yr a'e tī. Juja katu te a'eta tī. Aja Tupā putar katu. ²⁰ Tupā pandu:

—Ihē ra'yr riki upa katu te ma'e ke mukatu ta ihē pe tī — aja.

Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Ta'yr manō, a'erehe Tupā hury katu ngā rehe tī. Upa katu te a'e mukatu, hury katu ngā rehe tī. Kome'ē ywy keruhū pe ixo, ame'ē ta rehe hury katu. Ywa rehe ma'e mujā, ame'ē ke ihī. Ame'ē mukatu tī. Ame'ē ta rehe hury katu tī.

Tupā rehe katu ame'ē ta ke pehē apo 'y

²¹ Tupā rehe har pehē py'a pe pekwa ym te pexo kwe. Pexo ai te'e, a'erehe huwajan ta aja pexo. Pehē py'a pe ma'e jaxer ame'ē ke pekwa pekwa pexo tī, a'erehe huwajan ta aja pexo tī. ²² Pe, ehe katu ame'ē ta ke pehē apo 'y, aja pehē ke a'e muruwak. Ta'yr manō, a'erehe pehē ke a'e muruwak katu. Aja rahā, a'e ixo ame'ē pe pehē ke a'e muhyk katu ta. Pehē riki katu te ame'ē ta ke aja a'e muhyk katu ta. Pehē py'a juhyk ame'ē ta aja tī. Pehē ke muhyk katu ta tī. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe aja pehē ke a'e muhyk katu ta tī.

²³ Kuja katu tiki. Jesu rehe tapijar te'e we pejurujar katu pexo rī. Ehe har pejumu'e katu te we pexo rī. Myrandu katu ke pehendu rahā, myja Tupā

namō amō ixo katu ta, aja pehendu. Pejuru jar katu ehe tī. Tupā namō pexo ta, ame'ē pekwa katuha ke pemukanim ym ta me'ē te'e. Ame'ē myrandu katu ke kome'ē wyw keruhū pe har ta pe amō ta pandu pandu oho. Ame'ē ke ihē apandu pandu axo tī. Ame'ē rehe ihē aparaky axo. Ihē Páu.

Tupāma'e miasu ke ihē

²⁴ Jesu rehe har ngā pe ihē apandu pandu, a'erehe ihē ke amō ta mupyrara. (A'erehe pehē pe katu tī. Ehe har pehē pe kome'ē paper rehe ihē amujekwa tī.) A'erehe ihē ruryha namō ihē py'ahu te'e ahendu. Kirisutu ke amō ta mahy hū. Ame'ē mahyha a'ewan ym we rī. Jurujar katu me'ē ta riki Kirisutu rete aja saka. Pe, ame'ē ta ke amō ta pyrara hū. Ihē ke aja tī. Ihē ke mupyrara hū ngā ixo tī. Aja rahā, Kirisutu pyraraha ke ihē riki amumba ta rī. ²⁵ Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta pe Tupā je'ēha ke ihē amu'e katu. Ame'ē parakyha ke Tupā me'ē ihē pe. Pehē pe aja tī. Amu'e katu tī. Upa katu te ima'e je'ēha ke ihē apandu katu ngā pe. ²⁶ Yman ima'e je'ēha ke kome'ē wyw keruhū pe har ta pe a'e mujekwa ym rī. Apo ixotyhar ta pe a'e mujekwa katu 'y. ²⁷ Kuja a'e ukwa. Pehē py'a rehe Kirisutu ihī katu. Ame'ē ke yman a'e mujekwa ym rī. Apo ame'ē ke ixotyhar ta pe a'e mujekwa katu. Mā katu te hū ame'ē ke ame'ē. Ima'e katu te ha ke pesak ta tī. Ame'ē ke yman mujekwa ym tī. Apo upa ame'ē ke a'e mujekwa katu tī.

²⁸ Kirisutu rehe har upa ngā pe japandu pandu. Upa jande jakwa katuha namō upa ngā ke jamu'e katu. “Pejuru jar katu ehe” aja japandu ngā pe tī. Aja rahā, aja pame katu te Tupā ruwa koty jamuhyk ta, ame'ēja saka. “Ko Kirisutu kotyhar ta ke. Ehe har ukwa katu te ame'ē ta ke” aja jamuhyk ta. ²⁹ Ame'ē ke rehe ihē aparaky hū. Ima'e je'ēha ke ihē apandu, ame'ē riki ihēma'e parakyha ke. Ima'e pyrātā te ha ke Kirisutu muwyr ihē pe. A'erehe ima'e je'ēha ke ihē apandu hū.

2

Ihēma'e aparakyha rehe har apandu ta

¹ Ko pehē pekwa katu aja ihē aputar. Pehē rehe har Tupā namō ihē apandu pandu te hū. Ihē aparaky hū, ame'ēja saka. Raoniséi ok ta pe har ta rehe har aja tī. Pehē rekoha juramā rupi upa katu te ihē rehe usak ym ame'ē ta rehe har aja tī. Tupā namō apandu pandu tī. ² Kuja Tupā namō ihē apandu:

—Jande pái keruhū! A'eta py'a ke emātā katu. Petēhar aja mā peja a'eta ipy'a katu a'eta juehe ixo. Mā peja nde rehe har a'eta ukwa katu te. Aja rahā, ka'u te'e ym ta. Kirisutu rehe har nde eremujekwa, ame'ē ke a'eta ukwa katu te ta tī. Yman ehe har ngā pe nde eremujekwa ym. Apo nde eremujekwa katu 'y — aja ihē apandu inamō.

³ Upa ma'e ke Tupā ukwa katu te a'e. Ame'ē ke Kirisutu mujekwa jande pe. Pe, Kirisutu rehe har amō ukwa katu rahā, Tupā ukwa katuha ke a'e ukwa ta tī.

⁴ Ko pehē pe ihē amupinim aī. Te'e amō ta pandu. Aja je'ē hātā tā pehē namō. Mā peja pehē ke a'eta muka'u te'e ym. Ame'ē ta panduha rehe pehendu rahā: “Mā! Katu” aja pekwha naī. Anī. Ame'ē je'ēha namō mā peja pehē ke muka'u te'e ym. ⁵ Pehē namō ihē axo ym. Pe, pehē rehe har ihē py'a pe ihē akwa akwa axo. Kirisutu rehe pehē johu pejuru jar katu te. Pehijar ym, aja ihē ahendu, a'erehe ihē rury katu axo.

Kirisutu namō pehē juehe katu pexo

⁶ Jesu Kirisutu rehe pejuru jar katu a'erehe pepandu: “A'e riki jandema'e sawa'e te” aja pehē py'a pe pemu'am. A'erehe inamō pehē juehe katu pexo. ⁷ Mā peja pahar a'e ke pehijar ym. Myra rapo ypyy ihon, aja inamō pexo katu.

(Pehijar ym.) I'y tiha oho, aja ehe har pejumu'e katu te we pexo rī. Pehē ke Epar mu'e, aja pejurujar katu te we rī. Tupā namō pepandu rahā: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja pepandu ipe.

⁸ Pesak katurahā! Kirisutu rehe har pehē ke amō muka'u te'e rahā, katu ym tiki. Ngā ukwaha namō muka'u te'e. Jaxer ke ame'ē ukwaha. Ame'ē ke hamūi ta ukwaha ke ngā ukwa ixo. Kirisutu mu'e aja ym ame'ē. Pe, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwaha ke namō muka'u te'e tī. Ame'ē ke Kirisutu mu'e aja ym tī. ⁹ Kirisutu uwyr rahā, awa te'e a'e aja kome'ē ywy keruhū pe a'e ixo. Tupā a'e tī. Juja katu te a'eta tī. ¹⁰ Inamō pehē juehe katu pexo. A'erehe Kirisutu rehe har pekwa katu te, aja pexo. Amō Tupā je'ēha rahoha ta riki kapitā keruhū ta ke. Ame'ē ta 'ar koty te we Kirisutu pyrātā te hū ha.

Pehē ke Tupā muhā katu

¹¹ Pehē py'a rehe Kirisutu ihī, ame'ē riki pehē pিরer ke pejupā, ame'ēja saka. (Ame'ē ke ixotyhar ta ke pehē, aja mujekwa.) Ame'ē ke amō mujā ym. Kirisutu mujā ame'ē ke. Aja rahā, ma'e peka'u te'e ha ke pema'e tar katu rahā, pepandu ta: "Anī. Japutu'u ta ingi" aja. (Aja rahā, ame'ē ma'e peka'u te'e ha pema'eha ngi pehē ke Kirisutu muhem.) ¹² Pe, y pe pehē ke amō mujahuk rahā, Kirisutu namō pehē ke amō ta jyty, ame'ēja saka. Aja rahā, pexo ai te'e, ame'ē ke pehijar aja pemujekwa. Pe, y ngi pehē ke amō muhem rahā, Kirisutu namō pehē ke Tupā mukwera katu muhem, ame'ēja saka tī. Aja rahā, pexoha pyahu, aja pexo. Pejurujar katu ehe, a'erehe Kirisutu namō pehē ke a'e mukwera katu muhem, ame'ēja saka.

¹³ Yman pemañ ame'ēja saka pehē. Ma'e peka'u te'e ha ke pema'e, a'erehe pemañ, ame'ēja saka. Amō awa ta aja pehē. Jundéu awa ta ym. Amō awa ta ke pehē, a'erehe pemañ ame'ē ta ke pehē kwe tī. Apo anī. Kirisutu namō pehē juehe katu pexo 'y. A'erehe pehē ruhā te hū aja pexo apo 'y. Ma'e jaka'u te'e ha ke jande johu jama'ema'e. Ame'ē ke jande py'a ngi Tupā juhyk. Pe, jande rehe ipy'a ke a'e mujywy. ¹⁴ Upa jandema'e ma'e jaka'u te'e ha jama'ema'eha ke paper rehe amō mupinim, ame'ēja saka riki. Pe, ame'ē paper ke Tupā munixói te 'y. Kirisutu manō, ame'ē myra ngā mupia ame'ē ke rehe ame'ē paper ke Tupā munixói te 'y. (Aja upa katu te mukanim.) ¹⁵ A'erehe amō ta ke ājā ta mukyje, ame'ē ke Kirisutu mukanim 'y. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e manō rahā, ājā tama'e pyrātāha ke a'e muputu'u. Ame'ē ke a'e mujekwa ngā pe. A'erehe upa ngā ukwa katu apo 'y. (A'erehe ājā ta ngi ngā kyje ym ta me'ē te'e.)

Mu'eharan ta rehe pehenduy m

¹⁶ Pesarahā! Ma'e ke pe'u, ame'ē rehe har katu ym, aja mu'eharan ta pandu. Ame'ē ta rehe pehenduy m. Amō ma'e wera rahā, Tupāma'e ame'ē, a'erehe peparaky ym, aja pandu tī. Jahy pihun te rahā, aja tī. Peparaky ym tī. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā aja tī. Peparaky ym tī, aja a'eta mu'e tī. Upa aja mu'eharan ta mu'e ame'ē ke rehe pehenduy m. ¹⁷ Upa ame'ē ta riki ma'e mujekwaha jō. Kuja. Yman rahā uwyr ame'ē ke mujekwa. Ame'ē uwyr apo 'y. Kirisutu a'e. A'erehe mu'eharan ta rehe pehenduy m. ¹⁸ A'eta rehe pehenduy m, a'erehe pexoha riki katu ym aja amō ta pandu naī. Mā peja pemukahem ym. Ame'ē ta riki Tupā je'ēha rahoha ta rehe ipy'a moī moī katu, aja a'eta pandu. Pehē aja ym. (Tupā je'ēha rahoha ta rehe pehē py'a pemoī ym.) A'erehe pexoha katu ym aja pandu naī tī. Katu ym a'eta juehe aja a'eta pandu a'eta jupe. Ame'ē riki te'e. (A'eta katu te aja ukwaha.) Ixeraiha aja a'eta usak, a'erehe ukwa katu te aja a'eta pandu naī tī. A'erehe a'eta katu te aja a'eta jupe ukwaha naī. ¹⁹ Ame'ē ta Kirisutu kotyhar ta ym apo. Anī. Hijar oho.

Kirisutu riki jurujar katu ame'ë ta äkã aja saka. (Aja rahã, ixotyhar ta hendu katu ehe.) Jurujar katu ame'ë ta hendu katu ehe rahã, pyrãtãha ke a'e muwyr ngã pe. (Jurujar katu ame'ë ta Kirisutu rete aja saka.) Hajy amõ ke pyrãtã katu. Mutariha aja tĩ. Pyrãtã katu tĩ. (Aja Kirisutu namõ ixotyhar ta juehe katu ixo rahã, Tupã putar aja ehe har ukwa katu te we ta ixo.)

Awama'e ukwaha rehe pehendu ym

²⁰ Kirisutu riki manõ rahã, inamõ pemanõ ame'ëja saka tĩ. Aja rahã, Tupã rehe hendu ym ame'ë ta ukwaha ngi pehë ke a'e muruwak. A'erehe Tupã rehe hendu ym ame'ë ta aja pexo rahã, katu ym tiki. ²¹ A'eta pandu:

—Kome'ë mi'u pe'u ym. Pemanga ym tĩ. Pepyhyk ym te tĩ — aja.

²² Ame'ë mi'u amõ u'u. A'engi pusu ngi uhem riki. A'erehe a'eta pandu ame'ë ke awa ta ke te'e pandu ame'ë ke jõ. A'etama'e ukwaha ke mu'e, ame'ë jõ. (A'erehe upa ame'ë rehe pehendu ym.) ²³ Jete! Huryha namõ Tupã je'ëha rahoha ta rehe ipy'a ke a'eta moĩ moĩ rahã, a'eta ukwa katu te, aja mujekwa naĩ. A'eta katu ym a'eta juehe aja a'eta jupe naĩ. Aja rahã, ukwa katu te, aja mujekwa naĩ tĩ. Ma'e ke u'u ym te rahã aja tĩ. Ukwa katu te, aja mujekwa naĩ tĩ. Pe, upa ame'ë ta aja ma'ema'e rahã, ipy'a pe ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ukwa ukwa ixo. Ame'ë ke muputu'u ym. (Pe, ukwa ukwa ixo, aja a'eta ma'ema'e ixo tĩ.) Katu ym aja. A'erehe ame'ë mu'eharan ta rehe pehendu ym pehë.

3

Ywa pe har ma'e katu ame'ë ke pekwa pekwa pexo

¹ Kirisutu ke Tupã mukwera katu muhem rahã, pemanõha ngi pehë ke a'e mukwera katu muhem tĩ, ame'ëja saka. A'erehe pexoha pyahu aja pexo katu. A'erehe ywa pe pehë pexo, aja pekwa pekwa pexo. (Aja rahã, Tupã putar ame'ë ke pema'ema'e, ame'ë rehe har pekwa pekwa pexo tĩ.) Ame'ë ywa pe Tupã rake Kirisutu wapyk uĩ. Ijywa katu koty wapyk. (Aja rahã, katu te ame'ë ke a'e, aja mujekwa katu.) ² Ywa pe ma'e ke ihĩ. Ame'ë rehe har pekwa pekwa pexo. (Aja rahã, Tupã putar ame'ë ke pema'ema'e ta.) Kome'ë ywy keruhũ pe ma'e ke ihĩ, ame'ë rehe har pekwa pekwa ym pexo. (Aja rahã, kome'ë ywy keruhũ pe har ta aja ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta tĩ.) ³ Aja rahã, pemanõ, ame'ëja saka pexo. A'erehe kome'ë ywy keruhũ pe har ta ma'e ke rehe har pekwa pekwa ym pexo. Tupã namõ pehë juehe katu pexo. Aja rahã, Kirisutu ixoha te aja pexo katu tĩ. Ame'ë ke Tupã mujekwa ym we rĩ. (Kome'ë ywy keruhũ pe har ta pe mujekwa ym we rĩ.) ⁴ Pe, Kirisutu jywyr rahã, inamõ pexo ta tĩ. Katu te ha namõ a'e jywyr ta. (Arahã upa ngã pe pexoha te ke Tupã mujekwa katu ta.)

Pexo ai te'e kwe

⁵ Pesarahã! Ma'e ka'u te'eha ke kome'ë ywy keruhũ pe har ta ma'ema'e tar katu. Aja pehë tĩ. Ame'ë ke pemukanim ta me'ë te'e. Kuja! Amõ küjã rehe peka'u te'e ym. Amõ sawa'e rehe peka'u te'e ym tĩ. Pehë py'a pe ma'e jaxer ame'ë ke pekwa pekwa pexo ame'ë ke peputu'u ingi. Peka'u te'e ym. Amõ tama'e ke rehe pehë py'a pemoĩ ym tĩ. Ame'ë ta rehe pehë pemoĩ rahã: "Ko tupã" aja ame'ë rehe pehë pekwa. Katu ym aja. ⁶ Upa aja me'ë ke amõ ta ma'ema'e. Aja rahã Tupã je'ëha rehe hendu ym. A'erehe ame'ë ta ke Tupã mahy hũ ta. ⁷ Aja pehë kwe tĩ. Pexo ai te'e kwe tĩ.

⁸ Apo upa amõ we ma'e ke pehijar ta me'ë te'e. Kuja. Peparahy ym. Peje'ë je'ë hũ ym tĩ. Amõ ta rehe har katu ym peje'ë ym tĩ. Amõ ta rehe pehë juru ai ym tĩ. ⁹ Amõ ta pe te'e ym pehë tĩ. Yman aja te'e pexo ame'ë ke pehë tĩ. Apo ame'ë pexoha ke pehijar ta me'ë te'e.

Pexoha pyahu aja pexo katu

¹⁰ Apo pehē py'a pe katu ame'ē ke jō pekwa pekwa pexo. Pehē py'a pyahu, ame'ēja saka. Ame'ē ke Tupā moī. A'e riki pyahu aja mujā. Amō amō we rahā, ame'ē ke a'e mukatu te we ixo rī. Aja rahā, a'e katu te ha aja pehē tī. Aja rahā, juehe har pehē pe a'e mujekwa katu te we ta rī. ¹¹ Ixotyhar ta pyahu aja ixo. A'erehe juja katu te awa ta ipe. Amō koty koty awa ta ke aja ym ipe. Ko jundéu awa ta ke aja a'e ukwa ym. Ko jundéu awa aja ym ame'ē ta ke aja a'e ukwa ym tī. Ko ipirer jupā ame'ē ta ke aja a'e ukwa ym tī. Ko ipirer jupā ym ame'ē ta ke aja ukwa ym tī. Ko amō awa ta aja ukwa ym tī. Ko ukwa ym te ame'ē ta ke aja ukwa ym tī. Ko miasu ta ke aja ukwa ym tī. Ko miasu ym ame'ē ta ke aja ukwa ym tī. Upa awa ta juja katu te ipe. Kirisutu jō riki katu te me'ē ke. Upa jurujar katu ame'ē ta py'a rehe a'e ihī katu. A'erehe upa ixotyhar ta juja katu te ipe.

Amō ta rehe pepy'a katu

¹² Pehē riki Tupā kotyhar ta ke. Pehē rehe a'e ipy'a katu. Pehē rehe a'e katu usak tī. A'erehe ixotyhar ta ke aja a'e muruwak. A'erehe amō ta rehe pepyrara pesak katu ta me'ē te'e. Pepy'a katu amō ta rehe tī. Pahar je'ēha pemujuwyr ym amō ta pe tī. Pahar peparahy ym amō ta rehe tī. "Mā! Katu te me'ē ke jande" aja ym pekwa pekwa pehē juehe har. ¹³ Pehē pe jaxer amō ta ma'e rahā, peje'ē ym a'eta pe. Pehē py'a pemujuwyr katu ehe tī. Pehē pe amō je'ē je'ē hū rahā, pahar pehē py'a pemujuwyr ehe. Pehē rehe Kirisutu ipy'a jywyr, aja pehē py'a pemujuwyr amō ta rehe tī. ¹⁴ Amō we tī. Kuja riki katu te ame'ē ke. Amō ta rehe pepy'a katu. Aja rahā, pehē katu te pehē juehe pexo.

¹⁵ "Mya ihē axo ta my? Ma'e ihē ama'e ta my?" aja pexo rahā, mā peja pehē py'a ke Kirisutu muhury katu. Aja rahā, pehē pema'eha rehe: "A'e tī" aja a'e pandu tī. (Aja ym rahā, pema'e ym ma'e ke.) "Peteīhar aja pexo tī. Pehē kotyhar ta namō pehē juehe katu pexo" aja Tupā mujekwa katu pehē pe. Aja rahā pehē py'a ke a'e muhury katu tī, aja pekwa ta. Pe, Tupā pe: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja pependu katu.

Tupā rehe har pejyngar katu

¹⁶ Kirisutu je'ēha ke pehē py'a pe pemupyta katu. Katu te ame'ē ke pemu'e katu pehē jupe. Ukwa katuha ke pehē pe Tupā muwyr, ame'ē namō pemu'e katu pehē jupe. Tupā je'ēha ke pejyngar. Tupā rehe har pejyngar tī. Tupā mujekwa ame'ē ke pejyngar tī. Tupā rehe pejyngar rahā: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja pehē py'a pe pekwa pekwa pexo ehe har. ¹⁷ Upa katu te pema'ema'e, ame'ē ke Jesu je'ēha rupi pema'ema'e. Upa katu te pependu ame'ē ke Jesu je'ēha rupi pependu tī. A'e riki jandema'e sawa'e te. Pejurujar katu ehe, a'erehe Tupā namō pependu rahā: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja pependu ipe. A'e riki jande pāi keruhū.

Kirisutu kotyhar ta ma'ema'eha, ame'ē rehe har

¹⁸ Ixawa'e katu me'ē ta! Pehē pe apandu apo 'y. Pehē riki Kirisutu kotyhar ta ke, a'erehe pehē sawa'e ta rehe pehendu katu ta me'ē te'e.

¹⁹ Hakehar katu me'ē ta! Pehē pe apandu apo 'y! Pehē rakehar ta rehe pepy'a katu. Peje'ē je'ē hū ym a'eta pe.

²⁰ Kurumī ta aja tī. Kūjātāi ta aja tī. Ta'yn ta aja tī. Kirisutu kotyhar ta ke pehē tī, a'erehe upa katu te nde pāi pandu ame'ē ke rehe pehendu katu. Ne māi rehe aja tī. Pehendu katu tī. Aja rahā, katu tiki. Aja rahā, Tupā ke pemuhury katu, ame'ēja saka.

²¹ Ko ipāi ta pe ihē apandu katu. Pehē ra'yr ta ke pemuparahy ym. Pehē rajyr ta ke aja tī. Pemuparahy ym tī. Imāi ta pe apandu tī. Pehē membyr ta

ke pemuparahy ym tī. Pemuparahy rahā, a'eta jupyai ta ixo. Katu ym aja. A'erehe pemuparahy ym.

²² Ko miasu ta pe ihē apandu apo. Sehar pehē jar ta ixo. Upa katu te ame'ē ta pandu ame'ē ke rehe pehendū katu. Amō ta riki ijar usak u'am rahā jō paraky katu. Aja rahā, ijar pandu ta: “Pehē katu” aja ukwaha jupe. Aja ym pehē. Tupā rehe pehē py'a pemoī moī katu, a'erehe peparaky katu. Pemuka'u te'eha aja ym peparaky. ²³ Peparaky rahā, peparaky katu. Tupā pe peparaky pexo, aja pekwa pekwa pexo. A'erehe peparaky katu. Pehē jar ta rehe jō peparaky pexo, aja ym pekwa pekwa pexo. ²⁴ Tupā riki ma'e ke pehē pe me'ē ta, aja pekwa pekwa pexo. Ixotyhar tama'e ke a'e mupyta katu. Yman rahā, a'e me'ē ta pehē pe. Pesarahā! Kirisutu riki pehē jar te. Peparaky ipe, aja pekwa pekwa pexo. ²⁵ Katu ym ame'ē ke amō ma'e rahā, aja juja Tupā mujywyr ta ipe. Awa ta rehe juja katu te a'e usak. A'erehe katu ym ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, ame'ē ke a'e mupyrara ta tī.

4

¹ Ko miasu jar ta pe ihē apandu apo. Penupā ym, miasu ta ke. A'eta paraky katu rahā, pemuhepy katu a'eta pe tī. Pesarahā! Pehē jar keruhū ywa pe ixo tī, aja pekwa pekwa pexo. (Kirisutu a'e.) A'erehe katu ame'ē ke miasu ta pe pema'ema'e tī.

Tupā namō pepandu katu

² Ma'e ke rehe har Tupā namō pepandu pandu rahā, pahar ame'ē rehe har peputu'u ym. Pepandu katu te we rī. Aja te'eha pehē. Peta kŷ. Aja rahā, pepyhŷ ym ta pexo. (Aja rahā, tapijar te'e we Tupā namō pepandu pandu katu ta.) Tupā namō pepandu rahā: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pepandu ipe tī. ³ Kirisutu rehe har ihē apandu. (Ame'ē ke amō ta putar ym. A'erehe ihē ke kyndaha pe amō ta kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihē axo apo. Pe, Tupā namō pepandu rahā, jande rehe har pepandu tī. Kuja pepandu ipe:

—Pāu ta ke emupoir. Aja rahā, ne je'ēha ke a'eta pandu pandu katu ta. Yman Kirisutu rehe har ngā ukwa ym, ame'ē ke a'eta mujekwa katu ta apo — aja Tupā namō pepandu katu.

⁴ Kuja inamō pepandu tī:

—Pāu pandu rahā, mā peja Kirisutu rehe har a'e mujekwa katu te. Aja rahā, katu tiki — aja inamō pepandu ihē rehe har.

Amō ta pe Tupā je'ēha pemujekwa katu

⁵ Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta ixo. Ame'ē ta namō pexo rahā, pekwa katuha namō pexo katu. Amō amō rahā, ame'ē ta rehe pesak rahā, Tupā je'ēha ke pepandu katu ngā pe. Ame'ē angaha ke pemukanim ym. ⁶ Amō ta namō pepandu rahā, panduha katu ame'ē ke pepandu. Jaxer aja ym pepandu. Pehē pe amō pandu: “Myja my?” Aja rahā, ame'ē ke pemujekwa katu ipe rahā, katu tiki.

Koro ok ta pe har ta pe Pāu rehe har Tik mujekwa ta

⁷⁻⁸ Tik ke pehē koty ihē amondo ta. Jande mu aja a'e tī. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e tī. Ihē aja Kirisutu rehe a'e paraky ixo. Ima'e je'ēha ke a'e pandu, ame'ē riki Tikma'e parakyha. Tik pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Pehē koty uhyk rahā, upa ihē rehe har pandu ta pehē pe. A'erehe pehē koty ihē amondo ta kŷ. Myja jande johu jaxo, ame'ē rehe har pehē pe a'e mujekwa ta tī. Aja rahā, pehē ke muhury katu ta. ⁹ Inamō One oho ta tī. Jande mu aja a'e tī. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e tī. A'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Pehē kotyhar ke a'e. Sehar myrandu ke upa katu te a'eta jumokōi pandu ta pehē pe.

Katuha ke ngā mondo

¹⁰ Arita riki katuha ke mondo ixo pehē pe. Ihē namō kyndaha pe a'e ixo. Katuha ke Mak mondo ixo tī. Manambe anam ke a'e. Ehe har ihē apandu pehē pe kwe. Pehē koty a'e uhyk rahā, pehē rury katuha namō ipo ke pepyhyk katu ingi, aja ihē apandu kwe. ¹¹ Josue amō her Jusu. Katuha ke a'e mondo ixo tī. Ame'ē mahapyr jundéu awa ta ke. Ma'e Arita, Mak, Josue. Jundéu awa ta ngi har a'eta mahapyr jō ihē namō Tupā rehe har pandu pandu. Ta'yr rehe jurujar katu ame'ē ta pe Tupā pandu katu: "Ihē kotyhar ta ke pehē apo 'y. Aputar katu" aja. Ame'ē je'ēha pyahu ame'ē ke ame'ē mahapyr sawa'e ta mujekwa katu ngā pe. Ihē namō mujekwa katu. Ihē ke a'eta mahapyr muhury katu tī.

¹² Epar riki katuha ke mondo ixo a'e tī. A'e riki pehē kotyhar tī. Jesu Kirisutu rehe a'e paraky tī. Ima'e je'ēha ke pandu, ame'ē riki Eparma'e parakyha ke. Pehē rehe har Tupā namō a'e pandu pandu hū.

—Mā peja Koro ok ta pe har ta py'a ke emātā katu. Aja rahā, jurujar katuha ke a'eta hijar ym ta. Nde rehe har a'eta ukwa katu te. Aja ixo 'y. Upa katu te nde ereputar ame'ē ke a'eta ukwa katu te, aja mā peja a'eta ixo tī — aja pehē rehe har Tupā namō Epar pandu pandu hū.

¹³ Jete! Ihē apandu katu. Pehē rehe har Tupā namō a'e pandu pandu hū. Raoniséi ok ta pe har ta rehe har aja tī. Tupā namō pandu pandu hū tī. Iera ok ta pe har ta rehe har aja tī. Tupā namō pandu pandu hū tī. Ame'ē rehe ahendu tī. ¹⁴ Ruk riki katuha ke pehē pe mondo ixo a'e tī. Nduku ke a'e. Jande japy'a katu ehe ame'ē ke a'e. Nema riki katuha ke pehē pe mondo ixo a'e tī.

¹⁵ "Katuha ke jande jamondo jaxo" aja Jesu kotyhar ta pe pepandu. Raoniséi ok ta pe ixo ame'ē ta pe pepandu tī. Jande mu aja ame'ē ta tī. Amō kūjā pe aja tī, ma'e Nin pe. Jandema'e katuha pepandu ipe. Hok pe Jesu kotyhar ta jy'ar. Ame'ē ta pe jandema'e katuha ke pepandu tī.

¹⁶ Kome'ē paper pinim rehe upa pesak rahā, Raoniséi ok ta pe har ta koty pemondo tī. A'ep Jesu kotyhar ta usak katu ta tī. Aja Raoniséi ok ta pe har ta amō paper pinim pehē pe mondo rahā, ame'ē rehe pesak katu tī. ¹⁷ Kuja Aki pe pepandu katu:

—Kirisutu rehe nde ereparaky erexo. Ame'ē ke ehijar ym — aja pepandu ipe. (Tupā je'ēha ke a'e pandu, ame'ē riki ima'e parakyha ke.)

Ihē atu amupinim āi

¹⁸ Ko ihē po pe te'e ihē amupinim āi. Ihē Páu. Katuha ke pehē pe ihē amondo axo. Ko kyndaha pe ihē axo. Tupā namō pepandu rahā, ihē rehe har pepandu ipe.

Mā peja pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū.

Upa.

Tesaron ok ta pe har ta pe Páu mupinim Peteĩhar ke

Tesaron ok ta pe har ta pe Tupã je'êha ke Páu pandu pandu. Ame'ê ke hendu rahã, amõ amõ ta jurujar katu ehe. A'erehe Jesu rehe a'eta jurujar katu. Jesu kotyhar ta ke apo 'y. Aja jundéu awa ta jurujar katu ehe tí. Aja jundéu awa aja ym ame'ê ta jurujar katu ehe tí.

Peteĩ jahy a'ep Páu mukanim. Pe, ame'ê ok ta ngi oho. Korin ok ta pe oho. A'ep a'e ixo rahã, Timo uhyk uwyr ehe. Tesaron ok ta ngi a'e uhyk uwyr ehe. Pe, upa Tesaron ok ta pe har ta rehe har a'e pandu ipe, Páu pe. Myja Jesu kotyhar ta ixo my, ame'ê rehe har a'e pandu ipe. Apo Jesu kotyhar ta ke Páu muhury tar katu. Ame'ê ta pe amõ we Tupã je'êha ke a'e mujekwa tar katu tí. A'erehe kome'ê paper pinim ke Páu mondo ixo.

Jesu rehe jurujar katu ame'ê ta pe Páu pandu: “Ihẽ mu ta” aja.

Tesaron ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo ame'ê ta pe Páu mupinim

¹ Tesaron ok ta pe har ke pehẽ. Jesu rehe pehẽ pejurujar katu ame'ê ta ke pehẽ. Ko pehẽ pe paper pinim ihẽ amondo axo. Ihẽ Páu. Ko Sir ihẽ namõ ixo tí. Timo aja tí. Ihẽ namõ ixo tí.

Tupã riki jande pái keruhũ. Jesu riki jandema'e sawa'e te. A'eta rehe pejurujar katu. Ixotyhar ta ke pehẽ.

Mã peja pehẽ rehe Tupã ipy'a katu te hũ. Mã peja pehẽ py'a ke a'e muhury katu tí.

Pehẽ rehe har Tupã namõ ihẽ apandu

² Tupã namõ pehẽ rehe har japandu pandu. Aja rahã: “Ne jõ riki katu te me'ê ke” aja jande japandu ipe. Aja te'eha japandu pandu. ³ Tupã riki jande pái keruhũ. Inamõ pehẽ rehe har japandu pandu. Pehẽ pejurujar katu ehe, ame'ê rehe har amõ ta pe pepandu pandu. Aja jakwa jaxo rahã: “Ne jõ riki katu te me'ê ke” aja Tupã pe japandu. Amõ ta rehe pepy'a katu, a'erehe ame'ê ta rehe pehaihu katu tí. Aja jakwa jaxo rahã: “Ne jõ riki katu te me'ê ke” aja Tupã pe japandu tí. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe peharõ katu te pexo tí. Aja jakwa jaxo rahã: “Ne jõ riki katu te me'ê ke” aja japandu ipe tí.

Pexoha ke amõ ta pe pemujekwa

⁴ Jande mu ta! Pehẽ rehe Tupã ipy'a katu, aja jakwa katu. A'erehe pehẽ pe a'e mujekwa: “Ihẽ koty pehẽ py'a pemuruwak. Ihẽma'e wan ta pehẽ” aja. A'erehe Tupã kotyhar ta ke pehẽ apo 'y. ⁵ Pehẽ pe myrandu katu ke japandu. Ame'ê riki jete har te ke aja jakwa katu. Pe, Tupãma'e pyrãtãha ke pehẽ pe jamujekwa tí. Jande namõ I'ã ma'ema'e katu tí. Amukwehe pehẽ namõ jaxo rahã, katu jande jaxoha, ame'ê ke pekwa. Aja rahã Tupã rehe pehẽ pejurujar katu ta my, ame'ê ke japutar. ⁶ (Jete. Pejurujar katu ehe.) A'erehe jande aja pehẽ ke amõ ta mupyrrara tí. Tupã rehe ipy'a ym ame'ê ta mupyrrara pehẽ ke. Jesu aja pehẽ ke ame'ê ta mupyrrara tí. Pehẽ ke amõ ta mupyrrara hũ tipe. Anĩ. Tupã je'êha rehe pehẽ rury katuha namõ pejurujar katu rĩ. Ame'ê pehẽ rury katuha ke pehẽ pe Tupã ã me'ê. ⁷ Pexoha ke amõ ta pe pemujekwa. A'erehe pehẽ aja Jesu kotyhar ta tí. Masendo wyy pe ixo ame'ê ta ke a'eta. Pehẽ aja ame'ê ta ke amõ ta mupyrrara tipe tí. Anĩ. Hury katuha namõ ame'ê ta jurujar katu ehe tí.

⁸ Yman Masendo wyy rupi Tupã je'êha ke pepandu pandu peho. Ngere wyy rupi pepandu pandu peho tí. Jesu rehe har pepandu pandu peho. Pesarahã!

Pehē rehe har aja tī. Amō amō wyy pe har ta pehē rehe har ukwa tī. Tupā rehe pejurujar katu ame'ē ke amō ta ukwa. A'erehe amō wyy rupi ame'ē pejurujar katuha rehe har marā ka ym japanduha tī. (Upa pehē rehe har ukwa katu.)

⁹ Amō we tī. Pehē namō jaxo rahā, myja pehē rok pe jande ke pemuxe katu, ame'ē rehe har a'eta pandu pandu. Amō wyy pe har ta pandu pandu. A'erehe ukwa katu tī. Yman ma'e'ā riki tupā aja pehē pekwa pehē jupe nai tī. Myja ame'ē ngi Tupā te koty pehē py'a pemuruwak pemondo. Apō Tupā te rehe pehē py'a pemoi katu. Ame'ē rehe har a'eta pandu pandu katu tī. A'erehe ukwa katu tī. Tupā riki ixuwe katu te hū ame'ē ke a'e.

¹⁰ Pe, ywa ngi Ta'yr rehe peharō pexo. Jesu ke a'e. Manōha ngi a'e ke Tupā mukwera katu muhem. Yman rahā Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ke a'e mupyrara ta. Ame'ē ngi jande ke Ta'yr muhem.

2

Tesaron ok ta pe Tupā je'ēha ke Páu pandu pandu

¹ Jande mu ta! Pehē namō jaxo rahā, Jesu rehe heta ngā jurujar katu. Ame'ē ke pekwa katu. ² Pe, pehē rehe jahyk ym rahā we, Siri ok ta pe jande ke amō ta mahy. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mahy. Myrandu katu ke japandu, (ame'ē ke ame'ē ta putar ym.) A'erehe jande ke ame'ē ta mahy. Jaxer ai ame'ē ke jande pe ame'ē ta ma'e tī. Ame'ē ke pekwa katu. Pe, jande py'a ke Tupā mātā. A'erehe myrandu katu ke pehē pe japandu pandu katu we rī. Jande pe Tupā muwyr, ame'ē ke japandu. Amō ta putar ym tipe. Anī. Japandu pandu we rī. ³ “Mā peja pejurujar katu ehe” aja japandu pehē pe. Jete har te ke japandu pehē pe. Pehē ke jamujaxer tar katu, a'erehe pehē pe myrandu katu ke japandu my? Anī. Aja ym. Pehē ke jamuka'u te'e ym te tī. ⁴ Jete! Jande rehe Tupā usak katu. Jande pe myrandu katu ke a'e muwyr tī. A'erehe a'e putar aja japandu pandu. Aja te'ēha japandu pandu. Sawa'e ta putar aja japandu tar ym. Tupā putar aja jō japandu. Myja me'ē japandu my, ame'ē ke a'e manga. Ukwa tar katu. Pe, ukwa rahā: “Pehē katu” aja a'e ukwa katu. ⁵ Kuja pekwa katu. Pehē rehe jahyk rahā, katu japandu my? Aja pehēma'e ke japyhyk my? Anī. Aja ym. Tamatarer japutar, a'erehe pehē pe japandu my? Anī. Aja ym tī. Ame'ē ke Tupā ukwa katu tī. ⁶ “Páu ta katu” aja pepandu ame'ē ke japutar, a'erehe myrandu katu ke pehē pe japandu my? Anī. Aja ym. Ame'ē jande rehe har katu pepandu ame'ē ke japutar ym. Amō ta pandu ame'ē ke japutar ym tī. ⁷ Jande ke Kirisutu mondo, a'erehe jande je'ēha rupi pehē pe japandu ta tipe. “Japutar ame'ē ke pemuwyr” aja japandu ta tipe. Anī. Aja japandu ym te. (Pehē ngi japyhyk ym te ma'e ke.) Pehē namō jaxo rahā, pehē pe jande rury katuha namō japandu pandu. Ta'yn ta pe hury katuha namō imāi pandu pandu. Aja pehē pe japandu pandu tī. ⁸ Pehē rehe japy'a katu, a'erehe myrandu katu ke pehē pe japandu rahā, katu tiki. Tupā muwyr, ame'ē ke japandu. Jete! Jande ke amō ta jukwa ta tipe rahā, myrandu katu ke pehē pe japandu we ta rī. Jete! Pehē riki japy'a katu ame'ē ta ke pehē. ⁹ Jete! Kuja pekwa katu. Myrandu katu ke pehē pe japandu rahā, pehēma'e ke japyhyk ym. Tupā muwyr, ame'ē ke japandu. Jande japaraky hū. Pytun rahā, japaraky. Wera rahā aja tī. Japaraky tī. Aja tamatarer ke japyhyk. Ame'ē pe jandema'e ke jajo'ok jō'ok.

Jande jaxoha ke pekwa katu

¹⁰ Pehē riki Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke. Kuja jande rehe har pekwa katu. Tupā ukwa katu tī. Kuja. Pehē namō jaxo rahā, Tupā putar ame'ē ke jama'ema'e. Katu ame'ē ke jama'ema'e tī. “Páu ta jaxer ai” aja jande rehe har pepandu ym tī. ¹¹ Ta'yr ta rehe ipái usak katu, aja pehē rehe jasad katu

tī. Ame'ē ke pekwa katu tī. ¹² Kuja. Pehē ke jande jamuhury katu. A'erehe Jesu rehe pehē py'a pemoi moi katu rī. Pehē py'a ke jamātā tī. Tupā riki kuja mujekwa. Yman rahā inamō pexo ta kŷ. "Ko ihē axo ame'ē pe pejur. Ihē katuha ke pesak ta pejur" aja mujekwa. A'erehe Tupā putar, aja mā peja pexo katu rī. Aja pehē pe japandu pandu katu jaxo rī.

Tupā je'ēha rehe pejurujar katu ame'ē ke amō ta putar ym

¹³ Kuja tī. Jande pe Tupā muwyr, ame'ē myrandu ke pehē pe japandu rahā, pehendu katu ehe. A'erehe pehē rehe har Tupā namō japandu pandu rahā: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja japandu ipe. Aja te'eha japandu ipe. Myrandu katu rehe pejurujar katu. Jete riki! Tupā muwyr, aja pekwa katu. Sawa'e muwyr ym, aja pekwa katu tī. Ame'ē myrandu katu rehe pehendu katu. A'erehe Tupā rehe pejurujar katu te we rī. Jesu rehe pejurujar katu ame'ē ta ke pehē. ¹⁴ Jundēi wyw pe Jesu Kirisutu kotyhar ta ixo. Ame'ē ta ke jundēu awa ta mahy. Ame'ē ta aja pehē ke tī. Pehē ke pehē rekoha pe har ta mahy tī.

¹⁵ Yman Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke jundēu awa ta jukwa jukwa. Jesu ke ame'ē ta jukwa tī. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Apo jande ke ame'ē ta mupyrara tī. Tupā ke ame'ē ta muhury ym. Jesu rehe ngā jurujar katu, ame'ē ke a'eta putar ym tī. A'erehe upa sawa'e ta ruwajan ta riki ame'ē ta. ¹⁶ Jundēu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ke japandu. Ame'ē ta jurujar katu ehe, a'erehe ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta. Pe, ame'ē myrandu katu japandu ame'ē ke jundēu awa ta mukanim ta tipe. Mukanīha ke manga tipe. Upa ame'ē riki a'eta ka'u te'eha ma'ema'eha ke. Jaxer ai ma'eha ke. Aja te'eha a'eta. Ame'ē ta ke Tupā putar ym apo. A'erehe ame'ē ta ke Tupā mupyrara hū ta apo.

Tesaron ok ta pe har ta rehe ihē asak tar katu tī

¹⁷ Jande mu ta! Pehē ngi jaho. Pe, pehē rehe har jakwa jakwa jaxo. Heta ym jaker rahā, pehē koty jaywyr tar katu tī. ¹⁸ Pehē koty jaho ta tipe. Jahoha ke jamanga tipe jaxo. Pehē koty jaywyr tar katu. Ihē Páu. Pehē koty ihē aho tar katu. Ihē amanga hū tipe axo. Anī. Jande ke Satana mupyta riki. (A'erehe arahā pehē koty ihē ajywyr ym we aho.)

¹⁹ Jesu riki jandema'e sawa'e te. A'e jywyr rahā, huwa koty jaxo ta. Arahā pexo ta a'ep tī. Ame'ē angaha ke rehe jaharō katu jaxo. A'ep pexo ta, a'erehe jande ke pemuhury katu ta tī. Myrandu katu japandu pehē pe rahā, ame'ē ke rehe pejurujar katu. A'erehe a'ep pexo ta. A'erehe: "Parakyha ke Kirisutu muwyr, ame'ē ke jama'ema'e katu" aja japandu ta, ame'ēja saka. ²⁰ Jete riki. A'ep pexo ta tī. A'erehe: "Parakyha ke Kirisutu muwyr, ame'ē ke jama'ema'e katu" aja japandu ta, ame'ēja saka. Jande ke pemuhury katu ta tī.

3

Pehē rehe ihē ajumupyai a'erehe Timo ke ihē amondo

¹ Pehē rehe jajumupyaiha ke marā ka ym amō ta muputu'uha. A'erehe: "Ate ok ta pe jande jō japyta" aja japandu. ² Pe, pehē koty Timo ke jamondo. (Pe, a'e jywyr uwyr rahā, pehē rehe har mujekwa ta jande pe. A'erehe jajumupyaiha ke muputu'u ta.) A'e riki jande mu aja. Tupāma'e miasu ke a'e tī. Jande aja myrandu katu ke a'e pandu pandu tī. Kirisutu rehe har a'e pandu pandu. Pehē koty jamondo. Pehē py'a ke a'e mātā we oho rī. Aja Tupā rehe har pehē pe a'e mujekwa katu te we rī. Pehē ke a'e mu'e katu tī. Aja rahā Tupā rehe pejurujar katu te we rī. ³ Aja rahā, jurujar katuha ke pehē ngi har amō ta hijar ym ta. Pehē ke amō ta mupyrara hū tipe. Anī. Pejurujar katuha ke pehijar ym. Jande ke amō ta mupyrara hū ame'ē ke Tupā putar katu, aja pekwa katu. ⁴ Jande ke amō ta mupyrara ta, aja pehē pe japandu katu. Pehē

namō jaxo rahā, pehē pe japandu katu. Pehē ke amō ta mupyrara ym rahā we aja jamujekwa katu pehē pe. A'erehe pekwa katu. A'erehe pejumupyai ym ta. Jamujekwa aja pyraraha jande rehe uhyk apo 'y. Ame'ē ke pekwa katu. ⁵ A'erehe pehē koty Timo ke ihē amondo. Pehē rehe ihē ajumupyai hū, a'erehe a'e ke ihē amondo. Jesu rehe tapijar te'e we pejurujar katu my? Ame'ē ke a'e ukwa ta oho. Pehē ke Satana muka'u te'e my? (Ājā ramūi a'e.) Aja rahā, Jesu rehe pejurujar katuha ke pehijar ta my? Ame'ē ke pehijar rahā, myrandu katu japandu, ame'ē ke upa a'e mukanim ta. (A'erehe pehē rehe jajumupyai.)

Timo jywyr uwyr rahā pehē rehe har upa a'e mujekwa jande pe

⁶ Apo pehē ngi Timo jywyr uwyr. Jande rehe a'e uhyk uwyr. Tapijar te'e we pejurujar katu ehe, Kirisutu rehe. Ame'ē myrandu katu ke jande pe Timo muwyr. Pehē namō ixo ame'ē ta rehe pehē pepy'a katu pehē juehe pexo. Ame'ē ke a'e pandu jande pe tī. Jande rehe har aja te'eha katu pekwa pekwa pexo. Aja jande pe Timo pandu tī. Pehē rehe jande jasak tar katu. Aja jande rehe pesak tar katu tī. Ame'ē ke jande pe a'e pandu tī. (A'erehe upa katu te jajumupyaiha ke a'e muputu'u katu riki.)

⁷ Jande mu ta! Upa pehē rehe har Timo pandu, a'erehe pehē rehe jande rury katu. Jande ke amō ta mupyrara. Māte te'e jaxoha tī. Anī. Pehē rehe jande rury katu rī. Jesu rehe tapijar te'e we pejurujar katu. A'erehe jande ke pemuhury katu. ⁸ Jesu rehe tapijar te'e we pejurujar katu. A'erehe jande rury katu te apo tī. ⁹ Apo pehē rehe har Tupā namō japandu rahā: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja japandu ipe. Pehē rehe har jakwa jakwa jaxo rahā, jande rury katuha ke japandu pandu ipe. Jande ke pemuhury, ame'ē ke japandu ipe tī. ¹⁰ Pytun rahā, Tupā namō japandu pandu. Wera rahā, aja tī. Japandu pandu inamō tī. Kuja:

—Tesaron ok ta pe har ta rehe jasak tar katu. Mā peja jande ke a'eta koty emondo. Nde rehe har a'eta pe jamu'e tar katu te we rī — aja japandu pandu hū ipe.

¹¹ Tupā riki jande pái keruhū. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Kuja japandu pandu inamō tī:

—Mā peja Tesaron ok ta pe har ta koty jande ke emondo. ¹² Ame'ē ta ipy'a katu a'eta juehe ixo. Amō ta rehe a'eta ipy'a katu hū tī. Mā peja a'eta py'a ke emuhury katu. Aja rahā, i'ar koty te we a'eta ipy'a katu te ha. Ame'ē ta rehe jande japy'a katu te hū. Mā peja jande aja ame'ē ta ipy'a katu te we hū a'eta juehe ixo tī — aja japandu.

¹³ Aja rahā, pehē py'a ke a'e mātā ta. Aja rahā, Tupā ruwa koty pexo rahā, pehēma'e riki nixói te ta. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te ta pehē pe. Pehē riki katu te ame'ē ta ke pehē tī. Tupā riki jande pái keruhū. Jesu jywyr rahā, upa inamō ixo ame'ē ta jywyr ta tī. Arahā Tupā ruwa koty pexo ta. Jesu riki jandema'e sawa'e te.

4

Ymanihar pexo ai te'e aja ym pexo apo

¹⁻² Jande mu ta! Pehendu katurahā! Myja katu pexo rahā, pehē rehe Tupā hury katu ta my? Ame'ē rehe har pehē pe jamujekwa. Apo aja katu pexo rī. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Apo a'e je'eha rupi pehē pe japandu katu te. Mā peja katu pexo rī. A'e je'eha rupi pehē ke jamu'e. Ame'ē ke pekwa katu.

³ Tupā putar katu ame'ē ke kuja pehē pe katu. Pehē riki katu te ame'ē ke, aja a'e putar. Amō kūjā rehe eka'u te'e ym. Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tī.

⁴ Sawa'e ta! Petēihar pame katu te ekwa katu. Katu te aja me'ē nde rakehar

epyhyk. ⁵ Kūjā rehe nde erepy'a katu, a'erehe a'e ke nde erepyhyk. Epandu katuha rupi epyhyk. Kūjā namō jumusarái ha jō Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta putar. A'erehe kūjā ke a'eta pyhyk. A'eta aja ym pehē tī. ⁶ Aja jumusarái ha namō kūjā ke pepyhyk rahā, Jesu kotyhar ta ke pemuparahy ta. Ame'ē ta pe katu ym ame'ē ke ema'ema'e ym tī. Aja ma'ema'e ame'ē ke Tupā mahy ta. Aja amukwehe te we pehē pe japandu katu. Pehē pe jaje'ē hū tī. ⁷ Tupā mujekwa:

—Mā peja katu te ame'ē ke pema'ema'e. Amō kūjā rehe peka'u te'e ym. Amō sawa'e rehe peka'u te'e ym tī — aja a'e pandu.

⁸ Ihē apandu ame'ē ke rehe pehendu ym rahā, Tupā rehe pehendu ym tī. Ame'ē je'ēha riki sawa'e je'ēha aja ym. Tupā je'ēha ke. A'e riki I'ā ke pehē py'a rehe muwyr.

Pehē mu ta rehe pepy'a katu te we rī

⁹ Jesu kotyhar ta rehe pepy'a katu. Ame'ē rehe har pehē pe jamupinim ym ta me'ē te'e. Anī. Aja pepy'a katu pehē juehe pexo. Ame'ē ke pehē pe Tupā riki mu'e tī. Kuja: “Pepy'a katu pehē juehe pexo ta me'ē te'e” aja riki. ¹⁰ Aja Jesu kotyhar ta rehe pepy'a katu pexo riki. Masendo wyy pe ixo ame'ē ta rehe pepy'a katu. Jande mu ta! Pehē pe japandu katu te we rī. Amō we ma'e ke pema'ema'e katu te we rī. ¹¹ Mā peja pehē rury katu pehē juehe pexo. Aja pexo katu. Amō ta ixoha rehe har peje'ē ym. Pemujaxer ym. Pehē pexoha rehe jō pekwa pekwa katu pexo. Pehē peparakyha namō pehēma'e ke pejo'ok jo'ok katu. Aja amukwehe pehē pe japandu katu. ¹² Aja rahā: “Peme'ē ta katu” aja pehē rehe har amō ta ukwa ta ixo. Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta ukwa ta ixo. Aja peparaky rahā, ma'e ke peputar ame'ē ke amō ta pe pepandu ym ta. “Jande pe pemuwyr!” aja pepandu ym ta. Pehēma'e ke pehē jeje te'e ta pejo'ok katu ta.

Yman rahā Jesu kotyhar ta ke Tupā mukwera katu ta muhem

¹³ Jande mu ta! Pehendu katurahā! Jesu kotyhar ta manō. Ame'ē rehe har japandu ta pehē pe apo 'y. Ame'ē rehe har jetehar te ke pekwa katu ame'ē ke japutar. Aja rahā, pepyai ym ta. Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta manō. Ianam ta pyai te hū. Manō ame'ē ke Jesu namō ixo ym te ta. A'erehe ianam ta pyai te hū. Ame'ē ta aja ym pehē tī.

¹⁴ Jesu manō. Pe, manōha ngi kwera katu uhem tī. Ame'ē ke rehe jajurujar katu. A'erehe manō ame'ē ta ke Jesu namō Tupā muwyr ta kŷ. Jesu kotyhar ta manō. Ame'ē ta ke Tupā muwyr ta kŷ. Ame'ē ke rehe jajurujar katu tī.

¹⁵ Jesu mu'e ame'ē ke pehē pe japandu. Kuja. A'e jywyr ta kŷ. Arahā jande jaxuwe katu ame'ē ke hundutar koty jaho ym ta. Manō ame'ē ta hundutar koty jaho ym ta. ¹⁶ Tupā je'ēha rahoha keruhū pandu ta kŷ. Pukái ta kŷ. Tupāma'e jumi'a tyapu ta. Pe, ywa ngi Jesu wyjy ta uwyr. Ixotyhar ta manō. Ame'ē ta ke Tupā mukwera katu py ta muhem. ¹⁷ A'engi jande jaxuwe katu ame'ē ta ke a'e mujy'ar ta kŷ. Mukwera ame'ē ta namō jande ke a'e mujy'ar ta kŷ. Pe, ywa wyr koty Jesu rehe jande johu jahyk ta kŷ. Pe, Tupā koty Jesu namō aja te'e ta jaxo. ¹⁸ A'erehe: “Ixotyhar ta kwera katu ta uhem” ame'ē je'ēha namō Jesu kotyhar ta ke pemuhury katu. Pehē rury katu pehē juehe pexo tī.

5

Jesu jywyrriha rehe peharō katu pexo

¹⁻² Jande mu ta! Pehendu katurahā! Jesu jywyr ta kŷ. Ma'e 'ar rahā, uhyk ta my? Myja me'ē jahy rahā, uhyk ta my? Jande jakwa ym. A'erehe ame'ē rehe har pehē pe jamupinim ym ta. Kuja pekwa katu. Pytun rahā, amō ukwa

ym ha rupi ma'e mukanîha uwyr. Aja amō ta harō ym ha rupi Jesu jywyr ta. Ame'ē ke pekwa katu. ³ Kuja amō ta pandu ta:

—Katu apo. Jajumai ym ha namō jaxo apo. Mā peja japutu'u katu jaxo — aja pandu ta jupe nai.

Aja rahā, pahar ame'ē ta rehe ahyha keruhū uhyk ta. Uhem ym ta oho ingi. Imembyr u'ar tate rahā, ta'yn ahy ipe. Ahyha ngi uhem ym ta. Aja ahyha keruhū ngi Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta uhem ym te ta oho tī. ⁴ Pytuniha aja ame'ē pe amō ta ixo. Aja ym pehē. Pytuniha aja ame'ē pe amō ixo rahā, Tupā rehe har ukwa ym. Aja ym pehē tī. Amō ukwa ym ha rupi ma'e mukanîha uhyk ta uwyr. Ukwa ym awa. Aja peharō ym pexo rahā, katu ym ta. A'erehe Jesu jywryiha angaha ke rehe peharō katu pexo.

⁵ Pehē johu riki weraha kotyhar ta aja pexo. Aja rahā, Tupā rehe har pekwa katu. Pytuniha aja ame'ē pe amō ta ixo. Aja ym jande tī. Pytuniha aja ame'ē pe amō ixo rahā, Tupā rehe har ukwa ym. Aja ym jande tī. ⁶ Amō ta ukwer aja ixo. Aja rahā, Jesu jywryiha rehe harō ym ixo. Mā peja ame'ē ta aja ym jaxo tī. Jaker ym jaxo. Kawī ngi jaka'u ym jaxo tī. Aja rahā jaharō katu jaxo ehe, Jesu rehe. ⁷ Pytun rahā amō ukwer katu. Pytun rahā kawī ngi amō ka'u. Aja rahā, harō ym ixo ehe. ⁸ Pe, jande riki weraha kotyhar ta aja jande. Aja rahā, Tupā rehe har jakwa katu. Kawī ngi jaka'u ym, aja rahā, katu tiki. Aja rahā, jaharō katu jaxo ehe.

Ita kamixa ke sonda ta ipixi'a rehe munde. Aja rahā, amōma'e ru'y asa ym ta a'eta rehe. Jukwa ym ta. Aja jande tī. Jesu rehe tapijar te'e we jajurujar katu rahā, ita kamixa jande pixi'a rehe jamunde, ame'ēja saka. Aja rahā, pahar ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ym ta. Tupā rehe jande japy'a katu rahā, aja tī. Ita kamixa jande pixi'a rehe jamunde, ame'ēja saka. Pahar ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ym ta tī. Iākā rehe itasape ke sonda ta moī tī. A'eta aja pemoī tī. Aja rahā, pahar amō tama'e ru'y asa ym ta a'eta rehe. Jukwa ym ta. Aja jande tī. Jande ruhāha angaha ke rehe jaharō katu jaxo rahā, itasape ke jande ākā rehe jamoī, ame'ēja saka. Aja rahā, pahar jajurujar katuha ke jahijar ym ta.

⁹ Tupāma'e parahyha keruhū japyhyk ame'ē ke a'e putar ym. A'erehe jande rehe a'e usak katu. Pe, Jesu Kirisutu rehe jajurujar katu. A'erehe jande ke a'e muhā katu ame'ē ke a'e putar katu. Jesu riki jandema'e sawa'e te. ¹⁰ A'e manō. A'erehe inamō jaxo ta. A'e jywyr ta kŷ. Arahā jande jaxuwe katu jaxo my? Upa jamanō nahā my? Ukwa ym awa. (Kuja jō jakwa katu.) Inamō jaxo ta kŷ. ¹¹ A'erehe mā peja pemuhury katu pehē juehe pexo. Mā peja pehē py'a ke pemātā katu te we pehē juehe pexo tī. Aja Tupā rehe har pemujukwa katu te we pehē jupe pexo tī. Aja pema'ema'e pexo pehē jupe apo.

Tupā je'ēha pandu ame'ē ta rehe pehaihu katu

¹² Jande mu ta! Pehendu katurahā! Pehē pe japandu katu. Pehē namō Tupā je'ēha pandu pandu ame'ē ta ixo. Ame'ē ta rehe pehaihu katu. (Ma'e ke ame'ē ta pe peme'ē me'ē katu.) Pehēma'e kapitā ta ke a'eta. Pehē ke a'eta mu'e katu. Ame'ē ta rehe Tupā usak katu tī. ¹³ Tupā je'ēha ke ame'ē ta pandu pandu ixo. A'erehe ame'ē ta rehe har katu pekwa katu. Ame'ē ta rehe pehē pepy'a katu tī. Mā peja pehē rury katu pehē juehe.

Katu ame'ē ke Páu mujekwa

¹⁴ Jande mu ta! Pehē pe japandu katu. Kuja. Tupā rehe jurujar katu we mi ame'ē ta ke pemu'e katu. Jyty'ym ame'ē ta pe pependu katu. “Mā peja peparaky katu peho” aja. Aja rahā, paraky katu ta. Jumupyai te'e ixo ame'ē ta ke pemuhury katu. Pahar ym upa ngā pe peje'ē je'ē. Pemu'e katu te we rī. ¹⁵ Katu ym ma'ema'e ame'ē pe juja katu te amō mujwyr ipe. Ame'ē ta aja ym

pehẽ tĩ. Anĩ. Katu ame'ẽ ke pema'ema'e katu pehẽ jupe. Aja te'eha pehẽ. Jete. Upa amõ ta rehe katu ame'ẽ ke pema'ema'e katu.

¹⁶ Aja te'eha pehẽ rury katu pexo. ¹⁷ Aja te'eha Tupã namõ pepandu pandu katu pexo. ¹⁸ Upa ma'e ke pehẽ rehe uhyk rahã, pehẽ rury katu te we rĩ. Ma'e katu ame'ẽ ke pehẽ rehe uhyk ta my? Ma'e katu ym ame'ẽ ke uhyk ta my? Pehẽ rury katu te we pexo rĩ. Jesu Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe upa ma'e uhyk rahã: "Ne jõ riki katu te me'ẽ ke" aja Tupã pe pepandu. Aja me'ẽ Tupã putar katu pehẽ pe.

¹⁹ Ma'e ke amõ pe Tupã'ã mujekwa rahã, pehendu katu ehe: ²⁰⁻²¹ "Tupã je'ẽha rupi ma'e ke pehẽ pe ihẽ apandu" aja amõ pandu rahã, ame'ẽ panduha ke pemanga manga katu py pexo. Kuja. Jete har ame'ẽ pandu nahã my? Te'e pandu nahã my? Aja pemanga manga katu py pexo. Pe, je'ẽha katu ame'ẽ ke rehe jõ pehendu katu. ²² Upa ma'e jaxer ame'ẽ ke pema'ema'e ym.

²³ Jande py'a ke Tupã muhury katu. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Kuja pehẽ rehe har Tupã namõ japandu pandu: "Mã peja Tesaron ok ta pe har ta ke nema'e te aja emu'am. Aja rahã, ma'e jaxer ame'ẽ ke nixói te ta a'eta pe. Aja rahã, a'eta py'a rehe ma'e jaxer ame'ẽ ke a'eta ukwa ukwa ym ta ixo. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym ta tĩ. Jesu Kirisutu jywyr rahã, mã peja aja me'ẽ a'eta ixo ta tĩ. Mã peja ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ta a'eta pe" aja Tupã namõ japandu. ²⁴ "Tesaron ok ta pe har ta ihẽma'e ta ke" aja Tupã pandu katu. A'erehe pehẽ riki katu te aja me'ẽ a'e mu'am ta tĩ. A'e pandu katu, ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu tĩ.

²⁵ Jande mu ta! Mã peja jande rehe har Tupã namõ pepandu pandu.

²⁶ Pehẽ koty Jesu kotyhar ta ixo. Upa ame'ẽ ta rehe pejuman juman katu pehẽ juehe. (Aja pepy'a katu pehẽ juehe pexo, aja pemujekwa.)

²⁷ Tupã je'ẽha rupi pehẽ pe ihẽ apandu. Kuja. Mã peja kome'ẽ paper pinim ke upa Jesu kotyhar ta pe pemujesak katu. (Aja rahã, upa ukwa katu ta.)

²⁸ Mã peja pehẽ rehe Jesu Kirisutu ipy'a katu te hũ. A'e riki jandema'e sawa'e te.

Upa.

Tesaron ok ta pe har ta pe Páu mupinim tí Mokõihar ke

Jesu kotyhar ta Tesaron ok ta pe ixo. Ame'ë ta rehe har Páu pe amõ pandu oho. Pe, ame'ë ta rehe har ukwa rahã, amõ paper ke Páu mupinim. Ame'ë ke Tesaron ok ta pe mondo, Jesu kotyhar ta pe. Páu pe amõ pandu:

—Jesu kotyhar ta ke amõ ta mu'e naí. Ngã ke Tupã mukwera katu ta muhem. Ame'ë angaha ke asa oho apo 'y. Aerehe apo mukwera ym te ta tí — aja amõ mu'e naí.

Aerehe Jesu kotyhar ta pyai te hũ ixo. Aní. Ngã ke Tupã mukwera ym we rĩ. Ame'ë rehe har amõ we Páu mujekwa tar katu. A'eta ke Páu muhury tar katu. Amõ we Tupã rehe har a'e mujekwa tar katu tí. Aerehe paper pinim ke a'e mondo. Mokõihar ke a'e mondo.

Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta pe Páu pandu: “Ihẽ mu ta” aja.

Tesaron ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo ame'ë ta pe Páu mupinim tí

¹⁻² Tesaron ok ta pe har ta ke pehẽ. Jesu rehe pejurujar katu ame'ë ta ke pehẽ. Ko pehẽ pe paper pinim ke ihẽ amondo axo. Ihẽ Páu. Sir ihẽ namõ ixo tí. Timo aja tí. Ihẽ namõ ixo tí.

Pehẽ riki Tupã kotyhar ta ke pehẽ. Pehẽ riki Jesu Kirisutu kotyhar ta ke tí. Tupã riki jande pái keruhũ. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Mã peja pehẽ rehe a'eta ipy'a katu te hũ. Mã peja pehẽ py'a ke a'eta muhury katu tí.

Tapijar te'e we Tupã rehe pejurujar katu

Aerehe pehẽ ngi jande ruxĩ ym

³ Jande mu ta! Pehẽ rehe har Tupã namõ japandu pandu rahã: “Ne jõ riki katu te me'ë ke” aja japandu pandu ipe. Aja te'eha japandu pandu ipe. Tupã rehe tapijar te'e we pejurujar katu. Jete! I'ar koty te we pejurujar katu rĩ. Amõ ta rehe pepy'a katu te we tí. ⁴ Aerehe amõ amõ Jesu kotyhar ta namõ jaxo rahã, pehẽ rehe har japandu pandu ngã pe. “Jesu kotyhar ta Tesaron ok ta pe ixo. Tupã rehe tapijar te'e we jurujar katu. Aerehe ame'ë ta ke amõ ta mahy hũ. Mupyrrara hũ ngã tí. Aní. Ipy'ahu te'e ame'ë ta hendu” aja pehẽ rehe har japandu ngã pe. Aerehe pehẽ ngi jande ruxĩ ym.

⁵ Tupã kotyhar ta ke pehẽ. Aerehe pehẽ ke Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta mupyrrara hũ tipe. Aní. Pehẽ py'ahu te'e pehendu. Ame'ë ke jakwa rahã, kuja jakwa katu tí. “Pehẽ katu” aja Tupã pandu ta. Pe, henda pe pehẽ ke a'e muhyk ta raho. Inamõ pexo katu ta kũ. Aja jakwa katu. ⁶ (Aerehe kuja ihẽ apandu.) Katu ame'ë ke jõ Tupã ma'ema'e katu. (Aerehe juja katu te a'e mujywyr ngã pe.) Aerehe pehẽ ke Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta mupyrrara hũ. Ame'ë ta ke a'e riki mupyrrara hũ ta tí. ⁷ Pehẽ pepyrara hũ pexo. Pe, pehẽ ke a'e muhem ta ingi. Jande aja tí. A'e muhem ta ingi tí. Ywa ngi Jesu, jandema'e sawa'e te jywyr rahã, jande johu a'e muhem ta ingi.

Tupã je'eha rahoha ta namõ Jesu jywyr ta. A'eta riki pyrãtã te hũ ame'ë ta ke a'eta. ⁸ Tata keruhũ weraha aja me'ë namõ a'e jywyr ta uwyr. Pe, Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta ke a'e mahy hũ ta. Mupyrrara hũ ta. Myrandu katu amõ ta pandu rahã, Jesu rehe har pandu. Ame'ë rehe hendu ym ame'ë ta ke a'e mupyrrara hũ ta tí. ⁹ Mupyrrara renda pe ame'ë ta ke a'e mahy ta. Aja te'e ta ame'ë ta ixo a'ep. Jandema'e sawa'e te namõ ixo ym te ta. Ima'e pyrãtã katu te ha ke ame'ë ta usak ym te tí. Jesu jywyr rahã, aja ta. ¹⁰ A'e riki jywyr rahã, upa ixotyhar ta pandu ta. “Ne jõ riki katu te me'ë ke” aja pandu ta. Aja upa katu te jurujar katu ehe ame'ë ta pandu ta tí. Aja pandu ame'ë

ta namō pexo ta tī. Myrandu ke pehē pe japandu. Ame'ē ke rehe pejurujar katu, a'erehe a'eta namō pexo ta tī.

¹¹ A'erehe pehē rehe har Tupā namō japandu pandu. Aja te'eha japandu. Pehē ke Tupā muhā katu, a'erehe mā peja pexoha katu, aja pemujekwa. Aja japandu ipe. Mā peja ima'e pyrātāha ke muwyr pehē pe. Aja rahā, a'e putar aja katu ame'ē ke pema'ema'e katu ta. Tupā rehe pejurujar katu, a'erehe katu ame'ē ke pema'ema'e katu. ¹² Aja rahā: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Jesu rehe har pepandu ta. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Pe, pehē rehe har a'e pandu ta tī. “Pehē riki katu ame'ē ta ke” aja a'e pandu ta tī. Pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū, a'erehe aja me'ē a'e pandu ta. Pehē rehe Jesu Kirisutu ipy'a katu te hū, a'erehe aja me'ē a'e pandu ta tī. Jesu riki jandema'e sawa'e te.

2

Sawa'e katu ym te ame'ē rehe har

¹ Jande mu ta! Pehendu katurahā! Jesu Kirisutu jywyrriha rehe har pehē pe ihē apandu ta apo 'y. A'e riki jandema'e sawa'e te. Jande ke a'e muj'ar ta ixoty. Ame'ē rehe har ihē apandu ta tī. ²⁻³ “Jesu jywyrriha upa asa oho apo 'y” aja pehē pe amō ta pandu naī. Aja me'ē Tupā je'ēha rupi pandu naī. Aja me'ē Tupā je'ēha mu'eha pandu naī. Aja me'ē paper rehe jande jamupinim, aja amō ta pandu naī. Mā pahar aja me'ē ke rehe peka'u te'e ym. Pejumupyai ym ehe tī.

Pehendu katurahā! Kuja ym rahā we, Jesu jywyrriha uhyk ym ta rī. Kuja. Tupā rehe jurujar katuha ke amō amō ta hijar hū ta. Sawa'e katu ym te ame'ē ke uwyr ta tī. A'e riki mupyraraha renda pe oho ta ame'ē ke a'e. ⁴ (Upa ngā ipy'a moī moī ehe ame'ē ke a'e putar.) A'erehe upa katu te Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī katu. Ame'ē ke a'e putar ym. Upa katu te ma'e'ā riki tupā aja amō ta ukwaha jupe, ame'ē ke a'e putar ym tī. (A'e ke rehe jō ngā ipy'a moī moī, ame'ē ke a'e putar katu. Sawa'e katu ym te ame'ē ke putar katu.) “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja ngā panduha ke juehe har har sawa'e katu ym te ame'ē ke putar katu. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'e wapyk ta oho tī. “Ihē riki tupā” aja sawa'e katu ym te ame'ē ke pandu ta naī tī. (A'e uhyk ym we rī. A'erehe Jesu jywyr ym we rī, aja jakwa katu.)

⁵ Pehē namō ihē axo rahā, upa katu te pehē pe ihē apandu. Jesu jywyrriha rehe har ihē apandu. Ame'ē rehe har pekwa pekwa katu pexo. ⁶ Pe, sawa'e katu ym te ame'ē uhykiha ke ma'e ke mupyta we rī. Ame'ē rehe har pekwa katu. Ima'e angaha ke rehe uhyk rahā, sawa'e katu ym te ame'ē ke uwyr ta. ⁷ Amō ukwa ym ha rupi ma'e katu ym te ame'ē ke a'e ma'ema'e we apo ixo rī. Pe, a'e uhyk ym te ta rī. A'e mupytaha ke Tupā mutyryk ym rahā, a'e uhyk ym te ta rī. ⁸ A'e mupytaha ke Tupā mutyryk rahā, pe, sawa'e katu ym te ame'ē ke uwyr ta. Pe, je'ēha rupi a'e ke Jesu jukwa ta. Jesu riki jandema'e sawa'e te. A'e jywyr rahā, pyrātāha namō a'e jywyr ta kŷ. Ame'ē namō sawa'e katu ym te ame'ē ke a'e jukwa ta. (Ame'ē sawa'e katu ym te ame'ē uwyr ym we rī. A'erehe Jesu jywyr ym we rī, aja jakwa katu.)

⁹ Satanama'e pyrātāha namō sawa'e katu ym te ame'ē ke uwyr ta. Marā ka ym ma'e ke amō ma'eha, ame'ē ke pyrātāha namō a'e ma'ema'e hū ta. Ame'ē rehe ngā usak rahā, pandu ta: “Mā! Katu hū” aja pandu ta. Amō amō ma'e katu ame'ē ke a'e ma'ema'e hū ta. Aja ngā ke a'e muka'u te'e hū ta. ¹⁰ Upa ma'e katu ym ame'ē ke a'e ma'ema'e ta. Pe, mupyraraha renda pe oho ta ame'ē ta ke a'e muka'u hū ta. Tupā rehe har jetehar te amō pandu. Ame'ē ke rehe a'eta ipy'a ym. Putar ym tī, a'erehe mupyraraha renda pe oho ta. Tupā rehe har jetehar te ke amō pandu, ame'ē ke rehe a'eta ipy'a katu rahā, putar katu rahā, ame'ē ta ke Tupā muhā ta tipe. Anī. Putar ym. ¹¹ A'erehe te'eha namō

ma'e ke ma'ema'e. Ame'ë ke a'eta pe Tupā muwyr. A'erehe te'eha rehe ame'ë ta jurujar katu. ¹² Pe, upa katu te jete har rehe jurujar ym ame'ë ta ke Tupā mupyrara hū ta. Jete har rehe jurujar ym. Pe, ma'e ka'u te'eha ke putar katu te. Ame'ë ta ke a'e mupyrara hū ta tī.

Pehē ke Tupā muhā katu

¹³ Jande mu ta! Pehē rehe jandema'e sawa'e te ipy'a katu. A'erehe pehē rehe har Tupā namō japandu rahā: “Ne jō riki katu te me'ë ke” aja japandu ipe. Aja te'eha japandu. Kome'ë ywy keruhū nixói te rahā, pehē rehe har a'e pandu: “Ame'ë ta ke ihē aputar. Ihēma'e wan ta” aja. A'erehe pehē ke a'e muhā katu. A'erehe I'āma'e pyrātāha namō a'e mu'am: “Ko Tupā kotyhar ta ke” aja. Tupā rehe har jete har japandu. Ame'ë rehe pejurujar katu. A'erehe ixotyhar ta ke pehē, aja a'e mu'am. ¹⁴ Myrandu katu pehē pe japandu. Ame'ë rehe pejurujar katu, a'erehe pehē ke Tupā muhā katu. Tupā namō Jesu Kirisutu ixo. Inamō pexo ta tī. A'e riki jandema'e sawa'e te. A'e katuha namō pexo katu ta. ¹⁵ A'erehe pehē py'a ke pemātā katu. Jete har te ke pehē pe jande jamu'e. Ame'ë ke namō pexo katu rī. Jete har te ke japandu pehē pe. Ame'ë rehe har paper rehe jamupinim tī. Ame'ë ke jamondo pehē pe tī.

¹⁶⁻¹⁷ Jande rehe Tupā ipy'a katu. Jande rehe a'e usak katu tī, a'erehe jande ke a'e muhury katu. Ūpa ym ame'ë ke. Jesu namō jaxo ta, ame'ë ke jande pe a'e mujekwa tī. Katu ame'ë ke. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Tupā riki jande pái keruhū. Mā peja pehē py'a ke a'eta mātā katu tī. Aja rahā, upa katu te ma'e katu ame'ë ke jō pepandu ta. Katu ta pexoha tī.

3

Mā peja jande rehe har Tupā namō pepandu pandu

¹ Jande mu ta! Mā peja jande rehe har Tupā namō pepandu pandu apo. Jande pe je'eha ke Tupā muwyr. Ame'ë ke japandu. Mā peja ame'ë rehe har Tupā namō pepandu pandu. “Mā peja pahar ame'ë ke amō ta pandu pandu raho. Mā peja ame'ë ke rehe amō ta jurujar katu” aja pepandu ipe. Aja yman pehē rehe uhyk tī. ² “Sawa'e katu ym ame'ë ta ngi Páu ta ke emuhem” aja Tupā pe pepandu tī. Myrandu katu rehe upa amō ta jurujar ym, a'erehe sawa'e katu ym ame'ë ta ixo.

³ Jete riki. Jandema'e sawa'e te pandu katu, ame'ë ke a'e ma'ema'e katu. Pehē py'a ke a'e mātā ta. Aja rahā, Satana pehē ke manga rahā, pehē py'a ke jandema'e sawa'e mātā ta. Aja rahā, pehē py'ahu aja pexo ta. (Ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta tī.) ⁴ Jandema'e sawa'e te namō pehē juehe katu pehē pexo. A'erehe pehē pe ma'e ke japandu ame'ë ke rehe pehendu katu ta. Aja jakwa katu. Jete. Tapijar te'e we pehendu katu ehe.

⁵ Tupā rehe pepy'a katu. Mā peja pehē py'a ke jandema'e sawa'e te muhury katu. Aja rahā, amō we Tupā rehe pepy'a katu. Pehē ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ë ta mupyrara rahā, mā peja pehē py'ahu te'e pehendu. Mā peja pehē py'a ke Kirisutu muhury katu tī. Aja rahā, amō we pehē py'ahu te'e pehendu katu ta.

Pehē peparaky katu

⁶ Jande mu ta! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te je'eha rupi pehē pe japandu katu. Pehē koty Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ë ta ngi har amō amō ta jyty'ym. Paraky ym. Jande jamu'e ame'ë ke rehe a'eta hendu ym tī. Mā peja ame'ë ta namō pexo ym. ⁷ Pehē namō jande jaxo rahā, jande riki jajyty'ŷ ym. Japaraky katu. Jande aja pema'ema'e rahā, katu tiki tī, aja pekwa katu tī. ⁸ Amō tama'e japyhyk rahā, ame'ë ke rehe jamuhepy katu. Jete riki. Japaraky hū. Wera rahā, japaraky hū. Pytun rahā, aja tī. Aja tamatarer japyhyk. Ame'ë

pe jandema'e ke jo'ok jo'ok. Aja rahã, pehẽma'e ke japyhyk ym. Jamukanim ym. ⁹ Aja jande jaxo. Pehẽ py'a ke jandema'e sawa'e te muhury katu. Aja rahã, amõ we Tupã rehe pepy'a katu. Pehẽma'e ke jande je'ẽha rupi japyhyk rahã, katu tiki. Aja ym jandẽ. Jande japaraky hũ. Aja rahã, jande aja mã peja peparaky katu tĩ. ¹⁰ Pehẽ namõ jaxo rahã, kuja pehẽ pe japandu:

—Amõ paraky tar ym rahã, ma'e ke u'u ym ta tĩ — aja.

¹¹ Aja me'ẽ japandu katu. Pehẽ koty jyty'ym ame'ẽ ta ixo, aja jahendu. Te'e ame'ẽ ta ixo. Paraky ym. Amõ ta ixoha rehe har ame'ẽ ta je'ẽ je'ẽ ixo. Katu ym aja. ¹² Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te je'ẽha rupi ame'ẽ ta pe japandu. Kuja.

—Mã peja peparaky katu — aja jyty'ym ame'ẽ ta pe japandu.

Aja rahã ame'ẽ ta paraky katu ta my. Aja tamatarer pyhyk. Pe, ame'ẽ pe ima'e ke jo'ok jo'ok rahã, katu tiki tĩ.

¹³ Jande mu ta! Katu ame'ẽ ke pema'ema'e pexo rĩ. Mã peja aja me'ẽ tapijar te'e we pexo. ¹⁴ Ko paper rehe pehẽ pe pexo katuha rehe har jamupinim jaxo. Ame'ẽ ke rehe amõ amõ hendu ym rahã, pexo ym inamõ. Aja rahã, a'e ke pemuhuxĩ ta. Aja rahã, a'e hendu katu ta nahã my. ¹⁵ Mã peja pehẽ ruwajan aja ym pekwa pekwa ehe har pexo. Jete riki. A'e riki pehẽ mu aja pepandu ipe. Aja rahã, hendu katu ta.

A'ejõhar je'ẽha

¹⁶ Jande py'a ke jandema'e sawa'e te muhury katu. Upa ma'e jajumupyai ha ngi muhury katu. Mã peja aja te'eha pehẽ py'a ke a'e muhury katu tĩ. Upa ma'e ke pehẽ rehe uhyk rahã, aja tĩ. Pehẽ py'a ke muhury katu tĩ. Mã peja johu pehẽ namõ tapijar te'e we Jesu ixo.

¹⁷ Ihẽ po pe te'e kome'ẽ paper ihẽ amupinim. Katuha ke pehẽ pe ihẽ amupinim aĩ. Ihẽ Páu. Aja ihẽma'e mangaha ke. Aja ihẽ amupinim katu.

¹⁸ Mã peja johu pehẽ rehe Jesu Kirisutu ipy'a katu te hũ. A'e riki jandema'e sawa'e te.

Upa.

Timo pe paper pinim ke Páu mondo Peteĩhar ke

Ese ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ẽ ta pe Tupã je'ẽha ke Timo mu'e mu'e ixo. Jy'ariha renda pe Jesu kotyhar ta jy'ar rahã, myja katu a'eta ixo my. Ame'ẽ rehe har Timo pe Páu mujekwa tar katu. Jesu kotyhar tama'e kapitã ta ke Timo mu'am rahã, myja me'ẽ sawa'e katu my? Ame'ẽ rehe har a'e mujekwa tar katu ipe tĩ. Timo py'a ke a'e mâtã tar katu. Muhury tar katu tĩ. A'erehe kome'ẽ paper pinim ke Páu mondo ipe. Peteĩhar ke.

Timo pe paper pinim ke Páu mondo

¹⁻² Timo! Ko nde pe paper pinim ihẽ amondo axo. Ihẽ Páu. Jesu mondo ame'ẽ ke ihẽ. Tupã je'ẽha rupi myrandu katu ihẽ apandu pandu. Aja Jesu Kirisutu putar tĩ. A'e jywyriha rehe jaharõ katu jaxo. Tupã jande muhãha a'e.

Ihẽ aja Tupã rehe nde erejuruar katu tĩ. A'erehe ihẽ ra'yr te aja nde.

Tupã jande pái keruhũ. Jesu jandema'e sawa'e te. Mã peja nde rehe a'eta ipy'a katu te hũ. Mã peja nde rehe a'eta pyrara usak tĩ. Mã peja nde py'a ke a'eta muhury katu tĩ.

Te'e mu'e ame'ẽ ta rehe ehendu ym

³ Timo! Nde pe ihẽ apandu kwe. Masendo ywy pe ihẽ aho tate rahã, kuja nde pe ihẽ apandu. "Ese ok ta pe epyta rĩ" aja. Apo nde erepyta we rĩ, aja ihẽ aputar rĩ. Pep amõ ta te'e mu'e ixo. "Mã peja pemu'e ym" aja epandu a'eta pe. ⁴ Kujã epandu tĩ:

—Ymanihar jundéu ramüi ta ukwaha ke pemu'e ym. Ame'ẽ ta hamüi ta rer rehe har pemu'e ym tĩ. Mãte hũ te'e ame'ẽ ta hamüi ta rer ihĩ. Ame'ẽ rehe har jundéu awa ta je'ẽ hãtã tã jõ. Ame'ẽ ke Tupã putar ame'ẽ ke mujekwa ym ngã pe. Tupã rehe amõ jurujar katu rahã, Tupã putar ame'ẽ ke a'e ukwa katu — aja me'ẽ te'e mu'eha ta pe epandu katu.

⁵ Aja me'ẽ nde erepandu rahã, upa Jesu kotyhar ta ipy'a katu ta a'eta juehe. A'eta py'a Tupã juhyk, a'erehe ipy'a katu ta a'eta juehe. Katu a'eta ma'ema'e, aja ukwa katuha namõ a'eta ipy'a katu ta a'eta juehe. Jetehar Tupã rehe a'eta jurujar katu, a'erehe a'eta ipy'a katu ta a'eta juehe tĩ.

⁶ Katu ixoha ngi amõ ta ipy'a ke muruwak mondo. Katu ym ame'ẽ pe muruwak mondo. Je'ẽha te'e reko. Ame'ẽ pe muruwak mondo. ⁷ Tupã je'ẽha ke a'eta mu'e tar katu. Anĩ. Ame'ẽ ke a'eta ukwa ym. "Tupã je'ẽha rehe har japandu pandu katu te" aja a'eta pandu naĩ. A'eta atu ukwaha ke pandu pandu tĩ. Anĩ. Ukwã ai te'e.

⁸ Je'ẽha ke Moise pe Tupã muwyr. Katu te ame'ẽ ke ame'ẽ. Ame'ẽ namõ juehe har jumujekwa rahã, katu tiki, aja jakwa. ⁹ Amõ katu ame'ẽ ke ma'ema'e ame'ẽ ta pe je'ẽha ke amõ mupinim. Anĩ. Aja ym. Aja jakwa katu. Katu ame'ẽ ke ma'ema'e rahã, je'ẽha rehe hendu katu. A'erehe ame'ẽ ta pe amõ je'ẽha ke amõ mupinim ym. Je'ẽha rehe hendu ym ame'ẽ ta pe a'e mupinim. Kapitã keruhũ je'ẽha rehe hendu ym ame'ẽ ta pe a'e mupinim tĩ. Tupã nixói te, aja ukwa ame'ẽ ta pe a'e mupinim tĩ. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ẽ ta pe a'e mupinim tĩ. Tupã rehe jurujar ym ame'ẽ ta pe mupinim tĩ. Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta pe mupinim tĩ. Ipái ta ke jukwa ame'ẽ ta pe a'e mupinim tĩ. Imãi ta ke jukwa ame'ẽ ta pe a'e mupinim tĩ. Amõ ta ke jukwa ame'ẽ ta pe a'e mupinim tĩ.

¹⁰ Amõ sawa'e ta rehe kũjã ta ka'u te'e ame'ẽ ta pe a'e mupinim tĩ. Amõ kũjã ta rehe sawa'e ta ka'u te'e ame'ẽ ta pe a'e mupinim tĩ. Sawa'e ta pame

te'e jumusarái ame'ë ta pe a'e mupinim tĩ. Kũjã ta pame te'e jumusarái ame'ë ta pe a'e mupinim tĩ. Sawa'e ta pame te'e amõ ta mukanim raho. Aja paraky te'e aja ame'ë ke muruwak. Ame'ë mukanim raho ame'ë ta pe a'e mupinim tĩ. Je'ë te'e ame'ë ta pe a'e mupinim tĩ. Amõ ta rehe har te'e pandu. Ame'ë ta pe a'e mupinim tĩ. Upa mu'e katu ame'ë ke rehe hendu ym ame'ë ta pe a'e mupinim tĩ. ¹¹ Ame'ë mu'e katuha jamujekwa. Myrandu katu ke japandu rahã, ame'ë ke jamujekwa. Myrandu katu ihë pe Tupã muwyr. Ame'ë ke ngã pe ihë apandu pandu. Tupã riki katu te ame'ë ke a'e. A'e pe jõ japandu: "Ne jõ riki katu te me'ë ke"

Ihë rehe Jesu Kirisutu pyrara usak

¹² Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te je'ëha ke amõ ta pe ihë apandu pandu. A'erehe pyrãtãha ke ihë pe a'e muwyr. Aja rahã, a'e je'ëha ke ihë apandu katu. A'erehe: "Ne jõ riki katu te me'ë ke" aja ihë apandu ipe. A'e pandu ame'ë ke ihë ama'ema'e ta, aja a'e ukwa katu. A'erehe: "Ne jõ riki katu te me'ë ke" aja ihë apandu ipe tĩ. Pe, a'e pandu: "Myrandu katu epandu eho" aja ihë pe, a'erehe: "Ne jõ riki katu te me'ë ke" aja ihë apandu ipe tĩ.

¹³ Yman riki katu ym ihë aje'ë je'ë ehe har. Anĩ. "Myrandu katu ke epandu eho" aja ihë pe a'e pandu. Ihë aparahy ehe tĩ. Jurujar katu ehe ame'ë ta ke ihë amupyrara hũ tĩ. Ihë ajurujar ym we ehe rĩ, a'erehe ihë akwa ym ha rupi upa aja me'ë Jesu kotyhar ta ke ihë amupyrara. Ihë akwa ym ha rupi ihë amupyrara, a'erehe ihë rehe a'e pyrara usak. ¹⁴ Jete! I'ar koty te we hũ ihë rehe jandema'e sawa'e te ipy'a katu te hũ. A'erehe ihë ajurujar katu ehe. A'erehe inamõ ihë juehe katu ihë axo. A'erehe ihë apy'a katu ehe.

¹⁵ Apo nde pe ihë apandu. Ame'ë ke jetehar te ke. Upa ngã jurujar katu ehe rahã, katu tiki. Kuja. Kome'ë ywy keruhũ rehe Jesu Kirisutu uhyk uwyr. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ë ta ke a'e muhã katu ta uwyr. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ë ta ngi har ihë riki katu ym te ame'ë ke. ¹⁶ A'erehe ihë rehe Tupã pyrara usak. Katu ym te riki ihë. Ma'e aka'u te'eha ke ihë ma'ema'e. Anĩ. A'e je'ë ym. Ihë rehe tapijar te'e we a'e pyrara usak. Aja ngã pe Tupã mujekwa rahã, ihë aja upa amõ ta rehe a'e pyrara usak ta katu tĩ. Aja ngã ukwa katu ta. Ihë raikwer rupi Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta rehe a'e pyrara ta usak tĩ. A'eta ke a'e muhã katu ta tĩ. ¹⁷ Mã peja Tupã rehe har katu japandu apo. "A'e jõ riki katu te ame'ë ke a'e" aja. Mã peja aja te'eha japandu. A'e riki kapitã keruhũ te! Aja te'eha a'e.

Uhã te hũ ame'ë ke a'e.

Usak ym te awa ehe.

A'e jõ riki Tupã te! A'erehe: "A'e jõ riki katu te me'ë ke a'e."

Mã peja aja te'eha japandu. Amen. Ame'ë je'ëha: "A'e tỹ" aja.

Timo! Tupã je'ëha ke epandu katu

¹⁸ Timo! Ihë ra'yr aja nde. Yman nde rehe har Tupã je'ëha pandu ame'ë ke mujekwa. Kuja:

—Nde rehe Tupã usak katu, a'erehe a'e je'ëha ke nde erepandu ta ereho — aja.

Ame'ë panduha rehe ekwa ekwa exo apo. Ame'ë panduha namõ nde py'a emãtã. Aja rahã, ngã pe Tupã je'ëha ke nde erepandu pandu katu ta tĩ. ¹⁹ Nde erejurujar katuha ke ehijar ym. Nde py'a ke Tupã juhyk, aja nde erekwaha namõ exo katu. Amõ ta aja ym ixo tĩ. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e rĩ. A'erehe Tupã rehe jurujar katuha ke hijar oho. ²⁰ Imenëu ta hijar oho a'e tĩ. Amõ Arexan hijar oho tĩ. Tupã rehe jurujar ym, ame'ë ta koty a'eta ke ihë amondo. Satana riki jurujar ym ame'ë tama'e kapitam. (Ãjã ramũĩ a'e.) Pe, Imenëu ta ke a'e mupyrara ta. Aja rahã Tupã rehe Imenëu ta juru ai ym ta. (Mã peja Imenëu ta aja ym nde tĩ.)

2

Tupā rehe ipy'a ke moī moī ame'ē rehe har

¹ Pe, ma'e ke nde pe ihē apandu ta. Ko apandu py nde pe. Jesu kotyhar ta pe kuja epandu:

—Upa katu te amō ta rehe har Tupā namō pepandu pandu. “Amō ta rehe pehaihu katu” aja Tupā pe pepandu. Pe, amō ta rehe a'eta haihu katu rahā: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pepandu ipe. ² Kapitā keruhū ta rehe har Tupā namō pepandu tī. Upa katu te kapitā ta rehe har Tupā namō pepandu tī. Upa katu te je'ēha te reko ame'ē ta rehe har Tupā namō pepandu tī. Aja rahā, johu jande amō wyy pe har ta namō jajumai ym ha rupi jaxo katu ta. Aja Tupā rehe jande py'a jamōi moī katu ta. Katu jaxoha aja amō ta ukwa ta tī. Aja jaxo ta tī — aja Jesu kotyhar ta pe epandu.

³ Aja me'ē upa amō ta rehe har Tupā namō amō pandu rahā, katu tiki. Aja pexo rahā, ame'ē ke Tupā putar katu. A'e riki jande muhāha. ⁴ Upa katu te awa ta ke a'e muhā tar katu. Je'ēha jete har te ke upa katu te awa ta ukwa katu te, aja a'e putar katu tī. ⁵ Tupā petei har a'e. Ma'e ka'u te'eha ke awa ta ma'ema'e. A'erehe Tupā parahy ngā rehe. A'erehe ame'ē ke amō mukatu uwyr. Mukatuha petei har a'e tī. Jesu Kirisutu a'e. Awa te'e a'e tī. Kirisutu mukatu, a'erehe Tupā namō awa ta juehe katu ixo. ⁶ A'e manō. Aja upa katu te awa ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Aja awa ta ke a'e muhā katu. Aja Tupā mujekwa rahā, upa katu te awa ta ke a'e muhā tar katu, aja a'e mujekwa katu. A'e putar, a'erehe a'e mujekwa katu. ⁷ Upa katu te awa ta ke Tupā muhā tar katu, a'erehe jundéu awa aja ym ame'ē ta pe ihē ke a'e mondo. Te'e ym ihē. Jete har te ke ihē apandu. A'e mondo ame'ē ke ihē. Mu'eha ke ihē tī. “Jesu rehe pejurujar katu” aja jundéu awa aja ym ame'ē ta pe ihē apandu. “Je'ēha jete har te ke rehe pejurujar katu” aja ihē apandu ngā pe tī.

⁸ Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe Jesu kotyhar ta jy'ar oho rahā, sawa'e ta riki Tupā namō pandu pandu. Aja ihē aputar. Tupā rehe sawa'e ipy'a katu te ame'ē ke ihē aputar. Amō ta rehe parahyha nixói, aja Tupā namō pandu pandu, aja ihē aputar tī. Je'ē hātā tā amō ta jupe aja ym ha namō Tupā namō pandu pandu, aja ihē aputar tī.

⁹ Sawa'e ta aja kūjā ta tī. Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe Tupā rehe ipy'a ke kūjā ta moī moī oho rahā, kuja ihē aputar. Ima'e mundeha namō amō ta ke muhuxī ym rahā, katu tiki. Upa ukwa katuha namō ima'e ke munde. Kuja rahā katu ym. I'a ke mukatu jō. Aja: “Mā! Katukwer” aja amō ta pandu. Ame'ē ke kūjā ta putar rahā, katu ym tiki. Ko itatawa ke te'e ma'e ke mujā, ame'ē ke namō wata. Ko mâte hū pu'yr namō wata. Ko ima'e mundeha hepy hū ame'ē namō jō wata tī. Aja: “Mā! Katukwer” aja amō ta pandu. Ame'ē ke kūjā ta putar rahā, katu ym tiki. Upa aja me'ē rahā, juehe har katuha mujesak tar katu ngā pe. A'erehe katu ym.

¹⁰ Kuja katu. Amō ta rehe katu ame'ē ke kūjā ta ma'ema'e rahā, katu tiki. Aja: “Tupā rehe ihē apy'a katu” aja pandu ixo. ¹¹ Tupā je'ēha ke amō mu'e rahā, pandu ym ha namō kūjā ta jumu'e. Aja rahā, katu tiki. Ixawa'e ta rehe hendu katu rahā, katu tiki tī.

¹² Kūjā ta pe ihē apandu:

—Sawa'e ta pe Tupā je'ēha ke pemu'e ym. Pehendu te'e pehē pexo. Mā peja sawa'e tama'e kapitā ta aja ym pehē — aja kūjā ta pe ihē apandu.

¹³ Yman Anā ke Tupā mujā py. A'engi Ewa ke a'e mujā tī. (A'erehe mā peja sawa'e tama'e kapitā ta aja ym kūjā ta ixo.) ¹⁴ Amō we tī. Anā ke Satana muka'u te'e ym. (Ājā ramūi a'e.) Kūjā ke a'e muka'u te'e. Pe, ma'e ka'u te'eha

ke kūjā ma'e. (Tupā rehe a'e hendu ym. A'erehe mā peja sawa'e tama'e kapitā ta aja ym kūjā ta ixo.) ¹⁵ Pe, Tupā pandu: "Kūjā ta imembyr rahā, mā peja ahy ngā pe" aja. (Ame'ē imembyriha riki kūjāma'e ma'ema'eha. Sawa'e ke mu'eha anī.) Pe, kūjā ta ke Tupā muhā katu ta tī. Jesu rehe tapijar te'e we a'eta jurujar katu rahā, a'eta ke Tupā muhā katu ta tī. Tapijar te'e we ipy'a katu ehe rahā, aja tī. Muhā katu ta tī. Tapijar te'e we ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ym. Upa ukwa katuha namō katu ixo rahā, aja tī. Muhā katu ta tī.

3

Jesu kotyhar tama'e kapitā rehe har

¹ Apo ihē apandu ame'ē ke jete har te riki. Amō sawa'e Jesu kotyhar tama'e kapitā wan ta rahā, katu tiki. Aja rahā, parakyha katu ame'ē ke a'e putar katu. ² Jesu kotyhar tama'e kapitā a'e. A'erehe nixoi ma'e je'ēha ipe aja amō ta ukwa rahā, katu tiki. Kuja katu tiki tī. Ko hakehar peteihar namō jō ixo. Ko kawī ngi ka'u ym ame'ē ke a'e tī. Ko upa ukwa katuha namō ixo ame'ē ke a'e tī. "Sawa'e katu" aja ehe har amō ta ukwa ame'ē ke a'e tī. Jesu kotyhar ta rehe usak ramō te tī. Ame'ē ta ke hok pe mupyta katu rahā, katu tiki tī. Ko Tupā je'ēha ke mu'e katu ame'ē ke rahā, katu tiki tī. ³ Ko kawī ke u'u hū ym ame'ē ke a'e tī. Ko sawa'e parahy war ym ame'ē ke a'e tī. Ko sawa'e hury katu ame'ē ke a'e tī. Ko jumai tar ym ame'ē ke a'e tī. Ko tamatarer rehe jō ipy'a moī moī ym ame'ē ke a'e tī. ⁴ Ko hok wyr pe har ta rehe usak usak katu ame'ē ke a'e tī. Pe, ta'yr ta ke muhendu katu juehe ame'ē ke a'e tī. Tajyr ta ke aja tī. Aja rahā pahar parahy ym ha namō ta'yr ta hendu katu ehe. Tajyr ta aja tī. Hendu katu ehe tī.

⁵ Myja hok wyr pe har ta rehe usak usak katu my? Ame'ē ke ukwa ym rahā, marā ka ym Jesu kotyhar ta rehe usak katuha. (Usak katu ym ta ngā rehe tī. Aja me'ē ke a'e tī. Ko sawa'e parahy war ym ame'ē ke a'e tī. Jesu kotyhar tama'e kapitā, aja emu'am ym.)

⁶ Kuja katu tiki tī. Ko Jesu rehe jurujar katu ramō te, aja ym ame'ē ke a'e. A'e riki kapitā rahā, katu te ame'ē ke a'e jupe, aja ukwa ta nahā my? Aja rahā, a'e ke Tupā mupyrara ta. Yman Satana aja, apo a'e ke Tupā mupyrara ta tī. Yman katu te ame'ē ke a'e aja Satana ukwa jupe rahā, Tupā pandu: "Nde katu ym." Pe, mupyrara. (Ājā ramūi a'e.)

⁷ Kuja katu tiki tī. "Sawa'e katu ame'ē ke ko" aja Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta ukwa. Aja rahā: "Mā ihē ke amō ta putar ym" aja pyai ym ta a'e. Aja pyai ixo rahā, ame'ē sawa'ema'e parakyha ke Satana mujaxer ta nahā my. Jesu kotyhar ta rehe usak usak ixo, ame'ē riki ame'ē sawa'ema'e parakyha. (A'erehe sawa'e katu ame'ē ke emu'am. Jesu kotyhar tama'e kapitā aja emu'am.)

Jesu kotyhar ta rehe haihu katu ame'ē ta rehe har

⁸ Jesu kotyhar ta rehe amō ta haihu katu. Ame'ē ta riki sawa'e katu ame'ē ke rahā, katu tiki. Mokōi ukwaha namō ixo ym rahā, katu tiki tī. Kuja katu tiki tī. Ko kawī u'u hū ym ame'ē ke a'e tī. Ko tamatarer rehe jō ipy'a moī moī ym ame'ē ke a'e tī. ⁹ Ko Jesu rehe har jande pe Tupā mujekwa, ame'ē rehe jajurujar katu. Ame'ē rehe tapijar te'e we a'e jurujar katu ame'ē ke a'e tī. Katu ame'ē ke ma'ema'e tī. Aja ukwa katuha namō tapijar te'e we jurujar katu ehe tī. ¹⁰ Ehe har Jesu kotyhar ta ukwa py ta me'ē te'e. "Sawa'e katu ame'ē ke ko" aja ehe har a'eta ukwa katu rahā, Jesu kotyhar ta rehe ame'ē sawa'e haihu katu ta.

¹¹ Pesarahā! Ame'ē ta aja hakehar ta tī. Haihu katu ame'ē ta rakehar ta ke. "Hakehar katu" aja amō ta pandu rahā, katu tiki. Kuja katu tiki tī. Ko ma'e ke amō amō rok pe pandu ym oho ame'ē ke a'e tī. Ko kawī ngi ka'u ym ame'ē

ke a'e tī. Ko ma'e mukanīha nixói ipe tī. Aja ame'ē hakehar rahā, katu tiki tī. (Aja me'ē sawa'e ke emu'am. Jesu kotyhar ta rehe haihu katu, aja emu'am.)

¹² Pesarahā! Jesu kotyhar ta rehe amō haihu katu rahā, hakehar petēhar namō jō ixo. Aja rahā, katu tiki. Kuja katu tiki tī. Ta'y'r ta ke mu'e katu tī. Aja rahā, a'eta hendu katu ehe tī. Tajyr ta ke aja tī. Mu'e katu tī. Aja rahā, ame'ē ta hendu katu ta ehe tī. Upa hok wyr pe har ta rehe a'e usak usak katu ixo tī. ¹³ Pe, haihu katu ame'ē ta paraky katu rahā: "A'eta riki katu" aja amō ta pandu ta. Aja rahā: "Jesu Kirisutu rehe jajurujar katu, a'erehe ixotyhar ta ke jande" aja ame'ē ta ngā pe pandu katu tī. Kyje ym ha namō ngā pe pandu katu ta. (Aja me'ē sawa'e ke emu'am. Jesu kotyhar ta rehe haihu katu, aja emu'am.)

Jesu rehe har Tupā mujekwa katu ngā pe

¹⁴ Timo! Esarahā! Ko paper pinim nde pe ihē amondo axo. Pahar nde koty ihē asak ta aho. Aja ihē akwa. ¹⁵ Kowe ihē axo rahā, ma'e ke kome'ē paper pinim mujekwa ta nde pe. A'erehe nde pe ihē amupinim ai. Kuja nde pe mujekwa ta. Myja Tupā kotyhar ta ixo katu ta my? (Ame'ē ke amujekwa katu ta nde pe. A'erehe ko amupinim ai.) Tupā ixuwe katu ixo ame'ē ke a'e. Jurujar katu ehe, ame'ē ta ixotyhar ta ke. A'eta namō Tupā je'ēha pyta katu. Ame'ē ke a'eta pandu katu tī. ¹⁶ Ame'ē je'ēha rehe jajurujar katu ame'ē ke katu te ame'ē ke. Yman ame'ē ke mujekwa ym rī. Ame'ē ke jande pe Tupā mujekwa apo 'y. Kuja:

"Awa aja imāi pusu ngi Jesu u'ar.

Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ipe, aja Tupā'ā mujekwa ngā pe.

Tupā je'ēha rahoha ta usak ehe tī.

Amō amō ta renda rupi ehe har ngā pandu pandu oho.

Heta kome'ē ywy keruhū pe har ta jurujar katu ehe.

Pe, ywa pe a'e ke Tupā mujywy'r raho."

4

Mu'eharan ta rehe har ihē amujekwa ta

¹ Kuja Tupā'ā mujekwa katu:

—'Ar rehe angaha uhyk tate rahā, Jesu rehe jurujar katuha ke amō amō ta hijar ta oho. Ājā ta mujekwa ame'ē ke rehe a'eta hendu katu ta. A'eta jumu'e ta oho tī — aja mujekwa.

² Ājā ta mujekwa ame'ē ke mu'eharan ta mu'e. Te'e pandu ame'ē ta ke a'eta. Te'eha mu'e. Aja ngā ke a'eta muka'u te'e. Aja rahā, katu ym, aja a'eta ukwa katu. Anī. Huxī ym. Anī. A'eta mu'e we rī. ³ A'eta pandu nai:

—Pejumendar ym. Kūjā ke pepyhyk ym tī. Amō amō ma'e pehē mi'u ke pe'u ym tī — aja pandu nai.

Anī. Ame'ē mi'u ke awa u'u katu aja Tupā mujā jande pe. Jumendar rahā, katu tī. Aja yman Tupā mujekwa katu tī.

—Jande pái keruhū! Jande pe jande mi'u nde eremuwy'r katu. A'erehe ne jō riki katu te ame'ē ke — aja Tupā pe Jesu kotyhar ta pandu.

Pe, u'u katu. Jete'har te ke ukwa katu tī. A'erehe u'u katu. ⁴ Upa katu te ngā mi'u awa u'u katu aja Tupā mujā katu jande pe. Ame'ē rehe: "Katu tiki" aja Tupā pe japandu, pe, ja'u katu. Ame'ē rehe: "Ja'u ym" aja mā peja japandu ym.

Jumendar rahā, katu tī. Kūjā ke pyhyk rahā, katu tī. Aja yman Tupā mujekwa tī. ⁵ Upa jande mi'u ja'u katu, aja Tupā je'ēha rehe amō mupinim. Jande ja'u rahā: "Katu tiki" aja Tupā pe japandu tī. A'erehe upa jande mi'u

ja'u katu aja Tupā mujā jande pe. Jajumendar rahā, katu tiki tī. Kūjā pyhyk rahā, katu tiki tī.

Jesuma'e miasu ke

⁶ Ame'ē mu'eharan ta rehe har Jesu kotyhar ta pe nde eremujekwa rahā, miasu katu nde. Jesu Kirisutum'a'e miasu ke nde. Tupā rehe har amō ta pandu pandu nde pe. Nde erehendu katu ehe. Tapijar te'e we nde erejumu'e erexo. Aja rahā, nde erekwa katu ta. Jete har te ke nde pe amō ta mu'e mu'e tī. Nde erejuru jar katu ehe tī. Ame'ē ke rehe tapijar te'e we nde erejumu'e erexo tī. Upa aja me'ē rahā, miasu katu riki nde. ⁷ Ymanihar jundēu awa ramūi ta panduha ke emu'e ym. Ame'ē riki Tupā rehe har mujekwa ym ngā pe. Jupe te'e je'ē je'ē ixo ame'ē ke ame'ē. Katu ym aja. Nde py'a ke tapijar te'e we emātā katu exo rī. Aja rahā, Tupā rehe har nde erekwa katu te we rī.

⁸ Awa jumuwewi wewi katu rahā, pyrātā katu jupe. Ame'ē riki katu we. Amō katu te. Kuja. Tupā rehe har amō ukwa katu te we rahā, ame'ē riki i'ar koty te we katuha. Aja rahā, Tupā usak katu ehe apo. Pe, yman rahā, inamō a'e ixo ta. ⁹ Ame'ē je'ēha riki jete har te ke. Upa ngā juru jar katu ehe rahā, katu tiki. ¹⁰ A'erehe japaraku hū. A'e je'ēha ke ngā pe japandu pandu hū. Ame'ē riki jandema'e parakyha. Tupā rehe jajuru jar katu, a'erehe je'ēha ke japandu pandu we rī. Tupā riki ixuwe katu te hū ame'ē ke a'e. Upa ngā ke a'e muhā katu. Jete riki. Juru jar katu ehe ame'ē ta ke a'e muhā katu.

¹¹ Timo! Nde pe ihē apandu ame'ē ke ngā pe epandu katu. Emu'e katu tī. ¹² Nde riki ta'ynuhu. A'erehe myja katuha namō awa ixo katu my? Ame'ē ke emujekwa katu Jesu kotyhar ta pe. Aja rahā, nde aja a'eta tī. Nde aja jete har te ke jō a'eta pandu ta tī. Nde aja a'eta katu ixo ta tī. Nde aja amō ta rehe a'eta ipy'a katu ta tī. Nde aja Tupā rehe tapijar te'e we a'eta juru jar katu ta tī. Nde aja ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e ym ta tī. Upa aja rahā: "Mā! Ta'ynuhu a'e. A'erehe ukwa ym" aja ym pandu.

¹³ Nde rehe ihē ahyk ym we oho rī. A'erehe Jesu kotyhar ta jy'ar rahā, Tupā je'ēha ke epandu pandu ngā pe rī. Emujekwa katu ngā pe tī. Emu'e katu ngā pe tī. ¹⁴ Nema'e parakyha ke nde pe Tupā mujekwa. A'e je'ēha ke nde erepandu pandu. Ame'ē riki nema'e parakyha. Ne ākā rehe ipo ke tamūi ta mu jar rahā, nema'e parakyha ke nde pe me'ē. Arahā ame'ē rehe har Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu tī. Ame'ē parakyha ke tapijar te'e we ema'ema'e katu. (Tupā je'ēha ke nde erepandu pandu, ame'ē riki nema'e parakyha ke.)

¹⁵ Upa ihē apandu ame'ē ke ema'ema'e katu. Upa nde erekwa katuha namō ema'ema'e katu tī. Aja rahā, katu ame'ē ke nde erema'ema'e katu te we rī, aja ngā pe nde eremujekwa ta. ¹⁶ Myja katu nde erexoha my? Ame'ē rehe har ekwa ekwa exo. Katu ema'ema'e. Nde eremu'e ame'ē ke emuka'u te'e ym. Amō koty emu'e ym. Aja rahā, Tupā namō nde erexo katu ta. Nde rehe hendu ame'ē ta muka'u te'e ym ta tī. A'erehe Tupā namō ixo katu ta tī.

5

Myja Jesu kotyhar ta rehe usak usak katu my

¹ Ma'e jaxer ame'ē ke amō ma'e rahā: "Mā peja ym" aja epandu ipe. A'e riki nde 'ar koty we tamūiha rahā, hātā ym epandu ipe. Nde pái aja wewe katuha rupi epandu katu ipe. Ta'ynuhu te rahā, nde mu aja epandu katu ipe.

² Nde 'ar koty te we a'iha rahā, ne māi aja epandu katu ipe. Kūjātāi rahā, nde rendyr aja epandu katu ipe. Nde ereka'u ym ehe. Nde rendyr aja wewe katu epandu katu ipe.

³ Ixawa'e manō ame'ē rehe har ihē apandu ta apo 'y. Nixói te ma'e me'ēha ke ipe rahā, Jesu kotyhar ta me'ē me'ē ipe. Jeje te ixo ame'ē ke pe me'ē me'ē. Aja

rahā, katu tiki. ⁴ Pe, ixawa'e manō ame'ē membyr ta ixo rahā, a'eta riki usak usak katu ehe. Hainō ta ixo rahā, a'eta usak usak katu ehe tī. Imembyr ta tiha oho ixo rahā, imāi usak usak katu ehe tī. Hainō ta rehe aja tī. A'erehe apo imāi riki ixawa'e ym rahā, a'eta usak usak katu ehe rahā, katu tiki. Iari rehe hainō ta usak usak katu tī. Aja Tupā putar katu. Imāi rehe imembyr usak usak katu rahā, Tupā rehe a'eta hendu katu. Hainō ta aja tī. Tupā rehe hendu katu tī. ⁵ Pe, ixawa'e manō ame'ē ke jeje te ixo rahā, ma'e ke Jesu kotyhar ta me'ē me'ē katu ipe. Ma'e me'ēha ke nixói te, a'erehe Jesu kotyhar ta me'ē me'ē katu ipe. Tupā rehe ixawa'e manō ame'ē ke jurujar katu. Inamō ma'e pandu pandu ixo tī. Aja te'eha a'e. "Ihē rehe esak katu" aja a'e pandu pandu ipe, Tupā pe.

⁶ Pe, ixawa'e manō ame'ē ke jumuhury katu jō juehe rahā, Tupā ke a'e putar ym te apo. Aja rahā, ma'e ke Jesu kotyhar ta me'ē ym ipe. ⁷ Aja ixawa'e manō membyr ta pe epandu katu. Hainō ta pe epandu katu tī. Pe, ihē apandu ame'ē ke a'eta ma'ema'e rahā: "Katu ym pehē" aja ym amō ta pandu a'eta rehe har. ⁸ Pe, ianam ta rehe Jesu kotyhar ta haihu ym rahā, Tupā je'ēha rehe a'eta hendu ym. Jete. Hok wyr pe har ta rehe haihu ym rahā, aja tī. Tupā je'ēha rehe hendu ym tī. A'erehe Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta aja a'e tī. Jete. I'ar koty te we katu ym a'e. Ianam ta rehe jurujar ym ame'ē ta haihu katu riki. (Aja ianam ta rehe jurujar katu ame'ē ta tī. Haihu katu ta tī.)

⁹ Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe ixawa'e manō ame'ē paraky tar katu rahā, a'i ta jō katu. A'i te rahā, katu tiki. Kuja, 60 warahy 'ar i'ar koty te we rahā, ame'ē ke katu. Ixawa'e petēihar jō namō ixo ame'ē ke rahā, katu tiki. Aja rahā, paper rehe her ke emapyk. Amō parakyha ta rer namō emapyk. (Aja rahā, jy'ariha renda pe paraky ta, aja mujekwa katu.) ¹⁰ Kuja ehe har ngā ukwa ame'ē ke rahā, katu tiki tī. Amō ta pe ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e. Imembyr ta ke mutiha rahā, a'eta ke a'e mu'e katu. Jesu kotyhar ta rehe usak ramō, ame'ē ta ke hok pe a'e mupyta katu. "Ihē katu te" aja ym ukwa ame'ē ke. Pyrara ixo ame'ē ta py'a ke a'e muhury oho. Upa katu te ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e tar katu. Upa aja rahā, katu tiki.

¹¹⁻¹² Pe, ixawa'e manō ame'ē ke a'i te ym rahā, paraky ym ta. Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe paraky ym ta. A'i te ym rī. A'erehe amō sawa'e rehe usak rahā, pyhyk tar katu nahā my tī. Aja rahā, Kirisutu pe ma'e manga katu ame'ē ke hijar ta. (Ixawa'e manō ramō rahā, a'e pandu: "Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe ihē aparaky ta" aja ixawa'e manō ame'ē ke manga katu.) Ame'ē manga katuha ke a'e hijar. ¹³ Aja rahā, a'e paraky ym ta. Amō amō ta rok rupi te'e a'e wata wata ixo my. Amō we tī. Amō ta rehe har katu ym pandu pandu ta my. Amō ta ixoha ke mujaxer te'e ta my tī. Ma'e ke pandu ym rahā, katu tiki. Anī. Ame'ē ke a'e pandu. ¹⁴ A'erehe ixawa'e manō ame'ē ke a'i te ym rahā, mā peja amō sawa'e ke a'e pyhyk, aja ihē aputar.

Kuja ihē aputar tī. Ko imembyr mujā. Ko hok rehe usak usak katu. Aja rahā: "Jesu kotyhar ta katu ym" aja Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta pandu ym ta.

¹⁵ Jete riki. Amō ixawa'e manō, ame'ē ta amō koty ipy'a ke muruwak mondo. Satanama'e ukwaha rehe ipy'a ke muruwak mondo. (Ājā ramūi a'e.) ¹⁶ Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo. Ko sawa'e. Kūjā amō tī. Pe, ame'ē ta riki ixawa'e manō ame'ē anam rahā, ame'ē ta riki haihu katu ehe. Aja rahā, Jesu kotyhar tama'e ke ame'ē ixawa'e manō ame'ē pyhyk ym ta. Aja rahā, amō ixawa'e manō ame'ē ke ixo. Nixói te ma'e ke me'ēha ipe. Ame'ē ke rehe jō Jesu kotyhar ta haihu katu ta.

¹⁷ Jesu kotyhar tama'e kapitā paraky katu rahā, mā peja pemuhepy katu ipe. Jete. Tupā je'ēha ke pandu pandu katu rahā, i'ar koty te we pemuhepy

katu ipe. Tupã je'êha ke mu'e katu rahã, aja tĩ. Muhepy katu tĩ. ¹⁸Tupã je'êha rehe kuja amõ mupinim:

“Hymba paraky rahã, iãpũ ke epukwar ym. (U'u we ta ixo rĩ.)

Ahúi aja me'ê ke pyrũ pyrũ rahã, iãpũ ke epukwar ym.”

Aja Jesu kotyhar tama'e kapitã paraky katu rahã, pemuhepy katu ipe. Kuja Tupã je'êha rehe amõ mupinim tĩ:

“Amõ paraky rahã, muhepy katu awa ipe” aja.

¹⁹“Katu ym a'e ma'e” aja Jesu kotyhar tama'e kapitã rehe har amõ pandu pandu. Aja me'ê peteĩ sawa'e jõ pandu rahã, ame'ê panduha rehe ejurujar ym. Pe, aja me'ê mokõi sawa'e ta juja katu te pandu rahã, ejurujar katu ehe. Juja ym pandu rahã, ejurujar ym. ²⁰Ame'ê kapitã riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e rahã, upa Jesu kotyhar ta ruwa koty epandu ipe. “Mã peja ym aja” aja epandu ipe, kapitã pe. Aja rahã, upa usak ame'ê ta kyje ta. (A'erehe ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'e ym ta tĩ.)

²¹Ihẽ apandu ame'ê ke Tupã hendu. Jesu Kirisutu hendu tĩ. Tupã je'êha rahoha ta hendu tĩ. Katu te ame'ê ta ke a'eta. Upa a'eta hendu. A'erehe nde pe ihẽ apandu ame'ê ke rehe ehendu katu. Kuja. Ma'e ka'u te'eha ke amõ ma'e rahã: “Mã peja ym aja” aja epandu ipe. Aja me'ê nde rehe katu ame'ê ta pe epandu. Aja me'ê nde rehe katu aja ym ame'ê ta pe epandu tĩ.

²²Jesu kotyhar tama'e kapitã ke nde eremu'am rahã, pahar emu'am ym. Eharõ we rĩ. Katu ixoha namõ a'e ixo katu my. Ame'ê ke ekwa py exo. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ê ke nde eremu'am rahã, nde riki ereka'u te'eha ke nde erema'e, ame'êja saka tĩ. Katu ym aja. A'erehe pahar kapitã ke emu'am ym. Ma'e nde ereka'u te'eha ke ema'e ym nde. Nde katu ame'ê ke nde aja ngã pe emujekwa.

²³Timo! Ehendu katurahã! Y ke te'e nde ere'u erexo apo. Pe, amõ amõ rahã, nde pusu ahy nde pe. A'erehe kawĩ pirã e'u we. (Mukatu ta. Anĩ. Eka'u ym ingi.)

²⁴Amõ tama'e ka'u te'eha ma'eha ke amõ ukwa katu. “Katu ym nde” aja pandu ym ta me'ê te'e. Amõ ta usak ehe, a'erehe pahar ukwa katu ehe har. Amõ ta ukwa ym ha rupi ka'u te'eha ke amõ ta ma'e. Amõ ta ukwa ym ha rupi ma'e, a'erehe pahar amõ ta ukwa ym. A'engi amõ ta mujekwa, a'erehe ukwa katu ehe har. (A'erehe pahar kapitã ke emu'am ym. Pahar haihu katuha ke emu'am ym tĩ. Pahar ixawa'e manõ ame'ê ke mu'am ym tĩ. Ame'ê ta rehe har ekwa katu py exo.)

²⁵Aja me'ê katu ame'ê ke amõ ta ma'e rahã, aja tĩ. Katu amõ ta ma'e rahã, amõ ta usak a'eta rehe, a'erehe pahar ukwa katu ame'ê ta rehe har. Amõ ta ukwa ym ha rupi katu ame'ê ke amõ ta ma'e. A'erehe pahar ym ukwa. A'engi amõ ta mujekwa, a'erehe ukwa katu a'eta rehe har. (A'erehe pahar kapitã ke emu'am ym. Pahar haihu katuha ke emu'am ym tĩ. Pahar ixawa'e manõ ame'ê ke emu'am ym tĩ. Ame'ê ta rehe har ekwa katu py.)

6

Miasu ta ke emu'e katu

¹Timo! Miasu ta rehe har ihẽ apandu ta apo 'y. Ame'ê ta Jesu rehe jurujar katu ame'ê ta ke. Pe, ijar rehe a'eta hendu katu rahã, katu tiki. Aja me'ê jamu'e. A'erehe ijar rehe hendu katu rahã: “Páu ta mu'e ame'ê ke katu ym” aja amõ ta pandu ym ta. “Tupã katu ym” aja ym pandu ta tĩ. ²Pe, ijar riki Jesu rehe jurujar katu rahã, imu aja a'e. A'erehe ijar rehe hendu ym rahã, katu ym tiki. Jesu rehe jurujar katu a'e tĩ, a'erehe imu aja apo 'y. A'erehe i'ar koty te we a'e paraky paraky katuha rahã, katu tiki. Ijar riki Jesu kotyhar apo

'y. Miasu ta ipy'a katu ehe tī. A'erehe paraky katu ipe rahā, katu tiki. Timo! Aja miasu ta pe epandu katu. Emu'e katu a'eta pe tī.

Amō koty mu'e ame'ē ta pe epandu: “Mā peja ym”

³ Ihē apandu ame'ē ke ngā pe epandu katu. Emu'e katu tī. Pandu katuha ke Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te mu'e. Ame'ē mu'e ame'ē ke kuja. Tupā je'ēha mu'e, aja katuha namō amō ixo. Pe, aja amō mu'e ym rahā, amō koty a'e mu'e rahā, ⁴ a'e ukwa katu te, aja ukwaha jupe naī. Anī. Ukwā ym ma'e. Panduha rehe har je'ē hātā tā hū. Ame'ē rehe ka'u te'e. Pe, ame'ē ke muparahy ngā ke. Jumai tī. (“Mā peja ym pemu'e” aja ame'ē ta pe epandu.) Amō ta namō ame'ē ta je'ē je'ē hū a'eta jupe tī. Katu ym ukwa ukwa a'eta juehe ixo. ⁵ Jaxer ame'ē ke pame katu te ipy'a pe ukwa ukwa ixo. A'erehe je'ē hātā tā hū. Aja te'eha a'eta. Jete har ke a'eta ukwa ym apo. (“Mā peja ym pemu'e” aja ame'ē ta pe epandu.) Jesu rehe a'eta jurujar katu rahā, ma'e ke heta hū ta, aja a'eta ukwaha jupe naī.

Tamatarer rehe jō nde py'a emoī moī ym

⁶ Jete. Jesu rehe amō jurujar katu rahā, hury katu a'e ixo, a'erehe ma'e ke heta hū, ame'ēja saka. Ima'e ma'e ke heta hū rahā, hury katu ixo. Ima'e ym te rahā, hury katu ixo tī. Jesu rehe jurujar katu, a'erehe hury katu ixo. ⁷ Kome'ē ywy keruhū pe jande māi ngi ja'ar rahā, ma'e ke namō ym ja'ar. Jawe te'e ja'ar. Pe, jamanō rahā, upa katu te jahijar ta jaho tī. ⁸ A'erehe jande mi'u namō jō jande jaxo rahā, jande rury katu jaxo. Jandema'e mundeha namō jō jaxo rahā, aja tī. Jande rury katu jaxo tī.

⁹ Ma'ewyra myahy rahā, matapi pe ixo katu oho. Pe, matapi pyhyk. Aja awa tī. Upa ma'e ke amō heta hū ta jupe rahā, pahar ka'u te'e ehe. Amō we putar. A'erehe ma'e jaxer ma'eha rupi amō we ma'e ke muheta hū ta my. Ka'u te'eha namō muheta hū my. Muheta hū rahā, katu ym, aja ukwa ym. (Matapi pyhyk, ame'ēja saka.) A'engi a'e pyai. A'e ke Tupā mupyrara ta. ¹⁰ Jete. Tamatarer rehe jō amō ipy'a katu ixo rahā, tamatarer pyhykiha rehe upa katu te ma'e jaxer ame'ē ke ma'ema'e ta my. Tamatarer ke amō ta putar katu ta, a'erehe Jesu rehe jurujar katuha ke hijar oho. A'erehe a'engi a'eta pyai te hū. Marā ka ym jumuhuryha juehe.

Timo ke Pāu mu'e

¹¹ Timo! Nde riki Tupā kotyhar ke. Tamatarer rehe jō ipy'a katu ame'ē rehe har ihē amupikin namō. Ame'ē ta aja ym nde tī. Anī. Katu ame'ē ke ema'ema'e. Tupā je'ēha mujekwa, aja katuha namō exo. Tupā rehe tapijar te'e we ejurujar katu. Mā peja amō ta rehe epy'a katu. Nde ke amō ta mahy rahā, mā peja nde py'ahu te'e ehendu. Amō ta pe nde erepandu pandu rahā, wewe katu epandu. ¹² Upa nema'e pyrātāha namō eparaky katu. Tupā je'ēha ke nde eremu'e, ame'ē riki nema'e parakyha ke. Pe, ixoty nde ke Tupā muhyk ta raho. Jesu rehe nde erejurujar katu, ame'ē ke amō ta pe nde erepandu pandu rahā, ixoty nde ke a'e muhyk ta raho, aja a'e mujekwa nde pe. ¹³ Upa katu te ma'e ke pe ixuweha Tupā muwyr ixo. Pon Pirat ruwa koty juehe har Jesu Kirisutu pandu pandu katu. Ihē apandu ame'ē ke a'e hendu. Tupā aja tī. Hendu tī. A'erehe mā peja ihē apandu ame'ē ke rehe ehendu katu tī. ¹⁴ Upa katu te nde pe Tupā mujekwa ame'ē ke rehe ehendu katu. Emupyta we ym. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te jwyriha angaha ke rehe Tupā mujekwa. Ame'ē angaha ke uhyk ym rahā we, Tupā je'ēha rehe tapijar te'e we ehendu katu. Tupā pandu ame'ē ke rehe nde erehendu katu rahā: “Katu ym nde erema'e” aja amō ta pandu ym ta. ¹⁵ Angaha ke rehe uhyk katu te rahā, Ta'yr ke Tupā mujwyr ta. Tupā riki katu te ame'ē ke a'e. Pyrātā te hū ame'ē ke a'e

tī. Upa katu te sehar kapitā keruhū ta ke Tupā mu'am. A'e putar ame'ē ke jō ame'ē ta ma'ema'e. A'erehe a'e riki kapitā keruhū te.

¹⁶ "A'e jō riki uhā te hū ame'ē ke a'e.

Weraha rupi a'e ixo. Marā ka ym awa uhykiha ehe, weraha rehe.

Usak ym te awa ehe tī.

Awa usak ym ta ehe tī.

'Ne jō riki katu te me'ē ke' aja mā peja ngā pandu ipe.

A'e pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Aja te'eha a'e. Amen." Ame'ē riki: "A'e ty" aja.

¹⁷ Kome'ē wyw keruhū pe ima'ehū ame'ē ta ixo. Ame'ē ta pe epandu katu. Kuja epandu ipe:

—Pehēma'e hū, a'erehe pehē jō riki katu te ame'ē ke pehē jupe, aja ym pekwa. Pahar pehēma'e kanim ta my, a'erehe ame'ē ke rehe jō pehē py'a pemoi ym. Pe, Tupā rehe pejurujar katu pexo. A'e riki upa katu te ma'e katu ame'ē ke jandē pe muwyr katu. Ame'ē namō jandē ke a'e muhury katu.

¹⁸ Katu ame'ē ke pema'ema'e. Jete. I'ar koty te we katu ame'ē ke pema'ema'e. Ima'e ym te ame'ē ta rehe pekyty'ŷ ym — aja ima'ehū ame'ē ta pe epandu katu.

¹⁹ Aja ima'ehū ame'ē ta ma'ema'e rahā, ywa pe a'etama'e heta hū ta. Yman rahā, ywa pe ma'e Tupā me'ē me'ē katu ta a'eta pe. A'eta uhāha namō ixo katu ta. Hury katu ta ixo tī.

²⁰ Timo! Ehendu katurahā! Ima'e je'ēha ke nde pe Tupā muwyr. Ame'ē ke jō emu'e katu. Amōma'e panduha jaxer ame'ē ke rehe ehendu ym. Ame'ē riki Tupā ngi har ym. Amō ta pandu: "Upa katu te jakwa katu te" aja pandu naī. Anī. Ukwa katuha rehe har a'eta je'ē hātā tā jō. Ame'ē ke rehe ehendu ym tī. ²¹ Ame'ē ke rehe amō ta hendu katu. Pe, Jesu rehe jurujar katuha ke hijar oho. A'erehe ame'ē ke rehe ehendu ym. (Aja rahā, nde erejurujar katuha ke nde erehijar ym ta tī.)

Mā peja johu pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū.

Upa.

Timo pe paper pinim ke Páu mondo tĩ **Mokõihar ke**

Hom ok ta pe Páu ixo. Kyndaha pe a'e ixo. Jesu rehe har a'e pandu pandu. Ame'ë ke amõ ta putar ym, a'erehe kyndaha pe a'e ke amõ kynda raho. A'ep ixo rahã, Timo pe paper pinim a'e mondo. A'e mupinim:

—Timo! Tapijar te'e we eparaky katu exo. Tupã je'ëha ke nde erepandu pandu, ame'ë riki nema'e parakyha ke — aja Páu mupinim.

Timo ke Páu muhury tar katu. A'erehe paper pinim ke a'e mondo ipe. Mokõihar ke kome'ë paper pinim.

Timo pe paper pinim ke Páu mondo tĩ

¹⁻² Timo! Ko nde pe paper pinim ke ihë amondo axo. Ihë Páu. Tupã mujekwa: “Ihë ra'yr rehe jurujar katu ame'ë ta pe uhãha ihë ame'ë katu. Ame'ë rehe har epandu eho ngã pe. A'erehe Jesu kotyhar ta uhãha namõ ixo” aja Tupã ihë pe. A'erehe ihë ke Jesu Kirisutu mondo. Tupã putar, a'erehe ihë ke Jesu Kirisutu mondo.

Ihë aja Tupã rehe nde erejurujar katu tĩ, a'erehe ihë ra'yr aja nde. Nde rehe ihë apy'a katu.

Tupã riki jande pái keruhũ. Jesu Kirisutu jandema'e sawa'e te. Mã peja nde rehe a'eta ipy'a katu te hũ. Mã peja nde rehe a'eta pyrara usak. Mã peja nde py'a ke a'eta muhury katu.

Timo! Nema'e parakyha ke tapijar te'e we ema'ema'e katu exo

³ Tupã rehe ihë py'a ihë amõĩ moĩ katu. Ihë ramũĩ ta aja ihë tĩ. Katu ame'ë ke ihë ama'ema'e, aja akwa katuha namõ ihë py'a ihë amõĩ moĩ katu ehe tĩ. Tupã namõ ihë apandu rahã, nde rehe har ihë akwa akwa aĩ. “Timo namõ ma'e ke nde erema'ema'e katu, a'erehe ne jõ riki katu te me'ë ke” aja ihë apandu ipe. Aja te'eha ihë. Wera rahã aja. Pytun rahã aja tĩ. Tupã namõ apandu pandu tĩ.

⁴ Nengi ihë aho rahã, nde erejixi'u ihë rehe. Ame'ë rehe ihë akwa akwa axo. A'erehe nde rehe ihë asak tar katu te apo tĩ. Aja rahã, ihë ke nde eremuhury katu ta. ⁵ Jete. Jesu rehe nde erejurujar katu te. Ame'ë rehe ihë akwa akwa axo. Aja me'ë, Rói, nde ari jurujar katu te ehe tĩ. Aja me'ë Euni, ne mãĩ jurujar katu te ehe tĩ. A'eta aja nde tĩ, aja ihë akwa katu. ⁶ A'erehe ihë apandu nde pe. Nema'e parakyha ke tapijar te'e we ema'ema'e katu exo. Tupã je'ëha ke nde erepandu, ame'ë riki nema'e parakyha ke. Ne ãkã rehe ihë po ihë amujar rahã: “Ihë je'ëha ke epandu eho” aja Tupã mujekwa nde pe. ⁷ Jete. Jande py'a rehe I'ã ke Tupã muwyr. A'erehe jakyje ym ngã ngi. Anĩ. Jande py'a ke a'e riki mãtã katu. A'erehe Tupã je'ëha ke japandu pandu katu. Amõ we tĩ. Pyrãtãha ke jande pe I'ã muwyr tĩ. A'erehe amõ ta rehe jande japy'a katu. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e tar katu rahã, ame'ë ke jande py'a ngi a'e mukanim. (A'erehe ame'ë ke jama'e.)

Jande rehe Tupã ipy'a katu te hũ, ame'ë ke Jesu Kirisutu mujekwa

⁸ Jande py'a rehe I'ã ke Tupã muwyr, a'erehe Jesu rehe har nde erepandu pandu rahã, ne ruxĩ ym nde erepanduha ngi. Jesu rehe har ihë apandu pandu. (Ame'ë ke amõ ta putar ym. A'erehe kyndaha pe ihë ke kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihë axo apo. Mã peja ihë ngi ne ruxĩ ym tĩ. Myrandu katu ke japandu pandu, a'erehe jande ke amõ ta mupyrara. Aja rahã, ihë aja mã peja nde py'ahu te'e ehendu tĩ. Pyrãtãha ke Tupã muwyr nde pe. A'erehe nde ke amõ ta mupyrara rahã, mã peja nde py'ahu te'e ehendu tĩ. ⁹ Katu

ame'ë ke jama'ema'e, a'erehe jande rehe a'e ipy'a katu te hũ my? Anĩ. Aja ym. A'e jō riki putar katu. Ipy'a katu te hũ tĩ. A'erehe jande pe a'e pandu: "Ihē ra'yr rehe pejurujuar katu, a'erehe pehē ke ihē amuhā katu ta. Ihē kotyhar ta aja pexo apo 'y' aja Tupā pandu. Kome'ë wyy keruhũ nixói te rahā, jande rehe a'e ipy'a katu te hũ. Jesu Kirisutu rehe jajurujuar katu ta, aja a'e ukwa katu, a'erehe kome'ë wyy keruhũ nixói te rahā, jande rehe a'e ipy'a katu te hũ. (Jande nixói te rahā, jande rehe a'e ipy'a katu te hũ.)¹⁰ Jande rehe a'e ipy'a katu te hũ, aja jande pe a'e mujekwa katu apo 'y. Jesu Kirisutu, jande muhāha uwyr, a'erehe jande rehe Tupā ipy'a katuha ke jande pe a'e mujekwa katu. Jesu manō. A'erehe jajurujuar katu ehe rahā, jamanōha ngi jakyje ym. Jamanō rahā, Tupā namō jaxo ta. A'erehe jamanōha ngi jakyje ym. Myrandu katu ke Jesu pandu pandu rahā, myja amō uhā katu ta ixo my, ame'ë ke a'e mujekwa jande pe.

Je'ēha jete har te ke emu'e katu

¹¹ Ihē pe Tupā mujekwa:

—Myrandu katu ke ngā pe epandu eho — aja ihē pe.

A'erehe ihē riki Jesu mondo ame'ë ke. A'erehe myrandu katu ke ihē amu'e tĩ.¹² A'erehe ihē ke amō ta mupyrara tĩ. Ihē akyje ym a'eta ngi tĩ. Tapijar te'e we ihē ajurujuar katu ehe. Ehe har ihē akwa katu, a'erehe akyje ym ngā ngi. Myrandu katu ke ihē pe a'e muwyr. Ihē ajurujuar katu ehe, a'erehe ixotyhar ke ihē. Ihē ke a'e mai ym te ta. Jesu jywyr ym rahā we, ihē rehe a'e usak katu ta ixo. Aja ihē akwa katu.¹³ Je'ēha jete har te ke ihē amu'e nde pe. Ame'ë rehe tapijar te'e we ejurujuar katu. Nde ke ihē amu'e, aja amō ta ke nde tĩ. Emu'e tĩ. Jesu Kirisutu namō nde juehe katu exo. A'erehe Tupā rehe tapijar te'e we ejurujuar katu. Amō ta rehe tapijar te'e we epy'a katu exo tĩ.¹⁴ Myrandu katu ke nde pe Tupā muwyr. Ame'ë riki katu. Ame'ë ke emu'e katu. Jande rehe Tupā'ā ihĩ katu. Jande rehe pyrātāha ke a'e muwyr. Ame'ë pyrātāha namō myrandu katu ke emu'e katu.

Yman Onesi ihē ke muhury katu

¹⁵ Ihē ke asia wyy pe har ta hijar oho. Ihē namō ma'e ke a'eta ma'ema'e ym apo. Ame'ë ke nde erekwa katu. Jesu kotyhar ta ke a'eta. Jete. Sije aja tĩ. Emo aja tĩ. Ihē ke a'eta hijar oho tĩ.¹⁶⁻¹⁸ (Onesi aja tĩ. Hok wyr pe har ta aja tĩ. Hijar oho tĩ.) Mā peja ame'ë ta rehe Tupā pyrara usak.

Pesarahā! Yman Ese ok ta pe ihē axo rahā, ihē ke Onesi muhury katu. Ame'ë ke nde erekwa katu. Pe, Hom ok ta pe a'e uhyk rahā, pahar ihē ke a'e kekar ixo. Pe, ihē ke mahem rahā, ihē ke a'e muhury katu tĩ. Amō ku'ë rahā ha pewe ihē rehe a'e usak uwyr. Pe, ihē ke muhury katu tĩ. Kyndaha pe ihē axo tipe. Ihē ngi a'e huxĩ ym tĩ. (Apo Sije ta aja Onesi ihē ke hijar oho tĩ.) A'erehe mā peja Onesi rehe jandema'e sawa'e te pyrara usak. Pyrara usak ta ehe aja akwa katu. Tupā rehe jurujuar ym ame'ë ta ke a'e mupyrara ta rahā, mā peja a'e riki pyrara usak katu Onesi ta rehe tĩ.

2

Tupāma'e parakyha ke

¹ Timo! Ihē ra'yr aja nde. Ehendu katurahā! Nde rehe Jesu Kirisutu ipy'a katu te hũ. Inamō nde juehe katu nde erexo. A'erehe nde py'a ke emātā katu.

² Tupā rehe har ngā pe ihē apandu. Ame'ë riki: "Jete har te ke" aja amō ta pandu tĩ. Nde erehendu tĩ. Ame'ë ke amō sawa'e ta pe emu'e katu tĩ. Sawa'e katu ame'ë ta pe emu'e. Pe, a'eta riki amō ta pe mu'e katu ta tĩ.

³ Nde ke amō ta mupyrara rahā, mā peja nde py'ahu te'e ehendu. Sonda katu ame'ē ke aja mā peja nde py'ahu te'e ehendu tī. Tupā je'ēha nde erepandu pandu, a'erehe Jesu Kirisutuma'e sonda aja nde tī.

⁴ Sonda riki hok pe te'e pyta ym. Sonda a'e. Jumai ta oho rahā, ima'e sondama'e kapitā pandu ame'ē ke jō a'e ma'ema'e katu. Nde aja tī. Tupā pandu ame'ē ke rehe jō ehendu katu nde tī.

⁵ Ujaniha jumusarāiha rehe amō ujan rahā, kapitā rehe a'e hendu katu. Ujan te'e ym ta. Kapitā rehe hendu katu. Aja ym rahā, uhyk py ame'ē ke pyhyk ym. Nde aja tī. Tupā pandu ame'ē ke rehe nde erehendu ym rahā, ma'e ke nde erepyhyk ym ta tī. (Ma'e katu ame'ē ke Kirisutu me'ē, ame'ē ke nde erepyhyk ym ta tī.)

⁶ Kupixa rehe ijar paraky hū rahā, a'e riki ma'eywa ke u'u py. Aja rahā, katu tiki. Nde aja tī. Tupā je'ēha ke ebandu pandu katu. Aja nema'e parakyha rehe amō ta muhepy ta tī. (Nde rehe haihu katu ta tī.) ⁷ Ihē apandu ame'ē ke rehe ekwa ekwa exo. Pe, upa ihē apandu ame'ē ke jandema'e sawa'e te mujekwa ta nde pe.

Tupā je'ēha mukanim ym te ta awa

⁸ Jesu Kirisutu rehe har ekwa ekwa exo. A'e riki Ndawi rainō ke a'e. (A'erehe awa te'e a'e tī.) A'e manō. Pe, a'e ke Tupā mukwera katu muhem. Aja me'ē myrandu katu rehe panduha ihī. Ame'ē ke ihē apandu pandu. ⁹ A'erehe ihē ke amō ta mupyrara. Ma'e mukaniha aja ihē ke amō ta pukwar tī. Ita tupaham pe ihē ke pukwar. Anī. Tupā je'ēha ke pukwar ym awa. (Aja rahā, Tupā je'ēha ke amō ta pandu pandu we rī. Mukanim ym te. Pukwar ym te, ame'ēja saka.) ¹⁰ A'erehe amō ta ihē ke mupyrara rahā, ihē py'ahu te'e ahendu. Jesu Kirisutu manō, a'erehe a'e muhā katu ngā ke. Muhā katu ame'ē ta pe ima'e katuha ke a'e mujekwa ta tī. Ame'ē katuha riki upa ym te ta. ¹¹ Apo ihē apandu ame'ē ke jetehar te ke. Kuja: "Jesu rehe jajurujar katu, a'erehe jande ke amō ta jukwa rahā, inamō jande jaxo ta.

¹² Jande ke amō ta mupyrara rahā, mā peja jande py'ahu te'e jahendu. Aja rahā, inamō jande riki kapitā keruhū wan ta. 'A'e riki jandema'e sawa'e te aja ym' aja japandu rahā, a'e pandu ta: 'Pehē riki ihē kotyhar aja ym' aja Kirisutu pandu ta jande rehe har.

¹³ A'e je'ēha rehe jajurujar ym my. Anī. A'e pandu katu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Marā ka ym pandu te'eha a'e."

Jaxer panduha rehe ehendu ym

¹⁴ Timo! Ihē apandu ramō ame'ē ke rehe har nde kotyhar ta pe emujekwa katu exo. Jande rehe Tupā usak, aja jaxo. A'erehe kuja ebandu katu ngā pe:

—Jundéu awa ramūi ta panduha rehe peje'ē hātā tā ym. Pehendu ym ehe — aja nde kotyhar ta pe ebandu.

Tamūi ta panduha rehe hendu ame'ē ta muka'u te'e jō. A'erehe jurujar katuha ke a'eta hijar. (A'erehe pehendu ym ehe.) ¹⁵ Tupā je'ēha riki jetehar te ke. Ame'ē ke emu'e katu. Aja rahā, ne ruxī ym ta. Nde eremu'e katu rahā, nde pe Tupā pandu ta:

—Ihē je'ēha ke nde eremu'e katu ngā ke. A'erehe ihē rury katu — aja ta.

Ame'ē panduha ke eputar katu exo. ¹⁶ Amō ta jaxer pandu ame'ē ke rehe ehendu ym exo tī. Muka'u te'e ame'ē ke amō ta je'ē hātā tā ta. Ame'ē ke rehe ehendu ym exo tī. Upa ame'ē ke Tupā rehe har mujekwa ym ngā pe. ¹⁷ Ame'ē ke ngā mu'e rahā, amō amō ta ke muka'u te'e hū ta. Tupā rehe jurujar ym ta. Aja mu'e ame'ē ta heta ixo. Ko mokōi sawa'e ta ixo tī. Her Imenéu. Amō Sire tī. ¹⁸ Jetehar panduha ke a'eta mu'e ym apo 'y. Amō koty a'eta mu'e. Kuja:

—Ixotyhar ta ke Tupā mukwera katu muhem. Ame'ē angaha upa asa oho apo. A'erehe amō ta kwera katu ym te ta uhem apo 'y — aja mu'e naī.

A'erehe amō amō Jesu kotyhar ta ke a'eta muka'u te'e. Pe, ngā ke Tupā mukwera katu ta muhem, ame'ē ke rehe amō amō ta jurujar ym apo 'y. Katu ym aja. ¹⁹ Jetehar te ke Tupā mujekwa jande pe. Ame'ē rehe tapijar te'e we jajurujar katu. Jaka'u te'e ym jande. Jande riki ixotyhar ta ke. Ame'ē ke kuja a'e mujekwa. Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī:

“Ixotyhar ta ke Tupā ukwa katu.”

Kuja tī:

“Tupā kotyhar ke ihē' aja amō pandu. Aja rahā, mā peja ma'e ka'u te'eha ke ema'e ym.”

Tupā je'ēha ke emu'e katu

²⁰ Ima'ehū ame'ē rok pe heta paratupe ihī. Ita rekūi aja tī. Amō amō itatuwyr ke te'e mujā ame'ē ke ihī. Amō amō itatawa ke te'e mujā ame'ē ke ihī tī. Myra ke te'e mujā ame'ē ke amō tī. Tujuk ke te'e mujā ame'ē ke amō tī. Katu te ame'ē ke ihī. Katu we ame'ē ke ihī tī. Pe, katu te ame'ē ke a'eta mi'u matyr rahā jō amō moī. Huryha mujā rahā, moī katu. Katu we ame'ē ke wera rahā pame katu te amō moī. ²¹ Jesu kotyhar ta aja tī. Katu te ame'ē ta ixo. Katu we ame'ē ta ixo tī. Mu'eharan ta jaxer ame'ē ke mu'e. Aja ym rahā, katu te ame'ē ke a'e. Upa jandema'e sawa'e te pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e tar katu. Jandema'e sawa'e te pandu ta ipe:

—Ihē kotyhar ke nde. Katu te ame'ē ke nde. Nde riki ihē je'ēha ke nde eremu'e mu'e ta. Ame'ē parakyha ke nde pe ihē ame'ē ta — aja ta.

²² Ta'ynuhu putar ame'ē ke jō a'eta ma'ema'e. Aja ym nde tī. Anī. Katu te ame'ē ke ema'ema'e. Ma'e ke nde erepandu katu rahā, ame'ē ke ema'ema'e katu. Te'e aja ym nde. Amō ta rehe ep'y'a katu. Amō Jesu kotyhar ta rehe nde rury katu tī. Ipy'a ke Tupā juhyk ame'ē ta ke a'eta. Ame'ē ta riki jandema'e sawa'e te pe pandu pandu:

—Jande namō ma'e ke ema'ema'e katu — aja.

²³ Jaxer ame'ē ke amō ta pandu tar katu rahā, eho a'eta ngi. Ma'e ukwa ym ame'ē rehe har pandu tar katu rahā, eho a'eta ngi tī. A'eta namō nde erepandu rahā, pehē peje'ē hātā tā jō pehē jupe. Aja nde erekwa katu. A'erehe a'eta namō epandu ym, eho a'eta ngi. ²⁴ Amō ta namō sawa'e tema'e miasu je'ē hātā tā rahā, katu ym. Upa amō ta rehe a'e katu rahā, katu ta tiki. Mu'eha katu ame'ē ke rahā, katu ta tiki tī. A'e mu'e rahā, pahar parahy ym rahā, katu ta tiki tī. Wewe katu emu'e. ²⁵ Mu'eharan ta ke a'e mu'e rahā, wewe katu epandu a'eta pe tī. Aja rahā, katu ta tiki. A'eta ukwaha ke Tupā muruwak ta my. Aja rahā, jetehar te ke a'eta ukwa ta my. ²⁶ Aja rahā, ka'u te'eha ngi a'eta jumukatu ta a'eta jupe. Aja rahā, Satana je'ēha ke rehe a'eta hendu ym we ta tī. (Ājā ramūi a'e.) A'eta ke a'e muka'u te'e kwe. Apo anī. Tupā je'ēha rehe a'eta hendu katu apo 'y.

3

'Ar rehe angaha uhyk tate ame'ē rehe har

¹ Kuja ekwa exo apo. 'Ar rehe angaha uhyk tate rahā, pyrara hū ta ngā ixo.

² Arahā kyty'ym te ta amō ta juehe. Arahā tamatarer rehe jō ipy'a ke moī moī ta tī. Arahā: “Jande jō riki katu te me'ē ke” aja jō amō ta ukwa ta a'eta juehe har tī. Arahā: “Upa amō ta riki jaxer ai” aja jō amō ta ukwa ta a'eta juehe har tī. Arahā ipái rehe hendu ym te ta tī. Imāi rehe aja tī. Hendu ym te ta tī. Arahā amō ta ngi ma'e pyhyk rahā: “Pete tiki” aja pandu ym te ta tī. Arahā Tupā rehe har ukwa ukwa ym te ta ixo tī. ³ Arahā amō ta rehe ipy'a ym te ta tī. Arahā amō ta rehe parahy rahā, ipy'a jywyr ym te ta a'eta rehe tī. Arahā

amō ta rehe juru ai pame katu te ta tī. Arahā pahar ipy'a pihun te ta oho tī. Pahar parahy ta tī. Arahā katu ame'ē ke amō ma'ema'e, ame'ē ke putar ym te ta tī. ⁴Arahā ehe katu ame'ē ke te'e huwajan wan uwak ta oho tī. Arahā upa ma'e ka'u te'eha namō ma'ema'e ta tī. A'eta jō ukwa katu te ame'ē ta ke a'eta aja ukwa ta tī. Arahā Tupā rehe ipy'a ym ta. Anī. Ima'e jumuhuryha rehe jō a'eta ipy'a katu ta tī. ⁵“Tupā rehe jande japy'a katu” aja a'eta pandu ta naī. Anī. Panduha aja a'eta ixoha ym ta tī. Tupāma'e pyrātāha namō ma'e ke amō ma'ema'e. Aja ym ta awa. Aja a'eta ixo ym ta.

Timo! Ehendu katurahā! A'eta ngi eho. ⁶A'eta ngi har amō ta ixo oho. Amō rok pe ixo oho. Pe, kūjā ka'u te'e ame'ē ke a'eta muka'u te'e raho. Ma'e katu ym ame'ē ke kūjā ta putar katu. Pe, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē rehe a'eta jupyai. Anī. Putu'u ym ingi. ⁷Ma'e ke a'eta jumu'e mu'e tar katu ixo tī. Aja te'eha a'eta. Anī. Jetehar te ke marā ka ym a'eta ukwa katuha.

⁸Yman Moise ke Jan putar ym. Jā aja tī. Moise ke putar ym tī. (“Te'e Moise pandu” aja a'eta naī.) Ame'ē mokōihar ta aja apo mu'e'haran ta jetehar te ke putar ym tī. (“Ame'ē ke te'e” aja a'eta pandu naī tī.) Ima'e ukwaha ke a'eta muka'u te'e. “Jetehar te ke jamu'e” aja a'eta pandu naī. Anī. Jurujar ym ame'ē ta ke a'eta, aja Tupā ukwa katu. ⁹Anī. Upa ngā ke a'eta muka'u te'e ym ta. A'eta riki te'e aja pahar amō ta ukwa ta. A'erehe upa ngā ke muka'u te'e ym ta. Aja Jan ta rehe har tī. Ka'u te'e ame'ē ta ke a'eta aja ymanihar ta ukwa tī.

Tapijar te'e we jetehar te ke rehe ejurujar katu

¹⁰Timo! Ihē rehe har nde erekwa katu. Kuja. Ihē amu'e ame'ē ke rehe har nde erekwa katu. Katu ihē axoha rehe har nde erekwa katu tī. Ma'e ke ihē ama'ema'e tar katu, ame'ē ke nde erekwa katu tī. Tupā rehe tapijar te'e we ihē ajurujar katu. Ame'ē rehe har nde erekwa katu tī. Ihē apy'a katu te we ngā rehe axo rī, ame'ē ke nde erekwa katu tī. Amō ta rehe ihē apy'a katu, ame'ē ke nde erekwa katu tī. Ihē ke amō ta mupyrara rahā, ihē py'ahu te'e ahendu. (Tapijar te'e we myrandu katu ke ihē apandu pandu.) Ame'ē ke nde erekwa katu tī. ¹¹Ihē apyarahaha rehe har nde erekwa katu tī. Ihē ke amō ta mupyrara hū. Ame'ē rehe har upa katu te nde erekwa katu tī. Antioki ok ta pe aja tī. Iko ok ta pe aja tī. Rit ok ta pe aja tī. Mupyrara ihē ke tī. Anī. Ame'ē mupyraraha ngi ihē ke Tupā muhem. ¹²Jete. Tupā je'ēha mu'e, aja amō ixo tar katu rahā, a'e ke amō ta mupyrara ta tī. A'e riki Jesu Kirisutu kotyhar ke, a'erehe amō ta mupyrara ta tī.

¹³Pe, sawa'e katu ym ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ta. Jete! I'ar koty te we ma'ema'e we ta rī. Muka'u te'eha aja tī. Amō ta ke a'eta muka'u te'e ta tī. Pe, a'eta juehe amō ta jumuka'u te'e ta tī. ¹⁴Ame'ē ta aja ym nde tī. Jetehar te ke nde ke amō ta mu'e. Ame'ē ke nde erekwa katu te. Tapijar te'e we ejurujar katu ehe tī. Nema'e mu'eha ta rehe har nde erekwa katu. Katu ame'ē ta ke a'eta. A'erehe nde ke mu'e, ame'ē riki jetehar te ke aja nde erekwa katu tī.

¹⁵Amō we tī. Kurumī rahā har Tupā je'ēha ke nde erekwa katu. Ame'ē ke nde erekwa rahā, Jesu Kirisutu rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde ke Tupā muhā katu.

¹⁶Jete! Upa Tupā je'ēha ke amō ta mupinim. Tupā'ā mujekwa ame'ē ke a'eta mupinim. Tupā je'ēha riki ma'e ke rehe katu tiki. Kuja. Jetehar te ke mu'e, ame'ē ke mujekwa katu. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, ame'ē ke Tupā je'ēha mujekwa katu ipe tī. Amō ixoha katu ym rahā, myja mukatu ta my? Ame'ē ke Tupā je'ēha mujekwa katu tī. Myja amō ixoha katu my, ame'ē ke mu'e katu tī. ¹⁷Aja rahā, Tupā rehe har mu'e ame'ē ke ixo katu ta. Ma'e ukwa katu ta tī. Aja rahā, upa ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e ta tī.

4

Tapijar te'e we Tupã je'êha ke epandu pandu katu

1-2 Timo! Ko apandu katu nde pe. Tupã je'êha ke epandu pandu katu ngã pe. Nde rehe Tupã usak uĩ. Jesu Kirisutu aja tĩ. Usak uĩ tĩ. A'erehe nde pe apandu katu: "Tupã je'êha ke epandu pandu katu te we rĩ" aja ihẽ apandu nde pe. Kirisutu jywyr rahã, ngã rehe har a'e ukwa ta. Katu my? Ame'ẽ ke ukwa ta. Anĩ rahã, katu ym my? Ame'ẽ ke ukwa ta tĩ. Aja ixuwe katu ixo ame'ẽ ta rehe har ukwa ta. Manõ ame'ẽ ta ke mukwera katu ta muhem, pe, ame'ẽ ta rehe har ukwa ta tĩ. (Katu te aja nde erema'ema'e rahã, ma'e katu ame'ẽ ke nde pe a'e me'ẽ ta.) Kome'ẽ ywy keruhũ pe kapitã keruhũ te aja a'e jywyr rahã, ma'e katu ame'ẽ ke a'e me'ẽ ta nde pe. Amõ ta Tupã je'êha rehe hendu tar ym nahã my? Hendu tar katu nahã my? Tapijar te'e we epandu katu ngã pe. Nde erepandu ame'ẽ ke jetehar te ke, aja ngã pe emujekwã katu. Katu ym ame'ẽ ke amõ ma'ema'e rahã, epandu katu ipe: "Mã peja ym" aja epandu ipe. Emuhury ngã ke tĩ. Nde eremu'e rahã, wewe katu epandu ipe.

3 Yman rahã, jetehar te ke mu'e ame'ẽ ke rehe ngã hendu ym ta. Juehe jumuhury ame'ẽ ke rehe jõ hendu tar katu. Aja mu'êha ta koty a'eta j'y'ar ta oho tĩ. 4 Jetehar te ke rehe a'eta hendu ym ta. Ymanihar je'êha rehe jõ hendu ta. 5 Timo! Aja ym nde tĩ. Ka'u te'eha rehe ehendu ym. Aja te'eha exo nde. Nde ke amõ ta mahy rahã, mã peja nde py'ahu te'e ehendu. Myrandu katu ke epandu pandu katu te we rĩ. Tupãma'e miasu ke nde, a'erehe upa Tupã je'êha pandu ame'ẽ ke ema'ema'e katu.

6 Ihẽ ke rahã, ihẽma'e angaha ke rehe uhyk tate oho. Ihẽ ke amõ ta jukwa ta, aja akwa. (Aja Tupã rehe ihẽ apy'a katu, aja amujekwa ta.) Ame'ẽ angaha ke rehe uhyk tate oho. Kome'ẽ ywy keruhũ ngi ihẽ aho ta kÿ. 7 Ihẽ ke Jesu mondo, a'erehe myrandu katu ke ihẽ apandu katu. Ame'ẽ parakyha ke upa ima'e pyrãtãha namõ ihẽ ama'ema'e. Ame'ẽ parakyha ke ihẽ amumba apo'y. Myrandu katu ke ihẽ apandu katu te we rĩ. Jesu rehe ihẽ ajurujar katu te we rĩ. 8 Jumusaráiha rehe ujan rahã, uhyk py ame'ẽ ke ma'e pyhyk. Aja ihẽ pe ma'e ke Jesu me'ẽ ta. Kuja. Ihẽ pe a'e pandu ta:

—Nde katu te — aja ihẽ pe.

A'e jywyr rahã, aja ihẽ pe a'e pandu ta. Ihẽ pe jõ ym. Upa katu te hury katuha rupi a'e jwyryha rehe harõ, ame'ẽ ta pe aja me'ẽ a'e pandu ta tĩ. A'e riki: "Ne katu te me'ẽ ke" aja pandu ta.

Timo! Pahar ihẽ koty ejur

9-10 Timo! Ihẽ jeje tate axo. A'erehe pahar ihẽ koty ejur. Ko Tupã rehe jurujar ym ame'ẽ ta namõ Nema ixo tar katu. A'erehe ihẽ ke a'e hijar oho. Tesaron ok ta pe a'e oho. Ngara ywy pe Kesen oho. Nauma ywy pe Tit oho. 11 Ruk jõ riki ihẽ namõ ixo. Nde erejur rahã, Mak ke eho piam. Inamõ ejur. Ihẽ namõ a'e paraky ta. Tupã je'êha ke japandu ta, ame'ẽ riki jandema'e parakyha ke. 12 Ese ok ta pe Tik ke ihẽ amondo. 13 Toroa ok ta pe Kapo ixo. Ihẽma'e mundeha ihẽ amupyta ipe. Pukeka aja mundeha ke. Nde erejur rahã, ame'ẽ ke erur tĩ. Paper ke erur tĩ. So'o pিরer ke te'e mujã ame'ẽ ke. Ame'ẽ ke erur tĩ. Ame'ẽ ke ihẽ aputar katu te.

14 Itapytã namõ ma'eha ke Arexan. (Ame'ẽ ke te'e ma'e'ã mujã ame'ẽ ke a'e.) A'erehe ihẽ rehe har katu ym a'e je'ẽ je'ẽ hũ. Ihẽ ke a'e mupyrara, aja a'e ke Tupã mupyrara ta tĩ. 15 Jande japandu ame'ẽ ke a'e putar ym te. Mujaxer hũ japanduha ke tĩ. A'erehe esak katu ehe exo. (Aja rahã, ne je'êha ke a'e mujaxer ym ta tĩ.)

Ihẽ rehe amõ ta juru ai

¹⁶ Yman kapitā keruhū ruwa koty ihē apu'am a'am. Ihē rehe har amō ta jaxer pandu naī, ame'ē ke ihē amukatu a'am. "Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e ym" aja ihē apandu pandu. Arahā: "Jete! Ma'e ka'u te'eha ke Pāu ma'e ym" aja me'ē ihē rehe har pandu ym te awa. Upa ihē ke hijar oho. Mā peja Tupā ipy'a jywyr ame'ē ta rehe. ¹⁷ Upa ihē ke hijar oho. Anī. Upa ym. Ihē namō Tupā riki ixo katu. Ihē py'a ke a'e mātā katu tī. A'erehe myrandu katu ke ihē apandu katu te. Pe, ame'ē ke rehe heta jundéu awa aja ym ame'ē ta hendu. Arahā ihē ke jangwateran juru ngi Tupā muhem, ame'ēja saka. (Aja rahā, ihē ke kapitā keruhū jukwa ta tipe. Ame'ē ngi Tupā muhem.) ¹⁸ Ihē pe jaxer ai ame'ē ke amō ta ma'ema'e rahā, ame'ē ngi ihē ke a'e muhem ta tī. Pe, ywa pe inamō ihē ke a'e raho ta. A'ep inamō ihē axo ta kŷ. (Aja rahā, amō ta ihē ke mahy ym te ta tī.) "A'e riki katu te me'ē ke" aja mā peja japandu ipe. Aja te'eha japandu. Amen. Ame'ē riki: "A'e tŷ" aja.

Katuha ke ihē amondo axo

¹⁹ Piri si pe katuha ke ihē amondo axo. Ak pe aja tī. Piri si sawa'e a'e. Onesi rok wyr pe har ta pe aja tī. Katuha ke amondo axo tī. ²⁰ Korin ok ta pe Era pyta. Toro riki ma'e ahyha pyhyk, a'erehe Mire ok ta pe a'e ke ihē ahijar. ²¹ Pahar ihē koty ejur. Aman ndy'ar ym rahā, ejur.

Nde pe sehar ta katuha ke mondo ixo. Ko Eu. Purutē aja tī. Karáu aja tī. Upa jande mu ta mondo ixo tī. Jesu rehe a'eta jurujar katu, a'erehe jande mu ta aja a'eta.

²² Mā peja nde py'a ke Jesu mātā katu. Mā peja johu pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū.
Upa.

Tit pe paper pinim ke Páu mondo

Kere y rapa'ū pe Tit ke Páu mupyta. A'ep Jesu kotyhar ta rehe Tit usak usak katu ta. Tupā jē ēha ke a'e mu'e ta ngā pe tī. Myja Jesu kotyhar tama'e kapitā ta katu ta i'xo my? Ame'ē rehe har Páu mujekwa tar katu ipe tī. Tit ke a'e muhury tar katu tī. A'erehe kome'ē paper pinim ke Tit pe a'e mondo.

Tit pe paper pinim ke Páu mondo

1-4 Tit! Ko nde pe paper pinim ihē amondo axo. Ihē Páu. Tupāma'e miasu ke ihē. Jesu Kirisutu mondo ame'ē ke ihē tī. Ihē pe Tupā pandu:

—Ihē kotyhar ke nde. Ihē asak katu ame'ē ta ke emu'e katu eho. Aja rahā ihē rehe tapijar te'e we a'eta jurujar katu ta. A'eta pe jetehtar te ke emujekwa tī. Ihē rehe ihē kotyhar ta py'a ke a'eta moī moī rahā, jetehtar te ke a'eta ukwa katu. Ame'ē ke emujekwa ngā pe — aja ihē pe pandu.

Jetehtar te ke jakwa katu. A'erehe jandē ruhāha angaha ke rehe jaharō jaxo. Ame'ē rehe har Tupā pandu katu. Kome'ē ywy keruhū nixói te rahā, a'e pandu katu. Te'e ym a'e. Tupā putar rahā, myrandu ke a'e muwyr. Ame'ē namō uhāha rehe har ngā pe a'e mujekwa. “Ame'ē myrandu ke nde pe ihē amujekwa. Ame'ē ke epandu pandu eho ngā pe. A'erehe nde ke ihē amondo” aja Tupā pandu ihē pe. A'erehe ame'ē myrandu ke ihē apandu pandu aho. Tupā riki jande muhāha.

Tit! Ihē aja Jesu rehe nde erejurujar katu tī. A'erehe ihē ra'yr aja nde.

Tupā riki jande pái keruhū. Jesu Kirisutu riki jande muhāha. Mā peja nde rehe a'eta ipy'a katu te hū. Mā peja nde py'a ke a'eta muhury katu tī.

Myja me'ē Jesu kotyhar tama'e kapitā katu my

⁵ Kere y rapa'ū pe jande jaxo rahā, Jesu kotyhar tama'e kapitā ta ke jamu'am ym we rī. A'erehe a'ep nde ke ihē amupyta. Apo kapitā ta ke emu'am katu. Ok ta pame katu te emu'am. Ihē apandu ame'ē ke ekwa ekwa katu exo. ⁶ Kuja kapitā ke emu'am. Ma'e ka'u te'e ha ma'e ha nixói ipe, aja amō ta ukwa ehe har. Hakehar peteihar namō jō i'xo rahā, katu tiki tī. Jesu rehe upa ta'yr ta jurujar katu ame'ē ke tī. Tajyr ta aja tī. Jesu rehe jurujar katu tī. Ipái rehe ame'ē ta hendu katu rahā, katu tiki tī. Imāi rehe aja tī. Hendu katu ehe tī. Ma'e ka'u te'e ha ke ame'ē ta ma'ema'e ym, aja amō ta ukwa rahā, katu tiki. (Aja me'ē sawa'e ke emu'am. Jesu kotyhar tama'e kapitā, aja emu'am.)

⁷ Jesu kotyhar tama'e kapitā riki. Ame'ē tama'e usakiha ke a'e. A'erehe ehe har katu ym amō ta pandu ym rahā, katu tiki. A'e jō sawa'e katu te ame'ē ke aja ukwa ym rahā, katu tiki tī. Pahar ipy'a pihun ym rahā, katu tiki tī. Kawī ngi ka'u ym rahā, katu tiki tī. Pahar jumai ym rahā, katu tiki tī. Tamatarer rehe jō ipy'a moī moī ym rahā, katu tiki tī. ⁸ Pe, hok pe uhyk, ame'ē ta ke muxe katu rahā, katu tiki tī. Katu ame'ē ke putar rahā, katu tiki tī. Upa ma'ema'e, ame'ē ke ukwa katuha namō ma'ema'e rahā, katu tiki tī. Amō ta pe katu ame'ē ke ma'ema'e rahā, katu tiki tī. Tupā rehe ipy'a moī moī katu rahā, katu tiki tī. Ma'e ka'u te'e ha ke a'e ma'e tate rahā, muputu'u ingi. (Aja rahā, ma'e ym ta.) Aja rahā, katu tiki tī. ⁹ Je'ēha jetehtar te ke jamu'e ngā pe. Ame'ē ke ipy'a pe kapitā mupyta katu rahā, katu tiki tī. Aja rahā, panduha jetehtar namō amō ta ke a'e muhury katu ta. Aja Tupā rehe har ngā pe mujekwa katu ta. Pe, amō koty mu'e ame'ē ta pe pandu: “Mā peja ym” aja pandu. Aja rahā, jetehtar te ke a'e mu'e ta. (Aja me'ē sawa'e ke emu'am. Jesu kotyhar tama'e kapitā, aja emu'am.)

Muka'u te'e ame'ē ta pe: “Mā peja pemu'e ym” aja epandu

¹⁰ Tit! Ehendu katurahā! Jesu kotyhar tama'e kapitā ta rehe hendu ym ame'ē ta heta ixo. Jesu kotyhar ta ke a'eta. Pe, a'eta mu'e we rī:

—Moise je'ēha rehe pehendu katu! — aja a'eta mu'e naī.

Jesu kotyhar ta ke a'eta muka'u ka'u te'e hū ixo. Te'e je'ēha namō muka'u ka'u te'e ixo. ¹¹ Upa katu te ok wyr pe har ta ke a'eta muka'u ka'u te'e tī. Jetehar ym ame'ē ke a'eta mu'e ixo. Aja tamatarer ke a'eta pyhyk pyhyk ixo. Tamatarer ke jō a'eta putar, a'erehe a'eta mu'e mu'e ixo. Huxī ym riki ingī. A'erehe ame'ē ta je'ēha ke amō mukanim ta me'ē te'e. (A'erehe: “Mā peja pemu'e ym” aja epandu a'eta pe.) ¹² Kere y rapa'ū pe har ta ngi har amō ixo. Upa katu te ma'e a'e pandu. A'e riki ixotyhar ta rehe har pandu:

—Kere y rapa'ū pe har ta riki te'e pandu ame'ē ta ke a'eta. Aja te'eha a'eta. So'o jarō ame'ēja saka. Amō ta ke a'eta mupyrara tī. Ma'e u'uha ke jō putar katu. Jyty'ym tī, a'erehe paraky ym — aja kere y rapa'ū pe har ta rehe har a'e pandu.

¹³ A'e pandu ame'ē ke jetehar te ke. A'erehe muka'u ka'u te'e, ame'ē ta pe hātā epandu: “Mā peja pemu'e ym” aja. (Nde rehe hendu rahā,) jetehar te ke rehe a'eta jurujar katu te ta my. ¹⁴ Jundēu awa ramūi ta pandu ame'ē ke rehe a'eta jurujar ym ta my tī. Jetehar te ke hijar ame'ē ta je'ēha rehe a'eta jurujar ym ta my tī. ¹⁵ Amō amō jundēu awa ta pandu:

—Ma'e ke pe'u ym. Aja Moise je'ēha rehe panduha ihī. Pe'u rahā, Tupā rehe pepy'a ym — aja pandu naī.

Sawa'e katu ame'ē pe upa katu te ma'e ke katu ipe. Sawa'e katu ym ame'ē pe upa katu te ma'e ke katu ym ipe. Tupā rehe jurujar ym ame'ē pe aja tī. Ma'e ukwa ukwa ixo ame'ē ke katu ym, a'erehe upa katu te katu ym ipe. Ipy'a ke jai te'e ixo, a'erehe upa katu te katu ym ipe. ¹⁶ “Tupā rehe har jakwa katu” aja a'eta pandu naī. Anī. Ima'e ma'ema'eha ke amō koty. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe Tupā rehe har ukwa ym, aja ngā pe a'eta mujekwa. Tupā rehe a'eta hendu ym. Pe, a'eta ke Tupā putar ym tī. Marā ka ym a'eta katu ame'ē ke ma'ema'eha.

2

Jetehar te ke emu'e katu

¹⁻² Nde riki aja ym tī. Jetehar te ke emu'e. Tamūi ta pe epandu katu. Kuja epandu katu:

—Kawī ngi peka'u ym. Katu pexoha namō pexo tī. Pekwa katuha namō pexo katu tī. Jetehar te ke rehe tapijar te'e we pejurujar katu. Aja pexo katu. Amō ta rehe pepy'a katu tī. Pehē ke amō ta mupyrara rahā, mā peja pehē py'ahu te'e pehendu — aja tamūi ta pe epandu katu.

³ A'i ta pe aja tī. Kuja epandu katu tī:

—Tupā rehe har pekwa katu pexo, aja pexo katu. (Aja rahā, katu ame'ē ke pema'ema'e ta.) Amō ta rehe pehē juru ai ym tī. Kawī ngi peka'u ym tī. Katu ame'ē ke pemu'e — aja a'i ta pe epandu katu.

⁴ Aja rahā, kūjā pyahu ta ke a'i ta mu'e katu ta. Kuja mu'e katu ta: “Pehē sawa'e ta rehe pepy'a katu. Pehē membyr ta rehe pepy'a katu tī” aja. ⁵ Amō we a'i ta pe epandu tī:

—Pekwa katuha namō pexo katu. Ma'e jaxer ame'ē ke pehē py'a rupi pekwa pekwa ym pexo. Pehē rok wyr pe har ta rehe pesak pesak katu pexo. Pejty'y ym tī. Peparaky katu tī. Pehē sawa'e rehe pehendu katu tī. Aja rahā, amō ta pandu ta: “Jesu kotyhar ta riki katu ixo. A'erehe Tupā je'ēha riki katu” aja pandu ta. Aja kūjā pyahu ta ke pemu'e katu — aja a'i ta pe epandu katu.

⁶ Ta'ynuhu ta pe aja tī. Kuja epandu katu tī:

—Pekwa katuha namō pexo katu — aja epandu katu ipe.

⁷ Tit! Nde aja tĩ. Katu ame'ẽ ke ema'ema'e tĩ. Aja rahã, nde aja amõ ta katu ame'ẽ ke ma'ema'e ta tĩ. Ngã ke nde eremu'e rahã, jete har te ke emu'e. Nde eremu'e rahã, ejumusarái ym tĩ. ⁸ Panduha katu ame'ẽ ke epandu. Aja rahã: "Tit pandu ame'ẽ ke katu ym" aja amõ ta pandu ym ta. Aja rahã, Jesu kotyhar ta rehe har marã ka ym katu ym ame'ẽ ke a'eta je'ẽha. A'erehe nde rehe parahy ame'ẽ ta huxĩ ta.

⁹ Miasu ta pe epandu katu tĩ. Jesu kotyhar ta ke ame'ẽ ta. Kuja epandu:

—Pehẽ jar ta rehe pehendu katu. Upa katu te pema'ema'e, ame'ẽ ke namõ pehẽ jar ta ke pemuhury katu. Pehẽ jar ta pe je'ẽha ke pemujywyr ym tĩ.

¹⁰ Pehẽ jarma'e pemukanim ym. Pepandu ame'ẽ ke pema'ema'e katu, aja pemujekwa katu pehẽ jar pe. Aja te'eha pehẽ — aja miasu ta pe epandu katu.

Aja miasu ta upa katu te katu ame'ẽ ke ma'ema'e rahã, amõ ta pandu ta:

—Tupã rehe har Jesu kotyhar ta mu'emu'e. Ame'ẽ mu'e ame'ẽ ke katu — aja pandu ta.

Jande rehe Tupã ipy'a katu te hũ a'erehe katu aja jaxo ta me'ẽ te'e

¹¹ Upa awa ta ke Tupã muhã tar katu. A'erehe awa ta rehe a'e ipy'a katu te hũ, ame'ẽ ke ngã pe a'e mujekwa. ¹² Awa ta rehe a'e ipy'a katu te hũ. A'erehe jande ke a'e mu'e tĩ. Kuja. Ma'e ke a'e putar ym ame'ẽ ke jahijar. Katu ym ma'ema'eha ke kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta putar. Ame'ẽ ke jahijar tĩ. Pe, jaka katuha namõ jaxo katu rahã, katu tiki. Amõ ta pe katu ame'ẽ ke jama'ema'e rahã, katu tiki tĩ. Tupã putar ame'ẽ ke jama'ema'e rahã, katu tiki tĩ. Aja apo jama'ema'e jaxo rahã, katu tiki tĩ.

¹³ Aja jaxo rahã, jande rury katuha namõ Jesu Kirisutu jwyriha rehe jaharõ jaxo. Katu te ha namõ a'e jwyr ta. A'e riki Tupã a'e tĩ. Pyrãtã te hũ ame'ẽ ke a'e. A'e riki jande muhãha tĩ. ¹⁴ A'e manõ, a'erehe jande ke a'e muhã katu. Upa jandema'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Ame'ẽ ke jandẽ py'a ngi a'e mukanim, ame'ẽja saka. A'erehe jande py'a ke a'e juhyk apo 'y. Aja rahã ixotyhar ta ke jande. Ima'e ke jõ jande. A'erehe katu ame'ẽ ke jama'ema'e tar katu tĩ.

¹⁵ Upa ihẽ apandu ame'ẽ ke emu'e katu. Nde erepandu katuha namõ emu'e katu. Nde rehe hendu ame'ẽ ta ke emuhury katu. Aja rahã, Jesu rehe ame'ẽ ta ipy'a katu te we rĩ. Katu ym amõ ma'e rahã: "Mã peja ym" aja epandu ipe. Nde rehe amõ ta hendu ym rahã, ame'ẽ ta pe epandu:

—Tupã je'ẽha rupi ma'e ihẽ apandu pandu. A'erehe mã peja ihẽ rehe pehendu katu — aja epandu.

3

Jande rehe Tupã pyrara usak, a'erehe jande ke a'e muhã katu

¹ Nde koty ixo ame'ẽ ta pe kuja epandu katu:

—Kapitã ta rehe pehendu katu. Kapitã keruhũ ta rehe pehendu katu tĩ. Ma'e katu ame'ẽ ke amõ ta pandu rahã, pahar ame'ẽ ke pema'ema'e katu. Pehendu katu a'eta rehe. ² Amõ ta rehe pehẽ juru ai ym. Amõ ta namõ peje'ẽ hãtã tã ym. Amõ ta namõ pehẽ juehe katu pexo. Upa awa ta rehe pehẽ rury katu pexo. Aja te'eha pehẽ — aja nde koty ixo ame'ẽ ta pe epandu katu.

³ Amukwehe te we jete har te ke jakwa ym jaxo tĩ. Tupã rehe jahendu ym tĩ. Jande ke amõ ta muka'u ka'u te'e hũ tĩ. Upa ma'e jaka'u te'eha ke jama'e tar katu. Ma'e katu ym ame'ẽ ke te'e jama'ema'e hũ jaxo. Amõ ta rehe jakyty'ym tĩ. Amõ ta rehe japy'a ym tĩ. Jande rehe amõ ta ipy'a ym tĩ.

⁴ Tupã riki katu te ame'ẽ ke a'e, ame'ẽ ke jande pe a'e mujekwa. Awa ta rehe a'e ipy'a katu. Ame'ẽ ke a'e mujekwa tĩ. A'e riki jande muhãha. ⁵ Jande ke a'e muhã katu. Katu ame'ẽ ke jama'ema'e, a'erehe jande ke a'e muhã katu my? Anĩ. Aja ym. Jande rehe a'e pyrara usak, a'erehe jande ke a'e

muhā katu. Jande py'a ke a'e juhyk, a'erehe jande py'a ke amō koty Tupā'ā muruwak mondo. Mupyahu ame'ēja saka. Jaxoha pyahu aja muruwak tī. ⁶ Jesu Kirisutu manō. A'erehe jande py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr. A'e me'ē te'e riki. Jesu riki jande muhāha. ⁷ Jande rehe Tupā ipy'a katu te hū, a'erehe Tupā namō jande juehe katu jaxo. Pe, jande ruhāha rehe jaharō jaxo. Ame'ē ke jande pe a'e me'ē. ⁸ Upa ihē apandu ame'ē ke jetehar te ke.

Muka'u te'e ame'ē ta namō eje'ē hātā tā ym

Ihē apandu ramō ame'ē ke emu'e mu'e katu te we rī. Aja rahā, Tupā rehe jurujar katu ame'ē ta katu ame'ē ke jō ma'ema'e tar katu. Kome'ē je'ēha riki katu ame'ē ke. Myja ixoha katu my, ame'ē ke mujekwa katu ngā pe tī. ⁹ Jundéu awa ramūi ta rer rehe har amō ta pandu pandu. Māte hū te'e ame'ē ta hamūi ta rer ihī. Ame'ē rehe har pandu pandu ame'ē ta namō eje'ē hātā tā ym. Moise je'ēha rehe har amō ta pandu pandu. Ame'ē ta namō eje'ē hātā tā ym tī. Je'ēha hātā tā ha riki katu ym. Jaxer riki tī. ¹⁰ Jesu kotyhar ta ukwa katuha ke amō koty koty amō muruwak. Aja rahā: "Mā peja ym" aja muka'u te'eha ta pe epandu. Aja mokōihar epandu ipe tī. Pe, nde rehe hendu ym rahā, eho ingi. ¹¹ Ame'ē ta riki sawa'e ta jaxer ame'ē ta ke, aja nde erekwa. Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e, a'erehe sawa'e jaxer aja a'e mujekwa nde pe.

Amō ta rehe ehaihu katu

¹² Nde koty sawa'e ke ihē amondo ta. Her Ar. A'e ke amondo ym rahā, Tik ke ihē amondo ta. Nde rehe a'e uhyk rahā, pahar Niko ok ta pe ejur. A'ep ihē axo ta tī. Aman ndy'ar rahā, a'ep ihē apyta we ta, aja ihē akwa tī. ¹³ Amō sawa'e rehe ehaihu katu. Her Sena. Je'ēha hātā tā ame'ē mukatuha ke a'e. Apor ke ehaihu katu tī. A'etama'e ym te rahā, ame'ē ke eme'ē katu a'eta pe. Aja rahā, ame'ē namō a'eta oho katu ta. ¹⁴ Jesu kotyhar ta pe emujekwa katu. "Katu ame'ē ke pema'ema'e" aja emujekwa katu ngā pe. "Ima'e ym te ame'ē ta rehe pehaihu katu" aja emujekwa ngā pe tī. Aja rahā, ma'e ke me'ē katu ta. Aja rahā, Jesu kotyhar ta jyty'ỹ ym ta. Paraky katu ta.

¹⁵ Upa ihē namō ixo ame'ē ta katuha ke nde pe mondo ixo. Nde koty Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo. Jande rehe a'eta ipy'a katu. Katuha ke ame'ē ta pe jamondo jaxo tī, aja ame'ē ta pe epandu tī.

Mā peja upa nde kotyhar ta rehe Tupā ipy'a katu te hū.
Upa.

Siremŏ pe paper pinim ke Páú mondo

Siremŏ riki ima'ehũ namŏ ixo ame'ẽ ke a'e. Pe, miasu ujan oho ingi. Her One. Ma'e ke a'e mukanim raho tĩ. Pe, kyndaha pe Páú ixo rahã, One ke sonda ta muhyk raho tĩ. Hom ok ta pe har kyndaha pe kynda raho. Pe, One pe Tupã rehe har Páú mujekwa rahã, Jesu rehe One jurujar katu tĩ. A'erehe imu aja apo 'y. Pe, ijar pe, Siremŏ pe One ke Páú mujywyr tar katu. A'erehe ame'ẽ rehe har Siremŏ pe Páú mupinim. "Ihẽ aja One ke nde rok pe emupyta katu tĩ" aja Siremŏ pe Páú mupinim.

Siremŏ pe paper pinim ke Páú mondo

¹ Siremŏ! Ko nde pe paper pinim ihẽ amondo axo. Ihẽ Páú. Timo ihẽ namŏ ixo tĩ. Jande mu ke a'e.

Ko nde riki jande rehe katu ame'ẽ ke nde. Jande aja Tupã je'ẽha ke nde erepandu pandu erexo tĩ. Jesu rehe har ihẽ apandu pandu. (Ame'ẽ ke amŏ ta putar ym. A'erehe kyndaha pe ihẽ ke amŏ ta kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihẽ axo. ² Nde rok pe Jesu kotyhar ta jy'ar jy'ar. Ame'ẽ ta pe katuha ihẽ amondo axo tĩ. Ihẽ rendyr pe, Asi pe, katuha ihẽ amondo axo tĩ. (Jesu rehe a'e jurujar katu, a'erehe: "Ihẽ rendyr" aja ihẽ apandu.) Aki pe katuha ihẽ amondo axo tĩ. Ihẽ aja Tupã je'ẽha ke a'e pandu pandu oho ngã pe tĩ.

³ Tupã riki jande pái keruhũ. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te. Mã peja pehẽ rehe a'eta ipy'a katu te hũ. Mã peja pehẽ py'a ke a'eta muhury katu.

Siremŏ! Johu jande py'a ke nde eremãtã katu

⁴⁻⁵ Upa Tupã kotyhar ta rehe nde erepy'a katu, aja ihẽ ahendu. Jesu, jandema'e sawa'e te rehe nde erejurujar katu te, aja ihẽ ahendu tĩ. A'erehe Tupã namŏ ihẽ apandu pandu rahã, kuja ihẽ apandu:

—Jande pái keruhũ! Siremŏ rehe nde eresak katu. A'erehe ne jŏ riki katu te me'ẽ ke — aja apandu ipe.

⁶ Tupã namŏ ihẽ apandu:

—Jesu rehe Siremŏ jurujar katu. Mã peja ame'ẽ rehe har ngã pe a'e pandu pandu katu te we rĩ. Aja rahã, hendu ame'ẽ ta jurujar katu ta ehẽ tĩ. Aja rahã, upa ma'e katu ame'ẽ ke Kirisutu me'ẽ jande pe. Ame'ẽ ke mã peja jurujar katu ame'ẽ ta ukwa katu. Kirisutu kotyhar ta ke jande — aja ihẽ apandu Tupã namŏ.

⁷ Siremŏ! Ihẽ mu aja nde. Tupã kotyhar ta rehe nde erepy'a katu, a'erehe ihẽ rury katu. Ihẽ ke nde eremuhury katu, a'erehe ihẽ py'a ke nde eremãtã katu. Upa Tupã kotyhar ta ke nde eremuhury katu tĩ, a'erehe ihẽ aja a'eta tĩ. A'eta py'a ke nde eremãtã katu tĩ.

One rehe har ihẽ apandu nde pe

⁸ Jande ke nde eremuhury katu, a'erehe ma'e ke nde pe ihẽ apandu ta apo 'y. Kirisutu je'ẽha rupi nde pe ihẽ apandu tar katu. ⁹ Anĩ. Aja ym ta ihẽ. Nde rehe ihẽ apy'a katu, a'erehe ma'e ke nde pe ihẽ apandu ta. (Wewe katu apandu ta. Ihẽ je'ẽha rupi apandu ta.) Ihẽ Páú. Ihẽ tamũi te ihẽ. Jesu rehe har ihẽ apandu pandu, a'erehe kyndaha pe ihẽ axo.

¹⁰ Apo One rehe har nde pe ihẽ apandu. Kyndaha pe ihẽ axo rahã, myrandu katu ihẽ apandu ipe. A'erehe Jesu rehe a'e jurujar katu. A'erehe ihẽ ra'yr aja a'e. Pe, ipái aja ihẽ. ¹¹ Yman nde pe One paraky ixo. Arahã a'e jaxer nde pe. Apo ihẽ pe a'e katu 'y. Apo nde pe a'e katu ta tĩ.

¹² Apo nde koty a'e ke ihē amujywyr ta. Ihē apy'a katu ehe, a'erehe nde koty a'e ke ihē amujywyr rahā, ihē apyai te ta. ¹³ Myrandu katu ihē apandu pandu, a'erehe kyndaha pe ihē axo. Še ihē axo rahā, One ke ihē amupyta tar katu. Aja rahā, One riki ihē rehe haihu katu ta. Se nde erexo ym. A'erehe marā ka ym ihē rehe nde erehaihuha. (A'erehe One riki ihē rehe haihu katu ta.) ¹⁴ Nde erema'e ta me'ē te'e, a'erehe ihē rehe nde erehaihu katu ta, aja nde erekwa. Anī. Aja ym ihē aputar. Nde ereputar katu, a'erehe One pe nde erepandu ta:

—One! A'ep epyta. Páu rehe ehaihu katu — aja.

Anī we rī. “Ere” aja nde erepandu rahā jō, a'e ke ihē amupyta ta.

¹⁵ Siremō! Yman nengi One oho. Apo nde koty a'e jywyr rahā, ne namō aja te'e a'e ixo ta my. ¹⁶ Nema'e miasu, aja ym ehe har ekwa ekwa exo apo 'y. Kirisutu rehe a'e jurujar katu, a'erehe ne mu apo 'y, aja ekwa ekwa exo tī. A'erehe nde koty jywyr rahā, i'ar koty te we miasu katu ame'ē ke a'e apo 'y, aja ekwa ekwa exo. Nde aja Kirisutu rehe a'e jurujar katu tī, a'erehe ne mu aja a'e tī. A'erehe i'ar koty te we nde pe katuha a'e tī. Ihē apy'a katu ehe. Ihē pe katu a'e tī.

¹⁷ Nde aja Tupā je'ēha ke ihē apandu pandu, aja nde erekwa katu. A'erehe One ke nde rok pe emupyta katu. Ihē aja a'e ke emupyta katu tī. ¹⁸ Yman ma'e katu ym ame'ē ke a'e ma'e my. Nde pe ma'e ke a'e mujywyr ta me'ē te'e my. Ame'ē ke paper rehe emapyk. (Anī. Onema'e nixói te ma'e ke.) A'erehe ihē riki ame'ē ke amujywyr ta nde pe. ¹⁹ Ko paper rehe ihē amupinim katu:

—Ihē Páu. Ihē ame'ē ta nde pe — aja.

Pe, kuja ekwa ekwa exo tī. (Myja nde ke Tupā muhā katu ta my, ame'ē rehe har nde pe ihē riki apandu. A'erehe ihē pe ma'e ke nde ereme'ē ta me'ē te'e, ame'ēja saka.)

²⁰ Siremō! Ihē mu aja nde! Jandema'e sawa'e te rehe jajurujar katu, a'erehe ihē apandu ame'ē ke ema'e katu. One ke nde rok pe emupyta katu tī. Aja rahā, ihē ke nde eremuhury katu ta.

²¹ Ihē apandu ame'ē ke nde erema'e katu ta. One ke nde rok pe nde eremupyta katu ta, aja ihē akwa katu. A'erehe paper pinim ke nde pe ihē amondo axo. Jete riki. Ihē apandu ame'ē 'ar koty te we katu ame'ē ke nde erema'e katu ta, aja akwa katu. ²² Nde koty ihē ahyk ta aho my, aja ihē akwa. Ame'ē rehe har Tupā namō pepandu katu, a'erehe aja ihē akwa. A'erehe ihē akeriha renda ke epeir katu apo tī.

Katuha ke Páu mondo

²³ Jesu Kirisutu rehe har Epar pandu pandu. (Ame'ē ke amō ta putar ym. A'erehe kyndaha pe a'e ke amō ta kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihē namō a'e ixo. Katuha ke nde pe a'e mondo ixo. ²⁴ Mak aja tī. Katuha ke nde pe a'e mondo ixo tī. Arita aja tī. Mondo ixo tī. Nema aja tī. Mondo ixo tī. Ruk aja tī. Katuha ke nde pe a'e mondo ixo tī. Ihē namō myrandu katu ke a'eta pandu pandu ixo.

²⁵ Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mā peja johu pehē rehe a'e ipy'a katu te hū.

Upa.

Emberéu awa ta pe mupinim me'ě ke

Awa kome'ě paper mupinim my? Ukwa ym awa. Jundéu awa ta ngi har amō amō ta Jesu rehe jurujar katu. “Emberéu awa ta ke” aja amō jundéu awa ta her tī. Ame'ě ta pe kome'ě paper ke amō mupinim. A'erehe kome'ě paper pinim: “Emberéu” aja jakwa.

Amō ta amō koty mu'e tar katu. “Ymanihar ta aja Tupā rehe pehē py'a pemoi moī katu tī. A'erehe Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe hymba ke hapy tī” aja mu'e naī.

“Anī. Mā peja ym” aja kome'ě paper rehe panduha ihī. “Jesu Kirisutu rehe jō pehē py'a pemapyk. A'e riki upa katu te amō ta 'ar koty te we katu te ha” aja panduha ihī tī.

Jesu kotyhar ta pe: “Ihē mu ta” aja pandu.

Tupā je'ěha ke Ta'yr pandu

¹ Yman Ta'yr uwyr ym rahā we, ima'e je'ěha ke Tupā mujekwa. Amō amō rahā, mujekwa. Amō koty koty mujekwa. Je'ěha ke pandu pandu ame'ě ta pe mujekwa. Pe, a'eta riki jande ramūi ta pe Tupā je'ěha ke pandu pandu hū.

² Apo anī. Ta'yr ke a'e muwyr. Pe, ima'e je'ěha ke Ta'yr riki pandu pandu jande pe. Yman te Tupā pandu ipe: “Nde riki upa ma'e ke emujā” aja. A'erehe Ta'yr riki upa katu te ma'e ke mujā. Kome'ě ywy keruhū mujā. Ywa ke mujā tī. Pe, Tupā pandu ipe tī:

—Nde pe upa katu te ma'e ke ihē ame'ě ta. Upa katu te nema'e wan ta. Aja te'e ta — aja Ta'yr pe.

³ Tupā katu te ha aja Ta'yr tī. Aja ngā pe Ta'yr mujekwa. Tupā aja Ta'yr tī. Upa katu te a'e mujā ame'ě ke henda pe te'e ihī katu. Ywa rehe ihī ame'ě ke. Ywy rehe ihī ame'ě ke tī. Ihī katu tī. Ywa rehe wata ame'ě ke hape rupi wata katu tī. Pyrātāha namō a'e pandu, a'erehe henda pe te'e ihī katu. Wata katu tī. A'e manō rahā, upa awa ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. A'erehe awa ta py'a ke Tupā juhyk katu. A'e manō, pe, kwera katu uhem tī. Pe, ywa pe Tupā rake a'e wapyk oho. Aja rahā, a'e riki je'ěha te reko, aja mujekwa katu. Tupā riki pyrātā te hū ame'ě ke a'e.

Ta'yr riki Tupā je'ěha rahoha ta 'ar koty te we katuha

⁴ Tupā rake Ta'yr wapyk, a'erehe Tupā je'ěha rahoha ta 'ar koty te we Ta'yr katu te ha. “Ihē ra'yr” aja Ta'yr pe Tupā pandu, a'erehe ame'ě ta 'ar koty te we Ta'yr katuha tī. ⁵ Ta'yr pe jō a'e pandu:

“Apo ngā pe ihē amujekwa ta. Nde riki ihē ra'yr. Nde pái ihē” aja. Aja ym ima'e je'ěha rahoha ta pe pandu. Amō we Ta'yr pe a'e pandu:

“Ko nde pái ihē axo. Ihē ra'yr nde tī” aja.

Aja ym ima'e je'ěha rahoha ta pe a'e pandu. (A'erehe i'ar koty te we Ta'yr katuha.) ⁶ Upa awa ta 'ar koty te we katuha ame'ě ke a'e. Kome'ě ywy keruhū pe Ta'yr ke a'e muwyr tate rahā, upa katu te ima'e je'ěha rahoha ta pe a'e pandu:

“Ihē ra'yr rehe pehē py'a pemoi moī katu” aja.

⁷ Ima'e je'ěha rahoha ta rehe har a'e pandu rahā, kuja a'e pandu:

“Ywytu aja pahar ihēma'e je'ěha rahoha ta ke ihē amondo.

Tata aja pyrātāha namō ihēma'e je'ěha rahoha ta ma'e ke ma'ema'e ta tī. Ihē apandu ame'ě ke ma'ema'e ta” aja.

(Aja rahā, je'ěha rahoha ta ima'e miasu ta ke aja mujekwa. A'erehe Ta'yr wyr koty te we katuha, aja mujekwa.) ⁸ Ta'yr rehe har a'e mujekwa. Kuja:

“Ihê aja nde tî. (A'erehe: ‘Tupã’ aja nde pe amõ ta pandu ta tî.) Nde riki kapitã keruhû te. Aja te'e ta nde erexo.

Nde kotyhar ta ke nde eremondo mondo rahã, katuha namõ nde eremondo mondo ta.

⁹ Ma'e ka'u te'eha ke amõ ma'ema'e, ame'ê rehe nde ereparahy. Katu amõ ma'ema'e, ame'ê ke nde ereputar katu. A'erehe nde pe ihê apandu: ‘Ihêma'e ke nde’ aja. Ihê Tupã.

Pe, nde rehe katu ame'ê ta pe ihê apandu: ‘Pehê katu’ aja.

I'ar koty te we nde pe ihê apandu: ‘Nde katu te’ aja. A'erehe nde rury katu nde erexo” aja Ta'yr rehe har Tupã pandu. Yman ame'ê panduha ke Ndawi mupinim.

¹⁰ Tupã pandu tî:

“Sawa'e! Kirisutu nde. Ma'e ke nixói te rahã, kome'ê ywy keruhû nde eremujã.

Nema'e pyrãtãha namõ ywa ke nde eremujã tî.

¹¹⁻¹² Upa ame'ê ta ke nixói te ta tî. Awama'e mundeha aja ame'ê ke ymanihar wan ta oho. Kanim ta.

Mundeha ke amõ pukek. Aja kome'ê ywy keruhû ke nde erepukek ta tî. Ywa ke aja tî. Nde erepukek ta tî. (Pe, nde erembor ta tî.)

Mundeha ymanihar ke amõ ombor. Pe, pyahu ke pyhyk. Aja kome'ê ywy keruhû ke nde eremukanim ta tî.

Pe, pyahu ame'ê ke nde eremujã ta tî. Ywa ke aja tî. Pyahu ame'ê ke nde eremujã ta tî.

Nde anĩ. Aja te'e ta nde erexo katu. Nde ruhã te hũ ame'ê ke nde” aja Ta'yr rehe har Tupã pandu.

¹³ Ta'yr pe Tupã pandu:

“Se ihê rake ewapyk katu. Nde ruwajan ta ke ihê amuputu'u katu ta. Upa ame'ê ta nde rehe hendu katu ta” aja ipe. (“Tupã rake wapyk” aja pandu rahã: “A'e je'êha te reko” aja mujekwa katu.)

Ima'e je'êha rahoha ta pe aja ym a'e pandu. Ta'yr pe jõ pandu. (A'erehe i'ar koty te we Ta'yr katuha.)

¹⁴ Ma'erehe Tupã je'êha rahoha ta ixo my? Tupãma'e miasu ta ke ame'ê ta. Awa'ã ta aja te'e ixo. Pe, ame'ê ta ke Tupã mondõ mondo. A'e muhã ta, ame'ê ta koty a'e mondo. Pe, ame'ê ta namõ a'eta ma'e ke ma'ema'e katu oho ixo tî.

2

Jande ke Tupã muhã katu

¹ Ta'yr katuha riki Tupã je'êha rahoha ta 'ar koty te we katuha. A'erehe jetehtar te ke jahendu ame'ê ke rehe mã peja tapijar te'e we jajuruar katu. Aja rahã jaharãi ym ta. ² Jande ramûi ta pe myrandu ke Tupã je'êha rahoha ta pandu pandu. Ame'ê riki: “Moise je'êha ke” aja jakwa katu. Ame'ê riki jetehtar te ke aja Tupã mujekwa ngã pe. Ame'ê je'êha mujekwa aja a'eta ma'ema'e ym rahã, a'eta ke Tupã mupyrara. Ame'ê ke rehe hendu ym rahã, aja tî. Tupã mupyrara tî. ³ Tupã je'êha rahoha ta pandu, ame'ê ke rehe awa hendu ym rahã, Tupã mupyrara. Aja rahã, ngã ke Ta'yr muhã katu ta, ame'ê myrandu rehe awa hendu ym rahã, marã ka ym Tupã mupyraraha ngi uhemihã. Moise je'êha rehe hendu ym, ame'ê ta 'ar koty te we mupyrara ta. (A'erehe Ta'yr pandu, ame'ê ke rehe i'ar koty te we hendu katu ta me'ê te'e.)

Ngã ke Tupã muhã katu ta, aja jandema'e sawa'e te riki pandu py. A'engi hendu ehe, ame'ê ta jande pe mujekwa tî. Jetehtar te ke aja a'eta mujekwa jande pe. ⁴ Tupã aja tî. Mujekwa a'e tî. Jetehtar te ke aja hendu ehe, ame'ê ta mujekwa ixo rahã, Tupã mujekwa tî. Kuja. Marã ka ym amõ ma'eha, ame'ê ke Tupã ma'ema'e katu rahã, ngã pandu: “Mã! Katu te hũ!” aja. Aja pandu

ame'ë ke jete har te ke aja a'e mujekwa katu ngã pe tĩ. Amõ we tĩ. A'e putar aja I'ama'e pyrãtãha ke a'e muwyr. Ma'e ke Tupã'a te'e me'ë me'ë, ame'ë ke Kírísutu rehe jurujar katu ame'ë ta pe a'e muwyr. A'erehe Ta'yr rehe hendu, ame'ë ta pandu ame'ë ke riki jete har te ke aja jakwa katu.

Jande ke muhã katu ame'ë rehe har

⁵ Kome'ë ywy keruhũ pyahu ame'ë rehe har japandu. Ame'ë ke Tupã mujã ta. "Ame'ë pe har tama'e kapitã keruhũ ke nde" aja ym ima'e je'ëha rahoha ta pe a'e pandu. ⁶ Anĩ. Amõ pe a'e pandu. Pesarahã! Yman Tupã je'ëha rehe amõ mupinim:

"Nde Tupã. Awa ke rehe nde ereharã ym. Awa te'e tipe. Anĩ. Nde eresak katu ehe.

⁷ A'e ke nema'e je'ëha rahoha ta wyr koty te we katuha, aja nde eremu'am. I'i atu ym iwyr koty te we katuha. A'e ke rehe nde eresak katu. A'erehe nde erepandu: 'Nde katu' aja.

Kapitã keruhũ aja: 'Nde katu' aja nde erepandu.

⁸ Pe, nde erepandu tĩ: 'Upa katu te ma'e ke ihĩ. Ame'ë tama'e kapitã keruhũ nde' aja nde erepandu tĩ." Aja Tupã je'ëha rehe amõ mupinim.

Pesarahã! Ame'ë je'ëha rehe Tupã mujekwa: "Upa katu te ma'e ke ixo. Ame'ë tama'e kapitã keruhũ nde" aja. Aja rahã, upa katu te riki. Pyta we ym ma'e ke. Pesarahã! Apo sehar sawa'e aja ym we rĩ. Upa katu te, ame'ë tama'e kapitã keruhũ ym we rĩ. ⁹ Jesu anĩ. Ehe har jakwa. Ymaniwe awa te'e a'e ixo tĩ. (A'erehe Tupã je'ëha rahoha ta wyr koty te we a'e katuha.) I'i atu ym awa te'e a'e ixo. Aja ixo rahã, Jesu manõ. Tupã usak katu ehe. A'erehe upa kome'ë ywy keruhũ pe har ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. A'e pyrara. Pe, manõ. A'erehe apo Tupã pandu ipe: "Nde riki katu te me'ë ke" aja. Apo katuha renda pe a'e ixo 'y. (A'erehe Tupã je'ëha rahoha ta 'ar koty te we Jesu katuha apo tĩ, aja mujekwa katu.)

¹⁰ Upa ma'e ke Tupã mujã. Pe, a'e panduha rupi upa ma'e ke ixo katu. Jesu ke amõ ta mupyrara rahã, Tupã pandu: "Mã peja" aja. A'erehe a'e pyrara ixo. Pe, pyrara upa rahã, a'e pandu ipe: "Ne jõ riki katu te me'ë ke" aja. A'e pyrara, a'erehe heta ta'yr ta ke a'e raho. Katuha renda pe inamõ raho. Jesu riki hundutar oho py, ame'ëja saka. Pe, Tupã muhã katu ame'ë ta haikwer rupi oho tĩ, ame'ëja saka tĩ. (A'erehe Tupã je'ëha rahoha ta 'ar koty te we Jesu katuha, aja mujekwa katu.)

¹¹ Ma'e ka'u te'eha ke ngã ma'ema'e. Ame'ë ke ngã py'a ngi Jesu juhyk. A'erehe Tupã riki ame'ë tama'e pái keruhũ. Jesu pái tĩ. Peteĩ riki jande pái keruhũ. A'erehe ipy'a juhyk ame'ë ta pe Jesu pandu: "Ihẽ mu ta" aja. Huxĩ ym ha namõ a'e pandu: "Ihẽ mu ta" aja. (Ame'ë ke amõ mujekwa.) Kujã.

¹² Tupã pe a'e pandu:

"Ma'e ke nde erema'ema'e. Ame'ë ke ihẽ mu ta pe ihẽ apandu ta. A'eta jy'ar rahã, nde rehe har ihẽ apandu ta: 'Katu te me'ë ke a'e' aja."

¹³ A'e pandu tĩ:

"Tupã rehe ihẽ ajurujar katu ta" aja. (Aja rahã, imu ta aja a'e tĩ, aja a'e mujekwa katu.)

Amõ we tĩ:

"Se nde eremuhã katu, ame'ë ta namõ ihẽ axo. Nde ra'yr ta aja a'eta. Ihẽ pe a'eta ke nde ereme'ë, ame'ëja saka" aja Tupã pe Ta'yr pandu. (Aja rahã, imu ta aja a'e tĩ, aja a'e mujekwa katu.)

¹⁴ "Ta'yr ta" aja a'e pandu. Ame'ë ta riki awa ta te'e a'eta tĩ. Kome'ë ywy keruhũ pe har ta ke. Pe, Jesu uwyr rahã, ame'ë ta aja a'e tĩ. Awa te'e a'e tĩ. A'erehe a'e manõ rahã, Satanama'e pyrãtãha ke a'e muputu'u. Manõha ngi ngã ke Satana mukyje. (Ajã ramũ a'e.) Ame'ë ke a'e mukanim tĩ. ¹⁵ Manõha

ngi awa kyje. Kome'ë ywy keruhū pe ixo rahā, aja te'eha kyje. Ame'ë kyjeha ke Jesu mukanim. Kyjeha ngi poir, ame'ëja saka.

¹⁶ Pesarahā! Tupā je'ēha rahoha ta py'a ke a'e muhury ym uwyr. Amō ta py'a ke muhury uwyr. Kuja. Tupā je'ēha rehe amō mupinim: “Amarā rainō ta py'a ke a'e muhury uwyr” aja. (Aja pandu rahā, Tupā kotyhar ta rehe har pandu, aja jakwa katu.) ¹⁷ Ngā py'a ke a'e muhury katu uwyr, a'erehe imu ta aja a'e uwak ta me'ë te'e tī. Jande riki imu ta aja tī. Aja rahā, jande aja a'e tī. Awa te'e rahā, pa'i keruhū aja a'e ixo tī. (Jesu riki pa'i keruhū aja tī.) Tupāma'e ma'ema'eha ke a'e ma'ema'e katu. Pa'i keruhū aja ixo rahā, awa ta rehe a'e pyrara usak. A'e pandu ame'ë ke a'e ma'ema'e katu tī. Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e, ame'ë ke rehe pa'i keruhū muhepy. (Jesu riki pa'i keruhū.) A'erehe ngā rehe Tupā ipy'a jywyr katu. ¹⁸ Ma'e ka'u te'eha ke Jesu ma'e, ame'ë ke Satana putar tipe. (Anī. Ma'e ym te a'e.) Satana manga manga tipe. (Ājā ramūi a'e.) A'erehe mangaha ke Jesu ukwa katu. A'erehe Tupā kotyhar ta ke ājā ramūi manga manga rahā, ame'ë ta py'a ke Jesu mātā katu. Ame'ë ke ukwa katu tī. A'e pyrara tī. A'erehe Tupā kotyhar ta pyrara ixo rahā, ame'ë ta py'a ke Jesu mātā katu tī. Ame'ë ke ukwa katu tī.

3

Moise 'ar koty te we Jesu katuha

¹ Ihē mu ta! Jesu rehe pejurujar katu, a'erehe ihē mu ta aja pehē. Pehē pe Tupā pandu:

—Ihē koty pehē py'a pemuruwak — aja.

Pesarahā! Mā peja Jesu rehe har pekwa pekwa pexo. A'e ke Tupā muwyr. Pa'i keruhū aja a'e ke muwyr. Pe, jande japandu:

—Ixotyhar ta ke jande. Jajurujar katu ehe — aja.

² Tupā pandu ipe:

—Pa'i keruhūma'e ma'eha ke nde erema'ema'e — aja.

A'erehe a'e pandu ame'ë ke Jesu ma'ema'e katu. Yman Moise aja tī. Juja katu te ma'ehā tī. Tupā pandu ipe:

—Ihē kotyhar ta rehe esak katu — aja ipe. —Ame'ë ma'eha ke nde pe ihē ame'ë — aja Moise pe.

A'erehe a'e pandu ame'ë ke Moise ma'ema'e katu. ³ Ok mujāha pe amō ta pandu: “Mā! Katu nde eremujā!” aja. Aja ok rehe har aja pandu ym awa. A'erehe ok mujāha riki ok 'ar koty te we katuha. Aja Jesu tī. Moise 'ar koty te we Jesu katuha a'e tī. (A'erehe Jesu rehe pehendū katu ta me'ë te'e.) ⁴ Ok pame katu te awa mujā. Tupā riki upa katu te ma'e ke mujā. ⁵⁻⁶ Tupāma'e miasu ke Moise. Tupā pandu ame'ë ke a'e ma'ema'e katu. Tupā kotyhar ta rehe a'e usak katu. Pe, ma'e ke Tupā mujekwa ta, ame'ë ke ngā pe a'e pandu pandu. Kirisutu riki Tupā ra'yr. Tupā pandu ame'ë ke a'e ma'ema'e katu tī. Tupā kotyhar tama'e kapitā keruhū ke a'e. Moise riki miasu. Kirisutu riki Tupā ra'yr. A'erehe Moise 'ar koty te we katuha. Kirisutu kotyhar ta ke jande. Aja rahā, ma'e hok wyr pe har ta aja jande jaxo. Kirisutu jywyrriha ke rehe jaharō katu. Jande ke amō ta mahy rahā, jande py'ahu te'e jahendu. Jajurujar katuha ke jahijar ym. Upa aja jaxo rahā, ima'e hok wyr pe har ta ke aja jaxo. Ixotyhar ta ke jande aja jamujekwa katu.

Jande py'a ke Tupā muhury katu

⁷ (Ixotyhar ta ke jande, a'erehe mā peja Tupā rehe pehendū katu.) Aja yman Tupā'ā mujekwa ame'ë ke amō mupinim. (Kuja jundēu awa ta rehe har mupinim.)

“Apo Tupā pandu ame'ë ke rehe pehendū katurahā!

8 'Anī. Jahendu ym ta ehe' aja ym pepandu. Mā pahar pehendu katu ehe. Awa nixói te ame'ē pe pehē ramūi ixo rahā, a'eta pandu: 'Tupā ke japutar ym. Jahendu ym ta ehe. Jande ke a'e mupyrara ym ta' aja pandu naī. Aja a'eta manga manga tipe. Ame'ē ta aja mā peja ym pexo tī. (A'erehe pahar pehendu katu ehe.)

9 Pe, Tupā pandu: 'Yman ihē ama'ema'eha ke a'eta usak tipe. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e hū tipe.

Kuja, 40 warahy 'ar rahā, a'eta usak tipe. Anī. Ihē ke a'eta putar ym. A'eta ke ihē amupyrara ym ta' aja a'eta ukwaha naī. A'erehe ihē ke a'eta manga manga hū tipe. Katu ym aja.

10 A'erehe a'eta rehe ihē aparahy. A'erehe ihē ajupandu ihē jupe: 'Thē rehe a'eta hendu ym.

Ihē ngi amō rehe a'eta py'a ke a'eta muruwak. Aja te'eha a'eta. Ihē amu'e, aja a'eta ixo ym. Katu ym aja' aja riki.

11 A'erehe a'eta rehe ihē aparahy. Pe, ihē apandu: 'Thē apandu katu ame'ē ke ama'e katu ta kŷ.

Amō henda amukatu. Ame'ē pe a'eta ixo ym ta. (Kanaā ywy ke ame'ē.)

A'ep a'eta oho rahā, putu'uha ke a'eta ukwa ta tipe. Ihē ame'ē ta tipe' aja Tupā pandu." Aja Tupā'ā mujekwa ame'ē ke amō mupinim.

12 Ihē mu ta! Pesak katu pehē juehe pexo. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym pexo. Ame'ē ke jō peputar rahā, Tupā ngi amō koty pehē py'a pemuruwak ta. Katu ym aja. Tupā riki ixuwe katu te hū ame'ē ke a'e.

13 Pesarahā! "Apo" aja Tupā je'ēha rehe amō mupinim. Aja rahā, apo riki wera rahā pame katu te pehē py'a pemātā katu pehē juehe pexo. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta. Aja rahā: "Anī. Jahendu ym ta ehe" aja ym pepandu. A'erehe angaha pewe ihī rahā, pehendu katu ehe. 14 Kirisutu rehe jajurujar katu py rahā, ixotyhar ta ke jande, aja jakwa katu te. Aja tapijar te'e we jaxo rahā, Kirisutu namō jande juehe katu jaxo ame'ē ta ke jande. 15 Pesarahā! Amō we ihē apandu. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī: "Apo Tupā pandu ame'ē ke rehe pehendu katurahā! 'Anī. Jahendu ym ta ehe' aja ym pepandu. Pahar pehendu katu ehe.

Awa nixói te ame'ē pe pehē ramūi ixo rahā, a'eta pandu: 'Tupā ke jande japutar ym. Jahendu ym ta ehe' aja yman amō mupinim." A'eta aja pexo ym pehē tī.

16 Awa riki Tupā pandu ame'ē ke rehe hendu ym my? Awa riki pandu my: "Tupā ke japutar ym" aja? Pesarahā! Jande ramūi ta ke ame'ē ta. A'eta riki Tupā pandu ame'ē ke rehe hendu ym. A'eta riki pandu: "Tupā ke japutar ym" aja. A'eta ke Eji ywy ngi Moise muhem raho. 17 Awa rehe Tupā parahy my? Kuja, 40 warahy 'ar rahā, a'e parahy. Pesarahā! Jande ramūi ta ke ame'ē ta. A'eta rehe Tupā parahy. A'eta riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e hū. A'erehe awa nixói te ame'ē pe upa katu te a'eta manō. 18 Tupā pandu: "Ihē apandu katu ame'ē ke ama'e katu ta kŷ. Amō henda amukatu ame'ē pe a'eta ixo ym ta. (Kanaā ywy ke ame'ē.) A'ep a'eta oho rahā, putu'uha ke a'eta ukwa ta tipe. Ihē ame'ē ta tipe" aja a'e pandu. Awa pe a'e pandu my? Pesarahā! Jande ramūi ta pe a'e pandu. A'eta riki pandu: "Tupā ke japutar ym" aja. 19 A'erehe Tupā pandu: "Ame'ē ywy pe a'eta oho ym" aja pandu ame'ē ke jande jakwa. Tupā pandu ame'ē ke rehe a'eta jurujar ym, a'erehe ame'ē ywy pe a'eta oho ym tī. (A'erehe ame'ē ta aja ym pehē tī. Pahar pehendu katu ehe.)

4

¹ Tupā pandu jande pe:
—Ihē apandu katu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu ta kŷ. Amō henda amukatu. A'ep ihē namō peputu'u ta kŷ — aja.

(Aja pandu rahã, ima'e henda pe inamõ jaxo ta, aja mujekwa katu.) Pesak katu pehẽ juehe! Aja rahã, tapijar te'e we pejurujar katu ehe. Aja rahã, ame'ẽ renda pe peho ta kÿ. A'erehe pesak katu pehẽ juehe pexo. ² Myrandu katu rehe jandẽ ramũi ta hendu tipe. "Putu'uha" ame'ẽ myrandu katu rehe hendu tipe. A'eta aja jahendu tĩ. A'eta hendu tipe. Hendu rahã, a'eta jurujar ym. A'erehe mã peja a'eta aja ym jande tĩ. A'erehe mã peja jahendu katu ehe. ³ Jande riki jajurujar katu ehe ame'ẽ ta ke. A'erehe Tupã ixo, ame'ẽ putu'uha renda pe jaho ta kÿ. Yman Tupã pandu:

"Ihẽ aparahy, a'erehe a'eta pe ihẽ apandu:

'Ihẽ apandu katu ame'ẽ ke ama'ema'e katu ta kÿ.

Amõ henda amukatu. Ame'ẽ pe a'eta oho ym ta. (Kanaã ywy ke ame'ẽ.) A'eta oho rahã, putu'uha ke a'eta ukwa ta tipe.

Ihẽ ame'ẽ ta tipe' aja Tupã."

Upa kome'ẽ ywy keruhũ a'e mujã rahã, a'e putu'u. Ame'ẽ ngi har a'e ma'ema'eha riki upa. Upa tipe. Anĩ. A'e pandu: "Putu'uha renda pe a'eta oho ym ta" aja. ⁴ Awa po wajar mokõihar rehe har amõ mupinim. Tupã je'ẽha rehe amõ mupinim: "Awa po wajar peteĩ rahã Tupã paraky rahã, a'e putu'u. Awa po wajar mokõihar rehe a'e putu'u" aja amõ mupinim. ⁵ Pe, amõ rahã, kuja mupinim. Tupã pandu: "Ihẽ apandu, ame'ẽ ywy pe a'eta oho ym ta. A'eta oho rahã, putu'uha ke a'eta ukwa ta tipe" aja. (Ame'ẽ ywy upa Tupã mukatu. Pewe ihĩ tipe. Anĩ. Oho ym ame'ẽ ta.) ⁶ Ame'ẽ myrandu katu ke rehe hendu py, ame'ẽ ta jurujar ym ehe. A'erehe putu'uha ke a'eta ukwa ym. Aja rahã, amõ ta riki putu'uha ke ukwa ta. ⁷ Pesarahã! Amõ weraha ke Tupã manga, aja jakwa. A'e pandu: "Apo" aja. Yman te warahy'ar aha oho rahã, pe, Ndawi pe a'e mujekwa. Ame'ẽ ke apandu ramõ. Kuja:

"Apo Tupã pandu ame'ẽ ke rehe pehendu katurahã!

'Anĩ. Jahendu ym ta ehe' aja ym pepandu. Pahar pehendu katu ehe" aja Tupã je'ẽha rehe amõ mupinim.

⁸ Kanaã ywy pe jande ramũi ta ke Josue raho tipe. Anĩ. "Putu'u" aja ym ngã ixo. "Putu'uha ihẽ ame'ẽ ta" aja Tupã pandu. Aja ngã ixo rahã, kuja Tupã pandu ym ta tipe:

—Amõ wera rahã, putu'uha ke ihẽ ame'ẽ ta — aja.

⁹ Pesarahã! Ixotyhar ta pe putu'uha ke Tupã me'ẽ ta. Awa popa wajar mokõihar wera rahã, Tupã putu'u riki. Aja putu'uha ke ixotyhar ta ukwa ta tĩ. ¹⁰ "Putu'uha ke ihẽ ame'ẽ ta" aja Tupã pandu. Pe, ame'ẽ ke amõ ukwa rahã, a'e putu'u katu ta. "Putu'u katu" aja pandu rahã, henda pe Tupã namõ ixo ta, aja mujekwa katu. A'erehe kome'ẽ ywyma'e ma'ema'eha ke upa. Tupã namõ ixo, a'erehe upa. Tupã ma'e ke mujãha ngi a'e putu'u. Aja amõ putu'u ta tĩ. ¹¹ Ame'ẽ putu'uha rehe mã peja jaho. Aja rahã, upa katu te jande japutu'u katu ta. (Tupã namõ jaxo katu ta.) Jande ramũi ta aja ym jande tĩ. A'eta Tupã pandu ame'ẽ ke rehe jurujar ym, a'erehe putu'uha ke a'eta ukwa ym.

¹² A'erehe mã peja jahendu katu ehe. Pesarahã! Awa riki ixuwe katu. Aja Tupã je'ẽha tĩ. A'erehe Tupã je'ẽha mujekwa, aja jande jama'ema'e ta me'ẽ te'e. Kyse upa te'e haimbe ame'ẽ ke haimbe katu. So'or rukwer mondok rahã, ixangwer ke rehe uhyk katu. Tupã je'ẽha riki kyse upa te'e haimbe aja saka. I'ar koty te we haimbe riki. Amõ hendu rahã, ipy'a rehe uhyk, ame'ẽja saka. A'erehe ipy'a pe ma'e ke ukwa ukwa ixo, ame'ẽ ke mujekwa juehe har. "Ko katu." Anĩ rahã: "Ko katu ym. Jaxer" aja mujekwa. Ipy'a pe ma'e ke putar, ame'ẽ ke mujekwa jupe tĩ. "Ko katu." Anĩ rahã: "Ko katu ym. Jaxer" aja mujekwa. (Upa ipy'a rehe ma'e ke amõ ukwa ukwa ixo, ame'ẽ ke Tupã je'ẽha mujekwa. A'erehe Tupã rehe jahendu ta me'ẽ te'e.) ¹³ Upa ma'e ke Tupã ukwa katu. Marã ka ym ma'e ke ingi mukaniha awa. Upa a'e mujã ame'ẽ

ke a'e ukwa katu. Upa ma'e ke a'e usak tĩ. Yman rahã, upa jama'ema'e ame'ẽ ke japandu ta ipe tĩ. (A'erehe mã peja jahendu katu ehe apo 'y.)

Jesu riki jandema'e pa'i keruhũ

¹⁴ Jesu rehe jajuruar katu, a'erehe mã peja tapijar te'e we jajuruar katu ehe. Jesu riki jandema'e pa'i keruhũ. Tupã ra'yr a'e tĩ. Jande rehe har Tupã namõ a'e pandu pandu ixo. Inamõ ixo. ¹⁵ Jande pitu te'e. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e. Upa ame'ẽ ke Jesu ukwa katu. Pe, jande rehe pyrara usak tĩ. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e, ame'ẽ ke Satana putar katu. (Ãjã ramũ a'e.) Ame'ẽ ke a'e manga manga. Jande aja jandema'e pa'i keruhũ tĩ. Satana manga manga tipe. Jandema'e pa'i keruhũ ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym te. A'erehe jande py'a ke a'e mãtã katu. Ame'ẽ ke ukwa katu. Jandema'e pa'i keruhũ a'e tĩ. ¹⁶ A'erehe mã peja Tupã namõ japandu pandu katu. Jakyje ym ha namõ a'e wapyk ame'ẽ ndutar koty jahyk katu, ame'ẽja saka. Aja rahã, japandu pandu katu inamõ. Arahã jande rehe a'e ipy'a katu. Jande rehe a'e pyrara usak tĩ. Jande pitu te'e rahã, jande py'a ke a'e mãtã katu tĩ.

5

¹ Shehar sawa'e ta ngi har pa'i keruhũ ke jande jajo'ok. A'e riki mukatuha aja saka. Tupã namõ mukatuha. Ma'e ke amõ ma'ema'e ta me'ẽ te'e, ame'ẽ ke henda ke pe pa'i keruhũ ma'ema'e. A'erehe Tupã rehe ipy'a ke amõ moĩ moĩ rahã, ma'e ke pa'i keruhũ riki me'ẽ me'ẽ Tupã pe. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ipy'a ngi Tupã juhyk, ame'ẽ ke amõ putar rahã, arapuharan ke a'e werur, pa'i keruhũ pe. Pe, ame'ẽ ke pa'i keruhũ hany. Aja jundéu awa ta ma'ema'eha ke. ² Pa'i keruhũ awa te'e a'e tĩ. A'erehe pitu te'e a'e tĩ. A'erehe amõ ta pe wewe katu pandu. Amõ ta ukwa ym ame'ẽ ta ke. Ka'u te'eha ma'ema'eha namõ ixo ame'ẽ ta ke tĩ. Ame'ẽ ta pe pa'i keruhũ wewe katu pandu. ³ A'e pitu te'e tĩ. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e tĩ. A'erehe ima'e ka'u te'eha ma'eha ke rehe arapuharan ke a'e hany tĩ. Aja Tupã pe pandu: "Ihẽ py'a ke ejuhyk apo 'y' aja. Ngã ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe arapuharan ke a'e hany tĩ.

⁴ "Ihẽ riki pa'i keruhũ wan ta" aja ym sawa'e jeje jumu'am. Anĩ. Tupã putar, aja amõ mu'am: "Pa'i keruhũ wan ta nde" aja. Arã riki aja. Yman amõ pandu ipe: "Nde riki pa'i keruhũ apo 'y' aja.

⁵⁻⁶ Kirisutu aja tĩ. "Ihẽ riki pa'i keruhũ wan ta" aja jeje jumu'am ym tĩ. Anĩ. Tupã riki pandu ipe. Aja amõ riki Tupã je'eha rehe mupinim.

"Ihẽ ra'yr nde. Nde pái ihẽ tĩ" aja ngã pe ihẽ apandu apo 'y.

Amõ mupinim we tĩ. Tupã mujekwa ame'ẽ ke mupinim.

"Pa'i keruhũ nde. Aja te'e ta nde erexo. Mekisende aja nde pa'i keruhũ tĩ" aja pandu.

⁷ Kome'ẽ wyy keruhũ pe Jesu ixo rahã, Tupã namõ a'e pandu pandu. (Shehar pa'i keruhũ ma'eha aja a'e tĩ.) "Mã! Ihẽ ke ngã jukwa ta. Nde ereputar rahã, emuhem ihẽ ke ky" aja pandu pandu. Hãtã a'e pandu ipe. Jixi'u tĩ. (Aja rahã, shehar pa'i keruhũ aja pitu te'e a'e tĩ aja mujekwa tĩ.) "Ihẽ jõ riki katu te me'ẽ ke" aja ym Ta'yr pandu. Amõ we tĩ. Ipái keruhũ rehe a'e ipy'a katu tĩ. A'erehe a'e pandu ame'ẽ ke rehe Tupã hendu katu. ⁸ Tupã ra'yr ke a'e tipe. Anĩ. A'e ke amõ ta mupyrara hũ. Ame'ẽ ke Tupã putar, aja a'e ukwa katu. A'erehe ipy'ahu te'e hendu. Amõ ta mupyrara rahã, Tupã pe a'e pandu: "Tapijar te'e we nde rehe ahendu katu axo" aja. Aja hendu katuha ke a'e jumu'e. (Shehar pa'i keruhũ aja Tupã rehe hendu katu tĩ.) ⁹ Pe, upa rahã, ehe har Tupã pandu: "Katu te ame'ẽ ke nde" aja. Pe, ywa pe mujwyr raho. A'erehe Ta'yr riki ngã ke muhã katu. Upa hendu katu ame'ẽ ta ke a'e muhã ta. Aja te'e ta inamõ a'eta ixo. ¹⁰ Pe, Tupã pandu tĩ:

—Nde riki pa'i keruhũ. Mekisende aja nde riki pa'i keruhũ tĩ — aja Ta'yr pe.

Ta'yn ta aja ym ma'e ke pekwa pekwa pexo

¹¹ Kirisutu riki pa'i keruhũ ame'ẽ rehe har amõ we ihẽ apandu tar katu tipe. Anĩ. Pehẽ ãkã inanam rãi, a'erehe marã ka ym upa katu te amujekwaha pehẽ pe. ¹² Yman Jesu kotyhar ta ke aja pexo. Tupã je'ẽha ke amõ ta pe pemu'e ta me'ẽ te'e tĩ. Anĩ. Aja ym rĩ. Pehẽ pe amõ ta Tupã je'ẽha ke mu'e we rĩ. Pejurujar katu py rahã, pejumu'e. Ame'ẽ ke pejumu'e we rĩ. Ta'yn ta aja kamby te'e u'u ame'ẽja saka. (Aja rahã ta'yr mi Tupã je'ẽha ke pekwa.) Tiha ame'ẽ ta aja pexo rahã, so'o pupur ke pe'u ta tipe. So'o pupur ke pe'u, aja rahã, Tupã je'ẽha ke pekwa katu, aja pexo. ¹³ Kamby te'e u'u ame'ẽ ke ta'yn riki. Pe, ta'yn rahã, ukwa ym ma'e ke. Ma'e riki katu ame'ẽ ke my? Ma'e riki katu ym ame'ẽ ke my? Ame'ẽ ke ukwa ym. ¹⁴ So'o pupur ke u'u, ame'ẽ ke tiha ame'ẽ ke a'e. Yman ixo. A'erehe upa ukwa katu. Ma'e katu ame'ẽ ke ukwa katu. Pe, ame'ẽ ke ma'ema'e katu. Ma'e katu ym ame'ẽ ke ukwa katu tĩ. Pe, ame'ẽ ke ma'e ym tĩ.

6

Mã peja Tupã rehe har pejumu'e we rĩ

¹ Mã peja katu ame'ẽ ke jama'ema'e katu, a'erehe Tupã je'ẽha ke mã peja i'ar koty te we jajumu'e katu te we ta rĩ. Mã peja tiha ame'ẽ ta aja jaxo. Kirisutu rehe jajurujar katu py rahã, ehe har jõ jajumu'e. Ame'ẽ ke rehe jõ mã peja ym jakwa jakwa jaxo rĩ. Arahã ma'e jaka'u te'eha jama'eha ngi jande py'a ke jamuruwak ta me'ẽ te'e, aja jajumu'e. Tupã rehe jajurujar katu ta me'ẽ te'e, aja jajumu'e tĩ. ² Jande ke amõ ta mujahuk ta me'ẽ te'e, aja jajumu'e tĩ. (Aja rahã, Tupã kotyhar ta ke apo 'y, aja jamujekwa.) Jande ãkã rehe ipo ke amõ mujar rahã, pandu: "Mã peja nde rehe Tupã usak katu" aja. Aja jajumu'e tĩ. Manõ ame'ẽ ta ke Tupã mukwera katu ta muhem, aja jajumu'e tĩ. Yman rahã ixotyhar ta aja ym ame'ẽ ta ke Tupã mupyrara ta tĩ. Pe, aja te'eha mupyraraha renda pe ixo ta, aja jajumu'e tĩ. Upa aja jajumu'e py, ame'ẽ ke rehe mã peja ym jakwa jakwa jaxo rĩ. ³ Mã peja i'ar koty te we Tupã je'ẽha ke jajumu'e katu. Tupã putar rahã, amõ we ame'ẽ ke jajumu'e katu ta kÿ.

Mã peja pejurujar katuha ke pehijar ym

⁴ Tupã rehe jurujar katuha ke amõ ta hijar rahã, marã ka ym ipy'a ke Tupã koty muruwakiha tĩ. Yman Tupã rehe har a'eta jumu'e katu riki. I'ã ke a'eta py'a rehe Tupã moĩ tĩ. Ywa ngi ma'e ke Tupã me'ẽ me'ẽ, ame'ẽ ke a'eta ukwa tĩ. Pyhyk katu tĩ. ⁵ Tupã pandu ame'ẽ ke a'eta ma'ema'e katu, aja a'eta ukwa katu tĩ. Kome'ẽ ywy keruhũ pyahu ame'ẽ ke pyrãtãha namõ Tupã mujã ta tĩ. Aja me'ẽ pyrãtãha ke rehe a'eta usak tĩ. (Marã ka ym amõ ma'eha, ame'ẽ ke a'e ma'ema'e rahã, a'eta usak tĩ.) ⁶ Pe, Tupã rehe jurujar katuha ke a'eta hijar. Aja rahã marã ka ym ipy'a ke Tupã koty muruwakiha tĩ. Aja rahã, marã ka ym jurujar katuha ehe tĩ. Tupã ra'yr ke myra ngã mupia ame'ẽ ke rehe mupyrãtã we ta tĩ, ame'ẽja saka. Aja rahã, Tupã ra'yr rehe ngã puka puka hũ, ame'ẽja saka tĩ. Aja rahã marã ka ym ipy'a ke Tupã koty muruwakiha tĩ.

⁷ Ywy rehe aman u'ar u'ar. Pe, ma'eywa uhem katu. Ame'ẽ ke ijar u'u katu. Ame'ẽ ma'eywa ke Tupã muhury katu. Usak katu ehe. Aja awa tĩ. Je'ẽha ke Tupã mujekwa ngã pe. Pe, jurujar katu ehe. Ma'e katu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e tĩ. Ma'eywa hury katu, ame'ẽja saka ame'ẽ. Ame'ẽ ta rehe Tupã usak katu tĩ.

⁸ Pe, ywy ngi juruwe jõ uhem rahã, ame'ẽ kupixa jaxer riki. Kupi'i jõ uhem rahã, aja tĩ. Jaxer tĩ. Aja amõ ta tĩ. Je'ẽha ke Tupã mujekwa ngã pe. Ame'ẽ ke rehe jurujar katu. Pe, a'engi hijar tĩ. Ma'e katu ame'ẽ ke aja ym ma'ema'e. Juruwe uhem, ame'ẽja saka ame'ẽ. Aja rahã, Tupã pandu tate my: "Pehẽ katu

ym. Aputar ym pehē” aja my. Juruwe ke kupixa jar jo'ok. Pe, xirik rahā, hapy. Upa ukwái. Aja hijar ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta tī.

Ixotyhar ta rehe tapijar te'e we pesak katu rī

⁹ Ihē rehe katu me'ē ta! Pehē rehe ihē apy'a katu, a'erehe hātā ihē aje'ē pehē pe. Pejuru jar katuha ke pehijar ym, aja ihē akwa. Kupixa jaxer aja ym pehē tī, aja akwa tī. Pehē ke Tupā muhā katu, a'erehe ma'e katu ame'ē ke pehē pe a'e muwyr ta tī. Kupixa katu, aja me'ē pehē tī, aja ihē akwa tī. ¹⁰ Tupā riki katu te ame'ē ke a'e. Pehē pepy'a katu ehe, a'erehe Jesu kotyhar ta rehe pesak katu. Ima'e ym te ame'ē ta pe peme'ē me'ē katu. Ame'ē ke Tupā harái ym ta. Jete. Tapijar te'e we Jesu kotyhar ta rehe pesak katu rī. Aja Tupā rehe pepy'a katu, aja pemujekwa. ¹¹ Jesu kotyhar ta rehe pesak katu. Pehē pame katu te aja pexo. Jesu jywyr ym rahā we, mā peja aja te'e ta pexo, aja japutar katu. Pe, pehē rury katu ta pexo. Jesu jwyriha rehe peharō katu pexo. Pe, a'e jywyr rahā, pehē rury katu ta. ¹² Amō ta pe Tupā pandu katu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu ta kŷ. Kuja: “Ihē namō pexo ta” aja. Ame'ē rehe a'eta jurujar katu. Ame'ē rehe ipy'ahu we harō ixo rī. Ame'ē ke hijar ym rī. A'erehe Tupā pandu katu, ame'ē ke a'eta pyhyk katu. Ame'ē ta aja pexo tī. Pehē ākā ianam rāi aja ym pexo.

Tupā pandu katu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu

¹³⁻¹⁴ Amarā pe Tupā manga katu: “Nde rehe ihē asak katu ta. Ne rainō ta ke ihē amuheta hū ta” aja Tupā. A'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu ta, aja Amarā pe mujekwa. Tupā 'ar koty te we katu te ame'ē ke nixōi te. A'erehe ima'e je'ēha namō manga katu ame'ē ke Tupā ma'ema'e katu. ¹⁵ Ame'ē rehe ipy'ahu te'e we ixo rī. A'erehe Tupā manga katu ame'ē ke Amarā pe a'e muwyr katu. ¹⁶ Sehar sawa'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu ta, aja sawa'e pandu rahā, i'ar koty te we pyrātā katu ame'ē je'ēha rupi a'e pandu. Aja rahā, katu tiki. Aja rahā, sawa'e ta je'ē je'ēha putu'u ta riki. “A'e ma'ema'e ym ta” aja ym pandu ta. Panduha ke mukanim ym te ta awa, aja ukwa.

¹⁷ Amō ta pe Tupā pandu: “Pehē ke ihē amuhā ta” aja. “Ihē apandu ame'ē ke ihē amukanim ym te ta” aja a'eta pe Tupā mujekwa tar katu. A'erehe a'e pandu tī: “Ihē apandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu ta” aja. ¹⁸ A'e pandu ame'ē ke Tupā mukanim ym te ta. “Ihē apandu ame'ē ke ihē ama'ema'e ta” aja Tupā pandu. Ame'ē ke a'e muruwak ym te ta tī. Marā ka ym te'e panduha a'e. A'erehe Tupā kotyhar ta aja jaxo rahā, a'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu ta, aja jakwa katu. Jande py'a ke a'e mātā katu tī. A'erehe Tupā namō jaxo ta, ame'ē ke rehe jaharō katu jaxo. Ame'ē panduha ke jahijar ym te ta.

¹⁹ Tupā namō jande jaxo ta, ame'ē rehe jaharō katu jaxo. A'erehe jajuru jar katuha ke jahijar ym ta. Tupā namō jaxo ta, ame'ē riki jete har te ke. Marā ka ym awa mukaniha. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe kapy ihī. Pan te'e hukwen kyndaha a'ep ihī. Ame'ē rupi sehar pa'i keruhū asa oho. Tupā namō pandu rahā, ame'ē rupi asa oho. Aja ywa pe Jesu oho tī. Tupā namō a'e pandu pandu. Pan te'e hukwen kyndaha aja a'e asa oho, ame'ēja saka. Pe, Tupā namō ixo apo 'y. ²⁰ A'ep Jesu riki oho py. A'erehe Tupā namō jaxo ta kŷ, aja jakwa katu. Haikwer rupi jaho ta kŷ tī. Jande rehe har Tupā pe a'e pandu pandu ixo. A'e riki pa'i keruhū. Aja te'eha a'e. Mekisende aja Jesu riki pa'i keruhū tī.

7

Mekisende rehe har

¹ Apo Mekisende rehe har ihē apandu ta. A'e riki sehar kapitā keruhū tī. Sarē ok ta pe har tama'e kapitā keruhū. Sehar pa'i keruhū a'e tī. Tupā

pe a'e paraky ixo. Tupā riki ywatehar ke a'e. Sehar amō kapitā keruhū ta namō Amarā jumai mai. Pe, ame'ē ta ke a'e muputu'u riki. Pe, hok koty a'e jywyr oho ixo rahā, Mekisende uhyk ehe. Pandu ipe: "Mā peja nde rehe Tupā usak katu" aja Amarā pe. ² Pe, ma'e ke Amarā me'ē ipe. Kapitā keruhū ta ke muputu'u rahā, a'etama'e ke upa pyhyk raho. Upa ame'ē ke Amarā mowok. Jande popa hetaha aja mowok. Ame'ē jande popa hetaha ngi har peteī Mekisende pe a'e te'e me'ē. Mekisende mokōi her namō ixo: "Ko kapitā keruhū. Katu te ame'ē ke jō ma'ema'e ame'ē ke a'e" aja her. Amō her: "Ko kapitā keruhū. Ngā jumai ym te ame'ē ke a'e" aja her tī. (A'erehe jandema'e sawa'e te aja a'e tī. Kapitā keruhū a'e tī. Jumaiha nixói ipe tī.) ³ Mekisende pái rer ke jande jakwa ym. Imāi rer jakwa ym tī. Hamūi ta rer jakwa ym tī. Myja rahā a'e u'ar my? Jakwa ym tī. Myja rahā a'e manō my? Jakwa ym tī. (A'erehe ixuwe katu ixo, ame'ēja saka.) A'erehe Tupā ra'yr aja a'e tī. (Ixuwe katu aja ixo a'e tī.) Pa'i aja te'eha a'e ixo.

⁴ Mekisende riki katu te ame'ē ke, aja pekwa. Amarā jande ramūi ke a'e. Amō kapitā keruhū ta namō a'e jumai rahā, a'etama'e ke a'e pyhyk. Pe, jande popa hetaha ngi har peteī Mekisende pe a'e te'e me'ē. A'erehe Mekisende riki katu te ame'ē ke a'e, aja pekwa. (Amarā 'ar koty te we katuha.)

⁵ Rewi rainō ta pa'i ta ke. Moise je'ēha mujekwa: "Jande popa hetaha ngi har peteī ma'e ke jo'ok. Jundéu awa ta ngi jo'ok" aja pa'i ta pe mujekwa. Ianam ta ngi jo'ok. Amō awa ta ngi anī. Jo'ok ym. Ianam ta riki Amarā rainō ta ke tī. ⁶ Mekisende Rewi rainō ym. Jundéu awa ym a'e. Amarā ngi ma'e ke a'e jo'ok. Jande popa hetaha ngi har peteī ma'e ke a'e jo'ok. Pe, Amarā pe a'e pandu: "Mā peja nde rehe Tupā usak katu" aja. Amarā pe Tupā pandu: "Ne rainō ta ke ihē amuheta hū ta" aja. Ame'ē Amarā pe katu ame'ē ke Mekisende pandu.

⁷ Amō pe amō pandu: "Mā peja nde rehe Tupā usak katu" aja. Ame'ē pandu ame'ē ke amō 'ar koty te we pyrātāha, aja jakwa katu. (A'erehe Mekisende riki Amarā 'ar koty te we katuha aja jakwa katu.) ⁸ Jande popa hetaha ngi har peteī ma'e ke pa'i ta jo'ok. Awa ta te'e a'eta. A'erehe manō ta tī. Mekisende anī. Jande popa hetaha ngi har peteī ma'e ke a'e jo'ok tī. Pe, Tupā je'ēha rehe amō mupinim: "A'e ixo" aja. (Aja rahā, a'e manō, aja Tupā je'ēha rehe mupinim ym awa. A'erehe Mekisende riki pa'i ta 'ar koty te we katuha.)

⁹ Pe, Mekisende pe jande popa hetaha ngi har peteī ma'e ke Amarā me'ē rahā, Rewi riki me'ē ipe tī, ame'ēja saka japandu. Rewi rainō ta riki jundéu awa ta ngi jo'ok tī. Jande popa hetaha ngi har peteī ma'e ke jo'ok tī. ¹⁰ Amarā rehe Mekisende uhyk rahā, Rewi nixói rī. U'ar ym rī. Rewi riki hamūi rehe ihī, ame'ēja saka japandu. A'erehe Mekisende pe ma'e ke Rewi me'ē tī, ame'ēja saka. Amarā me'ē rahā, Rewi me'ē ipe tī, ame'ēja saka. (A'erehe Mekisende riki Rewi 'ar koty te we katuha.)

¹¹ Tupā je'ēha ke jundéu awa ta pe Moise me'ē rahā, Rewi rainō ta pa'i ta ke. Ame'ē pa'i ta Tupā mujekwa ame'ē ke ma'ema'e. Upa hymba ke ngā hany hapu. Ame'ē riki ngāma'e ma'ēha. Hany rahā: "Nde katu te. Ma'e nde erekā'u te'eha nde erema'eha ke nixói te nde pe" aja ym Tupā pandu. Aja pandu rahā, amō pa'i ke Tupā mu'am ym ta tipe. Anī. Pandu ym. A'erehe amō pa'i keruhū ke Tupā mu'am ta me'ē te'e. Arā pa'i keruhū py. Amō uhem ta. Arā aja ym ta a'e tī. Mekisende aja amō pa'i keruhū uhem ta tī.

¹²⁻¹⁴ Aja japandu rahā, jandema'e sawa'e te rehe har japandu. Kirisutu ke a'e. Aja amō kotyhar pa'i uhem rahā, Moise je'ēha ke muruwak ta me'ē te'e tī. Pesarahā! Moise je'ēha kujā mujekwa: "Rewi rainō ta jō pa'i ta" aja. Jandema'e sawa'e te Rewi rainō ym. Junda rainō ke a'e aja jakwa katu. Junda rainō ta ngi har pa'i ym te ta riki. A'erehe Moise je'ēha ke muruwak ta me'ē

te'e. "Junda rainō ta ngi har amō riki pa'i keruhū wan ta" aja Moise pandu ym te. Aja rahā jandema'e sawa'e te pa'i keruhū ym ta tipe. Anī. A'e riki Mekisende aja pa'i keruhū a'e tī. A'erehe Moise je'ēha ke muruwak ta me'ē te'e tī.

Mekisende aja amō pa'i keruhū pu'am tī

¹⁵ Ame'ē rehe har jakwa katu te we rī. Amō kotyhar pa'i ke uhem. Mekisende aja a'e tī. (Kirisutu a'e.) ¹⁶ Pa'i aja a'e ke amō mu'am. Rewi rainō ke a'e a'erehe pa'i aja a'e ke amō mu'am my? Anī. Aja ym. Uhā te hū ame'ē ke a'e, a'erehe pa'i aja mu'am. ¹⁷ Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī: "Nde riki pa'i wan ta. Aja te'e ta nde erexo. Mekisende aja nde riki pa'i wan ta tī" aja panduha ihī. ¹⁸ Rewi rainō ta riki pa'i ta. Ame'ē panduha ke Tupā mukanim. A'eta riki pa'i ta rahā, muhā ym awa ke, a'erehe katu ym. Jaxer tī. ¹⁹ Moise je'ēha rehe amō hendu katu rahā: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke nixói te nde pe" aja Tupā pandu ym te. Apo amō kotyhar pa'i ke Tupā mu'am, a'erehe Tupā namō jaxo ta kŷ. Ame'ē rehe jaharō katu jaxo. Katu te ame'ē.

²⁰⁻²¹ Amō we tī. Jesu ke pa'i aja Tupā mu'am rahā, a'e pandu: "Ihē ruhā te hū ame'ē ke ihē. A'erehe ihē apandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu ta" aja. Aja Rewi rainō ta rehe har a'e pandu ym. Pa'i ta aja a'e mu'am rahā, aja pandu ym. Pe, Jesu rehe har a'e pandu. Ame'ē ke Ndawi mupinim. Kuja:

"Jandema'e sawa'e te manga katu: 'Ihē ruhā te hū ame'ē ke ihē. A'erehe ihē apandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu ta' aja.

Kuja a'e pandu tī: 'Nde riki pa'i wan ta. Aja te'e ta nde erexo' aja." (Ame'ē panduha ke a'e muruwak ym te ta.)

²² "Jesu riki pa'i" aja Tupā pandu. A'erehe a'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu ta, aja mujekwa katu. (A'erehe Kirisutu pa'i keruhū a'e tī.)

²³ Amō we tī. Pa'i ta heta riki. Rewi rainō manō ta ame'ē ta ke a'eta, a'erehe marā ka ym tapijar te'e we pa'i tama'e parakyha ke ma'ema'eha. Peteī manō rahā, amō riki henda pe paraky ixo. A'erehe a'eta heta riki.

²⁴ Jesu anī. Uhā te hū ame'ē ke a'e. A'erehe Jesuma'e ma'eha ke amō pyhyk ym te. Pa'ima'e ma'eha ke pyhyk ym te. Aja te'e ta pa'i ke Jesu. ²⁵ "Jesu rehe ihē ajurujar katu. A'erehe ihē ke emuhā katu" aja Tupā pe amō pandu. Ame'ē ta ke Jesu muhā katu apo 'y. Aja te'e ta muhā katu ixo tī. Uhā te hū ame'ē ke a'e. A'erehe aja te'e ta Tupā namō a'e pandu pandu. Jurujar katu ehe ame'ē ta rehe har a'e pandu pandu. A'erehe ame'ē ta ke a'e muhā katu.

Jesu riki jandema'e pa'i keruhū katu te ame'ē ke

²⁶ Jesu riki jandema'e pa'i keruhū. A'e jō riki a'ewan, ame'ēja saka. Katu te ame'ē ke a'e. Katu ym ha nixói te ipe. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixói te ipe tī. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'e, ame'ē ta aja ym te a'e ixoha tī. Pe, ywa pe a'e ke Tupā raho. Hake a'e mapyk. (Aja rahā: "Katu te ame'ē ke ko" aja mujekwa katu.)

²⁷ Sehar pa'i keruhū ta aja ym Jesu tī. Sehar pa'i keruhū ta arapuharan ta ke hany. Ima'e ma'e ka'u te'eha ma'eha ke rehe muhepy. Ame'ē ke hany. Aja wera rahā pame katu te hany. Jesu aja ym. Pe, amō ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe pa'i keruhū muhepy. Ame'ē ke sehar pa'i keruhū hany tī. Aja wera rahā pame katu te hany. Jesu aja ym tī. Peteīhar a'e manō. A'e jō. A'ewan ame'ē. Upa awa ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. A'erehe a'e manō. ²⁸ Sawa'e ta ke pa'i keruhū wan ta aja Moise je'ēha mu'am. Ame'ē sawa'e ta pitu te'e. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe pitu te'e. Jesu anī. Pitu te'e ym a'e. Pe, Moise je'ēha muwyr. A'engi: "Jete atu te ihē apandu" aja Tupā pandu. "Ihē ra'yr ke pa'i keruhū aja ihē amu'am ta" aja. Ta'yr riki katu te ame'ē ke a'e. Aja te'e ta a'e ixo.

8

Jesu riki jandema'e pa'i keruhū

¹ Pesarahā! Pa'i keruhū rehe har ihē apandu ramō. Aja me'ē pa'i keruhū Jesu. Ywa pe Tupā rake a'e wapyk uī. Tupā pyrātā te hū ame'ē ke a'e. ² Tupā rehe ipy'a moī moīha renda te ke Tupā mujā, ame'ēja saka. Ywa pe ihī ame'ē ke mujā. A'erehe ame'ē ke sawa'e ta mujā ym. Ame'ē rehe kapy ihī, ame'ēja saka. Katu te ame'ē ke ame'ē. A'ep Tupā ixo. A'ep pa'i keruhūma'e ma'e'ha ke Jesu ma'ema'e katu, aja a'e ixo.

³ Yman sehar pa'i keruhū ta pame katu te amō mu'am. Ma'e ke myrape 'ar pe a'eta moī moī. "Tupāma'e ke ko" aja a'eta pandu. Ame'ē ke ywa ngi Tupā usak, ame'ēja saka. Arapuharan ta ke a'eta hapy hapy tī. (Aja ymanihar ta ima'e ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe muhepy.) A'erehe ma'e ke Tupā pe Jesu me'ē ta me'ē te'e tī. Pa'i keruhū a'e, a'erehe ma'e ke me'ē ta me'ē te'e. Arapuharan anī. Kuja. Tupā pe a'e pandu: "Ko ihē axo. Nde pe ihē ajume'ē" aja. ⁴ Kome'ē ywy keruhū pe a'e ixo ta tipe rahā, pa'i aja ym ta a'e. Ko pa'i ta ixo. Kome'ē ywy keruhū pe ixo. A'erehe Jesu anī. Pa'i aja ym ta a'e. Tupā pe ma'e ke sehar ta me'ē me'ē. Moise je'ēha mujekwa, aja a'eta me'ē me'ē. ⁵ Pa'ima'e ma'eha ke sehar ta ma'ema'e tī. Ame'ē ma'eha ywa pe ma'eha aja saka tī. Yman Moise mujāha ke aja tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda ke a'e mujā. So'o pিরer ok ke te'e ame'ē. Ame'ē ke a'e mujā tate rahā, Tupā pandu ipe:

—So'o pিরer ok mujāha ke nde pe ihē amujekwa ta. Ywy'ā keruhū pe nde erexo rahā, ihē amujekwa ta nde pe. Ywa pe amō ihī, aja me'ē amujekwa ta. Aja me'ē emujā katu te tī — aja Moise pe.

⁶ Jesu riki amō kotyhar. Ywa pe pa'ima'e ma'eha ke a'e ma'e. A'erehe ima'e ma'eha riki sehar pa'i 'ar koty te we katuha. Ma'e panduha ke Tupā namō Jesu pandu. Kuja: "Ihē amanō ta, a'erehe ngā rehe nde py'a emujywyr" aja ipe. Ame'ē panduha i'ar koty te we katuha. Moise pe je'ēha me'ē, ame'ē 'ar koty te we katuha. Pandu katuha ke Jesu ma'ema'e katu tī. Kuja. "Ihē rehe jururj katu ame'ē ta ke ihē amuhā katu ta" aja. A'erehe panduha ke Tupā namō Jesu pandu. Ame'ē ke Moise pe me'ē, ame'ē 'ar koty te we katuha. A'erehe i'ar koty te we katuha.

⁷ Je'ēha ke Moise pe Tupā muwyr. Ame'ē riki katu te ame'ē ke rahā, amō je'ēha ke Tupā muwyr ym ta tipe. ⁸ Ymanihar ixotyhar ta riki katu ym aja Tupā ukwa katu. Hendu ym ehe. A'erehe amō je'ēha ke a'e muwyr ta me'ē te'e. A'erehe yman kuja jandema'e sawa'e te pandu:

"Yman rahā jundéu awa ta pe ihē je'ēha ke ihē amondo ta.

Pyahu ame'ē ke. Junda rainō ta pe ihē amondo ta tī.

⁹ Pehē ramūi ta ke Eji ywy ngi ihē amuhem rahā, ihē je'ēha ke ihē amondo ngā pe.

Ihē je'ēha rehe a'eta hendu ym. Je'ēha mujekwa aja a'eta ma'ema'e ym riki. A'erehe a'eta ke ihē ahijar tī.

Ame'ē je'ēha ke hainō ta pe ihē amondo ym ta tī. Amō kotyhar je'ēha ke amondo ta.

¹⁰ Apo amō kotyhar je'ēha ke jundéu awa ta pe ihē amondo ta.

Yman rahā, ihē je'ēha ke a'eta pe ihē amujekwa ta.

Ngā py'a rehe ihē amōi ta. A'erehe upa katu te ukwa ta. Pe, a'eta hendu katu ehe. (A'erehe mu'e ym ta ihē rehe har.)

Ihē kotyhar ta ke a'eta. A'etama'e Tupā ihē. A'eta rehe ihē asak katu ta" aja jandema'e sawa'e te pandu.

¹¹ Amō we a'e pandu tī:

“Upa katu te ihē rehe har ngā ukwa ta. Upa katu te kapitā keruhū ta ukwa ta tī. Upa katu te miasu ta ukwa katu ta tī.

A'erehe ianam ta ke a'eta mu'e ym ta: 'Jandema'e sawa'e te rehe har pejumu'e' aja pandu ym ta.

A'eta ixo, ame'ē ywy pe har ta ke aja ym a'eta mu'e ta tī. 'Jandema'e sawa'e te rehe har pejumu'e' aja mu'e ym ta tī.

Upa katu te ngā ukwa katu, a'erehe aja pandu ym ta.

¹²Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e tipe. Ihē py'a jywyr ta ngā rehe.

Upa ngāma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ihē aharāi ta” aja jandema'e sawa'e te pandu.

¹³Je'ēha pyahu ke Tupā muwyr, aja a'e pandu. Aja rahā muwyr py ame'ē ke mukwehehar. Pe, kwehehar rahā, ombor. Katu ym rahā, ombor tī. A'erehe muwyr py ame'ē ke Tupā mukanim. (Moise je'ēha ke mukanim.)

9

Tupā rehe ipy'a ke moī moī ha rehe har

¹Yman Tupā pandu jande ramūi ta pe. Panduha py ke ame'ē, aja jakwa. “Ihē Tupā. Ihē je'ēha rehe pehendu katu rahā, pehē rehe ihē asak katu ta” aja. Pe, so'o pিরer ke te'e ok ke a'eta mujā. A'ep Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī. Myja me'ē Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī my? Ame'ē ke Tupā mujekwa katu. ²Pe, sehar so'o pিরer ke te'e ok keruhū ke a'eta mujā. Jupyka riki so'o pিরer tī. Mokōi kapy ihī. Petei kapy hukwen koty ihī. Ame'ē pe ma'e weraha tymā i'āi. Myrape ihī tī. Ame'ē 'ar pe mbeju ke pa'i mou. Aja Tupā rehe ipy'a ke moī moī ngā. Ame'ē kapy: “Katu” aja ngā panduha. ³Ame'ē kupe koty amō kapy ihī. Ame'ē riki: “Katu te me'ē ke” aja jande ramūi ta pandu. A'ep Tupā ixo, ame'ēja saka. Pan rukwen kupe koty ihī. A'ep Tupā ixo, ame'ēja saka. ⁴Ame'ē kapy pe kaixā ihī. Myra ke te'e mujā ame'ē ke. Upa katu te itatawa pe pukek. Ame'ē kaixā 'ar pe ma'e pihe katu ame'ē ke ukwāi. Amō kaixā a'ep ihī tī. Itatawa ke te'e upa katu te ame'ē pe pa'i pukek tī. Ame'ē kaixā jywī pe parasuku ihī. Itatawa ke te'e mujā ame'ē ke. Ame'ē pe: “Mana” ihī. (Yman ame'ē ke jundéu awa ta pe Tupā me'ē.) Ame'ē kaixā pe myra ihī tī. Arāma'e ke. Yman xirik rahā, ame'ē ngi hokyr uhem. Ame'ē kaixā pe mokōi itape ihī tī. Ame'ē rehe je'ēha ke Tupā mupinim. Jande popa (10) je'ēha ame'ē ke. Ame'ē rehe jundéu awa ta hendu katu ta me'ē te'e. ⁵Ame'ē kaixā 'ar pe ma'e'a i'āi. “Xerumī” aja riki. Ipyo namō ixo. Tupā je'ēha rahoha ta aja ame'ē ta tī. Ipyo pirar, aja i'āi. Ame'ē i'āi rahā, Tupā riki a'ep ixo tī, aja ame'ē mujekwa ngā pe. Ma'e renda 'ar pe ipyopirar aja i'āi. Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Ame'ē ta rehe Tupā ipy'a jywyr tī, aja mujekwa tī. Ipyo pirar aja i'āi rahā, aja mujekwa katu. Apo upa katu te ame'ē kapy rehe ihī ame'ē ke ihē amujekwa ym ta rī. Ta'yr mi jō amujekwa.

⁶Upa moī katu rahā, kuja pa'i ma'ema'eha ke. Sehar so'o pিরer ok keruhū kapy katu ame'ē pe ma'e ke ma'ema'e ixo. Wera rahā pame katu te a'ep pa'i ta ma'e ke ma'ema'e ixo. ⁷Jywī pe pa'i keruhū jō ixo katu. Kapy katu te ame'ē pe ixe. Petei warahy 'ar aha oho rahā, peteihar jō ixo oho. Amō ta rymba ruwy ke namō ixe oho. Ame'ē ke Tupā pe mujesak, ame'ēja saka. Pe, pandu: “Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'ema'e. Ko ihē rymba ruwy ihī. Ame'ē arur. A'erehe ihē rehe nde py'a emujywyr katu” aja Tupā pe. Amō we tī. Kuja pandu tī: “Ukwa ym ha rupi ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Ko amō ta rymba ruwy arur tī. A'erehe ngā rehe nde py'a emujywyr katu tī” aja Tupā pe tī. ⁸So'o pিরer ok keruhū pewehī rahā, marā ka ym kapy rehe johu ngā ixeha, aja Tupā'ā mujekwa katu ngā pe. (Aja rahā, Tupā ixo, ame'ē pe oho ym awa, aja mujekwa.)

⁹ Aja apo tí. Marã ka ym kapy katu te ame'ê pe ngã ixeha. Kuja jakwa. Ymanihar ta ma'e ke Tupã pe werur. Ipy'a ke ngã moĩ moĩ ehe rahã, ma'e ke ngã werur. Pe, ame'ê hymba ta ke tapijar te'e we pa'i ta hapy jaky rĩ. Upa ukwái. Aja rahã, upa ame'ê ke a'eta py'a ke juhyk ym we rĩ, aja jakwa katu. ¹⁰ Pesarahã! (Ymanihar ma'ema'eha awa py'a ke juhyk ym we rĩ.) Ame'ê ymanihar je'êha kuja mujekwa. Ma'e ke ja'u katu my. Ý aja me'ê ke ja'u katu my. Myja Tupã koty ipy'a juhyk, aja ixo my? Ame'ê ke ma'ema'e tí. Upa aja ymanihar ke awa ma'ema'eha jô. (Anĩ. Ngã py'a juhyk ym.) Apo anĩ. Amô kotyhar Tupã mujekwa, a'erehe ame'ê ymanihar ke upa. (Apo Tupã mujekwa ame'ê ke awa py'a juhyk katu te.)

¹¹ Pe, Kirisutu uwyr rahã, pa'i keruhũ aja a'e uwyr. Pe, ma'e katu ame'ê ke ixotyhar ta pe a'e me'ê me'ê. Pa'i keruhũ ma'eha ke a'e ma'ema'e katu. A'e ma'eha renda ke kome'ê ywy keruhũ pe ihĩ ym. Sawa'e mujã ym tí. Ywa pe Tupã rake a'e ma'ema'e. A'erehe katu te ame'ê ke ame'ê renda. Kome'ê ywy keruhũ renda 'ar koty te we ame'ê katuha. ¹² Kapy katu te ame'ê pe sehar pa'i keruhũ ixeha oho. Aja Kirisutu ixeha oho tí. Ywa pe katuha renda pe ixeha oho tí. Peteĩhar jô ixeha oho. Amô amô we anĩ. Arahã arapuhame ruwy ke Tupã pe mujesak ym. Tapi'iruhu ruwy ke mujesak ym tí. Anĩ. Ima'e huwy ke Kirisutu muhem, a'erehe jande ke Tupã muhã katu. Pe, aja te'e ta inamô jaxo katu. ¹³ Jundéu awa ta ukwaha aja amô ta ipy'a juhyk ym, aja ixo rahã, arapuharan ruwy pe ngã ki'aha ke ombor, ame'êja saka. Tapi'iruhu ruwy ke namô aja tí. Ngã ki'aha ke kutuk, ame'êja saka tí. Aja rahã, Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe ixeha katu tí. Tupã rehe ipy'a ke moĩ moĩ katu tí. Tapi'iruhu ra'yr upa ukwái rahã, ame'ê tatimbuk ke y namô mupara. Pe, ame'ê ke mupipi ngã rehe. Aja rahã ngã ki'aha ke ombor, ame'êja saka tí. Aja rahã, Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe ixeha katu tí. Tupã rehe ipy'a ke moĩ moĩ katu tí. Aja ukwaha. ¹⁴ Ame'ê riki jetehar te ke. Aja rahã, Jesu ruwy riki i'ar koty te we ipy'a juhykiha. Tupã'a riki uhã te hũ ame'ê ke a'e. A'ema'e pyrãtãha namô Tupã pe Kirisutu pandu: "Ko ihẽ axo. Upa ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe amuhepy. Ame'ê rehe ihẽ amanô ta" aja a'e pandu ipe. A'e riki katu te ame'ê ke. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ipe. A'erehe Kirisutu ruwy i'ar koty te we katuha. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e rahã: "Mã katu ym jandẽ" aja jakwa. Anĩ. Ame'ê jakwaha ke Kirisutu mukanim ta. Huwy pe juhyk ta. Aja rahã, Tupã rehe jande py'a jamoĩ moĩ katu ta. Ixuwe katu te hũ ame'ê ke a'e.

¹⁵ Huwy pe ngã py'a juhyk katu, a'erehe panduha pyahu ame'ê ke Tupã namô Kirisutu pandu. A'erehe: "Ihẽ kotyhar ta aja pejumuruwak" aja Tupã pandu ame'ê ta ma'e ke pyhyk ta. Kuja. Tupã pandu katu: "Ihẽ ra'yr rehe jurujar katu ame'ê ta ke ihẽ amuhã katu ta" aja. Kirisutu ruwy namô ngã py'a juhyk katu. Ame'ê pandu katuha aja, uhãha namô ixo ta. Pyhyk ta, ame'êja saka ame'ê. Panduha ymanihar namô ixo rahã, ma'e ka'u te'eha ke ngã ma'ema'e. Ame'ê ke rehe Kirisutu muhepy. A'e manô rahã, muhepy. A'erehe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi poir, ame'êja saka.

¹⁶⁻¹⁷ Amô mupinim: "Ihẽ amanô rahã, upa katu te ihẽma'e ke nema'e wan ta" aja. A'e riki manô ym rahã we ima'e ke amô pyhyk ym. A'e manô, aja mujekwa ym rahã we ima'e ke marã ka ym pyhykiha. Manô rahã, ima'e ke ngã muhã. ¹⁸ Aja saka ymanihar panduha ke. Tupã pandu: "Ihẽ je'êha rehe nde erehendu katu rahã, nde rehe ihẽ asak katu ta" aja. Ame'ê riki ymanihar panduha ke. Hymba ruwy jo'ok rahã jô ame'ê panduha rehe hendu katu, aja mujekwa. (Hymba jukwa, huwy muhem, a'erehe hendu ta me'ê te'e, aja mujekwa. Awa manô te, a'erehe ima'e ke muhã, ame'êja saka.) ¹⁹ Kuja riki. Jundéu awa ta pe Tupã je'êha ke Moise mujekwa. Ame'ê mujekwa py. Pe, tapi'iruhu ke jukwa. Pe, huwy ke a'e jo'ok. Arapuhame ke jukwa tí. Huwy

ke jo'ok tĩ. Ame'ë ke y namõ mupara. Pe, ame'ë ke jundéu awa ta rehe a'e mupipi. Myra ra'yr rākā pe mupipi. Myra ra'yr rer: "Iso." Arapuharan ra ke mupirā. Ame'ë pe mupipi tĩ. Tupā je'ëha rehe mupipi tĩ. ²⁰ A'e pandu:

—Tupā pandu pehē pe: "Ihē je'ëha rehe pehendu katu rahā, pehē rehe ihē asak katu ta" aja. Ame'ë rehe pehendu katu ta, aja ihē amujekwa apo 'y. Tapi'iruhu ruwy ke ihē amupipi pehē rehe rahā, pehendu katu ta aja ihē amujekwa. Arapuhame ruwy ihē amupipi rahā, aja tĩ. Pehendu katu ta, aja ihē amujekwa tĩ — aja Moise pandu.

²¹ Aja so'o pিরer ok keruhū rehe huwy ke Moise mupipi tĩ. Upa so'o pিরer ok wyr pe ihī ame'ë ke rehe mupipi tĩ. Myrape rehe mupipi tĩ. Arapuharan ka musururuha renda rehe aja tĩ. Mupipi tĩ. Upa so'o pিরer ok wyr pe ihī ame'ë ke rehe mupipi. ²² Jete riki. Tupā je'ëha ke amõ mupinin: "Upa ma'e ke rehe huwy ke mupipi rahā, ame'ë riki xi'aha ke kutuk" ame'ëja saka. Aja apo tĩ. Ma'e ka'u te'eha ke amõ ma'ema'e rahā, pe, amõ manõ. Huwy ke muhem. Aja rahā jō Tupā ipy'a jwywr katu ehe.

Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke rehe Jesu muhepy

²³ Kome'ë ywy keruhū pe so'o pিরer ok keruhū ihī. Ame'ë riki ywa pe ihī, ame'ëja saka. Pe, kome'ë ywy keruhū pe ihī ame'ë rehe huwy ke mupipi. Aja kutuk ame'ë ke aja mujekwa. Ywa pe ihī ame'ë ke aja tĩ. Huwy pe mupipi tĩ, ame'ëja saka. A'eta rymba ruwy 'ar koty te we katuha ke Tupā putar. Ame'ë Kirisutu ruwy ke. ²⁴ Ywa pe ihī, aja kapy katu te ame'ë ke amõ mujā, kome'ë ywy keruhū pe. Ame'ë pe Kirisutu ixex ym oho. Awa ta mujā ame'ë pe ixex ym oho. Anī. Ywa pe te'e oho. Tupā rake a'e ihī. Pe, jande rehe har inamõ a'e pandu pandu uī. ²⁵ Warahy 'ar rahā pame katu te kapy katu te ame'ë pe sehar pa'i keruhū ixex oho. A'eta rymba ruwy namõ ixex oho. Kirisutu anī. Tupā pe a'e jume'ë rahā, heta ym manõ a'e. Peteihar manõ. Peteihar huwy uhem tĩ. ²⁶ Heta manõ ta tipe rahā, heta a'e pyrara ta tipe tĩ. Kome'ë ywy keruhū Tupā mujā rahā har ngi heta pyrara ta tipe. Heta manõ ta tipe tĩ. Aja ym riki. (Peteihar manõ.) 'Ar rehe angaha uhyk tate apo 'y. Pe, Kirisutu uwyr. Tupā pe a'e jume'ë. Pe, manõ. A'erehe ngā ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. ²⁷ Upa awa ta manõ ta me'ë te'e. Peteihar manõ. A'engi Tupā pandu ta. Katu awa ixoha my? Katu ym my? Ame'ë ke a'e pandu ta. Pe, awa ixoh ai te'e rahā, ame'ë ke a'e mupyrara ta. İma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e atu muhepy, ame'ëja saka. ²⁸ Kirisutu anī. Peteihar a'e manõ tĩ. Tupā pe a'e jume'ë. Pe, manõ. Aja ngā ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Petei awama'e ke rehe muhepy my? Anī. Aja ym. Upa katu te awa tama'e ke rehe muhepy. Mokōihar a'e uwyr ta tĩ. Arahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy ym te ta tĩ. Anī. A'e uwyrriha rehe harõ ame'ë ta ke a'e muhā katu ta uwyr.

10

¹ Moise je'ëha riki upa katu te ma'e ke mujekwa ym. Jete har te ke aja ym. Ma'eha ran aja saka. Aja rahā, ma'e katu ame'ë ke jande pe Tupā muwyr ta, aja mujekwa. Jete har te ke ame'ë. Ame'ë ke Moise je'ëha mujekwa we mi tĩ. Pesarahā! Warahy 'ar rahā pame katu te ngā rymba ke sehar pa'i keruhū jukwa. Ame'ë ruwy ke Tupā pe mujesak tipe, ame'ëja saka. Ngā py'a ke juhyk ym ame'ë. Hymba werur ame'ë ta Tupā rehe ipy'a ke moī moī. Ame'ë ta pe: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixōi te pehē pe" aja ym Tupā pandu. (A'erehe amõ jete har te ke Tupā mujekwa ta me'ë te'e.) ² Hymba ke hapy ame'ë ta py'a ke huwy juhyk rahā, a'eta pyai ym ta tipe. Jupandu ym ngā jupe: "Ma'e jaka'u te'eha jama'eha namõ jaxo" aja. Pyai ym ta tipe. Hymba ke jukwa ym we ta tipe tĩ. Huwy ke jo'ok ym we ta tipe tĩ. Upa ame'ë

ke muputu'u ta tipe. ³ Aja ym riki. Warahy 'ar rahã pame katu te ngã rymba ke jukwa. Huwy ke jo'ok ingi tĩ. A'erehe ma'e ka'u te'eha ma'eha namō ixo, aja ame'ẽ mujekwa. ⁴ Tapi'iruhu ruwy ke awa py'a ke juhyk ym. Arapuhame ruwy ke juhyk ym tĩ. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ipy'a ngi juhyk ym riki.

⁵ A'erehe kome'ẽ wyy keruhũ pe Kirisutu uwyr tate rahã, Tupã pe a'e pandu:

“Nde rehe ngã ipy'a moĩ moĩ rahã, ngã rymba ke hany hany. Ame'ẽ ke nde ereputar ym riki. Amõma'e ke nde pe ngã me'ẽ ame'ẽ ke nde ereputar ym tĩ. (Ame'ẽ ke ngã py'a juhyk ym, a'erehe nde ereputar ym.)

Awa aja te'e ihẽ ke nde eremondo ta. (Aja rahã, nde ereputar ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e katu ta.)

⁶ Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ngã mukanim rahã, ngã rymba ke hany. Ame'ẽ rehe nde rury ym.

Nde rehe ipy'a ke ngã moĩ moĩ rahã, ngã rymba ke upa katu te hany. Ame'ẽ rehe nde rury ym tĩ. (Ame'ẽ ke ngã py'a juhyk ym, a'erehe nde rury ym.)

⁷ A'erehe ihẽ apandu: ‘Papa! Nde riki Tupã! Ko ihẽ axo. Nde erepandu ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e katu ta.

Ihẽ rehe har Moise je'ẽha rehe panduha ihĩ. Aja nde erepandu ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e katu ta’” aja Kirisutu pandu.

⁸ A'e pandu py: “Nde rehe ngã py'a ke ngã moĩ moĩ rahã, ma'e hymba ke upa hany. Ame'ẽ ke nde ereputar ym. Ame'ẽ rehe nde rury ym tĩ. (Ame'ẽ ke ngã py'a juhyk ym, a'erehe nde ereputar ym.) Ma'e ke nde pe ngã werur rahã, aja tĩ. Ngã rymba upa katu te hany rahã, aja tĩ. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ngã mukanim rahã, ngã rymba hany rahã, aja tĩ. Ame'ẽ ta ke nde ereputar ym tĩ. Ame'ẽ ta rehe nde rury ym tĩ. (Ame'ẽ ke ngã py'a juhyk ym, a'erehe nde ereputar ym tĩ)” aja Kirisutu pandu. Aja me'ẽ a'e pandu riki. Moise je'ẽha mujekwa, aja ma'e hymba hany tipe. Moise je'ẽha mujekwa aja ma'e ke Tupã pe ngã werur tipe tĩ. ⁹ Kirisutu pandu tĩ:

—Papa! Nde riki Tupã! Ko ihẽ axo. Nde erepandu ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e katu ta — aja a'e pandu.

Aja rahã, ngã rymba hany ame'ẽ ke Tupã mukanim. Ymanihar ixoha ke mukanim, ame'ẽja saka. Pe, henda ke pe Kirisutu manõ. A'erehe ngã rymba ke hany ym ta me'ẽ te'e apo 'y. ¹⁰ Tupã putar ame'ẽ ke Jesu Kirisutu ma'ema'e katu. A'e manõ. Peteihar a'e manõ. A'erehe ma'e jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jande py'a ngi Tupã juhyk katu.

¹¹ A'etama'e ma'eha ke jundéu awa tama'e pa'i ta pame katu te ma'ema'e katu. Wera rahã pame katu te ma'ema'e. Amõ amõ rahã, ngã rymba hany hany. Heta hany tipe. Ame'ẽ hany rahã, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke mukanim ym te. ¹² Kirisutu manõ rahã, anĩ. Peteihar a'e manõ. Ngã ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Aja te'e ta ame'ẽ katu. Aja rahã, awa ta py'a ke Tupã juhyk katu apo 'y, aja mujekwa katu. Pe, upa rahã, Tupã rake a'e wapyk oho. (Aja rahã, katu te ame'ẽ ke a'e, aja mujekwa katu.) ¹³ A'ep pewe ihĩ rĩ. Upa katu te Kirisutu ruwajan ta ke Tupã muputu'u ym rahã we, a'ep pewe ihĩ rĩ. ¹⁴ Peteihar a'e manõ. A'erehe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ngã py'a ngi Tupã juhyk katu. Ame'ẽ ta pe Tupã pandu: “Pehẽ katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixói te pehẽ pe” aja. Aja te'e ta a'eta ixo.

¹⁵ Ame'ẽ ke jande pe Tupã'ã mujekwa katu tĩ. Tupã pandu ame'ẽ ke a'e mujekwa py. ¹⁶ Ame'ẽ ke amõ mupinim. Kuja:

“Tupã panduha ke Tupã'ã mujekwa: ‘Yman rahã, amõ panduha ke ihẽ kotyhar ta pe ihẽ amondo ta. Kuja riki.

Ihẽ je'ẽha ke ipy'a pe ihẽ amoĩ katu ta. Iãkã ke ihẽ amujanam ym ta. Aja rahã, harái ym te ta' aja riki.” Aja Tupã panduha ke amõ mupinim.

17 A'engi Tupã pandu: “A'eta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke upa katu te ihẽ aharái ta. Upa ma'e jaxer ai ame'ẽ ma'ema'eha ke ihẽ aharái ta tĩ” aja. 18 Aja rahã Tupã ipy'a jywyr ngã rehe. Upa ame'ẽ ke Tupã harái katu te. Ipy'a jywyr ngã rehe. A'erehe amõ we ngã rymba hapy ym ta me'ẽ te'e.

Mã peja Tupã rehe jahyk katu

19 Ihẽ mu ta! Pesarahã! Jesu manõ rahã, huwy ke uhem. A'erehe Tupã ixo ame'ẽ pe jaxe katu te. Kapy katu te ame'ẽ pe jaxe katu te, ame'ẽja saka. Ywa pe har ame'ẽ pe jaxe katu te, ame'ẽja saka. 20 Pan rukwen rupi hape pyahu ame'ẽ ke musorok, ame'ẽja saka. A'e manõ, a'erehe musorok, ame'ẽja saka. A'erehe Tupã ixo ame'ẽ pe jahyk katu. Jesu riki uhã te hũ ame'ẽ ke a'e, a'erehe Tupã rehe aja te'e ta jahyk katu. 21 Jesu riki pa'i keruhũ. A'e riki ixotyhar tama'e kapitã keruhũ. 22 A'erehe mã peja Tupã ixo ame'ẽ pe jahyk katu. (Aja pandu rahã, Tupã namõ japandu pandu katu.) Te'eha namõ aja ym japandu pandu inamõ. A'e riki Tupã, ame'ẽ rehe jajurujar katu. Ame'ẽ jakwa katuha namõ mã peja inamõ japandu pandu. Jande py'a ke Tupã juhyk, a'erehe mã peja: “Ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha namõ jaxo” aja ym japandu. Jande py'a ke Tupã upa juhyk. Y namõ jande upa jajukutuk, ame'ẽja saka jande py'a juhyk. Aja jaxo rahã, japandu pandu inamõ. 23 Inamõ jaxo ta kÿ. Ame'ẽ rehe jaharõ katu jaxo. Aja amõ ta pe japandu. Mã peja ame'ẽ ke jahijar ym. Tupã pandu, ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu. Ame'ẽ ke jakwa katu, a'erehe mã peja jaharõ katuha ke jahijar ym.

24 Amõ Jesu kotyhar ta rehe har mã peja jakwa jakwa jaxo. Aja rahã, a'eta namõ mã e ke jama'ema'e katu jande juehe. Mã peja amõ ta rehe japy'a katu tĩ. Mã peja amõ ta pe ma'e katu ame'ẽ ke jama'ema'e tĩ. 25 Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe amõ ta jy'ar ym uwyr apo'y. Mã peja ame'ẽ ta aja ym jande. Mã peja jande johu jayj'ar katu jaxo. Mã peja jande py'a ke jamãtã katu jande juehe jaxo. Jandema'e sawa'e te riki jywyr Tate aja pekwa katu. A'erehe mã peja i'ar koty te we jande py'a jamãtã katu jande juehe jaxo.

Jurujar katuha ke hijar rahã, pyrara ixo ta

26 Jete har te ke jande pe Tupã mujekwa. A'engi tapijar ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e jaxo rahã, marã ka ym ame'ẽ ke jamukanãha. Ma'e muhepyha riki nixói te. Jande rehe Tupã ipy'a jywyr, ame'ẽ ke mukanim, ame'ẽja saka. 27 Aja rahã, Tupã mupyraraha rehe jõ jaharõ jaxo. Jakyjeha namõ jaharõ jaxo. Amõ we tĩ. Tupã ke putar ym, ame'ẽ ta riki tata keruhũ pe oho ta. A'ep pyrara hũ ixo. Aja tapijar te'e we ma'e jaka'u te'eha ke jama'e jaxo rahã, japyrara hũ jaxo tĩ.

28 Moise je'eha mujekwa aja amõ ma'ema'e ym. Hendu ym riki. (A'erehe tupãran rehe ipy'a moĩ moĩ.) Ame'ẽ ke mokõi sawa'e ta usak. Mahapyr usak my. Aja rahã: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e” aja a'eta pandu. Aja rahã, ame'ẽ ma'ema'e ame'ẽ ke ngã jukwa riki. Pyrara usak ym ehe. Jukwa riki tĩ. 29 Aja rahã: “Tupã ra'yr ihẽ aputar ym” aja pandu ame'ẽ ke i'ar koty te we Tupã mupyrara ta. Jesu manõ rahã, huwy ke uhem. A'erehe Tupã pandu katu: “Ihẽ ra'yr rehe jurujar katu ame'ẽ ta py'a ke ihẽ ajuhyk ta” aja. “Mã ame'ẽ Jesu ruwy riki jaxer” aja pandu ame'ẽ ke aja tĩ. I'ar koty te we Tupã mupyrara ta tĩ. Tupã'ã rehe juru ai tĩ. Tupã'ã ipy'a katu ame'ẽ ke a'e. Juru ai ehe. Ame'ẽ juru ai ame'ẽ ke i'ar koty te we Tupã mupyrara ta tĩ. 30 Tupã pandu: “Katu ym ame'ẽ ta ke ihẽ amupyrara ta. Ame'ẽ ta rehe juja katu te ihẽ amujywyr ta” aja riki. Tupã pandu, ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu aja jakwa katu. Amõ we tĩ. “Ixotyhar ta ke jandema'e sawa'e te mupyrara ta. Aja rahã, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar ta” aja Tupã ukwa. Ame'ẽ ke jakwa katu tĩ. 31 Tupã riki uhã te hũ ame'ẽ ke a'e. A'e mupyrara rahã, mãte hũ pyrara.

³² Yman pexoha rehe har pekwa pekwa pexo. Jetehar te ke pehē pe Tupā upa mujekwa. Pe, pehē ke Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta mupyrara tipe. Anī. Pejuru jar katuha ke pehijar ym. ³³ Hetaha ta ruwa koty pehē rehe har amō ta juru ai. Pehē ke a'eta mupyrara tī. Aja pyrara ixo ame'ē ta namō pejy'ar peho. Pekyje ym ha namō a'eta namō pepu'am. ³⁴ Kyndaha pe amō Jesu kotyhar ta ixo. Pyrara ixo. Ame'ē ta rehe pehaihu katu peho. Upa pehēma'e ke jurujar ym ame'ē ta pyhyk raho rahā, pehē py'ahu te'e pehendu. Pehē rury katuha namō pexo we rī. Ywa pe i'ar koty te we ma'e katu ame'ē ke pehēma'e ihī, aja pekwa, a'erehe pehē rury katuha namō pexo. Aja te'e ta pehēma'e ke. Marā ka ym ame'ē ke awa mukaniha. ³⁵ A'erehe pehē py'a ke pemātā katu. Aja rahā, ma'e katu te ame'ē ke pehē pe Tupā muwyr ta. ³⁶ Pehē py'ahu te'e pexo rī. Aja rahā Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e katu. Pe, a'e pandu katu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. A'erehe ame'ē ke pehē pe a'e muwyr katu ta tī, aja pekwa katu. ³⁷ Pe, Tupā je'ēha rehe amō mupinim:

“Peharō we rī. Aja rahā, jywyr ame'ē ke jywyr ta. I'i we ym ta.

³⁸ Ihē kotyhar ta tapijar te'e we jurujar katu ixo. ‘Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixói te pehē pe' aja ihē apandu ta. Ihē namō a'eta ixo katu ta. Ihē rehe jurujar katuha ke a'eta hijar rahā, a'eta rehe ihē rury ym ta tī” aja amō mupinim. (“Jywyr ame'ē ke” aja pandu rahā: “Kirisutu ke a'e” aja mujekwa katu.)

³⁹ Jande riki jajuru jar katuha ke jahijar ym ta ame'ē ta ke jande. Mupyraraha renda pe jaho ym te ta ame'ē ta ke jande tī. Pesarahā! Tapijar te'e we jajuru jar katu ehe, Tupā rehe. Jande ke a'e muhā katu ta ame'ē ta ke jande.

11

Juru jar katuha ke

¹ Ma'e jurujar katuha ke my? Kuja. Tupā pandu ame'ē ke rehe jajuru jar katu rahā, jaharō ame'ē ke jande pe Tupā muwyr ta, aja jakwa katu te. Inamō jaxo ta ame'ē rehe jaharō katu jaxo. Ma'e jasad ym te ame'ē ke pehī, aja jakwa katu te tī. ² Tupā pandu ame'ē ke rehe ymanihar ta jurujar katu, a'erehe a'eta rehe har Tupā pandu: “Pehē katu” aja.

³ Tupā pandu ame'ē ke rehe jajuru jar katu, a'erehe kome'ē ywy keruhū a'e mujā, aja jakwa katu. A'e je'ēha rupi a'e mujā, aja jakwa katu te. Aja rahā ma'e jasad ame'ē ke a'e mujā. Ma'e jasad ym te ame'ē ke a'e mujā tī, aja jakwa katu te tī.

⁴ Tupā pandu ame'ē ke rehe Ambéu jurujar katu, a'erehe Tupā rehe ipy'a ke a'e moī moī rahā, arapuharan ke a'e hany. Aja rahā, Tupā pandu ame'ē ke rehe a'e jurujar katu, aja a'e mujekwa. Imu anī. Aja ym mujekwa a'e. A'erehe Ambéu hanyha ke imuma'e 'ar koty te we katuha. Imu rer Kaī. Tupā pandu ame'ē ke rehe Ambéu jurujar katu, a'erehe Tupā pandu: “Nde katu” aja. A'e pandu tī: “Nde rymba nde erehapy. Ame'ē katu” aja riki tī. Tupā pandu ame'ē ke rehe Ambéu jurujar katu, a'erehe jande pe a'e mujekwa rī: “Myja me'ē Tupā rehe jurujar katu my” aja mujekwa rī. A'e manō tipe. A'e jande pe mujekwa rī.

⁵ Tupā pandu ame'ē ke rehe Eno jurujar katu, a'erehe a'e manō ym. Ywa pe a'e ke Tupā raho, a'erehe kome'ē ywy keruhū pe amō ta kekar kekar tipe. Tupā je'ēha rehe amō mupinim: “Ywa pe Eno ke Tupā raho ym arahā we, Tupā ke a'e muhury katu” aja. ⁶ Amō jurujar katu ym ehe rahā, marā ka ym a'e ke muhuryha awa. Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī rahā, a'e pete'e ixo, aja amō jurujar katu ta me'ē te'e. (Nixói rahā, ipy'a ke moī moī ym ta awa.) Amō we tī. Ehe har awa ukwa tar katu rahā, juehe har Tupā mujekwa ta ipe.

⁷ Tupā pandu ame'ē ke rehe Noe jurujar katu, a'erehe a'e hendu katu ehe. Tupā pandu: "Kome'ē ywy keruhū pe har ta ke ihē ajukwa ta y pe" aja. Aman keruhū uhyk ym we rī. Usak ym we rī. A'e jurujar katu ehe. Tupā rehe a'e hendu katu, a'erehe jarusu keruhū ke a'e mujā. A'erehe a'e ke y jukwa ym. Hok wyr pe har ta ke jukwa ym tī. Noe jurujar katu ehe, a'erehe kome'ē ywy keruhū pe har ta riki hendu ym ame'ē ta ke a'eta, aja Noe mujekwa. Pe, Tupā pandu: "Ihē rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde katu" aja.

⁸ Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu. A'erehe a'e hendu katu ehe. Tupā pandu: "Amō ywy pe eho. Amō ywy ke nde pe ihē ame'ē ta. Nema'e ta" aja. A'erehe hekoha ke Amarā hijar oho. Myp oho ta my? A'e ukwa ym te riki. A'e oho riki. ⁹ Tupā pandu ame'ē ke rehe a'e jurujar katu. Tupā pandu: "Kome'ē ywy ke nde pe ihē ame'ē. Nema'e ta" aja. Pe, ame'ē ywy pe a'e ixo rahā, ame'ē ywy jar aja ym a'e ixo. Usak te'e ixo ame'ē ke a'e aja ixo. So'o pির ok namō a'e wata wata ixo. Isak pe aja tī. Jako pe aja tī. A'eta pe Tupā juja katu te pandu tī: "Nde pe kome'ē ywy ke ihē ame'ē ta" aja.

¹⁰ Amō ok ta rehe Amarā ixo ta, ame'ē rehe a'e harō ixo. Tupā mujā ta ame'ē ke. Ame'ē rehe a'e harō. Ame'ē ok ta mujāha ke Tupā ukwa katu. A'e riki mujā tī. Ame'ē ok ta kanim ym te ta. Ywa pe ihē ame'ē ke ame'ē.

¹¹ Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu, a'erehe Tupā je'ēha rupi ta'yr u'ar. Amarā tamūi te tipe. Sar aja tī. A'i te a'e tī. A'erehe imembyr ym ta tipe. Anī. Tupā pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e ta, ame'ē rehe Amarā tapijar te'e we jurujar katu. ¹² Ta'yr ym. Tamūi te tipe. Pe, hakehar pe Amarā ta'yr. Pe, Amarā ngi heta te hū hainō uhem. Ywa rehe marā ka ym jahy rata hetaha mangaha awa. Aja Amarā rainō ta hetaha tī. Y ramūi rymy'y rehe marā ka ym ywy ku'i hetaha mangaha. Aja Amarā rainō ta hetaha tī.

¹³ Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā tapijar te'e we jurujar katu. Pe, manō. Isak aja tī. Jako aja tī. Tupā pandu: "Kome'ē ywy ke nde pe ihē ame'ē ta. Nema'e ta" aja. Ame'ē ke Amarā pyhyk ym riki. Yman rahā, hainō ta riki ame'ē ywy ke pyhyk ta, aja a'e ukwa katu, a'erehe hury katu a'e. Isak aja tī. Amarā aja a'e ukwa katu tī, a'erehe hury katu a'e tī. Jako aja tī. Amarā aja ukwa katu a'e tī, a'erehe hury katu a'e tī. Ywy ke Amarā pyhyk ym. Amō ta pe a'e pandu: "Kome'ē ywy pe asak te'e aja ihē axo. Apaxia aja ihē axo se" aja riki. Isak aja tī. Jako aja tī. ¹⁴ Aja pandu, a'erehe amō hekoha te ke kekar, aja mujekwa ngā pe. ¹⁵ Hekoha ke hijar uwyr, ame'ē rehe har a'eta ukwa ukwa ym ixo. Ame'ē rehe har a'eta ukwa ukwa ixo rahā, putar rahā, a'ep a'eta jwywr ta tipe. ¹⁶ Jwywr ym te riki. Amō hekoha katu te ame'ē ke a'eta putar. Ywa pe har ke ame'ē. A'erehe: "Tupā! Nde rehe ihē py'a ihē amōi moī katu" aja pandu. Ame'ē ta ngi Tupā huxī ym. A'eta pe hekoha te ke Tupā moī katu.

¹⁷⁻¹⁸ Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu, a'erehe Tupā usak ixo rahā, ta'yr ke Amarā hapy ta tipe. Yman Tupā pandu ipe: "Isak nde ra'yr te, a'erehe ne rainō heta hū ta" aja. Aja pandu tipe. Pe, Tupā jupandu jupe: "Ihē rehe Amarā hendu katu my? Ihē amanga ta" aja. A'erehe Amarā pe a'e pandu: "Nde ra'yr ejukwa. Ehapy tī" aja. Arahā ta'yr peteihar Amarā jukwa ta tipe. Tupā rehe hendu katu, aja Amarā mujekwa ipe. ¹⁹ Ta'yr ke a'e jukwa rahā, manōha ngi Isak ke Tupā mukwera katu muhem, ame'ē rehe Amarā jurujar katu, a'erehe jukwa ta tipe. Pesarahā! Manōha ngi muhem, ame'ēja saka riki Isak, aja japandu. Pe, Isak namō Amarā hok pe jwywr oho.

²⁰ Tupā pandu ame'ē ke rehe Isak jurujar katu, a'erehe ta'yr ta pe a'e pandu: "Yman rahā ma'e katu ame'ē ke pehē pe Tupā muwyr ta" aja riki. Aja Jako pe. Aja Esau pe tī.

²¹ Tupā pandu ame'ē ke rehe Jako jurujar katu, a'erehe a'e manō tate rahā, Jose ra'yr ta pe a'e pandu: "Ma'e katu ame'ē ke pehē pe Tupā muwyr ta" aja.

Myra rehe tamūi wata. Aja myra rehe Jako pyhyk uī rahā, Tupā rehe ipy'a ke a'e moī moī.

²² Tupā pandu ame'ē ke rehe Jose jurujar katu, a'erehe a'e manō tate rahā, a'e pandu: “Jundéu awa ta Eji wyw ngi uhem ta oho” aja. A'erehe ta'yr ta pe a'e pandu: “Sengi peho rahā, ihē rete ke pehē namō peraho tī” aja riki.

²³ Tupā pandu ame'ē ke rehe Moise pái ta jurujar katu, a'erehe Moise u'ar rahā, eji wyw pe har tama'e kapitā keruhū ngi Moise ke ipái ta mukanim. Mahapyr jahy rahā, mukanim. Moise riki ta'yn katu aja ipái ta ukwa, a'erehe kapitā keruhū je'ēha ngi kyje ym. A'erehe a'eta hendu ym ehe. Kapitā keruhū pandu: “Sawa'e ra'yr u'ar rahā, pejukwa” aja jundéu awa ta pe. Ame'ē rehe Moise pái ta hendu ym.

²⁴ Tupā pandu ame'ē ke rehe Moise jurujar katu, a'erehe sawa'e rahā, a'e pandu: “Nde riki Parao rajyr membyr' aja ym ihē rehe har pepandu. Aja ym ihē” aja Moise pandu. ²⁵ Jundéu awa ta Tupā kotyhar ta ke. Ame'ē ta namō pyrara ixo, aja a'e putar. (Parao rajyr membyr aja a'e ixo rahā, Tupā ke a'e putar ym, aja a'e mujekwa.) A'erehe ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e ta tipe. Aja a'e putar ym te. Parao rajyr membyr aja a'e ixo rahā, a'e jumuhury katu juehe. Anī. Aja a'e putar ym te. ²⁶ A'erehe jundéu awa ta namō pyrara ixo rahā, katu, aja a'e ukwa. Eji wyw rehe ma'e katu ame'ē ke heta ihī. Ame'ē namō ixo rahā, hurry katu tipe, aja Moise ukwa katu. Anī. Ame'ē ke putar ym. Tupā kotyhar ta namō pyrara ixo rahā, katu tiki, aja a'e ukwa. Ame'ē i'ar koty te we katu aja ukwa. Eji ywyma'e 'ar koty te we katu, aja ukwa tī. Yman rahā, ma'e katu ame'ē ke Tupā riki muwyr ta ipe, aja a'e ukwa katu tī, a'erehe ianam ta namō a'e pyrara ixo.

²⁷ Tupā pandu ame'ē ke rehe Moise jurujar katu, a'erehe Eji wyw ngi a'e uhem oho. Kapitā keruhū parahyha ngi kyje ym ha namō uhem oho. Tupā rehe usak ym te awa. Usak ehe, aja Moise ixo, a'erehe a'e pandu: “Parao rekoha pe ihē ajywyr ym ta” aja. ²⁸ Tupā pandu ame'ē ke rehe Moise jurujar katu, a'erehe jundéu awa ta pe a'e pandu:

—Arapuhanan ruwy ke hukwen rehe pemupipi. Aja rahā, sawa'e u'ar py ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha jukwa ym ta — aja pandu.

Ame'ē Tupā je'ēha rahoha rer: “Ngā jukwaha ke a'e.” “Ame'ē arapuhanan ruwy namō mupipiha aja te'eha pekwa pekwa pexo. Amō amō wārahy 'ar rahā, pekwa pekwa pexo” aja Moise pandu jundéu awa ta pe. Ame'ē riki: “Pasuko” aja japandu.

²⁹ Tupā pandu ame'ē ke rehe jundéu awa ta jurujar katu, a'erehe y ke a'eta aha oho. Y rer y pytā. Y aha oho rahā, y apyrer rupi wata oho. (Pe, y ruwái rehe uhem oho.) Pe, eji wyw pe har ta aha tipe oho ixo rahā, upa katu te y jukwa.

³⁰ Tupā pandu ame'ē ke rehe jundéu awa ta jurujar katu, a'erehe Jeriko ok ta kurar ke Tupā upa mupe. Awa po wajar mokōi wera rahā, ok ta xupe 'ar rupi juramā wata wata oho. Pe, ok ta kurar ke Tupā mupe. ³¹ Tupā pandu ame'ē ke rehe Hambe jurujar katu, a'erehe a'e ke jundéu awa ta jukwa ym. Ok ta pe mokōi jundéu awa ta usak uwyr rahā, ame'ē mokōi sawa'e ta ke hok pe Hambe muxe katu. Mukanim riki, a'erehe ok ta pe har ta pyhyk ym ame'ē mokōi sawa'e ta ke. A'erehe ok ta pe har ta ke jundéu awa ta upa jukwa rahā, Hambe ke a'eta jukwa ym. Ok ta pe har ta Tupā rehe hendu ym ame'ē ta ke. Hambe kūjā ka'u te'e ame'ē ke a'e tipe. A'eta jukwa ym.

³² Amō we ihē apandu ta my? Amō heta ymanihar ta ixo rī. Ame'ē ta rehe har ihē apandu ym ta apo. Pesarahā! Jineā ixo. Mbara amō tī. Ixo tī. Sāsā amō tī. Ixo tī. Jesete amō tī. Ixo tī. Ndawi amō tī. Ixo tī. Samue amō tī. Ixo tī. Amō Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ixo tī. ³³ Tupā pandu ame'ē ke rehe

a'eta jurujar katu, a'erehe amō ywy pe har ta namō jumai mai rahā, ame'ē ta ke a'eta muputu'u. Katu aja a'eta ixo. Pe, Tupā pandu ame'ē ke a'eta pe a'e muwyr. Tupā rehe a'eta jurujar katu, a'erehe jangwaterna juru ke Tupā kynda. A'erehe jangwaterna jukwa ym a'eta ke. ³⁴Tupā pandu ame'ē ke rehe a'eta jurujar katu, a'erehe tata keruhū pe a'eta ke amō ta ombor rahā, tata ke Tupā muwe, a'erehe jukwa ym. Kyse puku pe amō ta jukwa tate rahā, ame'ē ta ngi Tupā muhem, a'erehe a'eta manō ym tī. A'eta pitu te'e rahā, a'eta py'a ke Tupā mātā. Amō awa ta namō jumai mai rahā, ame'ē ta ke a'eta muputu'u tī. Pyrātāha ke Tupā muwyr, a'erehe muputu'u. ³⁵Tupā pandu ame'ē ke rehe kūjā ta jurujar katu, a'erehe ianam ta manō rahā, ame'ē ta ke Tupā mukwera katu.

(Amō ta anī. Ame'ē ta ke ngā jukwa.) Amō ta pandu: “Tupā rehe jajurujar katuha ke jahijar ym ta. A'erehe jande ke pepoir ame'ē ke japutar ym” aja. A'erehe ame'ē ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mahy hū. A'erehe jukwa. Manō ta ame'ē ta kuja ukwa: “Ihē amanō rahā, Tupā namō ihē axo ta kŷ. Ihē ke Tupā mukwera katu ta muhem” aja ukwa katu. A'erehe kyje ym. Henda katu te ame'ē pe oho ta kŷ, aja ukwa katu, a'erehe manōha ngi kyje ym. ³⁶Amō jurujar katu ame'ē ta rehe Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta puka puka hū riki. Amō ta ke so'o pিরer pe a'eta pirok hū. Amō ta ke ita tupaham pe pukwar. Pe, kyndaha pe kynda raho. ³⁷Amō ta ke ita pe a'eta jukwa. Amō ta ke sehōi pe kytyk mondok, ixu'a rupi. Aja jukwa. Amō ta ke kyse puku pe jukwa. Amō ta pyrara ixo. Arapuharan pিরer kamixa namō ixo. Arapuhame pিরer kamixa namō aja tī. (Aja ima'e ym te aja mujekwa.) Amō ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mupyrara hū. Amō ta rehe mujaxeriha ke a'eta mondo. ³⁸Kome'ē ywy keruhū pe a'eta ixo rahā marā ka ym katuha, aja Tupā ukwa katu. Anī. (Ame'ē ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mupyrara hū. Hok ngi mujan mondo.) A'erehe te'e a'eta ixo. Kuja. Awa nixói te ame'ē rupi wata wata ixo. Ka'a wyr rupi te'e ixo amō ta tī. Itakwar keruhū rupi ixo amō ta tī. Ywykwar keruhū rupi ixo amō ta tī.

³⁹Tupā pandu ame'ē ke rehe upa ame'ē ta jurujar katu, a'erehe Tupā pandu: “Pehē riki katu ame'ē ta ke pehē” aja riki. Kome'ē ywy keruhū pe a'eta ixo rahā, Tupā pandu ame'ē ke a'e muwyr ym we ngā pe rī. ⁴⁰Yman Tupā pandu: “Yman rahā ihē kotyhar ta pe ma'e ke 'ar koty te we katu ame'ē ke ihē ame'ē ta” aja. Aja jande rehe har a'e ukwa. Kuja. Jande namō jō ymanihar ta py'a ke a'e juhyk ta, aja a'e ukwa katu. “Katu te ame'ē ke pehē. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja Tupā pandu ta. Aja ymanihar ta pe a'e pandu ame'ē ke a'e muwyr ym yman. Apo jō jande namō ame'ē panduha muwyr katu a'e.

12

Tupā riki jande pái keruhū

¹Pesarahā! Tupā pandu ame'ē ke rehe heta hū ymanihar ta jurujar katu. Ame'ē ta riki jande rehe usak usak ixo, ame'ēja saka. Jande py'a ke a'eta mātā u'am, ame'ēja saka. A'erehe jande ke upa ma'e puhýi ame'ē ke mā peja jambor. Aja riki ujan te'e ame'ē ta ombor tī. Upa ma'e puhýi ame'ē ke ombor. Aja rahā, pahar ujan katu ta. Jande aja tī. Ujan te'e ame'ē ta aja jaxo tī. A'erehe ma'e puhýi ame'ē ke mā peja jambor. Aja rahā, ma'e jaka'u te'eha jama'eha ke mā peja jahijar katu. Aja rahā Tupā putar ame'ē ke upa ima'e pyrātāha namō mā peja jama'ema'e katu. ²Mā peja Jesu rehe har jakwa jakwa jaxo. A'e aja Tupā pandu ame'ē ke rehe jajurujar katu ta me'ē te'e tī. Jande ke a'e mu'e katu. (A'erehe jajurujar katu ehe.) Ma'e ke upa rahā, inamō aja te'e ta jaxo. Hury katuha namō ipái koty a'e ixo ta, aja a'e ukwa katu.

A'erehe a'e pandu: "Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ihē amanō ta. Ihē ruxī ym ingi" aja. Pe, ame'ē rehe a'e manō. Apo Tupā rake a'e wapyk uī. (Aja rahā, katu te ame'ē ke a'e, aja jakwa.) Inamō kapitā keruhū te a'e.

³ Yman Jesu pyrara ixo, ame'ē rehe har pekwa pekwa pexo. Ma'e jaxer ai ma'ema'e ame'ē ta parahy te hū ehe. Ipy'ahu te'e a'e hendu. Mukahem ym. Aja pexo ym we rī. A'erehe māte pekwaaha aja ym pexo. Pejuruar katuha ke pehijar ym tī. ⁴ Ma'e ka'u te'e ha ke ma'ema'e ame'ē ta pe pepandu: "Mā peja ym pexo" aja. A'erehe pehē rehe a'eta parahy. Pehē ke mupyrara tipe tī. Pehē ke a'eta jukwa ym we rī.

⁵ Ta'yr ta namō ipái pandu katu. Aja pehē namō Tupā pandu pandu katu. A'e pandu ame'ē ke rehe pekwa pekwa pexo. Pehē py'a ke a'e mātā tar katu. Kuja riki:

"Ihē ra'yr! 'Ema'e ym' aja nde pe jandema'e sawa'e te pandu rahā, ehendu katu ehe.

'Katu ym ame'ē ke nde erema'e' aja a'e pandu rahā, eparahy ym ehe tī.

⁶ 'Ema'e ym' aja upa ipy'a katu ame'ē ta pe jandema'e sawa'e te pandu.

'Ihē ra'yr' aja me'ē ke a'e nupā. Aja ta'yr ixoha ke a'e mukatu" aja Tupā pandu.

⁷ Pehē pepyrara pexo rahā, pehē py'ahu te'e pehendu. Ipái riki ta'yr ke nupā, aja pehē py'ahu te'e pehendu. Pesarahā! Ta'yr ke ipái nupā ym ame'ē ke nixói. Upa katu te nupā. (Aja ixoha ke mukatu.) A'erehe pepyrara pexo rahā, pehē riki ta'yr ta ke aja Tupā mujekwa. ⁸ Upa ta'yr ta ke Tupā mupyrara. A'erehe pehē pepyrara ym pexo rahā, Tupā ra'yr ta aja ym pehē. Ta'yr ta te aja ym pehē. Amō riki pehē pái aja pexo.

⁹ Kome'ē ywy pe jande pái ixo. Jande ke a'eta nupā rahā, jahendu katu ehe. Aja rahā i'ar koty te we jande pái keruhū rehe jahendu katu ta me'ē te'e tī. Pe, inamō aja te'e ta jaxo. ¹⁰ Kome'ē ywy pe jande ke jande pái ta'yr mi nupā. Muhendu tar katu juehe, aja a'eta ukwa. Jahendu katu ehe, aja ukwa tī. A'erehe nupā. Jande ke Tupā mupyrara rahā, katu jaxoha aja jamuruwak ta, aja a'e ukwa. Aja rahā, a'e katu te aja jaxo ta tī, aja me'ē a'e putar. A'erehe jande ke mupyrara. ¹¹ Jande ke a'e mupyrara rahā, japyai jaxo. I'i we japyai. Muhury ym jande ke. Anī. I'i atu ym ame'ē. Kuja. Tupā mupyrara, a'erehe ta'yr ta ipy'a muruwak tī. A'erehe a'eta hendu katu ehe. Aja rahā, hury katuha namō ixo katu ta tī. Ixoha katu aja ixo apo 'y. A'erehe ta'yr ta ke Tupā mupyrara.

Katu ixoha ame'ē ke mujekwa

¹² Mā peja pyai ame'ē ta ke pemuhury katu. Mā peja kyje ame'ē ta py'a ke pemātā katu tī. Aja rahā, pehē ke amō ta mahy rahā, aja te'e ha pehē py'ahu te'e pehendu katu. ¹³ Jete har te ke pekwa. Aja pexo katu. Aja rahā, jurujar katuha ke hijar Tate, ame'ē ta py'a ke pemujywyr ta. Aja rahā, a'eta hijar ym ta. Aja rahā, Tupā namō a'eta juehe katu ixo tī.

¹⁴ Pejumar ym ha namō amō ta namō pexo. Pexoha katu aja pexo. Aja ym rahā, jandema'e sawa'e te namō pexo ym te ta. ¹⁵ Pesak katu pexo. Pehē rehe Tupā ipy'a katu. Ame'ē ke mā peja pehijar ym. Pesarahā! Juruwe'y tiha oho rahā, upa pyta rake rupi i'ái ame'ē ke jukwa. Ame'ē ke riki kuja saka. Ma'e peka'u te'e ha ke pema'ema'e rahā, amō ta riki Tupā rehe jurujar katuha ke hijar ta my. Aja rahā, katu ym. (Pyta rake rupi i'ái ame'ē ke jukwa, ame'ēja saka.) A'erehe juruwe'y aja ym pexo.

¹⁶ Esau aja ym pehē tī. Kūjā rehe a'e ka'u te'e. Tupā ke a'e putar ym te tī. A'e riki u'ar py ame'ē ke tipe. Aja rahā, ipái manō rahā, ipáima'e ke a'e pyhyk ta tipe. Ame'ē ke imu pe a'e muhepy. A'e myahy te rahā, a'e pandu imu pe: "Paratupe pe nde mi'u nde eremuwyr rahā, jande páima'e ke nema'e wan ta.

Ihê pe papa muwyr ame'ê ke nema'e wan ta" aja riki. ¹⁷I'i katu rahâ we, ipy'a ke muruwak. Pe, ipái pandu katuha ke a'e pyhyk ta tipe, ame'ê ke pekwa riki. Ipái pe a'e pandu: "Tupã pe ebandu: 'Mã peja u'ar py ame'ê ke rehe esak katu' aja ihê rehe har ebandu ipe" aja ipái pe. Ipái pandu: "Anĩ. Marã ka ym ihê apanduha. Tupã pe ne mu rehe har upa ihê apandu" aja riki. Pe, Esau jixi'u tipe. Ipái pe pandu: "Tupã pe ihê rehe har ebandu tí. Ihê koty pandu katuha ke emuruwak" aja tipe. Marã ka ym ipái panduha ke muruwakiha ixoty, Esau koty. A'erehe Esau aja: "Tupã ke japutar ym" aja ym pexo tí.

¹⁸Ywy'ã keruhũ pe jundéu awa ta uhyk uwyr kwe. Her Sinái. Tata xupe 'ar rupi ihĩ. Aman pihun te aja ywa takãxĩha ihĩ tí. Ywytu keruhũ peju hũ tí. (Tupã pyrãtã te hũ aja mujekwa.) ¹⁹Jumi'a aja tyapu hũ tí. Tupã pandu tí. Ame'ê ke jundéu awa ta hendu rahã, a'eta pandu: "Ebandu ym apo" aja riki. Kyje ingi a'erehe aja pandu. ²⁰A'eta hendu: "Ywy'ã rehe pepyrũ rahã, ame'ê ke ita pe pejapi. Aja pejukwa. Pehẽ rymba ta aja tí. Pejukwa tí" aja riki. (Aja rahã, Tupã a'ep ixo. Jaxer ame'ê ke nixói te ipe, ame'ê ke a'ep ixo, aja mujekwa.) A'erehe a'eta kyje ingi. Amõ we Tupã pandu ame'ê ke hendu tar ym. Kyje. ²¹Upa Moise usak, ame'ê ke mâte we ame'ê te a'eta my. (Tupã pyrãtã te hũ aja ukwa katu. Ma'e jaxer ame'ê ke nixói te ipe, ame'ê ke a'ep ixo, aja ukwa tí.) A'erehe: "Ihê akyje hũ. Ihê ryrýi riki" aja Moise pandu.

²²Pehẽ anĩ. Tupã ngi pekyje aja ym ixoty pejur. Tupã rehe pehẽ py'a pemõi moĩ, ame'ê rendã riki amõ koty. Amõ ywy'ã keruhũ ke ame'ê. "Siã" aja riki her. Tupã ixo, ame'ê ok ta ke ame'ê. A'e riki uhã te hũ ame'ê ke a'e. Ame'ê ok ta riki ywa pe har ke. Amõ Jerusarẽ ok ta ke. Ywa pe har ke ame'ê. A'ep heta te hũ Tupã je'êha rahoha ta ixo. ²³A'ep Tupã kotyhar ta jy'ar u'am. Hury katuha namõ ngã ixo. Ixotyhar ta riki u'ar py ame'ê ta aja saka. A'eta rer ke paper rehe amõ mupinim. Ywa pe ame'ê ihĩ. A'ep Tupã ixo tí. Pehẽ py'a pemõi moĩ ehe. A'e riki upa kome'ê ywy keruhũ pe har ta ke mondo mondo ta. Hendu ym ehe, ame'ê ta ke mupyraraha renda pe a'e mondo ta. Hendu katu ehe, ame'ê ta inamõ ixo ta. Ixoty oho ta. A'ep ymanihar ixoha katu ame'ê ta ixo tí. Ame'ê ta pe Tupã pandu: "Pehẽ katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixói te pehẽ pe" aja. ²⁴A'ep Jesu ixo tí. A'e riki ipái pe pandu: "Ihê amanõ, a'erehe ihê rehe jurujar katu ame'ê ta ke emuhã katu" aja. Ame'ê riki panduha pyahu ame'ê ke. Huwy ke uhem tí. A'erehe ngã ke Tupã muhã katu. Ame'ê ruwy riki Ambéu ruwy 'ar koty te we mukatuha. Ambéu manõ. Huwy rehe har jakwa jaxo rahã: "Ambéu jukwa ame'ê ke ejukwa tí" aja Tupã pe japandu. Jesu ruwy rehe har jakwa jakwa jaxo rahã: "Jande py'a ke ejuhyk" aja Tupã pe japandu. A'erehe Jesu ruwy riki Ambéu ruwy 'ar koty te we mukatuha. A'erehe Tupã ngi jakyje ym ha namõ jahyk katu ehe.

²⁵Pesak katu pexo. "Tupã rehe ihê ahendu ym ta" aja ym pepandu. Kome'ê ywy keruhũ pe ixo rahã, Tupã je'êha ke Moise pandu pandu ngã pe. Ame'ê rehe hendu ym ame'ê ta ke Tupã mupyrara riki. Apo ywa ngi je'êha ke Tupã muwyr jande pe. Ame'ê ke rehe jahendu ym rahã, mã ymanihar ta 'ar koty te we jande ke Tupã mupyrara ta. ²⁶Moise ta pe Tupã pandu rahã, ywy ke a'e mukatak hũ. Pe, a'e pandu tí: "Amõ we ywy ke ihê amukatak ta tí. Ywa ke ihê amukatak ta tí" aja riki. ²⁷"Amõ we" aja pandu rahã, ma'e Tupã mujã ame'ê ke a'e mukatak ta. Pe, mukanim ta. Mumba ta. Aja rahã, marã ka ym mukatakiha, ame'ê ke jõ pyta ta. (Aja rahã, Tupã kotyhar ta jõ pyta katu, aja mujekwa.)

²⁸Pesarahã! Sawa'e te namõ jaxo ta kÿ. Marã ka ym ima'e pyrãtãha mukaniha. (Aja rahã inamõ ixo, ame'ê ta jõ pyta ta.) Inamõ jaxo ta, a'erehe mã peja japandu ipe: "Ne jõ riki katu te me'ê ke" aja. Myja me'ê Tupã ke

jamuhury katu my? Aja mā peja jande py'a jamoĩ moĩ katu ehe. Aja rahã: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja japandu ipe. "Mā! Pyrātã te hũ ame'ē ke a'e" aja jakwa katuha namō mā peja jande py'a jamoĩ moĩ katu ehe. ²⁹ Hendu ym ehe ame'ē ta ke Tupã mupyrara hũ ta. Tata upa ma'e ukwái. Aja Tupã mahy ta tĩ. A'erehe: "Mā! Pyrātã te hũ ame'ē ke a'e" aja jakwa katuha namō mā peja jande py'a jamoĩ moĩ katu ehe.

13

Myja me'ē Tupã ke jamuhury my

¹ Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe pehẽ mu ta aja pexo. A'erehe tapijar te'e we pepy'a katu pehẽ juehe pexo. ² Pesak ramō ame'ē ta ke pehẽ rok pe pemuxe katu. Ame'ē ke pema'ema'e katu. Jesu kotyhar ta ke ame'ē ta. Amō ta usak ramō ame'ē ta ke hok pe muxe katu. Amō hekoha pe har ta ke aja ukwaha naĩ. Anĩ. Ukwá ym hã rupi Tupã je'ēha rahoha ta ke hok pe muxe katu riki. ³ Kyndaha pe ixo ame'ē ta rehe har pekwa pekwa pexo. Jesu kotyhar ta ke ame'ē ta. Ame'ē ta rehe pesak peho. Pehẽ atu kyndaha pe pexo, ame'ēja saka pekwa pekwa pexo, a'erehe ame'ē ta rehe pehaihu katu. Pyrara ixo ame'ē rehe har pekwa pekwa pexo tĩ. Pehẽ atu pepyrara pexo, aja pekwa pekwa pexo. A'erehe a'eta py'a ke pemātã katu peho.

⁴ Jumendar ame'ē ta rehe har katu, aja pekwa. Hakehar ipy'a wapyk ta me'ē te'e. Ixawa'e ipy'a wapyk ta me'ē te'e tĩ. Amō kūjã rehe sawa'e ka'u te'e rahã, a'e ke Tupã mupyrara ta. Amō sawa'e rehe kūjã ka'u te'e rahã, a'e ke Tupã mupyrara ta tĩ.

⁵ Tamatarer rehe aja te'eha pehẽ py'a pemoĩ moĩ ym pexo. Pehẽma'e ke namō pexo, ame'ē namō pehẽ rury katu pexo. Pesarahã! Tupã pandu: "Pehẽ namō aja te'e ta ihẽ axo. Marã ka ym pehẽ ke ihẽ ahijariha" aja riki. A'erehe pehẽma'e ke namō pehẽ rury katu pexo. ⁶ Mā peja jakyje ym ha namō jaxo. Kuja mā peja japandu:

"Jandema'e sawa'e te ihẽ namō ma'e ke ma'ema'e katu a'e, a'erehe ihẽ akyje ym axo.

Marã ka ym kome'ē wyw keruhũ pe har ta ma'ema'eha ihẽ pe. A'erehe ihẽ akyje ym axo" aja riki.

⁷ Kapitã ambyr ta rehe har pekwa pekwa pexo. Pehẽ pe Tupã je'ēha ke a'eta pandu pandu kwe. A'eta ixoha rehe har pekwa pekwa pexo tĩ. Myja me'ē a'eta manō my? Pekwa pekwa pexo tĩ. Tupã pandu ame'ē ke rehe a'eta jurujar katu. Ame'ē ta aja pexo katu tĩ. ⁸ Jesu Kirisutu manga te'e ym te a'e. Apo a'e ixo. Yman rahã pete'e ta a'e ixo tĩ. Aja te'e ta a'e ixo tĩ. ⁹ Jetehar te ke pekwa katu. Amō koty amō ta mu'e. Ame'ē rehe mā peja pemuka'u te'e ym. Ame'ē koty pehẽ py'a pemuruwak ym. Jande rehe Tupã ipy'a katu ame'ē ke jakwa katu, a'erehe jajurujar katu te we ehe. Amō ta pandu: "Ma'e mi'u e'u ym. Amō ke e'u katu" aja riki. Aja jundéu awa ta je'ēha rehe hendu katu. Ame'ē rehe hendu katu ame'ē ta kuja ukwaha naĩ: "Ma'e ke ja'u ym rahã, jande rehe i'ar koty te we Tupã ipy'a katu" aja naĩ. Jande anĩ. Jande rehe aja te'eha Tupã ipy'a katu, ame'ē rehe jajurujar katu. A'erehe ma'e ke ja'u ym rahã: "I'ar koty te we jande rehe Tupã ipy'a katu" aja ym jakwa jakwa jaxo.

Ok ta kurar kupe koty Jesu manō

¹⁰ Kirisutu manō, pe, jajurujar katu ehe. Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe jundéu awa tama'e pa'i ta paraky ixo. Amōma'e hymba ke a'eta hapy hapy ixo. Upa ukwái. Ame'ē riki a'etama'e ma'eha. Upa ukwái rahã, ngã py'a ke Tupã juhyk katu, aja a'eta ukwaha naĩ. Amō koty a'eta ukwaha, a'erehe Kirisutu rehe jurujar ym. ¹¹ Pesarahã! Kapy katu te ame'ē pe ma'e

hymba ruwy ke pa'i keruhū raho. Tupā pe mujesak, ame'ēja saka. Aja rahā, ngā ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke Tupā mukanim, aja ukwaha naī. Ame'ē ma'e hymba rukwer ke amō riki upa katu te hapy. Upa ukwái. Ame'ē rukwer ke pa'i ta u'u ym te. Ok ta kurar kupe koty upa katu te hapy. ¹² A'erehe Jesu aja tī. Ok ta kurar kupe koty a'e manō tī. Huwy pe ngā ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke a'e mukanim. Ipy'a ke juhyk. ¹³ Kirisutu ke amō ta jukwa rahā, a'e ke a'eta mupyrara hū. Muhuxī hū tī. Aja jande tī. Jundéu awa ramūi ta ukwaha ke jahijar. A'erehe jande ke amō ta mupyrara hū tipe tī. Jesu kotyhar ta ke jande, a'erehe mupyrara hū tipe tī. Muhuxī hū tī. Anī. Tapijar te'e we jajurujar katu ehe. ¹⁴ Pe, pepyrara pexo rahā, kuja pekwa. Kome'ē ywy keruhū pe jande rekoha te nixói te. Kome'ē ywy keruhū pe aja te'eha jaxy ym ta. Ok ta ke Tupā mujā ta. Ame'ē pe jahoha rehe jaharō jaxy. ¹⁵ Jande ke Jesu muhā katu, a'erehe mā peja Tupā pe japandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja riki. Aja te'eha japandu. Aja japandu rahā, ma'e hymba ke hapy, ame'ēja saka tī. Tupā rehe jande py'a jamōi moī, ame'ēja saka tī. ¹⁶ Ma'e katu ame'ē ke amō ta pe pema'ema'e, ame'ē rehe pekwa pekwa pexo. Amō ta rehe pepyrara pesak tī. Aja pema'ema'e rahā, Tupā rehe pehē py'a pemoi moī, ame'ēja saka tī. Aja rahā, Tupā ke pemuhury katu.

Pehēma'e kapitā ta rehe pehendu katu

¹⁷ Pehēma'e kapitā ta rehe pehendu katu. (Tupā kotyhar tama'e kapitā ta ke a'eta.) A'eta pandu ame'ē ke pema'ema'e katu. Pehē rehe a'eta usak usak katu ixo, aja rahā, pehē pejurujar katuha ke pehijar ym ta. Katu a'eta paraky my? Katu ym my? Ame'ē ke Tupā pe a'eta pandu ta me'ē te'e. A'erehe pehē rehe a'eta usak usak katu ixo. A'eta rehe pehendu katu rahā, hury katuha namō parakyha ke a'eta ma'ema'e katu. A'eta rehe pehendu ym rahā, pyaiha namō parakyha ke a'eta ma'ema'e. Aja rahā, katu ym pehē pe. A'erehe pehendu katu a'eta rehe.

Tupā namō panduha

¹⁸ Jande rehe har Tupā pe tapijar te'e we pepandu pandu katu pexo. Tupā pandu ame'ē ke aja te'eha jama'ema'e tar katu, a'erehe katu jaxoha aja jaxy. (Aja rahā, jande rehe je'ēha nixói ta, aja jakwa katu.) ¹⁹ Pe, ihē apandu katu te pehē pe. Tupā namō ihē rehe har pepandu katu te we rī. “Pahar jande koty a'e ke emuwyr” aja pepandu Tupā pe.

Arapuharan usakiha aja Jesu riki jandema'e usakiha keruhū tī

²⁰⁻²¹ Arapuharan ta rehe amō usak usak katu ixo, aja Jesu tī. Jandema'e sawa'e te riki ixotyhar tama'e usakiha keruhū. A'e manō, pe, a'e ke Tupā mukwera katu muhem. A'e manō, pe, huwy uhem, a'erehe Tupā pe a'e pandu: “Ihē amanō, a'erehe ngā ke amuhā katu ta” aja riki. Aja te'eha ta. Pehē py'a ke Tupā muhury katu. A'e putar, aja pexo. Mā peja ame'ēja pehē ke a'e mu'e katu. (Aja rahā, a'e putar ame'ē ke pema'ema'e katu ta.) Jesu Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe a'e ke jamuhury katu. Ame'ē ke mā peja jande ke a'e mu'e katu tī. (Aja rahā, a'e putar ame'ē ke pema'ema'e katu ta tī.) Mā peja Kirisutu rehe har japandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja riki. Mā peja aja te'eha japandu. Amen.

A'ejō panduha

²² Ihē mu ta! Kome'ē paper ke pehē pe ihē amupinim aī. Ta'yr mi ihē amupinim. Kome'ē myrandu namō pehē py'a ke ihē amātā tar katu. Pehendu katu ehe, aja ihē apandu katu tē. Pehenduha pahar pemukanim ym. ²³ Kyndaha ngi Timo, jande mu riki uhem oho. Ame'ē ke pekwa, aja ihē

aputar. Pahar se ihě rehe a'e uhyk uwyr rahã, ihě namõ a'e oho ta tĩ. Pehě rehe ihě asak ta aho rahã, ihě namõ a'e oho ta tĩ.

²⁴ Pehěma'e kapitã ta pe jandema'e katuha ke pepandu. Tupã kotyhar tama'e kapitã ta ke ame'ẽ ta. Upa Tupã kotyhar ta pe pepandu tĩ. Itar ywy pe amõ jande mu ta ixo. Pehě pe katuha ke ame'ẽ ta mondo ixo tĩ.

²⁵ Mã peja johu pehě rehe Tupã ipy'a katu te hũ.

Upa.

Tian mupinim me'ě ke

Tian kome'ě paper ke mupinim. Jerusarē ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ě tama'e kapitā a'e tī. Amō Jesu mu a'e tī.

Amō amō jundéu awa ta Jesu rehe jurujar katu. Ame'ě ta amō amō ok ta pe ixo. Amō amō ywy pe har ok ta pe ixo. Ame'ě ta pe kome'ě paper pinim ke Tian mondo.

Tupā kotyhar ta pe: “Ihē mu ta” aja Tian pandu.

¹ Ihē Tian. Tupā rehe ihē aparaky axo. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe ihē aparaky axo tī. Myrandu katu ke ihē apandu pandu, ame'ě riki ihēma'e parakyha.

Pehē riki Tupā kotyhar ta ke. Jundéu awa ta ke pehē. Pehē riki kome'ě ywy keruhū rupi pehāi peho ame'ě ta ke pehē. Upa pehē pe katuha ke ihē amondo axo.

Jurujar katuha rehe har

² Ihē mu ta! Pehē rehe upa pyraraha uhyk rahā, pehē rury katu pexo.

³ Pyraraha upa asa oho rahā, Tupā rehe pejurujar katu te we pexo. Aja rahā, amō pyraraha uhyk rahā, pehē py'ahu te'e pehendu katu te ta tī. Aja pekwa katu. A'e rehe pehē rury katu pexo. ⁴ Pesak katu te'e pehē juehe pexo. Pehē rehe pyraraha uhyk rahā, aja te'e Tupā rehe pejurujar katu pexo. Aja rahā, Tupā pandu ta: “Pehē katu. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja. Pē, Tupā putar, aja pexo katu ta.

⁵ Pehē ngi har ma'e ke amō ukwa ym te rahā, Tupā pe a'e pandu pandu katu ta me'ě te'e. Aja rahā ukwa katuha ke Tupā muwyr ta ipe. Ame'ě ke a'e me'ě ta. Me'ě katu ame'ě ke a'e. “Mā! Pandu hū. Ihē ame'ě ym ta. Eho” aja a'e pandu ym te. A'e me'ě katu ta ngā pe. ⁶⁻⁸ Ma'e ke Tupā namō pepandu pandu rahā, ame'ě ke pehē pe a'e muwyr ta, aja pejurujar katu te pexo. “Muwyr ta nahā my?” aja ym pekwa pexo. Aja pekwa pexo rahā, y ramūi pe har y kotok keruhū aja saka ta. Ame'ě ke amō koty koty ywytu peju peju raho. Aja: “Muwyr ta nahā my?” “Anī, muwyr ym ta nahā my?” aja amō koty koty pejurujariha ke. Katu ym aja. Aja ta amō ixo rahā, jandema'e sawa'e te ngi pyhyk ym ta ma'e ke. Ukwa ym ma'e.

Mā peja hury katu ixo rī

⁹ “Mā nde erekwa ym te ame'ě ke nde” aja nde rehe har kome'ě ywy keruhū pe har ta ukwaha naī. Aja rahā, jumupyai ym. Mā peja hury katu a'e ixo. Tupā riki ma'e ukwa katu te ame'ě ke a'e, aja ukwa ta, a'e rehe mā peja hury katu ixo. ¹⁰ Amō imu ima'ehū namō ixo rahā, hury katu ixo tī. Ame'ě ma'e ke amō mukanim ingi rahā, mā peja a'e hury katu ixo rī. Ima'ehū ame'ě ta kupi'i'a aja saka. Yman rahā ixo ym ta. Kupi'i'a manō ta. Aja amō ta aja ima'ehū ame'ě ta manō ta tī. ¹¹ Warahy opok rahā, kupi'i ke warahy hakuha jukwa. I'a ke upa kukú. I'a katuha upa manō. Aja ta ima'ehū ame'ě ta ke tī. Ima'e ixoha rehe har jō a'e ukwa ukwa ixo rahā, a'e kanim ta tī. Kupi'i'a aja kanim ta tī. Manō ta tī.

Pyraraha rehe har

¹² Pyraraha amō imu rehe uhyk rahā, katu aja ixo we rī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ym we. Aja rahā, hury katu a'e. Pyraraha upa, pe, a'e jurujar katu ehe rī. Aja rahā, uhāha ke Tupā me'ě ta ipe. Inamō aja te'e ta ixo. Ame'ě ke upa ipy'a katu ehe ame'ě ta pe Tupā me'ě ta tī. “Ihē rehe ipy'a katu ame'ě ta pe uhāha ihē ame'ě ta” aja Tupā pandu katu. ¹³ Pyraraha uhyk ehe rahā, ma'e

ka'u te'eha ke ma'e. Aja rahā: "Ma'e pyraraha Tupā muwyr ihē pe. A'erehe ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e." Aja mā peja epandu ym. Anī. Marā ka ym ma'e ka'u te'eha ke Tupā ma'eha. "Ma'e nde ereka'u te'eha ke ema'e" aja jurujar katu ehe ame'ē ta pe a'e pandu ym te. A'erehe: "Tupā riki pyraraha muwyr ihē pe, a'erehe ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e" aja mā peja epandu ym te.

¹⁴ Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, kuja ta. Ma'e ka'u te'eha ke a'e putar katu. Ame'ē riki a'e ke muka'u te'e. Ame'ē rape rupi oho, ame'ēja saka. Pe, ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e. ¹⁵ Pe, ame'ē ka'u te'eha ke a'e putar. Ame'ē ke ipy'a pe ukwa ukwa ixo rahā, ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e. (Ipy'a ngi uhem, ame'ēja saka.) Pe, a'e ma'e rahā, manō ta. Ame'ē riki mupyraraha renda pe oho ta, aja riki.

¹⁶ Ihē mu ta! Pehē rehe ihē py'a katu. Pehendu katurahā! (Ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu.) Mā peja ame'ē ke muka'u te'e ym pehē! ¹⁷ Upa ma'e katu ame'ē ke japyhyk, ame'ē riki ywa ngi tur. Upa katu te ma'e ke aja tī. Upa katu te ame'ē ke Tupā muwyr. Upa ywa rehe ma'e hendy, ame'ē ta ke a'e mujā. Warahy hendy rahā, rysāha pehī. Jahy hendy rahā, pytuniha pehī tī. Tupā aja ym. Pytuniha nixói te, aja saka. Rysāha nixói te, aja tī. (A'erehe a'e me'ē me'ē ame'ē ke aja te'eha katu te ame'ē ke.) ¹⁸ A'e putar katu, a'erehe ta'yr ta aja jande ke a'e mu'am. Je'ēha jete har te rupi a'e mu'am. Aja rahā, jande riki jepy te ame'ē ta ke, ame'ēja saka. A'engi amō Tupā ra'yr ta aja ta tī. Ta'yr ta aja mu'am ta tī.

Ma'e katu ame'ē ke mujekwa ame'ē ta rehe jahendu katu ta me'ē te'e

¹⁹ Ihē mu ta! Pehē rehe ihē apy'a katu ame'ē ta ke pehē! Kuja pekwa pekwa pexo! "Mā! Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke pehijar" aja pehē pe amō ta pandu rahā, pahar pehendu katu a'eta rehe. Pahar ym je'ēha pemujywyr a'eta pe. Pahar pehē py'a pemahy ym tī. ²⁰ Awa ta katu aja Tupā putar. Amō parahy rahā, katu aja ym ta. A'erehe pahar pehē py'a pemahy ym. ²¹ Upa ma'e peka'u te'eha pema'eha ke pehijar. Pexo ai te'e ame'ē ke aja tī. Pehijar tī. Tupā rehe pehendu katu. Imā'e je'ēha ke pehē py'a pe a'e mupyta. Ame'ē ke rehe pehendu katu. Ame'ē ke rehe pejurujar katu rahā, pehē ke a'e muhā katu ta.

²² Ima'e je'ēha rehe pehendu katu. Pehendu jō rahā, pehē ke Tupā muhā katu ta, aja pekwaha nāi. Mā peja peka'u te'e ym pexo. Kuja katu te. A'e je'ēha mujekwa, aja pema'ema'e katu ta me'ē te'e. ²³ Je'ēha rehe amō hendu. Pe, mujekwa aja a'e ma'ema'e ym rahā, kuja ta a'e. Waruwa pe i'ā ke a'e usak. Aja te'e ixo. ²⁴ I'ā rehe a'e usak te'e. Pe, oho ingi. Pahar harāi. Ma'e ym ma'e ke. Myja i'ā ixoha my, ame'ē ke pahar harāi. Ma'e ym ma'e ke. ²⁵ Ima'e je'ēha katu te ame'ē ke rehe amō usak usak katu. Ame'ē rehe hendu katu rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ym. Aja je'ēha rehe a'e hendu katu tī. A'e hendu te'e ehe, pe, pahar harāi. Anī. Aja ym. Je'ēha mujekwa aja a'e ma'ema'e katu tī. Aja rahā, upa a'e ma'ema'e ame'ē ke rehe Tupā muhury katu.

²⁶ Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī katu, aja a'e ukwa. Aja rahā, je'ēha ke mutambyk rahā, katu tiki. Je'ēha ke mutambyk ym rahā, Tupā rehe ipy'a moī moīha ke te'e aja. Jumuka'u te'e a'e juehe. ²⁷ Kuja Tupā, jande pái keruhū putar katu tī. Ipy'a ke amō moī moī katu te ehe. Ame'ē riki jete har te ke. Aja rahā, kuja katu ipe. Ipái ym te ame'ē ta pyrara ixo. Imāi nixói te tī. Ame'ē ta pe ma'e ke me'ē me'ē rahā, ame'ē riki Tupā rehe ipy'a moī moī katu, ame'ēja saka. Ixawa'e ym ame'ē ta pyrara ixo tī. Ame'ē ta pe ma'e ke me'ē me'ē rahā, ame'ē riki Tupā rehe ipy'a moī moī katu tī, ame'ēja saka tī. Tupā rehe hendu ym ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Ame'ē ta aja ym rahā, katu tiki tī.

2

Amō ta rehe juja katu te usak rahā, katu tiki

¹ Ihē mu ta! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe pejurujuar katu. A'e riki Tupāma'e weraha pe ixo ame'ē ke a'e. Pejurujuar katu ehe, a'erehe amō ta rehe pesak rahā, pesak aja pema'e katu. "Kome'ē sawa'e amō ta 'ar koty te we katuha." "Peme'ē anī" aja ym pekwa pekwa pexo. "Kome'ē sawa'e amō ta wyr koty te we katuha." "Peme'ē anī" aja ym pekwa pekwa pexo tī. (Juja katu te pesak a'eta rehe.) Aja rahā, katu tiki. ² Pesarahā! Pehēma'e jy'ariha renda pe ima'ehū ame'ē ke ixē uwyr. Itatawa ke te'e ipo rehe har mujā ame'ē ke namō ixo. Heta ipo rehe har namō ixo. Ima'e mundeha katukwer ame'ē ke namō ixo. Amō sawa'e ima'e ym te ame'ē ke ixē uwyr tī. Ima'e jaxer ai ame'ē ke namō ixē uwyr. ³ Pe, ima'e mundeha katukwer namō ixo ame'ē pe pepandu:

—Se ewapyk. Se katu te — aja ipe. (Aja rahā, ame'ē sawa'e katu, aja pekwhaha.)

Amō sawa'e pe anī. Ima'e ym te ame'ē pe pepandu:

—Anī, sa'e! Epu'am! Paite we ewapyk eho — aja ipe. (Aja rahā, ame'ē sawa'e katu ym, aja pekwhaha.)

⁴ Aja rahā, amō koty koty sawa'e ta rehe pesak. Katu ym aja. Katu ym pehē py'a pe pekwa pekwa pexo. A'erehe amō riki katu. Amō katu ym. Aja pekwa pekwa pexo. Katu ym aja. (A'erehe juja katu te amō ta rehe pesak rahā, katu tiki.)

⁵ Ihē mu ta! Pehē rehe ihē apy'a katu ame'ē ta ke pehē! Pesarahā! Kome'ē ywy keruhū pe ima'e ym te ame'ē ta ixo. Amō amō rehe Tupā katu usak. Pe, a'eta riki jurujar katu ehe. Ame'ē ta riki hury katu. Māte hū ima'e ke aja saka ame'ē. Pe, Tupā pandu: "Ihēma'e ta ke pehē. Ihē renda pe peho katu ta" aja ima'e ym te ame'ē ta pe pandu. Ame'ē ke ipy'a katu ehe ame'ē ta pe Tupā pandu katu tī:

—Ihē renda pe peho ta — aja ipy'a katu ehe ame'ē ta pe Tupā pandu katu tī.

⁶ Ima'e ym te ame'ē ta rehe Tupā katu usak. Pehē anī. Ima'e ym te ame'ē ta ke pemuhuxī riki. Katu ym aja. Pesarahā! Ima'ehū ame'ē ta riki pehē ke mupyrara riki. A'eta riki pehē ke kapitā ruwa koty hyk'yi raho. ⁷ A'eta riki her katu te ame'ē rehe juru ai. "Jesu kotyhar ta" ame'ē her rehe juru ai. "Jesu kotyhar ta" aja pehē pe Tupā pandu. Pehē rehe ame'ē her a'e moī, ame'ēja saka.

⁸ Je'ēha ke kapitā keruhū mondo, ame'ē rehe pehendu katu rahā, katu tiki. Ame'ē je'ēha Tupā je'ēha rehe ihī. Kuja: "Nde juēhe nde erepy'a katu. Aja mā peja nde namō ixo ame'ē ta rehe epy'a katu tī." ⁹ Pe, amō ta rehe pesak. Pe, amō amō pehē 'ar koty te we katuha aja pekwa pekwa pexo rahā, ma'e katu ym ame'ē ke pema'e. Soroka pe jō pesak, ame'ēja saka. Katu ym aja. Aja rahā: "Pehē katu ym. Tupā je'ēha rehe pehendu ym" aja pehē rehe har ame'ē je'ēha mujekwa. ¹⁰ Tupā je'ēha rehe amō hendu. (Heta pehī.) Pe, petē je'ēha rehe hendu ym rahā, upa katu te je'ēha rehe hendu ym tī. Upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, aja tī. ¹¹ Pesarahā! Juja katu te Tupā je'ēha ke. Kuja tī. Tupā pandu: "Amō kūjā rehe eka'u te'e ym. Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tī" aja pandu.

(Ame'ē rehe pehendu katu ta me'ē te'e.)

Amō we tī:

"Amō ta ke ejukwa ym" aja Tupā pandu tī.

(Ame'ē rehe pehendu katu ta me'ē te'e tī. Upa katu te je'ēha rehe pehendu katu ta me'ē te'e. Upa juja katu te.) Amō kūjā rehe nde ereka'u te'e ym. Amō sawa'e rehe nde ereka'u te'e ym tī. Anī. Te'e amō ke nde erejukwa rahā, je'ēha rehe nde erehendu ym. Ma'e jaxer ame'ē ke nde erema'e. (Amō kūjā rehe nde

ereka'u te'e tī, ame'ēja saka tī. Amō sawa'e rehe nde ereka'u te'e tī, ame'ēja saka tī.) A'erehe upa katu te Tupā je'ēha rehe nde erehendu ym tī. ¹² Kirisutu je'ēha rehe amō jurujar katu rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi a'e uhem katu, ame'ēja saka. (A'erehe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar.) Kirisutu je'ēha rupi amō ta ke Tupā mupyrara ta. Pehē rehe har ukwa ta tī. Katu my? Katu ym my? A'erehe je'ēha ke pemutambyk, aja pexo katu. Pexoha aja tī. Pemukatu tī. ¹³ Aja ym rahā, pehē rehe Tupā pyrara ym usak ta tī. Mupyrara rahā, pyrara ym usak ta tī. Amō ta rehe amō pyrara usak rahā, kyje ym ta a'e. Tupā mupyraraha ngi kyje ym ta. Tupā pyrara usak ta ehe tī, a'erehe kyje ym ta.

Jetehar Jesu rehe jurujar katu rahā, katu ame'ē ke ma'ema'e ta

¹⁴ Ihē mu ta! Pesarahā! Amō pandu:

—Tupā rehe ihē ajurujar katu — aja a'e.

Pe, Tupā putar aja a'e ma'ema'e ym rahā, katu ym. Aja jurujar katu rahā, a'e ke Tupā muhā ym ta. ¹⁵ Kuja saka ame'ē. Ko amō imu ta ixo my. Hendyr amō ta ixo nahā my. A'etama'e mundeha ke nixói. A'eta mi'u nixói te tī. ¹⁶ Pe, a'eta pe ma'e ke peme'ē ym te rahā, kuja katu ym pepandu:

—Mā peja pehē rehe Tupā usak katu. Mā peja nema'e mundeha Tupā muwyr katu. Mā peja pehē mi'u ke Tupā muwyr katu — aja pepandu.

Anī. Peme'ē ym te rahā, ame'ē panduha katu ym. Me'ē ym te ma'e ke, a'erehe katu ym. ¹⁷ Aja amō jurujar katuha tī. Tupā rehe amō jurujar katu jō. Pe, katu ame'ē ke ma'ema'e ym rahā, jurujar katuha riki katu ym. Te'e aja saka.

¹⁸ Pe, amō pandu ta my:

—Tupā rehe nde erejurar katu. Ame'ē jō katu. Ihē anī. Ma'e katu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu. Ame'ē jō katu tī — aja a'e pandu.

Aja rahā, ihē apandu ta ipe:

—Anī. Tupā rehe ihē ajurujar katu. A'erehe ma'e katu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu tī. Aja ihē ajurujar katuha ke ihē amujekwa ta. Myja nde erejurar katuha ke nde eremujekwa ta my? Nde emema'eha katu ym rahā, marā ka ym nde eremujekwaha — aja apandu ta. (Ihē Tian.)

¹⁹ Peteihar jō Tupā, aja nde erekwa erexo. A'erehe nde ke Tupā muhā katu ta, aja nde erekwaha naī. Anī. Esarahā! Aja ājā ta ukwa katu tī. “Peteihar jō Tupā” aja ukwa katu tī. A'erehe a'eta kyje hū ingi. Ryrýi riki tī. (Anī. Ame'ē ta ke Tupā muhā ym te.) ²⁰ Mā! Nde ereka'u te'e nde ke! Ma'e ke nde erekwa tar katu my? Esarahā! Tupā rehe amō jurujar katu. Pe, a'e ma'ema'eha katu ym rahā, a'e jurujar katuha riki katu ym tī.

²¹ Esarahā! Amujekwa ta. Yman te Amarā ixo. Jande ramūi ke a'e. Myja katu te a'e my, aja Tupā ukwa. Kuja. A'e ma'eha namō Amarā mujekwa. Ita matyr, ame'ē 'ar pe ta'yr ke a'e mou rahā, Tupā pandu ame'ē ke rehe hendu katu, aja mujekwa Tupā pe. (Ta'yr rer Isak.) ²² Pesarahā! Tupā rehe a'e jurujar katu, a'erehe a'e ma'eha katu tī. Mokōi pehī. Jurujar katuha pehī. Amarā ma'eha pehī tī. A'e ma'eha katu ame'ē ke mujekwa katu. Kuja. Jetehar te ke Tupā rehe a'e jurujar katu, aja mujekwa katu ipe. ²³ Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Ame'ē panduha aja uhyk katu. Kuja:

“Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu.

A'erehe Tupā pandu: 'A'e katu te. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe' aja Amarā rehe har.” Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

Pe, Amarā pe Tupā pandu:

—Ihē rehe katu ame'ē ke nde — aja ipe.

²⁴ Pesarahā! Pekwa katu apo! Amō katu ame'ē ke ma'ema'e, a'erehe Tupā pandu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja riki. Jurujar katu ehe rahā jō, aja ym Tupā pandu.

²⁵ Aja Hambe a'e tī. Kūjā ka'u te'e ame'ē ke a'e. Ima'e ma'eha katu, a'erehe Tupā pandu:

—A'e riki katu te. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe — aja.

Kuja Hambe katu ame'ē ke ma'e. Jundéu awa tama'e je'ēha rahoha ta uhyk ehe rahā, hok pe a'eta ke kūjā muxe katu. (Pe, mukanim. A'erehe ame'ē ta ke Hambe rekoha pe har ta pyhyk ym.) Pe, a'eta oho rahā, amō awa rape rupi mujywyr mondo. ²⁶ Amō we ihē amujekwa ta. Awa'ā awa rehe ihī ym rahā, awa ke manō te'e. Aja Tupā rehe amō jurujar katu tipe. Pe, ma'eha katu ym rahā, manō te'e, ame'ēja saka. Jurujar katuha riki te'e aja saka.

3

Amō pandu ame'ē rehe har

¹ Ihē mu ta! Tupā je'ēha ke pehē johu pemu'e tar katu. Pehē johu mu'eha ta aja ym rahā, katu tiki. Ma'erehe my? Kuja. Jande jamu'e, aja jama'ema'e my. Jama'ema'e ym rahā, jande ke Tupā mupyrara ta. Mu'e ym ame'ē ta 'ar koty te we jande ke mupyrara ta. Aja pekwa katu. A'erehe pehē johu pemu'e ym rahā, katu tiki. ² Jande jamu'e rahā, upa jande jajawy we. Ame'ē riki ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke. Amō pandu rahā, jawy ym te rahā, katu te ame'ē ke a'e. Juehe har a'e ukwa katu. ³ Pesarahā! Amujekwa ta. Tupaham pe kahwa āpūi ke jande japukwar. Ta'yr mi tupaham. Ame'ē pe amō amō koty jaraho. Aja jande rehe jamuhendu katu. Pe, jande jaho tar katu, ame'ē rupi jande ke raho.

⁴ Amō we amujekwa ta. Jarusu keruhū rehe har pekwa pekwa pexo tī. Tiha te hū ame'ē ke. Ywytu keruhū mujan katu tipe. Pe, ruwakiha ta'yr te mi ame'ē pe amō muruwak katu raho. Pe, oho tar katu, ame'ē rupi sawa'e muruwak raho. ⁵ Aja awa rembe tī. Jarusu keruhū ruwakiha ta'yr te mi, ame'ēja saka. Awa rembe ta'yr te mi tipe tī. Pe, ame'ē pe ma'e rehe har pandu pandu te hū.

Kupixa keruhū xirik hū oho oup, ame'ē ke rehe pekwa pekwa pexo tī. Tata ta'yr te mi ame'ē pe te'e amō upa katu te hapy indo. Upa katu te ukwái. Ame'ēja saka jandē rembe tī. Ta'yr te mi. Ame'ē pe ma'e ke japandu pandu hū. ⁶ Amō pandu ame'ē ke tata aja saka. Amō juru pe hembe ihī. Ame'ē pe je'ēha ke mutambyk ym riki. Tata aja saka upa mujaxer. A'erehe ixoha ke upa mujaxer. Mupyraraha renda ngi tata uhem, ame'ēja saka. Ame'ē namō jande jaxoha ke upa mujaxer.

⁷ Pesarahā! Upa ka'a rupi ixo ame'ē ke amō muhymba. Yman upa ame'ē ta ke mujarō ym. Ka'a rupi wata ame'ē ke muhymba. Ma'ewyra ta ke aja tī. Muhymba tī. Ipusu pe te'e wata ame'ē ke aja tī. Muhymba tī. Yrupi ixo ame'ē ta aja tī. Muhymba tī. Mujarō ym tī. ⁸ Amō pandu ame'ē ke anī. Marā ka ym mujarō ym ha, aja saka. Upa je'ēha ngā mutambyk ym. Marā ka ym kanīha ingi. Henem ahyha aja saka. Ahyha jukwa ta me'ē te'e, ame'ēja saka. Aja riki amō pandu ame'ē ke tī. ⁹ Jande pái keruhū riki jandema'e sawa'e te. Japandu ipe:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja japandu ipe tipe.

Pe, jande anam ta rehe jande riki juru ai hū. Katu ym aja. Ija katu te awa ta ke Tupā mujā tī. Tupā aja mujā tī. A'erehe ame'ē ta rehe juru ai hū rahā, (Tupā rehe juru ai tī, aja tī.) Katu ym aja. ¹⁰ Je'ēha katu ame'ē ke amō pandu katu. A'e riki panduha katu ym ame'ē ke pandu tī. Katu ym aja. Ihē mu ta!

Aja me'ë mā peja ym pepandu. ¹¹ Pesarahā! Amō we amujekwa ta. Y te ke mundu ngi muhem. Marā ka ym y he'ë ame'ë ke muhemiha ingi tī. Mokōihar muhem ym ta. ¹² Ihē mu ta! Pesarahā! Narāi'y ngi irimā uhem ym. Murukuja rymbo ngi narāi uhem ym tī. Y he'ë ame'ë ke mundu ngi muhem rahā, y te ke muhem ym tī. (Aja amō pandu me'ë ke tī. Katu ame'ë ke pandu rahā, mā peja katu ym ame'ë ke pandu ym tī.)

Ma'e ukwa katuha ke Tupā muwyr, ame'ë rehe har

¹³ (Pehē ngi har mu'eha ta ixo my?) Ame'ë ta ngi har ma'e ukwa katu ame'ë ke ixo my? Ixo rahā, ame'ë ke emujekwa katu amō ta pe. Ixoha katu rahā, ukwa katu ame'ë ke a'e, aja emujekwa katu. Ma'ema'eha katu rahā, ukwa katu ame'ë ke a'e, aja emujekwa tī. “Katu ihē jupe” aja ym ha namō emujekwa tī. Ma'ema'e katuha namō aja tī. Ukwa katuha ke emujekwa tī. ¹⁴ Pe, amō rehe pejty'ym rahā, pehē riki pekwa katu ame'ë ta ke aja ym pehē juehe har pekwa pekwa pexo. Amō rehe parahy rahā, aja tī. Pekwa katu ame'ë ta ke, aja ym pehē juehe har pekwa pekwa pexo tī. Pehē juehe har jō pekwa pekwa pexo rahā, aja tī. Pekwa katu ame'ë ta ke, aja ym pehē juehe har pekwa pekwa pexo tī. Pekwa katu ame'ë ke aja pexo rahā, katu pehē jupe, aja ym pexo. Pekwa katu ame'ë ta ke aja pexo rahā, jete har te ke te'e aja ym pepandu tī. ¹⁵ Aja ukwaha ke ywa ngi uwyr ym. Tupā muwyr ym. Tupā rehe ipy'a ym ame'ë ta ukwaha aja riki. Ipy'a katu ym ame'ë ke ngi uhem. Ājā ta ukwa aja ame'ë. ¹⁶ Amō rehe amō jyty'ym rahā, amō ta namō je'ë je'ë hū a'eta jupe. Upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ta tī. Juehe har jō ukwa ukwa ixo rahā, aja tī. Je'ë je'ë hū a'eta jupe tī. Upa ma'e katu ym ame'ë ke ma'e ta tī.

¹⁷ Ywa ngi ma'e ukwa katuha uwyr rahā, ame'ë amō koty. Tupā muwyr ame'ë ke rahā, amō koty. Kuja py riki. Ma'e jaxer ame'ë ke ipy'a pe ukwa ukwa ym ixo. Ukwa katu, a'erehe amō namō jumai ym aja a'ë ixo. Parahy ym a'ë ixo. Hury katu a'ë ixo tī. Amō namō juehe katu a'ë ixo tī. Amō ta rehe pyrara hū usak tī. Katu ame'ë ke jō ma'ema'e hū tī. Ima'ehū ame'ë ta rehe jō ipy'a ym tī. Juja katu te ngā rehe usak katu riki. Mokōi ukwaha aja ym a'ë ixo tī. ¹⁸ Aja ukwa katuha namō amō ixo rahā, jumaiha ke mukatu oho. Aja rahā, hury katu a'eta juehe ixo.

4

Tupā rehe ipy'a ym ame'ë ta ma'ema'eha riki katu aja pepandu ym

¹ Apo amō koty apandu ta. Pejumai mai pehē juehe pexo. Peje'ë je'ë hū pehē jupe pexo tī. My ngi uhem my? Pehē py'a ngi uhem, ame'ëja saka. A'ep upa ma'e peputar ame'ë ke pekwa pekwa pexo. ² Ma'e ke peputar hū tipe. Marā ka ym pepyhykiha. A'erehe amō ta ke pejukwa tar katu. Aja me'ë pepyhyk tar katu ma'e ke. Ma'e ke rehe katu pesak tipe. Marā ka ym pehēma'e wan ta. A'erehe amō ta namō pejumai mai. Peje'ë je'ë hū inamō tī. Aja pepyhyk ta tipe. Katu ym aja. Peputar ame'ë ke Tupā namō pepandu ym. A'erehe ame'ë ke nixói pehē pe. ³ Tupā namō pepandu rahā, pehē juehe har jō pekwa pekwa pexo. Kuja. Pejumu'huryha jō Tupā namō pepandu tipe. A'erehe muwyr ym pehē pe.

⁴ Pehē riki Tupā ke pehijar peho ame'ë ta aja saka! “Tupā rehe ipy'a ym ame'ë ta ma'ema'eha riki katu” aja pandu rahā, Tupā ruwajan ke a'ë, aja pekwa katu. “Tupā rehe ipy'a ym ame'ë ta ma'ema'eha riki katu” aja pandu tar katu rahā, Tupā ruwajan wan ta a'ë tī. Aja huwajan ta rahā, Tupā ke hijar ame'ë ta ke. Katu ym aja. ⁵ Tupā je'ëha rehe panduha ihī. Ame'ë riki jete har te ke aja pekwa katu. Kuja ihī:

“Tã ke jande py'a rehe Tupã moĩ. Tupã kotyhar ta ke jande aja a'e putar katu te.

A'erehe Tupã ke jahijar rahã, jande rehe Tupã'ã jyty'ym a'e” aja panduha ihĩ.

⁶ Amõ we tĩ. Tupã je'ẽha rehe kuja panduha ihĩ tĩ:

“Katu ame'ẽ ke ihẽ. Tupã ke aputar ym' aja pandu ame'ẽ ke Tupã putar ym tĩ.

'Katu ame'ẽ ke ihẽ' aja ym ixo ame'ẽ ke rehe Tupã hury katu tĩ” aja panduha ihĩ.

Aja rahã, i'ar koty te we pehẽ rehe Tupã ipy'a katu.

“Katu ame'ẽ ke jande” aja ym pexo

⁷ Pehẽ rehe Tupã ipy'a katu, a'erehe Tupã rehe pehendu katu. Satana rehe anĩ. (Ãjã ramũ a'e.) Pehendu ym ehe. Aja rahã, a'e atu oho ta pehẽ ngi, ame'ẽja saka. ⁸ Ka'u te'e me'ẽ ta! Pehẽ pe ihẽ apandu katu! Ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym. Pehẽ py'a pe mokõi pekwaaha namõ pexo ame'ẽ ta! Pehẽ pe apandu katu tĩ! Mã peja pehẽ py'a ke Tupã juhyk katu. (Aja mokõi pekwaaha aja ym pexo.) Aja rahã, Tupã rake pehyk peho, ame'ẽja saka pexo. Aja rahã, pehẽ rake a'e riki uhyk ta uwyry tĩ, ame'ẽja saka tĩ. ⁹ Ma'e peka'u te'eha ke pema'e rahã, pepyai pexo. Pejixi'u tĩ. Pepuka puka hũ ame'ẽ ke pehijar tĩ. Pe, pejixi'u pexo. Pehẽ ruryha ke pehijar tĩ. Pe, pepyai pexo. (Aja Tupã koty pehẽ py'a pemuruwak tĩ, aja pemujekwa.) ¹⁰ “Katu ame'ẽ ke jande” aja ym pexo. Aja Tupã ruwa koty pexo katu, ame'ẽja saka. Aja rahã: “Pehẽ katu” aja a'e pandu ta. (Pehẽ py'a upa juhyk rahã, aja me'ẽ pehẽ rehe har a'e pandu ta.)

Pehẽ mu rehe pehẽ juru ai ym

¹¹ Ihẽ mu ta! Pehẽ pe apandu katu! Ma'e jaxer ame'ẽ ke pepandu ym pehẽ jupe pexo. Imu rehe har ma'e jaxer ame'ẽ ke amõ pandu rahã, Tupã je'ẽha riki katu ym, aja a'e pandu. Tupã je'ẽha riki jaxer aja a'e ukwa tĩ. (Ma'erehe my? “Amõ rehe juru ai ym” aja Tupã je'ẽha rehe panduha ihĩ. A'erehe amõ rehe juru ai rahã, Tupã je'ẽha 'ar koty te we ukwa katu, aja ukwaaha naĩ. A'erehe Tupã je'ẽha jaxer aja ukwaaha naĩ.) Tupã je'ẽha riki jaxer aja nde erekwa rahã, je'ẽha rehe nde erehendu ym apo 'y. Aja rahã Tupã je'ẽha riki jaxer aja nde erekwa ame'ẽ ke nde. Katu ym aja. ¹² Myja awa ixo katu my, ame'ẽ je'ẽha ke Tupã jõ me'ẽ katu. A'e riki awa ke mupyrara katu tĩ. A'e jõ riki awa ke muhã katu tĩ. A'e jõ riki awa ke mupyraraha renda pe mondo katu ta tĩ. Tupã aja nde tĩ, aja nde erekwaaha nde jupe. Katu ym aja. A'erehe: “Ihẽ mu riki jaxer” aja epandu ym.

Tupã putar ame'ẽ ke ema'ema'e katu

¹³ Yman rahã pexo ame'ẽ ke rehe har pandu me'ẽ ta! Ko pehẽ pe ihẽ apandu ta apo 'y. Pepandu:

—Koĩ amõ ok ta pe jaho ta. Koĩ har pewe nahã my? Ukwa ym awa. A'ep jahyk rahã, hefa jahy jamukanim ta. Pe, jama'ema'e katu ta a'ep. Aja tamatarer hũ japyhyk ta — aja pepandu.

¹⁴ Koĩ se pexo ta my? Ame'ẽ ke pekwa ym te. Pexoha riki ywy takãxĩha ta'yr mi, ame'ẽja saka. Takãxĩha ta'yr mi ihĩ. Pe, pahar ywytu mukanim raho. Aja pexoha tĩ. Ko pexo. Pe, pahar pemaõ ta my. ¹⁵ A'erehe kuja pepandu rahã, katu tiki:

—Jandema'e sawa'e te putar aja jaxoha katu ta. Pe, ma'e ke jama'ema'e katu ta my. Anĩ rahã, a'e putar rahã, amõ koty jama'ema'e katu ta my — aja pepandu rahã, katu tiki.

¹⁶ “Jandema'e sawa'e te putar rahã” aja ym pepandu rahã, kuja pepandu. “Jande katu te jandẽ” aja pehẽ juehe har pekwaaha pehẽ jupe. Katu

ym aja. “Jande atu jama'ema'e katu ta” aja pepandu. Ame'ë katu ym tĩ.
 17 (A'erehe pesak katu pexo!) Ukwa katu awa apo 'y. A'erehe myja ma'ema'e
 katu rahã, katu tiki. Ame'ë ke ukwa katu tipe. Pe, aja ma'ema'e ym rahã, ma'e
 ka'u te'eha ke ma'e ame'ë ke a'e.

5

Ima'ehũ ame'ë ta rehe har

1 Ima'ehũ ame'ë ta! Apo pehẽ pe ihẽ apandu ta! Pehendu katurahã!
 Pyraraha ke pehẽ rehe uhyk ta. A'erehe pejixi'u hũ pexo. Pehẽ peahem
 hũ pexo tĩ. 2 Awa mi'u pyta rahã, inem ta oho ipe. Ame'ëja saka pema'e tĩ.
 Kanim ta tĩ. Ima'e mundeha ke hyru pe mou rahã, tarawe upa u'u. Ame'ëja
 saka pehẽma'e mundeha ke tĩ. Pehẽ pemou hũ, ame'ë ke upa jaxer ta oho tĩ.
 3 Tamatarer itatawa ke te'e mujã, ame'ë ke pematyr hũ tĩ. Itatuwyr ke te'e
 mujã, ame'ë ke aja tĩ. Pematyr hũ tĩ. Pete'e pemou hũ. A'erehe ipuxi hũ,
 ame'ëja saka. Jaxer riki. Ipuxi hũ, a'erehe kuja mujekwa ngã pe. (Pekyty'y
 aja mujekwa. Ima'e ym te ame'ë ta rehe pekyty'y, aja pemujekwa. Katu ym
 aja.) Pematyr tar katu te hũ. Ame'ë ke pehẽ ke mujaxer ta. Ipuxi aja pehẽ ke
 mujaxer ta tĩ. Pyrara hũ pexo ta. 'Ar rehe angaha uhyk rahã, aja ta pehẽ.

4 Pehẽma'e kupixa pe amõ ta paraky ixo. Ame'ë ta pe pemuhepy ym riki.
 A'eta je'ë je'ë hũ. Mã peja pehendurahã! Pehẽma'e kupixa pe har ke amõ ta
 matyr. Ame'ë ta pe pemuhepy ym, a'erehe a'eta je'ë hũ tĩ. Ame'ë ke Tupã,
 jandema'e sawa'e te hendu. Pyrãtã te hũ ame'ë ke a'e. A'e riki kupixa jar ke
 mupyrara ta.

5 Kome'ë ywy pe pexo rahã, upa katu te ma'e ke namõ pexo. Nixói ha aja
 ym pehẽ pe. Pehẽ ruryha namõ jõ pexo. U'u ta ame'ë wan tapi'iruhu ke ijar
 jukwa. Ixa te ame'ë ke jukwa. Aja pehẽ tĩ. Pehẽ ruryha namõ jõ pexo rahã,
 pehẽ ka peho pexo, ame'ëja saka. Arahã pehẽ ke Tupã mupyrara ta. Jukwa ta
 pehẽ ke, ame'ëja saka tĩ. 6 Ma'e jaxer ame'ë ke amõ ma'ema'e ym. Pe, ehe har
 pepandu te'e. Ngãma'e kapitã pe pepandu: “Katu ym ame'ë ke” aja pepandu
 te'e. Pe, a'e ke ngã jukwa. Ame'ë ke pehẽ pe je'ëha mujywy ym. Hendu te'e.
 Aja te'e jukwa. (Pe, ima'e ke pepyhyk perãho. Katu ym te aja.)

Jandema'e sawa'e te uwyriha rehe peharõ katu pexo

7 Ihẽ mu ta! Pehẽ pe ihẽ apandu katu. (Ima'ehũ ame'ë ta ke jandema'e
 sawa'e te mupyrara ta kÿ.) A'erehe a'e uwyriha rehe peharõ katu pexo.
 Kupixa pe har tyarõ, ame'ë ke kupixa jar harõ hũ ixo. Ma'eywa katu ame'ë
 ke rehe harõ hũ ixo. Upa ma'e ke jytym rahã, aman ke a'e harõ ixo. Aman
 muhury ta ipe. Ame'ë ke harõ hũ ixo. 8 Aja pehẽ tĩ. Peharõ katu pexo.
 Jandema'e sawa'e te uwyr Tate. Ame'ë rehe peharõ katu te pexo rĩ.

9 Ihẽ mu ta! Mã peja peje'ë je'ë ym pehẽ jupe pexo! Aja pexo rahã, pehẽ ke
 Tupã mupyrara ym ta. Mupyrara ame'ë ke kotete ixo, ame'ëja saka. Pahar
 a'e uwyr ta, aja a'e ixo. Mupyrara ta ngã ke a'e. 10 Ihẽ mu ta! Pehendu
 katurahã! Jandema'e sawa'e te je'ëha rupi je'ëha pandu ame'ë ta pandu
 pandu. Ymanihar je'ëha pandu ame'ë ta ke. A'eta rehe har pekwa pekwa
 pexo. A'eta ke amõ mupyrara rahã, a'eta py'ahu te'e hendu. Tupã rehe
 jurujar katuha ke hijar ym. Ame'ë ta aja pehẽ tĩ. Pehẽ py'ahu te'e pehendu tĩ.

11 A'eta py'ahu te'e hendu, aja Tupã pyrara usak a'eta rehe aja mujekwa a'eta
 pe. Ipy'a katu ehe tĩ, aja mujekwa ipe tĩ. A'erehe ame'ë ta hury katu ame'ë
 ta ke, aja japandu. Ymanihar Jo pyraraha rehe har pekwa katu. Ipy'ahu te'e
 hendu a'e tĩ. Tupã rehe jurujar katuha ke hijar ym a'e tĩ. Pe, upa rahã, pyrara
 Tupã usak ehe, aja mujekwa ipe. Ipy'a katu ehe tĩ, aja mujekwa ipe tĩ. A'erehe
 upa ma'e ke jandema'e sawa'e te me'ë me'ë ipe.

¹² Ihē mu ta! “Jande jama'e katu ta” aja pemanga katu rahā, ame'ē ke pema'ema'e katu. Amō we pepandu ym:

“Jete atu te ihē apandu aja Tupā ukwa tī” aja pepandu ym pehē.

(Aja pepandu rahā, pema'ema'e katu ta, aja pemujekwa tar katu. Anī. Aja pepandu ym.)

“Ywa ke mujā ame'ē ke ukwa katu” aja pepandu ym tī.

(Aja pepandu rahā, pema'ema'e katu ta, aja pemujekwa tar katu. Anī. Aja pepandu ym tī.)

“Kome'ē ywy keruhū mujā ame'ē ke ukwa katu” aja pepandu ym tī.

(Aja pepandu rahā, pema'ema'e katu ta, aja pemujekwa tar katu. Anī. Aja pepandu ym tī.)

Upa ma'e ke rehe har aja ym pepandu tī. “Anī” aja pepandu rahā, amō koty pema'ema'e ym. “Jete” aja pepandu rahā, amō koty pema'ema'e ym tī. Je'ēha pemutambyk rahā, pehē ke Tupā mupyrara ym ta.

Tupā namō pepandu pandu

¹³ Pehē ngi har amō pyrara ixo rahā, mā peja ame'ē rehe har Tupā namō a'e pandu pandu katu. Amō hury katu ixo my? Mā peja Tupā rehe har a'e jyngar katu.

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja jyngar jyngar.

¹⁴ Ahy ixo ame'ē ke pehī my? Tamūi ta ke a'e mujy'ar rahā, katu tiki. Jurujar katu ame'ē tama'e kapitā ta ke tamūi ta. Pe, ahy ixo ame'ē ke rehe har Tupā namō tamūi ta pandu pandu ta. Jandema'e sawa'e te je'ēha rupi ma'e ka rykwer ke a'eta kytyk ehe. Ipykā pyter pe kytyk. ¹⁵ Aja Tupā namō a'eta pandu pandu. Pe, Tupā mukatu ta, ame'ē rehe a'eta jurujar katu rahā, ahy ixo ame'ē ke manō ym ta. A'e ke Tupā mukatu ta. Ma'e ka'u te'eha ke ahy ixo ame'ē ke ma'ema'e. Ame'ē ke ipy'a ngi Tupā juhyk ta. Ipy'a jywyr ta ehe.

¹⁶ Tupā namō pepandu pandu rahā, ahy ixo ame'ē ke a'e mukatu ta. A'erehe ma'e peka'u te'eha ke pema'e rahā, ame'ē ke pepandu pandu katu pehē jupe. Pemukatu pehē juehe. Tupā namō pepandu pandu katu pehē juehe har. Aja rahā, pehē ahy pexo rahā, pehē ke Tupā mukatu ta. Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī katu. A'e riki Tupā namō pandu pandu rahā, ame'ē panduha aja Tupā ma'e katu ta kŷ.

¹⁷ Jande aja Eri tī. Awa te'e a'e tī. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Tupā namō a'e pandu hū:

—Aman ke emungyr ym — aja ipe.

Pe, aman ukyr ym te riki. Heta hū jahy kanim rahā, aman ukyr ym te. Kuja, kwaren ta i ndói (42) jahy hetaha kanim rahā, aman ukyr ym te. ¹⁸ Pe, Tupā namō a'e pandu tī. “Aman emungyr” aja pandu. Pe, aman ukyr tī. Pe, upa ma'eywa hury tī. (A'erehe Eri aja pehē tī. Tupā namō pepandu pandu tī.)

¹⁹ Ihē mu ta! Pehendu katurahā! Pehē ngi har amō ixo. Tupā je'ēha jete har te rehe hendu ym. Anī. Hijar oho. Pe, hendu ym ame'ē pe amō pandu: “Tupā koty nde py'a emuruwak tī” aja ipe. A'erehe, Tupā koty ipy'a ke muruwak tī. ²⁰ Aja rahā, manōha ngi jo'ok, ame'ēja saka. Ame'ē rehe Tupā ipy'a jywyr. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Māte hū ame'ē. Tupā ipy'a jywyr ehe. A'erehe manōha ngi jo'ok, ame'ēja saka.

Upa.

Petu mupinim me'ẽ ke Peteĩhar ke

Petu kome'ẽ paper ke mupinim. Jerusarẽ ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ẽ tama'e kapitã a'e tĩ.

Jesu rehe amõ amõ jundeu awa ta jurujar katu. Ame'ẽ ta amõ amõ ok ta pe ixo. Amõ awa tama'e ywy pe ame'ẽ ok ta ihĩ. Ame'ẽ ta pe kome'ẽ paper pinim ke mondo. Ame'ẽ ta pyrara hũ ixo. Hok ngi ame'ẽ ta ke Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta mujan mondo. A'erehe amõ amõ ywy rehe usak te'e aja ixo. A'erehe pyrara hũ ixo.

Ame'ẽ ta py'a ke Petu mātã tar katu. “Pepyrara hũ pexo rahã, Tupã rehe pehẽ py'a pemapyk katu te we rĩ. Aja rahã, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar katu te we rĩ” aja Petu mu'e.

Pepyrara hũ pexo tipe, anĩ, pehẽ rury katu te we pexo rĩ

¹ Ko pehẽ pe paper pinim ihẽ amondo axo. Ihẽ Petu. Jesu Kirisutu pandu ihẽ pe:

—Myrandu katu epandu eho — aja ihẽ pe. Ame'ẽ ihẽ.

Pehẽ riki Tupã kotyhar ta ke. A'erehe pehẽ rok ngi pehẽ ke amõ ta mujan mondo. A'erehe amõ amõ ywy pe pehãĩ peho ame'ẽ ta ke pehẽ. A'erehe põ ywy pe har ta ke pehẽ. Amõ ngara ywy pe har ta ke pehẽ tĩ. Amõ kapando ywy pe har ta ke pehẽ tĩ. Amõ asia ywy pe har ta ke pehẽ tĩ. Amõ mbiti ywy pe har ta ke pehẽ tĩ. Upa pehẽ pe paper pinim ihẽ amondo axo.

² Tupã riki jande pái keruhũ. Kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ngi har pehẽ ke a'e jo'ok. “Ihẽma'e ke pehẽ” aja a'e putar. Aja rahã I'ã pandu:

—A'eta riki nema'e ta ke — aja Tupã pe.

Aja rahã, Jesu Kirisutu rehe pehendu katu. Pe, huwy pe pehẽ py'a ke Tupã juhyk katu. Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehẽ py'a ngi a'e juhyk.

Mã peja pehẽ rehe a'e ipy'a katu te hũ. Mã peja pehẽ py'a ke a'e muhury katu te tĩ.

Tupã namõ jande jaxo ta

³ Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te pái ke Tupã. Mã peja japandu ipe:

—Ne jõ riki katu te ame'ẽ ke — aja ipe.

Jande rehe a'e pyrara te hũ usak, a'erehe jande pe ixoha pyahu ke a'e me'ẽ. Jesu Kirisutu ke a'e mukwera katu muhem, a'erehe ame'ẽ ixoha pyahu ke jande pe a'e me'ẽ. A'erehe jande ruhãha angaha ke rehe jaharõ katu jaxo. Aja jaxo katu apo 'y. ⁴ A'erehe ma'e ke japyhyk ta. Ame'ẽ ke rehe jaharõ katu jaxo tĩ. Ixotyhar ta pe ma'e ke Tupã me'ẽ hũ ta. Ame'ẽ rehe jaharõ katu jaxo. Ýwa pe ame'ẽ ke a'e moĩ katu rĩ. Pehẽma'e a'e moĩ katu rĩ. A'ep ijuk ym te ta. Inem ym te ta tĩ. Kanim ym te ta tĩ. ⁵ Pehẽma'e ke ame'ẽ. Tupã rehe pejurujar katu, a'erehe pyrãtãha namõ pehẽ rehe a'e usak usak katu. Pehẽ ruhãha angaha ke rehe peharõ pexo rahã, pehẽ rehe a'e usak usak katu ixo. 'Ar rehe angaha uhyk rahã, pehẽ ruhãha ke a'e me'ẽ ta. 'Ar rehe angaha uhyk, ame'ẽ ke rehe jõ a'e harõ ixo. Uhyk rahã, a'e me'ẽ ta pehẽ pe.

⁶ Pehẽ ruhãha angaha uhyk ta kÿ, a'erehe pehẽ rury katu pexo. Pehẽ pepyai we rĩ. Pepyrara we pexo, a'erehe pepyai we rĩ. ⁷ Pehẽ pepyrara rahã, Tupã pandu: “Mã peja” aja. Aja rahã, kuja a'e ukwa katu ta. Pejurujar katu ehe, ame'ẽ riki jetehtar te ke my? Ame'ẽ ke a'e manga ta. Ukwa ta tĩ. Itatawa aja tĩ. Tata pe amõ moĩ. Aja katu te my? Ame'ẽ ke amõ manga ta. Ukwa ta. Aja Tupã rehe pejurujar katuha tĩ. A'e manga ta tĩ. Ame'ẽ riki itatawa 'ar koty te we katuha. A'erehe pejurujar katuha riki jetehtar te ke my, ame'ẽ ke Tupã ukwa ta me'ẽ te'e. Jetehtar rahã, pejurujar katu te ta. Aja rahã, Jesu Kirisutu jywy

rahā: “Pehē riki katu te me’ē ke” aja Tupā pandu ta. ⁸ Pehē pesak ym ehe rī. Pepy’a katu ehe pexo. Apo pesak ym ehe pexo rī. Pejurujar katu ehe. Pe, pehē rury katu te pehē. Marā ka ym pehē rury katuha rehe har amō panduha. Ywa pe har ta hury katuha aja pehē tī. ⁹ Pejurujar katu ehe, a’erehe ma’e ke Tupā me’ē pehē pe. Pehē ruhāha ke me’ē pehē pe. A’erehe pehē rury katu te pehē.

¹⁰ Ame’ē pehē ruhāha rehe har ymanihar Tupā je’ēha pandu ame’ē ta ukwa tar katu. Tupā je’ēha rehe a’eta usak usak hū tipe. Pe, pehē rehe Tupā usak katu ta, ame’ē rehe har yman a’eta pandu katu. Uhyk ym rahā we a’eta pandu katu. ¹¹ Myja rahā ame’ē uhyk ta my? Ame’ē ke a’eta ukwa tipe. Myja uhyk ta my? Ame’ē ke a’eta ukwa tipe tī. Tupā’ā ke Kirisutu muwyr. A’e riki a’eta py’a rehe ihī katu. A’e riki ma’e ke mujekwa ngā pe.

Kuja mujekwa. Kirisutu ke amō ta mupyrara hū ta. Uhyk ym rahā we a’e mujekwa. Upa mupyrara rahā, katuha renda pe Kirisutu oho ta. Ame’ē ke Tupā’ā mujekwa tī. ¹² Jetehtar te ke Tupā je’ēha pandu ame’ē ta pandu. Ame’ē ke pehendu apo ‘y. Yman ame’ē jetehtar te ke a’eta pandu rahā, kuja ame’ē ta pe Tupā mujekwa. A’eta pandu ame’ē ke a’eta ixo rahā, uhyk ym we rī. Pehē pe ame’ē uhyk katu apo ‘y. Ame’ē jetehtar te ke myrandu katu pandu ame’ē ta pandu pehē pe apo ‘y. I’ā ke ywa ngi Tupā muwyr. Ima’e pyrātāha namō myrandu katu pandu ame’ē ta pandu katu. Ame’ē myrandu katu ke Tupā je’ēha rahoha ta ukwa tar katu tipe.

Tupā aja katu te pexo tī

¹³ Peta kŷ, aja pexo. Aja rahā, Tupā rehe pehendu katu ta. Pehē pepyhī ym aja pexo. Jesu Kirisutu jywyr rahā, ma’e ke pehē pe Tupā me’ē ta. Ame’ē rehe peharō katu te pexo. Pemukanim ym ame’ē ke. ¹⁴ Tupā rehe pehendu katu. Ehe har pekwa ym rahā, upa ma’e peka’u te’eha ke pema’ema’e. Aja yman pexo ai te’e aja ym pexo apo ‘y. ¹⁵ Kuja katu. Ma’e ka’u te’eha ke nixói te Tupā pe. Aja pexo tī. Aja rahā, ma’e peka’u te’eha pema’ema’eha ke pehijar ta. A’e riki pehē pe pandu:

—Mā peja Kirisutu rehe pejurujar katu. Aja rahā, ihēma’e wan ta — aja.

¹⁶ Tupā je’ēha rehe ima’e panduha ihī tī:

—Ihē riki katu te. Ma’e aka’u te’eha ama’eha ke nixói te ihē pe. A’erehe ma’e peka’u te’eha pema’ema’eha ke pehijar — aja panduha ihī.

Aja rahā, Tupā aja pehē tī. Katu te pehē tī.

¹⁷ Tupā namō pepandu pandu rahā: “Papa, jande pái keruhū” aja pepandu ipe. Upa katu te awa ta rehe har a’e ukwa ta. Juja katu te aja a’e ukwa katu ta. Myja me’ē ngā ma’ema’e my? Ame’ē ke a’e ukwa ta. Katu te aja ma’ema’e rahā, ma’e ke Tupā me’ē hū ta ipe. Ta’yr mi amō ma’ema’e rahā, ta’yr mi Tupā me’ē ta ipe tī. A’erehe kome’ē ywy keruhū pe pexo rahā, tapijar te’e we pehē py’a pemoī moī katu ehe, Tupā rehe. ¹⁸ Pehē ramūi ta ixoha ke pehē pe a’eta mujekwa. Jaxer ame’ē ke ame’ē. Ame’ē ngi pehē ke Tupā muruwak. Ame’ē ke rehe a’e muhepy, ame’ēja saka. Myja a’e muhepy, ame’ē ke pekwa katu. Muhepyha kanim ame’ē pe a’e muhepy ym. Itatawa riki muhepyha kanim te’e riki. Itatuwyr aja tī. Kanim tī. Ame’ē ita aja ame’ē pe a’e muhepy ym riki.

¹⁹ Kuja a’e muhepy. Kirisutu manō rahā, huwy ke uhem. Muhepy hū ame’ēja saka ame’ē. Ame’ē pe pexoha muruwakiha ke rehe Kirisutu muhepy. Kirisutu riki arapuharan ra’yr aja saka. Arapuharan ra’yr jaxer ym te, ame’ē ke aja saka. Ipīrer pinim ym te ame’ē ke aja saka tī. (Aja rahā, Kirisutu pe ma’e ka’u te’eha ma’eha nixói te. Katu te ame’ē ke a’e aja mujekwa.) ²⁰ Yman kome’ē ywy keruhū nixói te rahā, Kirisutu pe Tupā pandu:

—Ngā ruhāha muhepyha ke rehe nde eremanō ta — aja.

Pe, 'ar rehe angaha uhyk tate rahã, a'e ke Tupã mujesak ta ngã pe. Arahã, pehẽ ke a'e muhã katu te ta. ²¹ A'e uwyr, a'erehe Tupã rehe pejurujar katu. A'e ke Tupã mukwera katu muhem. Pe, hake a'e wapyk tĩ. (Aja rahã: "Katu te ame'ẽ ke a'e" aja mujekwa.) A'erehe Tupã rehe pejurujar katu. Inamõ pexo ta, ame'ẽ ke rehe peharõ pexo.

²² Jetehtar te ke rehe pehendu katu, a'erehe pehẽ py'a ke pejuhyk apo 'y, aja pexo katu 'y. A'erehe amõ jurujar katu, ame'ẽ ta rehe pepy'a katu tĩ. Jetehtar rupi pepy'a katu a'eta rehe. Mã peja pepy'a katu te pehẽ juehe pexo. ²³ Tupã je'ẽha riki aja te'e ta ixo. Uhãha ke pehẽ pe me'ẽ, ame'ẽja saka ame'ẽ. Ame'ẽ ke rehe pejurujar katu, a'erehe pexoha pyahu ame'ẽ ke namõ pexo katu. Ta'yr ta riki pehẽ tĩ. Pehẽ pái uhã te hũ ame'ẽ ke a'e. Ame'ẽ ra'yr ta pehẽ. Manõ ym te ta a'e. ²⁴ Pehẽ anĩ. Kuja Tupã je'ẽha rehe amõ mupinim: "Upa awa ta kupi'i aja saka.

A'e katu te ha riki kupi'i'a aja saka. Kupi'i manõ te'e a'e. I'a aja tĩ. Ijuk tĩ. (Aja pahar awa ta manõ ta tĩ.)

²⁵ Tupã je'ẽha anĩ. Jandema'e sawa'e te je'ẽha aja te'e ta ixo" aja amõ mupinim. Ame'ẽ je'ẽha ke pehẽ pe amõ muwyr. Myrandu katu ke pehẽ pe pandu rahã, ame'ẽ ke muwyr.

2

Tupã kotyhar ta riki ok ke aja saka

¹ Apo upa peka'u te'eha ke pema'ema'e ym. Te'e pepandu ym. Pehẽ mokõi pekwha aja ym pexo. Amõ ta rehe pejyty'ỹ'ym. Amõ ta rehe pehẽ juru ai ym.

² Ta'yn ta u'ar ramõ, ame'ẽja pexo katu. A'eta kamby te'e juhéi. Aja mã peja Tupã je'ẽha ke peputar katu tĩ. (Kamby juhéi, ame'ẽja saka tĩ.) Aja rahã, pahar tiha oho. Aja rahã, Tupã rehe har pekwa katu te ta. Aja rahã, Tupã putar aja pexo katu ta. ³ Jete. Tupã je'ẽha rehe panduha ihĩ: "Pehẽ rehe jandema'e sawa'e te ipy'a katu. Ame'ẽ ke pekwa katu" aja panduha ihĩ. (A'erehe upa ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym.)

⁴ Jandema'e sawa'e te koty pejur! (Uhã te hũ ame'ẽ ke a'e.) A'e riki ita aja saka. Ame'ẽ ita jaxer ke te'e, aja ngã ukwaha naĩ. Anĩ. "Katu te ame'ẽ ke a'e" aja Tupã pandu. "Ihẽ aputar ame'ẽ ke a'e" aja a'e pandu tĩ. ⁵ Pehẽ riki ita ta aja saka tĩ. Jande jaxoã pyahu aja jaxo tĩ. Pejur. Pehẽ ke te'e ok ke Tupã mujã ame'ẽja saka. Ame'ẽ rehe I'ã ihĩ katu ta. A'ep Tupãma'e pa'i ta aja saka pema'ema'e ta. Pa'i ta katu te ame'ẽja saka. Jesu kotyhar ta ke pehẽ. A'erehe ma'e ke Tupã pe peme'ẽ te'e. Ame'ẽ rehe Tupã hurry katu. Pehẽ pe Tupã'ã mujekwa ame'ẽ ke peme'ẽ te'e ipe. ⁶ Kuja Tupã je'ẽha rehe amõ mupinim. Tupã pandu:

"Ita katu te ame'ẽ ke ihẽ ajo'ok. Ame'ẽ ke Siã ok ta pe ita ok pyter ke aja amupu'am ta.

Amõ jurujar katu ehe rahã, a'e huxĩ ym te ta" aja Tupã pandu. Aja amõ mupinim. (Kirisutu riki ame'ẽ ita katu te ame'ẽja saka. "Siã" aja pandu rahã: "Ywa pe har Jerusarẽ ok ta ke" aja mujekwa.)

⁷ Jetehtar te. Pejurujar katu ehe ame'ẽ ta ke pehẽ. A'erehe ame'ẽ ita riki katu te aja pekwa katu. Jurujar ym ehe ame'ẽ ta amõ koty ukwaha. Kuja ta: "Ita ok mujãha pandu: 'Kome'ẽ ita jaxer. Japutar ym' aja riki.

Anĩ. Ame'ẽ ke ita ok pyter ke amõ mupu'am. Katu te ame'ẽ ita ke" aja amõ mu'am. (Kirisutu riki ame'ẽ ita ame'ẽja saka.)

⁸ Pe, kuja Tupã je'ẽha rehe panduha ihĩ tĩ:

"Kome'ẽ ita rehe amõ ta tukwa tukwa ta.

Ita rehe amõ ta tukwa, a'erehe u'ar ta" aja panduha ihĩ tĩ.

Tupã je'êha rehe a'eta jurujar ym, a'erehe ita rehe a'eta tukwa tukwa aja saka. Aja Tupã putar. (Aja rahã, Kirisutu ke a'eta putar ym. Jurujar ym rahã, u'ar u'ar, aja saka. Aja rahã, mupyraraha renda pe oho ta, aja riki.)

⁹ Kome'ê ywy keruhũ pe har ta ngi har pehẽ pe Tupã pandu:

—Ihẽ koty pejur. Ihẽma'e wan ta — aja.

Sawa'e tema'e pa'i ta ke pehẽ tĩ. Jesuma'e ke. Awa ta katu te ame'ẽ ta ke pehẽ tĩ. Ixotyhar ta ke pehẽ tĩ. Aja rahã, Tupã ma'ema'eha katu te ame'ẽ rehe har pepandu katu ta me'ẽ te'e. Pe, pytuniha aja me'ẽ pe pexo rahã, a'e pandu:

—Ihẽma'e weraha pe pejur. Hendy hũ. Katu te riki — aja pehẽ pe.

(Aja rahã, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ẽ ta ngi pehẽ ke a'e mutyryk. Ixoty mutyryk. Ixotyhar ta ke pehẽ apo 'y.) ¹⁰ Yman ixotyhar ta ke aja ym pehẽ. Apo Tupã kotyhar ta ke pehẽ 'y. Awa ta rehe Tupã pyrara usak, ame'ẽ ke yman pekwa ym. Apo pehẽ rehe a'e pyrara usak ame'ẽ ta ke pehẽ 'y.

Tupãma'e miasu ta riki pehẽ, a'erehe katu pexoha aja pexo

¹¹ Ihẽ rehe katu ame'ẽ ta ke pehẽ! Pehẽ riki kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta aja ym pehẽ. (Ywa pe har ta ke pehẽ, aja pexo.) A'erehe kome'ẽ ywy keruhũ pe pesak te'e pexo ame'ẽ ta ke pehẽ. A'erehe pehẽ pe ihẽ apandu katu. Yman pexo ai te'e aja ym pexo apo 'y. Pexoha pyahu aja pexo apo 'y. Ame'ẽ mokõi pekwha namõ pexo rahã, katu ym. ¹² Tupã rehe hendu ym ame'ẽ ta namõ pexo rahã, mã peja pexo katu. Pe, pehẽ rehe har a'eta pandu my:

—Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e hũ — aja Tupã rehe hendu ym ame'ẽ ta pandu naĩ.

Aja pandu naĩ. Pe, katu pexoha, aja a'eta ukwa katu. A'erehe Tupã koty ipy'a ke a'eta muruwak rahã, a'eta pandu ta:

—Ne jõ riki katu te ame'ẽ ke — aja Tupã pe a'eta pandu ta.

¹³ Kome'ẽ ywy pe kapitã keruhũ ta ixo. Upa ame'ẽ ta rehe pehendu katu. Jandema'e sawa'e te aja pehẽ tĩ. Sehar kapitã keruhũ rehe pehendu katu tĩ. A'e riki kome'ẽ ywy pe awa ta 'ar koty te we je'êha te reko. ¹⁴ Kapitã ta rehe pehendu katu tĩ. A'eta ke sehar kapitã keruhũ mu'am. Katu ym ma'ema'e, ame'ẽ ta ke a'eta mahy ta, aja rahã ma'e ym ta. A'erehe kapitã ta ke sehar kapitã keruhũ mu'am. Pe, katu ame'ẽ ke ma'ema'e, ame'ẽ ta pe kapitã ta pandu tĩ:

—Pehẽ katu — aja pandu ta.

¹⁵ Kuja Tupã putar katu. Katu ame'ẽ ke pema'ema'e. Aja rahã, ka'u te'e ame'ẽ ta je'êha ke pemukanim ta a'eta ngi. Ukwa ym ame'ẽ ta pandu. "Jesu kotyhar ta katu ym" aja naĩ. Anĩ. Katu pexoha rahã, ame'ẽ je'êha ke pemukanim ta a'eta ngi. ¹⁶ Pehẽ peputar, aja pexo katu. Anĩ. Kuja ym pepandu:

—Japutar ame'ẽ ke jama'e katu. A'erehe ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ta — aja ym pepandu.

Aja ym pexo. Tupãma'e miasu ta riki pehẽ. A'erehe pehendu katu ehe. Aja rahã, katu ame'ẽ ke pema'ema'e katu. ¹⁷ Upa awa ta rehe pehendu katu. Pehẽ mu ta rehe pehẽ pepy'a katu tĩ. A'eta riki Tupã rehe jurujar katu, a'erehe pehẽ mu ta riki. Tupã rehe pehẽ py'a pemoĩ moĩ katu tĩ. Hom ok ta pe har tama'e kapitã keruhũ rehe pehendu katu tĩ. (Sesa a'e.)

Kirisutu ke amõ ta mupyrara, ame'êja pehẽ ke tĩ

¹⁸ Miasu ta! Pehẽ pe ihẽ apandu apo. Pehẽ jar rehe pehendu katu. Pehẽ peje'ẽ ym te ipe. Aja pehẽ jar katu ame'ẽ ta rehe pehẽ nixói te. A'e riki hury katu ame'ẽ ke tĩ. Hãtã je'ê ame'ẽ ta rehe aja tĩ. Pehẽ peje'ẽ ym te ipe tĩ. Pehendu katu ehe tĩ. ¹⁹ Katu te ame'ẽ ke pema'ema'e tipe. Pe, pehẽ jar pehẽ ke te'e pirok. Aja rahã, pehẽ py'ahu te'e pehendu. Aja Tupã putar, aja

pekwhaha namō pepyraraha ke pehē py'ahu te'e pehendu. A'erehe: "Pehē katu" aja Tupā pandu ta.

²⁰ Katu ym ame'ē ke pema'ema'e, a'erehe pehē ke pehē jar pirok. Ame'ē ke rehe pehē py'ahu te'e pehendu. Aja rahā: "Pehē riki katu" aja Tupā pandu ym ta. Pe, katu te ame'ē ke pema'ema'e tipe rahā, pehē ke pehē jar pirok. Ame'ē ke rehe pehē py'ahu te'e pehendu. Aja rahā: "Pehē katu" aja Tupā pandu ta.

²¹ Pehē ke Tupā muhā katu ame'ē ta ke pehē aja amō ta ukwa rahā, pehē ke A'eta mupyrara ta. Kirisutu aja pehē ke tī. Pehē ruhāha muhepyha ke rehe a'e manō rahā, a'e ke amō ta mupyrara hū. Aja rahā, a'e aja pehē ke tī. Mupyrara ta pehē ke tī. ²² Ma'e ka'u te'eha ke Kirisutu ma'e ym te. Te'e a'e pandu ym te tī. Ingi te'e panduha hendu ym te awa. ²³ Amō ta je'ē hātā tā hū ipe rahā, aja hātā Kirisutu mujywyr ym a'eta pe. A'e ke amō ta mupyrara rahā: "Pehē ke Tupā mupyrara ta" aja ym mupyrara ame'ē ta pe a'e pandu tī. A'e ke amō ta mupyrara rahā, Tupā riki usak katu ta ehe, aja a'e ukwa katu. Ma'e katu ym ame'ē ke ma'ema'e, ame'ē ta ke Tupā riki mupyrara ta, aja Kirisutu ukwa katu. A'e riki katu te ame'ē ke a'e. ²⁴ Jande riki ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e. A'erehe myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu pyrara hū u'am. Aja rahā, ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar katu ta. Pe, katu ame'ē ke jama'ema'e apo 'y. A'e nupāha rape rehe jande ke a'e mukatu.

²⁵ Arapuharan ta kanim oho ixo, aja saka pehē tī. Aja rahā, Tupā kotyhar ta aja ym pexo kwe. Apo arapuharan usakiha koty pejywyr peho, ame'ēja saka. Pehē rehe a'e usak usak katu ixo tī. A'e riki pehē ngi pehē ruwajan ke mujan mondo, ame'ēja saka tī. (A'erehe pehē rehe a'e riki usak usak katu ixo. Kirisutu riki arapuharan usakiha aja a'e.)

3

Ok wyr pe har ta rehe har

¹⁻² Ixawa'e katu ame'ē ta! Pehē pe ihē apandu ta apo 'y! Pehē sawa'e ta rehe pehendu katu. Ixawa'e ta ngi har amō ta Tupā je'ēha rehe hendu ym my? A'eta rehe pehendu katu rī. Aja rahā, katu pexoha rehe a'eta usak. Aja a'eta py'a ke pemuruwak ta. Aja rahā, Tupā rehe a'eta jurujar katu ta. Pepandu ym riki. Pe, a'eta jurujar katu ehe. Katu pexoha rehe a'eta usak. Katu te ame'ē ke. Tupā rehe pehē py'a ke pemoi moī katu, ame'ē ke a'eta ukwa ta. A'erehe pepandu ym ha rupi Tupā rehe a'eta jurujar katu ta.

³ Pehē rehe ma'e katuha ke pemoi ym pehē juehe. Pehē'a pororok hū ame'ē namō pewata ym. Pu'yr ke heta hū ame'ē namō pewata ym tī. Pehēma'e mundēha katu te ame'ē ke namō jō pewata ym. Ame'ē ta riki pehē ke mukatukwer ym ta.

⁴ Kuja katu tiki. Pehē py'a katu, aja rahā, katuha ke pemoi, ame'ēja saka. Ipy'a ke pitu te'e rahā, katu te, aja Tupā ukwa. Ame'ē kūjā katuha ke jaxer ym ta. Hury katu rahā, katu te, aja Tupā ukwa tī. Ame'ē kūjā katuha ke jaxer ym ta tī. ⁵ Aja yman kūjā ta ixo tī. Aja ma'e katuha ke a'eta moī, ame'ēja saka. A'eta Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu ame'ē ta ke. Tupā pandu katu ame'ē ke rehe a'eta jurujar katu tī. Kuja riki a'eta katukweriha ke. Ixawa'e ta rehe aja te'eha a'eta hendu katu. ⁶ Aja Sar tī. Amarā rehe a'e hendu katu, ixawa'e rehe. Kuja a'e pandu ipe: "Ihēma'e kapitā ke nde" aja ixawa'e pe. Pehē sawa'e ngi pekyje ym rahā, katu pexoha rahā: "Sar membyr ta ke" aja pehē pe amō ta pandu ta tī. (A'erehe Sar aja pehē tī. Pehē sawa'e ta rehe pehendu katu tī.)

⁷ Hakehar katu ame'ē ta! Pehē pe ihē apandu tī! Pehē rakehar ta namō pexo rahā, pekwa katuha namō pexo katu. A'eta pyrātāha pehē wyr koty te we, aja pekwa katu ta me'ē te'e. A'erehe a'eta pe hātā ym peje'ē. Pehē aja a'eta pe uhāha ke Tupā me'ē ta tī. Hātā ym peje'ē pehē jupe. Aja rahā, Tupā namō

pepandu pandu rahã, pehẽ rehe Tupã hendu katu ta. Pehẽ pepanduha ke mukanim ym te ta ma'e ke.

Katu ame'ẽ ke ma'e tipe, pe, a'e ke amõ ta mupyrara

⁸ Ihẽ apandu, aja apandu ta tĩ. Pesarahã! Peteĩhar aja upa pekwa pekwa pexo. Pyai ame'ẽ ta ke peteĩhar aja pemuhury peho. Jurujar katu ame'ẽ ta riki pehẽ mu aja. A'eta namõ pehẽ pepy'a katu pehẽ juehe pexo. Pehẽ rury pehẽ juehe pexo tĩ. "Jande katu te ame'ẽ ta ke jande" aja ym pepandu pehẽ jupe tĩ. ⁹ Pehẽ pe jaxer ai ame'ẽ ke amõ ta ma'ema'e rahã, ame'ẽja pemujywyr ym a'eta pe tĩ. Pehẽ rehe amõ ta juru ai rahã, ame'ẽja a'eta pe pemujywyr ym tĩ. Kuja katu tiki. A'eta pe pepandu:

—Mã peja pehẽ rehe Tupã usak katu — aja juru ai ame'ẽ ta pe pepandu.

Aja pehẽ pe Tupã pandu katu tĩ. Pehẽ ke a'e muhã katu rahã, pehẽ pe a'e pandu katu:

—Pehẽ rehe ihẽ asak katu ta — aja pehẽ pe.

A'rehe aja juru ai ame'ẽ ta pe pepandu tĩ. ¹⁰ Aja juja katu te Tupã je'ẽha rehe panduha ihĩ:

"Yman rahã pete'e amõ ixo tar katu rahã, mã peja amõ ta rehe juru ai ym.

Mã peja te'e ma'e nde erepandu ame'ẽ ke emukanim nengi.

Hury katuha namõ ixo tar katu rahã, mã peja amõ ta rehe juru ai ym tĩ.

¹¹ Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke ehijar. Pe, katu ame'ẽ ke ema'ema'e.

Mã peja amõ ta namõ nde rury katu nde juehe nde erexo. Aja mã peja exo katu.

¹² Katu te ame'ẽ ta rehe har jandema'e sawa'e te ukwa katu.

Inamõ a'eta pandu pandu rahã, aja te'eha Tupã hendu katu a'eta rehe.

Ma'e ka'u te'eha ke pema'ema'e ame'ẽ ta rehe a'e parahy riki." Aja Tupã je'ẽha rehe panduha ihĩ.

¹³ Katu te ame'ẽ ke pema'ema'e rahã, awa pehẽ ke mahy ta my? Mahy ym ta awa.

¹⁴ Anĩ. Katu te ame'ẽ ke pema'ema'e tipe. Pe, pehẽ ke amõ ta mupyrara.

Aja rahã, mã pehẽ rury katu pexo. A'eta ngi pekyje ym. Pejumupyai ym tĩ.

Tupã riki pandu ta: "Pehẽ katu" aja. ¹⁵ Kirisutu rehe pehẽ py'a pemoĩ moĩ katu.

"Jandema'e sawa'e te" aja pehẽ py'a pe Kirisutu rehe har pekwa pekwa pexo.

Tupã rehe pejurujar katu. Ame'ẽ rehe har pehẽ pe amõ ta pandu rahã,

pahar pemujekwa katu. Aja te'eha pehẽ. ¹⁶ Pehẽ pe pandu ame'ẽ ta pe pepandu rahã,

wewe katu pepandu. Tupã rehe pehẽ pepy'a katu, ajaha namõ a'eta pe pepandu.

Katu ame'ẽ ke pema'ema'e ame'ẽ ke pekwa. Aja pexo rahã,

pehẽ rehe amõ ta juru ai. Pejumupyai ym ehe. Kirisutu kotyhar ta ke pehẽ,

a'erehe katu ame'ẽ ke pema'ema'e. Ame'ẽ rehe amõ ta juru ai rahã,

ame'ẽ ta ke Tupã muhuxĩ ta. Te'e ame'ẽ ke pandu, a'erehe Tupã muhuxĩ ta.

¹⁷ Katu ym ame'ẽ ke pema'ema'e. Pe, pehẽ ke amõ ta mupyrara. Aja katu ym ame'ẽ ke pema'ema'e rahã,

katu ym tiki. Kuja katu. Katu ame'ẽ ke pema'ema'e tipe rahã,

pehẽ ke amõ ta mupyrara. Aja Tupã putar rahã, katu tiki.

¹⁸ Aja Kirisutu tĩ. Sawa'e katu te ame'ẽ ke a'e. Pe, a'e ke amõ ta jukwa. Pe, a'e ke Tupã mukwera katu muhem.

Aja rahã, uhã te hũ ame'ẽ ke a'e. Ma'erehe manõ my? Kuja. Upa ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e.

Ame'ẽ muhepyha ke rehe Kirisutu manõ. Peteĩhar a'e manõ. Sawa'e katu te ame'ẽ ke manõ.

Aja rahã, sawa'e ta katu ym ame'ẽ ta manõ ym ta me'ẽ te'e. Kirisutu manõ, a'erehe Tupã koty pehẽ ke a'e muhyk raho, ame'ẽja saka.

¹⁹ Kirisutu'ã pandu oho. Awa'ã ta pe pandu oho. Ame'ẽ awa'ã ta kyndaha pe ixo,

ame'ẽja saka. ²⁰ A'eta riki Tupã rehe hendu ym ame'ẽ ta ke. A'eta rehe Tupã harõ hũ ixo tipe.

Ixoty a'eta py'a ke a'eta muruwak, ame'ẽ rehe Tupã

harō hū ixo tipe. Jarusu keruhū Noe mujā ixo rahā, a'e harō hū ixo tipe. Anī. Muruwak ym. Kuja jō katu uhem. Jarusu keruhū pe heta ym te awa ta ixo. Kuja jō, awa po wajar mahapyr hetaha. A'eta jō y ngi uhem. Y jukwa ym. ²¹ Noe ta y ngi uhem, ame'ēja saka, a'erehe ame'ē riki apo mujahuk ame'ēja saka tī. Awa ki'aha ke kutuk, a'erehe my? Anī. Awa py'a ke Tupā juhyk, a'erehe ame'ē pandu: "Ihē py'a juhyk aja ihē axo" aja. Pandu tī: "Tapijar te'e we nde rehe ihē apy'a katu" aja Tupā pe pandu. A'erehe ame'ē ke Tupā muhā katu. Manōha ngi Jesu Kirisutu kwera katu uhem. A'erehe pehē ke Tupā muhā katu. Pehē ke amō mujahuk, pe, y ngi pehem rahā, Kirisutu aja manōha ngi pekwersa katu pehem tī, ame'ēja saka tī. A'erehe pehē ke Tupā muhā katu. ²² A'e riki ywa pe oho. Pe, Tupā rake a'e wapyk oho. (Aja rahā, katu te ame'ē ke a'e, aja upa ngā ukwa katu.) Upa Tupā je'ēha rahoha tama'e kapitā keruhū a'e. Ywa pē kapitā ta ixo. Ame'ē tama'e kapitā keruhū ke Jesu tī.

4

Pexoha pyahu aja pexo apo 'y

¹ Kome'ē ywy keruhū pe Kirisutu ixo rahā, a'e ke amō ta mupyrara hū. Arahā ipy'ahu te'e hendu. Aja rahā, a'e aja pehē py'a pe pekwa pekwa pexo tī. Pehē ke amō ta mupyrara ta tī. Pehē py'ahu te'e pehendu tī. Ma'e ka'u te'eha ke awa ta ma'ema'e, ame'ē ke rehe Kirisutu muhepy. A'erehe a'e ke amō ta mupyrara hū. Apo a'e ke awa ta katu ym ame'ē ta mupyrara ym te ta tī. A'erehe a'e aja pekwa pekwa pexo tī. Pehē py'ahu te'e pehendu tī. ² Apo har kupe koty Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e katu. Kome'ē ywy pe pexo rahā, a'e putar ame'ē ke pema'ema'e katu. Ma'e peka'u te'eha ke peputar ame'ē ke pema'ema'e ym pexo.

³ Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta putar katu. Yman ame'ē ta aja pema'ema'e hū pexo tī. Kuja pexo. Peka'u te'e pexo. Kawī ngi peka'u hū pexo tī. Amō kūjā ta rehe peka'u te'e tī. Amō sawa'e ta rehe peka'u te'e tī. Awa mi'u matyriha ke jō peputar tī. Katu ym aja. Amō ta 'ar koty te we kawī ke pe'u tar katu. Aja rahā: "Jande janepyrātā" aja pepandu. Katu ym aja. Ma'e ā riki tupā aja amō ta ukwa jupe. Ame'ē rehe pehē py'a pemoi moī tī. Katu ym te ame'ē. ⁴ Upa aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ixo rī. Ka'u te'e hū ixo rī. Pe, a'eta aja pexo ym apo 'y. A'erehe a'eta jupandu:

—Mā! Ma'erehe my? — aja a'eta jupe.

Ukwa ym. A'erehe pehē rehe a'eta juru ai. ⁵ Pe, myja kome'ē ywy keruhū pe a'eta ixo my, ame'ē ke Tupā pe a'eta mukewa ta. Apo ixo ame'ē ta ke Tupā riki mupyrara ta. Manō ame'ē ta ke a'e mukwersa katu ta muhem, pe, a'eta ke mupyrara ta tī. Ame'ē rehe a'e harō ixo. ⁶ Manō ame'ē ta pe myrandu katu ke amō ta pandu pandu. Yman se pewe ixo rahā, myrandu katu ke amō ta pandu pandu tipe a'eta pe. Pe, upa amō ta aja a'eta manō tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe amō ta aja a'eta manō tī. Ame'ē ta'ā pewe ixo rī. Tupā uhā te hū ame'ē ke a'e. Aja ame'ē ta'ā tī. Uhā tī. (A'erehe ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta tī.)

Ma'e ke Tupā me'ē, ame'ē ke namō pema'e katu

⁷ Kome'ē 'ar rehe angaha uhyk Tate. Pahar peparahy ym pexo. Pekwa katuha namō pexo katu. Aja rahā, Tupā namō pepandu pandu katu ta. ⁸ Kuja rahā, i'ar koty te we katu te ha. Pepy'a katu te hū pehē juehe pexo. Aja rahā, pehē pe mäte hū ma'e jaxer ame'ē ke amō ta ma'ema'e rahā, ame'ē ta rehe pehē py'a pemujywyr katu ta. ⁹ Pehē rok pe amō ta ke pemupyta katu. Pehē rok wyr pe har ta je'ē je'ē ym ha namō pemupyta katu. ¹⁰ Pehē pe pame katu te amō amō ma'e ke Tupā me'ē me'ē. A'e muwyr ame'ē ke pemuhāi katu.

Pekyty'y ym amō ta rehe. Aja amō ta ke pemuhury katu. ¹¹ Ma'e ke amō pandu pandu rahā, mā peja Tupā je'ēha ke pandu pandu. Jesu kotyhar ta namō ma'e ke ma'ema'e rahā, pyrātāha ke Tupā muwyr, ame'ē namō mā peja ma'ema'e katu. Aja rahā, upa katu te katu ame'ē ke ma'ema'e katu. A'erehe Tupā pe pandu ta:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja.

Jesu Kirisutu kotyhar ta ke a'eta, a'erehe aja me'ē Tupā pe pandu ta.

A'e riki katu te me'ē ke a'e.

A'e riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e tī.

Aja te'ēha a'e. (Amen. Ame'ē riki: “A'e tī.”)

Kirisutu kotyhar ta ke amō ta mupyrara

¹² Pehē riki ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē! Pehē rehe ihē apy'a katu ame'ē ta ke pehē tī! Pejurujuar katuha ke amō ta mukanim tar katu, a'erehe pehē ke amō ta mupyrara hū. Mahy hū tī. “Jande ke mupyrara ym ta awa” aja ym pekwa pekwa pexo. (Pehē pejurujuar katuha ke jetehar te my. Ame'ē ke manga.) A'erehe pepyraraha ngi pemukahem ym. ¹³ Kirisutu ke amō ta mupyrara hū. Aja pehē ke tī. Mupyrara ta pehē ke tī. Aja rahā, pehē rury pexo. Aja rahā, Kirisutu pyrātāha ke Tupā mujesak rahā, pehē rury katu te ta.

¹⁴ Kirisutu kotyhar ta ke pehē. A'erehe pehē rehe amō ta juru ai. Anī. Pehē rury katu pexo rī. Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē rury katu pexo. Pehē rehe amō ta juru ai rahā, Tupā ā riki pehē py'a rehe ihī katu, aja pekwa. Tupā ngi a'e uwyr. Pehē ke muhury katu uwyr. ¹⁵ Pepyrrara hū pexo. Amō ke pehē pejukwa, a'erehe pepyrara hū pexo my? Anī. Aja ym rahā, katu tiki. Amōma'e ke pemukanim, a'erehe pepyrara hū pexo my? Anī. Aja ym rahā, katu tiki. Mā'e jaxer ame'ē ke pema'e, a'erehe pepyrara hū pexo my? Anī. Aja ym rahā, katu tiki. Amō ta ixoha ke pemujaxer a'erehe pepyrara hū pexo my? Anī. Aja ym rahā, katu tiki. ¹⁶ Kuja katu. Kirisutu kotyhar ta ke pehē. A'erehe pehē ke amō ta mupyrara. Aja rahā, pehē ruxī ym ingi. “Kirisutu kotyhar ta ke jande” aja pepandu. A'erehe Tupā pe pepandu tī:

—Ne jō riki katu te ame'ē ke — aja.

¹⁷ Awa ta ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē angaha ke rehe uhyk oho apo 'y. Ixotyhar ta rehe har a'e ukwa py ta. Jande riki ixotyhar ta ke. Jande ke a'e mupyrara py ta. (Aja rahā, jaxoha ke jamukatu ta. Aja rahā, ma'e jaka'u te'ēha jama'ema'ēha ke jahijar ta.) Ixotyhar ta ke a'e mupyrara rahā, myrandu katu rehe jurujar ym ame'ē ta rehe mâte hū pyraraha ke ihī ta. Myrandu katu ke Tupā muwyr, ame'ē ke rehe a'eta jurujar ym, a'erehe mupyrara ta. ¹⁸ Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī:

“Awa ta katu te ame'ē rehe pyraraha uhyk. A'engi ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta.

Aja rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta rehe myja ta my? Marā ka ym a'eta ke muhāha.

Ma'e ka'u te'ēha ke ma'ema'e, ame'ē ta rehe myja ta my tī? Marā ka ym a'eta ke muhāha tī.”

¹⁹ A'erehe amō ta pyrra hū ixo. Tupā putar, a'erehe pyrra hū ixo. Aja se ixo rahā, ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e katu rī. Aja Tupā rehe jurujar katuha ke mujekwa. A'e riki kome'ē ywy keruhū mujā ame'ē ke a'e. A'e pandu katu ame'ē ke ma'ema'e katu tī. A'erehe a'eta jurujar katu ehe.

5

Tupā kotyhar ta rehe har

¹ Pehē namō tamūi ta ixo. Jurujar katu ame'ē tama'e kapitā ta ke a'eta. A'eta pe ihē apandu ta apo 'y. Ihē Petu. Ihē tamūi tī. Jurujar katu ame'ē

tama'e kapitā ke ihē tī. Kirisutu ke amō ta mupyrara hū rahā, ihē asak te'e ehe. Yman rahā, a'e ke Tupā mujesak rahā, inamō ihē axo ta tī. Ko tamūi ta pe ihē apandu. ² Arapuharan ta rehe usakiha ta usak usak katu ixo. Aja Tupā kotyhar ta rehe pehē tī. Ixotyhar ta ke pehē koty Tupā muwyr, ame'ēja saka. "Jasak tar ym" aja ym pepandu. Anī. Tupā putar, aja ixotyhar ta rehe pesak pesak katu pexo. Pehē atu peputar katu, a'erehe a'eta rehe pesak pesak katu pexo. Tamatarer pepyhyk ta, a'erehe ame'ē parakyha ke pema'ema'e, aja ym pekwa pexo. Ixotyhar ta ke pemuhury tar katu, a'erehe pesak tar katu pexo, aja rahā, katu tiki. ³ Pehē koty Tupā kotyhar ta ixo. Ame'ē tama'e kapitā keruhū aja ym pexo. A'erehe a'eta pe hātā ym pepandu pandu. Katu pexoha pemujekwa a'eta pe. Aja rahā, pehē aja a'eta tī. Katu a'eta ixoha tī. ⁴ Pe, usakiha keruhū uwyr rahā, iākā rehe har katu te ame'ē ke ame'ēja saka pehē pe a'e me'ē ta. Ame'ē katu te ha kanim ym ta riki. (Kirisutu riki usakiha keruhū a'e.)

⁵ Sawa'e wan ame'ē ta! Pehē pe ihē apandu. Tamūi ta rehe pehendu katu. "Katu te ame'ē ke jande" aja pehē pekwa pekwa ym pexo. Pe, pehē mu ta namō pema'ema'e katu pehē juehe pexo. Jete. Kuja Tupā je'ēha rehe panduhda ihī:

"Katu te ihē' aja ukwa jupe ame'ē ke Tupā putar ym.

Pe: "Katu te ihē' aja ym ukwa ukwa ixo, ame'ē rehe a'e ipy'a katu." Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

⁶ A'erehe: "Katu te jande" aja ym pekwa pekwa pexo. Aja Tupā rehe pehē py'a pemoī moī katu. A'e riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Pe, a'e putar rahā, pehē rehe har a'e pandu ta:

—Pehē katu — aja.

⁷ Pehē pejumupyaiha ke upa katu te Tupā namō pepandu. Aja rahā, pehē rehe pyrāra a'e usak katu ta. (Pehē ke muhury katu ta.)

⁸ Satana, pehē ruwajan, a'e riki jangwate ahem hū ame'ēja saka. (Ājā ramūi a'e.) U'u ta, ame'ē ke a'e kekar kekar ixo, ame'ēja saka ixo. (Aja rahā, pehē pejurujar katuha ke a'e mukanim tar katu.) A'erehe pepyhyi ym, aja pexo katu. Pema'ā ma'ā katu pexo, aja pexo katu tī. ⁹ Pejan ym ingi. Pete'e ta pepu'am pe'am, aja pexo. (Aja rahā pejurujar katuha ke pehijar ym ta.) Pehē ke amō ta mupyrara hū. Pehē jō ym, aja pekwa. Aja upa amō Jesu kotyhar ta ke amō ta mupyrara hū tī. Kome'ē ywy keruhū rupi Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ē ta ke amō ta mupyrara hū tī. Aja pekwa katu. ¹⁰ Pepyraraha upa rahā, pehē ke Tupā muhury katu ta. Mukatu ta. Pehē pe pyrātāha ke a'e muwyr ta tī. Aja rahā, pejurujar katuha ke pehijar ym ta. A'e riki awa ta rehe ipy'a katu te hū ame'ē ke a'e. A'e riki pehē pe pandu:

—Kirisutu kotyhar ta ke pehē. A'erehe ihē renda pe ihē namō aja te'e ta pexo — aja pehē pe pandu.

¹¹ A'e riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Aja te'e ta a'e ixo. Amen. Ame'ē: "A'e tȳ" aja.

Katuha ke Petu mondo

¹² Pehē pe paper pinim ta'yr mi ihē amondo axo. Ihē apandu ame'ē ke Sir mupinin a'e. Ihē mu ke a'e. (Jesu rehe a'e jurujar katu, a'erehe ihē mu a'e.) A'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Pehē py'a ke ihē amuhury tar katu. A'erehe kome'ē paper pinim ihē amondo axo. Tupā namō pexo ta kȳ. Ame'ē riki jetehar te ke. Pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū. Ame'ē ke ihē apandu katu. Mā peja Tupā rehe pejurujar katuha ke pehijar ym.

¹³ Mambiro ok ta pe jurujar katu ame'ē ta ixo. Yman a'ep pe har ta pe Tupā pandu tī.

—Ihē rehe pejurujar katu. Ihēma'e wan ta pehē — aja ngā pe.

A'eta riki pehẽ pe katuha ke mondo ixo. Mak mondo ixo a'e tĩ. Ihẽ ra'yr aja a'e. ¹⁴Pehẽ ruryha namõ pehẽ po pepyhyk pyhyk katu pehẽ ngi. Kirisutu kotyhar ta ke pehẽ. Mã peja upa pehẽ py'a ke Tupã muhury katu. Upa.

Petu mupinim me'ë ke Mokõihar ke

Petu kome'ë paper ke mupinim. Mokõihar ke. A'e ke amõ ta jukwa ta, aja a'e ukwa katu. A'erehe Jesu kotyhar ta ke a'e mu'e tar katu. A'erehe kome'ë paper pinim ke a'e mondo.

Yman rahã, amõ ta uwyr ta. Ame'ë ta te'eha ke mu'e ta. Kirisutu ruwajan ta ke a'eta. Tupã je'ëha pandu ame'ë ta ran ke a'eta tĩ. Aja Petu mujekwa katu. A'erehe Jesu kotyhar ta pe a'e pandu: "Tapijar te'e we Jesu Kirisutu rehe har pejumu'e katu te we pexo rĩ" aja Petu mupinim.

¹ Ihẽ Simã Petu. Jesu Kirisutuma'e miasu ke ihẽ. A'e pandu ihẽ pe:

—Myrandu katu epandu eho — aja ihẽ pe.

Ame'ë apandu pandu ame'ë ke ihẽ.

Jesu Kirisutu riki katu te ame'ë ke a'e. Jande ke a'e muhã katu. Jandema'e Tupã a'e tĩ. A'e riki katu te ame'ë ke, a'erehe jande aja pejurujar katu ehe tĩ. Katu te me'ë ke ame'ë. Pejurujar katuha ke Tupã me'ë pehẽ pe, ame'ëja saka.

Ko pehẽ pe paper pinim ihẽ amondo axo. Pehẽ riki pejurujar katu ame'ë ta ke pehẽ.

² Tupã rehe har pekwa katu. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe har aja tĩ. Pekwa katu tĩ. A'erehe mã peja amõ we pehẽ rehe a'eta ipy'a katu te hũ. Mã peja amõ amõ we pehẽ py'a ke a'eta muhury katu tĩ.

Pexoha katu aja pexo

³ Jande pe pyrãtãha ke Tupã muwyr. A'erehe upa jandema'e ke kohĩ. Ame'ë namõ Tupã aja katu te jande tĩ. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixói te ipe. Aja rahã, ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar jaxo. Aja rahã, a'e aja jaxo katu tĩ. Ehe har jande jakwa katu, a'erehe katu te ame'ë ke jõ jama'ema'e katu jaxo tĩ. A'e riki jande pe pandu:

—Ihẽ axo ame'ë pe pexo ta tĩ. Wera hũ ame'ë pe pexo ta tĩ. Ihẽma'e katu te ha ke pekwa ta tĩ — aja Tupã pandu.

⁴ Aja ame'ë jande pe a'e pandu katu. Katu te hũ ame'ë pandu katuha ke. "Ihẽ axo ame'ë pe pexo ta tĩ" aja jande pe Tupã pandu katu. Aja jakwa katuha rupi ma'e jaka'u te'eha ke jahijar katu. Ma'e ka'u te'eha ke Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta ma'ema'e hũ. A'erehe mupyraraha renda pe oho ta. Aja jama'ema'eha ke jahijar katu. Pe, Tupã riki katu te aja jaxo ta tĩ. ⁵ A'erehe mã peja amõ we pehẽma'e ke pematyr katu, aja pexo. Kuja. Tupã rehe pejurujar katu. A'engi amõ we Tupã putar ame'ë ke pema'ema'e tĩ. Mã peja katu ame'ë ke pema'ema'e. A'engi amõ we tĩ. Mã peja Tupã rehe har pekwa katu te we pexo. ⁶ A'engi amõ we tĩ. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu ame'ë ke mã peja pema'e ym pexo. A'engi amõ we tĩ. Pehẽ ke amõ ta mupyrara rahã, mã peja pehẽ py'ahu te'e pehendu. A'engi amõ we tĩ. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te Tupã pe, aja mã peja pexo tĩ. (Aja rahã, ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta tĩ.) ⁷ A'engi amõ we tĩ. Mã peja pehẽ mu ta rehe pepy'a katu pexo. A'engi amõ we tĩ. Mã peja upa amõ ta rehe pepy'a katu tĩ. ⁸ Upa katu te aja rahã, pexoha katu ta. Upa katu te aja pema'ema'e katu te rahã, Jesu Kirisutu rehe har pekwa katu te we pexo rĩ. Aja rahã amõ we Tupã putar ame'ë ke pema'ema'e ta tĩ. Ame'ë ke peputar katu te we pexo tĩ. Jandema'e sawa'e te a'e.

⁹ Upa aja ym rahã, kuja kotete ma'e usakiha, ame'ëja saka. Eha ym te ame'ëja saka. Aja rahã, marã ka ym amõ we ehe har ukwa katuha. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ipy'a ngi Tupã juhyk. Ame'ë ke harái tĩ. (A'erehe upa apandu ramõ ame'ë ta ke a'e ma'ema'e ym.)

¹⁰ Ihê mu ta! Apendu ramō, aja pexo. Amō we tī. Tupā pandu pehê pe:
 –Ihê rehe pejurujar katu. Aja rahā, pehê ke ihê amuhā katu ta. Kome'ê wyy keruhū pe har ta ngi har pehê ke ihê kotyhar ta aja amuruwak – aja Tupā.

Ame'ê ke pekwa katu. Mā peja ame'ê ke pehê py'a pe pemupyta katu te hū. Aja rahā, pejurujar katuha ke pehijar ym te ta. ¹¹ Aja rahā, Tupā pandu ta:

–Pehê katu! Katuha renda pe pejur katu pengi. Jesu Kirisutu namō pexo katu ta. Aja te'e ta pexo kŷ – aja Tupā pehê pe.

Jesu riki jandema'e sawa'e te. Jande ke a'e muhā katu.

¹² Ihê amupinim ramō ame'ê ke pehê pe aja te'eha ihê amujekwa ta. Aja rahā, peharái ym ta. Ihê amupinim ame'ê ke pekwa katu 'y. Jete har te ke pehê pe amō ta mu'e. Ame'ê ke pekwa katu te. Pehijar ym ta. Pehê pe ihê amujekwa we ta rī. ¹³ Ko te'e ihê axo rahā, ihê amupinim ramō, ame'ê ke pehê pe ihê amujekwa ta. Aja rahā, pekwa pekwa katu ta pexo. Aja rahā, katu tiki, aja ihê akwa. ¹⁴ Yman atu ym rahā, ihê amanō ta, aja ihê akwa. Ame'ê ke Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te mujekwa katu te ihê pe.

¹⁵ A'erehe upa ma'e ke ihê ama'ema'e katu ta. Ihê amupinim hū ta. Aja rahā, ihê amanō rahā, ihê raikwer koty aja te'e ta pekwa pekwa katu pexo tī. Ihê amupinim ame'ê ke pekwa pekwa katu ta pexo. Ihê nixói rahā, peharái ym ta.

Kirisutu katuha ke Petu usak

¹⁶ Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te jywyr ta, aja jamujekwa pehê pe. Pyrātaha namō jywyr ta, aja jamujekwa. Aja jamujekwa rahā, jande atu jande py'a pe jakwa ame'ê ke japandu my? Anī. Aja ym. A'e katuha rehe jande reha pe te'e jasad. (A'erehe a'e jywyr ta tī, aja jakwa katu.) ¹⁷ Katu ehe har Tupā, jande pái keruhū pandu rahā, a'ep jaxo tī. Ywa pe har weraha muwyr ehē rahā, aja tī. A'ep jaxo tī. Arahā, ywa pe har weraha katu te ame'ê ngi je'ēha muwyr. Kuja pandu:

–Ko ihê ra'yr. Nde rehe ihê apy'a katu ame'ê ke nde. Ihê ke nde eremuhury katu – aja pandu.

¹⁸ Ywy'ā keruhū katu te ame'ê ke pe inamō jaxo rahā, ywa ngi ame'ê je'ēha uwyr ame'ê ke rehe jande atu jahendu. (Arahā ywa pe har Ta'yr katuha ke ipái mujesak jande pe.)

¹⁹ Pe, myrandu ke ymanihar Tupā je'ēha pandu, ame'ê ta pandu pandu. Ame'ê riki jete har te ke aja jakwa katu te tī. Ame'ê rehe pehendu katu rahā, katu tiki. Myrandu ke a'eta pandu pandu. Ame'ê riki araparin aja saka. Pytuniha ke muwera katu, ame'ēja saka. Aja te'e xu'em oho. (Aja rahā, Tupā rehe har mujekwa we.) Pe, pytuniwe te jahy rata a'ejōhar wera katu. Pesak ehe. (Ame'ê riki Jesu Kirisutu, aja saka.) Pehê pe wera katu, ame'ēja saka. (Aja rahā, upa katu te juehe har Kirisutu mujekwa pehê pe.) ²⁰ Amō we tī. Kuja pekwa pekwa katu pexo. Tupā je'ēha rehe Tupā je'ēha pandu ame'ê ta mupinim. Ame'ê ke awa ke te'e mujekwa ym. Amō pandu ym rahā, marā ka ym mujekwaha. (Tupā'ā mujekwa ta me'ē te'e.) ²¹ Pesarahā! Myrandu ke Tupā je'ēha pandu ame'ê ta pandu rahā, a'eta pandu tar katu. A'erehe a'eta pandu pandu. Anī. Aja ym. A'eta pe Tupā'ā mujekwa. Myrandu ke Tupā muwyr. Ame'ê ke a'eta pandu pandu rahā, a'eta pe Tupā'ā mujekwa katu.

2

Mu'eharan ta rehe har (Jun 1.3-16)

¹ Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ê ta ixo rahā, amō ta ixo tī. A'eta Tupā je'ēha ke te'e pandu pandu. Apo aja pehê namō mu'eharan ta mu'e mu'e ta

tī. Te'e a'eta mu'e ta. A'erehe amō koty koty amō ta ukwa ta. Mu'eharan ta ke jandema'e sawa'e te muhā katu tipe. Pe, a'eta pandu ta:

—Jande ke a'e muhā ym — aja mu'eharan ta te'e pandu ta.

A'erehe yman rahā, pahar a'eta ke jandema'e sawa'e te mupyrara ta. ² Te'e a'eta mu'e. Pe, a'eta aja ma'e ka'u te'e'ha ke amō ta ma'ema'e ta tī. A'erehe amō ta juru ai ta. Jete'har re'he hendu katu ame'ē ta re'he juru ai ta. ³ Mu'eharan ta ima'ehū tar katu. Ipy'a rupi te'e ukwa ukwa ame'ē ke a'eta pandu pandu ta pehē pe. Aja tamatarer ke a'eta pyhyk pyhyk hū ta. A'eta ke mupyrara ame'ē ke yman pete'e harō uī. (Tupā a'e.) A'eta re'he har a'e ukwa katu. Pe, a'eta ke a'e ombor ta. Mupyraraha renda pe ombor ta.

⁴ Jete. A'eta ke jukwa ta. Pesarahā! Yman Tupā je'ēha rahoha ta ixo. Ma'e ka'u te'e'ha ke ma'ema'e, ame'ē ta ke a'eta. Pyraraha ngi a'eta uhem ym te ta. Mupyraraha renda pe a'eta ke Tupā ombor 'y. A'ep pytun ame'ē pe ixo. Ita tupaham pe pukwar aja ixo. Aja a'eta harō u'am. Ngā ke Tupā mupyrara hū ta. Ame'ē angaha ke re'he a'eta harō u'am. (A'erehe mu'eharan ta ke Tupā mupyrara ta tī, aja jakwa katu.)

⁵ Amō we tī. Yman kome'ē ywy keruhū ke y keruhū pe Tupā upa mukanim. Arahā kome'ē ywy keruhū pe ma'e ka'u te'e'ha ke ma'ema'e ame'ē ta ixo. Ame'ē ta ke y keruhū pe Tupā upa jukwa. (Aja mu'eharan ta tī. Tupā jukwa ta tī.) Yman kuja jō manō ym. Noe a'e. Amō awa po wajar mokōi hetaha ta manō ym tī. (A'erehe ixotyhar ta ke a'e muhem katu. Ame'ē ke Tupā ukwa katu aja mujekwa katu.) “Tupā katu te ame'ē ke a'e. Pehendu katu ehe” aja Tupā re'he ipy'a ym ame'ē ta pe Noe pandu pandu tipe.

⁶ Amō we tī. “Sondo ok ta pe har ta katu ym te” aja Tupā pandu. “Ngomo ok ta pe har ta katu ym te tī” aja a'e pandu tī. Pe, ame'ē mokōi ok ta pe har ta ke tata pe Tupā mumba. Aja rahā ma'e ka'u te'e'ha ke ma'ema'e ame'ē ta ke Tupā mumba ta tī, aja amō ta ukwa ta. Amō ma'e ka'u te'e'ha ke ma'ema'e, ame'ē ta jukwa ta tī. (A'erehe mu'eharan ta ke Tupā mupyrara ta tī, aja a'eta ukwa ta me'ē te'e.)

⁷ Ame'ē ok ta ngi Ro ke Tupā muhem. Ro riki sawa'e katu ame'ē ke a'e. Sawa'e jaxer ame'ē ta katu ym ame'ē ke ma'ema'e hū. Ame'ē ke re'he Ro usak rahā, a'e pyai te hū. ⁸ Ame'ē ta namō Ro ixo rahā, ma'e jaxer ame'ē ma'eha ke re'he a'e usak usak. Ngā juru ai ha re'he hendu tī. Wera rahā pame katu te aja a'e usak usak tī. Hendu tī. A'erehe a'e pyai te hū. A'e sawa'e katu ame'ē ke a'e. ⁹ Ma'e ka'u te'e'ha ke ma'ema'e ame'ē ta ngi Tupā re'he ipy'a katu ame'ē ta ke jandema'e sawa'e te muhem katu. Ame'ē ke a'e ukwa katu riki. (A'erehe mupyraraha ngi ixotyhar ta te ke a'e muhem katu ta, ame'ē ke a'e ukwa katu tī.) Pe, ma'e ka'u te'e'ha ke ma'ema'e, ame'ē ta ke a'e mupyrara ta tī. Ame'ē ke a'e ukwa katu tī. (A'erehe mu'eharan ta ke a'e mupyrara ta tī.) Yman atu rahā, upa ngā ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē weraha re'he a'e harō uī. Mupyraraha weraha angaha ke re'he Tupā harō uī. ¹⁰ Jete! Ma'e ka'u te'e'ha ke amō ta putar hū. Ame'ē ta ke Tupā mupyrara hū ta. Kome'ē ywy keruhū pe kapitā keruhū ke Tupā mu'am. A'e je'ēha re'he hendu ym ame'ē ta ke Tupā mupyrara hū ta tī.

Mu'eharan ta riki amō ta ngi kyje ym. “Katu te jande” aja a'eta juehe har ukwa jupe naī. Ywa pe har ta katu te ame'ē ta ke a'eta. Ame'ē ta re'he har: “Ame'ē ta katu te” aja a'eta pandu ym te. Anī. Juru ai riki. ¹¹ Pesarahā! Mu'eharan ta 'ar koty te we Tupā je'ēha rahoha tama'e pyrātāha. Pe, a'eta ywa pe har ta ma'e katu te, ame'ē ta re'he juru ai ym riki. Ājā tama'e kapitā re'he juru ai ym. Ame'ē re'he jandema'e sawa'e te ruwa koty a'eta juru ai ym. (Mu'eharan ta anī. Juru ai te'e ixo. Katu ym aja.)

¹² So'o ka'a rupi ixo ame'ē ra'yr ke u'ar. Pe, ame'ē ke amō ta pyhyk. Pe, jukwa. Mu'eharan ta riki ame'ēja saka. Ipy'a pe te'e a'eta ukwa ukwa ixo,

ame'ë ke a'eta ma'ema'e ixo tĩ. So'o aja ma'e ke ukwa ym aja te'e a'eta ixo. Ame'ë rehe a'eta juru ai. So'o ka'a rupi ixo aja a'eta ke Tupã jukwa ta tĩ.

¹³ Amõ ta te mu'eharan ta mupyrara. Aja a'eta ke Tupã mupyrara ta tĩ. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke a'eta putar. Ame'ë ke wera rahã riki a'eta ma'ema'e. Huxĩ ym riki. Aja a'eta jumuhury a'eta juehe. Jesu manõ ame'ë ke pekwa pekwa peĩ rahã, ma'e ke pe'u. Pehẽ namõ mu'eharan ta u'u rahã, a'eta ngi amõ ta huxĩ. A'eta katu ym. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha namõ a'eta ixo rĩ. Ipy'a juhyk aja ym ixo.

¹⁴ Kũjã ta ka'u te'e ame'ë ta rehe a'eta usak tar katu jõ. Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e ixo. A'ewan ym ma'ema'eha ke a'eta pe. Ukwa katu ym ame'ë ta ke a'eta muka'u te'e. Pe, ma'e ka'u te'eha ke ame'ë ta ma'ema'e tĩ. Tamatarer pyhyk hũ ame'ë ke rehe jõ mu'eharan ta ukwa ukwa ixo. Tupã mupyrara ta ame'ë ta ke a'eta. ¹⁵ Pe, katu te ame'ë ke ngi a'eta pia oho, pe, ka'a pe te'e a'eta kanim oho. Ame'ëja saka a'eta ixo. (Aja rahã, jetehear te ke a'eta ukwa, ame'ë ke hijar. Pe, te'e pandu pandu ixo.)

Maraã Mbeo ra'yr. A'e ma'ema'e ame'ë ke aja mu'eharan ta ma'ema'e tĩ. Tamatarer rehe ipy'a ke Maraã moi, a'erehe ma'e katu ym ame'ë ke ma'ema'e. (Ame'ë ta aja mu'eharan ta tĩ.) ¹⁶ Pe, amõ pandu Maraã pe:

—Mã peja katu ym ame'ë ke ema'e ym — aja pandu ipe.

Aja me'ë riki jumen pandu ipe. Awa aja jumen pandu ipe. Pe, Maraã ka'u te'eha ke a'e muhijar. Maraã riki Tupã je'ëha pandu ame'ë ke a'e. (Aja mu'eharan ta tĩ. Ame'ë ta ka'u te'eha ke Tupã jõ riki muhijar ta tĩ, aja jakwa katu.)

¹⁷ Mu'eharan ta riki ywykwar upa te'e y typa ame'ëja saka. (Aja rahã jaxer ame'ë ta ke a'eta, aja mujekwa.) Ýwa takãxĩha ke amõ koty koty ywytu peju raho, ame'ëja saka riki mu'eharan ta tĩ. (Aja rahã, pahar amõ koty koty a'eta ukwa. Katu ym aja.) Pytun te hũ ame'ë renda ke Tupã mukatu. A'ep a'eta ke Tupã ombor ta indo.

¹⁸ “Katu te jande” aja me'ë upa mu'eharan ta pandu pandu naĩ. Ka'u te'eha rupi te'e a'eta pandu pandu tĩ. Pe, ma'e ka'u te'eha ma'eha ke amõ ta hijar Tate. Ame'ë ke mu'eharan ta ukwa. Pe, ame'ë ta ke mu'eharan ta muka'u te'e tĩ. Aja ma'e ka'u te'eha ma'eha rehe mujywyr ta mondo, ame'ëja saka.

¹⁹ “Peputar ame'ë ke pema'ema'e katu” aja mu'eharan ta pandu naĩ. Anĩ. A'eta te'e marã ka ym ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijariha. Pesarahã! Katu ym ame'ë ke amõ ma'ema'e. Ame'ë ke marã ka ym hijariha rahã, ame'ë riki aja te'e ta ixo. Katu ym aja.

²⁰ Ma'e katu ym ame'ë ke Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta ma'ema'e hũ. Ame'ë ke amõ ta hijar katu. Jesu riki jande muhãha. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te ke a'eta ukwa katu, a'erehe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar. A'engi ame'ë pe a'eta jywyр tĩ. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha pe jywyр tĩ. Marã ka ym hijariha. Aja rahã, ixo py'ar koty te we katu ym ha aja a'eta ixo. ²¹ Aja rahã kuja katu ta tipe. Myja rahã, amõ pe Tupã pandu my:

—Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke nixóí te nde pe — aja Tupã pandu my.

Ame'ë ukwa ym rahã, katu ta tipe. Ame'ë ukwa rahã, pe, panduha katu te ame'ë ke hijar rahã, ame'ë riki i'ar koty te we jaxeriha. Panduha katu te ame'ë ke amõ pandu ipe, ame'ë ke hijar rahã, i'ar koty te we jaxeriha.

²² A'eta ma'eha kuja mujekwa. Yman sawa'e ukwa katu ame'ë ke paper rehe mupinim. Ame'ë riki jetehear te ke aja mujekwa. Kuja mupinim:

“Jawar we'en rahã, ame'ë pe te'e a'e jywyр u'u indo.”

Kuja amõ we tĩ:

“Kure ke y pe amõ mujahuk rahã, pahar tu'um ame'ë pe kure jere jahuk oho” aja amõ mupinim.

Aja rahā, jaxeriha rehe jywyr oho, aja mujekwa. (Ame'ēja tī. Jandema'e sawa'e te rehe har ukwa katuha ke hijar rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha rehe jywyr. Katu ym te riki.)

3

Jandema'e sawa'e te jywyr ta

¹ Ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē! Ko mokōihar paper rehe ihē amupinim aī. Mā peja pehē py'a pe ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pekwa pekwa ym pexo. Aja mokōihar paper rehe ihē amupinim. Aja rahā, peharāi ym ta pexo. ² Yman Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu. Katu te ame'ē ta ke a'eta. A'eta pandu ame'ē ke mā peja pekwa pekwa katu pexo. Jesu mondo ame'ē ta pe je'ēha ke jandema'e sawa'e te mujekwa. Ame'ē je'ēha ke pehē pe Jesu mondo ame'ē ta pandu pandu. Ame'ē ke pekwa pekwa katu pexo tī. Jesu riki jande muhāha ke. ³ Kuja pekwa pekwa py pexo. 'Ar rehe angaha uhyk tate rahā, amō sawa'e ta ixo ta. Ma'e ka'u te'e ha namō a'eta ixo ta. Pehē rehe a'eta puka puka hū ta. Ahem hū ta tī. ⁴ Kuja a'eta pandu ta:

—A'e jywyr ta. Aja a'e manga katu riki. Mā! My mamy? Nixói riki. (Jande ramūi ta harō hū ixo ehe.) A'eta upa manō. Kome'ē wyy keruhū Tupā mujā. Aja te'e kome'ē wyy keruhū ihī rī. A'erehe a'e jywyr ym ta, aja jakwa — aja a'eta pandu ta nai.

⁵ Kuja puka puka hū ame'ē ta harāi riki. Ukwa tar ym riki. Kuja. Yman Tupā pandu. Aja kome'ē wyy keruhū a'e mujā. Ywa ke mujā tī. Y ngi kome'ē wyy uhem. Y ramūi pyter pe ihī. ⁶ Y pe ymanihar kome'ē wyy keruhū ke Tupā jupyk. Upa katu te ma'e ke jukwa. Y keruhū pe jupyk. (A'erehe Tupā pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Ame'ē ke puka puka hū ame'ē ta harāi.)

⁷ Apo kome'ē wyy keruhū kohī. Ywa rehe ihī ame'ē ta pehī tī. Upa ame'ē ta rehe har Tupā pandu: “Mā peja ixo rī.” A'erehe yman pandu aja apo ixo rī. Anī. Aja te'eha ihī ym ta. Yman rahā, kome'ē wyy keruhū ke tata pe Tupā mai ta. Ywa rehe ihī ame'ē ke aja tī. Mai ta tī. Ame'ē angaha ke rehe uhyk ym rahā we, pewe ixo we rī. Ma'e katu ym ma'ema'e ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. Pe, uwyriha anga rehe har ukwa ym rahā, mupyraraha renda pe mondo ta tī. Aja ym rahā, kome'ē wyy keruhū ixo rī. Ywa rehe ixo ame'ē ta aja tī. Ixo rī. “Mā peja ixo rī” aja Tupā pandu. (A'erehe Tupā pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu.)

⁸ Ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē. Pehē riki apy'a katu ame'ē ta ke pehē tī. Kuja peharāi ym pexo. (Yman te aja jakwa. Tupā pe anī.) A'erehe miu (1.000) warahy 'ar aha oho rahā, ame'ē riki peteī weraha aha oho, aja jandema'e sawa'e te ukwa. Juja katu te ipe. Peteī weraha aha oho rahā, ame'ē riki miu (1.000) warahy 'ar aha oho, aja a'e ukwa. Juja katu te ipe.

⁹ A'e pandu katu ame'ē ke jandema'e sawa'e te ma'ema'e ta kŷ. Pahar ym a'e ma'ema'e, aja amō ta ukwaha nai. Anī. Aja ym. A'e ma'ema'e ta kŷ. Pesarahā! Mupyraraha renda pe amō oho ta, ame'ē ke a'e putar ym. Ma'e ka'u te'eha ke upa ngā hijar, ame'ē ke a'e putar katu. A'erehe ngā py'a ixoty muruwak, ame'ē rehe a'e harō katu uī.

¹⁰ Jandema'e sawa'e te jywyr, ame'ē weraha angaha rehe uhyk ta kŷ. Ma'e mukaniha uwyr, ame'ēja saka harō ym ehe rahā, jandema'e sawa'e te uwyr ta kŷ. Arahā ywa riki kanim ta oho. Tyapu te hū ha namō kanim ta oho. Ywa rehe ihī ame'ē ke ukwāi ta tī. Upa ta kanim. Kome'ē wyy keruhū kanim ta tī. Upa katu te kome'ē wyy keruhū pe ixo ame'ē ta ke kanim ta tī. ¹¹⁻¹² Aja ame'ē upa katu te ma'e ke kanim ta oho. Aja rahā, myja me'ē pexoha katu my? Pesarahā! Katu ym ma'ema'e, ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē weraha angaha ke rehe peharō pexo rahā, mā peja katu pexo. Aja rahā, katu

tiki. Tupã rehe pehẽ py'a tapijar te'e we pemoĩ moĩ katu tĩ. Aja rahã, katu tiki. Ame'ẽ weraha ke pahar pemuhyk, aja pema'ema'e katu pexo. Ame'ẽ weraha uhyk rahã, ywa upa ukwái ta. Upa ta kanim. Ywa rehe ihĩ ame'ẽ ke upa ta musururu mondo. Hakuha upa ta musururu mondo. ¹³ “Ywa pyahu ame'ẽ ke ihẽ amujã ta. Ywy keruhũ pyahu ame'ẽ ke aja tĩ. Amujã ta tĩ” aja Tupã manga katu. A'ep katu te ame'ẽ ta jõ ixo ta. Mã peja ame'ẽ rehe jaharõ katu jaxo.

¹⁴ Ihẽ rehe katu ame'ẽ ta ke pehẽ! Ame'ẽ weraha rehe peharõ pexo rahã, Tupã ruwa koty pexo, aja saka pekwa pekwa pexo. A'e usak uĩ, aja saka a'erehe mã peja pexoha katu aja pexo. Mã peja peka'u te'eha ke pema'e ym. Pehẽ py'a a'e juhyk, aja pexo. Mã peja Tupã namõ pehẽ rury katu pehẽ pexo.

¹⁵ (A'e uwyr ym we rĩ, a'erehe uwyr ym te ta, aja ym pekwa pekwa pexo tĩ.) A'e harõ we rĩ. Aja rahã, amõ we pehẽ ngi har amõ ta jurujar katu ta. Aja rahã, amõ we Tupã muhã katu ta. A'erehe a'e harõ we rĩ. Aja pekwa pekwa pexo. Aja Páu mupinim pehẽ pe tĩ. Ukwa katuha ke Tupã muwyr ipe. Ame'ẽ namõ pehẽ pe a'e mupinim. Páu rehe japy'a katu ame'ẽ ke a'e. ¹⁶ Kirisutu jywyr ta. Ame'ẽ rehe har Páu mujekwa rahã, upa paper rehe a'e mupinim. A'e mondo ame'ẽ paper rehe ame'ẽ rehe har a'e mupinim. Amõ amõ ma'e ke a'e mupinim ame'ẽ ke amõ ta ukwa katu ym. Pe, ame'ẽ ke amõ koty muka'u te'e ame'ẽ ta mujekwa. Ukwa ym ame'ẽ ta aja tĩ. Amõ koty mujekwa tĩ. Aja amõ Tupã je'eha rehe ihĩ, ame'ẽ ke amõ koty koty a'eta mujekwa. Te'e pandu, aja saka. Aja Tupã mupyrara ame'ẽ ke a'eta jumuhyk a'eta juehe.

¹⁷ Ihẽ rehe katu ame'ẽ ta ke pehẽ! Pesarahã! Amõ ta amõ koty Tupã je'eha mujekwa aja pekwa katu. A'erehe pepyhíy ym, aja pexo! Aja rahã, amõ koty sawa'e katu ym ame'ẽ ta mu'e, ame'ẽ koty pejumu'e ym ta peho. Jetehar te ke pekwa, ame'ẽ ke pehijar ym ta tĩ. ¹⁸ Jesu riki jande muhãha ke! Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Ehe har tapijar te'e we pekwa katu te we pexo. Pehẽ rehe a'e ipy'a katu. Ame'ẽ rehe har tapijar te'e we pekwa katu te we pexo. Mã peja japandu ipe:

—Ne jõ riki katu te ame'ẽ ke.

Aja apo mã peja japandu ipe. Mã peja aja te'e ta japandu ipe. Amen. Ame'ẽ riki: “A'e tỹ” aja.

Upa.

Juā mupinim me'ē ke Peteĩhar ke

Juā kome'ē paper ke mupinim. Jesu kotyhar ta pe a'e mondo. Amō ta amō koty Jesu rehe har mu'e. Ame'ē ke Juā mukatu tar katu, a'erehe kome'ē paper ke mupinim.

Kuja Juā mujekwa. Jesu Tupā ra'yr a'e. Awa aja te'e kome'ē ywy keruhū pe a'e uwyr tĩ. Jesu rehe har amō ukwa rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar katu ta me'ē te'e, aja Juā mupinim. Tupā rehe har ukwa rahā, aja tĩ. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar ta me'ē te'e tĩ. Jesu kotyhar aja rahā, imu ta rehe ipy'a katu ta me'ē te'e tĩ, aja Juā mujekwa.

“Imu ta” aja pandu rahā, Jesu kotyhar ta ke, aja jakwa.

“Ta'yn ta” aja pandu rahā, Jesu kotyhar ta ke tĩ, aja jakwa tĩ.

Jesu rehe har

¹ Ihē Juā. Jesu rehe har ihē amupinim aĩ. A'e riki jande ke muhā katu. Kome'ē ywy keruhū nixói te rahā, pete'e ixo me'ē te'e a'e. Ima'e panduha rehe jahendu. Jasak ehe tĩ, Jesu rehe. Jama'ā katu ehe tĩ. Jande po pe japyhyk pyhyk ehe tĩ. ² Kome'ē ywy keruhū pe a'e uwyr rahā, jasak ehe. Ame'ē rehe har japandu pandu ngā pe. Uhā te hū ame'ē ke a'e. Ipái namō a'e ixo. Jande pe Ta'yr rehe har a'e mujekwa. ³ Ma'e jasak ame'ē ke japandu pandu pehē pe. Ma'e jahendu ame'ē ke japandu pandu tĩ. A'erehe pehē namō jande juehe katu jande jaxo. Jete riki. Jande pái keruhū namō jande juehe katu jande jaxo tĩ. Ta'yr namō jande juehe katu jande jaxo tĩ, Jesu Kirisutu namō. ⁴ Ame'ē rehe har pehē pe jamupinim. Aja rahā jande rury katu te jaxo apo 'y.

Tupā rehe har

⁵ Ta'yr mu'e ame'ē ke jahendu. Ame'ē ke pehē pe japandu pandu tĩ. Kuja: —Tupā riki weraha aja saka. (Aja rahā, katu te ame'ē ke a'e.) Pytuniha aja ym a'e. (Aja rahā, nixói te ma'e jaxerihā ke ipe) — aja japandu.

⁶ A'erehe pytuniha aja ame'ē pe jaxo rahā: “Inamō jande juehe katu jande jaxo” ame'ē panduha te'e riki. Pytuniha aja ame'ē pe jaxo rahā, ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e jaxo rĩ. Katu ym aja. ⁷ Tupā riki weraha aja ame'ē pe ixo. Aja rahā, nixói te ma'e jaxer ame'ē ke ipe. A'e aja jande jaxo rahā, jande katu jande juehe jaxo. Pe, Jesu ruwy pe jande py'a ke a'e juhyk. Upa ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke juhyk. Jande pái keruhū ra'yr Jesu.

Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e rahā,

Ame'ē ke Tupā namō japandu ta me'ē te'e

⁸ “Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ym” aja japandu rahā, jande jaka'u te'e. Te'e japandu. ⁹ Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e rahā, mā peja Tupā pe japandu:

—Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e. Jande japyai. Mā peja jande py'a ke ejuhyk katu. Mā peja jande rehe nde py'a emujywyr — aja ipe.

Aja me'ē japandu rahā, jande rehe ipy'a jywyr te ta. A'e riki katu te ame'ē ke a'e. A'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu ta. Jete. Ipy'a jywyr ta jande rehe. ¹⁰ Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ame'ē ta ke jande, aja Tupā je'ēha mujekwa. “Anĩ. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ym” aja japandu rahā, Tupā te'e pandu, aja japandu naĩ. (Anĩ. Tupā te'e pandu ym te. A'erehe ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ame'ē ta ke jande aja jakwa katu.) Ima'e panduha rehe jahendu ym tĩ. Aja rahā, katu ym.

2

Jesu jandema'e mukatuha ke

¹⁻² Jesu rehe pejurujar katu. A'erehe ihê ra'yr ta aja pehê. Ko ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixói te Tupã pe. A'erehe ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar rahã, katu tiki. Ame'ê rehe har pehê pe ihê amupinim aî. Aja rahã, ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym ta. Pema'e rahã, jande pái keruhû namô Jesu Kirisutu pandu ta:

—Ma'e ka'u te'eha ke ihê kotyhar ta ma'e. Ame'ê ke rehe ihê amuhepy. Ihê amanôha pe ihê amuhepy. A'erehe mã peja nde py'a emujywyr ehe — aja a'e pandu ta.

Aja jandema'e mukatuha ke a'e. A'e riki katu te me'ê ke a'e.

Jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Amô we tî. Upa kome'ê wyw keruhû pe har ta ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy tî. A'erehe Tupã ipy'a jywyr ngã rehe tî.

³ Tupã je'êha rehe jahendu katu rahã, ehe har jakwa katu, aja jakwa katu.

⁴ Amô pandu:

—Ehe har akwa katu — aja.

(Aja rahã, ima'e je'êha rehe hendu katu ta me'ê te'e.) Je'êha rehe hendu ym rahã: “Ehe har akwa katu” ame'ê panduha riki te'e aja. Jetehar te ke ukwa ym. ⁵⁻⁶ Je'êha rehe amô hendu katu rahã, Tupã rehe a'e ipy'a katu. Pe, ipy'a katu te we ehe rî. Kuja jakwa katu. Amô pandu:

—Tupã namô ihê juehe katu ihê axo — aja.

Aja rahã, mã peja Jesu Kirisutu aja katu a'e ixo tî. (A'e aja katu ame'ê ke ma'ema'e tî.) Kome'ê wyw keruhû pe Jesu ixo rahã, katu ame'ê ke a'e ma'ema'e. Aja te'eha a'e ma'ema'e. A'e aja amô tî. Katu ame'ê ke ma'ema'e ta me'ê te'e tî. Aja rahã, Tupã namô a'e juehe katu a'e ixo, aja jande jakwa katu te tî.

“Pehê pepy'a katu pehê juehe pexo” ame'ê je'êha pyahu ame'ê ke

⁷ Ihê rehe katu me'ê ta! Apy'a katu ame'ê ta ke pehê tî! Pehendu katurahã! Ko Jesu je'êha ke ihê amupinim aî. (“Pehê pepy'a katu pehê juehe pexo” aja a'e pandu.) Ame'ê ke pyahu ym. Ymanihar je'êha ke ame'ê. Jesu rehe pejurujar katu py rahã, (“pehê pepy'a katu pehê juehe pexo”) ame'ê je'êha rehe pehendu katu. Ame'ê ke namô pexo katu apo 'y. Ame'ê panduha ke pehê pe ko ihê amupinim aî tî. ⁸ Pyahu aja apo tî. Amô ta rehe Kirisutu ipy'a katu. Ame'ê ke rehe jakak. A'erehe ame'ê panduha jetehar te ke, aja jakwa katu. Pepy'a katu pehê juehe pexo tî, a'erehe (“pehê pepy'a katu pehê juehe pexo”) ame'ê panduha jetehar te ke aja jakwa tî. Pytuniha aja asa oho. Weraha aja hendy hendy ixo apo 'y. (Aja rahã, Ta'yr rehe har Tupã mujekwa katu ngã pe apo 'y. A'erehe upa ngã ipy'a katu ngã rehe ixo apo 'y. A'erehe mã peja pepy'a katu pehê juehe pexo.)

⁹ Upa Jesu kotyhar ta riki imu ta aja ixo. Amô pandu:

—Weraha aja ame'ê pe ihê axo — aja.

(Aja rahã, imu rehe ipy'a katu ta me'ê te'e.) Imu rehe a'e ipy'a ym rahã, pytuniha aja ame'ê pe a'e ixo we rî. (Aja rahã, Jesu pandu ame'ê ke rehe a'e hendu ym tî. Kuja a'e pandu:

—Pepy'a katu pehê juehe pexo — aja Jesu.

Ame'ê rehe amô hendu ym. Weraha aja ame'ê pe amô ixo rahã, Jesu pandu ame'ê rehe hendu katu.) ¹⁰ Imu rehe amô ipy'a katu rahã, weraha aja ame'ê pe tapijar te'e we a'e ixo katu. (Aja rahã, Jesu pandu ame'ê ke rehe a'e hendu katu.) Aja amô ta ukwa rahã, ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e ym ta. ¹¹ Pe, imu rehe amô ipy'a ym rahã, pytuniha aja ame'ê pe a'e ixo we rî. Aja rahã,

Jesu pandu ame'ë ke rehe a'e hendu ym. Aja te'e a'e ixo. Pytun rahã, jasak ym ma'e, ame'ëja saka. A'erehe marã ka ym katu ame'ë ke a'e ma'ema'eha.

Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta ta'yn ta aja saka.

Amõ ta tamüi ta aja saka tĩ. Amõ ta ta'ynuhu ta aja saka tĩ.

¹² “Ta'yn ta” aja ihë apandu pehë pe. (Jesu rehe pejurujar katu ramõ, a'erehe: “Ta'yn ta” aja apandu pehë pe.) Pehendu katurahã! Pehë peka'u te'eha pema'ema'eha ke rehe Jesu muhepy. A'erehe a'e manõ. A'erehe pehë rehe Tupã ipy'a jywyr. A'erehe pehë pe ko ihë amupinim aĩ. ¹³ “Tamüi ta” aja apandu pehë pe tĩ. (Jesu rehe yman pejurujar katu, a'erehe: “Tamüi ta” aja apandu tĩ.) Pehendu katurahã! Kome'ë ywy keruhũ nixói te rahã, Jesu riki pete'e ixo ame'ë te'e a'e. Ehe har pekwa katu, a'erehe pehë pe ko ihë amupinim aĩ. “Ta'ynuhu ta!” (Jesu rehe har pekwa katu ame'ë ta ke pehë.) Pehendu katurahã! Satana mujekwaha rehe pejurujar ym. (Ājã ramüi a'e.) A'erehe pehë pe ko ihë amupinim aĩ tĩ.

¹⁴ “Ta'yn ta” aja ihë apandu pehë pe. (Jesu rehe pejurujar katu ramõ, a'erehe: “Ta'yn ta” aja apandu pehë pe.) Pehendu katurahã! Jande pái keruhũ rehe har pekwa katu, a'erehe pehë pe ko ihë amupinim aĩ. “Tamüi ta” aja apandu pehë pe tĩ. (Jesu rehe yman pejurujar katu, a'erehe: “Tamüi ta” aja apandu tĩ.) Pehendu katurahã! Kome'ë ywy keruhũ nixói te rahã, Jesu riki pete'e ixo ame'ë te'e a'e. Ehe har pekwa katu, a'erehe pehë pe ko ihë amupinim aĩ. “Ta'ynuhu ta!” (Jesu rehe pekwa katu ame'ë ta ke pehë.) Pehendu katurahã! Pehë py'a pe Tupã je'eha ke pekwa katu pexo, a'erehe pehë pyrãta katu. A'erehe pehë pe ko ihë amupinim aĩ. Satana mujekwa ame'ë ke rehe pehendu ym. (Ājã ramüi a'e.) A'erehe ko ihë amupinim aĩ tĩ.

¹⁵ Tupã rehe hendu ym ame'ë ta ma'ema'eha ke pemanga tar ym pehë. Upa ame'ë tama'e ke rehe pehë py'a pemoi ym tĩ. Ame'ë ke rehe pepy'a katu rahã, jande pái keruhũ rehe pepy'a ym. ¹⁶ Kome'ë ywy keruhũ pe mäte hũ te'e ma'e katu ym ame'ë ke ihĩ. Kuja. Ma'e ka'u te'eha ke jõ ma'ema'e tar katu. (Ame'ë ke jande pái keruhũ putar ym.) Ma'e ke rehe usak, ame'ë ke katu usak. A'erehe ame'ë ke putar katu, aja ukwa. Aja rahã, katu ym. (Ame'ë ke jande pái keruhũ putar ym tĩ.) Kuja ukwaha naĩ tĩ. Ima'e ma'e ke jõ katu te ame'ë ke, aja amõ ukwaha naĩ. (Upa ame'ë ta ke jande pái keruhũ putar ym tĩ.) Upa ame'ë ta ke Tupã rehe hendu ym ame'ë ta ma'ema'eha ke. Katu ym aja. ¹⁷ Ame'ë ma'ema'eha ke kanim ta oho. Ma'e ka'u te'eha ke amõ ma'ema'e tar katu. Upa katu te ame'ë ke kanim ta tĩ. Tupã putar ame'ë ke amõ ma'ema'e rahã, a'e riki uhã te hũ ame'ë ke a'e.

Kirisutu ruwajan rehe har

¹⁸ Ta'yn ta! Jesu rehe pejurujar katu ame'ë ta ke pehë! 'Ar rehe angaha uhyk tate. Kirisutu ruwajan uwyr ta, aja pehendu. (“Kirisutu ihë” aja pandu naĩ.) Aja Kirisutu ruwajan ta heta ixo apo. A'erehe 'ar rehe angaha uhyk tate, aja jakwa katu. ¹⁹ Kirisutu ruwajan ta riki jande ngi har ym, a'erehe jande ngi uhem oho. Jande ngi har rahã, jande namõ pyta ta tipe. Jande ngi uhem oho, a'erehe jande ngi har ym aja jakwa katu.

²⁰ Pehë anĩ. Pehë py'a rehe Tupã'ã ke Kirisutu muwyr. (A'e riki mujekwa pehë pe.) A'erehe jete har te ke upa pekwa katu apo 'y. ²¹ “Jete har te ke pekwa ym” aja ym ihë apandu. Jete har te ke pekwa katu, a'erehe ko ihë amupinim aĩ. Jete har te ke aja ym amõ pandu rahã, te'e ame'ë pandu.

²² Awa pandu te'e my? Jasarahã! Jesu riki Kirisutu ym. Kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ë ke ym a'e, aja pandu ame'ë ke te'e pandu. Jesu riki Tupã ra'yr ym, aja pandu ame'ë ke Kirisutu ruwajan tĩ. A'e riki jande pái keruhũ

rehe jurujar ym tī. ²³“Jesu riki Tupā ra'yr ym” aja amō pandu rahā, jande pái keruhū ke a'e putar ym tī. “Jesu riki Tupā ra'yr” aja amō pandu rahā, jande pái keruhū ke a'e putar katu.

²⁴ Tupā ra'yr rehe har pehendu. Arahā pejurujar katu ehe. Ame'ē myrandu ke pehē py'a rehe pemupyta katu pexo. Aja rahā, Ta'yr namō pehē juehe katu pehē pexo. Jande pái keruhū namō pehē juehe katu pehē pexo tī. ²⁵ Kuja riki jande pe Jesu pandu katu. “Pehē ke ihē amuhā katu ta” aja a'e pandu katu jande pe. ²⁶ Kome'ē paper rehe amujekwa ta pehē pe. Aja rahā pehē ke muka'u te'e tar katu ame'ē ta muka'u te'e ym ta pehē ke. (Kirisutu ruwajan ta muka'u te'e ym ta pehē ke.) ²⁷ Pehē anī. Pehē pe Tupā'ā ke Kirisutu muwyr. Pehē py'a rehe a'e ihī katu. Upa katu te pehē ke a'e mu'e ta. A'e mu'e ame'ē ke jete har te ke. Te'e aja ym. A'e mu'e katu. A'erehe amō mu'eha nixói ta pehē pe. Mā peja Jesu namō pehē juehe katu pexo, aja Tupā'ā mujekwa katu. Mā peja ame'ē rehe pehendu katu.

²⁸ Ta'yn ta! Pehendu katurahā! Jete riki. Mā peja Jesu namō pehē juehe katu pexo. Aja pexo rahā, pekyje ym ta ingi. A'e jywyr rahā, pekyje ym ta ingi. Pehē ruxī ym ta tī. ²⁹ Jesu riki katu te ame'ē ke a'e, aja pekwa katu. Kuja pekwa katu tī. Katu te ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, a'e riki Tupā ra'yr ta tī.

3

Tupā ra'yr ta rehe har

¹ Pehendu katurahā! Jande rehe jande pái keruhū ipy'a katu te. A'erehe jande rehe har a'e pandu:

—Ihē ra'yr ta pehē — aja jande rehe har.

Jete riki! Jande riki ta'yr ta. Tupā rehe har amō ta ukwa ym, a'erehe jande riki ta'yr ta, ame'ē ke a'eta ukwa ym tī. ² Ihē rehe katu me'ē ta! Apy'a katu ame'ē ta ke pehē tī! Jande riki ta'yr ta apo 'y. Yman rahā myja jaxo ta my? Ame'ē rehe har jakwa katu ym we rī. Kuja jō jakwa katu apo 'y. Jesu jywyr rahā, a'e ixo aja jaxo ta tī. A'e katu te, aja jasad katu ta ehe, a'erehe a'e aja jaxo ta tī. Jande katu te aja jaxo ta tī. ³ Ame'ē ke rehe amō harō ixo rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ym ta. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixói te ipe, Jesu pe. A'e aja amō ixo tī. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ma'eha ke amō hijar katu.)

⁴ Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e rahā, Tupā je'ēha rehe hendu ym. Tupā je'ēha rehe hendu ym rahā, ame'ē riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke. ⁵ Kuja pekwa katu. Ma'e jande jaka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe Jesu muhepy uwyr. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym te a'e. ⁶ A'erehe Jesu namō juehe katu amō ixo rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tar ym ixo. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e rahā, ehe har a'e ukwa ym. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixói te Jesu pe, ame'ē rehe har amō ukwa ym tī.

⁷ Ta'yn ta! Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke pehē! Pehendu katurahā! Mā peja pehē ke amō muka'u te'e ym. A'erehe pehendu katurahā! Katu ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, a'e riki katu te ame'ē ke a'e. Jesu aja katu te ame'ē ke a'e tī. ⁸ Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e ixo rahā, Satana kotyhar ke a'e. Kome'ē ywy keruhū nixói te rahā, Satana riki ma'e jaxer ame'ē ke ma'e. (Ājā ramūi a'e.) A'engi ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e hū ixo rī. “Ma'e ka'u te'eha ke ema'e” aja ngā pe a'e pandu tī, ame'ēja saka tī. Anī. Ame'ē ke Tupā ra'yr mukanim uwyr.

⁹ Amō riki Tupā ra'yr rahā, ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e tar ym ixo. Tupā riki katu te me'ē ke a'e. Tupā aja a'e tī. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e tar ym ixo tī. Tupā riki ipái keruhū, a'erehe ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e tar ym ixo tī. ¹⁰ Katu te ame'ē ke amō ma'ema'e tar ym rahā, a'e

riki Tupā ra'yr ym. Imu rehe ipy'a ym rahā, a'e riki Tupā ra'yr ym tī. A'erehe a'eta riki Satana ra'yr ta aja jakwa apo 'y. Aja ym Tupā ra'yr ta, aja jakwa tī.

Imu rehe amō ipy'a katu rahā, katu tiki

¹¹ Myrandu rehe pehendu py rahā, kuja pehendu: “Mā peja jande japy'a katu jande juehe” aja pehendu. ¹² Amō rehe ipy'a ym ame'ē ke Kaī. Mā peja a'e aja ym jaxo tī. Ymanihar ke a'e. Satana kotyhar ke a'e, a'erehe imu ke a'e jukwa. Ma'ewā jukwa my? Kuja. Ima'e ma'eha ke katu ym. Imuma'e anī. Katu ame'ē ke ame'ē. (A'erehe jyty'ym ehe.) A'erehe imu ke a'e jukwa. Imu rehe ipy'a ym. Ipy'a ke jai te'e ehe.

¹³ Ihē mu ta! Pehendu katurahā! (Jesu kotyhar ta ke pehē.) A'erehe Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pehē rehe parahy rahā, pemukahem ym ame'ē ta ngi. ¹⁴ Jande anī. Japy'a katu ame'ē ta ke jande. Jande mu rehe japy'a katu tī, a'erehe manōha ngi jahem, ame'ēja saka. Aja jakwa katu. Pe, ixuweha koty jatyryk, ame'ēja saka. (Aja rahā, jande mu rehe japy'a katu.) Amō rehe amō ipy'a ym rahā, manōha ngi uhem ym we rī, ame'ēja saka. ¹⁵ Imu rehe amō parahy te rahā, a'e ke jukwa ame'ēja saka. Amō ke jukwa rahā, Tupā muhā ym ame'ē ke a'e, aja pekwa. ¹⁶ Kuja ipy'a katuha rehe har jakwa katu. Jande rehe Jesu ipy'a katu, a'erehe a'e manō. A'e manō, a'erehe jande ke a'e muhā katu. Aja jande ke a'e haihu katu. Jesu aja jande tī. Jande mu ta rehe japy'a katu, a'erehe mā peja a'eta rehe jahaihu katu tī. Myja jahaihu katu ta my? A'eta pe jamanō ta nahā my. ¹⁷ Jandema'e ma'e ke jame'ē me'ē ta ipe nahā ym. Ima'ehū namō ixo. Pe, imu rehe pyrara a'e usak tipe. Anī. Imu pe ma'e ke a'e me'ē ym te. Aja rahā, ima'e panduha te'e aja. “Tupā rehe ihē apy'a katu” ame'ē panduha te'e aja. ¹⁸ Ta'yn ta! Pehendu katurahā! “Jande mu ta rehe japy'a katu” aja jō japandu rahā, katu ym. Jande mu ta rehe japy'a katu rahā, mā peja ma'e ke jame'ē me'ē ipe. Aja rahā, japy'a katu te a'eta rehe, aja jamujekwa ngā pe.

Tupā namō jande japandu

¹⁹ Jande japy'a katu jande juehe jaxo, a'erehe Tupā kotyhar ta riki jande, aja jakwa katu. Tupā riki jetehar te ke pandu katu ame'ē ke a'e. Japy'a katu jande juehe jaxo, a'erehe Tupā namō japandu rahā, jakyje ym ingi. ²⁰ Jande katu ym jande jupe, aja jakwa jakwa jaxo rahā, jakyje ym ingi. Jande katu ym aja a'e ukwa tī. Upa katu te a'e ukwa katu. Jande rehe a'e ipy'a katu rī. ²¹ Ihē rehe katu me'ē ta! Jete riki! Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ym, aja jakwa rahā, jakyje ym ingi. Aja Tupā namō japandu pandu katu. Jakyje ym ingi tī. ²² Aja rahā ma'e ke japandu ipe rahā, ame'ē ke jande pe a'e muwyr. Ima'e panduha rehe jahendu katu, a'erehe japandu ipe ame'ē ke jande pe a'e muwyr tī. A'e putar ame'ē ke jama'ema'e a'erehe japandu ipe ame'ē ke a'e muwyr tī. ²³ Kuja a'e putar. A'e pandu:

—Mā peja Jesu Kirisutu rehe pejurujar katu. Mā peja pehē pepy'a katu pehē juehe pexo tī — aja jande pe Tupā pandu.

“Pepy'a katu pehē juehe pexo” aja Kirisutu pandu tī. A'e riki Tupā ra'yr. ²⁴ Tupā je'ēha rehe amō hendu tar katu rahā, Tupā namō juehe katu a'e ixo. Pe, inamō juehe katu Tupā ixo tī. Jande pe l'ā ke a'e muwyr, a'erehe inamō jande juehe katu jande jaxo, aja jakwa katu.

4

Jetehar pandu ame'ē ke. Te'e pandu ame'ē ke tī.

¹ Ihē rehe katu me'ē ta! Pehendu katurahā! Ma'e je'ēha ke amō ta pandu uwyr. Ame'ē ta rehe pahar pejurujar ym. Jetehar te ke a'eta pandu nahā my? Te'e pandu nahā my? Myja my? Mā peja pekwa katu. Tupā je'ēha rupi

a'eta pandu uwyr nahã my? Sawa'e je'êha rupi pandu uwyr nahã my? Myja my? Pékwa katu tî. Tupã je'êha mu'eharan ta heta ixo. Amõ amõ ok ta rupi pandu pandu hũ oho. ² Tupã je'êha rupi amõ pandu rahã, kuja ame'ê rehe har pékwa katu ta pexo. Kuja a'e pandu ta uwyr:

—Kome'ê ywy keruhũ pe Jesu Kirisutu uwyr. Awa te'e a'e uwyr — aja pandu uwyr.

Aja me'ê pandu uwyr ame'ê ke Tupã kotyhar te ke. ³ Aja me'ê pandu ym rahã, a'e riki Tupã kotyhar ym. Tupã je'êha rupi ym a'e pandu. Kirisutu ruwajan je'êha rupi a'e pandu uwyr. Kirisutu ruwajan uhyk ta uwyr, aja pehendu. Kome'ê ywy keruhũ pe uhyk apo 'y. (Pehi.)

⁴ Ta'yn ta! Jesu rehe pejurujar katu ame'ê ta ke pehê. Pehendu katurahã! Tupã kotyhar ta riki pehê, a'erehe Tupã je'êha pandu ame'ê ta ran rehe pehendu ym. Mu'eharan ta ke ame'ê ta. Tupã rehe ipy'a ym ame'ê ta pyrãtã. Anĩ. Tupã'ã riki i'ar koty te we pyrãtã te ha ke. Pe, Tupã'ã pehê py'a rehe ihĩ. A'erehe pehê ke mu'eharan ta muka'u te'e ym ta. (Aja rahã, pehendu ym a'eta rehe.) ⁵ A'eta riki Kirisutu ruwajan kotyhar ta ke. A'erehe Kirisutu ruwajan je'êha rupi a'eta pandu. A'eta rehe amõ ta hendu katu. Tupã rehe hendu ym ame'ê ta hendu katu. ⁶ Jande anĩ. Tupã kotyhar ta ke jande. Jande jamu'e, ame'ê ke rehe amõ ta hendu katu. Tupã rehe har ukwa katu ame'ê ta hendu katu. Jande jamu'e ame'ê ke rehe Tupã kotyhar ta ym ame'ê ta hendu ym. A'erehe kuja jakwa. Tupã'ã je'êha rehe hendu katu, ame'ê ta Tupã kotyhar ta ke tî. Kirisutu ruwajan je'êha rehe hendu katu, ame'ê ta Tupã kotyhar ta ym.

Tupã riki ipy'a katu te ame'ê ke a'e

⁷ Ihê rehe katu me'ê ta! Pehendu katurahã! Mã peja jande japy'a katu jande juehe jaxo! Jande japy'a katuha ke jande pe Tupã muwyr. Amõ ta rehe amõ ipy'a katu rahã, Tupã ra'yr ke a'e. Tupã rehe har a'e ukwa katu tî. ⁸ Tupã riki ipy'a katu te ame'ê ke a'e. A'erehe amõ ta rehe amõ ipy'a ym rahã, ehe har a'e ukwa ym. ⁹ Kuja jande pe ipy'a katuha ke Tupã mujekwa. Ta'yr peteihar ke kome'ê ywy keruhũ pe a'e muwyr. A'e riki jande ke muhã katu. ¹⁰ Yman Tupã rehe japy'a ym tipe. Anĩ. Jande rehe Tupã ipy'a katu. A'erehe Ta'yr ke a'e muwyr. Jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe ta'yr muhepy. A'erehe a'e manõ. A'erehe jande rehe Tupã ipy'a jywyr. Aja jande rehe a'e ipy'a katu te ha ke a'e mujekwa.

¹¹ Ihê rehe katu ame'ê ta! Pehendu katurahã! Aja jande rehe Tupã ipy'a katu, a'erehe mã peja japy'a katu jande juehe jaxo tî. ¹² Tupã rehe usak ym te awa. Pe, japy'a katu jande juehe jaxo rahã, Tupã namõ jande juehe katu jande jaxo tî. Aja rahã, jande rehe Tupã ipy'a katu te aja amõ ta rehe jande japy'a katu tî.

¹³ Jande py'a rehe l'ã ke Tupã muwyr, a'erehe Tupã namõ jande juehe katu jaxo, aja jakwa katu. Jande namõ a'e juehe katu a'e ixo tî. ¹⁴ Yman kome'ê ywy keruhũ pe Ta'yr ke Tupã muwyr. Awa ta ke a'e muhã katu uwyr. Ame'ê rehe har japandu pandu. Ta'yr rehe jasad, a'erehe ehe har japandu pandu tî. ¹⁵ “Jesu riki Tupã ra'yr” aja amõ pandu rahã, Tupã namõ a'e juehe katu a'e ixo. Pe, inamõ Tupã juehe katu a'e ixo tî. ¹⁶ Pe, jande rehe Tupã ipy'a katu, aja jakwa. Ame'ê riki jetehar te ke, aja jakwa katu tî. Tupã riki ipy'a katu te ame'ê ke a'e. Amõ ta rehe amõ ipy'a katu ixo rahã, Tupã namõ a'e juehe katu a'e ixo tî. Pe, inamõ Tupã juehe katu a'e ixo tî. ¹⁷ Jande rehe Tupã ipy'a katu te hũ. A'e aja jande japy'a katu jande juehe jaxo tî. Aja rahã, jaky'je ym ta ingi. Kuja. Yman rahã, amõ ma'ema'eha ke Tupã ukwa ta. Katu ame'ê ke ma'ema'e my? Katu ym ame'ê ke ma'ema'e my? Ame'ê ke a'e ukwa ta. Pe, kome'ê ywy keruhũ pe Kirisutu ixo rahã, amõ ta rehe a'e ipy'a katu. A'e aja jaxo rahã, yman rahã Tupã pandu ta: “Pehê katu” aja. A'erehe jande

japy'a katu jande juehe jaxo rahã, jakyje ym ta ingi. ¹⁸ Tupã rehe japy'a katu rahã, a'e mupyraraha ngi jakyje ym ta. Jande rehe a'e ipy'a katu te, aja jakwa katu, a'erehe upa jakyjeha ke a'e mukanim. A'e mupyraraha ngi jakyje rahã, jande japy'a ym ehe, aja jamujekwa. Mupyrara ta jande ke aja jakwa, a'erehe jakyje ingi.

¹⁹ Jande rehe Tupã ipy'a katu py, a'erehe japy'a katu ehe tĩ. ²⁰ "Tupã rehe ihẽ apy'a katu" aja amõ pandu rahã, mã peja imu rehe a'e ipy'a katu tĩ. Pe, imu rehe a'e ipy'a ym rahã, a'e te'e pandu. "Tupã rehe ihẽ apy'a katu" ame'ẽ panduha riki te'e aja. Imu rehe amõ usak katu. A'e ke rehe amõ ipy'a ym rahã, usak ym ame'ẽ ke rehe marã ka ym a'e ipy'a katuha. Tupã rehe amõ usak ym, a'erehe marã ka ym amõ ipy'a katuha Tupã rehe tĩ. (Usak ame'ẽ ke rehe ipy'a ym rahã, usak ym ame'ẽ ke rehe ipy'a ym tĩ.) ²¹ Kuja Kirisutu pandu:

—Tupã rehe pepy'a katu rahã, mã peja pehẽ mu rehe pepy'a katu tĩ — aja pandu.

5

Ma'e jaka'u te'eha jama'eha ke jande jahijar

¹ Jesu riki Kirisutu. Kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ẽ ke a'e. Ame'ẽ rehe jurujar katu ame'ẽ ta riki Tupã ra'yr ta. Amõ ta rehe amõ ipy'a katu rahã, ta'yr ta rehe a'e ipy'a katu tĩ. ² Tupã rehe japy'a katu. Je'ẽha rehe jahendu katu tĩ. A'erehe Tupã ra'yr ta rehe japy'a katu tĩ, aja jakwa katu tĩ. ³⁻⁴ A'erehe Tupã rehe japy'a katu rahã, ima'e je'ẽha rehe jahendu katu tĩ. Kome'ẽ wyy keruhũ pe jaxo rahã, ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e tar katu. Tupã ra'yr ta riki jande, a'erehe ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar katu. Jesu rehe jajurujar katu. A'erehe ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar katu. A'erehe kuja: "Tupã je'ẽha rehe jahendu ym ta" aja japandu ym ta. Jete. Pahar Tupã je'ẽha rehe jahendu katu. ⁵ Kome'ẽ wyy keruhũ pe ixo rahã, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tar katu. Myja ta ame'ẽ ke amõ hijar katu my? Kuja. Jesu riki Tupã ra'yr, ame'ẽ ke rehe amõ jurujar katu rahã, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke a'e hijar katu. (Pyrãtãha ke a'e muwyr, a'erehe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke a'e hijar katu.)

Jesu Kirisutu rehe har pandu ame'ẽ ke. Mahapyr pehĩ.

⁶ Jesu Kirisutu uhyk uwy. Y pe a'e ke amõ mujahuk rahã, a'e riki Tupã ra'yr aja a'eta ukwa katu. A'e manõ rahã, huwy ke uhem. Aja rahã, a'e riki Tupã ra'yr, aja a'eta ukwa katu tĩ. A'e ke amõ mujahuk. A'e manõ tĩ. Ame'ẽ mokõi riki Tupã ra'yr ke a'e aja mujekwa. Amõ we tĩ. Ehe har Tupã'ã mujekwa: "Tupã ra'yr a'e" aja. Jetehar te ke a'e mujekwa.

⁷ Jesu riki Tupã ra'yr, aja mujekwa katu ame'ẽ ta mahapyr ixo. ⁸ Jesu riki Tupã ra'yr, aja Tupã'ã mujekwa katu. (Peteĩhar ame'ẽ.) Jesu ke amõ mujahuk rahã: "A'e riki ihẽ ra'yr" aja Tupã pandu katu. (Mokõihar ame'ẽ.) Jesu mujekwa tĩ. A'e manõ rahã, juehe har mujekwa katu tĩ. "Ihẽ riki Tupã ra'yr" aja a'e mujekwa katu juehe har tĩ. (Mahapyrihar ame'ẽ.) Upa ame'ẽ ta panduha ke juja katu te. (Tupã ra'yr a'e, aja mujekwa katu.) ⁹ Sehar ma'e ke pandu katu rahã, jahendu katu ehe. Aja rahã Tupã pandu katu rahã, i'ar kofy te we katuha. A'erehe jahendu katu ta me'ẽ te'e ehe. Kuja. Ta'yr rehe har Tupã pandu katu. (Ame'ẽ rehe mã peja jahendu katu.) ¹⁰ Tupã ra'yr rehe amõ jurujar katu rahã, jurujar katu ame'ẽ ke jetehar te ke, aja a'e ukwa katu. Amõ anĩ. Tupã pandu ame'ẽ ke rehe jurujar ym. A'erehe kuja a'e ukwaha naĩ:

—Tupã te'e pandu — aja ukwaha jupe naĩ.

“Jesu ihē ra'yr” aja Tupā pandu ame'ē rehe jurujar ym, a'erehe aja amō ukwaha jupe naī. ¹¹ Kuja riki Tupā pandu katu:

—Ihē ra'yr rehe pejurujar katu, a'erehe pehē ke ihē amuhā katu ta — aja jande pe pandu katu.

Jesu ke amō mujahuk rahā: “A'e riki ihē ra'yr” aja Tupā pandu katu tī. Jesu mujekwa tī. A'e manō rahā, juehe har mujekwa katu tī. “Ihē riki Tupā ra'yr” aja a'e mujekwa katu juehe har. Upa ame'ē ta panduha ke juja katu te. ¹² Amō py'a rehe Ta'yr ihī rahā, a'e uhā te hū ta ixo. Ipy'a rehe Tupā ra'yr ihī ym rahā, a'e uhā ym te ta. Tupā namō ixo ym te ta.

Awa ruhāha rehe har

¹³ Tupā ra'yr rehe pejurujar katu ame'ē ta ke pehē. Ko riki pehē pe ihē amupinim aī. Aja rahā Tupā muhā katu ame'ē ta ke pehē, aja pekwa katu. A'erehe pehē pe ihē amupinim aī. ¹⁴ Pe, Tupā namō ma'e japandu pandu rahā, jakyje ym ta ingi. “Jande rehe a'e hendu katu ta” aja jakwa katu, a'erehe jakyje ym ingi. Jande pe ma'e ke a'e me'ē tar katu, ame'ē ke japandu ipe. Aja rahā, japanduha rehe a'e hendu katu ta. ¹⁵ Ma'e japandu ipe rahā, japanduha rehe a'e hendu katu, aja jakwa katu te. A'erehe ma'e japandu ipe ame'ē ke jande pe a'e me'ē ta, aja jakwa katu te tī.

¹⁶ Amō riki Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke a'e. A'erehe imu aja a'e. Pe, ma'e ka'u te'eha ke ame'ē mā'e. Ame'ē ke rehe amō usak rahā, ame'ē rehe har Tupā namō mā peja epandu. Aja rahā, ame'ē mu rehe Tupā ipy'a jywyr ta. Amō ma'e ka'u te'eha ke ma'e rahā, manō ta. Ame'ē pehī. Ame'ē ke amō ma'e rahā, Tupā namō epandu ym. Ipy'a jywyr ym ta ehe. Ame'ē ym rahā, Tupā namō epandu katu. Aja rahā, Tupā ipy'a jywyr ta ehe. ¹⁷ Upa katu te ma'e jaxer ma'eha riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke. Pe, amō ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e rahā, manō ym ta. Ame'ē pehī.

¹⁸ Sehar amō ta riki Tupā ra'yr ta ke. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e tar ym ixo, aja jakwa. Kirisutu riki usak katu a'eta rehe, a'erehe a'eta ke Satana muka'u te'e ym. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'e ym ta.

¹⁹ Jande riki Tupā kotyhar ta ke jande, aja jakwa katu. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta riki Satana ukwaha namō a'eta ixo, aja jakwa katu tī. (Ājā ramūi a'e.)

²⁰ Kuja jakwa katu. Yman kome'ē ywy keruhū pe Tupā ra'yr uwyr. Upa uwyr rahā, ukwa katuha ke jande pe a'e muwyr. A'erehe Tupā te rehe har jakwa katu. Tupā te namō jande juehe katu jande jaxo. Ta'yr namō jande juehe katu jande jaxo tī. Jesu Kirisutu namō tī. A'e riki Tupā te. A'e riki awa ke muhā katu. ²¹ Ta'yn ta! Pehendu katurahā! Ma'e ā ta riki tupā ta aja amō ta ukwaha a'eta jupe naī. Ame'ē rehe pehē py'a pemoī moī ym te.

Upa.

Juā mupinim me'ē ke Mokōihar ke

Ehe katu ame'ē pe kome'ē paper pinim ke Juā mondo. Kūjā ke a'e.

Kuja Juā mupinim. “Jesu mu'e aja exo katu” aja mupinim. Aja rahā, imu rehe amō ipy'a katu ta me'ē te'e. “Imu” aja pandu rahā, amō Jesu kotyhar ta ke.

Kuja Juā mupinim tī. “Jesu rehe har mu'e ame'ē ta ran ixo. Ame'ē ta rehe ehendu ym te” aja Juā mujekwa katu.

Ehe katu ame'ē pe kome'ē paper pinim ke Juā mondo

¹ Ihē riki tamūi te apo 'y. Ihē Juā. Ko nde pe paper pinim ihē amondo axo. Ne membyr ta pe ihē amondo axo tī. Jesu rehe nde erejuruar katu, a'erehe ihē rendyr aja nde. Nde rehe Tupā usak katu tī. Nde rehe ihē apy'a katu. Ihē jō ym. Amō ta aja tī. Nde rehe ipy'a katu tī. Upa katu te Jesu je'ēha ke ukwa katu ame'ē ta nde rehe ipy'a katu tī. ² Jete har te ke jande johu jakwa katu, a'erehe nde rehe japy'a katu. Ame'ē jete har te ke jande namō aja te'e ta ixo.

³ Tupā riki jande pāi keruhū. Jesu riki Ta'yr. Mā peja jande rehe a'eta ipy'a katu te hū! Mā peja jande rehe a'eta pyrara usak. Mā peja jande py'a ke a'eta muhury katu. Aja rahā, Jesu kotyhar ta namō jande juehe katu jande jaxo. Aja rahā, japy'a katu te amō ta rehe tī.

Pehē pepy'a katu pehē juehe pexo

⁴ Jande pāi keruhū pandu:

—Mā peja pepy'a katu pehē juehe pexo tī — aja.

Ame'ē ke rehe amō amō ne membyr ta hendu katu te. Aja ihē ahendu, a'erehe ihē rury katu te axo tī. ⁵ Ihē rendyr! Ehendu katurahā! Ko nde pe ihē apandu:

—Mā peja jande johu japy'a katu jande juehe jaxo tī!

Ame'ē je'ēha ke nde pe ihē amupinim aī. Ame'ē riki pyahu ym. ⁶ Ame'ē je'ēha ke Jesu rehe nde erejuruar katu py rahā, nde erehendu. Ame'ē pandu katuha aja jama'ema'e rahā, Tupā je'ēha rehe jahendu katu te. Ame'ē je'ēha ke Jesu rehe nde erejuruar katu py rahā, nde erehendu. Kuja:

—Tapijar te'e we pepy'a katu pehē juehe pexo!

Ame'ē je'ēha rehe nde erehendu.

“Jesu Kirisutu awa te'e aja ym uwyr” aja mu'eharan ta pandu naī

⁷ Kome'ē ywy keruhū pe mu'eharan ta heta ixo. “Jesu Kirisutu awa te'e aja ym a'e uwyr” aja a'eta pandu naī. Ame'ē ta riki mu'eharan ta ke. Ame'ē ta Kirisutu ruwajan ta ke tī. ⁸ Ame'ē ta rehe pehendu ym. Ame'ē ta rehe pehendu rahā, peka'u te'e ta. Aja rahā, pejuruar katuha ke pehijar ta my. Ame'ē ke pehijar ym rahā, Tupā koty peho rahā, pehē pe a'e pandu ta:

—Pehē riki katu te ame'ē ke — aja.

⁹ Kirisutu mu'e ame'ē ke amō mu'e tar ym. Anī. Amō koty mu'e tar katu rahā, Tupā ngi har ym a'e. Kirisutu mu'e ame'ē ke amō mu'e rahā, jande pāi keruhū namō a'e juehe katu a'e ixo. Ta'yr namō a'e juehe katu a'e ixo tī.

Mu'eharan ke nde rok pe emuxe ym

¹⁰ Nde rok pe amō uhyk. Pe, a'e pandu:

—Tupā je'ēha ke ihē amu'e ta — aja.

Pe, Kirisutu mu'e ame'ē ke a'e mu'e ym rahā, a'e ke nde rok pe emupyta ym. Emuxe ym. ¹¹ “Mā peja nde rehe Tupā usak katu” aja epandu ym ipe tī. Aja me'ē nde erepandu rahā, mu'eharan ta namō nde juehe katu nde erexo. Katu ym aja.

Katuha ke ihē amondo axo

¹² Kohū je'ēha ihē areko, ame'ē ke nde pe ihē amupinim tar katu. Anī. Paper rehe ihē amupinim ym ta rī. Ame'ē ke nde rehe ihē ahyk aho rahā, ne namō ihē apandu pandu ta. Aja rahā, jande mokōi jande rury katu ta.

¹³ Ko riki paper rehe ne anam membyr ta katuha ke mondo nde pe tī. Ne anam rehe Tupā usak katu, ame'ē ta nde pe katuha mondo ixo.

Upa.

Juã mupinim me'ẽ ke Mahapyrihar ke

Ehe katu me'ẽ pe kome'ẽ paper pinim ke Juã mondo. Ngái pe a'e mondo. Amõ ta Jesu rehe har pandu pandu oho. Ngái rekoha pe ame'ẽ ta uhyk rahã, hok pe Ngái mupyta katu. "Katu tiki" aja Juã mupinim.

Amõ sawa'e katu ym ame'ẽ ke ixo. Her Ndio. Jesu rehe har amõ koty a'e pandu. A'e aja: "Mã peja ym" aja Juã mupinim. Mu'eharan aja: "Mã peja ym" aja mujekwa.

Ehe katu ame'ẽ pe kome'ẽ paper pinim ke Juã mondo

¹ Ihẽ riki tamũi te apo 'y. Ihẽ Juã. Ngái! Ko nde pe paper pinim ihẽ amondo axo. Ihẽ rehe katu ame'ẽ ke nde. Nde rehe ihẽ apy'a katu te.

² Ngái! Ihẽ rehe katu ame'ẽ ke nde! Kuja Tupã namõ nde rehe har ihẽ apandu:

—Mã peja upa katu te Ngái katu ixo. Mã peja a'e ahy ym te ixo. Amõ we tĩ. Mã peja ne namõ a'e juehe katu te a'e ixo — aja ihẽ apandu nde rehe har.

³ Nde koty ngi amõ amõ jande mu ta uhyk uwyr. Jesu rehe jurujar katu, a'erehe jande mu ta ke a'eta. Ihẽ rehe a'eta uhyk uwyr. Je'ẽha jete har te ke rehe tapijar te'e we nde erejurujar katu, aja ihẽ pe a'eta pandu. Je'ẽha jete har te ke rehe tapijar te'e we nde erehendu katu, aja pandu tĩ. Ame'ẽ rehe ihẽ ahendu rahã, ihẽ rury katu te. ⁴ Je'ẽha jete har te ke rehe ihẽ ra'yr ta hendu katu. Ame'ẽ riki ihẽ ke muhury katu. Pehẽ pe myrandu katu ihẽ apandu rahã, Jesu rehe pejurujar katu. A'erehe ihẽ ra'yr ta aja pehẽ.

Ngái rehe har

⁵ Ngái! Nde rehe ihẽ apy'a katu ame'ẽ ke nde! Jande mu ta rehe nde erehaihu katu. Nde eresak ramõ, ame'ẽ ta rehe nde erehaihu katu. Aja katu ame'ẽ ke nde erema'ema'e erexo. ⁶ Jande rehe ame'ẽ ta uhyk uwyr rahã, nde rehe har pandu katu. Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe jajy'ar rahã, nde erepy'a katuha rehe har jande pe a'eta pandu pandu katu. Nde koty a'eta jywyr ta oho tĩ. Uhyk oho rahã, mã peja ehaihu katu te we ta tĩ. Pe, oho katu ta. A'eta riki Tupã kotyhar ta ke, a'erehe ehaihu katu a'eta rehe. ⁷ Kirisutu rehe a'eta mu'e mu'e oho ixo. Oho ixo rahã, jurujar ym ame'ẽ tama'e ke a'eta pyhyk ym. ⁸ A'erehe a'eta rehe Jesu kotyhar ta haihu katu rahã, katu tiki. Aja rahã, jande mu ta aja je'ẽha jete har te ke jamuhãi ame'ẽja saka tĩ.

Ndio aja ema'e ym tĩ

⁹ Amukwehe te we pehẽ kotyhar ta pe paper pinim ke ihẽ amondo. Tupã rehe jurujar katu ame'ẽ ta pe ihẽ amupinim. Anĩ. Ihẽ rehe Ndio hendu ym. A'e riki Jesu kotyhar tama'e kapitã jupe. A'erehe Jesu kotyhar ta ke a'e mondo mondo tar katu. Aja a'e putar katu. Katu ym aja. ¹⁰ Ihẽ rehe har katu ym a'e pandu tĩ. Ihẽ rehe har je'ẽ te'e tĩ. Nde rehe ihẽ ahyk aho rahã, upa a'e ma'ema'eha ke nde pe ihẽ apandu ta.

Pewe amõ a'e ma'eha pehĩ tĩ. Jande mu ta uhyk oho ehe rahã, ame'ẽ ta ke Ndio putar ym. Jande mu ta rehe amõ ta haihu tar katu tipe. Ame'ẽ ta ke a'e muhem mondo tĩ. Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda ngi a'e muhem mondo. Katu ym a'e ma'eha ke.

¹¹ Ngái! Nde rehe ihẽ apy'a katu ame'ẽ ke nde! Ndio ma'eha aja ema'e ym tĩ. Katu ame'ẽ ke ma'ema'e ame'ẽ riki Tupã kotyhar ke a'e. Katu ym ame'ẽ ke ma'ema'e ame'ẽ ke Tupã rehe har ukwa ym. (A'erehe katu ame'ẽ ke ema'e katu.)

Neme katu ame'ē ke a'e

¹² Neme rehe har upa amō ta pandu katu:

—Sawa'e katu ame'ē ke a'e — aja pandu katu.

Aja ehe har japandu katu tī. Jete har te ke japandu, aja nde erekwa katu. Jete har rehe a'e hendu katu, a'erehe sawa'e katu ame'ē ke a'e, aja amō ta pe a'e mujekwa juehe har.

Katuha ke ihē amondo

¹³ Kohū je'ēha ihē areko. Ame'ē ke nde pe ihē amupinim tar katu. Anī. Ame'ē ke paper rehe ihē amupinim ym ta rī. ¹⁴ Nde koty ihē aho tate, a'erehe amupinim ym ta rī. Pe, nde rehe ihē ahyk rahā, upa ne namō ihē apandu pandu ta.

¹⁵ Mā peja nde ke Tupā muhury katu!

Ko nde rehe katu ame'ē ta ixo. Upa ame'ē ta katuha ke nde pe mondo ixo. Nde koty jande rehe katu ame'ē ta ixo. Ame'ē ta pe jandema'e katuha ke epandu tī.

Upa.

Jun mupinim me'ě ke

Jun kome'ě paper ke mupinim. Amō Jesu mu a'e tī. Upa Jesu kotyhar ta pe kome'ě paper pinim ke a'e mondo.

Ame'ě ta ke Jun mu'e katu. Kuja. Amō Jesu kotyhar ta amō koty mu'e. “Amō kūjā rehe ka'u rahā katu” aja mu'e naī. “Amō sawa'e rehe ka'u rahā katu” aja mu'e naī tī. “‘Anī. Mā peja ym' aja ame'ě ta pe pepandu” aja Jun pandu katu.

Yman rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ě ta muka'u te'e hū ta ngā ke aja Jun mujekwa katu tī.

¹ Ihē Jun. Tian mu ke ihē. Jesu Kirisutuma'e miasu ke ihē. Pehē pe Tupā pandu:

—Ihē rehe pejurujar katu. Aja rahā, pehē ke ihē amuhā katu ta. Aja rahā, ihē kotyhar ta ke pehē — aja pehē pe.

Pehē rehe Tupā, jande pái keruhū ipy'a katu. Pehē py'a ke Jesu Kirisutu mātā katu, a'erehe pejurujar katuha ke pehijar ym.

Ko pehē pe paper pinim ihē amondo axo. ² Mā peja amō amō we pehē rehe Tupā pyrara usak. Mā peja pehē py'a ke a'e muhury katu te we ixo tī. Mā peja pehē rehe a'e ipy'a katu te we ixo tī.

*Tupā rehe ipy'a ym ame'ě ta rehe har. Mu'eharan ta rehe har tī.
(2 Petu 2.1-17)*

³ Ihē rehe katu ame'ě ta ke pehē! Upa jande ke Tupā muhā katu ta. Ame'ě rehe har pehē pe paper rehe ihē amupinim aī rahā, kuja amō koty katu, aja ihē akwa. Pehē pe ihē apandu. Mu'eharan ta pe pepandu katu:

—Tupā rehe har jetehtar te ke jakwa katu. Mā peja te'e pemu'e ym — aja mu'eharan ta pe pepandu katu.

Jetehtar te ke ixotyhar ta pe Tupā mujekwa. Ame'ě ke amō koty pemu-ruwak ym.

⁴ Pesarahā! Tupā rehe ipy'a ym ame'ě ta jande namō ixo. Jakwa ym rahā, jande rehe a'eta uhyk uwyr. A'eta pandu:

—Ngā rehe Tupā ipy'a katu. Ngā rehe ipy'a a'e mujywyr katu. A'erehe kūjā rehe ka'u te'e aja ngā ixo katu. Sawa'e rehe aja tī. Ka'u te'e rahā, katu tī. Aja ixo rahā, ngā rehe Tupā ipy'a jywyr katu — aja a'eta pandu naī. (Katu ym ame'ě panduha.)

Amō we pandu tī:

—Jesu Kirisutu japutar ym apo 'y — aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ě ta pandu tī.

Jesu jō riki jande jar keruhū. Jandema'e sawa'e te a'e tī. Yman Tupā rehe ipy'a ym ame'ě ta rehe har amō mupinim. Tupā je'ēha rehe mupinim. A'eta ke Tupā mupyrara ta, aja mupinim. A'erehe Tupā mupyrara ta ame'ě ta ke a'eta.

⁵ Kuja upa pekwa katu tipe. Apo amō we ihē apandu we ta pehē pe rī. Kuja. Yman Eji wyw ngi jundéu awa ta ke jandema'e sawa'e te muhem tipe. A'engi a'e pandu ame'ě ke rehe hendu ym tī. Ame'ě ta ke a'e mumba riki. (A'erehe Tupā rehe ipy'a ym ame'ě ta ke Tupā mumba ta kŷ tī, aja jakwa katu.)

⁶ Amō we tī. Tupā je'ēha rahoha ta rehe har pekwa pekwa pexo tī. Yman Tupā je'ēha rehe heta amō ta hendu tar ym. Putar ym riki. Pe, Tupā ixo ame'ě renda ke a'eta hijar oho. A'erehe pytun ame'ě pe a'eta ke Tupā kynda. Ita tupaham pe aja te'eha a'e pukwar. Aja a'eta ixo. A'eta ke Tupā mupyrara ta. Ame'ě weraha rehe uhyk ym rahā we, aja te'eha a'eta ixo. (A'erehe Tupā rehe ipy'a ym ame'ě ta ke Tupā mupyrara ta kŷ tī, aja jakwa katu.)

⁷ Amō we tī. Sondo ok ta pe har ta rehe har pekwa pekwa pexo tī. Ngomo ok ta pe har rehe har aja tī. Ame'ē mōkōi ok ta rake amō heta ok ta ihī. Upa a'ep pe har ta rehe har pekwa pekwa pexo tī. A'ep pe har ta ka'u te'e riki tī. Kūjā rehe a'eta ka'u te'e. Sawa'e ta rehe aja tī. Ka'u te'e tī. Sawa'e ta pame te'e ka'u te'e a'eta juehe. Upa ame'ē ta ke tata pe aja te'eha Tupā mupyrara. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta kŷ tī. Aja mujekwa katu ngā pe.)

⁸ Ame'ē ok ta pe har ta aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta, aja mu'eharan ta ukwa katu tipe. Pe, ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e we ixo rī. Ixeraiha pe ma'e ke Tupā mujekwa, aja a'eta pandu naī. A'erehe ma'e jaxer ame'ē ke a'eta ma'ema'e a'eta juehe. Tupā je'ēha rupi amō pandu ame'ē ke rehe a'eta hendu ym tī. Ywa pe har ta katu te ame'ē ta rehe a'eta juru ai tī.

⁹ Aja me'ē rehe Minge je'ē ym tī. Minge riki Tupā je'ēha rahoha tama'e kapitā keruhū. Yman Satana rehe a'e juru ai ym. (Ājā ramūi a'e.) "Awa Moise rete ke jyty m raho ta my?" Ame'ē rehe har Satana namō Minge je'ē je'ē hū. Arahā Satana rehe a'e juru ai ym riki. Kuja jō Minge pandu ipe:

—Mā peja Tupā nde ke emupyrara — aja Satana pe.

¹⁰ Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta anī. A'eta juru ai riki. Ywa pe har ta rehe har a'eta ukwa ym. Ame'ē ta rehe a'eta juru ai. So'o ta aja te'e ma'e ke a'eta ukwa ym. Ajaha namō a'eta ma'ema'e ixo. A'erehe amō amō we a'eta ixoha ke katu ym te oho. (Ixo ai te we hū oho.)

¹¹ Mā! A'eta ke Tupā mupyrara hū ta! Kaī aja Tupā pandu ame'ē rehe a'eta hendu ym tī. A'erehe a'eta ke Tupā mupyrara ta tī. Maraā aja a'eta te'eha mu'e tī. Ame'ē rehe jō a'eta putar katu. Aja tamatarer a'eta pyhyk pyhyk ixo. Katu ym aja. A'erehe a'eta ke Tupā mupyrara ta. Kore aja Tupā je'ēha rupi pandu ame'ē ke rehe a'eta hendu ym tī. A'erehe a'eta ke Tupā mupyrara ta tī.

¹² Pehē ruryha pemujā rahā, pehē mi'u pematyr. Aja pehē juehe pepy'a katu pexo, aja pemujekwa amō ta pe. Arahā mu'eharan ta pehē namō u'u tī. U'u hū te ha ke jō a'eta putar katu. Huxī ym riki. A'eta jō u'u ta a'eta jupe. Katu ym aja.

Ywyt wan te'e upa ihon. Aja mu'eharan ta riki. Ma'e ke pandu katu tipe. Anī. Pandu katuha aja ma'ema'e ym te. I'a angaha rehe uhuk rahā, i'a angaha ke asa oho. I'a ym te riki. Aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta tī. (I'a ym te aja ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e ym te.) Myra porok ame'ē ke pete'e manō oup. Aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta katu ym aja amō ta ukwa tī. (Ixoha ai te'e aja ixo.)

¹³ Y ramūi katak hū, ame'ēja saka Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta panduha. Tyapu hū jō ame'ēja saka. Anī. Panduha aja ma'ema'e ym te. Y ramūi katak hū rahā, mutyjūi hū. Ame'ē ke amō usak. Aja riki Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'ema'eha. Amō usak ehe rahā, jaxer ai aja ukwa. A'erehe huxī awa ke. Aja jō Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'ema'e katu te ixo. Jāhy rata u'ar oho. Aja awa ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta muka'u te'e riki. A'erehe ame'ē ta ke ma'e renda pe Tupā mupyta ta. Pytuniha aja te'e ihī, ame'ē pe mupyta ta. Aja te'eha mupyta ta.

¹⁴ Yman Eno ixo. Anā ngi awa po wajar mōkōihar ke a'e. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta rehe har a'e pandu katu riki. Kuja:

—Pesarahā! Heta te hū je'ēha rahoha ta namō jandema'e sawa'e te uwyr ta. Katu te ame'ē ta ke je'ēha rahoha ta. ¹⁵ Pe, upa hendu ym ehe ame'ē ta ke a'e mupyrara ta. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe a'eta rehe har Tupā pandu ta: "Pehē katu ym te" aja. Tupā rehe a'eta juru ai hū tī, a'erehe a'eta rehe har Tupā pandu ta tī: "Pehē katu ym te" aja Tupā pandu. Pe, mupyrara ta — aja yman Eno pandu katu.

¹⁶ Sehar kapitā ta namō Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta je'ē je'ē hū. Katu ym aja. “Ihē anī. Amō riki ma'e” aja pame a'eta je'ē je'ē. Ma'e katu ym ame'ē ke a'eta putar, aja te'e a'eta ixo. “Jande katu te jande” aja jō a'eta juehe har a'eta pandu pandu. Pe, amō ta pe: “Mā! Pehē katu” aja a'eta muhury amō ta ke. Pe, aja ame'ē tama'e ke a'eta pyhyk. Aja te'eha rupi amō tama'e pyhyk rahā, katu ym riki.

Katu ixoha ame'ē ke Jun mujekwa

¹⁷ Ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē! Pesarahā! Yman Jesu Kirisutu mondo ame'ē ta pandu ame'ē ke peharāi ym pexo. Jesu riki jandema'e sawa'e te.

¹⁸ Kuja yman Jesu mondo ame'ē ta pandu:

—Ar rehe angaha uhyk tate rahā, amō ta uwyr ta. “Kirisutu jywyr ym te ta” aja a'eta puka puka hū ta. Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e tar katu. Jete. Ame'ē ke a'eta ma'ema'e ta — aja Jesu mondo ame'ē ta pandu. (Aja rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta rehe har a'eta pandu. Aja apandu ramō tī. Juja katu te ame'ē ta rehe har.)

¹⁹ Ame'ē ta Jesu kotyhar ta ke amō koty koty mujy'ar. Peteihar aja a'eta ixo ym ta. Ipy'a pe te'e ma'e ka'u te'eha ke a'eta ukwa ukwa ixo. Ame'ē ke jō a'eta ma'ema'e. A'eta py'a rehe Tupā'ā ihī ym.

²⁰ Ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē! Pesarahā! Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta aja pexo ym tī. Tupā rehe har pehē pe amō ta pandu. Amō we ame'ē rehe har pejumu'e katu te we pexo rī. Aja rahā, ame'ē riki katu te ame'ē ke. Tupā'āma'e pyrātāha rupi Tupā pe ma'e ke pepandu pandu tī. ²¹ Mā peja katu pexoha aja pexo katu tī. Aja rahā, pehē rehe Tupā ipy'a katu, aja pehē pe a'e mujekwa ta. Aja pexo rahā, pehē ruhāha rehe peharō pexo. Ame'ē ke Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te me'ē katu ta pehē pe. Pehē rehe a'e pyrara ta usak, a'erehe pehē pe a'e me'ē katu pehē pe.

²² Jetehar te ke ukwa katu ym ame'ē ta rehe pepyrara pesak. ²³ Tata ngi myra ukwāi ame'ē ke pejo'ok. Aja Tupā mupyraraha ngi ukwa katu ym ame'ē ta ke pemuhem tī. (Ame'ē ta py'a ke Tupā koty pemuruwak rahā, Tupā mupyraraha ngi pemuhem ta.) Amō ta rehe pepyrara pesak tī. Pekiyeja namō pepyrara pesak. Aja rahā, amō ta aja ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym ta tī. Ima'e mundeha jaxer te ame'ē ke amō putar ym. Aja amō ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke peputar ym tī.

Tupā rehe har katu pandu

²⁴ Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ngi pehē ke Tupā muhem katu. Ame'ē ke a'e ukwa katu. A'e katu te ame'ē ke a'e. Huwa koty pehē ke a'e muhyk katu ta kŷ. Ame'ē ke a'e ukwa katu tī. Arahā nixói te ta ma'e peka'u te'eha pema'eha ke pehē pe. Aja rahā, pehē rury katu te ta. ²⁵ Tupā riki peteihar a'e. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te manō. A'erehe jande ke Tupā muhā katu. Mā peja ehe har ukwa katu ixo. Kuja:

A'e riki katu te ame'ē ke a'e.

A'e riki kapitā keruhū tī.

A'e riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e tī.

Upa katu te ngāma'e kapitā keruhū te a'e tī.

Upa aja me'ē yman a'e ixo.

Apo aja te'e ta ixo tī.

Aja te'e ta ixo ame'ē te'e a'e tī.

Amen. Ame'ē: “A'e tŷ” aja.

Upa.

Apokarip Ma'e ke uhyk ta ame'ẽ rehe har

Juã kome'ẽ paper ke mupinim. Upa katu te Jesu mujekwa ame'ẽ ke Juã mupinim. Ywa pe Jesu ixo ame'ẽ rehe har mujekwa Juã pe. Ame'ẽ ke a'e mupinim tĩ. Kome'ẽ ywy keruhũ pe Jesu kotyhar ta ixo ame'ẽ ta rehe har mujekwa tĩ. Ame'ẽ rehe har mupinim tĩ.

Yman rahã, ma'e ke uhyk ta my, ame'ẽ rehe har upa katu te mujekwa. Ame'ẽ rehe har Juã mupinim tĩ. Myja me'ẽ katuha renda ixo my, ame'ẽ rehe har mupinim tĩ.

Jesu jywyr ta, ame'ẽ rehe har mupinim tĩ.

Ma'e ke uhyk ta ame'ẽ ke Jesu Kirisutu mujekwa

¹ I'i atu rahã we, ma'e ke uhyk ta, ame'ẽ ke Jesu Kirisutu pe Tupã mujekwa. Ame'ẽ ke ihẽ pe Kirisutu mujekwa tĩ. A'erehe kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta Tupãma'e miasu ta pe ihẽ amujekwa tĩ. Ame'ẽ ke kome'ẽ paper rehe ihẽ amupinim. Ihẽ Juã. Kirisutuma'e miasu ke ihẽ. Ihẽ pe Tupã je'ẽha rahoha ke Kirisutu mondo. Pe, ame'ẽ je'ẽha rahoha ihẽ pe upa mujekwa. ² Pe, upa katu te ihẽ asak ame'ẽ ke ihẽ amupinim. Aja rahã, pekwa katu ta tĩ. Myrandu ke Tupã mujekwa, ame'ẽ ke kome'ẽ paper rehe ihẽ amupinim. Jetehar te ke Jesu Kirisutu mujekwa, ame'ẽ ke kohĩ tĩ.

³ Kome'ẽ paper rehe amõ usak usak rahã, hury katu ame'ẽ ke a'e. Kome'ẽ paper rehe panduha ihĩ, ame'ẽ ke rehe amõ hendu katu rahã, hury katu ame'ẽ ke a'e tĩ. Ma'e ke uhyk ta, ame'ẽ rehe har kome'ẽ paper rehe ihẽ amupinim. Upa ma'e ke uhyk ta. Ame'ẽ uhykiha angaha uhyk tate. A'erehe amõ hendu ehe rahã, hury katu ame'ẽ ke a'e tĩ.

Jesu kotyhar ta amõ amõ ok ta pe ixo ame'ẽ ta pe Juã mupinim

⁴ Asia ywy rehe amõ amõ ok ta ihĩ. Heta ihĩ. Kuja. Awa po wajar mokõi hetaha ihĩ. Ame'ẽ ok ta pe Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ẽ ok ta pe har ta pe paper pinim ke ihẽ amondo axo. Ihẽ Juã.

Mã peja johu pehẽ rehe Tupã usak katu. Mã peja pehẽ py'a ke a'e muhury katu.

A'e uhã te hũ ame'ẽ ke a'e.

Yman ixo.

Apo pete'e ixo.

Yman rahã pete'e ta ixo tĩ.

Wapyka katu te ame'ẽ ruwa koty I'ã ixo. Amõ koty koty a'e ma'ema'eha. Awa po wajar mokõi ima'e ma'ema'eha ke. Ame'ẽ'ã riki pehẽ rehe usak katu ixo tĩ. Pehẽ py'a ke muhury katu tĩ. ⁵ Jesu Kirisutu pehẽ rehe usak katu tĩ. Pehẽ ke muhury katu tĩ. A'e riki Tupã rehe har mujekwa katu ame'ẽ ke a'e.

A'e pandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu tĩ. Manõha ngi a'e ke Tupã mukwera katu muhem. A'erehe Kirisutu riki amõ ta 'ar koty te we je'ẽha te reko. A'e riki kapitã keruhũ te. Kome'ẽ ywy keruhũ pe har tama'e kapitã keruhũ 'ar koty te we kapitã keruhũ te ha tĩ.

Jande rehe a'e ipy'a katu. A'e manõ, a'erehe upa jande ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jande py'a ngi Tupã juhyk. ⁶ Pe, a'e aja jande ke kapitã keruhũ aja Kirisutu mu'am tĩ. (Aja rahã, a'e putar ame'ẽ ke jama'ema'e ta.) Ima'e pa'i ta ke aja jande ke a'e mu'am tĩ. (Aja rahã, pa'i ta aja Tupã rehe jande py'a jamoĩ moĩ katu tĩ.) Kirisutu pái ke a'e tĩ. Mã peja Jesu Kirisutu pe japandu: "Ne jõ riki katu te me'ẽ ke. Mã peja kapitã keruhũ te aja exo. Aja te'eha exo" aja japandu. Amen! A'e tỹ.

⁷ Pesarahā! Ywa takāxīha 'ar pe a'e jywyr ta uwyr ixo. Upa katu te awa ta usak ta ehe. A'e ke putar ym ame'ē ta usak ta ehe tī. Myra rehe itatakwar pe kutuk ame'ē ta usak ta ehe tī. Upa katu te kome'ē ywy keruhū pe har ta jixi'u ta tī. (A'e mupyrara ta, aja ame'ē ta ukwa katu, a'erehe jixi'u ta.) Aja ta riki. Amen. ⁸ Tupā riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Jandema'e sawa'e te a'e. Kuja pandu:

—Ihē ruhā te hū ame'ē ke ihē.

Ihē axo py te ame'ē ke ihē.

A'ejōhar rahā, tapijar te'e we ihē axo ta tī.

Yman axo.

Apo kote'e axo.

Yman rahā, aja te'e ta axo tī — aja riki Tupā pandu.

Kirisutu rehe Juā usak

⁹ Ihē Juā. Pehē mu ke ihē. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Ixotyhar ke ihē tī. Ixotyhar ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mupyrara hū. Pehē aja ihē ke ame'ē ta mupyrara riki. Pehē aja ihē py'ahu te'e ahendu axo tī. Tupā je'ēha ke ihē apandu pandu. Ihē pe jetehar te ke Jesu mujekwa, ame'ē ke ihē amujekwa tī. (Ame'ē ke amō ta putar ym.) A'erehe ihē ke kome'ē ypa'ū rehe Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mondo. (Kyndaha aja saka se.) Ypa'ū rer Pat. ¹⁰ Tupā rehe ipy'a ke ngā moī moī, ame'ē wera rahā, ihē py'a rehe Tupā'ā ihē katu te. Pe, amō pandu ame'ē ke rehe ihē ahendu. Ihē kupe koty ngi panduha uwyr. Tyapu hū panduha. Jumi'a aja panduha. ¹¹ Kuja panduha ihē ahendu:

—Ma'e ke nde eresak ta, ame'ē ke paper rehe emupinim. Ame'ē paper ke amō amō ok ta pe emondo. Ame'ē ta ok ta pe Jesu kotyhar ta jy'ar. Ame'ē ta pe emondo. Awa po wajar mokōi hetaha ihē. Kuja ok ta rer. Ese ok ta. Amō Esimi ok ta. Amō Per ok ta. Amō Tiati ok ta. Amō Sandi ok ta. Amō Sirande ok ta. Amō Raoniséi ok ta — aja ahendu.

¹² Awa pandu my? Ame'ē asak tar katu, a'erehe ihē awak. Aja rahā, ma'e weraha tymā ke ihē asak. Itatawa ke te'e mujā ame'ē rehe asak. Kuja. Awa po wajar mokōi hetaha. ¹³ Ame'ē pyter pe awa aja ame'ē rehe ihē asak. Kamixa puku namō ixo. Ipy rehe pukuha ihon. Ixu'a rupi har aja ame'ē riki ipixi'a rupi ihē. Itatawa ke te'e mujā ame'ē ke a'e tī. ¹⁴ I'a riki ituwyr te hū. Ame'ē tuwyriha aja se nixōi te. Ituwyr te hū. Eha riki tata aja hendy hū. ¹⁵ Ipy hendy hū tī. Itatawaran ke kytyk katu aja hendy hū. Tata pe maku rī, aja hendy hū tī. A'e pandu rahā, itapupur keruhū aja tyapuha ahendu. (Jesu ame'ē. Ywa pe har aja katu te hū ame'ē ke a'e.) ¹⁶ Ipo pe jahy rata ke a'e pyhyk reko. Ijywa katu kotyhar pe pyhyk reko. Kuja awa po wajar mokōi jahy rata hetaha ke. A'e pandu rahā, kyse upa te'e haimbe ame'ē ke uhem, ame'ēja saka. Warahy jandar rahā, warahy hendy hū, ame'ēja saka huwa ke hendy te hū. ¹⁷ Ihē asak ehe rahā, huwa koty ihē a'ar ajup. Manō ame'ē ke aja ihēaju. Ipo pe ihē ke a'e pyhyk. Ijywa katu kotyhar pe ihē ke mupu'am. Pe, ihē pe pandu:

—Ihē ngi ekyje ym.

Ihē ruhā te hū ame'ē ke ihē.

Ma'e nixōi te rahā, pete'e ihē axo.

Yman te rahā, pete'e ta ihē axo tī.

¹⁸ Ihē axuwe katu ame'ē ke ihē.

Yman ihē amanō.

Apo ihē ruhā te hū ame'ē ke ihē.

Aja te'e ta ihē axo.

—Ihē apandu katu: “Nde eremanō ta” aja. Aja ihē je'ēha rupi a'e manō ta. Ihē riki apandu katu: “Nde erekwa katu erehem” aja. Aja ihē je'ēha rupi a'e kwera katu ta uhem tī. ¹⁹ Apo nde eresak ame'ē ke emupinim. Apo ma'e ke

ixo ame'ë rehe nde eresak. Ame'ë ke emupinim. I'i atu rahã we, ma'e ke uhky ta, ame'ë ke emupinim tĩ. ²⁰I'i nde eresak ame'ë rehe nde erekwa ym. Ame'ë ke ihë amujekwa nde pe apo 'y. Ihë jywa katu kotyhar ame'ë ihë po rehe jahy rata nde eresak. Awa po wajar mokõi nde eresak. Ame'ë riki kapitã ta ke. Ihë kotyhar tama'e jy'ariha rendama'e kapitã ta ke. Awa po wajar mokõi jy'ariha renda ihĩ. Ame'ë kapitã ta ke. Ma'e weraha tymã rehe nde eresak. Awa po wajar mokõi hetaha rehe nde eresak. Ame'ë riki ihë kotyhar tama'e jy'ariha renda ke — aja ihë pe Jesu pandu.

2

Ese ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juã mupinim

¹Ihë pe a'e pandu:

—Ese ok ta pe ihë kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ëma'e kapitã pe kuja emupinim: “Pehë pe myrandu ke ihë amondo axo. Ihë riki ihë po pe jahy rata apyhyk ame'ë ke ihë. Ihë jywa katu kotyhar ame'ë pe awa po wajar mokõi hetaha ihë apyhyk. Ma'e weraha tymã rupi awata axo ame'ë ke ihë tĩ. Itatawa ke te'e mujã ame'ë ke ame'ë. Awa po wajar mokõi hetaha ihĩ. Ame'ë rupi ihë awata axo.

²—Pehë pema'ema'e ame'ë ke ihë akwa katu. Mu'eharan ta je'ëha ke pemukanim tar katu te hũ. Ame'ë rehe har pepandu pandu hũ. Aja pemukanim. Ame'ë ke ihë akwa katu. Pehë ke amõ ta mupyrrara rahã, pehë py'ahu te'e pehendu pexo, aja ihë akwa katu tĩ. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ë ta ke peputar ym tĩ. Ame'ë ke ihë akwa katu tĩ. Amõ ta pandu: ‘Kirisutu mondo ame'ë ta ke jande' aja naĩ. Jete my? Ame'ë ke pemanga katu. Aja rahã, Kirisutu mondo ym ame'ë ta ke a'eta aja pekwa. Te'e pandu ame'ë ta ke a'eta aja pekwa tĩ. Aja pema'ema'e ame'ë ke ihë akwa katu tĩ. ³Ihë kotyhar ta ke pehë, a'erehe pehë ke amõ ta mupyrrara hũ. Pehë py'ahu te'e pehendu pexo. Ihë rehe pehë pejurujar katuha ke pehijar ym tĩ. (Upa ame'ë rehe ihë rury katu.)

⁴—(Pe, kuja jõ ihë rury ym.) Ihë rehe pejurujar katu py rahã, ihë rehe pepy'a katu te hũ. Aja ihë rehe pepy'a katu ym pexo apo 'y. ⁵Myja me'ë pehë pepy'a katuha kanim my? Myja pemukanim my? Ame'ë rehe har pekwa pekwa pexo. Ma'e pehë peka'u te'eha ke pema'ema'eha ke pehijar. Pe, pema'e py, ame'ë ke pema'ema'e tĩ. Mu'eharan ta je'ëha ke pemukanim tĩ. Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar ym rahã, pehë rehe ihë ahyk ta. Amupyrrara ta pehë ke. Ma'e weraha tymã ke ihë amukanim ta. (Aja rahã, jy'ariha renda nixói ta.)

⁶—Pe, Niko kotyhar ta ma'ema'e ame'ë ke peputar ym tĩ. Jete har ym ame'ë ta mu'e. Ihë aja ame'ë ta ke peputar ym tĩ. Ame'ë pema'eha riki katu” — aja Jesu pandu.

⁷—Pekwa tar katu rahã, myrandu rehe pehendu katu. Ihë kotyhar ta pe Tupã'ã mujekwa ame'ë ke rehe pehendu katu! Ihë rehe jurujar katuha ke amõ hijar ym rahã, ihë apandu ta: “Tupãma'e kupixa pe exo katu. A'ep ma'eywa heta i'ãi. E'u. Aja rahã, nde rury katuha namõ nde ruhã te hũ nde erexo ta” — aja Jesu pandu.

Esimi ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juã mupinim

⁸Ihë pe Jesu pandu tĩ:

—Esimi ok ta pe ihë kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ëma'e kapitã pe kuja emupinim: “Ihë riki ihë ruhã te hũ ame'ë ke ihë. Ma'e nixói te rahã, pete'e ihë axo. Yman te rahã, pete'e ta ihë axo tĩ. Ihë amanõ. Pe, ihë akwera katu ahem tĩ.

9 —Pesarahā! Pehē ke amō ta mupyrara hū ame'ē ke ihē akwa katu. Mupyrara hū, a'erehe pehēma'e ym te ame'ē ke ihē akwa katu tī. Pesarahā! Tupā ukwa katu ame'ē ke anī. Pehēma'e ke heta hū aja a'e ukwa. Amō ta pandu: 'Jundēu awa ta ke jande, a'erehe pehē namō Tupā rehe jande py'a jamoi moī ta' aja pandu naī. Anī. Ihē ke ame'ē ta putar ym. A'erehe pehē rehe ame'ē ta juru ai. A'erehe ame'ē ta riki Satana kotyhar ta ke. 10 Pehē pepyrara hū tate. Ame'ē ngi pekyje ym.

—Pesarahā! Pehē ngi har amō amō ke kyndaha pe Satana kotyhar ta kynda ta raho. Aja ihē rehe pejurujar katuha ke Satana manga ta. (Ājā ramūi a'e.) Peypyrara heta ym ta wera. Ihē rehe pejurujar katuha ke pehijar ym. Pehē ke amō ta jukwa ta my? Pehijar ym pejurujar katuha ke tī. Aja rahā ma'e katu ame'ē ke pehē pe ihē ame'ē ta. Pehijar ym, a'erehe pehē ruhāha ke ihē ame'ē ta pehē pe" — aja Jesu pandu.

11 —Pekwa tar katu rahā, myrandu rehe pehendu katu. Ihē kotyhar ta pe Tupā'ā mujekwa ame'ē ke rehe pehendu katu! Tapijar te'e we ihē rehe pejurujar katu rahā, marā ka ym mupyraraha renda pe pehoha. Mupyraraha renda pe amō oho ta rahā, mokōihar manō, ame'ēja saka riki — aja Jesu pandu.

Per ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juā mupinim

12 Ihē pe a'e pandu tī:

—Per ok ta pe ihē kotyhar tama'e jy'ariha renda ihī. Ame'ēma'e kapitā pe kuja emupinim: "Pehē pe myrandu ke ihē amondo axo. Ihē apandū rahā, kyse upa te'e haimbe ame'ē ke uhem, ame'ēja saka.

13 —Pesarahā! Per ok ta pe har ta katu ym te riki. A'ep Satana ixo, ame'ēja saka. (Ājā ramūi a'e.) Ame'ē ok ta pe pexo, aja ihē akwa katu. Ihē kotyhar ta ke pehē. Ihē rehe har Anti pandu pandu katu. Ihē rehe jurujar katuha ke a'e hijar ym. Pe, a'e ke ngā jukwa. (Aja pehē ke ngā mukyje ta tipe.) Anī. Rahā ihē rehe pejurujar katuha ke pehijar ym riki tī. (Upa ame'ē rehe ihē rury katu.) Ame'ē ok ta pe Satana ixo, ame'ēja saka.

14 —Pe riki pehē rehe har ihē aje'ē we ta. Kuja ihē rury ym. Pehē ngi har amō ta Maraā mu'e ame'ē ke rehe hendu katu. Katu ym aja. Yman Mbara ke Maraā mu'e. Kuja yman Maraā mu'e. 'Tupāran ruwa koty ma'e mi'u ke ngā moī. Ame'ē ke pe'u katu. Kūjā rehe peka'u te'e tī. Sawa'e rehe peka'u te'e tī, aja jundēu awa ta pe epandu katu' aja Mbara pe Maraā mu'e naī. Ame'ē mu'eha rehe amō ta hendu katu. Ame'ē ta pehē namō ixo apo. Katu ym aja.

15 Aja pehē ngi har Niko kotyhar ta mu'e ame'ē ke rehe hendu ame'ē ta ixo tī. Katu ym tī. 16 Ame'ē ta ke pehē ngi pemuhem ym we pemondo rī. Mā peja pemuhem katu pemondo. Aja ym rahā, pahar pehē rehe ihē ahyk ta. Pe, ame'ē katu ym ame'ē ke mu'e ame'ē ta ke ihē amupyrara ta. Ihē apandu ta. Aja rahā, kyse aja saka ihē juru ngi uhem ta. Aja ame'ē pe ihē amupyrara ta ngā ke" — aja Jesu pandu.

17 —Pekwa tar katu rahā, myrandu rehe pehendu katu. Ihē kotyhar ta pe Tupā'ā mujekwa, ame'ē ke rehe pehendu katu! "Ihē rehe jurujar katuha ke amō hijar ym rahā, ma'e katu ame'ē ke ihē ame'ē ta ipe. Yman mana riki jundēu awa tama'e mi'u. Amō mupyta ame'ē ke pehī. Ywa pe har ke ame'ē. A'erehe ame'ē ke rehe kome'ē wyw keruhū pe har ta usak ym. Ame'ē mana aja pehē pe ihē ame'ē katu ta. (Aja rahā aja te'eha pehē āpū ta.) Pe, upa katu te ame'ē ta pe ita ra'yr tuwyr ke ihē ame'ē ta tī. (Aja rahā, ame'ē namō huryyha mujāha rehe oho katu ta. Ywa pe har huryyha ke ame'ē.) Ame'ē ita ra'yr rehe awa rer pyahu ame'ē ke ihī. Ame'ē rer ukwa ym te awa. Ita ra'yr pyhyk ame'ē ke jō ame'ē rer ukwa ta" — aja Jesu pandu.

Tiati ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juā mupinim

18 Ihē pe Jesu pandu tī:

—Tiati ok ta pe ihē kotyhar tama'e jy'ariha renda ihī. Ame'ēma'e kapitā pe kuja emupinim: “Pehē pe myrandu ke ihē amondo axo. Tupā ra'yr ke ihē. Ihē reha tata aja hendy hū riki. Ihē py hendy hū tī. Itatawaran kytyk aja hendy hū.

19 —Pehē pema'ema'e ame'ē ke ihē akwa katu. Pepy'a katu pehē juehe pexo. Ihē rehe pejurujar katuha ke pehijar ym. Ima'e ym te ame'ē ta pe ma'e ke peme'ē me'ē katu. Pehē ke amō ta mupyrara rahā, pehē py'ahu te'e pehendy. Upa ame'ē pema'ema'eha ke ihē akwa katu. Pehē pejurujar katu py rahā, aja pema'ema'e. Apo ame'ē 'ar koty te we pema'ema'e katuha. Aja rahā katu hū. Ame'ē ke ihē akwa katu. (Upa ame'ē rehe ihē rury katu.)

20 —Pe, kuja pehē rehe har ihē aje'ē ta. Kuja ihē rury ym. Amō kūjā pehē namō ixo. Ymanihar Jesambe aja a'e. 'Katu a'e' aja pepandu ehe har. Anī. Katu ym aja. Ame'ē kūjā pandu: ‘Tupā je'ēha ke pandu ame'ē ke ihē' aja pandu naī. Te'e riki. Ihē je'ēha ke pandu ame'ē ta ke kūjā muka'u te'e riki. A'e mu'e ame'ē ke namō muka'u te'e riki. A'erehe ihē je'ēha pandu ame'ē ta amō kūjā ta rehe ka'u te'e. Tupāran ruwa koty ma'e mi'u ke amō ta moī, ame'ē ke a'eta u'u tī. Katu ym aja. 21 Ihē aharō riki. 'Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Ame'ē ngi emuruwak. Ihē koty nde py'a emuruwak' aja amō pandu ipe. Anī riki. Muruwak tar ym. Sawae rehe ka'u te we rī. 22 A'erehe a'e ke ihē amupyrara te hū ta. Upa katu te kūjā mu'e ame'ē ke rehe hendy katu ame'ē ta ke ihē amupyrara te hū ta tī. Ame'ē ta kūjā rehe hendy katu, a'erehe ame'ē ta ka'u te'eha ke ma'ema'e. Ame'ē ta py'a ke ihē koty muruwak ym rahā, pahar ame'ē ta ke ihē amupyrara ta. 23 Upa kūjā kotyhar ta ke ihē ajukwa ta tī. Aja rahā, upa katu te ihē kotyhar ta ukwa ta. Ma'e ke rehe har ipy'a rehe amō ukwa ukwa ixo, ame'ē ke ihē akwa katu te. Ma'e ke amō putar ame'ē ke ihē akwa katu te tī. Ame'ē ke upa katu te ihē kotyhar ta ukwa ta. Pehē pame katu te ihē ame'ē me'ē ta. Nde erema'ema'e, aja ihē ame'ē me'ē ta tī.

24 —Pe, pehē ngi har amō ta aja ym. Ame'ē ma'e jaxer ai ame'ē mu'eha rehe pehendy ym. Mu'e ame'ē ke aja pema'e ym tī. Pehē riki Tiati ok ta pe har ta ke pehē. Amō ta pandu: ‘Yman Satana rehe har ukwa ym awa. (Ājā ramūi a'e.) Apo ehe har jeterhar te ke jakwa katu' aja a'eta jupe. Ame'ē rehe pehendy ym tī. Pejumu'e ym tī. Katu aja. Ko apandu pehē pe: ‘Mu'eharan ta ke pemujan pemondo pehē ngi' aja. Ame'ē jō' apandu. Amō we ma'e ke pema'ema'e, aja ym apandu ta. Pema'e apo 'y, aja tapijar te'e we pema'ema'e. 25 Pehē koty ihē ajywywyr ta. Aja ym rahā we tapijar te'e we pepy'a katu pehē juehe pexo tī. Tapijar te'e we ihē rehe pejurujar katu pexo. Ima'e ym te ame'ē ta pe tapijar te'e we peme'ē me'ē katu pexo tī. Upa aja tapijar te'e we pema'ema'e ta me'ē te'e.

26-28 —Ihē rehe tapijar te'e we amō ta jurujar katu. Pe, ihē aputar ame'ē ke tapijar te'e we ma'ema'e katu tī. Ajahap manō. Aja rahā, ihē pe Papa pandu, aja ihē apandu ta a'eta pe tī: ‘Kapitā ta aja pehē. Ihē je'ēha rupi awa ta ke pemondō mondo ta. Pyrātā te ha rupi pemondo mondo te ta. Pehē rehe hendy ym ame'ē ta ke pahar pemuputu'u ta tī. Ywy pander nupā rahā, pahar uhāi. Aja hendy ym ame'ē ta ke pahar pemuputu'u ta tī' aja apandu ta.

—Pe, wera uwyr rahā, jahy rata pete'e amō usak. Ame'ē riki myrī myrī myrī aja hendyha. Ame'ē myrī myrī myrī aja ma'e katukwer ame'ē ke ihē ame'ē me'ē ta a'eta pe tī” — aja Jesu pandu.

29 —Pekwa tar katu rahā, myrandu rehe pehendy katu. Ihē kotyhar ta pe Tupā'ā mujekwa, ame'ē ke rehe pehendy katu! — aja Jesu pandu.

3

Sandi ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juā mupinim

¹ Ihê pe Jesu pandu tî:

—Sandi ok ta pe ihê kotyhar tama'e jy'ariha renda ihî. Ame'ëma'e kapitâ pe kuja emupinim: “Pehê pe myrandu ke ihê amondo axo. Tupã'ã ihê namô ixo. Amô koty koty a'e ma'ema'eha. Awa po wajar mokôï hetaha ima'e ma'ema'eha ke. Awa po wajar mokôï hetaha jahy rata ihê po pe ihê apyhyk areko tî. Aja rahâ, jy'ariha renda kapitâ tama'e kapitâ keruhû te ihê tî. (Aja rahâ, ihê rehe a'eta hendu katu ta me'ë te'e.)

—Pesarahâ! Pehê pe myrandu amondo axo. Pehê pema'ema'e pexo ame'ë ke ihê akwa katu. Pehê pepy'a katu pehê juehe pexo aja amô ta pandu naî. Tupã rehe jô pehê py'a pemoï moï katu, aja pandu naî tî. Anî. Ame'ë ta aja ym pehê. ² A'rehe pepu'am, aja pexo. Upa katu te ihê ke pehijar ym rahâ we, pehê py'a pemuruwak. Pehê py'a pejumâtâ. Aja Tupã rehe jô pehê py'a pemoï moï katu te we rî. Pehê pema'ema'e ame'ë ke katu ym we rî, aja ihê akwa katu. Tupã aja ihê akwa katu tî.

³ —Myrandu katu ke pehê pe Tupã je'ëha pandu ame'ë ta pandu pandu. Pehê ke ame'ë ta mu'e katu tî. Ame'ë rehe pehendû ym apo. Mâ peja ame'ë rehe pehendû katu tî. Ma'e jaxer ai ame'ë pema'ema'eha ngi pemuruwak. Tupã koty pehê py'a pemuruwak tî. Aja ym rahâ, peharô ym rahâ, ihê ahyk ta pehê rehe. Pe, pehê ke amupyrara hû ta. Ma'e mukaniha uhykiha aja peharô ym rahâ, ihê ahyk ta. Ihê ahykiha angaha pekwa ym ta.

⁴ —Pep Sandi ok ta pe amô ta ixo. Heta ym ame'ë ta. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ym riki. Ywa pe ihê namô ame'ë ta wata ta. Ipy'a juhyk te hû, aja ixo ta. Apandu ta: ‘Ko pehê pexo. Katu aja' aja ame'ë ta pe apandu ta. ⁵ Ihê rehe jurujar katuha ke hijar ym ame'ë ta py'a riki juhyk te hû, aja ixo ta. Pe, ame'ë ta rer ke ihê amukanim ym te ta. Paper rehe uhâ te hû ame'ë ta rer ihî. Ame'ë ngi ihê amukanim ym te ta. ‘Peme'ë ta riki ihê kotyhar ta ke' aja Papa pe ihê apandu ta tî. Ima'e je'ëha rahoha ta pe aja ihê apandu ta tî” — aja Jesu pandu.

⁶ —Pekwa tar katu rahâ, myrandu rehe pehendû katu. Ihê kotyhar ta pe Tupã'ã mujekwa, ame'ë ke rehe pehendû katu! — aja Jesu pandu.

Sirande ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juā mupinim

⁷ Ihê pe a'e pandu tî:

—Sirande ok ta pe ihê kotyhar tama'e jy'ariha renda ihî. Ame'ëma'e kapitâ pe kuja emupinim: “Pehê pe myrandu ke ihê amondo axo. Ihê apandu ame'ë ke ihê ama'ema'e katu. Ihê riki katu te ame'ë ke ihê. Nixôï te ma'e aka'u te'eha ama'eha ke ihê pe. Yman Ndawi rok kyndaha mopokiha namô amô ixo. Aja ihê Papa rok kyndaha mopokiha namô ihê axo tî. Kyndaha ke ihê apirar rahâ, marâ ka ym amô kyndaha. (Ihê kotyhar ta ixo katu ta.) Ihê akynda rahâ, marâ ka ym amô pirariha. (Ihê kotyhar ta aja ym ame'ë ta ixo ym te ta.) Ihê riki je'ëha te areko. Aja rahâ: ‘Nde erexe katu' aja ihê apandu ta. Amô pe: ‘Anî. Nde erexe ym ta' aja ihê apandu ta tî.

⁸ —Pesarahâ! Pehê pema'ema'e ame'ë ke ihê akwa katu. Pehêma'e pyrâtâha ta'yr mi, ame'ë ke ihê akwa katu. Ihê rehe har amô ta mu'e ame'ë rehe pehendû katu. Ihê rehe pejurujar katuha ke pehijar ym tî. Pe, kyndaha ke ihê apirar pehê pe. Marâ ka ym ame'ë ke amô kyndaha. (Aja rahâ, amô ta pe myrandu katu ke pepandu pandu katu ta.)

⁹ —Pesarahâ! Satana kotyhar ta pehê koty ixo. Jundéu awa ta ke ame'ë ta tî. ‘Jundéu awa ta aja Tupã rehe jande py'a jamoï moï katu tî' aja pandu a'eta jupe. Anî. Te'e riki. ‘Pehê riki je'ëha te pereko' aja ame'ë ta pandu ta pehê pe. Pehê rehe ihê apy'a katu, aja upa ame'ë ta ukwa ta tî. ¹⁰ Pehê pe ihê

apandu: 'Pehē ke amō ta mupyrara rahā, pehē py'ahu te'e pehendu' aja riki. Ame'ē rehe pehendu katu. Pehē py'ahu te'e pehendu riki. A'erehe kome'ē wyw keruhū pe har ta ke ihē amupyrara rahā, ame'ē ngi pehē ke ihē amuhem ta. Ihē rehe jete har ke ngā jurujar katu my? Ame'ē ke ihē amanga ta, a'erehe kome'ē wyw keruhū pe har ta ke ihē amupyrara ta.

11 —Pahar ihē ajywyr ta. Tupā rehe jō pehē py'a ke pemapyk katu, aja tapijar te'e we pexo. Aja rahā, pehēma'e ke amō mukanim ym te ta. Ma'e katu ame'ē ke pehē pe Tupā me'ē ta, ame'ē ke mukanim ym te ta awa. 12 Ihē rehe jurujar katuha ke amō hijar ym rahā, Tupā namō ixo katu te ta. Ihē aja ixo katu te ta tī. A'engi marā ka ym uhemiha.

—(Mahapyr her ihē amoī ta ehe.) Tupā rer ihē amoī ta ehe. (Aja rahā, ixotyhar ke a'e aja ngā ukwa.) Ihē rer pyahu ame'ē ke ihē amoī ta ehe tī. (Aja rahā, ihē kotyhar ke a'e aja ngā ukwa tī.) (Tupā rekoha pe har ke a'e, aja ukwa tī.) A'erehe Tupā rekoha rer ihē amoī ta ehe tī. Jerusarē ok ta ame'ē rer ke. Pyahu te ame'ē ok ta ke. Tupā koty ngi ame'ē ok ta wyjy ta uwyr. Ywa ngi wyjy ta uwyr" — aja Jesu pandu.

13 —Pekwa tar katu rahā, myrandu rehe pehendu katu. Ihē kotyhar ta pe Tupā'ā mujekwa, ame'ē ke rehe pehendu katu! — aja Jesu.

Raoniséi ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juā mupinim

14 Ihē pe Jesu pandu tī:

—Raoniséi ok ta pe ihē kotyhar tama'e jy'ariha renda ihī. Ame'ēma'e kapitā pe kuja emupinim: "Pehē pe myrandu ke ihē amondo axo. Jete har te ke apandu ame'ē ke ihē. Ihē apandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu te. Jete har namō Tupā rehe har ihē apandu pandu. Ūpa katu te Tupā mujā, ame'ēma'e kapitā keruhū ke ihē.

15 —Pesarahā! Pehē pema'ema'e ame'ē ke ihē akwa katu. Y haku te aja ym pehē. (Y haku ame'ē pe jahuk rahā, amō ma'e ahyha ke mukatu riki. Aja amō ta ke pemuhury ta tipe.) Aja ym pehē. Y rysā te aja ym pehē tī. (Y rysā te ame'ē ke amō u'u rahā, rysā katu ta. Aja pyai ame'ē ta py'a ke pemuhury ta tipe.) Aja ym pehē. Mā! Y haku te aja pexo rahā, katu tiki. Aja ym rahā, y rysā te, aja pexo rahā, katu tiki tī. 16 Y aku pitu, aja pexo. Y haku te aja ym pexo. Y rysā te aja ym pexo tī. Y aku pitu, aja pexo. Katu ym aja. Ihē juru ngi tymū ihē ambor ta, aja ihē ama'e ta. (Aja rahā, pehē pema'ema'e ym te ma'e ke, aja amujekwa ta.)

17 —(Ma'erehe aja ihē apandu my? Pesarahā!) Pepandu: 'Jandema'e heta te hū. Katu jaxo. Ūpa ma'e ke japutar ame'ē ke namō jaxo' aja pehē jupe. Anī riki. Pepyrrara pexo. Pehē jaxer aja pexo. Ame'ē ke pekwa ym pehē. Jete har namō Tupā rehe pehē pepy'a ym pexo. Pehē juehe pejesak ym. Pehē reha ym te aja pehē. (Aja rahā, Tupā rehe jō pehē py'a pemapyk ym pexo.) Ame'ē ke pesak ym. Pekwa ym tī. Pehē jawe te'e pexo.

18 —A'erehe pehē pe ihē apandu katu. Ihē pe itatawa katu te ame'ē ke pepandu. Aja rahā, ihē koty pehē py'a pemuruwak ta. Aja rahā, Tupā rehe pehē pepy'a katu te hū ta tī. Pan tuwyr katu te ame'ē ke pepandu ihē pe tī. Ame'ē pe pehē jawe te'eha ke pejupyk. Pehē ruxīha pejupyk. (Pan tuwyr aja rahā, pehē py'a juhyk aja pexo.) Eha puhā ke pepandu ihē pe tī. Ame'ē ke pehē reha rehe pemoī. Aja rahā, pesak katu ta. (Aja rahā, pehē juehe pesak katu ta. Aja rahā, Tupā putar, aja pexo katu ta.) 19 Ihē apy'a katu ame'ē ta ke ihē amupyrara riki. Aja rahā, ihē rehe hendu katu ta. Ihē rehe hendu ym rahā, amupyrara ta. Ihē apandu ta ipe tī: 'Mā peja ym' aja. A'erehe mā pahar ma'e pehē jaxer ai ame'ē pema'ema'eha ngi pemuruwak. Ihē koty pemuruwak. Aja rahā, ihē amupyrara ym ta.

20 —Pesarahã! Ok rukwen rake ihê apu'am a'am, aja ihê axo. Ihê apukái pukái a'am. Ihê apukái ame'ë ke rehe amõ hendu rahã, pe, hukwen ke pirar rahã, hok pe ihê axe ta. Inamõ ma'e ke ihê a'u ta. Ihê namõ a'e ma'e ke u'u ta tĩ. (Aja rahã, ame'ë py'a rehe ihê axe tar katu aja amujekwa. Pe, ihê namõ a'e juehe katu a'e ixo tĩ.)²¹ Ihê rehe jurujar katuha ke amõ hijar ym rahã, ihê apandu ta ipe: 'Ihêma'e wapyka rehe ihê rake ewapyk. Ihê namõ nde erexo ta' aja. Ihê aja a'e tĩ. Ihê ruwajan ta ke ihê amuputu'u. A'erehe Papama'e wapyka rehe Papa rake ihê awapyk aĩ tĩ" — aja Jesu pandu.

22 —Pekwa tar katu rahã, myrandu rehe pehendu katu. Ihê kotyhar ta pe Tupã'ã mujekwa, ame'ë ke rehe pehendu katu! — aja Jesu pandu.

4

Ywa pe har ta Tupã rehe ipy'a ke moĩ moĩ katu

1 Ajame'ë ke ihê ama'ã tĩ. Ihê Juã. Kuja ihê asak. Ywa pe hukwen pirar ame'ë ke ihê asak. I'i we ihê pe pandu, ame'ë pandu ihê pe tĩ. Pandu rahã, jumi'a aja panduha ke. Kuja pandu apo:

—Se ywate ejur. Apo har ma'e ke uhyk ta me'ë te'e, ame'ë ke nde pe ihê amujekwa ta — aja ihê pe.

2 Pahar ihê py'a rehe Tupã'ã ihĩ katu. A'ep ywa pe amõ riki wapyk ame'ë rehe ihê asak. (Tupã a'e.) Wapyka rehe wapyk uĩ. Wapyka kapitã keruhũma'e aja saka. ³ Huwa ke hendy hũ. Ma'e ita hepy hũ aja huwa hendy hũ. Itawa hũ. Ita rer jase. Itawa ame'ë. Sando ita amõ tĩ. Ipirangwer ame'ë. Aja huwa hendy hũ. Pe, ame'ë wapyka juramã rupi maju'ã aja hendy hũ. Howy te ame'ë ke. Ita hepy hũ aja saka. Ita rer emeráu. ⁴ Wapyka juramã rupi amõ heta wapyka ihĩ. Kuja, 24 hetaha. Ame'ë pe tamũi ta wapyk uĩ. Kuja, 24 tamũi ta ke. Ima'e mundeha tuwyr te hũ. Iãkã rehe har namõ ihĩ. Itatawa ke te'e mujã, ame'ë iãkã rehe har namõ ihĩ. ⁵ Wapyka pyter ngi Tupã pirã pirã hũ. Tupã tyapuha tyapu tyapu hũ. Wapyka ndutar koty ma'e weraha hendy hendy. Kandéi i'y rehe moĩ, ame'ëja saka. Awa po wajar mokõi ma'e weraha ihĩ. Ame'ë riki Tupã'ã aja me'ë. Ima'e ma'ema'eha ke awa po wajar mokõi hetaha aja. ⁶ Wapyka ndutar koty y ramũi aja ihê asak tĩ. Waruwa ke te'e mujã, ame'ëja saka. Kisatáu aja hendyppu.

Wapyka juramã rupi kuja tumeme ixuwe katu hũ ame'ë ta i'ãi. Hundutar koty amõ. Xupe koty amõ tĩ. Ijywa katu koty amõ tĩ. Ijywa'i koty amõ tĩ. Ame'ë ixuwe katu hũ ame'ë ta eha namõ i'ãi. Huwa koty eha ihĩ. Xupe koty eha ihĩ tĩ. (Aja rahã, upa katu te a'eta usak katu. Upa katu te ukwa katu tĩ.)

⁷ Ixuwe katu hũ ame'ë ta ngi har peteĩhar kuja saka. Jangwateran aja ihê asak. Mokõihar tapi'iruhu aja ihê asak tĩ. Mahapyrihar sawa'e ruwa aja ihê asak tĩ. Tumemehar wurahuran keruhũ aja ihê asak tĩ. Wewe ixo aja ihê asak.

⁸ Ame'ë ixuwe katu hũ ame'ë ta ipypo namõ ixo. Ame'ë ta pame katu te awa po wajar peteĩ hetaha ipypo namõ ixo. Aja rahã, pahar Tupã je'ëha ke ma'ema'e ta oho. Hete rupi upa te'e eha ihĩ. Soroka ngi amõ usak rahã, eha heta hũ amõ usak tĩ. Jywĩ ngi amõ usak ehe rahã, eha heta hũ usak tĩ. Wera rahã, ame'ë ta pandu pandu. Pytun rahã, pandu pandu tĩ. Putu'u ym riki. Kuja pandu:

"Tupã riki jandema'e sawa'e te.

Pyrãtã te hũ ame'ë ke a'e.

Katu te hũ ame'ë ke a'e tĩ. Ma'e jaxer ame'ë ke nixóĩ te ipe tĩ. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixóĩ te ipe tĩ.

A'e te'e ixo ame'ë te'e a'e.

Yman a'e ixo.

Apo pete'e ixo.

Yman rahã aja te'e ta ixo" aja riki pandu.

⁹ Wapyka rehe wapyk uĩ. A'e uhã te hũ ame'ẽ ke a'e. Ehe har tumeme ixuwe katu hũ ame'ẽ ta pandu pandu: "Mãi Katu te hũ nde! Nde jõ riki je'ẽha te nde erereko!" aja riki. ¹⁰ Aja pandu rahã, tamũi ta u'ar oup. Wapyka rehe wapyk ame'ẽ ndutar koty u'ar oup. Aja ame'ẽ ta py'a ke moĩ moĩ katu ehe. Iãkã rehe har ke wapyka ndutar koty a'eta ombor tĩ. (Aja rahã, a'e riki i'ar koty te we pyrãtã te hũ ha ke a'e, aja mujekwa ipe.) Pe, a'eta pandu:

¹¹ "Tupã nde. Jandema'e sawa'e te nde.

Upa katu te ma'e ke nde eremujã. Nde ereputar, a'erehe upa katu te ma'e ke ixo.

Nde ereputar, a'erehe upa katu te ma'e ke ixuwe katu ixo. Upa katu te ma'e ke nde eremujã.

A'erehe kuja nde pe japandu rahã, katu tiki.

Ne jõ riki katu te hũ ame'ẽ ke nde.

Ne jõ riki je'ẽha te nde erereko.

Ne jõ riki pyrãtã te hũ ame'ẽ ke nde"

Aja tamũi ta pandu.

5

Paper mamã ame'ẽ rehe har

¹ Wapyka rehe amõ wapyk ame'ẽ ke rehe ihẽ asak. Ihẽ Juã. Ipo pe paper mamã ame'ẽ ke rehe asak. Ijywa katu kotyhar ame'ẽ ipo pe ihĩ. Paper rehe pinĩha ihĩ. Xupe rehe ihĩ tĩ. Pe, paper mamã ame'ẽ ke rehe kyndaha ihĩ. Yraity aja ame'ẽ pe kynda. Awa po wajar mokõi hetaha pe kynda. ² Pe, Tupã je'ẽha rajoha ke rehe ihẽ asak. Pyrãtã te hũ ame'ẽ ke a'e. Hãtã a'e pandu: "Awa riki katu te ame'ẽ ke my? Pe, awa peme'ẽ paper kyndaha ke mopok ta my?" aja. ³ Mopok ta ame'ẽ ke nixõi riki. Ywa pe har ta marã ka ym mopokiha. Kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta aja tĩ. Marã ka ym mopokiha tĩ. Manõ ame'ẽ ta'ã aja tĩ. Marã ka ym mopokiha tĩ. Paper mamã, ame'ẽ jywĩ pe marã ka ym amõ ta usakiha. Mopok ta ame'ẽ ke nixõi te. ⁴ Katu te ame'ẽ ke mahem ym awa. A'erehe marã ka ym paper kyndaha ke amõ mopokiha. A'erehe marã ka ym paper jywĩ rehe usak usak awa. A'erehe ajixi'u hũ ihẽ.

⁵ Pe, tamũi ta ngi har peteĩ pandu ihẽ pe:

—Ejixi'u ym. Esarahã! Junda ta ngi har kapitã keruhũ pehĩ. Jangwateran aja pyrãtã te hũ a'e. Ndawi rainõ ke a'e tĩ. Huwajan ta ke upa katu te a'e muputu'u. A'e riki paper mamã ame'ẽ kyndaha ke mopok ta. (Kirisutu ke a'e.) Upa mopok ta. Awa po wajar mokõi hetaha kyndaha ke mopok ta. Pe, paper ke pirar ta — aja ihẽ pe.

⁶ Pe, wapyk ame'ẽ ta pyter pe Arapuharan Ra'yr rehe ihẽ asak. (Kirisutu ke a'e.) Wapyka ndutar koty a'e pu'am u'am. Tumeme ixuwe katu hũ ame'ẽ ta juramã rupi ixo. Pe, xupe 'ar rupi tamũi ta ixo tĩ. Juramã u'am. Yman ame'ẽ Arapuharan Ra'yr manõ ame'ẽ ke a'e. Jukwaha rape namõ ixo, a'erehe Arapuharan Ra'yr manõ ame'ẽ ke a'e. Awa po wajar mokõi hetaha i'ak namõ ixo tĩ. (Aja rahã, pyrãtã te hũ ame'ẽ ke a'e aja mujekwa.) Pe, awa po wajar mokõi hetaha eha namõ ixo tĩ. Ame'ẽ riki Tupã'ã ke. Awa po wajar mokõi hetaha riki a'e ma'ema'eha ke. A'e ke kome'ẽ ywy keruhũ rupi Tupã mondo. Tupã rehe har a'e mujekwa oho. Upa katu te a'e usak, a'erehe eha heta aja ixo. Upa katu te ukwa tĩ.

⁷ Pe, wapyka koty Arapuharan Ra'yr a'e oho. (Kirisutu ke a'e.) Ame'ẽ wapyka rehe amõ wapyk uĩ. Ipo ngi paper mamã ame'ẽ ke Arapuharan Ra'yr pyhyk. Ijywa katu kotyhar ipo ke ngi pyhyk. ⁸ Pyhyk rahã, Kirisutu ruwa koty tumeme ixuwe katu hũ ame'ẽ ta u'ar oup. Aja a'eta py'a ke a'eta moĩ moĩ katu ehe. Kuja, 24 tamũi ta aja tĩ. U'ar oup tĩ. Ame'ẽ ta pame katu te

araraperan namō ipo pe ixo. Itatawa rekúi ipo pe reko tī. Ame'ē tyryhem riki. Ma'e pihe katu ame'ē ke ihī. Ame'ē ke Tupā namō ixotyhar ta pandu pandu, aja ame'ē. Ame'ē riki itatawa rekúi pe ihī, ame'ēja saka. ⁹ Pe, a'eta jyngar. Panduha pyahu ame'ē namō a'eta jyngar. Kuja riki:

“Ne jō riki katu te me'ē ke, a'erehe paper mamā ame'ē ke nde erepyhyk katu. Kyndaha ke nde riki eremopok katu tī.

Yman nde ke amō ta jukwa. Nde eremanō, a'erehe upa ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe nde eremuhepy. A'erehe Tupā rehe ngā ke nde eremuhyk katu.

Ka'a pe har ta ke nde eremuhyk katu ehe tī. Amō koty koty je'ēha pandu ame'ē ta ke nde eremuhyk katu tī. Amō amō awa ta ke nde eremuhyk katu tī. Amō amō wpy pe har ta ke nde eremuhyk katu tī.

¹⁰ Upa ame'ē ta ke pa'i ta aja nde eremu'am. Aja rahā ame'ē ta riki Tupāma'e miasu ta ke tī.

Kapitā keruhū ta ke aja nde eremu'am tī. Aja rahā, ame'ē ta riki kome'ē wpy keruhū pe har ta ke mondo mondo ta tī. Kapitā keruhū aja mondo mondo ta” aja a'eta jyngar.

¹¹ Pe, ihē ama'ā tī. Ihē Juā. Tupā je'ēha rahoha ta rehe ihē asak. Heta te hū ixo! Marā ka ym amō mangaha. Heta te hū ixo! Wapyka juramā rupi ixo. Tamūi ta xupe 'ar rupi ixo tī. Tumeme ixuwe katu hū ame'ē ta xupe 'ar rupi ixo tī. Tupā je'ēha rahoha ta pandu ame'ē rehe ihē ahendu. ¹² Kirisutu rehe har hātā a'eta jyngar:

“Arapuhan Ra'yr aja nde. Yman nde ke amō ta jukwa.

Katu te ame'ē ke nde. A'erehe ne jō riki ngā ke nde eremondo mondo, aja Tupā mu'am nde ke. Upa katu te ma'e ke a'e me'ē nde pe tī.

A'erehe nema'e heta te hū. Ukwa katu te ha ke a'e me'ē nde pe tī. Pyrātā te hū ha ke me'ē nde pe tī.

Ne jō riki je'ēha te nde erereko. Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Tupā je'ēha rahoha ta jyngar.

¹³ Pe, upa katu te Tupā mujā, ame'ē ta jyngar. Ame'ē rehe ihē ahendu. Ywa pe har ta ke Tupā mujā ame'ē ta jyngar. Wpy keruhū pe har ta aja tī. Jyngar tī. Manō ame'ē ta'ā jyngar tī. Y ramūi pe har ta aja tī. Upa katu te ixuwe katu ame'ē ta jyngar tī. Pyta we ym te. Upa katu te riki. Pe, kuja jyngar:

“Mā peja wapyka rehe wapyk ame'ē pe pepandu.

Mā peja Arapuhan Ra'yr pe pepandu tī.

Pehē jō riki katu te me'ē ke.

Pehē jō riki je'ēha te pereko.

Pehē jō riki pyrātā te hū ame'ē ta ke pehē.

Mā peja aja te'e ta pehē jō pexo” aja riki upa katu te jyngar.

¹⁴ Tumeme ixuwe katu hū ame'ē ta pandu: “A'e tŷ” aja. Tamūi ta u'ar oup tī. Aja a'eta rehe ipy'a ke tamūi ta moī moī katu tī.

6

Paper mamā ame'ē kyndaha ke Kirisutu mopok

¹ Ajame'ē ke Arapuhan Ra'yr rehe ihē asak. (Kirisutu ke a'e.) Paper mamā ame'ē kyndaha ke a'e mopok. Awa po wajar mokōi hetaha kyndaha ke ihī. Ame'ē ngi peteihar ke a'e mopok. Aja rahā, tumeme ixuwe katu hū ame'ē ta ngi har peteī pandu. Pandu rahā, Tupā tyapuha aja ihē ahendu. Kujā pandu:

—Ejur! — aja riki.

² Ihē ama'ā rahā, kahwa tuwyr ame'ē ke uhem. Xupe 'ar pe sawa'e oho. Yrapar namō oho. (Aja rahā, huwajan ta namō jumai ta oho, aja mujekwa.)

Pe, iākā rehe har amō me'ē ipe. Kapitā keruhūma'e aja ame'ē. (Huwajan ta ke muputu'u ta, aja ame'ē mujekwa.) Huwajan ta ke muputu'u ta oho.

³ A'engi paper kyndaha mokōihar ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Pe, ixuwe katu hū ame'ē ta ngi har mokōihar pandu:

—Ejur! — aja.

⁴ Aja rahā, amō kahwa uhem. Pirā ame'ē ke ame'ē. Xupe 'ar pe sawa'e oho. Pyrātāha ke Tupā muwyr ipe. Ame'ē namō kome'ē ywy keruhū pe har ta ke sawa'e muka'u te'e. A'erehe kome'ē ywy keruhū pe har ta jumai mai ngā juehe. Aja ngā jukwa jukwa ngā juehe. A'erehe ame'ē sawa'e pe kyse keruhū ke Tupā muwyr.

⁵ A'engi paper kyndaha mahapyrihar ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Ixuwe katu hū ame'ē ta ngi har mahapyrihar pandu. Ame'ē ke rehe ihē ahendu:

—Ejur! — aja riki.

Ihē ama'ā rahā, kahwa pihun ame'ē ke uhem. Xupe 'ar pe sawa'e oho. Ma'e puhýiha mangaha ke ipo pe a'e pyhyk reko. (Ame'ē pe ngā mi'u ke manga ta.)

⁶ Tumeme ixuwe katu hū ame'ē ta ngi har amō pandu, aja ihē ahendu. Kuja pandu riki:

—Peteī wera rahā, amō paraky rahā, tamatarer pyhyk. Ame'ē pe peteī mangaha jō ahúi aja me'ē ke amō jo'ok katu. Aja pame katu te ngā pe me'ē me'ē. (Ta'yr te mi ame'ē. Uhyk ym ngā pe. A'erehe myahy te hū ngā.) Peteī wera rahā, amō paraky rahā, tamatarer pyhyk. Ame'ē pe mahapyr mangaha jō u'i aja me'ē amō jo'ok katu. (Awa mi'u ame'ē tī.) Aja pame katu te ngā pe me'ē me'ē. (Ta'yr mi jo'ok. Uhyk ym ngā pe. A'erehe myahy te hū ngā.) Kupixa pe har ma'eywa'y emondok ym. Oriwéiy emondok ym. Uwa'y aja tī. Emondok ym tī — aja panduha ihē ahendu. (Aja rahā, ta'yr te mi awa mi'u ke arahā ngā jo'ok aja mujekwa. Uhyk ym ngā pe. A'erehe myahy te hū ngā.)

⁷ A'engi paper kyndaha tumemehar ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Ixuwe katu hū ame'ē ta ngi har tumemehar pandu ame'ē ke rehe ihē ahendu:

—Ejur! — aja riki.

⁸ Ihē ama'ā rahā, kahwa tawa ke rehe ihē asak. Xupe 'ar pe sawa'e oho. A'e uwyr rahā, manō te hū ngā. A'erehe her: “Manō ame'ē ke” aja riki. Haikwer rupi manō ame'ē ta oho inamō, ame'ēja saka. Pe, ame'ē ta pe Tupā pandu: “Kome'ē ywy keruhū pe har ta ke pejukwa. Tumeme ixo rahā, ame'ē ngi har peteī pejukwa. Aja pame katu te kome'ē ywy keruhū pe har ta ke pejukwa. Ngā jumai mai ixo rahā, tumemehar ngi har peteī pejukwa. Ngā mi'u nixói te aja ixo rahā, tumemehar ngi har peteī pejukwa tī. Tumeme ma'e ahy ixo ame'ē ta ngi har peteī pejukwa tī. Ka'a rupi so'o jarō ame'ē ta ixo. Ame'ē ta ke ngā koty pemondo. Ame'ē ta riki ngā ke jukwa ta tī. Tumeme har ngi har peteī jukwa ta” aja Tupā pandu.

⁹ A'engi paper kyndaha awa po wajar peteīhar upa har ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Ihē ama'ā rahā, myrape keruhū rehe ihē asak. Kome'ē ywy keruhū pe Tupā rehe amō ipy'a moi moi rahā, myrape keruhū 'ar pe tapi'iruhu ke hapy. Ame'ē myrape aja asak. Ame'ē myrape keruhū wyr pe amō ta'ā rehe ihē asak. Ame'ē ta riki Tupā je'ēha ke kome'ē ywy keruhū rupi pandu pandu ame'ē ta ke. A'erehe ame'ē ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta jukwa. Ame'ē ta ke ngā mupyrara rahā, tapijar te'e we Kirisutu rehe har pandu pandu. Hijar ym. ¹⁰ Ame'ē ta hātā pandu:

—Sawa'e! Pyrātā te hū ame'ē ke nde. Katu te ame'ē ke nde. Nde erepandu ame'ē ke nde erema'ema'e katu. Peme'ē ywy keruhū pe nde rehe ipy'a ym ame'ē ta ixo. Ame'ē ta pe nde erepandu ta: “Pehē katu ym” aja. Myja rahā,

ame'ë ta pe aja nde erepandu ta my? Myja rahã ame'ë ta ke nde eremupyrara ta my tî? — aja Tupã pe pandu.

¹¹ Ame'ë ta pame katu te pe mundeha tuwyr te ame'ë ke amõ me'ë me'ë. (Aja rahã, ipy'a juhyk ame'ë ta ke, aja mujekwa.) Pe, pandu: "Peharõ we rî. Pehë aja Tupã je'ëha ke amõ ta pandu pandu tî. Pehë mu ta aja ame'ë ta tî. Ame'ë ta ke pehë aja Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta jukwa ta kÿ tî. A'ewan ym we rî. A'ewan jukwa rahã, ihë amupyrara ta" aja Tupã pandu.

¹² A'engi paper kyndaha awa po wajar peteihar ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Kyndaha mopok rahã, ywy ke katak te hû. Pe, warahy pihun oho. Pan pihun xuru rã, ame'ëja saka warahy pihun oho. (Aja rahã, kome'ë ywy keruhû pe har ta pyrara te hû ta aja mujekwa.) Jahy aja tî. Awa ruwy aja pirã oho. (Pyrara te hû ta ngã aja mujekwa tî.) ¹³ Jahy rata ta u'ar tî. Kome'ë ywy keruhû pe u'ar. Ywytu keruhû peju rahã, ma'eywa jakyr ke u'ar, aja jahy rata ta u'ar tî. (Aja rahã, kapitã ta ke muputu'u ta, aja mujekwa.) ¹⁴ Ywa kanim oho tî. Paper ke amõ mamã. Aja ywa kanim oho. (Aja rahã, ma'e ke uwak ta aja mujekwa.) Pe, ywy'ã keruhû henda ngi tyryk tî. Ypa'ũ aja tî. Henda ngi tyryk tî. (Aja rahã, uwakiha uhyk ta, aja mujekwa.)

¹⁵ Pe, kapitã keruhû ta kanim oho. Kome'ë ywy keruhû pe ixo ame'ë ta ke ame'ë ta. Kapitã ta aja tî. Kanim oho tî. Sonda tama'e kapitã ta aja tî. Kanim oho tî. Upa ima'ehû ame'ë ta aja tî. Kanim oho tî. Pyrãtã te hû ame'ë ta aja tî. Kanim oho tî. Upa katu te amõ ta aja tî. Amõ pe paraky te'e ame'ë ta ke aja tî. Kanim oho tî. Juehe paraky ame'ë ta ke aja tî. Kanim oho tî. Upa katu te aja tî. Kanim oho tî. Itakwar keruhû rupi kanim oho. Ywy'ã keruhû rehe ita keruhû ihî. Ame'ë wyr pe kanim oho tî. ¹⁶⁻¹⁷ Upa ame'ë ta pukã i hû. Ywy'ã keruhû pe pukã i hû. Ita keruhû pe pukã i hû tî. Kuja riki pukã i:

—Jande ke pejupyk. Jande ke pemukanim tî. Wapyka rehe wapyk ame'ë ke ngi jande ke pemukanim, Tupã ngi. Aja rahã, a'e usak ym ta jande rehe. Arapuharan Ra'yr ngi jande ke pemukanim tî, Kirisutu ngi. Aja rahã, jande rehe usak ym ta a'e tî. Ame'ë tama'e parahyha ngi jande ke pemukanim. Ame'ë ta mokõ i riki parahy jande rehe. Ame'ë angaha uhyk riki. Marã ka ym ame'ë ngi uhemihã awa — aja pukã i hû ngã.

'Ar rehe anga uhyk rahã, aja ta kÿ.

7

144.000 hetaha jundéu awa ta ke

¹ Upa ame'ë rehe ihë asak. A'engi amõ ma'e ihë keraiha aja ihë asak tî. Kuja. Tumeme Tupã je'ëha rahoha ta rehe ihë asak. Ihë Juã. Ame'ë Tupã je'ëha rahoha ta amõ koty koty pu'am u'am. Warahy uhemihã koty peteï. Warahy u'ariha koty amõ pu'am u'am tî. Warahy jurukwã koty amõ tî. Amõ warahy jurukwã koty amõ tî. Ame'ë ta riki ywytu ke mupyta. A'erehe kome'ë ywy keruhû rupi ywytu peju ym te. Y ramûi 'ar rupi peju ym te tî. Myra rehe peju ym te tî. ² Pe, amõ Tupã je'ëha rahoha rehe ihë asak. Warahy uhemihã koty ngi a'e uwyr. Ipo pe ma'e ke namõ ixo. Awa riki Tupã kotyhar ke aja ukwaha ke namõ ixo. Ame'ë mangaha riki Tupãma'e ke. A'e riki ixuwe katu te hû ame'ë ke a'e. Pe, ame'ë Tupã je'ëha rahoha pandu. Tumeme Tupã je'ëha rahoha ta pe pandu. Ame'ë ta pe Tupã pandu: "Ihë je'ëha rupi kome'ë ywy keruhû ke pemaï peho. Y ramûi aja tî. Pemaï tî." Ame'ë Tupã je'ëha rahoha ta pe amõ Tupã je'ëha rahoha pandu. ³ Kuja pandu:

—Tupãma'e miasu ta rehe ukwaha pemoï ym rahã we, kome'ë ywy keruhû ke pemujaxer ym we rî. Y ramûi aja tî. Pemujaxer ym we rî. Myra aja tî. Pemujaxer ym we rî. Ipykã rehe ixotyhar ta ukwaha ke pemoï ym rahã we, ma'e ke pemujaxer ym we rî — aja riki pandu.

⁴ Pe, ngā hetaha mangaha ke ihē pe a'e pandu. Kuja, 144.000 hetaha ta ke. Ame'ē ta pykā rehe ukwaha ke moī. Tupā kotyhar ta ke peme'ē ta, ame'ē ukwaha ke moī. Jundēu awa ta riki amō koty koty jy'ar. Awa py mokōi hetaha ta jy'ariha. Ame'ē ta ngi amō amō ta jo'ok rahā, 144.000 hetaha ta uhyk.

⁵⁻⁸ A'erehe Junda kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho.

Humē kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Nga kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Ase kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Natari kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Manase kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Simeā kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Rewi kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Isakar kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Semurō kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Jose kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Menjamī kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

A'erehe johu upa ngā jy'ar rahā, 144.000 hetaha ta uhyk.

Heta te hū ame'ē ta i'āi

⁹ A'engi ihē ama'ā rahā, heta te hū ame'ē ta ixo. Marā ka ym amō mangaha. Heta te hū riki. Ka'a pe har ta ngi har pete'e ixo. Amō amō awa ta ngi har ta ixo tī. Amō amō ywy pe har ta ixo tī. Amō amō je'ēha pandu ame'ē ta ixo tī. Wapyka ndutar koty ame'ē ta pu'am u'am. Arapuharan Ra'yr ndutar koty pu'am u'am tī. (Kirisutu a'e.) Ame'ē heta te hū ame'ē ta mundeha ituwyr ame'ē namō pame katu te ixo. Aja rahā, Tupā pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'ēha pema'ēha ke nixōi te pehē pe" aja ngā pe. Ngā po rehe pindo ro aja me'ē namō ixo. (Aja rahā, ame'ē ta ke huwajan ta muputu'u ym aja mujekwa. Tupā rehe jurujar katuha ke hijar ym, aja mujekwa tī.) ¹⁰ Ame'ē ta pukāi:

—Tupā riki ngā ke muhā katu. A'e riki wapyka rehe wapyk uī. Kirisutu riki ngā ke muhā katu tī. A'e riki Arapuharan Ra'yr aja a'e — aja.

¹¹ Wapyka juramā rupi upa katu te Tupā je'ēha rahoha ta pu'am u'am. Tamūi ta aja tī. Pu'am u'am tī. Tumeme ixuwe katu hū ame'ē ta aja tī. Wapyka juramā rupi pu'am u'am tī. Pe, wapyka ndutar koty ame'ē ta u'ar oup. Upa katu te ame'ē ta huwa koty u'ar oup. Aja Tupā rehe ngā py'a ke ngā moī moī katu. ¹² Pe, ngā pandu:

—Amen! A'e tŷ!

Ne jō riki katu te me'ē ke nde!

Nde riki erekwa katu te ame'ē ke nde tī!

Nde riki je'ēha te nde erereko ame'ē ke nde tī!

Nde riki upa katu te nde eremujā, ame'ē ke nde eremondo mondo tī.

Nde riki pyrātā te hū ame'ē ke nde tī.

Upa aja te'e ta nde erexo. A'e tŷ! — aja Tupā pe ngā pandu.

¹³ Pe, tamūi ta ngi har peteī ihē pe pandu:

—Peme'ē mundeha ituwyr ame'ē namō pame katu te munde. Awa riki peme'ē ta my? My ngi uhyk my? — aja ihē pe.

¹⁴ —Sa'e! Ihē akwa ym. Nde atu erekwa katu — aja ihē apandu ipe.

A'e pandu:

—Mupyraraha keruhū ngi peme'ē ta uhem. Katu uhem. Arapuharan Ra'yr ruwy namō ngāma'e mundeha kutuk, ame'ēja saka, a'erehe ituwyr te. (Aja rahā, ngā py'a ke Tupā upa katu te juhyk, aja mujekwa.) Kirisutu riki ame'ē Arapuharan Ra'yr aja a'e. ¹⁵ Ame'ē ruwy pe ngā py'a juhyk, a'erehe Tupāma'e wapyka ndutar koty a'eta pu'am u'am. A'e ixo, ame'ē renda riki Tupā rehe ngā jumu'ēha renda keruhū aja saka. A'ep tapijar te'e we Tupā rehe ngā py'a

ke ngā moī moī katu. “Ne jō riki katu te me’ē ke” aja pandu pandu Tupā pe. Putu’u ym panduha. A’ep Tupā ixo, a’erehe marā ka ym ngā ke amō mahyha. Katu ixo. ¹⁶⁻¹⁷ Kirisutu riki Arapuharan Ra’yr aja a’e. A’e riki katu te ame’ē ke, a’erehe johu pyter pe ixo. Ngā py’a juhyk ame’ē ta rehe a’e usak katu ta. Arapuharan ta usakiha aja ame’ē ta rehe a’e usak katu tī. Mundu pe ame’ē ta ke a’e raho ta tī. Ame’ē ngi y ke ame’ē ta u’u ta. Ame’ē y muxuwē katu hū ta. (Aja rahā, aja te’e ta hury katu te ixo, aja mujekwa katu.) A’erehe ame’ē ta myahy ym te ta tī. Hyngwēi ym te ta tī. Warahy hakuha pyhyk ym te ta tī. Haku ym te ta tī. Pe, ngā reha ngi upa katu te eha rykwer ke Tupā mukanim ta. (Aja rahā, pyai ym te ta ngā. Jixi’u ym te ta tī.) Aja te’e ta hury katu te ixo – aja ihē pe tamūi pandu.

8

Paper kyndaha awa po wajar mokōi har ke mopok

¹ Paper kyndaha awa po wajar mokōihar ke Arapuharan Ra’yr mopok rahā, ywa pe ma’e ke tyapu ym te. Kirisutu riki Arapuharan Ra’yr aja a’e. Hendu te’e u’am. Aja i’i u’am. Mejaor aja u’am. (Upa katu te ngā mukahem hū, a’erehe hendu te’e u’am. Mupyrara hū ame’ē ke uhyk ta aja ukwa katu, a’erehe ame’ē ngi mukahem hū.) ² A’engi awa po wajar mokōi hetaha Tupā je’ēha rahoha ta rehe ihē asak. Tupā ruwa koty pu’am ame’ē ta ke a’eta. Jumi’a pame katu te Tupā me’ē a’eta pe.

³ Kome’ē wyy keruhū pe Tupā rehe ipy’a ke jundēu awa ta moī moī rahā, myrape ‘ar pe ma’e pihe katu ame’ē ke hany. Ame’ē myrape aja ywa pe ihī tī. Ame’ē rehe amō Tupā je’ēha rahoha uhyk oho u’am. Ipo pe ma’e rryru raho. Itatawa rekūi ke raho. Ma’e pihe katu ame’ē ke ame’ē hyru pe ihī. Tupā namō ixotyhar ta pandu pandu. Ame’ē panduha namō ma’e pihe katu ame’ē ke mupara. Ame’ē ke Tupā je’ēha rahoha pe amō me’ē. A’e riki ame’ē ke myrape ‘ar pe moī. Tupā namō panduha ke moī tī. Ma’e pihe katu ame’ē ke namō. Myrape itatawa ke te’e mujā, ame’ē ‘ar pe moī. Ame’ē myrape wapyka ndutar koty ihī. ⁴ Tupā ruwa koty ima’e je’ēha rahoha pu’am u’am. Tupā namō ixotyhar ta pandu pandu, ame’ē panduha ipo ngi uhem oho, ame’ēja saka. Ame’ē ke takāxīha namō mupara pu’am oho. Ma’e pihe katu ame’ē ke ukwái. Ame’ē takāxīha namō pu’am oho. ⁵ A’engi ma’e pihe katu ame’ē rryru ke a’e raho. Pe, amō myrape keruhū ngi tata jō’ok. Ame’ē ke hyru pe moī. Ame’ē ke kome’ē wyy keruhū pe a’e ombor. Aja rahā, Tupā tyapu tyapu hū. Tupā pirā pirā hū tī. Kome’ē wyy keruhū katak katak tī.

Jumi’a rehe har

⁶ A’engi awa po wajar mokōi hetaha Tupā je’ēha rahoha ta peju Tate. Aja pame katu te jumi’a peju Tate. Awa po wajar mokōi hetaha jumi’a ke.

⁷ Jumi’a ke Tupā je’ēha rahoha peteīhar peju. Aja rahā, kome’ē wyy keruhū pe tata u’ar. Y rātā ame’ē ke aman aja u’ar tī. Awa ruwy namō mupara aja u’ar. Upa katu te kāpī ke ukwái. Upa katu te kupi’i ukwái tī. Xirik ym ame’ē ke upa katu te ukwái. Myra mahapyrihar ngi har peteī ukwái tī. Aja pame katu te. Wyy ke aja tī. Mahapyrihar ngi har peteī ukwái tī. Aja pame katu te tī.

⁸ Tupā je’ēha rahoha mokōihar jumi’a peju tī. Wyy’ā keruhū aja ihē asak. Upa ukwái ixo, ame’ēja asak. Ame’ē ke y ramūi pe ombor. Aja rahā, mahapyrihar ngi har peteī awa ruwy aja uwak. Y ramūi ke awa ruwy aja uwak. ⁹ Aja rahā y ramūi rupi ixo ame’ē ta ke manō. Mahapyrihar ngi har peteī manō. Y ramūi ‘ar rupi jarusu keruhū wata. Mahapyrihar ngi har peteī upa katu te mujaxer. Aja pame katu te.

¹⁰ A'engi Tupā je'ēha rahoha mahapyrihar jumi'a ke peju. Aja rahā, jahy rata keruhū aja u'ar. Kandéi hany ame'ē ke aja ywa ngi u'ar. Ame'ē riki y pe u'ar. Y mahapyrihar ngi har petei pe u'ar. Mundu aja tī. Mahapyrihar ngi har petei pe u'ar. ¹¹ Y mahapyrihar ngi har petei iro aja uwak. Ame'ē ke amō u'u rahā, manō riki. Iro riki a'erehe heta ngā manō. [Ame'ē jahy rata keruhū rer: "Iro ame'ē ke" aja riki.]

¹² A'engi Tupā je'ēha rahoha tumemehar jumi'a ke peju. Aja rahā, warahy ke a'e nupā. Mahapyr aja mowok rahā, petei'har ke nupā. Aja rahā, petei'har uwe. Jahy rata ta aja tī. Mahapyr hetaha ngi har petei nupā. Petei'har uwe tī. Jahy aja tī. Mahapyr aja mowok rahā, petei'har ke nupā. Petei'har uwe tī. Wera rahā, pytun oho tī. Mahapyr mowok rahā, petei'har pytun oho. Pytun rahā, aja tī. Wera ym jahy. Wera ym jahy rata ta tī. Mahapyr mowok rahā, petei'har pytun rahā, pytun te. Upa aja rahā, ma'e mupyraraha uhyk ta, aja mujekwa.

¹³ A'engi ihē ama'ā. Ywate te hū wurahuran keruhū wewe ixo. Ame'ē rehe ihē asak. Ame'ē pandu ame'ē ke rehe ihē ahendu. Kuja riki:

—Māte hū! Pyrara te hū ta! Amō mahapyr Tupā je'ēha rahoha ta jumi'a ke peju ta. Ame'ē tyapu rahā, kome'ē ywy keruhū pe har ta pyrara te hū ta — aja ihē ahendu.

9

¹ A'engi Tupā je'ēha rahoha awa po wajar petei'har upa har jumi'a ke peju tī. Aja rahā, kome'ē ywy keruhū pe jahy rata u'ar aja ihē asak. Kapitā aja a'e. Ame'ē pe mupyraraha renda kyndaha mopokiha ke amō me'ē. ² Ame'ē kapitā riki kyndaha mopok. Jahy rata aja ame'ē kapitā. Mupyraraha renda ke pirar. Aja rahā, mupyraraha renda ngi tata takāxīha pu'am hū. Tata keruhū ngi aja takāxīha pu'am te hū. Tate warahy ke muwe. Pytun oho riki. ³ Tata takāxīha ngi tukur ta u'ar hū. Ywy keruhū pe u'ar. Jawajyr pyairo aja me'ē tukur rehe jawajyr ruwái ke Tupā moī. Ame'ē pe awa ke tukur ta jupi katu. ⁴ Tukur ta pe a'e pandu:

—Kāpī ke pe'u ym. Kupi'i ke aja tī. Pe'u ym tī. Myra ro aja tī. Pe'u ym tī. Ma'e ke aja tī. Pe'u ym tī. Awa pykā rehe ukwaha nixói ame'ē ta ke jō pemahy katu. Awa riki Tupā kotyhar ta ke my, ame'ē ukwaha nixói ame'ē ta ke jō pemahy. ⁵ Ame'ē ta ke jō pemahy. Pejukwa ym. Heta jahy rahā, pemahy. Awa po wajar petei'har upa jahy hetaha rahā, pemahy — aja riki tukur ta pe Tupā pandu.

Tukur ta ngā ke mahy rahā, jawajyr jupi aja ahyha. ⁶ Ame'ē awa po wajar petei'har upa jahy hetaha rahā, ngā jupandu ta ngā jupe: "Mā! Ihē pe ahy hū ma'e. Ihē amanō rahā, katu ta my. Ahyha ngi ahem ta my" aja ngā jupe. A'eta manō tar katu te hū. Marā ka ym manōha awa. Tapijar te'e we ahyha.

⁷ Tukur ta kahwa ta aja ihē asak. Kahwa 'ar pe kapitā jumai oho, ame'ē kahwa aja saka. Iākā rehe iākā rehe har aja ihē asak tī. Kapitā keruhū iākā rehe har aja saka. Itatawa ke te'e mujā ame'ē ke ame'ē. Huwa riki sawa'ema'e aja saka tī. ⁸ I'a riki kūjā ta'a aja pukuha. Hāi riki jangwaterāma'e aja saka. Jarō riki. ⁹ Itape ke ipixi'a rehe mujar. Pe, wewe oho rahā, ngā pypo riki tyapu hū. Jumaiha pe myra ujan ame'ē ke kahwa hykyi raho, ame'ēja saka tyapu hū ngā pypo ke. ¹⁰ Huwái namō tukur ta ixo. Jawajyr ruwái aja ame'ē. Ame'ē ipyairo pe ngā ke a'eta mahy te hū. Awa po wajar petei'har upa jahy hetaha rahā, mahy te hū ngā ke. ¹¹ Ame'ē tama'e kapitā keruhū pehī tī. A'e riki ame'ē ta ke mondo mondo. Ame'ē kapitā keruhū Tupā je'ēha rahoha. A'e riki mupyraraha rendama'e kapitā ke tī. Jundéu awa ta je'ēha rahā, kuja her riki: "Amandom" aja. Ngere awa ta je'ēha rahā: "Aporiā" aja her. [Ame'ē riki: "Upa mujaxer ame'ē ke a'e" aja riki.]

¹² Pyraraha peteihar ke upa. Amō mokōi pyraraha uhyk ta rī.

¹³ A'engi Tupā je'ēha rahoha awa po wajar peteihar riki peju. Jumi'a ke peju. Tupā ruwa koty myrape keruhū ihī. Kome'ē wyy keruhū rahā, tapi'iruhu ke hapy, ame'ē myrape keruhū aja ywa pe myrape keruhū ihī tī. Ame'ē myrape keruhū ngi amō pandu. Ame'ē ke rehe ihē ahendu. ¹⁴ Kuja Tupā je'ēha rahoha awa po wajar peteihar pe pandu:

—Y keruhū rake Tupā je'ēha rahoha ke amō kynda. Tumeme kynda. Y rer Eura. Ame'ē ta ke emuhem apo 'y — aja ihē ahendu.

¹⁵ Tumeme Tupā je'ēha rahoha ta ke a'e muhem. Arahā jō muhem. Aja ym rahā, muhem ym ta rī. Arahā jō muhem. Ame'ē wera rahā, ame'ē jahy rahā, ame'ē warahy 'ar rahā jō muhem. Arahā, mahapyr hetaha ta ngi har petei a'eta jukwa. Aja pame katu te. Upa katu te kome'ē wyy keruhū pe har ta aja riki. Mahapyr hetaha ta ngi har petei a'eta jukwa katu te. ¹⁶ Kahwa 'ar pe oho ame'ē ta hetaha mangaha ke ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu. Heta te hū riki. Marā ka ym awa mangaha. Kuja, 200.000.000 hetaha ta riki.

¹⁷ Pe, ihē keraiha aja ihē asak. Kahwa 'ar pe oho ame'ē ta rehe ihē asak. Itape ke ipixi'a rehe sawa'e ta mujar. Tata pirāha aja pirā ame'ē ke mujar tī. Pirā namō howy mupara tī. Sasi ita aja howyha. Amō itawa mupara tī. Enxo aja itawaha. Kahwa ākā riki jangwateran ākā aja saka. Juru ngi tata aja uhem. Tata takāxiha aja uhem tī. Enxo aja inēha uhem tī. ¹⁸ Ame'ē kahwa juru ngi uhem ame'ē pe heta te hū kome'ē wyy keruhū pe har ta ke jukwa. Ame'ē mahapyr mahyha pe jukwa. Tata pe jukwa. Tata takāxiha pe aja tī. Jukwa tī. Enxo pe aja tī. Jukwa tī. Upa ame'ē ta pe jukwa. Kuja hetaha. Mahapyr hetaha ngi har petei jukwa. Aja pame katu te. Aja kome'ē wyy keruhū pe har ta ke jukwa. ¹⁹ Kahwa ta juru ngi uhem ame'ē pe jukwa. Huwái pe mahy tī. Huwái riki mbói ākā aja saka. Ame'ē pe ngā ke su'u. Aja mahy hū.

²⁰ Kahwa ta juru ngi uhem ame'ē pe jukwa te hū ngā ke. Amō heta te hū pyta we rī. Kahwa ta juru ngi uhem ame'ē pe jukwa ym ame'ē ta ke ame'ē ta. Heta te hū pyta we rī. Mahyha usak tipe. Ipy'a ke ame'ē ta muruwak ym rī. Tupā koty muruwak ym rī. Ipo pe te'e mujā ame'ē ke rehe ipy'a ke a'eta moī moī we rī. Kuja, ājā ta rehe ipy'a ke tapijar te'e we moī moī we rī. Itatawa ke te'e ma'e'ā mujā ame'ē ke rehe tapijar te'e we ipy'a moī moī we rī. Itatuwyr ke te'e mujā ame'ē ke rehe aja tī. Ipy'a moī moī we rī. Itatawaran ke te'e mujā ame'ē ke rehe aja tī. Ipy'a moī moī we rī. Ita ke te'e mujā ame'ē ke rehe aja tī. Ipy'a moī moī we rī. Myra ke te'e mujā ame'ē ke rehe aja tī. Ipy'a ke tapijar te'e we moī moī we rī. Upa ame'ē ke usak ym ma'e ke. Hendu ym tī. Wata ym tī. Ame'ē ke rehe ipy'a ke tapijar te'e we ngā moī moī. Katu ym aja.

²¹ Tupā koty ipy'a ke muruwak ym riki. Amō ke jukwa. Ame'ē ngi muruwak ym. Amōma'e ke mukanim rahō. Ame'ē ngi muruwak ym tī. Kūjā rehe ka'u te'eha ngi muruwak ym tī. Sawa'e rehe ka'u te'eha ngi muruwak ym tī. Paje ma'ema'eha ngi muruwak ym tī. Tupā koty ipy'a ke muruwak ym. Tapijar te'e we ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e we rī.

10

Paper ra'yr mamā ame'ē ke

¹ A'engi amō Tupā je'ēha rahoha rehe ihē asak. Ihē Juā. Ame'ē je'ēha rahoha riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Ywa ngi a'e wyyj uwyr. Ywa takāxiha juramā rupi ihī. Iākā rehe har riki maju'ā aja saka. Huwa hendy hū. Warahy aja hendy te hū. Itymā riki tata pirāha aja hendy. ² Ipo pe paper ra'yr mamā ame'ē ke reko. Pirar aja ihī. Ipy iyywa katu kotyhar y ramūi pe pyrū. Ipy iyywa'i kotyhar wyy rehe pyrū tī. ³ Pe, a'e pukái. Ame'ē riki jangwateran

je'ēha aja tyapuha. Upa pukái rahā, Tupā tyapuha tyapu hū. Ame'ē pe je'ēha ke mujywy: Awa po wajar mokōi hetaha tyapu te hū. Je'ēha mujywy: ⁴Ame'ē upa rahā, ihē ahendu ame'ē ke amupinim ta tipe. Ywa ngi ihē pe amō pandu:

—Anī. Tupā tyapuha awa po wajar mokōi hetaha pandu ame'ē ke emupinim ym. Emujekwa ym tī — aja ihē pe.

⁵A'engi iyywa ke Tupā je'ēha rahoha ywa koty mupuku. Y ramūi pe pyrū. Ywy rehe pyrū tī. Ame'ē je'ēha rahoha riki iyywa katu kotyhar ke mupuku.

⁶Ae pandu:

—Tupā riki ixuwe katute hū ame'ē ke a'e. Uhā te hū ame'ē ke a'e tī. Ywa ke a'e mujā. Kome'ē ywy keruhū mujā tī. Y ramūi mujā tī. Upa katu te ame'ē pe ixo ame'ē ta ke mujā tī. A'e je'ēha rupi jete har te ke ihē apandu. Harō ym te ta apo 'y. (Upa ame'ē ta ke a'e mukanim ta.) ⁷Tupā je'ēha rahoha awa po wajar mokōihar jumi'a ke peju rahā, ma'e ke Tupā ma'e ta. Yman mujekwa ym ngā pe ma'e ke rī. Ame'ē ke mujekwa ta apo 'y. Yman ima'e je'ēha ke pandu ame'ē ta pe pandu. Ima'e miasu ta ke ame'ē ta. Mujekwa ta kŷ — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

⁸A'engi ywa ngi ihē pe pandu, a'e riki ihē pe pandu tī:

—Y ramūi pe pyrū. Ywy rehe pyrū tī. Ame'ē Tupā je'ēha rahoha po pe paper mamā ame'ē ke ihī. Pirar aja ihī. Ame'ē ke epyhyk eho — aja ihē pe.

⁹Ame'ē Tupā je'ēha rahoha koty ihē aho. Apandu ipe:

—Ihē pe paper mamā ame'ē ke emuwy — aja ipe.

—Hā! Epyhyk rahā! E'u tī. Nde juru pe eir aja he'ē ta. Nde pusu pe ihon rahā, hāi ta — aja a'e pandu ihē pe.

¹⁰Ipo ngi ame'ē paper ra'yr mamā ame'ē ke ihē apyhyk. Pe, ame'ē ke ihē a'u. Ihē juru pe he'ē riki. Pe, upa ihē a'u rahā, ihē pusu pe hāi aja uwak oho. (He'ē aja rahā, ma'e ke Tupā mujekwa ame'ē ke rehe ihē rury katu. Hāi aja rahā, amō we pyraraha uhyk ta, aja ihē akwa, a'erehe ihē apyai.)

¹¹Pe, ihē pe pandu:

—Amō we Tupāma'e myrandu ke nde erepandu ta tī. Amō ywy pe har ta rehe har nde erepandu ta tī. Amō amō awa ta rehe har aja tī. Amō amō je'ēha pandu ame'ē ta rehe har aja tī. Amō amō kapitā keruhū ta rehe har aja tī. Upa ame'ē ta rehe har nde erepandu ta tī — aja ihē pe pandu.

11

Mokōi Tupāma'e myrandu ke pandu ame'ē ta ke

¹Myra ra'yr mangaha ke ihē pe Tupā muwy. Ihē Juā. Ihē pe Tupā pandu:

—Ywa pe har ihē rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke emanga eho. Myja tihaha my? Emanga eho. A'ep ihē rehe ipy'a ke moī moī ame'ē ta ixo. Heta ngā ixo. Ame'ē hetaha ke emanga tī. A'ep myrape keruhū ihī tī. Ame'ē tihaha emanga tī. Ame'ē riki kome'ē ywy keruhū pe ihī, ame'ēja saka. Tapi'iruhu ke ame'ē 'ar pe hapy, ame'ē ke ame'ē. ²Ihē rehe ngā jumu'eha renda keruhū soroka ke emanga ym. Ame'ē renda ke jundéu awa aja ym ame'ē ta pe ihē ame'ē, a'erehe emanga ym. Ihē kotyhar aja ym ame'ē ke a'eta. A'etama'e renda ke aja saka ta. Ok ta katu te ame'ē ke a'eta mai ta, Jerusarē ok ta ke. Heta jahy rahā, aja te'e ta. Kuja, 42 jahy rahā, mai ta. (Aja rahā, ihē kotyhar ta ke mahy ta, aja mujekwa.)

³—Ihē rehe har pandu ame'ē ta ke ihē amondo ta. Mokōi amondo ta. Ima'e munde ha pan xuru rāi ame'ē ke ta. (Aja rahā, pyai aja mujekwa. Ngā py'a Tupā koty muruwak ym, a'erehe pyai, aja mujekwa.) Heta jahy rahā, ihēma'e myrandu ke ame'ē ta pandu pandu ta. Kuja, 42 jahy rahā, pandu ta. Ame'ē 42 jahy hetaha 1.260 weraha — aja ihē pe Tupā pandu.

⁴ Kome'ē wyy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū ke Tupā. Huwa koty mokōi ma'e weraha tymā i'āi. Ame'ē riki Tupāma'e myrandu pandu pandu ame'ē ta ke. Mokōi i'āi. Myra Tupā ruwa koty i'āi tī. Mokōi i'āi. Oriwēi'y ke. Ame'ē riki myrandu pandu pandu ame'ē ta ke aja tī. Mokōi i'āi tī. ⁵ Ame'ē mokōi myrandu pandu pandu ame'ē ta ke amō ta mahy ta tipe rahā, tata ke juru ngi uhem. Mokōihar ta juru ngi uhem. Ame'ē riki huwajan ta ke upa jukwa ta. Aja ame'ē mokōihar ta ke mahy tar katu ame'ē ta ke upa jukwa ta. ⁶ Heta jahy rahā, Tupāma'e myrandu ke ame'ē mokōihar ta pandu pandu rahā, Tupā je'ēha rupi ma'e ke a'eta ma'ema'e ta. Arahā aman pe pandu ta: "Epyta" aja. Aja rahā, aman ukyr ym te ta. Myrandu pandu pandu ixo rahā, ukyr ym te ta. Tupā je'ēha rupi mundu pe pandu ta tī: "Awa ruwy aja ewak!" aja. Aja rahā y riki awa ruwy aja uwak ta oho. A'eta putar rahā pame katu te, upa ma'e ahyha ke kome'ē wyy keruhū pe har ta pe mondo mondo ta katu. Tupā je'ēha rupi mondo mondo ta katu.

⁷ Myrandu ke upa pandu pandu rahā, mupyraraha renda ngi so'o jarō aja me'ē uhem ta. Ame'ē riki mokōihar ta namō jumai mai ta. Pe, ame'ē mokōihar ta ke so'o jarō aja me'ē riki muputu'u ta. Jukwa ta tī. ⁸ Ame'ē mokōihar ta rete riki awa rape rupi pete'e tūi. (Jaxer ame'ē ta ke aja ngā ukwaha naī, a'erehe jytym ym awa.) Ok ta katu te ame'ē rape rupi pete'e tūi. Jerusarē ok ta rape ame'ē. Yman ame'ē ok ta pe ima'e kapitā keruhū ke ngā jukwa tī. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa. Ame'ē Jerusarē ok ta pe har ta riki Sondo ok ta pe har ta aja tī. Tupā ke a'eta putar ym tī, aja mujekwa. Eji wyy pe har ta aja tī. Tupā ke a'eta putar ym tī, aja mujekwa tī. ⁹ Hete rehe amō amō wyy pe har ta usak ta. Amō amō ka'a pe har ta aja tī. Usak ta tī. Amō koty koty je'ēha pandu ame'ē ta aja tī. Usak ta tī. Amō amō awa ta aja tī. Hete rehe usak ta tī. Mahapyr wera rahā, amō ixu'a rupi aja te'e usak ta. "Hete ke pejytym ym" aja ngā pandu. Pete'e tūi.

¹⁰ Ame'ē mokōihar ta manō, a'erehe kome'ē wyy keruhū pe har ta hury katu. Ahyha namō kome'ē wyy keruhū pe har ta ke ame'ē mokōi Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupyrara hū. Apo manō, a'erehe kome'ē wyy keruhū pe har ta huryha mujā. Pe, ma'e katu ame'ē ke a'eta me'ē me'ē ngā jupe. ¹¹ Ajame'ē ke mahapyrihar weraha asa oho, amō ixu'a rupi asa oho rahā, ame'ē ta'ā ke Tupā mujywyr muwyr tī. Ywytu aja peju muwyr. Pe, a'eta kwera katu pu'am. A'eta rehe usak ame'ē ta upa mukahem hū. ¹² Pe, ame'ē mokōi Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pe Tupā pandu. Ywa ngi pandu:

—Se ywate pejur! — aja.

Ame'ē ta ruwajan ta usak u'am rahā, ywa pe ame'ē mokōihar ta jupir oho. Ywa takāxīha 'ar pe jupir oho. ¹³ Arahā wyy riki katak hū. Ok ta ke mujaxer. Jande popa har ngi har peteī mujaxer. Ywy katak hū ame'ē ke ngā ke jukwa tī. Kuja, 7.000 hetaha ngā ke jukwa. Amō pyta ame'ē ta mukahem hū. Pe, Tupā pe pandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke. Ywa pe har ke nde" aja riki.

¹⁴ Pyraraha mokōihar upa. Pahar pyraraha mahapyrihar uhyk ta tī.

Jumi'a awa po wajar mokōihar ke

¹⁵ Ajame'ē ke jumi'a ke Tupā je'ēha rahoha awa po wajar mokōihar peju. Ywa pe pukāi pukāi hū, ame'ē rehe ihē ahendu. Kuja pukāi:

—Tupā riki kome'ē wyy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū. Tupā mondo ame'ē ke aja tī. (Kirisutu ke a'e.) Aja te'eha kapitā keruhū ke a'e. Upa ym te ta ame'ē — aja pukāi.

¹⁶ Aja rahā, tamūi ta huwa koty u'ar oup. Kuja, 24 tamūi hetaha ta u'ar oup. Tupā ndutar koty ame'ē ta wapyk uī. Myrape 'ar kapitā keruhūma'e saka, ame'ē pe wapyk uī. Ame'ē ta riki huwa koty u'ar oup. (Aja Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī.) ¹⁷ A'eta pandu:

“Tupã! Jandema'e sawa'e te nde! Pyrãtã te hũ ame'ẽ ke nde. Yman nde erexo. Apo pete'e nde erexo tĩ. Uhã te hũ ame'ẽ ke nde. Nema'e pyrãtã te ha namõ ngã ke nde eremondo mondo apo, a'erehe: 'Ne jõ riki katu te me'ẽ ke' aja japandu nde pe.

¹⁸ Nema'e mupyraraha angaha uhyk, a'erehe amõ ywy pe har ta parahy nde rehe.

Manõ ame'ẽ ta ke nde eremukwera katu ta, pe, ame'ẽ ta ke nde eremupyrara ta tĩ. Ame'ẽ angaha uhyk tĩ. A'erehe ngã parahy nde rehe tĩ.

Kome'ẽ ywy keruhũ ke mujaxer ame'ẽ ta ke nde eremupyrara ta tĩ. Mupyraraha renda pe nde eremondo ta tĩ. Ame'ẽ angaha uhyk tĩ.

Nde kotyhar ta anĩ. Upa nde kotyhar ta pe ma'e katu ame'ẽ ke nde ereme'ẽ ta. Ame'ẽ angaha uhyk tĩ.

Ne je'ẽha pandu ame'ẽ ta pe ma'e katu ame'ẽ ke nde ereme'ẽ ta tĩ. Ame'ẽ ta nema'e miasu ta ke.

Upa katu te nde rehe ipy'a ke moĩ moĩ ame'ẽ ta pe aja tĩ. Ma'e katu ame'ẽ ke nde ereme'ẽ ta tĩ.

Kapitã keruhũ ta ke. Je'ẽha reko ym te aja jupe, ame'ẽ ta ke tĩ. Upa ame'ẽ ta pe ma'e katu ame'ẽ ke nde ereme'ẽ ta tĩ. Ame'ẽ angaha rehe uhyk tĩ” aja tamũ ta pandu.

¹⁹ Ywa pe Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ aja ihĩ. Ame'ẽ ke pirar. Aja rahã, kaixã rehe usak awa. Ame'ẽ kaixã pe ymanihar Tupã je'ẽha ihĩ. Moise pe Tupã mujekwa, ame'ẽ je'ẽha ke. Pe, Tupã pirã pirã. Tupã tyapuha tyapu hũ tĩ. Ywy ke katak hũ tĩ. Johu ngã pandu pandu hũ, aja tyapu tyapu hũ tĩ. Aman aja y rãtã ukyr hũ tĩ.

12

Kũjã ke. Mbói keruhũ ke tĩ.

¹ Ajame'ẽ ke ywa pe ma'e ke uhem. Ame'ẽ rehe ihẽ asak rahã: “Mã!” aja ihẽ akwa. A'ep kũjã i'ãi. Ima'e mundeha warahy hendyha aja saka. Jahy rehe pyrũ u'am, aja i'ãi. Iãkã rehe har namõ i'ãi. Ame'ẽ rehe jahy rata aja hendyha ihĩ tĩ. Kuja awa py mokõi hetaha jahy rata ta ke ihĩ. ² Imembyr u'ar Tate, a'erehe ahy ipe. Imembyr ahy, a'erehe kũjã ahem riki.

³ Pe, amõ ma'e ke ywa pe uhem tĩ. “Mã!” aja ihẽ akwa tĩ. Mbói keruhũ petuí. Pirã riki. Heta iãkã ke. Kuja awa po wajar mokõi hetaha aja iãkã. I'ak namõ ixo tĩ. Kuja jande popa hetaha aja i'ak ke. Iãkã rehe pame katu te iãkã rehe har ihĩ. Kapitã keruhũma'e aja ame'ẽ. ⁴ Ywa ngi jahy rata ta ke a'e pyhyk. Huwái pe pyhyk. Mahapyr hetaha ngi har peteĩ pyhyk. Aja pame katu te. Pe, pyhyk rahã, kome'ẽ ywy keruhũ pe ombor. Pe, kũjã ruwa koty a'e harõ u'am. Imembyr u'ar rahã, pahar a'e u'u ta, a'erehe a'e harõ u'am.

⁵ Pe, imembyr u'ar. Sawa'e ra'yr u'ar. A'e riki kome'ẽ ywy keruhũ pe har tama'e kapitã keruhũ wan ta. Ngã ke a'e mondo mondo katu te ta. Pe, ta'yn ke amõ pyhyk raho. Tupã rake pyhyk raho. Tupãma'e wapyka katu te ame'ẽ rake pyhyk raho. ⁶ Awa nixõi te ame'ẽ pe kũjã ujan oho. Amõ renda ke Tupã moĩ katu. A'ep kũjã oho. A'ep kũjã ke amõ ta mahy ym ta, ame'ẽ renda ke. A'ep heta wera rahã, 1.260 wera rahã, usak katu ta ehe. Kũjã rehe Tupã usak katu ta.

⁷ Ajame'ẽ ke ywa pe jumai maiha uhyk. Minge, a'e riki Tupã je'ẽha rahoha tama'e kapitã keruhũ. Inamõ amõ heta Tupã je'ẽha rahoha ta ixo. Pe, Minge ta namõ mbói keruhũ jumai mai riki. Mbói keruhũ namõ ixo ame'ẽ ta jumai mai tĩ. Amõ Tupã je'ẽha rahoha ta ke ame'ẽ ta tĩ. ⁸ Pe, mbói keruhũ ke Minge ta muputu'u. Ywa ngi muhem mondo. Ywa pe mbói keruhũ pyta ym ta tĩ. Inamõ ixo ame'ẽ ta aja tĩ. Pyta ym ta tĩ. ⁹ Ywa ngi mbói keruhũ ke Minge

ta muhem mondo. Ame'ë riki ymanihar mbóí ke. Her Satana. Amō her ājā ramūi. A'e riki kome'ë ywy keruhū pe har ta ke muka'u te'e hū. Kome'ë ywy keruhū pe mbóí ke Minge ta ombor mondo. Mbóí kotyhar ta ke ombor mondo tī. Ame'ë ta riki Tupā je'ëha rahoha ta ke tī. Ame'ë ta ke Minge ta ombor mondo tī.

¹⁰ Ajame'ë ke ywa pe amō pukái, ame'ë ke rehe ihē ahendu. Kuja pandu:

—Apo Satanama'e pyrātāha ngi ngā ke Tupā jo'ok. Kapitā keruhū te aja pyrātāha ke a'e mujekwa. Tupā mondo ame'ë ke je'ëha te reko, ame'ë ke mujekwa tī. (Kirisutu ke a'e.) Tupā ruwa koty pu'am ame'ë ke jande mu ta rehe har je'ë je'ë hū. Ame'ë riki Satana ke. (Ājā ramūi a'e.) Juru ai riki. Wera rahā aja te'e ixo. Pytun rahā aja tī. Aja te'e ixo tī. Ame'ë ke ywa ngi Minge ta muhem mondo. (Mā! Katu tiki.) ¹¹ Tupā rehe jurujar katuha ke jande mu ta hijar ym. Satana ke a'eta muputu'u aja riki. (Ājā ramūi ke a'e.) Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. Huwy pe jande mu ta py'a juhyk, a'erehe Satana ke a'eta muputu'u aja ixo tī. Jete'har te ke rehe a'eta jurujar katu, ame'ë ke pandu pandu, a'erehe Satana ke a'eta muputu'u, aja ixo tī. A'eta ke amō ta jukwa Tate rahā, tapijar te'e we Tupā rehe jurujar katu. Ajahap manō.

¹² —Satana ke ywa ngi Minge ta muhem mondo. A'erehe pehē rury katu pexo. Upa ywa pe har ta! Pehē rury katu pexo. Tupā je'ëha rahoha ta! Pehē rury katu pexo tī. Ywy keruhū pe har ta anī. Mā! Pyrara hū ta. Y ramūi 'ar rupi wata ame'ë ta aja tī. Pyrara hū ta tī. Pehē koty Satana wyjy uwyr. (Ājā ramūi a'e.) Parahy hū a'e. Weraha heta ym te ta a'e ma'ema'eha ke, a'erehe parahy te hū a'e — aja riki amō pandu.

¹³ “Mā! Ihē ke ywy keruhū pe a'eta ombor muwyr” aja mbóí keruhū ukwa rahā, kūjā ke a'e mahem oho. Sawa'e ra'yr muhem, ame'ë kūjā ke mahem oho. ¹⁴ Mokōi wyrahuran keruhū pypo aja Tupā me'ë ipe, kūjā pe. Ame'ë pe awa nixói te ame'ë pe a'e wewe oho. Ame'ë renda ke Tupā moī katu. Aep 1.260 wera rahā, Tupā usak katu ehe. A'erehe mbóí keruhū mahy ym kūjā ke. ¹⁵ Pe, juru ngi y keruhū ke mbóí keruhū muhem. Aja y keruhū pe kūjā ke munde ta raho tipe. ¹⁶ Anī. Ywy riki owok. Y keruhū mbóí keruhū juru ngi muhem, ame'ë ke upa owokiha pe u'ar oho. (A'erehe kūjā ke y jukwa ym.) Ywy owok ame'ë pe upa y u'ar oho. ¹⁷ A'erehe kūjā rehe mbóí keruhū parahy hū we rī. A'erehe, imembyr ta ke a'e mupyrara hū oho. Imembyr pyta ame'ë ta ke mupyrara hū oho. Ame'ë imembyr ta riki Tupā je'ëha rehe hendu katu ame'ë ta ke a'eta. Jete'har te ke Jesu mujekwa, ame'ë ke a'eta pandu pandu tī. Hijar ym riki. Ame'ë ta riki kūjā membyr ta tī. Ame'ë ta ke mbóí keruhū mupyrara hū oho. ¹⁸ Pe, y ramūi rymy'y rehe mbóí keruhū pu'am u'am.

13

So'o jarō aja me'ë ke

¹ Ajame'ë ke y ramūi ngi so'o jarō aja me'ë uhem. Ame'ë ke rehe ihē asak. Ihē juā. Heta iākā ihī. Kuja awa po wajar mokōi hetaha ihī. I'ak heta tī. Kuja jande popa hetaha i'ak ke. I'ak ta rehe pame katu te iākā rehe har ihī. Kapitā keruhūma'e aja ame'ë. Iākā rehe pame katu te ma'e her ke amō mupinim. Ame'ë ta rer Tupā rehe juru ai ame'ë ke. ² So'o jarō aja me'ë jangwate aja ihē asak. Hāi riki jangwateran aja saka. Ipy riki usu aja pyrātā te hū ame'ë ke ame'ë. Mbóí keruhū riki ima'e pyrātāha ke mondo ipe, so'o jarō aja me'ë pe. Mbóí keruhū je'ëha te reko, ame'ë ke a'e me'ë ipe tī, so'o jarō aja me'ë pe tī. Mbóí keruhū pandu ipe: “Ihēma'e wapyka rehe ewapyk” aja. (Aja rahā, ngā ke so'o jarō aja me'ë mondo mondo ta tī.) ³ Heta iākā ngi har peteī riki kyse

mungáiha rape ihĩ. Manõ ta tipe. Ame'ẽ ka'ẽ oho, a'erehe manõ ym. “Mãi!” aja upa kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ukwa. Pe, ixotyhar ta aja ame'ẽ ta uwak. ⁴Mbói keruhũ je'ẽha te reko, ame'ẽ ke so'o jarõ aja me'ẽ pe a'e me'ẽ, a'erehe mbói keruhũ rehe ipy'a ke ngã moĩ moĩ katu. So'o jarõ aja me'ẽ rehe ipy'a ke ngã moĩ moĩ katu tí. Ngã pandu:

—So'o jarõ aja me'ẽ pyrãtã te hũ. A'e aja nixói amõ. Marã ka ym a'e ke muputu'u awa — aja riki naĩ.

⁵Pyrãtãha ke so'o jarõ aja me'ẽ pe mbói keruhũ mondo, a'erehe Tupã rehe juru ai. So'o jarõ aja me'ẽ juru ai Tupã rehe tí. Tupã aja a'e jupe tí. Pe, heta jahy, 42 jahy rahã, ame'ẽ riki je'ẽha te reko. Ngã ke mondo mondo hũ. ⁶A'e pandu pandu:

—Tupã jaxer ai riki. Her riki jaxer ai tí. Hekoha katu ym tí. Ywa pe har ta katu ym tí. Upa jaxer ai riki — aja so'o jarõ aja me'ẽ pandu naĩ.

⁷Mbói keruhũ pandu ipe: “Tupã kotyhar ta namõ ejumai eho” aja. Pe, a'e jumai mai oho. Tupã kotyhar ta ke a'e muputu'u ta tí. Mbói keruhũ pandu ipe tí: “Nde riki upa ka'a pe har tama'e kapitã keruhũ ke. Amõ amõ ywy pe har tama'e kapitã keruhũ ke tí. Amõ koty koty je'ẽha pandu ame'ẽ tama'e kapitã keruhũ ke nde tí. Amõ amõ awa tama'e kapitã keruhũ ke nde tí” aja so'o jarõ aja me'ẽ pe. ⁸Upa kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ngã py'a ke moĩ moĩ ehe, so'o jarõ aja me'ẽ rehe. Kome'ẽ ywy keruhũ Tupã mujã ym rahã we, paper rehe uhã te hũ ame'ẽ ta rer a'e mupinim. Ame'ẽ rehe her nixói ame'ẽ ta riki so'o jarõ aja me'ẽ rehe ngã py'a moĩ moĩ. Ame'ẽ paper riki Kirisutuma'e ke. A'e ke amõ ta jukwa. A'e riki Arapuharan Ra'yr aja a'e.

⁹“Myrandu rehe pehendu katu! ¹⁰Amõ ke huwajan pyhyk ta raho aja me'ẽ rahã, aja oho ta a'e. Amõ ke kyse pe huwajan jukwa ta aja me'ẽ rahã, aja kyse pe jukwa ta ame'ẽ ke. Aja rahã, Tupã kotyhar ta ipy'ahu te'e hendu ta me'ẽ te'e. Tapijar te'e we Tupã rehe jurujar katu ta me'ẽ te'e tí” aja riki pandu.

¹¹Ajame'ẽ ke amõ so'o jarõ aja me'ẽ ihẽ asak. (Mokõihar ke ame'ẽ.) Ywy ngi a'e uhem aja saka. I'ak mokõi namõ ixo. Arapuhame ra'yr aja saka ame'ẽ. Pe, mbói keruhũ aja a'e pandu tí. ¹²So'o jarõ aja me'ẽ uhem py. Ame'ẽ je'ẽha rupi ma'e ke mokõihar ma'ema'e katu. Upa kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta pe a'e pandu: “So'o jarõ aja me'ẽ uhem py. Pehẽ py'a pemoĩ moĩ katu ehe. Mungáiha rape ka'ẽ ame'ẽ ke namõ a'e ixo. Pehẽ py'a pemoĩ moĩ ehe” aja so'o jarõ aja me'ẽ mokõihar pandu. ¹³Ma'e ke so'o jarõ aja me'ẽ ma'ema'e katu. Mokõihar ke a'e. Marã ka ym amõ ma'eha. Ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu. Upa ngã usak u'am rahã, ywa ngi tata ke a'e mujy muwyr. Kome'ẽ ywy keruhũ pe mujy muwyr. ¹⁴Uhem py so'o jarõ aja me'ẽ huwa koty ma'e ke a'e ma'ema'e katu. Pyrãtãha ke mbói keruhũ muwyr ipe, so'o jarõ aja me'ẽ mokõihar pe. A'erehe marã ka ym amõ ma'eha. Ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu. Aja upa kome'ẽ ywy keruhũ pe ixo ame'ẽ ta ke a'e muka'u te'e. Ame'ẽ ta pe a'e pandu:

—I'ã ke pemujã. So'o jarõ aja me'ẽ'ã ke pemujã. Iãkã ke kyse puku pe amõ mungái. Manõ ym a'e. Ame'ẽ ma'e'ã ke pemujã — aja riki ngã pe.

¹⁵Pyrãtãha ke mbói keruhũ muwyr ipe. A'erehe ame'ẽ'ã ke so'o jarõ aja me'ẽ mokõihar peju. So'o jarõ aja me'ẽ uhem py, ame'ẽ'ã ke peju. Aja rahã, ixuwe katu pu'am. Aja rahã, je'ẽha uhem ipe. Pe, ame'ẽ pandu: “Ihẽ rehe ipy'a ke ngã moĩ moĩ ym rahã, ame'ẽ ta ke pejukwa” aja kwera ramõ ame'ẽ pandu. ¹⁶Upa awa ta pe so'o jarõ aja me'ẽ pandu. Mokõihar ke a'e. Kuja pandu. “Ma'e ngã ukwaha ke pehẽ pykã rehe pemoĩ. Pehẽ po jywa katu kotyhar rehe pemoĩ tí. Upa ngã pe aja pepandu. Kapitã keruhũ aja ixo ame'ẽ ta pe pepandu tí. Je'ẽha reko ym te ame'ẽ ta pe aja tí. Pepandu tí. Ima'ehũ namõ ixo ame'ẽ ta pe aja tí. Pepandu tí. Ima'e ym te ame'ẽ ta pe aja tí. Pepandu tí. Amõ ta te'e paraky ame'ẽ ta pe aja tí. Aja me'ẽ ijar aja ixo ame'ẽ

ta pe aja tī. Pepandu tī. Upa ngā pe aja me'ē pepandu. (‘Ngā ukwaha ke pehē pykā rehe pemoī. Pehē pō jywa katu kotyhar rehe pemoī tī’ aja pepandu)” aja so'o jarō aja me'ē pandu. ¹⁷ Ame'ē ngā ukwaha nixōi rahā, marā ka ym ma'e ke muhepyha. Marā ka ym ma'e ke jo'okiha amō ngi tī. Ame'ē ngā ukwaha riki so'o jarō aja me'ē rer ke. Her moī ym rahā, ukwaha mangaha ke moī ta.

¹⁸ Mā! Ukwa katu ta me'ē te'e awa. Ukwa katu ame'ē ke, aja amō ixo rahā, mā peja ngā ukwaha ke emanga. So'o jarō aja me'ē ukwaha mangaha ke emangarahā! Ame'ē ukwaha mangaha sawa'e rer aja ame'ē. Kuja ukwaha ke: 666 aja riki.

14

Kirisutu namō ixotyhar ta ixo

¹ Ajame'ē ke ihē ama'ā rahā, ywy'ā keruhū rehe Arapuharan Ra'yr pu'am u'am, ame'ē ke rehe ihē asak. (Kirisutu a'e.) Ywy'ā keruhū rer Siā. (Ame'ē Jerusarē ok ta pyahu, aja ngā ukwa.) Inamō heta te hū ixotyhar ta ixo. Kuja, 144.000 hetaha ta ixo. Ame'ē ta pykā rehe Kirisutu rer pame katu te amō mupinim. (Aja rahā, ixotyhar ta ke aja mujekwa.) Ipái rer mupinim tī. (Aja rahā, ixotyhar ta ke aja mujekwa tī.) ² Pe, ywa ngi panduha uwyr. Ame'ē ke rehe ihē ahendu. Ita pupur keruhū aja ahendu. Tupā tyapuha keruhū aja tī. Araraperan ke nupāha ta hykíi, aja panduha tyapuha uwyr. Ame'ē ke rehe ahendu tī. ³ Pe, wapyka ndutar koty 144.000 hetaha ta pu'am u'am tī. Jyngariha pyahu ame'ē ke a'eta jyngar u'am. Tumeme ixuwe katu hū ame'ē ta huwa koty aja tī. Jyngar u'am tī. Tamūi ta ruwa koty aja tī. Jyngar u'am tī. Ame'ē 144.000 hetahama'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe Kirisutu muhepy. Kome'ē ywy keruhū pe har ta ngi jo'ok riki. Ame'ē ta jō riki ame'ē jyngariha pyahu ame'ē ke jumu'e katu. Amō ta anī. ⁴ Ame'ē ta riki kūjā rehe pyta ym te. Sawa'e jeje te'e ixo ame'ē ta ke, aja ame'ē ta ixo. Arapuharan Ra'yr oho. (Kirisutu a'e.) Haikwer rupi ame'ē ta oho tī. Ame'ē tama'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe Kirisutu muhepy. Kome'ē ywy keruhū pe har ta ngi har ame'ē ta ke Tupā pe me'ē py, ame'ēja saka. Arapuharan Ra'yr pe me'ē py, ame'ēja saka tī. ⁵ Te'e pandu ym te ame'ē ta, aja ukwa katu awa. Anī te ame'ē ta. Katu ame'ē ta ke ame'ē ta.

Mahapyr Tupā je'ēha rahoha ta ke

⁶ Ajame'ē ke amō Tupā je'ēha rahoha rehe ihē asak. Ywate wewe oho ixo. Upa katu te kome'ē ywy keruhū pe har ta pe myrandu katu ke a'e pandu raho. Ame'ē myrandu upa ym te ta. Uhā te hū, aja saka. Ame'ē ke upa amō amō awa ta pe pandu raho. Upa ka'a pe har ta pe aja tī. Pandu raho tī. Upa amō koty koty je'ēha pandu ame'ē ta pe aja tī. Pandu raho tī. Upa amō amō ywy pe har ta pe aja tī. Myrandu katu pandu raho tī. ⁷ Hātā a'e pandu:

—Upa kome'ē ywy keruhū pe har ta ke Tupā mutyryk tyryk ta. A'e riki ngā pe pandu ta: “Nde katu.” Anī rahā: “Nde katu ym” aja. Ame'ē angaha uhyk apo 'y. A'erehe: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pepandu ipe. Pehē py'a ke pemoī moī katu ehe tī. A'e riki ywa ke mujā. Kome'ē ywy keruhū aja tī. Mujā tī. Y ramūi aja tī. Mujā tī. Upa mundu aja tī. A'e riki mujā tī — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

⁸ Peteihar upa rahā, Tupā je'ēha rahoha mokōihar pandu:

—Mambiro ok ta keruhū ke Tupā mai! Upa katu te mai! Upa ngā ke a'e muka'u te'e hū, a'erehe Tupā aja ym ame'ē ke rehe ngā py'a ke ngā moī moī. Kawī ngi ka'u ame'ēja saka riki — aja pandu.

⁹ Mokōihar upa pandu rahā, Tupā je'ēha rahoha mahapyrihar pukái:

—So'o jarō aja me'ē rehe ipy'a ke amō moī moī rahā, (ame'ē ke rehe Tupā parahy te hū ta.) So'o jarō aja me'ē'ā rehe ipy'a ke amō moī moī rahā, aja tī.

(Ame'ë ta rehe Tupã parahy te hũ ta tĩ.) Ipykã rehe ame'ë ukwaha moĩ rahã, aja tĩ. (Ame'ë ta rehe Tupã parahy te hũ ta tĩ.) Ipo rehe ame'ë ukwaha moĩ rahã, aja tĩ. (Ame'ë ta rehe Tupã parahy te hũ ta tĩ.) ¹⁰ Kawĩ iro te ame'ë ke amõ u'u, aja Tupã parahy te ha ke pyhyk ta. Ame'ë ke kawĩ ryrũ pe Tupã moĩ, ame'ëja saka. Ame'ë ta ke tata pe a'e mupyrara ta. Enxo ukwái ixo ame'ë pe mupyrara ta tĩ. Ahy hũ ta. Ame'ë mupyraraha ke Tupã je'ëha rahoha ta katu te ame'ë ta usak ta. Arapuharan Ra'yr usak ta tĩ. (Kirisutu a'e.) ¹¹ Tata pe mupyrara riki. Ame'ë tata takãxĩha aja te'eha pu'am u'am. Upa ym te ta. Ahy te hũ. Putu'u ym te riki. Wera rahã, putu'u ym. Pytun rahã, aja tĩ. Putu'u ym tĩ. So'o jarõ aja me'ë rehe ipy'a moĩ moĩ, ame'ë ta pyrara te hũ. Putu'u ym te. So'o jarõ aja me'ë'ã rehe ipy'a moĩ moĩ, ame'ë ta pyrara te hũ tĩ. Her ukwaha ke moĩ ame'ë ta aja tĩ. Ahyha putu'u ym te ta tĩ — aja Tupã je'ëha rahoha pandu. Mahapyrihar ke ame'ë.

¹² Tupã je'ëha rehe hendu katu ame'ë ta ipy'ahu te'e hendu ta me'ë te'e. Jesu rehe tapijar te'e we jurujar katuha hijar ym ame'ë ta ipy'ahu te'e hendu ta me'ë te'e tĩ. Tupã kotyhar ta aja ixo ta me'ë te'e tĩ.

¹³ Ajame'ë ke ywa ngi panduha uwyr. Ame'ë ke rehe ihë ahendu. Kuja pandu:

—Kuja emupinim. Apo har jandema'e kapitã keruhũma'e parakyha ke amõ ta ma'ema'e ixo. Tupã je'ëha ke pandu pandu ame'ë ke ima'e parakyha ke. Aja ixo rahã, ame'ë ta ke amõ ta jukwa. Aja rahã, mã hury katu ame'ë ta ke a'eta — aja ahendu.

Tupã'ã pandu:

—A'e tỹ! Ame'ë ta paraky te hũ. Apo putu'u katu te ta. Paraky te hũ, a'erehe ma'e katu ame'ë ke Tupã me'ë ta. Ame'ë namõ ixo, a'erehe hury katu te ta — aja riki.

Ngã ke Tupã je'ëha rahoha ta mujy'ar

¹⁴ A'engi ihë asak rahã, ywa takãxĩha ituwyr ame'ë rehe ihë asak. Ame'ë 'ar pe awa aja wapyk uĩ. (Kirisutu a'e.) Iãkã rehe har namõ ihĩ. Kapitã keruhũma'e aja ame'ë. (Aja rahã, upa katu te huwajan ta ke a'e muputu'u, aja mujekwa katu.) Itatawa ke te'e mujã ame'ë ke iãkã rehe har. Kyse apar haimbe ame'ë ke ipo pe pyhyk reko. ¹⁵ Pe, amõ Tupã je'ëha rahoha uhem. Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ ngi uhem. Tupã koty ngi uhem. Ywa takãxĩha 'ar pe wapyk uĩ ame'ë pe hãtã a'e pandu:

—Angaha uhyk riki. Kyse apar pe ma'e tyarõ ame'ë ke emondok. Ematyr. Kome'ë ywy keruhũma'e ke tyarõ riki — aja ipe.

¹⁶ Pe, takãxĩha 'ar pe wapyk ame'ë ke kyse apar pe mondok. Kome'ë ywy keruhũma'e tyarõ ame'ë ke mondok. Ame'ë ke matyr. (Aja rahã, kome'ë ywy keruhũ pe har ta ke mujy'ar ta. Ixotyhar ta ke ixoty a'e mujy'ar, aja mujekwa.)

¹⁷ A'engi ywa pe har Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ ngi amõ Tupã je'ëha rahoha rehe ihë asak. Kyse apar haimbe ame'ë ke a'e pyhyk reko tĩ.

¹⁸ Ajame'ë ke amõ Tupã je'ëha rahoha rehe ihë asak. Ame'ë riki tata harõha ke. Tata usakiha ke a'e tĩ. Myrape keruhũ rake ngi a'e uwyr. Kome'ë ywy keruhũ pe rahã, tapi'iruhu ke hany, ame'ë myrape keruhũ aja saka. Pe, kyse apar haimbe ame'ë ke pyhyk reko. Ame'ë pe pandu.

—Ma'eywa ke kyse apar pe emondok. Uwa ame'ë ma'eywa ke. Peme'ë ywy keruhũ pe uwa ty tũ. Tyarõ riki, a'erehe a'ep emondok eho — aja pandu.

¹⁹ A'erehe kome'ë ywy keruhũ pe Tupã je'ëha rahoha mondok uwyr. Hyombo ngi uwa ke mondok. Ame'ë ke tykwer jamiha renda pe ombor. Ame'ë jamiha renda Tupã parahy te ha aja saka. ²⁰ Ok ta kurar sorokap jamiha renda ihĩ. Ame'ë pe uwa ke jami. Awa ruwy aja tykwer uhem hũ ingi. Y tiha aja uhem. Manga rahã, typyha riki peteĩ met, amõ met ixu'ap

typyha. Pukuha manga rahã, 300 kiro met pukuha. (Upa aja rahã, kome'e wwy keruhũ pe har ta ke Tupã je'eha rahoha ta mujy'ar ta. Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ke a'eta. Pe, ame'ẽ ta ke Tupã mupyrara te hũ ta. Awa ruwy uhemiha aja ahy te hũ ta ngã ke, aja mujekwa.)

15

Ma'e ahyha a'ejõhar ke

¹ Ajame'ẽ ke ywa rehe amõ ma'e rehe ihẽ asak tĩ. Ame'ẽ ke ihẽ asak rahã: "Mãte we ame'ẽ te a'e my!" aja ihẽ akwa. Kuja ihẽ asak. Tupã je'eha rahoha ta awa po wajar mokõi hetaha rehe ihẽ asak tĩ. Kuja ame'ẽ ta pyhyk reko. Ma'e ahyha awa po wajar mokõi hetaha ke. Ame'ẽ riki a'ejõhar ke. Ame'ẽ ke Tupãma'e parahy te ha ke. A'ejõhar ke ame'ẽ.

² Pe, y ramũi aja ihẽ asak. Waruwa aja ame'ẽ. Tata namõ mupara aja riki. Pe, so'o jarõ aja me'ẽ koty ipy'a ke muruwak ym ame'ẽ ta rehe ihẽ asak. Tapijar te'e we Tupã rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke a'eta. Ame'ẽ so'o jarõ aja me'ẽ a koty ipy'a ke muruwak ym tĩ. Ame'ẽma'e ukwaha ke moĩ ym tĩ, ipykã rehe. Ame'ẽ ta rehe ihẽ asak. Ý ramũi aja ame'ẽ rake pu'am u'am. Ame'ẽ ta pe pame katu te araraperan ke Tupã me'ẽ me'ẽ. Ame'ẽ ke ngã jywa rehe ngã pyhyk u'am. ³ Moise mu'e, ame'ẽ jyn加里ha ke ame'ẽ ta jyn加里 u'am. A'e riki Tupãma'e miasu ke. Arapuharan Ra'yr rehe ame'ẽ ta jyn加里 u'am tĩ. (Kirisutu ke a'e.) Kuja jyn加里:

"Tupã! Jandema'e sawa'e te nde! Pyrãtã te hũ ame'ẽ ke nde.

Mã! Nde erema'ema'eha riki katu te ame'ẽ ke.

Jetehar rupi ma'e ke nde erema'ema'e katu. Katu te ha rupi nde erema'ema'e katu tĩ.

Upa amõ amõ wwy pe har tama'e kapitã keruhũ te nde.

⁴ Sawa'e! Nde rehe upa ngã hendu katu ta.

Upa ngã pandu ta: 'Ne jõ riki katu te me'ẽ ke' aja.

Nde pe ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te.

Jetehar rupi nde erema'ema'e, ame'ẽ ke rehe upa ngã usak, a'erehe nde rehe upa katu te amõ amõ wwy pe har ta ngã py'a ke moĩ moĩ ta uwyr" aja riki jyn加里.

⁵ Ajame'ẽ ke ywa pe har Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ rehe ihẽ asak. Hukwen pirãr aja asak. A'ep so'o pirer ke te'e mujã aja ihĩ. Ame'ẽ so'o pirer ok keruhũ: "Ko Tupã ixo" aja ame'ẽ mujekwa. ⁶ Pe, Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ ngi Tupã je'eha rahoha ta uhem. Awa po wajar mokõi hetaha ke. Ma'e ahyha awa po wajar mokõi hetaha namõ ixo ame'ẽ ta ke a'eta. Ima'e mundeha hendy hũ ame'ẽ ke namõ ixo. Katu te ame'ẽ ke. Ipxi'a rupi ma'e pukwariha ihĩ. Itatawa ke te'e mujã ame'ẽ ke. ⁷ Ame'ẽ ta pe ma'e ke amõ me'ẽ. Tumeme ixuwe katu hũ ame'ẽ ta ngi har peteĩ me'ẽ ma'e ke. Kuja, ita rekũ awa po wajar mokõi hetaha. Itatawa ke te'e mujã ame'ẽ ke. Ame'ẽ pe Tupã parahyha tyryhem ihĩ. Ame'ẽ ke Tupã je'eha rahoha awa po wajar mokõi hetaha ta pe me'ẽ. Tupã riki uhã te hũ ame'ẽ ke a'e. ⁸ Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe tata takãxiha pu'am hũ u'am. Tupã katu te ha ke ame'ẽ mujekwa. Ima'e pyrãtã te ha ke mujekwa tĩ. Ma'e ahyha awa po wajar mokõi hetaha ke Tupã je'eha rahoha ta jyhẽ ta. Ame'ẽ upa ym rahã we, marã ka ym Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe ixeha awa. Tupã je'eha rahoha awa po wajar mokõi hetaha ta ma'e ahyha ke jyhẽ ta.

16

Tupãma'e parahyha ke

¹ Ywa pe har Tupāma'e ngā jumu'eha renda keruhū ngi amō hātā pandu. Ame'ē ke rehe ihē ahendu. Ihē Juā. Tupā je'ēha rahoha ta pe hātā pandu: "Peho! Ita rekūi pe ihī ame'ē ke pejyhē peho. Awa po wajar mokōi hetaha ita rekūi ke. Ame'ē pe Tupāma'e parahyha ke ihī. Ywy keruhū pe pejyhē peho" aja ahendu.

² Tupā je'ēha rahoha petēihar jyhē oho. Kome'ē ywy keruhū pe ita rekūi pe ihī ame'ē ke jyhē oho. Aja rahā pere ahy te hū ame'ē ke awa ta rehe uhem. So'o jarō aja me'ē ukwaha reko ame'ē ta rehe uhem. Ipykā rehe ukwaha ihī. Ipo rehe aja tī. Ihī tī. Upa ame'ē ta rehe pere uhem. So'o jarō aja me'ē'ā rehe ipy'a ke amō ta moī moī, ame'ē ta rehe pere ahy te hū ame'ē ke uhem tī.

³ A'engi Tupā je'ēha rahoha mokōihar ita rekūi pe ihī ame'ē ke jyhē tī. Y ramūi pe jyhē. Aja rahā, y riki awa ruwy aja uwak. Manō ame'ē ruwy aja ame'ē. Upa katu te y rupi ixo ame'ē ta ke manō. Pyta we ym te.

⁴ A'engi Tupā je'ēha rahoha mahapyrihar ita rekūi pe ihī ame'ē ke jyhē tī. Y pe ombor tī. Mundu pe aja tī. Ombor tī. Upa y riki awa ruwy aja uwak tī. ⁵ Pe, Tupā je'ēha rahoha pandu ame'ē ke rehe ihē ahendu. A'e riki y harōha ke. Y usakiha ke tī. Kuja pandu:

—Tupā! Katu te ame'ē ke nde. Ngā ke nde eremupyrara. Ame'ē ke katu. Yman nde erexo. Apo pete'e nde erexo tī. Nde ruhā te hū ame'ē ke nde. ⁶ Nde kotyhar ta ke ngā jukwa. Huwy muhem riki. Nde je'ēha pandu ame'ē ta ke aja tī. Jukwa tī. A'erehe ngā pe awa ruwy aja nde eremondo. Ame'ē ke a'eta u'u, ame'ēja saka. (Aja rahā, huwy muhem, aja ame'ē ta ke Tupā jukwa tī, aja mujekwa.) Aja katu a'eta pe — aja pandu.

⁷ Pe, myrape keruhū koty ngi amō pandu, ame'ē ke rehe ihē ahendu. Kome'ē ywy keruhū pe rahā, myrape keruhū 'ar pe tapi'iruhu ke hany. Ame'ē myrape keruhū aja ame'ē. Kuja pandu: "Tupā! Jandēma'e sawa'e te ke nde! Pyrātā te hū ame'ē ke nde. Jetehar rupi ngā ke nde eremupyrara ta. Nde eremupyrara ta rahā, katu tiki ame'ē tī" aja ahendu.

⁸ A'engi Tupā je'ēha rahoha tumemehar ita rekūi pe ihī ame'ē ke jyhē tī. Warahy rehe jyhē. Aja rahā, warahy haku te hū oho. A'erehe ngā pিরer ke hany, aja riki. ⁹ Warahy haku te hū. Ngā pিরer ke hany. A'erehe Tupā pe a'eta pandu: "Nde katu ym" aja ipe naī. (Tupā riki ma'e ahyha ke muwyr, aja ngā ukwa a'erehe Tupā rehe juru ai.) Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi ipy'a ke ngā muruwak ym. Tupā koty muruwak ym. "Katu te ame'ē ke nde" aja Tupā pe pandu ym ngā.

¹⁰ A'engi Tupā je'ēha rahoha awa po wajar petēihar upa har ita rekūi pe ihī ame'ē ke jyhē tī. So'o jarō aja me'ē ma'e wapyka rehe jyhē. Aja rahā, hēkoha rupi pytun te oho. A'e riki ngāma'e kapitā keruhū aja ixo. Upa ame'ē renda rupi pytun te oho. Hembe ke a'eta su'u su'u rāi u'am. Ahy te hū ngā, a'erehe hembe ke su'u su'u u'am. ¹¹ Pe, a'eta pandu: "Tupā! Ywa pe har ke nde! Katu ym te nde" aja riki naī. Ahy te ngā ixo. Pere hū tī. Ahy riki a'erehe Tupā rehe juru ai. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi ngā muruwak ym. Tupā koty muruwak ym.

¹² A'engi Tupā je'ēha rahoha awa po wajar petēihar ita rekūi pe ihī ame'ē ke jyhē tī. Y pe jyhē. Y rer Eura. Aja rahā, y riki upa katu te typa oho. A'erehe ame'ē y renda rupi kapitā keruhū uwyr ta. Warahy uhemihā kotyhar kapitā keruhū ame'ē. Y rapyrer rupi uwyr ta.

¹³ A'engi ājā ta rehe ihē asak. Mahapyr asak. Jaxer ai te ame'ē ta ke a'eta. Kururu aja ame'ē ta rehe asak. Mbōi keruhū juru ngi petēi uhem. Amō riki so'o jarō aja me'ē juru ngi uhem tī. Tupā je'ēha pandu ame'ē ran juru ngi amō uhem tī. Aja asak tī. ¹⁴ Ājā ta ke ame'ē ta. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'eta ma'ema'e katu. Ame'ē mahapyr ājā ta riki upa katu te kapitā keruhū ta

ke mujy'ar. Kome'ë wwy keruhũ rupi ixo ame'ë ta kapitã keruhũ ta ke mujy'ar. Jumaiha rehe mujy'ar. Tupã namõ jumai ta. A'e riki pyrãtã te hũ ame'ë ke a'e.

¹⁵ —Pesarahã! Awa ukwa ym ha rupi ma'e mukanĩha uhyk uwyr. Aja amõ harõ ym rahã, ihẽ ajur ta. Amõ ukwër ym, aja ixo rahã, hury katu ame'ë ke a'e. Ukwër ym, aja ima'e mundeha ke rehe amõ usak katu. Peta ký, aja ixo. Aja rahã, jawe te'e aja wata ym. Jawe te'e rahã, huxĩ ta. Peta ký, aja amõ ixo rahã, huxĩ ym ta — aja riki Kirisutu pandu.

¹⁶ Pe, ma'e renda pe kapitã keruhũ ta ke ãjã ta mujy'ar. Ame'ë renda rer: "Amangenõ." Aja riki jundéu awa ta je'ëha ipe.

¹⁷ A'engi Tupã je'ëha rahoha awa po wajar mokõihar ita rekúi pe ihĩ ame'ë ke jyhẽ tí. Ywate ngi jyhẽ. Ywa pe har Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ ihĩ. Ame'ë pe wapyka ihĩ. Kapitã keruhũma'e aja ame'ë. Ame'ë ngi Tupã hãtã pandu. Kuja. "Upa katu te riki" aja pandu. ¹⁸ Pe, Tupã pirã pirã hũ. Tupã tyapuha tyapu hũ tí. Kome'ë wwy keruhũ katak te hũ tí. Sawa'e ke Tupã mujã, ame'ë ngi har aja wwy ke katak ym. Mãte hũ katak hũ. Wwy katak hũ, ame'ë 'ar koty te we hũ ame'ë katakiha. ¹⁹ Ame'ë ok ta keruhũ owok. Mahapyr pyngwer aja owok. Upa amõ amõ wwy pe ok ta ihĩ, ame'ë ta ke upa mujaxer tí. Mambiro ok ta ke Tupã harái ym. Ame'ë pe har ta ke a'e mupyrara te hũ. Ame'ë ta pe pandu: "Ihẽma'e ita rekúi ngi kawĩ pe'u" aja pandu. (Aja rahã, Tupãma'e parahy te ha ke ame'ë ta pyhyk.) ²⁰ Upa ypa'ũ riki kanim oho. Upa wwy'ã keruhũ kanim oho tí. ²¹ Ywa ngi aman aja y rãtã ukyr tí. Y rãtã keruhũ riki. Puhýi ame'ë. Kuja, 40 kir puhýiha riki ukyr. Wwy pe har ta rehe ukyr. Pe, ame'ë ta Tupã rehe juru ai. "Katu ym nde" aja pandu naĩ. Y rãtã keruhũ ukyr rahã, ahy te hũ. A'erehe Tupã rehe juru ai.

17

Kũjã katu ym ame'ë rehe har

¹ Ajame'ë ke Tupã je'ëha rahoha awa po wajar mokõi hetaha ngi har peteĩ uwyr ihẽ koty. Ame'ë Tupã je'ëha rahoha ta ita rekúi pyhyk reko ame'ë ke. Awa po wajar mokõi hetaha ita rekúi ke. Pe, ihẽ rehe uhyk rahã, ihẽ pe pandu:

—Ejur! Y rymy'y rehe ame'ë ok ta keruhũ ngã mujã. Myja me'ë ame'ë ke Tupã mai ta my? Ame'ë ke nde pe ihẽ amujekwa ta. Ame'ë ok ta keruhũ riki kũjã ka'u te'e aja saka. ² Ame'ë kũjã rehe kome'ë wwy keruhũ pe har tama'e kapitã keruhũ ka'u te'e. (Aja rahã, ame'ë ok ta pe har ta ma'ema'eha ke rehe ngã py'a ke ngã moĩ moĩ. Ipy'a moĩ ehe, a'erehe kũjã ka'u te'e aja ame'ë.) Ame'ë kũjãma'e kawĩ ke kome'ë wwy pe har ta u'u tí. Ame'ë kawĩ ma'e ka'u te'eha aja saka. (Aja rahã, ame'ë ok ta pe har ta aja ma'e ka'u te'eha ke ngã ma'ema'e tí, aja mujekwa) — aja ihẽ pe pandu.

³ Ihẽ py'a rehe Tupã'ã ihĩ katu. Ihẽ Juã. Pe, ihẽ ke Tupã je'ëha rahoha pyhyk raho. Awa nixõi te ame'ë pe pyhyk raho. A'ep kũjã rehe ihẽ asak. So'o jarõ aja me'ë pirã ame'ë ke rehe asak tí. Ame'ë kupe 'ar pe kũjã wapyk uĩ. Hete rupi her ihĩ. Tupã rehe juru ai, ame'ë rer riki heta ihĩ. Pe, ame'ë so'o jarõ aja me'ë heta iãkã namõ ixo. Awa po wajar mokõi hetaha iãkã. I'ak heta tí. Jande popa hetaha i'ak ke. ⁴ Kũjãma'e mundeha katu te. Pan pirangwer ke te'e mujã ame'ë ke te'e ame'ë mundeha. Pan pirã amõ tí. Itatawa ke te'e ma'e ke mujã, ame'ë ke mundeha rupi moĩ moĩ tí. Aja mukatuha. Itara'yr muhepy hũ ame'ë ke moĩ moĩ tí. Pero moĩ tí. Pu'yr aja ame'ë. Aja mukatuha tí. Ipo pe ita rekúi ra'yr ke a'e pyhyk reko. Itatawa ke te'e mujã ame'ë ke. Tyryhem riki. Upa ma'e ka'u te'eha ma'ema'e ame'ë ke ihĩ ipe. Upa katu te jaxer ai ame'ë ke ihĩ ipe tí. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe upa ma'e ke ita rekúi ra'yr pe

ihĩ. ⁵ Ipykā rehe her ke amō mupinim. Myja me'ē ame'ē rer my? Yman ame'ē ke ukwa ym awa rĩ. Kuja her. “Mambiro ok ta keruhũ ke. Upa kūjā ka'u te'e ame'ē tama'e kapitā keruhũ aja ame'ē. Kome'ē ywy keruhũ pe upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē tama'e kapitā keruhũ ke a'e tĩ. Kūjā ke a'e” aja riki. ⁶ Tupā kotyhar ta ruwy ngi kūjā ka'u, aja ihē asak. Jesu rehe jurujar katuha ke hijar ym, ame'ē ta ke amō ta jukwa. Ame'ē ta ruwy ngi ka'u tĩ. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta ke kūjā jukwa, aja mujekwa ngā pe. Jesu rehe jurujar katuha ke hijar ym ame'ē ta ke jukwa tĩ, aja mujekwa tĩ.)

Ame'ē kūjā rehe ihē asak rahā: “Mā!” aja ihē akwa. ⁷ Aja rahā, ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu:

—Nde eremukahem rahā, katu ym. Myja me'ē ame'ē kūjā my? Yman ame'ē ke amō ukwa ym rĩ. Ame'ē ke nde pe ihē amujekwa ta apo 'y. So'o jarō aja me'ē rehe har ihē amujekwa ta tĩ. Ame'ē kupe 'ar pe kūjā wapyk. Iākā kuja hetaha, awa po wajar mokōi. I'ak kuja hetaha tĩ, jande popa. ⁸ Ame'ē so'o jarō aja me'ē ixo kwe. Apo anĩ. Nixói apo 'y. Mupyraraha renda ngi uhem tate. Jumai ta oho a'e. Pe, a'e ke Tupā jukwa ta. Ame'ē so'o jarō aja me'ē rehe kome'ē ywy keruhũ pe har ta usak rahā: “Mā!” aja ukwa. Ame'ē ta rer ke paper rehe nixói. Uhā te hũ ame'ē ta rer aja ym. Kome'ē ywy keruhũ ke Tupā mujā ym rahā we, uhā te hũ ame'ē ta rer ke paper rehe a'e mupinim. Ame'ē rehe nixói te ame'ē ta rer. Ame'ē so'o jarō aja me'ē ixo kwe. Apo nixói 'y. Manō riki. Uwyr ta tĩ.

⁹ —Apo ukwa katu ame'ē ke ukwa ukwa ta me'ē te'e. Iākā awa po wajar mokōi hetaha riki ywy'ā awa po wajar mokōi hetaha ke. Ame'ē 'ar pe kūjā wapyk uĩ. Aja rahā, ok ta riki ywy'ā awa po wajar mokōi ihĩ, aja mujekwa. Ame'ē ok tama'e kapitā keruhũ awa po wajar mokōi hetaha ixo tĩ. ¹⁰ Awa po wajar peteihar upa hetaha upa 'y. Nixói apo 'y. Awa po wajar peteihar riki kapitā keruhũ kote'e ixo apo 'y. Amō riki awa po wajar mokōihar uhyk ym we uwyr rĩ. Ame'ē uhyk uwyr rahā, jahy heta ym rahā, kapitā keruhũ aja ixo ta tĩ. ¹¹ So'o jarō aja me'ē ixo kwe. Apo nixói 'y. Ame'ē riki awa po wajar mahapyrihar ke a'e. Ame'ē riki awa po wajar mokōi ngi har peteĩ a'e. Jumai oho. Pe, a'e ke Tupā jukwa ta.

¹² —I'ak jande popa rehe nde eresak. Ame'ē riki kapitā keruhũ jande popa hetaha ta. Ame'ē ta kapitā keruhũ aja ixo ym we rĩ. Uhyk ta kŷ. So'o jarō aja me'ē namō ame'ē ta ke kapitā keruhũ aja amō mu'am ta. I'i atu we ym rahā, kapitā keruhũ aja ixo ta tĩ. ¹³ Ame'ē kapitā keruhũ jande popa hetaha ma'ema'e. Ame'ē ke peteihar aja ma'ema'e. So'o jarō aja me'ē pe ame'ē ta pandu: “Nde riki jandema'e kapitā keruhũ ke apo 'y. Jande je'ēha rupi ma'e ke ema'ema'e katu” aja so'o jarō aja me'ē pe pandu. ¹⁴ Arapuharan Ra'yr namō so'o jarō aja me'ē jumai ta oho. (Kirisutu ke a'e.) Kapitā keruhũ jande popa hetaha aja tĩ. Jumai ta oho tĩ. Pe, ame'ē ta ke Arapuharan Ra'yr muputu'u ta. A'e riki kapitā keruhũ te. “Ihēma'e ke pehē” aja Kirisutu pandu ame'ē ta jumai oho inamō tĩ. “Ihē koty ejur” aja Kirisutu pandu ame'ē ta jumai oho inamō tĩ. Ixotyhar ta jurujar katuha ke hijar ym ame'ē ta jumai oho inamō tĩ. So'o jarō aja me'ē ke a'efa muputu'u ta oho tĩ. Kapitā keruhũ ta ke muputu'u ta tĩ — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

¹⁵ Ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu tĩ:

—Y rehe nde eresak. Ame'ē 'ar pe kūjā ka'u te'e pyrũ. Ame'ē y riki amō amō ywy pe har ta ke. Amō amō awa ta ke tĩ. Amō koty koty je'ēha pandu ame'ē ta ke tĩ. Amō amō ka'a pe har ta ke tĩ. ¹⁶ Kūjā ka'u te'e ame'ē ke i'ak jande popa hetaha putar ym ta. So'o jarō aja me'ē aja tĩ. Putar ym ta kūjā ke tĩ. Upa katu te kūjāma'e ke jo'ok ta ingi. Jawe te'e aja a'e ke ame'ē ta mupyta ta ixo.

(Aja rahā, a'e ke muputu'u ta, aja mujekwa.) Kūjā rukwer ke u'u ta, ame'ēja saka ta. Kūjā ke tata pe hapy ta, ame'ēja saka upa katu te mujaxer ta tī. (Aja rahā, kūjā riki kapitā keruhū aja putar ym aja mujekwa.) ¹⁷ Tupā pandu: “Ihē aputar ame'ē ke kapitā keruhū ta ma'ema'e ta. Ihē aputariha ke ipy'a rehe ihē amōi ta, a'erehe ihē aputar ame'ē ke a'e ma'ema'e ta” aja a'e pandu. A'erehe kapitā keruhū ta pandu: “Nde riki jandema'e kapitā keruhū ke apo 'y. Jande je'ēha rupi ma'e ke ema'ema'e katu” aja so'o jarō aja me'ē pe pandu. A'erehe so'o jarō aja me'ē riki kapitā keruhū aja ixo. Tupā pandu ame'ē ke upa uhyk ym rahā we, aja ixo ta ame'ē.

¹⁸ —Kūjā rehe nde eresak, ame'ē riki ok ta keruhū ke. Ame'ē ok ta keruhū ngi je'ēha uhem, ame'ēja saka. Upa kome'ē wyw keruhū pe har tama'e kapitā keruhū ke mondo mondo. A'erehe ame'ē ok ta keruhū je'ēha te reko, ame'ēja saka — aja ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu.

18

Mambiro ok ta ke upa katu te mujaxer

¹ Ajame'ē ke amō Tupā je'ēha rahoha rehe ihē asak. Ihē Juā. Ywa ngi wywy uwyw a'e. Je'ēha te reko. Katu te ame'ē ke a'e. Hendy hū. Ima'e hendyha namō kome'ē wyw keruhū ke muwera hū. ² A'e hātā pandu:

—Mambiro ok ta upa katu te mujaxer. Ma'e jaxer ai ame'ē rekoha ke apo 'y. A'ep ājā ta ixoha renda ke apo 'y. Ājā jaxer ai ame'ē ta pehī riki. A'ep ma'ewyra jaxer ame'ē ke ixo tī. Ma'ewyra amō u'u ym ame'ē ke pehī tī.

³ (Ame'ē ok ta mujaxer ym rahā, pewe ihī rahā,) ma'e ka'u te'eha riki kawī aja saka. Ame'ē ngi upa amō amō wyw pe har ta ka'u. Aja rahā, ame'ē ma'e ka'u te'eha ke amō amō wyw pe har ta ma'ema'e tī. Ame'ē ok ta pe har ta aja kome'ē wyw keruhū ma'e kapitā keruhū ta ma'ema'e tī. Pe, upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Ame'ē ok ta rehe māte hū ma'e ke ihī. Ma'e ke muhepy ame'ē ta muhepy hepy hū. Aja matyr hū tamatarer ke. Muka'u te'eha rupi pyhyk hū. Katu ym aja — aja riki Tupā je'ēha rahoha pandu.

⁴ Pe, ywa ngi amō pandu ame'ē ke rehe ihē ahendu.

“Ihē kotyhar ta! Ame'ē ok ta ngi pehem peho!

Ame'ē ok ta pe har ta aja ma'e ka'u te'eha pema'ema'e ym pexo tī.

Ame'ē ok ta pe har ta ke ihē amupyrara ta. Pehem peho ingi. (Aja rahā, ame'ē ta aja pehē ke ihē amupyrara ym ta tī.)

⁵ Upa ma'e ka'u te'eha ke a'ep pe har ta ma'ema'e hū. Māte hū te'e ma'ema'e. Ywa rehe uhyk, ame'ēja saka hetaha.

Ma'e katu ym te ame'ē ma'ema'eha ke ihē aharái ym. (A'erehe amupyrara ta)” aja ahendu.

Pe, ywa ngi pandu ame'ē ke rehe ahendu tī. Tupā je'ēha rahoha ta pe pandu:

⁶ “Ihē kotyhar ta ke a'ep pe har ta mupyrara hū.

Aja juja katu te a'ep pe har ta ke pemupyrara tī.

Jetehar te! Mokōihar aja pemupyrara. Amō ta ke a'ep pe har ta muka'u te'e.

Aja mokōihar aja a'ep pe har ta ke pemuka'u te'e tī. Aja pemahy katu tī.

⁷ Ma'e katu ame'ē ke jō a'ep pe har ta me'ē me'ē ngā jupe. Ma'e hepy hū ame'ē ke aja tī. Me'ē me'ē ngā jupe tī.

Aja jumuhury ngā juehe. A'erehe a'ep pe har ta ke pemahy apo. Pemupyrara tī.

Ame'ē ok ta riki kūjā aja saka.

Jupandu jupe: ‘Kapitā keruhū ihē. Aja ko axo. Ihē sawa'e manō ame'ē ke ym ihē axo. A'erehe apyaiha ihē akwa ym te ta' aja jupe.

⁸ Aja pandu jupe, a'erehe petēi wera rahā, ma'e ahyha uhyk ta ehe.

Pyaiha uhyk ta ehe tī. Myahy te ha uhyk ta tī. Mahyha uhyk ta tī. Tata pe hapy ta tī.

Tupā, jandema'e sawa'e te riki pyrātā te hū. A'erehe tata pe hapy ta. Upa ukwái ta. Mujaxer ta. A'e riki mupyrara ta" aja ywa ngi pandu ame'ē ke rehe ahendu.

⁹ Kome'ē wyy keruhūma'e kapitā keruhū ta pyai ta. Ame'ē ok ta pe har ta aja ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tī. Ame'ē ok ta riki ukwái hū. Tata takāxīha pu'am hū tī. Ame'ē rehe kapitā keruhū ta usak, a'erehe pyai hū. Jixi'u hū tī.

¹⁰ Ame'ē ok ta aja pyrara tar ym kapitā keruhū ta. Kyje ingi. A'erehe paite pu'am u'am. Pandu u'am:

—Mā! Māte hū puki! Katu ym! Mambiro ok ta upa riki. Katu te ame'ē ke kwe. A'ep pe har kapitā ta pyrātā te. Mā! Pahar mumba. I'i we ym aja pahar mumba — aja kapitā keruhū ta pandu. Jixi'u hū tī.

¹¹ Kome'ē wyy keruhū pe ma'e muhepy ame'ē ta ixo. Ame'ē ta jixi'u hū tī. Apo ame'ē ok ta ngi ma'e ke jo'ok ym ta awa. Muhepy ym ta tī. A'erehe tamatarer ke muheta ym te ta apo 'y, aja ukwa katu. A'erehe: "Mā! Katu ym" aja ma'e muhepy ame'ē ta jixi'u hū. ¹² Itatawa ke amō jo'ok ym ta ingi 'y. Itatuwyr aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. Itara'yr muhepy ame'ē ke aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. Pero aja tī. (Pu'yr aja ame'ē.) Pan katu te ame'ē ke aja tī. Jo'ok ym tī. Pan pirangwer aja tī. Pan pirā aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. Pan sen ame'ē aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. Arapuharan ra ke te'e mujā ame'ē ke tī. Jo'ok ym ta awa tī. Upa ma'e myra katu te ame'ē ke aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. Masin ke te'e mujā me'ē ke aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. (Masin riki i'ak aja saka. Tuwyr ame'ē.) Ma'e myra hepy hū ke te'e mujā ame'ē ke aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. Itatawaran ke te'e mujā ame'ē ke aja tī. Ita, ser ke te'e mujā ame'ē ke aja tī. Ma ke te'e mujā ame'ē ke aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. ¹³ Kane aja tī. Ma'e pihe katu ame'ē ke aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. Insen aja. Miha amō tī. Ma'e pihe katu ame'ē ke amō tī. Jo'ok ym ta awa tī. Kawī aja tī. Ma'e ka aja tī. U'i aja tī. Ahúi aja me'ē ku'i aja tī. Ahúi aja me'ē aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. Tapi'iruhu aja tī. Arapuharan aja tī. Kahwa aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. Myra ujan ame'ē ke aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. Te'e paraky ame'ē ta aja tī. Awa ke aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. ¹⁴ Ame'ē ok ta rehe har muhepy ame'ē ta pandu:

—Upa ma'e katu te ame'ē ke ok ta pe har ta putar katu. Ame'ē ke upa kanim. Upa tamatarer kanim tī. Amō usak rahā, katu te, ame'ē riki nixói te apo 'y. Upa ame'ē ta ke mujywywyr ym te ta tī — aja pandu.

¹⁵ Ame'ē ok ta rehe ixo rahā, ma'e muhepy ame'ē ta muhepy hepy. Aja tamatarer pyhyk hū. Aja tamatarer muheta hū tī. Ame'ē ok ta ke upa mujaxer, aja ma'e muhepy ame'ē ta ke jukwa ta tī, aja a'eta ukwa katu. Ame'ē ngi kyje a'erehe paite pu'am u'am. Jixi'u u'am. Kuja pandu:

¹⁶ —Māte hū puki! Mā! Ame'ē ok ta keruhū upa riki! Katu te aja ame'ē ok ta ixo. Pan katu te ame'ē ke ihī. Pan pirangwer aja tī. Ihī tī. Pan pirā aja tī. Ihī tī. Itatawa ke te'e mujā ame'ē ke aja tī. Ihī tī. Itara'yr hepy ame'ē ke aja tī. Pero aja tī. Ihī tī. Upa ame'ē ta ke ok ta ke mukatu. ¹⁷ Mā! Pahar ame'ē ta ke upa. I'i we ym aja pahar upa — aja riki pandu ngā. (Tamatarer ke muheta ym ta apo 'y, aja ukwa katu. A'erehe jixi'u hū ngā.)

Upa jarusu keruhūma'e kapitā ta paite pu'am u'am tī. Jarusu keruhū pe y rupi wata, ame'ē ta aja tī. Jarusu keruhū rehe paraky ixo, ame'ē ta aja tī. Paite pu'am u'am tī. Amō heta y rupi paraky, ame'ē ta aja tī. Paite pu'am u'am tī. ¹⁸ Ok ta ke tata upa ukwái. Ame'ē tata takāxīha rehe a'eta usak rahā, a'eta jixi'u hū.

—Ame'ē ok ta jō riki katu te ame'ē ke — aja riki.

¹⁹ Ywy ku'i ke iākā rehe a'eta ombor. (Aja pyaiha ke mujekwa.) Jixi'u hū tī. Kuja pandu:

—Mā! Katu ym tiki! Ame'ē ok ta keruhū upa riki. Ame'ē ok ta pe har ta tamatarer hū namō ixo. Ame'ē ta namō y rupi jarusu keruhū raho ame'ē ta muhepy hepy. Ame'ēja tamatarer ke jarusu jar ta pyhyk katu. Pahar ame'ē ok ta upa riki. I'i we ym aja pahar upa riki — aja pandu ngā. (Tamatarer ke muheta ym ta apo 'y, aja ukwa katu. A'erehe jixi'u hū ngā.)

²⁰ Ywa pe har ta! Pehē anī. Ame'ē ok ta ke upa mumba riki a'erehe pehē rury katu pexo. Tupā kotyhar ta! Pehē rury katu pexo tī. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta! Pehē rury katu pexo tī. Kirisutu mondo ame'ē ta! Pehē rury katu pexo tī. Upa pehē ke ame'ē ok ta pe har ta mupyrara, a'erehe ame'ē pe har ta ke Tupā mupyrara tī. Ok ta ke mujaxer tī. A'erehe pehē rury katu pexo.

²¹ Pe, ita keruhū ke Tupā je'ēha rahoha pyhyk. Pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Ahūi aja me'ē ke ita pe kytyk, aja ita keruhū ke. Ame'ē ke y ramūi pe ombor. Arahā kuja pandu:

—Aja Mambiro ok ta keruhū ke Tupā ombor ta. Pahar mujaxer ta. Upa mai. Ame'ē ok ta ke usak ym te ta awa tī. ²² Ngā huryha nixói te ta tī. Araraperan ke nupā ym te ta awa a'ep tī. Jyngar ym te ta awa tī. Takwar ra'yr ke peju ym te ta awa tī. Jumi'a kē peju ym te ta tī. Upa aja me'ē namō muhury ym te ta awa tī. Paraky ym te ta awa a'ep tī. Ahūi aja me'ē ke muku'i ym te ta tī. (Aja rahā, ngā mi'u nixói te ta a'ep, aja mujekwa.) ²³ Ma'e weraha ke happy ym te ta tī. Weraha ke usak ym te ta awa tī. A'ep jumendar ym te ta awa tī. Aja huryha tyapuha ke hendu ym te ta awa tī. Ame'ē ok ta pe har muhepy ame'ē ta tamatarer hū namō ixo. Kome'ē ywy keruhū rupi kapitā ta aja ame'ē ta ixo. Paje aja ngā ke muka'u te'e tī. Upa kome'ē ywy keruhū pe har ta ke muka'u te'e. Aja tamatarer hū pyhyk. Katu ym aja. Apo upa mumba riki — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

²⁴ Mambiro ok ta pe Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke ame'ē pe har ta jukwa. Tupā kotyhar ta ke jukwa tī. Jete. Heta hū jukwa. Upa kome'ē ywy keruhū rehe amō ke ngā jukwa tī, aja ame'ē ok ta pe ngā jukwa. A'erehe ame'ē pe har ta ke Tupā mupyrara. Ame'ē ok ta ke Tupā upa katu te mujaxer.

19

¹ Ajame'ē ke ywa pe heta te hū ngā pandu pandu, aja ihē ahendu. Tyapu hū. Kuja pandu:

—Mā peja Tupā pe pepandu:
“Ne jō riki katu te me'ē ke nde” aja pepandu.

A'e riki ngā ke muhā katu.

A'e riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e tī.

A'e riki katu te hū ame'ē ke a'e tī.

²—Jetehar rupi ngā pe a'e pandu: “Nde katu.” Anī rahā: “Nde katu ym” aja. Aja ngā ke a'e mondo mondo rahā, katu tiki. Mambiro ok ta riki kūjā ka'u te'e aja saka. Ngā ke muka'u te'e, a'erehe upa ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. A'erehe ame'ē ok ta rehe har Tupā pandu: “Upa katu te ihē amujaxer ta” aja. Ima'e miasu ta ke ame'ē ok ta pe har ta jukwa, a'erehe ame'ē ok ta ke upa a'e mujaxer — aja riki johu ngā pandu.

³ Pe, amō we a'eta pandu tī:

—Mā peja Tupā pe pepandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. Ame'ē ok ta keruhū ke tata upa katu te ukwāi. Ame'ē tata takāxīha aja te'eha pu'am u'am. (Aja rahā, aja te'eha nixói te ta, aja mujekwa) — aja pandu.

⁴ Tamūi ta, 24 hetaha ta ipynarāi rehe wapyk u'ar oup. (Aja Tupā rehe a'eta py'a ke a'eta moī moī.) A'e riki wapyka rehe wapyk ame'ē ke a'e. Tumeme

ixuwe katu hũ ame'ë ta aja tĩ. A'eta pynarãi rehe wapyk u'ar oup tĩ. (Tupã rehe a'eta py'a ke a'eta moĩ moĩ tĩ.) Upa ame'ë ta pandu:

—A'e tỹ! Tupã! Ne jō riki katu te me'ë ke — aja pandu.

Arapuharan Ra'yr jumendaraha ke

⁵ A'engi wapyka koty ngi pandu ame'ë ke rehe ihẽ ahendu. Kuja pandu:

—Upa katu te Tupãma'e miasu ta! Upa Tupã rehe ipy'a ke moĩ moĩ katu ame'ë ta! Kapitã keruhũ aja ixo ame'ë ta! Je'ëha reko ym te ame'ë ta amõ. Upa katu te pehẽ johu! Mã peja Tupã pe pepandu katu: “Ne jō riki katu te me'ë ke” — aja riki.

⁶ Pe, heta te hũ ngã pandu pandu, aja ihẽ ahendu. Tyapu hũ. Ita pupur keruhũ tyapuha aja ahendu. Tupã tyapu tyapu aja ahendu. Kuja riki ame'ë ta pandu, ame'ë ke rehe ahendu:

—Tupã! Ne jō riki katu te me'ë ke.

Tupã jandema'e kapitã keruhũ!

Nde riki pyrãtã te hũ ame'ë ke nde.

Nde riki kapitã keruhũ te tĩ.

⁷ —Mã peja jande rury katu te aja jaxo! Mã peja Tupãma'e katuha rehe har japandu katu. Arapuharan Ra'yrma'e jumendaraha angaha ke rehe uhyk katu. (Kirisutu ke a'e.) Inamõ jumendar ame'ë ke pete'e ixo. Kũjã jumendar tate aja pete'e ixo. ⁸ Ima'e mundeha katu te ame'ë ke Tupã me'ë ipe. Pan katu te ame'ë ke. Xi'a ym te ame'ë ke — aja riki ahendu.

[Ame'ë pan katu te ame'ë ke Tupã kotyhar ta ma'e katu ame'ë ke ma'ema'e.] (Kirisutu namõ jumendar ame'ë ke pete'e ixo aja pandu rahã, upa katu te ixotyhar ta ke mujy'ar, aja mujekwa katu. “Jumendar” aja pandu rahã: “Kirisutu namõ aja te'e ta ixo” aja mujekwa.) ⁹ Pe, ihẽ pe Tupã je'ëha rahoha pandu:

—Kuja emupinim: “Arapuharan Ra'yr jumendaraha huryha rehe pejur, aja hendu ame'ë ta mã hury katu te ame'ë ta ke a'eta” — aja pandu.

Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. Tupã je'ëha rahoha pandu tĩ:

—Ihẽ apandu ame'ë ke Tupãma'e panduha ke. Jetehar te ke ame'ë — aja ihẽ pe pandu.

¹⁰ Ihẽ pynarãi pe awapyk a'ar aĩ. Ihẽ Juã. (Aja ihẽ py'a ke ihẽ amoĩ ta ehe.) Tupã je'ëha rahoha pandu:

—Anĩ. Aja ym ihẽ rehe. Tupã rehe jō nde py'a emoĩ moĩ katu. Nde aja

Tupãma'e miasu ke ihẽ tĩ. Nde mu ta aja Tupãma'e miasu ke ihẽ tĩ. Jetehar te ke Jesu mujekwa ame'ë ke pandu ame'ë ta aja Tupãma'e miasu ke ihẽ tĩ. A'erehe ihẽ rehe nde py'a emoĩ ym — aja ihẽ pe.

Jetehar te ke Jesu mujekwa, ame'ë myrandu ke Tupã je'ëha pandu ame'ë ta pandu pandu.

Kahwa tuwyr 'ar pe amõ oho ame'ë ke

¹¹ Ajame'ë ke ywa owok, aja ihẽ asak. Pe, kahwa tuwyr ame'ë ke rehe asak. Ame'ë 'ar pe amõ oho ixo. (Mokõi her ipe.) Her: “Jetehar te ke.” (Kirisutu a'e.) “A'e pandu ame'ë ke a'e ma'ema'e katu” aja her tĩ. Katuha rupi ngã ke a'e mondo mondo. Katuha rupi huwajan ta namõ a'e jumai mai tĩ. ¹² Eha riki tata hendyha aja hendy. Heta iãkã rehe har iãkã rehe ihĩ. (Kapitã keruhũ te aja mujekwa ame'ë.) Her ke a'e mupinim tĩ. Iãkã rehe har rehe her moĩ. Myja me'ë ame'ë her my? Ukwa ym awa. A'e jō ukwa katu. ¹³ Ima'e mundeha ma'e ruwy pe makym, ame'ëja saka ame'ë ke. Her riki: “Tupã je'ëha” aja. (Ame'ë ke ngã pe mujekwa, a'erehe ame'ë riki ima'e her.) ¹⁴ Haikwer rupi ywa pe har tama'e sonda ta oho ixo. Kahwa tuwyr 'ar pe ame'ë ta oho ixo tĩ. Ame'ë tama'e mundeha riki pan katu te ame'ë ke tĩ. Ituwyr katu te ame'ë ke. Xi'a ym te ame'ë ke tĩ. ¹⁵ Pe: “Tupã je'ëha ke” aja her, ame'ë juru ngi kyse puku

haimbe ame'ë ke uhem, ame'ëja saka. Ame'ë pe amō amō ywy pe har ta ke a'e muputu'u. Pyrātā te ha namō kapitā keruhū te aja a'e ixo ta. Marā ka ym a'e ke muputu'uha awa. Uwa ma'eywa ke ipy pe amō jamī jamī. Aja huwajan ta ke a'e upa katu te a'e mupyrara ta. Tupā riki pyrātā te hū ame'ë ke a'e. Ima'e parahya namō huwajan ta ke Kirisutu mupyrara ta. ¹⁶ Ima'e mundeha rehe her a'e moī. I'u rehe moī tī. Kuja riki: "A'e jō riki kapitā keruhū te. Amō kapitā keruhū 'ar koty te we kapitā keruhū te ha a'e" aja.

¹⁷ Ajame'ë ke warahy rehe Tupā je'ëha rahoha pyrū, aja ihē asak. Ywate rupi ma'ewyra ta wewe ixo. Ame'ë ta pe a'e pukái:

—Pejy'ar pejur! Tupāma'e mi'u matyriha keruhū pehī. Ame'ë rehe pejy'ar pejur! ¹⁸ Kapitā keruhū ta rukwer pe'u pejur. Kapitā ta rukwer aja tī. Pe'u pejur. Sondā ta rukwer aja tī. Pe'u pejur. Kahwa rukwer aja tī. Pe'u pejur. Xupe 'ar pe oho ame'ë ta rukwer aja tī. Pe'u pejur. Upa awa ta rukwer aja tī. Te'e paraky ame'ë ta rukwer aja tī. Pe'u pejur. Ijar ta rukwer aja tī. Pe'u pejur. Je'ëha te reko ame'ë ta rukwer aja tī. Pe'u pejur. Je'ëha reko ym te ame'ë ta rukwer aja tī. Pe'u pejur tī — aja Tupā je'ëha rahoha pukái. (Aja rahā, upa katu te huwajan ta ke Tupā muputu'u ta. Jukwa ta, aja mujekwa katu.)

¹⁹ Ajame'ë ke so'o jarō aja me'ë rehe ihē asak. Inamō kome'ë ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū ta ixo. Sehar ixotyhar tama'e sonda ta ixo tī. Upa katu te jy'ar uwyr. Kahwa 'ar pe oho ixo ame'ë ta namō ame'ë ta jumai uwyr. (Kirisutu ke a'e.) Kirisutu kotyhar tama'e sonda ta namō ame'ë ta jumai uwyr tī. ²⁰ So'o jarō me'ë ke Kirisutu kotyhar ta pukwar raho. Inamō Tupā je'ëha pandu ame'ë ran ke a'eta pyhyk raho tī. Ame'ë Tupā je'ëha pandu ame'ë ran riki marā ka ym amō ma'eha, ame'ë ke a'e ma'ema'e. So'o jarō aja me'ë ruwa koty a'e ma'ema'e. [Ame'ë ma'ema'eha namō ngā ke a'e muka'u te'e. So'o jarō aja me'ë ukwaha ke namō ixo, ame'ë ta ke a'e muka'u te'e. So'o jarō aja me'ë rehe ipy'a ke amō moī moī. Ame'ë ta ke a'e muka'u te'e tī. Ima'e ma'ema'eha rupi Tupā je'ëha pandu ame'ë ran muka'u te'e riki.] So'o jarō aja me'ë ke tata pe Tupā je'ëha rahoha ombor. Ixuwe katu rahā, ombor. Ypa aja tata. Enxo ukwái, aja ame'ë tata. A'ep Tupā je'ëha pandu ame'ë ran ke ombor tī. ²¹ Ame'ë tama'e sonda ta ke kyse puku pe jukwa, ame'ëja saka tī. Ame'ë kyse puku juru ngi uhem, ame'ëja saka. Kahwa 'ar pe oho ixo ame'ë juru ngi uhem. (Kirisutu a'e.) (Aja rahā, a'e pandu, aja jō. Pe, upa huwajan ta ke jukwa.) Pe, upa ma'ewyra ta hukwer ke u'u. Uhyk u'u. (Aja rahā, pete'e manō ou aja mujekwa. Jytyt ym ngā.)

20

Warahy 'ar 1.000 hetaha ke

¹ Huwajan ta ke upa Kirisutu muputu'u rahā, ywa ngi Tupā je'ëha rahoha wyjy uwyr. Ame'ë ke rehe ihē asak. Ipo pe kyndaha mopokiha ke pyhyk reko. Ywykwar typy te hū ame'ë ke. Ywy ke nixói te. Ame'ë wykwar kyndaha mopokiha ke pyhyk reko. Ita tupaham ke pyhyk reko tī. ² Mbói keruhū ke a'e pyhyk. Ame'ë riki ymanihar mbói ke. Satana ke a'e. Ājā ramūi aja amō her tī. A'e ke ita tupaham pe pukwar. Kuja 1.000 warahy 'ar rahā, pukwar. ³ Pe, wykwar typy te hū ame'ë pe a'e ke Tupā je'ëha rahoha ombor mondo. Ame'ë ke kynda tī. Pe, hukwen rehe yraity aja moī. (Ngā ukwaha ke ame'ë. Hukwen pirar rahā, ukwa ta awa.) Wykwar typy te hū ame'ë renda pe ombor mondo, a'erehe amō amō ywy pe har ta ke Satana muka'u te'e ym ta. (Ājā ramūi a'e.) Kuja, 1.000 warahy 'ar rahā, aja te'e ixo rī. Muka'u te'e ym ta ngā ke. Pe, 1.000 warahy 'ar upa rahā, Satana ke Tupā muhem ta tī. Jahy heta ym rahā, poir aja ixo ta.

4-5 Ajame'ë ke heta wapyka rehe ihë asak. Ihë Juã. Kapitã keruhũma'e aja saka. Ame'ë pe wapyk ame'ë ta pe Tupã pandu: "Ngã ke pehë pemondo mondo. Je'ëha te pereko" aja. Pe, amõ ta rehe asak tĩ. Jetehar te ke Jesu mujekwa. Ame'ë ke pandu pandu ame'ë ta ke amõ ta jukwa. Ame'ë ta rehe ihë asak. Tupã je'ëha ke pandu pandu ame'ë ta ke amõ ta jukwa tĩ. Ame'ë ta rehe asak tĩ. Upa ame'ë ta riki so'o jarõ aja me'ë rehe ipy'a ke moĩ moĩ ym te. Ame'ë'a rehe ipy'a moĩ moĩ ym te tĩ. Ipykã rehe so'o jarõ aja me'ë ukwaha ke amõ mupinim ym te tĩ. Nixói ukwaha. Ipo rehe aja tĩ. Nixói ukwaha tĩ. Upa ame'ë ta riki kwera katu uhem tĩ. Ame'ë riki kwera katu py uhem ame'ë ke ame'ë. Pe, Kirisutu namõ kapitã keruhũ aja ame'ë ta ixo tĩ. Kuja, 1.000 warahy 'ar rahã, kapitã keruhũ aja ame'ë ta ixo. [Amõ manõ, ame'ë ta kwera ym. Kuja, 1.000 warahy 'ar upa rahã jõ, kwera katu ta uhem.]⁶ Manõ ame'ë ta ke Tupã mukwera py ta. Ame'ë ta riki mã hury katu ame'ë ta ke. Ame'ë ta pe Tupã pandu ta: "Pehë riki katu ame'ë ta ke" aja. Ame'ë ta mupyraraha renda pe oho ym te ta. Mupyraraha renda pe oho rahã, mokõihar manõ ame'ëja saka. Tupãma'e pa'i aja ixo ta. (A'erehe inamõ pandu pandu katu ta.) Kirisutuma'e pa'i aja ixo ta tĩ. (A'erehe inamõ pandu pandu ta tĩ.) Pe, 1.000 warahy 'ar rahã, inamõ kapitã keruhũ aja ame'ë ta ixo ta tĩ.

Satana ke upa katu te muputu'u ta

⁷ Kuja, 1.000 warahy 'ar upa rahã, Satana ke Tupã muhem ta. Kyndaha ngi muhem ta, ywykwar typy te hũ ame'ë ke ngi. ⁸ Upa katu te kome'ë ywy keruhũ rupi amõ amõ ywy pe har ta ixo. Ame'ë ta ke Satana muka'u te'e ta oho. (Ãjã ramũ a'e.) Aja ame'ë ta ke a'e mujy'ar ta. Tupã kotyhar ta namõ jumai ta, a'erehe ngã ke a'e mujy'ar ta. Heta te hũ mujy'ar ta. Y ramũ rymy'y rehe ywy ku'i ihĩ. (Aja saka marã ka ym awa mangaha. Heta te hũ ngã ke. Aja ngo ywy pe har ta ke mujy'ar. (Tupã ruwajan ta ke ame'ë ta.) Mango ywy pe har ta ke mujy'ar tĩ. (Huwajan ta ke tĩ.) Pe, Tupã kotyhar ta namõ upa ame'ë ta jumai ta oho. ⁹ Ywy rupi ame'ë ta uhã oho. Pe, Tupã kotyhar ta ixo, ame'ë renda rupi juramã uhã oho. Ok ta ke Tupã putar katu, ame'ë rupi juramã uhã oho tipe. Ywa ngi tata u'ar. Pe, upa katu te huwajan ta ke jukwa. ¹⁰ Pe, Satana ke tata renda pe Tupã ombor mondo tĩ. Ngã ke Satana muka'u te'e. Ame'ë ta ke tata pe Tupã ombor mondo tĩ. Ame'ë tata renda ypa aja saka. Enxo riki ukwã a'ep. A'ep so'o jarõ aja me'ë Tupã ombor mondo kwe. A'ep Tupã je'ëha pandu ame'ë ran ke ombor mondo kwe tĩ. Upa ame'ë ta ke Tupã mahy te hũ ta. Upa ym te ta ahyha. Aja te'e ta ixo.

Ngã ke Tupã mondo mondo ta, a'ejõhar ke

¹¹ Ajame'ë ke ywa rehe wapyka keruhũ rehe ihë asak. Ihë Juã. Ituwyr ame'ë ke. Ame'ë pe wapyk uĩ ame'ë ke rehe asak tĩ. Kirisutu a'e. (Amõ ngi awa kyje rahã, ujan oho ingi.) Aja katu te hũ ame'ë ke wapyk uĩ. A'erehe huwa koty ngi awa aja ywa riki kanim ujan oho, ame'ëja saka. Myp oho ta my? Kanĩha renda nixói. (Aja rahã, upa mai te. Nixói te ta, aja mujekwa.) Kome'ë ywy keruhũ aja tĩ. Kanim ujan oho, ame'ëja saka tĩ. Kanĩha renda nixói te tĩ. (Aja rahã, upa mai ta. Nixói te ta, aja mujekwa tĩ.) A'erehe ame'ë ta ke usak ym te awa tĩ. ¹²⁻¹³ Pe, manõ ame'ë ta kwera katu uhem. Y ramũ pe manõ ame'ë ta ke Tupã mukwera katu muhem. Y jukwa ame'ë ta ke. Upa katu te manõ ame'ë ta ke a'e mukwera katu muhem tĩ. Manõ, pe, amõ ta jytytyme ame'ë ta ke mukwera muhem tĩ. Upa katu te. Pyta we ym te ta. Upa katu te ame'ë ta wapyka huwa koty pu'am u'am. Ame'ë rehe asak. Tamũ ta rehe asak. Ta'y'n ta rehe asak tĩ. Upa katu te ngã rehe asak. Pe, paper ke amõ pirar. Pe, amõ paper ke pirar tĩ. Uhã te hũ ame'ë ta rer ame'ë rehe ihĩ. Ame'ë ta ma'ema'eha ke paper rehe amõ mupinim. Pe, ame'ë ta ma'ema'eha ke Kirisutu ukwa. Katu my? Anĩ rahã, katu ym my? Pe, ame'ë ta ma'ema'eha aja

a'e ma'ema'e ngã pe tĩ. ¹⁴⁻¹⁵ Uhã te hũ ame'ë ta rer paper rehe amõ mupinim. Ame'ë paper rehe her nixói rahã, ame'ë ta ke tata renda pe Tupã ombor mondo. Ame'ë renda ypa aja saka. Manõ ame'ë ta ke Tupã mukwera katu muhem, ame'ë ta ke ame'ë tata renda pe a'e ombor mondo. [Ame'ë renda pe oho rahã, mokõihar manõ, ame'ëja saka. A'engi uhem ym te ta.]

21

Ywa pyahu ame'ë ke Tupã mujã. Kome'ë ywy keruhũ aja tĩ.

¹ Ajame'ë ke ywa pyahu ame'ë ke rehe ihẽ asak. Kome'ë ywy keruhũ pyahu ame'ë ke rehe asak tĩ. Ywa Tupã mujã py ame'ë ke kanim oho. Kome'ë ywy keruhũ mujã py ame'ë ke aja tĩ. Kanim oho tĩ. Y ramũi aja tĩ. Kanim oho tĩ. (Aja rahã, upa katu te ymanihar ke Tupã mai ta, aja mujekwa.) ² Pe, ok ta katu te ame'ë ke rehe asak tĩ. Ame'ë riki Jerusarẽ ok ta pyahu ame'ë ke. Ywa ngi wyjy uwyr. Tupã koty ngi wyjy uwyr. Sawa'e namõ kũjã jumendar rahã, ima'e mundeha katu te ame'ë ke kũjã munde. Ame'ëja saka Jerusarẽ ok ta katu te ame'ë ke rehe asak. Upa Tupã mukatukwer. Sawa'e koty raho, ame'ëja saka. (Ame'ë ok ta katu te ame'ë ke apandu rahã, Jesu kotyhar tama'e henda pyahu ke aja amujekwa. Jesu namõ aja te'e ta ixo. Ame'ë riki jumendariha aja saka.) ³ Pe, wapyka koty ngi amõ hãtã pandu. Ame'ë rehe ihẽ ahendu.

—Apo awa ta ixo a'ep Tupã ixo ta tĩ. Ame'ë ta namõ a'e ixo katu ta. Pe, ame'ë ta riki ixotyhar ta ke. Pe, ame'ë tama'e Tupã aja a'e ixo ta tĩ. ⁴ Eha rykwer ke upa katu te awa ta reha ngi a'e juhyk ta. (Aja rahã, awa jixi'u ym te ta.) Manõ ym te ta awa tĩ. A'erehe pyai ym te ta tĩ. Ahyha nixói te ta tĩ. Upa ymanihar ame'ë ke kanim oho — aja pandu.

⁵ Pe, wapyka rehe wapyk uĩ ame'ë pandu:

—Apo upa katu te pyahu aja ihẽ amujã ta — aja riki.

Pe, ihẽ pe a'e pandu tĩ:

—Upa nde erehendu ame'ë ke paper rehe emupinim. Jetehar te ke ame'ë. Ame'ë rehe amõ jurujar katu ta me'ë te'e — aja pandu.

⁶ Pe, a'e pandu:

—Upa katu te riki. Ihẽ ruhã te hũ ame'ë ke ihẽ. Ihẽ riki axo py te ame'ë ke ihẽ. Yman rahã, pete'e ta ihẽ axo tĩ. Ihẽ riki ma'e ke amujã py. Ihẽ riki upa ma'e ke amumba ta tĩ. Upa hyngwéi ame'ë ta pe ihẽ apandu ta: “Mundu ngi y ke pe'u peho. Te'e pe'u. Hepy ym te ta ame'ë” aja ihẽ apandu ta. Ame'ë y ke u'u rahã, uhã te hũ aja ixo ta. ⁷ Ihẽ rehe jurujar katuha ke amõ hijar ym rahã, kuja ihẽ apandu ta ipe: “A'e riki ihẽ ra'yr aja ixo ta. Ihẽ riki ima'e Tupã aja axo ta tĩ.” ⁸ Amõ ta anĩ. “Tupã kotyhar ihẽ” aja pandu tar ym. Kyje ixo. Ima'e henda riki tata renda ke. Ypa aja ame'ë renda ke. Enxo ukwái a'ep. Ame'ë renda pe oho rahã, mokõihar manõ, ame'ëja saka. A'engi uhem ym te ta. Ihẽ rehe jurujar ym ame'ë ta aja tĩ. Ima'e henda tata renda ke tĩ. Jaxer ai ame'ë ta aja tĩ. Tata renda ke tĩ. Amõ ke te'e jukwa ame'ë ta aja tĩ. Tata renda ke tĩ. Kũjã rehe ka'u te'e ame'ë ta aja tĩ. Tata renda ke tĩ. Sawa'e rehe ka'u te'e ame'ë ta aja tĩ. Tata renda ke tĩ. Paje aja ma'ema'e ame'ë ta aja tĩ. Tata renda ke tĩ. Ma'e'ã riki tupã aja jupe, ame'ë rehe ipy'a ke moĩ moĩ ame'ë ta aja tĩ. Tata renda ke tĩ. Te'ë pandu ame'ë ta aja tĩ. Upa ame'ë tama'e henda riki tata renda ke tĩ — aja riki Tupã pandu.

Jerusarẽ ok ta pyahu ame'ë ke

⁹ Tupã je'ëha rahoha awa po wajar mokõi hetaha ngi har peteĩ ihẽ rehe uhyk. Ihẽ Juã. Ame'ë Tupã je'ëha rahoha ta ita rekúi awa po wajar mokõi hetaha namõ ixo ame'ë ke a'e. Ita rekúi pe ma'e ahyha awa po wajar mokõi hetaha ihĩ. Ame'ë ta ngi har peteĩ uhyk ihẽ rehe rahã, pandu ihẽ pe:

—Ejur! Arapuharan Ra'yr rakehar nde pe ihē amujesak ta. Kūjā jumendar ta, ame'ēja saka ame'ē — aja ihē pe. (Kirisutu riki arapuharan Ra'yr aja a'e. "Hakehar" aja pandu rahā: "Upa katu te ixotyhar ta ke" aja mujekwa.)

¹⁰ Ihē rehe Tupā'ā ihī katu te. Pe, ywy'ā keruhū ywate te hū ihī. Ame'ē 'ar pe ihē ke Tupā je'ēha rahoha pyhyk rahō. Jerusarē ok ta ke ihē pe a'e mujesak. Ok ta katu te ame'ē ke. Ywa ngi wyjy uwyr, ame'ēja saka. Tupā mujy mondo.

¹¹ Tupāma'e hendyha aja hendy katu te hū. Ita hepy hū, aja ame'ē ok ta hendy hendy hū. Ita jase aja hendy hū. Ame'ē ke ita kisatau aja hendy hendy hū. Hendyphu te hū. (Aja rahā, Tupā aja ixotyhar ta katu te hū aja mujekwa. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixōi te ixotyhar ta pe, aja mujekwa.)

¹² Ok ta kurar keruhū ywate hū ame'ē ke tī. Hukwen awa py mokōi hetaha ihī tī. Hukwen harōha ta Tupā je'ēha rahoha ta ke. Awa py mokōi hetaha. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ixē ym te ta, aja mujekwa.) Hukwen rehe jundēu awa ta rer ihī. Jundēu awa ta amō koty koty jy'ar. Ame'ē jy'ariha riki awa py mokōi. Ame'ē awa py mokōi hetaha ta rer hukwen awa py mokōi hetaha ihī. (Aja rahā, jundēu awa ta ngi har upa katu te Tupā kotyhar ta ixo, aja mujekwa. Ame'ē ta a'ep ixo ta tī, aja mujekwa.) ¹³ Ok ta mukurar kurar aja. A'erehe warahy uhemihā koty mahapyr hukwen ihī. Warahy u'ariha koty mahapyr ihī tī. Warahy jurukwā koty mahapyr ihī tī. Amō warahy jurukwā koty mahapyr ihī tī. ¹⁴ Ok ta kurar ke ita keruhū 'ar pe moī, aja ixo. Ita katu moī py, aja rahā, kurar u'ar ym ta. Awa py mokōi hetaha ita keruhū ke. Ame'ē rehe Arapuharan Ra'yr mondo ame'ē ta rer ihī. Awa py mokōi hetaha ke a'e mondo ame'ē ta ke. (Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. Aja rahā, upa katu te Kirisutu kotyhar ta a'ep ixo ta tī, aja mujekwa.)

¹⁵ Ihē namō Tupā je'ēha rahoha pandu, ame'ē ke ipo rehe myra mangaha pyhyk reko. Itatawa ke te'e mujā ame'ē ke. Ame'ē pe ok ta ke manga ta. Hukwen ke manga ta tī. Ok ta kurar ke manga ta tī. ¹⁶ Ok ta riki kurar kurar katu te. Pukuha juja katute ipeha namō tī. Myra mangaha pe ok ta ke Tupā je'ēha rahoha manga. (Ok ta te hū aja akwa.) Pukuha riki 2.200 kiro met. Ipeha juja katu te tī. Kuja, 2.200 kiro met tī. Ywatehar aja tī. Kuja, 2.200 kiro met tī. (Tiha te hū, a'erehe heta te hū ngā ixo ta a'ep.) ¹⁷ Ok ta kurar ke a'e manga tī. Ipeha 64 met ke. A'e manga rahā, sehar awa mangaha aja a'e manga. ¹⁸ Ok ta kurar ita jase ke te'e mujā ame'ē ke. Ok ta itatawa ke te'e mujā ame'ē ke. Waruwa aja hendyphu te hū. ¹⁹ Ita kurar wyr rupi ita katu te ame'ē ke moī. Ame'ē ita ke itara'yr hepy hū ame'ē ke. Awa py mokōi hetaha moī. Katukwer. Amō koty koty hendyha. Itawa. Howy. Pirā. Aja pame katu te. A'erehe katukwer.

A'erehe jase ita ke moī py. Howy ame'ē.

Mokōihar sasi ita ke. Howy ame'ē tī.

Mahapyrihar ang ita ke. Ituwyr ame'ē. Amō amō namō mupara tī.

Tumemehar emerāu ita ke. Howy te ame'ē.

²⁰ Awa po wajar petēihar upa har sando ita ke. Ituwyr ame'ē tī. Pirā namō mupara.

Awa po wajar petēihar sa ita ke. Pirā ame'ē.

Awa po wajar mokōihar kiso ita ke. Itawa ame'ē tī.

Awa po wajar mahapyrihar mberi ita ke. Howy te ame'ē tī.

Awa po wajar tumemehar topa ita ke. Itawa ame'ē tī.

Jande popa har kirisō ita ke. Howyngwer ame'ē.

Awa py petēihar jasīn ita ke. Howyngwer ame'ē tī.

Pe, awa py mokōihar ameti ita ke. Pirangwer ame'ē. (Aja amō koty koty hendyha. A'erehe katukwer te riki.)

²¹ Hukwen riki awa py mokōi hetaha ihī. Pero riki hukwen ke. Pero riki pu'yr tuwyr aja saka. Hukwen pame katu te pero ke. Aja awa py mokōi hetaha pero. Ok ta rupi awa rape ihī. Ame'ē riki itatawa ke te'e mujā ame'ē ke. Waruwa aja hendyphu.

²² Ok ta pe Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe ihē asak ym. Nixói te. Tupā, jandema'e sawa'e te riki jumu'eha renda keruhū, ame'ēja saka. Arapuharan Ra'yr ame'ēja saka tī. (Kirisutu a'e.) A'eta pete'e ixo. A'erehe a'eta rehe ngā py'a ke ngā moī moī katu, a'erehe jumu'eha renda keruhū nixói te. Tupā riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e. ²³ Ok ta rupi Tupā hendy hendy, aja ixo. Arapuharan Ra'yr aja tī. (Kirisutu a'e.) Hendy hendy aja ixo tī. A'erehe ame'ē rupi warahy hendyha nixói te. Jahy hendyha aja tī. Nixói te tī. ²⁴ Ame'ē tama'e weraha rupi a'ep pe har ta wata ta. Kome'ē ywy keruhū pe har kapitā keruhū ta ma'e katu te ame'ē ke raho ta a'ep. ²⁵ Wera rahā, ok ta hukwen ke kynda ym te ta awa. Pirar aja ixo ta. Pytun nixói te ta a'ep. A'erehe hukwen ke kynda ym te ta. ²⁶ Ame'ē ok ta pe ma'e katu te ame'ē ke amō amō ywy pe har ta werur ta. Upa ma'e hepy te hū ame'ē ke werur ta tī.

²⁷ Amō ta anī. Ame'ē ok ta pe ma'e jaxer ai ame'ē ta ixē ym te ta. Ma'e ke amō ma'ema'e, aja rahā, huxī awa. Ame'ē ma'ema'e ame'ē ta ixē ym te ta tī. Arapuharan Ra'yr pete'e ixo. (Kirisutu a'e.) Ima'e paper rehe uhā te hū ame'ē ta rer ihī. Ame'ē ta jō ame'ē ok ta pe ixē katu ta.

22

¹ Pe, y ke ihē pe Tupā je'ēha rahoha mujesak tī. Y pyrātā ame'ē ke. Y riki hendyphu te. Kisa'tāu aja hendyphu te. Ame'ē ke amō u'u rahā, uhā te hū aja ixo ta. Tupāma'e wapyka koty ngi y uhem. Arapuharan Ra'yr koty ngi uhem tī. (Kirisutu a'e.) ² Ok ta pyter rupi y pyrātā oho. Y rymy'yp pe ma'e myra i'āi. Se koty peteī i'āi. Wajar koty peteī tī. Jahy wahu rahā pame katu te i'a tyarō. Aja awa py mokōi jahy rahā pame katu te i'a tyarō. Ame'ē i'a ke amō u'u rahā, uhā te hū aja ixo ta. Ho ke upa ywy pe har tama'e ahyha mukatuha ke ame'ē. (Upa aja rahā, a'ep pehar ta rehe Tupā haihu katu te ta, aja mujekwa.) ³ “Peme'ē katu ym” aja Tupā pandu ame'ē ke nixói te ame'ē ok ta pe. A'ep Tupāma'e wapyka ihī. Aja rahā, aja te'e ta a'e ixo, aja mujekwa. Arapuharan Ra'yrma'e wapyka a'ep ihī tī. (Kirisutu a'e.) Aja rahā, aja te'e ta a'e ixo, aja mujekwa tī. Ima'e miasu ta ipy'a ke moī moī katu ta ehe. ⁴ Tupā ruwa ke ame'ē ta usak katu ta. Ipykā rehe her ke amō moī. Ima'e ke aja mujekwa ame'ē. ⁵ Pytun nixói te ta a'ep. Tupā, jandema'e sawa'e te riki hendy hendy aja ixo. A'erehe ma'e weraha ke a'ep nixói te. Warahy hendyha nixói te tī. Pe, ame'ē ta riki kapitā keruhū aja ixo ta. Aja te'e ta ixo.

Jesu jywyr ta

⁶ Ihē Juā. Ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu:

—Peme'ē je'ēha jete har te ke. Upa katu te nde eresak ame'ē ke jete har te ke. Ame'ē rehe amō jurujar katu ta me'ē te'e tī. Ima'e je'ēha pandu ame'ē ta py'a rehe I'ā ke Tupā, jandema'e sawa'e te muwyr katu. A'e riki ima'e je'ēha rahoha pe pandu: “Eho! Pahar ma'e ke uhyk ta. Ame'ē ke ihēma'e miasu ta pe emujekwa eho” aja Tupā pandu — aja ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu.

⁷ Jesu pandu:

—Pehendu katurahā! Pahar ihē ajywyr ta! Ma'e ke uhyk ta ame'ē panduha peme'ē paper rehe ihī. Ame'ē rehe amō hendu katu rahā, mā hury katu ame'ē ke a'e — aja riki.

⁸ Ihē Juā. Upa ihē amupinim ame'ē ke ahendu riki. Asak tī. Pe, upa asak rahā, upa ahendu rahā, Tupā je'ēha rahoha py koty ihē py narāi rehe a'ar aī.

(Aja ihē py'a ke tate amoī moī ehe.) Upa ma'e ke a'e riki ihē pe mujekwa ame'ē ke a'e. ⁹ A'e pandu:

—Anī. Aja ym ihē rehe. Tupā rehe jō nde py'a emoī moī katu. Nde aja Tupāma'e miasu ke ihē tī. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta riki nde mu aja tī. Ame'ē ta aja Tupāma'e miasu ke ihē tī. Peme'ē paper rehe panduha ihī. Ame'ē rehe hendu katu ame'ē ta aja Tupāma'e miasu ke ihē tī. A'erehe ihē rehe nde py'a emoī ym. Tupā rehe jō nde py'a emoī moī katu — aja pandu ihē pe.

¹⁰ Ihē pe pandu tī:

—Ma'e ke uhyk ta, ame'ē panduha peme'ē paper rehe ihī. Ame'ē ke emukanim ym. Mā peja amō usak katu ehe. Upa ma'e ke uhyk ta, ame'ē angaha uhyk tate riki, a'erehe emukanim ym. Mā peja usak katu ehe tī.

¹¹ Katu ym ame'ē ke, mā peja aja te'e ixo. Ipy'a ke Tupā koty marā ka ym muruwakiha. Jaxer ai ame'ē ke, mā peja aja te'e ixo tī. Ipy'a ke Tupā koty muruwak katu ame'ē ke, mā peja aja te'e ixo tī. Ipy'a juhyk aja ixo, mā peja aja te'e ixo tī — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

¹² Jesu pandu:

—Pehendu katurahā! Pahar ihē ajywyr ta! Ma'e katu ame'ē ke ihē ame'ē me'ē ta. Ame'ē ke ihē ajywyr rahā, araho ta. Ma'e ke awa ma'ema'e, aja ame'ē pe ihē ame'ē ta tī. ¹³ Ihē ruhā te hū ame'ē ke ihē. Ihē axo py te ame'ē ke ihē tī. Yman rahā, aja te'e ta ihē axo tī. Kome'ē ywy keruhū nixói te rahā, pete'e ihē axo ame'ē te'e ihē. Kome'ē ywy keruhū kanim rahā, pete'e ta ihē axo tī — aja Jesu pandu.

¹⁴ Ima'e mundeha ke kutuk katu, aja ixo rahā, mā hury katu ame'ē ke a'e. (Aja rahā, ipy'a ke Tupā juhyk katu, aja mujekwa.) Ipy'a juhyk ame'ē ke a'e, a'erehe Tupā pandu ipe: “Ma'eywa ke e'u katu. Aja rahā, ne ruhā te hū ta nde erexo” aja. Aja rahā, mā hury katu ame'ē ke a'e. Ipy'a juhyk ame'ē ke a'e, a'erehe hukwen rupi ok ta pe ixo katu. Jerusarē ok ta pyahu ame'ē pe ixo katu. Aja rahā, mā hury katu ame'ē ke a'e.

¹⁵ Ok ta soroka pe ma'e jaxer ai ame'ē ta ixo. Paje aja ma'ema'e ame'ē ta ixo tī. Kūjā rehe ka'u te'e ame'ē ta ixo tī. Sawa'e rehe ka'u te'e ame'ē ta aja tī. Ok ta soroka pe ixo tī. Amō ke te'e jukwa ame'ē ta aja tī. Ok ta soroka pe ixo tī. Ma'e'ā riki tupā aja ukwa jupe, ame'ē rehe ipy'a moī moī ame'ē ta aja tī. Ok ta soroka pe ixo tī. Te'e pandu ame'ē ta aja tī. Ok ta soroka pe ixo tī. Ma'ema'eha namō muka'u te'e ame'ē ta aja tī. Ok ta soroka pe ixo tī.

¹⁶ —Ihē Jesu. Ihēma'e je'ēha rahoha ke ihē amondo pehē koty. Amō amō ok ta pe Tupā kotyhar ta jy'ar jy'ar. Pehē pe ma'e uhyk ta ame'ē ke mujekwa ta. Ihē amondo ame'ē mujekwa ta pehē pe. Ndawi rainō ke ihē. (Aja rahā, ihē riki kapitā keruhū te, aja Tupā mu'am, aja mujekwa.) Pytuniwe te jahy rata hendy hū ame'ē ke amō usak. Aja ihē tī. (Aja rahā, ihē riki awa ruhāha ke amuhyk ta pehē pe. Weraha uwyr, aja amuhyk ta tī) — aja Jesu pandu.

¹⁷ Hyngwéi ame'ē ke: “Ejur!” Amō putar rahā, y ke Tupā te'e me'ē katu. Ame'ē ke pyhyk katu. U'u tī. U'u rahā, uhā te hū aja ixo. A'erehe Tupā'ā pandu:

—Ejur!

Hakehar wan ta, ame'ē ke pandu tī:

—Ejur!

(“Hakehar wan ta” aja pandu rahā: “Jesu kotyhar ta ke” aja mujekwa.) Kome'ē paper rehe panduha ihī. Ame'ē rehe hendu katu ame'ē ta pandu ta me'ē te'e tī:

—Ejur! — aja.

A'ejōhar panduha ke

¹⁸ Ihē Juā. Kome'ē paper rehe ma'e ke uhyk ta ame'ē panduha ihī. Ame'ē rehe hendu ame'ē pe ihē apandu katu. Ame'ē panduha pe amō we mi panduha ke amō mupinim rahā, ame'ē ke Tupā mupyrara ta. Kome'ē paper rehe ma'e ahyha rehe har ihē amupinim tī, ame'ē namō Tupā mupyrara ta tī. ¹⁹ Kome'ē paper rehe ma'e ke uhyk ta, ame'ē panduha ihī. Ame'ē panduha ta'yr mi mukanim my? Aja rahā, ame'ē mukaniha pe Tupā pandu ta: “Ma'eywa ke nde ere'u ym ta. Ame'ē ma'eywa amō u'u rahā, uhā te hū aja ixo. U'u ym rahā, ok ta katu te ame'ē pe ixo ym ta tī. Jerusarē ok ta pyahu ame'ē pe ixo ym ta” aja Tupā pandu ta. Ame'ē rehe har kome'ē paper rehe panduha ihī tī.

²⁰ Upa ihē asak ame'ē ke ihē amupinim:

—Jete har te ke — aja Jesu pandu.

A'e riki pandu tī:

—Jete har te ke! Pahar ihē ajoywyr ta! — aja.

—A'e tī! Sawa'e! Ejur! Nde Jesu — aja ihē apandu. Ihē Juā.

²¹ Mā peja upa ngā rehe Jesu, jandema'e sawa'e te ipy'a katu te hū!
Upa.